

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

UC-NRLF

\$B 62 521

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY
OF
CALIFORNIA

IN MEMORIAM
MARIUS J. SPINELLO
1874-1904

INSTRUCTOR IN ROMANCE
LANGUAGES IN THE
UNIVERSITY OF
CALIFORNIA
1902-4

EX DONO
AMICORVM

BIBLIOTHECA

CLASSICA LATINA

SIVE

COLLECTIO

AUCTORUM CLASSICORUM LATINORUM

CUM NOTIS ET INDICIBUS

On souscrit, à Paris,

CHEZ N. E. LEMAIRE, Éditeur, boulevard Italien, n° 22, en face
des Bains Chinois.

BARROIS l'aîné, libraire, rue de Seine, n° 10, F^{ts} St-Germ.

DE BURE frères, libraires du Roi, rue Serpente, n° 7.

F. DIDOT, imprimeur du Roi, rue Jacob, n° 24.

TREUTTEL et WURTZ, libraires, rue de Bourbon, n° 17.

ANT. AUG. RENOUARD, libraire, rue de Tournon, n° 6.

BOSSANGE père, libraire, rue de Richelieu, n° 60.

BRUNOT-LABBE, libraire, quai des Augustins, n° 33.

MONGIE aîné, libraire, boulevard Poissonnière, n° 18.

DONDEY-DUPRÉ, impr.-libr., rue St-Louis, n° 46, au Marais.

H. VERDIÈRE, libraire, quai des Augustins, n° 25.

ARTHUS-BERTRAND, libraire, rue Hauteufenille, n° 23.

Et chez tous les libraires de France et des pays étrangers.

CLAUDII CLAUDIANI

QUÆ EXSTANT

OMNIA OPERA

EXCUDERAT FIRMINUS DIDOT,
REGIS ET GALLICARUM ACADEMIARUM TYPOGRAPHUS.

CLAUDII
CLAUDIANI
OPERA OMNIA

EX

OPTIMIS CODICIBUS ET EDITIONIBUS

CUM VARIETATE LECTIONUM

SELECTIS OMNIUM NOTIS

ET INDICE RERUM AC VERBORUM UNIVERSO

RECENSUIT

N. L. ARTAUD

IN COLLEGIO LUDOVICI MAGNI HUMANIORUM LITTERARUM PROFESSOR

VOLUMEN POSTERIUS

PARISIIS
COLLIGEBAT NICOLAUS ELIGIUS LEMAIRE
POETROS LATINÆ PROFESSOR

MDCCCXXIV

A faint, circular library stamp is visible at the bottom of the page, partially overlapping the date. It appears to contain the word 'BIBLIOTHECA' and some other illegible text.

PA6372

A2

1824

v.2

XXIII.

CL. CLAUDIANI

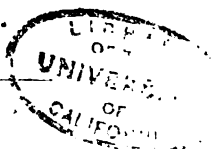
IN LIBRUM III

DE

CONSULATU STILICHONIS*

PRÆFATIO.

ARGUMENTUM.

Scipio Africanus Musas eo amore fovit; ut, quocunque arma ferret, Ennium habuerit comitem; cui canenti favebat omnis exercitus; 1—20. Stilicho, alter ille Scipio, alterius victor Hannibalis, vatem suum Romæ tandem reddidit; 21—24.

MAJOR Scipiades, Italis qui solus ab oris

In proprium vertit Punica bella caput,
Non sine Pieriis exercuit artibus arma;

* Hanc esse puto veram inscriptionem. Vid. dicta ad XXI pr. — *Præfatio in laudes Stiliconis* Vic.

1. *Solus* Scipio major bellum Punicum in Africam transtulit, h. e. exercitu e Sicilia trajecto, coegit Hannibalem, ut relicta Italia, ad

patriam defendendam rediret: *solus*, inquam, repugnante præsertim et dissuadente omnibus modis dictatore Fabio. Vid. Liv. XXVIII. — *Ductus* Bas. marg. *Ductor* conj. Heins.

3. *Pieriis artibus*. Studiis Musarum, quæ Pieriæ et Pierides dicuntur.

Semper erat vatum maxima cura duci.
 Gaudet enim virtus testes sibi jungere Musas: 5
 Carmen amat, quisquis carmine digna gerit.
 Ergo, seu patriis primævus manibus ultor,
 Subderet Hispanum legibus Oceanum;
 Seu Tyrias certa fracturus cuspide vires,
 Inferret Libyco signa tremenda mari; 10
 Hærebat doctus lateri, castrisque solebat
 Omnibus in medias Ennius ire tubas.
 Illi post lituos pedites favere canenti,
 Laudavitque nova cæde cruentus eques.
 Quumque triumpharet gemina Carthagine victa 15
 (Hanc vindex patris vicerat, hanc patriæ),
 Quum longi Libyam tandem post funera belli
 Ante suas mœstam cogeret ire rotas;
 Advexit reduces secum Victoria Musas,
 Et sertum vati Martia laurus erat. 20
 Noster Scipiates Stilicho, quo concidit alter

tur, a Pieria, regione Macedoniæ, vel a devictis Pieri filiabus, iisque in picas conversis.

4. Carum Scipioni fuisse Ennium Cicero docet, tum alias, tum pro Archia c. 9. De Terentio, ipsius atque Lælii familiari, constat; qui ad hos magnos amicos suos respicere creditur in Prologo Adelphorum, 15 et seqq.

7. Pater Scipionis hujus et patruus in Hispania ceciderant: hac re nihil deterritus, sed incitatus potius filius, ante statem legitimam, imperium sibi illud demandari voluit, atque impetravit. Vid. Liv. XXVI, 19. Sic *primævus ultor* factus, h. e. primo ævo, juvenis, quo nomine utuntur etiam optimi.

9. *Tyrias vires* vocat, quia Pœni

Tyrii coloni, Virgil. *Æneid.* I, 12.

12. *In medias ire tubas*. Nempe Ennius fuit centurio, et arma cum laude tulit. — *Ad med.* Cuj.

13. *Post lituos*, post prælia lituorum cantu incensa, canenti versus suos Ennio favebant milites Romani, pedites et equites.

15. *Carthaginem novam* in Hispania, coloniam Punicæ, quæ hodie id nomen retinet, vicit, cædis patris sui ulciscendæ gratia: ipsam autem antiquam Carthaginem, Africæ caput, tanquam ultor patriæ. — *Victor MSS.*

20. *Martia laurus*, qua utebantur Romani ut insigni victoriæ, in literis laureatis, in lictoribus et fascibus, in ipso triumpho.

21. *Qui MS.* Cui conj. Heins.

Hannibal, antiquo sævior Hannibale,
Te mihi post quinos annorum, Roma, recursus
Reddidit, et votis jussit adesse suis.

22. *Alter Hannibal* Gildo est, de quo in carm. xv dedita opera, et obiter passim.

23. Hinc apparet, quinquennio quod proxime præcessit consulatum Stilichonis, in illius comitatu vel cohorte fuisse poetam. Hos puto esse *resides annos*, XXV, 1. — *Quintos* vulg.

24. *Vota* Stilichonis, quibus adesse jussit Claudianum, intelligo illa, quæ in consulari processu, ac deinde inter ludos consulares nuncupari solebant; de quibus rebus vid. Spanh. de U. et P. num. t. II, p. 457 sq. it. p. 525 sq. Sic Tibullus (si is auctor carminis in *Messalam*) IV, 1, 129, *vota* ponit, ad

universa ineundi magistratus indicanda solemnia, ubi plura Broukhuisius. Illos ludos consulares posterioris ævi, in quibus pæne omnis dignitas hujus magistratus inerat, describere solet Noster, tum in aliis, quos canit, consulatibus, tum hujus carminis princeps fere argumentum habet, a versu inde 223. Cæterum hoc docemur, quum suscepisset consulatum Mediolani Stilicho, deinde *peractis* ibi *super omnium magnanimitatem consularibus festis*, in ipsa urbe Roma processum, vota, ludos instituisse. Docet hoc etiam Symmachus, IV, 31, cujus modo verba dedi. — *Votis suis adesse*, coram ipsa consulatum gerere.

XXIV.

CL. CLAUDIANI

DE

CONSULATU STILICHONIS

LIBER III.

ARGUMENTUM.

Romam compellat poeta, ut satiet oculos aspectu optato Stilichonis tandem reducis, cujus merita in consulatu extollit enumerans, nempe triumphum de Afris, fascium restitutionem, Rheni et Istri pacationem, etc. propter quæ, statuæ ex ære et auro illi positæ sunt; 1—13. Si vellet triumphos ostentare, mundi pars borealis, tum australis certatim offerrent, hinc Alamanos et Sicambros victos, illinc Maurorum cladem, ita ut speciosissimus triumphus fieret ex imaginibus fictis oppidorum, montium, et flumipum Libycorum præcipue, et Rheni, quæ subegerit: sed non jactat honores consul, et mavult amore populorum triumphare; 14—29. Non alius igitur exstitit dux clarior Stilichone, non Fabricius Pyrrhi victor, non Paulus Æmilius superatò Perse; nec Marius Jugurthæ, nec Pompeius Mithridatis domitor: nempe his tantis viris, utpote Patrum aut plebis studio varias partes soventibus semper obfuerunt ex adverso invidiosi laudum detrectatores: solus autem Stilicho, Phæbo, aut Jovi, aut Sideribus par, hominibus major, sibi Patrum, vitia dominationem amiserunt; nempe Dii tum indigenæ, tum

equitum et plebis animos concordēs devinxit; 30—50. Igitur Stilicho Romæ et mundi amor et salus; nec non factus gener Imperatoris recreat aspectu populorum animos, perinde ac Phœbus Delum insulam invisurus, et Bacchus domitis Indis redux, litora Pactoli parat lustrare: tum ob victoriam Gildonicam splendida admodum Roma exstitit, populi immensa frequentia, auri fulgore undique radiantis, arcubus triumphalibus, spoliis, templorum exstrukione, etc; 51—71. Civica corona donabatur apud veteres civis unius servator; quibus donis Roma ornabit virum, tum populi servatorem, tum famæ veteris et virium restitutorem? 71—80. Jam non Roma supplex Orientis, olim servientis, Libyam adeptam per legatos poscit, sed ex veteri more se ipsa vindicat, duce Stilichone: nunc senatus bella decretis regit: Roma decus priscum reparavit, fasces mandans et prælia Stilichoni: immo crevit imperium, adjectis Gallis Senonibus; et ipsius potentia emicuit vectigali insueto messium Lingonicarum; 81—98. Hinc quoque majestas imperii crescit, quod provinciarum et imprimis Africæ præfecti populi judicium pertimescant, et rationes reddere cogantur, superbia deposita. Novam laudum materiem Stilicho creat, dum muneribus publicis, justitiæ pietati, et antiquis artibus suum decus restituit; 99—112. Sub Rege pio libertas exstat gratior, dum præfectos jurisdictioni Patrum et plebis permittit; seu de poenis, seu de præmiis agatur. Sic generum Honorium docuit regnare et sibi imperare Stilicho, pace et bello clarus, per quem summa rerum ex Oriente in antiquum caput rediit; 113—129. Hinc laudes Romæ ob ædificiorum splendorem, septem colles, arma et leges, universum imperium, juris scientiam, victoriarum multitudinem, in Hispania, Sicilia, Gallia, Africa, invictam constantiam post Cannas, Trebiamque, et Hannibalem Urbi imminentem, ob Britannos superatos, civitatem victis liberaliter impertitam; 130—153. Hinc multa commoda fluxerunt, jus hospitii, peregrinationes vel remotissimæ, quum orbis sit una gens: hinc imperii æternitas, postquam nationes antiquæ per

externi, Sibyllæ prædicta, et Numæ religiones Romam tuentur; 154—173. Romam armis protegit Stilicho, cuius recens natus Eucherius in veste purpurea a patre exceptus est; 174—181. Non ingratus autem populus, ut ex annalibus patet; qui nempe dominum patremque vocat Stilichonem, et lætitiā magno consensu profert, non invidente libertate, seu in theatris, in circo, in rostris, in tribunali prodeat consul, seu victor ab hoste redeat; 182—204. Invocat poeta Victoriam, ut in perpetuum adsit Latio, et castra Stilichonis sequatur, qui nempe nunquam sævitia in victos, superbia in cives et terrore armorum triumphos fœdaverit, ut contra se amore populi tueatur; 205—222. Liberalis etiam et magnificus, militibus ingentes auri summas largitus est; 223—236. Diana volens spectacula a Stilichone data feris nobilibus illustrari, convocat nymphas tercentum, et septem earum duces, ex jugis Taygeti, et Cynthi, et litoribus Ladonis in insulam Delum, ubi eas alloquitur; 237—261. Oratio Dianæ, qua profitetur se velle lustrare Libyæ desertā, comitibus Opi et Lycaste, ut vivas capiat feras in spectaculum a Stilichone edendum; cæterasque socias jubet in Europa arcere feras a pecoribus, ut pastores securi canant fistula Stilichonem; 262—284. Dea invehitur curru, quem trahunt cervi albi, cum reſibus et molossis. Quinque aliæ duces nymphaſum diverſas petunt partes cum canibus omnis generis et regionis. Tandem animalia quæcumque insignia in sylvis et montibus capiuntur, et viva in caveis, ad spectaculum navibus trahuntur; 285—332. Diana eligit leones et pardes quosque maximos, cum dentibus elephantorum, et hæc omnia navibus imponit; 333—369.

QUEM populi plausu, procerum quem voce petebas,
Adspice, Roma, virum: jam tempora desine longæ

N. B. *Panegyris alia in laudes Stil.*
Vic. Junt. *Panegyris tertia in laudes*

Stil. Vien. Bas. Clav. Liber tertius de laud. Stil. Ald. Plant.

Dinumerare viæ, visoque assurgere semper
 Pulvere; non dubiis ultra torquere votis.
 Totus adest oculis, aderat qui mentibus olim,
 Spe major, fama melior: venerare curulem,
 Quæ tibi restituit fasces; complectere dextram,
 Sub juga quæ Pœnos iterum Romana redegit.
 Excipe magnanimum pectus, quo frena reguntur
 Imperiû, cujus libratur sensibus orbis.
 Os sacrum, quod in ære colis, miraris in auro,
 Cerne libens: hic est felix bellator ubique,
 Defensor Libyæ, Rhœni pacator et Istri.
 Ostentare suos prisco si more labores,

3, 4. *Dinumerare* et inter se comparare hinc viæ spatia, hinc temporis, solent, qui adventum alterius capide expectant: tantum viæ, aut, hoc spatio absolvi potest. Si decembris idibus ille ab urbe, via illa, profectus est, potest intra hos tres dies adesse, etc. — *Viso pulvere*, quod fallax admodum agminis indicium est: conf. XXII, 398. — *Assurgere* hic nondum ad reverentiam significandum, sed ad alacritatem obviam procedendi pertinet. — *Mora* MSS. pro, viæ.

6. Pulcherrima exaggeratio. — *Spes et fama* similes illis, quæ a re microscopia vocantur, rem minimam insigniter augmentibus. Hinc expectationem gravem adversariam vocat Tullius, quam superare difficile est, Fam. II, 4. — *Curulem*. Consulem in curuli, seu sella eburnea sedentem. Continens pro contento, metonymicæ.

7. *Restituit fasces* in honorem, quos polluerat, abjecerat, concalcandos præbuerat, dum gessit Eutropius.

8. *Pœnos*. Gildonem et Mauros, quibus devictis, est *Defensor Libyæ*, hoc est, liberavit Libyam, et eam restituit Romanis ad frumentum suppeditandum.

10. *Libratur imperium*, et velut in æquilibrio servatur, ne nimis in alterutram partem pendeat, *sensibus*, h. e. sapientiæ et prudentiæ Stilichonis.

11. De statuis æneis et insuratis, forte etiam de clypeis imaginum loquitur: nummis enim cultam vel Stilichonis, vel cujasque privati, memoriam sub his Imperatoribus non potest, puto, probari.

12. *Pro te bellator* Bas. marg. *pugnator* Caj. pro te qui bellat MSS.

13. *Pacator*. Stilicho Danubiiæcolas cum Theodosio pacavit. — *Calcator* Vic. Vien. Bas. marg.

14. Si triumphum antiquo ritu agere placeret: nempe triumphus honorem privati non indulerunt Imperatores. — *Prisco more*; scilicet imperatorum apud veteres Romanos triumphantium.

Et gentes cuperet vulgo monstrare subactas ; 15
 Certarent utroque pares a cardine laurus.
 Hæc Alamanorum spoliis, Australibus illa
 Ditiorexuviiis : illinc flavente Sicambri
 Cæsarie, nigris hinc Mauri crinibus irent.
 Ipse albis veheretur equis ; currumque secutus 20
 Laurigerum, festo fremuisset carmine miles.
 Hi famulos traherent reges ; hi facta metallo
 Oppida, vel montes captivæque flumina ferrent.
 Hinc Libyci fractis lugerent cornibus amnes ;
 Inde catenato gemeret Germania Rheno. 25
 Sed non immodicus proprii jactator honoris
 Consul, Roma, tuus : non illum præmia tantum,
 Quam labor ipse juvat : strepitus fastidit inanes,
 Inque animis hominum pompa meliore triumphat.
 Non alium certe Romanæ clarius arces 30

16. *Certarent.* Velut inter se laurus victoriæ contendissent, utra esset pulchrior et gloriosior. — *Certassent* MSS. — *Utroque a cardine*, a septentrionali plaga et a meridionali licebat petere materiam triumphii; cujus hic velut imaginem proponit Claudianus, cum antiquis Ovidii et optimorum quorumque descriptionibus convenientem.

18. *Sicambros* (Sygambros) sic etiam signat XXVI, 419.

21. *Fremuisset.* Aptum verbum clamori rauco inconditoque militum exprimendo, qui de equorum, leonumque fremitu aliquid trahere solet. — *Festo carmine.* Acclamatio solemnisi erat, *Io triumphe ! io triumphe !*

22. *Facta metallo.* Imagines urbium devictarum, montium, fluminum, in triumpho præferbantur. — *Ficta* malit Heins. *metallis* al.

24. In ferculis triumphalibus sunt flumina sub imagine Gigantum, cum capitibus bubulis, cornutis certe: *fracta cornua* vires fractas antiquissimo symbolo indicant. Cornutos id genus fluvios passim in nummis videre est, v. g. apud Spanh. Diss. VII, p. 394. Dictum de ea re in Thesouro, et alias.

28. *Labor.* Virtus cum vero labore conjuncta. — *Strepitus.* Fastidit strepitus famæ, gloriæ, auræ popularis, sermonum vulgi.

29. *In animis.* Mavult triumphare in hominum animis, quos devicit, simulque devinxit sibi amore, et omni genere virtutum. — Tiberius apud Tacit. Ann. IV, 31: « Hæc mihi in animis vestris templa, hæ pulcherrimæ effigies et mansuræ. Nam quæ saxo struuntur, si judicium posterorum in odium vertit, pro sepulcris spernuntur. »

Suscepere ducem, nec quum cedente rediret
 Fabricius Pyrrho, nec quum Capitolia curru
 Pellææ domitor Paulus conscenderet aulæ.
 Nec similis Latias patefecit gloria portas,
 Post Numidas Mario, post classica Martis Eoi 35
 Pompeio : nulli pars æmula defuit unquam,
 Quæ gravis obstreperet laudes, stimulisque malignis
 Facta sequebatur, quamvis ingentia, livor :
 Solus hic invidiæ fines virtute reliquit,
 Humanumque modum ; quis enim livescere possit, 40
 Quod nunquam pereant stellæ ? quod Jupiter altum
 Possideat cælum ? quod noverit omnia Phœbus ?
 Est aliquod meriti spatium, quod nulla furentis
 Invidiæ mensura capit. Ductoribus illis
 Præterea divisus erat favor : æquior ille 45

33. *Pellæa aula* Macedoniæ regum, unde *Pellæus juvenis* Alexander. M. Æmilius Paulus ab hoc ipso triumpho Macedonicus dictus est.

34. *Portas Latias*, qualis erat triumphalis Romæ, ipsique arcuum triumphalium transitus.

35. C. Marius de Jugurtha Numidarum rege, Pompeius de Mithridate, Tigraue, et auxiliis Orientis triumphavit.

37. Etiam qui libri habent *obstreperet laudis* quartum casum pluralis numeri videntur voluisse, ut Ovid. *Met.* XI, 18 : *Obstrepuere sonos*, vel *sonum citharæ*, et Sil. VIII, 251 : *oblatratque senatum* e. i. g. a. — *Laudi* vulg. inde a Junt. *Laudis* Vic. et quid. MSS. *Laudes* Vien. Ald. Heins. 2 et MSS. opt.

38. *Livorem* facit tortorem, vel carnificem quemdam, qui *stimulis*, palis acutis, tundens et pungens

servilia præsertim corpora, dolores et cruciatum affert. *Invidiam* stimulo fodit etiam *Saturnia Patrum mentes* apud Sil. VII, 512.

39. *Fines invidiæ relinquit*, qui altius ascendit virtute et gloria, quam quo pervenire invidia possit; qui supra invidiam positus est, ut orbes cælestes.

40. *Livescere possit*. Livor non attingit res subductas hominum mortalitati.

41. *Olim* MSS. pro *Altum*.

42. *Novit omnia Phæbus* etiam Homericus,

...ὅς πάντ' ἰσσοῦν καὶ πάντ' ἐπαυόει, ἔ. Γ, 277. Si ullum genus superstitionis indulgentia non indignum videtur, hoc est quum homines Solem imaginati sunt Oculum omnia videntem, fovens omnia et movens, et vita augens numen.

43. *Meritis* conj. Heins.

45. *Diversus* vulg.; *Divisus* Vic.

Patribus, invisus plebi; popularibus illi
 Munito studiis languebat gratia Patrum:
 Omnis in hoc uno variis discordia cessit
 Ordinibus; lætatur eques, plauditque senator,
 Votaque patricio certant plebeia favori.

50

O felix, servata vocat quem Roma parentem!
 O mundi communis amor, cui militat omnis
 Gallia, quem regum thalamis Hispania nectit,
 Cujus et adventum crebris petiere Quirites
 Vocibus, et genero meruit præstante senatus!
 Non sic virginibus flores, non frugibus imbres,
 Prospera non lassis optantur flamina nautis,
 Ut tuus adspectus populo. Quæ numine tanto

55

Barth. 2 et Heinsius ex MSS. —
Æquior Patribus. Pompeius tueba-
 tur partes optimum, Marius po-
 puli partes.

48. Speciosius ista dicuntur quam
 verius, præsertim illud in hoc uno.
 Postquam enim res omnis publica
 in potestatem Augusti et succes-
 sorum venit, jam non locus fuit
 amplius civilibus illis inter opti-
 mates ac populares odiis, discor-
 diis, factionibus; de quibus locus
 classicus est Cic. pro Sext. c. 45.

51. Videtur hic Stilichonem
 suum æquare Tullio, qui solemnī
 titulo patriæ pater dictus est.

53. *Hispania*, Theodosii Impera-
 toris patria; hinc itaque Serena
 etiam fratris Theodosii filia, nupta
 Stilichoni. Videtur indicare poeta,
 propter res præclare gestas in Hi-
 spania præmium hoc, affinitatem
 domus Augustæ, consecratam Stili-
 chonem.

55. Hic etiam in verbo *meruit*
 non tam ad dignitatem senatus
 respicitur, quam ad felicitatem

voti compotem: quo pertinent ver-
 ba, *præstante Stilichonis genero* Ho-
 norio.

56. Poterat videri illud de vir-
 ginibus nimis esse exiguum, et ad
 elevandum potius, quam ad au-
 gendum illud desiderium Stilicho-
 nis pertinere. Sed facit certe ad
 genera et gradus desiderii expri-
 mēdos. Naturalis ille pulchri amor
 vehementer in illo sexu, in illa æ-
 tate, movet animos (qua in re
 magnum Providentiæ beneficium
 inesse putamus alias explicandum);
 flores sunt per se amabiles, ut
 splendor virtutis. Porro imbres fru-
 gibus optantur, sine quibus incre-
 menta capere non possint; venti
 secundi a nautis, sine quibus in
 portum salutis nequeant venire.
 Sunt hic semina omnium laudum,
 omnis amabilitatis in bono principe
 vel reip. administre.

58. *Numine tanto*, tam vehemēti
 motu interno divinitus excitato. Ad-
 veniente Apolline in suam Delon,
 vel Delphos suos, ipsæ lauri, con-

Litora fatidicas attollunt Delia lauros,
 Venturi quoties affulget Apollinis arcus?
 Quæ sic aurifero Pactoli fonte tumescit
 Lydia, quum domitis apparuit Evius Indis?
 Nonne vides, et plebe vias, et tecta latere
 Matribus? hic, Stilicho, cunctis inopina reluxit
 Te victore salus! septem circumspice montes,
 Qui solis radios auri fulgore lacesunt,
 Indutosque arcus spoliis, æquataque templa
 Nubibus, et quidquid tanti struxere triumphi.
 Quantum profueris, quantam servaveris urbem,

60

65

secreta illi silvæ, videntur divinitus extollere se et erigere ad salutandum deum suum.

59. *Fatidicas*. Delos insula maris Egei, tam clara alumno Apolline, ut inde oracula peterentur, et ex ipsis lauris præsentia rerum ducebantur. — *Laurus* al.

61. Ut se habet Delos ad suum Apollinem, ita Bacchum ab Indica victoria reducem colit suo cum Pactolo, quem Bacchus suriferum reddidit, Lydia. Rebus inanimatis, silvis, flumini, tribuit, quod proprie incolarum est vel accolarum, figura populis omnibus naturali.

62. *Evius*. Sequi Euhya. Bacchus sic dictus a Jove, qui illum inflammans in Gigantes, exclamabat Εὖ υἱ, id est: Age, o fili! bene, fili.

63. *Latent tecta*, ita impleta sunt mulieribus videndi studio effusæ, ut nihil eorum apparere possit. Etiam hic decorem licet observare: plebs implet ac tegit vias: matres modestia publico prohibet; sed non refugiant conspici de fenestris, podiumis, tectis adeo.

64. *O Stilicho* Vien. ut Ald. et MSS. quos secutus Heinsius. *His* Plant. marg. Sed *Hic* Vic. Junt. Bas. Plant. Claver. Barth. — Si non tam testibuslibris, quam judicio poetico res gerenda sit, præferat, credo, ipse Heinsius lectionem quam damus, *hic*, in hac populosissima, pulcherrima urbe, cujus phantasian lectoribus excitat. Sed nec bonis auctoribus destitui hanc lectionem, ostendimus.

66. Ergo tam adhuc aurum in tectis, tegulis, statuis, et quidem non uno loco, ut in domo aurea Neronis, sed satis frequens, in omnibus urbis montibus. Conf. mox 133, et XXVIII, 52.

67. *Arcus triumphales* signat, ut III, 339, *Vestitam spoliis quercum de tropæo dixit*. — *Indutos* al.

68. *Struxere triumphi* non arcus tantum, quos poeta modo nominavit, non templa ex voto victorum condita, sed quidquid publicarum privatarumque ædium, de pecunia victoriis capta, et egesta e provincis, edificatum est.

69. *Quanta* conj. Heins.

Attonitis metire oculis : hæc fabula certe
Cuncta forent, si Pœnus adhuc incumberet Austro.

74

Mos erat in veterum castris, ut tempora quercu
Velaret, validis qui fuso viribus hoste
Casurum morti potuit subducere civem.
At tibi quæ poterit pro tantis civica reddi
Moenibus? aut quantæ pensabunt facta coronæ?
Nec solam populi vitam debere fatetur
Armis Roma tuis; sed, quo jucundior esset
Lucis honoratæ fructus, venerabile famæ
Pondus, et amissas vires et regna recepit.
Jam non prætumidi supplex Orientis adeptam

75

80

70, 71. *Metire oculis*, quasi mensor, modum dicturus, et magnitudinem spatii et pretii æstimaturus. — *Attonitus* hic tanto magis exaggerat sententiam, quia non de plebeiis oculis sermo est, sed de summo duce. — *Fabula forent*, materia loquendi et narrandi, quæ non amplius monstrari digito possit, ut *fabulæ Manes* apud Horatium, Car. I, iv, 16. Omnia hic pulchra: etiam *incumbere*, quod alias *incubare* dicitur, de violento atque injusto possessore Africae, Gildone, qui *incubator* stylo Jctorum dicatur. — *Incumberet*. Velut nobis fame oppressis incubaret. — *Rhenus* Vien. Bas. sed *Pœnus* jam Vic. et Vien. marg.

72 sqq. Coronam civicam describit, cujus ratio, præsertim *leges arcæ et ideo superbæ* habentur Plin. XVI, 4; quem locum posui etiam et illustravi in Chrestom. Plin. n. 72, 15 sq. — Corona ex quercu forti militi decernebatur.

75. Augusto civica velut perpetua e quercu corona suspensa supra fores, lauris triumphalibus ad

postes stantibus imminens, quod ita exprimit Val. Max. II, 8 extr. « Postes Augustæ domus sempiterna gloria quercu triumphant. » Multa et varia ejus coronæ imago in nummis. Vid. in Morellianis ad Tab. III, 81, Schlegelius.

76. *Coronæ*. Stilicho post victum Rhadagaism, hostem immanissimum, coronatus cum toto exercitu rediit.

77. *Non vulg.*

78. *Quod juc.* vulg. *jucundius* al.

79. *Lucis fructus*. Dulcedo vitæ, quæ ut fructus suavissime degustatur. — *Fructu* al.

80. *Pondus*. Majestatem, auctoritatem famæ, qua Roma ab omnibus gentibus colebatur. — *Regna recepit*. Roma destituta frugibus ob Libyam a Gildone ereptam, et vitam et imperium amissura erat; sed hæc omnia recepit, postquam Gildo a Stilichone victus, Libyaque restituta est. — *Ut amissas* conjicit Barth.

81. Frequenter observo in poeta nostro invidiam novæ Romæ, et

Legatis poscit Libyam, famulosve precatur,
 Dictu turpe, suos; sed robore freta Gabino,
 Te duce, Romana tandem se vindicat ira.
 Ipsa jubet signis, bellaturoque togatus
 Imperat, exspectant aquilæ decreta senatus.
 Ipsa tibi trabeas ultro dedit; ipsa curulem
 Obtulit: hæc ultro fastos ornare coegit.
 Nil perdit decoris prisci, nec libera quærit
 Sæcula, quum donet fasces, quum prælia mandet.
 Seque etiam crevisse videt: quis Gallica rura,
 Quis meminit Latio Senonum servisse ligones?
 Aut quibus exemplis fecunda Tibris ab Arcto

85

90

aule Constantinopolitanæ. Domini nempe Stilichonis similis est, a quo eversi Rufinus et Eutropius, quibus regendum se atque Orientis imperium permiserat Arcadius, quod hic *famulos* Romæ Claudianus appellat. Vid. ad 125.

82. *Famulos*. Non jam Roma fame pressa, precatur populos Libyæ famulos suos, seu a se olim in servitatem redactos, non, inquam, precatur, ut fruges mittant.

83. *Gabinum* non modo, quum de cinctu et vestitu adeo sermo est, sed etiam aliās de Romæ veteris et liberæ rebus, Noster usurpat, ut XXII, 307. Speciosa paronomasia, Roma, robore Gabino freta, Romana ira et animo se vindicat. — *Fulta* Cuj.

84. *Romana ira*. Digna Romanis. Ovidius: *dignas Jove concipit iras*.

85. *Jubet signis*, cum quarto casu, ut V, 155. — *Bellatorique* MS.

86. *Aquilæ*. Hoc est, duces exspectant decreta senatus. — *Et spectant* vulg.

87. *Semper* hoc indicium feli-

cium temporum, et restitutæ quodammodo antiquæ reipublicæ habebatur, si senatus esset aliqua in exercitus, quorum proprie sunt Imperatores, auctoritas: hoc in primis Pliniani Panegyrici argumentum est. Huc respicit apud Nostrum illud, quod statim sequitur *fastos ornare coegit*.

88. *Obtulit, hæc ultro fastos vulg. fasces* MSS. Heinsiana debetur libris. Alii legunt *ultori*. — *Ornare* suo nomine.

89. *Quærit, desiderat, deesse* sibi cum molestia intelligit: ut in vulgato illo *villa fundum quærit*.

91. *Crevisse*. Roma videt se etiam crevisse, siquidem Galli, Germani, ipsi suppeditant annonam, id quod nunquam fecerant. — *Rura* conj. Heins. — De hac frumentatione etiam supra dictum XXII, 392.

92 sq. *Senonum*. . . *Lingonico*. Senones et Lingones sunt Galliæ populi, vulgo *de Sens* et *de Langres*, ii-que septentrionales, habita ratione Romæ, ut infra dictum.

93. *Fecunda Arctos* oxymori spe-

Vexit Lingonico sudatas vomere messes?
 Illa seges non auxilium modo præbuit Urbi;
 Sed fuit indicio, quantum tibi, Roma, liceret.
 Admonuit Dominæ gentes, instarque tropæi
 Rettulit ignotum gelidis vectigal ab oris.
 Hoc quoque majestas augescit plena Quirini,
 Rectores Libyæ populo quod iudice pallent;
 Et post emeritas moderator quisque secures
 Discrimen letale subit; quid Poenus arator

95

8

100

ciem habet: ipsa septentrionis appellatio jam sterilitatis notam videtur trahere.

94. *Lingonicas* has messes Cellarius e Burgundiæ ducatu, ubi Divionum est (*Dijon* hodie), repetit: *Lingonum* nominis umbram servat *Langres*. Quod *sudatas messes* dicit, non durius est quam XXXV, 16, *sudata marito Fibula*, aut LXXIII, 12, *sudata zona Serena manibus*, h. e. elaborata cum sudore. Verum *vomere sudatæ messes* aliquid monstri videntur habere, certe quiddam singulare, cui simile nondum observatum.

95. *Auxil. non ulla seges al.*

96. Quantum liceret Romæ, quid illa exigere posset a populis, hoc exemplo patuit: posse illis frumentum imperari et alias species, quas antiquæ suæ Dominæ conferant.

98. *Vectigal.* Roma rettulit pro vectigali hactenus inaudito fruges ex frigidis oris Germaniæ; quod vectigal tropæi et victoriæ speciem habet.

99. *Hoc quoque* argumento reviviscit *augescitque majestas*. Quirini, obsoleta populi rom. gloria, quod Rectores ut Africæ, ita aliarum provinciarum, *pallent*, et metuunt sibi

a *iudice* populo, quum viderint, hostem judicatum, damnatumque Gildonem, et bona illius publicata. Cæterum, primum intuenti hunc locum videri potest hoc sibi velle Claudianus, captum Tabracæ (vid. XIX, 71), Gildonem, Romamque deductum, iudicium ibi quoddam et quæstionem subiisse: collato præsertim XXI, 362:

Fracturumque reos humili sub iudice vultus.

Sed ibi jam ostendimus, de eo agere poetam, quod futurum erat, nisi occupasset fatum Gildo. Etiam illud hoc in loco admonendos putamus lectores, si tribuisset fortuna poetam Claudiano similem, Arcadio et Constantinopolitanis, multa nos lecturos forte fuisse dura in Stilichonem de Rufini, Eutropii, Gildonis laudibus.

100. *Libyci* al. *Libyæ* etiam Bas.

101. *Post emeritas secures.* Post gestum imperium, post expleta administrationis suæ tempora. *Emeritus* quid sit, supra diximus.

102. *Quid Poenus arator* decumarum, vel tributum cuiuscumque nomine intulerit ærario provinciali, quantum frumentorum merciumque aliarum transmisit in Italiam humidus et pluviosus *Auster*, ab Africa

Intulerit, madidus quantum transmiserit Auster.
 Ardua qui late terris responsa dedere,
 Hinc trepidant humiles : tremuit quos Africa nuper, 105
 Cernunt rostrâ reos : cani virtutibus ævi
 Materiem pandit Stilicho, populumque vetusti
 Culminis immemorem dominandi rursus in usum
 Excitat, ut magnos calcet metuendus honores,
 Pendat justitia crimen, pietate remittat 110
 Errorem, purosque probet, damnetque nocentes,
 Et patrias iterum clemens exerceat artes.
 Fallitur, egregio quisquis sub principe credit
 Servitium : nunquam libertas gratior exstat,
 Quam sub rege pio : quos præficit ipse regendis 115

spirans, horum omnium ratio extingetur sub hoc Gildonis exemplo a præside provincie. *Quod* al. *quid* ex MSS. Heius.

103. *Auster*. Ratio a rectore *Lihys* petitur, quantum scilicet frumenti plaga australis, seu meridiana dederit.

104. *Ardua responsa*. Sublimia, superba, metuenda, ut quæ sunt in arduo.

105. *Hinc*, *Hi* al. *Nunc* conj. Heius. *timuit* pro *trem*. al.

106. *Canum ævum*, cujus virtutibus materiem pandit, h. e. justitiæ et severitatis exercendæ occasionem præbet, *Stilicho*, forte est Nervæ illud ac Trajani, ubi causam dixit Marius Priscus ob vexatam in proconsulatu Africam, accusante Plinio, qui rem narrat, Epist. II, 11. Nam quod *populum* nominat, puto magis formula antiqua libere, ut solet, usum, quam indicare voluisse populi proprie dicti judicium : cujus populi et comitiorum omne jus, si quod servandum pu-

tarent, ad senatum transtulerant. Si igitur vera dixisse volumus poetam, hoc tantum debet dixisse, de populi sententia in magistratuum criminibus quærendis, puniendis, versatum esse senatum. Sic. v. 116, *arbitrium plebis* accipio.

109. *Magnos honores calcet* poetæ stylo, qui audet virum magno honore usum damnare.

112. *Patrias artes*. Exerceat artes orbis regendi, more patrum. Virgilius, *Æn.* VI, 852 :

Tu regere imperio populos, Romane, memento;
 Hæc tibi erunt artes.

113. Etiam hic est imago sæculi Pliniani, qui vir in Panegyrico multum de libertate per Trajanum reddita prædicat.

114. *Libertas exstat*, eminet, exserit se, *sub rege*, dictum ex contrario : nam alias Romanorum stylo regnum et libertas contraria. Sic apostolicum paradoxon est, Deo servire libertatem esse.

115. *Quos præficit*. Ut tutor imperii, et parens publicus.

Rebus, ad arbitrium plebis Patrumque reducit ;
 Conceditque libens, meritis seu præmia poscant,
 Seu punire velint : posito jam purpura fastu
 De se iudicium non indignatur haberi.
 Sic docuit regnare socer ; sic cauta iuventæ 120
 Frena dedit : teneros his moribus induit annos
 Verior Augusti genitor, fiducia belli,
 Pacis consilium ; per quem squalore remoto
 Pristina Romuleis infloruit arcibus ætas :
 Per quem fracta diu, translataque pæne potestas, 125
 Non oblita sui, servilibus exsulat arvis ;
 In proprium sed ducta Larem, victricia reddit

118. *Purpura*. Ipse princeps purpura micans se ultro submittit legibus. Justinianus in Inst. quib. mod. test. inf. §. 8 : « Secundum hoc divi Severus et Antoninus sæpissime rescripserunt. Licet enim, inquit, legibus soluti simus, attamen legibus vivimus ; » et Cic. de Leg. I, 4 : Digna vox est maiestate regnantis, se legibus alligatum principem jam profiteri. « Τις γὰρ ἂν ἡθέλῃσιν ἀπειθεῖν, ὁρῶν τὸν βασιλεῖα πειθόμενον ; Quis enim voluerit non obedire, videns regem obedientem ? » Xenophon in Agesilao.

120. *Cauta frena*, quæ cavent, impediunt, prorumpere non sinunt, dedit Stilicho Honorio, dum docuit illum sibi imperare, moderari potentiae, non facere quidquid lubet. Si *imbuit* sit verior lectio, congruet magis cum *teneris annis* ; sed *induit* tanquam veste regia. Laudat Heinsius Plinii XXVIII, 8 s. 26 extr. ubi medicamentum quoddam dicitur « viris probrosæ mollitiæ severos, non modo pudicos, mores induere. » — *Casta* vulg. a Vien.

inde. *apta* Vic. et MSS. *siccata*, sic fossa, sacra, acta, tanta MSS. *cauta* ex MSS. Heins. Conf. ad XXXV, 111. *sacra* conj. Heins.

121. *Imbuit* al.

122. *Verior genitor*, qui dederit τὸ εὖ ζῆν, beate vivendi principia.

124. *Pristina infloruit arcibus ætas*, idem est ac si dixisset, efflorescere denuo cæpit Romæ, in illis septem collibus, aureum sæculum. — *Artibus* vulg.

125. Per Stilichonem, potestas senatus P. Q. R. diu fracta a tyrannide, et pæne translata in novam Romam, Constantinopolin, non plane sui oblita est, sed *servilibus* quidem Orientis *arvis exsulat* (vid. ad v. 81) ; verum in suum antiquum domicilium, Romam reducta est, fruitur auspiciis, auctoritatem belli pacisque sibi vindicat, et adjungit capiti, Augusto, *membra* reip. distracta adhuc et *errantia*.

127, 128. *In proprium sed ducta Larem*, reducta in propriam et antiquam sedem, Romam scilicet, reddit fata

Fata solo, fruiturque iterum, quibus hæserat olim,
Auspiciis, capitique errantia membra reponit.

Proxime dīs consul, qui tantæ prospicis urbi,
Qua nihil in terris complectitur altius æther;
Cujus nec spatium visus, nec corda decorem,
Nec laudem vox ulla capit; quæ luce metalli
Æmula vicinis fastigia conserit astris;
Quæ septem scopulis zonas imitatur Olympi,

130

135

triumphantia solo natali. — *Victricia Fata*. Quæ fata etsi statuissent caput imperii semper esse Romanam, quodammodo victa fuissent, si consulatus translatus esset Constantinopolin. At per Stilichonem perfectum est, ut *fata* sint *victricia*, consulatusque hæreat in urbe Roma, iisdem auspiciis, quibus in principio constitutus est. — *Seducta* vulg. *sed ducta* jam conj. Barth.

129. *Reponi* proprie dicuntur membra luxata.

131. Breviter Horatius invocat Solem, Car. sæc. 11: *possis nihil urbe Roma Visere majus*.

133. De *luce metalli*, i. e. auro in tectis dictum paulo ante ad v. 66.

134. *Vicinis astris* videtur altitudinem simul et fulgorem ab auro tectorum signare.

135. *Zonas* hic septem ponit, qui tamen ipse communem secutus rationem infra, XXXIII, 258, *quinque plagas* appellat ac describit. Haussitne ex Orphicis? Certe hic etiam, Hym. VI, 8, stellæ, ἀστέρες, celebrantur ἐπταπλάγεις ζώνας ἐφορώμενοι, qui inspiciant zonas septemplici luce fulgentes? Sed quid si hæ zonæ Orphicæ pariter et Claudiani sint Planetarum orbis, qui, ut zodiacus, possent zonarum instar cogi-

tari? Et sane Achilles Tatius Isag. in Phæn. c. XVI, p. 135, D, memorat ζώνας τινὰς ἐπτά, δι' ὧν φέρονται οἱ ἐπτά ἀστέρες. Et c. XVIII, p. 138, A: οἱ ἀστρονόμοι διδόνασιν ζώνας τῶν πλανήτων ἀστέρων, ὃ δὲ Ἰδαίων σφαίρας εἶναι λέγει. Nempe astronomus zonis tantum quibusdam opus habet, in quibus planetæ moveantur: Plato et cæteri sphæras totas solidas faciunt, musicæ cælesti aptiores. Verum etiam zonæ, solenni geographorum significatione acceptæ, cælestes motus, solis cursus, definiunt. Roma debet imago, quin compendium esse, non planetarum, sed totius orbis terrarum. Jam Posidonius apud Strabonem, II, p. 65, 45, septem zonas facit, illis quinque antiquis duas adjiciens angustiores, ei, quam torridam vocant, temperatisque adeo, utrinque ad tropicos, qui medias has zonas secant, decerptas: δύο ἄλλας στενὰς τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς, καθ' ἃς ἡμισὺ πῶς μὲνός κατὰ κερυφὴν ἔστιν ὁ ἥλιος, δίχα διαιρουμένας ὑπὸ τῶν τροπικῶν. Eodem pertinet locus Gemini, l. c. c. XIII, p. 54, qui Posidonianam sententiam tum ex historia illustrat, Polybio præsertim περὶ τῆς περὶ τὸν ἰσημερινὸν οἰκίσσεως, tum ex ratione.

Armorum legumque parens ; quæ fundit in omnes
 Imperium, primique dedit cunabula juris.
 Hæc est, exiguis quæ finibus orta, tetendit
 In geminos axes, parvaque a sede profectas
 Dispersit cum sole manus : hæc obvia fatis, 140
 Innumeras uno gereret quum tempore pugnas,
 Hispanas caperet, Siculas obsideret urbes,
 Et Gallum terris prosterneret, æquorè Pœnum,
 Nunquam succubuit damnis, et territa nullo
 Vulnere, post Cannas major Trebiamque fremebat : 145
 Et quum jam premerent flammæ, murumque feriret
 Hostis, in extremos aciem mittebat Iberos.
 Nec stetit Oceano ; remisque ingressa profundum

calidiores esse zonas illas sub tropicis positas affirmans, quod sol ibi diutius moretur supra capita incolarum, in adventu et reditu, quum habitantes sub ipso æquatore celerius transeat. Doctum esse poetam nostrum, Alexandrinum, Cosmica doctrina imbutum, et πολυμαθίας ostentatorem, constat. Cf. ad XXII, 436 ; et XCVI, 9.

136. *Potens* MSS. quod probat et illustrat Heins.

139. *Geminos axes*. Orientem et Occidentem intelligit, unde sol venit, et quo abit. — *Profecta* vulg.

140. *Obvia fatis* est, qui strenue occupat fortunam, et opportunitatibus utitur ad consequenda ea quæ fatis ipsi destinata sunt. — *Dispercit* conj. Scal. *notis*. MSS.

142. *Obsidere* tertia conjugatione nec optimos refugisse, docent Thesauri nostri. — *Submitteret* vulg. *obsideret* etiam Cuj.

144. *Nunquam succubuit*. Horatius, Od. lib. IV, 17, 59 sq. :

Per damna, per cades, ab ipso
 Ducit opes animumque ferro.

145. In verbo *fremebat* est pulchritudo insignis. Notat enim spiritus et animos non depressos calamitate, sed erectos. Oportet hic lectorem eventus præcipuos belli secundi Punici memorias præsentibus habere.

146. *Feriret*. Habet *teneret* Cuj. *ferirent* MS. optimus Heins. qui similem constructionem observavit etiam ad Ovid. Rem. 164 et ad Æn. X, 238. — Non admovit arietes Hannibal, sed portis obequitavit, et cœpit comparare ad obsidionem necessaria. Vid. Liv. XXVI, 10 sq. Hic modo ponimus verba c. 111 : « Minuere spem Hannibalis aliæ, parva magnaue, res : magna illa, quod quum ipse ad mœnia urbis Romæ armatus sederet, milites sub vexillis in supplementum Hispaniæ profectos audivit ; parva autem, quod per eos dies eum forte agrum, in quo ipse castra haberet, venisse,

Vincendos alio quæsit in orbe Britannos.

Hæc est, in gremium victos quæ sola recepit,
Humanumque genus communi nomine fovit,
Matris, non dominæ, ritu; civesque vocavit
Quos domuit, nexuque pio longinqua revinxit.

150

Hujus pacificis debemus moribus omnes,
Quod veluti patriis regionibus utitur hospes;
Quod sedem mutare licet; quod cernere Thulen
Lusus, et horrendos quondam penetrare recessus;
Quod bibimus passim Rhodanum, potamus Orontem;
Quod cuncti gens una sumus: nec terminus unquam
Romanæ ditionis erit; nam cætera regna

155

160

nihil ob id deminuto pretio, cognitum ex quodam captivo est. »

149. *Alio in orbe*, hactenus incognito: id præstitit Roma per Julium Cæsarem, qui, ex Suetonio, aggressus est Britannos ignotos antea, superatisque pecunias et obsides imperavit. — Adhuc Virgilius, Ecl. I, 67, dixit:

... penitus toto divices orbe Britannos.

150. Ars romana hæc fuit, ut devictis non pacem modo, sed civitatem darent. Liv. I, 33, de Anco Marcio, « sequutus morem regum priorum qui rem romanam auxerant hostibus in civitatem accipendis. » Et novimus paulatim totam Italiam, tandem, constitutione Antonini Caracallæ, omnes in imperio romano liberos in civitatem receptos, quæ de re velut classicum opus est Ez. Spanhemii Orbis Romanus.

151. *Communi nomine*; fovit ut suos, non tam communi nomine subditos, quam socios, quam cives, quam filios, eosque defendit contra tyrannos, ac simul devinxit omni

studio pietatis et clementiæ. — De hac re Plin. in peroratione operis inter alia pluscula, « unam (Italiam) cunctarum gentium in toto orbe patriam factam ».

155. Quocumque venit, civis est, jura communis habet, in fide magistratum et præsidum romanorum est.

156. *Thulen*, credo generationi insulas ad Septentrionem hic indicare: neque enim refert poetæ, propius et proprie designare ac definire nomen, vagum et fluctuans, de quo V, 240; it. VII, 53. *Cernere Thulen*, alias res summi periculi, immensi laboris; nunc *lusus* vel *ludus* est. Vid. VII, 23; III, 328; XXVI, 204.

157. *Rursus* vulgat. lectio habet.

158. *Orontem*: fluvijs est, qui alluit Antiochiam in Syria: per hunc intellige Cœlesyriam Syriamque, quas alluit. — Videtur nunc quædam ratione factum, quod inter adnotata est Virgilio Ecl. I, 63:

Aut Ararim Parthus bibet, aut Germani
Tigrin.

Luxuries vitiis, odiisque superbia, vertit.
 Sic male sublimes fregit Spartanus Athenas;
 Atque idem Thebis cecidit: sic Medus ademit
 Assyrio, Medoque tulit moderamina Perses:
 Subjecit Macedo Persen, cessurus et ipse
 Romanis: hæc auguriis firmata Sibyllæ,
 Hæc sacris animata Numæ: huic fulmina vibrat
 Jupiter; hanc tota Tritonia Gorgone velat.
 Arcanas huc Vesta faces, huc Orgia Bacchus

165

161. Feliciter uno versu comprehendit duas pestes rerum publicarum, *luxuriam*, cujus nota genealogia ex illo Cicer. pro Rosc. c. 27: « In urbe luxuries creatur; ex luxuria existat avaritia necesse est: ex avaritia erumpat audacia: inde omnia scelera ac maleficia gignuntur. » Superbia odiorum mater, nec superiorem potest ferre, nec parem: hinc illi unus non sufficit orbis, etc.

162. *Spartanus*, Lysandro duce, *Athenas fregit*; succubuit ipse Thebis, duce illarum Epaminonda. *Medus* Arbaces ademit imperium Sardanapalo *Assyrio*, *Medo* Astyagi *Cyrus Perses*, huic Alexander: regna ab hujus successoribus condita paulatim romana illa Lupa devoravit.

165. *Cessurus et ipse Romanis*: Alexander non victus a Romanis; sed partum ab Alexandro Persarum imperium ab illis subactum est.

166. *Hæc*, intell. Roma, vel romana respublica. In Romani imperii instrumento haud ultimum locum habuere libri Sibyllini, et jus pontificium ab Numa institutum, et disciplina ab Etruscis, quam pulchre signat poeta, quum, *huic*, ait, *fulmina vibrat Jupiter*.

167. *Animata*: religio est velut anima imperiorum: sine hac stare non possunt. — *Numæ huic*; sine elisione, more Græcorum. Virgilius, *Ionio immenso*. — *Huic fulmina vibrat*: Jupiter in gratiam Romæ vibrat fulmina. Alludit ad tempestatem, quæ a Romæ portis repulit Hannibalem. — *Numæ est* vulg. Sed est om. MSS. et firmat hiatum exemplis Heins. Pro *vibrat*, *librat* Cuj.

168. *Tritonia Minerva Gorgone* h. e. clypeo suo, s. ægide tegit Romam. Respicit, credo, Palladium, quod conditores Romæ Trojanos, Ænea duce, in Italiam attulisse, aiunt, asservatum inter pignora imperii. Vid. passim Servius, præsertim ad Æn. VII, 188.

169. De *Vesta*, cujus ignes æterni sanctum et ipsi pignus imperii romani, omnia docuit post Lipsium Ez. Spanhemius. Sed *Orgia Bacchi* furiosa irrepsere potius post severas contra illa leges, quam ut recepta dici possint. — *Phrygia dea* mater Deorum, Idæa, Cybele eadem, leonibus invehi solita in nummis, solemniter illa quidem recepta, et Pessinunte advecta Romam, de qua re Liv. XXIX, 10 et 11. — *Secum* vulg. at *Bacchus* ex manuscriptis Heinsii.

Transtulit, et Phrygios Genitrix turrita leones.
 Huc defensurus morbos Epidaurius hospes
 Reptavit placido tractu, vectumque per undas
 Insula Pæonium textit Tiberina draconem.

170

Hanc tu cum Superis, Stilicho præclare, tueris.

Protegis hanc clypeo, matrem regumque ducumque, 175

Præcipueque tuam : dedit hæc exordia lucis

Eucherio, puerumque ferens hic regia mater

Augusto monstravit avo; lætatus at ille

Sustulit in Tyria reptantem veste nepotem :

Romaque venturi gaudebat præscia fati,

180

Quod te jam tanto meruisset pignore civem.

171. *Depulsurus* vulg. *defensurus* MSS. *depressurus* Vien. — Liv. Epit. XI: «Quam civitas pestilentia laboraret, missi legati, ut Æsculapii signum Romam ab Epidaurio transferrent, anguem, qui se in navem eorum contulerat, in quo ipsum numen esse constabat, deportavere; eoque in insulam Tiberis egresso, eodem loco ædes Æsculapio consecrata est.» Enarrat copiose omnia ex aliis Freinsh. in Supplem. II, 12 sq. — *Defensurus* hic ponitur antiqua ratione, quam illustrat Heinsius, et ego in Thesauris, ut *depulsurus*, XXII, 389.

173. *Pæonius draco*, quem inse-
dit Æsculapius, qui Pæon, Παίων,
Παιών, Παριών non minus, quam pa-
ter ipsius Apollo, vocatur passim
in hymnis antiquis, quod ostendi ad
Marmor Cassellannum Comm. Soc.
Gotting. t. II, p. 287 sq. Quod
dicit poeta *textit*, intelligi vult ex
historia, evanuisse draconem in
insula, quæ inde Æsculapii dicta
est. Cæterum *Pæonii* epitheton late
extendere ad omnia, quæ cum arte

medicorum conjuncta sunt, etiam
nostrum poetam, apparet, v. g.
XXVI, 121.

174. *Hanc Romam*, cujus adhuc
decora et laudes enarratæ sunt.

175. *Pro matrem, patriam* MSS.

177. *Regia mater*: Serena regalis
de gente imperatorum, filia Hono-
rii, et filia adoptiva Theodosii,
cujus proinde nepos est Eucherius.
— *Hinc* MSS.

178. *Avus et nepos* ad adoptio-
nem referuntur. Adoptaverat enim
Serenam, Stilichonis uxorem, fra-
tris sui Honorii filiam, Theodosius.
Vid. XXIX, 104.

179. Eucherium facit πορρο-
γέννητον, ut prodere jam videatur
spes improbas Stilichonis, et con-
silia adeo, quorum pœnam non ita
multo post luit jure, injuria, tota
familia.

180. *Toto vulg. tanto* MSS. *pectora*
Vic. Vien. Bas. Marg. — Roma
sperat, te in posterum proprium
sibi et perpetuum civem futurum,
amatum Romæ habitare, quod ea
pignus sibi, Eucherium tuum, de-

Nec tamen ingratum, nec qui benefacta referre
 Nesciat, hunc credas populum: si volvere priscos
 Annales libeat, quoties hic praelia sumpsit
 Pro sociis! quoties dono concessit amicis
 Regibus Ausonio quæsit sanguine terras!
 Publica sed nunquam tanto se gratia fudit
 Assensu; quis enim princeps hoc omnibus egit
 Obsequiis, Dominum sese Patremque vocari,
 Quod tibi continuis resonant convexa diebus?
 Macte novis consul titulis: Mavortia plebes
 Te dominum, Bruto non indignante, fatetur.
 Et quod adhuc nullo potuit terrore subacta
 Libertas Romana pati, Stilichonis amori

185

190

derit. Romam amabis, et quantum
 licebit habitabis, quia patria est
 Eucherii tui.

182. *Tua facta Bas.*

185. Sic Antiocho Magno ereptam
 Asiam cis Taurum inter socios,
 in quibus præcipuus Eumenes,
 divisere. Vid. Liv. XXXVIII, 39.

187. *Gratia fudit*: nunquam favor
 popularis tam enituit, quam
 quum vocatus es Domitianus, et Pater
 patriæ. Mirum certe populi in
 merita tua grati animi indicium.

188. *Hoc egit*. Alii, *non emit*; quod
 probaverat Heinsius.

189. *Dominum et Patrem* vocavit
 Roma Stilichonem. Vid. XV, 79.

190. *Quin tibi vulg. quod MSS.*
 — *Convexa*, cavæ theatri, circi.
 Hanc notionem esse nominis, ut
 concavum potius significet, quam
 ut illi opponatur, quo sensu hodie
 vulgo accipitur, in Thesaurio
 Stephaniano ostendi. Infra XXVIII,
 614, ipsam spectantium multitudinem
 vocat poeta *vulgus gradibus*
Circi convexum. Inclinationem igitur

ad unum axem, aut centrum adeo
 unum, *convexum* notare videtur.
 Plausus datus principibus in theatro.
 Virg. Georg. II, 508:

..... hunc plausus hiantem
 Per eunecos geminatus enim plebique patrumque
 Corripuit.

Confer mox ad versum 198.

191. *Mavortia*: populus romanus
 qui Martem parentem agnoscit
 ob Romulum, Martis filium.

192. *Brutus*, regum expulsor, si
 viveret, non indignaretur, sub hac
 circumstantia, in his rebus, Stilichonem
 vocari *dominum*, quod nomen libera
 respublica, et prima adeo ætas
 Cæsarum, servorum modo respectu
 heris tribuebat. Antiquum autem
 fuit, uti amoris et blanditiarum
 causa *domini dominaque* dicerentur
 a caritatibus suis et amoribus,
 quod in Thesauris nostris ostensum.
 Hanc morem hic respicere videtur
 poeta, quum Stilichoni nomen
 Domini ab amore tributum, affirmat.

193. *Coacta* al. ut V, 314.

Detulit : exsultant avidi, quocumque decorus
 Conspiciare loco, nomenque ad sidera tollunt.
 Nec vaga dilecto satiantur lumina vultu :
 Seu Circum trabeis fulgentibus aureus intres ;
 Seu celebres ludos ; solio seu fultus eburno
 Cingas jure forum ; densi seu turbine vulgi
 Circumfusa tuæ conscendant Rostra secures.
 Quæ vero procerum voces, quam certa fuere
 Gaudia, quum totis exsurgens ardua pennis
 Ipsa duci sacras Victoria panderet alas !
 O palma viridi gaudens, et amicta tropæis,
 Custos imperiî virgo, quæ sola mederis
 Vulneribus, nullumque doces sentire laborem ;
 Seu tibi Dictææ placuerunt astra Coronæ ;
 Seu magis æstivo sedes vicina Leoni ;

195

200

205

198. *Circum* in pompa ingrediuntur, et in eo circumvehuntur magistratus et primi civitatis. Dion. Halic. antiquit. VII, p. 475 : Πομπῇ περιέχοντο τοῖς θεοῖς οἱ τὴν μάγιστὴν ἔχοντες ἑκαστοί. Quod autem addit : *Seu celebres ludos*, ostendit, non in circensibus modo ludis, sed in theatralibus et amphitheatralibus etiam placidi Stilichoni.

200. *Cingere jure forum* intelligo de cancellis, quibus tribunal, quod hic augustiore appellatione *forum* dici puto, circumdatur. Declarata olim a nobis tribunalis ratio in libello de Suario Quintiliani etiam ad hunc locum illustrandum valet. — *Stringas jure conj.* Heins. — *Densi* MS.

201. *Circumdant* Vic. Vien. Bas. marg. Sed *conscendant* Ald. Junt. etc.

202. *Certa gaudia* : vera, sincera, non adulandi studio, non ambitione extorta. — Quæ hic de *Victoria*

canit Noster, non tam triumphum proprie dictum signare videntur, quam iam universum pompam omnem circensem, in qua, ut canit Ovid. Am. III, 2, 45 :

Primo loco fertur passis Victoria pennis.

Hanc porro ita describit Noster, ut varias illi sedes in cælo, varia munera, ingenio et libertate poetæ usus, adsignet.

204. *Ædes* al. *alas* etiam Vic. Vien. Bas. marg.

205. *Victoria tropæum* manu gestans frequens est in antiquis monumentis ap. Montfaucon. — *Et palma* vulg. *Florens* MSS.

208. *Coronæ sidus* solet adsoribi Ariadnæ, Cretensi, sive *Dictææ* puellæ; vid. Hygin. Poet. Astron., II, 5, p. 432.

209. *Virgo cælestis*, *Justitia*, *Astræa*, *Leoni vicina* in Zodiaco. Nescio an alii quoque *Victoriæ* nomen illi tribuerint : sed ædiculam,

Seu sceptrum sublime Jovis, seu Pallados ambis 210
 Ægida; seu fessi mulces suspiria Martis :
 Adsis perpetuum Latio, votisque senatus
 Annue, Diva, tui. Stilicho tua sæpius ornet
 Limina, teque simul rediens in castra reducat.
 Hunc bellis comitare favens; hunc redde togatum 215
 Consiliis : semper placidis te moribus egit,

Victoriæ Virginis dedicavit M. Porcius Cato, teste Liv. XXXV, 9 : quæ forte ex h. l. firmamenti nonnihil contra suspicionem F. Ursini petere potest.

210. Dignus est locus, cui attendamus paulo diligentius. Victoriæ simulacra plura ornant thronum Jovis Olympii, teste Pausan. Eliac. I, s. 5, 11. Manibus ipsius, et aliorum deorum, impositas Victoriolas, discimus ex monumentis, et ex sacrilegiis Dionysii apud Cic. de N. D. III, c. 34, et in Verr. IV, 49. In summo signo militari conspicitur Victoria in nummo æneo P. Septimii Getæ, qui habetur Musæi Florent. t. IV, tab. 55. Sed magis huc refert, quod *sceptro* impositum videmus, ut alias aquila solet (vid. Juven. X, 43), ut supra aquilam imagines Augustorum passim in diptychis: ita Victoriæ signum in arcu triumphali Constantini M. apud Bellorium et Rubeum tab. 46. Itaque non dubito ad hanc in sceptro triumphali imaginem respici a Cassiod. Var. VI, 1, ubi dicitur ad consulem, *validam manum* victoriali *scipione nobilita*. Ut *victoriati* nummi sunt, Victoria signati: sic *scipio victoralis*, cui signum Victoriæ impositum. — *Pallados Ægida* ambiit forte Victoria in nobili opere Phidiæ, posito in arce Atheis, in cujus

etiam manu fuit; etiam in basi, inter alios deos xx, « Victoria præcipue mirabilis » visa Plinio, XXXVI, 5, s. 4. Paus. Att. s. I, c. 24, in pectore illius memorat Medusæ caput (quod alias in Ægide s. clypeo habet) et Victoriam, Νίκη, *quatuor cubitorum*; quod mirum non est, si Minerva tota fuit, quod ait Plinius, *cubitorum sex et viginti*.

211. Hic Victoria Marti uxor, vel concubina certe datur. Et sunt apud Apollod. Bibl. I, 2, 4, p. 5, Νίκη, s. Victoria, Κράτος, Ζήλος, Βία, Pallantis et Stygis liberi. Sic fuit Nice inter Thestii quinquaginta filias, e qua Nicodromum suscepit Hercules, ibid. II, 7, 8.

214. Fuerunt Romæ antiquissima Victoriæ templa, de quibus Antiquarii. Horum *limina* intelligi hic possunt, ornanda a Stilichone. Pro Victoriæ ara conservanda facunde intercedit apud Valentinianum, Theodosium et Arcadium Imperatores, Symmachus X, 54.

215. Victoria finit bellum, reditque adeo ducem ex armato *togatum consiliis* et negotiis pacis.

216. *Placidis moribus* Victoriam egit Stilicho, Romanum illud, certe Virgilianum, secutus, *parcere subjectis*, et Horatianum, *jacentem lenis in hostem*. Heinsius conjic. emit, ut supra v. 188.

Servavitque piam victis, nec polluit unquam
 Laurum sævitia, cives nec fronte superba
 Despicit, aut trepidam vexat legionibus Urbem.
 Sed verus patriæ consul, cessantibus armis,
 Contentus lictore venit, nec inutile quærit
 Ferri præsidium, solo munitus amore;
 Magnarum nec parvus opum geminare profundas
 Distulit impensas : sed post miracula castris
 Edita vel genero, Romæ majora reservat.
 Auratos Rhodiis imbres, nascente Minerva,
 Indulsisse Jovem perhibent ; Bacchoque paternum
 Jam pulsante femur, mutatus palluit Hermus

220.

225.

217 Pro *victis*, *vita*, *victam*,
justis, *juncta* MSS.

220. Alliteratio, *Consul verus*,
 implens etymon, s. veriverbium nomi-
 nis sui, qui *consulat* patriæ.

221. *Contentus lictore*, sine ar-
 matis, ad imaginem antiquæ et
 liberæ reipublicæ, ubi legibus solvi
 imperatorem oportet, ut possit, cum
 militibus triumphans, Urbem inire:
 ubi quamdiu armatus et militari
 manu cinctus est, *ad urbem*, id est,
 Romam, senatum, non ingreditur.

224. *Miracula* sunt ludi varii
 Mediolani, ut videtur, editi, ad
 oblectandam aulam Honorii, item
 donativum militi datum, in quibus
 admirabilem poeta liberalitatem et
 magnificentiam prædicat. Erat eo
 tempore consulatus gravis sarcina
 patrimonii, quod in primis ex Sym-
 machi epistolis pluribus, et tota
 diptychorum consularium historia
 constat; vid. ad 347.

226. *Fabulæ* fons Homer. II. β,
 670: sed ubi modo simpliciter ait:
 Καί σφιν θεσπίσιον πλοῦτον κατέχουσιν
 Κρονίων,

defudit Rhodiis divinas divitias. Ver-
 um exornavit Pindarus Ol. VII, 63:

ἔνθα ποτὶ βρέχε θεῶν

Βασίλειος ὁ μέγας

Χρυσαῖς νηφάδισσι πόλιν,

aureis nimbis urbem rigavit, quum,
 Vulcano obstetricante bipenni sua,
 de vertice Jovis Minerva prosiliit.
 Reliqua dabit volentibus Meursius
 in Rhodo, I, 17.

227. *Tota Lydia Baccho sacra*,
 nominatim Hermus; vid. XXXV,
 67. Cum auriferis etiam alias no-
 minat Noster: sed hoc forte solus
 hodie habet, auro *pallere* cœpisse
 Hermum, quo tempore Bacchus,
 fulminatæ matris Semeles exemptus
 utero, et femori Jovis inclusus, exitum
 moliretur. Certe parallela fa-
 bula illi, de aureo imbre indulto
 Rhodiis. *Pallere* dici de colore auri,
 ex Diogenis apophthegmate notum,
 qui interrogatus, cur aurum pal-
 leat, respondit: Multos insidiatores
 habet; Laert. VI, 51. *Inclusisse* Cuj.
 pro *perhibent*, Florent. *referunt*.

228. *Lazante* MSS. *Lassante* MSS.,
 Sunt et qui legunt *Depulsante*.

In pretium : votique famem passurus avari
 Ditabat rutilo, quidquid Mida tangeret, auro : 230
 Fabula, seu verum, canitur; tua copia vincit
 Fontem Hermi, tactumque Midæ, pluviamque Tonantis;
 Obscurat veteres, obscurabitque futuras
 Par donis armisque manus : si solveret ignis,
 Quas dedit immanes vili sub pondere, massas, 235
 Argenti potuere lacus et flumina fundi.

Nec tibi, quæ pariter silvis dominaris et astris,
 Exiguam Stilicho movit, Latonia, curam.
 Tu quoque nobilibus spectacula nostra laboras
 Illustrare feris, summoque in vertice rupis 240
 Alpinae socias, arcu cessante, pudicas,
 Et pharetratarum comitum inviolabile cogis
 Concilium : veniunt humeros et brachia nudæ,
 Armataeque manus jaculis, et terga sagittis;
 Incomptæ, pulchræque tamen : sudoribus ora 245
 Pulverulenta rubent; sexum nec cruda fatetur

231. *Tua copia*, liberalitas tua consularis in spargendo auro; vid. ad XX, 85. Huc pertinent illi sacci, vel folles inversi nummorum in diptychis, de quibus nuper accurate, ut solet, egit cl. Saxius in Dipt. Magni Consulis a p. 34.

232. *Pluviamque Tonantis*. Vide ad vs. 226 : male quidam intelligunt Jovem conversum in pluviam auream, et descendentem ad Danaen; ex Horat. l. III, Od. 16.

Aurum per medios ire satellites,
 Et perumpere amat saxa, potentius
 Icta fulmineo..... Eo.

233. *Obscuras ... obscurabis* MS.

235. *Vili sub pondere*, pondere adeo magno, ut qui illud indicari forte audiret, non de nobilibus metallis, sed de lapidibus aut vili alia

materia sermonem esse, suspicaretur. — *Quod* MS. hinc Heinsius conj. *Quot* : vel *Quod dedit*, *immanis*, *vili cæa pondere*, *massæ*.

237. Ad venationes jam transit et ferorum peregrinorumque animalium spectacula. His præest Diana, silvarum dea, eadem in cælo Luna, Hecate apud inferos.

242. *Inviolabile* ad integritatem et castitatem virginalem refertur, ut decet Dianæ comites.

243. *Nudæ* : exsertæ ad pugnam dum in belluas.

246. *Cruda virginitas*, duræ, incultæ, horridæ viragines, sexum non produunt deliciis, mollitie, pavore. — *Horrent*, *trahunt* MSS. *rigent* conj. Heins. hic et Ov. Epist. XVII, 16.

Virginitas : sine lege comæ ; duo cingula vestem
 Crure tenus pendere vetant. Præcedit amicas
 Flava Leontodame : sequitur nutrita Lycæo
 Nebrophone, telisque domat quæ Mænala Thero. 254.
 Ignea Cretæa properat Britomartis ab Ida,
 Et cursu Zephyris nunquam cessura Lycaste.
 Jungunt se geminæ metuenda feris Hecæerge,
 Et soror, optatum numen venantibus, Opis,
 Progenies Scythiæ : divas nemorumque potentes 255.
 Fecit Hyperboreis Delos prælata pruinis:
 Hæ septem venere duces : exercitus alter

247. *Duo cingula*; unum sub matris, alterum humilius, quo succinguntur vestes ad genua, vel supra etiam, ne cursum impediunt. Passim tales apparent in gemmis et nummis. Inspiciat, qui potest, exempli gratia illa Maximi Moduli Numismata e Gallico Museo edita, t. XIX, it. 3r.

248. Multum in his quoque nominibus et ingenii et eruditionis. Aperiamus quædam non initiatis vestigia. *Ἀρετὸδάμη* leonum dominatrix est : *Ἀρκαίον*, mons Arcadiæ, luporum stabulum : *Νεβροφόνη*, hirculeorum interfecitrix : *Θυρῶ*, venatrix : Britomartis, Nympha Dianæ carissima, et ipsa adeo Diana Cretensis, de qua copiose Spanhem. ad Callim. H. in Dian. 190, p. 258. *Lycastes*, nomen lupi et ipsum cognatum, nobile etiam alias, recurrit v. 276 sq.

249. *Lycæo* : hic mons est Arcadiæ in Græcia, sicut et Mænalus. *Lycæum* dicitur ἀπὸ τῶν λύκων, a lupis.

251. *Britomartis* : Nympha Cretensis formosa, Dianæ cara, aliter

Dictynna dicta, ἀπὸ τῶν δικτύων, a retibus, quæ invenerit. Diodorus Britonam appellat. Hæc quum Minœm stuprum sibi parantem effugere non posset, sese submersit, pudicamque mortem vitæ prætulit impudicæ.

252. *Nusquam* malit Heins.

253. *Hecæerge*, epitheton ipsius quoque Dianæ, atque fratris illius adeo Apollinis, cujus radii et sagittæ e longinquo operosæ sunt et effeaces. Hic filiarum Boreæ una, quæ cum Opi (Ὠπὶς vel Οὐπὶς) et Læxo (Λαῖξω) prima de Hyperboreis Delon venit, a Diana ibi in consortium assumpta. Vide omnia apud Spanh. ad Callim. H. in Del. v. 292. — *Erymanthe* Vic. Vien. Bas. marg. Ald. *Achaerte* Vien. marg. *Achaerce* et alia monstra in MSS. quæ firmant lectionem *Hecæerge* jam receptam Junt. Bas.

254. *Venatibus* Raphael.

255. *Progenitæ Scythiæ* MSS.

256. *Delos* : Delos, quam comites Dianæ prætulērunt frigoribus Scythiæ septentrionalis, effecit ut a Diana deus redderentur.

Nympharum incedunt, acies formosa Dianæ,
Centum Taygeti, centum de vertice Cynthi,
Et totidem casto genuit quas flumine Ladon.

260

Has ubi collectas vidit, sic Delia cœpit :

« O sociæ, mecum thalami quæ jura perosæ,

Virgineo gelidos percurritis agmine montes,

Cernitis ut Latio Superi communibus ornent

Hunc annum studiis? quantos Neptunus equorum

265

Donet ab orbe greges; laudi quam nulla canendæ

Fratris plectra vacent? nostram quoque sentiat idem,

Quam meritis debemus, opem : non spicula poscit

Iste labor; maneant clausis nunc sicca pharetris :

Omnis et a solitis noster venatibus arcus

270

Temperet, in solam cruor hic servetur arenam.

258. *Famosa* MSS. quidam exhibent.

259. *Taygetus* Laconicæ in Peloponneso mons, *Cynthus* Deli saltus, *Ladon* autem fluvius Arcadiæ: undique igitur conducit Nymphas et feras Diana, ad instruendos Stilichonis ludos consulares. *Castum flumen* Ladonis, credo, dicitur, propter Syringis nymphæ fabulam, quæ Pana fugiens, hic in arundinetum mutata est. Vid. Ovid. Met. I, 702. Notam Spartanarum pudicitiam huc allegare nolim cum Barthio: nimis illa ambigua est, nec attingit Ladon Laconicam. — *Taygetis*, *Taygete*, *Taygetiæ* MSS. unde *Taygetæ* conj. Heins. Vid. ipse et Burm. ad Georg. III, 44.

265. *Neptunus ab orbe*. Neptunus dicitur auctor equorum: *ab orbe*, ab omni parte orbis. Alii legunt, *donet habere*; phrasis Græca. — *Neptunus* equestris, circi et curulium ludorum ab origine inde Dominus.

266. *Laudi canendæ* habent omnes, sine ulla, quam observaverim, varietate. Interea sententia hinc oritur plane contraria consilio poetæ. Quid enim? *nulla plectra vacent laudi* Stilichonis, quid significat, nisi hoc, nullum plectrum otii tantum habet, ut operam dare possit laudi Stilichonis? *Vacare laudi* an aliud significat, quam vacuum ab aliis totum se dare laudi? Nisi volumus, humani quid passum poetam, et levi permutatione casus aliud dixisse, quam cogitarit; possumus putare *laudi* auferendi casum esse (ut *labi*, *lapidi*, *luci*, et similia apud Vossium de Anal. II, 12, p. 733), et legendum *canenda*: vel si omnino *laudi canendæ* rectum sit, vitio librarii nos habere *nulla* pro multa. — *Urbe* al. *Donet habere* conj. Heins. Quod *nulla* MSS. *Laudique ut nulla canendæ* conj. Heins.

269. *Clausis*. Heins. *Plausis*.

Retibus et clathris dilata morte tenendæ
 Ducendæque feræ: cupidas arcete sagittas.
 Consulis in plausum casuris parcite monstis.
 Acceleret divisa manus; mihi cursus anhelas
 Tenditur ad Syrtes: mecum Dictæa Lycaste
 Et comes Opis eat: steriles juvat ire per æstus.
 Namque feras aliis tellus Maurusia donum
 , Præbuit: huic soli debet, ceu victa, tributum.
 Dum nos horribiles Libyæ scrutamur alumnos,
 Europæ vos interea perquirite saltus,
 Et scopulos: posita ludat formidine pastor,
 Securisque canat Stilichonem fistula silvis.
 Pacet muneribus montes qui legibus urbes. »
 Dixit, et extemplo frondosa fertur ab Alpe

275

280

285

272. *Claustis* vulg. *clathris* ex MSS. Heins. quod nomen hic illustrat. Sed conf. XXVIII, 637.

274. *Monstis*: feris monstrosis.

275, 276. *Dum cursus* MSS. *mihi currus* MSS. etiam Cuj. — *Anhelas Syrtes*, non quod Syrtes anhelæ sint, sed quod cursus ad Syrtes, seu loca Syrtibus vicina, reddit me anhelantem. Syrtes autem sunt acervi arenarum ad Libyam, sic dictæ ἀπὸ τοῦ σῦρτυν, trahere, quod velut trahere videantur naves. — *Syrtes* hic ad Africam omnem signandam adhibet poeta, quam cradelium inprimis et monstrosarum ferarum fertilem esse, et *Africanarum* appellatio docet, quo nomine leones, tigres, pardi, pantheræ comprehenduntur, et proverbium illud ortum ait Plinius, VIII, 16 pr. « Semper aliquid novi Africam afferre. » — *Dictynna* MSS.

278. *Maurusia tellus*, proprie *Mauritania*; sed hic totam Africam

indicat, quatenus Romanis paruit. Hæc Stilichoni *tributum debet* ob devictum Gildonem.

279. *Sed victa* MSS.

281. *Europes* Cuj.

282. *Laudet* MSS. — Effectus conquisitarum ad Ludos ferarum, certe probabilis conquirendarum obtentus, securitas pastorum et gregum. Qui tales Ludos parant, illi suis his *muneribus pacant*, securosque gregibus præstant montes et silvas: hoc enim esse *pacare*, ipsa honesta illa oppositio docet, *pacare urbes legibus*. Delicata igitur laus et excusatio Stilichonis hoc versiculo continetur.

284. *Parent muneribus* Vic. Vien. *Parent numinibus montes*, ut reliqui edit. Plane versum omisit manuscr. Claverii, et ipse nihil illum ait sapere: sic et Barth. *Parcet, parcent. placet, paret, pascet* manuscr. *Qui legibus* manuscripti. Debetur igitur Heinsio restitutio loci elegantis, qui

Trans pelagus : cervi currum subiere jugales,
 Quos decus esse Deæ primi sub limine cæli
 Roscida fecundis concepit Luna cavernis.
 Par nitor intactis nivibus : frons discolor auro
 Germinat, et spatio summas æquantia fagos
 Cornua ramoso surgunt procera metallo.
 Opis frena tenet, fert retia rara Lycaste,
 Auratasque plagas; immortalesque Molossi

290

etiam verbum *pacare* hic illustrat.
 — *Muneribus* : editis spectaculis de
 muneribus in hoc sensu supra dictum est.

286. Capturam quatuor *cervarum*, quas curru suo junxit Diana, describit Callimachus H. in Dian. a v. 100. Monumenta nummorum, ubi illa cervis junctis vehitur, vel uni insidet, dedit Spanh. ad l. c. v. 106.

287. *Limen cæli* primum est sphaera illa nobis proxima, cum qua et in qua Luna circumfertur, ut VII, 164 : *Ingrediturque globum lunæ*, dimenque reliquit *Arcados*. *Limen* respondet οὐδὲν Homericō. Vid. Burm. ad Æn. VI, 255. — *Lumine* Ald. Junt. rell. sed *limine* jam Vic. Vien.

288. Est quidem Luna eadem Diana : sed h. l. (ut interdum Sol et Apollo) distinguuntur. — *Luna roscida*, Roris cum Jove, h. l. aere, mater Alcmani apud Plutarchum de Facie in orbe Lunæ, p. 940, A (Αἰὶς θυγάτηρ Ἑρῶα καὶ σελάνης δίας), et Macrobius Sat. VII extr. Hæc igitur Luna *cavernas* habet, βᾶθρ καὶ κοιλώματα, Plut. l. c. p. 944, B. In his *fecundis cavernis* nascuntur animalia quindecies majora et præstantiora nostris, si fides Pythagoreis apud Plut. de Plac. II, 30 :

εἶναι γὰρ πεντηκαίδεκα πλάσιονα τὰ ἐπ' αὐτῆς ζῶα τῇ δυνάμει. Vid. mox v. 290. E luna dejecti ad nos Saturnus, Dactyli, Corybantes, Trophonius et similes apud Plut. de Facie in orbe Lunæ, p. 444, C. Hinc delapsus etiam est leo Nemeus, ut est apud Achillem Tattium Isagog. c. 21. Teste ad Virg. Georg. III, 391, Servio, vel quisquis auctor est, ille Leo Lunæ filius, et *invulnerabilis dictus est*. *Taurus medio sidere lunæ Progenitus* considerabitur 101, 120. Ne nimis miremur hunc Lunæ partum, cogitemus illud Ov. Met. VI, 118 : ad Neptunum, Et te flava comas frugum mitissima mater Sensit equum.

Copiose ea de re Pausan. Arcad. s. VIII, 25. Et ipsam Lunam nivea lana captam Pan fefellit, ap. Virg. Ge. III, 391.

289. Aurea cornua fere habent cervi poetici, ut Val. Flacc. Argon. VI, 71 ; ut auratæ hostiæ, Serv. ad Æn. IX, 627.

290. *Summas æquantia fagos* *Cornua* habent merito cervæ istæ, quæ e luna venerint, ubi quindecies majora nasci animalia, modo docuimus. — *Spatiosa* MSS.

293. *Immortales* etiam *Molossos* Lunæ progeniem putare fas est. —

Latrantes mediis circum juga nubibus ibant.
 Quinque aliæ paribus (Phœbe sic jusserat) armis 295
 Diversa regione ruunt, ducuntque cohortem
 Quæque suam; variæ formis et gente sequuntur
 Ingenioque canes: illæ gravioribus aptæ
 Morsibus; hæ pedibus celeres; hæ nare sagaces;
 Hirsutæque fremunt Cressæ, tenuesque Lacæne, 300
 Magnaque taurorum fracturæ colla Britannæ.
 Dalmatiæ lucos abruptaque brachia Pindi
 Sparsa comam Britomartis agit: tu Gallica cingis
 Lustra, Leontodame, Germanorumque paludes
 Eruis, et si quis defensus arundine Rheni 305
 Vastus aper nimio dentes curvaverit ævo.
 Nubiferas Alpes, Apenninique recessus,
 Garganique nives Hecarge prompta fatigat.
 Speluncas canibus Thero rimatur Iberas,

Molossi: canes venatici ex Molossia, Epiri regione, in Græcia.

300. Dubium mihi non est pingi hic canes pro patriis suis, quales erant. Certe nunc *Britannici* canes magnitudine et robore præstant. Cui vacat et volupe est, ille potest legere Jo. Cæii Britanni de canibus Britannicis librum ad Contr. Gesnerum, quem poetis minoribus etiam subjecit Burmannus. Verbo *frangere* in hac re usus etiam Noster XXII, 21. — *Argutæque* conj. Vlit. ad Grat. 236.

302. *Dalmatiæ*: Dalmatia est regio supra sinum Adriaticum. — *Pindi*: Pindus est mons Thessaliæ.

303. *Agit*: ita excutit, nihil ut agendum relinquit.

304. *Paludes*: Germania olim paludibus infesta, nunc cultissima; contra Palæstina, olim cultissima, hodie aspera et inculca multis in

locis. — Non puto Galliæ leones hic assignare voluisse poetam, quod ex appellatione Nymphæ, de qua ad 248, suspicari quis possit: sed quæ leones domare venatrix potest, cui feræ non par sit?

305. Non ignorantia poetæ sunt tribuendæ arundines et apri in paludibus Rheni; sed mutata cum incolis faciei terrarum: unde Palæstina, et Hispaniæ partes quædam non respondent antiquis laudibus, neque Germania nostra opprobriis.

306. *Curvaverat* vulg. — *Ævo*, i. e. senio *curvari* apriorum dentes, etiam recentiorum observatio est, ut Aldrovandi de Quadrup. bifidis lib. I, p. 1030.

307. Eosdem montes ita jungit VIII, 106.

308. *Nicharte* Vic. Vien. Vide v. 255.

Informesque cavis ursos detrudit ab antris, 310
 Quorum sæpe Tagus manantes sanguine rictus
 Non satiavit aquis, et quos jam frigore segnes
 Pyrenæa tegit latebrosis frondibus ilex.
 Cynæis Siculisque jugis venata virago
 Nebrophone, cervos aliasque in vincula cogit 315
 Non sævas pecudes, sed luxuriantis arenæ
 Delicias, pompam nemorum : quodcumque tremendum
 Dentibus, aut insignæ jubis, aut nobile cornu,
 Aut rigidum setis, capitur; decus omne timorque
 Silvarum : non cauta latent; non mole resistunt 320
 Fortia; non volucris fugiunt pernicia cursu.
 Hæc laqueis innexa gemunt; hæc clausa feruntur
 Illignis domibus : fabri nec tigna polire
 Sufficiunt; rudibus fagis texuntur et ornis
 Frondentes caveæ. Ratibus pars ibat onustis 325
 Per freta, vel fluvios : exsanguis dextera torpet
 Remigis, et propriam metuebat navita mercem.

311, 312. Describitur situm ursorum ab exagitatione et vulneribus ortam : *frigore segnes* habet respectum ad illum somnum ursorum hibernum, a quo pinguescere etiam dicuntur; vid. Plin. VIII, 36.

314. *Cynæus* a *Cyrne*, quod Græcum nomen Corsicæ, cujus in laudem carmen epicum nuper cecinit Lucianus *Buonaparte*, gallice inscriptum *La Cyrnéide*. Ed. — *Nebrophonen* jam interpretatus sum interfectoricem hinnuleorum. *Arena luxuriari* dici potest, quum in amphitheatro vel circo exhibentur non feræ sævientes, sed quæ prædæ et mensis populi cedant.

320. *Cauta*. Vulg. *Caute* : cf. infra XXXV, 11. Qui *caute* legerunt, intellexere rupem excavatam, seu ca-

vernâ. Sed *cauta* hic refertur ad ipsa animalia. Sic N. Carm. VII, 90 :
 cauto nec profuit hosti
Munitis basiis locis.

323. Multitudinem ferarum sic indicat poeta, quod negat satis magnum fabrorum posse numerum inveniri, qui sufficiant tantæ, quanta opus sit lignis pro cavearum multitudine ferro quadrandis atque poliendis; itaque e rudibus frondentibusque ramis et truncis compingendas utcumque per festinationem esse.

326. *Per fluvios* manuscript. it. Cuj. — *Exsanguis dextera*, trepida et tremula, vel plane a refugiente propter terrorem sanguine immobilis.

327. *Mercem* improprie dicit pro

Per terram pars ducta rotis, longoque morantur
 Ordine plaustra vias, montani plena triumphi:
 Et fera sollicitis vehitur captiva juvencis, 330
 Explebat quibus ante famem : quotiesque reflexi
 Conspexere boves, pavidi temone recedunt.

Jamque pererratis Libyæ flagrantibus oris,
 Legerat eximios Phœbi germana leones,
 Hesperidas qui sæpe fugant, ventoque citatis 335
 Terrificant Atlanta jubis, armentaue longe
 Vastant Æthiopum, quorumque impune fragosa
 Murmura pastorum nunquam venere per aures.
 Non illos tædæ ardentes, non strata superne
 Lapsuro virgulta solo, non vocibus hædi 340
 Pendentis stimulata fames, non fossa fefellit.
 Ultro se voluere capi, gaudentque videri
 Tantæ præda Deæ. Respirant pascua tandem :

onere et omni illo, quod vehitur, quæ ordinarie merx est.

329. *Montanis* . . . *triumphis* vulg. Sed *montani* jam Vic. Vien.

330. Juvencis, s. generatim bubus junctis constare cursum clabularem (hoc proprium illius nomen est), et vehiculationem illam, angariasque, quibus in hoc genere uterentur, ex utroque codice, Theodosiano præsertim, titulo VIII, 5, de Cursu publico, satis constat.

331. *Quibus* : non feræ devorabant hos boves a quibus trahebantur, sed eorum similes ante devoraverant.

335. *Hesperidas* Nymphas silvarum Mauritaniz incolas, quarum et horti illi nobiles.

336. Mox recensentur a Poeta genera capiendarum ferarum, ignis, foveæ, fossæ, pendens præda.

337. *Impune et nunquam* jungenda. Nunquam audiunt pastores rugitus et murmura leonum, quin paulo post damna in grege facta observent. — *Fragosa murmura* : rugitus, qui murmur et fragorem edunt similem fragori arborum cadentium.

339. Ignem alias metuunt; vid. Plin. VIII, 16, s. 19. — *Lapsurum solum* ita intelligendum : deprimitur, h. e. effoditur fovea satis profunda, eaque obtegatur stramentis et viridibus. Escæ loco in medio suspenditur hædus, porcellus, vel clamosum aliud animal etc.

341. *Pendentis* : hædi ad laqueos immanes suspensi, et suis vocibus leonum famem sollicitantis.

342. *Ultro capi*. Sic Juven. IV, 69, de rhombo : *Ipse capi voluit.*

343. *Respirant pascua* : non pa-

Agricolæ reserant jam tuta mapalia Mauri.
 Tum virides pardos, et cætera colligit Austri
 Prodigia, immanesque simul Latonia dentes,
 Qui secti ferro in tabulas, auroque micantes,
 Inscripti rutilum cælato consule nomen,
 Per proceres et vulgus eant: stupor omnibus Indis

scua, sed armenta, quæ sunt in pascuis: vel pascuorum domini, ante metu oppressi, respirant tutius, liberati ab his monstribus.

344. *Reserant*, aperta relinquunt mapalia, ante, ob metum bestiarum, claudi seris et repagulis solita.

345. *Virides pardos* dixit, ut XXXVI, 266, de tigride *totamque virentibus iram Dispergit maculis*; quasi a veneno quodam iræ demum virides fierent: qua quidem in re ingenio suo obsequitur. Quæ mihi pro tigri ostensa est bestia, ejus maculæ in albo nigricabant: nec video, qui hodie viride quidquam in toto hoc genere Africanarum observavit. Maculas nigras vulgo omnes tribuunt. Superest ut *virides* dilutiores, ut ita dicam, intellectu dixerit poeta pardos, flavescentes aliquantum, raves, ut sunt lupi. Sic *fulvus aper* Ovid. Art. II, 373, poetis videtur quam venatoribus notior.

346. *Barros* manuscr.

347. *Auro micantia* diptycha interdum data ostendit Symmachus Epist. II, 80: «Domino et Principi nostro . . . auro circumdatum diptychon (sic enim leg. pro barbaro *dypticum*) misi: cæteros quoque (addamus enim etiam hoc) amicos eburneis pugillaribus (diptychis) et canistellis (sportulis) argenteis hono-

ravi.» Cf. V, 54; VII, 77; IX, 113. Ut redeam ad aurum, videtur etiam auri filamentis, opere velut musivo, nomen magistratus in diptychis expressum, quod poeta vocat *rutilum*. — Descriptio diptychorum eburneorum, quorum hoc ipsum tempus erat feracissimum, quod apparet, si quis catalogum eorum, quæ adhuc publicata sunt, percurrat, quem nuper dedit cum suo diptycho cl. Saxius a p. 8. Gorianum enim diptychorum consularium thesaurum, quum ista commentarer, nondum videram. Stilichonis ipsius aliquandiu habitum Divionense illud, quod non ita pridem a Gesneris fratribus indultum, quod ad utramque partem, s. tabulam publicavit et illustravit Hagenbuchius δ επιγραφῆς cum Quiriniano diptycho a p. 232 sq. — Pro duobus versibus unum quidam manuscr. habent, *Qui mox in tabulas inscripto consule secti*.

349. *Amnes Indi* stupent, quum tot ad se elephantos potum venire vident mutilos: dignior quidem ingenio Nostri videbatur hæc lectio et distinctio præ illa vulgata:

Per proceres et vulgus eant, stupor omnibus Indis.

Diptycha sane non sunt *stupor Indis omnibus*, quorum paucis, aut nulli adeo, innotescunt. Ne mutata quidem distinctione verum est, ele-

Plurimus, ereptis elephas inglorius errat
 Dentibus : insedit nigra cervice gementum ,
 Et fixum Dea quassat ebur , penitusque cruentis
 Stirpibus avulsis patulos exarmat hiatus.
 Ipsos quin etiam nobis miracula vellet
 Ducere , sed pigra cunctari mole veretur.
 Tyrrenas foetus Libycos amplexa per undas
 Classica turba sonat ; caudamque a puppe retorquens
 In proram jactat usque leo. Vix subleuat unum
 Tarda ratis : fremitus stagnis auditur in imis ,
 Cunctaque prosiliunt cete ; terrenaque Nereus
 Confert monstra suis , et non æquare fatetur.
 Æquora sic victor quoties per rubra Lyæus
 Navigat , intorquet clavum Silenus , et acres
 Insudant tonsis Satyri , taurinaque pulsu

350

355

360

phantos exarmatos stupori esse Indis omnibus : sed hæc sentiri debent , non doceri. — Omnibus vulg. amnis , Claverius et Barth. ex MSS.

352. *Insidit* malit Heins. — *Miraphantasia* pingit Dianam insidentem cervici elephantis , et dentem convulsum eripientem.

353. *Stirpibus cruentis avulsis*. Hensius durum ablativorum concursum vituperat , et *avulso* , scilicet *ebore* , legendum conjicit. Ed.

355. *Cunctari veretur* , non satis constanter mentiendi tenorem servas , Claudii. Quid enim post reliqua miracula difficile fuit Dianæ ? Sed causa fatua etiam a dolo malo excusat poetam.

356. *Fœtus Libycos* , h. e. leones et alias Africanas (quo nomine tigres quoque , et pardos , et pantheras , et leopardos complecti solent) *complexa* , captas et vinctas tenens , *turba classica* navium et nautarum ,

etc. — *Adnixa* , *adveza* , *complexa* , *adveza* MSS. Excidisse versum conj. Heins.

357. *Classis* , it. *classi*. MSS. — Aut immanis molis leo , aut parvum navigium : retorta etiam a puppe cauda , tamen capite proram attingit. Prodigiousiter augetur magnitudo , si dedit poeta *jacit*. Sic enim corporis ipsius longitudo æquabit navim , quam retro quasi emetietur cauda. Etsi vero bene notum quam sit Noster exaggerationis amans , reliqua , tamen nimis sunt *ὑπερβολικά* , et ultra τὸ πιθανόν elata , eamque ipsam ob causam placere sobriis vix ac ne vix quidem possunt.

358. *Jacit* MSS. *jacet* , alii.

359. *Tarda ratis* : quasi navis onusta uno tantum leone fiat tardior ; id quod indicat magnitudinem ejus portentosam.

361. *Sed non vulg. malo* , et non.

364. *Abundant* al. Claver. *Insu-*

36 CLAUD. XXIV. DE CONS. STILICH. LIB. III.

Baccharum Bromios invitant tympana remos. 365
 Transtra ligant ederae; malum circumflua vestit
 Pampinus: antennis illabitur ebria serpens,
 Perque mero madidos currunt saliantque rudentes
 Lynces, et insolitæ mirantur carbasa tigres.

dant: Bacchum comitantur Satyri, Bacchæ, Fauni; at Silenus altor ejus et præceptor gubernaculum moderatur. Ed.

365. *Bromios remos*: remiges Bacchi Bromii, ἀπὸ τοῦ βρῆματιν, *freme-re*. Cujacius legit *pronos remos*, quasi proclives et sentientes se videre Deum. — *Pronos* pro *Bromios* Claver. ex MSS. et Barth.

366. Videtur præ oculis habuisse Ovid. Met. III, 664:
 Impediant hedera remos, neque recurvo

Serpunt; et gravidis distinguant vela corymbis. Quem circa tigres, simulacraque inania lyn cum, Pictarumque jacent fera corpora pantherarum.

367. *Ebria serpens*: indicatur quoddam Bacchi venenum, quod mentes inficiat, hominesque reddat similes Satyris lascivis, serpentibus, lyncibus, tigribus; quod contingit ob varia in variis hominibus vini effecta.

368. *Solvunt* pro *saliant* vulg. Sed *saliant* Bas. marg. Claver. MSS.

XXV.

CL. CLAUDIANI
IN LIBRUM
DE BELLO GETICO*
PRÆFATIO.

ARGUMENTUM.

Poeta dicturus superatos a Stilichone Getas, post intermissam per multos annos rem poeticam, revertitur ad templum Apollinis Palatinum, ubi cecinit consulatum et victorias Stilichonis; unde illa statua ahenea a principe, petente senatu, sibi data est; 1—9. Hinc quo major mihi honos delatus est, inquit, eo severiores sum experturus censores. Sed me juvat materia, et satis magnam poetæ attentionem parabit vel magnitudo belli Getici, vel Stilichonis benevolentia; 10—18.

Post resides annos longo velut excita somno
Romanis fruitur nostra Thalia choris.
Optatos renovant eadem mihi culmina cœtus,

* De *Bello Getico* non magis, quam de aliis argumentis poetæ nostri historicis, promittimus Com-
mentarios. Illud modo eos, qui opus habent, monemus, quos *Gothos*, et *Vesegothos*, aut *Visigothos* adeo ap-

Personat et noto Pythia vate domus.

Consulis hic fasces cecini, Libyamque receptam :

Hic mihi prostratis bella canenda Getis.

Sed prior effigiem tribuit successus ahenam,

Oraque patricius nostra dicavit honos.

Annuit hunc princeps titulum, poscente senatu:

Respice, iudicium quam grave, Musa, subis!

pellat Jornandes, eos antiquo vocabulo Herodoti, ac deinde Ovidii, etc. *Getas* vocari (vid. Oros. I, 16, n. 5, et ibi Haverc.), ipsumque Gothum Jornandem videri suum opus inscripsisse *de rebus Geticis*: tum illud, Istri ad Pontum Euxinum appropinquantis a sinistra accolae fuisse hos vel Getas, vel Gothos (vid. XXVI, 81, 135, 169), quidquid de nominis tam late patentis vel originibus, vel sedibus alias disputetur: denique, Stilichoni suum quum hic etiam faveat suis poeta, alios alia tradidisse; ut Cassiodorus Chron. « Stilicho et Aurelianus (COSS. A. 400). His Coss. Gothi Alarico et Radagaisa regibus ingrediuntur Italiam. » Deinde « Arcadio V et Honorio V. (A. 402) His Coss. Pollentiae Stilichonem cum exercitu romano victum Gothi acie fugaverunt ». Et apud Jornandem, I, 29: « Alaricus, rex Gothorum... sumto exercitu per Pannonias, Stilichone et Aureliano consulibus... intravit Italiam. » Ibidem cap. 30: « Stilicho ex insidiis aggreditur Gothos ad Pollentiam, civitatem in Alpibus Cottii locatam. . . Gothi... primo perterriti sunt; sed mox. . . omnem pæne exercitum Stilichonis in fugam conversum usque ad interneccionem dejiciunt. » Vid. ad v. 78, 90, it. 583. — DE VICTORIA

STILICHONIS CONTRA ALARICUM VIC. DE BELLO GETICO, id est, DE V. ST. G. A. Vien. Ald. Junt. Plant. Barth. DE BELLO POLLENTIACO manuscr. Claverii, it. Cujac. et Heins. Commentario suo inscripsit Barthius, DE LAUD. STILIC. LIB. VI.

1. *Resides annos eosdem* puto, de quibus, XXIII, 23.

4. *Pythia domus*, templum Apollinis Palatinum, recitationibus et bibliothecis olim destinatum ab Augusto, sive ipsum, sive quæcunque ædes ad exemplum illius recitationi serviens.

5. *Fasces*: consulatus insignia, de quibus supra: sumuntur pro ipso consulatu.

7. Statuam decretam positamque Claudiano, hic locus declarat. Utrum basis illius inventa sit a Pomponio Læto, et vera inscriptio, disputamus in Proleg. Tom. I, p. 6.

8. *Patricius honos*, credo, est honos a Patribus, a senatu habitus, ut *popularis*, quem populus tribuit. — *Amenam* ante Claver.

9. *Hic vulg. hunc MSS.* — *Titulum*: statuæ honoratiores titulis ornatae sunt: statuæ communes absque his erant. Inscriptionem, seu titulum hujus statuæ vide supra Prolegom. Tom. I, pag. 6.

10. *Respicere*, vel *respicere se* jubemus, quos a calore cujuscunque

Ingenio minuit merces properata favorem.

Carminibus veniam præmia tanta negant :

Et magis intento studium censore laborat,

Quod legimur medio conspicimurque foro.

Materies tamen ipsa juvat, solitumque timoris

Dicturo magna sedula parte levat.

Nam mihi conciliat grâtas impensius aures

Vel meritum belli, vel Stilichonis amor.

affectus revocamus. A poeta tantam gloriam consecuto nihil mediocre expectatur. Hæc expectatio gravis velut adversaria est, quam superare difficile. — *Judicium quam grave: o Musa, honorificum de te senatus Imperatorisque judicium tam grave est, tantique ponderis, ut non nisi magna cum difficultate sustineri possit.*

12. *Carminibus veniam* : poeta, cui tantus honos contigit, opus componere tenetur omni ex parte perfectum; quia nulla deinceps venia speranda est.

14. *Legimur* : eo severiores cen-

sures experiemur, quod legamur; hoc est, quod status nobis erectæ titulus gloriosus legatur in medio foro.—*Medio foro*, Trajani, ut est in inscriptione.

15. *Solitum timoris*, solitum timorem, ut *repentina belli*, etc. — *Timorem* vulg.

16. *Sedula*; materiæ epitheton mihi placere non potest : metuo tamen, ne potius poetæ imputandum sit, quam librario.

18. *Meritum belli* : magnitudo belli Getici, quo patrato, de urbe romana Stilicho tam bene meritus est. — *Libri* vulg.

CL. CLAUDIANI
DE BELLO GETICO
LIBER.

ARGUMENTUM.

Stilicho Getarum victor majorem gloriam adeptus est, quam Tiphys ille, cujus industria servavit navem Argo e Cyaneis rupibus ostium Ponti Euxini prohibentibus, quæ tunc primum fixæ facilem aditum carinis præbuerunt. Nihil veritati, scilicet Stilichonis victoriæ, dabunt æquale fabulæ illæ, Harpyiæ, velleris aurei custos anguis, tauri ignivomi, militum armatorum seges; 1—30. Non clades Titanum miranda est, si huic comparetur Getarum strages, tantis tropæis inclytorum, et belli longa peritia; 31—35. Nam reddit consul imperio suam formam, legibus decus, justitiæ magistratuum ordinem, populis tecta et agros; 36—43. Jam non inde uri agros videmus, et excidii moram expectamus ab obice fluminum, torrentium, procellarum; 44—49. Discordiæ etiam civiles resederunt: inde Roma surgat secunda, fidens Deis, nec ullum dominationis terminum habitura; 50—60. Vim hostilem crebra prodigia nuntiaverunt: nec mirum terras interdum labore et bello vexari, siquidem Jovem ipsum turbavit Typhoeus centum brachiis, si Martem vinculis subdiderunt Aloidæ gemini Otus et Ephialtes, orbis motum tribus scopulis revulsis interruperunt, utroque tamen ante juventam pœnas Diis dante; 61—76. Adspiciat Roma victum hostem, et cum raris agminibus cedentem Italia, qui non bello cessaturum juraverat, nisi Roma capta: nunc fugiens, a suis

CL. CLAUD. XXVI. DE BELLO GETICO. 41

desertus, patitur a Romanis victoribus omnia quæ illis minatus erat; 77—89. At illis pepercit Stilicho, putans homines assuetos spoliis satis magnas egestate pœnas dare, quorum desperatio victoribus fieri posset funesta; nec tanti esse abolere nomen Getarum, quos arceat a Roma Jupiter; 90—103. Sub tempora reipublicæ libera, quum bella agerentur trans æquora, famam tantum insignem inde petiere Patres ducesque: at quum bellum ingrueret Latio et Romæ ipsi, non populari favore dux eligebatur, sed prudentissimus, qui non temeritate summam rerum in præceps traheret; qui omnia vel læta vel aspera perpenderet consilio; cautius enim ferro tractantur vulnera vitalibus proxima; 104—123. Curius, quem Pyrrhi Italia pulsi gloria nobiliorem fecit Æmilio, Mario, Fabricio et Decio, cedit ipse Stilichoni, quippe validioris gentis victori: cedunt et Fabius, Marcellus, Scipio major, quorum laudes æquiparavit cunctando, Getas vincendo, Italiaque expellendo; 124—144. At Pyrrhus lustro integro Italiam fatigavit, et nova Romanorum soboles post octodecim annos in Africam remisit Hannibalem; Stilicho autem intra hiemem unam bellum composuit; 145—153. Immo etiam Spartacus gladiator stragibus pudendis Romanos consules affecit; nos dolemus levia damna: at Consul noster gentem non servilem oppressit, quæ fato aut ira Deum gelidis regionibus excita Thraciam insederat; 154—172. Barbari præcipites ruunt, nullis impediti montium aut fluminum obicibus; Thraciam, Macedoniam, Thessaliam, Thermopylas, Isthmon et Peloponnesum pervolant; tantum victi ad Alpes et Eridanum, quum rumor miserabilis, velut capta Urbe, populos ab Austro ad Arctum terreret; 173—204. Ex his malis evasit major Stilicho, qui Romæ securitatem præstitit, male tutis, ut videbatur, urbium propugnaculis, quum undique Italia excederetur, et diviti cuique opes oneri et timori essent; 205—226. Tunc prodigia sinistra paventes animos perculerunt, auguria, fulmina, libri sibyllini, lunæ defectus, grandines, apum examina, incendia sine causis, cometes ab ortu solis in septentrione evanescens; 227—248. Sed ostentum horribilius luporum, ante ora Imperatoris cæsorum, quod contrarie interpretati sunt; 249—266. Stilicho desperantes confirmat egregia oratione: nihil proficere lamenta; non desperandum esse, etiamsi Getæ Italiam penetraverint; nunquam impune Romanis esse lacessitam; absistendum a fuga: sibi quoque esse timendum

sacris pignoribus; impavide Romam tuerentur, donec rediret cum lecto milite; 267—313. His dictis fiducia et aulae et populo rediit, quum vidit Hesperia secum junxisse pericula Augustum; 314—318. Tum trajecto Lario lacu, Alpes transit, Rhætiā petit, in quo itinere multi milites gelu, aut barathris mersi pereunt, pernoctans ipse in casis et speluncis; 319—358. Inde salus Romæ; quippe rebellaverant Vindelici et Norici, quos adventu ducis subito stupefactos alloquitur, monens quam graves poenas dederit Philippus Macedo victus a Lævino præ-tore, postquam ad Pœnos post Cannensem cladem desciverit; 359—399. Inde rebelles, mutatis consiliis, stipendium precantur; quorum justum numerum dux eligit: tum undique cohortes Romanæ conveniunt, Stilichonis fiducia, e Rhætia, Britannia, Scotia, et diversis Germaniæ nunc etiam placidæ regionibus; 400—429. Celsior Camillo, patriæ captæ vindice, Stilicho sospitis ultor Romæ; 430—437. Superat et Herculem, Dianam et Polyidum vatem, qui Alcestim, Hippolytum et Minois filium ad vitam e morte revocarunt: nam Stilicho multos populos letho eripuit; 438—449. Quum rumor reditus Stilichonis ignoto auctore percrebuerit, omnes plausere; sed quum ipse venisset, exercitus Martii ductor, tunc ingenti gaudio populum et aulam perfudit; 450—468. Inde spes exempta Alarico putanti post Alpes nihil sibi agendum superesse; jam piget Romæ speratæ, et incertus concilium seniorum Getarum vocat; quorum unus ait, 469—487: Post tricesimum belli annum res in arctum constringi ob ducis audaciam; refugiendum ab Italia et urbe Roma, nunquam impune lacesita; a Stilichone cavendum esse, cui famulatur Fortuna, quem vitæ et mortis habuit nuper dux arbitrum; 488—517. Alaricus ira accensus refert, se parcere dicenti talia, utpote seni; post tot labores facile exhaustos nunquam recessurum; Getas sine armis multum valuisse, nunc socordia hostis ferrum tradentis invictos fore; voci divinæ Alaricum ad *Urbem* vocanti parendum; 518—549. Inde pervenit ad fluvium *Urbem*, errore nunc detecto; 550—557. Stilicho suos hortatur: nunc ulciscendum esse priscas Italiæ clades; Alaricum valere discordiis Romanorum; cæterarum gentium fidem incertam; victoria opus esse; nunc Tibrim esse tuendum; 558—578. Alani sub Stilichone militantes pugnam aggrediuntur; qui, duce occiso, jam recedebant, ni subsidia peditum pugnam instaurassent; 579—597. Romani, Marte favente, Barbaros

prosternunt et sanguine satiantur, divitiis neglectis, quas Getæ ab exuviis Valentis capti, et ab Græcia tota collegerant; 598—615. Captivi ex diversis gentibus, quos Getæ secum in servitium traxerant, in libertatem vindicantur; 616—622. Alarici uxor spes deceptas dolet, opesque Romanarum famularum perditas; 623—634. Pollentiæ laudes et victoriæ inclytæ, quam posteri eodem nomine et tropæo ac Cimbrorum cladem in terrorem gentium signabunt; 635—647.

INTACTI quum claustra freti coeuntibus æquor
Armatum scopulis audax irrumperet Argo,
Æetan Colchosque petens; propiore periclo
Omnibus attonitis solus post numina Tiphys
Incolumem tenui damno servasse carinam
Fertur, et ancipitem montis vitasse ruinam,
Deceptoque vagæ concursu rupis in altum

1. *Intacti, maris, quod nulla navis adhuc tetigerat.* Primus enim Jason navigavit; vel potius Sidon, urbis Sidoëis conditor, et Noemi pronepos. Alii Phœnicibus, alii Ægyptiis tribuunt artem navigandi. — *Claustro irrumperet*: infringeret, irrueret, velut obices et repagula maris, quod clausum hactenus remanserat. Nam prima navium Argo mare intrasse dicitur. — Qui hoc exordium plene intelligere, et suavitatem illius percipere velit, illum oportet summam fabulæ Argonauticæ præsentem animo habere: cujus non minima pars sunt Cyanæ rupes, Symplegades, trajectiendæ navigantibus Colchos, ubi regnabat Æetes, pater Medæ. Harum rupium subitus concursus conflictusque interitum minabatur præsentissimum. Tiphys, gubernator Argus navis, ita observat tempus, quo discessu suo trajectiendi spatium debent rupes, ut nihil illo conflictu præter ornamenta puppis,

ultra navim eminentia, perierit. *Corymbos* vocat Valerius Flaccus IV, 691, ubi graphica hujus transitus descriptio est, Græci ἀπλαστα, *aplustria* Romani. Hoc est *tenuē damnum* nostri poetæ, v. 5.

2. *Arctatum* Raphael. contralibros.

3. *Æetan*, regem Colchidis: alii legunt, *Æeam*, quæ est ipsa Colchia regio, scilicet ad Pontum Euxinum. — *Propiore periclo*: saxis sese jam ad collisionem attollentibus.

4. *Post numina*: Junonis et Minervæ, quæ distinuerunt rupes, ne ita cito coire possent. Pulchre describit Valerius Flaccus l. c.

5. *Tenui damno*: extrema puppis parte concursu rupium elisa: id quod emissæ prius columba, et caudæ partem amittente, futurum dignoscebatur.

6. *Montis*: saxorum quæ montis instar in sese invicem ruere videbantur.

7. *Decepto*: eluso saxorum jam-

Victricem duxisse ratem. Stupuere superbæ
 Arte viri domitæ Symplegades; et nova passæ
 Jura soli, cunctis faciles jam puppibus hærent,
 Ut vinci didicere semel. Quod si ardua Tiphyn
 Navis ob innocuæ meritum sic gloria vexit;
 Quæ tibi pro tanti pulso discrimine regni
 Sufficiant laudes, Stilicho? licet omnia vates
 In majus celebrata ferant, ipsamque secandis
 Argois trabibus jactent sudasse Minervam;
 Nec nemoris tantum junxisse carentia sensu
 Robora, sed cæso Tmarii Jovis augure luco,
 Arbore præsaga tabulas animasse loquaces.

jam ruere minitantium conflictu.

8. *Superbi, superba* MSS.

9, 10. *Nova jura soli*: ferentes novum imperium terræ, cui deinceps adhærere debebant. Nam ante rupes illæ erant mobiles, et soli, seu terræ jura nesciebant: sed in fati erat, ut statim atque navis aliqua transiisset, solo deinceps, ut rupes cæteræ, figerentur. Valerius Flaccus, Argon. lib. IV, 711;

Tam freta, quæ longis fuerant impervia sæclis,
 Ad subito stupuere ratem.

10. *Pro soli, soli* it. *pro cunctis*, certis manuscr. — Post illum Argûs transitum, fato jam firmatæ sunt Cyanæ petræ, non amplius vocandæ Symplegades, quæ συμπληγῆναι, configi, desierint. Ovid. Met. XV, 337:

..... Timuit concursibus Argo
 Undaram sparsas Symplegadas elisarum,
 Quæ nunc immotæ perstant, ventisque resistent.

12. *Innocua* passive, cui noxa illata non est, ut ipse Virg. X, 302: « sedere carinæ Omnes innocuæ. » Sic etiam *innozium* poni, in Lexico rustico ostensum.

13. *Tantis* . . . *regnis* conj. Heins.

16. *Minervam*, quæ texendæ Argo navi præfecta erat. Unde dicitur Palladia puppis, ut facta a Pallade in usum Jasonis, vel ex scholiaste Arati, in usum Danai, fratrem Ægyptum fugientis.

17. *Vinzisse* al.

18. *Cæsa* . . . *Arbore* conj. Heins. — *Teneri* MSS. etiam Cuj. it. Vic. toto Vien. summi, totum MSS. monitu Ald. Junt. Bas. *Tomari* Plant. *Tmarii* Heins. Hesychii et Stephani auctoritate, atque Callimachi. — *Tmarius* Jupiter, a monte Dodonæ *Tmaro* dictus apud Hesychium et Stephanum Byz. Add. Heins. ad Virg. Æn. V, 620. Vid. Herod. et Silium Italicum, lib. III.

19. Hæc est illa carina Argûs navis (τρώς) loquax et fatidica, de qua portenta canunt Argonautici. Modestius Val. Fl. I, 301 sqq. tutelam facit navis, et inducit dicentem in somnio Jasoni:

..... Dodonida quercum,
 Chaonliq; vides famulam Jovis: æquora tecum
 Ingredior; nec fatidicis avellere silvis
 Me, nisi promisso potuit Saturnia calo.
 Hæc arbor, hæc quercus Dodonæa

Plurima sed quamvis variis miracula monstis
 Ingeminant teneras vincturo carmine mentes,
 Harpyiasque truces, insopitisque refusum
 Tractibus aurati custodem velleris anguem,
 Et juga taurorum rapidis ambusta favillis,
 Et virides galeis sulcos, fetasque novales
 Martis, et in segetem crescentis semina belli;
 Nil veris æquale dabunt. Prohibere rapaces
 Scilicet Harpyias, unaque excludere mensa
 Nobilior titulus, quam tot potuisse paratas

20

25

fuit carina Argûs, cujus animavit
 et reliquas *tabulas*, e carina tan-
 quam costas e spina dorsi aptas, ut
 tota navis fatidica dici potuerit. Cf.
 ad VII, 118. — *Armasse* Cuj.

21. *Miracula ingeminant* poetæ,
 h. e. augent, multiplicant *variis*
monstris enarrandis, qualia sunt Har-
 pyiæ, draco, tauri ignivomi. —
Victuro MSS. it. Cuj. *victuri* MSS.
vincturi vulg.

22, 23. *Insopitis tractibus*, ὄλκοις
 ab ὄλω, s. spiris nunquam plane
 sopitis, s. quiescentibus. *Refusum*,
 draconem dicit, h. e. reflexum re-
 plicatumque jacentem, ut humi
fundantur, qui procumbunt, et ja-
 cent: unde exercitus quoque fundi
 dicuntur, quum cæduntur et cogun-
 tur fugere.

23. *Anguem*: qui perpetuo vigi-
 lans custodiebat vellus aureum,
 quique artibus Medæ a Jasone so-
 pitus est. Per vellus aureum alii
 virtutem, alii doctrinam, alii di-
 vitias Thessaliæ in Colchidem por-
 tatas a Phryxo, et a Jasone repor-
 tatas, intellexerunt.

24. *Ignivomi* sunt tauri illi cu-
 stodes, ipsoque adeo halitu suo
 possunt noxam jugo inferre, aut

in cineres adeo illud convertere.

25. *Virides* non colorem indicat,
 puto, verum hoc modo, pro herbis
 et viridibus prosiliisse de sulcis
 galeata capita, et reliqua deinceps
 membra armatorum. Quod *fetas*
Martis, hoc est, armatorum, *novales*
 dicit, metaphora est ab animanti-
 bus tracta: *feta* enim est quæ pe-
 perit. Cæterum facile video, per hy-
 pallagen poni posse *bellum*, i. e. bello
 concursuros armatos *crescere in se-
 getem*: facilius tamen et naturalius
 esse videtur, *semina belli* *crescere in*
segetem, venire ad maturitatem;
 verbo vellem in bonis libris esset
crescentia semina.

26. Quid si *crescentia*?

27. *Nihil* etiam mentientes de
 Argonautis poetæ fingendo dabunt
 ita magnificum et admirandum,
 quod *æquale* sit veris, quæ narrari
 de gloria Stilichonis possunt. Hoc
 ut ostendat, comparisonem ingre-
 ditur.

28. *Harpyias*, fœda monstra,
 Calais et Zetes, Boreæ filii, a Phinei
 mensa, quam et spoliabant, et fœ-
 dabant, abegere; vid. Vaker. Fl.
 Argon. IV, 428 sqq.

29. *Titulus*, inscriptio, quales

In Latii prædam Geticas avertere fauces ?

30

Anne ego terrigenas potius mirabor in ipsis
Procubuisse satis, vitæ quibus attulit idem
Principium finemque dies; quam cæsa Getarum
Agmina, quos tantis aluit Bellona tropæis,
Totaque sub galeis Mavortia canuit ætas ?

35

Per te namque unum mediis exuta tenebris
Imperio sua forma redit, claustrisque solutæ
Tristibus exsanguis audent procedere leges.
Jamque potestates priscus discriminat ordo
Justitiæ, quas ante pares effecerat una
Nube timor : tua nos urgenti dextera leto
Eripuit, tectisque suis redduntur et agris
Damnati fato populi, virtute renati.

40

in ferculis triumphi ferebantur, aut ponebantur, sub statuis, in arcubus etc. Hic igitur possis titulum etiam laudem reddere, vel prædicationem.

31. *An ego vulg.* — *Terrigenas* : nationes natas ex terra armatas.

33. *Getarum*; *Getæ*, qui et Gothi dicti sunt : sed Claudianus maluit dicere *Getas*, quod hæc vox magis placebat ob antiquitatem. *Getas* autem, instar segetis armatæ exsurgentes, vicit Stilicho gloriosius, quam si vicisset terrigenas.

34. *Aluit* *Getas* *Bellona tropæis*, virtutem illorum per victoriam et successus auxit : quanquam neque ipsum victum excludere velim, quem sibi armis paraverint.

35. *Tota ætas* *Getarum canuit*, peritiam et prudentiam ab usu collectam habuit, ut adolescentes quoque veterani esse viderentur.

36. *Pro unum, virum* MSS. unde *iterum* conj. Heinsius. *Excita* MSS. quod placet Heinsio. — *Exuta*

tenebris, squalore et obscuritate, qua velut involuta erat, liberata. Ut lux gloriam notat, et magnam celebritatem, ita tenebris indicatur infamia et humilitas. Hic illud insuper vult poeta, leges, instituta, mores romanos Barbarorum incursionem opprimi, ut non agnoscas illum populum victorem, qui in tenebris quasi delitescat.

39. Belli tempore, quum omnes hostem vel jam incubantem, vel imminuentem certe, metuunt, cessant legitima imperia. Agunt hoc ipsum hostes, ut suis a dominis, magistratibus, principibus, homines avocent.

40. *Suffuderat*, vel *infecerat* conj. Heins.

41. *Nubes* quum prospectum et distinctionem rerum etiam propinquarum adimat, perturbationem confusionemque rerum, officiorum, personarum, apte exprimit.

43. *Fato* assignat infelicitatem Romanorum, restitutam felicitatem

Jam non in pecorum morem formidine clausi
 Prospicimus sævos campis ardentibus ignes;
 Alta nec incertis metimur flumina votis
 Excidio latura moram : non poscimus amnes
 Undosam servare fidem , nubesque fugaces,
 Aut conjuratum querimur splendere serenum.

45

Ipsa quoque interius furiis exercita plebis
 Securas jam Roma levat tranquillior arces.
 Surge , precor , veneranda parens , et certa secundis
 Fide Deis , humilemque metum depone senectæ ,
 Urbs æquæva polo : tum demum ferrea sumet

50

virtuti Stilichonis, vitio mortalitatis familiari, qui sua peccata infortuniorum nomine vocent, secunda autem suæ sapientiæ, vel virtuti adscribant.

44. *Formido* non tam rete est, quam funiculus, s. linea panniculis, pennis præsertim varii coloris, distincta, cujus insolita specie, et motu ab aura, perterritæ bestiæ contineri se, aut coarctari adeo petiuntur. Dictum ea de re in Theocritis, voc. *Formido* et *Linea*.

46. Qui metuunt adventum hostilis exercitus, illi interdum sperant, a fluminis subito incremento illum retineri posse, hoc flumen metiantur votis, optant, ut quam latissime diffundatur, quam profundos agat vortices. Amnis, qui sic remoratur hostes, *servat fidem* suis accolis, *undosam*, undis actis hosti terribilem. Novimus laudari munimenta a quorum aditu inundatione arceri hostis potest. Interdum hoc beneficium a cælo ac tempestate expectatur. *Nubes fugaces*, quæ diffugiant non demisso ante imbre : *conjuratum serenum*, sere-

nitas, quæ hostem juvat, simili figura ut Nost. Carm. VII, vs. 98, *conjurati veniunt ad classica venti*. — *Fulmina* MSS.

48. *Undosam fidem* : non precamur, ut flumina nos undis suis fideliter custodiant, liberentque ab hostibus.

50. *Internis*, Heins. ex MSS. Sic et Cuj. Pro *plebis*, *belli* MSS. Inde *interni belli* conjecit Heins. quod malim præ versus sibilante, quem dedit, *internis furiis exer. plebis*.

51. *Leva* MSS.

52. *Parens* : tot heroum virorumque illustrium mater erigitur ad ponendam in fortuna meliore fiduciam.

53. *Metus* omnis est *humilis*, deprimit, contrahitque animos : *senecta* non ætatem ipsam productam, sed imbecillitatem notat, quæ illi adjuncta est, tristitiamque. Sic *senium* et *consenescere* passim.

54, 55. *Ferrea Lachesis* nihil aliud est, quam dura sors, cui mortalia omnia subjecta sunt. Romam illa sorte eximebant, æternam urbem, Deam vocabant, pro Dea hymnis, qualis

Jus in te Lachesis, quum sic mutaverit axem
 Foederibus natura novis, ut flumine verso
 Irriget Ægyptum Tanais, Mæotida Nilus,
 Euris ab occasu, Zephyrus se prodat ab Indis,
 Caucasiisque jugis calido nigrantibus Austro
 Getulas Aquilo glacie constringat arenas.

55

60

Fatales huc usque manus, crebrisque notatæ
 Prodigiiis abiere minæ: nec sidera pacem
 Semper habent, ipsumque Jovem turbante Typhœo,
 Si fas est, tremuisse ferunt, quum brachia centum
 Montibus armaret totidem, spiramque retorquens

65

est ille Erinæ, statuis, nummis
 celebrabant. Ponamus ex illa Erinæ
 Ode unam strophē, quæ ma-
 xime huc facit,

Πάντα δι' σφάλων ὁ μέγιστος αἰὼν,
 Καὶ μεταπλάσσειν βίον ἄλλοτ' ἄλλως,
 Σοὶ μόνῃ πλεοίστιον οὐρὸν ἀρχῆς

Οὐ μεταβάλλει,

quam sic reddidit H. Grotius,

Quæque res cunctas vaga fallit ætas,
 Dum novis vitam variat figuris,
 Semper ut regnes, tibi perstat auras
 Flare secundas.

55. *Axem* more suo dicit cælum,
 et relationem ad illum telluris, cli-
 mata, et quæ inde pendent. — *Fæ-*
dera etiam alias illum, quem naturæ
 ordinem vocare solemus, appellat;
 exempli grat. III, 4.

57. *Tanais*: vulgo *Don*, separans
 Europam ab Asia, et influens in
 paludem Mæotidem, supra pontum
 Euxinum.

58. *Euris*: ventus est flans ab
 oriente; *Zephyrus*, ab occidente. —
Promat vulg. *prodat* ex MS. Heins.
 quod verbum illustrat ad VIII, 644.

59. *Caucasiis*: a Caucaso, qui
 mons est patentissimus versus sep-

temtrionem, separans Scythiam ab
 India. — *Nigrantibus*: turbatis plu-
 via nigranti immissa ab Austro,
 vento meridiano, qui calidus est,
 humidus et pluvius.

60. *Getulas*: Getulia Libyæ re-
 gio est calida et arenosa.

61, 62. *Manus* Barbarorum fato
 huc usque processerunt: *prodigiis*
notatæ sunt minæ hostiles. Prodigia
 ut invertunt quodammodo rerum
 naturam aliam; ita prodigii et por-
 tenti instar est, Romam concuti et
 metuere a Barbaris. Scilicet ut ip-
 sum Jovem metuere Typhoeus et
 conjurati Gigantes coegere.

64. *Si fas est*, intell. dicere, vel
 credere, vel fieri adeo. — *Centum*
brachia tribuunt poetæ non Briareo
 modo, sed huic ipsi Typhoeo, v. g.
 Ovid. Met. III, 305; et universim
 Gigantibus, ut in. Met. I, 184:

Centum quique parabat

Injicere anguipedum captivo brachia cælo.

— *Timuisse* vulg.

65. *Spira* est flexus serpentis,
 sive potius ipsa pars in spiram flexa;
volumina etiam vocantur. Typhoeus
 anguipes est, pro pedibus habet

Lamberet attonitas erectis anguibus Arctos.

Quid mirum, si regna labor mortalia vexat?

Quum gemini fratres, genuit quos asper Aloeus,

Martem subdiderint vinclis, et in astra negatas

Tentarint munire vias, steteritque revulsis

70

Pæne tribus scopulis cælesti machina bello.

Sed caret eventu nimius furor : improba nunquam

Spes lætata diu ; nec pervenere juventæ

Robur Aloidæ, dum vellere Pelion Otus

Nititur, occubuit Phœbo, moriensque Ephialtes

75

In latus obliquam projecit languidus Ossam.

Adspice, Roma, tuum jam vertice celsior hostem :

Adspice, quam rarum referens inglorius agmen

serpentes, ut cæteri Gigantes, quorum *pedes*, ut ait Macrob. Sat. I, 20, « in draconum volumina desinebant ». Nostri imago plane horribilis est : anginei illi pedes in extremo habent capita cum linguis exsertis, et adeo immani sunt longitudine, ut reflexi, retortique, ac duplicata illa parte in cælum erecti pertingant ad Ursas cælestes, quæ ipsæ attonitæ vident Dracones illius, qui utramque spiris complectitur, æquales. — *Spirasque vulg.*

68. Hi sunt *Aloidæ* quos apud inferos etiam vidit Æneas Virgilianus, VI, 582, exemplo Homeri Od. A, 304. Hi *Martem* captivum, et in æneo inclusum cacabo tenere, perituum ibi, nisi furto Mercurii evasisset. Fabula est D. E, 385.

70. *Steterit* machina cæli, interrupto illo perpetuo motu, vibratis in cælum tribus montibus saxosis.

71. *Cælesti bello* : quod contra cælum a Gigantibus movebatur.

72. *Caret eventu*. Hor. Od. III, 4, 65 : « Vis consilii expers mole ruit

sua. » Μισαὶ γὰρ ὁ θεὸς τὴν εἰάν, Deus odit vim ; Euripides.

73. *Pervenire juventæ robur*, intellecta *ad* : plane ut exprimere voluisse videatur etiam phrasin Homericam, Odys. λ, vs. 316 :

Καὶ νόσφι ἐξέτρεσσεν, εἰ ἦεν μέτρον ἔκοντα.

Nec alias insolitum est omittere post hoc verbum præpositionem. Ovid. Met. III, 462 :

Verba refera aures non pervenientia nostras.

Stat. Theb. III, 12 :

Ut vero infames scopulos silvanque nefandam Perventum.

74. *Pelion...Ossam* ; sunt montes Thessaliæ. — *Othrys* vel *Otrys* ante Claver. qui *Otos*. *Otis*. *Orys*. MSS.

76. *Obliquam*. *Obliquum*. Voss.

77. *Vertice celsior* : altior toto capite, vel sublimior ex collibus, adspice.

78. Ergo magna clade in Italia affectus est secundum hæc Alaricus. Describit cladem etiam Prudentius in Symmach. II, 695 sq. et inter alia canit, v. 708, « dux

Italia detrusus eat, quantumque priori
 Dissimilis, qui cuncta sibi cessura ruenti
 Pollicitus, patrii numen juraverat Istri
 Non nisi calcatis loricam ponere Rostris.
 O rerum fatique vices! qui fœda parabat
 Romanas ad stupra nurus, sua pignora vidit
 Conjugibus permista trahi; qui mente profunda
 Hauserat Urbis opes, ultro victoribus ipse
 Præda fuit: nostri quondam qui militis auro
 Aggressus tentare fidem, desertus ab omni
 Gente sua, manibusque redit truncatus et armis.

Hoc quoque quod veniam leti valuere mereri,
 Si positis pendas odiis, ignoscere pulchrum
 Jam miscro, pœnæque genus vidisse precantem.
 Quæ vindicta prior, quam quum formido superbos
 Flectit, et assuetum spoliis affligit egestas?

agminis imperiique Christipotens nobis juvenis fuit (Honorius), et comes ejus Atque parens Stilicho». Deinde, « Illic ter denis gens exitiabilis annis Pannoniæ, pœnas tandem deleta pependit... mirabere... Posteritas... cadavera... Quæ Polilentinos texerunt ossibus agros ». Hæc utrum veriora sint his, quæ ad XXV pr. attulimus, an conciliari cum iis possint, quærere facilius est, quam certum respondere. Fateor tamen, mihi placuisse rationem Jo. Lud. Vivis in libello de Getis, s. Gothis, S. August. de Civit. Dei libris præmisso.

81. *Juraverat*: more gentium quæ Danubium accolunt. Vide simile Gallorum jusjurandum apud Flor. lib. II, cap. 4, et ibi Freinshemium.

82. *Rostra* fori Romani, unde concionabantur ad multitudinem, intelligi, apparet.

84. *Sua pignora*, liberos, qui pignora sunt amicitia conjugalibus, vidit captivos trahi cum conjugibus; adeo ut horum greges singulis aureis venderentur.

85. *Mente profunda* exprimit poetam insatiabilem cupiditatem, quæ instar profunda voraginis expleri nullo modo potest. *Μέρος* cogitasse videtur, partem, quæ vult in nobis, et appetit, non quæ intelligit et scrutatur. *Devorandi* verbum in tali re amat Cicero.

89. *Manus* intelligamus milites, et copias adeo omnes, præter arma, quæ separatim nominat.

90. Hic poeta illud *veniam* leti vocat, et clementiam, in quo alii vel turpem Romanis pactionem, vel prodicionem adeo deprehendere sibi visi sunt. Vid. Zosimus, V, 29. Et fuisse rem invidiosam, etiam ex hac defensione apparet. Ipsa for-

Sed magis ex aliis fluxit clementia caussis,
Consulitur dum, Roma, tibi : tua cura coegit
Incluis aperire fugam, ne pejor in arcto
Sæviret rabies venturæ conscia mortis.
Nec tanti nomen stirpemque abolere Getarum,
Ut propius peterere, fuit : procul arceat altus
Jupiter, ut delubra Numæ, sedemque Quirini
Barbaries oculis saltem temerare profanis
Possit, et arcanum tanti deprendere regni.
Quanquam, si veterum certamina rite recorder,
Tunc etiam, pulchra quum libertate vigerent,

maula valere mereri, indicat, *mereri* hic esse simpliciter consequi sine respectu dignitatis.

96. *Tua cura* posuit pro *tui*. Dum tibi, o Roma, consulit, tuæ salutis dum rationem habet Stilicho, maluit incluis Getis fugæ occasionem præbere, ne desperatio illos in *rabiem* verteret, perniciosam forte Romanis futuram. Honestæ et speciosa oratio, quam populares mei breviter comprehendunt, *Fugienti hosti pontem substernendum esse aureum*.

97, 98. *Pejor in arcto rabies* : rabies hostium inclusorum erumpit violentius. Sic noluit Miltiades pontem in Hellesponto interrumpi, ne desperatio Persarum in *rabiem* verteretur. Ed.

98. *Nuncia* vulg. *conscia* a Barthio et Heins. e MSS.

99. Comparat inter se hæc duo, internecionem Getarum, periculum Romæ ab illorum desperato impetu. Hæc si in balancem imponentur, non tanti ponderis est prius, ut posterius subeat.

100. *Procul arceat* : non diu ar-

cuit Jupiter : non multo post scriptum a Claudiano hoc carmen Roma vastata est, ut diximus.

101. *Sedemque Quirini*, Romuli, qui in cælo Quirinus appellatur. Sedes autem Quirini, seu Romuli domicilium, est ipsa Roma.

102. *Temerare* : quasi Barbari etiam violarent oculis id quod aspexissent ; quod dicebant ob eorum feritatem atque impietatem.

103. *Arcanum regni*. Ignem in templo Vestæ, in primis intelligerem, nisi obstaret illud, quod jam Theodosius senior statim a victo Eugenio dicitur Vestales et cultum Vestæ abrogasse, quod copiose narrat Zosimus, V, 28. Et frustra jam ante consumpta erat nobilis illa Symmachi relatio, quam oppugnaverunt Ambrosius et Prudentius. An igitur alia imperii rom. pignora respicit ? Serv. ad Æneid. VII, 188 : « Septem fuerunt paria (leg. *pignora*) quæ imperium rom. tenerent, acus Matris Deum, quadriga fictilis Veterum, cineres Orestis, sceptrum Priami, velum Ilionæ, Palladium, ancilia. »

Et proprio late florerent milite Patres,
Semper ab his famæ petiere insignia bellis,
Quæ diversa procul tuto trans æquora vires
Exercere dabant: currus regumque catervæ
Inter abundantis fati ludibria ductæ.

110

At vero Italiam quoties circumstetit atrox
Tempestas, ipsumque caput læsura pendit;
Non illis vani ratio ventosa favoris,
Sed graviter spectata salus, ductorque placebat,
Non qui præcipiti traheret simul omnia casu,
Sed qui maturo vel læta vel aspera rerum

115

106. *Proprio florerent milite*: quum senatores florerent, id est, haberent rempub. florentem, et, arboris florentis instar, abundantem flore quodam ac delectu militum propiorum, non vero mercede conductorum.

108. *Divisa MS.* — *Pro tuto, totas MSS.* hinc *tutas*, conj. Heins. — *Virtus Exerc. dabat* conj. Scal. *dabat* vulg. sed *dabant* omnes MSS. Heins.

109. *Regum catervas*, ab Heinsio ex bonis libris assumptas, eo minus mutare, et reducere *catenas*, quæ alioqui pulchre conveniunt, ausum, quod augustius spectaculum sunt *reges* plurium numero, nec invisum Romæ, cum *reges* sint etiam filii et fratres regum, ut non absurde possimus etiam *catervas* illorum putare in triumpho ductas. Currum triumphalem *Emilii Paulli* Macedonici præcesserunt ipse *Perses* rex, tres illius liberi, *Bitis*, *Cotyis* regis filius, etc. — *Catenæ*, ante Heins.

110. *Abundans fatum*, quod plura tribuit, quam quis sperare, vel optare adeo audeat. — *Ludibria* dicuntur non tam respectu triumphantis,

quamquam id quoque, quam eorum de quibus triumphatur, quos, paulo ante in summo velut fastigio constitutos, jam Hor. Car. III, 29, 49, « *Fortuna sævo læta negotio*, et *Ludum insolentem ludere pertinax* », ad miserissimam conditionem depressit.

112. *Tempestas...pendit* pictura est nubis capitibus ac cervicibus imminenti, fulmina et grandines intentantis. Cæterum in hac prudentiæ *Stilichonis* prædicatione inest tacita confessio, quam timendus etiam post prælium ad *Pollentiam* fuerit *Alaricus*.

113. *Non illis vani*: quum periculosum patriæ bellum incubabat, Romani veteres nullam habuerunt rationem famæ levis, quam adeptus erat ille, qui fortiter pugnaret; sed consuluerunt uni patriæ saluti, ducemque elegerunt, qui non nisi gravibus de causis committendo in Italia prælio se exponeret. — *Furoris MSS. timoris MSS.* hinc *tumoris* conj. Heins.

114. *Suspecta MS.*

116. *Pro maturo, martyrio Ex-*

Consilio momenta regens, nec tristibus impar,
 Nec pro successu nimius, spatiumque morandi,
 Vincendique modum mutatis nosset habenis.
 Cautius ingentes morbos, et proxima cordi
 Ulcera Pæoniæ tractat solertia curæ,
 Parcendoque secat, ferro ne largius acto
 Irrevocandus eat sectis vitalibus error.

Sublimi certe Curium canit ore vetustas,
 Æaciden Italo pepulit qui litore Pyrrhum:
 Nec magis insignis Pauli Mariique triumphus,
 Qui captos niveis reges egere quadrigis:

cerpt. Voss. qui agnoscit monachum.

117. *Momenta*: vel minima puncta, seu levissimos quosque motus fortunæ prosperæ, aut adversæ, in sapientiam vertens.

118. *Nec pro successu nimius*: nimis elatus, ut Minutius Felix, qui victoriæ consulto oblata successu exultans, spe palmæ majoris lacescebat Hannibalem, a quo deletus fuisset, nisi a F. Maximo fuisset adjutus. — *Spatium morandi*: id scire debet dux optimus; talis Fabius Maximus,

Unus qui nobis cunctando restituit rem:

Virgil. *Æneid.* lib. vi, vs. 846. Et Augustus, ex Suetonio, dixit, « prælium, aut bellum nunquam suscipiendum, nisi quum major emolumenti spes, quam damni metus ostenderetur. » — *Præ* MSS. *Tumidus* vulg. sed *nimius* MSS. et exemplis tnetur Heins.

119. *Mutatis nosset habenis*: qui vel levi flexu equorum sciret vincere; vel imitaretur factum ducis illius Romani, qui detractis habenis irrupit in hostes, eosque devicit.

121. *Pæoniam curam* esse medi-

cam, monuimus supra, XXIV, 173.

122. *Secundo parcit* debebat dicere naturaliter; sed etiam ipsa hypallage habet vim suam: secat dum parcit, et quia parcit; ne pars sincera trahatur. Itaque cavet ne sectio plus damni ferat, quam caveat. — *Longius* vulg. *latius* MSS. *largius* Heins. ex MSS.

124. *Curium*: civem romanum admirandæ frugalitatis et fortitudinis, qui Pyrrhum ab Æaco oriundum ex Italia pepulit; quique ideo plus laudatur quam Paulus et Marius, qui captivos reges in Italiam adduxerunt.

125. *Æacidæ* cognomen Pyrrho, quod per Achillem ab Æaco descenderet, tributum etiam ab illo nobili oraculo, sive verum fuerit, sive confictum ab Ennio, Aio te, Æacide, Romanos vincere posse, de quo Cic. Divin. II, c. 56.

126. *Pauli*: Pauli currum rex Macedoniæ potentissimus quondam et nobilissimus Perses cohonestavit. Cicero. — *Marii*: qui Jugurtham, Numidarum, Africæ populorum, tyrannum, in triumpho duxit.

Plus fuga laudatur Pyrrhi, quam vincla Jugurthæ;

Et quamvis gemina fessum jam clade fugarit,

Post Decii lituos, et nulli pervia culpæ

130

Pectora Fabricii, donis invicta vel armis,

Plena datur Curio pulsi victoria Pyrrhi.

Quanto majus opus solo Stilichone peractum

Cernimus! hic validam gentem, quam dura nivosis

Educat Ursa plagis, non Chaonas atque Molossos,

135

Quos Epirus alit, nec Dodonæa subegit

Agmina, fatidicam frustra jactantia quercum.

Primus fulmineum lento luctamine Pœnum

Compressit Fabius; campo post ausus aperto

Marcellus vinci docuit: sed tertia virtus

140

Scipiadæ Latiis tandem deterruit oris.

Unus in hoc Stilicho diversis artibus hoste

128. *Fuga Pyrrhi*; Pyrrhus in fugam actus a Curio: non laudatur Pyrrhus, quod fugit. Sic *Jugurthæ vincla*, quibus vinctus Jugurtha.

130. *Decii*: qui se bello Tarentino devovit Diis manibus, et sic patriæ suæ victoriam peperit.

131. *Fabricii*: qui civis romanus admirandæ itidem et frugalitatis et fortitudinis: aurum Samnitum, ipsumque Pyrrhum secundum apud se locum dare volentem contempsit, medicumque Pyrrhi caput venale sibi offerentem, ipsi Pyrrho remisit.

133. *Solo Stilichone*: quum solus esset Stilicho. Nam præpositionem passivi, *peractum*, simpliciter omitti, durius esse puto.

134. *Validam*: gloriabatur Ulpianus Trajanus, quod Geticas nationes omnium bellicosissimas, et corporis viribus prævalidas (quibus Zamolxis, quem ut deum colunt,

animam ab interitu immunem promisit), fuderit paulo minus quam quinquennio.

135. *Chaones*, et *Molossi*, ac *Dodonæi*, gentes Epiri sub Pyrrhi regno, quos cur deteriores faciat Getis, non apparet, quum bellicosa semper illa pars græce loquentium habita sit. De fatidica Dodonæ quercu ad VII, 118, it. ad XXVI, 19, dictum.

138. *Fulmineum Pœnum*, et *lentum luctamen*, antitheton vehemens. — *Cunctamine* MSS. quod placet Heinso: mihi ταυτολόγον videtur.

139. *Fabius*, « novam de Hannibale victoriam commentus est, non pugnare ». Flor. II, 6.

140. *Marcellus* vinci posse Hannibalem docuit, dum ab obsidione Nolæ urbis excussit; sed tamen ipse Hannibalis insidiis in Lucania deceptus, et magnifice sepultus est.

Tres potuit superare duces, fregitque furentem
Cunctando, vicitque manu, victumque relegat.

Atque hæc tanta brevi miscentem incendia Pyrrhum 145
Sustinuit toto mærens OEnotria lustrò,
Et prope ter senas Itali per graminis herbas
Massylus Pæno sonipes vastante cucurrit,
Hannibalemque senem vix ad sua reppulit arva
Vindex sera patrum post bellum nata juvenus. 150
Hic celer effecit, bruma ne longior una
Esset hiems rerum, primis sed messibus æstas
Temperiem cælo pariter belloque referret.

143. *Superare* etiam Bas. marg. *compleri* ante Heins. — *Fregit*: Stilicho frangit Getas cunctando, ut Fabius; vincit manu, ut Marcellus; expellit et relegat, ut Scipio: sicque tres duces dum simul adæquat, superat singulos. *Frangit* Raphael. quod probat Barth. et mox *vincit* MSS. Favet, quod sequitur, *relegat*.

144. *Relegat*, removel et remotum tenet; vid. XXI, 150. Cæterum concinna brevitate (verum a poeta tali quis expectet?) trium summorum ducum laudes hic in unum confert Stilichonem suum.

145 sq. Pyrrhi bellum duravit annisquinque: Punicum secundum, annis XVIII. *Herbæ* significant ver: quot *herbæ* graminis, tot sunt anni. Ut post aliquot aristas, post aliquot annos. Sic *messes*, *hiemes*, etc. — *Misc. prælia* MSS. et Bas. marg.

147. *Ter senas herbas*: id est, per octodecim *messes*, seu annos. — *Latii per graminis herbas* conj. Barth. *Latii per gramina messes*: et v. 160 *bellorum* editio Amstel. Cæsiorum laudata Heinsio.

148. *Massylus*: Massylia regio Africæ.

150. *Post bellum* primum Punicum finitum nata juvenus intelligi debet, si non volumus nimis excedere modum poetam. Pauci sane esse potuerunt milites, XVI vel paulo amplius annorum in exercitu Romanorum, post cœptum bellum cum Hannibale nati, qui ultimis annis duobus in acie contra illum stare possent.

152. *Hiemis rerum*, tempestas, procella, turbo. Pulchre comparavit Heinsius Ovid. Heroid. V, 34; Edit. Nost. tom. I, pag. 101:

Persiana mutati cepit amoris hiemo. Es.

153. *Temperiem cælo referre* pulchre dictum; sed *bello*, non item. Nempe optimi etiam in jungendis s. conjugandis uni verbo communi diversis nominibus, s. notionibus, non semper satis accurate versantur, quæ res figuræ nomen accipit, Zeugma vocant. Possis tamen dicere, invito verum hic excidisse poetæ: non enim finem allatum bello Getico illa recessione Alarici de limite Italico, sed qualemcun-

Sed quid ego Hannibalem contra, Pyrrhumque tot annis
 Certatum memorem? quum vilis Spartacus omne 155
 Per latus Italiæ ferro bacchatus et igni,
 Consulibusque palam toties congressus, inertes
 Exuerit castris dominos, et strage pudenda
 Fuderit imbelles aquilas servilibus armis.
 Nos, terrorum expers et luxu mollior ætas, 160
 Deficimus queruli, si bos abductus aratro,
 Si libata seges. Non hanc ergastula nobis
 Immisere manum, nec conjurantis arenæ
 Turba fuit: qualem Stilicho dejecerit hostem,
 Thraces et Hæmonii poterunt Mœsique fateri. 165
 Frigida ter decies nudatum frondibus Hæmum
 Tendit hiems vestire gelu; totidemque solutis
 Ver nivibus viridem monti reparavit amictum,
 Ex quo jam patrios gens hæc oblita Triones,
 Atque Istrum transvecta semel vestigia fixit 170

que temperiem, seu moderationem.

155. *Spartacus*: homo Thracius, ob artem gladiatoriam et conductitiam vilis et abjectus, qui, effracto Lentuli ludo gladiatorio, Capua cum septuaginta gladiatoribus erupit; moxque scelere et licentia accensus, servis collectis, Campaniam populatus est, ruptisque prætorum fascibus, imperator appellatus, consulares exercitus fudit, sed tandem a Crasso fortiter diuicans occisus est. — *Certantem* Med. IV; *certamen* Vat. pr. Farn. *Cum illis* Gesn. et ed. Bip. contra metrum.

156. *Furto* al.

162. *Servorum*. pars *ergastulas* apertis prodiit, pars de ludis gladiatorii, ubi *arenæ* et spectaculis parabantur.

163. *Conjantis*: non carcer,

non arena conjurans, id est, non circus plenus gladiatorum conjurantium in Romanos, qualis fuit Spartacus; non arena, inquam, immisit Getas, sed regio asperissima.

165. *Hæmonii*: Thessali, sic dicti ab Hæmo monte, vel ab Hæmonia, Deucalionis, vel Hæmonii filia. — *Mœsi*: populi Mœsiæ versus Danubium.

166. *Ter decies*: familiare est poetis annos designare per hiemes, aliasque anni tempestates. — *Hæmum*: montem, qui Thessaliam a Thracia dirimit.

167. *Totiesque* vulg. ante Heins.

170. *Semel* hic eam vim habet quam primum, ut nostrum *ein mahl*; ut Liv. XXXIII, 9: « Ter prodita patria. . . semel, iterum, tertio. » — *Simul* MSS.

Threicio funesta solo ; seu fata vocabant,
Seu gravis ira Deum, seriem meditata ruinis.

Ex illo, quocumque vagos impexit Erinny's,
Grandinis aut morbi ritu, per devia rerum
Præcipites, per clausa ruunt : nec contigit ullis 175
Annibus, aut scopulis proprias defendere terras.
Nil Rhodope, nil vastus Athos, nil profuit Hæmus
Odrysii's : facili contemptum Strymona saltu,
Et frustra rapidum damnant Aliacmona Bessi.
Nubibus intactum Macedo miratur Olypnum 180

171. *Fata*, et *ira Deum* sibi opponuntur. Illa serie immutabili atque æterna causarum et eventuum continentur : hæc interponit se extra illum ordinem. Sic dicunt *fato* suo mori, qui ex lege et machinali ratione corporis morbo consumuntur, quod quæsitæ manu sua vel aliena morti opponitur. Hæc ipsa tamen *ira Deum* quoque ordinem servat, et modum quemdam agendi per causas naturaliter efficientes, hoc est, *seriem meditatur ruinis*, quæ non uno impetu et sine alia causa ingruunt, sed velut e longinquo parantur, et per seriem quamdam velut rotarum se contingentium et impellentium ad finem et effectum suum perveniunt.

172. *Seriem* : seu Dii irati, cogitantes immittere seriem, seu principium ruinæ nostræ, gentem hanc ferocem contra nos immiserunt.

173. *Exsilio* al. *quoscunque* al. — *Erinny's* : Furia, dicta ἀπὸ τοῦ ἔρην τὴν νοῦν, quia corrumpit mentem : ab hac agitari dicuntur scelerati et furiosi.

174. *Morbi* : per morbum pestem intellige, quæ contagione grassatur. *Morbus* dicitur quasi μόρος, vel

μοῖρα τοῦ βίου, fatum vitæ. Scaliger.

175. *Claustra* vel *lustra* al. *clausa* MSS. Heins. Eadem fere diversitas est, II in Rufin. v. 28, ubi *Caspia*, *lustra*, *claustra*.

177. *Hebrus* Bas. marg. et MSS. quid Barth. et Heins. — *Rhodope* mons est Thraciæ sicut et Athos et Hæmus.

179. *Aliacmon*, s. Haliacmon Macedoniam propriam a Thessalia dividit. — *Bessi* inter Thraces etiam bellicosiores habiti. Sed qui hic totam Græciam describit poeta, et velut depingit in tabula, non satis huic loco intentus fuit, quum *Beasos*, multum ad Orientem et Septentrionem remotoq, facit damnantes Aliacmona, qui, rapidus licet, non potuerit arcere Getas. Atqui Hebrus, ad quem colebant Bessi, et Strymon erant ante superandi, quam ad Aliacmona pervenirent ab Istro Getæ. Reliqua lector jucundius cum tabula Cellariana vel alia comparabit, quam longis adnotationibus hic declarata leget.

180. *Montes nubibus intactos* memorat Is. Voss. ad Melam, II, 2, p. 443. — *Hinc tectum* vel *en tectum* conj. Heins.

More pererratum campi : gemit irrita Tempe
 Thessalus, et domitis irrisam cautibus OËten.
 Sperchiusque, et virginibus dilectus Enipeus,
 Barbaricas lavere comas : non obijce Pindi
 Servati Dryopes ; nec nubifer Actia textit
 Litora Leucates : ipsæ, qua durius olim
 Restiterant Medis, primo conamine ruptæ
 Thermopylæ : vallata mari Scironia rupes,
 Et duo continuo connectens æquore muro
 Isthmos, et angusti patuerunt claustra Lechæi.

185

190

181. *Irrita*, profanata, quum sanctitas illa poetica et fabularis non magis, quam montes et silvæ, tueri illa posset.—*Gerit* vulg. *gemit* etiam Bas. marg.

183. *Enipeus*, Thessaliæ fluvius, ob aquarum et litorum amœnitatem frequentatus Nymphis etiam antiquis, in quibus Tyro Salmonei filia, cui sub Enipei specie obrepsit Neptunus. Fabula est Oð. λ, 234. Cf. Lucian. Dial. Mari. XIII, tom. I, p. 320.

184. Ab *objiciendo* primum *objez* dictus : deinde, ut in *adjicere*, *abjicere*, cæteris, *i* prius ejectum, quod hic jure suo, et exemplo optimorum, revocat Claudianus.

186. *Leucates* ; promontorium Acarnaniæ sic dictum a petris albis, λευκός, albus : *textit* autem, quia supra est. Actiacum litus Augusti in Antonium et Cleopatram victoria celebratum. — *Durius*, pertinacius, metaphora ab his, quæ in via agenda per Alpes, in cuniculis item militaribus vel bellicis effodiendis, objiciuntur.

188. *Thermopylæ* : sic dictæ ab aquis calidis ibi scatentibus ; est enim θερμός calidus, et πύλη porta,

quasi diceretur aditus calidus. Est autem mons Græciam dirimens, ut Apenninus Italiam : hujus angustię Lacædæmoniorum cum Mar-donio pugna, et Leonidæ regis interitu celebres. De hoc autem ingressu Alarici, hæc Eunapius : *Δάρικος ἔχων τοὺς βαρβάρους διὰ τῶν πυλῶν παρῆλθεν ὥσπερ διὰ σταδίου, καὶ ἰπποκρότου παιδίου τρέχων.* — *Scironia* : in Attica regione. Hic habitabat crudelis ille latro Sciron, cujus ossa, a Theseo in mare dejecta, in saxa coaluisse dicuntur.

189. Ut antiqui perfodere Isthmum ad navigandi commoditatem conati sunt aliquoties ; ita recentioribus curæ fuit illas angustias, muris ab uno sinu ad alterum, a portu Lechæo ad Cenchreensem ductis, munire. Hoc factum sub Valeriani imperio refert Zosimus I, 29 : *Πελοποννήσιοι τὸν ἰσθμὸν διατείχιζον.* Hoc muro freti suas urbes sine mœnibus reliquere, quod male illis per Alarici expeditiones cessit, narrante eodem Zosimo, V, 6, quum Gerontius, præfectus muro, transeundi copiam illi daret.

190. *Isthmos* : Isthmus est exigua terra inter duo maria ; qualis

Nec tibi Parrhasios licuit munire colonos
 Frondosis, Erymanthe, jugis; equitataque summi
 Culmina Taygeti, trepidæ, vidistis, Amyclæ.
 Tandem supplicium cunctis pro montibus Alpes
 Exegere Getis; tot tandem flumina victor 195
 Vindicat Eridanus: docuit nunc exitus, alte
 Fatorum secreta tegi: quisquamne reclusis
 Alpibus ulterius Latii fore credidit umbram?
 Nonne velut capta rumor miserabilis Urbe
 Trans freta, trans Gallos, Pyrenæumque cucurrit; 200
 Famaque nigrantes succincta pavoribus alas
 Secum cuncta trahens a Gadibus usque Britannum
 Terruit Oceanum, et nostro procul axe remotam

hic Isthmus Corinthiacus, ad sinum Corinthiacum, hodie *golfe de Lepante*, Turcarum clade nobilem. Etenim prope hunc sinum maxima eorum strages a Christianis edita est an. 1571. — *Templa* vulg. *Lycei* vulg. *Lechai* conj. Scal. et MSS.

192. *Erymanthe*: Hic mons est Arcadiæ, apro Erymantheo nobilitatus. — *Equitata*: ab equis calcata.

195. Alpes vindicarunt injuriam tot montibus factam, ulti sunt contumeliam ab Alarico et Getis illatam celebratissimis jugis. Vellem ego in bonis libris esset *Getas*; et apud Ovid. *Fast.* IV, 230, *Hunc pœnas exigit ira deæ*. Apud Elzevirios 1650 jam expressum hic erat *Getas*: sed mutari jussum in errorum indiculo. Apud Ovidium *hinc* legebatur ante Heinsium. Sed mihi videtur non minus recte dici *exigere aliquem pœnas*, quam *otium rogare divos*, et horum similia. Et de passivo non est dubium, ut in illo *Metelli* apud Gell. XV, 14, *- Sese pecanias maximas exactos*

esse. Sed nolim contendere in tali re, contra tales auctores, acrius.

198. *Latii umbram* dictam puto cum allusione ad etymon. Umbra est, ubi latere licet adversus lucem et æstum, etc.

200. *Freta* intelligo oram maris inferioris, litora Liguriæ, Galliæ, Hispaniæ. — *Pyrenæum*: mons inter Galliam et Hispaniam, dictus, vel a puella Pyrene, vel ἀπὸ τοῦ πυρός, ab igne fulminum quibus solent alti montes infestari. Hor. *Od.* II, X, 11 sq. feriuntque summos Fulmina montes. —

201. *Fama*, horribile monstrum, subter alas sibi habet succinctos pavores, ut *Scyllam* Virgilius *Ecl.* VI, 75, facit

Candida succinctam latrantibus inguis monstria. Non impediunt hi pavores succincti volatum et celeritatem Famae, quia leves sunt, aura et vento constant.

202. *Secum cuncta trahere* dicitur Fama, quatenus illam, et rumores, quamvis vanos, sequitur vulgus, h. e. major pars hominum.

Insolito belli tremefecit murmure Thulen?

Mandemusne Noti flabris, quoscumque timores

205

Pertulimus, festæ doleant ne tristibus aures?

An potius meminisse juvat, semperque vicissim

Gaudia præmissi cumulant inopina dolores?

Utque sub occidua jactatis Pleiade nautis

Commendat placidum maris inclementia portum;

210

Sic mihi tunc major Stilicho, quum læta periclis

Metior, atque illi redeunt in corda tumultus.

Nonne videbantur, quamvis adamante rigentes,

Turribus invalidis fragiles procumbere muri,

Ferratæque Getis ultro se pandere portæ?

215

Nec vallum densæque sudes arcere volantes

204. *Thulen ad Septentrionem* locat; nihil definit, ut solet. Vid. ad V, 240, it. XXIV, 157.

205. An oblivione deleamus metus, quos sustinuimus? plane ut Horat. Car. I, 26, pr. « Tristitiam et metus Tradam protervis in mare Creticum Portare ventis. »

207. *An potius meminisse juvat*: dulce est periculorum, quæ effugerimus, recordari. Virg. Æn. I, 207: « . . . forsitan et hæc olim meminisse juvabit. »

208. Huc pertinet illa Socratis fabella, de voluptate et dolore a Jove catena inter se devinctis, ut altera semper alterum, aut alteram alter trahat. *Permissi* Jun. ed. Gryph. *præsumant* Exc. Voss. unde Heins. *præsumti*.

209. *Occidua Pleias*, s. occasus Vergiliarum in 1x Calend. Nov. refertur a Colum. II, 8: 2, quum jam tempestuosum esse mare solet, et navigatio cum periculo. Vid. ad VIII, 437. Usus verbi *commendare* plane similis, quin sententia eadem

Plin. Pan. V, 8. « Sicut maris cælique temperiem turbines tempestesque commendant, etc. »

211. *Læta periclis metiri*, magnitudinem felicitatis æstimare perpendendis periculis, quibus illa nos liberavit: ut medici beneficium æstimamus magnitudine morbi, gravitate vulneris, quibus nos exemit.

213. *Nonne videb.* fama tantum Getarum exercitus timorem iniecerat, nihil ut ipsis vel adamantinum vel ferream obstare posse videretur.

214. *Turres sunt partes robustiores*, et velut articuli mœnium: his *invalidis* reliquum murum, tanquam fragilem, procumbere, mirum non est.—*Infragiles validis* MSS.

216. *Vallum* posuisse videtur pro ipso aggere: qui vero proprie antiquis valli erant, rami arborum bifurci, aut plurium surculorum defixi in aggerem, et sibi implexi, hos vel pro his *densas sudes* ponit Noster. Fungebantur autem vice eorum, quos recentior disciplina equos *Frisios*, vel *equites Hispanos* appellat.

Cornipedum saltus. Jamjam conscendere puppes,
Sardoosque habitare sinus, et inhospita Cyrni
Saxa parant, vitamque freto spumante tueri.

Ipsa etiam diffusa brevi Trinacria ponto, 220
Si rerum natura sinat, discedere longe
Optet, et Ionium refugo laxare Peloro.

Fultaque despiciens auro laquearia dives,
Tutior Æoliis mallet vixisse cavernis.

Jamque oneri creduntur opes, tandemque libido 225
Hæsit avaritiæ gravioribus obruta curis.

Utque est ingenioque loquax, et plurima fingi
Permittens credique timor; tum somnia vulgo
Narrari; tum monstra Deum, monitusque sinistri:
Quid meditentur aves, quid cum mortalibus æther 230

220. Quum Itali alii Sardiniam et Corsicam (hæc enim *Cyrne* est) insulas petant, ut mari circumfluo tuti sint; *Siculi* non satis fidunt angusto freto, quod suam insulam ab Italia separat. Optat igitur Sicilia recedere ab illa longius, et *Ionium* mare, in angustias coactum in freto Siculo, dilatare recedente Peloro promont. ne nimirum ita facilis ex Italia trajectus sit hostibus.

223. *Laquearia auro fulta* sunt columnæ aureæ, sustinentes laquearia splendide et ipsa culta. De verbo *fulta* vid. XXVIII, 168. Hæc laquearia nunc despiciunt divites domini, nihil sibi prodesse sentiunt, et malint delitescere in cavernis vicinarum insularum *Æoliarum*.

226. *Hæsit avaritia*, substitit, in quantum tali tempore nemo quisquam plus habere, augere possessiones suas cupit, sed quæ habet, ea removeere studet ab oculis ho-

stium, vel partis jactura conservare reliqua.

227. Quid fieri in magno metu ac terrore soleat, exemplo est illud Vesuvii incendium, de quo Plin. Epist. VI, 20: 15. «Nec defuerunt, qui fictis mentitisque terroribus vera pericula augerent . . . falso, sed credentibus narrabant. . . plerique lymphati terrificis vaticinationibus et sua et aliena mala ludificabantur.»

230. *Quid meditentur*: et scire volunt omnes, quid aves portendant. — Calumniator fuerit, si quis accuset poetam, aut sibi persuasisse, aut voluisse credere alios, *meditari*, conari aliquid aves, conscias vel has vel æthera sibi suarum esse significationum: sed sunt istæ metaphoræ, a qualibus nec vita communis semper abhorret. Quis non dicat cum Cicerone Verr. II, c. 61. «Quid ergo sibi illæ statuæ equestres inauratæ volunt?» e. i. g. a.

Fulmineo velit igne loqui, quid carmine poscat
 Fatidico custos Romani carbasus ævi.
 Territat assiduus Lunæ labor, atraque Phœbe
 Noctibus ærisonas crebris ululata per urbes.
 Nec credunt vetito fraudatam Sole sororem
 Telluris subeunte globo; sed castra secutas
 Barbara Thessalidas patriis lunare venenis
 Incestare jubar: tunc anni signa prioris,
 Et si quod fortasse quies neglexerit omen,
 Addit cura novis; lapidosos grandinis ictus,
 Molitasque examen apes, passimque crematas.

135

240

231. *Fulmineo*: Jupiter per fulmina suam voluntatem explicare solitus.

232. *Carbasus* lintei genus Hispanici subtilis. Sed eodem nomine etiam vela navium signant, forte simili Asteismo, quo tenuissimum quoddam byssi genus *Batiste* nomine distinguunt. *Linteos libros* factorum, h. e. in textili linteo scriptos, passim laudat Livius. Ex eo genere fuisse Sibyllinos; indicat etiam Symmachus, IV, 34:

.....monitus Cumanos lintea texta
 Sempererunt.

— *Custos ævi Romani*, in quo fata imperii descripta sunt per omnia sæcula, ad quem aditur rebus dubiis.

233. *Lunæ labor*: lunæ, seu Phœbes eclipsis olim terrebat rudes ac superstitiosos Paganorum animos. Virgil. *Georg.* II, 478:

Defectus solis varios, lunæque labores.

— Pulchre hic et superstitiones plebeculæ, et suam rerum cælestium peritiam, juxta se ponit.

234. *Ærisonas*; urbes ære sonantes: credebant quippe se posse succurrere lunæ laboranti adhibitis ululatibus et tinnubus æreis,

sicque se posse repellere veneficarum incantationes: Juvenalis de loquacitate mulierum; VI, 443:
 Una laboranti poterit succurrere lunæ.

235. *Fraudatam*: tanquam bono sibi debito.

236. *Subeunte*: hæc est causa naturalis; fit enim lunæ eclipsis, terræ globo inter solem et lunam interposito: sic enim luna privatur aspectu solis, ex quo lumen mutuari solet. — Etiam hic loquitur ita, ut motum telluri tribuat. Vid. ad I, 1.

237. *Thessalidas*: Thessalia sagarum, seu veneficarum est secunda: hinc Thessalæ et Thessalides pro veneficis ponuntur. — *Patriis venenis*; herbis quæ nascuntur versus Caucasum in patrio earum solo.

238. Hæc et similia prodigia consideravimus ad 18, pr. it. xx, 40 sq. Qui prodigia Liviana vel ex Indice Drakenborchiano, vel ex Julio Obsequente percurrerit, et hæc et plura alia inveniet.

241. *Apes*: imber lapidum, et apes ad signa militaria advolantes, erant inter prodigia. Pio tamen im-

Perbacchata domos nullis incendia caussis,
 Et numquam cælo spectatum impune cometen,
 Qui primum roseo Phœbi prolatus ab ortu,
 Qua micat astrigera senior cum conjuge Cephæus, 245
 Inde Lycaonia paulatim expulsus ab Arcto
 Crine vago Getici fœdavit sidera plaustrî,
 Donec in exiguum moriens vanesceret ignem.

Sed gravius mentes cæsorû ostenta luporum
 Horrificant : duo quippe lupi sub principis ora, 250
 Dum campis exercet equos, violenter adorti
 Agmen, et excepti telis, immane relatu
 Prodigium, miramque notam duxere futuri.

perstori felix omen apes dedere, statuat ejus ambientes. Capitolinus.

243. *Cometen non impune spectari* dicit etiam, de vulgi nempe sententia, Noster, XXXIII, 234, h. e. semper consequi solere mala quædam publica. Cæterum quem hic describit cometen, hunc in Catalogo chronologico, sed sola hac auctoritate refert Lubieniecus ad A. 405. Via quam dat cometæ, probabilis est, et ex observatione sumptam hæud dubito, quod comparatio viarum ostendit, quæ a duobus inde sæculis in literas relatæ sunt.

245. *Cephæus* : rex Æthiopum, pater Andromedæ, cum uxore Antiopæ, meritis generi Persei in cælum translatus est, et a tergo minoris Ursæ constitutus.

246. *Lycaonia*; Calisto, Lycaonia, Arcadum regis, filia, in ursam mutata, inter sidera relata est: Græcis dicitur ἄρκτος.

247. *Geticum plaustrum* appellat hoc sidus cum allusione ad bellum Geticum, et cladem gentis: ideo etiam fœdandi verbo utitur. Nempe

Lycaoniam Ursam puto eam, quæ minor vulgo vocatur: *plaustrum* (nostris *der Heerwagen*) *Ursa* major.

248. Pulchre pingit hic versus phænomenon cometæ discedentis, et subducentis se conspectui.

250. *Principem* pro more bonorum temporum intelligit Imperatorem Honorium. Utrum porro simpliciter finxerit hoc, et ex suo ingenio pepererit prodigium, an narratum ab aliis acceperit, non temere dixerim.

251. *Violenter adorti* quod sunt agmen lupi, in hoc jam est prodigium, quum non nisi dura hieme, et in summa omnium inopia, invadere homines rapax bestia soleat. Lupi in urbe visi aliquoties in prodigiis apud Julium Obsequentem.

253. *Notam duxere* translate dictum videtur, a scribentibus pingentibusve. Lupi significationem dederunt non minus claram et apertam, quam si carmine fatidico nobis cecinissent periculum imperii. Cæterum vero simile est, aliquid accidisse, quod quamcunque

Nam simul humano geminas de corpore palmas
 Utraque perfossis emisit bellua costis ;
 Illo læva tremens, hoc dextera, ventre latebant
 Intentis ambæ digitis, et sanguine vivo.
 Scrutari si vera velis, fera nuntia Martis
 Ora sub Augusti casurum prodidit hostem.
 Utque manus utero Virides patuere relecto,
 Romula post ruptas sic virtus emicat Alpes.
 Sed malus interpret rerum metus omne trahebat
 Augurium pejore via, truncataque membra,
 Nutricemque lupam, Romæ regnoque minari.
 Tunc reputant annos, interceptoque volatu

255

260

265

similitudinem haberet hujus narrationis.

254. *Palmae humano de corpore* nihil aliud sunt quam humanæ manus emergentes e vulneribus, quibus perfossæ erant bestię, dextra e latere unius, ex latere alterius sinistra.

258. *Mutato genere et numero fera nuntia* dicitur, qui paulo ante duo erant *lupi*, ut facilius lector cogitet lupam Romuli. Jam poeta primo ipse interpretatur prodigium, deinde quomodo formido hominum illud interpretata sit, ostendit.

260. *Virides manus* sunt vivarum similes, succo suo plenæ, metaphora solemnæ. *Utrum* de omni ventre dici poetis, et ipsum frequens est. Interpretatio ostenti secundum poetam hæc erat: ruptis jam lateribus luporum in conspectum veniunt manus: sic perruptis jam Alpibus, quibus lupa Martia se texerat, prodeunt manus, a quibus conficiuntur Barbari.

262. *Interpres*: timor malus in-

terpres fingitur, quia turbat prudentiam et rationem.

264. Observari hic potest ellipsis verbi *dicit*, vel similis, quæ historicis quoque in usu est.

265. Meticulosi homines ita rationes subducunt. Duodecim vultures, qui omen regni fecerunt Romulo, Liv. I; 7, tot sæcula imperio portenderunt: nunc sæculum agitur duodecimum, dicebant; sed truncabant illa sæcula, metas ac terminos illorum (si etiam demus respondere vulturum numerum numero sæculorum) incidebant; neque enim nisi ex dimidiâ parte tum finitum erat sæculum Romæ XII. Comparatur enim cum A. U. 1152, Christianorum annus 400, circa quem ista gerebantur. Si Sibyllina sæcula annorum cx ponas, quod in hac re necesse est, alii plus centum anni decedent. Hoc, puto, sibi voluit Claudianus, quum interceptum volatum vulturis minimam unius, quum *incisa sæcula properatis metis*, ait. Neque vero hic simpliciter fingit poeta. Audiamus Censo-

Vulturis, incidunt properatis sæcula metis.

Solus erat Stilicho, qui desperantibus augur
Sponderet meliora manu; dubiæque salutis
Dux idem vatesque fuit: «Durate parumper,
Inquit, et excussis muliebribus ore querelis
Fatorum toleremus onus: nil nautica prosunt
Turbatæ lamenta rati; nec segnibus undæ
Planctibus, aut vanis mitescunt flamina votis.
Nunc instare manu, toto nunc robore niti
Communi pro luce decet; succurrere velis,
Exhaurire fretum, varios aptare rudentes,
Omnibus et docti jussis parere magistri.
Non, si perfidia nacti penetrabile tempus

270

275

rinum (qui libellum suum scripsit Antonino Pio et Pontiano Proculo COSS. U. C. 990; vid. *Reland*) de die nat. c. 17 extr. «Quot sæcula urbi Romæ debeantur, dicere meum non est: sed quid apud Varonem legerim, non tacebo, qui libro Antiquitatum duodevicesimo ait, fuisse Vettium Romæ in augurio non ignobilem... eum se audisse dicentem: Si ita esset, ut traderent historici de Romuli urbis condendæ auguriis, ac duodecim vulturibus; quoniam cxx annos incolumis præterisset populus Romanus, ad mille et ducentos perventurum.» Hæc non incognita fuerunt doctissimo poetæ, ut neque fugerunt Apollinarem Sidorium, qui attingit Car. in Avitum, VII, 55, et 358. Alia quæstio est, an verus fuerit augur Vettius? quod putat Barthius, nixus verbis Marcellini Comititis in Chronico, Aetio et Stadio COSS. (A. U. 1206; C. 455, secundum *Reland*.) «Aetius patricius trucidatur, atque cum ipso

Hesperium cecidit regnum, nec hactenus valuit relevari.»

268. *Manu*, non voce tantum, spondebat meliora Stilicho. Fidem promissis viri et consolationi addebat manus illa victrix, fortitudine non minus quam fide præstans.

275. *Succurrere*: succurrere velis, exhaurire fretum, aptare funes, obedire magistro, id est, nihil non movere, nihil non facere.

276. *Exhaurire fretum*, si qua rimam et vitium fecerit navis, qua aqua irruat, exhaurire illam, obstruere lacunam.

277. *Docti* dicuntur apud poetas præsertim, non soli, qui literas tractant, sed quicumque artem quamcumque, vel præceptis, vel usu, consecuti sunt.

278. *Perfidia*: etiamsi Getæ irrupissent in Italiam novo aliquo strategemate, non tamen esset desperandum.—*Penetrabile tempus* activa significatione, ut *penetrabile telum*, quod irrumpit et penetrat: ipsa temporis opportunitas instar

Irrupere Getæ, nostras dum Rhætia vires
 Occupat, atque alio desudant Marte cohortes,
 Idcirco spes omnis abit : mirabile posset
 Esse mihi, si fraude nova, vel calle reperto
 Barbarus ignotas invaderet inscius Alpes.
 Nunc vero geminis clades repetita tyrannis
 Famosum vulgavit iter : nec nota fefellit
 Semita præstructum bellis civilibus hostem.
 Per solitas venere vias, aditusque sequendos
 Barbarico Romana dedit discordia bello.
 Sed nec præteritis hæc res incognita sæclis.
 Sæpe lacessitam, sed non impune, fatemur
 Ausoniam : hæc Senonum restinxit sanguine flammæ.
 Hæc et Teutonico quondam patefacta furori
 Colla catenati vidit squalentia Cimbri.
 Vile decus, quod non erexit præviis horror :

280

285

290

teli est ; certe celeritatem et vim adeo addit armis.

279. *Rhætia*, vulgo, *le pays des Grisons*, regio ad Alpes.

283. *Invad.* si Barbarus irrumperet Alpes sibi ignotas, ut alias Hannibal, tum fortasse commoveret.

284. Eugenius et Maximus tyranni inter Alpes oppressi. Itaque bellis illis civilibus hostis præstructus, q. d. præ instructus, edoctus et munitus est.

285. *Nota* : forte Eugenius et Arbogastes in exercitu Getas aliquos habuere, quibus nota esset illa via.

286. *Præstructum* : via non fefellit hostem prius edoctum fama bellorum civilium ad Alpes gestorum ; hostis non ignoravit, qua transeundum esset in Italiam.

289. Pergit ostendere, Alpes olim quoque transitis ab Romanorum hostibus, sed nempe magno hos-

tium infortunio, exitu certe tristi.

291. *Hæc Ausonia*, s. Italia restinxit flammæ, a Gallis Senonibus excitatas, illorum sanguine. — *Senonum* : Galli Senones Romam vastarunt, Brenno duce ; sed quum Capitolium invadere pararent, abanseribus detecti, et à Camillo fugati sunt.

292. *Teutonico*. Cimbri et Teutoni a Mario deleti sunt. Teutohochus, rex Cimbrorum, a Mario captus in hoc bello.

293. Pertinet ad bellum Cimbricum a Mario confectum ingenti Teutonum et Cimbrorum strage. *Colla catenata* Noster memoravit etiam XXII, 374.

294. *Vile decus*, gloria tenuis, quam non extollit et auget periculum, quo liberavit victor laborantes : *A vaincre sans péril, on triomphe sans gloire*, aiebat P. CORNILLIE. Ed.

Ingentes geminant discrimina magna triumphos. 295
 Quid turpes jam mente fugas, quid Gallica rura
 Respicitis, Latioque libet post terga relicto
 Longinquum profugis Ararin præcingere castris?
 Scilicet, Arctoïis concessa gentibus Urbe,
 Confidet regnum Rhodano, capitique superstes 300
 Truncus erit? vestros stimulant si pignora sensus,
 Me quoque non impar naturæ cura remordet.
 Nec ferro sic corda rigent, ut nosse recusem,
 Quam sanctum soceri nomen, quam dulce mariti,
 Quantus prolis amor: sed numquam oblita decoris 305
 Obscœnam latebram pietas ignava requireret:
 Nec vobis fortis monitor, mihi cautior uni.
 Hic conjux, hic progenies, hic carior omni
 Luce gener: pars nulla mei subducta procellæ.
 Accipe tu nostræ, tellus OEnotria, mentis 310
 Vincula communes tecum subeuntia casus,

295. *Geminant*. Periculum auget triumphi gloriam, imo duplicat.

298. *Ararin*, vulgo *la Saône*, fluvium Gallie, qui in Rhodanum influit. — *Profuga castra*, quæ post fugam transferuntur a media Italia ad ripas Rhodani: *præcingere*, velut tegere et tanquam vestire, eaque remanere ac tueri.

300. *Rhodano*. Alarico agros petenti Honorius Galliam concessit.

301. *Truncus erit*; ironia est: quasi diceret, an Roma neglecta statueretur imperii caput ad Rhodanum? an capite extincto truncus vivet? Caput Roma est, cæteras provinciæ truncum referunt.

302. *Naturæ cura*, quam dictat natura, naturalis: ut *nosse recusem*, non sentiam, vel reprimam illum sensum naturæ, ac pietatem in meos.

306. *Obscœna latebra*, turpis et pudenda: *pietas ignava*, amor qui non audet pugnare, et facere ac pati omnia pro his qui amantur.

307. *Cautior*. Non ego vos generose monebo, mihi ipsi nimium cavens.

308. *Omni luce*, h. e. vita carior gener Honorius, qui non sit gener tantum, sed idem terrarum dominus et Imperator. *Partes sui* vocat necessarios, quos jam indicavit; scil. uxorem, sobolem et generum.

310. *Mentis vincula*. Disce, o Italia, quanta sint vincula amoris nostri, quæ efficient ut tecum subeam quemcumque casum. Tantum defende muros paulisper, et ego mox redibo, cum expeditis militibus, laturus auxilium contra Gothos.

311. *Subeuntia*. Tempestati et

Exiguamque moram muris impende tuendis,
Dum redeo lectum referens in classica robur. »

His dictis pavidī firmavit inertia vulgi
Pectora, migrantisque fugam compescuit aulæ.
Ausaque tum primum tenebris emergere pulsīs
Hesperia, ut secum junxisse pericula vidit
Augustum, tantoque sui stetit obside fati.

315

Protinus, umbrosa vestit qua litus oliva
Larius, et dulci mentitur Nerea fluctu,
Parva puppe lacum prætervolat : ocīus inde
Scandit inaccessos brumali sidere montes,
Nil hiemis cælive memor. Sic ille relinquens
Jeunos antro catulos immanior exit
Hiberna sub nocte leo, tacitusque per altas
Incedit furiale nives : stant colla pruīnis

320

325

periculis expositi sunt omnes mei,
et vos fugitis?

313. *Classica* posuit metonymia quadam, ut intelligamus exercitum. Neque enim *classicum canitur*, vel *canit* adeo, nisi ubi collecta est *classis*, hoc est, exercitus. — *Lectum robur*. Stilicho cum paucis Rhæticas Alpes transiit; hinc cito rediit cum lectis copiis, et Romam et Honorium ipsum, ab hostibus quasi obsessum, liberaturus.

315. *Migrantis aulæ* : Honorius, qui tum Ravennæ erat, cum proceribus aulicis Italia discedere parabat, nisi obstitisset Stilicho.

316. *Tenebris pulsīs* : Stilicho solis instar removit, pepulit tenebras periculorum circumstantium.

318. *Augustum* : populus desiit timere, quum vidit Imperatorem Honorium secum remanere in eadem navi, in eodem periculo, quumque spectabat ut obsidem a Stilichone

Rhætiam petente relictum, quodcumque fatum, quoscumque casus secum aditurum. — *Stetit* firma, non amplius vel fugit, vel plane jacuit.

320. *Larius*, lacus in Transpadana Gallia, hodie Comensis (*Lago di Como*) Plinii junioris villis, et possessionibus, et laudibus nobilis, qui illum suum vocare solet, v. g. II, 8, 1. Hic *Nerea*, h. e. mare imitatur *fluctu*, undis, sed *dulci*; itaque *mentitur*, simulat, non est.

321. *Ocius* : alii scribunt *ocysus* ab ὀξύς, velox; alii *ocius* a comparativo ὀκίων velocior, ocior.

323. *Nil memor* : tantus erat virtutis ardor, et eripiendæ cladibus Italiæ. Nempe magnanimitas et desiderium patriæ liberandæ efficiunt, ut non etiam Stilicho meminerit hiememque nivesque acerbissimas esse.

326. *Furiale* pro adverbio poni-

Aspera; flaventes adstringit stiria setas;
 Nec meminit leti, nimbosve aut frigora curat,
 Dum natis alimenta paret. Sublimis in Arcton
 Prominet Hereyniæ confinis Rhætia silvæ : 330
 Quæ se Danubii jactat Rhenique parentem,
 Utraque Romuleo præstendens flumina regno.
 Primo fonte breves, alto mox gurgite regnant,
 Et fluvios cogunt unda coeunte minores
 In nomen transire suum : te Cimbrica Tethys 335
 Divisum bifido consumit, Rhene, meatu.
 Thracia quinque vadis Istrum vorat Amphitrite.
 Ambo habiles remis, ambo glacialia secti
 Terga rotis; ambo Boreæ Martique sodales.

tur, ut *horrendum clamat* : furit autem leo propter famem suam et catulorum.

329. *Arcton* septentrionesque videtur hic et alias poeta noster valde extendere, nempe Alexandrinus ipse, qui frigus et hiemes metuit etiam, ubi aliis moderata satis temperies cæli videtur. Sic *Rhætiam* valde extendit, quum non Hercyniæ modo silvæ facit conterminam, sed eandem et Rheni et Danubii patriam. Scilicet fines regionum et nominum barbarorum, ut illis videbantur, regere difficile est. Et fontes duorum fluminum, quæ tum naturales fines erant imperii rom. non longis a se intervallis distare constat.

330. *Hercyniæ* : silva Hercynia magnam olim Germaniæ partem occupabat, et præsertim versus montes Boiohæmos.

331. Etiam hoc audaciusculum *Rhætia... præstendit flumina regno Romuleo* : i. e. fundit duo flumina, quæ utraque imperii romani fines

(quibusdam certe partibus et temporibus diversis) constituunt.

335. *Cimbrica Tethys* et ipsa late valde extensa est : forte magis id conveniat Albi aut ab altera parte Viadro. Interea tamen causam habuit poeta *Cimbricum* mare, Tethyn *Cimbricam* vocandi partem Oceani Germanici, in quam procurrit Chersounesus Cimbrica : licet enim remotior sit, nulla tamen vel insula major vel peninsula intercedit. De ostiis Rheni totis libris disputatum. Conf. ad XXI, 222.

336. *Bifido meatu* : duplici canali, quorum alter dicitur Vahalis, alter Isela.

337. Etiam Istri ostia diversimode a geographis numerantur.—*Quinque* facit cum Nostro Dionysius Periegetes, v. 301; Plinius, IV, 12, *sex*; Strabo, VII, p. 212, *septem*.

339. Videtur poeta in mente habuisse Horatii illud, Carm. I, 25, extr. *sodalem hiemis*, sive *Hebrus* est, sive *Eurus*. Et, ne quid dissimu-

Sed latus, Hesperiae quo Rhætia jungitur oræ, 340
 Præruptis ferit astra jugis, panditque terendam
 Vix æstate viam : multi ceu Gorgone visa
 Obriguere gelu : multos hausere profundæ
 Vasta mole nives, cumque ipsis sæpe juvenois
 Naufraga candenti merguntur plaustra barathro. 345
 Interdum glacie subitam labente ruinam
 Mons dedit, et tepidis fundamina subruit Austris
 Pendenti malefida solo. Per talia tendit
 Frigoribus mediis Stilicho loca : nulla Lyæi
 Pocula ; rara Ceres : raptos contentus in armis 350

lem, *Hebro* magis videtur favere, neque tamen rem plane conficere. Hoc apparet, Danubium atque Rhenum fluvios dici *sodales Boreæ* : si presso pede secutus est Horatium Noster, legit apud illum, *Hebrum fluvium sodalem hiemis*. Sed tamen nihil impedit, quo minus, servata analogia, etiam *Eurum* ventum dixerit sodalem hiemis Horatius, quem admodum Carm. IV, 12, 1, *veris comites animas Thracias*. Feliciter quidem imitatus est Noster, quoquo modo legerit, Horatium.

341. *Ferit astra* non audacius dictum illo Hor. Carm. I, 1 extr.

Sublimi feriens sidera vertice :

sed hic magis etiam proprie, h. e. optice ; vid. v. 470.

342. Conspectus capitis Medusæ mutavit in saxa adspicientes ; hic saxorum instar durantur homines frigore.

345. *Naufraga* illud visionem nobis offert horribilem quasi maris glutientis et mergentis fracta navi onera illius omnia : *barathrum*, alias nigrum ab ipsa profunditate, hic *candet* a nive.

346. Tales ruinæ nec hodie insolentes. Vel recentissima hujus ipsius anni historia exemplum habet villæ totius a mole nivium, volumine suo et vertigine in immensum aucta, oppressæ. Quod *juvencos* ad *plaustra* memorat, pertinet ad consuetum ea tempestate cursum clabularium, qui hubus constabat. Vid. Jac. Gothofr. ad l. 22 ; C. Th. de Cursu publ.

347. Philosophatur more suo. Teporem aeris ab austris juvat naturalis calor terræ ; mollescunt igitur fundamenta, h. e. ima strata nivium humo proxima, et in loco declivi hærens adhuc, glacie nempe durata et firmata, moles, jam pondere suo victa cedit ac ruit. *Pendens solum* hic intelligo nimis accline, in quo moles paulo amplior sedere non facile possit.

350. *Nalla* MS. — *Raptos* cibos non opus est intelligere vi ablatos incolis : quamquam illos forte historia ipsa non excludit simpliciter. Sed hoc indicat poeta, celeriter, et in ipso itinere, raptimque adeo captos esse cibos. *Delibatos* ad mode-

Delibasse cibos, madidoque oneratus amictu
 Argentem pulsabat equum: nec mollia fesso
 Strata dedere torum; tenebris si cæca repressit
 Nox iter, aut spelæa subit metuenda ferarum,
 Aut pastorali jacuit sub culmine fultus
 Cervicem clypeo. Stat pallidus hospite magno
 Pastor, et ignoto præclarum nomine vultum
 Rustica sordenti genitrix ostendit alumno.

355

Illæ sub horrendis prædura cubilia silvis,
 Illi sub nivibus somni, curæque laborque
 Pervigil, hanc requiem terris, hæc otia rebus
 Insperata dabant: illæ tibi, Roma, salutem
 Alpinae peperere casæ. Jam fœdera gentes
 Exuerant, Latique audita clade feroces
 Vindelicos saltus, et Norica rura tenebant.

356

365

Ac veluti famuli, mendax quos mortis herilis
 Nuntius in luxum falso rumore resolvit,
 Dum marcent epulis, atque inter vina chorosque
 Persultat vacuis effrena licentia tectis;

rationem et parcimoniam pertinet.

356. *Stat pallidus*: pastor admirans hospitis seu herois ignoti speciem, atque quodammodo ad ejus aspectum pallens.

357. *Præclarum vultum*: egregiam oris dignitatem atque maiestatem.

358. *Sordens hic alumnus* elegantiam addit et lucem picturæ poeticæ, ut Hor. Car. II, 18, 19, *sordidi nati*.

359. Pulchrum antitheton, quo ostenditur, quæ dura et molesta snæperit Stilicho, illa omnia profuisse romanis civibus.

363. *Casæ*: hæc tuguria, in quibus jacuit Stilicho, hi somni, hi labores Romæ quietem pepererunt: nisi enim ille hæc omnia tu-

lisset, actum erat de imperio. — *Gentes*: populi omnes extra populum romanum.

364. *Latii cladem* intelligo non proprie, verum latiori significatione de toto imperio Romano. Cæterum accensat *Vindelicos* et *Noricos*, novarum rerum expectatione suspensos fuisse, et excutere jugum Romanorum paratos.

365. *Vindelicos*: hi sunt populi Rætis vicini, juxta Alpes. — *Norica*: Noricum est regio Germaniæ, cujus pars hodie dicitur Bavaria.

369. *Persultat licentia*; id est, dum servi effrenati saltant licentius: non saltat quidem licentia, sed servi licentioris vitæ. — *Vacuis tectis*: domus, etsi plena servo-

Si reducem dominum fors improvisa revexit, 370
 Hærent attoniti, libertatemque perosus
 Conscia servilis præcordia concutit horror :
 Sic ducis adspectu cuncti stupuere rebelles,
 Inque uno princeps Latiumque et tota refulsit
 Roma viro. Frons læta parum, non tristior æquo, 375
 Non dejecta malis, mista sed nobilis ira :
 Qualis in Herculeo, quoties infanda jubebat
 Eurystheus, fuit ore dolor ; vel qualis in atram
 Sollicitus nubem mæsto Jove cogitur æther.
 « Tantane vos, inquit, Getici fiducia belli 380
 Erigit? hinc animo frustra tumuistis inani?
 Non ita Romanum fati violentia nomen
 Opprimit, ut vestros nequeat punire tumultus
 Parte sui. Neu vos longe sermone petito
 Demorer, exemplum veteris cognoscite facti. 385
 Quum ferus Ausonias perfringeret Hannibal arces,

rum, dicitur vacua, quia abest dominus, qui eam replere debet.

371. *Libertatem perosus horror*, verbo, servilis metus, qui cum libertate consistere non potest. Ubi libertas est, ea expellit metum, inimicum suum, quicum habitare in uno pectore nequit.

372. *Conscia pectora absolute*, ut intelligatur quidquid metum incutere vel augere potest : *conscia* promeritorum, iræ domini, exemplorum ab illo editorum, etc.

374. *Inque uno*; magna certe laus: unus Stilicho perfecit, ut Imperator Honorius, Italia, Roma solitum splendorem retinerent, sicque in eo hæc omnia effulserunt. — *Latium*, imperium Rom. ut v. 364.

375. *Æquo*, non tristior quam deceat.

378. *Eurystheus*, Mycenarum rex, cui fato quodam, et arte Junonis, servire coactus Hercules, celebratos illos labores, s. ἀγῶνας ab illo imperatos peregit. — *Color MSS. Iniquam MS.*

380. Vindelicos et Noricos alloquitur hic Stilicho, defectionem spectantes, de quibus a v. 363.

384. Si mihi recitasset, ante quam ederet, hos versus poeta, rogassem, ut hanc parenthesin, *Neu vos. . . demorer*, omitteret, quæ nescio quid indecens mihi, et languidum, et parum efficax habere videtur. Non tantum nihil decedat huic loco, sed vigor accedat et nervorum aliquid, si hæc verba simpliciter omittantur.

385. *Fati Vic. Vien. Bas. marg. Recte, puto.*

Et Trebiam sævo geminassent funere Cannæ,
Nequidquam Emathium pepulit spes vana Philippum,
Ut velut afflictos ferro tentaret inert.

Romanos commovit atrox injuria Patres, 390
Urgerent majora licet: graviterque tulere
Urbibus inter se clavis de culmine rerum
Congressis, aliquid gentes audere minores.

Nec pœnam differre placet; sed bella gerenti 395
Punica Lævino regis quoque prœlia mandant.
Paruit imperiis consul; fususque Philippus,
Vilia dum gravibus populis interserit arma,
Prætereunte manu, didicit non esse potentum
Tentandas, mediis quamvis in luctibus, iras.»

Hoc monitu pariter nascentia bella repressit, 400
Et bello quæsivit opes, legitque precantes
Auxilio, mensus numerum, qui congruus esset,

387. *Trebia et Cannæ*, duo quasi sepulchra populi romani. — *Socio*, Bas. marg. MSS. quod placet.

388. *Emathius*, Macedonicus, a populo, seu parte gentis.

389. *Afflictos*, ut aggrederetur nos: quasi afflicti essemus, et facilius vinci possemus.

396. *Valerius Lævinus* quum bellum contra Philippum gessit, non consul fuit, sed pro prætore, quem etiam prætorem recte dixit Livius. Vid. viri docti ad Florum II, 7, ubi est historiæ summa.

397. *Vilia* Philippi arma, causæ seriens vocat, quæ contemni nullo modo merebantur. Equidem si mei res arbitrii fuisset, fecissem, quod modo dicebam ad 384.

398. *Prætereunte*: Philippus delatus copiis romanis prætereuntibus, et quasi aliud agentibus: adeo

hunc regem contemnebant. Fuit tamen strenuus et manu fortis imperator, quum in omnibus, tum præsertim in obsidione Athenarum.

400. Mirum fuerit, si hac vel simili oratione tantum profecit Sticho, ut qui defectionem paullo ante vel rebellionem minabantur Vindelici atque Norici, ii non tantum quiescerent, sed in castris etiam romanis militarent. Videtur poetam cum veritate ipse etiam spiritus defecisse.

401. *Precantes*, deprecantes supplicium, petentesque admitti in stipendia, veniæ obtinendæ et probandæ fidelitatis causa.

402. *Mensus numerum*: rariuscula, ut videtur, forma, sed recti certe sensus: mensura sine numero intelligi vix potest, certe commodius quam numeris expediri nequit.

Nec gravis Italiæ, formidandusve regi.

Nec minus accepto nostræ rumore cohortes
(Sic ducis urget amor) properantibus undique signis 405
Conveniunt; visoque animi Stilichone recepti,
Singultus varios lacrymosaque gaudia miscent.
Sic armenta boum, quæ vastis turbida silvis
Spargit hiems, cantus ac sibila nota magistri
Certatim repetunt, et avitæ pascua vallis; 410
Inque vicem se voce rogant, gaudentque fideles
Reddere mugitus; et qua sonus attigit aurem,
Rara per obscuras apparent cornua frondes.

Accurrit vicina manus, quam Rhætia nuper
Vindelicis auctam spoliis defensa probavit. 415
Venit et extremis legio prætenta Britannis,

403. *Nec gravis Italiæ, formidandusve*: ne major exercitus gravis et metuendus esset ob commeatus, quibus impar Italia ob numerum auxiliatorum, qui, si deficerent, timendi essent.

405. *Properantibus*: tanta celebritate advolant, ut signa ipsa properare videantur.

407. *Lacrymosa*: gaudia tanta, ut inde oboriantur lacrymæ.

409. *Sibila*: pastores docebant tauros sibila cognoscere, et ad ea venire.

410. *Avitæ*: in quibus avi sui tauri pascebantur. Virgilius de tauro victo, Georg. III, 228:

Et stabula adspectans regnis excessit avitis.

— *Vel notæ pasc.* ante Heius.

411. Audito post tempestatem, quæ gregem dispersit, pastoris sibilo vel cantu, mugitu respondent boves quædam, his aliæ; eaque ratione brevi intervallo grex colligitur. Pulchra metaphora *rogant se invicem*, et *reddunt fideles mugitus*.

412. *Reddere*, pastori habitanti reddunt mugitus fideles.

413. *Rara*: rari remanent tauri, ubi audiverunt sonum vocemque pastoris; qui tauri designantur per cornua.

414. Debent Vindelici impetum fecisse in Rhætiam; hos qui superatos spoliaverant, nunc accurrunt ad Italiam liberandam a Getis.

416. *Prætendere, prætentus, prætentura* indicant milites paullo ultra limitem Romanum, velut extra mœnia, sive castra, tuendi causa collocatos. *Excubias* mox pulchre vocat v. 422, et *præsidia* v. 426. *Tendere*, est tendendis pellibus, vel sagis, parare sibi, vel paratâ habere qualiacunque tecta, quæ inde *tentoria* vocantur. Est ergo *legio Britannis prætenta*, quæ limitem meridionalis Britannicæ, s. propriæ dictæ, contra septentrionales Britannos, qui hodie etiam *Scoti* sunt, tuetur. Hæc universim ex notitia imperii et historicis, de Britannia autem

Quæ Scoto dat frena truci, ferroque notatas
 Perlegit exsanguis Picto moriente figuras.
 Agmina quin etiam flavis objecta Sicambris,
 Quæque domant Cattos, immansuetosque Cheruscos, ⁴²⁰
 Huc omnes vertere minas, tutumque remotis
 Excubiis Rhenum solo terrore relinquunt.
 Ullane posteritas credet? Germania quondam
 Illa ferox populis, quæ vix instantibus olim
 Principibus tota poterat cum mole teneri, ⁴²⁵
 Tam sese placidam præstat Stilichonis habenis,
 Ut nec præsidii nudato limite tentet
 Expositum calcare solum, nec transeat amnem,
 Incustoditam metuens attingere ripam.
 Celsior o cunctis, unique æquande Camillo! ⁴³⁰
 Vestris namque armis Alarici fracta quievit
 Ac Brenni rabies : confusis rebus uterque

ex Horsaëi Britannia Romana illustrari, si quis hoc agat, possunt. De *Sicambis* (*Sygambris*) vide ad VIII, 446; it. XXIV, 18.

417. *Ferroque notatas*. Picti ad terrorem suas facies pingebant, ac ferro deformabant, adeo ut larvati viderentur; hinc Picti dicti sunt. Itaque his deletis, victrix Romanorum legio spectat figuras Pictorum mortuas, ac ferro notatas atque deformatas. Vid. ad VII, 54.

418. *Perlegit*, cum admiratione animadvertit, qui, morientem ex vulneribus, Pictum stigmatis insignem considerat, illa stigmata quoque colorem mutare deserente sanguine.

419. *Sicambis*. Sicambri, Catti, Cherusci sunt Germanis populi.

424. *Ferox*. Germaniam sic dictam putant, quod germinet abundetque hominum copia : venatus,

continuas concursiones et corporum proceritas eam reddunt ferocem.

425. *Principibus* : Cæsar, Germanicus, Tiberius et alii vix eam domuerunt ; nec unquam tota domita est. — Verba *tota cum mole jungenda sunt participio instantibus*. Instabant Barbaris, urgebant illos principes Romani cum toto exercitu, et vel sic vix tenere illos et coercere poterant.

427. *Nudato* : Romani habebant excubias et castra limitanea, opposita barbarorum furori.

430. *Camillo* : hic dictus est alter Romæ conditor : Brennum Gallosque Senones, Romæ jam a sex mensibus incubantes, excussit.

431. *Vestris namque armis*. Alii scripserunt Stilichonem invito Honorio pugnasse ; alii victum esse a Getis : sed quis crederet Claudianum tam impudenter mentiri?

Divinam tribuistis opem : sed tardior ille
 Jam captæ vindex patriæ; tu sospitis ultor.
 O quantum mutata tuo fortuna regressu!
 Ut sese pariter diffudit in omnia regni
 Membra vigor, vivusque redit color urbibus ægris!
 Creditur Herculeis lucem renovasse lacertis
 Femina dilecti fatis impensa mariti:
 Et juvenem spretæ laniatum fraude novercæ

435

440

433. *Divinam*; insperatam, tum-
 que dicitur, Θεός ἀπὸ τῆς μηχανῆς,
 Deus ex machina, quasi solus Deus
 hanc opem præstare posset.

434. *Ultor* igitur hic est, qui
 intentatam modo, nondum illatam,
 injuriam repulit.

437. *Color* poeticum magis est
 quam calor; hic pars, ille signum
 sanitatis.

438. *Herculeis* . . . *femina* etc. Al-
 ceste, uxor Admeti, Thessaliæ regis,
 quum oraculum respondisset, eum
 non moriturum, si quis ex propinquis
 mortem ipsi paratam subire vellet;
 ipsa, refugientibus cæteris, sese ob-
 tulit, et mariti mortem sua morte
 repulit; adeo illum amabat! quo
 facto a diis meruit, ut ab inferis
 revocaretur. Plato in Symp. Hanc
 Hercules descendens ad inferos re-
 suscitavit, terrens mortemque eam
 tenebat. Natalis Comes. Robertus,
 Gulielmi Nothi filius, Normanniæ
 dux, in pugna Hierosolymitana in
 brachio letale vulnus exceperat,
 quod in fistulam degeneraverat:
 hinc transiit in Apuliam, et scho-
 lam Salernitanam, quæ vulnus fre-
 quenti oris suctu sanari posse re-
 spondit: nolebat princeps pius et
 optimus fistulam sugendam alicui
 committere, ne quemquam ob ve-

nenum in vitæ periculum vocaret:
 ejus nihilominus uxor, Sibylla,
 novo amoris exemplo excitata, di-
 citur, marito dormiente, fistulam
 auxisse, et sanasse sine ullo salutis
 discrimine. Zacharias Sylvius, in
 præf. ad scholam Salern.

439. Tangit fabulam Alcestis,
 quæ vicariam pro viro suo Admeto,
 Thessaliæ rege, mortem subire ausa,
 ab Hercule revocata in vitam est.
 Argumentum fabulæ cognominis
 Euripidæ. Respicit Noster etiam
 XXIX, 12. Amare, ut solet Juve-
 nal. VI, 653:

..... spectant subeuntem fata mariti
 Alcestim, et, similis si permutatio detur,
 Morte viri capient animam servare catellæ.

440, 441. *Juvenem* Hippol. The-
 sei filium, quum incestum Phædræ
 novercæ amorem repudiasset, hæc
 apud maritum calumniata perfecit,
 ut precibus Thesei monstrum ma-
 rinum et furoræm objiceret Neptu-
 nus illius equis, a quibus laceratus,
 sed Dianæ venatricis (hæc est *La-
 tonia*) studiis in vitam est revoca-
 tus. Suaviter narrat summam rei
 Virg. Æn. VII, 765 sqq. Exstant
 Euripidis et Senecæ hoc nomine
 et argumento tragodiæ. — *Circææ
 herbæ* sunt magicæ, quibus præest
 Diana, quatenus Hecate est. Itaque

Non sine Circæis Latonia reddidit herbis :
 Cretaque, si verax narratur fabula, vidit
 Minoum rupto puerum prodire sepulchro :
 Quem senior vates avium clangore repertum
 Gramine restituit; miræ nam munere sortis
 Dulcia mella necem, vitam dedit horridus anguis.
 At tuus adventus non unum corpus ab umbris,
 Sed tot communi populos sub morte jacentes,
 Totaque Tartareis e faucibus oppida traxit.

Ipso Roma die, nec adhuc ostenditur auctor,
 Personuit venisse ducem, lætisque Quirites
 Vocibus auspicium certi plausere triumphi,
 Muniti Stilichone suo. Quis gaudia vero
 Principis, amplexus alacris quis disserat aulæ?

445

450

non opus habuit *Æsculapio*, quem Virgilius l. c. ob resuscitatum Hippolytum a Jove fulminatum, cum aliis refert.

442 sq. Monstrosa fabula, quæ tangitur ab Ovidio, Ibide, 559, narratur, sed cum diversitate quadam, ab Apoll. Bibl. III, 3, 1, et Hygino, f. 136. Nos breviter supplebimus abruptam brevitatem nostri poetæ. *Minous puer* est Glaucus, Minois, Cretæ regis, filius; hic in mellis dolium nemine conscio delapsus perierat. Reperit illum augurio Polyidus vates, et a dracone edoctus herbam potentem, vitam ei restituit.

443. *Minoum*, Glaucum Minois filium. Hic in mellis dolium decedit, et exstinguitur. Minos iratus Polyidum, Glauci medicum, cum puero extincto vivum sepeliri jubet. Polyidus tunc mæstus videt duos serpentes, quorum unum occidit: sed alter, ingesta in os ser-

pentis occisi quadam herba, ipsi vitam reddidit. Idcirco eadem herba Glauci os replet; et statim hic reviviscit. Videndus Hyginus.

444. *Vates*: Polyidus, augur et medicus.—*Avium clangore*, ululatu bubonis, qui indicavit Glaucum in mellis dolio esse suffocatum.

450. Ipso die, quo Stilicho ad Alpes vicit, Romæ increbuit fama victoriæ. Imitatur, puto, poeta vetera ejus genus miracula, de victoria qua Sybaris est deleta, ad Sagram, Cimbrica, Macedonica, quæ collegi olim in Chrestom. Pliniana ad n. XII, no. 28 sqq.

452. *Plausere*. Ita confidebant in Stilichone, ut jam sibi triumphum promitterent, imo jam plauderent; et hujus rei lætæ voces acclamationesque auspicium atque præsigium erant.

453. *Muniti*, tanquam muro aut clypeo fortissimo.

454. *Disserat*, edisserat, enarret.

Pulveris ambiguam nubem speculamur ab altis 455
 Turribus, incerti, socios apportet an hostes
 Ille globus : mentem suspensa silentia librant,
 Donec pulvereo sub turbine sideris instar
 Emicuit Stilichonis apex, et cognita fulsit
 Canities : gavisia repens per mœnia clamor 460
 Tollitur, IPSE VENIT ! portas securo per omnes
 Turba salutatis effunditur obvia signis.
 Non jam delectus miseri, nec falce per agros
 Deposita jaculum vibrans ignobile messor :
 Nec tentat clypeum projectis sumere rastris 465
 Bellona ridente Ceres, humilisque novorum
 Seditio clamosa ducum : sed vera juvenus,
 Verus ductor adest, et vivida Martis imago.
 Prospera sed quantum nostræ spes addita menti,
 Tantum exempta Getæ ; qui vertice proximus astris 470

455. De pulveris fallaci indicio
 v. ad XXII, 398.

457. Ad *suspensa* apposite admodum convenit *librant*, ut mens concipiat imaginem bilancis nondum consistentis, sed alternis momentis huc illuc nutantis. Hic versus, et aliquot sequentes divini sunt, et optimis Virgilianis nihilo inferiores.

461. *Ipse venit!* Pulchre exprimit illud αὐτὸς Græcorum, quo patrem familias, herum, magistrum signant, ut illo suo αὐτὸς ἑρμῆς Pythagorei.

462. *Salutatis* potest significare, jam de turribus ac mœnibus salutata signa. Non nego tamen, mihi quoque *salutandis* magis placere, quod de se dicit Heinsius.

464. *Ignobile* adverbii vicem sustinet; ut supra, vs. 326, vidimus eodem sensu poni *furiale*; ut lib. I in Ruf. 65, « *Cruentum* mugit. »

466. *Bellona* ridet *Cererem*, h. e. rusticum miles pro falce ac rastris, jaculum si sumat et clypeum. *Novi* illi et imperiti *duces* etiam quum clamant, et imperiis suis vim voce volunt addere, humile quiddam sonant, ut seditionem potius turbulentam audire videre, quam justum imperium. — *Vera juvenus* videtur dicta, quæ veritatem, εὐρυμῶν, veriverbium nominis sui implet, a *juvando* dicta.

467. *Vera juvenus*, quæ vere et fortiter Marti serviat; non specie, ut ante messores, qui non tam milites erant quam larvæ et monstra militum, quod non assuefacti essent militari disciplinæ. *Juventus* dicitur a *juvando*, quod rempublicam in bellis juvare possit.

470. In summis Alpibus quum esset, propior sibi astris videbatur naturali ratione : sed multo magis

Post Alpes jam cuncta sibi promisit apertas,
 Nil superesse ratus : postquam tot flumina pulsus,
 Cinctaque fluminibus crebris tot mœnia cernit ;
 Tot subitos pedites, equitum tot conspicit alas ,
 Seque velut clausum laqueis, sub pectore furtim
 Æstuat, et nimium prono fervore petitæ
 Jam piget Italiæ , sperataque Roma teneri
 Visa procul : magni subeunt jam tædia cœpti.
 Occultat tamen ore metum, primosque suorum
 Consultare jubet bellis annisque verendos.
 Crinigeri sedere patres , pellita Getarum
 Curia : quos plagis decorat numerosa cicatrix ,
 Et tremulos regit hasta gradus , et nititur altis
 Pro baculo contis non exarmata senectus.
 Hic aliquis gravior natu , cui plurima dicti
 Consiliique fides, defixus lumina terræ ,

.475

.480

485

figura dicendi, qua *astra vertice ferire vel digito tangere* dicuntur felices. Vid. v. 341.

472. *Pulsus*, percussus novitate rei et insperata conditione commotus, ut Cic. Nat. deor. I, c. 10, « Natura sensu pulsa sentit »; ut id. Fin. II, c. 10: « Status non dolendi nullum habet ictum, quo pellat animum. » Percussit animum Alarici nova rerum facies, tot urbes capiendæ, tot superanda flumina, ante quam Romam adspirandi facultas detur. An hæc vera sint, an tam imprudens, tam inscius geographiæ, tam barbarus denique fuerit Alaricus, non disputo. Sed video, hanc illi εὐωπαιστίαν hic tribui.

477. *Sperataque*: sperabat se mox Romam velut manu capturum esse: sed ea jam procul videtur, quasi recederet; unde illum tædet incepti. Fugere, recedere

dicuntur de rebus quas sperabamus, et quas vix attingere possumus. Virgilius, Æneid VI, 61:

Jam tandem Italiæ fugientis prendimus oras.

481. *Crines prolixi et pelles* utrumque insigne gentium barbararum. De *pellibus*, V. 79; it. VIII, 466; et XXI, 203, habuimus, . . . crinigero flaventes vertice reges.

484. *Conti* non videntur diversi ab *hastis*: his idem dixit, ut indicet rem insolitam, senes etiam non uti venia ætatis, pro baculis et scipionibus gradum firmare hastis.

485. *Gravior natu*: viro cuidam venerabili Alaricum deterrenti, « Non ego volens, ait Alaricus, Romam peto: sed quidam quotidie ad me, Perge, et Romam destrue. » Cluverius.—*Fides dicti* pertinet, puto, ad historicam fidem; *consilii*, ad auctoritatem ex opinione prudentiæ usu collectæ.

Concutiensque comam, capuloque acclinis eburno:

« Si numero non fallor, ait, tricesima currit

Bruma fere, rapidum postquam tranavimus Istrum,
Romanamque manum tantis eludimus annis. 490

Sed numquam Mavors adeo constrinxit in arctum
Res, Alarice, tuas. Per tot certamina ducto

Crede seni, qui te tenero vice patris ab ævo

Gestatum parva solitus donare pharetra,

Atque aptare breves humeris puerilibus arcus. 495

Sæpe quidem frustra monui, servator ut icti

Fœderis Emathia tutus tellure maneres.

Sed quoniam calidæ rapuit te flamma juventæ,

Nunc saltem, si cura tibi manet ulla tuorum,

His claustris evade, precor; dumque agmina longe, 500

Dum licet, Hesperii præceps elabere terris,

Ne nova prædari cupiens, et parta reponas,

Pastorique lupus scelerum delicta priorum

Intra septa luas. Quid palmitis uber Etrusci,

Quid mihi nescio quam proprio cum Tibride Romam 505

489. Non ego suaserim poeseos candidato dicere, neque post Claudianum, *currit bruma*; bruma enim dies est. Sæpe imponit hominibus illud, quod tropos putant simpliciter ponere nomen pro nomine, quæ res mille potest parere ineptias. *Gladium* intelligimus, quum audimus *mucronem*; sed nonne ridiculus fuerit, si quis dicat, Quanti emisisti hunc mucronem?

490. *Eludimus*: non tam pugnamus, quam eludimus, non audentes manus propius conserere.

497. *Emathiam* tellurem non videtur ponere pro illa pinguiori Macedoniæ particula: sed licentia poetæ ita extendere, uti Thessaliam maxime intelligat, exemplo Lucani,

ipsiusque Maronis, Geor. I, 491, qui ipse locus nos admonere potest, quam multum sibi in locorum et regionum nominibus veteres indulserint. Alaricus totam Græciam cum exercitu suo pervagatus fuerat. Suaserat igitur senex, qui hinc loquitur, ut illa tueretur potius, quam ultra tenderet.

498. Non poterat valde juvenis tum esse Alaricus, si jam XXX anni sunt, ex quo Istrum transiit, ut v. 488 dictum. Sed septuagenario etiam juvenes videntur quinquagenarii, etc.

502. *Reponere* hic idem esse debet, quod deponere, dimittere: contrarium *paria tueri*.

505. *Mihi* ponitur ornatus causa.

Semper in ore geris? referunt si vera parentes,
 Hanc urbem insano nullus qui Marte petivit,
 Lætatus violasse redit: nec Numina sedem
 Destituunt; jactata procul dicuntur in hostem
 Fulmina, divinique volant pro mœnibus ignes;
 Seu cælum, seu Roma tonat. Si temnis Olympum,
 A magno Stilichone cave, qui semper iniquos
 Fortuna famulante premit: scis ipse, perosis
 Arcadiæ quam densa rogis cumulaverit ossa,
 Sanguine quam largo Graios calefecerit amnes.
 Exstinctusque fores, ni te sub nomine legum

510

515

« Depresso incipiat jam tum mihi taurus aratro Ingemere. » Virgil. Georg. I, 45.

507. Ita intelligi voluit hic orator, id ipsum insanum esse, si quis Romam Marte petat; bellum eo ipso nomine insanum, quod Romam petat.

508. Respicitne poeta ad illam Deorum evocationem, Romanam cerimoniam, qua usi, v. g. ad Veos, e qua evocarunt Junonem Reginam, Liv. V, 21? Indicamus hic modo locos classicos, Plin. XXVIII, 2, s. 4; Macrob. Sat. III, 9; tum Disputationes ea de re Bergerianam et Cocceianam.

510. *Volant pro mœnibus ignes*: id factum dicitur Hannibale ingruente; hunc pluviae et fulmina repulerunt muris urbis imminentem. Verius sane dixerimus Childebertum et Theodebertum reges in Clotarium irrumpentes omnia ferro et flamma vastaturos esse, nisi cælum, sanctissimæ reginæ Clotildæ precibus et lacrymis turbatum, furentes fratrum animos horrida quidem, sed salutari, tempestate compescuisset. Vid. Mezeræus, illu-

stris historicus. — Auget forte illa, quæ Liv. XXVI, 11, narrantur de præliis Hannibalis ad Urbem his tempestate impeditis.

511. Magnifica dictio, *Seu cælum naturaliter, seu Roma* Deasnam urbem et populum defensura, *tonat*. Illud *Si temnis Olympum*, impietatis exprobratio videtur; ut perjurii, illud quod dixerat v. 496, *servator icti fiederis*.

513. *Perosis*, id est, odiosis in visisque montibus Arcadiæ in Græcia, in quibus Getæ deleti sunt a Stilichone. *Perosus* autem hic sumitur passive, ut apud Alcimum Avitum, *perosam Expavere diem*, id est, odiosam, invisam. — Difficile est, modo non plane impossibile, has res ordinare, et componere inter se scriptores. Illud tamen apparet, hinc Rufini in Oriente, hinc per Occidentem Stilichonis artibus subornatos, incitados, immissos emissosque Barbaros, eaque re imperii Romani interitum acceleratum. Conferat mihi aliquis Zosimum, V, 29, et quæ hic Constantinopolitanis vertuntur vitio, ea, h. e. horum simillima ab eo im-

Proditio regnique favor texisset Eoi. »

Talia grandævum flammata fronte loquentem
Obliquisque tuens oculis non pertulit ultra,
Sed rupit rabidas accensa superbia voces :

520

« Si non mentis inops fraudataque sensibus ætas
Præberet veniam, numquam hæc opprobria linguæ
Turpia Danubius me sospite ferret inultus.

Anne, tot Augustos Hebro qui teste fugavi,
Te patiar suadente fugam, quum cesserit omnis
Obsequiis natura meis? Subsistere nostris
Sub pedibus montes, arescere vidimus amnes.

525

Non ita Di Getici faxint Manesque parentum,
Ut mea converso relegam vestigia cursu.

Hanc ego vel victor regno, vel morte tenebo

530

Victus humum : per tot populos urbesque cucurri,

putari Stilichoni videbit. Cf. 564 sq.

517. *Proditio*. Rufinus, tum Arcadis in Oriente imperantis tutor, auro expugnatus fecit, ut rescriberetur hostem dimittendum: id quod tunc Alarico salutem peperit.

520. *Superbia*; Alaricus successu et juventute efferus, adeoque superbus, ut ipsa superbia esse videretur.

522. *Præberet* : si non ætas tua delirans faceret, ut tibi veniam concederem.

523. *Danubius*. Danubium numen patrium, senex ignave, violas tam inerti oratione, indigna iis quos Danubius aluit; sed non inultus remaneres, nisi tuæ senectuti parcerem. Alaricus porro Danubium ut numen colebat : immo et huic flumini sacra fecit Alexander, Arriano teste. — *Danubii* nomine ostendit accolas, Getas.

524. *Tot Augustos*. Tot Imperatores : sibi tribuit Alaricus, quod

ante Theodosium Getæ fecerant in Thracia : alioquin mendacium foret; Romam enim vastavit anno post salutatum Imperatorem Theodosium trigesimo, et ipse post juvenis obiit in urbe quam Consentiam vocat Ptolemæus, hodie *Cosenza*, dum parabat Siciliam penetrare. — *Hebrus* testis indicat res in Thracia et Macedonia gestas.

526. *Natura*. Campi, montes, fluvii.

528. *Manes*. Antiqui Manes parentum magnopere colebant; hos vocabant *ἐπιχθόνιους*, auxiliiatores.

531. *Victus humum*. Scytharum vetus religio erat mortem contemnere; vox itaque digna Alarico : « Occupabo hanc terram aut victor regnando, aut victus moriendo. » Utrumque præstitit Alaricus; nam occupavit Italiam regnando, et mortuus est Consentis, quæ urbs est Bruttiorum in extrema Italia.

Fregi Alpes, galeisque Padum victricibus hausì.
 Quid restat, nisi Roma, mihi? Gens robore nostra
 Tunc quoque pollebat, nullis quum fideret armis.
 At nunc Illyrici postquam mihi tradita jura, 535
 Meque suum fecere ducem; tot tela, tot enses,
 Tot galeas multo Thracum sudore parari,
 Inque meos usus vectigal vertere ferri
 Oppida legitimo jussu Romana coegi.
 Sic me fata foveant: ipsi, quos omnibus annis 540
 Vastabam, servire dati: nocitura gementes
 Arma dabant, flammisque diu mollitus et arte
 In sua damna chalybs fabro lugente rubebat.
 Hortantes his adde Deos: non somnia nobis,
 Nec volucres, sed clara palam vox edita luco est. 545

532. *Galeis* haurire de fluvio est militiæ duræ et fortis, quæ non opus habeat multo apparatu.

534. *Arma* hic intelligit copiarum adscitarum, auxiliarium: quod sunt arma militi, instrumentum rei gerendæ, hoc præstant auxiliares copiæ imperatori et exercitui.

535. *Illyrici jura Alarico tradita* hic intelligimus pactione, et eo genere agendi, quod modo ad v. 513 indicavimus: Suadet hoc formula *legitimo jussu*, quo dicit se *coegisse oppida Romana*. *Illyrici* videtur duplicem quasi personam sustinere. *Illyricæ* regionis jura tradita sunt Alarico, nomine Imperatoris: *Illyrici*, s. *Illyrii* Alaricum *suum fecere ducem*. Vid. ad VIII, 288.

536. Thraciam obtinens concessu romani Imperatoris, Alaricus metalla et officinas ferri omnes ad arma fabricanda adhibuit. Itaque suis postea armis pugnare contra romanum imperium potuit, et natis

et fabrefactis in provincia Romana.

538. *Vectigal*: coegi urbes Romanas dare ferrum, hoc est, milites armatos, velut in speciem vectigalis.

541. *Servire dati*; jam spe præsumo victoriam: jam mihi a diis dati esse videntur in servitutem Romani.—*Gementes*, quum forem Honorii amicus, ejus populi tristes, ac velut mala sibi a me inferenda præsagientes, dabant mihi tela, sibi quondam nocitura.

543. Reciprocatio observanda, *Chalybs fabro lugente in sua* (fabri) *damna rubebat* a sanguine civium, vel necessariorum adeo. Nempe nec bonæ ætatis scriptores ad canonicas grammaticorum alligari semper se patiuntur.

545. Hæc non simpliciter finxit poeta; sed forte ipse Alaricus. Certe nostri, Socrates H. E. VII, 10, et Sozom. IX, 6, referunt, illum monacho roganti, ut Romæ parceret, respondisse, ὥς οὐχ ἰσῶν

Rumpe omnes, Alarice, moras; hoc impiger anno
Alpibus Italiæ ruptis penetrabis ad Urbem.
Huc iter usque datur. Quis jam post talia segnis
Ambigat, aut cælo dubitet parere vocanti?»

Sic ait, hortatusque suos belloque viæque 550
Instruit: attollunt vanos oracula fastus.

O semper tacita sortes ambage malignæ,
Eventuque patens et nescia vatibus ipsis
Veri sera fides! Ligurum regione suprema
Pervenit ad fluvium (miri cognominis) Urbem, 555
Atque illic domitus vix tandem interprete casu
Agnovit dubiis illusa vocabula fatis.

Nec non et Stilicho pugnam poscentia movit
Pleno castra gradu, dictisque instigat euntes:

τάδε ἐπιχειρεῖ, ἀλλὰ τις συνεχῶς ἐνο-
χλῶν αὐτὸν βιάζεται (sic Sozom.
apud Socratem est βασανίζων), καὶ
ἐπιτάττει τὴν Ῥώμην πύρρῃν. « Se
non sponte sua hæc suscipere, sed
aliquem semper sibi molestum esse,
et cogere se, et jubere Romam ut
deleret. »

546. *Rumpe moras*; perge, et Ro-
mam destrue: vide v. 485 supra.
Alaricus, quum Romam contende-
ret, monitus sibi rem esse cum in-
finita hominum multitudine, re-
spondit: « Densum gramen melius
sequitur falcem; densior herba fa-
cilis succiditur. »

547. Attende, lector, ad nomen
Urbem, ut intelligas, quæ dicuntur
v. 555.

552. Pulchra de oraculis senten-
tia, cujus quædam certa ratione
ad ipsa etiam nostrorum prophe-
tarum vaticinia referri possunt;
certe illud *eventu patens*, et *nescia*
vatibus ipsis.

553. *Eventu*: stultorum iste ma-

gister est, ut ait Fabius Maximus
apud Livium; unde versus:

Vulgus ab eventu facta notanda putat;
Ovid. Ep. II, vers. 86. At ex Se-
neca: « Initium omnium rerum sa-
piens, non exitum spectat; initia
in potestate nostra sunt, de eventu
fortuna judicat. » Demosthenes: τὸ
μὲν πέρας, ὡς ἂν ὁ δαίμων βουλευθῇ
πάντων γίνεται, ἡ δὲ προαίρεσις αὐτῇ
τῇ τοῦ συμβούλου διάνοιαν δηλοῖ:
« eventus quidem, ut Deus voluerit,
est in omnibus; consilium vero ip-
sum consiliarii iudicium ostendit. »

555. Fluvius hic *Orba* vocatur
hodie, ut monent geographi. Clau-
dianus vult, voce oraculi deceptum
Alaricum, qui ad *Urbem* domi-
nam Romam se vocari putaret,
quum *Urbs* vel *Urbis fluvius* osten-
deretur. Plena est hujusmodi ora-
culis historia.

557. *Vocabula illusa*, h. e. per lu-
dihrium et illudendi causa appli-
cata eventui incerto.

559. *Pleno gradu*. Stilicho non

« Nunc, o nunc, socii! temēratæ sumite tandem 560
 Italīæ pœnas: obsessi principis armis
 Excusate nefas, deploratumque Timavo
 Vulnus, et Alpinum gladii abolete pudorem.
 Hic est, quem toties campis fudistis Achivis;
 Quem discors odiisque anceps civilibus orbis, 565
 Non sua vis tutata diu, dum fœdera fallax
 Ludit, et alternæ perjuria venditat aulæ.
 Credite nunc omnes, quas dira Britannia, gentes,
 Quas Ister, quas Rhenus alit, pendere paratas

sparsim, non temere, non incaute, non timide, sed pleno, gravi, audacique gradu movet cohortes.

560. *Temerata Italia*, temerelassa, et affecta injuriis sine causa.

561. *Obsideri* dicitur non ille modo, qui inclusus undique est; sed cui ex proximo hostis imminet, occasionibus nocendi intentus.

562. *Excusare* est hic ulciscendo tollere, et in tantum abolere, ut non amplius ignavia objici injuriam passo queat. — *Timavus* fons et fluvius in intimum sinum Venetum inter Aquileiam et Tergesten influit. In hac porro regione pressos a Barbaris Romanos, vel hic ipse locus satis indicat. — *Deploratum Timavo*. Alloquitur milites, qui Maximo tyranno prius ad Alpes Timavumque addicti, dedecus vulnusque imperio inflixerant: hortaturque illos, ut sua virtute hanc maculam eluant. De *Timavo* fluvio supra. Vel per *Alpinum pudorem*, intellige dedecus a nobis susceptum, quod Getas non vetuerimus Alpes penetrare.

565. *Discors*; hic est hostis, quem non sua vis, sed mundi dis-

cordia sustentat. Hæc discordia fovebatur a Rufino. — *Anceps*, ob bella civilia dubitans, quem ducem sequatur.

566. *Fœdera ludit*. Fœdera percussa tanquam ludum negligit.

567. *Illud alternæ aulæ* admonet nos infelicitatis illius, quæ et ipsum imperium turbavit et historiam: quum Barbaris uterentur Rufinus et Stilicho adversus se invicem, ambo una cum ipso imperio ab illis illuderentur everterenturque; fraudibus et perfidia grassarentur omnes, ut quid verum esset, ne qui extra partes quidem essent facile scire possent, vix autem esset integer aliquis a studiis partium, qui vellet vera tradere. — *Perjuria venditat*. Non solum perjurus, sed etiam gloriatur de perjuriis, quibus delusit alternatim modo aulam Orientis, modo aulam Occidentis.

569. *Pendere* dicuntur, qui non firmiter stant, non toto vestigio nituntur, sed suspensio, ut ad levissimum quemque impulsu moveantur. Nostra Germanorum consuetudo habet formulam plane si-

In speculis: uno tot prælia vincite bello.
 Romanum reparate decus, molemque labantis
 Imperii fulcite humeris: hic omnia campus
 Vindicat; hæc mundo pacem victoria sancit.
 Non in Threiciis Hæmi decernimus oris;
 Nec super Alpheas umbrantia Mænala ripas
 Constitimus; non hic Tegeen Argosque tuemur:
 Visceribus mediis, ipsoque in corde videtis
 Bella geri. Patrem clypeis defendite Tibrin. »

57a

575

Talia, nunc pediti, turmæ nunc mistus equestri,
 Dicta dabat; simul externis præcepta ferebat
 Auxiliis. Ibat patiens ditionis Alanus,
 Qua nostræ jussere tubæ: mortemque petendam
 Pro Latio docuit gentis prælatus Alanæ;

58a

milem, *auf dem Sprunge stehen*, ut qui jam in digitos erecti, signum expectant procurrendi.

570. *Uno tot prælia*. Uno prælio tot prælia futura vincite, exstinguite.

572. *Campus*; hic est conflictus in hoc campo, si vincamus, ulciscemur omnes injurias nobis illatas.

573. *Sancit pacem* velut rem sacram sanctamque, quam nemo turbare audebit.

574. Non in remotis imperii Orientalis partibus pugnandum est, quæ non ita prope ad nos pertinent, quas alienas possumus putare: in *visceribus* Occidentalis, Honoriani imperii res gerenda.

575. *Mænala*; mons silvosus Arcadiæ, cujus pars Alpheo alluitur, etc.

577. *Ipsaque in corde*, prope urbem Romam, quæ est velut cor imperii.

583. Certum hic hominem, ducemque adeo, designari, mihi non dubium est, quantumvis fluctuet

lectio. Forte sic tum dici cœpit *Prælatus*, ut in Ecclesia Rom., ut gentis *Prælatus* sit dux. Certe *Prælati* nomen de civili etiam potestate dictum, monent Dufreniani continuatores. Sed quod S. Valerianum Cimelensem, hujus circiter sæculi scriptorem, auctorem faciunt, illud nihil esse, fateri debeo. Quem hic describit poeta fuit forte idem, de quo ponemus verba Paulli Diac. Hist. misc. XIII, 26, et paulo plura ponemus quam opus hic erat, quod firmant, quæ de incerta historiarum, in quibus versamur, fide dicimus: Alaricus, cujus reliqua hic narrat, - Italiam ingressus, quum ab Honorio sedes, quo cum suo exercitu consistere posset, expeteret, Honorius, deliberato consilio, Gallias eidem concessit. Qui dum ad Gallias pergens, ob recuperationem jumentorum ad Pollentiam resedisset, Stilicho patricius in perniciem reip. Gothos

Cui natura breves animis ingentibus artus
 Finxerat, immanique oculos infecerat ira. 585
 Vulneribus pars nulla vacat, rescissaque contis
 Gloria fœdati splendet jactantior oris.
 Ille tamen mandante procul Stilichone citatis
 Acceleravit equis, Italamque momordit arenam:
 Felix, Elysiisque plagis et carmine dignus, 590
 Qui male suspectam nobis impensius arsit
 Vel leto purgare fidem; qui iudice ferro
 Diluit immeritum laudato sanguine crimen.
 Morte viri turbatus eques flectebat habenas:
 Totaque præciso nutassent agmina cornu, 595
 Ni celer instructa Stilicho legione secutus
 Subsidiis peditum pugnam instaurasset equestrem.

pertentans, dum eos insidiis aggredi cuperet, bellum *Sauli*, pagano duci, commisit: qui ipso sacratissimo die *Paschæ*, Gothis supplicantibus, nihilque tale sperantibus, super eos irruit, magnamque eorum partem prostravit. Nam primum perturbati Gothi, ac propter religionem cedentes, demum arma corripunt, more solito se cohortantur, victoremque virtute potiori prosternunt exercitum. » Similia Oros. vii, 37.

586. *Contos generatim pro telis posuisse videtur.* Cicatrices, quæ vultum viri deformaverant, eadem tituli erant fortium facinorum.

587. *Fœdati.* Oris plagis et cicatricibus fœdati gloria est jactantior, hoc est, ducem illum facit jactantio-rem et superbiorem; et est causa pro effectu. Alia dicitur esse nau-
 tarum Batavorum ratio, qui poti-
 quasi ludendo sibi invicem ora cul-
 tellis dissecant: ex Claverio.

589. *Acceleratur vulg.* — Momor-

dit. In Italia occisus momordit ter-
 ram: id faciebant antiqui, ne sibi
 morientibus ora prave contorta vi-
 derentur. Virg. *Æneid.* lib. XI, vers.
 418: « et humum semel ore mo-
 mordit. »

591. *Suspecta Romanis fides Barbarorum*, quam hic volunt expe-
 riri. Et alioquin antiqua ars, com-
 mittere duo populos, ut mutuis
 cladibus se atterant, et minus nobis
 sint metuendi.

593. *Sanguine suo*, in pugna ad-
 versus hostes Romanorum fuso, et
 eam ob rem laudato, *diluit crimen*
perfidie nullo sibi suo merito im-
 putatum.

594. *Flectebat*, hæc est Stilicho-
 nis fuga, quam post ejus cædem
 auctores sic auxerunt.

595. *Cornu*, quam alam hodie
 vocant omnes, servata metaphora
præcisum dicit.

597. *Subsidiis peditum*; et forte
 Stilicho, Cæsarem imitatus, equum

Quis Musis ipsoque licet Pæane recepto
 Enarrare queat, quantum Gradivus in illa
 Luce suæ dederit fundator originis Urbi? 600
 Altius haud umquam toto descendimus ense
 In jugulum Scythiæ: tanta nec clade superbum
 Contudimus Tanain, vel cornua fregimus Istri.
 Invisum miles sitiens haurire cruorem,
 Per varias vestes, onerataque plaustra metallo 605
 Transit, et argenti cumulos; et cædis avarus
 Contemptas proculcat opes: pretiosior auro
 Sanguis erat: passim neglecti prodiga lucri
 Ira furens strictis odium mucronibus explet.
 Purpureos cultus, absumptique igne Valentis 610
 Exuvias, miserisque graves crateras ab Argis,
 Raptaque flagranti spirantia signa Corintho,

dimisit, et exemplo suo cæteros idem facere docuit.

598. *Pæan* Apollo est. Hic cum Musis occupat et velut insidet poetæ, qui, *recepto* sic intra præcordia Apolline et spiritu poetico, canunt.

599. *Gradivus* pater, Mars, *fundator* atque auctor Romanæ gentis, illa die multum suæ originis, paternæ virtutis, h. e. Martiæ, multum dedit *Urbi*, h. e. Romanis militibus.

601. *Descendimus*, audax verbum, sed efficax. Descendimus in jugulum, id est, immersimus totum gladium, et descendimus in guttur Scythiæ, velut belluæ immanis. Seneca de Sejano dixit, «Sejanum in cervices nostras non imponi, sed descendere».

603. De *cornibus Istri* diximus ad XXI, 220.

604. Præ studio et cupiditate vindictæ atque cædis negligunt præ-

dam milites: quod sæpe quum contra accideret, ea causa magnarum post victoriam cladium fuit.

610. Qui *Valentem* Imperatorem victum vivum tamen cremarunt, *Scythæ* vocantur a Zosimo, IV, 22, generali nimirum nomine. Sed *Gothos* appellat Paullus Diac. Hist. misc. XII, 16. Utrum autem hi Gothi vel Getæ, qui cum Alarico militabant, *exuvias*, spolia, signa militaria, et tentoria Valentis secum habuerint, forte nec ipse Claudianus sciebat. Poetæ satis fuit hac imagine splendorem conciliare suo carmini.

611. Illud de Græcis spoliis facilius est, quum ipse Alaricus paulo ante Græciam vastarit.

612. Etiam hic vestigium doctrinæ poetæ nostri, non modo, quod Virgiliano epitheto *spirantia* signa vocat; sed quod videtur corrigere fabulam de origine æris Co-

Callidus ante pedes venientibus objicit hostis
Incassum; neque enim feralis præda moratur,
Sed justos præbent stimulos monumenta doloris. 615

Asseritur ferro captivum vulgus, et omnes
Diversæ vocis populi, quos traxerat hostis
Servitio, tandem dominorum strage redempti
Blanda cruentatis affigunt oscula dextris,
Desertosque Lares et pignora læta revisunt. 620
Miratur sua quemque domus, cladesque renarrant
Ordine, tum grati referunt miracula belli.

Quis tibi nunc, Alarice, dolor, quum Marte perirent
Divitiæ, spoliisque diu quæsita supellex,
Pulsaretque tuas ululatus conjugis aures; 625
Conjugis invicto quæ dudum freta marito
Demens Ausonidum gemmata monilia matrum,
Romanasque alta famulas cervice petebat?
Scilicet Argolicas Ephyreidasque puellas

rinthii e metallis per incendium urbis confluentibus. Dicit enim *signa flagranti Corintho rapta*, non signa ex ære, quod per Corinthi fluxit incendia. Viderat jam Plinius XXXIV, 2, s. 3, *Corinthium æs, et vasa Corinthia antiquiora esse incendio Corinthi*; et vixit tamen, firmata ab ipso, fabula: quam plane evertit Bochartus Hieroz. II, 6. 16, præsertim ex Athenæo, IV. 1.

613. Hæc fuit ars Mithridatis e Ponto, regno suo, fugientis, quam cum Medæ facta, fratris sui Absyrti membra spargentis in via, qua illam pater sequebatur, comparat Cicero pro L. Manil. c. IX.

616. *Asseritur* verbum juris Romani; *liberali causa aliquem manu asserere*, i. e. vindicare et liberum esse defendere.

619. *Suavitas ex paradoxo: cruentata manus horribilis alias, blanda hic oscula excipit.*

620. *Desuetosque MS.*

621. *Miratur*, quomodo quis liberari potuerit e manu hostium teterrimorum.

622. *Gratum bellum*, pro quo gratias se debere Deo et Stilichoni, agnoscunt.

624. *Spoliis quæsita*, parta atque aucta spoliis victarum gentium.

628. *Romanas alta cervice*. Jam spectabat ut famulas, matres romanas: *alta cervice*, hoc est altiore dignitate eminentes.

629. Recens erat a Græciæ vatione Alarici exercitus. *Argolides*, puellæ argivæ, et vicinæ regionis, quæ Argolis vocatur, incolæ. — *Ephyreides*, Corinthiæ.

Cœperat et pulchras jam fastidire Lacœnas.
Sed dea quæ nimis obstat Rhamnusia votis,
Ingemuit, flexitque rotam : domat aspera victos.
Pauperies, unoque die romana rependit
Quidquid ter denis acies amisimus annis.

630

O celebranda mihi cunctis Pollentia sæclis!
O meritum nomen felicibus apta triumphis!
Virtutis fatale solum; memorabile bustum
Barbariæ! nam sæpe locis ac finibus illis
Plena laccessito rediit vindicta Quirino.
Illic Oceani stagnis excita supremis

635

640

630. *Pulchras Lacœnas* : Lacœnarum pulchritudo fortitudoque celebrantur. Notum adagium : Solæ Lacœnæ viros pariunt, id est, fortes heroes.

631. *Rhamnusia*, Nemesis dea, in Rhamnunte, Atticæ pago, culta : h. e. iustitia divina, vindex ultrixque superbæ. Hæc *ingemuit*, infremuit, ut iræ potius quam doloris significationem habeat. *Flexit rotam* Nemesis. Hanc illi assignat vetus hymnus editus sub Arato Oxo 1672, 8, Ἰνὸν οὐν ἐρώχον ἀστατον, ἀστὶς δὲ, χαρὸνὰ μερόπων στρίψεται τύχα, ipsam Fortunam illam arridentem hominibus, sub illius rota inconstanti, orbitam non signante, ait circumagi. Hinc Nemese in Smyrnesorum nummis signum rota additur.

633. *Romana acies*, exercitus et victoria, etc. — Transpositio non imitanda.

635. *Pollentia* nomen affine verbo *pollendi*; quod quam vim habeat, intelligitur ex illa formula, qua pater patratus imprecatur Jovem : Tu populum Romanum sic ferito, ut ego hunc porcum hodie feriam; tan-

toque magis ferito, quanto magis potes pollesque. •

636. *Apta*, adepta. Barthius ex Lucretio : Ex hoc apta fidem ducit; id est, adepta nomen et famam.

637. *Virtuti* malit Heins.

639. *Plena*. Nostri milites redierunt sumpta plene vindicta. — *Laccessito*. Laccessitis Romanis a Quirino, seu Romulo ortis.

640. Comparat, poetæ magis licentia, quam ex vero, Alarici cladem Cimbricæ sub Mario. *Stagna Oceani* vocat mare illud, in quo est Chersonesus Cimbria, quia pigrum et pene immobile illud mare credebatur. *Alia* autem fuere *Alpes*, per quas venere Cimbri ac Teutones; et *campi Raudii*, ubi pugnatum est, controversi inter geographos : certe tamen in Gallia Cisalpina, quod ad hunc locum satis est, et Cimbrica clades contigit, et pugna ad Pollentiam. Splendidissima sane est hujus libri clausula, et ultimus versus cum majestate quadam expressus ex illo Virgiliano, quem mox ad finem hujusce Carminis, citatum in notis invenies.

Cimbrica tempestas, aliasque immissa per Alpes
 Isdem procubuit campis. Jam protinus ætas
 Adveniens geminæ gentis permisceat ossa,
 Et duplices signet titulos commune tropæum :
 Hic Cimbros fortesque Getas, Stilichone peremptos 645
 Et Mario claris ducibus, tegit Itala tellus.
 Discite, vesanæ, Romam non temnere, gentes.

641. *Cimbrica*. Cimbri, populi Germaniæ versus Oceanum. Florus: -Cimbri, Teutones, atque Tigurini, ab extremis Galliæ profugi, quum terras eorum inundasset Oceanus, novas sedes toto orbe quærebant; ubi et Galliam latius sumit. — *Tempestas*. Exercitus instar tempestatis ingruens, ob ingentem Barbarorum multitudinem.

642. *Isdem campis*: non tamen in iisdem campis victi sunt Cimbri a Mario, et Getæ a Stilichone; nam Marius profligavit Bæorigem et Cimbros in campis Vercellis, ab urbe quæ Ptolemæo dicitur Οὐερκελλαι: quæ Vercellæ distant ab urbe Pollentia milliaria plus quam quadraginta.

644. *Duplici titulo* malit Heinsius. — *Titulos*. Signet duos titulos, id est, duas inscriptiones, sed quæ notent tropæum commune Mario et Stilichoni.

647. *Discite*. Id sumptum est ex formula publicæ animadversionis, ubi plagis et verberibus addebatur: Noli hoc facere; discite hoc agere. Notus est versus Virgilianus *Æn.* VI, 620, omnium excellentissimus, iudicio præstigiatrix indoctissimæ a philosopho id rogatæ: quæ id respondit in urbe Papiæ, seu Ticino, si fides adhibenda Boistuvio in Historiis prodigiosis:

Discite iustitiam moniti, et non temnere Divos.

— *Tendere Claver*. ex MS. Argumentum, non verum.

CL. CLAUDIANI

IN SEXTUM CONSULATUM

HONORII AUGUSTI
PRAEFATIO.*

ARGUMENTUM.

Venator, iudex, auriga, amans, et cæteri, in somnis quisque de iis cogitat, quæ sibi per diem cordi sunt; 1—10. Me poetam, ait, sub nocte Musæ sollicitant: namque visus sum mihi versus Jovi offerre, plaudentibus Superis; 11—16. Argumentum mei carminis erat Enceladus, et vinctus Typhoeus; reduxque Jupiter, lætante Olympo; 17—20. Res vera inventa est; ecce enim Imperator, ad cælum evehendus; ecce cœtus venerandus, quales esse memini Deos; 21—26.

OMNIA quæ sensu volvuntur vota diurno,
Pectore sopito reddit amica quies.
Venator defessa toro quum membra reponit,
Mens tamen ad silvas et sua lustra redit.

* Nescio quid moverit Pulmanum, ut hanc præfationem libro tertio de Raptu Proserpinæ denuo præmiserit, quem secutus sunt Plan- tinianæ: quum tamen MSS. optimi quique et Parrhasius, et antiqui, præter Vicentinum et Juntam,

editores hunc illi locum assignarint merito; quem ipsum etiam argumentum pulchre tuetur. Cf. dicta ad v. 17.

1. *Sensu diurno volvuntur*, quæcumque interdium, per quemcumque sensum externum vel internum,

Judicibus lites, aurigæ somnia currus,
 Vanaque nocturnis meta cavetur equis;
 Furto gaudet amans, permutat navita merces,
 Et vigil elapsas quærit avarus opes;
 Blandaue largitur frustra sitientibus ægris
 Irriguus gelido pocula fonte sopor.
 Me quoque Musarum studium sub nocte silenti
 Artibus assuetis sollicitare solet.
 Namque poli media stellantis in arce videbar
 Ante pedes summi carmina ferre Jovis.
 Utque favet somnus, plaudebant numina dictis,
 Et circumfusi sacra corona chori.
 Enceladus mihi carmen erat, vinctusque Typhoeus :

vigilantium mentibus obversantur. Locus hic communis, tractatus centies ab omni scriptorum genere, sua unicuique experientia notus est. Si quis tamen suaviter affici velit, legat Lucret. IV, 960—1031.

6. *Vana meta*, quia ea meta non est, nisi in mente somniantis. — *Meta cavetur*, aperta allusione ad illud Horatianum, lib. I, od. 1, 4; ... metaque fervidis Evitata rotis.

Summa ars aurigæ in circo quam proxime metam flectere currum anfractu brevissimo, et evitare eadem, ne offensum ad metam frangat axim, currum evertat.

7. *Furtum*, κλέψα, est, quidquid occulte, non animadversum his, quorum metuitur, vel vitatur certe, conscientia, peragitur, sive de cætero bonum, sive malum sit. Sedem tamen peculiariter etiam in rebus amatoris habet.

8. Potest hic sensus esse: Avarus evigilans quærit elapsas sibi per quietem opes, quasi non somnium esset, sed verum damnum. Sed

molle item et facetum, si esset in libris *vigili* elapsas opes quærit in somniis.

10. Sed contrarium etiam accidere solet, pueris præsertim. Lucret. l. c. :

Pari sæpe lacum propter, se, ac dolia curta, Somno devincti credant extollere vestem, etc.

15. Modestiam tuetur his verbis, *Utque favet somnus* : somnari potest poeta, quidquid lubet : non mirum si de se, quæ optat, somniet.

16. *Circumfusi*, quasi ego medius inter hos orarem.

17. *Enceladus*; Gigas Ætna superimposita oppressus : de hac alibi. Per Enceladum intelligitur Alaricus, per Typhoeum Gildo. Uterque victus est a Stilichone sub auspiciis Honorii. — Tanto pulchrior hæc phantasia est, quod vera Gigantomachiam scripsit Nostrer, de qua ad XXXVII pr. quam forte hoc ipso tempore jam animo conceperat et meditabatur. In his Gigantibus nobilissimi Enceladus et Typhoeus. Cæterum quum hujus

Hic subit Inarimen, hunc gravis Ætna domat.
 Quam lætum post bella Jovem suscepit æther,
 Phlegrææ referens præmia militiæ.

quoque rei mentio fiat in tertio de Raptu Proserpinæ, s. XXXVI, 335 sq. hinc forte nata librario veteri cogitatio, hanc esse libri illius præfationem.

18. *Inarime*, crux et ludibrium criticorum. Fons est Homeri versus in catalogo navium, s. II. β, 783: Εἰν Ἀρίμοις, ὅθι φασὶ Τυφώϊος ἔμμεναι σὺνάς.

Manifeste dicit, in loco qui vocetur *Arimi*, vel *Arima*, *orum*, esse cubile Typhoei. Contra non minus aperte Virg. *Æn.* IX, 716, *durumque cubile*, *Inarime*, *Jovis imperiis imposta Typhæo*: quem deinde sequuntur latini poætæ pœne omnes, qui *Inarimen* dixerunt *Ænariam*, s. Pithecusam in Cumano litore insulam, hod. *Ischia*. Placet sententia Clarckii ad Homeri l. c. arbitrantis, illo ipso versu, qui in omnium ore versaretur, ortam esse illam nominis mutationem: ut ex καὶ ἔσποι ortum est *cæteri*.

20. Quum *Phlegræa* hæc *militia* sæpius apud Nostrum memoretur, nempe XXXV, 255; XXXVI, 201 et 337; XXXVII, 4; XL, 27; placet hic breviter nomen illud declarare. Antiquissimi, apud quos est ejus mentio, assignant *Phlegra* nomen Pallenæ, quæ est chersonesus Macedoniæ vel Thraciæ (quarum terminos, ac Thessaliæ adeo confundi constat), iidemque Herculem faciunt illius belli partem præcipuam. Sic Pindarus Nem. A, 100, et Isth. γ, 48; utroque loco certe Thraciæ tribuunt vetera scho-

lia, non minus quam apud Apoll. Argon. III, 234. Sic et Stephanus de Urb. Herodotus VII, 123, post enumeratas urbes Pallenæ, αὗται, inquit (αἱ πόλεις), τὴν νῦν Παλλήνην πρότερον δὲ Φλέγγην καλεσμένην νεμόμεναι. Apertum est Phlegram, campum Gigantomachicæ, esse in illa Thracia Macedonica vel Thessalica, in vicinia Pelii, Ossæ, Olympi, etc. Nec aliter Strabo in Excerptis l. VII, p. 228 b. pr. ὅτι ἡ Παλλήνη χερσόνησος... Φλέγρα τὸ πρὶν ἐκαλεῖτο· ἄκουσ' αὐτὴν οἱ μυθεύουσαι Γίγαντες... ὅς Ἡρακλῆς διέφθειρεν. Rursus hand dubie campi Phlegræi sunt in Italia, Plin. III, 5, s. 9: «Dein Puteoli, postque Phlegræi campi, Acherusia palus Cumis vicina.» Et XVIII, 11, s. 29: «Pars campi Campani, quæ Laboriæ vocantur, quem Phlegræum Græci appellant.» Phlegræum campum diserte Campaniæ assignat Strabo l. V, p. 168, 19: ἐν ᾧ τὰ περὶ τοὺς Γίγαντας μυθεύουσιν. Sic pag. 169, 51, ubi post descriptionem hujus soli sulphure et aquis calidis abundantis, addit ideo Φλέγραν quosdam dici putare regionem Cumanam, καὶ τῶν πεπτωκότων Γιγάντων τὰ καρσάνια τραύματα ἀναφέρουσι ταῖς τοιαύταις προχοαῖς τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ ὕδατος. Sic enim legendum, hoc sensu, *vulnera Gigantum ibi casorum* in fabulis, *referunt ad ejusmodi ignis et aquæ eruptiones*. Et jam paulo ante pag. 194, 31, memorarat τοὺς περιληφθέντας τῶν Γιγάντων ἐν τῇ κατὰ

Additur ecce fides, nec me mea lusit imago,

Irrita nec falsum somnia misit ebur.

En Princeps, en orbis apex æquatus Olympo!

En, quales memini, turba verenda, Deos!

Fingere nil majus potuit sopor; altaque vati

25

Conventum cælo præbuit aula parem.

Καμπανίαν Φλέγρα. Sapiens hic etiam Polybius videtur pulchre hanc mythologorum dissensionem composuisse, certe explicuisse l. III, c. 91, ubi in laude Campaniæ addit, ἐπιαικίστατος παρὰ τοῖς μυθογράφοις ὁ περὶ τούτων τῶν πεδίων λέγεται λόγος· προσαγορεύεται δὲ καὶ ταῦτα Φλεγραιᾶ, καθάπερ καὶ ἕτερα τῶν ἐπιφανῶν πεδίων. Θεοὺς γὰρ μὴν μάλιστα περὶ τούτων εἰκὸς εἰρῆναι. Probabilem valde ait de his campis fabulam; appellari etiam hos Phlegræos, non minus quam alios insignes fertilitate campos: credibile enim esse, de his potissimum Deos contendisse. Diodorus Siculus (qui IV, 21, Phlegræum campum viciniæ Vesuvii montis assignaverat, et, quod in scriptore ævi Augustei valde memorabile est, dixerat, eum locum habere multa signa τοῦ κινεῖσθαι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, arsisse antiquis temporibus) pulchre ipsæ quoque rem componit V, 71. Conflata esse præter ea, quæ indicaverat, ait, alia quoque bella Jovi, πρὸς Γίγαντας τῆς μὲν Μακεδονίας περὶ τὴν Παλλήνην, τῆς δὲ Ἰταλίας κατὰ τὸ πεδίων ὃ τὸ μὲν παλαιὸν ἐπὶ τοῦ κατακαυμένου τόπου Φλεγραίων ὀνομάζετο, κατὰ δὲ τοὺς ὑστέρων χρόνους Κυμαίων προσήγορεύθη. Poetæ itaque Phlegram appellant, Phlegræa bella, e. i. g. a. prædicant, quum de Gigantum in

Deos conatibus agunt, lectori plerumque integrum relinquunt, velint Phlegram in Macedonia collocare, an in Italia.

21. *Additur fides*, intell. somnio, expetit vel impletur somnium. *Illud ebur falsum* respicit ad portam eburnam, per quam falsa somnia veniunt, apud Virgilium, *Æn.* VI extr.

22. *Ebur*. Poetæ duas faciunt portas somniorum, corneam, qua vera; eburneam, qua falsa somnia exeunt, emittuntur: cornea oculos designat, quod hi carnibus durioribus constant, et frigus non sentiant; eburnea denotat os, ob dentes: sic somnia per corneam portam emissaveriora sunt, quam quæ eburnea exeunt; nam quæ a nobis cernuntur, certiora sunt, quam quæ nobis dicuntur. Hæc est sententia Servii in Virgilii locum, *Æn.* VI, 899: «portaque emittit eburna.»

23. *Æquandus* MSS.

24. Cum Dis comparat senatum romanum. Themistio Or. XIII, p. 178 B, σύγκλητος ἀγορὰ θεῶν, senatus eorum concilium, est. *Conf.* XXVIII, 74.

25. *Splendidum mendacium*. Ipse somnus, aut Morpheus, non potuit augustinus diviniusque concilium fingere: quales vidi per quietem Deos, tales cerno Senatores Romanos.

XXVIII.

CL. CLAUDIANI
DE SEXTO CONSULATU
HONORII AUGUSTI
PANEGYRIS.

ARGUMENTUM.

Templum Fortunæ Reduci vovendum censet Poeta, ob majestatem consularem Romæ restitutam ab Honorio. Campi enim Martii solemnitas non pro vana consuetudine celebratur, et libera civibus redduntur suffragia; 1—10. Omnes quidem anni, quos cognomine suo decoravit consul Honorius, victoriis et felicitate publica insignes fuere: sed cuncta majora adhuc hujusce anni ortus denuntiat. Nam, quemadmodum Chaldæi astra nobis faventia pollicentur, tum quum Dii celsa Olympi tenent; sic, proprio Imperator solio sedens spes Italas firmat et auget; 11—25. Quum abest Delphis Apollo, vilis arbor laurus, et muta oracula; sed præsentē Phœbo, silvæ et antra loquuntur, rupes spirant præsagia. Simili ratione, monti Palatino crevit reverentia, postquam, habitante Deo, populis oracula panduntur. Nulla sane domus dignior rectoribus mundi; unde tot summæ monumenta potentiæ circumspectantur; 26—52. Hi sunt vere tui Penates, o Princeps; tuus nihil egit fortunatius pater, quam quod Romæ

vixit, te socio; ubi solebat majestatem suam comitate temperare teque magna ad fata excitare. Hinc tibi Romæ amor conceptus; hinc vota inter puerilia, Orientis imperium fratri sponte relinquebas tibi que Latium optabas; cujus voti compotem res te fecit: namque, novo cæso tyranno, te confestim pater accivit, ut regendam susciperes Italiam. Et quum profectus esses, Serena comitante, postquam Theodosius obiit, castra Stilichonis ingressus es; 53—100. Lætus genitor ab æthere cernit se crevisse factis tuis; cui enim meritas tandem pœnas dederunt, te ultore, Gildo et Alaricus; neque Orestæ Augustive instar, materno aut civili sanguine manes pavisti paternos; sed vere hostili, gratoque et perutili reipublicæ; 101—121. Jampridem vero cecini devictum Gildonem; nunc juvat tuos de Alarico triumphos canere; quomodo hostis ille ferox, clade Pollentina attritus, Italiam turpi fuga deseruerit, multa passus, dum per loca victori facilia, sed victo infesta, regreditur. Quam quidem optatissimam cladem Naiadum una Eridano patri læta nuntiat; qui statim adsurgens, pallam induit opere magnifico, et Alaricum adloquitur, vehemens orator. Inde, Ligures Venetosque amnes magna voce ciet; profugo omnes insultant, revocantque Pana, Dryadas et Faunos; 122—200. Nec minor gloria victoriæ Veronensis; ubi irrita iterum sensit perjuria Alaricus, ingenti suorum cæde facta ad Athe-sim; quumque septus ipse a Stilichone teneretur, ducis Alaricorum imprudentia evasit; 201—228. Et mox novas in Rhætos Gallosque vias tentanti divina obstitit Stilichonis providentia: sic, omnibus cœptis exclusus, tremens in colle consedit; et, quamvis sæviante fame et æstu in dies deficeret exercitus, Romanique illum conviciis provocarent, non ausus est tamen sese armis committere; 229—248. Omnes ad Romanos desciscunt Getæ; quos vano retentat clamore, frustra que jugulum parcentibus offert. Tum vero desperans, Alpes non sine lacrymis circumspicit, doloremque augente præsentem felicitatis præteritæ memoria, multo fata sermone conqueritur, et scelerum conscientia simul ac pudore oppressus, mortem sibi tandem optat. Fugit tamen propius instante Stilichone; 249—323. Interea Patres et populus Imperatoris reditum flagitant: nec tantus fuerat publici voti consensus, vel ab Ulpio Trajano subactis Dacis, vel quum Romam triumphans rediit Marcus Antoninus,

paribus periculis liberata Italia. At ibi nulla fuit ducum gloria; nam flammeo imbre, non militum telis hostes cæsi sunt, certe Imperatori pio Jove favente. Nunc vero laudem humano labori Dei auferre nolunt, atque Honorio parta est laurus sudore soceri Stilichonis; 324—355. Fit demum Roma impatiens diuturni desiderii, ipsaque principem queribunda vocat: gemit sese ab Honorio contemptam; quippe quæ, post Africam debellatam, Imperatorii triumphi ornamenta paraverat; sed frustra. Sperat tandem Getarum victori non diutius dedignandam sedem hanc, quam incoluerunt Antonini et Severi; 356—425. Romam Princeps blando solatur adfatu, dicitque se ad illam præmisisse Stilichonem, alterum Honorium; et fusius narrat quam fortiter pro se rem gesserit Stilicho, quem laudibus, nunc supra Tydiden, mox supra Coclitem extollit; 426—493. Inde Ravennæ muros egressus, facto per diversas urbes itinere, Romam denique adit; at illa, quemadmodum sponsa, materna ornante manu, proco pulchrior adparet, sic omni instructa cultu, majorem se videntem imperatori suo obtulit. Intransem turba undique miratur; juvenus exsultat viso principe æquævo; senes se in hunc vixisse diem gratantur, mitemque laudant Honorium, qui solus vetuerit Senatores currum suum anteire. Quum tamen Fucherus, cui regia undequaque origo, cui Augusta soror, ovanti fratri obsequium militum præberet, jubente Stilichone patre. Puella in triumphalem pompam pro ignara ætate stupet, nutricemque anum consultat, omnia quæcumque videt prodigiosa putans; 494—577. Magnorum sane mercedem laborum Stilichoni Fortuna solvit, quum eodem curru invectus, generum triumphantem adspiceret, memor secum temporum illorum, quibus infantem Honorium a patre commissum suscepit. Hic ille est puer, qui ad Rostra evocat Quirites, et veterum exempla sequutus, res imperii senatus judicio subjicit. Hunc patriis laribus refert via vero nomine sacra; huic favet vulgi concordia; neque nunc venales sunt plausus. Multum nempe sibi colligit amoris princeps, quoties populum Salutat in Circo sedentem: ubi non solis equis cursus; sed et multi ludi celebrantur: scilicet cohortes miscent prælia, variosque inter motus Imperatorem salutant; atque ita innoxiam belli imaginem paci dat Janus. Qui quidem jam novum feliciter aperuit annum: jam Roma in uno cernit Bruti trabeam et sceptrum

Quirini. Annus ille beatissimus in gentes prodeat; cujus initia senatus suscepit, quem Romani primum adspexerunt; quem Victoria fortunata dedit, bellis confectis; qui melior præteritis, sicut et futuris exemplum erit; 578—660.

AUREA Fortunæ Reduci si templa priores
Ob reditum vovere ducum, num dignius unquam
Hæc dea pro meritis amplas sibi posceret ædes,
Quam sua quum pariter trabeis reparatur et Urbi
Majestas? nec enim campus solemnis et urna
Luditur in morem: species nec dissona cœtu,
Aut peregrina nitet simulati Juris imago.
Indigenas habitus nativa Palatia sumiunt,

* Incidit hic consulatus in A. C. 404, gestus in Occidente, quum Orientalis consul esset Aristænetus.

1. *Fortunæ Reduci Cæsaris Augusti* aram dedicavit S. P. Q. R. cujus imago in duobus nummis aureis apud Morell. tab. II, n. 1 et 2, ubi vid. Schlegel. et quos laudat Fabric. ad Dionem, LV, 10, n. 98, qui Τύχην ἐπαύρατον vocat. Nempe *Redux* in hac formula est qui re-ducit. — *Templum* Domitiano datum celebrat Martialis, VIII, 65.

3. *Latias*. . . *arces* MS.

4. *Trabeis* consularibus *reparatur* sua majestas, quod suscipit consulatum Honorius; *Urbi*, quod præsens antiquo ritu suscipit.

5. Respicere videtur ad acerbam illam Lucani querelam de Cæsaris comitiis, V, 392:

Fiagit solemnia campus,
Et non admittæ dirimit suffragia plebis,
Decentisque tribus, et vana versat in urna.

Simulacra qualiacumque interdum *ludebant*, potius quam agebant prisci ritus: in *his urna* adhibita, in quam

conjectæ erant tribuum sortes, s. nomina, ut inde educeretur prærogativa, cujus suffragium fere sequi solebant reliquæ. Alii principes ne hos quidem ludos poterant peti. Laudem magnam suo Trajano ex eo arcessit Plinius, quod prisco more se consulem designari, adigique adeo jurejurando passus est. Vid. Pan. LXIII et LXIV.

6. *Species* et habitus externus hominum non abhorrebat ab ea re, quæ gerebatur: non erat *peregrina* ob habitum et vestitum imago *Juris* quod simularetur Romani: verbo, togati versabantur in campo, pro Rostris, in palatio. — *Dissona*: habens diversa suffragia.

8. *Indigenas* vestes romanas consularibus comitiis ab origine destinatas, et velut Romæ natas, aut ab indigenis usurpatas. — *Nativa palatia*, q. d. naturalia Romano Imperatori. Repugnare videtur naturæ rei, Imperatorem Romanum esse, et Palatium Romanum nunquam adire.

Et, patriis plebem castris sociante Quirino,
 Mars augusta sui renovat suffragia campi. 10
 Qualis erit terris, quem mons Evandrius offert
 Romanis avibus, quem Tiberis inaugurat, annus?
 Quamquam omnes, quicumque tui cognominis, anni
 Semper inoffensum dederint successibus omen,
 Sintque tropæa tuas semper comitata secures! 15
 Hic tamen ante omnes miro promittitur ortu
 Urbis et Augusti geminato nomine felix.

Namque velut stellas Babylonia cura salubres
 Optima tunc spondet mortalibus edere fata,
 Cælicolæ quum celsa tenent, summoque feruntur 20

9. *Quirinus*, Quirites, *plebs*, *campus*, nomina pacis ac togæ sociantur cum militaribus castris, *Marte*.

10. *Mars renovat* instauratque *suffragia campi sui*, Martii; restituit prisca comitiorum solennia. — *Augusta suffragia*, Augustum Honorium consulem electura. — *Campi*, Martii, creandis magistratibus destinati.

11. *Mons Evandrius*, Palatinus, in quo ille habitasse credebatur, Liv. I, 5. Hunc « Romulus ad inaugurandum templum » cepit; Liv. I, 7. Ex Palatino itaque colle prospiciebant cælum augurii, captandi causa: hoc vocat poeta *offerre annum* novi consulis prosperandum et felici augurio signandum, *avibus*, quæ inde a Romulo faustæ fuerunt Romanis: ad *Tiberim* est campus Martius, ubi habentur comitia.

13. *Tui cognominis*, quos tu nomine tuo consul signasti.

14. *Inoffensum*; semper anni consilium tuorum dederunt omen inoffensum successibus, h. e. non turbatum ab eventu; seu habuerunt successus non offensos, sed respon-

dentes ominibus, seu auspiciis felicibus, seu felicitati speratæ.

15. Felicia quædam singulis Honorii consulatibus contigisse, inductione quadam fastorum et chronicorum probari potest.

17. Hoc anno jungitur, hoc enim est *geminare nomen urbis et Augusti*, quia Honorius Romæ consulatum suscipit. Habet illa Romæ et Augusti geminatio felix quoddam omen. Origo repetenda videtur ab ipso Imperatore Augusto, de quo Sueton. c. 52: « Templâ, quamvis sciret etiam proconsulibus decerni solere, in nulla tamen provincia, nisi communi suo Romæque nominerecepit. » Videmus talia templa in nummis, verb. g. Morelliani thesauri Aug. Tab. XV, 5, it. Claud. Tab. IV, 21, ubi plura Haver.

18. *Babylonia cura*. Horatius *Babylonios numeros* eodem sensu dixit, Od. I, XI, 2. Conveniunt hæc cum astrologorum dictatis, quorum, ut nullius non artis quæ tum colebatur, peritum fuisse nostrum poetam, hic locus ostendit. Non est tempestivum rem totam disputare. Po-

Cardine, nec radios humili statione retundunt :
 Haud aliter, Latiae sublimis signifer aulae,
 Imperii sidus propria quum sede locavit,
 Auget spes Italas; et certius omnia surgunt,
 Victrici concepta solo. Quum pulcher Apollo
 Lustrat Hyperboreas Delphis cessantibus aras,
 Nil tum Castaliae rivis communibus undae
 Dissimiles, vili nec discrepat arbore laurus;
 Antraque moesta silent, inconsultique recessus.

25

namus modo verba Firmici junior. II, 3: « Altitudines... in opportunis genituræ locis homines faciunt beatos... Hac ex causa Babylonii ea signa in quibus stellæ exaltantur, domicilia earum esse voluerunt. »

21. *Retundunt radios*, ut minus potentes sint, minus efficiant, quum non directe cadant, sed velut ex transverso debiliori impetu veniant. Vid. I, 23; VIII, 185; præsertim XXXV, 135.

22. *Signifer aulae Latiae*, Zodiacus, cum quo comparat ordines et dignitates omnes imperii, *locavit sidus*, s. solem Imperii, Honorium Augustum, *propria sede* s. summa, in consulatu. Itaque Honorius tanquam beneficium jam per se sidus, locatum in domicilio suo, Romæ, eo beatiorem faciet rempublicam.

25. In verbo *concepta* misceri videntur duæ translationes. *Concipi* dicuntur *omina*, vota, preces, in quantum certæ verborum formulæ includuntur: sed quum dicitur *surgunt*, quum addit *solo victrici*, aperte illa cum plantarum seminibus comparat. Cæterum ad exagerandam felicitatem, quam percipiat Roma ex Augusti præsentia, comparat hunc cum Apolline, qui præsens Delphos suos animat,

illo apud Hyperboreos absente nihil aliis præstantes.

26. *Hyperborei illi*, ad quos statis temporibus invisit Apollo, s. Phœbus, videntur Occidentalis Hispanici vel Africani adeo litoris incolæ intelligi nonnunquam, ut ad VII, 56, monuimus. Actum est de Hyperboreorum illa cum Apolline societate, et hujus ad illos post XIX annorum intervalla adventu, copiose, in Commentariis Academicæ scientiarum Göttingensis. Hic illud modo meminimus, solis ad Septentriones accessum hoc modo signari a docto poeta non videri, licet *Riphæi*, s. *Rhipæi* axis mentionem injiciat: nec enim relinquit Delum sol, quum ad tropicum canceri accedit, et æstatem facit Septentrionalibus. Est igitur hic nihil *φυσικόν*, sed imago tantum poetica, ut per Apollinis absentiam sic languent Delphi, ita Roma, Augusto absente, tristitia quadam consenescit. — *Aras*; *auras* Voss.

27. *Castaliae*. Fons Castalius ad radicem Parnassi, prope Delphos in Bœotia, Græciæ regione.

29. *Inconsultus*, quod res ipsa satis declarat, hic non nominis more accipiendum, ut *inconsideratus*, neque notat eum, cui non

At si Phœbus adest, et frenis grypha jugalem
 Riphæo tripodas repetens detorsit ab axe, 30
 Tunc silvæ, tunc antra loqui, tunc vivere fontes,
 Tunc sacer horror aquis, adytisque effunditur Echo
 Clarior, et doctæ spirant præsagia rupes.

Ecce Palatino crevit reverentia monti, 35
 Exsultatque habitante Deo, potioraque Delphis
 Supplicibus late populis oracula pandit,
 Atque suas ad signa jubet revirescere laurus.
 Non alium certe decuit rectoribus orbis
 Esse larem, nulloque magis se colle potestas 40

respondit oraculum; sed ipsius est
 oraculi epitheton, quod nemo con-
 sulit, quod consulit nemini. Illud
 hic indicandum censui, quod in
 Thesauro hæc notio prætermissa est.

30. *Gryphas* currui Phœbi jun-
 ctos ita olim cecini, in gryphum
 fabula:

Est tamen ut magnos quoque viderit India
 gryphas.

Hic etenim si quis Phœbi radiantia pictor
 Ora dedit tabulis inscripta aut pariete templi,
 Non ille addit equos rapido in temone jugales,
 Sed gryphas jungit curru ad lora aurea vinctos.

Vid. Philostr. Vita Apollon., III,
 48. Tales ex monumentis lapidum
 et nummorum dedit Spanh. Diss.
 V, p. 271 sq.

31. *Tripodas* plures, non tantum
 solemnem illam Pythiæ sedem, sed
 plures, cortinasque, et pocula adeo,
 partem divitiarum templi Delphici.
 Cf. II, 12.

32. Fontes, rupes, silvæ, ora-
 cula reddere dicuntur, quod hæc
 oracula reddantur prope ea omnia.
Vivere fontes, eleganter. Virgil.
Æneid. II, 719, «donec me flu-
 mine vivo Abluero.»

33. *Echo* naturalis effectus spe-

luncarum et cavorum (quæ hic *ady-
 ta* vocantur, quo subire, δύσθαι,
 non licet nisi sacerdotibus) certa
 sibi proportionem respondentium.
 Ad eandem vocis repercussionem
 respiciunt *doctæ rupes*. Doctus esse
 putatur, qui reddere accepta a do-
 ctore potest.

35. Hinc jam applicat, quæ de
 Delphis dixerat, ad Palatium, et
 domum Cæsarium.

38. *Laurus* ornat capita, postes,
 fasces Imperatorum; inprimis etiam
signa militaria.

40. *Potestas*, imperium, non
 magis sentit potestatem suam, ejus-
 que sibi conscia est, quam quum
 Romæ versatur in Cæsarium pala-
 tio, in monte Palatino. Nec enim
 dubito, illud intelligendum esse
 urbis an orbis miraculum, cujus
 descriptionem divinatione mathe-
 matica ex ruinis veteribus effictam
 dedit Franc. Blanchinus in magni-
 fici splendoris opere posthumo *Del
 Palazzo da' Cesari*, Verona, 1738.
 Durasse per varios casus atque in-
 cendia hoc palatium videtur etiam
 aliquanto ultra hæc tempora. Vid.
formulam curæ Palatii apud Cassiod.

Æstimat, et summi sentit fastigia juris.
 Attollens apicem subjectis Regia Rostris,
 Tot circum delubra videt, tantisque Deorum
 Cingitur excubiis! juvat infra tecta Tonantis
 Cernere Tarpeia pendentes rupe Gigantas,
 Cælatasque fores, mediisque volantis signa
 Nubibus, et densum stipantibus æthera templis,

VII, 5, et Sava. ad Sidon. car. XXIII, 432, p. 200. Cf. Jac. Gothofr. ad l. un. C. Theod., de comitib. et tribunis scholarum, ubi pulchre observat, ab illa *Cura Palatii* ortum habuisse splendidissimam illam *Curio palatarum* in Orientali Imperio dignitatem, ab Augusti fastigio proximam.

42. Hæc domus *Regia* vocatur præter morem veterum, sublata nempe nominis invidia. Sic de habitatione Imperatorum posuit Noster, V, 97; VIII, 123; XIX, 35, etc. *Regia* igitur *subjecta* sibi habet in foro *Rostra*, etc. Simplex conspectus tabulæ Romam antiquam exhibentis hunc locum illustrat.

44. *Excubiæ Deorum*, *Regiam* tuentium, videntur ex contrario, nec sine elegantia dictæ cum respectu ad illud Plinii Pan. 52, ubi de statu Imperatoris extra cellas templorum positis, *Tibi*, inquit, *maximus honor excubare pro templis*. *Excubiæ*, si proprietatem verbi spectes, sunt militum extra vallum stationes. Utra vero melior sit lectio, *infra* an *intra*, difficile mihi certe est dicere, quod rem ipsam ignorem. Probabile tamen videtur fuisse in parte rupis *Tarpeie*, forte ex ipsa rupe certe anaglypho opere excisum, magnificum argumentum, gigantomachiam, et

aptum si quod usquam Jovi *Tarpeio* et *Capitolino*. Sic quidem malim, quam argumenta valvarum, de quibus statim, intelligere cum Justo Rycquo de Capitolio, c. XVII, p. 172. Certe *pendentes Tarpeia rupe Gigantas* tale opus quale descripsi modo, commode, et graphice dici, mihi liquet.

46. *Cælatae fores*, valvæ argumentosæ, s. historicae aut fabulosæ argumenta habentes ex aureis laminis, quales in templis magnificentioribus fuisse vel solæ Ciceronis Verrinæ docent. De his Capitolii valvis paulo post hæc tempora aurum detraxit Stilicho, si fides Zozimo, V, 38: «Quum enim Stilicho mandasset, ut fores Capitolii, quæ auri laminis erant obductæ, nudarentur, etc.»

Signa mediis nubibus volantis intelligam, non vexilla, quæ certis temporibus, ut comitiis, proposita videntur; sed signa proprie dicta i. e. statuas Deorum in fastigio templorum positas ita alto loco, ut qui de imo illas suspicerent, volare eas inter nubes putarent. Passim ea videmus in nummis, verb. grat. Tiberii Tab. X, n. 2 et 18 Morell.

47. *Densum æthera* interpretari forte licet obscuratum, ut vix videri possit præ templis illum interceptientibus.

Æraque vestitis numerosa puppe columnis
 Consita, subnixasque jugis immanibus ædes,
 Naturam cumulante manu; spoliisque micantes
 Innumeros arcus: acies stupet igne metalli,
 Et circumfuso trepidans obtunditur auro.

Agnoscisne tuos, Princeps venerande, Penates?
 Hæc sunt, quæ primis olim miratus in annis,
 Patre pio monstrante, petis: nil optimus ille
 Divorum toto meruit felicius ævo,
 Quam quod Romuleis victor sub mœnibus egit
 Te consorte dies; quum se melioribus addens
 Exemplis, civem gereret terrore remoto,
 Alternos cum plebe jocos dilectaque passus

48. Columnas rostratas describit, quas plures fuisse in Capitolio et circa illud, ostendit Rycquius, c. XXXIII. Talis est, de qua Liv., XLII, 20. Quod *ara consita columnis* vocat rostra illis fixa, ad illum æris præferro usum pertinet, ab antiquissimis inde temporibus receptum. Sic Virgil. Georg. III, 29, *navali surgentes ære columnas* appellat. Videatur Servius. *Puppis* mentio hic videtur intempestiva, quum de rostris sermo sit, proræ præfixis.

49. Quæ *juga immania* poeta vocat, quibus *subnixas ædes* celebrat, illæ sunt *insanæ substructionum moles* (ut vocat Cic. pro Milo. c. XX et XXXI), quarum hodie miramur cum horrore quodam reliquias.

50. *Cumulare* est aliquid ultra justum modum mensuramque adjicere. Excelsis collibus superimpositæ moles ædificiorum.

51. *Arcum triumphalium* ex reliquiis s. ruderibus, nummisque restitutorum, contemplatio apud

antiquarios, verb. grat. Montf. VI, 3, fidem Claudiani firmat. Conf. hic XXIV, 66.

54. Ponit poeta, nescio an suffragante historia, hic et mox v. 82, Honorio puero ita placuisse Romanam urbem et Palatium, ut a Theodosio patre, quum de dividendo inter ipsum fratremque imperio ageretur, Occidentem sibi expeteret. Cæterum ab illis primæ pueritiæ temporibus inde ad hunc sextum consulatum suum, Romæ illum non fuisse, ex Gothofrediana chronologia legum, et hoc ipso poetæ loco fit verisimile. Romæ autem egit Theodosius, ut docet laudata legum chronologia A. C. 389, post devictum Maximum tyrannum.

58. *Meliora exempla* vocat Trajani præsertim et primorum Antoninorum.

60. *Alternos jocos et dilecta jurgia* referenda videntur ad illam circi et spectaculorum aliorum libertatem. Sed etiam in convivio *jocandi libertatem* non permissam modo ab Au-

Jurgia, patriciasque domos, privataque passim
 Visere deposito dignatus limina fastu.
 Publicus hinc ardescit amor, quum moribus æquis
 Inclinat populo regale modestia culmen,
 Teque rudem vitæ, quamvis diademate necdum
 Cingebare comas, socium sumebat honorum,
 Purpureo fotum gremio, parvumque triumphis
 Induit, et magnis docuit præludere fatis.

65

Te linguis variæ gentes, missique rogatum
 Fœdera Persarum proceres, cum patre sedentem
 Hac quondam videre domo, positoque tiaram

70

gusto, sed exactam quoque narrat Sueton. c. XCVIII.

64. *Modestia principis inclinat* ac demittit majestatem suam ad populum.

65. Primum consulatum gesserat Honorius, h. e. nomen anno dederat vix bimulus A. C. 386 : sed quod socium honorum sumpsisse hic dicitur, illud non ad consulatum, sed ad communicatum cum puero triumpho, congiariiue distribuendi honorem, ipse poeta refert : Augusti enim nomen et diadema illi dedit demum A. 393 undecenni.

66. *Socium sumebat.* Theodosius triumphans secum induxit Honorium, et cum eo congiarium populo dedit.

67. Conf. VII, 129.

70. Si audiamus Idacii chronicon, et chronologiam legum Gothofredianam, legati Persarum an. 884 ipso, quo natus est Honorius, venere, nec Romam venere, sed Constantinopolin. Sed credendum est Nostro, etiam hoc anno venisse alios, forte occasione victoriæ et

triumphi de Maximo. Habermus hæc explicatio, si exstaret commentarius Latini Pacati, qui in fine sui in Theodosii hanc victoriam Panegyrici, triumpho ipsius descriptionem vel deprecatur vel promittit hoc modo : *Ea vero, quæ Romæ gesta sunt et geruntur, ingenii permittenda Romanis sunt (ipse Pacatus erat Gallus) : qualem te Urbi dies primus invezerit, quis in curia fueris, quis in Rostris ; ut pompam præeuntium ferculorum curru modo, modo pedibus subsequutus, alterno clarus incessu, nunc de bellis (curra invectus), nunc de superbia (pedibus ipse incedendo) triumpharis. — Romam vidi, Theodosium vidi. — Ad me longinquæ convenient civitates, a me gestarum ordinem rerum stilius omnis accipiet ; a me argumentum poetica, a me fidem sumet historia. Compensabo tibi istam, Imperator, injuriam ; si quando de te ipse nihil dixerim, quod legendum sit, instruam (scriptores dignos) qui legantur.*

71. *Tiaram*, tegumentum capitis Persicum, non abstulere, sed una cum capite submittere ad genua Im-

Submisere genu : tecum prælarga vocavit
 Ditandas ad dona tribus : fulgentia tecum
 Collecti trabeatus adit delubra Senatus,
 Romano puerum gaudens offerre favori,
 Ut novus imperio jam tunc assuesceret hæres.
 Hinc tibi concreta radice tenacius hæsit,
 Et penitus totis inolevit Roma medullis;
 Dilectæque urbis tenero conceptus ab ungue
 Tecum crevit amor : nec te mutare reversum
 Evaluit propria nutritor Bosporus arce.
 Et quoties optare tibi, quæ mœnia malles,
 Alludens genitor regni pro parte dedisset,
 Divitis Auroræ solium sortemque paratam
 Sponte remittebas fratri : « Regat ille volentes

75

80

85.

peratoris. Hunc habitum declarant nummi.

72. Congiarii descriptio, in qua luxuriari Poetam non mirabitur, qui recordetur illud Plinii Pan., XXV, 2, *locupletatas tribus, datumque congiarium populo*, et reliqua magnifice ibi dicta.

74. *Delubra Senatus* quum vocat, divinitatem ei tribuit, ut XXVII, 24. Nempe græcula in primis adulatione non modo *θεὰ Πάμην*, sed etiam *θεὰ σύγκλητος*, et *ἱερὰ σύγκλητος* in nummis celebratur; qua de re Spanhem. diss. III, p. 139 sq.

75. *Offerre*; principes solebant filios suos populo commendare.

77. *Concreta radice*, pulchra metaphoræ, a seminibus et plantis, quæ *concrecere*, *coalescere*, *comprehendere* dicuntur. Vim verbi auget penitus, quod intimarum conjunctionem partium indicat; et *inolecere*, *increcere*, et *medulla* quæ arborum etiam sunt.

79. *Tenero conceptus ab ungue*: sic apud Græcos, *ἐξ ἀπαλῶν δούχων*.

80. *Reversum*; Theodosius reduxit Honorium Constantinopolin, eum ut principem faceret in eodem loco, quo fecerat Arcadium principem: neque mutatio loci mutavit Honorium reversum, hoc est, ejus propensionem in urbem Romam.

81. *Propria Honorii arx* Constantinopolis ad *Bosporum*, quo nomine non angustiae tantum illæ maris quæ Propontidi Pontum jungunt, sed speciatim portus ille venit, ad cujus ingressum erat prima regio urbis, et in ea ipsum Palatium magnum, sedes Imperatorum, ubi natus Honorius et prima nutrimenta hauserat.

82. Confirmat Poeta et declarat, quæ v. 55 brevius innuerat. Jun-genda verba, *quæ mœnia*, utram urbem, *pro parte tua regni* malles.

85. *Remittere* est velut de jure suo concedere aliquid: poterat nempe

Assyrios : habeat Pharium cum Tigride Nilum :
 Contingat mea Roma mihi! » Nec vota fefellit
 Eventus. Fortuna, novum molita tyrannum,
 Jam tibi quærebat Latium; belloque secundo
 Protinus Eoa velox accitus ab aula
 Suscipis Hesperiam patrio bis Marte receptam.
 Ipsa per Illyricas urbes, Oriente relicto,
 Ire Serena comes, nullo deterrita casu,
 Materna te mente fovens, Latioque futurum
 Rectorem, generumque sibi. Seniore supernas
 Jam repetente plagas, illo sub cardine rerum
 Sedula servatum per tot discrimina pignus
 Restituit sceptris patrui, castrisque mariti.
 Certavit pietate domus, fidæque reductum

90

95

Honorius, data sibi optandi potestate, desumere sibi utrum mallet.

86. *Pharium* vocant poetæ, quidquid *Ægyptium* est, ob nobilitatem *Phari* turris et insulæ ad *Alexandream*. — *Tigridis* nomine extremum ad Orientem finem imperii ultra *Enphraten* indicat, ut *Mesopotamiam* complectatur, *Nisibin*, *Seleuciam*, *Ctesiphonem*.

87. *Roma*; sed *Honorius* *Ravennam* et *Mediolanum* sæpe incoluit.

88. Videtur *Fortuna* ideo faviisse *Maximo*, ac deinde *Eugenio* tyranno, ut alliceret in eas partes *Theodosius*, et cum eo *Honorium*, quem triumphi sui ille volebat esse participem.

91. *Bis receptam*, a *Maximo* et *Eugenio*. De hoc *Zosim.* IV, 58; de illo *ibid.* c. XLVI.

92. *Serena*, *Stilichonis* uxor, soror patruelis, et adoptiva *Honorii*, sed aliquantum ætate illum prægressa, mox futura *socrus*, nunc *educatrix* (Vid. *Tabula generis Theodosii*).

93. *Comes*, *Serena* *Byzantio* profecta est cum *Honorio*; qui, post cladem *Eugenii*, ad patrem simulque ad imperium Occidentis properabat. Sed heu rerum vices! Vix *Honorius* appulerat *Mediolanum*, quum ibi *Theodosius* ejus pater obiit.

95. Nempe *Theodosius* mox ab illa de *Eugenio* victoria et triumpho vita functus est A. C. 395.

96. *Cardine*; in tanto rerum discrimine, quum *Theodosius* obiisset, quumque mors ejus occasionem dare posset novis rebus, servavit pignus, scilicet *Honorium*, quem reddidit imperio patrui sui. *Virg. Æneid.* I, 676: «haud tanto cessabit cardine rerum.»

99. *Domus*; *Stilichonia* domus certavit pietate, hoc est, *Stilicho* et *Serena* velut inter se contendunt, uter majorem in *Honorium* pietatem exhiberet. Etenim *Serena* pie reduxit *Honorium*, et eum *Stilicho* in exercitu pie recepit.

Conjugis officio Stilichonis cura recepit.

100

Felix ille parens, qui te securus Olympum
Succedente petit ! quam lætus ab æthere cernit

Se factis crevisse tuis ! duo namque fuere
Europæ Libyæque hostes. Maurusius Atlas

Gildonis furias, Alaricum barbara Peuce

105

Nutrierat : qui sæpe tuum sprevere profana
Mente patrem. Thracum venientem finibus alter

Hebri clausit aquis ; alter præcepta vocantis
Respuit ; auxiliisque ad proxima bella negatis
Abjurata palam Libyæ possederat arva.

110

Quorum nunc meritam repetens non immemor iram
Suppliciis fruitur, natoque ultore triumphat.

Ense Thyestiadæ pœnas exegit Orestes :

Sed mistum pietate nefas ; dubitandaque cædis

Gloria materno laudem cum crimine pensat.

115

Pavit Iuleos invisio sanguine Manes

101. *Securus*, proprie, sine cura, quid futurum esset relictis atque posteris. Cf. VII, 158.

104. *Maurusius Atlas*; Atlas mons Mauritanie, seu Africa, tulerat Gildonem, quasi belluam aliquam furentem.

108. Vid. XV, 246.

111. Nescio quam bene Theodosius apud Superos dicatur *frui*, h. e. gaudere *suppliciis* rebellium. Vid. XXII, 14. Sed demus veniam poetæ externo, vel illius dicta interpretemur, ut solemus similia eorum, qui nobis sacrosancti sunt.

113. *Thyestiades* Agamemnon, quem Plisthenis filium alii faciunt, ut Apollod. III, 2, 2, fratris Thyestæ, apud Homerum Il. B. 108, certe soeptrum accepit a Thyeste: fuerit igitur Thyestiades certe successor Thyestæ. Grammatici virtus

est quædam nescire. Genealogiæ quædam hic quoque ἀνέπαυροι, quilibus interdicatur, I Timot. I, 4. Cæterum Clytæmnestram matrem, quæ, adjuvante Ægistho adultero, virum suum Agamemnona interfecerat, ab oraculo excitatus occidit Orestes, et tamen ob hoc facinus Furiarum tædis ardentibus exagitatus est.

114. *Dubitanda*; gloria Orestis in occidendo Ægistho: nam mox polluta est crimine materno, hoc est, suscepto in occidenda matre.

116. Interfectores Julii Cæsaris bello et omni alia vi persequi non desiit Augustus, *Cæsaris ultor*, Hor. Car. I, 2, 44. Sed dum pius videri vult in patrem adoptivum, cui sic *parentat* et suprema persolvit cives immolando, impius est in patriam. Vid. Sueton. et Xiphil.

Augustus : sed falsa pii præconia sumpsit
 In luctum patriæ civili strage parentans.
 At tibi causa patris rerum conjuncta saluti
 Bellorum duplicat lauros , iisdemque tropæis 120
 Reddita libertas orbi , vindicta parenti.
 Sed mihi jam pridem captum Parnassia Maurum
 Pieriis egit fidibus chelys : arma Getarum
 Nuper apud socerum plectro celebrata recenti.
 Adventus nunc sacra tui libet edere Musis , 125
 Grataque patris exordia sumere bellis.
 Jam Pollentini tenuatus funere campi,
 Concessaque sibi (rerum sic admonet usus)
 Luce , tot amissis sociis , atque omnibus una
 Direptis opibus , Latio discedere jussus 130
 Hostis , et immensi revolutus culmine fati ,

118. *Parentans* ; multi præferunt *parentis* , ut voci *pii* respondeat ; nostrum sane potius.

119. Tu, Honori, dum paternas injurias ulcisceris, eadem salutem reipublicæ procuras, ac duplicem ita laurum coronamque mereris.

122. De bello Gildonico agit Carmen XV, de Getico contra Alaricum n. XXVI, et quidem *apud socerum*. Stilichonem enim alloquitur, et prædicat: unde maluit eum librum quartum de laudibus Stilichonis vocare Barthius.

123. *Chelys*, *Χίλυς* et *Χελώνη*, testudo, instrumentum musicum testudinis squama adornatum. — *Arma Getarum*; cecini bella Getarum, Alarico fugato ab eodem Stilichone, sub auspiciis Honorii.

125. Nunc libet *Musis* meis sacra, cerimonias, *adventus* tui Romam ad consulatum suscipiendum *edere*, et *exordia* hujus enarrationis *sumere* a *bellis* patris. Verum est, quod mo-

net Barthius, *exordia* poni solere a Columella pro totis libris: sed hoc nihil, si quid video, ad h. l. Hic enim hoc tantum dicit, se velle præmittere solennibus consulatus describendis imaginem devicti et reducti ad incitas Alarici. Cæterum ad Augusti adventum redit v. 331.

127. *Pollentini campi funere*, h. e. cæde exercitus sui ad Pollentiam fractus erat Alaricus. Vid. XXVI, 635.

129. Non omisimus monere supra, fuisse in criminibus Stilichonis emissum Alaricum. Ipse noster non clementiæ modo illud tribuit, sed etiam prudentiæ, XXVI, 95.

131. *Revolutus*; revolutus et repulsus a fato romano, tanquam torrens, vel lapis a monte opposito; vel repulsus ab urbe Roma, velut Sisyphus aliquis repellitur a monte cum saxo suo. *Culmine*; *cardine* liber Moreti; sic lib. II, de Laud. Stili. 475, *revoluto cardine*; sed hoc aliud est, et passim *volpi*, *verti*,

Turpe retextit iter. Qualis piratica puppis,
 Quæ, cunctis infensa fretis, scelerumque referta
 Divitiis, multasque diu populata carinas,
 Incidit in magnam bellatricemque triremem; 135
 Dum prædam de more parat, viduataque cæsis
 Remigibus, scissis velorum debilis alis,
 Orba gubernaculis, antennis saucia fractis,
 Ludibrium pelagi vento jactatur et unda,
 Vastato tandem pœnas luitura profundo. 140

Talis ab Urbe minas retro flectebat inanes
 Italiam fugiens, et quæ venientibus ante
 Prona fuit, jam difficilis, jam dura reversis.
 Clausa putat sibi cuncta pavor, retroque relictos,
 Quos modo temnebat, rediens exhorruit amnes. 145
 Undosa tum forte domo vitreisque sub antris,
 Rerum ignarus adhuc, ingentes pectore curas
 Volvebat pater Eridanus, quis bella maneret
 Exitus; imperiumne Jovi, legesque placerent,
 Et vitæ Romana quies, an jura perosus 150
 Ad priscos pecudum damnaret sæcula ritus.

*versari cardo ipse dicitur: sed de-
 jici, revolvī culmine obvium et alarum.*

132. *Retexit iter*, relegit, meta-
 phora pulchra, non judicanda ex
 nostris moribus, sed ex illius con-
 suetudine temporis, quo nulla do-
 mus esset, neque tam humilis,
 neque tam magnifica, quæ non ha-
 beret textrinum, cujus operis nec
 reginas puderet, quæ sua manu
 vestes texere suis caritatibus de-
 corum sibi putarent.

140. Videtur respexisse Horat.
 Carm. I, 14, illud præsertim v. 15:
*Tu, navis, nisi ventis ludibrium de-
 bes, cave.*

143. Illud *prona* etiam in prosa

placuit Plinio, Pan. XVI, 5: «Om-
 nia hæc tam prona, tam cedentia
 virtutibus tuis sentiet, etc.»

144. *Pavor*, id est, Alaricus pa-
 vens, timens, omnia clausa putat:
 nam omnia angusta metuenti.

148. *Eridanum* inducit, quod res
 in superiori parte Italiæ, ubi Padus
 regnat s. Eridanus, gesta est.

150. Epitheton *Romana* etiam ad
imperium et leges revocandum.

151. *Damnaret*; an Jupiter offen-
 sus damnaret Romanos ad victum
 ferarum, qualis vita hominum sub
 Saturno fuisse dicitur. — *Sæcula*,
 homines qui sunt in sæculo: conti-
 nens pro contento.

Talia dum secum movet anxius, advolat una
 Naiadum, resoluta comam; complexaque patrem,
 « En Alaricus, ait, non qualem nuper ovantem
 Vidimus: exsangues, genitor, mirabere vultus. 155
 Percensere manum, tantaque ex gente juvabit
 Reliquias numerasse breves: jam desine mœsta
 Fronte queri, Nymphasque choris jam redde sorores. »
 Dixerat: ille caput placidis sublime fluentis
 Extulit, et totis lucem spargentia ripis 160
 Aurea roranti micuerunt cornua vultu.
 Non illi madidum vulgaris arundine crinem
 Velat honos: rami caput umbravere virentes
 Heliadum, totisque fluunt electra capillis.
 Palla tegit latos humeros, curruque paterno 165
 Intextus Phaethon glaucos incendit amictus:

156. *Percensere manum* quum dicit, paucitatem significat, quæ jam non dici meretur exercitus, quæ non campis, quos occupat, censetur, sed nullo negotio *percenseri* et singulatim numerari potest.

161. *Cornua Fluminibus*, etiam quum tauriforme caput non habent, tribui, jam monuimus ad XX, 163. *Aurea* hic sunt, puto, ad indicandam illam divinitatem et *καταστρεψιδν* Eridani. Est hic locus in iis, ubi non variam modo eruditionem ostendit Noster; sed etiam audaciam sibi sumpsit poetæ primarii. Ponit Eridanum s. Padum in hac gratulatione non vulgari Flaviorum habitu usum: sed cæleste decus suum præ se ferre cornibus aureis, corona, amictu figurato et urna: eaque sumit omnia ex Phaethontis fabula, ut mox singulatim videbimus.

163. *Honos capitis*, corona, hic

non est, ut alias, arundinea, sed populea, in quam arborem mutata Phaethontis sorores, *Heliades*: ex hac corona *fluunt*, sive stillant electra, etc.

164. *Heliadum*. Hæ sic dicuntur ἀπὸ τοῦ Ἡλίου, a Sole, cujus sunt filii: et quum Phaethontem fratrem, Jovis fulmine dejectum, defferent, versæ sunt in alnos ex Virgilio, aut ex Ovidio in populos nigras, electrum lacrymantes ad ripas Padi, seu Eridani. Nonnulli electrum Apollinis ipsius lacrymas esse dixerunt.

165. Jam illud novum et ξένον quod *pallam* dat Eridano, quum nudi sint alias, neque immerito, Fluvii. In hac palla glauci coloris s. aquei, ex auro intextus est Phaethon, in curru Solis patris adhuc hærens.

166. *Incendit*. Phaethon intextus seu depictus in veste Eridani, eam

Fultaque sub gremio cælati nobilis astris
 Æthereum probat urna decus; namque omnia luctus
 Argumenta sui Titan signavit Olympo,
 Mutatumque sene in plumis, et fronde sorores,
 Et Fluvium, nati qui vulnera lavit anhelī.
 Stat gelidis auriga plagis: vestigia fratris

170

incendit, flammis ipsis velut re-
 præsentatis.

167. *Fultaque; Fulvaeque* unus;
 duo, *Sculptaque*; sed nil mutandum
 Vid. Diatr. Stat. Gronov., cap. 54.

168. *Urna*, qua inniti solent in
 nummis et marmoribus Fluvii, hic
 sphaeræ cælestis quamdam habet
 imaginem, astris distincta iis, quæ
 habent aliquam ad ipsum Eridanum
 et Phaethonta comparationem vel
 respectum. *Titan* est Phœbus, Hy-
 perion, Sol, quem in hoc ipso ar-
 gumento Τιτάων χάριστον appellat
 Lucianus Jupiter, Dial. Deor. XXV,
 pr. Titan igitur ipse luctus sui ex
 filii interitu argumenta, hoc *Olympo*,
 hac urna qualicunque imaginē cæli,
signavit.

170. *Cycnus senex, rex Liguria*,
Phaethonti propinquus, dum deflet pro-
pinquum, in cycnum conversus est;
 teste Hygino, fab. 154. Habet fa-
 bulam etiam Naso, Met. II, 367:
 neuter hunc Cycnum cælo assignat,
 ut nec Aratus, v. 273, nec illius
 Germanicus interpres ibid. neque
 Eratosthenes, c. XXV, qui potius
 illum cycnum honorant, sub cuius
 forma Jupiter Nemesi potitus est.
 Sed utitur Noster poetæ jure, et
 quid ni? — *Fronde mutatae sunt so-*
rores Phaethontis, Heliades, ut in-
 dicavimus, in *populos*, quibus *ulmos*
 vel *alnos* alii substituunt, e quibus
 stillans resina durari putabatur in

electrum. Hæc dominatrix fabula
 pulchre narrata Ov. Met. II, 340. sq.

171. *Fluvium*, Eridanum, signa-
 vit in urna, quæ hic describitur,
 Phœbus, qui sui h. e. Phœbi filii,
anhelī ab æstu, a casu, a morte
 imminenti, *vulnera lavit*. Eridanus
 nempe jam Arati tempore in cælo
 fuit, Ἀσίφανον Ἐριδανῶιο πολυκλαΐ-
 στου ποταμῶιο, ut est v. 359. Sequi
 autem videtur Claudianus Germa-
 nicum, qui a verbo πολυκλαΐστου,
febilis admonitus forte, pulchre sic
 devincit has fabulas v. 360 sq. ut
 prædicet: « Amnem, qui Phaethonta
 suas deflevit ad undas, Postquam
 patris equos non æquo pondere
 rexit, Vulnere reddentem flammæ
 Jovis: hunc, nova silva, Planxere
 ignotis [antea] mæstæ Phaethonti-
 des ulmis ». Tum: « Eridanus me-
 dias liquidis interjacet undis. » Do-
 cet V. Scholiasta Germanici ad h. l.
ab Hesiodo inter astra collocatum Eri-
danum, propter Phaethonta. Sed adde-
 mus etiam reliqua ad lucem Clau-
 diani: « Hujus pars undæ lævum
 tenet Orionis Lapsa pedem. »

172. *Auriga cælestis*, Heniochus,
 vulgo Erichthonius, inventor cur-
 rus, prædicatur; vel Myrtilus,
 Oenomai auriga. Vin. German. v.
 156. (Aratus enim ipse v. 161 sim-
 pliciter ἡνιόχον habet) et Manil.,
 I, 369, et V, 69. Plures habet fa-
 bulas Hygin. Poem. Astron. c. XIII,

Germanæ servant Hyades, Cycnique sodalis

Lacteus extentas aspergit circulus alas.

Stelliger Eridanus sinuatis flexibus errans

175

Clara Noti convexa rigat, gladioquæ tremendum

Gurgite sidereo subterluit Oriona.

Hoc Deus effulgens habitu prospectat euntes

Dejecta cervice Getas; tunc talia fatur:

« Siccine mutatis properas, Alarice, reverti

180

Consiliis? Italæ sic te jam pœnitet oræ?

Nec jam cornipedem Tiberino gramine pascis,

Ut rebare, tuum? Tuscis nec figis aratrum

Collibus? o cunctis Erebi dignissime pœnis,

Tune Giganteis urbem tentare Deorum

185

Aggressus furiis? nec te meus, improbe, saltem

Terruit exemplo Phaethon, qui fulmina præceps

p. 446. Stav. Quibus hanc, nempe Phaethonta esse illum aurigam curru excussum, vel ex Hesiodi libro deperdito addit Noster, ut illud quod observatum a Germanici Scholiaste modo monuimus, vel etiam jure poetæ usus confingit. Quidquid ejus sit, similia Nonnus XXXVIII, 424: Ζεὺς δὲ πατὴρ Φαίθοντα κατιστήριξεν Ὀλύμπῳ Ἰκαλὸν ἡνίοχον καὶ ἐπώνυμον. Quomodo Hyades sint germanæ Phaethontis, non puto traditum esse historice. Sed videtur Claudianus physiologice hoc indicare, Hyadas s. Pluvias (quod perpetuum earum non tam epitheton, quam synonymon est, de quo Heins. ad Æneid. III, 516) esse filias Solis, qui eas tollit ac suscipit ex mari scil. Tethye, adeoque Phaethontis sorores.

174. Lacteus circulus Cyeni sodalis est, ut Hor. od. 25, 19, hiemis sodalis Euris.

176. De hoc jam dictum ad 172. Eridanum hunc cælestem Noti convexa rigare, versus meridian. polum tendere, ut reliqua, quæ hic ἀστρολογῆ Noster, ipso conspectu sphaeræ optime declarantur.

179. Dejecta cervice ad Getas pertinere, metu perculosos dejectosque, vix monitu opus est.

182. Pascis; jactantia militaris, qua olim gloriabantur, se nutrituros esse suos equos in pratis hostium, aut inversuros esse aratro eorum campos. Quin et signum erat ultimæ vastationis, aratrum imprimere in locis ubi urbes sitæ essent: « seges est ubi Troja fuit. » Ovid. Ep. I, 53.

185. Urbem Deorum; audesne urbem, tot Deorum sedem, aggredi, instar Gigantum qui cælum aggressi sunt?

187. Phaethon; nota vel puerulis fabula, eum a Sole equos regen-

In nostris efflavit aquis, dum flammea cæli
Flectere terrenis meditatur frena lacertis,
Mortalique diem sperat diffundere vultu?
Crede mihi, simili bacchatur crimine, quisquis
Adspirat Romæ spoliis, aut Solis habenis. »

190

Sic fatus, Ligures Venetosque erectior amnes
Magna voce ciet : frondentibus humida ripis
Colla levant, pulcher Ticinus, et Addua visu
Cærulius, et velox Athesis, tardusque meatu
Mincius, inque novem consurgens ora Timavus.
Insultant omnes profugo, pacataque lætum
Invitant ad prata pecus; jam Pana Lycæum,
Jam Dryadas revocant, jam rustica numina Faunos.

195

200

Tu quoque non parvum Getico, Verona, triumpho
Adjungis cumulum : nec plus Pollentia rebus
Contulit Ausoniis, aut mœnia vindicis Astæ.

dos petiisse, obtinuisset, et tam male rexisse, ut a Jove indignante fulminis ictu in Padum præcepit ageretur.

188. *Fulgmina efflavit*, quasi ea laterent in ejus corpore, et postea efflaret atque emitteret in aquas Eridani; vel potius, quod quum fulmen, quo percussus fuerat, ejus corpus penetravit, illud postea exspirando moriendoque emisisset.— Comparemus illa Germanici ad v. 172 laudata, *Vulnere reddentem flammam Jovis*, cui respondet solum ibi *anheli* epitheton.

189. *Meditatur* non ad solam cogitationem referri, sed ad ipsam operis exercitationem, etiam hic res, de qua agitur, ostendit.

190. *Vultu suo illo lucido*, qui ipse sol est, diffundit lumen Phœbus, quem imitari Phaethon ausus est. Ideo Phœbus,

... pater ora sui sacro medicamine nati
Contigit, et rapidè fecit patientia flammæ,
Imposuitque comas radios.

Ovid. Met. II, 124.

197. De septem annorum Timavi oribus dictum ad VII, 120.

199. *Pana Lycæum*; Pana nomen raris, coli solitum in Lycæo, monte Arcadiæ, in Græcia.

201. Ad *Veronam* prælio superatum fuisse dicit Alaricum, quum post Pollentinam cladem denuo arma moveret: itemque ad *Astam* urbem.— *Verona* Euganeorum urbs, auctore Plinio: Gallienus Imperator suo nomine illustrari voluit, et instauravit, ut patet ex veteri inscriptione: COLONIA AUGUSTA VERONA NOVA GALLIENIANA.

202. *Pollentia*; hodie *Palanza*; sed de hac supra.

203. *Vindicis Astæ*. Asta urbs est, ad quam suspicor cæsos Gothos.

Hic rursus, dum pacta movet, damnisque coactus
 Extremo mutare parat præsentia casu,
 Nil sibi perjurum sensit prodesse furorem,
 Converti nec fata loco; multisque suorum
 Diras pavit aves, inimicaque corpora volvens
 Ionios Athesis mutavit sanguine fluctus.
 Oblatum Stilicho violato fœdere Martem
 Omnibus arripuit votis, ubi Roma periclo
 Jam procul, et belli medio Padus arbiter ibat.
 Jamque opportunam motu strepuisse rebeli
 Gaudet perfidiam; præbensque exempla labori

205

210

204. *Pacta movere*, non stare conditionibus de quibus convenit.

205. *Extremo casu*. Malebat rem extremæ aleæ committere, quam fœdus initum servare.

207. *Fata loco converti* posse putabat Alaricus, feliciorē se futurum in illis partibus ultra Padum remotis, quam fuerat propius Romam. Recordabuntur hic, qui nostros de religione libros amant, opinionum Balaci Num. XXIV, 23, et Syrorum, III, Reg. XX, 23.

209. Ultrane consuetum extendit *Ionios fluctus*, quum in intimum Adriæ sinum influat Athesis: an horribili hyperb. decoloratum ait totum mare Adriaticum, quam longum est usque ad Calabriam et Epirum, ubi demum incipit Ionium? Neutro opus est, *Ionii fluctus* sunt *sinus Ionius*, ἰωνίος ἁλῶν, quo nomine etiam historici mare Adriaticum appellabant. Vid. Palmer. ad Thuc. I, 24 pr.—*Ionios Athesis*, vulgo *l'Adice* vel *l'Adige*, fluvius ortus ex Alpibus, Tridentum et Veronam alluens, et se exonerans in sinum Adriaticum, quem ho-

stium sanguis ita inficit, ut vel color sanguineus pervadat, usque ad fluctus Ionios. Hyperbole.

210. *Violato fœdere*, ab Alarico, quidquid dicant Orosius, Jornandes et alii; probabilius enim est Claudianum in aula degentem cognovisse melius res suæ ætatis, quam alios scriptores.

211. Nimis forte bonum virum hic putabant poetam nostrum, qui tum erant magni politici. Non debebat *votis omnibus*, certe non apertis, *arripere perfidiam* Alarici Stilicho, sed ingemiscere infortunio illius et suo, qui cogeretur invitus cæde hominum pacem parare Italiæ. Cf. ad v. 219.—*Apparuit*, unus contra metrum et sensum.

212. *Medius belli*. Eridanus belli medius arbiter, id est, dirimebat bellum inter Romanos et hostes, seu impendebat quominus Getæ transirent.

214. Interpungendum ante *præbensque*, quum nova res adjungatur. Qua in re etiam τῶν *que* locum esse, Suet. aliorumque exemplis monuit cl. Ern. ad Sueton. Ner. XXXVIII.

Sustinet accensos æstivo pulvere soles.

215

Ipse manu metuendus adest, inopinaque cunctis

Instruit arma locis, et, qua vocat usus, ab omni

Parte venit: fesso si deficit agmine miles,

Utitur auxiliis damni securus, et astu

Debilitat sævum cognatis viribus Istrum,

220

Et duplici lucro committens prælia, vertit

In se barbariem nobis utrinque cadentem.

Ipsam te caperet, letoque, Alarice, dedisset,

Ni calor incauti male festinatus Alani

Dispositum turbasset opus: prope captus anhelum

225

Verbere cogis equum; nec te vitasse dolemus.

I potius genti reliquus, tantisque superstes

Danubii populis, i, nostrum vive tropæum.

215. Cf. Carm. supr. XXI, 350.

216. *Ipse manu*; non Stilichoni, sed Saulo, barbaro et pagano duci, belli summam commissam esse ait Orosius; sed præstiterit fidem adhibere Claudiano, qui rem amplificare potest quidem, non totam fingere.— *Inopina arma*, quæ hostes ex improviso et nil tale expectantes feriant.

218. De assumptis Alanorum, Geticæ gentis ipsius quoque, contra suos populares auxiliis agit; de quibus conf. XXVI, 580 sqq. Cæterum hic etiam hominem minime malum se probat Claudianus, qui tribuat Stilichoni consilium atque astum, barbaros mutuis cædibus atterendi. Insanum quantum plus aceti in pectore habent hodie proceres, qui negant se agere quod faciunt, sed pacem atque constitutionem se nostram tueri, serio testantur. Versus hi pulcherrimi, verissimi, (vid. Oros. VII, 37 pr. et 43) nisi quod parum decebat Clau-

dianum, hæc vivo Stilichone in laudibus illius commemorare publice etc.

220. *Debilitat Istrum*, spoliatur Danubium viribus cognatis, id est, viribus suorum populorum, eosque Barbaros in se invicem armat, sicque convertit barbariem contra se ipsam: qua in re duplex est lucrum, duplex utilitas; primo quod Barbari contra se excitati nobis non noceant, secundo quod a seipsis deleantur.

224. *Alanus* ille Saulus vocatur Paulo Diacono, Hist. Misc. XIII, 26, qui vero totam hanc historiam ita narrat, ut multum a Nostro et Prudentio in Symm. II, 709 sq. dissentiat. De hoc porro nimio Sauli vel Saulis ardore, et periculo Alarici, nihil, puto, alii. Captam non multo post ab illo Romam, mirum non est taceri a Nostro: etiam si forte supervixerit.

228. *Tropæum*, nec immerito: si enim ita spoliatus est tantus rex,

Non tamen ingenium tantis se cladibus atrox
 Dejecit : occulto tentabat tramite montes, 230
 Si qua per scopulos subitas exquirere posset
 In Rhætos Gallosque vias : sed fortior obstat
 Cura ducis ; quis enim divinum fallere pectus
 Possit, et excubiis vigilantia lumina regni ?
 Cujus consilium non umquam repperit hostis, 235
 Nec potuit texisse suum : secreta Getarum
 Nosse prior, celerique dolis occurrere sensu.

Omnibus exclusus cœptis, considit in uno
 Colle tremens : frondesque licet depastus amaras 240
 Arboreo figat sonipes in cortice morsus,
 Et tetris collecta cibus annique vapore
 Sæviat aucta lues, et miles probra superbus
 Ingerat obsesso, captivæque pignora monstret ;
 Non tamen aut morbi tabes, aut omne periculum
 Docta subire fames, aut prædæ luctus ademptæ, 245
 Aut pudor, aut dictis movere procacibus iræ,
 Ut male tentato toties se credere campo
 Cominus auderet. Nulla est victoria major,
 Quam quæ confessos animo quoque subjugat hostes.

Jamque frequens rarum decerpere transfuga robur 250

vivam fuit Romanæ fortitudinis monumentum.

233. *Divinum pectus*, omnia prævidens, instar divini numinis.

235. *Consilium*; nullus hostis potuit detegere consilia Stilichonis, nullus sua ipsi occultare; et est illa absolutissima ducis optimi virtus.

237. *Nosse prior*, hellenismus: id est, prior ad cognoscendum.

238. *Exclusus* omnibus consiliis, urbibus, arcibus.

243. *Captiva pignora*, conjuges, liberos jam inclusos, mox venturos in potestatem hostis.

245. *Fames*; non imperiosa fames, quæ temnit omnia pericula, non ira, non pudor cogunt etiam illum pugnare; adeo diffidit, adeo desperat, adeo confitetur se animo victum esse.

249. *Confassos subjugat*; hæc vera certaque victoria est, quum victi confitentur animos suos esse superatos.

250. *Robur*; crebri transfugæ incipiebant decerpere et debilitare robur ac vim exercitus, eum jam rariorem et minus plenum relinquendo. Nam *decerpere* est ita de-

Cœperat, inque dies numerus decrescere castris;
 Nec jam seditio paucis occulta parari,
 Sed cunei totæque palam discedere turmæ.
 Consequitur, vanoque fremens clamore retentat,
 Cumque suis jam bella gerit : mox nomina supplex 255
 Cum fletu precibusque ciet, veterumque laborum
 Admonet, et frustra jugulum parcentibus offert :
 Defixoque malis animo sua membra suasque
 Cernit abire manus. Qualis Cybeleia quassans
 Hyblæus procul æra senex revocare fugaces 260
 Tinnitu conatur apes, quæ sponte relictis
 Descivere favis; sonituque exhaustus inani
 Raptas mellis opes, solitæque oblita latebræ
 Perfida deplorat vacuis examina ceris.
 Ergo ubi præclusæ voci laxata remisit 265
 Frena dolor, notas oculis humentibus Alpes
 Adspicit, et nimium diversi stamine fati

trahere ex toto corpore, ut minuat-
 tur numerus, fiatque raritas.

252. *Paucis occulta*; necdum oc-
 cultum erat paucis parari seditio-
 nem, quæ malum pessimum est.
 Nam ex Vegetio : « nulla quamvis
 minima ratio potest ab adversariis
 perdeleri, nisi propriis simultati-
 bus se ipsa consumpserit. » — *Se-
 ditio*; multi *deditio*.

255. *Nomina*. . . *ciet*, nobilissi-
 mos quosque et insignes nominatim
 compellat, rogat, ut aut secum et
 pro se pugnent, aut se, causam
 malorum, interficiant. Sic V, 369,
 it. XXII, 153, ubi vid.

257. *Jugulum*; ut solent duces
 rebus profligatis ac desperatis, qui
 orant milites, ut se potius occi-
 dant, quam deserant.

258. *Defixo*; animo attento, de-

jecto, nec sese movente ob pondus
 miseriarum.

259. *Cybeleia æra*, pelves et tin-
 tinnabula, qualibus uti et tinnitum
 strepitumque excitare solebant Cy-
 beles s. Matris Deum cultores, Galli
 præsertim illi s. exsecti.

260. *Hyblæus senex*, incola Hy-
 blæ, Attici montis, cujus apes et
 mella præter cæteras laudantur.

264. *Perfida*, quasi promisissent
 apes se in his alvearibus mansuras,
 sicque iis desertis fidem violarent.

265. *Præclusæ*, nam maximi af-
 fectus vocem præcludere et impe-
 dire solent : etenim ex doloribus,
 leves loquuntur, ingentes stupent.

267. *Stamen fati*, solita meta-
 phora a colo et filis Parcarum, no-
 tat tenorem et continuationem even-
 tum fortunæ.

Præsentes reditus, fortunatosque revolvit
 Ingressus : solo peragens tum murmure bellum,
 Protento leviter frangebatur mœnia conto, 270
 Irridens scopulos; nunc desolatus et exspes
 Debita pulsato reddit spectacula monti.
 Tunc sic Ausonium respectans æthera fatur :
 « Heu regio funesta Getis, heu terra sinistris
 Auguriis calcata mihi, satiare nocentum 275
 Cladibus, et tandem nostris inflectere pœnis!
 En ego, qui toto sublimior orbe ferebar,
 Ante tuum felix aditum, ceu legibus exsul,
 Addictusque reus, flatu propiore sequentum
 Terga premor : quæ prima miser, quæ funera dictis 280
 Posteriora querar? non me Pollentia tantum,

269. *Murmur*, intelligo imperia, non magno clamore promulgata, sed paucis amicis circumstantibus submissa voce impertita. Sic tum peragebat sine strepitu bellum.

270. *Utrum hæc de protento conto, et scopulis irrisis* historicum quid habeant, an modo sint symbola arbitria poetæ, quibus auctoritatem et potentiam Alarici indicare voluerit, in medio relinquo : nisi quod v. 272 : *Debita pulsato monti spectacula* suadere videntur quiddam simile Xerxis insolentiæ compedes injicientis et verbera intentantis mari.

272. *Debita* ; Alaricus afflictus a Nemesi, reddit spectaculum meritum Alpibus a se male pulsatis fractisque; quasi tum Alpes lætarentur, quod Nemesis quæ vindicat omnia magna et dicta et facta, tunc Alaricum puniret.

274. In hac oratione, ne de ipso soliloquio sive monodia dicam, quod

genus universum impugnare, nimium forte audax fuerit, illud certe reprehendendum videtur, quod illa nimis figurata et picta est : ut illud quod v. 280 dubitat, *quæ prima, quæ posteriora* queratur, quod a v. 286, Apennini descriptionem interit.

275. *Satiare*, per concessionem amaram, Alaricus optat ut Italia satiaretur suis cladibus et moveatur suppliciiis suis.

278. *Ante tuum aditum*, ante aliquanto quam te adirem : collectis ex Græciæ et Illyrici præda divitiis.

279. *Flatu...sequentum Terga premor* : picturam habet Ovidius huic similem *Metam. I, 539* :

.....tergoque fugaci
 Imminet, et crinem sparsum cervicibus adflatur
 Et V, 616 :

.....ingens
 Crinales vittas adflabat anbelitus oris.

281. *Pollentia*, urbs Ligurum, ad quam victus Alaricus.

Nec captæ cruciastis opes : hoc aspera fati
 Sors tulerit, Martisque vices : non funditus armis
 Concideram : stipatus adhuc, equitumque catervis
 Integer, ad montes reliquo cum robore cessi, 285
 Quos Apenninum perhibent. Hunc esse ferebat
 Incola, qui Siculum porrectus adusque Pelorum
 Finibus ab Ligurum populos complectitur omnes
 Italiæ, geminumque latus stringentia longe
 Utraque perpetuo discriminat æquora tractu. 290
 Huc ego continuū si per juga tendere cursum,
 Ut prior iratæ fuerat sententia mentis,
 Jam desperata valuissem luce; quid ultra?
 Omnibus oppeterem fama majore perustis :
 Et certe moriens propius te, Roma, viderem. 295
 Ipsaque per cultas segetes mors nostra secuto
 Victori damnosa foret: sed pignora nobis
 Romanus, carasque nurus, prædamque tenebat;

286. Vera et pulchra Apennini descriptio, qua hodie utuntur, qui orbem nostrum per illa montium et ultra terræ planitiem eminentium, et sub mari adeo porrectorum, juga describunt: sed quam in ejusmodi occasione in mentem venire Alarico, nimis improbabile est. Audirem, si ista narraret Alaricus otiosus cuicumque amico.

293. Si *desperata jam luce vitæ* hujus, felicitatis certe, potuissem Italiam, quam longa est, per Apennini juga percurrere; quid proficissem? Hoc certe ut gloriosius et propius Romam perirem. Diceretur, *magnis tamen excidit ausis*, quod in Phaetontis sepulchro scriptum memorat Ovid. Met. II, 327.

294. *Fama majore*, morerer fama majore, ait Alaricus, si incensis

omnibus campis, in juga Apennini me recepissem; morerer et lubentius, si quidem viderem propius Romam, et segetes ita exstas, ut victor ipse nihil post me inveniens, unde aleret exercitum, perniciem certam habuisset.

296. Turbatus nimium ordo impedire potest etiam non rudem lectorem: Ipsa mors nostra damnosa victori fuisset, persequi nos coacto per segetes, easque conculcare.

297. Objicit sibi, quod commodius amicus excusandi illius causa diceret, non consultum fuisse vastare Italiam, quum haberent Romani captivas Getarum uxores et alia pignora. Respondet, tanto expeditius futurum fuisse agmen. Hoc enim est *exsertum*, ut brachium non impeditum pallio, toga, penula.

Hoc magis exsertum raperem succinctior agmen.
 Heu , quibus insidiis , qua me circumdedit arte 300
 Fatalis semper Stilicho ! dum parcere fingit ,
 Rettudit hostiles animos , bellumque remenso
 Evaluit transferre Pado. Proh ! fœdera sævo
 Deteriora jugo ! tunc vis exstincta Getarum ;
 Tunc mihi , tunc letum pepigi : violentior armis 305
 Omnibus expugnat nostram clementia gentem.
 Mars gravior sub pace latet , capiorque vicissim
 Fraudibus ipse meis. Quis jam solatia fesso
 Consiliumve ferat ? socius suspectior hoste :
 Atque utinam cunctos licuisset perdere bello ! 310
 Nam quisquis duro cecidit certamine , numquam
 Desiit esse meus : melius mucrone perirent ,
 Auferretque mihi luctu leviores sodales

299. *Hoc magis exsertum* : esto , Romani retinebant nostros liberos , nurus , prædam ; sed ideo ab his impediementis ego liberatus , rapuissem citius copias expeditiores.

302. *Rettudit* , minus acrem et velut hebetem reddidit animum meum , paulo ante hostilem. Solet Noster illo verbo præsertim de lucis radiis uti , quum illi , ut sagittæ obtusæ , minus sunt penetrabiles. Quod duplicata est post syllabam *re* prima verbi consonans , poterat etiam intermitteri , quum optimi quique libri eam syllabam ancipitem esse ostendant. Sed dictum hac de re copiose in Thesauris.

303. *Transferre* , ultra fluvium , quo Roma tanquam muro sese ab Alarico tueretur. — *Fœdera* : fœderis et induciarum tempore copias Alarici elanguerunt. Tacitus , Hist. II , 32 : « multa bella impetu valida per tædia ac moras evanescere. »

306. *Clementia* , quæ sic securum fecerat hostem , ideoque facilius vincendum , quia clementia sperata ejus animos mollierat.

307. In hoc bene consulit patrono suo Stilichoni , quod inducit confitentem Alaricum , arte se sua , fraudibus suis captum.

308. *Fraudibus* ; Alaricus ostendebat clementiam , pacem , quietem , et sic occasionem invenerat Romanorum vincendorum ; Stilicho iisdem artibus usus est ad vincendos Alarici socios , eumque hac ratione et debilitandum et superandum.

312. *Desiit* ; qui pro me pugnando obiit , meus est ; qui non obiit , a me descivit : sicque mallet omnes amisisse in prælio ; sic enim non me desererent , nec violarent fidem. Hoc Justinianus credidit , dum scripsit eos , qui pro republica cadunt , in perpetuum per gloriam vivere. *Desiit* , *Desinet* , alii.

Victa manus, quam læsa fides : nullusne clientum
 Permanet? infensi comites ; odere propinqui. 315
 Quid moror invisam lucem ? qua sede recondam
 Naufragii fragmenta mei ? quæve arva requiram,
 In quibus haud umquam Stilicho, nimiumque potentis
 Italiæ nostras nomen circumsonet aures ? »

Hæc memorans instante fugam Stilichone tetendit, 320
 Expertas horrens aquilas : comitatur euntem
 Pallor, et atra Fames, et saucia lividus ora
 Luctus, et inferno stridentes agmine Morbi.

Lustralem sic rite facem, cui lumen odorum
 Sulfure cæruleo nigroque bitumine fumat, 325
 Circum membra rotat doctus purganda sacerdos,

316. *Quid moror invisam lucem ?*
 Virgilius, *Æneid.* II, 647 : « quid
 inutilis annos Demoror? »

321. *Aquilas pro ipsis jam Romanis legionibus ponit antiquo more*, licet eo tempore forte raras aquilas, pro quibus dracones tum magis in usu fuisse, vel noster poeta satis ostendit. Legionum nomina eo tempore substituisse, satis docet notitia utriusque imperii : de disciplina et honore hujus militiæ legionariæ alia quæstio est. Vid. Schelius ad Hyginum, p. 87.

323. *Stridentes Morbi* signant febres, quarum frigûs stridor dentium comitari solet.

324. Versus hinc septem, quid hic sibi velint, me non satis intelligere fateor, ac mirari, quid sit, quod nemo, quidquam hic sibi dubium videri, indicavit. Est hic imago sacerdotis lustrandi piandive causa facem rotantis, deinde piacula s. *λύματα*, corpora quibus in cerimonia usus est, retro trans caput jactantis : sed cui rei illu-

strandæ ea imago servire debeat, non declarat poeta. Forte hoc vult, ut post lustrales ceremonias fugiunt mali dæmones, et quæcumque pestes ; sic Alaricus pellitur, et cum illo, tanquam face piaculari ejecto, fugiunt Pallor, Fames, Luctus, illius adhuc comites.

325. *Fumum sulfuris cæruleum* intelligi, vix monitu opus est. Nempe physica etiam ratio docet, fumum sulfuris esse ipsum sulfur dissolutum et dissipatum per aera : eadem bitaminis ratio.

326. *Doctus purganda*, græcis-mus ; doctus lustrationes, purgationes, *καθάρσεις*. De ipso apparatu lustrali hic agere, et ritus gentilium e Judaicis derivatos percensere, longum est, et librorum materia : ut illorum, quos Lomeiero debemus. — *Roem pium* esse aquam lustralem, *sulfur*, *bitumen*, *lauros*, *herbas*, antiquam talium sacrorum materiem, *purificum Jovem*, quem *καθάρσειν* vocant Græci ; *Triviam* Dianam, qua Hecate est, et infe-

Rore pio spargens, et dira fugantibus herbis
 Numina, purificumque Jovem Triviamque precatus,
 Trans caput aversis manibus jaculatur in austrum
 Secum rapturas cantata piacula tædas.

330

Acrior interea visendi Principis ardor
 Accendit cum plebe Patres, et sæpe negatum
 Flagitat adventum: nec tali publica vota
 Consensu tradunt atavi caluisse per Urbem,
 Dacica bellipotens quum fregerat Ulpus arma,
 Atque indignantes in jura redegerat Arctos,
 Quum fasces cinxere Hypanin, mirataque leges

335

rorum domina, tralaticium est, et ad Theocriti Virgiliique Pharmaceutrias; ad Tibulli, I, 11, 61; ad Nemesian. Ecl. IV, 63, etc. a viris doctis explicatum.

327. *Fugantibus*; credebant Vesteres dæmonia fugari posse herbis quibusdam.

329. Quod *trans caput*, et *aversis manibus* jactantur *tædæ*, h. e. faces, λύματα s. piacula, illud ipsum quoque frequenter observatum: hic illud nescio an singulare, quod *in austrum*. Id videtur ideo factum, quod sedes ibi esset dæmonum. Certe Porphyrius p. cxxi Barnes. huc trahit: quod antro Nympharum Homerus Od. v, 112, tribuit duplices januas, ad boream alteras, mortalium commeatui destinatas, alteras ad austrum, quem Diis assignarent, τὸν Νότον θεοῖς νέμονταις, etc.

330. *Piacula*; faces videbantur auferre vel incantamenta, vel cogitationes criminum, quæ turbabant mentem. Vel per cantata piacula intellige, faces rapere secum crimina incantata, seu carminibus et

incantamentis depulsa; nam piacula sunt crimina expianda.

331. Hic redit poeta ad argumentum suum, ad præsentiam Imperatoris in urbe sua, suscipiendumque ibi consulatum, a quo discesserat v. 126, exordio altius repetendo a clade Alarici.

333. *Flagitat*, non quod desiderium, seu ardor flagitet adventum Principis; sed efficit ut senatus et populus, desiderio ardentes, eum flagitent.

335. Non ita expetitus est adventus Ulpii Trajani in Urbem post victorias Dacicas. Harum victoriarum insigne monimentum exstat Columna Trajani, justo volumine explicata a Fabretto. Sed utrum, quando, quomodo, cum exercitu victore ad *Arctos*, *Hypanin*, *Mæoticam* pervenerit, non puto posse demonstrari hodie. Certe quatenus nota est Dacia Trajani provincia, ultra Istrum non multum producta videtur. Sed legit Claudianus Dionis historias, de quibus forte nimis pauca excerpit nobis Xiphilinus.

337. *Hypanin*; quum fasces Im-

Romanum stupuit Mæotia terra tribunal.
 Nec tantis patriæ studiis ad templa vocatus,
 Clemens Marce, redis, quum gentibus undique cinctam 340
 Exuit Hesperiam paribus Fortuna periclis.
 Laus ibi nulla ducum : nam flammeus imber in hostem
 Decidit : hunc dorso trepidum flammante ferebat
 Ambustus sonipes : hic tabescente solutus
 Subsedit galea ; liquefactaque fulgure cuspís 345
 Canduit, et subitis fluxere vaporibus enses.
 Tunc contenta polo mortalis nescia teli
 Pugna fuit ; Chaldæa mago seu carmina ritu
 Armavere Deos ; seu, quod reor, omne Tonantis
 Obsequium Marci mores potuere mereri. 350

peratoris romani obsederunt Hypanin, fluvium Scythiæ, id est, quum Imperator vicit ipsos Scythiæ populos. Fluvius autem ille in Pontum Euxinum devolvitur : est et alter Hypanis, Indiæ fluvius, qui Hydaspi conjunctus, cum illo in Indum fluvium se exonerat.

338. *Stupuit*; vetus liber, *tribuit*, ut tribunal indicetur confectum ex cespitibus Mæoticis fuisse, quod historicum : sed *stupuit* præfero.

340. *Clementis* elogio Marcum Aurelium honorat, quæ virtus amabiles et gratiosos reddit. Et tamen præfert illi hac laude Honorium. — Ad Marcomanorum et Quadorum motum, alii passim populi, ab Illyrici limite usque in Galliam, res novas moliebantur. Victoria hæc est, quam Jovi Pluvio tribuisse credibile est gentiles, cujus etiam imago est in Columna Antonini Pii ; christianorum precibus impetratam, nostri credunt non injuria : licet de Fulminatrice legione, et de literis ad senatum Marci, alia om-

nia cordatiores sentiant, quam quæ persuaderi sibi passa est pia credulitas. Vid. Dio Reimar. LXXI, 8.

342. Modo partem cælestis auxilii Noster memorat terribilem hostibus ; tacet de pluvia sitiendi Romanorum exercitui indulta.

344. *Tabescere* hic est liquescere ab igne et dissolvi.

346. *Vapores* hic de vehementissimo igne fulminis, quo ferrum dissolvi potest.

347. *Mortalis nescia teli pugna*, quia cælestis, et a Deo immissa ideoque contenta cælo, unde fulmina vibrantur in gratiam christianorum.

348. Arnuphin *magum* nominavit Dio, refutatus a Xiphilino l. c. — *Chaldæa mago*, seu incantamenta Chaldæis carminibus similia armarunt cælum, vel potius pietas christianorum id effecit. Non enim magicis carminibus tribuenda sunt, quæ divino miraculo sunt peractæ.

350. *Obsequium*, quasi cælum obsequeretur sanctis, ut Heliæ, Petro, et aliis.

Nunc quoque præsidium Latio non deesset Olympi,
Deficeret si nostra manus : sed providus æther
Noluit humano titulos auferre labori,
Ne tibi jam, Princeps, soceri sudore paratam,
Quam meruit virtus, ambirent fulmina laurum.

355

Jam toties missi proceres responsa morandi
Rettulerant, donec differri longius Urbis
Communes non passa preces, penetralibus altis
Prosiluit, vultusque palam confessa coruscus,
Impulit ipsa suis cunctantem Roma querelis :

360

« Dissimulata diu tristes in amore repulsas
Vestra parens, Auguste, queror : quonam usque tenebit
Prælatum mea vota Ligus, vetitumque propinqua
Luce frui, spatiis discernens gaudia parvis,
Torquebit Rubicon vicino numine Tibrin ?

365

351. *Non deesset* ; auxilium cæleste non deesset nobis, si necessitas postularet : sed cælum relinquere voluit occasionem fortitudinis exercendæ et consequendæ laudis.

353. Noluit Providentia divina titulum et honorem victoriæ minuere, vel auferre Honori per ejusmodi miraculum. Callide hic tacet Poeta de Theodosii contra Eugenium victoria, de qua cecinerat illud, VII, 96 : « O nimium dilecte Deo, etc. »

355. *Ambirent fulmina*, ne fulmina venirent in partem laudis quam es consecutus, et sic ambirent tuam laurum, seu partem tuæ laurus.

357. *Urbis preces*, non orbis, differri longius passa non est Roma, Dea urbis cognominis, ejusque velut genius. Nihil hic *ταυτολόγῳ*, quod minus est Heinsium credidisse Barthio.

361. *Dissimulata* græcismo eleganti, quo usus etiam Ovid. Art. I,

690 : « *Veste virum longa dissimulatus erat* (Achilles). »

363. Liguriæ itaque adscribit Mediolanum ? nempe latius sumptus (de qua Cluver. I, 7 et 8), ut poetæ non multum laborant de regundis finibus. Et sane Ligures etiam maritimi, quorum Genua caput, Mediolano et aulæ Honori propiores longe quam Romani. Cf. 443. *Rubicon* ille, terminus licet quondam Galliæ provinciæ, tenuis tamen per se et contemptibilis, quatenus *spatiis parvis* discernit ac distinet *gaudia* accolarum, Augustum videre cupientium, *torquebit*, invidia et æmulatione ex *vicino* sibi numine Augusti, ipsum patrem *Tiberim*, quem vetat ita propinqua luce Imperatoris *frui* ? Propter viciniam sedis Augustæ, Rubicon audet se præferre Tiberi.

364. Quidam *decernens* habent ; sed male.

Nonne semel sprevisse sat est, quum reddita bellis
 Africa venturi lusit spe Principis Urbem?
 Nec duras tantis precibus permovimus aures?
 Ast ego frenabam geminos, quibus altior ires,
 Electi candoris equos, et nominis arcum
 Jam molita tui, per quem radiante decorus
 Ingredere toga, pugnæ monumenta dicabam,
 Defensam titulo Libyam testata perenni.
 Jamque parabantur pompæ simulacra futuræ
 Tarpeio spectanda Jovi, cælata metallo
 Classis ut aurato sulcaret remige fluctus,
 Ut Massyla tuos anteirent oppida currus,
 Palladiaque comas innexus arundine Triton

370

375

366. *Reddita* imperio Honorii, *bellis* contra Gildonem gestis, quæ alienata illius rebellione fuerat, *Africa*. Per hanc occasionem sperabatur adventus Imperatoris in Urbem.

367. *Africa*; quum Africa recepta est, victo Gildone, dedisti spem veniendi in Urbem, et tamen hac spe decepti sumus: neque ulla ideo querelas fudimus.

369. Ego, Roma, jam parabam jugum equorum candidorum, quibus in triumpho uterere. Ipsum *ire altius* in equo vel in curru jam summum fastigium notabat, quum ipsi Imperatores pedibus suis irent in Urbe ordinarie. Pergit Roma: jam *moliebar arcum* triumphalem *nomini* tuo dedicandum. Talia monumenta non modo augebant triumphi splendorem; sed titulo, qui in Zophoro scribebatur, victoriarum servabant memoriam. Hoc ita esse, qui supersunt hodie arcus testantur.

370. *Arcum*: triumphalis et currus et arcus Honorio destinatus. — *Electi*; tres *Electi*.

371. *Radiante toga*, trabea, seu veste consulari auro intexta.

375. *Tarpeius* Jupiter est Capitolinus, quod templum in saxo Tarpeio ædificatum erat: in hujus templum ingrediebantur triumphantes: præferebantur autem in ferculis, aut in curribus vehebantur simulacra urbium, pugnatum etc. Quint. VI, 3, 6: « Chrysippus, quum in triumpho Cæsaris eborea oppida essent translata, et post dies paucos Fabii Maximi lignea, hæc thecas esse oppidorum Cæsaris dixit. »

376. *Auratus remex*, splendidum spectaculum; fluctus aureos nemo facile hic exspectat.

377. *Anteirent oppida*; species imaginesque montium urbiumque captarum transferebantur in Capitolium pompa triumphali, et ibi dedicabantur ejusmodi monumenta, auro, argento, ære, citro ficta vel cælata.

378. *Palladia arundine Triton comas* innectit, i. sumpta ex Tritonis

Edomitis veheretur equis : et in ære trementem
Succinctæ famulum ferrent Atlanta cohortes.

380

Ipse Jugurthinam subiturus carcere pœnam
Præberet fera colla jugo, vi captus et armis,
Non Bocchi Syllæve dolis. Sed prima remitto.

Num præsens etiam Getici me laurea belli

Declinare potest? sedesne capacior ulla

385

Tantæ laudis erit? tua te benefacta morantem

Conveniunt, meritisque tuis obnoxia virtus

palude in Africa, e qua ortam ipsam quoque Minervam volunt, et inde appellant *Tritonida* : quemadmodum contra Tritonis palus etiam *Pallantias* a Pallade vocatur, teste Plinio V, 4. Hic vidit deformitatem oris sui ab inflatu tibiæ, quæ ex arundine parantur, easque abjec. Solin. c. 27: *A Philænorum aris non procul palus est, quam Triton amnis influit* (cujus genius ille archetypus Triton esse videtur, a quo orti, ad quem effecti reliqui), *ubi speculatam se artium Deam crediderunt*. Pulchre igitur in triumpho Libyco fabulas libycas intexit doctus poeta.

379. *Edomitis, equis* a Stilichone victis, sub auspiciis Honorii.

380. *Atlantis montis imago* inter fercula triumphalia memoratur, ut indicetur eum esse denuo post victoriam de Gildone in Romanorum potestate. Propter magnitudinem et molem, hoc Atlantis ferculum ferunt succinctæ cohortes servorum.

381. *Triumphum talem præfert*, quam vere non disputo, illi, quo ductus est Jugurtha; quod hic Syllæ artibus, et prodicione Bocchi, in potestatem Romanorum venerit; Gildo vi et armis sit superatus.

383. *Bocchi*; Bocchus, rex Mauritaniae et Gætuliæ, qui ligatum Jugurtham Syllæ tradidit.

385. *Declinare*, q. d. prætervehi.

386. Solent homines tueri beneficia sua, et quos semel susceperunt, ob id ipsum magis amare, quod suos putant. Beneficia tua in Romam jure hoc a te postulant, debet hoc virtus tua *meritis tuis*; hoc enim est *obnoxia*, ut ames et colas, ut honore præsentiae tuæ afficias urbem, cui salutem dedisti. Nec mutabitur sententia, si legas *meritisque suis*.

387. *Conveniunt*, tua te facta convincunt, alloquuntur, precantur ut venias. — *Obnoxia*; virtus obnoxia, addicta, adhærens suis meritis seu factis, quibus de aliis bene merita est, amat opus suum, amat id quod fecit; sicque tua virtus amare debet Romanos meos, quos servavit. Vinculum enim quoddam caritatis est inter conservatorem, hominesque conservatos: idque tantum, ut æpius plus amet qui conservat, quam qui conservatus est: unde et ipse conservator obnoxius est virtuti et meritis suis, et non potest non amare quod conservavit.

Quos servavit, amat. Jam flavescentia centum
 Messibus æstivæ detondent Gargara falces,
 Spectandosque iterum nulli celebrantia ludos 390
 Circumflexa rapit centenus sæcula consul.
 His annis, qui lustra mihi bis dena recensent,
 Nostra ter Augustos intra pomœria vidi,
 Temporibus variis: eadem sed caussa tropæis
 Civilis dissensus erat: venere superbi, 395
 Scilicet ut Latio respersos sanguine currus
 Adspicerem? quisquamne piæ lætanda parenti
 Natorum lamenta putet? periire tyranni,
 Sed nobis periire tamen. Quum Gallica vulgo
 Prælia jactaret, tacuit Pharsalica, Cæsar: 400

388. Intra centum annos ter modo Augustos intra mœnia sua vidisse Romam, asseveranti Claudiano malo credere, quam perquirere ea de causa omnem Imperatorum a Constantino inde ad A. C. 504 historiam.

389. *Gargara* Mysiæ fertilitatis nomen facta sunt: hic annos tantum signant messes. — *Gargara* cacumen montis Idæ, frugum ubertate affluens. Pacatus: « hinc Gargara proventus læta triticeo. » Sed ibi Γάργαρα πόλις Αἰολίκη; *Gargara urbs Æolica*, ab Æoliæ populis condita.

390. *Consul*, h. e. annus centesimus rapit ac celeriter adducit sæculum, intervallum, quo alias ludi sæculares solebant celebrari. *Sæcula* plurium numero dixit, puto, ut indicaret, esse in hoc nomine relationem ad plura, quorum quisque sæculi sui certum initium et finem numerat. Universim orbem centum annorum describere voluit, nihil amplius. Nec enim audienda de ludis sæcularibus ab

Honorio celebratis, hausta ex hoc loco sententia a Baronio et Gothofredo: quam refellit Pagius ad A. 404, 2.

393. *Pomæria*. Pomærium est locus intra et extra urbem, quem antiqui in condendis urbibus consecrabant; sic dictum a Varrone quasi *postmurium*.

395. *Civilis dissensus*, bella civilia, gesta contra cives, aut contra eos qui civium partem in exercitu habebant; puto bellum Constantini contra Maxentium, Constantii contra Magnentium, Valentiniani et Valentis contra Procopium et Firmum, Theodosii contra Eugenium et Maximum, in quibus omnibus bellis multi romani cives periire.

397. *Lætanda*; *laudata* Schedæ Gudianæ; *lactanda* Oxon. inde Hein. *jactanda*; sed sequitur *jactaret*. Vide ad Suet. Tiber. LXXV.

400. Triumphos splendidissimos edidit Cæsar de reliquis bellis; de Pompeiano, et Pharsalica victoria sua, non item.

Namque inter socias acies cognataque signa
 Ut vinci miserum, numquam vicisse decorum.
 Restituat priscum per te jam gloria morem
 Verior, et fructum sinceræ laudis ab hoste
 Desuetum jam redde mihi, justisque furoris
 Externi spoliis sotes absolve triumphos.
 Quem precor ad finem Laribus sejuncta potestas
 Exsulat, imperiumque suis a sedibus errat?
 Cur mea quæ cunctis tribuere Palatia nomen
 Neglecto squalent senio? nec creditur orbis
 Illinc posse regi? medium non deserit umquam
 Cæli Phœbus iter, radiis tamen omnia lustrat.
 Segnius an veteres Istrum Rhenumque tenebant

405

410

401. *Socias acies cognataque signa*, id est, exercitus conscriptos ex patribus contra filios, ex filiis contra patres, ex fratribus in fratres, quales sunt civiles exercitus, ideoque cognati.

403. *Restituat*. Gloria justior restituat priscum morem laudis quarrendæ, pugnando contra hostes, non contra cives.

405. Difficile est non modo constituere, quid scripserit poeta; sed etiam quæ videatur commodior lectio. De sententia non laboramus. Posuit eam aliis quoque locis. Ut XV, 430, *justo magnoque triumpho Civiles abolete notas*, et XXVI, 562; *obsessi principis armis Excusate nefas*. . . . *Alpinum gladiis abolete pudorem*. Formulæ *Abolere notas vel pudorem*, *Excusare nefas*, *Absolvere triumphos sotes*, eandem omnes vim habent, nempe facere, ut earum rerum homines obliviscantur. Jam in hoc nostro loco illud fieri potest vel *sumptis spoliis*, h. e. partis, captis ab hoste; vel *justis spoliis*, ut

intelligatur *captis vel partis*; vel denique dici potest Honorius hoc facere *fultus*, h. e. innixus et elatus, metaphorice ut Cic. Offic. III, c. 22, *Imperium gloria fultum*. — *Desuetum*; quidam *Desuetæ*; non male.

407. *Lares*, h. e. domus ac *sedes potestatis* atque imperii romani Roma est, a qua abesse et velut *exsulare* non debet.

409. *Palatium* romanum nomen proprium est, a quo Palatinus mons dictus, a quo postea domus omnes Augustorum Palatia dicta sunt.

411. Sol nunquam egreditur iter suum, eam, quæ vocatur eclipticam. Hæc splendidior fuerit comparatio, si sumatur Philolaica illa hypothesis de sole in medio Planetarum quiescente, a qua non alienum fuisse Nostrum, ad I, 1, monuimus.

412. *Phœbus*; ut zodiacus æterna est Phœbi seu solis mansio, sic Roma æterna esse debet sedes Imperatoris, qui sol est terrarum.

Qui nostram coluere domum? leviusne tremebant
 Tigris et Euphrates, quum foedera Medus et Indus
 Hinc peteret, pacemque mea speraret ab arce?
 Hic illi mansere viri, quos mutua virtus
 Legit, et in nomen Romanis rebus adoptans
 Iudicio pulchram seriem, non sanguine, duxit.
 Hic proles atavum deducens Ælia Nervam,
 Tranquillique Pii, bellatoresque Severi.
 Hoc civis dignare forum, conspectaque dudum
 Ora refer, pompam recolens ut mente priorem,

415

420

417. *Mansere*, i. habitarunt: quæ deinde ratio in vulgarem consuetudinem loquendi abiit. Ceterum loquitur non de antiqua consuetudine militiæ, qua *vir virum legere* jubebatur, ad cuius latus pugnare vellet; neque de lectione per suffragia ad honores gerendos; sed de more adoptandi sibi successorem imperii, non illo antiquo Cæsarium, *e sinu uxoris, intra domum*, sed exemplo Nervæ, qui esset optimus, de qua ratione pulchre disputat Plin. Pan. VII. *Mutua virtus* etiam hic locum habet: neque enim legi se passus est successorem Trajanus a Domitiano: certe de Plinii et Claudiani sententia. *Rebus Romanis adoptare* est legere successorem, qui rebus Romanis, h. e. imperio præsit; *in nomen*, qui tanquam filius nomen adoptivi patris gerat. Eadem formula utitur Plin. Pan. LXXXVIII.

420. Hic Romæ habitavit *proles Ælia*, nomen Hadriani, ab Antonino Pio, quem is adoptavit, transmissum ad successores. Antonini Pii autem *proavus* (abavus M. Aurelii, Commodi atavus) fuit *Nerva*, cuius nomen ad Trajanum filium,

Hadrianum nepotem, Antoninum pronepotem, etc. derivatum, antiquæ inscriptiones testantur. Idem de *Antoninorum Piorum*, et *Severorum* nominibus, verum esse, qui titulos Imperatorum lustrabit, comperiet. Quod autem hic *proles deducere* dicitur atavum, videtur hypallage esse. Hoc, puto, indicatur, si incipias ab *adnepote* deveniri tandem ad atavum. Sed cur non scribimus *adavum*, ut §. V, Instit. de Gradib. Cognat.

421. *Tranquillus* jam aliquanto ante in Augustorum titulis fuit. Quin abstracto inde *Tranquillitatis* nomine ipsum Imperatorem Augustum appellarunt Vegetius R. Mil. II prol. atque Eutropius præf. ad Valentem. Videtur ergo Noster *Tranquillum* hic posuisse ut synonymum *Augusti*. Nerva hoc cognomine designatus a Pacato Paneg. XI, 6.

422. *Hunc Augustorum chorum*, qui Romæ habitarunt, *dignare* tu, qui *civis* illorum et Romæ es, imitatione et societate.

423. Memoriam tribuit Tiberi, qua recordetur prioris pompæ, qua puerum Honorium cum patre olim

Quem tenero patris comitem susceperat ævo,
Nunc duce cum socero juvenem te Tiberis adoret. » 425

Orantem medio Princeps sermone refovit :

« Numquam aliquid frustra per me voluisse dolebis,
O Dea, nec legum fas est occurrere matri.
Sed nec post Libyam (falsis ne perge querelis
Incusare tuos) patriæ mandata vocantis 430
Sprevimus : advectæ misso Stilichone curules,
Ut nostras tibi, Roma, vices pro Principe consul
Impleret, generoque socer : vidistis in illo
Me quoque : sic credit pietas, non sanguine solo,
Sed claris potius factis, experta parentem. 435
Cuncta quidem centum nequeam perstringere linguis,
Quæ pro me mundoque gerit : sed ab omnibus unum,
Si fama necdum patuit, te, Roma, docebo,
Subjectum nostris oculis, et cujus agendi
Spectator vel caussa fui. Populator Achivæ 440
Bistonixque plagæ, crebris successibus amens,
Et ruptas animis spirans immanibus Alpes,

invectum *susceperat* ; et reverentiam, qua *adoret* nunc juvenem cum socero Stilichone.

428. *Occurrere* est etiam adversari, ut in illo Cic. Off. II, c. 2, *Occurritur nobis a doctis*. — *Legum mater* pulchre dicitur Roma, quum etiam sub Imperatoribus valerent leges in urbe latæ et rogatæ in comitiis.

429. *Post Lybiam*, Gildone victo, receptam, negat Honorius spreta a se *mandata Romæ, patriæ*, ipsum vocantis : missum enim cum sella curuli Stilichonem, qui vice Honorii consulatum gereret.

431. *Advectæ misso Stilichone*. Delata sella curulis Stilichoni ; ut te *inviseret* pro me.

434. *Sic credit pietas mea* : sic credo ego Honorius, etc.

436. *Centum linguis* ; id familiare poetis : « centum sibi poscere voces » ; Pers. Sat. V, vers 1.

437. *Mundo* ; pro toto imperio, quod pars est speciosissima orbis. — Alii *pro te*. — *Ab omnibus unum*, h. e. *de vel ex omnibus*, ut ab arbore poma decerpuntur.

440. Incipit narrare eventus belli Getici contra Alaricum, de quibus agit carmen XXVI. Argutum est illud *Spectator vel caussa* fui.

441. *Bistonium* pro Thracico sæpe Noster ponit, exemplo optimorum. — *Crebris* ; *Herebi* unus ; inepte.

442. *Spirans*, altius, seu altiores spiritus gerens, turgens.

Jam Ligurum trepidis admoverat agmina muris,
 Tutior auxilio brumæ, quo gentibus illis
 Sidere consueti favet inclementia cæli, 445
 Meque minabatur calcato obsidere vallo,
 Spem vano terrore fovens, si forte, remotis
 Præsidiis, urgente metu, qua vellet, obirem
 Conditione fidem: nec me timor impulit ullus,
 Et duce venturo fretum, memoremque tuorum, 450
 Roma, ducum, quibus haud umquam vel morte parata
 Fœdus lucis amor pepigit dispendia famæ.

Nox erat, et late stellarum more videbam
 Barbaricos ardere focos: jam classica primos
 Excierant vigiles, gelida quum pulcher ab Arcto 455
 Adventat Stilicho: medius sed clauserat hostis
 Inter me socerumque viam, pontemque tenebat,
 Addua quo scissas spumiosior incitat undas.

443. Etiam hic *Ligurum* nomen late patet, ut supra v. 363.

444. *Gentibus illis*, copiis Alarici, quæ frigori assuetæ erant; ac proinde inclementia cæli his favebat.

445. *Sidus* hic tempestatem notat et aeris constitutionem, a comparatione solis ad terram nostram et sidera alia pendentem, quam deinde sideribus tribuere, orto a metonymia doctiorum errore, solent etiam astrologi. Getæ, frigida regionis ad Istrum incolæ, brumam in Italia facile tolerant. Cf. IV, 30.

446. *Minabatur* me obsessurum esse; sed tamen dabat spem aliquam, si vellem pacem facere, quibus conditionibus ipse vellet.

448. *Obire fidem*, ut vadimonium obire. Sperabat Alaricus, quacumque conditione se jam exprimere pacem ab Honorio posse.

451. Immemor est Noster Caudinæ pactionis, et fœderis Numanini. Nempe hæc ad rem ipsius non pertinebant. Debebat profecto modestius hic loqui etiam poeta. *Fœdus lucis amor*, qui metu mortis turpia paciscitur.

454. *Classica* sunt omnia signa tubis data exercitui, ut hic vigiliarum. Sic classico ad concionem vocantur milites, etc. Videtur autem hic signare vigiliam primam diei.

455. Consideranti *Adduam* et situm ad dextram illius ripam Mediolanum, ubi erat Honorius, apparet, a septentrionali plaga (hoc satis est poetæ ut vocet *gelidas Arctos*) venire debuisse Stilichonem.

458. *Addua*, magnum flumen, Larium lacum trajiciens, et Eridano se miscens, quinque circiter miliaribus supra Cremonam. Hodie dicitur *Adda*. — A sublicis ligneis,

Quid faceret? differret iter? discrimina nullas
 Nostra dabant adeunda moras. Perrumperet agmen? 460
 Sed paucis comitatus erat: nam plurima retro,
 Dum nobis properat succurrere, liquerat arma
 Extera, vel nostras acies. Hoc ille locatus
 Ancipiti, longum socias tardumque putavit
 Exspectasse manus, et nostra pericula tendit 465
 Posthabitis pulsare suis, mediumque per hostem
 Flammatus virtute pia, propriæque salutis
 Immemor, et stricto prosternens obvia ferro,
 Barbara fulmineo secuit tentoria cursu.

Nunc mihi Tydiden attollant carmina vatum, 470
 Quod juncto fidens Ithaco patefacta Dolonis
 Indicio, dapibusque simul, religataque somno
 Thracia sopiti penetraverit agmina Rhesi,
 Graiaque rettulerit captos ad castra jugales.
 Quorum, si qua fides augentibus omnia Musis, 475
 Impetus excessit Zephyros, candorque pruinas.
 Ecce virum, taciti qui nulla fraude soporis,
 Ense palam sibi pandit iter, remeatque cruentus,
 Et Diomedeis tantum præclarior ausis,

vel lapideis pilis, quibus pons impositus est, impeditæ et coarctatæ aquæ tanto magis incitantur, et agunt spumas.

460. *Adeunda* erant Honorio *discrimina*, si cunctatus esset Stili-cho.

467. *Virtus pia* est fortitudo, quam stimulat incitatque *pietas* socii in generum, magni civis in principem.

470. *Iliadis* decimæ argumen-tum, Diomedes, Tydei filius, et Ulys-ses explorant castra Trojanorum; ex intercepto Dolone discunt de Rhesi, Thraciæ regis, adventu et

equis, quos interfecto domino in castra Græca perducunt. *Nunc mihi;* tibi prim. et tert. Vat. et alii.

472. *Religata*, devincta hinc sa-turitate, hinc *somno*, Rhesi agmina penetrare ob id ipsum non fuit dif-ficile.

473. *Rhesi*. Hic rex Thracum erat, et ad Trojanorum auxilium veniebat, et clausis jam Trojæ por-tis in litore tentoria fixerat, ubi a Dolone proditus, et a Diomede et Ulysse prima nocte occisus.

476. Homerus, *Iliad.* X, v. 437: *Διυκότατοι χιόνος, θεῖαι δ' ἀνέμοισιν ὁμοῖοι.*

Quantum lux tenebris, manifesta quæ prælia furtis. 480

Adde quod et ripis steterat munitior hostis,
Et cui nec vigilem fas est componere Rhesum:
Thrax erat; hic Thracum domitor: non tela retardant,
Obijce non hæsit fluvii. Sic ille minacem

Tyrrhenam labente manum pro ponte repellens 485

Trajecit clypeo Tibrin, quo texerat Urbem
Tarquinio mirante Cocles, mediisque superbus
Porsennam respexit aquis: celer Addua nostro
Sulcatus socero; sed quum tranaret, Etruscis
Ille dabat tergum, Geticis hic pectora, bellis. 490

Exsere nunc doctos tantæ certamina laudis,
Roma, choros, et quanta tuis facundia pollet
Ingeniis, nostrum digno sonet ore parentem. »

Dixit, et antiquæ muros egressa Ravennæ
Signa movet; jamque ora Padi, portusque relinquit 495

480. *Furtis.* Furtivis præliis, seu nocte clam gestis. Virgilius, *Æn.* XI, 515, « Furta paro belli. »

481. *Ripis Adduæ munitior stetit Alaricus,* quam Rhesus ille.

482. *Vigilem Rhesum.* Non fas est cum Alarico comparare Rhesum, etiamsi vigilasset. Alioqui Rhesus primo somno prodita castra et vitam amisit.

484. *Sic ille Cocles Horatius repellens,* ante pontem jamjam lapsurum, manum Tuscorum eo clypeo, quo adhuc Urbem texerat, etc. Sed nec improbaverim Barthii *minacem Tyrrhenum*, quem manu repulerit Horatius.

488. Dabat quidem Cocles tergum Etruscis h. e. Etruriæ civibus. Nemo negat. Sed rotundare voluit carmen poeta, et nomen *bellis* referre ad *Etruscis* pariter et *Geticis*.

489. *Tranaret.* Stilicho præfertur

Coclitæ; nam hic tergum Tusci vertebat, etsi vincens; hic pectus opponebat Getis.

491. Hortatur Romanos, ut producere velint, hoc enim est *exsere choros doctos, tantæ laudis certamina*, qui possint carminibus suis comparare veteres Græcorum Romanorumque heroas et Stilichonis facinoræ. *Choros, certamina* per appositionem, pro choris certantibus: ut XV, 137, *Crinales dentes effractum ebur*.

495. *Æstuarium* indicat, vel ostia potius Padi, quæ nunc intrat, nunc relinquit mare Adriaticum, ob quam rem septem maria dicta sunt. *Nereus* maris genius, pater Nereidum. Cæterum describit Ravennæ illum situm, et mutata ibi manu ostia Padi, Procop. de B. Gotth. I, p. 390; Jornandes Getic., cap. XXIX.

Flumineos, certis ubi legibus advena Nereus
 Æstuat, et pronas puppes nunc amne secundo,
 Nunc redeunte, vehit: nudataque litora fluctu
 Deserit, Oceani lunaribus æmula damnis.
 Lætior hinc Fano recipit Fortuna vetusto,
 Despiciturque vagus prærupta valle Metaurus,
 Qua mons arte patens vivo se perforat arcu,
 Admittitque viam sectæ per viscera rupis,
 Exsuperans delubra Jovis, saxoque minantes
 Apenninigenis cultas pastoribus aras.
 Quin et Clitumni sacras victoribus undas,

300

305

498. *Nudataque.* Neptunus in ostiis Padi æstuat et post relinquit et nudat ejus ripas, quæ modo tumentes fluctu, imitantur accessus et recessus lunares maris.

499. *Lunaria damna* vocat ordinarium illum in Oceani litoribus fluxum refluxamque maris, respondentem illis Lunæ mutationibus, quas vulgo etiam vocamus *Phases*, de quibus Hor. Car. IV, VII, 13, *Damna tamen celeres reparant cælestia Lunæ.* Hic etiam, in sinu maris mediterranei, in Padi ostiis, si non iidem, similes tamen motus observantur.

500. Pergit poeta iter Honorii describere ad mare superum. *Fanum Fortunæ* ad *Metuuri* exitum est in Umbria.

501. *Metaurus* nobilitatus clade *Asdrubalis*, de qua Liv. XXVII, 43 sq.

502. Jam flexo ad dextram et *Apenninum* itinere, ducit poeta Honorium ad locum notabilem, et explicatione dignum, nempe perfossum *Vespasiani* imperio montem, *Apennini* partem. *Aurel. Victor* de *Cæs. X*, et plenius *Epit.*

XIX, *Cavati montes per Flaminiam sunt prono transgressi, quæ vulgariter Pertusa petra vocatur.* Repetit inde *Paullus Diac. Hist. Misc. IX, 6.* Vid. et *Procop. Goth. II, 11, p. 113, B.* Fuisse videtur eo circiter loco, ubi *Strabone* prodente erant *ὑπερβολαὶ τοῦ ὄρους*, L. V, p. 147, 57. In *Tabula Peutingeriana* ad *intercisa*, et in *Itinerario Hierosolymit.* p. 614 *Wessel.* *Mutatio intercisa* dicitur. Huc refert *Anton. Morillonius* apud *Grut. p. 149, 7*, veterem titulum, in via *Flaminia*, ad locum *Furlo* (*Foruli*), repertum, et describit ipse operis vestigia. Alia autem est *Pertusa* in *Antonini Itiner.* p. 45. Cæterum via *Flaminia* hic ingreditur *Honorius*, quæ a *Flumentana* porta *Ariminum* usque recto itinere extendebatur.

504. *Delubra Jovis.* Fuisse in vertice *Apennini* in hac via templum *Jovis*, hinc discimus, pulchreque adhibuit h. l. *Cluverius*, II, 7, p. 604, ad declarandum quod est in *Tabula Peutingeriana*, *Jovis Penninus Agubio.* Doctiori ætate *Jupiter Apenninus* et *Iguvium* dicebantur.

506. *Clitumni* fontis et fluvii na-

Candida quæ Latiis præbent armenta triumphis,
 Visere cura fuit : nec te miracula fontis
 Prætereunt ; tacito passu quem si quis adiret ,
 Lentus erat ; si voce gradum majore citasset , 510
 Commotis fervebat aquis : quumque omnibus una
 Sit natura vadis , similes ut corporis umbras
 Ostendant ; hæc sola novam jactantia sortem
 Humanos properant imitari flumina mores.
 Celsa dehinc patulum prospectans Narnia campum 515
 Regali calcatur equo , rarique coloris
 Non procul amnis abest , urbi qui nominis auctor ,
 Ilice sub densa silvis arctatus opacis ,
 Inter utrumque jugum tortis anfractibus albet.
 Inde , salutato libatis Tibride lymphis , 520

turam describit Plin. Epist. VIII, 8, ubi quædam illustrandi causa ante hos xx annos adscripsi. Sed omnia collegit Cluver. II, 10, p. 701 sq. Neque tamen ille, neque quisquam ad h. l. docent, quodnam miraculum hic narret poeta. Dicam, quid nos intelligere voluerit. Utrum verum narraverit, haud dixerim. Si quis ad Clitumni ripas iret placide et tacitis passibus, lentus et ipse ibat : sed si acceleraret gradum viator, et cum sonitu quodam et strepitu procurreret, fluvius velut imitaturus aut æmulaturus adeo ambulantiem, et cum illo certaturus, *commotis* et concitatis *aquis* suis *fervebat* (quo verbo et celeritatem auctam et sonum indicat), ut adeo non *umbram* modo s. imaginem corporum, ut alia flumina, referret, sed nova sorte gloriari posset et natura sibi propria, imitandi etiam actiones et *mores* (qui sunt in actionibus) hominum.

515. *Narnia*, urbs in via Fla-

minia, in montibus posita, cui nomen dedit sulfurea Nar albus aqua. In hoc tractu cadente pluvia, pulvis excitatur. Plinius : « Quædam terræ imbribus sicciore fiunt, velut in Narniensi agro : quod admirandis suis inseruit M. Cicero, siccitate lutum fieri prodens imbre pulverem. »

516. *Sulfurea Nar albus aqua* dicitur Virgilio, *Æn.* VII, 517, ad quem locum vid. omnino Servius. Nempe ad odorem pertinet sulfur, ut apud Nostrum, I, 256, *Nar vitiat odor Sulfure*, ne quis cum Barthio ad colorem flavescentem referat. Statim Nostro v. 519 *albet* hic fluvius, qui Tiberi infunditur. — *Pro rarique*, duo *albique* habent, et *pro coloris*, unus *coloni*.

520. *Salutatur* et adoratur, verbo proprie sumpto, fluvius, si *lymphæ* illius s. aquæ libentur, gustentur, quod fecisse homines ad primum accessum, velut auspicandi causa, videntur.

Excipiunt arcus , operosaque semita vastis
Molibus, et quidquid tantæ præmittitur urbi.

Ac velut officiis trepidantibus ora puellæ
Spe proprioire tori mater sollertior ornat
Adveniente proco, vestesque et cingula comit 525
Sæpe manu, viridique angustat jaspide pectus,
Substringitque comam gemmis, et colla monili
Circuit, et baccis onerat candentibus aures :
Sic oculis placitura tuis, insignior auctis
Collibus, et nota major se Roma videndam 530
Obtulit : addebant pulchrum nova mœnia vultum,

521. *Arcus et moles* intelligamus admirabilem pontem, quo Augustus duos montes, inter quos Narlabitur, junxit, spectaculum Procopii ætate adhuc visendum, cujus reliquias laudat Cluverius, p. 636.

522. *Præmittuntur urbi aquæductus*, viarum monumenta, villæ.

523. *Officia trepidant*, quum familiares officiosi studiose se movent et satagunt. Nihil opus est, ut metum et trepidationem anguste ita dictam cogites.

526. *Viridem jaspidem, et smaragdo similem*, habemus etiam apud Plin. XXXVII, VIII, s. 37, *Angustare pectus* est constringere fibula gemmis ornata. Terentius, Eun. II, 111, 23, *Matres student ut graces sint virgines. . . reddunt curatura juncæas*.

529. *Colles Romæ* non ita auctos dicit, uti plures sint, sed eo quod ædificiis quibusdam cultiores. *Septem montes* ipse poeta mox memorat.

531. Proximo ante Consulatum VI Honorii atque adventum in urbem anno, metu Alarici, reditum et vindictam minantis spirantisque,

mœnia Romana esse instaurata, loquitur etiam vetus lapis apud Grut. p. 165, 1 : S. P. Q. R. IMPP. CÆSS. DD. NN. INVICTISSIMIS. PRINCIPIBUS. ARCADIO. ET. HONORIO VICTORIBUS. AC. TRIUMFATORIBUS. SEMPER. AUGG. OB. INSTAURATOS. URBI. ÆTERNÆ. MUROS. PORTAS. AC. TURRES. EGESTIS. IMMENSIS. RUDERIBUS. EX. SUGGESTIONE. V. C. ET INLUSTRIS. MILITIS. ET. MAGISTRI. UTRIUSQUE. MILITIE. *Stilichonis* AD. PERPETUITATEM. NOMINIS. EORUM. SIMULACHRA. CONSTITUIT. CURANTE. *Fl. Macrobio Longiniano V. C. Præf. Urbis* D. N. M. Q. EORUM. Ut igitur hic discimus, *Divino Numini Majestatique Arcadii et Honorii Senatus Populusque Romanus* simulacra constituit, h. e. statuas posuit. Verba, *ex suggestione. . . Stilichonis* forte studiose ita collocata sunt, ut et ad ea quæ præcedunt referri queant superbius, et modestius ad ea quæ sequuntur. Denique nomina quæ typis distinguenda curavi, erasa fuerunt in lapide (sic tamen, ut legi adhuc possent), post casum nempe et supplicium Stilichonis.

Audito perfecta recens rumore Getarum.
 Profecitque opifex decori timor, et, vice mira,
 Quam pax intulerat, bello discussa senectus;
 Erexit subitas turres, cinctosque coegit
 Septem continuo montes juvenescere muro.

535

Ipsè favens votis, solitoque decentior aer,
 Quamvis assiduo noctem fœdaverit imbri,
 Principis et Solis radiis detera removit
 Nubila : namque ideo pluviis turbaverat omnes
 Ante dies, lunamque rudem madefecerat Auster,
 Ut tibi servatum scirent convexa serenum.

540

Omne, Palatino quod pons a colle recedit
 Mulvius, et quantum licuit consurgere tectis,
 Una replet turbæ facies : undare videres
 Ima viris, altas effulgere matribus ædes.
 Exsultant juvenes æquævi Principis annis :
 Temnunt prisca senes, et in hunc sibi prospera fati

545

Illa egesta immensa rudera monere nos possunt, quot vel tum monumenta perierint, etc.

534. *Senectus.* Ruinæ et rudera collapsarum molium, quæ sunt instar deformis senectutis, dissipatæ sunt metu belli Gothici.

535. *Erexit.* Timor erexit, causa fuit cur arces erigerentur, et cur colles septem uno muro cincti juvenescerent, hoc est novam juventæ faciem induerent.

538. *Fœdaverit.* Alludit ad illud Virgilianum : « Nocte pluit tota, redeunt spectacula mane : Divisum imperium cum Jove Cæsar habet. »

539. Vide quam suavi adulatione jungantur *Princeps* et *Sol*. Horat. Carm. IV, 6 sq. :

*Instar veris enim vultus ubi tunc
 Afflavit, populo gratior it dies,
 Et soles melius nitent.*

541. *Luna rudis nova est*, quo tempore pluvium cælum tanto nocetes facit obscuriores. *Convexa* pro cælo ponere solemne Nostro.

543. *Omne spatium*, per quod pons *Mulvius*, qui mille passibus extra Romam est in via Flaminia, jungens Tiberim, recedit a colle Palatino, ubi est Palatium, et quantum in toto illo spatio capere tecta possunt, turba hominum conferta plenum est. Solum viri occupant, tecta et fenestras feminæ.

548. *Temnunt prisca senes* non sine magna causa, quum soleat quisque senior esse *laudator temporis acti*. *Se puero, censor* (idem) *castigatorque minorum*. Hor. de Art. Poet. 72 sq.

550. *Clemens aditu*, qui facilem omnibus aditum vultu et gestu corporis daret; *clemens pectore*, qui non præ se ferret modo illam cle-

Gratantur durasse diem ; moderataque laudant
Tempora , quod clemens aditu , quod pectore , solus 350
Romanos vetuit currum præcedere Patres :

Quum tamen Eucherius , cui regius undique sanguis ,
Atque Augusta soror , fratri præberet ovanti
Militis obsequium : sic illum dura parentis
Instituit pietas in se vel pignora parci , 555
Quique neget nato , procerum quod præstet honori.

Hæc sibi cura senum , maturaque comprobata ætas :
Idque inter veteris speciem præsentis et aulæ
Judicat , hunc civem , dominos venisse priores.

Conspicuas tum flore genas , diademate crinem , 560

mentiam, sed animo etiam vere propitio in cives esset.

551. Non admisit honorem , quem in pompa tali Senatus habere Imperatori solebat. Comitabantur alias triumphantis currum (cui cerimonie talis consulis ingressus est similis ; quin *triumphantem* Honorium dicit v. 580) propinqui Imperatoris , vel in ipsam currum assumpti , vel in equis curru junctis , vel in separatis adeo. Vid. viri docti ad Sueton. Tib. VII. Hic Eucherius , Stilichonis filius , et uxor Stilichonis , Serena , adoptiva soror Honorii , illud præbent Honorio suo comitata obsequium , quod alias milites Imperatorem suum comitantes.

554. Etiam hinc laudandi Stilichonis materiam poeta arripit , cuius , in se et suos nimis parci , *dura pietas* ita Eucherium suum instituerit , ut tantum illi negarit , quantum honori Senatus adstruxerit. Eiusdem moderationis esse indicat remittere Senatui comitatum pedestrem Imperatoris , et eundem

suo filio , conjugue suæ inungere. Si verum est , quod accusatur Stilicho , voluisse imperium parare filio suo , egregium hic simulatæ modestiæ specimen dederit. Ipse tamen hoc in eodem triumpho curru *vectus eodem* 579.

557. Hæc ita a Stilichone instituta apud se et intra animum suum *comprobant senas* , superiorum temporum memores , et judicant hoc *interesse inter aulam veterem et hanc*. Ellipsis durior primum intuenti ; sed quæ mollietur , vel nulla erit potius , si seniores unumquemque cogitatione nostra arbitrum constituamus , qui *judicet inter speciem* utriusque *aulæ* ; quid igitur hic judicabit ? hoc , Honorium venisse ut civem , superiores ut dominos. Cicero de Divin. I , c. 50 , ex poeta , *Indicavit inclytum judicium inter Deas tres aliquis* , de Paride.

560. *Flos genarum* non rubor modo , sed prima illa lanugo , qua sibi et aliis placebant juvenes. *Diadema* Honorii i. e. vitta alligata

Membraque gemmato trabæ viridantia cinctu,
 Et fortes humeros, et certatura Lyæo
 Inter Erythræas surgentia colla smaragdos
 Mirari sine fine nurus: ignaraque virgo,
 Cui simplex calet ore pudor, per singula cernens 565
 Nutricem consultat anum, quid fixa draconum
 Ora velint? ventis fluitent, an vera minentur
 Sibila suspensum rapturi faucibus hostem?
 Ut chalybem indutos equites, et in ære latentes
 Vidit cornipedes: « Quanam de gente, rogabat, 570
 Ferrati venire viri? Quæ terra metallo
 Nascentes informat equos? Num Lemnius auctor
 Addidit hinnitum ferro, simulacraque bellis
 Viva dedit? » Gaudet metuens, et pollice monstrat,

capiti, duobus margaritarum ordinibus distincta, tæniis a cervice fluentibus et in baccas majores desinentibus, in nummis illius videri potest apud Cangium.

563. *Erythræum* vocari meminerimus, quidquid ab Oriente venit, quousque patet *Erythræum* s. Rubrum mare, quo nomine omnis Oceanus ab Africa inde ad Seras comprehenditur. Vid. VIII, 606; it. XXIX, 4.

566. *Draconum* ista imago valde placet Nostro. Vid. ad V, 177.

569. Cataphractus, quasi tu dicas obseptos, munitos tectosque undique ferro homines pariter et equos, graphice jam descripsit Noster, V, 356, qui locus ex hoc nostro lucem accipit. Cæterum galeati, thoracati, ocreati ære jam Homericæ heroes. De equis serius ad Græcos Romanosque venisse videtur a Barbaris, nominatim a Parthis. Vid. Brouckh. ad Prop. III, 10; XII. Phrygio Chloreo tribuit

Virg. *Æn.* XI, 770, *equum, quem pellis ahenis In plumam squamis auro conserta tegebat.* Hic Servius Sallustio quoque teste utitur. Viros ad formam nudi corporis cataphractus in equis simili ratione indutis representat columna Trajani, fig. XXVII, n. 161 ed. Morell. ubi Sarmatas interpretatur Gorius.

572. *Lemnius* Vulcanus est, qui decidit in Lemnum a Jove detrusus, h. æ, 593, et ibi ferrarias instituit.

573. *Addere* Varroni, Columellæ, Plinio, esse idem quod *indere* in Lexico rustico pariter atque in Thesauris, a me ostensum est.

574. *Pollice monstrare* videtur ipsum quoque furtivæ ob metum significationis vim habere. Quintil. XI, 111, 104, *Averso pollice demonstrare aliquid, receptum magis puto, quam oratori decorum.* Nempe non decet oratorem vel meticulosa significatio, vel furtiva malignitas.

Quod picturatas galeæ Junonia cristas

575

Ornet avis, vel quod rigidos vibrata per armos

Rubra subaurato crispentur serica dorso.

Tum tibi magnorum mercem Fortuna laborum

Persolvit, Stilicho; curru quum vectus eodem

Urbe triumphantem generum florente juventa

580

Conspiceres, illumque diem sub corde referres,

Quo tibi confusa dubiis formidine rebus

Infantem genitor moriens commisit alendum.

Virtutes variæ fructus sensere receptos;

Depositum servasse, Fides; Constantia, parvum

585

Præfecisse orbi; Pietas, fovisse propinquum.

« Hic est ille puer, qui nunc ad Rostra Quirites

Evocat; et solio fultus genitoris eburno

Gestarum Patribus caussas ex ordine rerum,

Eventusque refert; veterumque exempla secutus

590

575. *Junonia avis*, Pavo, cujus plumæ galeis ducum additæ, ut et altiores et formidabiliores apparent, ex Polybio.

577. Hunc versum declaravi ad V, 356.

578. *Mercem* pro mercede dicit. Præmium quodcumque potest cogitari ut merx, quæ emitur labore, periculis, etc.

580. *Urbe triumphantem*, h. e. in urbe, rariusculum, sed non alienum ab usu et Nostri, ut mox v. 614, *Convezum gradibus vulgus*, et aliorum; verbi gr. *Domitianus natus est... regione urbis sexta*; Suet. c. I. Vid. Voss. de constr. c. XLVI.

584. *Virtutes variæ* Stilichonis, dum sua is repetit acta superiora, *sensere fructus receptos*, i. e. ipse Stilicho sensit fructum se percipere jam, adulto et florente Honorio, virtutum, quibus in illo educando

usus fuerat. Conscientia sua nunc fruentem Stilichonem inducit eaque deinde loquentem, quæ typis distingui jussi, ut a poetæ narratione reliqua discernantur. — *Fructus; fluctus* Lovan. male.

588. Post *Evocat* insistendum paululum est, ne quis eandem actionem putet, qua Quirites evocantur ad Rostra, et qua refert Consul ad Senatum. Illic suscipiebat, ut alii boni principes, magistratum. Vid. Plin. Pan. LXV, 3. Hic, in Senatu, sedens curuli sella patris sui, agebat cum patribus. Illud *fultus* antiquum est. Serv. ad Virg. Ecl. VI, 53, *Ille latus niveum molli fultus hyacintho*; « apud veteres unusquisque eo, super quod jacebat (addendum erat, vel sedebat) *fultus* dicebatur. » Addit ex Lucilii tertio, *Et pulvino fultus*. Sic Noster, X, 152; XXIV, 199.

Digerit imperii sub iudice fata Senatu. »
 Nil cumulat, verbisque nihil fiducia celat.
 Fucati sermonis opem mens conscia laudis
 Abnuat: agnoscunt proceres, habituque Gabino
 Principis, et ducibus circumstipata togatis
 Jure paludatæ jam curia militat aulæ.
 Adfuit ipsa suis ales Victoria templis
 Romanæ tutela togæ: quæ divite pompa
 Patricii reverenda fovet sacraria cœtus,
 Castrorumque eadem comes indefessa tuorum
 Nunc tandem fruitur junctis, atque omne futurum
 Te Romæ seseque tibi promittit in ævum.
 Hinc te jam patriis Laribus via nomine vero

595

600

591. *Digerit fata*, splendide, quasi de Deo sermo esset.

592. *Nil cumulat*, i. exaggerat, supra modum dicendo auget: *nihil celat*, tacet, subducit. Utrumque *fiducia* est, quæ neque adsciscit auxilium a jactabundo mendacio, neque habet, quod silentio dissimulet.

594. *Habitus Gabinus* Nostro consularis prætexta est; vid. VII, 3. Est hic festiva velut permutatio: Princeps et duces, paludati alias, qui militum habitus est, in Senatu jam sunt togati: jure ergo vicissim curia, alias quieta, aulæ paludatæ militat.

596. *Jure paludatæ*. Paludamentum est vestis Martia, seu bellatorum propria. Aula paludata, quia paludatum habet Imperatorem, seu tali veste indutum. Id arguit etiam miram inter togam et arma concordiam: nam princeps, qui solet esse paludatus, nunc veste consulari indutus est, et duces etiam togati cum Senatoribus sedent.

597. *Ales Victoria*, ut *Fama*, XXII, 408; et ostendunt sexcenta monumenta. Hujus templum in monte Palatino bonis auctoribus, ut Liv. XXIX, 14, collocant antiquarii. Hæc in pompis omnibus, in curribus triumphantium, in signis militaribus. In primis vero in Capitolio, ubi sine dubio Senatum modo habuit Honorius. Post cladem Romanorum ad Trasimenum lacum, auctore Livio, XXII, 37, Hiero, Syracusanus rex, mittit Romanis inter alia munera Victoriam auream pondo cccxx. Eam illi, omenque accipiunt, sedemque Divæ dant, dicant *Capitolium*, *templum Jovis O. M. in ea arce urbis Romanæ sacratam, volentem, propitiamque, firmam ac stabilem fore populo Rom. sperantes*. Hæc satis, puto, declarant, quam pompam, quæ sacraria cœtus patricii hic poeta nominet.

603. Per *viam Sacram* flexu dextro itur in Palatinam Cæsarum domum: hi sunt *Lares Imperatorum patrii*.

Sacra refert : flagrat studiis concordia vulgi,
 Quam non illecebris dispersi colligis auri; 605
 Nec tibi venales captant æraria plausus
 Corruptura fidem : meritis offertur inemptus
 Pura mente favor ; nam munere carior omni
 Obstringit sua quemque salus : procul ambitus erret.
 Non quærat pretium , vitam qui debet amori. 610
 O quantum populo secreti numinis addit
 Imperii præsens genius , quantamque rependit
 Majestas alterna vicem , quum regia Circi
 Convexum gradibus veneratur purpura vulgus ,
 Assensuque cavæ sublatus in æthera vallis 615
 Plebis adoratæ reboat fragor , unaque tótis
 Intonat Augustum septenis arcibus Echo.
 Nec solis hic cursus equis : assueta quadrigis

605. Non sparsit igitur nummos, aut pretiosa missilia Honorius, quæ non minus laudaturus fuerat Noster, exemplo Papinii, Silv. I, 6, quam nunc gratitiam fidem populi splendide prædicat.

609. *Sua salus*, quam a salute boni Imperatoris pendere existimat, invitat quemque, et cogit adeo. Ne quærat pretium aliud sui in Principem studii, qui amori in se Principis debet vitam.

611. *Numen* hic ponitur pro instinctu vehementiore, qui sit instar divini impulsus et ἐνθουσιασµοῦ, quem præsentia Imperatoris excitet. Virg. Æn. IX, 183 :

Nisi sit : Dine hunc ardorem mentibus addunt,
 Beryale, an sua cuique Deus sit dira cupido ?

Quod *Genium Imperii* vocat Honorium, delicata atque ingeniosa adulatione est.

612. *Genius*, Imperator, qui est velut numen ac genius tutelar

imperii. In antiquis nummis legitur : Genio populi Romani.

613. *Majestas* antiqua ratione est populi : quam quum sibi arrogarent solis Imperatores, bonis tamen sub principibus licuit formulas illas veteres revocare. Hic poeta duplicem ponit majestatem mutuo honore certantem, alteram Honorii quod *regia purpura*, Imperator purpuratus, *veneratur*, adorat, jaciendis oculis (ut Otho apud Tac. Hist. I, 36), *vulgus in gradibus circi Convexum*, v. ad XXIV, 190 : alteram populi, cujus *fragor reboat assensu cavæ vallis* h. e. plausus multitudinis in circo, occupante vallem, congregatæ, adeo ut a septem collibus, quibus inædificata Roma est, *Echo* s. repercussus sonus intonet.

618. *Trabes*, consæpta et clathri de trabibus, circumdant *arva* s. spatia circi, quadrigis ordinarie solita tribui, et species *arenæ* amphi-

Cingunt arva trabes, subitæque adspectus arenæ
Diffundit Libycos aliena valle cruores.

620

Hæc et belligeros exercuit area lusus.

Armatos hic sæpe choros, certaue vagandi

Textas lege fugas, inconfusosque recursus,

Et pulchras errorum acies, jucundaue Martis

Cernimus: insonuit cum verbere signa magister,

625

Mutatosque edunt pariter tot pectora motus,

In latus allisis clypeis, aut rursus in altum

Vibratis: grave parma sonat mucronis acuti

Murmure, et umbonum pulsu modulante resultans,

Ferreus alterno concentus clauditur ense.

630

Una omnis submissa phalanx, tantæque salutant

Te, Princeps, galeæ: partitis inde catervis

In variis docto discurritur ordine gyros,

theatralis subito comparatæ, fundi videt intra se Africanarum bestiarum sanguinem in *valle aliena* h. e. in cavo aliis alias, equestribus scilicet, spectaculis destinato. Circus maximus vallem inter Palatinum et Aventinum montes occupat.

621. *Belligeros modo ludos*, s. bella ludicra, memorat poeta: nam gladiatorii cruenti eo ipso tempore abrogati sunt. Forte promoverunt hoc interdictum preces Honorio oblatæ a Prudentio adv. Symmach. II, 1113 sq. Abrogaverat illos in Oriente jam olim Constantinus M. Vid. Gothofr. ad l. I, C. Th. de Gladiatoribus.

622. *Armatos choros*. Hæc est illa Pyrrhicha, quam *armaturam* postera sætas dixit, de qua diligenter egit Vales. ad Amm. XIV, 11, p. 58.

624. *Errorum acies*, cursus et recursus ineunt ita implicatos, ut equites errare videri possint. Id

quod Virgilius, *Æn.* V, 583 sqq. mire exprimit:

*Iade alios ineunt cursus aliosque recursum
Adversis spatiis, alternosque orbibus orbes
Impediunt, pugnaeque cient simulacra sub armis.*
Alii legunt: *erronum acies*, alii *heroum*, vel *errorum acies*.

625. Non opus est, ut tympani intelligamus pulsus: potest flagelli a valida excussione subito reducti ictus, aut sonus quicumque alius percussione excitatus sic indicari.

628. *Mucronis gladiatorum* vel *hastarum acutum murmur* vocari potest, in quantum gravi de parma opponitur. De illa percussione clypeorum, vid. Spanh. ad Callim. in Del. v. 136, p. 422 sq.

629. *Modulantem pulsum* vocat numerosum, numeris ac rhythmis, v. g. anapæstis, choriambis constantem. Talis est *concentus ferreus*, qui *clauditur*, h. e. continetur alternis ensium conflictibus.

Quos neque semiferi Gortynia tecta juveni,
Flumina nec crebro vincant Mæandria flexu.

635

Discreto revoluta gradu torquentur in orbes
Agmina, perpetuisque immoto cardine claustris
Janus bella premens, lætæ sub imagine pugnae,
Armorum innocuos Paci largitur honores.

Jamque novum fastis aperit felicibus annum

640

Ore coronatus gemino: jam Tiberis in uno
Et Bruti cernit trabeas, et sceptrâ Quirini.

Consule lætatur post plurima sæcula viso
Pallanteus apex: agnoscunt Rostra curules
Auditas quondam proavis, desuetaque cingit
Regius auratis fora fascibus Ulpia lictor:

645

634. Labyrinthi Cretici descriptio; *Gortynium* a Gortyna urbe vocatur quiddam Creticum vel Cretense est.—*Semivir juvenis*, Minotaurus.—*Mæandri flexus* ad labyrinthi rationem explicandam adhibet Ovid. Met. VIII, 162, qui *Phrygiis in arvis Ludit, et ambiguo lapsu refluitque fluitque; Occurrensque sibi venturas adspicit undas*, etc.

636. *Discretum gradum* dicit, nisi fallor, diversum incessus genus, pro quo trepidarii dicuntur equi et guttonarii, et apud Plantum totum badizare; vid. Veget. mulomed. I, LVI, 37, et Salmas. ad Capitolini Maxim. p. 13.

637. *Janus clausus* Deæ Paci honorem hunc habet, ut ludos illi innocuos, pugnae imaginem referentes, faciat, eo ipso tempore quo annum aperit.

641. *Bruti liberatoris* et consulis primi *trabea* est prætexta consularis; *sceptrâ Quirini* regium festivum notant.

644. An hoc dicit, Palatium

(nam is quidem est *Pallanteus apex*) post multa sæcula hunc videt verum consulem, eundem Augustum, utroque tam augusto nomine dignum? Certe si aliud sibi velit, ego non intelligere me fateor. Et *plurima sæcula* vel sic dicta sat ὑπερβολικῶς, nisi si generationes intelligamus tricenorum circiter annorum. Etiam illud longe retro removel consulem Honorio æqualem et similem, quod *proavi audire* tantum potuere *curules* Imperatorum in Rostris positas, non videre. Breviter omnia eo ducunt, quasi respiciat poeta ad Trajani imperium: quo jure, viderit. Cæterum a Trajani gente Ulpia etiam Theodosianam familiam derivat Noster, uti vidimus ad VII, 189. Quia audet Trajano aliqua parte præferre Honorium hic v. 335. Exaggerare ultra modum et laudes solet et crimina.

646. Utrum revera in foro Trajano s. Ulpio pompam ex triumphali et consulari mistam celebraverit Honorius, an ornandi modo

Et sextas Getica prævelans fronde secures
 Colla triumphati proculcat Honorius Istri.
 Exeat in populos cunctis illustrior annus,
 Natus fonte suo; quem non aliena per arva 650
 Induit hospes honos; cujus cunabula fovit
 Curia; quem primi tandem videre Quirites;
 Quem domitis auspex peperit Victoria bellis.
 Hunc et privati titulis famulantibus anni,
 Et quos armipotens genitor, retroque priores 655
 Diversis gessere locis, ceu Numen, adorent.
 Hunc et quinque tui, vel quos habiturus in Urbe
 Post alios, Auguste, colant: licet unus in omnes
 Consul eas, magno sextus tamen iste superbit
 Nomine, præteritis melior, venientibus auctor. 660

causa hoc poeta finxerit, non liquet. Credibile est hoc forum celebrasse principes, qui Trajani similes videri vellent populo.

647. *Fronde Getica*, i. lauro in bello Getico contra Alaricum parta, velantur sexti consulatus indices secures. In hac pompa etiam fluvii Getarum, Istri simulacrum consueta forma repræsentatum, quæ in Trajani nummis frequens est, memorat aut fingit poeta, ut collum illius premeret victor Honorius.

648. *Istri*; accolarum Danubii, ut dictum sæpius.

650. *Fons* consulatus, et institutorum Romanorum omnium, est ipsa Roma. Consulatus ergo, qui Romæ suscipitur, *fonte suo* videtur natus.

651. *Honos hospes*, qui extra domum propriam, hospitisque adeo ministerio exhibetur.

653. *Auspex* fuit hujus sexti consulatus *Victoria* Getica. Solebat auspicio deferri in comitiis, ac

deinde suscipi consulatus: huic sexto Honorii auspiciū fecit Victoria de Alarico.

654. *Privati anni*, quibus consulatum gessere privati, quod nomen, ut plurimis Pliniani Pannegyrici locis constat, jam olim comprehendebat omnes, exceptis Imperatoribus: sed hæc de *titulis famulantibus* adjectio inclinati ad barbariem imperii titulus et signum videtur. Præcedentes igitur consulatus non privatorum modo, sed etiam quos Theodosius gessit, et quos ipse Honorius, hunc sextum adorare debent: quin quotquot geret in posterum, etiam in *Urbe*, quo titulo hunc sextum ita magnifice poeta extulit. Ratio, color certe, splendida brevitate proponitur. Hic enim sextus consulatus melior est superioribus, et exemplum futuris prævit. Finis magnifici carminis inveniri magnificentior an potuerit, dubito.

655. *Regesque priores*, ante Heins.

XXIX.

CL. CLAUDIANI
LAUS SERENÆ REGINÆ
UXORIS STILICHONIS.

ARGUMENTUM.

Calliopen rogat Poeta, cur tamdiu differat Pieriis sertis Serenam donare meritam : licet enim Reginæ caput gemmis fulgeat exquisitoribus, non tamen vile munus erit, si Musa illam insuper decoraverit floribus æternis, quos unda educat Permessia; 1—10. Multæ a vatibus celebratæ fuerunt mulieres, virtute singulari insignes; scilicet Alcestis, Tanaquil, Clœlia, Claudiaque : totum immo de Ulysse Homeri carmen, laus est Penelopæ; quum tot et tantos labores exantlaverit Laertiades, castam ut conjugem demum videret. Harum tamen illustrium nulla feminarum titulis Serenæ certare audebit; 11—33. Regia origine nobilis Serena; quæ possit, Corneliæ glorianti Africam a Scipionibus devictam, referre avi Theodosii triumphum duplicem de Britannis Gætulisque; 34—49. Hispaniam Poeta cæteras inter gentes beatam, et omni laude celebrandam censet; quæ, quum sit equis abundans, segetibusque et metallis locuples, eadem fecunda fuit principibus piis; nam Trajanum genuit; a quo Ælia domus, Theodosius, Honorius et frater, Flaccillaque,

Maria, et Serena. Hujus ortum haud uno prodigio natura nobilitavit, scilicet frugibus, floribusque, gemmis et auro, libentius effusis; 50—81. Parvus interea Stilicho surgebat in alia regione, ignarus quæ sibi destinata procul reservaretur uxor. Hanc vero lacte suo Horæ nutribant; et loqui Gratiae docuerunt. Quacumque per herbam reptaret, nascebantur rosæ et lilia; materque jam tum pectore sub tacito spesolvebat magnas; et revera, defuncto patre Honorio, adoptatur Serena a patruo Theodosio, qui eam plus quam paterno amore dilexit; fratrisque Honorii nomen proprio nato indidit; 82—110. Mox Imperator factus, illam Constantinopolin statim accivit: desertis Tagi ripis, incedunt duæ sorores, natu minor Serena, major Thermantia; ambæ innuptæ, et virgineo pudore insignes; quales Diana et Pallas, quum Neptuni revisunt regnum, oculos nullo lasciviæ spectaculo violatos habent, neque audet Triton Cymothoen tangere; tales regiæ virgines limen penetrant parentis sceptrigeri. Ille ambas patrio amore amplexus; sed major merito in Serenam pietas; nam sola poterat iratum pacare, tristemque solari; 111—140. Jam ludus erat puellæ veteres perlegere poetās, Homerum Maronemque inprimis; damnat Helenen, nec Didoni parcat; nobiliora pudicum animum exempla delectant, Laodamia, Evadne et Lucretia. Neque minor his fœminis virgo; 141—159. Inde nubilem factam quisque sibi in aula optat, incerti cui tanta contigerit uxor. Reges dicuntur antiqui jussisse conjugia a prociis emenda sub dura lege, periculo mortis dubiæ; sic Hippodamiam Pelops, Atalantam Hippomenes, Dejaniram Alcides meruit, magno vitæ discrimine. Serenam vero dignus Stilicho habuit Augusto iudice; vir sane in armis spectatus, muralique, civica et rostrata corona incinctus, solus meruit, socero dante, conjugalem coronam; 160—185. Similiter duci nupsit Thermantia; sed fortuna inferior; nam patriæ salus in Stilichone; unde ille magnis multisque potitur dignitatibus; nempe cui mandata primum cura Imperatorii stabuli, et mox peditum præfectura, magnis hisce præmiis majora adhuc ob virtutem merito;

atque ingruente bello, senes, quamquam ætate et dignitate superiores, Stilichoni tamen exercitus ducendos læti permittunt: quemadmodum, tranquillo mari, clavum sibi quisque vindicat regendum; si turbidus incumbat auster, nautæ se ratemque peritiori tradunt; sic, postquam intonuit Thracii belli tempestas, cunctis pariter cedentibus, dux electus est Stilicho; vicitque ambitum ratio salutis, et livorem formido; 186—222. Illum flens et tremens Serena in arma mittit; lætiorque victorem recipit, et dulci amplexu fovens, rogat per tuta noctis otia pugnarum descriptionem. Illo bellante, nulla optimæ conjugii capillorum cura, nullus cultus; sed vota et preces ad aras effundit, omnique intenta animo, cavet ne quid ex invidia detrimenti capiat fama absentis mariti, illumque mandatis et literis certiores facit nefariorum Rufini consiliorum; 223—237.

Dic, mea Calliope, cur tanto tempore differs
Pierio meritam serto redimire Serenam?
Vile putas donum, solitam consurgere gemmis,
Et rubro radiare mari, si floribus ornes
Reginæ Regina comam? si floribus illis,

* Carmen vel non absolutum a poeta forte, postquam Serena supplicio affecta est, vel mutilatum temporis injuria. Sero scriptum ipse primus versus indicat.

1. *Calliope*, regina Musarum, præsidens carmini heroico, sic dicta ob pulchritudinem vocis: καλλις, pulchritudo, et ὄψ, ὀπός, vox, quod pulchram habeat vocem. Horatius, Carm. III, iv, 1 sq. «dic age tibia, Regina, longum, Calliope, melos.» *Dic mea Calliope*, id est, mihi cara: sic dixit Virgilius: «nostra Thalia.» Eclog. VI, 2.

2. *Pierio serto*: Musicis hymnis. — *Serenam*. Hæc fuit Theodosio ex fratre neptis, auctore Zosimo, qui mortem illius miserabilem narrat strangulatæ ob vanam Romæ Alarico proditæ suspicionem.

3. *Consurgit coma*, quum in galorum vel tutulum struitur.

4. *Rubrum mare*, s. Erythræum, patria gemmarum i. oriens; vid. XXVIII, 563.

5. Vel hoc ipsum carmen satis declarat, *Reginas* vocari non solas regum uxores, aut quæ ipsæ rerum potiuntur, sed filias quoque et so-

Quos neque frigoribus Boreas, nec Sirius urit
 Æstibus, æterno sed veris honore rubentes
 Fons Aganippea Permessius educat unda :
 Unde piæ pascuntur apes, et prata legentes
 Transmittunt sæclis Heliconia mella futuris.
 Dignius an vates alios exercuit unum
 Femineæ virtutis opus? consorte redempto
 Casta maritali successit Thessala fato,
 Inque suos migrare virum non abnuit annos.
 Hoc Graii memorant. Latiis movet ora Camcenis
 Præscia fatorum Tanaquil, rediensque per undas

rores regum : ut nempe ipsum quoque regis nomen latius patet. Di Desæque etiam inferioris subsellii, ut hic Musa Calliope, reges et reginæ sunt, ut Græcis ἀνάρχαι et ἀνασσαί.

6. Sirius stella est in ore Caniculæ, quæ æstatis calores augere ab antiquis credita est.

7. *Veris honorem esse flores apertum est : rubentes non puto simpliciter ad colorem pertinere, sed lucem et vividum splendorem indicare, ut Virg. Georg. IV, 36, Ante novis rubeant quam prata coloribus : et suave rubens hyacinthus, Ecl. III, 63 : et suave rubens narcissus, Cir. 96. Et ne objicias, narcissos rubros etiam memorari, etiam hyacinthos non modo ferrugineos, sed et rubros : cogita etiam Brachia purpurea candidiora nive esse Albinovani II, 62 : et olores purpureos Horatii Car. IV, 1, 10. Nempe purpureum et hic rubens est splendidum, luminis plenum, ἀγλαόν. Vid. Laocæda ad Virg. Æn. VI, 641, et quos laudat Gorallus, s. Clericus ad Albinovani l. c. Conf. XXXI,*

116; XXXV, 90. — Μουσίων ἀνθήα, Antholog. lib. I, c. XII, Ep. I.

8. *Permessius Heliconis fons et flumen apud Hesiod. Theog. 5, et Virgilium, Ecl. VI, 64. Vid. Strabo IX, p. 281. De Aganippe vel ex XVII, 272, constare potest. Ovid. Fast. V, 7, Hippocrenen Aganippida unum fontem facit.*

9. In hac allegoria piæ apes Poetæ sunt : castæ, puræ, quæ nullam cuiquam injuriam inferunt; unde a Nicandro vocantur σάβις, sanctæ, piæ, bene agentes : et hinc forte : « Deorum posteritas has regnis suis excepit. » Quintil. in Declamat. Sed et melius piæ dicuntur, puto, quia Jovem aluerunt. — *Prata legentes, quæ colligunt flores pratorum.*

10. *Heliconia mella ; poetæ transmittunt posteritati sua carmina quovis melle dulciora.*

13. *Thessala hæc Alcestis Admeti conjux est. Vid. XXVI, 439.*

16. *Tanaquil, Tarquinii Prisci conjux, teste Livio, I, 34 : perita, ut vulgo Etrusci, caelestium prodigiorum mulier ; cujus rei ibi specimina memorantur. De Clælia, Liv. II, 13.*

Clœlia Tibrinas, et eodem flumine ducens
 Claudia virgineo cunctantem crine Cybellen.
 Anne aliud toto molitur carminis actu
 Mæonii mens alta senis? quod stagna Charybdis
 Armarit, quod Scylla canes, quod pocula Circe :
 Antiphatæ vitata fames, surdoque carina
 Remige Sirenum cantus transvecta tenaces :
 Lumine fraudatus Cyclops, contempta Calypso :
 Penelopæ decus est, atque uni tanta paratur

20

25

18. De *Claudia*, Vestaline virgine, an matrona, disputandi occasionem dedit scriptorum dissensus. Vide Brouck. ad Propert. IV, 11, 51; Drak. ad Sil. XVII, 33, et Duker. ad Liv. XXIX, 14. Id, quo alligatam navem, quum in vadis Tiberinis hæreret, matris Deum, perduxisse dicitur Claudia, *funem* vocat Propert. l. c. et Sil. l. c. 41. Fuerit igitur funis ex Claudiæ capillis tortus. *Cingulum* dicunt fere Christiani, qui ejus meminere, apologetæ. Graphicum hujus deductionis monumentum habetur in museo Veron. p. 252, 4, in quo catenam potius grandibus annulis intelligas, quam funem. *Capillum* nominat Sid. Apoll. carm. XXIV, 43:

Qualis nec Phrygiæ dicata Vestæ,
 Quæ contra setis Albulam tumentem
 Duxit virgineo ratem capillo.

Cybellen, Cybeben, matrem Deum Phrygiam, esse idem numen meminimus.

19. Audax pronunciatum Poetæ, totius Odysseæ consilium esse ornare Penelopem, quum quidquid vel fecit, vel passus est Ulysses, illius causa suscepit.

20. *Mæonii senis*, Homeri.

21. *Scylla*, filia Phorci, quæ se

lavans in fonte a Circe æmula venenis infecto, vidit inferiores corporis partes in rictus caninos seu lupinos conversas, et ideo se præcipitem egit, et mutata est in gurgitem.

22. *Antiphatæ fames* Læstrygonis, qua ille appeteret carnem humanam. Sedes fabulæ Odys. X, 114. — *Surdos* idem Ulysses fecit socios suos, sive *remiges* auribus cera obturandis; se alligari jussit ad malum. — *Cantus tenaces*, qui retinent, et quasi invitum affigunt, ne velit possitque adeo discedere.

24. *Contempta Calypso* quin decus sit Penelopes, non est dubium. Sed quid ad illam Polyphemi oculus exterebratus? nisi forte facit ita tenerum amorem Ulyssæis in conjugem, ut illius tantum revisendæ causa vivere, utque vivere posset, excæcare Polyphemum voluerit. Tale quid de se suaque uxore prædicat Seneca epist. IV, p. 514, de tutela valetudinis agens: « Quid jucundius, quam uxori tam carum esse, ut propter hoc tibi carior fias. Potest itaque Paulina mea non tantum suum mihi timorem imputare. »

25. *Uni pudiciæ* Penelopes celebrandæ paratur tanta scena mirabilium historiarum.

Scena pudicitiae : terrae pelagique labores,
 Et totidem sævi bellis, quot fluctibus, anni,
 Conjugii docuere fidem : sit Claudia felix
 Teste Dea, castosque probet sub numine mores,
 Absolvens puppisque moras crimenque pudoris : 30
 Penelope trahat arte procos, fallatque furentes
 Stamina nocturnæ relegens solertia telæ;
 Non tamen audebunt titulis certare Serenæ.
 Quod si nobilitas cunctis exordia pandit
 Laudibus, atque omnes redeunt in semina causæ, 35
 Quis venerabilior sanguis? quæ major origo,
 Quam regalis, erit? non hoc privata dedere
 Limina, nec tantum poterat contingere numen
 Angustis Laribus : patruo te Principe celsam
 Bellipotens illustrat avus : qui signa Britanno 40
 Intulit Oceano, Gætulaque reppulit arma.
 Claram Scipiadum taceat Cornelia gentem,

26. Deest hic versus Med. 1 et 4.
 27. Decem Ulyssis anni sævierant
 bellis et pugnis ad Trojam, totidem
 anni fluctibus ac tempestatibus in
 reditu sustinendis. Omnes fidelem
 ostenderunt conjugii, cujus inde
 elucet virtus et amabilitas.

30. *Crimen pudoris*, intell. violati. Fuisse enim ante hoc factum
 ambiguae famæ Claudiam, scriptores
 laudati narrant.

32. *Solertia* est ipsum virtutis
 nomen abstractum pro concreto
 positum. Sed quod *nocturnam telam*
 vocat, non est accipiendum quasi
 nocte texuerit Penelope, sed tela,
 quam nocte retexuit : hoc signifi-
 cat h. l. verbum *relegere*, q. d. re-
 tro legere, ut *relegere cursus* Horat.
 Carm. I, xxxiv, 5, est retro cur-
 rere ea via qua veneras.

33. *Titulis nobilitatis, honoris, virtutis.*

35. *Omnes laudes redeunt tanquam in semina causæ suæ.* Inge-
 nita a majoribus virtus, ingenium
 virtutis capax, velut semen est, e
 quo enascuntur actiones. Cur tan-
 tus vir factus est Cæsar? præclarum
 nactus erat ingenium, materiem
 velut herois. Hoc jam ad Serenæ
 natales transfert, de quibus videnda
 tabula genealogica.

38. *Numen* hic majestas, et ma-
 gna vis ingenii.

40. *Signa Britanno*; supra hoc
 vidimus de Theodosio seniore.

42. *Cornelia*, Gracchorum mater,
 virtute et doctrina florens mulier,
 cujus etiam fragmenta literarum
 exstant, et cum Cornelio Nepote
 solent edi.

Seque minus jactet Libycis dotata tropæis.
 Cardine tu gemino lauros prætendis avitas;
 Inde Caledoniis, Australibus inde parentum
 Cingeris exuviis: necdum moderamina mundi
 Sumpserat illa domus, quum te Lucina beatis
 Ederet astrorum radiis. O maxima rerum
 Gloria! post genitam didicit regnare Serenam.

45

Quid dignum memorare tuis, Hispania, terris
 Vox humana valet? primo levat æquore Solem
 India: tu fessos exacta luce jugales
 Proluis, inque tuo respirant sidera fluctu.
 Dives equis, frugum facilis, pretiosa metallis,

50

43. *Dotata*; puellæ romanæ pro dote computabant et paternos triumphos, seu gloriam victoriis collectam.

44. *Cardinem* ponit ut alias *polum*, pro regione: quamquam hic etiam propria s. angustiore significatione potest accipi, quum septentrionales sint Britanni, Caledonii præsertim, qui hodiernis Scotis (vid. XXII, 146) respondent. Conf. VII, 52; VIII, 24 sq. — *Prætendis lauros*, præ te fers, ut in triumpho.

45. *Caledoniis*, Scoticiis; nam eam insulæ partem, quæ nunc Scotia est, Caledoniam olim appellatam, quum ex aliis, tum ex Tacito maxime liquet. Claverius. — *Parentum* nomine patrem et avum comprehendit. *Exuviæ*, spolia, quæ detraxerunt pater et avus hinc Britannis, hinc Mauris.

47. *Lucina* maturandis partibus præfecta, *Rite maturos aperire partus Lenis Ilithyia* (Hor. Car. sæc. 13 sq.), edidit Serenam beatis astrorum radiis, sub felici constellatione.

49. Splendidum nihil hoc vide-

tur. Tale quid autem, nisi fallor in animo Poeta habuit: domus Theodosiana ideo regno aucta est, quia habebat jam Serenam, quam humilior sors regia non deceret. Cæterum hinc discimus, post A. C. 379, quo imperare cœpit Theodosius, natam esse Serenam.

50. Post generis laudem transit ad patriam, et hic etiam, ut solet, modum excedit.

51. Solemne poetis Solem mergere Oceano occidentali circa Hispaniam, et Indico sive Orientali educere; vid. XVIII, 353. Dant illi nempe equos, quos a fatigatione et sudore curant abluendos poetæ, ut nostros.

53. *Respirant*; sidera fatigata suo cursu lavantur aquis tuis, et sic recreata respirare liberius videntur.

54. *Equus*, antiquum Hispaniæ in nummis symbolum, ad equorum, quos gignit, multitudinem et præstantiam refertur. Propter fertilitatem terræ et metallorum divitias olim fuisse nobilem, idque

Principibus fecunda piis; tibi sæcula debent 55
 Trajanum: series his fontibus Ælia fluxit.
 Hinc senior pater; hinc juvenum diademata fratrum.
 Namque aliæ gentes, quas fœdere Roma recepit,
 Aut armis domuit, varios aptantur in usus
 Imperii: Phariæ segetes, et Punica messis 60
 Castrorum devota cibo: dat Gallia robur
 Militis: Illyricis sudant equitatibus alæ.
 Sola novum Latiis vectigal Iberia rebus
 Contulit, Augustos. Fruges, æraria, miles
 Undique conveniunt, totoque ex orbe leguntur; 65
 Hæc generat, qui cuncta regant: nec laude virorum
 Censeri contenta fuit, nisi matribus æque
 Vinceret, et, gemino certatim splendida sexu,
 Flaccillam Mariamquæ daret pulchramque Serenam.
 Te nascente, ferunt per pinguia culta tumentem 70
 Divitiis undasse Tagum: Callæcia risit

mutatum, et quibus rationibus? non difficilis, sed longior est disputatio. — *Metallis*; in Hispania multæ auri argentique venæ, quas usque ad miraculum celebrant Aristoteles, Diodorus Siculus, Plinius, Justinus et alii.

56. *Series Ælia*, Hadrianus, et qui ab eo nomen per adoptionem duxere. *Senior pater* Theodosius est; *juvenes fratres* Arcadius et Honorius. Dicit *juvenum diademata* ad signandos *juvenes* diademate regio ornatos.

58. *Gentes* vocat, sed maxime regionum ipsarum munera intelligere Poetam, apparet.

61. *Devota* videtur dixisse, ut inde numen aliquod et divina majestas Imperii Rom. intelligatur. Deo enim proprie *devoveri* aliquid dicitur.

62. *Miles* antiqua ratione ab equite distinguitur. — *Illyricæ* gentes adhuc equestrem militiam amant: inde illa Husarorum, ut hodie vocantur, disciplina. Nempe loquimur de Illyrico, quantum erat Claudiani ætate, ad Danubium usque a sinu inde Hadriatico patens; vid. ad VII, 201. Verbo *sudant* celeritatem, credo, equorum voluit notare. Horat. Carm. I, xxv, 9, *Eheu quantus equis, quantus adest viris Sudor!* — *Alas esse equitum*, ut militum *cohortes*, bene Poeta meminerat.

68. *Sexu; cultu, sensu*, alii.

69. *Ælia Flaccilla*, mater Imperatoris Honorii, X, 43. *Maria*, Honorii comitis uxor, mater Serenæ.

71. Hispanica nomina, et quidem Hispaniæ septentrionalis, po-

Floribus, et roseis formosus Duria ripis
 Vellera purpureo passim mutavit ovili.
 Cantaber Oceanus vicino litore gemmas
 Exspuit : effossis nec pallidus Astur oberrat
 Montibus ; oblatum sacris natalibus aurum
 Vulgo vena vomit ; Pyrenæisque sub antris
 Ignea flumineæ legere Ceraunia nymphæ :
 Quæque relabentes undas æstumque secutæ
 In refluos venere palam Nereides amnes ;
 Confessæ plausu dominam, cecinere futuris

75

80

nit, *Tagum* aureas arenas agentem, *Callæciam* regionem, s. *Callaicam*, quæ Gallicia hodie est, tum *Duriam*, quem *Durium* alii vocant prima syllaba producta : sive cogitate ita scripsit Noster, sive aberravit ad *Duriam* Italiæ, *Alpinum* flumen. *Tagus* hodie *Tagorio* ; *Duria*, seu *Duero*, aliis dicitur *Turia*.

73. Imitatus videtur Virgil. Ecl. IV, 43 ; sed minori iudicio :

.....Aries jam suave ridenti

Murice, jam croceo mutabit vellera luto, etc.

— *Ovili* designat gregem ovile implentium.

75. *Pallidi* metallorum *Asturiæ* fossores, quod toti huic generi, apud inferos et velut inter manes versanti, solemne est. *Cæterum* in hac auri gignendi societate *Asturiam*, atque *Callæciam* et *Lusitaniam* conjungit Plin. XXXIII, 4, s. 21.

74. In litore inter calculos alios interdum inveniuntur etiam gemmæ.

76. *Oblatum*.... aurum videtur dicere cum respectu ad aurum oblativum, quod Senatores quibusdam occasionibus (quibus forte ex h. l. gratulatio natalium adjicienda est) ultro offerre Imperatori solebant ;

de quo vid. Jac. Gothofr. paratit. ad Titulum C. Th. VI, 2, de Senatoribus, et. . . auro oblaticio. Pro hoc auro oblaticio igitur *Serenæ* natalibus aurum *Vulgo vena vomit*.

78. *Ceraunia* gemma memorata Plinio, XXXVII, 9 et 10 : posteriore loco s. LXV, nomen inde videtur repetere, quod *cadere cum fulminibus* (*καταβρυσις*) dicatur. Mihi probabile est, potius insignem gemmæ fulgorem, quasi cujusdam fulminis sic notatum : certe Noster ea de causa vocat *ignea*.

81. *Cecinere Auspicium Nereides*, i. e. prædixere, quod illa quondam adulta matrimonium habitura, quanto marito destinata sit. Omnis antiquitas futurorum prædictionem Dis tribuit, non summis tantum, et quos majorum gentium ludens vocavit Cicero ; sed minoribus quoque, *Silenis*, *Satyris*, *Harpyiis* adeo, tum speciatim marinis, *Proteo*, *Nymphis*, etc. Ipsam *divinationis* nomen inde ortum, ut reciproca videantur esse et ἀντιπροσέπειν, Deus est, ergo divinare potest : divinat, ergo divinus est. Ipsum autem *divinus* utramque notionem habet.

Auspicium thalamis. Alio tum parvus in axe
Crescebat Stilicho, votique ignarus agebat,
Debita cui longe conjux, penitusque remoto
Orbe parabatur tanti concordia fati.

85

Nec tua mortalis meruit cunabula nutrix.
Ubera prima dabant gremiis redolentibus Horæ,
Ternaque te nudis innectens Gratia membris
Afflavit, docuitque loqui: quacumque per herbam
Reptares, fluxere rosæ; candentia nasci
Lilia: si placido cessissent lumina somno,

90

82. *Alio in axe*, apud Vandalos. Oros. VII, 38: *Inter ea comes Stilicho, Vandalorum imbellis, avaræ, perfidæ et dolosæ gentis genere editus*, etc. Sed assignare propius patriam Stilichoni, in gente tam vaga et ambulatrice, cui non inepte a German. verbo *wandeln* nomen arcessas, difficile est: non improbable tamen videtur, ad sinistram Danubii ripam, Illyrico, speciatim Pannoniæ oppositam, patriam Stilichonis fuisse.

83. *Votivæ nuptialis*, ipsiusque matrimonii. Forte hoc ipso tempore cœperunt *voti* nomine ita uti, quod deinde JCTis solemne fuit, ubi dicerent, *ad secunda vota transire* e. i. g. a. — *Debita conjux*, fato destinata, solemni formula, de qua vid. ad Æn. VI, 66. *Concordia fati* ipsum matrimonium significat.

87. *Redolentia gremia* videtur Horis tribuere cum respectu ad Veris flores et fructus Autumni, quæ tempestates apud Græcos *Horæ* peculiariter dicuntur. In Hymno Orphico, p. 140, πολλοὶ δὲ μὲν λέγουσι, etc. Cæterum antiquum est Horis, in quantum personæ et Deæ sunt, tale munus nutricium tri-

buere. Opportune huc adtulit Heinsius locum Pindari, Pyth. Θ, 104, ubi Aristæum, Cyrenes nymphæ filium, Mercurius defert Horis: Ταὶ δ' ἐπιγυνίδιον κατὰ χάμηναι βρέφος αὐταῖς, Νέκταρ ἐν χεῖρεσσι καὶ ἀμβροσίαν σάχουσι, pueri suis genibus impositi labiis nectar instillant et ambrosiam. Hic dant ubera Serenæ: itaque matres fuisse oportet, quod nescio an aliquis tradiderit. Cæterum nomina boni ominis tribuunt eis Hesiodus, Theog. 902, Hymnusque Orphicus, 42, Εὐνομίαν, Δίκην, Εὐφρίνην.

89. *Afflavit* delectum docte verbum, quo divinum munus, commendationem vultus, sermonis, gestus, impertitum Serenæ, declaratur, ut Æn. I, 391, filio suo *Æneæ lumenque juventus Purpureum, et lætos oculis adflarat honores*.

91. Si in gramine dormiendi causa jaceret Serena infans, surgebat statim e terra purpurea viola, *factura et præstituta infanti cubile*. Hæc erat veris speciem præbens *imago regalis lecti*, cui destinata erat puella. Igitur *factura servandum* puto: *fractura* nescio quomodo hic placere potuerit. *Frangere*

Purpura surgebat violæ, factura cubile
Gramineum, vernansque tori regalis imago.

Omnia non audet genitrix tam magna fateri,
Successusque suos arcani conscia voti

95

Spe trepidante tegit: gestabat Honorius arcto

Te pater amplexu. Quoties ad limina princeps

Theodosius privatus adhuc fraterna veniret,

Oscula libabat, teque ad sua tecta ferebat

Lætior. In matrem teneris conversa querelis,

100

« Quid de me propriis auferre Penatibus, inquis,

Imperat hic semper? » Præsagia luserat error,

Et dedit augurium regnis infantia linguæ.

Defuncto genitore tuo sublimis adoptat

Te patruus, magnique animo solatia luctus

105

Restituens, propius, quam si genuisset, amavit

Defuncti fratris sobolem: nec carior olim

lectos, s. *toros* dicuntur suo incubitu homines: purpura violæ quomodo frangere cubile potuerit, non video. Porro bene convenit, ut illa *purpura* dicatur per appositionem *imago tori*, species lecti.

94. *Genitrix* Serenæ hæc portenta observans, et pro ominibus illa magnitudinis infanti destinatæ habens, non ausa est fateri. Si Christiana fuit, ut nec improbabile est, forte Josephi patriarchæ invidiam metuit.

98. *Theodosius*. De hac forma vid. ad XV, 216,

101. *Propriis Imperat*. In his duobus verbis omen seu augurium continetur. *Proprii* Penates sunt domus privata: *Imperat*, refertur ad Theodosium quem infans Serena omnatur Imperatorem fore.

102. *Hoc proprie omen* vocabant, cum verba alio consilio prolata apte

caderent, ut possent futurum quiddam significare. Collegi olim plusscula de hoc genere ominum, Chrestom. Plin. LI, LV, p. 438, præsertim ex Cic. de Divinat. I, 45, et II, 40. Parvula Serena queritur, a Theodosio patruo de suis Penatibus auferri: hoc deinde magna cum illius felicitate factum per adoptionem. *Regnum* hic est conditio mulieris a Rege vel Imperatore adoptatæ.

103. *Dedit augurium infantia*. Pueri prophetiæ celebrantur in sacra scriptura; sed et in profanis auctoribus, pueri optima rerum futurarum præsgia dederunt. — *Augustum pro augurium* Buslid.

107. *Nec carior*. Amor mutuus non magis devinxit inter se Laco- nas, Castorem scilicet et Pollucem, liberos Ledæ, quam devinxerat Theodosium et Honorium fratres.

Mutua Ledaëos devinxit cura Laconas.

Addit et proprio germana vocabula nato;

Quaque datur, fratris speciem sibi reddit adepti. 110

Denique quum rerum summas electus habenas

Susciperet, non ante suis impendit amorem

Pignoribus, quam te pariter fidamque sororem

Litus ad Eoum terris acciret Iberis.

Deseritur jam ripa Tagi, Zephyrique relictis 115

Sedibus Auroræ famulas properatur in urbes.

Incedunt geminæ proles fraterna puellæ;

Inde Serena minor, prior hinc Therman tia natu,

Expertes thalami, quarum Cythereia necdum

Sub juga cervices niveas Hymenæus adegit. 120

Utraque luminibus tumidum micat : utraque pulcras

Excitat ore faces : qualis Latonia virgo ,

Et solo Jove nata soror ; quum fortè revisunt

108. *Laconas* intelligit *Castora* et *Pollucem*, quorum hic natura immortalis illum mortali creatum semine alterna morte redemit, ut est *Æn. VI, 121*. *Theodosius* suo filio dedit *germana vocabula*, nomen fratris sui defuncti, vocavit *Honorium*.

109. *Addit*. *Theodosius* dedit filio suo *Honorio* nomen fratris sui, qui et *Honorius* dicebatur, sic ut in filio suo servaret sibi imaginem quamdam fratris amissi.

113. *Sororem* *Serenæ* *Therman tiam* forte nesciremus, nisi hic et deinde v. 186, illius memoriam servasset *Poeta*.

116. *Urbes Auroræ famulae*, Orientalis imperii sedes *Constantinopolis*, et vicinæ.

117. *Proles fraterna*, *Therman tia* et *Serena*, filii *Honorii*, qui frater erat *Theodosii*.

119. *Cythereia juga esse mari* amorem sexus alterius, constat : ille amor, illud jugum eo sanctius est, quum *Hymenæus*, nuptiarum Deus, cervicem ante liberam sub illud adegit.

121. *Tumidum* a poetis ad maturitatem nubilem significandam adhiberi, vel *Noster* satis docet, *XXXI, 124*, *matura tumescit Virginitas*. Sic *tumida virginitas est* *Stat. Theb. II, 204*, et *Achill. I, 292*, *Virginitas matura toris, annique tumentes*. Nondum tamen ausim simpliciter damnare antiquam lectionem *timidum*, quæ virginealem modestiam, virorum metuentem, indicare potest. Verbum *micare* vividum illum oculorum vigorem, quas sibi sagittas *Cupido* facit, signat : *timidum* illis ignibus moderatur.

123. *Solo Jove* nata est, e cerebro illius, *Minerva*, soror *Dianæ*.

Equorei sortem patruī, spumantia cedunt
 Equora, castarum gressus venerata Dearum; 125
 Non ludit Galatea procax, non improbus audet
 Tangere Cymothoen Triton, totoque severos
 Indicit mores pelago pudor, ipsaque Proteus
 Arcet ab amplexu turpi Neptunia monstra.
 Tales sceptriferi visuræ tecta parentis 130
 Limen Honoriades penetrant regale sorores.
 Ambas ille quidem patrio complexus amore :
 Sed merito pietas in te proclivior ibat.
 Et quoties, rerum moles ut publica cogit,
 Tristior, aut ira tumidus flagrante redibat, 135
 Quum patrem nati fugerent, atque ipsa timeret
 Commotum Flaccilla virum, tu sola frementem
 Frangere, tu blando poteras sermone mederi.
 Alloquiis hæere tuis; secreta, fidelis :
 Prisca puellares reverentia transilit annos. 140

124. *Patruus* filiarum Jovis Neptunus. *Spumantia* ipsum jam indicat quiddam affine Veneri, quæ Ἀερόδι-τη, e spuma maris orta putatur.

126. *Galatea*, Nympha sic dicitur ἀπὸ τοῦ γάλατος, a lacte seu candore.

127. *Tritonis* et *Cymothoes* lusus describit etiam X, 136 sq.

128. *Pudor*, reverentia virginum majorum, scilicet Serenæ et Thermantiae. — *Proteus* velut pastor quidam monstrorum marinorum. Virg. Georg. IV, 395; Horat. Carmin. I, 11, 7.

133. *Pietas*, pius amor, studium paternum magis propensum erat in Serenam, quam in Thermantiam.

135. Hic alius tumor ab ira, ut Hor. de Art. Poet. 94 :

Iratuque Chremes tumido delitigat ore.

Vid. Bendl. ad ejus libelli v. 197, ubi legit, *et amet pacare tumentes.*

137. *Fremmentem*; immurmurantem, et leonis instar rugientem: ira quippe Theodosii magnas calamitates intulit. Vid. lib. II in Ruf. v. 280. Alias tamen a Cedreno dicitur: χαρίεις τὴν ἐμυλίαν, τὸν τρόπον δὲ χαρίστατος: *gratus in alloquiis, moribus autem gratissimus.*

139. *Alloquiis hæere tuis* solebat Theodosius: tu, Serena, *secreta*, taciturna, secreti capax jam tumeras, et *fidelis*. *Prisca*, sæculo antiquo digna *reverentia*, et venerabilitas, sit venia verbo, quæ in te erat, superabat annos puellares.

140. *Prisca reverentia*, digna sæculis priscis, et quæ simili deferatur ætati: ac revera fuit in Serena mira taciturnitas, comitasque morum.

Non talem Triviæ confert laudator Homerus
 Alcinoë genitam : quæ, dum per litora vestes
 Explicat, et famulas exercet læta choreas,
 Auratam jaculata pilam, post naufraga somni
 Otia, progressum foliis expavit Ulyssem. 145
 Pierius labor, et veterum tibi carmina vatum
 Ludus erant : quos Smyrna dedit, quos Mantua, libros
 Percurrens, damnas Helenen, nec parcis Elissæ.
 Nobiliora tenent animos exempla pudicos.
 Laodamia sequens remeantem rursus ad umbras 150
 Phylaciden, et prona ruens Capaneaia conjux
 Communes ardente viro mistura favillas,
 Et gravis incumbens casto Lucretia ferro,

141. Nausicæ, Alcinoi Phæacum regis filiæ, præfert Serenam, quam Dianæ (hæc enim est *Trivia*, tri-formis Hecate) comparat Homerus, Od. 7, 102. Hæc dum siccantur in litore vestes, pila ludit cum puellis suis; strepitu illo excitatus Ulysses a naufragii labore somno se recreans, prodit de virgultis suis, etc.

147. *Smyrnam* hic facit Homeri patriam, imitatus Statium suum, Silv. IV, 2, 9: « non, si pariter mihi vertice læto Nectat adoratas et Smyrna et Mantua lauros, Dignaloquar. » — *Libros Homericos* et Virgilianos: sicque Serena linguæ latinæ et græcæ perita erat et docta: qualis fuit Sappho apud Græcos, Cornelia apud Romanos, et apud nos Margarita Valesia, Navarrorum Regina, avia Henrici Magni, quippe æternis literarum monumentis, quæ plurima et præclarissima conscripsit, nominis sui memoriam posteritati consecratam reliquit. » Scævola Sammarthanus. Idem sentiendum de Margarita Henrici Ma-

gni uxore, quæ Commentarios eleganter scripsit. — *Mantua*; natus erat Virgilius prope Mantuam, in vico cui nomen Andes, vulgo *Pietola*.

148. Laudat castitatem Serenæ, quæ *Helenen* damnet, nec *Elissæ* s. Didoni, parcat: secus atque illa apud Juvenalem, VI, 435, doctrinæ affectatrix, quæ perituræ ignoscit *Elissæ*.

150. *Laodamia* impatienter adeo tulit mortem Protesilai, conjugis sui, cui Iphiclus pater, *Phylacus* avus adsignatur (vid. Eustath. ad D. B, 695, p. 245, 11) ut mortem in complexu ejus ab inferis revocati oppeteret. Hinc comes extincto *Laodamia viro*, Ovid. Trist. I, vi, 20. Hujus *Laodamiæ* ad Protesilaum suum est Ovidiana Epistola XIII.

151. *Capanei* conjux Evadne viri se rogo iniecit, de qua Martialis IV, 75:

Arserit Evadne flammis injecta mariti.

Evadnen et Laodamiam etiam uno versu, Æn. VI, 447, junxit Virgilius.

Vulnere quæ proprio facinus testata tyranni
 Armavit patriæ justos in bella dolores,
 Exsule Tarquinio; memorandaque concidit, uno
 Ulta pudicitiam libertatemque cruore.
 Talia facta libens non tu virtute minori,
 Sed fato meliore, legis. Jam nubilis ætas
 Principe sollicito votis erexerat aulam
 Incertis, quem tanta tori fortuna maneret.

155

160

Antiquos loquitur Musarum pagina reges,
 Quod dira sub lege procos certare juberent,
 Empturos thalamum dubii discrimine leti,
 Et sua crudeles gauderent pignora mortis
 Ambitione peti. Curru Pisæa marino

165

156. Ablativi *Exsule Tarquinio* rarior hic vis est. Ita armavit dolores patriæ Lucretia, ut exsul fieret, exsulatum abiret ad Etruscos Tarquinius.

159. *Fato meliore*. Laodamia, Evadne, Lucretia, amorem maritorum et fidem conjugii probarunt in morte virorum, in injuria illata corpori: tu felicior, idem factura, non habuisti exempli talis occasionem vel necessitatem.

160. *Vota referenda* videntur ad adolescentes, qui erigebantur votis et spe nuptiarum regiarum.

163. *Quod* particula non simpliciter ἀπηνυμᾶτιχῇ est, quam tamen hæc ætas non refugit; sed potest rationalis s. causalis quodammodo videri. Quosdam reges hoc nomine celebravit historia, *quod juberent*, etc. His regibus e nostris libris addere licet Saulum, a genero suo centum præputia Philistæorum sibi stipulantem.

164. *Emerere thalamum*, Virgiliana formula, Georg. I, 31:

Teque sibi generum Tethys emat omni-
 bus undis.

Hic etiam ad antiquum omnium fere gentium morem respicitur, quo viri sibi emebant, pretio comparabant uxores.

166. *Enomaus*, Elidis et Pisarum tyrannus, a genero mortem ut caveret ab oraculo monitus, eam legem posuit prociis Hippodamiæ filiæ, ut eam haberet, qui ipsum patrem quadrigis vicisset, interficerentur vero victi. Post XIII ita interemptos accipit conditionem Pelops, etc. — *Currum* pro equis junctis hic etiam capiendum, apparet: *Marinum* autem, a Neptuno acceptum. Fabula hæc inter nobilissimas Græcorum, multis monumentis, quæ Pausanias adhuc vidit, celebrata; vid. qui laudantur ad Hygin. fab. 84. Quum ab ea originem ludorum Olympicorum derivarent, suo illam more cecinit Pindarus Ol. A. Illud de equis, a Neptuno acceptis, v. 139 sq. Hinc *Neptunia lora* Pelopidat Stat. Theb. VI, 283.

Fugit tela Pelops : nam perfidus objice regis
 Prodidit OEnomai deceptum Myrtilus axem.
 Hippomenes trepidus cursu ferroque secutam
 Aurato volucrem flexit Schœneida pomo.
 Herculeas vidit fluvio luctante palæstras.
 Mœnibus ex altis Calydon, pretiumque labori
 Dejanira fuit, quum pectore victor anhelò
 Alcides premeret, retroque Acheloius iret
 Decolor : attonitæ stringebant vulnera Nymphæ;
 Saucia truncato pallebant flumina cornu.
 Te non Hesperidum pomis, non amne subacto,
 Non socerum fallente rota, sed iudice dignus

170

175

167. *Objice*, poetice: obex est ille clavus, qui perforato axi extremo inditus prohibet, ne rota, lubricato axungia modiolò, inter rapidum illum circumactum desilire, destituere (*decipere*) axem, et terræ illisum frangere, evertere quidem certe aurigam, possit. Hunc clavum, (μολον ἐπὶ τοῦ ἀραξόντιου) aut plane non indidit, aut cereum fecit Myrtilus, faber et auriga OEnomai (ἀρματοπῆγος καὶ ἡνίοχος) ab Hippodamia corruptus, ut ex antiquioribus narrat Schol. Apollo. Argon. I, 752.

168. *Deceptus axis* est, ut jam innuimus, destitutus ab illo clavo s. retinaculo suo, ut non amplius innitatur rotæ, sed terræ illisus frangatur, aut hæreat certe. Vid. de usu hujus verbi poetico copiosam silvam ab Heinsio et Burmanno collectam ad Æn. IV, 17.

169. Hippomenis et Atalantæ Schœnei fil. fabulam delicate narrat Ovid. Met. X, 560. Breviter cursu certantem secum puellam, quoties superatura videbatur, malo aureo (qualia sunt Hesperidum, quorum

tria a Venere acceperat) projecto retardavit. Turbas ac dissidia mythologorum de hac Atalanta refert Spanh. ad Call. H. in Dian. v. 216, p. 275 sqq.

171. Dejaniram OEnei, qui Calydone imperitabat, filiam, simul petebant Hercules et Achelous, fluvius patrius, qui, ut alii Dii marini, formas assumere, prout opus esset, varias poterat. Exitus hic fuit, ut superaret Hercules, cornu alterum perderet Achelous, quod nymphæ susceptum fructibus omnibus impletum *Copiae Cornu* fecere; eandem nempe, quas noster facit *stringere*, h. e. alligare et claudere studere vulnera patris sui. Narrat pulchre ipse Achelous apud Ovid. Metam. IX pr. De fluvio *pallente*, et *cornibus* fluviorum conf. dicta ad XX, 163 sq.

176. *Squallebant* conjecit Heius.

177. *Hesperidum poma* vocat mala aurea, quæ a Venere accepta jactavit, ut modo dictum, Hippomenes. Cf. VII, 37.

178. *Non socerum fallente rota*, ut Pelops.

Augusto, variis Stilicho spectatus in armis
Accipit, et regni dotes virtute paravit.

180

Sæpe duces meritas bello tribuere coronas.
Hunc cingit muralis honos : hunc civica quercus
Nexuit : hunc domitis ambit rostrata carinis.
Solut militiæ mira mercede jugalem
Promeruit Stilicho, socero referente, coronam.
Agnovit patrui similem Thermantia curam :
Nupsit et illa duci; sed longe fata sororis
Inferiora tuis : alio tibi lumine tædas
Accendit Romana Salus, magnisque coronis
Conjugium fit cura tuum : dilectus equorum,

185

190

180. *Regni dotes*, munera, quæ debebantur domui regiæ pro puella regina.

181. De militaribus coronis multa ubique mentio. Locus classicus Plin. XVI, 4, explicatus et illustratus a me Chrestom. Plin. n. 72, collato præsertim altero Gellii V, 6.

182. *Muralis honos*; corona muralis facta in speciem pinnarum muri et ei decreta, qui primus murum conscendisset.

183. *Rostrata*, corona navalis in rostri speciem ex auro facta.

184. *Jugalem coronam*, h. e. nuptialem s. matrimonium e domo regnatrice, militaris virtutis præmium interdum fuisse, docet historia tum sacra, tum alia.

185. *Referre mercedem* hic dicitur ea ratione, qua referre gratiam.

187. Quis hic *dux* maritus Thermantiae fuerit, non potest hodie, ut videtur, confici. Barthius conjicit, fuisse Bathanarium, de quo Zos. V, 37; sed levi nimis conjectura.

189. *Romana Salus* hic ut Des

cujusdam nomen poni videtur, ita fere ut alias Fortuna P. R. Quæ sequuntur, ita intelligo : *Conjugium tuum*, Serena, fit in Stilichone cura et incitamentum *magnis coronis*, h. e. ad fortia facta patranda, et magnas inde promerendas coronas. Dativus casus *coronis* positus pro accusativo a præpositione *ad* recto. Sed dignius mihi locutus videretur poeta, si pro cura legeretur *causa*; quod nomen, quum invenire in bono libro optarem, voti critici me compotem mox observavi.

190. *Dilectus equorum* indicat illud quod est in tabula honorum Stilichonis, *comes domesticorum et stabuli sacri*. Vid. Guther. de Off. Do. Aug. II, 17. Nam *sacra* vocantur Constantinopolitanorum non *largitiones* modo, sed *stabula* etiam et *præsepia*. Laudantur hic patris equorum insignium. Atque Argos Ἰππόβοτος quidem jam Homero laudatum Il. γ, 75 et 258. Vid. Varr. R. R. II, 1, 9. *Phrygios* hoc poetæ nostri testimonio, ab ætate Vegetii non remoti, intelligo Mulom. IV,

Quos Phrygiæ matres, Argæaque gramina pastæ
 Semine Cappadocum sacris præsepibus edunt,
 Primus honos. Geminò mox idem culmine duxit
 Agmina; commissosque labor sic gessit honores,
 Ut semper merito princeps quum magna dedisset, 193
 Deberet majora tamen. Si bellica nubes
 Ingrueret, quamvis annis et jure minori
 Cedere grandævos equitum peditumque Magistros
 Adspiceres, totumque palam permittere Martem.
 Nec gradus ætatisve pudor senioribus obstat, 200

6, 3, ubi *Frigisci* librariorum culpa vocari videntur. Eodem loco memoratur *Cappadocum gloriosa curribus nobilitas*. Phryges ipsi ab Homero dicuntur ἱππόδαμοι, equorum domitores; et αἰολόπωλοι, varios velocesque pullos habentes.

192. *Sacris præsepibus*; stabulum sacrum, Imperatorium: adeo ea omnia sacra dicuntur, quæ regum sunt!

193. Esse in hoc versu descriptionem Magistri utriusque militiæ per Orientem, dubium mihi non est. Hanc autem commode effici lectione, quam retinui, Heinsiana, itidem mihi liquet. — *Culmen* certe de magisterio et quocunque gradu altiore frequenter ponitur. Vid. Gothofr. Glossar. nomic. Cod. Theod. et ipse Noster III, 205; XVII, 16; XXXI, 58. Sed hoc non eo valet, ut hanc Claudiani manum esse ausim contendere. — *Geminum Idæ germen* interpretatur cl. Hagenbuchius Epist. epigraph. p. 294 et (28) intelligit Idæ nomine ipsum Orientis imperium, cujus germen sint milites. Mihi, si sit a Claudiano, interpretari liberet, geminum baculum, s. sceptrum, symbo-

lum duplicis magisterii, ab Idæ nobilissima silva decisum: ita ut illud V, 162, *fraternas ex æquo dividat hastas* significat exercitum a Theodosio relictum inter fratres æquis partibus dividat. Fuit Stilicho equitum peditumque magister; hoc *geminum est culmen*, seu duplex honos, ad quem, velut ad dignitatum pulcherrimarum fastigium, evectus est. Sic et apud Gallos, « Comes stabuli regii, » *Connétable*, prima fuit in re militari dignitas.

194. *Labor Stilichonis*, h. e. consueta metonymia ipse Stilicho laboriosa diligentia sua *sic gessit* munera sibi demandata atque honores, etc. *Merito* deponentis significatione, merenti.

196. *Bellica nubes*, incursus Barbarorum, nubis instar, erumpens et effervescens in regiones romanas.

199. *Totum permittere Martem*; totius belli curam atque molem Stilichoni juniori committebant etiam ipsi senes.

200. *Pudor ætatis* vel est reverentia, quam suæ putabant habendam ætati a minori potestate majores; vel metus, ne sibi turpe esset minori parere.

Ne juveni parere velint : ceu flamine molli,
 Tranquillisque fretis, clavum sibi quisque regendum
 Vindicat : incumbat si turbidus Auster, et unda
 Pulset utrumque latus, posito certamine nautæ
 Contenti meliore manu, seseque rateaque
 Unius imperiis tradunt, artemque pavore
 Confessis finem studiis fecere procellæ.
 Haud aliter Stilicho, fremuit quum Thracia belli
 Tempestas, cunctis pariter cedentibus, unus
 Eligitur ductor : suffragia quippe peregit
 Judex vera timor : victus ratione salutis
 Ambitus, et pulsus tacuit formidine livor.

205

210

Quis tibi tunc per membra tremor, quantæque cadebant
 Ubertim lacrymæ, quum sæva vocantibus arma
 Jam lituis, madido respectans limina vultu,
 Optares reducem, galeæque inserta minaci
 Oscula cristati raperes festina mariti?

215

206. *Procellæ*, turbantes animos ac dejicientes, *fecere finem studiis* vectorum gubernare volentium, *pavore suo confessis artem* gubernatoris, quam ante vel contemnebant, vel vindicabant sibi. *Studia* ipsos vectores signant, in quantum studiis gubernandi turbantur et turbant.

207. *Studiis*. Tempestates finem faciunt studiis, id est, desideriis et contentionibus regendæ navis : *artem confessis*, non quod studia confiteantur artem, sed quod homines studiosi regendæ navis, terribi fateantur et agnoscant in periculo industriam viri peritioris.

208. *Thracia tempestas*. Bellum in Thracia tonans, idque cum Getis gerendum.

209. *Cedentibus* ; duo candentibus.

210. *Septem Erigitur*; non male.

211. *Timor*. Loco suffragiorum, timor periculi, ex re ipsa, veraque virtutis æstimatione, fecit, ut Stilicho dux eligeretur.

213. Unus, *Quis tua*.

215. Quomodo Serena hic in discessu viri *respectet limina*, non facile est dicere. An fingit deducendi causa extra limen progressam, nunc in ipso discessu illud respicere, et velut ostendere marito, atque commendare. Si *numina* legamus, intelligentur oculi in cælum sublatis. — *Respectans limina*; tu respicis domum tuam lacrymando, et quasi admones reditus celebrandi.

217. *Raperes*; velut raptim furareris, ne maritum ad bella properantem in tanto patriæ periculo retardares.

Gaudia quæ rursus, quum post victricia tandem
Classica sidereas ferratum pectus in ulnas

Exciperes : castæ tuto per dulcia noctis

220

Otia pugnarum seriem narrare juberet ?

Non illo nitidos umquam bellante capillos
Comere ; non solitos gemmarum sumere cultus.

Numinibus votisve vacas , et supplice crine

Verris humum : teritur neglectæ gratia forinæ

225

Cum proprio reditura viro ; nec deside cura

Segnis marcet amor. Laudem prudentia belli

Feminea pro parte subit : dum gentibus ille

Confligit, vigili tu prospicis omnia sensu ,

Ne quid in absentem virtutibus obvia semper

230

Audeat invidiæ rabies , neu rumor iniquus ;

219. *Sidereum* apud nostrum poetam et alios simpliciter præstantiam insignem, et Deo dignam notat : *ferratum pectus* est thorace munitum.

220. Potest *tuto* hoc facile intelligi. Nam *tuto* et *secure* adeo narrantur magno cum periculo acta. Sed, nisi fallor, non habet hic sedem poeta tam bono dignam. — *Exciperet* Put. *tuto castæ* Petav. pr. *toto* Vat. pr. *lucida* pro *dulcia* Vat. quart. *dubia* Pal. duo Med. *dulcia* vel *devia* Moret. pr.

222. *Non capillos comere*. Absente Stilichone, omnem sui curam abjiciebat Serena : sic et absente Protesilao Laodamia ex Ovidio : « Nec mihi pectendos cura est præbere capillos, Nec libet aurata corpora veste tegi. »

224. *Supplice crine*. Crinibus sparsis in templo Deum oras, eorum more qui templorum limina capillis verrebant. — *Crine humum* templorum *verrare* Romanarum matro-

narum fuit in supplicatione vel obsecratione publica. Vid. Liv. III, 7, extr. et ibi Drakenborch. Quod volebat Mariæ Magdalensæ honorem, Domino nostro habitum, hinc explicare vir doctus, in eo mihi non liquet. Certe loco, consilio, affectu diverso utrumque factum esse, apparet. — Nescio quid majus spirant, et regiæ profecto convenientius majestati habent, versus illi nostratis RACINE, *Prolog.* d'ESTHER, de Ludov. magno ;

Tu le vois tous les jours, devant toi prosterné,
Hamiler ce front de splendeur couronné,
Et confondant l'orgueil par d'augustes exem-
ples,

Baiser avec respect le pavé de tes temples.

230. *Obvia*, contraria. Vid. ad XXII, 20.

231. *Invidiæ rabies*. Hæc tandem Stilichonem perculit ; sed quibus parcit illa pestis ? Nimirum ex Pindaro, « ἰσχυί τε γὰρ ἔλθοι οὐ μείονα φθόνον, sustinetque felicitas non minorem invidiam » : et ex Plutarcho,

Ne qua procul positis furto subsederit armis
 Calliditas nocitura domi. Tu sedula quondam
 Rufino meditante nefas, quum quæreret artes
 In ducis exitium, conjuratosque foveret 235
 Contra pila Getas, motus rimata latentes,
 Mandatis tremebunda virum scriptisque monebas.....

RELIQUA DESIDERANTUR.

ut cantharides tritico lætiori et
 rosis florentibus innascuntur, sic
 eos magis infestat invidia, qui vir-
 tute aut opibus florent: et ut nulla
 regio est, quæ non alat venena,
 ita et nullus locus, in quo non pul-
 lulet canina gens invidorum. Viri
 ipsi sanctissimi hujus furis morsus
 et rabiem reformidant. S. Hiero-
 nymus: « Oro vos, ut contra latran-
 tes canes, qui adversum me ra-
 bido ore deserviunt, et circumeunt
 civitatem, atque in eo se doctos

arbitrantur, si aliis detrahant, ora-
 tionum vestrarum clypeos oppo-
 natis. »

232. *Furtum* vel maxime etiam
 de his dicitur quæ in bello occulta
 quadam arte aguntur; V. G. Virg.
Æn. XI, 515: « Furta paro belli.....
 obsidam milite fauces. » Pluscula
 dedimus in Thesauro.

236. *Pila* arma ita propria Ro-
 manis, ut eorum solo nomine satis
 romanus exercitus signetur: ita
Lucan. I, 7, *Pila minantia pilis.*

XXX.

CL. CLAUDIANI

EPITHALAMIUM

DICTUM

PALLADIO

V. C. TRIBUNO ET NOTARIO

ET

CELERINAE.

PRÆFATIO.

ARGUMENTUM.

Poeta versus nuptiales abnuere genero noluit, nec potuit socero.
Hic, inquit, socius, dux ille mihi. Carmina poscit amor ge-
neri æquævi, et reverentia soceri senioris virique maximi;
1—8.

CARMINA per thalamum, quamvis festina, negare
Nec volui genero, nec potui socero.

* Palladios plures habet Proso-
pographia Codicis Theodosiani Go-
thofrediana : an horum aliquis hic
celebretur, non liquet. Nec, puto,
de Celerina veri simile quidquam

dici potest præter ea, quæ hic ha-
bentur v. 69 sq. Quod Stilichonis fi-
liam facit Claverius, mera hario-
latio est. *Tribuno*; tribunus in mi-
litia erat is propemodum, quem in

Hic socius, dux ille mihi; nostrique per aulam

Ordinis hic consors emicat, ille prior.

Hunc mihi conjungit studiis communibus ætas;

Hunc mihi præponit vel senium, vel honos.

Carmen amor generi, soceri reverentia poscit,

Officio vatis, militis obsequio.

Gallia vocamus, *Maréchal de France*:
ita sentit Robertus Stephanus. —

Notario; notariorum alii majores,
alii minores. Notarii majores erant
in magna dignitate; hos enim Vo-
piscus adpellat = secretorum Impe-
ratoris notarios. *

3. *Dux ille*, forte Magister Offi-
ciorum, vel Primicerius Notario-
rum. Nomen *Ducis* late patet. Ra-
tiones officiorum et ordines non
semper iidem. Vid. ad v. 82.

6. *Honos*; unus, *ignos*; inepte.

7. *Carmen amor*. Offero epitha-
lamium Palladio, quia sum vates,
ipsumque amo. Offero Celerinæ pa-
tri, quia sum hujus miles, ipsum-
que veneror.

8. *Officio vatis*. Officiosum enim
est vati socium suum veraibus præ-
dicare in tanta festivitate nuptia-
rum. — *Obsequio nati*, *militis of-
ficio*, Bualid. *officio* pro *obsequio*
Exc. Pat. rec.

EPITHALAMIUM.

ARGUMENTUM.

Somno forte indulgebat Venus viridi sub antro, ubi agitantur folia vitis umbrosæ; 1—5. Nuda pæne Dea, pro æstu nimio; juxtaque Gratiae sub ingenti quercu recumbunt; Amores, pars dormiunt, deposito arcu et pharetra; pars vigiles ludunt, aut vagantur per virgulta; alii lucum defendunt, visuque prohibent Dryadas et Faunos; 6—20. Subito varius auditur clamor ab urbe vicina; interque plausus et citharas, resonat undique Celerina, et conjux Palladius. Quo strepitu excita Cytherea, adsurgit, turbataque comas, Hymenæum petit ab Amoribus. Hunc Musa Calliope genuit, ipsaque Venus præfecit illum nuptiis, qui tum sub alta platano jacens, avenas cera jungebat, Mænalios meditatus modos. Conspicitur tandem, visaque Venere, genæ rubent pudore, et fistula ad terram decedit; illum Dea compellat prior; et primum queritur, hunc nimis deditum Musis, cantus negligere urbanos præ silvestri fistula; rogat deinde, ut narret causas lætitiæ tantæ; quæ virgo dotetur; patriam genusque sponsæ et mariti; 21—55. Ille refert convenisse domos fascibus insignes et magistratuum fastigio sublatas; omnibus, vel in remotiori terra, amori esse Palladium, benignis moribus, saceto ingenio, jucunda senectute; qui omnes emensus aulae dignitates, rexit demum Curiam jure perpetuo: hanc juveni sponso esse nobilitatem. Sponsæ vero cunabula prima apud Danubium, cujus mater clara spoliis et armis avitis, sed præsertim Celerini constantia, qui quondam extincto Imperatore Caro, oblatam a militibus purpuram desepxit: patrem ipsum Celerinæ evectum ad militiæ principatum, qua non alia dignitate illustrior; et qui-

dem electum a Stilichone; nihil insuper laudibus vel iudicio addi posse : profecto nefas Veneri cessare , tali puella nubente; ducat statim omnes ; Hymenæum fistula choris responsurum; 56—99. Nec mora : legem Venus capillo reddit, ornatumque formæ; et curru floribus instrato, transit auras, columbis vehementibus; diversæ concurrunt volucres, quas alunt amnes Itali; læti Deam sequuntur Amores, frenatis vecti avibus, magnoque configunt tumultu, quis se Veneri ostendet : postquam nuptialem tetigere januam, cuncti florum copiam calathis effundunt : nurum Cytherea flentem matri detrahit; ipsaque, junctis amborum dextris, connubium sancit, hortata ut concordēs vivant; mille sonent oscula; non autem virginem domandam terrore, sed pacandam precibus; illa quoque viro concedat, sitque beata creandis pueris; 100—138. His dictis, duos vocat Dea Amores eximia pulchritudine, Æthona et Pyroin; qui simul, puro imbutis melle sagittis, utrumque feriunt conjugem; 139—145.

FORTE Venus blando quæsitum frigore somnos
Vitibus intexti gremio successerat antri,
Densaque sidereos per gramina fuderat artus,
Acclinis florum cumulo : crispatur opaca
Pampinus, et mites undatim ventilat uvas.
Ora decet neglecta sopor; fastidit amictum

2. *Vitibus.* Cur dormit Venus sub vitibus? quia nempe vites, ulmis maritatæ, sunt symbolum felicis matrimonii. — *Successerat;* multi *susceperat somnum;* sed nos Heinsianam lectionem secutus sumus: et sane elegantius, *successerat quæsitus somnos,* ad somnos quærendos.

4. *Opaca pampinus* recte dicta a Nostro, si bene Servius ad Virg. Ecl. VII, 58, monnit, Varronem genere feminino hujus nominis uti frequentius. Quatenus exstat Varro hodie, non puto exstare exemplum.

Sed esse dicunt etiam apud Apollinarem Sidonium. Columellæ, III, 18, 4, sunt *pampini*, quos rustici vocant *racemarios*. — *Acclivis* multi, sed plures *Acclinis;* quod melius.

5. *Undatim*, ut *uvæ* a vento motæ arcum describant, qualem undæ.

6. Fuit, credo, in mente Poetæ illud Nasonianum, *Forma viros neglecta decet.* Cæterum hypallage videtur hic usus esse Noster : non tam *sopor decet ora neglecta*, quam hæc soporem.

Æstus, et exuto translucent pectore frondes.
 Idaliæ juxta famulæ, triplexque vicissim
 Nexa sub ingenti requiescit Gratia quercu.
 Pennati passim pueri, quo quemque vocavit 10
 Umbra, jacent: fluitant arcus, ramisque propinquis
 Pendentes placido suspirant igne pharetræ.
 Pars vigiles ludunt, aut per virgulta vagantur:
 Scrutantur nidos avium, vel roscida læti
 Mala legunt donum Veneris, flexusque sequuntur 15
 Palmitis, et summas pennis librantur in ulmos.
 Defendunt alii lucum; Dryadasque procaces
 Spectandi cupidas, et rustica Numina pellunt,
 Silvestresque Deos: longeque tuentibus antrum
 Flammea lascivis intendunt spicula Faunis. 20
 Quum subito varius vicina clamor ab urbe,
 Et fausti juvenum plausus, mistæque choreis

7. *Æstus* respondet consilio *Veneris*, v. 1, frigore quærentis somnos. *Cestus* conj. Heins. quod sane decet *Venerem*, sed, nisi fallor, non valde decet hunc locum. *Fron-des translucent pectore*, h. e. transmittunt splendorem nivei pectoris.

8. *Idaliæ famulæ*, Nymphæ, quarum omne genus cognatum et familiare, et prope dixerim peculiare *Veneri*. *Triplex Gratia*, tres *Gratiæ* nexis etiam dum quiescunt implexiæque brachiis.

11. *Fluitant* remisso plane, nervo, ut is agitari a vento possit, arcu immoto.

12. Audaci metaphora sic describit tenuem luculam a pharetra et sagittis repperussam, imaginem animorum amantium nunquam plane quietorum, sed lene certe quiddam ac molle suspirantium.

14. *Nidos avium*; quærent ni-

dos avium, tanquam rem sui juris: aves enim subditæ *Amorum imperio* tum maxime quum nidificant. — *Roscida mala* non simpliciter a rore madentia; caloris enim et æstus vitandi causa antrum subiit *Venus* (cf. v. 47): sed ipsa amoritas videtur hoc epitheto signari, sive sit a matutino frigore et humore, quem proprie designat, sive ab alia causa, ut *roscida mella*, *poma*, etc.

16. *Librantur*. Amores petulantes evolant ad apices ulmorum, quibus innexæ sunt vites, et hic alis librant petulantius: id quod satis indicat naturam *Amorum*, qui in jocos et lasciviam effusi sunt.

17. *Dryadas*; sunt hæ numina silvarum: Δρῦς, ὄς, quercus; hinc *Dryades*.

22. *Plausus*, acclamationes populi *Hymenæum* canentes; nam

Auditæ per rura lyræ; Celerina per omnes
 Italiæ canitur montes, omnisque maritum
 Palladium resonabat ager : pervenit ad aures
 Vox jucunda Deæ, strepituque excita resedit,
 Et reliquum nitido deterisit pollice somnum.
 Utque erat indigesta comas, turbata capillos,
 Mollibus exsurgit stratis, Hymenæon et omne
 Agmen, et innumeros Hymenæum poscit Amores.

Hunc Musa genitum legit Cytherea, ducemque
 Præfecit thalamis : nullum junxisse cubile
 Hoc sine, nec primas fas est attollere tædas.

Conspicitur tandem : platano namque ille sub alta

ante fores certatim tibicines cane-
 bant, et quo sponsi illustriores,
 eo major plausus populi.

26. *Residere*, ἀναπαύεσθαι proprie
 dicuntur, qui a decubitu caput et
 pectus attollunt.

27. *Detersit pollice somnum*, id
 est, deterisit oculos sopore reliquo
 gravatos.

28. Non valde mihi placet hic
 versus, ut ταυτολόγος nimium : me-
 liorem tamen ex illa silva varie-
 tatis, quam dedit Heinsius, eruere
 non possum : nec videtur ipsi,
 summo poetæ, successisse. Singula
 pulchra sunt, *indigesta comas*, et
turbata capillos; at conjuncta offen-
 dunt. Qui voluit *turbata papillas*,
 ille obliviscebatur, de Venere ser-
 monem esse, non de vetulæ ali-
 cujus pannuceis uberibus. Quo-
 modo ex *indigesta*, verbo rarius-
 culo, *interjecta* vel *intertexta*, in
 scriptura Langobardica, ortum sit,
 intelligere mihi videor.

29. *Venus, quæ audisset Hyme-
 næum*, h. e. nuptiale carmen, et
 clamores gratulantium, cupida et

alacris Deum *Hymenæon* primo in-
 discretim poscit totum *agmen*, h. e.
 toti agmini imperat, *Vocate mihi
 Hymenæon* ! Deinde, quum impa-
 tienti non statim satisfaceret, uni-
 cuique Cupidinum circa se luden-
 tium singulatim, innumerisque
 adeo, dat hoc negotium, et ipsa
 mox inventum alloquitur.

31. *Musa* (sive ea Calliope fuit,
 sive Uranie) *genitum* Hymenæum
 facit etiam Martianus Capella in
 pr. « Tu, quem psallentem thala-
 mis, quem matre Camœna Pro-
 genitum perhibent, copula sacra
 Deum. » Deinde, « Seu tibi quod
 Bacchus pater est placuisse choreas,
 Cantare ad thalamos seu genetricis
 (Veneris) habes. » Nempe luxu-
 riatur hic etiam Mythologia. Qui
 eam persequi velit, inspiciat lau-
 datos ad Hygin. f. 273.

32. *Cubile*; sponso qui sunt in
 cubili; et est continens pro con-
 tento, metonymicās.

33. *Attollere tædas* solemne nu-
 ptiarum. Vid. V, 97.

34. *Platano*. Hymenæus sub pla-

Fusus inæquales cera texebat avenas, 35
 Mænaliosque modos, et pastoralia labris
 Murmura tentabat relegens, orisque recurso
 Dissimilem tenui variabat arundine ventum.
 Restitit, ut vidit Venerem, digitisque remissis
 Ad terram tacito defluxit fistula lapsu. 40
 Dulce micant oculi: niveas infecerat igni
 Solque pudorque genas: dubiam lanuginis umbram
 Cæsaries intonsa tegit. Prior ipsa silentem
 Compellat: « Numquamne, puer, dilecta relinques
 Carmina? maternis numquam satiabere donis, 45
 Dedite Musarum studio, nimiumque parentis
 Æmule? quid medio tecum modularis in æstu?
 Jamne tibi sordent citharæ? jam lustra Lycei,
 Atque pecus cordi, redituraque rupibus Echo?
 Huc ades, et tantæ nobis edissere caussas 50
 Lætitiæ; cui pompa toro tam clara resultet,

tano, arborum umbriferarum nobilissima, quia umbra delectantur amantes.

35. Syringa, qualem Pan, Mænali Arcadiæ montis incola, habet, septem fistulis inæqualibus constantem, componebat. Pan memoratur etiam v. 48, *Lycei* nomine.

37. *Oris recurso*. Ore recurrente et varios tubos inspirante.

40. *Tacito lapsu*, quia *defluxit*, h. e. non cecidit uno impetu, sed lubrico motu ad vestem vel membræ adeo Hymenæi descendit.

42. *Dubiam lanuginis*, h. e. novæ barbæ umbram pulchre dixit. Sed quomodo convenit, quomodo pictor exprimet, quod sequitur *Cæsaries tegit*? prima lanugo exoritur, et primum conspicua est in labio superiore: an illum quoque locum tegit cæsaries?

46. *Parentem* matrem intelligit? Sed tamen Bacchus quoque, quem patrem quidam assignant Hymenæo ap. Serv. ad *Æn.* IV, 127, musicus est, et amat tibias.

47. *Æmule*; Venus arguit Hymenæum, quasi nimium imitatore suæ matris Calliopes: et sic forsitan carpit occulte castitatem Musarum sibi invisam. Cur Musas non incendat Cupido, pulchre Lucianus.

48. *Citharæ* urbanus magis et sedatior cantus: tiliarum genus magis clamosum, simplicius idem, pecorique et campis aptius. Hom. tamen D. σ, 495, ἀλὺς et φόρμιγγας in Hymenæo, hoc est, cantu et strepitu nuptiali coniungit. *Psallentem* hoc est κθαρίζοντα facit Capella loco, quem modo laudabam ad v. 31.

51. *Resultare* ad sonum et stre-

Quæ nova dotetur virgo: patriamque genusque
Pande, quibus terris orti, quo semine ducti;
Haud ignarus enim; nec te connubia fallunt
Ulla: tuo primæ libantur fœdere noctes. »

55

Ille refert: « Equidem dudum te, Diva, morantem
Mirabar, quid adhuc tanti secreta maneres
Conjugii: non parva tibi mandatur origo.
Fascibus insignes, et legum culmine fultæ
Convenere domus, et qui lectissimus orbi
Sanguis erat. Rubris quæ fluctibus insula latrat?
Quis locus Æthiopum? quæ sic impervia famæ
Secessit regio, quo non rumore secundo
Palladii penetravit amor, mentisque benigna
Temperies, doctique sales, et grata senectus?
Per cunctos iit ille gradus, aulæque labores
Emensus, tenuit summæ fastigia sedis,

60

65

pitum pompæ refertur, quem auri-
bus perceperat Venus. Et habet
domicilium pæne unicum hoc ver-
bum in tali sono, et clamore mul-
titudinis; a silvis, rupibus, tectis
relato: quod intelliget qui The-
saurum nostrum volet inspicere.

55. *Libare* est degustare, pri-
mum gustum capere. Non libant
conjugii voluptates prius novi ma-
riti, quam Hymenæi, h. e. nuptia-
rum fœdus ictum sit.

57. *Maneres*. Mirabar cur non
adesses tanto conjugio.

58 *Mandantur* et commendantur
Veneri conjugia, ut origo inde novæ
stirpis existat.

59. *Fasces* consularem familiam
notant: *legum culmen* est Præfe-
ctura Prætorii. Vid. ad XXIX, 193.

61. *Latrare* de sono fluctuum a
saxis reppercessorum dici, vel illa
Scylla nos monere potest, quam

fama secuta est, *Candida succinctam
latrantibus inguina monstros*, etc.
Virg. Ecl. VI, 75. Sic Noster,
XXXIII, 148. *Rubros fluctus* esse
mare Erythræum, seu Orientalem
omnem Oceanum, cum reliquo usu
poetæ nostri convenit, verb. grat.
V, 242.

65. *Senectus*, patris Palladii.

67. Præfecturam Prætorii per
Occidentem, vel Præfecturam ur-
bis novæ Romæ seu Constantino-
polis ita signari, monuit Barthius.
Sed suntne hæc *fastigia summæ
sedis*? Estne Præfecti Prætorii vel
urbis *Senatum moderari*? Aut egre-
gie fallor, aut hæc consularia signa
sunt. Et tamen Palladium consulem
alium non habent Fasti, præ-
ter illum *Junium Quartum Palla-
dium*, qui cum Imp. Fl. Theodosio
jun. Aug. VII, consul fuit A. C.
416. Utrum hoc tempore super-

Eoum stabili moderatus jure Senatum.

Hic splendor juveni. Cunabula prima puellæ
Danubius, veteresque Tomi. Mavortia matris
Nobilitas spoliis armisque exsultat avitiis,
Immensamque trahit Celerini robore lucem,
Qui quondam Meroen jussus Nilumque tueri,
Quum sibi post domitas ad Parthica flumina Carras
Sceptra daret miles, rebusque imponere vellet,
Despexit fremitus, et prætulit otia regno.
Respuit ingestum, quod vi, quod poscere ferro
Posthabita pietate solent. Tum purpura primum

70

75

fuertit Claudianus, utrum laudare Stilichonem (quod hic fit v. 93) octo annis ante punitum, ausus fuerit, mihi, ut nunc est, non liquet. Poetæ quidem nostri stylum, virtutes, vitia agnoscere mihi hic videor. Nec me valde movet quod abest hoc carmen in exemplaribus primæ editionis Vicentinæ.

70. *Veteres Tomos* non modo ab Ovidii exsilio nobiles, sed ab antiqua Absyrti fabula, quæ urbi nomen dedisse ferebatur, quam narrat Ovidius Trist. III, 9, et ita claudit :

Inde *Tomas* dictus locus hic, quia fertur in illo
Membra soror fratris consecuisse sui.

Cæterum *Mavortia matris nobilitas* est, quia e gente bellicosa Getarum, quia vir fortis et militibus carus Celerinus.

73. *Celerinus* avus, de majoribus certe Celerinæ sponsæ unus, secundum hæc Præfectus Ægypto debet fuisse, et post mortem Cari, *fulmine*, ut ferebatur, apud *Parthos* occisi, ab exercitu salutatus esse Imperator; quem honorem moderate ac sapienter deprecatus est. Utrum

hoc ab alio quoque sit traditum, valde dubito. Hoc potest fieri, si valde senex fuit, quum deferretur illi imperium, ut idem sit *Cuspidius Celerinus*, cujus senatoriam sententiam refert Capitolin. Maxim. extr. *Celerinus et avia illius Celerina Martyrio coronata*, sunt apud Cyprianum Epist. XXXIX. Rem ipsam, et lectionem Heinsianam unice firmat laudatus ab illo Sidorius, Car. XXIII, 90 :

Nam quis Persidis expeditionem,
Aut victricia castra præteribit
Cari principis, et perambulatum
Romanis legionibus Niphaten,
Tum quum fulmine raptus Imperator

(sic leg. pro captus)

Vitam fulminibus parem peregit.

76. *Fremitus* proprium nomen exprimendis vocibus multitudinis concitatæ.

77. *Ingestum*, cum vehementia quadam et importunitate adeo oblatum : ut *ingerere se* dicuntur, qui calide nimis et importune petunt honores. Plin. Pan. LXXXVI, 2, *Præfectum Prætorii non ex ingerentibus, sed ex subtrahentibus legere.*

Inferior virtute fuit, meruitque repulsam
 Obvia majestas: doluit Fortuna minorem
 Se concessa viro: magnum delata potestas,
 Majorem contempta probat. Cognomina sumpsit
 Plena ducum gehitor: paulatim vectus ad altum
 Princeps militiæ, qua non illustrior exstat
 Altera, cunctorum tabulas assignat honorum,
 Regnorum tractat numeros, constringit in unum
 Sparsas imperii vires, cuneosque recenset
 Dispositos: quæ Sarmaticis custodia ripis,

80

85

79. *Meruit repulsam*, tulit, nullo respectu dignitatis, pro ingenio sæculi jam Pliniani. *Obvia majestas*, imperium, quod se ultro obtulit, h. e. ab his, in quorum manu erat, oblatum est.

80. *Fortuna doluit se minorem esse*, *ἐπιφανεία*, dum concessit et permisit se viro, qui eam vel amplecti ac retinere posset, vel, quod fecit, aspernari. Amat græcari, hoc est græcissare, Noster. Sed fateor, mihi magis probari vulgatum *confessa*.

82. Adhuc de avo Celerinæ, sive is proavus fuit, aut quisque majorum. Jam de patre. *Is sumpsit plena ducis cognomina*, h. e. ad ducatum ordinis sui pervenit. Nec plane probare possum, sed minus etiam refellere Jac. Gothofredi opinionem, qui ad C. Theod. t. III, p. 110, a. *Militiam* intelligit Palatinam, et Celerinæ patrem facit Primicerium Notariorum, cujus muneris rationes hic satis accurate describuntur. Talem virum hodie forte vocent Nostri Præsidentem Cancellariæ, militaris præsertim.

84. *Princeps militiæ assignat*, etc. Nonnulli contendunt loqui Clau-

dianum de avo materno Celerinæ, quem faciat Principem militiæ, et de patre ejusdem Celerinæ, qui fuit Notariorum primus, qui tabulas assignabat, unde et legunt, « Alter cunctorum tabulas assignat honorum », id est, dat tesseras omnium dignitatum.

85. *Tabulas honorum* hic intelligam principales codicillos, quibus imperium, honos, aut potestas quæcumque mandatur, quales habemus Varias illas Cassiodori; reliqua pertinent ad notitiam et summarium illud imperii vel breviarium, cujus ope uno velut obtutu intelligi possent opes imperii, et illud magnum corpus membris omnibus suis melius administrari. Hujus Notitiæ exemplum horum ipsorum temporum, non illud corruptionis expers, sed tamen quantitatis pretii, exstat hodie a Guido Pancirolo et aliis qua emendatum, qua explicatum. Poeta illa modo capita memorat, quæ cum re militari conjuncta sunt. Notitia illa ad reliquas etiam imperii partes extenditur.

86. *Rectorum*, qui provincias regunt.

Quæ sævis objecta Getis, quæ Saxona frenat,
 Vel Scotum legio; quantæ cinxere cohortes 90
 Oceanum; quanto pacatur milite Rhenus :
 Casta domus, sincera fides, industria sollers.
 Elegit Stilicho : nihil ultra laudibus addit
 Judiciove potest. Tali nubente puella
 Nonne tibi cessare nefas? duc protinus omnes, 95
 Duc age : marcentes cupio quassare coronas,
 Et vibrare faces, et noctem ducere ludo.
 Hæc quoque non vilem mihi fistula commodat usum,
 Responsura choris. » Vix hæc Hymenæus : at illa
 Fontibus abluitur gelidis, legemque capillo 100
 Reddit, et ornatum formæ : prelisque solutæ
 Mira Dioneæ sumit velamina telæ.
 Floribus exstruitur currus ; juga floribus halant ;
 Florea purpureas adnectunt frena columbas.
 Undique concurrunt volucres, quæcumque fremente 105
 Permulcent Athesin cantu, quas Larius audit,

93. Hæc, ut dicebam ad v. 67, vix videntur scribi potuisse post casum Stilichonis et vivo Honorio. Sed quando versamur in tenebris a luce historiarum relictis, non desunt viæ per conjecturas elabendi.

96. Quod dicit *marcentes coronas*, indicat, se continuare velle nuptialem hilaritatem, dum marcescant ab æstu et vapore corporum coronæ.

98. *Fistula* vel *Syrinx*, in qua compingenda occupatum Venus prehenderat, v. 35.

101. De hoc genere preli Sen. de Tranquillit. An. 1 : « Non ex arcula prolata vestis, non mille ponderibus aut tormentis splendere cogentibus pressa. » In suavi odore describendo Mart. XI, 9, « *De Pal-*

latinis dominæ quod serica prelis spirant. » Ammian. XXVIII, 4, *Solutis pressoriis vestes luce nitentes arbitra.* Et tamen mihi in Dea non placet operosa hæc machinatio.

102. *Dionea tela*, quam Dione mater Veneri neverat texueratque.

105. Luxuriat more suo Poeta in advocandis et congregandis undique circa Venerem avibus, pulchritudinis, levitatis, salacitatis causa, huic choragio aptis. Porro aquas Italiæ Alpibus vicinæ memorat, ut indicet in illa parte, Mediolani forte, ubi tum aula, celebratas esse nuptias.

106. *Athesis, Larius, Benacus, Mincius*, sunt totidem flumina aut lacus Galliæ Cisalpinæ, seu Italiæ, de quibus supra.

Quas Benacus alit, quas excipit amne quieto
 Mincius : ereptis obmutuit unda querelis.
 Eridani ripas, et raucae stagna Padusæ
 Diffugiens nudavit olor. Lætantur Amores,
 Frenatisque truces avibus per nubila vecti
 Ostentant se quisque Deæ, magnoque tumultu
 Confligunt, pronique manus in verbera tendunt,
 Atque impune cadunt : lapsus meliore volatu
 Consequitur, vincitque suos auriga jugales.

110

115

Ut thalami tetigere fores, tum vere rubentes
 Desuper invertunt calathos, largosque rosarum
 Imbres, et violas plenis sparsere pharetris
 Collectas Veneris prato, quibus ipse pepercit
 Sirius, et teneras clementi sidere fovit.
 Gemmatis alii per totum balsama tectum
 Effudere cadis, duro quæ saucius ungue
 Niliacus pingui desudat vulnere cortex.

120

108. *Querelas* avium, speciatim lusciniarum, vocari, solemne est : et *Queruntur in sylvis aves*, Hor. Epod. II, 26.

109. *Padusæ* : ex Pado angusta fossa Ravennam trahitur, ubi Padusa vocatur, quondam Messanicus appellatus. Plinius. — *Raucam* vocat *Padusam*, Padi s. Eridani ostium, ob id ipsum quod raucis cynorum strepitu personet. Virg. *Æn.* XI, 458 :

... piscosove amne Padusæ

Dant sonitum ranci per stagna loquacia cygni.

110. *Nudavit*, reliquit, destituit.

111. *Mira suavis et Alexandrinæ* quædam delicie in *frenatis avibus*, in nomine *truces*, et in eo quod *Ostentant se quisque Deæ*. Huc mihi pictor aliquis ingeniosus, qui cum poeta certet. Illud *truces* in mentem mihi revocat Alexandrini

archetypi Callimachi leporem, qui de Hymenæo Ἥδια κουράων, inquit Hymn. in Delum 297, μορμύσσειται. Μορμύσσεισθαι est gestu quodam, et pronuntianda voce Μορμώ, pueros terrere leviter, ut paulo post rideant. Sic puellas terret Hymenæi mentio. Sed reliqua etiam hujus loci sunt dulcissima.

113. *Confligunt*. Pugna ludica decertant, dum quisque certatim propius adesse Deæ properat, facilius ut ipsi velificetur.

114. *Impune cadunt* de suis velut equis, avibus, quia ipsi volucres, qui superare volatu aves possint.

116. *Rubentes* non uno colore. Vid. ad XXIX, 7.

118. Dulcis quidam lusus, quod de *pharetris* modo Amores non sagittas spargunt terribiles, sed *violas*.

123. *Niliacus cortex* balsami non

Aggreditur Cytherea nurum, flentemque pudico
 Detraxit matris gremio : matura tumescit 125
 Virginitas, superatque nives ac lilia candor,
 Et patrium flavis testatur crinibus Istrum.
 Tum dextram complexa viri, dextramque puellæ
 Tradit, et his ultro sancit connubia dictis :
 « Vivite concordēs, et nostrum discite munus. 130
 Oscula mille sonent; livescant brachia nexu,
 Labra ligent animas : neu tu virtute paterna
 Confidas, juvenis; non est terrore domanda,
 Sed precibus pacanda tibi : concede marito
 Tu quoque; neu Scythicas infensis unguibus iras 135
 Exercere velis; vinci patiare rogamus :
 Sic uxor, sic mater eris. Quid lumina tingis,

accurate, sed licentia poetarum dictis videri possit, qui vicina loca permutare sibi religioni non ducant. Plin. XII, 25, *Balsamum uni terrarum Judææ* (circa Hierichuntum Justi. XXXVI, 3.) *concessum*. Et VI, 32, *Fastidit balsamum alibi nasci*. τὸ ἀλλῶν τῶ περὶ Συρίαν soli etiam assignaverat Theophr. IX, 6. Verum salva res est : cum Ægypto etiam communicavit hanc laudem Dioscorides, I, 18. Quin ex Ægypto et Arabia illatum Judææ non improbabile est. Vid. Jo. Boedæus a Stapel ad Theophrasti l. c. p. 997 sq. Nec falli hac in re potuisse Alexandrinum poetam, et virum doctissimum, facile credas. Quod *ungue saucius* cortex hic memoratur, Plinii quoque observatio est, ferro vitalia hujus arbusculæ lædi, et Tac. hist. V, 6, 3.

124. *Nurus* poetis mulier juvenula nuptiis vel jam devincta, vel certe destinata, ut apud Græcos, νύμφη. *Pudicum gremium matris*, in

quod præ pudore se puella recepit.

125. *Tumescit virginitas*; vid. ad XXIX, 121.

127. *Flavi crines* insigne Germanicarum gentium. Sic de Bissula sua Ausonius, Idyll. XVII, p. 341:oculos carula, flava comas.

Sic Noster, XXI, 38, etc.

128. *Dextram complexa*, more pronubarum.

130. *Concordes*. Dea Concordia nuptiarum matrimoniorumque præses. — *Discite*, ut XXII, 74. Sic XXXV, 368.

132. *Animas*, τὰς ψυχὰς, cum respectu ad occurrentem sibi halitum, quæ proprie *anima* est. Pluscula dedit ad h. l. Heinsius. Ipse Noster, XIV, 23 :

Et, labris animam conciliantibus,
 Alternum rapiat somnus anhelitum.

135. *Unguibus*, qui sunt arma puellarum,

Sectis in juvenes unguibus acrium. HORAT.

137. *Mater* : « femina nubit, ut mater fiat » ; S. Augustinus. Unde

Virgo ? crede mihi, quem nunc horrescis, amabis. »

Dixit ; et aligera geminos arcuque manuque
Præstantes e plebe vocat : puer ilicet Æthon, 140
Et Pyrois rutilas respersi murice plumas
Prosiliunt, puroque imbutis melle sagittis,
Hic nuptam petit, ille virum : sonuere reducta
Cornua ; certa Notos pariter sulcavit arundo,
Et pariter fixis hæserunt tela medullis. 145

quum quidam censeret sapienti non ducendam esse uxorem, Antisthenes dixit ducendam esse, at non voluptatis, sed liberorum gratia, idque et naturæ et patriæ deberi.

140. *Æthon et Pyrois* alias nomina equorum Solis. Nempe αἰθων ardens, πυρός igneus.

141. *Respersi murice*, id est habentes alas purpureas, rubras.

142. *Puro melle*, ut nihil sit in hoc vulnere amari fellis. Amor alias γλυκύπικρον.

143. *Reducta cornua* arcum ostendunt vehementer adductum, ferientem fortiter.

145. *Pariter hæserunt*, ita ut multum esset amoris inter Palladium et Celerinam. — *Corda pro tela* Med. sec. *terga* Moret. pr.

CL. CLAUDIANI
IN LIBRUM I
DE RAPTU* PROSERPINÆ
PRÆFATIO.

ARGUMENTUM.

Ille qui primus ratem ventis committere ausus, quas negat natura,
vias arte nobis aperuit, timidus primum tuta secutus est litora;
mox terras linquere, et vela pandere Noto cœpit; paulatimque
incresciente audacia, omni excusso metu, vagus demum exsul-
tavit, et domuit Ægeos Ioniosque fluctus; 1—12.

INVENTA secuit qui primus nave profundum,
Et rudibus remis sollicitavit aquas;
Qui dubiis ausus committere flatibus alnum,

* *Raptu*; Heinsius putat hos li-
bros a Claudiano inscriptos, *Raptum*
Proserpinæ, non *de Raptu*.

1. *Inventa secuit qui primus*, etc.
Phœnices primi navigarunt, vel
Ægypti, vel Jason; alii alia sen-

tiunt, nec facile hac de re statuere.

2. *Rudes* remos intelligere licet aut
fabrili arte non politos, aut, quod
præferam, novos, recens inventos,
quamquam ob id ipsum quoque
artis et polituræ omnis expertes.

Quas natura negat, præbuit arte vias.
 Tranquillis primum trepidus se credidit undis, 5
 Litora securo tramite summa legens :
 Mox longos tentare sinus, et linquere terras,
 Et leni cœpit pandere vela Noto.
 Ast ubi paullatim præceps audacia crevit,
 Cordaque languentem dedidicere metum ; 10
 Jam vagus exsultat pelago, cælumque secutus,
 Ægeas hiemes, Ioniumque domat.

4. *Natura negat*, videtur enim esse præter naturam, hominem, terrestre animal, ingredi aquas.

6. *Litora summa*, maris et terræ radens confinia.

7. *Longos sinus* merito vocat, quatenus hoc nomine venit etiam sinus Adriaticus, Arabicus, magna maria, et totum mare mediterraneum a Plinio III, 1, in quatuor sinus, quos deinde enarrat, dividitur.

11. *Exsultare* de omni genere intemperantiæ modum excedentis dici, possunt, ai quis dubitet, docere Thesauri etiam nostri. — *Cælum sequitur* nauta, dum ad arctoa sidera navis cursum regit. — *Ægeas hiemes* etiam Statius Silv. V, 2, 5, vocavit tempestates ac procellas in Ægeo mari propter insularum et promonteriorum multitudinem so-

lemnes et graves. *Ionium* substantive, h. e. elliptice dicere optimi quique solent, etiam cum adjectivo *Immensum*, *magnum*, etc. Sic Noster VIII, 461. Cæterum hoc proœmium abruptum, si non truncatum, est : destituitur enim apodosi in hanc feresententiam : sicut nautæ primi, ipso successu audaciores facti, et ultra progressi sunt, ita ego favore et processu minorum opusculorum ad majora audenda invitatus, eo tandem provectus sum, ut canere facinus omnium maximum, raptum Proserpinæ, susceperim. Utrum ipse poeta recitaturus hunc librum, abrupta adeo præfatione excitare auditorum attentionem voluerit, non dixerim. Propendet animus, ut credam reliqua deesse.

12. Quidam, *Ioniasque*.

CL. CLAUDIANI
DE RAPTU PROSERPINÆ
LIBER I.

ARGUMENTUM.

Poeta sibi carmen proponit, raptam nuptamque Plutoni Proserpinam; remouetque a se profanos, quum sit ipse Phœbo plenus inspirante, et multa ante oculos jam nunc habeat miracula, Dei testata adventum; scilicet quum magno motu delubra tremant, mugiat tellus, Triptolemi angues colla leuent, attenti ad carmina, ipsaque exoriatur Hecate, et una Bacchus incedat, hederâ coronatus, titubantesque firmante pedes thyrso Mæonio; 1—19. Hinc Deos rogat infernos, sibi ut sacrarum aperiant rerum mysteria, et doceant qua face Amor Plutonem inflammaret; quo ducta raptu Proserpina ferox dotale possederit Chaos; et quantas per oras anxia erraverit mater; unde spreta glans Dodoniæ quercus, frumento invento; 20—31. Olim rex Inferorum gravi commotus ira, se bella Superis indicturum minatus est, quod solus uxore careret, nec dulce patris cognosceret nomen: itaque monstra omnia barathri in aciem turmasque ruunt, pallentiaque ad castra manes armatos vocat Tisiphone; 32—41. Atque iterum turbata fuissent elementa, ruptoque carcere, solem Titanes adspexissent, ni Parcæ, orbi metuentes, suppliciter ad Plutonis solium venissent; quem blando Lachesis sermone adloquitur, oratque ne velit impia movere arma, neque auras incestis aperire Titanibus, sed potius uxorem a Jove petat; 42—67. Quibus dictis atrox flectitur animus: qualis Bo-reas, quum parat maria, silvas, et campos, flatu rapere sonoro,

si forte adversus ferreos objecit postes Æolus, fractæ in claustra redeunt procellæ; 68—75. Tum vero Mercurium acciri jubet Pluto; rudique solio sedens, sceptro armatus, et nigra verendus majestate, sævo tonat ore; silent tremuntque Inferi loquente tyranno; 76—88. Mandat Mercurio ut celeriter superbo Jovi jussa reddat tantumne in se juris habet frater sævissimus? Num sibi vires cum luce ereptæ? Nonne satis visum, quod regna sortitus est informia; quum Jovem ornet signifer lætissimus, et vario cingant Triones splendore? Sed connubio etiam prohibetur; quamquam Neptunus Amphitriten, Jupiter Junonem conjugem habeat, necnon et multas pellices, natorumque felici turba coronetur. Ipse autem nulla curas sobole solatur; nec ultra quies toleranda; testatur noctis primordia, Stygiasque Paludes, se, uxore negata, Tartara patefacturum; solutisque Saturni vinculis, cuncta minatur tenebris obruenda; 89—116. Jupiter, audito Mercurio, multa secum volutat, nescius quæ virgo tali nubere velit marito; hæc incerto placuit sententia; 117—121. Florebat Cereri unica et eximia proles, Proserpina; quam genitrix materno studio fovet, jam virgo maturam; certant pro virgine Mars et Phœbus; quorum alter Rhodopen, alter Amyclas, Delon Clariumque donat; hinc Juno, hinc Latona poscit nurum; Ceres autem, utraque despecta, raptumque metuens, natam, delicias suas, clam occultat in Sicilia, situ loci confidens; 122—140. Nempe Trinacria, quæ quondam pars una Italiæ fuit, nunc ab illa diversa est ponto æstuante, parvisque cognatas terras separantibus intervallis; et tria ex illa excurrunt promontoria in Ionium, Lybicum et Hetruscum mare: in medio se porrigit Ætna, Enceladi bustum, qui, terga revinctus, sulfur spirat inexhaustum; et quoties excutit pondus, reluctantem collo, in dextrum lævumque latus, tunc fundo vellitur insula, urbesque nutant cum mœnibus; 141—157. Ætnæum vero apicem videre, non adire licet; pars cætera arboribus frondet; et nunc vomit nimbos, diemque nubibus fœdat; nunc astra molibus lacessit terrificis: sed, quamvis nimio igne ferveat, nives tamen servat perpetuo. Incertum quæ vis scopulos ejectet; quo fonte ruat amnis Vulcanius: seu, quod errabundus ventus, reperto exitu per lapides cavos, dum viam investigat, putres vastat cavernas; seu mare, per sulfurei montis viscera impulsum, ardet aquis pressis, saxorumque onera torquet; 158—176. Hic postquam abdidit filiam Ceres, Phrygios Penates

Cybelenque petit, vecta per aera draconibus, qui nunc spiras auras trajiciunt, nunc inferius scindunt agros; sulcatam rota fecundat humum, statimque surgens currus vestigia occultat seges; 177—188. Trinacria linquitur; sæpius vero oculos ad tecta re-torsit, lacrymasque Dea effudit, mali præsaga; dulceque valedicit gratissimæ terræ; et hæc inter Iden cum serpentibus attigit; 189—199. Hic templum Cybebes densa tegitur pinu; terribiles intus thyasi, ædesque gemunt mixto concentu, et timidas inclinat Gargarus arbores; 200—206. Ut visa Ceres, tacent chori, et jubas submittunt leones; lætaque adytis exsilit Cybebe et filiam osculatur; 207—211. Quæ quum vidisset Jupiter, mentem suam Veneri nudat; jampridem sibi decretum Plutoni Proserpinam nubere; nunc Sicanos fines invadat Cytherea, absenteque matre, Cereris incitet natam ut per vastos ludat agros; nullum sub umbris sit amoris inaccensum pectus; 212—226. Mandata Venus exsequitur; se comites addunt, patre jubente, Pallas et Diana; divinis refulsit vestigiis via; qualis cometes nuntiat aut ventos navibus, aut urbibus hostes; 227—234. Deveniunt Cereris domum; quæ Cyclopum constructa manu, ferreis nitet muris et postibus; opus omni parte absolutum mirandumque; ipsa Proserpina reddituræ matri vana parabat dona; 235—245. Acu pingebat mundi exordium; qua lege antiquam elementorum discordiam natura placavit; unde discreta mare, tellus et cælum; 246—256. Addit Dea quinque zonas, patruique sacraria Plutonis; fletque subito dum pingit Inferos: et jam cœperat Oceanum sinuare, quum sensit adesse Deas; laborem imperfectum deserit, et rubet præ pudore; quale ebur ostro tinctum Sidonio; 257—273. Nox erat; viam Pluto ad superas suscipit auras; ligat Alecto crudeles equos, qui Cocyti herbas pascunt, potantque stagna Lethea; Orphnæus, Æthon, Nycteus et Alastor, stant juncti ante fores, fremuntque venturam exspectantes prædam; 274—286.

I N F E R N I raptoris equos, afflataque curru Sidera Tænario, caligantesque profundæ

1. Non placuisset Horatio hoc exordium, cui comparatum modestum videri potest illud quod

merito reprehendit Art. Poet. 137: Fortunam Priami cantabo, et nobile bellum.
— *Afflatus* alias ipsis sideribus tri-

Junonis thalamos audaci prodere cantu
 Mens congesta jubet. Gressus removete, profani.
 Jam furor humanos nostro de pectore sensus
 Expulit, et totum spirant præcordia Phœbum.

baitur, quam vim suam in terrestria exserunt: hic sidera afflantur ab equis Platonis: hi enim sunt *carrus*, et quidem *Tanarius*, quod Laconicis illud promontorium spiraculum quoddam inferorum habere crederetur, per quod Cerberum eduxerit Hercules, quod refellit Pausan. Lacon. a. III, 25. Ceterum hoc in ingressu statim annotationis nostræ monendi sunt studiosi, operæ pretium esse cum toto hoc carmine componere Callimachi Hymnum in Cerer. Ez. Spanhemii observationibus illustratum: adeo mutuas sibi operas præbent duo poetæ Alexandrini, adeo hic etiam superior cunctis est Spanhemius.

4. Brodæus Misc. I, 4, *mentem congestam* poetæ comparat cum Platonica ratione, de qua in Phædone Socrates, de illa mortis *μαλέτη*, qua jubet (p. 379, G.) illam *ἰθίσαι αὐτὴν καθ' αὐτὴν πανταχόθεν ἐκ τοῦ σώματος συναγείρεσθαι* τε καὶ ἀδροῖσθαι, et talem animam appellat (p. 381 A.) *αὐτὴν καθ' αὐτὴν συναθροισμένην*, collectam, congestam. Sed non profecto a corpore in se ipsam hic revocat animam Noster: potius res a sensu remotas velut oculis admovet. Itaque simpliciter eo sensu accipio, quo ipsum verbum *cogitandi*, h. e. cogendi, coagitandi notiones et conferendi. Hæ, credo, sunt etiam *πικνὴν φρόνησιν* Homeri, *πικνὴ βουλὴ*, e. i. g. a. — *Gressus removete profani!* *ἱκάς, ἱκάς* ὅς τις ἀνθρώπος, vox, qua arcentur a

Callimacho H. in Apoll. 2, non simpliciter ἀμύητοι, non initiati, ut in sacris Eleusiniis; sed Apollinis præsentia propter malam mentem vel vitam indigni, quod monet Spanhemius. Hic aperta ad Eleusinia sacra allusio est, quam vel ipsum nomen *Eleusin* vel argumentum carminis declarat: quam etiam observarunt olim interpretes in illo *Æn. VI*, 258:

.....Procal o procal este profani.

— *Congesta*; Scaliger pater legit, *Mens concussa*, id est, percussa afflatu divino; sicque Virg. «fecundum concute pectus.»

5. *Furor*; furunt, vel certe simulant se furere a præsentia numinis, quo agitari se dicunt, vates. Plato, Timæo p. 545 G. *ἱκανὸν σημεῖον, ὡς μαντικὴν ἀφροσύνη* θεοῦ ἀνθρωπίνῃ δέδωκεν. Οὐδεὶς γὰρ ἔννοους ἐφάπτεται μαντικῆς ἐνθέου καὶ ἀληθοῦς; ἀλλ' ἢ καθ' ὕπνον τὴν τῆς φρονήσεως πεδηθεὶς δύναμιν, ἢ διὰ νόσον, ἢ τινα ἐνθουσιασμὸν παραλλάξας. Similia his sunt in Phædro p. 343 G. ubi etiam a furore, *μανία*, *μανικὴν* dictam ait, quam posteriores malo pudore in *μανικὴν* converterint. Sed infinita sunt, quæ ad h. l. Parrhasius, Barthiusque, et ad *Æneidos VI*, 47 sqq. *La Cerda* congesserunt. Quod est de *humanis sensibus*, ex eo intelligas, quid sibi velit in re tali Lucan. V, 167, ubi Apollo:

Phæbados..... mentemque priorem

Expulit, atque hominem toto sibi cedere jussit Pectore.

Jam mihi cernuntur trepidis delubra moveri
 Sedibus, et claram dispergere culmina lucem,
 Adventum testata Dei: jam magnus ab imis
 Auditur fremitus terris, templumque remugit
 Cecropium, sanctasque faces attollit Eleusin.
 Angues Triptolemi stridunt, et squamea curvis
 Colla levant attrita jugis, lapsuque sereno
 Erecti roseas tendunt ad carmina cristas.
 Ecce procul ternas Hecate variata figuras
 Exoritur, lenisque simul procedit Iacchus

7. Etiam apud Callim. l. c. non palma modo Apollinis templo ad-
 sita, sed totum templum, ὅλον τὸ
 μέλαθρον, moveri videtur: quam
 rem varie illustrat Spanhemius. Et
 cui hic non in mentem venit noster
 vates Jesaias VI, 4? Virg. Æn. III,
 90 sqq.:

..... tremare omnia visa repente
 Liminaque, laurusque Dei, totasque moveri
 Mons circum, et mugire adytis cortina reclusis.

8. Naturale prope est homini Deo
 lucem tribuere, lucem et ignem fac-
 cere symbolum præsentiæ divinæ.
 Hæc est apud nostros δόξα κυρίου.

10. Sic Æn. VI, 256,

Sub pedibus mugire solum.....

11. His cogitatione et enthu-
 siasmo poetico se transfert in Ce-
 cropiam, h. e. Atticam, Poeta, in
 templum Cereris Eleusinæ, cujus
 sacra in primis etiam λαμπάδησιν, facum
 gestatione, celebrabantur, quæ
 memoriam accipere contineret Cereris
 Proserpinam a Plutone raptam ac-
 censis facibus quærentis. Vid. Meur.
 El. c. 25. His enim se sacris fingit
 interesse, et videre quæ ibi, arte
 credo quadam, ostendebantur, de
 quibus Pleurs. Eleus. c. 11, ubi in-
 ter alia ex Plethonis Schol. in Orac.

Zoroastris (p. 87 Gallæ) τὰ τελευ-
 μένους φαινόμενα, καρῶν καὶ πύρ.

12. *Triptolemo* ad felicius imperi-
 tiendam hominibus agriculturam
 dedit Ceres currum serpentibus ala-
 tis junctum. Vid. Apollod. Bibl. I,
 5, 2; Ovid. Met. V, 642 sqq. Hunc
 representabant, arbitror, in my-
 steriis. Vid. infra 180 sqq.

13. *Lapsum serenum* illis tribuit,
 non terribilem, sed placidum, quasi
 demulcendos se Poetæ carmini præ-
 bentibus.

15. Pergit enarrare pompam
 Eleusiniam. In hac est Hecate tri-
 formis, Diana, Luna, s. Lucina
 eadem atque Proserpina. Sed hic
 ut inferiorum numen, et umbra-
 rum monstrorumque regina quæ-
 dam consideratur: ut in apparatu
 magici sacrificii moritura Dido vo-
 cat, Æn. IV, 511:

..... Erebumque, Chaosque,
 Tergeminamque Hecatem, tria virgineis ora
 Dianæ.

16. *Iacchus* in his sacris vel ipse
 Bacchus notus alias hoc nomine,
 filius ex Jove Cereris, Proserpinæ
 s. Liberæ frater, quatenus puer
 adhuc est, et ideo *lenis*, nondum
 pugnax: vel filius Baubonis, cu-

Crinali florens edera, quem Parthica velat
Tigris, et auratos in nodum colligit ungues;
Ebria Mæonius firmat vestigia thyrsus.

Di, quibus innumerum vacui famulantur Averni 20

juncumque denique herois Attici
puer, quem pro suo tum Ceres
lactaverit. Jungi certe solent in his
sacris *Ceres, Proserpina, Iacchus*. Hi
Artemid. II, 44, bonum significant
initiat, non initiat, terrorem.
Eorum simulacra sunt in templo
Cereris apud Atticos, Pausan. I, 2.
Apud Herodot. VIII, 65, clamor
aliquis Eleusiniarum solennis est ὁ
μυστικός ἱάχος; Hesych. ἡ ὥδῃ, ἣν
οἱ μεμνημένοι ἔδουσι. De puero Iac-
cho multa Dan. Heins. ad Clem. Al.
Cohort. ad gentes p. 17 sq. Potter.
et, qui illum refellit Salmas. ad Sol.
p. 527, h. sq. Neuter usus videtur
Orphicis hymnis, ubi Iacchum λύ-
σειον (nomen Lyæo cognatum) et
θεσμοφόρον Διόνυσον, eumque Eleu-
sine coli solitum, cani video, H.
XLI, p. 140, et λύσειον Ἀναΐον, cum
reliquis Bacchi epithetis H. XLIX,
p. 146. Quod ibi vocatur παυσίπο-
νος, et φιλάλπος et statim ἐπάφιος,
illud facit, ut putem Orphicos apud
Clementem versus, de quibus di-
sceptabant magni viri, ita esse le-
gendos:

ὡς εἰπῶσα, πέπλους ἀνασύρατο, δειξί-
τι πάντα

Σώματος οὐδὲ πρέποντα τύπον· παῖς
δ' ἦν ἱάχος,

Χεῖρα δ' ἦν ῥίπτεσσα γελῶν βαυβοῦς
ὑπὸ κλίκους.

Hæc, nisi fallor, ita convertit Ar-
nobius, lib. V, p. 175 :

Sic effata, sive vestem contraxit ab imo,
Obiectaque oculis formatas inguinibus res

Quas cava succutiens Bacchi manu', nam pue-
rilis

Olli volutus erat, plaudit, contractat amice.

Sic certe Bacchus idemque Iacchus,
πυσιάλπος fuerit, et φιλάλπος re-
spectu matris suæ; quantum ad
Baubonem vero ἐπάφιος, a verbo
ἐπάπτομαι derivato nomine, quod
scite Scaliger reddidit, a tangendo
Tages, simplicior aliquis *contracta-*
torem forte dicturus erat. Non opus
est hæc declarari ulterius. Ἰσαῖον οἱ
μεμνημένοι, ἱάκας, ἱάκας οἱ ἀμύητοι.

17. Vel *edera* satis hic Bacchum
declarat, et reliquus habitus, cum
thyrso. Quamquam de *hedera* repre-
henditur Claudianus a Meursio c.
27, qui ex Aristophane, Ran. 333,
ostendit, in his sacris myrto potius
coronatum. *Tigris*, h. e. pellis ejus
feræ, cujus *aurati ungues*, ut apud
Virgil. *Æn.* V, 352, *Tergum Gæ-*
tuli immane leonis... *villis onerosum*,
atque unguibus aureis.—In *nodum col-*
ligere ungues intelligo, unguibus illis
tanquam fibulis uti ad constringen-
dam sub mento, vel in dextro hu-
mero pellem. De *thyrso*; vid. XX,
205 sq.

19. *Ebria vestigia*; Galli vulgo
dicunt, *la jambe avinée*.

20. Jam alloquitur deos inferos,
Maronem imitatus *Æn.* VI, 264 :

Di quibus imperium est animarum, Umbræ
que silentes,

Et Chaos, et Phlegethon, etc.

Famulantur vulgus, docta synesi,
et optimis quibusque usitata.

Vulgus iners, opibus quorum donatur avaris
 Quidquid in orbe perit, quos Styx viventibus ambit
 Interfusa vadis, et quos fumantia torquens
 Æquora vorticibus Phlegethon perlustrat anhelis;
 Vos mihi sacrarum penetralia pandite rerum,
 Et vestri secreta poli : qua lampade Ditem
 Flexit Amor, quo ducta ferox Proserpina raptu
 Possedit dotale Chaos, quantasque per oras
 Sollicito genitrix erraverit anxia cursu :
 Unde datæ populis leges, et glande relicta

25

30

21. Philosophatur Pœta more Heraclitico, nihil perire omnino e rerum natura, sed redigi in $\phi\theta\eta\nu$ quæ mori vel interire dicimus, h. e. in eam conditionem, ubi nec visui, nec alii sensui sint exposita. Vid. v. 55 sqq. — *Avaræ opes*, quibus nihil decedit, sed accedit perpetuo.

22. *Styx* sic dicitur ἀπὸ τοῦ στυγῆν, horrere, odisse, quasi sit fluvius odii atque horroris : cæterum *Styx* fons est Arcadiæ veneno frigidissimo ac præsentissimo scatens, et ideo tribuitur inferis. Hoc veneno sublatus Alexander.

24. *Gurgitibus anhelis*, id est, turbinibus aquarum sonantium, et velut ægro anhelitu, propter nimiam copiam per intervalla magis ac magis æstuantium, id quod accidit in fornacibus.

26. *Lampade flectere fila ferrea* et tubulos vitreos solent artifices. Sed an hoc modo Ditem Cupido flexerit, viderint manes Claudiani. Mihi multo magis placet conjectura Cujac. *quo vulnere Ditem læsit*.

28. *Chaos* satis declaratum est ad

V, 525. Quod *dotale* vocat, intelligimus, *dotem* latius patere quam apud JCtos : et comprehendere quidquid nuptiarum causa datur mulieri. Nam *dotale Chaos* sine dubio est, quod Proserpina habet, quatenus est in matrimonio Plutonis. Sic etiam de majoribus nostris Tac. c. XVIII, 2, *Dotem non usor marito, sed uxori maritus offert*.

30. *Unde*, ut alias, ad personam refertur : a Cerere enim occasione illius muneris sui, frugum, leges etiam datæ : unde θεσμοφόρος, *Legifera* vocatur, et sacrum illi annum hoc nomine constitutum, θεσμοφορία. Nempe cum agricultura Athenienses etiam receperunt divisionem agrorum accuratam, et limites privatorum quoque prædiorum a nemine civium violandos : porro quod quisque cultu suo, suo in agro, effecisset, hoc ipsi proprium præstare debebat republ. ut a nemine impune posset violari. Hæc legum initia, unde ad reliquam humanitatem civilitatemque progressus facilis fuit. Ante fruges inventas glande vesci, βαλεσθηγαγῆν, putabantur homines, fructu

Cesserit inventis Dodonia quercus aristis.

Dux Erebi quondam tumidas exarsit in iras
Prælia moturus Superis, quod solus egeret
Connubii, sterilesque diu consumeret annos,
Impatiens nescire torum, nullasque mariti
Illecebras, nec dulce patris cognoscere nomen.
Jam quæcumque latent ferali monstra barathro
In turmas aciemque ruunt, contraque Tonantem
Conjurant Furiaë; crinitaque sontibus hydrys
Tisiphone, quatiens infausto lumine pinum,
Armatus ad castra vocat pallentia Manes.

35

40

Pæne reluctatis iterum pugnancia rebus
Rupissent elementa fidem, penitusque revulso
Carcere, laxatis pubes Titania vinclis

copioso, ad asservandum per hie-
men apto, etc. Pulchre βαλάνηφα-
γίαν illam cum reliqua vitæ barbarie
et fœditate conjungit Horat.
Sat. I, III, 99 sqq.:

Quam propeperunt primis animalia terris,
Mutum et turpe pecus, glandem atque cubilla
propter
Unguis et pagnis, dein fastibus, atque ita
porro
Pugnabant armis, etc.

Sed historiolum damus ad XXXVI,
43. *Dodonia quercus* et similia poetis
placere, ut simul admonerent ju-
niores de patriis rerum quacunque
causa nobilium. In universum hoc
videtur consilium poetarum ab
Homero inde fuisse, ut geogra-
phiam, fundum quasi omnis histo-
riæ, docerent.

32. Hinc initium quasi tracta-
tionis, in quo hoc ipsum non valde
poeticum, certe de Horatii Arte Poet.
147 sententia est, quod rem nimis
ab ovo orditur. Sed hoc philoso-

phum et Platonis medicorumque
rationibus accommodatum, quod
negatum Veneris usum in furorem
exire ponit: hunc furorem *tumida*
ira signat. *Ducem Erebi* vocat Plu-
tonem, quatenus *Erebi* nomine
æque atque altero inferorum uti-
tur. Cæterum hoc Erebi nomine
idem fere ac Chaos, tenebricosa
rerum omnium miscela et confusio,
significatur.

37. *Ferale barathrum*, sedes in-
felicium animarum, Tartarus.

40. *Pinum* non puto ita dici, ut
totam, quemadmodum in Cerere,
vel Gigante aliquo, arborem velit
intelligi, sed simpliciter facem pi-
neam.

42. *Iterum*, nam hæc antiqui
Chaus conditio, quum, ut canit
Naso Met. I, 19:

Frigida pugnabant calidis, humentia siccis,
Mollia cum duris, siæ pondere habentis pondas.

44. *Pubes Titania gigantes*, de
quibus in Gigantomachia, xxxvii

Vidisset cæleste jubar, rursusque cruentus
 Ægeon positis arcto de corpore nodis
 Obvia centeno vexasset fulmina motu.
 Sed Parcæ vetuere minas, orbique timentes
 Ante pedes soliumque ducis fudere severam
 Canitiem, genibusque suas cum supplice vultu
 Admovere manus, quarum sub jure tenentur
 Omnia, quæ seriem fatorum pollice ducunt,
 Longaque ferratis evolvunt sæcula pensis.

Prima fero Lachesis clamabat talia regi,
 Incultas dispersa comas : « O maxime noctis

49

50

55

.46. *Arctum participii ratione accipiendum, quasi esset arctato, h. e. constricto.*

.47. *Obvia fulmina, contra se missa, vexasset vel declinando vel in contrarium dirigendo, centeno motu totidem manuum. Nempe Ægeon est ἐκατόγχιρος ille Il. α, 403, ὃν Βριάρων καλέουσι θεοί, ἄνδρας δὲ τε πάντας Αἰγυίωνα.*

.48. *Quod Parcæ vetuere minas, pulchre et decenter dictum : sed illa supplicatio ante pedes Plutonis non placet, si quidem Parcæ sint fatum, cui Jovem et omnes Deos, Ditemque adeo ipsum etiam subjicere solent. Sed nempe Parcæ, ut fit in mythologia sat frequenter, hic aliam personam sustinent, inferorum pars sunt, et regni Plutonis, filiæque adeo vel ipsius vel Noctis et Erebi.*

.49. *Sic Pompeius apud Lucan. VII, 372, facit Senatum... sacros pedibus militum prostrernere canos. Genibus admovere manus antiquissimum. Thetis Homérica, Il. α, 500, altera manu genua patris, altera barhamprehendit.*

.52. *Seriem fatorum pollice ducunt. Digitis fila subacta trahunt et nent naturalem quemdam ordinem omnium rerum ex æterno, aliis ad alia consequentibus, et non mutabili manente hujusmodi serie, ex Chrysippo.*

.53. *Ferrata pensa vocat pro laneis, ad indicandam firmitatem et velut rigorem fatorum.*

.54. *Ferum regem, non modo epitheto perpetuo dici posse Plutonem, apparet : sed quatenus nunc Veneris quodam cestro ac furore efferatus est.*

.55. *Hæc jam oratio habet velut Hymnum Plutonis, et ea philosophemata, de quibus dictum ad V, 525. Pluto ille, Chaos, ἀδης, res una eademque, confusa quædam congeries elementorum et seminum, sensus externos fugientium, e qua oriuntur, in quam resolvuntur omnia. Parcarum est, τῶν Μοιρῶν, assignare unicuique horum elementorum suam sortem, μοῖραν, ortus, quem Lachesis gubernat, durationis, quam regit Clotho, et reductus in Chaos, quam mortem*

Arbiter, umbrarumque potens, cui nostra laborant
 Stamina; qui finem cunctis et semina præbes,
 Nascendique vices alterna morte rependis :
 Qui vitam letumque regis : nam quidquid ubique
 Gignit materies, hoc te donante creatur, 60
 Debeturque tibi, certisque ambagibus ævi
 Rursus corporeos animæ mittuntur in ortus:
 Ne pete firmatas pacis dissolvere leges,
 Quas dedimus, nevitque colus : neu fœdera fratrum
 Civili converte tuba : cur impia tollis 65
 Signa? quid incestis aperis Titanibus auras?

vocant, cui Atropos præest. Qui vult eam partem antiquæ philosophiæ cognoscere penitus, illi satis puto posse fieri legenda nostra de Animabus Hippocratis et Heracliti disputatione, tertiis curis expolita in Commentar. Soc. Reg. Gotting. To. I. Qui vero poetarum comparare virtutes voluerit, ille sextum *Æneidos*, ad v. 713, et Silii, XIII, 558, cum hoc nostro contendens, jucunde, si quidem sensum habeat talium, afficietur.

58. *Alterna morte*, nam quæ apud nos moriuntur, ea nascuntur Chao et vice conversa.

62. *Animæ* in illa philosophia Heraclitica sunt ipsa illa prima elementa et semina rerum, v. g. animalium, quæ si sorte quadam sua, *μίσγῃ*, in locum et sedem sibi aptam, vasa seminalia, deferantur, ibi augescunt, h. e. explicantur in membra sua, crescunt, etc.; post mortem autem dispersis, quæ assumptæ fuerant, particulis, in illam priorem tenuitatem redeunt, e qua per novam sortem redire illis contingit. Hæc sententia non male ex-

plicatur, sive dicas *animas in artus mutari*, sive *mitti in ortus*: sed hoc mihi, in auctoritate pari, videtur præferendum, quia magis philosophum, magis Claudiano dignum. Apud Silium *animæ cælum repetunt, redeunt in corpora*. Similia plura apud Virgilium. Animæ Heracliticæ antequam redeant in corpora, jam habent omnia membra, etc. Sed etiam illud *mutare* ornavit Heinsius. Eligat quisque quod placebit.

65. *Civili tuba*, *signis impiis*, bellum intestinum inter fratres significat. Solent illum naturæ ordinem, quo continentur omnia, *pacis, fœderis* similibusque nominibus indicare. Postquam enim personas fecere cælum, terram, elementa reliqua, supererat, ut tanquam personis discordiam et bella, concordiamque, pacem et fœdera assignarent. Vid. supra Carm. III, 4 et 65, it. XXVI, 56.

66. *Incestos Titanas* vocat, h. e. indignos qui in conspectum et consortium Deorum, castarum mentium, admittantur.

Posce Jovem, dabitur conjux. » Vix illa : pepercit,
 Erubuitque preces, animisque relanguit atrox,
 Quamvis indocilis flecti. Ceu turbine rauco
 Quum gravis armatur Boreas, glacieque nivali
 Hispidus et Getica concretus grandine pennas,
 Bella cupit, pelagus, silvas, camposque sonoro
 Flamine rapturus : si forte adversus ahenos
 Æolus objecit postes, vanescit inanis

Impetus, et fractæ redeunt in claustra procellæ.

Tum Maia genitum, qui fervida dicta reportet,
 Imperat acciri. Cyllenius adstitit ales,
 Somniferam quatiens virgam, tectusque galero.
 Ipse rudi fultus solio, nigraque verendus
 Majestate sedet : squalent immania fœdo
 Sceptra situ; sublime caput mæstissima nubes
 Asperat, et diræ riget inclementia formæ.

67. *Vix dixerat illa* Lachesis : et statim Pluto *pepercit*.

68. *Erubuit preces* Pluto, et ita tollit, vel minuit certe Poeta crimen, quod ipsi impigimus ad v. 50. Nempe sic imperator potest jugulum præbere rebellanti exercitui.

71. *Pennas*. Poetæ ventis tribuunt pennas ob celeritatem; sed et ventos ut homines turbulentos, buccis inflatis, et barba, aliisque partibus præditos depingunt.

76. *Maia genitum*, Atlantis filia, Mercurium, *Cyllenium* a monte Arcadiæ illi sacro dictum. Hic enim δᾱκτρος est et internuncius quidam *superis Deorum*, ut est Hor. Car. I, x, 19, *Gratus et imis*. Ipse Noster declarat, v. 89 sq.

78. *Somnifera* est Mercurii virga, vel caduceus, non minus quam excitandis hominibus apta. Home-

rus, D. ω, 343, et Od. ω, 3 : « τῇ δ' ἀνδρῶν ὄμματα θάλασι, ὅν ἐθάλαι, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει. »

79. *Nigra majestate*, nam Pluto Deus niger est, et nigris hostiis placandus.

80. *Majestas* etiam ad horrorem pertinet, ut Stat. Theb. VII, 478, de Jocasta, *Eumenidum* (Furiarum) *velut antiquissima portis Egredditur magna cum majestate malorum*. Sic etiam *verendus*, XXXV, 195.

81. *Sceptra*. Sceptrum proprium Jovis est, et regum qui Jovis personam vicemque sustinent; dicitur σκῆπτρον, ἀπὸ τοῦ σκῆπτειν, inniti, incumbere, quod hoc reges inniterentur, velut hasta : immo sceptrum olim erat hasta.

82. *Asperat*. Asperiores reddit atque atrociores. — *Riget*. Seneca, « vultus est illi Jovis, sed fulminantis. »

Terrorem dolor augebat : tunc talia celso
 Ore tonat : tremefacta silent dicente tyranno
 Atria ; latratum triplicem compescuit ingens 85
 Janitor, et presso lacrymarum fonte resedit
 Cocytos, tacitisque Acheron obmutuit undis,
 Et Phlegethontæ requierunt murmura ripæ.
 « Atlantis Tegeæe nepos, commune profundis
 Et superis numen, qui fas per limen utrumque 90
 Solus habes, geminoque facis commercia mundo,
 I, celeres proscinde Notos, et jussa superbo

83. *Terrorem dolor augebat.* Ira dolore mixta augebat terrorem ; nullum nempe est animal tam horrendum, tam perniciosum natura, ut non appareat in illo, si ira invasit, novæ feritatis accessio.

84. *Tremefacta silent.* Deo loquente et irato, totus orbis tremebat. Paganos id usurpasse a Judæis credi potest. Psal. XVII, « Καὶ ἰσαλίσθη, καὶ ἐντρομος ἐγενήθη ἡ γῆ, καὶ τὰ θεμέλια τῶν ὀρέων ἐταράχθησαν, καὶ ἰσαλίσθησαν, ὅτι ἐργίσθη αὐτοῖς ὁ θεός, et commota est, et contremuit terra, et fundamenta montium conturbata sunt, quoniam iratus est iis Deus. » — Occurrit omnibus Racinianum illud, *ÆTH.* act. I, sc. III,

An seul son de sa voix la mer fait, le ciel tremble, etc.

Nota sunt quoque studiosis hæc notstratis infelicissimi GILBERT :

C'en est fait ; l'éternel, trop long-temps méprisé,
 Sort de la nuit profonde

Où loin des yeux de l'homme il s'était reposé ;
 Il a paru ; c'est lui ; son pied frappe le monde,
 Et le monde est brisé. *En.*

86. Alludit ad etymon, κλαυτός, ploratus, lacrymæ.

87. *Acheron* nomen est multorum fluviorum qui varias regiones

alluunt ; sed omnium celebratissimus est Acheron, fluvius inferorum, qui sic dicitur ἀπὸ τοῦ πῦρ, finire, et ἄχος, dolor, quasi ille sit fluvius doloris : sed et Acheron, Styx, Cocytus, et Phlegethon, a multis confunduntur.

89. *Tegeæus*, quod Tegeæ, quæ Arcadiæ urbs fuit, præ cæteris coleretur. Cf. ad v. 76.

91. Non simpliciter absurda est lectio, quæ pro *mundo* ponit *cælo*. Nam præterquam quod synonyma sunt, etiam inferi solemque suum, *sua sidera norunt*, *ÆN.* VI, 641.

92. *Proscinde Notos*, potest insolens videri ; et posset aliquis malle præverte *Notos*, velut est apud Stat. Theb. I, 293, in eadem re præcedere *Notos*. Sed *proscindere* hic est idem quod alias *secare* : *Notos* autem pro aere vel æthere dixit. Utrumque illustret Virgilius *ÆN.* IV, 257, ubi de Mercurio, *Litus arenosum Libyæ, ventosque secabat.*

Stat. Theb. VIII, 717, de hasta, *Ecce secat Zephyros*. Idem, VI, 388, « *Claraque per Zephyros etiam nunc semita lucet,* » qua Apollo ierat. Eadem etiam declaravimus illud, v. 185, *Nunc spicis Zephy-*

Redde Jovi : tantumne tibi , sævissime fratrum ,
 In me juris erit ? sic nobis noxia vires
 Cum cælo Fortuna tulit ? num robur et arma
 Perdidimus , si rapta dies ? an forte jacentes
 Ignavosque putas , quod non Cyclopia tela
 Stringimus , aut vanas tonitru deludimus aures ?
 Nonne satis visum , quod grati luminis experts
 Tertia supremæ patior dispendia sortis ,
 Informesque plagas ; quum te lætissimus ornet
 Signifer , et vario cingant splendore Triones ?
 Sed thalamis etiam prohibes ? Nereia glauco
 Neptunum gremio complectitur Amphitrite ;
 Te consanguineo recipit post fulmina fessum
 Juno sinu : quid enim narrem Latonia furta ?

95

100

105

ros tranant , et illud XXXVI, 3.

93. *Tulit*, abstulit, ut in illo Virgil. Ecl. IX, 51 : « Omnia fert ætas , animum quoque . . . » — *Vires* respondent Homérico ἀλγή , quo victoriam notat.

96. *Dies rapta* Plutoni , ut suis inferis contento , hanc lucem , hoc cælum nostrum videre non liceat.

97. *Cyclopia tela* , fulmina quæ Cyclopes fabricantur Jovi ; quam fabricam pulchre describit Virgil. Æn. VIII, 426.

98. *Stringimus* , id est , vibramus : « stricturum se lucubrationis suæ telum minabatur. » Suetonius in Caligula. — *Aut vanas tonitru deludimus aures*. Convicium a Virgilio mutuatur Æn. IV, « an te , genitor , quum fulmina torques , Nequidquam horremus , cæcique in nubibus ignes Terrificant animos , et inania murmura miscent ? »

100. Sorte divisum mundi imperium inter fratres , Jovi cælum

evenit , maria Neptuno , tertia et ultima (hanc *supremam* hic vocat) inferorum Plutoni. Describitur ista sortitio D. c, 187 sqq. Hinc venuste Jovi adulatur Callimachus , H. in ipsum , v. 60 , quum negat sorti tam inæqualium rerum divisionem permissam , sed viribus et operibus Jovis cælum debitum ait.

101. *Informesque plagas*. Ibi enim est chaos informe atque foedum.

102. *Signifer*, Zodiacus ; *Triones* septem et splendida illa ursæ utriusque sidera , quæ nunquam orbi nostro occidunt. — *Cingant* ; apposite ; hic enim una est ex zonis ; zona autem et cingulum sunt unum et idem , ζώννυμι , cingo ; ζώνη , cingulum , zona.

105. *Consanguinei* , fratres et sorores , ut in illo *consanguineus leti sopor* , Æn. VI, 278. Sic δμαίμος et ἐμαίμων Græcis. Juno , *Jovis Et soror et conjux* , Æn. , I, 47.

106. *Latonia furta* , clandestinus

Quid Cererem, magnamque Themis? tibi tanta creandi
 Copia : te felix natorum turba coronat.
 Ast ego deserta mærens inglorius aula
 Implacidas nullo solabor pignore curas? 110
 Non adeo toleranda quies. Primordia testor
 Noctis, et horrendæ stagna intemerata paludis,
 Si dicto parere negas, patefacta ciebo
 Tartara; Saturni veteres laxabo catenas;
 Obducam tenebris lucem; compage soluta 115
 Fulgidus umbroso miscebitur axis Averno. »
 Vix ea fatus erat, jam nuntius astra tenebat.

concubitus Jovis cum Latona, e quo Apollo et Diana nati. Vid. Callimachi H. in Delum. Cererem fecit matrem Proserpinæ : turpissima, et digna Plutonis criminatione, historia est apud Arnob. V, p. 170. De Themide paulo abstrusius. In hymno Orphico, XLII, p. 140, vocantur filiæ Themidis et Jovis tres Horæ, Eunomie, Dice et Irene. Sed eadem Hesiodus, Theog. 901 et Apollod. I, 3, 1, ubi ex eodem conjugio etiam Parcas natas esse docemur. Ichnæ cognomen etiam nacta est Themis ex causa amatoriam, quam refert Steph. Byz. Voc. Ἰχνα. Themis cælestem αἰθήρ ἀρχαίαν ἀλογον Διὸς appellat Pindarus apud Clem. Alex. Stromat. V, p. 732, 4, Pott.

111. *Primordia noctis*, illam Noctem, Erebum, e quo nata omnia : cui occasionem dedisse videtur illud Mosaicum עֵרָא וַיְהִי וְהָיָה אֵת הַיּוֹם וְהָיָה אֵת הַלַּיְלָה. Hinc dictum νυκθήμερον. A nocte diem incipiunt hodie Judæi, et olim Ægyptii atque Attici. Vid. Lindebr. ad Alex. ab Alex. IV, 20, pr.

112. *Intemerata stagna*, quæ semel trajecta nemo reddit. Nam *temerare* est quocumque modo violare. — *Signa* plerique.

114. Inter antiquissimas fabulas Saturnus pater Jovis, cum Titanibus reliquis conjectus in Tartarum, Apollod. I, 2. Sic, *Saturno tenebrosa in Tartara misso*, *Sub Jove mundus erat*; Ovid. Met. I, 113. Saturnalibus canitur a poetis, v. g. Statio Sil. I, 6, 4; *Saturnus compede exsoluta*.

116. Eo ipso, quod cælum inferis miscetur, redit vetus illud et primævum Chaos.

117. *Vix ea fatus erat* Pluto, et Mercurius jam in cælo erat apud Jovem, legationemque pertulerat. Pulcherrima celeritas in qua longe superat Homeri patris repetitiones, qui recte ille quidem suæ ætatis rationem secutus est, raritatem imprimis literarum, quæ non pateatur, sed posceret mandata ejusmodi poni ut data sunt, ac deinde ut perlata : sed eo ipso his qui nunc sunt hominibus nugax et iners et tardus videtur.

Audierat mandata pater, secumque volutat
 Diversos ducens animos, quæ tale sequatur
 Conjugium, Stygiosve velit pro sole recessus.
 Certa requirenti tandem sententia sedit.

120

Hennææ Cereri proles optata virebat
 Unica; nec tribuit sobolem Lucina secundam,
 Fessaque post primos hæserunt viscera partus
 Infecunda quidem; sed cunctis altior exstat
 Matribus, et numeri damnum Proserpina pensat.
 Hanc fovet, hanc sequitur. Vitulam non blandius ambit
 Torva parens, pedibus quæ nondum proterit arva,
 Nec nova lunatæ curvavit germina frontis.

125

Jam vicina toro plenis adoleverat annis

130

119. Formula *Diversos ducere animos*, exprimere videtur illud Homericum, Δ. α., 189, διάνδρα μεμύρησεν. Dividitur velut animus; certe alternis in partes diversas vertitur trahiturque. Jupiter nunc ad hanc Dearum intendit cogitationem nunc ad aliam, quæ tale tam horrible conjugium, talem conjugem, sequi audeat, quæ pro die et sole, pro vita apud superos, eligat Stygios inferorum recessus.

122. Multi *Ætnæam, Ennæam*; sed *Hennæam* ita firmavit Heinsius, tum Ez. Spanhemius ad Callim. H. in Cer. v. 15, p. 624 et v. 31, ut illam rationem, in hoc opusculo sequi nihil dubitem. Vicinia *Ætnæ* montis incendio suo nobilissimi, *Hennam* et *Hennæam* in *Ætnam* atque *Ætnæam* mutandi occasionem dedit. Cæterum de Henna urbe, de loco unde rapta est Proserpina, de Cerere *Hennæa* vel, ut ibi vocatur, *Hennensi*, locus insignis est Cic. in Verr. IV, 48 sqq. Conf. ad Sil. I, 93.

126. Quod deest numero liberorum, illud virtute et pulchritudine compensat Proserpina, quæ una matri pluris est quam numerosa soboles.

128. *Torva* proprium pæne epitheton hujus generis. *Torva facies* in tauro laudatur Columellæ, VI, 20. Et ipsi Virg. Georg. III, 51: «...optima torvæ Forma bovis.» Decôr quidam poeticus est, quod *vaccam* non appellat nomine proprio.—*Pedibus arva nondum proterit*, quæ jugum nondum subit, aut arandi causa jungitur.

129. Rem humilem, quicum Deas comparare pæne indecens erat, vicissim extollit, et dignam illa comparatione cornuum illius cum Luna reddit. Hor. Car. IV, 2, 54, tener vitulus, «Fronte curvatos imitatus ignes Tertium lunæ referentis ortum.»

130. *Matura toro* mihi magis placeret, non modo propter Virgilianam imitationem, *Æn.* VII, 53: Jam matura viro, jam plenis nubilis annis:

Virginitas : tenerum jam pronuba flamma pudorem
 Sollicitat ; mistaque tremit formidine votum.
 Personat aula procis : pariter pro virgine certant
 Mars clypeo melior, Phœbus præstantior arcu.
 Mars donat Rhodopen, Phœbus largitur Amyclas, 135
 Et Delon Clarosque lares : hinc æmula Juno,
 Hinc poscit Latona nurum : despexit utramque
 Flava Ceres ; raptusque timens (heû cæca futuri!)
 Commendat Siculis furtim sua gaudia terris,
 [Infidis natam laribus commisit alendam,
 Æthera deseruit, Siculasque relegat in oras]
 Ingenio confisa loci. Trinacria quondam 140

sed quia *vicina* aliud significat, nempe puellam, cui jam parantur nuptiæ.

131. *Pronuba flamma*, calor naturalis adolescentiæ, qui sollicitat eos humores, quibus ad Venerem opus est, atque adeo suadere videtur matrimonium ac nuptias, quod faciunt pronubæ.

132. Qui cupiunt vehementer, illi jam tremunt ab hoc ipso affectu : magis etiam, si in eo, quod cupias, sit alea et periculum, si pudor adjunctus.

133. Decorum observat Poeta, quum in amatorum recensu omittit ipsum Jovem, de cujus in illam incestis furoribus obscena fabula est apud Arnob. V, p. 171. Sed totum hoc de procis non antiquus mythos est, opinor, verum exornatio in poetæ nostri cerebro nata simpliciter.

135. *Donat Mars*, quantum in se est, donare vult, offert : sic *largitur* Apollo. Hæc observare in talibus locis, non est magni momenti : sed interdum illorum meminisse con-

sultum est, ut quum in Evangelio Joan. I, 9, dicitur *ὁ λόγος φωτίζει πάντα ἄνθρωπον*, vel analogia quadam aut intercedente metaphora Lucæ V, 6, *διὰ τὴν γυναικὴν τὸ δίκτυον*. *Martis* sedem esse *Rhodopen* ostendit etiam III, 335. — *Amyclæ* hic intelliguntur Laconicæ, Apollini sacrum nemus habentes, unde et *Apollineas Amyclas* vocat Statius Theb. IV, 223.

136. De *Delo* Apollini sacra, VIII, 133. — *Claros* Ioniæ lucus, fanum, forte urbs etiam, unde *Clarus* Apollo, qui in prædicatione opum suarum Ovid. Met. I, 515 : « mihi Delphica tellus, » inquit, « Et Claros, et Tenedos, Pataraeque regia servit. »

138. *Flava Ceres*, hoc cognomen habet a calore frumenti maturi.

140. *Trinacriæ* nomen certe non habuit, quum adhuc continens esset, si unquam fuit, Italiæ, ac *τρία ἄκρα*, seu promontoria nondum haberet. Breviter hic, quid de nobilissima illa vel historia vel fabula sentiam, et unde quis petere possit reliqua,

Italïæ pars una fuit : sed pontus et æstus
 Mutavere situm : rupit confinia Nereus
 Victor, et abscissos interluit æquore montes ;
 Parvaque cognatas prohibent discrimina terras.
 Nunc illam socia raptam tellure trisulcam,

145

indicabo. Igitur de abrupta a Brut-
 tiæ et Rhegio Sicilia, nihil inno-
 tuisse videtur Homero, qui νῆσος
 vocet simpliciter Ὀπινάξιν Od. μ.,
 127, et in terribili Scyllæ et Cha-
 rýbdís fabula nullam plane ejus rei
 mentionem faciat. Hesiodus apud
 Diodorum Sic. IV, extr. aggestum
 Siciliæ ab Hercule Pelorum ait, et
 templum ibi constitutum Neptuno.
 Nihil, quod sciam, Pindarus. Pri-
 mus, de quo constet, Æschylus
 apud Strabonem, VI, p. 178, 18,
 Rhegi promontorii et urbis nomen
 a verbo ῥήγυσθαι et hac ruptura de-
 rivat. De aliis poetis mox videbi-
 mus. Inter historicos Thucydides,
 VI pr. ubi antiquitates Siciliæ per-
 sequitur, tacet simpliciter. Sallu-
 stius, apud Isid. Orig. XIV, p. 1177,
 56, dicit *Italïæ conjunctam Siciliam*
 fuisse; nescio an asseverate. Certe
 Trogus apud Justin. IV, 1, 1: *Sici-
 liam ferunt... Italïæ adhæsisse*. Dio-
 dorus Sic. l. c. παλαιὸς μυθογράφος
 auctores citat. Hi possunt esse
 Æschylus et suppres. Redeamus
 ad poetas. Virgilius Æn. III, 414;
 Ovid. Met. XV, 290; Lucan. III,
 59; Valer. Flacc. II, 617; Statius
 Silv. I, 3, 32; Silius Ital. XIV, 11,
 et quis non poetarum? ita hujus
 rei mentionem faciunt, ut non po-
 tulent sibi credi. Ad poetas po-
 tius quam geographos referendus
 est Dionysius δ περιηγητής, v. 476,
 et qui auget fabulam, Eustathius

παρὰβολῇ ad eum locum. Nempe
 narrat a Neptuno abscissam esse Si-
 ciliam, qui gratificari vellet Acasto
 (MS. Jocasto) Æoli fil. quo is tu-
 tius ibi posset habitare. Supersunt
 philosophi, quorum qui velit sen-
 tentias cognoscere, ille adeat non
 Platonem neque Aristotelem, fru-
 stra enim fuerit; sed Strabonem,
 L. I, p. 37, 33 et XLI, 30; tum
 Senecam Quæst. Nat. VI, 29. Ho-
 rum et similium argumentatione
 potius, quam fide historicorum in-
 ductus videtur Plinius, quum, II,
 c. 88, *Rerum natura*, inquit, *avellet*
Siciliam Italïæ, et his similia, III,
 c. 8. Recentiorum αὐτοπτῶν et na-
 turæ consultorum sententias, cum
 his, quæ antiqui tradiderant, habet
 Cluverius in *Sicilia antiqua*, I, 1.
 Quæ nostra ætate disputata sunt,
 prætereo sciens. Summa esto: nihil
 certi habet historia; poetæ arripuisse
 videntur philosophemata non us-
 quequaque improbabilia certe, et
 his affinia, quibus collegere viri pru-
 dentes, non Titi ætate primum ar-
 sisse Vesuvium, licet historica fide
 nihil de superioribus incendiis constet.

142. *Nereus* hic ut persona fin-
 gitur, quæ fluctibus, tanquam ma-
 nibus aut armis suis, repetito im-
 petu viam sibi fecerit.

145. *Trisulcam* eodem sensu dixit,
 quo *triquetram* Hor. Ser. II, 6, 55.
 Intelligendum est hoc epitheton ex

Opponit natura mari: caput inde Pachyni
 Respuit Ionias prætentis rupibus iras.
 Hinc latrat Gætula Thetys, Lilybæaque pulsat
 Brachia consurgens; hinc dedignata teneri
 Concutit objectum rabies Tyrrhena Pelorum. 150
 In medio scopulis se porrigit Ætna perustis;
 Ætna Giganteos nunquam tacitura triumphos,
 Enceladi bustum, qui saucia terga revinctus
 Spirat inexhaustum flagranti pectore sulfur;
 Et quoties detrectat onus cervice rebeli 155
 In dextrum, lævumve latus, tunc insula fundo
 Vellitur, et dubiæ nutant cum mœnibus urbes.
 Ætnæos apices solo cognoscere visu,
 Non aditu tentare, licet: pars cætera frondet
 Arboribus; taritur nullo cultore cacumen. 160
 Nunc vomit indigenas nimbos, piceaque gravatum

ea notione, qua *sulcus* interdum eminentem inter fossas seu lacunas duas tractum significat, ut Pallad. Mart. IX, 11, et Georg. I, 113. Placet hic diserte ponere, quod in Thesauris omissum video. *Sulcus*, ὄλκός, tractus est, speciatim in arvis, directus, cujus partes duæ, *lacuna*, depressa, et *stria* s. *porca*, eminens. Sed interdum generalis appellatio magis ad depressiorem partem, interdum ad altiore restringi videtur. Hæc rariuscula ratio est, et eo magis observanda, quia *bisulci* et *trisulci* significatio inde pendet.

148. De verbo *latrat* vid. XXXI, 61. *Gætula Thetys*, mare quod Libyam s. Africam alluit cujus partem habent Gætuli. *Brachia* hic sunt, quæ etiam *linguæ* vocantur, partes terræ aliquantum procurantes in mare.

151. Qui conferre inter se et poetarum veterum et historicorum græcorum pariter et latinorum descriptiones Ætnæ voluerit, et ingenio inde pabulum procurare, illum juvabit Cluverius in Sicilia Vet. I, 8. Copiosissimum est Cornelii Severi de Ætna carmen.

153. Quæ hic de Encelado narrantur, ea de Typhoeo Pind. Pyth. A, 29 sq. quem sequuntur plures. Tales diversitates in poetis nemo miratur. Noster auctores habet Virgilium, Æn. III, 578, aliosque. Cf. VII, 159—161; XXXV, 158, præsertim XXXVI, 350.

159. *Non aditu*: a flammis erumpentibus timenda certa mors: sic periit Plinius, dum propius inviseret Vesuvium Campaniæ montem ignes evomentem.

161. *Indigenas* eleganti metaphora, apud se, vel intra se potius

Fœdat nube diem : nunc molibus astra lacessit
Terrificis, damnisque suis incendia nutrit.

Sed, quamvis nimio fervens exuberet æstu,
Scit nivibus servare fidem, pariterque favillis

165

Durescit glacies tanti segura vaporis,
Arcano defensa gelu, fumoque fideli
Lambit contiguas innoxia flamma pruinas.

Quæ scopulos tormenta rotant? quæ tanta cavernas
Vis glomerat? quo fonte ruit Volcanius amnis?

170

Sive quod objicibus discurrens ventus optertis,
Offenso per saxa furit rimosa meatu,

natos nimbos. Mox in *lacessit* etiam pulchra metaphora, quasi ἀρροβόλις et velitatio quædam esset illa molium varii generis ejectio.

163. Quo plus flammarum, fumi, cinerum, pumicum, eructat Ætna, tanto intus illum minui necesse est; sed *damna* etiam Ætnæ dici possunt vastationes illæ, quas torrentes ignei, et ejectamenta alia extrinsecus efficiunt.

165. *Servare fidem*. Ætna ignem vomens, ita parcit nivibus, ut quis crederet jurasse se non eas esse violaturam; unde ex fœdere inito servat fidem pacemque nivibus.

166. *Vicinam flammis glaciem*, æternoque rigore horrentes, quum infra ardeant, scopulos, canit etiam Sil. XIV, 67, qui locus totus cum hoc nostro conferri meretur.

167. *Fumus fidelis*, qui ut vicinus bonus nihil nocet, etc.

169. *Tormenta*, machinationes illæ, quum funibus contortis intensisque validissime, deinde subito laxatis, moles etiam magnæ lapidum vibrantur, et ad insigne spatium projiciuntur. Si notæ fuissent

ea ætate machinæ ignivomæ, quibus hodie magna pars bellorum constat, cum his haud paulo felicius comparare illam Ætnæ pyrobolicam licuisset. Ceterum talibus locis, qualis hic noster est, excusari possunt qui *tormentorum* nomine de pyrobolis et tubis illis ignivomis abutuntur. Quomodo *cavernas glomerari* possint, et quid omnino hoc significet *glomerare cavernas*, quum non assequar, valde placet lectio Cujaciana, *procellas*: *procellæ* i. e. nubes a spiritu vehementi actæ, *glomerantur*, i. e. subito coguntur, densantur in volumina, et volvendo augentur.

170. *Volcanius amnis*; alii legunt *Vulcanius ignis*, quod ibi Vulcanus, ignis inventor, exerceat officinam; sed *amnis* optime, quum undare dicatur ignis; Virg. Ge. I, 472, Vidimus undantem ruptis fornacibus Ætnam, et apud Æschylum ποταμός πυρός, fluvius ignis dicitur.

172. Responsurus Poeta quæstionibus suis, primum hac utitur hypothesi: *ventus subterraneus*, *offenso* et impedito per occultos obi-

Dum scrutatur iter, libertatemque reposcens
 Putria multivagis populatur flatibus antra :
 Seu mare sulfurei ductum per viscera montis
 Oppressis ignescit aquis, et pondera librat.

175

Hic ubi servandum mater fidissima pignus
 Abdidit, ad Phrygios tendit secunda penates,
 Turrigeramque petit Cybelen, sinuosa draconum
 Membra regens, volucris qui pervia nubila tractu
 Signant, et placidis humectant frena venenis.
 Frontem crista tegit; pingunt maculosa virentes

180

ces libero metu, furit per saxa, etc.

174. *Putria antra*, i. fistulosa, fragilia, verbo in pumices ab ipso igni redacta, ut *putre solum* quod in pulverem facile resolvitur. Vid. Virg. II, 204, quem declarat Columella, II, 2, 4.

175. *Alia hypothesis: mare ignescit oppressis aquis.* Hoc recentior aliquis naturæ consultus ita forte enunciet. Parva proportionem moles aquæ mariæ, ab igne admisto et omnia illius elementa distendente, in vaporem solvitur; qua quidem mixtione nihil habere naturam potentius et magis *δαρτηρόν*, tum *ωο-λίπυλα* tum infinitis aliis sulfurei præsertim vaporis, experimentis constat.

176. *Pondera librat* proprie, qui ea hac et illuc movet ponderis explorandi causa; sed similes motus edere etiam solent, qui magna vi projicere aliquid volunt. Ita hic etiam intelligo.

178. *Abdidit*, domo sua, cujus firmitas describitur infra v. 236 sq. — *Phrygi penates* domus ipsius Cereris. Ipsa enim filia est Cybelæ, Cybellæ, Cybebes, Deæ Phrygiæ, Rheæ, Matris magnæ Deum, qui-

bus aliisque nominibus passim celebratur. Ad hanc igitur matrem suam (quod aperte dicitur. XXXVI, 115) visendam proficisci facit Cererem Poeta, ut sit occasio Plutoni raptori. Ceres et Cybele telluris ambæ symbola sunt: sed Cybele in quantum ab hominibus in urbes collectis tumultuose colitur, quod indicat corona *turrita* et reliquis illius apparatus; Ceres, quatenus gerit fruges, quibus aluntur homines, quæ habet spicæam coronam et trahitur a serpentibus, terrestri bestia, etc. Rursus Cybele mater Deorum, est etiam mater Deæ Cereris.

179. *Sinuosa illa draconum*, quibus vehitur Ceres, *membra* passim in nummis exhibentur, volucrum partim sine alis, partim alatorum, tum coronatorum s. cristatorum, barbatorumve. Vid. Spanhem. diss. IV, p. 211.

181. Epitheto *placidis* satis indicatur *venena* hic non intelligi noxia, sed succos potentes quidem, verum ad salutem. Sunt *φάρμακα*, qualia etiam Æsculapii et Hygeæ serpentes fundunt.

182. *Maculosum*, deposita quasi

Terga notæ; rutilum squamis intermicat aurum.
 Nunc spiris Zephyros tranant; nunc arva volatu
 Inferiore secant: cano rota pulvere labens 185
 Sulcatam fecundat humum; flavescit aristas
 Orbita; surgentes condunt vestigia culmi:
 Vestit iter comitata seges. Jam linquitur Ætna,
 Totaque decrescit refugo Trinacria visu.
 Heu quoties præsaga mali violavit oborto 190
 Rore genas! quoties oculos ad tecta retorsit,
 Talia voce movens! «Salve, gratissima tellus,

macula et nota turpitudinis, etiam ad pulchritudinem pertinere, vel illa *maculosæ tegmine lyncis velata venatrix* Virg. *Æn.* I, 327, docet. Hoc universim in lectione veterum debemus meminisse (quod copiose disputat I. c. Spanhemius) serpentes, dracones non horribilem bestiam, sed placidum animal, quin amatorium, sub cuius specie apud Olympiada se insinnaverit Hammon Jupiter. Itaque ἀγαθοδαίμων, bonus genius, hæc figura exhibebatur. Ita ille anguis, quem dubitat Æneas, «*Geniumne loci, famulumve parentis Esse putat*, pulcher est, *Cæruleæ cui terga notæ, maculosus et auro Squamam incendebat fulgor: ceu nubibus arcus Mille trahit varios adverso sole colores*». Virg. *Æneid.* V, 84 sq.

184. *Spiræ sunt illi flexus, illi sinus unde sinuosa volumina tribuuntur serpentibus.* Formula *Zephyros tranare* satis declarata est ad illud v. 92, *proscinde Notos*. Add. Virg. *Æn.* IV, 245, ubi Mercurius turbida tranat Nubila; et hic XXX, 3, *Zephyros illapsa*.

185. *Canus pulvis* tanto magis est, quo est siccior. Rotæ in curru

Cereris sunt pro aratro et vomere: orbita est pro sulco depresso. Suavis admodum imago. Ubicunque vestigia posuit Ceres, statim surgunt culmi, etc.

186. *Flavescit etc. vestit iter, etc.* Quacunque Ceres currum ducit, campi flavescunt et vestiuntur frugibus, adeo ut ipsa orbita pululet copia segetum undique succrescentium.

189. *Decrescit Trinacria ex lege visus*, qua ea minora fiunt quæ cernimus, quo sunt remotiora. — *Refugo visu*, quasi Sicilia fugere videretur ex oculis, id quod apparet abeuntibus, quibus specie terræque urbesque recedunt. Virg. »

190. *Violantur genæ a lacrymis*, quia nunquam sine aliquo certe dolore et injuria, id est, læsione cadunt.

191. *Ad tecta; respexit sæpe domum*, in qua filiam relinquebat, quasi ea mox se orbatum iri præsentiret.

192. *Salve etiam in discessu dici*, ut ὕψιαις, vel illa Æneæ vox indicat qua Pallantis funus dimittit, *Æneid.* XI, 97 sq.: «*Salve æternum mihi, maxime Palla, Æter-*

Quam nos prætulimus cælo : tibi gaudia nostri
Sanguinis, et caros uteri commendo labores.
Præmia digna manent : nullos patiere ligones ,
Et nullo rigidi versabere vomeris ictu.
Sponte tuus florebit ager : cessante juvenco
Ditior oblatas mirabitur incola messes. »

195

Sic ait, et fulvis serpentibus attigit Iden.
Hic ædes augusta Deæ, templique colendi
Relligiosa silex, densis quam pinus opacat
Frondibus, et, nulla lucos agitante procella,
Stridula coniferis modulatur carmina ramis.
Terribiles intus thiasi, vesanaque misto

200

numque vale ». Vale dicit ad tem-
pus aliquod Siciliæ suæ Ceres.

192. *Ligones...vomeris* : hæc sunt
instrumenta rustica, quibus terra
invertitur : atque beneficio Cereris,
sine his Sicilia sponte, seu abs-
que ullo cultu et sine cura agrico-
larum, abundabit frugibus.

199. *Fulvi serpentes* ab aureo ful-
gore. *Idæ Phrygia* est, unde *Idæa*
quoque mater vocatur Cybele.

200. *Relligiosa silex templi colendi*,
sc. augusti, est ille lapis, de quo
Liv. XXIX, 11 ; Attalus, Pergami
rex, Romanorum « legatos.... Pes-
sinuntem in Phrygiam deduxit, sa-
crumque iis lapidem, quam matrem
Deum esse incolæ dicebant, tradi-
dit, ac deportare Romam jussit ». *Silicem*
cum nostro poeta appellat
Arnob. VI, p. 196 : *Ridetis ... co-
luisse ... Pessinuntios silicem pro
Deum matre.*

201. *Pinum* Deum matri sacram
etiam aliunde constat. Vid. Virg.
Æn. IX, 85, et hic ad XVIII, 277.

202. *Lucos* : lucus dicitur, aut
quod non luceat, ob umbras ; aut

potius, quod frequentibus sacri-
ficiis luceat. Pleraque Deorum tem-
pla suos habebant lucos. — *Ag-
itante procella stridula.* Vult Poeta
hujus luci arbores per se leni motu
quasi divinitus impelli, et emittere
sonos quosdam acutos, non inju-
cundos, qui cantilenæ videri pos-
sint.

203. Cantum quemdam pinui
tribuere antiquum est. Theocritus,
I, 1, « Ἀδύ τι τὸ ψιθύρισμα, καὶ ἃ
πίτυς, αἰπῶλε, τίνα ἄ ποτὶ ταῖς πα-
γαῖσι μάλιστα », quod ita vertere
liceat, Dulce susurrus, et ista ca-
nora, caprarie, pinus Ad fontes
resonans. Debet pinus Pani, quod
musica est. Ponamus fabulam ex
Geopon. XI, 10. Puella fuit Pitys
(πίτυς, pinus) : amant illam Bo-
reas et Pan. Quum illa hunc præ-
ferret, Boreas furiose irruens pe-
træ illam allidit. Enascitur eo loco
pinus arbor, qua Pan coronari
amat, quæ gemit ad flatum Boreæ.
Hinc Propert. I, xviii, 20, *Arcadio
pinus amica Deo.*

204. *Terribiles thiasi* propter fu-

Concentu delubra gemunt: ululatibus Ide
Bacchatur: timidus inclinant Gargara silvas.

205

Postquam visa Ceres, mugitum tympana frenant:
Conticuere chori; Corybas non impulit ense;
Non buxus, non æra sonant; blandasque leones
Submisere jubar: adytis gavisa Cybelle
Exsilit, et pronas intendit ad oscula turres.

210

Viderat hæc dudum summa speculatus ab arce
Jupiter, ac Veneri mentis penetralia nudat.
« Curarum secreta tibi, Cytherea, fatebor.
Candida Tartareo nuptum Proserpina regi
Jam dudum decreta dari: sic Atropos urget;
Sic cecinit longæva Themis. Nunc, matre remota,

215

rorem illos choros ducentium, sive saltantium. Verba *gemunt* et *ulatus* ad inconditos mulierum et semivirorum in his sacris clamores describendos pertinent. Recordecimur, Horatium, quum extremum ab ira furorem describere vult. Car. I, 16, 5, cum eo, quem *Dindymene* i. e. Cybele in his montibus culta, incutit, comparare. Ibidem etiam *Corybantum et æris* i. e. pelvium mentio, de quibus statim. Add. ad VIII, 149, XX, 279 sqq. ubi etiam de *buxo*, et XXVIII, 259, ubi *Cybeleia æra* declaramus.

206. *Bacchatur*, passive sumitur, id est, Bacchantum ululatibus quatitur, turbatur: ut apud Virgilium, Georg. II, 487, « bacchata Læonis Taygeta. » — *Timidus inclinant silvas*. Tantus est clamor, tantus ululatus, ut ipsa Gargara arbores submittere videantur, præ nimio terrore. — *Gargara*. Gargarus, et in plurali Gargara, est vertex Idæ montis, fertilitate nobilis. Pacatus dicit Gargara proventu læta triticeo.

208. *Corybas*, Jasonis et Cybeles filius, in Asia primus instituit sacra matris Deum: hinc ab eo Corybantes dicti ejus Deæ sacerdotes faribundi. Hi simulato furore repentino currebant in orbem, et ferro sonora arma pulsabant, immo et cultris sua brachia sauciabant.

209. *Buxus*; tibia e buxo, quam inflabant in sacris Cybeles; qua tibia Phryges usi esse primi dicuntur. — *Leonibus* junctis vectam Cybelen passim videmus in nummis. Leo rex animalium terrestrium. *Turritam* coronam illius jam habuimus ad v. 179. cf. XXIV, 170.

213. Hic ergo aperitur *sententia*, quæ *sedisse* Jovi dicitur supra v. 121.

217. *Cecinit Themis*. Antiquitus oraculum erat penes Tellurem et Neptunum. Inde cessit Pythoni et Themidi, quæ ex antro Delphico vaticinari cœperat, et ab ea Apollo didicit divinationem. — *Longæva*. Vetus et annosa Themis; erat enim, teste Hesiodo, cæli ac terræ filia.

Rem peragi tempus; fines invade Sicanos;
 Et Cereris prolem patulis illudere campis,
 Crastina puniceos quum lux detexerit ortus, 220
 Coge tuis armata dolis, quibus urere cuncta,
 Me quoque sæpe, soles: cur ultima regna quiescunt?
 Nulla sit immunis regio, nullumque sub umbris
 Pectus inaccensum Veneri: jam tristis Erinny
 Sentiat ardores; Acheron, Ditisque severi 225
 Ferrea lascivis mollescant corda sagittis. »

Accelerat præcepta Venus : jussuque parentis
 Pallas, et inflexo quæ terret Mænala cornu,
 Addunt se comites: divino semita gressu
 Claruit: augurium qualis laturus iniquum 230
 Præpes sanguineo dilabitur igne cometes

218. *Sicanos*. Sicania dicta, vel a Sicano, Briarei cyclopi filio, et Ætnæ fratre, vel a Sicano rege.

220. *Puniceos*, id est rubentes, qualis est ortus auroræ; seu purpureos, a purpura quæ tingebatur Tyri apud Phœnicias, qui et dicti Pœni, unde Punicus et Puniceus.

221. *Coge*, persuade: sed forte simul philosophatur, et indicat resisti non posse armis Veneris h. e. dolis. Illud *me quoque* leporem Alexandrinum habet, quo fatetur Jupiter, se muliercularium esse.

224. Utrum hoc dicatur cum relatione ad fabulam, in qua sint amores Erinnyos, non dixerim. Virgines, διαι παρθένος Ἐριννός, vocat Furiæ Sophocles, Ajac. flagellif. v. 846. Sed «Orphne, Inter Avernales haud ignotissima Nymphas, Ex Acheronte suo furvis peperisse sub antris Ascalaphum, » memoratur Ovidio Met. V, 539.

228. *Inflexo cornu* i. e. arcu, quem

frequenter ita signant poetæ, in venatione uti solitam Dianam, nummi docent. Venari autem solet per Mænala etiam, Arcadiæ montana. Vid. XVII, 390.

231. *Cometen* hic etiam aperte intelligit meteoron non consistens aliquantum, aut progressiones tardas, instar planetæ, habens: sed tale cujus sive præceps sive præpes, hoc est, volucris lapsus, *delapsus* vel *dilapsus* observari uno velut momento possit. Hæc quidem in hoc loco. Stabiliorem videtur facere XVII, 112, sed meteoron tamen. Erat hæc tum communis fere sententia, Stoicorum præsertim, cui tamen repugnare ausus est Seneca, Q. N. VII, « Non existimo cometen subitaneum ignem, sed inter æterna opera naturæ »; et 23, « cometes emetitur spatium suum, nec exstinguitur, sed excedit... Quid est, quare in aliqua parte cælum pervium non sit?... Co-

Prodigiale rubens : non illum navita tuto,
Non impune vident populi ; sed crine minaci
Nunciat aut ratibus ventos, aut urbibus hostes.

Devenere locum, Cereris quo tecta nitebant 235
Cyclopum firmata manu : stant ardua ferro
Mœnia ; ferrati postes ; immensaque nectit
Claustra chalybs : nullum tanto sudore Pyracmon,
Nec Steropes, construxit opus : nec talibus unquam
Spiravere notis animæ ; nec flumine tanto 240
Incoctum maduit lassa fornace metallum.
Atria vestit ebur : trabibus solidatur ahenis
Culmen, et in celsas surgunt electra columnas.

metes potest sic totum habere circulum, ut in hunc (signiferum) tamen parte aliqua sui incidat : quod fieri non est necessarium, sed potest. . . c. 25 : Per successiones ista longas explicabuntur. Veniet tempus, quo posteri nostri tam aperta nos nescisse mirentur. — Κομήτης, id est, crinitum sidus, ob speciem crinium terribilem.

233. Illud impune declaramus ad XXVI, 243.

236. Brontesque, Steropesque, et nudus membra Pyracmon etiam apud Virgilium, Æn. VIII, 425, Ferrum exercebant vasto Cyclopes in antro.

240. Noti vehementes admodum venti : horum nomen tribuit iis qui Cyclopum foliis redduntur : quas hic animas vocari tanto minus mirabitur, cujus memoriæ obversatur illud Horat. Car. IV, xii, 2, Impellunt animæ lintea Thracæ : et de hac ipsa re Virg. Æn. VIII, 403, Quantum ignes animæque valent.

241. Maduit non ea modo notione accipiendum, qua Virg. Ge. I, 196 de siliquarum seminibus

dicitur, « Et quamvis igni exiguo properata maderent, » i. e. coquendo mollia, cibo apta fierent, quod suadere videtur vox *incoctum*, ut XXVI, 542, *flammis mollius et arte chalybs* : sed plane significat fluxit, ut ex adjecto nomine *flumine* apertum est, quod nomen pulchre tuetur Heinsius ex Æn. VIII, 445, *fluit æs rivis*, et aliunde. *Lassa fornax* videtur intelligi, cujus omnes impensæ vires sunt, ut nihil ea effici amplius possit, nisi tamen legendum sit *lata fornax* i. e. ampla, ut magna vis metalli sic intelligatur. *Vasta fornax* est apud Virg. l. c.

242. *Vestit* commode dicitur de ebore in laminas secto, quibus teguntur et poliuntur non mensæ tantum, et lecti, et sellæ curules, sed etiam, ut hinc licet discere, parietes. *Solidatur culmen*, i. cum columnis et parietibus connectitur et firmatur.

243. *Electra*, quia columnarum materia esse debent, non intelligenda sunt gemmea illa sive succina, sed metalla.

Ipsa domum tenero mulcens Proserpina cantu
Irrita texebat redituræ munera matri.

245

Hic elementorum seriem sedesque paternas
Insignibat acu; veterem qua lege tumultum
Discrevit Natura parens, et semina justis
Discessere locis: quidquid leve, fertur in altum;
In medium graviora cadunt; incanduit æther;
Egit flamma polum; fluxit mare; terra pependit.
Nec color unus inest: stellas accendit in auro,
Ostro fundit aquas, attollit litora gemmis,
Filaque mentitos jam jam cælantia fluctus

250

244. *Mulcers* in hac formula est suavitate quadam et jucunditate implere, ut Virg. Æn. VII, 34, *volucres æthera cantu mulcent*. Sic Ovid. Fast. I, 155. Suavis cantus est velut titillatio quædam. Physice loquuntur poetæ. Motus ille effector soni primo leniter impellit et movet aera, ab hoc mulcetur auris.

245. Vim adverbii *necquidquam* vel *frustra* ad verbum *texebat* adjungendi, exprimit epitheto ad *munera* adjecto. Textendi ars et labor, Minervæ inventum, itemque pingendi acu, nec Deas nec reginas dedecet. Speciatim Proserpinam texttricem jam fecerat Orpheus, cujus rei etiam symbolicam rationem persequitur Porphyrius, de antro Nymphar. p. 118 pr. Barnes. Παρά τῷ Ὀρφεὶ ἡ Κόρη, ἥτις ἐστὶ πάντος τοῦ σπαιρομένου ἔφορος, ἰσχυροῦσα παραδίδοται κ. τ. λ.

246. *Elementorum series*, primus ille velut actus Naturæ, quem describit in Metamorphoseon ingressu Ovidius, qui hic conferri debet.

247. *Tumultum*: Erat nempe chaos rudis, indigestaque moles, ...pondus iners, congestaque eodem Non bene junctarum discordia semina rerum. Frigida pugnabant calidis, etc. Ovid. Met. I, 7 sqq.

248. *Natura*: communis rerum omnium parens, vel potius Deus, quem Naturam, Mentem, Fatum, Jovem, appellant Stoici.

250. *Incanduit æther*: pars superior aeris dicitur æther.

251. *Egit*, movit, circumegit *flamma* in stellas collecta *polum*, hoc est, cælum ipsum: nomen poli a circumactu habere putatur. Sed blanditur valde altera lectio, *Legit* sibi *flamma* sedem et locum suum naturalem *polum*, ut Ovid. Met. I, 27, *Igneæ vis*. . . *Emicuit summaque locum sibi legit in arce*.

253. *Ostro fundit aquas*, quod *purpureum mare* dicunt poetæ, ut Virg. Georg. IV, 373; Homerus, Il. π, 391, *ἄλᾳ πορφύρεον*, et *ὀνεία πόντον*, α, 350. Multum ex cæruleo, qui maris color est, habet purpura, et radii solis rubrum illi fulgorem conciliant répercussu. Sed in satis

Arte tument : credas illidi cautibus algam, 255
 Et raucum bibulis insperpere murmur arenis.
 Addit quinque plagas : mediam subtemine rubro
 Obsessam fervore notat; squalebat adustus
 Limes, et assiduo sitiebant stamina sole.
 Vitales utrinque duas; quas mitis oberrat 260
 Temperies, habitanda viris : tum fine supremo
 Torpentes traxit geminas, brumaque perenni
 Fœdat, et æterno contristat frigore telas.

Nec non et patrui pingit sacraria Ditis,
 Fatalesque sibi Manes. Nec defuit omen; 265
 Præscia nam subitis maduerunt fletibus ora.

Cœperat et vitreis summo jam margine texti
 Oceanum sinuare vadis : sed cardine verso
 Sensit adesse Deas, imperfectumque laborem
 Deserit, et niveos infecit purpura vultus 270
 Per liquidas succensa genas; castæque pudoris

ex arte litora gemmis extollit ? certe non illis lucidioribus, politis; nisi forte voluit rupes simulare pretiosas.

256. Ut picturam laudaturi dicunt, expectari vocem, metui impetum : ita Noster fingit, tantum non audire sibi videri spectatores hujus telæ sonum algæ cautibus illisæ, murmur fluctuum in arenas irruentium.

257. *Plagas* dici, quæ alias zonæ sunt, res loquitur.

259. *Limes* : obliqua terrarum regio, quæ zonam torridam includit, et perpetuis aduritur solis ardoribus.

260. *Vitales* : antiqui credebant zonas tantum temperatas ea esse natura, ut sub iis homines vivere possent : zonam torridam ob ni-

mium æstum non esse habitabilem. Ovidius, *Met.* I, 49 : « Quarum quæ media est, non est habitabilis æstu. »

264. *Patrui* : Plutonis qui frater est Jovis, patris Proserpinæ. Ex Justiniani institutis « patruus est patris frater, qui Græcis πατράδελφος appellatur. »

265. *Manes*, quibus reginam se fati destinata nesciebat, acu pingit, hoc est, animas defunctorum : nam pingi possunt, quia videri, ut umbræ. In hac parte operis versanti Proserpinæ, occulta quadam præsensio sortis suæ, oboriuntur lacrymæ.

270. *Purpura* ; id est, rubor purpurei coloris, qui velut ignis liquidus errat per genas, easque succendit ac pingit.

271. *Liquidas genas* intelligo in-

Illuxere faces : non sic decus ardet eburnum,
 Lydia Sidonio quod femina tinxerit ostro.
 Merserat unda diem : sparso nox humida somno
 Languida cæruleis invexerat otia bigis.

275

Jamque viam Pluton superas molitur ad auras
 Germani monitu : torvos invisa jugales
 Aleto temone ligat, qui pascua mandunt
 Cocyti, spatiisque Erebi nigrantibus errant,
 Stagnaue tranquillæ potantes marcida Lethes
 Ægra soporatis spumant oblivia linguis.
 Orphnæus crudele micans, Æthonque sagitta

286

star aquæ puræ nulla macula, lentigine, callo, fuscata, adeo ut æquabiliter funderetur ille rubor, cujus celerem ortum et vehementiam signat vox *succensa*.

272. *Decus ardet eburnum* : non sic ebur radiat, quum infectum seu tinctum est colore purpureo. Ovidius : « Aut quod ne longis flavescere possit ab annis, Mæonis Assyrium femina tingit ebur. »

273. Homerica pictura, quam passim æmulati sunt Romani. *l. δ, 141*, sanguis de vulnere Menelai per femur manat,
 ὣς δ' ὅτε τις τ' ἐλέφαντα γυνὴ φοίνικι
 μίτην

Μρονίς, ἢ Κάσιον κ. τ. λ.

Virgil. *Æn. XI, 67*, pulcherrime hoc ad vultum erubescens Laviniae transtulit,

.....cui plurimus ignem

Subjecit rabor, et calefacta per ora cucurrit.

Indem sanguinem veluti violaverit ostro

Si quis ebur, etc.

274. *Diem*, solem, diei effectorem. *Nox* persona est, quæ bigis vehitur; juvencorum, si eadem Luna. Vid. infra ad XXXVI, 403.

it. Brouckh. ad Propert. III, XIX, 10, præsertim ad Tibulli, II, 1, 8. Imaginem exhibet Montf. Ant. IV, 1, 1. Modo illud addam, Ἀστίρας, εὐκταλοιο κατ' ἀντυγα Νυκτὸς ἐπαδούς

jam esse Theocrito, Idyll. II extrem. « Ad currum placidam comitantia sidera noctem. »

278. *Alecto*, sic dicitur ab α, sine, et λήγειν, cessare, desinere, quod non desinat persequi improbos.

280. *Tranquilla*, quæ tollit memoriam rerum molestarum, et tumultum vitæ præteritæ. — *Lethes* : λήθη est oblivio, quasi sit fluvius oblivionis : cujus fluvii aquam qui bibebant, ii omnia oblivisci credebantur.

281. Quamdiu sunt apud inferos equi Plutonis, hic versus in eos convenit. Aliter se gerunt quum solem didicere pati XXXV, 198. Naturam quidem illorum signant nomina.

282. *Orphnæus* a caligine dictus, quæ ὀρφνὴ est; αἰθών ardens; νυκτὸς a nocte dictus, ἄαστωρ nomen furiale, quasi tu intolerabilem dicas.

Ocior, et Stygii sublimis gloria Nycteus
 Armenti, Ditisque nota signatus Alastor,
 Stabant ante fores juncti, sævumque fremebant
 Crastina venturæ spectantes gaudia prædæ.

283. *Nitheus*, Heins. alii, *Meteus*,
Retheus, *Rechus*.

284. *Alastor*, ἀλάστορ, ultor, qui
 punit nefaria, et ἀλαστα, non obli-
 viscenda, quæ non debent latere;
 λανθάνειν, latere: vel *Alastor* dicitur
 ἀπὸ τοῦ ἀλᾶσθαι, errare. Apollo-
 doras deducit ἀπὸ τοῦ ἀλῖταιν, quod
 est, = ea peccare, quæ nec aquæ
 aspersione neque dierum numero
 tolli queunt: ut *Alastor* intelliga-
 tur, cujus animi labes nec diutur-
 nitate vanescere, nec expiationibus

ullis elui potest. Parrhasius. —
Nota signatus; pecori notas inurere
 veteres solebant: *Alastor* autem no-
 tatus erat littera Π, quæ Plutonium
 significat.

286. Potest quidem *spectantes*
 idem significare quod *expectantes*:
 sed qui librariorum ingenia et mo-
 rem in horum verborum confu-
 sione norit, et cogitet præcedere
 diphthongum æ; is facile in opi-
 nionem veniet, dedisse hic Poetam
expectantes.

XXXIV.

CL. CLAUDIANI
IN LIBRUM II
DE RAPTU PROSERPINÆ

AD

FLORENTINUM.

PRÆFATIO.

ARGUMENTUM.

Quum lyram jamdudum deposuisset otiosus Orpheus, lugebant Nymphæ et fluvii, necnon et duri montes, silvæque divinos cantus antea secutæ; 1—8. Sed postquam Hercules, Thraciam ingressus, sævi Diomedis stabula evertisset, tum vates, solemniter lætus patriæ gaudio, chordas pulsavit intermissas; 9—16. Vixque auditus fuerat, quum frenantur venti et undæ, Hebrus constitit, nives Ossa pronior excussit, altaque Hæmo descendit populus; 17—24. Quin immitia cum placidis ludunt, neque lepus canem, agna lupum, damæ tigridem, cervus leonem metuit; 25—28. Canebat autem poeta novercam Junonem, Herculisque labores singulos evolvebat carmine magnifico; 29—48. Et quidem Her-

cules alter Florentinus est Claudiano ; cuius enim plectra movet ,
excutitque Musarum antra diutius cessantia , et placidos in orbe
choros ducit ; 49-52.

OTIA sopitis ageret quum cantibus Orpheus,
Neglectumque diu seposuisset ebur ;
Lugebant erepta sibi solatia Nymphæ ,
Lugebant dulces flumina mœsta modos.
Sæva feris natura redit, metuensque leonum
Implorat citharæ vacca tacentis opem.
Illius et duri flevere silentia montes ,
Silvaeque Bistoniam sæpe secuta chelyn.
Sed postquam Inachiis Alcides missus ab Argis
Thracia pacifero contigit arva pede ,
Diraque sanguinei vertit præsepia regis ,
Et Diomedeos gramine pavit equos ;
Tum patriæ festo lætatus tempore vates
Desuetæ repetit fila canora lyræ,

Nihil habet hæc præfatio , quod cum argumento libri conjunctum sit : nisi quod hoc voluit indicare , post librum primum de raptu Proserpinæ , jacuisse opus , donec excitatus a Florentino suo, Poeta hunc alterum quoque librum proferret. Sed potest tamen ad quodcunque aliud opus ea accommodari. Summa, Orpheus quum cantum aliquamdiu intermisisset, ad sumendam denuo lyram ab Hercule excitatus est; auctor carminis a Florentino. Fuit ille Præfectus urbis an. 396. Quæ leges ad illum datæ sint, enarrat Gothofr. in Proso-pogr. Cod. Theod.

2. *Ebur* vel ad plectri sive petinis materiem refertur, de quo v.

15, vel ad laminas, quibus ipsa cithara ornata est.

5. Orpheus mitigaverat feras cantu : illo cessante *redit* feritas. Nemini non noti esse debent versus Horat. de Arte Poet. 391, *Silvestres homines sacer interpresque*, etc.

8. Quam versu 6 *citharam* dixerat, ea hic *chelys*, seu testudo est, et v. 14 *lyra*. Et ita promiscue hæc adhibentur a poetis, ut discrimen adhuc constitui, quod sciam, non potuerit. — *Bistonia* est Thracia, theatrum Orphei.

9. *Inachiis* est geographumenon, et docet sitos esse ad flumen Inachum Argos.

12. De Diomedis equis vid. ad III, 254.

Et, resides levi modulatus pectine nervos, 15
 Pollice festino mobile duxit ebur.
 Vix auditus erat : venti frenantur et undæ;
 Pigrior adstrictis torpuit Hebrus aquis ;
 Porrexit Rhodope sitientes carmina rupes,
 Excussit gelidas pronior Ossa nives ; 20
 Ardua nudato descendit populus Hæmo,
 Et comitem quercum pinus amica trahit;
 Cirrhæasque Dei quamvis despexerit artes,
 Orpheis laurus vocibus acta venit.
 Securum blandi leporem fovere molossi, 25
 Vicinumque lupo præbuit agna latus.

15. De *pectine* hic ponam, quod versatus circa X, 235 et XXII, 172, ut denuo considerare possem hæc distuli, quodque tanto magis hic ponendum, quum videam in Thesauro negligentius hunc locum esse tractatum. Puto igitur pectinem esse instrumentum eburneum, aliquot dentibus instructum, adeoque crinali pectini simile; cujus ope possent tres quatuorve chordæ simul et fortius sonantiusque, quam pulpa digitorum, tangi, pulsari, carpive, quoties, ut in clausulis, plenior symphoniam, seu harmoniam exprimere uno quasi ictu citharista vellet. Fuisse illum pectinem pollicis accommodatum, hic locus suadet. Res dubio forte caret, si exstaret statua Orphei, quam tempore Julii III P. M. inventam Romæ dicit Nascimbænius ad *Æn.* VI, 647; quæ sinistra manu citharam, dextra vero pectinem tenebat. In l. c. Virgilii Orpheus,
 Obloquitur numeris septem discrimina vocum,
 Jamque eadem digitis, jam pectine pulsat eburno.
 Fuerit itaque *pecten* plectri species :

quæ vox etiam bacillos, malleolos, ungues adsciticios, comprehendere potest, quibus tangi chordæ potuere.

18. *Pigrior torpuit Hebrus.* Hebrus est fluvius Thraciæ, qui cursum compressit quasi stupore defixus, ut audiret vocem Orphei.

19. *Rhodope.* Rhodope est mons Thraciæ. — *Sitientes*, id est rupes avidissimas audiendi cantus; seu montem arrexerit, admovit.

20. *Ossa.* Ossa mons est Thesaliæ.

22. *Pinus amica.* Pinus et quercus ambæ sunt in tutela Cybeles : sed et quercus sacra etiam est Jovi.

23. *Laurus;* quum adhuc puella Daphne esset, artes musicas Apollinis Cirrhæi (vid. II, 2.) despexit, qui frustra illi dixit Ovid. *Met.* I, 518, *per me concordant carmina nervis* : sed nunc tamen, in arborem mutata, venit.

25. *Molossi* : canes Epiri, Græciæ regionis, iique validi.

26. *Agna* : quæ et ætate et sexu formidolosior.

Concordes varia ludunt cum tigride damæ,
 Massylam cervi non timere jubam.
 Ille novercales stimulos, actusque canebat
 Herculis, et forti monstra subacta manu,
 Qui timidæ matri pressos ostenderit angues,
 Intrepidusque fero riserit ore puer.
 Te neque Dictæas quatiens mugitibus urbes
 Taurus, nec Stygii terruit ira canis;
 Non leo sidereos cæli rediturus ad axes,
 Non Erymanthei gloria montis aper.
 Solvis Amazonios cinctus, Stymphalidas arcu
 Appetis, occiduo ducis ab orbe greges;

3a

35

27. *Damæ* sunt silvestres capræ.

28. *Massyli* appellatione Noster quidquid Africanum est, signat. Nominatim provincia Massylia leonum patria Martiali, VIII, 55.

29. Junonis, quæ noverca est Herculis, instinctu et auctoritate, duris illis imperiis Herculem exercuit Eurystheus, Mycenarum rex.

30. *Monstra*; intelligit monstra et tyrannos immanes devictos ab Hercule; quibus tyrannis nihil est monstrosius.

31. *Angues*, a Junone immissos Herculi in cunis jacenti, elisit puer, etc. Illud *fero ore* junctum et attributum puero, pulchram habet phantasiam.

32. Hinc incipit Claudianus directa oratione referre poema Orpicum.

33. *Dictææ*, Cretenses. Tauri hujus historiam dedimus ad III, 289. Vid. infra CI, 119 sq. De *Stygio cane*, Cerbero, ab inferis extracto, cujus de spuma aconitum natum ferebant, Ovid. Met. VII, 410.

34. *Taurus*. Taurus, immissus a Neptuno, quod Minos eum non honore præcipuo coluisset, Cretensem agrum vastabat, sed ab Hercule subactus est.

35. *Sidereis axes* sunt stellæ, ut XVII, 275; XXXV, 192. De usu hujus nominis apud Nostrum vid. ad XV, 458.

36. *Erymanthum* Arcadiæ saltum passim Noster celebrat: aprum hujus incolam in laboribus Herculis omnes referunt. Vid. hic III, 286, it. CI, 103.

37. *Amazon* illa Hippolyte, de qua XI, 35, it. XXXV, 64.—*Stymphalides* ex descriptione Lucretii V, 31: «.... uncis timendæ Unguibus Arcadiæ volucres, Stymphala colentes.» Mons, lacus, urbs nomen commune habent *Stymphalos*, *Stymphalum*, *Stymphala*, *orum*. Non aves prædatrices, numero et magnitudine terribiles, fuisse volunt quidam, sed prædones.

38. *Appetis*; vulneras, percutis; sic Diomedes, apud Virg. Æneid. XI, 278: «ferro cælestia corpora

Tergeminique ducis numerosos dejicis artus,

Et toties uno victor ab hoste redis.

40

Non cadere Antæo, non crescere profuit Hydræ;

Non cervam volucres eripuerunt pedes.

Caci flamma perit; rubuit Busiride Nilus;

Prostratis rubuit Nubigenis Pholoe.

Te Libyci stupuerunt sinus; te maximus Atlas

45

demens Appetii . — Boves Geryonis ab Hesperia inde, hoc est, Hispania abducti per Italiam in Græciam. Fabula Romanis celebrata, quod in illo reditu ad Evandrum in Italia divertisse, Cacus latronem interfecisse, cultum sui instituisse, ferebatur. Vid. mox ad v. 43. Geryon ille porro vel Geryones tergemini fingitur, ter vincendus, propter trium insularum, Balearidum duarum et Ebusi, imperium. Totam expeditionem portentorum plenam narrat Apollod. Bibl. II, 4, 10.

41. De Antæo ad III, 287 dictum; de Hydra III, 290. Illa Cerva, in quam mutata fuerat Taygete, inter nobilissimos Herculis actus est, quum illam ad Hyperboreos usque persecutus sit. Vid. Pind. Ol. III, 50, et Schol.

42. Cervam æripedem, et (licet repugnent Physici) cornibus aureis, Dianæ dedicatam ex Pindaro, Hercules domuit, aut retibus, aut cursu, aut somno jacentem: hæc incredibili pedum celeritate valebat.

43. Caci latronis ab Hercule in contempti fabulam splendide narrat Virg. Æn. VIII, 190: breviter Liv. I, 7. Busiris, Ægypti tyrannus, de quo ad XVIII, 159, voluit etiam immolare Herculem: sed hic ruptis vinculis ipsum interfecit. Vid.

Apollod. Bibl. II, 4, 11: verum negat Herodotus, II, 45.

44. Nubigenæ sunt Centauri, e nube geniti, quam pro Junone Ixion amplexus est; Serv. ad Æn. VI, 286. Hygin. fab. 62. Pugnam cum illis Herculis habet Apollod. l. c. § IV. Pholoe, mons et urbs Arcadiæ, ubi pugnatum est. — Nolebat Centauris bellum inferre injustum Hercules, sed curavit se hospitio suscipi a Pholo; quo, quum generosissimi vini cadus promeretur, Centauri odore vini allecti confluerunt, idque rapuerunt. Hercules, nactus hinc occasionem, eos omnes interemit, ἀδίκῃ δρῶντας, injusta facientes. Polyænus.

45. Atlas rex olim Mauritanis; sed Persei capite Medusæo versus est in montem; qui mons est altissimus in Mauritania, Africæ regione: qui quum cælum sustineret, et jam onere defessus foret, Herculi proceriori atque valentiori dedit sustinendum: hoc refertur ad astrologiam, quam Atlas Herculem docebat. — Libyci sinus potuerunt stupere Herculem, vel ipsa maxima Tethys, Oceanus, quum Hesperidum mala peteret, quum cervam illam persequeretur, in primis vero quum vicem Atlantis subiens cælum humeris susciperet; de qua re Apollod. loco citato, § 11.

Horruit, imposito quum premerere polo.
 Firmior Herculea mundus cervice pendit;
 Lustrarunt humeros Phœbus et astra tuos.
 Thracius hæc vates. Sed tu Tyrinthius alter,
 Florentine, mihi : tu mea plectra moves,
 Antraque Musarum longo torpentia somno
 Excutis, et placito ducis ab ore sonos.

50

46. *Horruit*, id est, perculsus obstupuit.

49. *Tyrinthius*, Tyrins, Tyrintos, olim Haliea dicta a piscatoribus, est urbs agri Argivi, Hercule cive nobilis; et inde Hercules dicitur Tyrintinus.

50. *Florentine* : hic bonos doctos-

que sua liberalitate sustentabat.

52. *Excutis*; ut feræ in venatu e suis excutiantur latibulis. *Excutere cubilibus feras* est Plin. Pan. VIII, 1. — *Ducis*, elicis ab ore meo, quod tibi placuisse ostendisti, a placita tibi facultate poetica, *sonos* novos, nova carmina.

CL. CLAUDIANI
DE RAPTO PROSERPINÆ
LIBER II.

ARGUMENTUM.

Clara nondum illuxerat dies, quum jam Proserpina audacior, fidæ oblita matris, silvas petit, Veneris dolo; nullisque retinetur portentis: et simul incedunt Pallas, Venus et Diana; 1—10. Prima Venus, fraude gaudens, raptum meditatur futurum, subactumque Plutonem; Divæ crines in circulos dividuntur, vestemque gemmea purpuream fibula suspendit; 11—17. Post hanc Diana et Pallas celerant; fert quidem Tritonia galeam, in qua cælatus Typhon, partim moriens, partim vivens; hastaque surgit per nubila silvæ instar; sed tantum fulgens palla operit Medusæ caput; 18—26. At leniori vultu Trivia, multa fratri Phœbo similis; cui nuda brachia, disjectæ comæ, remissusque arcus, sagittis post terga pendentibus; et vestis Gortynia, fusa ad poplitem, Delon errantem repræsentat; 27—35. Quas inter Proserpina incedit, neque forma, neque oris dignitate inferior; vestes oblonga jaspide colligantur; in quibus acu pinxerat nascentes Solem et Lunam; illis infantibus Tethys cunabula præbet; fertque dextro brachio Solem, nondum calore incommodum, sed leniorem adhuc ætate prima: læva parte, Luna Tethyos vitream sugit mammam, illique tempora cornu signantur parvo; 36—54. Is Proserpinæ cultus; quam Naiades comitantur; e quibus, aliæ Crinism, Pantagiamque et Gelan, aliæ Came-

rinam, Arethusam et Alphæum frequentant; 55—60. Totum agmen Cyane supereminet; qualis pulchra Amazonidum cohors, quoties Hippolyte turmas ovans reducit; qualesve Mæoniæ Nymphæ Baccho solemnia referentes; 61—70. Sacram vero turbam viderat Henna, mater florum, statimque compellat Zephyrum, blando necnon et vivido hortata alloquio, ut cuncta per campos ante ludentes Deas floreat, redoleantque suavissimis odoribus; et quicumque flos dignus sit pollice divino carpi; 71—87. Ille pennas concutit nectare madentes; turget humus, et simul splendent rosæ, vaccinia, violæ; quibus non certent gemmata Parthorum cingula, neque lanæ eximia purpura tinctæ, neque alæ volucris Junonii; 88—100. Forma loci flores superat; nam curvata planities, mollique edita clivo, in collem surgebat; vivaque de rupe fontes gramina irrigabant; et silva, arboribus consita nobilioribus, ramorum frigore æstivum temperat solem; 101—111. Juxta lacus, nomine Pergus, porrigitur, adeo pellucidus ut inoffensis prodant videntium oculis intima fundi sui secreta; 112—117. Huc, Divæ per florea rura gaudent; sororesque hortatur Venus, ut sese per agros effundant, micante adhuc Lucifero; ipsaque anemonam carpit; tum varios invadunt saltus, variosque flores, pro suo quæque studio, legunt; 118—136. Ardet præ cæteris Proserpina, vimineos nunc calathos spoliis implens agrestibus, nunc caput floribus cincta: ipsa Pallas terribilem dextram curis relaxat levibus, reponitque hastam, et galeam sertis cingit insolitis; neque venatrix Diana virginum cœtus contemnit, et libere effusos crines corona cohibet imposita; 137—150. Dum vero talia agunt puellæ, repens mugit fragor, et oppida vertuntur concussis fundamentis; sola Venus dubios agnoscit tumultus, gaudetque, sed non sine metu: jamque Pluto sub terris iter quærebat, gementem sub equis calcans Enceladum; qui pressa laborat cervice, frustra tentat moveri; 151—162. Utque miles abditus in hostem irruit incautum, mœniaque invadit cuniculo decepta secreto; sic tenebrosa Pluto scrutatur antra habenis errantibus; sed nullus aditus; tum vero moræ impatiens, saxa Deus trabali sceptro ferit; tota sonat Sicília, stupetque Vulcanus relicta fornace; sic, quum stagnaret Thessalia, Peneo exundante, oppositas Neptunus rupes hasta percussit tricuspede, Ossæque cacumen avulsam est ab Olympo; 163—185. Postquam abscissa fuit vi Plutonis

Sicilia, subitus cælum invadit timor; viam astra mutant; diemque obscurat afflatus infernorum equorum; qui primum clara ter-
riti luce, mox cogente flagello solem pati discunt, ruuntque
jaculo velocius intorto; frena cruore perfunduntur; auras
pestifer corrumpit halitus, spumisque infectus vitiatur pulvis;
186—203. Diffugiunt Nymphæ, et curru Proserpina rapitur;
Dianam et Palladem in arma stimulat communis virginitas; sed
Pluto interritus, ceu leo qui, rapta cæsaque juvenca egregia,
viles pastorum iras despicit; 204—213. Pallas autem patrum
conviciis persequitur; quæ illum profanis moverint facibus Eu-
menides? Cur cælum incestare audet curru tartareo? sunt illi
Furiæ, tali dignæ conjuge: interque verba, equos umbone ferit,
terretque Gorgone oblata; et hastam librat; quam profecto
misisset, ni cælum intonuisset, se socerum confesso Jove;
splendent in nimbis testes Hymenæi flammæ; ceduntque invitæ
Deæ, et longum Proserpinæ cum gemitu Latonia valedicit; ob-
stare auxilianti patris reverentiam, seque victam majore im-
perio; sed jam non libet pharetram gestare; spumet ubique se-
curus aper, fremantque impune leones; neque amplius oracula
reddet Delphicus frater; 214—246. Hæc inter, curru Proserpina
rapitur, capillos diffusa, multaque, sed frustra, queritur ad
patrem; 247—250. Nullane illum flectit pietas? Nihilne habet
patrii amoris? Quo scelere tantum excitavit filia furorem? Non
arma profecto adversus Deos gessit cum Titanibus: cæteras qui-
dem puellas, quascumque raptores abduxerunt, felices; nam
communi saltem fruuntur sole; se vero abduci Stygio servituram
tyranno; tum denique spreta matris consilia gemit, absentisque
opem invocat; 251—272. Verbis fletuque raptor vincitur, et
primum sentit amorem; dolentemque placida solatur voce: neu
credat virgo sibi inglorium fore conjugem; neque diem amissum;
sunt enim Elysiis campis altera sidera et lumen purius; quos
quidem aurea tenet progenies; nec desunt prata mollia, per-
petui flores, viridisque et dives arbor, aureis fulgens ramis;
273—291. Immo, quidquid aer continet, alit tellus, maria vol-
vunt, omnia illi æqualiter subjecta; illam nocentes damnaturam,
et probis daturam præmia; oratque tandem ut famulas accipiat
cum gurgite Lethæo Parcas; 292—306. Hæc fatus Pluto ovan-
tes hortatur equos, intratque Tænara; tum innumeræ conve-
niunt animæ, insignem visuræ nurum; mox ipse ingreditur se-

renus, dissimilisque sui; intransibibus dominis ingens adsurgit Phlegethon, properique occurrunt ministri; alii equos detractis habenis ad solita ducunt pascua; alii tenent aulæ, et cultas in thalamum vestes extollunt; 307—321. Elysæ reginam circumstant matres, metum lenibus levantes verbis; sparsosque religant crines, et faciei adponunt pudica vela: omnis lætatur inferna regio; epulis vacant umbræ genialibus, insolitique rumpunt cantus silentia tenebrosa; sedantur gemitus, tormentis cessantibus; 322—342. Ipsæ oblita scelerum Furæ parant cratera, gaudioque indulgent nuptiali; aves pestiferum illasæ transeunt Avernum; ferturque Acheron lacte tumuisse, et dulci Cocytus undasse vino; neque vitæ fila abruptit Lachesis; nulla per terras mors errat, hirsutumque caput arundine velat Charon, otiosis remis; 343—360. Jam suus Inferis lucet vesper; duciturque in thalamum virgo; stat juxta pronuba Nox; quæ cubile tangens genitalia æterno sancit omina fœdere; lætantur pii, canuntque in regia Plutonis; et conjuges invitant ut colla invicem brachiis innectant, dentque novos Naturæ Deos, et optatos Cerei nepotes; 361—372.

IMPULIT Ionios præmisso lumine fluctus
Nondum pura dies : tremulis vibravit in undis
Ardor, et errantes ludunt per cærulea flammæ.
Jamque audax animi, fidæque oblita parentis,

1. *Impelli* videntur fluctus, quum percutiuntur a radiis : et videtur alioqui Noster non alienus ab ea sententia, quæ motum telluris a sole suspendit; vid. ad I, 1, et cf. XXVI, 236. — *Præmissum lumen* est, quum solis ipsum corpus adhuc infra horizonta nostrum est, et tamen in fluctibus maris splendor aliquis observatur, luci a sole similis. *Vibrare* intransitivum est, ut movet terra, e. i. g. a. Vid. Dan. Heins. ad illud Sil. I, 539 : « Ultrix in-

justi vibravit lancea belli »; et Drackenb. ad IV, 156.

3. Hoc phænomenon, quod errantes flammæ ludunt per cærulea, causam esse puto, cur purpureum mare, πορφύρεον κύμα, θάλασσαν πορφύρεαν, εἰς μαρμαρίην, dixerint : quum hoc Claudiani versu commode possit enunciari quod passim de purpura memorant; verb. grat. Plin. IX, 38, *Laus purpuræ summa, in colore sanguinis concreti, nigricans adspectu, idemque in suspectu refulgens*. Flu-

Fraude Dionæa rignos Proserpina saltus 5
 (Sic Parcæ volvere) petit: ter cardine verso
 Præsagum cecinere fores; ter conscia fati
 Flebile terrificis gemuit mugitibus Henna.
 Nullis illa tamen monstris, nulloque tenetur
 Prodigio. Comites gressum junxere sorores. 10
 Prima dolo gaudens, et tanti callida voti,
 It Venus, et raptus metitur corde futuros,
 Jam durum flexura Chaos, jam, Dite subacto,
 Ingenti famulos Manes ductura triumpho.
 Illi multifidos crinis sinuatur in orbes 15
 Idalia divisus acu: sudata marito

ctus maris nigricantes, obscuro certe
 etcærulei, in ipso motu etiam splend-
 didum, lucidum, et pæne igneum
 fulgorem spargere solent. Etiam
 auroræ colorem reflexum a mari
 observari posse, colligas ex iis, quæ
 disputat in Historia Maris Physica
 Marsilius Comes pag. 20 editionis
 Gallicæ.

6. (*Sic Parcæ volvere*) paren-
 thesis similis Homericæ principii
 Iliadis, Ἀὐτὸς δ' ἐταλίστο βουλῇ. Di-
 ctio similis Virgilianæ, Æn. I, 22,
sic volvere Parcas.

7. *Ter* illud repetitum indicat
 non temere aut naturali quadam
 ratione accidisse, sed consilio Dei
 vel Dææ alicujus. Januæ alias bene
 politæ, cum crepitu et velut gemitu
 quodam repetito apertæ, malum
 omen. Qui alia omina januarum di-
 ligenter collegit, hac de re tacet
 Sagitt. de Januis Vett. XXXV, 15,
 p. 268 sq.

8. *Henna*: alii legunt *Ætna*, quæ
 mons est Siciliæ; et velut gemendo
 impulit mugitum, seu fragorem
 horrendum: id quod inter prodi-

gia numeratur. Nam hoc insueto
 fragore bella cladesque portendi
 creduntur.

10. Causa indicatur, quod mota
 non est prodigiis Proserpina: Ve-
 nus, Diana, Minerva illam comi-
 tantur.

11. *Dolo gaudens*: Venus est ala-
 crior, gaudens dolum sibi ex animo
 succedere.

13. *Chaos esse ipsos inferos*, di-
 ctum ad V, 525.

14. Proponit Poeta Chaos, infe-
 ros, tanquam magnam aliquam fa-
 miliam, in qua herum, Ditem, se-
 quantur ducti in triumpho Veneris
famuli Manes, defunctorum animæ.
 — *ductura triumpho*; Rom. more.

16. Jam pingit cultum quatuor
 Dearum: primum Veneris, cujus
 simplex est ornatus. De *Idalia acu*
 vid. XIV, 1. De *sudata fibula marito*
 illius Vulcano, ad XXIV, 94. Illud
suspendit ita intelligo, ut in dextro
 humero, vel in summo pectore adeo
 duæ velut alæ amictus vel palliæ fi-
 bula connexæ fuerint, quæ inde
 pendere viderentur.

Fibula purpureos gemma suspendit amictus.

Candida Parrhasii post hanc regina Lycæi,
 Et Pandionias quæ cuspidē protegit arces,
 Utraque virgo, ruunt : hæc tristibus aspera bellis ; 20
 Hæc metuenda feris. Tritonia casside fulva
 Cælatum Typhona gerit, qui, summa peremptus,
 Ima parte viget, moriens et parte superstes.
 Hastaque terribili surgens per nubila gyro
 Instar habet silvæ : tantum stridentia colla 25
 Gorgonos obtentu pallæ fulgentis inumbrat.
 At Triviæ lenis species, et multus in ore

18. Dianæ descriptio, quæ venari per Arcadiæ montes soleret. Vid. ad XXI, 181.

19. *Pandionia*; a Pandione, Erechthei filio Philomelæ et Prognēs patre, rege Athenarum, solent poetæ Attica omnia vocare Pandionia. Sic Noster VIII, 508, it. XV, 406. Minerva, Ἀθήνη, nominatim ἀκρόπολις, cui et Athenarum et aliæ arces sacræ.

21. *Tritoniam*. vocare Pallada, Nostro in primis frequens. Nominis rationem obscuravit sedula grammaticorum subtilitas. Placet geographicum et hoc epitheton esse ab amne et lacu Tritonis, in Libyæ regione Syrtica; cuius rationis auctor ipse Herod. IV, 178, coll. 180.

22. *Typhona* hic, de Gigantibus unum, ita cælatum ait, ut quantum ad *summa* mortuus videatur, *ima parte*, quod ad pedes anguium formam habentes, ut nihil est serpentium genere vividius, *vigeat*, *moriens* simul, et tamen sui *parte* adhuc *superstes* : nempe angues illi adhuc sinuabantur sua in volumina.

24. Observemus, de viva Dea, non de imagine, loqui Poetam. Ita

que *gyrus* ille *terribilis* a quo nomen invenisse creditur (πᾶλλειν enim vibrare est) potest cogitari quomodo *instar silvæ* habeat; multiplicatur enim ab illo celeri circumactu hasta, et non unam arborem, sed silvam exhibet : ut pruna in tenebris circumacta circulum ignitum refert.

25. In pectore gerit Minerva caput Gorgonis Medusæ, serpentibus crinitum; qui serpentes etiam circa pectus Deæ in quibusdam antiquis imaginibus videntur repere. Hæc stridentia et sibilantia, tanquam viva colla Gorgonis, ne forte Proserpinam terreat, palla tegit.

26. *Gorgonos*. Gorgones tenuerunt Dorcades insulas in mari Æthiopico, et Phorci filiæ fuere, Medusa, Sthenyo et Euryale. Palladis ope Medusam domuit Perseus et ejus ferebat caput, quo objecto homines in saxa mutabat : ut accidit Seriphiis universis. Ratio fabulæ est, quod imperiti ad prudentum sermonem defixo vultu inhiant et stupeant. Γοργόνας, πτος, significat *truculentiam*.

27. *Triviæ*, sc. Dianæ in vultu

Frater erat, Phœbique genas et lumina Phœbi
 Esse putes, solusque dabat discrimina sexus.
 Brachia nuda nitent : levibus projecerat auris 30
 Indociles errare comas, arcuque remisso
 Otia nervus agit; pendent post terga sagittæ.
 Crispatur gemino vestis Gortynia cinctu
 Poplite fusa tenus, motoque in stamine Delos
 Errat, et aurato trahitur circumflua ponto. 35

Quas inter Cereris proles, nunc gloria matris,
 Mox dolor, æquali tendit per gramina passu,
 Nec membris nec honore minor; potuitque videri
 Pallas, si clypeum, si ferret spicula, Phœbe.
 Collectæ tereti nodantur jaspide vestes. 40
 Pectinis ingenio numquam felicior arti
 Contigit eventus; nullæ sic consona telæ
 Fila, nec in tantum veri duxere figuram.

erat multa similitudo fratris sui, pulchri Apollinis, etc.

31. *Indociles comæ*, quæ non coluntur, flectuntur, sed suum sibi ingenium servant : ut contra apud Horat. de Arte Poet. 66, est *amnis Doctus iter melius*.

33. *Gortynia vestis*, Cretensis, in qua insula ob venandi studium arcus et sagittæ optimæ. De Diana Cretensi dictum ad XXIV, 248. De *gemino cinctu*, ad XXIV, 247. Add. Spanh. ad Callim. H. in Dian. v. xi, p. 134, ubi sunt nummorum imagines hunc cinctum exhibentes.

34. *Stamen* videtur, synecdoche quadam, significare totam vestem Dianæ, ut XVIII, 304, in qua partus ipsius argumentum intextum indicatur. Dum incedit Dea et movet se, Delus in veste filis aureis picta videtur errare et fluctuare : quam fingunt nempe poetæ

illius naturam ac sortem fuisse, antequam Latonam parturientem excepiisset.

38. *Honor* credo hic est pulchritudo, a quo dicuntur honesti, nomine adeo a primaria illa honoris notione discedente, ut *asinos* etiam *honestos* dicere Varro nihil dubitaverit.

39. Etiam hunc versum de clypeo Minervæ pulchre illustrat Spanh. in Callim. Hymn. in Pallad. v. 44, p. 576.

40. *Teres jaspis* itaque fuisse ponitur pars fibulæ.

41. Laudare vult vestem Proserpinæ : *arti pectinis*, inquit, h. e. texendi, nunquam ingenio et peritia artificis *Contigit eventus felicior*. Nostri dicerent, *Nie ist der Kunst durch Hülfe des Genie ein Stück besser gerathen*.

43. *Veri*; id est, fila nihil discre-

Hic Hyperionio Solem de semine nasci
 Feçerat, et pariter, sed forma dispare, Lunam,
 Auroræ noctisque duces : cunabula Tethys
 Præbet, et infantes gremio solatur anhelos,
 Cæruleusque sinus roseis radiatur alumnis.
 Invalidum dextro portat Titana lacerto
 Nondum luce gravem, nec pubescentibus alte
 Cristatum radiis : primo clementior ævo
 Fingitur, et tenerum vagitu despuuit ignem.
 Læva parte soror vitrei libamina potat
 Uberis, et parvo signatur tempora cornu.

Tali luxuriat cultu : comitantur euntem
 Naides, et socia stipant utrinque corona,

45

50

55

pantia, in iis quæ repræsentabant, habuere imaginem formæ naturalis; id quod in pictura laudatur, quum ea res depictas ad verum exprimit. In hac veste pingitur Sol et Luna, et utriusque nutrix Tethys.

44. Hic igitur *Hyperion* (quæm Cæli et Terræ filium faciunt) Solis et Lunæ pater ponitur; quos ex Theia suscepisse volunt. Vid. Apollod. Bibl. I, 1, 3 et I, 2, 2. Sumptum utrumque ex Hesiodi Theog. 371.

46. *Tethys* soror est Hyperionis Hesiod. Theog. v. 136, atque adeo amita horum parvorum, cui nutricatus ille convenit. Est autem constanti mytho Tethys mare. Quam venuste igitur, et vere Alexandrino lepore, pingit Poeta Tethyn solantem *infantes* Solem et Lunam *anhelos* a cursu, suo *gremio*! Quid notius, quam refrigerari, requiescere Solem et sidera in mari? Quam pictorium *cæruleum* illius *sinum radiari roseis alumnis* et a matre rubentibus et ab igne!

49. *Titan* est Sol genere. Pater enim illius Hyperion Titanum unus. V. Apollod. I, 1, 3.

50. *Nondum luce gravem*, molestum, intolerabilem. *Cristæ* ornamentum capitis, radii.

53. *Vitreum* uber Tethys : is enim maris color est, ex viridi et cæruleo mixtus. Tres exhibent *portat*, nescio quo sensu.

54. *Parvum cornu*; Luna corniculata, nova, perpetuum Dianæ insigne et δειγμα.

55. *Luxuriat* honestum hic verhum esse debet, ut postes *superbi*, et similia. Quæ enim vestis Proserpinæ nimis sumptuosa esse potest?

56. *Naides* legendum etiam ideo, quod *Naiades* quadrisyllabum esset, monet Heinsius. Cæterum per hanc occasionem lacus et flumina Siciliæ nos docet Poeta. Fundus quasi omnis doctrinæ historia, historiæ geographia : hanc propinant et vel non sentientibus insinuant poetæ, ut quisque maxime patrem Homerum sequitur. Nos hic etiam bre-

Quæ fontes, Crinise, tuos, et saxa rotantem
 Pantagiam, nomenque Gelan qui præbuit urbi,
 Concelebrant : quas pigra vado Camerina palustri,
 Quas Arethusæi latices, quas advena nutrit
 Alpheus. Cyane totum supereminet agmen.

60

Qualis Amazonidum peltis exsultat aduncis
 Pulchra cohors, quoties Arcton populata virago
 Hippolyte niveas ducit post prælia turmas,
 Seu flavos stravere Getas, seu forte rigentem
 Thermodontiaca Tanain fregere securi :

65

viter indicamus, quæ verbis Poetæ declarandis necessaria videntur; disputationem accuratorem requireres ad præstantissimi Cluverii Siciliam et Cellarianam orbis antiqui notitiam ablegantes.

57. De *Criniso* hoc tantum monemus, eundem fluvium videri Cluverio ac Cellario, qui *Crimesus*, *Crimissus*, *Crimisus*, *Criniscus* in diversis scriptoribus vocatur. Plus etiam varietatis annotavit, *Criniscum* vero hic et apud Virg. *Æn.* V, 38, probavit Heinsius.

58. Vibius Sequ. de Flumin. p. 68: « Pantagias Siciliæ ita dictus, quod sonitus ejus decurrentis per totam insulam auditus est usque eo, donec Ceres querens filiam comprimeret eum ». Conf. Bochartus Can. I, 138, pag. 592. De *Gela* plane eodem modo Virg. *Æn.* III, 702, « Immanisque Gela, fluvii cognomine dicta ». Sil. XIV, 218, « Venit ab amne trahens nomen Gela », h. e. Gelenses, vel Geloi venerunt.

59. Etiam *Camerina* (Græcis *Καμαρίνη*) palus, urbi vicinæ nomen dat. Nobilis est proverbio, cui ortum dedit, si Servium audi-

mus ad *Æn.* III, 701, oraculum, *Μὴ χίνοι Καμαρίναν, ἀκίνητος γὰρ ἀμείνων* quo contempto, pestilentia avertendæ causa quum eam exsiccassent, per eam partem hostes ingressi sunt.

60. *Arethusa*, fons prope Syracusas, in quem per subterraneos meatus exire putabatur Alpheus, Elidis fluvius, amator quondam nymphæ Arethusæ. Vid. ad IV, 9. Totam fabulam narrat more suo ex ipsius persona Arethusæ Ovid. *Met.* V, 572 sqq. Recentiores poetæ, Guarinum Italum, et nostrum Lohensteinium, taceo.

61. *Cyane*s in fontem mutatæ, quum obsistere vellet raptori Plutoni, fabula est Ovid. *Met.* V, 412.

62. De *pelta* Amazoniæ figura multum disputatum est. Vid. Pe. Petiti Diss. c. XXV et XXVI. Quæ ibi ex nummis aliisque monumentis exhibentur figuræ, *aduncarum* epitheton pulchre his convenire ostendunt. *Securis* etiam Amazoniæ figuram ibidem licet cognoscere.

64. De *Hippolyte* hac ad XI, 35 dictum est: signat illam Noster etiam, XXXIV, 37.

66. *Thermodon*, *Θερμώδων*, flu-

Aut quales referunt Baccho solemnna nymphæ
 Mæoniæ, quas Hermus alit, ripasque paternas
 Percurrunt auro madidæ; lætatur in antro
 Amnis, et undantem declinat prodigus urnam.

70

Viderat herboso sacrum de vertice vulgus
 Henna parens florum, curvaque in valle sedentem
 Compellat Zephyrum: « Pater o gratissime veris!
 Qui mea lascivo regnas per prata meatu
 Semper, et assiduis irroras flatibus annum;
 Respice Nympharum cœtus, et celsa Tonantis
 Germina, per nostros dignantia ludere campos.
 Nunc adsis faveasque, precor: nunc omnia fetu
 Pubescant virgulta velis, ut fertilis Hybla

75

vins, qui in Pontum Euxinum exoneratur, patriam Amazonum aluit, ut idem fere sit *Thermodontiacus* quod Amazonius. Etiam hic locus γειωραπούμενος est, quum expeditionis modum quasi depingat a Thermodonte ad Tanaim, hujus autem glaciei mentionem injiciat, quam frangunt, ut videtur, Amazones, ne impediatur ratiū trajectum, quum pedestri itineri firmum satis pontem præbere non possit.

67. *Bacchus*, sacra *Mæonia*, h. e. Lydia et Hermus. Vid. ad XXIV, 227.

69. *Percurrunt*, nam Bacchæ, nymphæ Bacchi comites, currunt et vagantur per ripas patrias. — *Auro madidæ*, aquis aureis fluvii Hermi.

70. Ita pinguntur passim a Nostro etiam fluvii, ut Tiberinus pater, I, 213; Rhænus, III, 133; Pactolus, XX, 172.

72. *Henna* est loco præcelso atque edito, quo in summo est sequata agri planities, et aquæ pe-

rennes. . . . quam circa . . . lætissimi flores omni tempore anni, locus ipse ut raptum virginis. . . . declarare videatur. Etenim propter est spelunca. . . . infinita altitudine, qua Ditem patrem ferunt repente cum curru exstitisse. Hæc et plura Cic. Verr. IV, 48. De orthographia, vid. ad XXXIII, 122.

75. *Annum* totum hic irrorat, humectat et florum fertilem facit Zephyrus; in aliis orbis terrarum partibus modo ver exornat.

76. *Tonantis germina*, nam Pallas, Diana, Venus et ipsa Proserpina filiæ erant Jovis maximæ.

79. *Pubescere* dicuntur homines, quo tempore signa maturi ad generandum corporis existunt: quod pulchrè hic et solempni optimis poetis metaphora ad florem plantarum transfertur, quas *virgultorum* nomine videtur comprehendere. *Hyblam*, Atticæ montem, florum feracem esse, mel Hyblæum satis indicat. De *Panchaia* jam dictum est ad VII, 210.

Invideat, vincique suos non abnuat hortos. 80
 Quidquid turiferis spirat Panchaia silvis,
 Quidquid odoratus longe blanditur Hydaspes,
 Quidquid ab extremis ales longæva Sabæis
 Colligit, optato repetens exordia busto,
 In venas disperge meas, et flamine largo 85
 Rura fove; merear divino pollice carpi,
 Et nostris cupiant ornari numina sertis. »
 Dixerat : ille novo madidantes nectare pennas
 Concutit, et glebas fecundo rore maritat;
 Quaque volat, vernus sequitur rubor : omnis in herbas 90
 Target humus, medioque patent convexa sereno :

82. *Odoratus Hydaspes* propter aromata, quæ ex India petebantur; forte medicas etiam arbores habuit. Hic est *Indus odor*, XLIV, 98.

83. *Ales longæva*, Phœnix, quæ post mille vitæ annos de turis surculis sibi rogam facit, etc. Habebimus enim n. XLIV totum de Phœnice carmen; ne de Lactantiano Phœnice dicam.

84. *Colligit cinnama*, costum et alia odoramenta, quæ concussu alarum incendit, bustumque suum sic excitat, ex cuius cineribus nascitur vermiculus, mox Phœnix futurus.

85. *Venas*, ut in nostris corporibus venæ sunt et arteriæ; quarum hæ sunt spiritus, et purioris sanguinis, illæ crassioris receptacula; ita et in terra sunt quidam meatus, per quos aut aqua, aut spiritus rebus gignendis aptus currit. — *Flamine largo*, flatu fecundo et vitali.

86. *Merear* potest illud quidem, pro usu ætatis huius et paulo superioris, etiam significare, contingat mihi. Sed licet quoque naturali

illo verbi intellectu hic sumere, ita: Tuo, o Zephyre! beneficio digna fiam, ut divino pollice carpar. Cui rex honorem tribuit, ille jam meretur aliorum reverentiam, et suo jure potest exigere.

88. *Novum nectar*, quod subinde scaturit, eo, quod adhæserat prius, consumpto.

89. *Maritat*, verecunda phrasi, maritali semine fecundat. De Favonio, qui est ipse Zephyrus, Plin. XVI, 25 pr. *Hoc maritantur viviscentia e terra*; et XIII, 4 s. 7, de palma mare: *Afflatu visuque ipso et pulvere etiam reliquas maritare*.

90. *Vernus rubor* vividum omnis generis ac lucidum colorem notat. Vid. quæ diximus ad XXIX, 7.

91. *Convexa* Noster pro cælo solet ponere fere perpetuo. V. G. V, 454. *Patet autem cælum*, quum non est obtextum vel obiectum nubibus. Virgil. *Æneid.* I, 155, *cælum apertum* interpretatur *serenum* Servius. Utrumque jungit Noster: in Hænnensi regione, inquit, *patent convexa cæli*, ut *medium* sit *serenum*,

Sanguineo splendore rosas, vaccinia nigro
 Induit, et dulci violas ferrugine pingit.
 Parthica quæ tantis variantur cingula gemmis
 Regales vinctura sinus? Quæ vellera tantum
 Ditibus Assyrii spumis fucantur aheni?
 Non tales volucer pandit Junonius alas;
 Nec sic innumeros arcu mutante colores
 Incipiens redimitur Hiems, quum tramite flexo

95

quum in vicinia circum circa nubibus omnia obscurentur. Hæc utcumque intelligere mihi videor: sed multo tamen magis arridet illud *madidoque*; quod acutum merito visum est Heinsio. *Madidum serenum*, quum sudo licet cælo tamen non marcent viridia, sed a madore vigent olentque. Sic *imbres serenos* a Nilo tribuit Ægypto Noster, XLVII, 5.

92. *Sanguineum splendorem* intelligamus, non effusi sanguinis seu cruoris colorem, sed fusi per genas puellares.

93. *Violas* itaque non minus, quam Virgillii *hyacinthos* Georg. IV, 183, *ferrugineas* licet dicere: non ferruginis illum ex nigro robeum colorem habentes, sed ferri politi, et a lento calore temperati cæruleum. Non. XVI, 7, *Vere ferrugineus color cæruleus est*. Sic infra 275 *ferrugineus* Plutonis amictus est.

94. *Cingula baccis aspera* etiam hic vidimus, XXII, 88. Sed de Parthorum seu Persarum gemmatis cingulis insignis locus est Tertull. de habitu muliebri, c. VII, ad quem multa collegit Lacerda. Etiam in equorum zonis seu cingulis quantæ fuerit luxuries, apparet ex Nostri epigrammatis, quæ habentur n. 70, 71, 73.

95. *Sinus vestium*, et stolæ fluentis præsertim intelligo. Hos enim efficit cinctus. Hinc Cic. ad Q. Frat. II, 13 pr. *Mihi, crede, in sinu est, neque ego discingor*, nempe ut excidere possit facile. Disputavi hac de re ad Quintil. XI, 3, 140.

96. *Assyrium* pro Syrio dicere solent poetæ; Syriæ autem adjudicare Phœnicem ac Tyrum. Est itaque sermo hic de purpura Tyria. Verbum *fucare* eo magis huc convenit, quod *fuco* parabatur lana ad accipiendum pretiosum colorem purpuræ. Dixi hac de re ad III, 207. Usum verbi hic illustrat Heinsius.

97. *Volucer Junonius* est pavo, cujus cauda oculata, gemmis stellantibus coruscans. Ovidius dixit, «volucris Junonia.» — Omnes ante Claver. *volucris Junonia pennas*.

99. *Hiemem*, hoc est, tempestatem pluviosam, personam facit, coronatam arcu cælesti sc. iride, quæ apud nos frequentius sequi solet, nisi fallor, quam denunciare pluviam. Sed sic etiam Virg. Georg. I, 380, ad quem locum alludens Seneca, Q. N. I, 6, *Et bibit ingens Arcus, ut ait Virgilius noster, quum adventat imber*. Vere Plin. II, 59, *Ne pluvios quidem aut serenos dies cum fide portendunt!*

Semita discretis interviret humida nimbis.

100

Forma loci superat flores : curvata tumore
 Parvo planities, et mollibus edita clivis
 Creverat in collem ; vivo de pumice fontes
 Roscida mobilibus lambebant gramina rivis ;
 Silvaeque torrentes ramorum frigore soles
 Temperat, et medio brumam sibi vindicat aestu.
 Apta fretis abies, bellis accommoda cornus,
 Quercus amica Jovi, tumultos tectura cupressus,
 Ilex plena favis, venturi præscia laurus ;
 Fluctuat hic denso crispata cacumine buxus,

110

100. Quod *Semitam* vocat, est ex poetica illa prosopopœia, ubi Iridis cœlitus missæ viam arcu illo, vel fragmentis arcus signari, fingunt, ut XXXVI, 3 ; ut Virg. *Æn.* V, 609 : *Illam viam celerans per mille coloribus arcum.* Observo ab antiquis Irin semper personam esse ; nec Senecam nec Plinium, quum φυσιολογουσιν, alio quam arcus nomine uti. Apuleius forte primus est, qui philosophis hoc nomen commendavit.

103. *Vivum pumicem* quod vocat, indicare videtur, se non proprie dictum, sed similem pumici poris ac fistulis tophum intelligere : nisi tamen Siciliæ illud solum hanc subiisse vicem dicamus, ut quæ saxa primum in pumicem usta fuissent, ea deinde aqua subiret. Pulchre jungit Ovidius, *Fast.* II, 315, *Antra subit tophis laqueataque pumice vivo*, et in speluncæ descriptione, *Metam.* III, 159 : *Natura... pumice vivo Et levibus tophis nativum duxerat arcum.*

106. *Brumam* dicere pro frigore modico durum est, et poetæ nostro relinquendum, quum præser-

tim *bruma* non tam frigidam aeris constitutionem significet, quam diem *brevissimam*, quod nomen in *breumam* vel *brumam* contrahi videtur eo fere modo, ut *infimus* vel *intimus* in *inum*, etc.

107. Ingeniosa brevitate arborum aliquot usum solemnem et pæne proprium signat ; *abies* navibus, *cornus* hastis apta, *quercus* Jovi sacra, antiqua nutrix hominum, *cupressus* funera indicabat, in *ilice* mellificare solent apes, *laurus* Delphico oraculo sacrata.

108. *Quercus amica Jovi*, nam parienti Jovem Rheæ latebras dedit in Arcadia ; inde in tutela Jovis ac Junonis.

109. *Ilex plena favis*, quod argumentum est soli optimi. Virgilius de sæculo aureo : « Et duræ quercus sudabunt roscida mella. » *Eclog.* IV, 30. — *Venturi præscia laurus.* Coronat vaticinantes, eosque in prædicendo ita juvat, ut futura præscire ac præmonere videatur.

110. *Crispantur rami buxi*, et in se invicem inflectuntur, implicanturque : *serpunt edera* Virgilio etiam *Ecl.* VIII, 13, et ipsi naturæ : in-

Hic ederae serpunt, hic pampinus induit ulmos.
 Haud procul inde lacus (Pergum dixere Sicani)
 Panditur, et nemorum frondoso margine cinctus
 Vicinis pallescit aquis : admittit in altum
 Cernentes oculos, et late pervius humor
 Ducit inoffensos liquido sub gurgite visus,
 Imaque perspicui prodit secreta profundi.

115

Huc elapsa cohors gaudent per florea rura ;
 Hortatur Cytherea legant : « Nunc ite, sorores,
 Dum matutinis præsudat solibus aer ;
 Dum meus humectat flavescentes Lucifer agros,
 Roranti prævectus equo. » Sic fata, doloris

120

duit pulchre, ut vestit, circumdat.

112. Operæ pretium est conferre Ciceronianam Hennæ descriptionem, cuius locum indicavimus, et retulimus particulam ad v. 72. *Pergus* lacus describitur suavissime ab Ovid. Met. V, 385 sq.

114. *Vicinis margini aquis pallescit lacus*, h. e. viridescit ab percussa viridium umbra : quæ res tamen non impedit, quo minus per profundam satis aquam ad ipsam fundum lacus penetrare possint oculi. Habet talem lacum vicinia nostra, hoc est, fontem liquidissimæ saluberrimæque aquæ, ita copiosum, ut emittat statim rivum *mola Rosarum* (sic enim vocatur) pluribus rotis impellendis idoneum.

120. *Præsudat aer solibus*, hoc est, ante æstum solis auctum adhuc roscidus, hoc est, humidus et subfrigidus est. — *Præsudat* dum ex aere, oriente sole, ros veluti sudor fluit, et solem orientem præcedit.

121. *Luciferum* : recte Luciferum

Venus vocat suum : est enim idem, Quem Venus ante alios astrorum diligit ignes, ut canit Virg. *Æneid.* VIII, 590 ; *Quem Venus illustri gaudet producere cælo*, Val. Fl. VI, 528. Observemus obiter, antiquissimos non recto casu, Saturnum, Jovem, Venerem dixisse planetas, sed illos adsignasse his diis. V. G. Aristoteles de Mundo, c. II, ὁ στῆδων ἐν ἑρὸν Ἑρμοῦ καλοῦσιν.... ὁ τοῦ φωσφόρου (κύκλος) ἐν Ἀφροδίτης.... προσαγορεύουσιν. Cic. de N. D. II, 20, *Stella Veneris*, quæ Φωσφόρος græce, *Lúcifer* latine dicitur, quum antegreditur Solem, quum subsequitur autem, *Hesperos*. Recte igitur distinguunt poetæ Deam a suo sidere : recte apud Silium, VII, 639, «... Oceani renovatus Lucifer unda Laudatur Veneri ; » recte XII, 247, eodem sensu, *Cythereius ignis... sese Veneri factat*.

122. *Equus rorans pulchre tribuitur Lucifero*, quod mane, sereno cælo ros existit. *Signa doloris Veneris* sunt anemonæ ex sanguine Adonidis ab illa excitatæ. Vidend.

Carpit signa sui. Varios tum cætera saltus
 Invasere cohors: credas examina fundi
 Hyblæum raptura thymum, quum cerea reges 125
 Castra movent, fagique cava dimissus ab alvo
 Mellifer electis exercitus obstrepit herbis.
 Pratorum spoliatur honos: hæc lilia fuscis
 Intexit violis; hanc mollis amaracus ornat :
 Hæc graditur stellata rosis; hæc alba ligustris. 130
 Te quoque flebilibus mœrens, Hyacinthe, figuris,
 Narcissumque metunt, nunc inclyta germina veris,
 Præstantes olim pueros: tu natus Amyclis;
 Hunc Helicon genuit: te disci perculit error;
 Hunc fontis decepit amor: te fronte retusa 135

Ovid. Met. X, 728. Nam fabula de rosa e sanguine ipsius Veneris nata, quæ pedem spinis induerat, forte recentior est: certe antiquior illius auctor Aphthonio Prog. II, non laudatus a Polit. Misc. c. XI.

124. *Invasere cohors*. Cohors gaudent, invadunt: familiare est poetis ita loqui, quum nomen in singulari numero multa significat.

125. *Cerea castra*; alludit ad apum naturam, quæ quum ad opus exeunt, exercitum repræsentare videntur. — *Reges*; rex apum, magnitudine ac nitore major, medio ac tuto loco sedet, coliturque immunis ab onere, exactor alienorum onerum, sed solus absque aculeo: hoc amisso dilabitur examen.

130. *Ligustris*; ligustrum est arbor, olea folio, flore candido et odorato.

131. *Hyacinthi et Narcissi* fabulas, quia communia quædam habent, venuste sibi invicem innectit. Ille in lusu disci cum Apolline amatore suo elisus; hic, post con-

temptum Echus amorem; suæ imaginis in fonte visæ amore contabescens periit: uterque in florem sui nominis mutatus est. Hyacinthi fabulam narrat Ovid. Met. X, 163; Narcissi, III, 339. — *Flebilibus figuris*; nam notas habet in foliis *αλ αλ*, quæ sunt dolentis.

133. *Amyclis*, Laconica urbe, natum facit Hyacinthum Noster: alii Amyclæ, conditoris Amyclarum filium. Sed et alia hic multa, ut solet, dissensio, de qua est erudita disputatio Burmanni ad l. c. cui addi potest, a Colutho p. 82, in Neandri opere aureo, *Carneum* vocari, *Κάρνειον*, et civem *Αμυκλαίων*.

134. *Helicon* genuisse dicitur Narcissum, in cujus vicinia natus est, *Cephissi* (vel *Cephisi*: variant enim libri ubique) fluvii, in finibus Phocidos et Bæotiæ lacum Copaicum influentis, ex Liriope nympha filius. Etiam hic multam fabularum varietatem Burmannus indicavit.

135. *Fronte retusa*, obtusis et

Delius, hunc fracta Cephissus arundine luget.

Æstuat ante alias avido fervore legendi
 Frugiferæ spes una Deæ: nunc vimine texto
 Ridentes calathos spoliis agrestibus implet;
 Nunc sociat flores, seseque ignara coronat, 140
 Augurium fatale tori. Quin ipsa tubarum
 Armorumque potens, dextram, qua fortia turbat
 Agmina, qua stabiles portas et mœnia vellit,
 Jam levibus laxat studiis, hastamque reponit,
 Insolitisque docet galeam mitescere sertis. 145
 Ferratus lascivit apex, horrorque recessit
 Martius, et cristæ pacato fulgure vernant.
 Nec, quæ Parthenium canibus scrûatur odorem,
 Aspernata choros, libertatemque comarum
 Injecta tantum voluit frenare corona. 150

Talia virgineo passim dum more geruntur,
 Ecce repens mugire fragor, confligere turres,

obscuratis præ mœrore radiis (vid. XXVIII, 21) luget Hyacinthum suum Apollo Deli natus; Cephissus autem suum filium fracta corona arundinea, quam dare solent fluvii, ut Noster Tiberino patri, I, 217. Add. XXVIII, 163.

139. *Calathos* lanificarum, sed idem proprium vas in instrumento Cereris, et in sacris illius adhiberi solitum illustrat, et spectandum exhibet Spanh. ad Callim. p. 652.

140. *Corona* omen et augurium regni inferorum, quod hac ipsa excursionem parabatur, sed ignaræ, Proserpinæ.

141. Splendida Minervæ armipotensis et bellicæ descriptio, cui etiam tubæ inventio attributa est, quin ipsa inde Σάπιγξ dicta et hoc nomine culta apud Argivos, qua de re Potter. ad Lycophr. 915. *Ha-*

stam et galeam Minervæ omnia monumenta tribuunt.

145. *Galeam mitescere*: galea ornata est floribus tam suavis, ut ipsa edocta videatur esse mitior.

146. *Ferratus lascivit apex*; flores in vertice galæ, vento agitatæ, blandius moventur, sicque ludere atque lascivire videntur. — *Horror Martius*; formidolosus aspectus Palladis recessit.

148. *Parthenium* montem et nemus Arcadiæ indicat, venationibus opportunum, hic et infra, v. 241; ...Parthenios canibus circumdare saltus est Virg. Ecl. X, 57.

149. *Libertatem comarum* Dianæ venatricis illustrat laudandus in hoc opere sæpe Spanh. ad Callim. p. 660.

152. *Terræ motus* brevis, sed terribilis descriptio.

Pronaque vibratis radicibus oppida verti.
 Causa latet : dubios agnovit sola tumultus
 Diva Paphi, mistoque metu perterrita gaudet. 155
 Jamque per anfractus animarum rector opacos
 Sub terris quærebat iter, gravibusque gementem
 Enceladum calcabat equis : immania findunt
 Membra rotæ ; pressaque gigas cervice laborat
 Sicaniæ cum Dite ferens, tentatque moveri 160
 Debilis, et fessis serpentibus impedit axem :
 Fumida sulfureo prælabitur orbita dorso.
 Ac velut occultus securum prodit in hostem

154. *Agnovit sola*; nam a Jove didicerat.

155. *Mistoque metu*; Venus metu simul et gaudio affecta est : gaudet suum propagari imperium, rapta Proserpina; et Plutonis adventum non potest sine metu expectare.

156. *Anfractus*; flexus atque recessus obscuris cavernarum curvis meatibus in sese recurrentes.

158. *Enceladum*, cui pro carcere et numellis imposita est Sicilia. Vid. XXXIII, 153. Supplicium novum hic patitur Typhoeus, simile rotæ, qua in Germania sceleratorum membra contunduntur.

161. *Serpentibus*, quos pro pedibus habet *implicat*, vel *impedit axem* currus Plutonii. Sed eruditior est, quam ut stupori librariorum tribui possit altera lectio, *Sulcis serpentibus impedit actum*. *Sulci* sunt ὄλκoi tractus, seu volumina serpentium. Apulei. Met. II, p. 57, 19, Elm. de Isidis corona *Dextra lavaque sulcis insurgentium viperarum cohibita*. *Serpentes* hic adjective sumendum. Apud Lucian. Hermot. c. 79, s. Tom. I, p. 823, 83, ὄλκων τοῦ ὄφεως

recte verti equidem *tractum ipsum ac volumen corporis*, et ὄλκων aliunde illustravi : sed si hic locus et Apuleianus tum mihi noti fuissent, magis ad literam, ut sic loquar, interpretari poteram *sulcum*. Porro his *sulcis* suis *serpentibus actum* currus Plutonii *implicat* vel *impedit* Enceladus, h. e. progressum ac motum : *agitur enim currus*, ut constat. Ovidius, Halieut. 72 de equo :

Quam tumidos, quantoque venit spectabilis actus,

h. e. incessu, quo se agere dicitur etiam equus.—*Implicat*, Par. Vien.

163. Cuniculum militare describit. *Subter* hic motum significat, ut Virg. Æn. III, 695, *Alpheum* dicit :

Occultas egisse vias subter mare.

Fundamina campi indicant campum solidum, et fundamenta mœnium sustentem. *Eluduntur muri*, honesta metaphora, quum vi sua excludendi privantur, ut *eluduntur custodes*, quum per ambages invenitur aditus. *Limitem* pro via a poetis poni, translaticium est. In verbo *transilit* videor mihi aliquid Alexan-

Miles, et effossi subter fundamina campi
 Transilit elusos arcano limite muros, 165
 Turbaque deceptas victrix erumpit in arces,
 Terrigenas imitata viros : sic tertius heres
 Saturni latebrosa vagis rimatur habenis
 Devia, fraternum cupiens exire sub orbem.
 Janua nulla patet : prohibebant undique rupes 170
 Oppositæ, duraque Deum compage tenebant.
 Non tulit ille moras, indignatusque trabali
 Saxa ferit sceptro : Siculæ tonuere cavernæ;
 Turbatur Lipare; stupuit fornace relieta
 Mulciber, et trepidus dejecit fulmina Cyclops. 175
 Audiit, et si quem glacies Alpina coercet,
 Et qui te, Latiis nondum præcincte tropæis
 Tibri, natat, missamque Pado qui remigat alnum.

drini leporis, δέπουρον quoddam, deprehendere : *muros transilit* proprie, qui saltu se supra illos librat; hic vero, qui infra et subter illos postquam reptavit, subito intra urbem existit.

167. Cadmeos fratres intelligit, s. spartos illos qui ex dentibus draconis a Cadmo seminatis de terra enati dicuntur, et mox mutuis vulneribus periisse : quæ fabula deinde a Jasone quoque acta. Utrisque hoc nomen tribuit Naso, illis Met. III, 118, his Epist. XII, 99. *Tertius heres Saturni* est Dis, scilicet Pluto, post Jovem et Neptunum.

168. *Habenis rimatur*, quibus nunc in dextrum nunc in sinistrum latus agit equos, nunc immittit, nunc retinet, vel retro agit. — *Tenebrosa* vulg. sed *latebrosa* jam Bas. marg.

169. *Fraternum orbem*; sub cælum, ubi Jupiter, Plutonis frater,

habet imperium. — *Sex per orbem.*

172. *Non tulit moras*; non tulit obstacula cursum suum morantia. *Trabali sceptro*, vasto et ingenti, instar trabis.

174. *Lipare*; insularum Æoliarum maxima : Æolia autem est e regione Siciliæ. — Illam Vulcani et Cyclopum officinam describit Callim. H. in Dianam 46. Sed multo copiosus Virg. Æn. VIII, 416.

176. *Coercet*; populi Inalpini per hiemem non vagantur, sed inter speluncas se tenent contra acerbitatem frigoris.

178. Quod *bibere* alias dicuntur accolæ fluvios suos, hic venuste *natare* : quum præsertim in consuetissimis Romanorum exercitationibus fuerit natatus. Taceo, quod etiam *natat uncta carina* Virgil. Æn. IV, 398 : et habuit hic præ oculis Noster, observante Heinsio, G. II, 451, *torrentem undam levis*

Sic, quum Thessaliam scopulis inclusa teneret
 Peneo stagnante palus, et mersa negarent 180
 Arva coli, trifida Neptunus cuspide montes
 Impulit adversos : tum forti saucius ictu
 Dissiluit gelido vertex Ossæus Olympo ;
 Carceribus laxantur aquæ, fractoque meatu
 Redduntur fluviusque mari tellusque colonis. 185

Postquam victa manu duros Trinacria nexus
 Solvit, et immenso late discessit hiatu,
 Apparet subitus cælo timor; astra viarum
 Mutavere fidem: vetito se proluit Arctos
 Æquore; præcipitat pigrum formido Booten; 190

innatat alnus Missa Pado.—*Latia tropæa* sunt, quæ Latini retulerunt: *Latii tropæa*, quæ a devictis Latinis aliquis reportat.

179. Graphice descriptam a No-
 stro illam mutationem, apertas Pe-
 neo vias, qua ratione pro maximo
 lacu, amœna illa Tempe exorta
 sunt, pro illa doctrinæ copia illu-
 stravit Spanh. in Callim. p. 410.

180. *Peneo stagnante palus*; sta-
 gnasse olim dicitur Thessalia, ob
 montes simul cohærentes; sed post
 terræ motum, montes vel a Ne-
 ptuno vel ab Hercule abrupti sunt,
 et inde datus aquis liber exitus.
 Peneus autem est fluvius Thessa-
 liæ, pater Daphnes; alluit loca
 amœnissima, Tempe.

183. *Olympo* tertio casu intelli-
 gendum, ut *Disidens plebi virtus*
 Horat. Od. II, 11, 18. Continentes
 erant Ossa et Olympus: jam dis-
 cesso vallem faciunt, amœnam adeo,
 ut generis nomen τέμπος, plur. τέμ-
 πεα, η, proprium huic factum sit.

184. *Carceribus*; rupium undi-
 que præcludentium claustris abru-

ptis, in quibus aquæ velut in carcere
 detinebantur.

185. *Fluvii*que ante Heins.

186. *Manu*, i. vi et impetu, ut
manu facta dicuntur, quæ non na-
 tura, sed consilio et opera homi-
 num, parata sunt.

189. *Fidem*, ut *scelus*, *legem* et
 similia, meminerimus ad constan-
 tiam naturæ referendam, quatenus
 subeisdem causis, iidem semper effe-
 ctus consequuntur. Memorat nunc
 siderum motus, quo nihil est con-
 stantius, et æternis legibus suis a
 Deo magis adstrictum. Sic *velitum*
Arcto æquor, quod nobis nunquam
 videtur attingere, etc. *Bootes tardus*
 etiam Ovidio Met. II, 172, et *piger*
 Fast. III, 405, non tantum quod
 celeritas a bubulcis non requiritur;
 sed quod sidus polo proximum ob
 id ipsum motum habet minus ob-
 servabilis celeritatis, Cæterum dum
 animat hæc sidera et personas fa-
 cit, horribilem hujus perturbationis
 imaginem excitat. Dicas, quid *Atlas*
 post *Orionem*? verrucula in corpu-
 sculo planetæ, post mille syste-

Horruit Orion : audito palluit Atlas
 Hinnitu; rutilos obscurat anhelitus axes
 Discolor; et longa solitos caligine pasci
 Terruit orbis equos : pressis hæserè lupatis
 Attoniti meliore polo; rursusque verendum
 In Chaos obliquo pugnant temone reverti.

195

Mox ubi pulsato senserunt verbera tergo,
 Et solem didicere pati, torrentius amne
 Hiberno, tortaue ruunt pernicious hasta;
 Quantum non jaculum Parthi, non impetus Austri,
 Non leve sollicitæ mentis discurrit acumen.
 Sanguine frena calent; corrumpit spiritus auras
 Letifer; infectæ spumis vitiantur arenæ.

Diffugiunt Nymphæ; rapitur Proserpina curru,
 Imploratque Deas : jam Gorgonos ora revelat
 Pallas, et intento festinat Delia cornu;
 Nec patruo cedunt : stimulat communis in arma
 Virginitas, crimenque feri raptoris acerbatur.

205

mata solaria, quæ forte Orion continet? Poeta vero magnitudinem agnoscit solam relationis. Et quid opus est subtilitate disputationis? Atlas totum cælum, cujus modica pars est Orion, humeris sustinet.

192. *Axes* nostro esse singulas quoque stellas, monuimus ad XXXIV, 35. Vapor a Plutonis equis anhelitu excitatus, nubem inducit terræ, unde stellæ obscurantur.

193. *Caligine pasci*; equis Plutonis atra nebula pabulum est.

194. *Orbis*; scilicet a rotunda specie.

195. *Verecundum* ad terrorem etiam referri, docet XXXIII, 80. De *Chao* pro inferis V, 525.

198. *Hibernum anem*, h. e. tor-

rentem e tempestate ortum a Græcis didicere Latini. Χερσίων ὕδωρ est Il. ψ, 420. *Hibernis agitatæ fluctibus æquor* Ovid. Tr. I, 11, 33.

201. An non nimia sit hæc hyperbole non disputo : sed hoc meminisse velim Poeseos candidatos, in *acuminis* appellatione inesse notionem celeritatis, acutus gladius celerius penetrat, acutus morbus celerius conficit, acuta mens perspicit velocius, etc. Festus, *Acupediis dicebatur, cui summum erat in currendo acumen pedum.* — *Discurrat* malit Heins.

202. Solet Noster hac imagine cruentati a freno oris acrium equorum uti. Vid. ad I, 5; XXII, 350.

204. *Rapitur*. Proserpinæ raptum multi pinxere; inter quos memorat

Ille, velut stabuli decus armentique juvencam
 Quum leo possedit, nudataque viscera fodit 210
 Unguibus, et rabiem totos exegit in armos,
 Stat crassa turpis sanie, nodosque jubarum
 Excutit, et viles pastorum despicit iras.

« Ignavi domitor vulgi, teterrime fratrum,
 Pallas ait, quæ te stimulis facibusque profanis 215
 Eumenides movere? tua cur sede relicta
 Audes Tartareis cælum incestare quadrigis?
 Sunt tibi deformes Diræ; sunt altera Lethes

Plinius Praxitelem et Nicomachum.

209. *Ille, velut*, etc. Pluto non magis movetur Dearum Proserpinam repetentium vocibus, quam leo minis pastorum juvencam repetere tentantium. — *Stabuli armentique*, duas quasi relationes offert Poeta, ubi comparata cum aliis sui generis juvenca placeat. — Similem fere comparisonem habet vir celeberrimus, CHATEAUBRIAND; qui, si forte Nostrum sibi hic imitandum proposuit, grandiori profecto arte superavit. « *Mérovée, rassasié de meurtres, contemplait, immobile, du haut de son char de victoire, les cadavres dont il avait jonché la plaine. Ainsi se repose un lion de Numidie, après avoir déchiré un troupeau de brebis : sa faim est apaisée, sa poitrine exhale l'odeur du carnage; il ouvre et ferme tour-à-tour sa gueule fatiguée qu'embarrassent des flocons de laine; enfin il se couche au milieu des agneaux égorgés; sa crinière, humectée d'une rosée de sang, retombe des deux côtés de son cou; il croise ses griffes puissantes; il allonge la tête sur ses ongles; et, les yeux à demi fermés, il lèche encore les molles toisons étendues autour de lui.* » LES MARTYRS, liv. VI.

210. *Pectora ante Heins. sed viscera jam Bas. marg. et Plant. marg.*

211. *Exigere* hic idem est quod exserere, exercere : *rabiem* ponit velut gladium vel ferrum quod *exigi* dicitur, h. e. plane adigi. *Armos*, membra robustiora dicit, in quibus morsu et ungue lacerandis, omnem impetum leo consumit.

212. An *nodos jubarum* dicit, qui oriuntur a grumis cruoris, quibus in glomerem conglutinantur jubæ?

215. *Profanas faces*, incestæ, quibus violatur etiam religio, et natura rerum, quæ divina est : ideo de eadem re statim incestandi verbum adhibet.

217. *Incestare*; id est violare, polluere; Virg. *Æn. VI*, 150: « totamque incestat funere classem. » — *Mundum incestare ante Heins. cælum Bas. marg. Clav. infestare MSS.*

218. *Diræ* hic aperte distinguuntur a Furiis, dum seorsim commemorantur. Videtur itaque intelligere poeta Harpyias illas Typhonis filias, Phineo puniendo a Jove immissas, a Calai et Zete Boreæ filiis abactas. Hæ substituta positione sævæ *Diræ* vocantur a Valerio Fl. IV, 586; *Tartareas*

Numina; sunt tristes Furiae te conjuge dignae.
 Fratrís linque domos; alienam desere sortem;
 Nocte tua contentus abi : quid viva sepultis
 Admisces? nostrum quid proteris advena mundum? »

220

Talia vociferans avidos transire minaci
 Cornipedes umbone ferit, clypeique retardat
 Objice, Gorgoneisque premens assibilat hydriis,
 Prætentasque aperit cristas : libratur in ictum
 Fraxinus, et nigros illuminat obvia currus;
 Missaque pæne foret, ni Jupiter æthere vulso
 Pacificas rubri torsisset fulminis alas,
 Confessus socerum : nimbis Hymenæos hiulcis

225

230

volucres nominarat v. 579. — *Lethes numina*, h. e. inferorum. *Flumina* (quod habent multi) femineam personam sustinere, non memini.

220. *Sortem hanc declaravimus* ad XXXIII, 100.

222. *Proteris*, injuriæ verbum, conculcas : *advena* et ipsum signat injuriam, non dominus, ne civis quidem superiorum, sed advena, peregrinus.

224. Synonymice hæc dicuntur *umbone*, et *clypei objice* : *hydri Gorgonei* etiam sunt in clypeo Minervæ, quos habet Medusa Gorgo pro crinibus.

226. *Cristas illas galeæ suæ terribiles aperit* Minerva concutiendo, ut majores fiant, et sic *præterendit*, et velut intentat equis. — Humanum passus est summus vir, quum contulit cum lectione sua *aperit* illud XXIV, 168. Ibi enim Romam *velat sua Gorgone Pallas*, h. e. tegit, munit : hic consternandi sunt objecta et intentata crista equi Plutonis. Texerat Minerva caput Medusæ suprav. 25 : hoc nunc objicit equis.

Sic intelligimus, contraxisse, contrinxisse antea cristam, quam hic aperit.

227. *Fraxinus*, h. e. hasta Minervæ, sine respectu ad materiem. Fulmen est jam vibratum, jam jaculandum : itaque jam illuminat fulgore suo currum.

228. *Æthere vulso*, convulso et quasi dirupto : cælum rumpi et rima quadam aperiri videtur a *fulmine*, cui hic *pacificæ alæ* tribuuntur, quia ipso terrore et minis quietem, pacem, nuptias, amores denunciat. Si nostris moribus hoc velis accommodare, dicas hoc fulmen fuisse simile illis tonitribus fulguribusque arte factis, quibus hodie in castris et munimentis victoriæ, natales, nuptiæ regum celebrantur. — *Æthere summo* vulg. *jusso, lapsus, celso* MSS.

230. *Nimbi hiulci* sunt nubes densæ ab igne fulgurum disjectæ et hiantes. *Flammæ* sunt pro facibus nuptialibus, sicut tonitruum sonus pro *Hymenæo*, s. cantu et strepitu nuptiali.

Intonat, et testes firmant connubia flammæ.

Invitæ cessere Deæ : compescuit arcum

Cum gemitu, talesque dedit Latonia voces :

« Sis memor, o, longumque vale : reverentia patris

Obstitit auxilio; nec nos defendere contra 239

Possumus : imperio vinci majore fatemur.

In te conjurat genitor, populoque silenti

Traderis, heu! cupidas non adspectura sorores,

Æqualemque chorum. Quæ te fortuna supernis

Abstulit, et tanto damnavit sidera luctu? 240

Jam neque Partheniis innectere retia lustris,

Nec pharetram gestare libet : securus ubique

Spumet aper, sævumque fremant impune leones.

Te juga Taygeti, posito te Mænala flebunt

Venatu, mæstoque diu lugebere Cyntho. 245

Delphica quin etiam fratris delubra tacebunt. »

Interea volucris fertur Proserpina curru

Cæsariem diffusa Noto, planctuque lacertos

Verberat, et questus ad nubila rumpit inanes :

232. Deæ; Pallas et Diana.

234. *Longumque vale*; vox est valedicentium, absentiam miserabilem insinuans. Quin et mortuos hac salutatione, tanquam non amplius eos visuri, dimittebant.

235. *Nec possumus*; etiamsi vellemus te defendere, non possumus.

236. *Imperio majore* hic est *Θεοῦ βία*, *Dei vis*, cui resistere nemo queat. Virg. *Æn.* XII, 429, « Major agit Deus. »

239. *Supernis*, vel terris, vel cælestibus. — *Æqualesque choros* ante Heins.

240. *Sidera* synonymon *supernorum* : ne putemus ad ipsum statum cælestium Deorum referri. *Siderum* luctus est, quod non vident amplius

in terris Proserpinam. Etiam terrestres actus suos mox memorat Diana et regiones sibi frequentatas, Laconiam ubi *Parthenius*, *Taygetus*, *Mænala*; Delum ubi *Cynthus*, montes omnes quibus inerrare Diana solet. Sic *cælum* ponitur v. 262.

243. *Sævique* ante Heins.

246. Respicit, puto, Claudianus ad Romanum morem, justitium indicendi in luctu publico : ita non respondet consulentibus, non fert sententiam Apollo.

248. *Planctuque*; peculiaris est species doloris, verberare lacertos. Virg. *Æn.* VII, 503 : « palmis percussa lacertos ».

249. *Fundit*, vulgus tendit, tollit legitur MSS.

« Cur non torsisti manibus fabricata Cyclopum 250
 In nos tela, pater? sic me crudelibus umbris
 Tradere, sic toto placuit depellere mundo?
 Nullane te flectit pietas? nihilumne paternæ
 Mentis inest? tantas quo crimine movimus iras?
 Non ego, quum rapido sæviret Phlegra tumultu, 255
 Signa Deis adversa tuli: non robore nostro
 Ossa pruinorum vexit glacialis Olympum.
 Quod conata nefas, aut cuius conscia noxæ
 Exsul ad immanes Erebi detrudor hiatus?
 O fortunatas, alii quascunque tulere 260
 Raptores! saltem communi sole fruuntur.
 Sed mihi virginitas pariter cælumque negatur:
 Eripitur cum luce pudor; terrisque relictis
 Servitum Stygio ducor captiva tyranno.
 O male dilecti flores, despectaque matris 265
 Consilia! o Veneris deprensæ serius artes!
 Mater, io! seu te Phrygiis in vallibus Idæ
 Mygdonio buxus circumsonat horrida cantu,

250. In hac querela Proserpinæ,
 et tota adeo hac scena, placet mihi
 Claudianus præ Nasone, qui nimis
 puellam facit Proserpinam Met. V,
 399:

Collecti flores tunicis cecidere remissis:
 Tantaque simplicitas puerilibus adfuit annis;
 Hæc quoque virgineum movit jactura dolorem.
 Talia decebant ὀφιοῦν Theocriti,
 scil. Idyll. XXVII, 52.

255. De *Phlegra* et *Phlegrao* tu-
 multu, vid. ad XXVII, 20. —
Sæviret, id est, sævi belli theatrum
 esset.

257. Cui hic non in mentem
 venient illi *conjurati cælum rescin-*
dere fratres, Terræ filii, qui *Ter*
sunt conati imponere Pelio Ossam,
 Thessaliæ montem, atque *Ossæ in-*

volvere Olympum; Virg. G. I, 280.

258. Pro *noxæ*, *culpæ* vulg.
 quam glossam putat Heins.

259. *Hiatus* nomen ad *Chaos* al-
 ludit, χαῖναι hiare.

262. *Cælum* ut 240 *sidera*.

264. *Captiva tyranno*; non dixit
uxor, sed *captiva* ad augendam com-
 miserationem; simili ratione, non
regi, sed *tyranno*. — *Infelix* vulg.
 præter Ald. qui cum MSS. *ser-*
vitum.

265. *Male dilecti flores*; mea cum
 pernicie; fuistis enim causa cur
 raperer.

267. *Io*; hic est dolendi parti-
 cula; alias lætitiæ inservit.

268. *Buxus*, tibia e buxo. Vid.
 ad XX, 286.

Seu tu sanguineis ululantia Dindyma Gallis
Incolis, et strictos Curetum respicis enses, 270
Exitio succurre meo : compesce furentem ;
Comprime ferales torvi prædonis habenas. »

Talibus ille ferox dictis fletuque decoro
Vincitur, et primi suspiria sentit amoris.
Tunc ferrugineo lacrymas detergit amictu, 275
Et placida mæstum solatur voce dolorem :

« Desine funestis animum, Proserpina, curis,
Et vano vexare metu : majora dabuntur
Sceptra, nec indigni tædas patiere mariti.
Ille ego Saturni proles, cui machina rerum 280
Servit, et immensum tendit per inane potestas.
Amissum ne crede diem : sunt altera nobis
Sidera; sunt orbes alii; lumenque videbis
Purius, Elysiumque magis mirabere solem,
Cultoresque pios : illic pretiosior ætas, 285
Aurea progenies, habitant; semperque tenemus,

269. *Ululare* dicuntur Dindyma, montana Phrygiæ, h. e. ab ululatu Gallorum; qui se exsecuere, vel spectaculi causa vulnerarunt, resonare. Vid. ad XVIII, 277, it. ad XX, 262. De *ululatu* et tota re adeo ad XXXIII, 205.

270. De *Curetum* ensibus dictum ad XX, 279. Recordemur, secundum poetæ nostri fictionem, Cereris absentiam apud matrem suam ac Deorum, Cybelen, occasionem raptui dedisse. Vid. XXXIII, 179.

273. *Planctuque* MSS.

275. De *ferrugineo amictu* dictum supra ad v. 93.

276. *Timorem, pudorem* MSS.

277. *Funestis*; aut perniciosus, quæ corpus extenuant, aut funestis ob metum mortis : nam extre-

mam perniciem timebat Proserpina.

278. *Vano*; nam nihil est quod timeas.

280. Etiam hic in Plutonis oratione sunt philosophemata illa, ad quæ supra V, 525, it. XXXIII, 55, allusum observavimus. — *Machina rerum*, elementa mundi; nam quidquid oritur, in terram recidit.

282. Aperte respicit Virg. *Æn.* VI, 641 :

.....solemque suum, sua sidera norant.

Orbes, puto, planetarum intelligit.

285. Nam auream poetarum, v. g. Hesiodi Op. et Di. 121, ætatem olim κατὰ γαῖα χρυσεύων. Prærogativa inferorum est, quod apud illos semper durat aurea gens, quæ sub cælo semel tantum fuit.

Quod superi meruere semel : nec mollia desunt
 Prata tibi ; Zephyris illic melioribus halant
 Perpetui flores, quos nec tua protulit Henna.
 Est etiam lucis arbor prædives opacis,
 Fulgentes viridi ramos curvata metallo :
 Hæc tibi sacra datur ; fortunatumque tenebis
 Autumnum, et fulvis semper ditabere pomis.

290

« Parva loquor : quidquid liquidus complectitur aer,
 Quidquid alit tellus, quidquid salis æquora verrunt,
 Quod fluvii volvunt, quod nutrivere paludes,
 Cuncta tuis pariter cedent animalia regnis,
 Lunari subjecta globo, qui septimus auras
 Ambit, et æternis mortalia separat astris.

300

« Sub tua purpurei venient vestigia reges,
 Deposito luxu, turba cum paupere misti.
 Omnia mors æquat : tu damnatura nocentes ;
 Tu requiem latura piis : te iudice sontes

287. *Mollia prata esse debent*,
 de quibus Virg. *Æn.* VI, 642 :

Para in gramineis exercent membra palæstris.

— *Deerunt vel sine Scriptis legi*
 jubet Heins. Certe sic optimos so-
 lere, ostendit.

290. Hæc est illa arbor, de qua
 ramum decerpere debebat *Æneas*,
Æn. VI, 141.

292. *Hæc tibi sacra datur*; ramus
 aureus sacer est *Proserpinæ*, quod
 aurum lateat in imis terræ visce-
 ribus.

293. *Ditabere MS.*

294. Magnum sane est *Proser-*
pinæ regnum. Quidquid enim apud
 superos, moritur, perit, dissipat-
 ur, sensibus hominum subducitur,
 illud venit in Haden, ad *Plutonem*.
 Neque vero inauditum aliquid fin-
 git Noster, de communicato cum
Proserpina inferorum imperio. Sæ-

pe illius mentionem facit *Horatius*,
 apud quem V. G. *Tiresias*, Sat. II,
 5 extr. *sed me*, inquit, *Imperiosa*
trahit Proserpina. Quin jam *Hym-*
nus Orphicus Eumenidum illam ar-
 bitram et iudicem scelerum facit.
 Plura in Hymno ipsius *Proserpinæ*.

298. Globus ille cavus, sphaera
 illa septima, quæ infixam sibi ha-
 bet lunam, finem constituit rerum
 mutationi obnoxiarum et immuta-
 bilium. Cic. *Somn. Scip.* 4 : « In-
 fra lunam nihil est, nisi mortale
 et caducum, præter animos. . . .
 supra lunam sunt æterna omnia ».
Macrobius ad h. l. I, 21, inter
 alia, « Sicut ætheris et aeris, ita
 divinorum et caducorum luna con-
 finium est ».

300. *Purpurei*; color hic regum
 est ac principum, quos sic allo-
 quitur *Sacra Scriptura*: « Ego dixi:

Improba cogentur vitæ commissa fateri.

Accipe Lethæo famulas cum gurgite Parcas.

305

Sit fatum quodcumque voles. » Hæc fatus, ovantes

Exhortatur equos, et Tænara mitior intrat.

Conveniunt animæ, quantas truculentior Auster

Decutit arboribus frondes, aut nubibus imbres

Colligit, aut frangit fluctus, aut torquet arenas :

310

Cunctaque præcipiti stipantur sæcula cursu

Insignem visura nurum. Mox ipse serenus

Ingreditur facili passus mollescere risu,

Dissimilisque sui. Dominis intrantibus ingens

Dii estis, sed moriemini sicut filii hominum. Diogenes, apud Lucianum, illudens Alexandro : καὶ οὐ τίθνηκας ὡς περ ἡμῖς ἅπαντες, et tu mortuus es sicut nos omnes. — *Fa-stigia* conj. Barth.

305. Hic ergo Parcas, Fatumque novæ uxori ut famulas subjicit poeta noster, et servat morem suum, quo nunquam, quod recorder, fatalem necessitatem, libertati Dei et humanæ contrariam defendit. Idem dicit statim *Sit fatum quodcumque voles*. Magnam Proserpinæ vim assignat Hymnus Orph. p. 126; V. G. κατέχεις αἰδᾶο πύλας . . . παντοκράτειρα κόρη . . . Ζῶν καὶ θάνατος μούνη θνητοῖς, et cum allusione ad nomen, φίρις γὰρ αἰεὶ καὶ πάντα φονεύεις. Sed cf. XXXVI, 410.

306. *Sitque ratum* MSS. *Sit factum* MSS. *sanctum, pactum* conj. Heins. *velis*, vulg. *Sitque ratum* quodcumque voces conj. Heins. — *Ovantes equos*, et totum hunc verbi usum declaramus ad XXII, 68.

307. *Tænara* puto hic non esse simpliciter illud promontorium Laconicæ suo cum specu; sed inde-

finite sic indicari inferos, ut *Tænareus* est idem quod inferus vel infernus. Sed potest tamen fieri, ut suos auctores secutus sit Noster. Variant enim et hic fabulæ. Hymnus Orphicus in Plutonem, p. 116, 14, abductam ait Proserpinam ὑπ' Ἀττίδος ἄντρον, Δήμου Ἐλευσίνος, τόθι περ πύλαι εἰς' αἰδᾶο. Et suadent sacra Eleusinia.

308. Comparari potest Æn. VI, 706 :

Hunc circum innumeræ gentes populi que volabant, etc.

311. *Sæcula* sunt ipsi homines per suas generationes et gradus discreti. Quoties Lucretius *sæcla hominum, scriptorum, mortalia, animalium, ferarum* dixerit pro ipsis hominibus, feris, etc. indices facile docent. Hic *sæcula* sunt βίαι, umbræ, animæ defunctorum, vel nondum natorum.

312. *Nurus νόμφη* etiam hic est, juvenis mulier nupta, quæ peperit, pariendi certe causa habetur.

313. *Passus mollescere*, omisso se, ut Hor. Car. I, 11, 43: *patiens vocari Cæsaris ultor*.

Assurgit Phlegethon : flagrantibus hispida rivis 315
 Barba madet, totoque fluunt incendia vultu.
 Occurrunt properi lecta de plebe ministri ;
 Pars altos revocant currus, frenisque solutis
 Vertunt emeritos ad pascua nota jugales ;
 Pars aulæa tenent : alii prætexere ramis 320
 Limina, et in thalamum cultas extollere vestes.
 Reginam casto cinxerunt agmine matres
 Elysia, teneroque levant sermone timores,
 Et sparsos religant crines, et vultibus addunt
 Flammea, sollicitum prævelatura pudorem. 325
 Pallida lætatur regio, gentesque sepultæ
 Luxuriant, epulisque vacant genialibus Umbræ.

315. *Phlegethontem* personam facit, ut fluvios alios, nisi quod pro aquis illi dat flammæ.

317. *Occurrunt lecta de plebe*; id est, electi ex plebe veniunt obviam celeriter. — *Propere* vulg.

318. *Revocare currus* est retinere equos junctos.

319. *Emeriti jugales*, non qui jam mereri desinant simpliciter, sed qui in illo actu bene de suo domino meruerant.

320. Conjungit utramque honoris et gaudii significationem Pacatus, Pan. XXXVII, 4: *Portas vibrantibus sertis coronatas, aulaeis undantes plateas*: ubi *undantes* intelligam fluctuantes aliquantum ab aura et vento, quod non intenta et affixa suis extremis essent aulae, sed ita suspensa, ut velut undas quasdam agere a vento possent: qua ratione mutatus subinde cum situ repercussus lucis, et umbræ admistio, colorum quoque et splendoris mutationem oculis jucundam et vitæ quoddam instar, attulit.

321. *Vestes cultas* et ipsas de aulaeis velisque intelligo, quas tollunt in thalamum, h. e. ex illis sublati ac suspensis thalamum, velut tentorium quoddam, constituunt, sub quo lectus sternitur. Hæc *vestis* et *vestiendi* notionibus comprehendi, alias ostenditur.

322. *Matres Elysia*, sunt heroïnæ illæ, quæ secundum Homerum campos Elysios habitant.

323. *Tenerosque*. . . *dolores* Vic. Vien. et alii, *timores* Ald. Bas. Marg. — *Timores*; puellares, quales sunt timores virginum, quæ ducuntur.

324. *Religant*; nam ante Proserpina Casariam diffusa noto.

325. Vix unquam in nuptiali cerimonia *flammeum* omittit Noster, V. G. X, 285; XXI, 83. — *Prævallatura* MS. *prævellatura* Vic.

327. Videt etiam apud inferos Æneas, VI, 656,

. per herbam
 Vascentes, latumque choro Psœna canentes.
 Observavit Dan. Heins. ad Hesiod.

Grata coronati peragunt convivium Manes:
 Rumpunt insoliti tenebrosa silentia cantus;
 Sedantur gemitus; Erebi se sponte relaxat 330
 Squalor, et æternam patitur rarescere noctem:
 Urna nec incertas versat Minoia sortes;
 Verbera nulla sonant, nulloque frementia luctu
 Impia dilatis respirant Tartara pœnis.
 Non rota suspensum præceps Ixiona torquet; 335
 Non aqua Tantaleis subducitur invida labris;
 [Solvitur Ixion: invenit Tantalus undas.]
 Et Tityos tandem spatiosos erigit artus,
 Squalentisque novem detexit jugera campi;
 Tantus erat! laterisque piger sulcator opaci 340
 Invitus trahitur lasso de pectore vultur,
 Abreptasque dolet jam non sibi crescere fibras.
 Oblitæ scelerum formidatique furoris
 Eumenides cratera parant, et vina feroci
 Crine bibunt; flexisque minis jam lene canentes 345

qui aurei sæculi θαλίας laudat Op.
 115, felicem omnem immortalita-
 tem a Græcis et Romanis hoc θαλίῳν,
epularum, nomine signari. Sed hoc
 extraordinarium et insolitum hic est,
 et datum nuptiis Proserpinæ, quod
 requies etiam et indulgentia quæ-
 dam datur infelicibus ac damnatis.
 — *Luxuriant*, ludunt præ gaudio.

328. *Coronati*, more veteri, quo
 convivæ sertis capita tegebant, ad
 retundendos vini vapores.

331. *Clarescere* MS. Claver. qui
 recte improbat.

332. *Urna Minoia* sortitur judi-
 ces malis, de qua Æn. VI, 432,
Quæstor Minos urnam movet. Alia
 est illa apud Hor. Car. III, 1, 16,
urna capax, quæ movet omne nomen,
 qua omnium sors versatur, II, 111,

26. Hac decernitur, quæ animæ
 ire ad superos, quæ ad inferos re-
 dire debeant. Hæc est sortitio ani-
 marum; quam describit ex Eris
 Pamphylii persona Plato de rep.
 extr.

335. Etiam *Ixionis et Tantali*
Tityique pœnas debet Virgilio, VI,
 595 sqq.

337. Ejiciendum putat hunc
 versum Heins. jure, arbitror.

342. *Abruptasque* malit Heins.

344. *Cratera parant* h. e. in vase
 ampliore miscent vinum aquæ, in
 quo plures simul serpentes, quos
 pro criminibus habent (hi sunt etiam
socii cerastæ), mergere capita biben-
 di gratia possint. Vid. X, 197. Ab
 hoc vino non lugubrem stridorem
 edunt, sed leni sibilo canunt.

Extendunt socios ad pocula plena cerastas,
Ac festas alio succendunt lumine tædas.

Tunc et pestiferi pacatum flumen Averni
Innocuæ transistis, aves, flatumque repressit
Amsanctus : tacuit fixo torrente vorago. 350
Tunc Acheronteos mutato gurgite fontes
Lacte novo tumuisse ferunt; ederisque virentem
Cocytion dulci perhibent undasse Lyæo.
Stamina nec rupit Lachesis; nec turbida sacris
Obstreptitant lamenta choris : mors nulla vagatur 355
In terris, nullæque rogum planxere parentes.
Navita non moritur fluctu, non cuspidē miles :
Oppida funerei pollent immunia leti;
Impexamque senex velavit arundine frontem

346. *Cerastas*; κίρας, αρός, est cornu, et inde dicuntur cerastæ, serpentes quæ proferunt cornicula quadrigemina, quibus exsertis, ipsæ, latentes in arena, aves velut ad escam advolantes decipiunt.

347. *Festas tædas* non illas terribiles de Phlegethonte accensas, quibus terrent impios.

348. *Limen* vulg. *flumen* Ald. Bas. Marg. MSS.

349. Alludit ad etymon *Averni*, ἄορνος,

Quem super haud ullæ poterant impune volantes

Tendere iter pennis, etc.

Virg. *Æn.* VI, 239. Monuit Heinsius ex Aristot. de mirabil. audit. reperiri tamen ibi cycnos. Sed omnia de fabulis et historia collegit Cluver. *Ital. ant.* p. 1126 sqq.

350. *Amsanctus* s. *Amsancti valles* notæ ex *Æn.* VII, 665 sqq. « sævi spiracula Ditis, ubi rupto ingens Acheronte vorago Pestiferas aperit fauces ». Hinc ille *status*, quem

modo repressum dicit Noster. — *Anfractus* Vic. Vien. et omnes pæne MSS. quos vidit Parrh. et Bas. *Anxantus* Ald. et Junt.

353. *Stagnasse* vulg. — *Lyæo*, vino; nam Bacchus dicitur *Lyæus*, ἀπὸ τοῦ λύειν, *solvere*, quod solvat animum curis.

354. *Lachesis* nominavit, quæ magis proprie *Atropos* dicenda erat. Sed commune *Parcarum* illud opus est, inter se consentientium certe.

356. *Rogum*; nullæ matres fleverunt liberorum mortem, quæ designatur per rogum: id est, nulla mors accidit, ne turbet festa inferorum gaudia.

359. *Impexosque* . . . *crines* Vic. Vien. Junt. Bas. rell. ante Heins. *implexamque* . . . *frontem* Ald. MSS. *implexam* . . . *frontem* Bas. marg. — Ipsum coronari est lætitiæ signum; arundine sui fluminis utuntur fluvii, quatenus personæ sunt. Charon portitor alias semper tristis.

Portitor, et vacuos egit cum carmine remos. 360

Jam suus inferno processerat Hesperus orbi:
Ducitur in thalamum virgo; stat pronuba juxta
Stellantes Nox picta sinus, tangensque cubile
Omina perpetuo genitalia fœdere sancit.
Exsultant cum voce pii, Ditisque sub aula
Talia pervigili sumunt exordia plausu :

365

« Nostra parens Juno, tuque, o germane Tonantis
Et gener, unanimi consortia discite somni,
Mutuaque alternis innectite colla lacertis.
Jam felix oritur proles : jam læta futuros
Exspectat Natura Deos : nova numina rebus
Addite, et optatos Cereri proferte nepotes.

370

361. *Suus Hesperus* : nam solem suum et sua sidera habent, ut monuimus ad v. 182. Cæterum *Hesperus*, Veneris est optatum sponsis sidus, quem invocant. Totum ex hoc pendet Catulli epithalamium s. carmen LXII; *Vesper adest* :

Hespere, qui celo fertur crudelior ignis ?
Hespere, qui celo lucet jucundior ignis ?

363. Est nempe etiam *Nox* Dea, cum *Luna* sæpe congruens. Vid. Burn. ad Val. Fl. V, 567.

365. *Pii* ; cultores camporum Elysiorum.

366. *Pervigili plausu*, tertio casu, hoc faciunt exordium. Neque enim

totum refert Poeta hymenæum, sed principium et summam. — *Ducunt* vulg.

367. *Juno* ; inferna scilicet, quæ est Proserpina, ut supra, lib. I, 2.

368. *Discite*, ut rudes operum Veneris. Sic, XXXI, 130.

370. Hymnus Eumenidum Orphicus posterior, p. 166, illas facit filias Plutonis et Proserpinæ. Sed hoc non convenit cum œconomia Claudiani, qui nuptiis eas jam præsentis facit. In Hymno in Proserpinam, p. 126, non Eumenidum modo, sed etiam Eubulei mater appellatur.

CL. CLAUDIANI
DE RAPTU PROSERPINÆ
LIBER III.

ARGUMENTUM.

Iris, jubente Jove, Deos omnes convocat; Nymphasque et Fluvios increpat morantes; 1—5. Conveniunt trepidi, sedentque in cælesti regia, quisque pro sua dignitate; prima nempe sedes Diis superis; æquoreis secunda principibus, scilicet Nereo et Phorco; ultimam occupant Glaucus et Proteus; necnon et Fluvii sedent seniores; stat vero juvenus more plebeio; 6—17. Tum gravem Jupiter init orationem; et primum memorat, se sæculi aurei pigritia offensum, fruges inaratas et mella vinaque ademisse sponte fluentia, ad excitandam hominum industriam; hinc se magnis a Natura petitem querelis; quæ scilicet gemit, hominem, cælesti præditum mente, more tamen pecudum per avia vagare, vescique glandibus, pabulo communi; 18—44. Itaque dicit sibi tandem statutum gentes Chaonio victu avertere; atque ideo Cererem per totum orbem erraturam, donec læta indicio filiæ repertæ, det fruges, eque curru ignotas hominibus spicas distribuat; 45—54. Jurat tandem, si quis Cereri prodat raptorem, eum a se fulmine ictum, irato tradendum Plutoni; 55—65. Cererem interea securam diutius terrebant mali simulacra; videbaturque matri in somnis amitti Proserpina; et multa insuper cladis certiores faciebant prodigia: ipsa tandem, somniorum

ruptis ambagibus, Proserpinæ imago apparuit, tenebroso inclusa carcere, squalida capillos, genasque pallida; inferna oculis et artus nox infecerat; 66—90. Hanc genitrix vix agnoscere potest, et multis queribunda compellat; cur sævissima molles meruerint lacerti vincula; num vere sit Cereris proles. Illa refert se matri crudeli fuisse oblivioni; certe Proserpinam, dulce olim nomen, carcere et vinculis premi; Cererem vero choreis indulgere; oratque ut miseram his defendat cavernis, referatque in superna; vel saltem visura veniat; 91—107. Sic fata, nequicquam trementes manus tollere conatur: sed amens penetralibus prosilit Ceres, compellatque Cybelen; dicitque non jam sibi fida satis tecta Cyclopibus exstructa; magnos jam ortos metus, et nihil non infaustum nunciari nimis multis ominibus; nimirum quum sarta de capite sponte cadant, sanguis ab ubere exsudet, pectusque tundant manus injussæ. Hæc omnia Cybele abominatur, hortata tamen ut proficiscatur citius; 108—136. Ceres digreditur templis, jugalesque tardos non ire queritur, cuncta metuens, nihilque sperans: qualis ales timet ne teneros fetus, humili commissos orno, casu vel furto quodam absens amittat. Ut vero incustoditam domum, aulæque speciem tacitæ adspexit, sævi statim doloris certior, vestem conscidit, fractasque avellit cum crine aristas; 137—150. Hæserunt lacrymæ; neque vox, neque oris spiritus redditur; sed titubant succidui gressus, vacuas dum pererrat sedes, agnoscitque opera interrupta; telæ tamen figit oscula, attritosque natæ manu radios, ceu natam, gremio pressat. Denique secreta in domus parte Electram adspicit jacentem; quæ Nympha senior, Proserpinæ sedula adfuërat nutrix; comesque et custos, et mater altera habebatur; tum effusa sordidaque pulvere canitiem, alumnam flebat ereptam; 151—178. Hanc Ceres miserabili simulque indignabunda voce alloquitur; quæ manus talia ausa sit vivo Jove; ubi nunc, ubi nata; quo mille ministræ; quo Cyane: hæccine fides; sic fas tueri pignora aliena. Contremuit Electra, diuque silet pro pudore et luctu; sed demum tristis tristissimum matri evolvit casum; advenisse Deas, tranquilla domo; quas Proserpinam per agros secutam, frustra vetante neque sine lacrymis nutrice, subdolisque præsertim Veneris irretitam alloquiis; 179—230. Mox fœda ingruente nocte, tremuisse Siciliam equorum pulsu rotarumque strepitu: ignotum quidem aurigam; sed cuncta periisse trans-

eunte curru ; rivos deficere , flores expirare , prata squalere ; orbique reddita luce , nusquam conspectam Proserpinam : Deas aufugisse ; mediis Cyanen arvis exanimem inventam , et plurima rogantibus nihil reddidisse ; immo solutam in fontem ; alias discessisse Nymphas ; Sirenasque sublatas latus Pelori obsidere , ubi nautas blando alliciunt carmine ; sibi vero in luctu trahendam senectutem ; 230—259. Hæret adhuc suspensa Ceres ; sed mox furit , atque in cælicolas invehitur , totoque Olympo bacchatur , filiam reddant vociferans : se quoque Saturno et Cybele genitam ; quo Deorum jura abierint : quid prosit recte vivere ; Venerem sese ostentare post Lemnia vincula ; neque mirum , si nihil turpe ducat , postquam in tali infamia deprehensa fuerit ; quid autem velint expertes thalami Deæ ? Relictumne adeo virginitatis decus ; isse junctas Veneri et raptoribus ? Quæ causa tanti furoris ? Neutram profecto vel tenui verbo læsit Proserpina , neutrius choros petit importuna ; nil juvat latuisse ; nulla enim placat invidiam quies ; 260—291. Silent flentque ad materna convicia Diana et Pallas : illa jam ad preces demissa , rogat ut sibi velint ignoscere , liceatque tantum natæ sortem scire ; dent modo parenti adspectum filiæ ; prædamque adfirmat raptori ; et supplex orat Latonam , ut referat si quid Diana confessa fuerit ; noscit enim ipsa quis metus , quantus amor pro liberis ; 292—310. Tum lacrymis effusus , sed frustra , rursus queritur , se ab omnibus destitutam ; ideo statuit natam terra marique quærendam ; nec requiem , nec somnum fore , donec ademptum invenerit pignus : sævus errantem videat Jupiter ; extincta pellice satietur Juno ; ducantque omnes præclarum de prole Cereris triumphum. Hæc fata , notis Ætnæ jugis illabitur , accensura faces ad opus noctivagum ; 311—331. Lucus erat prope Acin fluvium , Ætnea densis tegens ramis cacumina ; ubi fertur Jupiter cruentam posuisse ægida , captivamque advexisse prædam , Gigantibus triumphatis ; quorum immania undique surgunt spolia , truncis infixæ arborum , tergora videlicet , rictus patuli , et crudele adhuc minantes vultus ; 332—352. Inde nemori parcitur , ceu numini , neque fas tropæis nocuisse ætheriis : sed ultro accenditur Ceres loci religione , vibrataque securi pinus prosternit et cedros inprimis tædis aptissimas conficiendis : qualis nauta per silvas legit arbores navibus idoneas ; 353—369. Inviolata geminæ cupressus tollebant capita ; quas ramis assurgentes æqua-

libus germanas credideris; hæ Cereri faces placuere; bipennique simul prostratas complectitur et alte levat: tum retro solutis crinibus, æstuantem exsuperat montem saxaque nulli pervia; et postquam flagrantis pervenit in ora scopuli, arsuras in faucibus mediis cupressus injectit; quumque obstrueretur undans flammæ hiatus, mons tonuit igne compresso; 370—397. Apices micuere coniferi, et admissi rami sulfure crepuerunt; et quidem, tantis ne deficeret ignis erroribus, jussit insopitum manere, et robora arcano perfudit succo: jamquæ nox erat profunda, quum sævis laniata curis longum inchoat iter, multa secum, gemens; se non tales Proserpinæ tædas gestandas sperasse, sed potius festas nuptiarum faces; 398—411. Nam se nuper magnis cinctam procorum studiis, quum esset Proserpina matris decus, requies, et superbia gratissima; qua sospite, nusquam Junone inferior genitrix; nunc abjecta, vilis: semet autem ipsam doloris sui auctorem; quæ quidem solam ultro hostibus virginem exposuerit, leones jungens Phrygios dum illa raperetur. En justæ accipiantur pœnæ; en ora vulnerantur, pectus et immemor contunditur uterus; 412—427. Qua sub parte mundi quærat filiam? Quis erit monstrator? Quæ ducent vestigia? Ibit certe pedes quocumque fortuna jusserit; sic deserta Venerem quærat Dione: num licebit adhuc natam amplecti? Hæc inter, Dea viam ab Ætna capessit, ipsumque raptus locum detestata, agros tæda scrutatur ardenti: umbra incedentis natat super mare, et ultima Italian Libyamque percutit luminis imago; resplendent Hetruscum litus Syrtesque; ipsa procul petitur Scyllæ caverna; 427—448....

JUPITER interea cinctam Thaumantida nimbis

Ire jubet, totoque Deos arcessere mundo.

Illa colorato Zephyros prælapsa volatu

* De Prologo, quem quidam hic inculcarunt, vid. xxvii pr.

1. *Thaumantida*, Irin (vid. XXXV, 100), Thaumantis et Electræ filiam, Harpyiarum sororem facit Hesiodus Theog. 265, indeque Apollod. Bibl. I, 2, 6. Junonis quidem interdum nuncia, ut Æn. IV, 693 et

V, 606; sed Jovis præcipue, ut Æn. IX, 803, et Hesiod. Theog. 784. Thaumantis filiam faciunt, quia θαῦμα est, spectaculum admirabile, τέρας ut vocat Homerus D. a, 27, et ρ, 547. — *Cinctam nimbis* facit physica ratione.

3. *Zephyros* pro aere humido,

Numina conclamat pelagi, Nymphasque morantes
 Increpat, et Fluvios humentibus evocat antris. 5
 Ancipites trepidique ruunt, quæ causa quietos
 Excierit, tanto quæ res agitata tumultu.
 Ut patuit stellata domus, considerare jussi;
 Nec confusus honos : cælestibus ordine sedes
 Prima datur : tractum procures tenuere secundum 10
 Æquorei, placidus Nereus, et lucida Phorci
 Canities; Glaucum series extrema biformem
 Accipit, et certo mansurum Protea vultu.
 Nec non et senibus Fluviis concessa sedendi
 Gloria : plebeio stat cætera more juvenus, 15
 Mille amnes; liquidis incumbunt patribus udæ

quem efficiunt Zephyri, ponit. Vid. XXXIII, 92 et 185. Plane sic Stat. Theb. VII, 6, Jupiter Mercurio, *I, medium rapido Borean illabere saltu*, quod pulchre hic animadvertit Heinsius. — *Praelapsa*, *clapsa*, *prægressa* MSS. *transgressa* vulg. *Zephyris illapsa*, *illata* MSS.

4. *Conclamat* est clamore convocat, ut Ovid. Met. XIII, 73, de Ulysse, in periculo versante *Conclamat socios*.

6. *Quietos*; Deos omnes in concilium cogere, non nisi in summa rerum difficultate moris erat.

8. *Stellata domus* est regia cæli, stellis distincta.

9. *Nec confusus honos*; non confuse et promiscue sedent, sed quisque pro sua dignitate.

11. *Lucida* vulg. *lurida*, *lubrica*, *candida*; *pallida*, *verecundaque* MSS. *cærula* etiam Bas. marg. — *Phorci canities* memoratur, quod marinus Deus est, Phorcys s. Phorcus, mare autem canum et cæruleum. Filia illius Græcæ (γράως anus), canæ inde a nativitate, ἐκ γενετῆς παλαι,

Gorgones, apud Hesiodum Theog. 270.

12. *Biformem* vocat Glaucum, quia ab umbilico inde piscis fuit. Ovid. Met. XIII, 963, *Cruraque pinigero curvata novissima pisce*. Sic etiam pingit Philostratus, Icon. II, 15 extr. e cuius descriptione Glauci illustrari possunt quæ de Tritone dicta sunt supra ad X, 146. Cæterum hæ Glauci descriptiones patiuntur, ut utrumque pedem in suum sibi piscem mutatum intelligamus, quod de Tritone ostendimus. Historiam et fabulas Glauci dedit P. Pater ad Palæph. cap. XXVIII.

13. *Proteus* ille monstrorum marinatorum velut pastor, Virg. Georg. IV, 388, qui ut ibi est v. 407 : Fit . . . subito sus horridus, atraque tigris, Squamosusque draco, et fulva cervice lemas, etc. vel, ut Horat. Sat. II, III, 73, *aper, modo avis, modo saxum, et quum volet arbor*. Hic honoris Deum causa certo manere vultu jubetur.

15. *Stant legi* jubet Heins.

16. *Incumbunt*; innituntur Flu-

Naïdes, et taciti mirantur sidera Fauni.

Tum gravis ex alto genitor sic orsus Olympo :

« Adduxere meas iterum mortalia curas,

Jam pridem neglecta mihi, Saturnia postquam

Otia, et ignavi senium cognovimus ævi;

Sopitosque diu populos torpore paterno

Sollicitæ placuit stimulis impellere vitæ,

Incultis ne sponte seges grandesceret arvis,

Undaret neu silva favis, neu vina tumerent

Fontibus, et totæ fremerent in pocula ripæ.

Haud equidem invideo; nec enim livescere fas est,

viis, quorum sunt filia. Callimach. *Nύμφαι Θεσσαλίδες ποταμοῦ γένος*, *Nymphæ Thessalides amnis genus*; ex Parrhasio.

17. Taciti commodum *Faunorum* epitheton, quos loquaces alias faciunt, et nomen ipsum arcessunt a *fando*. Vid. Serv. ad *Æn.* VII, 47. Taciti autem hic sunt præ admiratione splendoris cælestis, sibi insueti.

19. Pulchra, certe speciosa, Jovis oratio effingit morem regum humanorum, qui suis actibus, valde interdum hominem sapientibus, olentibus, referentibus, splendoris obtentus quærun, et alias longe habent diversasque multum a *sua-sorii* causas justificas. Quidni enim utamur nominibus Grotianis, et huic rei hodie propriis. — *Adduxere* id est adverterunt res hominum, quas aliquamdiu neglexeram, curas meas denuo, postquam penitus insexpi otia illa aureæ ætatis sub patre meo Saturno degenerare in senium et ignavum languorem; et idem decrevi populos stimulis vitæ sollicitæ ad laborem impellere hoc

modo, ne in posterum sponte naturæ, sine labore hominum omnia provenirent.

23. *Torpore paterno*; locus hic desumptus ex Virgilio, *Georg.* I, 124 :

Nec torpore gravi passus sua regna veterno.

24. *Grandesceret* MSS. *canesceret* MSS.

25. *Undare* ad liquidum et fluens mel pertinet : *tument fontes*, quumebulliant : *fremunt ripæ*, quum aquæ cum strepitu labuntur et ruunt.

27. *Livescere* est invidere. Jam φθόνον, invidiam, tribuere Diis alias non verentur veteres. Quin de sententia Solonis apud Herodotum, I, 32, τὸ θεῶν πᾶν φθονερόν. Qua de re est disputatiuncula mea in opusculorum vol. I, p. 336. Bre-viter, si æqui esse volumus, dicemus, qui viri alioquin sapientes invidiam Deo tribuunt, ii non affectum et consilium volunt intelligi, sed effectus, quos invidia habet inter homines. Jupiter Poetæ hic ὑδουρῆμα est, malevolam invidentiam a se removet.

Vel nocuisse Deos; sed quid dissuasor honesti
Luxus, et humanas oblimat copia mentes?

Provocet ut segnes animos, rerumque remotas

30

Ingeniosa vias paullatim exploret egestas!

Utque artes pariat sollertia, nutriat usus!

« Nunc mihi cum magnis instat Natura querelis,

28. *Nocuisse*; Dii non nocent; etenim « Dii sunt benefici, generique hominum amici. » Cicer.

29. *Oblimat* honesta metaphora a canalibus et incilibus agrorum, ubi limus impedit fluxum aquæ. Videtur respexisse ad Virg. Georg. III, 136, « nimio ne luxu obtusior usus Sit genitali arvo, et sulcos oblimet inertes ». In agro quem limus occupat, h. e. in limo, quamdiu limus est, nihil potest nasci.

30. *Prov. aut MS.* unde *haud* conj. Heins. — Illud ut est imperantis, precantis, exsecrantis, etc. hoc est, omittuntur verba, impero, precor et similia. V. G. Hor. Sat. II, 1, 43: « O pater et rex Jupiter, ut pereat positum rubigine telum! » Narrat igitur Jupiter se aurea patris sui tempora ideo sustulisse, ut egestas excitaret homines ad agendum. Apparet, et pulchre vidit Parrhasius, Poetam præ oculis habuisse Virgilii Georg. I, 121, unde ponemus, quæ unice hunc locum declarant, licet pluscula sint:

....Pater ipse (Jupiter) colendi

Haud facilem esse viam voluit....

Nec torpere gravi passus sua regna veterno.

Ante Jovem nulli subigebant arva coloni:

Ille (Jupiter).....

Mellaque decussit foliis.....

Et passim rivis currentia vina repressit,

Ut varias usus meditando extunderet artes, etc.

Totus ille locus divinus est, quem

brevius attingit in Nostro Jupiter.

31. *Egestas*; Lucanus: « fecunda virorum Paupertas. »

32. *Atque MSS.*

33. *Nunc*, postquam hæc ita constitui, et homines tamen nimis adhuc vel hebetes, vel ad sua comoda tardi, laborant inopia, irascitur mihi Natura mater, etc. — *Natura* igitur etiam persona, etiam Dea, non modo sequioris ætatis poetis, ut ad Papinii Theb. XI, 466, it. Achill. I. 488, ubi plura hujus generis dedit Barthius: sed etiam patri Theologiæ poeticæ, Orphæo, h. e. auctori Hymnorum, qui nomen illud præferunt. Pulchra ibi omnia: sed ponemus quædam (p. 106) unde, quam late naturæ nomen antiquis illis patuerit, queat intelligi. « Ὡ φύσι παμμήτειρα θεά, πολυμήχανε μήτηρ... Πανδαμάτορ, ἀδάμαστε, κυβερνήτειρα... παντοκράτειρα... Ἄφροδιτε, πρωτογένεια... δεινοκάθεκτε, Ἄψοφον ἀστραγάλοισι ποδῶν ἔχνος εἰδίσσοῦσα... Ἀυτοπάτωρ, ἀπάτωρ... Ἀυτάρχεια, δίκη, χαρίτων πολυώνυμε πειθῶ. Πικρά μὲν φαύλοισι, γλυκεῖα δὲ παιδομένοισι... Αἰδῖος ζωῇ, ἡδ' ἀθανάτῃ τε πρόνοια, Πάντα σὺ ἔσσι, τὰ πάντα σὺ γὰρ μόνη τὰς ταύχας. Quæ sic ad verbum reddas: « Natura mater omnium, multa machinans, Domitrix omnium ipsa invicta, gubernatrix, omnipotens, Immortalis, primo-

Humanum relevare genus, durumque tyrannum
 Immitemque vocat, regnataque sæcula patri
 Commemorat, parcumque Jovem se divite clamat,
 Cur campos horrere situ, dumisque repleri
 Rura velim, et nullis exornem fructibus annum?
 Se jam, quæ genitrix mortalibus ante fuisset,
 In diræ subito mores transisse novercæ;
 Quid mentem traxisse polo, quid profuit altum
 Erexisse caput, pecudum si more pererrant
 Avia, si frangunt communia pabula glandes?

35

40

genita, deprehensu difficilis, sine strepitu talis pedum trahens vestigia, Ipsa tibi pater, patre carens, sufficientia, jus, gratiarum conciliatrix multis nominibus distincta, ... Amara malis, dulcis obsequentibus, ... Æterna vita, immortalis Providentia, omnia tu es, omnia enim hæc tu sola facis. » In fine Dea invocatur, ut pacem, valetudinem, et incrementa omnium adducere velit. Infelicitas fuit illorum sæculorum, quod ab opere suo auctorem non satis distinxerunt : sed de Deo ejusque operibus divinitus multa sunt dicta in hymnis illis Orphicis. Sed redeamus ad Claudianum. Hic facit expostulantem cum Jove Naturam : fingit pugnam inter attributa et consilia divina.

34. Expungi vult h. v. vir doctus ap. Heins. *dirumque* pr. editt.

41. Quid juvat homines igneus ille vigor, illa cælestis origo, ille vultus ad sidera erectus, etc.

42. *Erexisse caput* ; Nostro ante oculos versabatur Ovidianum illud :

Os homini sublime dedit, cælumque tueri
 Jussit, et erectos ad sidera tollere vultus.

43. *Glandes* antiquis hominibus commune cum aliis animalibus,

ante fruges inventas, pabulum assignant poetæ. Vid. ad XXXIII, 30. Lubuit rei pervulgatæ historiam, sed brevissime texere. Quum Hesiodus in aureæ ætatis descriptione posuisset, Ἔργ. 233, δρῦς ἄκρῃ μὲν τι φέρει βαλάνους, μέσση δὲ μάλισσας. Homerus contra Troicis temporibus βαλάνους h. e. glandes suis tantum assignat Od. x, 242, et v, 409 : ut ante heroica illa tempora jam σίτον, frumentaceum cibum solemnem fuisse hominum, intelligamus. Porro priscos illos βαλανηφάγους aureæ ætati adscribit Juvenal. VI, 10, ubi laudatur uxor, ... horridior glandem ructante marito.

Indicare idem videtur Plutarchus in principio libelli de esu carniū s. p. 993, F. Βαλάνου γευσάμενοι, inquit, καὶ φαγόντες ἐχόρευσαν ὑπ' ἡδονῆς περὶ δρῦν τινα, καὶ φηγὸν (fagum, a quo ipsum φαγεῖν dictum volunt quidam Grammatici) ζείδωρόν τε καὶ μητέρα, καὶ τρεφὸν ἀποκαλῶντες ἐκείνην. Honorem quem posterī habuere Telluri Matri, Cererī, fago illi habuere. Arcades, studiosi et jactatores antiquitatis, quod mediterranei essent, et a navigantium commerciis alieni, vi-

Hæcine vita juvat silvestribus abdita lustris,
 Indiscreta feris? Tales quum sæpe parentis
 Pertulerim questus, tandem clementior orbi
 Chaonio statui gentes avertere victu :
 Atque adeo Cererem, quæ nunc ignara malorum
 Verberat Idæos torva cum matre leones,
 Per mare, per terras avido discurrere luctu
 Decretum, natæ donec lætata repertæ
 Indicio, tribuat fruges, currusque feratur
 Avius, ignotas populis sparsurus aristas,
 Et juga cærulei subeant Actæa dracones.
 Quod si quis Cereri raptorem prodere Divûm
 Audeat, imperii molem, pacemque profundam
 Obtestor rerum, natus licet ille, sororve,
 Vel conjux fuerit, natarumve agminis una,

45

50

55

dentur diutius etiam hanc rationem retinuisse, propter quam rem in veteri oraculo, quod refert Herodotus, I, 66, designantur per βελανηγάγους ἀνδρας. Conf. Pausan. Arcad. s. 8 pr. Ælian. H. V, III, 39. Plura de βελανηγάγια tum antiqua illa, tum ætatis posterioris collegit Meurs. ad Lycophr. 483. Illud ad rem nostram pertinet addere, defectu glandis et inopia compulsos ad agriculturam homines, indicari etiam a Virgilio, Georg. I, 148,

... quum jam glandes atque arbute sacra
 Deficerent silvæ, et victum Dodona negaret.

Contra post inventas fruges, calamitatis et famis remedium quercus, Georg. I, 159; aut stultæ facta rudilitatis indicium, Cic. Orat. c. IX, « Quæ est enim in hominibus tanta perversitas, ut inventis frugibus glande vescantur! »

47. Chaonia pars Epiri, in qua est Dodona, quercuum et glandium

patria. — Chaonia glande Voss. pr. advertere unus, male.

48. Atque ideo Ald. Plant. MSS.

49. Ad matrem suam et aliorum Deorum, Cyhelen, salutatum ierat Ceres; hic attigit Iden, XXXIII, 200: hic cum matre leonibus velitur.

50. Avido luctu; magno Ceres mœsta desiderio filiæ, eam quæret per totum orbem terrarum.

54. Dracones, vectura Cereris, qui XXXIII, 200, fulvi serpentes vocantur, hic cærulei: nempe utrumque colorem squamæ illæ referunt. Hunc currum suum commodavit Ceres Triptolemo Attico s. Actæo, in Eleusine pago habitanti, ut munus frugum terris eo celerius feliciusque impertiret.

55. Prodere, indicare; Virgilius; Æn. II, 127, « Prodere voce sua quemquam, aut opponere morti. » Horat. « risus proditor, Od. I, 1x, 21 sq. »

Se licet ille meo conceptum vertice jactet,
 Sentiet iratam procul ægida, sentiet ictum 60
 Fulminis, et genitum divina sorte pigebit,
 Optabitque mori : tunc vulnere languidus ipsi
 Tradetur genero, passurus prodita regna,
 Et sciet an propriæ conspirent Tartara causæ.
 Hoc sanctum : mansura fluant hoc ordine fata. » 65

Dixit, et horrendo concussit sidera motu.
 At procul armisoni Cererem sub rupibus antri
 Securam placidamque diu jam certa peracti
 Terrebant simulacra mali, noctesque timorem
 Ingeminant, omnique perit Proserpina somno. 70
 Namque modo adversis invadi viscera telis,

59. *Scilicet* Ald. Junt. Bas. Plant. illa. . . . *conceptam* ante Heins. — *Minervam* designat, quæ objecerat se Plutoni, XXXV, 205 sqq. quod autem masculino genere loquitur dissimulandæ personæ causa aiunt factum. Sed non dissimulo, post consideratam lectionis varietatem, mihi videri, Minervam hic designari tanquam carissimam, ut aliæ et alii tanto magis metuant; totumque locum ita constituendum. *Se licet illa meo conceptam vertice jactet, Sentiet iratum me, procul a sua ægide*, quam meo concessu habet. *Procul*, ut longe illi Dea mater erit, Æn. XII, 52. Cæterum Heinsianæ, quam retinimus, lectionis hæc sententia, *Sentiet iratam ægida meam etiam procul s. e longinquo* terribilem.

60. *Iratum*, *procul ægide* ex MSS. volebat Heins.

63. *Pati prodita regna* est sustinere pœnam regi proditi : *conspirant autem Tartara causæ propriæ*, quam traditum sibi proditorem suum eo gravius ulciscuntur, ut si

quis, ob læsum carnificem, ipsi carnifici quem læsit in cruciatum datur.

65. *Hoc sanctum s. sancitum esto*. Hinc *sanctæ* leges dicuntur, præsertim ob pœnam adjectam, quam partem legis pœnalem sanctionem appellant. — *Fata* etiam hic Jovi subjicit; fatum est, quidquid fatus est, futurum jussit Jupiter.

66. *Nutu* MSS. boni ap. Heins. cui placet merito. — Aperta allusio ad Homericum Jovem, qui ubi juravit Thetidi, Il. α, 530, μέγαν ἔδωκεν Ὀλυμπόν, quod reddit Virg. Æn. X, 115, nutu tremefecit Olympum.

67. *Armisonum antrum*, propter furiosos tumultus Curetum, Corybantum. Vid. XXXIII, 209.

71. Somniat Ceres ex disciplina oneirocritica. Artemid. I, 46, p. 40 pr. Καὶ γὰρ οἱ παῖδες σπλάγγνα λέγονται. Etiam de vestibus idem II, 3, p. 84 pr. ἔστιν ἡ μέλαινα θῆκη πᾶσι κοινῇ. Denique II, 25, p. 113 med. ὀρνι, quæ sunt silve-

Nunc sibi mutatas horret nigrescere vestes,
Nunc steriles mediis frondere penatibus ornos.

Stabat præterea luco dilectior omni
Laurus, virgineos quæ quondam fronde pudica 75
Umbrabat thalamos : hanc ima stirpe recisam
Vidit, et incommotos fœdari pulvere ramos;
Quærentique nefas Dryades dixere gementes,
Tartarea Furias debellavisse bipenni.

Sed tunc ipsa, sui jam non ambagibus ullis 80
Nuntia, materno facies ingesta sopori :
Namque videbatur tenebroso oblecta recessu
Carceris, et sævis Proserpina vincta catenis,
Non qualem Siculis olim mandaverat arvis,
Nec qualem roseis nuper convallibus Hennæ 85
Suspexere Deæ : squalibat pulchrior auro
Cæsaries, et nox oculorum infecerat ignes ;
Exhaustusque gelu pallet rubor : ille superbi
Flammeus oris honos, et non cessura pruinis
Membra colorantur piceæ caligine regni. 90
Ergo hanc ut dubio vix tandem agnoscere visu
Evaluit : « Cujus tot pœnæ criminis? inquit ;
Unde hæc informis macies? cui tanta facultas

stres fraxini, μάταια δὲ τὸ ἀκαρπὸν
πενίας καὶ ἀπορίας εἰσι σημεῖον. —
Sterilis ornus, orbitatis symbolum.

74. *Luco dilectior omni* ; quæ magis placebat, quam silva tota, unde translata fuerat.

75. Etiam illud de lauro est ex disciplina Artemidori. *Laurus* enim II, 25, p. 113, pr. s. δάφνη γυναικᾶ σημαίνει. . . . εὐμάρπτον, διὰ τὸ χαρίεν.

78. *Dryades*, Nymphæ arboribus cognatæ et annexum illis fatum habentes. — Unus, *Quæ sunt quæque*, pro *Quærentique*.

79. *Furias debellavisse* ; quod erat pessimum omen.

80. *Sed tamen*, MS. unde *Sed tandem* conj. Heins. — *Ambagibus*, involucris somnii.

83. Pro *sævis*, *duris* MSS.

88. *Exustusque* conj. Heins. recte, puto. — *Superbum os* est vultus regii fastigii dignitatem æquans ; non ad mores refertur : ut *superbi postes* e. i. g. a.

89. Comparatio eo jucundior, quo rarior : nec enim minus candida est pruina nive, qua omnes in hac re utuntur.

In me sævitæ est? rigidi cur vincula ferri
 Vix aptanda feris molles meruere lacerti?
 Tu, mea tu proles? an vana fallimur umbra?»

95

Illā refert : « Heu dira parens, natæque peremptæ
 Immemor! heu fulvas animo transgressa lænas,
 Tantane te nostri tenuere oblivia? tantum
 Unica despicior? certe Proserpina nomen
 Dulce tibi, tali quæ nunc, ut cernis, hiatu

100

95. *Vincula vix aptanda feris*; quæ tam dura, tam horrida sunt, ut etiam nollemus iis bestias constringi.

98. *Lænas* matris tuæ, quibus in hospitio illius vecta es. Has ac tigrides nominari in crudelitatis exprobratione solemne est: cf. 105. Illud ex humanorum animorum cognitione scite a Poeta observatum, miserias suas augere homines, culpa illarum sibi mutuo imputanda, ut hic matrem aspere et pæne impie accusat Proserpina. — *Fulvas lænas*; *fulvus* leo, *fulva* læna; epitheton perpetuum; vel forte *fulvus* denotat maiorem feritatem. — *Transgressa*; *complexa* unus.

101. *Hiatum* hic oportet cogitare ut apertam specum, quæ cum horribili magnæ feræ vel draconis rictu comparetur. Et diu est quum solent locum æternorum suppliciorum sic pingere pictores, et Poeta talibus nominibus appellare. V. 82, *tenebrosum carceris recessum* dixerat. — *Supplicii* terror posset forte dici de damnatis et infelicibus: sed in Proserpina malum jungi cum *inalusa*, ac tertio casu intelligi, ut se ad supplicia servari queratur. Nempe ipsa apud inferos commoratio pœna

est. Itaque Homericus Achilles, Od. λ, 488, apud Ulysem fatetur, se malle quamvis humili conditione vivere apud superos, quam imperare mortuis omnibus, « Βουλοίμην κ' ἐπάρουρος ἰὼν θητεύειν ἄλλω Ἄνδρι παρ' ἀκλήρῳ, ὃ μὴ βίोटος πολὺς εἴη, ἢ πᾶσιν νικίῃσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν. Quo nomine male de Achille, pejus etiam de se meritis est bonus Homerus. Hæc prima causa est, ob quam illum de sua republica exesse iussit Plato, certe hi primi versus, quos deleri jubet libro III, pr. p. 432, C. ubi rogandos ait poetas, ne simpliciter vituperent inferos, etc. Neque effugit hic locus nasum Luciani Dial. mort. 15, p. 399, ubi facit Antiochum dicere Achilli, hanc vocem ignavo potius Phrygi et vitæ cupido convenire, quam Pelidæ, Chironis et Phœnicis discipulo, etc. Neque magna operæ pretia fecisse videtur in Homero hic defendendo *Daceria*. Sapientius Romanus poeta αὐτόχτισις inducit Æn. VI, 436,

.....Quam vellent æthere in alto
 Nunc et pauperiem et duros perferre labores!
 Sed nos hoc modo volumus, supplicium videri Proserpinæ ipsam, apud inferos commorationem.

Suppliciis inclusa terror : tu sævâ choreis
 Indulges, Phrygiasque etiamnum interstrepis urbes.
 Quod si non omnem pepulisti pectore matrem,
 Si tu nota Ceres, et non me Cæspia tigris 105
 Edidit; his oro miseram defende cavernis,
 Inque superna refer : prohibent si fata reverti,
 Vel saltem visura veni. » Sic fata trementes
 Tendere conatur palmas : vis improba ferri
 Impedit, et motæ somnum excussere catenæ. 110
 Obrigit visis; gaudet non vera fuisse,
 Complexu caruisse dolet; penetralibus amens
 Prosilit, et tali compellat voce Cybellen :
 « Jam non ulterius Phrygia tellure morabor,
 Sancta parens; revocat tandem custodia cari 115
 Pignoris, et cunctis objecti fraudibus anni.
 Non mihi, Cyclopum quamvis exstructa caminis,
 Culmina fida satis : timeo, ne fama latebras
 Prodiderit, leviusque meum Trinacria celet
 Depositum; terret nimium vulgata locorum 120
 Nobilitas : aliis sedes obscurior oris
 Exquirenda mihi; gemitu flammisque propinquis

102. *Terror* al. præter Ald. et Heins. *trahoret terror* MSS. ap. Clav.

— Vid. ad v. 49.

105. Plane ut Virgiliana Dido *Æn.* IV, 365,

.....duris genuit te cantibus horrens

Caucasus, Hyrcanæque admorunt ubera tigres.

106. *Defende*, depelle, vi hinc aufer. — *Catenis* ante Heins.

109. *Vis improba*, gravis, mala, nimia, acerba.

110. *Somnum excussere*; quum somnus ex abrupto fugatur, aliquid triste denuntiat.

115. *Sanctos* vocare solent ho-

mines parentes vita functos, et in communionem Deorum receptos, ut ille Scipio Africanus in Somnio, c. III, *Pater sanctissime*, inquit, *atque optime*. Hic Dea Deam matrem quidni *sanctam* vocet?

116. *Pro cunctis, certis* MSS. *cautis* MS. — *Objecti fraudibus anni*, ætas puellaris, quam superioris libri narratio non satis cantam fuisse ostendit.

117. *Cyclopum educta caminis* *Mænia* sunt Virg. *Æn.* VI, 630.

122. *Gemitus et flammæ* vicini *Ætnæ* invitant curiositatem homi-

Enceladi nequeunt umbracula nostra taceri.
 Somnia quin etiam variis infausta figuris
 Sæpe monent, nullusque dies non triste minatur 125
 Augurium : quoties flaventia sarta comarum
 Sponte cadunt! quoties exsudat ab ubere sanguis;
 Larga vel invito prorumpunt flumina vultu,
 Injussæque manus mirantia pectora tundunt!
 Si buxos inflare velim, ferale gemiscunt : 130
 Tympana si quatiā, planctus mihi tympana reddunt.
 Ah! vereor, ne quid portendant omina veri!
 Heu longæ nocuere moræ! » « Procul irrita venti
 Dicta ferant, subicit Cybele; non tanta Tonanti
 Segnities, ut non pro pignore fulmina mittat. 135
 I tamen, et nullo turbata revertere casu. »
 Hæc ubi, digreditur templis : sed nulla ruenti
 Mobilitas; tardos queritur non ire jugales;
 Immeritasque movens alterno verberare pinnas,

num ac Deorum, qui per hanc occasionem etiam ad Hennam posunt attentī fieri.

125. *Nullus non dies minatur triste augurium.* In augurio nihil est nisi *minæ* : augurium est significatio minarum, aut quasi vultus minax Dei. Est itaque ex eo genere oratio, ut si dicas *minatur minas*.

126. *Flaventia sarta*, quia sunt de spicis. Hor. Car. Sæc. 3o : « *Tellus Spicea donet Cererem corona!* » et Tibullus : « *Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona Spicea.* »

127. *Sponte cadunt*, a nullo tacta. — *Exsudat* modo guttam unam alteramque significat : hoc omen esse potest, ut gutta una alteraque stillans de naribus : *exundat* morbus fuerit, hæmorrhagia a cancro vel vulnere. — *Exundat*, Ald. et

Heinsius, ex MSS. Alii *exudat*.

129. *Injussæ manus*; motæ sine jussu voluntatis, sed suapte natura.

130. Instrumenta nominat, quibus Cybeleia cohors solebat uti. Cf. XXXIII, 208. sq.

134. *Subicit* consueta forma pro *subjicit*, ut *obcis*. Vid. ad VIII, 365. — *subiit* MSS. ut VIII, 353.

137. *Templa Cybelæ* sunt etiam specus et montes, ut Ida, Dindyma, etc.

138. *Hi jugales serpentes juncti* sunt. Vid. XXXIII, 180.

139. Nunc illum, nunc alterum serpentem verberibus ad movendum ocius *pinnas* impellit : *pinnas*, inquam, quod nomen a *pennis* origine et antiquissimo usu forte non differt, et frequenter in MSS. permutatur : sed tamen videntur jam

Sicaniam quærit, quum necdum absconderit Iden. 140
 Cuncta pavet, speratque nihil : sic æstuat ales,
 Quæ teneros humili fetus commiserit orno
 Allatura cibos, et plurima cogitat absens;
 Ne fragilem ventus discusserit arbore nidum;
 Ne furtum pateant homini, neu præda colubris. 145
 Ut domus excubiis incustodita remotis,
 Et resupinati neglecto cardine postes,

Quintiliani ætate grammatici, quos ipse probat, *pinas* potius tribuisse tum alis majorum avium, tum propter similitudinem quandam piscibus, ac deinde murorum summis marginibus. Dixi olim ad Quintil. I, 4, 12, et observavi certe de synonymia idem visum et Cannegietero ad Avia. fab. II, p. 18, b. Itaque nec damnare simpliciter ausim *pennatos serpentes*, Ovid. Met. VII, 350. Sed multo minus velim Met. III, 671 et mox 678 *pinas* novorum Delphinorum mutare in *pennas*. — *Pænas* Vic. Parrhas. Vien. Junt. *pennas* Ald. Heins. *pinas* Bas. Plant. Clav. Raph. Barth. quos sequor.

140. *Ascenderit* primæ editt. — Pulchre pingit impatientiam amoris et sollicitudinis maternæ. Nondum *abscondidit*, h. e. ex oculis propter distantiam, locorum amisit Iden Phrygiæ, et jam quærit oculis Siciliam. Laudavit Heinsius Æn. III, 291, *Protinus aerias Phæacum abscondimus arces*.

141. Suavis et lepida est imago metuentis suo nido aviculæ : sed an probari jussit paullo subtilius cogitantibus non dixero. Similitudo inventa est, ut res magis ipsi quoque sensui appareat. Quid au-

tem cogitet, immo an cogitet? mater hæc ales ad nidum suum festinans, non apparet. Nimium explicata cogitatio avis avertit animum lectoris a pictura, quæ sensum intrare debebat. Multo salubrior Horatius Epod. I, 19 : « Ut assidens implumibus pullis avis Serpentium allapsus timet Magis relictis; non, ut adsit, auxili Latura plus præsentibus. » Hæc possunt ex actu gallinæ conjici : ille actus gallinæ comparatur cum actu Poetæ. Hic, quid Dea cogitaverit, docetur ex cogitationibus avis.

142. *Orno*; cuilibet arbori.

143. *Allatura cibos*; quia volavit ad pabulum referendum.

147. *Resupinati postes* sunt ipsæ valvæ, ac ne quidem jacentes, sed reflexæ tantum, verbo, apertæ. Nec enim expugnata fuit domus, sed deserta modo, prodeunte sponte domina. Unice huc facit Propert. IV, viii, 49, *Hic subito rauci sonuerunt cardine postes* : . . . deinde *totas resupinat Cynthia valvas*. Ut soleo libenter prætermissa in Thesauris revocare, ita hic ponam loca quædam, in quibus aperte *postes* non parastadas et stantia tigna januarum, sed ipsas valvas notant. Igitur Virg. Georg. II, 463, *varii pulchra testu-*

Flebilis et tacitæ species apparuit aulæ;
 Non exspectato respectu cladis, amictus
 Conscidit, et fractas cum crine avellit aristas. 150
 Hæserunt lacrymæ : non vox, non spiritus oris
 Redditur, atque imis vibrat tremor ossa medullis.
 Succidui titubant gressus, foribusque reclusis,
 Dum vacuas sedes et desolata pererrat
 Atria, semirutas confuso stamine telas, 155
 Atque interceptas agnoscit pectinis artes.
 Divinus perit ille labor, spatiumque relictum

dine postes, jam comparati a Servio cum Lucan. X, 120, *suffixa manu foribus testudinis Indæ Terga sedent*. Laminis testudineis non postes proprie dictos ornant, sed valvas. *Æn.* II, 480, *postes a cardine vellit*, et 493 : « emoti procumbunt cardine postes. » Et VII, 621 : « cardine verso Belli ferratos rupit Saturnia postes. » Tibull. I, 1, 87, *frangere postes*, et I, 11, 31 : « reseret modo Delia postes. » Propert. I, xvi, 15 : « Ille meos numquam patitur requiescere postes, » de versiculis inscriptis : et IV, ix, 61, de Hercule, « ... humeris postes concussit opacos. » Potuit Hercules totam domum evertere; sed hic voluit modo irrumpere in conclave. Iterum Virgilius, *Æneid.* VIII, 227, de Caco : « fulto emuniit objice postes. » Obice firmanantur valvæ. Sic *Æn.* XI, 890 : « Arietat in portas et duras objice postes. »

149. *Exspectatæ* Claver. et probat Heins. — Non exspectat Ceres alium aspectum cladis suæ : satis indicant valvæ patentes, quid actum et timendum sit.

150. Furor doloris non abjicit,

vel lacerat coronamspiceam, deinde invadit in crines : sed uno impetu agit utrumque.

151. *Hæserunt lacrymæ* : in malo domestico et nimis prope animum matris tangente, dolorem non sunt secutæ lacrymæ. Sic Psammenitus, *Ægyptius* rex, in filiæ ignominia et filii morte immobilis, in lacrymas et ejulatum erumpit ad calamitatem humilis amici. Τὰ μὲν, inquit, οἰκῆτα ἦν μὲν κακὰ, ἡ ὥστε ἀνακλαίειν. Herodot. III, 14. Dolores, ex Seneca, « leves loquuntur, ingentes stupent ».

152. Virgiliana imitatio *Æn.* II, 120, *gelidusque per ima cucurrit Ossa tremor*. Illud *vibrat* vehementiam tremoris pulchre exprimit.

153. *Succidui*; pedes jamjam incasum proni : id quod accidit in magnis timoribus, calore nativo ad cor recedente, et sio destitutis partibus exterioribus. — *Fores* hic interiores conclavium et membrorum domus intelligi debere, versus 147 indicat.

155. *Semirutas*, urbium mœniumque epitheton, negligenter et festinato abjectam relictamque telam indicat, quæ nec staret, jam nec ja-

Audax sacrilego supplebat aranea textu.

Nec deflet, plangitve malum; tamen oscula telæ

Figit, et abrumpit mutas in fila querelas :

160

Attritosque manu radios, projectaque pensa,

Cunctaque virgineo sparsa oblectamina ludo,

Ceu natam, pressat gremio; castumque cubile

Desertosque toros, et, sicubi sederit olim,

Perlegit : attonitus stabulo ceu pastor inani,

165

Cui pecus aut rabies Pœnorum inopina leonum,

Aut populatrices infestavere catervæ;

Serus at ille redit, vastataque pascua lustrans

Non responsuros ciet imploratque juvencos.

Atque ibi secreta tectorum in parte jacentem

170

Adspicit Electram, natæ quæ sedula nutrix

Oceani priscas inter notissima Nymphas.

Par Cereri pietas : hæc post cunabula dulci

ceret : *confusum stamen* ablato pe-
cine, quo distinguuntur. — *Inter-*
ceptas, turbatas, non absolutas. —
Divinus labor, quem descripsit tam
vividis coloribus, XXXIII, 247 sqq.

159. *Hæc deflet*, Voss. pr. inepte.

160. *Mutas querelas abrumpit* si-
gnificat, subito desinit; sed hoc
repugnat consilio Poetæ, cui forte
melius conveniat *absumit*, impen-
dit, consumit in fila a filia tractata,
gemitus et tacitas querelas. Hæc fa-
cilis intelliget, qui vidit matrem
filii sui mortui vestimenta aut alias
reliquias recenti luctu tractantem.
Literarum *s* et *r* quanta sit in
quibusdam manuscriptis similitudo
constat. Mutata semel in *r* litera *s*,
quum *abrumit* sensu careret, varam
secuta est vibia, assumpto *p* factum
abrumpit. — Velim inveniri in bono
libro *absumit*.

161. *Radios; radius* in hoc loco

instrumentum est, quo textor sta-
mini subtemen immittit, seu fila
filis interserit. Virg. *Æn.* IX, 476 :
Excussit manibus radii, revolutaque pensa.

165. *Perlegere* est attente consi-
derare : ut socii *Æneæ* apud Virg.
VI, 34, valvas templi et sculpta ar-
gumenta a Dædalo *perlegunt*. Qui
legunt aut perlegunt scriptum, ii
animo literam unam post alteram
legunt, h. e. tollunt, et deinde
colligunt in syllabas ac voces.

166. *Pœni leones* sunt etiam Virg.
Ecl. VII, 25, id est, Libyci; pars
pro toto, synecdochicōs. — *Quem*
lupus vulg. *Cui pecus* Bas. marg. et
Plant. marg. Raph. Barth. Heins.

171. *Electræ* nomen frequens in
antiqua mythologia, a pulchritu-
dine et splendore ductum : hæc
nostra de millibus tribus Oceani-
tidum Nympharum una est, quas
ex Tethye suscepit pater Oceanus.

Ferre sinu, summoque Jovi deducere parvam
 Sueverat, et genibus ludentem aptare paternis. 175
 Hæc comes, hæc custos, hæc proxima mater haberi.
 Tum laceras effusa comas, et pulvere canos
 Sordida, sidereæ raptus lugebat alumnæ.

Hanc aggressa Ceres, postquam suspiria tandem
 Laxavit frenosque dolor; « Quod cernimus, inquit, 180
 Excidium? cui præda feror? regnatne maritus?
 An cælum Titanes habent? quæ talia vivo
 Ausa Tonante manus? rupitne Typhœia cervix
 Inarimen? fractane jugi compage Vesevi
 Alcyoneus per stagna pedes Tyrrhena cucurrit? 185
 An vicina mihi quassatis faucibus Ætna
 Protulit Enceladum? nostros an forte penates
 Appetiit centum Briareia turba lacertis?

Apollod. Bibl. I, 2, 2. Eadem forte mater Iridis, de qua ad XXXVI, 1.

177. *Diffusa* MSS. Plant. marg. *genas* Bas. marg. Plant. marg. *lacrymas effusa* MS. *lacrymis afusa, suffusa, offusa* conj. Heina.

180. *Dolor* nimius, qui adhuc ut aqua adversis claustrorum valvis incumbens, aut nimia multitudo simul portis cupiens exire, sibi velut obstruxerat viam, nunc tandem prorumpit in verba. Miscet duas similitudines, unam, quam diximus, alteram ab equo frenis retento.

181. *Cui præda feror?* Vehemens communicatio: se prædam dicit ferri, quum abripitur filia, ea ratione, ut *proximus ardet Ucalegon*, quum illius domus incensa est, *Æn.* II, 312. — *Maritum* vocat Jovem, improprie, et indignante Junone. Obscena fabula apud Arnob. V, p. 170, de Cerere, matre eadem Jovis, ab hoc filio suo in taurum converso

compressa, enataque inde Proserpina, quam ipsam quoque in serpentem, s. draconem versus corripuit. Verum hæc non pertinent ad constantes illas fabulas, quæ velut fundum mythologiæ poeticæ constituunt, sed ad mythos symbolicos physiologicosque.

183. De Typhoso et Inarime, vid. ad XXVII, 18; de Encelado ad XXXIII, 163.

184. *Jugi Vesevi*; montis Vesuvii, qui in Campania Italica flammam evomit; cujus rei causas indagaturus Plinius, quum propius accessisset, flammæ turbine absumptus est.

185. *Alcyoneus* cum Porphyrione princeps Gigantum Deos oppugnantium, cujus historiam habet Apollod. I, 6, 1. Magnitudinem ejus pulchre significat Noster. De *Briareo* ad XXI, 304.

188. *Arripuit* MSS.

Heu, ubi nunc, ubi nata mihi? quo mille ministræ,
 Quo Cyane? volucres quæ vis Sirenas abegit? 190
 Hæccine vestra fides? sic fas aliena tueri
 Pignora? » Contremuit nutrix, mærorque pudori
 Cessit, et aspectus miseræ non ferre parentis
 Emptum morte velit, longumque immota moratur
 Auctorem dubium certumque expromere funus. 195
 Vix tamen hæc : « Acies utinam vesana Gigantum
 Hanc dederit cladem! levius communia tangunt :
 Sed Divæ, multoque minus quod rere, sorores
 In nostras nimium conjuravere ruinas.
 Insidias Superum, cognatæ vulnera cernis 200
 Invidiæ : Phlegra nobis infensior æther.
 Florebat tranquilla domus, nec limina virgo
 Linquere, nec virides audebat visere saltus
 Præceptis obstricta tuis : telæ labor illi,
 Sirenes requies; sermonum gratia mecum, 205
 Mecum somnus erat, cautique per atria ludi.
 Quum subito (quonam dubium monstrante latebras
 Rescierit) Cytherea venit, suspectaque nobis
 Ne foret, hinc Phœben comites, hinc Pallada junxit.

189. *Mille*, id est, innumeræ.

190. De *Cyane* dictum ad XXXV, 61. De *Sirenibus* res aperta fit, si quis conferat Nostrum infra, v. 205 et 256 sqq.

192. *Timori cessit vulg. pudori cedit MSS.*

194. Imitatio Virgiliana, *Æn. X*, 403, *Turno tempus erit, magno quum optaverit emptum Intactum Pallanta.*

197. *Communia* mala tolerabilia propriis. Illud Titanum bellum intentatum Diis omnibus: hæc calamitas tua peculiaris, illata non a communi hoste, sed a proximis, a Proserpinæ tuæ sororibus.

200. *Cognatæ invidiæ*, quæ perfecta est a cognatis, scilicet sororibus.

201. De *Phlegra* dictum ad XXVII, 20. Hic aciem Gigantum indicat, contra Deos ibi pugnantium.

205. Siren dicitur ἀπὸ τοῦ σῆψιν, *vincire, ligare*, quod suo cantu veluti catena suavissima vincirent audientium animos. Muretus dicit, Sirenas fuisse voluptates, Eusebius meretrices, quæ cantu et blanditiis navigantes deciperent.

206. *Castique vulg. cautique Ald. MSS. gratique, tacitique Plant. marg.*

Protinus effuso lætam se fingere risu; 210
 Nec semel amplecti, nomenque iterare sororis,
 Et dura de matre queri, quæ tale recessu
 Maluerit damnare decus, vetitoque Dearum
 Colloquio patriisque procul inandaverit astris.

« Nostra rudis gaudere malis, et nectare largo 215
 Instaurare dapes : nunc arma habitumque Dianæ
 Induitur, digitisque attentat mollibus arcum.
 Nunc crinita jubis galeam, laudante Minerva,
 Implet, et ingentem clypeum gestare laborat.

« Prima Venus campos Hennæaque rura maligno 220
 Ingerit affatu : vicinos callida flores
 Ingeminat, meritumque loci, velut inscia, quærit;
 Nec credit, quod bruma rosas innoxia servet,
 Quod gelidi rubeant alieno germine menses,
 Verna nec iratum timeant virgulta Booten. 225
 Dum loca miratur, studio dum flagrat eundi,
 Persuadet: teneris, heu, lubrica moribus ætas!
 Quos ego nequidquam planctus, quas irrita fudi
 Ore preces! ruit illa tamen confisa sororum
 Præsidio : famulæ longo post ordine Nymphæ. 230

215. *Proserpina rudis*, nova, imperita blanditiarum fallacium, gaudebat tanquam felicitate aliqua inasperata, *malis*, certe periculis, suis.

216. Hic etiam locus pulcherrimus, et Alexandrini leporis atque ingenii plenus.

218. *Crinita fit jubis*, dum laudibus Minervæ sibi placens galeam illius suo capite implet. Illud *laborat* indicat puellarem conatum manus nondum paris ferendo oneri.

221. *Afflatu ex MSS.* Heins. *af-fatu* omnes edd.

223. *Credit quod*, Græcismus huic ætati ignoscendus et relinquendus.

224. *Rubere* ad omnem colorem, quatenus splendet et velut igneus est, referri monuimus ad XXIX, 7. — *Gramine* vulg.

225. *Bootes oritur III Idus Februarii* in veteri Kalendario. Est idem Arctophylax. Vid. ad VII, 170; X, 272.

227. *Persuadet*; Venus nihil non persuadet : hinc Pitho, seu Suedela, Veneris filia vocatur a Sappho; quod homines, ut amore, sic etiam ex Pindaro, ducuntur *μαστρυται* *πειθοῦς*, *flagello persuasionis*.

229. Opponit Proserpina precibus et monitis nutricis sororum

Itur in æterno vestitos gramine campos,
 Et prima sub luce legunt, quum rore serenus
 Albet ager, sparsosque bibunt violaria succos.
 Sed postquam medio sol institit altior axi,
 Ecce polum nox fœda rapit, tremefactaque nutat 235
 Insula cornipedum strepitu, pulsuque rotarum.
 Nosse nec aurigam licuit : seu mortifer æstus,
 Seu mors ipsa fuit, luror permanat in herbas :
 Deficiunt rivi ; squalent rubigine prata ;
 Et nihil afflatum vivit : pallere ligustra, 240
 Exspirare rosas, decrescere lilia vidi.
 Ut rauco reduces tractu detorsit habenas,

suarum præsidium, quo se tutam esse adversus omnes metus arbitrat.

231. *Germinare* etiam hic malit Heins. *colles* MSS.

235. *Nox alta* vulg. *fœda* Ald. et Heins. ex MSS.

238. *Luror et luridus* palloris summus gradus, ex flavo nigricans, qualis est ictericorum. Lucret. IV, 333 : « *Lurida præterea fiunt, quæcunque tuentur Arquati* : » (icterici, morbo regio laborantes) . . . quia luroris de corpore eorum *Semina multa fluunt*. » Sic est in editione Veronensi etiam 1486, fol. Sunt tamen etiam libri, qui *Lutea* habent et *lutoris*, quos juvat locus Varronis in *Eumenid.* apud Nonium, I, 151, et XVI, 10 : « Nam ut *arquatis* et *lutea* quæ non sunt, et quæ sunt, *lutea* videntur ; sic insani sani et furiosi videntur esse insani. » *Lutor et luteus* color itaque hactenus conveniant cum *lurare* et *lurido*. Sed nec *Livor* multum ablu dit, color obsoletus et obscurus, ex flavo et cæruleo, qui fit sangui-

ne e contusione suffuso cuti. — *Lutor permansit in herbis* Vic. Parrh. Vien. Junt. Bas. Plant. Raph. Barth. *luror* MSS. apud Parrh. qui non damnat. *Livor permansit in herbis* Bas. marg. quod placet Barth. *Livor per venit in herbis* Clav. Nostra lectio est Heins. ex MSS.

240. *Pallere* ad obsolete flavescentem a marcere alborum quum vigent florum colorem pulchre convenit. *Alba ligustra* quum *cadunt* (Virg. Ecl. II, 18) pallent, h. e. flava fiunt.

241. *Decrescere* etiam ex natura haustum. Pulcherrimus ab amplitudine etiam flos, dum senescit, in rugas contrahitur. — *Livescere*, Reg. a manu secunda.

242. *Raucus tractus* est sonus venti a curru Plutonis excitati. Summis videtur a Val. Flacco, I, 614, ubi de Zephyro, Noto, Euro :

Induere hiemem, raucoque ad litora tractu Unanimes freta curva ferunt.

Ipsa conversio currus tumultum excitavit in aere. *Raucus* perpetuum ventorum et naturale epitheton.

Nox sua prosequitur currum; lux redditur orbi,
 Persephone nusquam: voto rediere peracto,
 Nec mansere Deæ: mediis invenimus arvis 245
 Exanimem Cyanen; cervix redimita jacebat,
 Et caligantes marcebant fronte coronæ.
 Aggredimur subitæ, et casus scitamur heriles,
 Nam propior cladi steterat, quis vultus equorum?
 Quis regat? illa nihil: tacito sed læsa veneno 250
 Solvitur in laticem; subrepat crinibus humor;
 Liquitur, in roremque pedes et brachia manant,
 Nostraque mox lambit vestigia perspicuus fons.
 Discedunt aliæ: rapidis Acheloides alis
 Sublatæ Siculi latus obsedere Pelori, 255
 Accensæque malo jam non impune canoras
 In pestem vertere lyras: vox blanda carinas
 Alligat; audito frenantur carmine remi.
 Sola domi luctu senium tractura relinquo. »

243. *Nox sua*, propria Plutonis. Interdum plane synonyma sunt *Inferi*, *Nox*, *Erebus*, *Chaos*. Ubi igitur currus Ditis est, ibi nox est, illo discedente redit lux et dies.

244. *Voto peracto*, quum egissent, quod volebant Deæ, redierunt in cælum. Sed hoc de voto non nisi ad Venerem vere potest referri. Verum loquitur Electra, ignara cæterorum, infelix: ea accusat, more miserorum, omnes.

246. *Cyane* describitur, ut intelligamus, eam fuisse partem chori flores legentium. — *Cervix jacebat*, non erat erecta, sed languens.

247. *Caligantes coronæ* a fumo piceo currus Plutonii.

248. *Casus heriles*, casus heræ, seu dominæ Proserpinæ.

250. *Tacitum venenum* per metonymian intelligendum, quod loqui

prohibet, ut *pallidam mors*. — *Ista nihil tacite*, Voss. pr. nostrum melius.

253. *Lambere* hac metaphora etiam est Horat. I, xxii, 7, *vel quæ loca fabulosus Lambit Hydaspes*. Et Noster infra 373.

254. Jam de Sirenibus, Acheloi filiabus, refert, de quibus quæsierat Ceres v. 190.

255. *Pelori*, promontorii Siciliæ, ad cujus oras sunt Sirenes: alii alibi reponunt. Strabo enim has constituit ad oras Campaniæ, in insulis desertis et saxosis, quas *καλοῦσιν Σειρηνόσας*, vocant *Sirenusas*.

256. *Accensæ malo*, injuria sibi illata in furorem versæ. Quod *lyras* tribuit Sirenibus firmat eam traditionem, quæ superiora membra humana iis relinquit, infra et in tergo facit aves. Cf. XXIX, 23.

258. *Frenantur remi*; torpent

Hæret adhuc suspensa Ceres, et singula demens, 260
 Ceu nondum transacta, timet : mox lumina torquens
 Ultro in cælicolas furiato pectore ferri.

Arduus Hyrcana quatitur sic matre Niphates,
 Cujus Achæmenio regi ludibria natos
 Avexit tremebundus eques : fremit illa marito 265
 Mobilior Zephyro, totamque virentibus iram
 Dispergit maculis, jamjamque hausura profundo
 Ore virum, vitreæ tardatur imagine formæ.
 Haud aliter toto genitrix bacchatur Olympo,
 « Reddite, vociferans; non me vagus edidit amnis; 270
 Non Dryadum de plebe sumus : turrita Cybelle
 Me quoque Saturno genuit. Quo jura Deorum,
 Quo leges abiëre poli? quid vivere recte
 Proderit? en audet noti Cytherea pudoris

manus eorum qui remos agitant.

263. *Hyrcana mater tigris* est, ut III, 227.—*Quatitur Niphates*, rugitu ac gemitu impletur. Vox omnis est in motu aeris : itaque potest ferire, percutere, sed et reflecti, reperi-
 cuti, etc. Totum hunc locum, et fabulas de Tigride illustrat etiam ex Arabibus Bochartus Hieroz. III, 8, p. 795.

264. *Ludibria catuli tigridum* fiunt, quum exarman-
 tur excussis dentibus, et alia arte mansuescunt.

265. *Maritum Zephyrum* dari tigribus, docet etiam Oppianus, Cyne-
 neg. III, 353 : « Ὡκυτέρα τελέθει δὲ
 θυῶν πανοπισίροχα θηρῶν. Αὐτῷ γὰρ τε
 θέλει ἐκδὴν ζεφύρῳ γινεῖσθαι. » Fera-
 rum omnium celerrimam longe ait,
 cursu æqualem ipsi patri suo Ze-
 phyro : quam fabulam deinde re-
 fellit.

266. *Virentes tigrum maculas*
 declaravi, ut potui, ad XXIV, 345.

267. Formam *hausurus* firmant
 exemplis viri docti ad Virgil. *Æn.*
 IV, 383, et Sil. XVI, 11.

268. Speculum abjicere dicitur
 venator in via, in quo imaginem
 suam observans fera aliquantum de-
 tinetur. Vero aliquantum similior
 narratio Ambrosii hexaem. VI, 4,
 laudata Barthio : « Sphæram de vi-
 tro projicit; at illa imagine sui lu-
 ditur, et sobolem putat, revocat
 impetum, colligere fetum deside-
 rans. » Sphæram vitream intelligi
 oportet materia opaca intus obdu-
 ctam, quæ reddit imagines minutas.

270. Amnium, qui ambiguo epi-
 theto *vagi* dicuntur invidiæ causa,
 filix Nymphæ, quarum magna ubi-
 que copia.

274. *Noti pudoris Cytherea* acrem
 habet ironiæ morsum. *Lemnia vin-
 cula*, quæ maritus illius, Lemnius
 faber Vulcanus, iniecit deprehensæ
 cum Marte suo.

Ostentare suos post Lemnia vincula vultus! 275
 Hos animos bonus ille sopor castumque cubile
 Præbuit? amplexus hoc promeruere pudici?
 Nec mirum, si turpe nihil post talia ducit.
 Quid vos expertes thalami? tantumne relictus
 Virginitatis honos? tantum mutata voluntas? 280
 Jam Veneri, et sociis junctæ raptoribus itis?
 O templis Scythiæ, atque hominum sitientibus aris
 Utraque digna coli! tanti quæ causa furoris?
 Quam mea vel dicto tenui Proserpina læsit?
 Scilicet aut caris pepulit te, Delia, silvis; 285
 Aut tibi commissas rapuit, Tritonia, pugnas?
 An gravis alloquio? vestros an forte petebat
 Importuna choros? atqui Trinacria longe,
 Esset ne vobis oneri, deserta colebat.
 Quid latuisse juvat? rabiem livoris acerbi 290
 Nulla potest placare quies.» His increpat omnes
 Vocibus: ast illæ, prohibet reverentia patris,
 Aut reticent, aut nosse negant, responsaque matri
 Dant lacrymas: quid agat? rursus se victa remittit,
 Inque humiles demissa preces: « Ignoscite, si quid 295

276. *Bonus ille sopor*; dictum per ironiam, quæ pronuntiatione et gestu juvanda est, ut agnoscatur sopor infamis adulteræ. Ed.

277. *Hoc promeruere*, ut impune illi liceat lenam agere, et prodere raptori virginem.

279. *Expertes thalami*; virgines innuptæ. Virg. «Non licuit thalami expertem sine crimine vitam Degere, etc.» Æn. IV, 550 sq. Ed.

282. *Templis Scythiæ*, in Tauris, colebatur Djana, cujus ibi ara, hominem peregrinum sitiens, sanguine Orestæ vel Pyladæ imbuenda, argumentum est fabulæ Euripidæ,

Iphigenia in Tauris. Exclamat non Dianam modo dignam esse, quæ a barbaris barbara adeo religione colatur, sed mereri idem Minervam. — Vulg. hominem; Heins. ex se, hominum. Ed.

288. *Longe* est idem quod procul, remoto in loco, ne incommodare cui possit; ut contra *Longe illi dea mater erit*, Æn. XII, 52, ut nihil possit adjuvare.

290. *Livoris*; pestes, quæ animos hominum infestant, tempore molliantur; at invidia augetur in dies, nullumque remedium, nisi eorum, quibus invidetur, calamitate repe-

Intumuit pietas; si quid flagrantius actum
 Quam decuit miseram : supplex, dejectaque vestris
 Advolvor genibus : liceat cognoscere sortem;
 Hoc tantum : liceat certos habuisse dolores.
 Scire peto, quæ forma mali : quamcunque dedistis 300
 Fortunam, si nota, feram, fatumque putabo,
 Non scelus : adspectum, precor, indulgete parenti.
 Non repetam; quæsitâ manu securus habeto,
 Quisquis es; affirmo prædam; desiste vereri.
 Quod si nos aliquo prævenit fœdere raptor, 305
 Tu certe, Latona, refer : confessa Diana
 Forte tibi : nosti quid sit Lucina, quis horror
 Pro genitis, et quantus amor; partusque tulisti
 Tu geminos : hæc una mihi : sic crine fruaris
 Semper Apollineo, sic me felicior ævum 310

rit. Invidia ut musca est Appula, quæ, relictis partibus sanis, vel minima rimatur ulcera, quibus ad satietatem adhærescat, suumque pascat animum. Quid vultis? simile simili gaudet: ulcera quærunt homunciones ulcerosi.

296. *Intumuit* pietas, in iram accensa est. Frequens est apud nostrum illa *tumoris* et *tumendi* et *tumescendi* significatio, ab ipsa natura hausta, quam describit VIII, 242 sqq. Illustravit multis has formulas Benth. ad Horat. A. P. 197.

303. *Quæsita manu* sunt, quæ quis bello justo ablata hostibus sibi peperit. Hac lege vult esse raptorem filiæ suæ : habeat illam, modo videndæ illius faciat copiam. *Affirmo* prædam, jus firmum illius, et possessionem justam tibi concedo, et confirmo.

305. *Quod si nos*, me et meam filiam prævenit, occupavitque fœdere aliquo cum Diana et Minerva inito,

de non prodendo facinore; at tu, Latona, quæ nullo fœdere aut pacto teneris, et tamen forte de tua Diana expiscata es, mihi indica, etc. Sed vulgata lectio pæne vividior, si vos te, Pallas, ac te, Diana, forte munere aliquo dato occupavit, antequam ego supplicatum vobis venirem, ac devinxit raptor : at tu, Latona, etc.

307. *Quid sit tibi Lucina* tua, quam carum pignus illam habeas. Demea Terentianus ad Micionem Ad. I, 2, 45, *Pater esse discite ab illis, qui vere scient*. Provocat Ceres ad sensum Latonæ.

309. Perpetua juvenus *intonsi* Apollinis, ἀκατεικόμην, quæ præcipua pulchritudinis pars est, materia voluptatis matri. Solent matres tenerius amare filios, admiscente se pietati admiratione naturali sexus alterius.

310. *Sic*, optantium particula poetis familiaris. Virg. Eclog. X, 4 :

Mater agas ». Largis tunc imbribus ora madescunt.

« Quid? tantum dignum fleri, dignumque taceri?

Hei mihi, discedunt omnes! quid vana moraris

Ulterius? non bella palam cœlestia sentis?

Quin potius natam pelago terrisque requiris? 315

Accingar lustrare diem : per devia rerum

Indefessa ferar; nulla cessabitur hora.

Non requies, non somnus erit, dum pignus ademptum

Inveniam, gremio quamvis mergatur Iberæ

Tethyos, et Rubro jaceat vallata profundo. 320

Non Rheni glacies, non me Rhipæa tenebunt

Frigora; non dubio Syrtis cunctabitur æstu.

Stat fines penetrare Noti, Boreæque nivalem

Vestigare domum : primo calcabitur Atlas

Occasu, faciibusque meis lucebit Hydaspes. 325

Impius errantem videat per rura, per urbes

Jupiter; extincta satietur pellice Juno.

Insultate mihi; cælo regnate superbi.

« Sic tibi Doris non suam undam intermisceat. » Horat. I, od. III, 1 :

« Sic te Diva Cypri, sic fratres Helenæ, etc. » Nec non et apud Gallos, RACINE, *Esth.* act. III, sc. 3 :

Ainsi puisse sous toi trembler la terre entière !
Ainsi puisse à jamais contre tes ennemis
Le bruit de la valeur te servir de barrière! Etc.

311. Ad longam et miserabilem Cereris querelam nihil reponunt Deæ, nisi lacrymas, ut supra v. 293. Pergit igitur Ceres, et indicat, se non comprehendere, quid sit, quod fletu quidem misericordiam præ se ferant, et tamen taceant, quum ipsa nihil petat præter pauca verba.

316. *Diem*, quemcunque locum Sol videt, et diem ibi facit : licet ipsa noctivago labore (v. 331) peragratura esset terras.

320. *Ibera Tethys*, mare Atlanticum, s. Occidentale : *Rubrum profundum*, Oceanus Orientalis, ut X, 168. Ita *Rhenus* et *Rhipæi* montes septentrionem signant, *Syrtis* meridiem. Nimis disertus esse atque eruditus videtur dolor Cereris.

322. *Cunctabitur*, morabitur, retinebit. Vid. ad XXII, 284.

324. *Primum occasum* intelligit remotissimum : potest aliquis ab Atlante incipere, et pergere versus Orientem, ad Hydaspem usque extremum : ut potest *primus* cogitari *Hydaspes*.

326. *Impius*, in matrem filiamque crudelis.

327. *Extincta*, ut non amplius ametur, ut illius, quasi mortua esset, nullus jam sit respectus.

Ducite præclarum Cereris de stirpe triumphum.»

Sic fatur, notæque jugis illabitur Ætnæ, 330
Noctivago tædas informatura labori.

Lucus erat prope flavum Acin, quem candida præfert
Sæpe mari, pulchroque secat Galatea natatu;
Densus, et innexis Ætnæa cacumina ramis,
Qua libet usque, tegens : illic posuisse cruentam 335
Ægida, captivamque pater post prælia prædam
Advexisse datur. Phlegreæis silva superbit
Exuviis, totumque nemus victoria vestit.
Hic patuli rictus; hic prodigiosa Gigantum
Tergora dependent, et adhuc crudele minantur 340
Affixæ truncis facies; immaniaque ossa
Serpentum passim cumulis exsanguibus alben;
Et rigidæ multo suspirant fulmine pelles,

330. *Notæ Ætnæ* mentionem facit, quod Hennæ vicina. — Vulgat. habent, *inflammatura*, vs. sq. En.

332. *Acis* ex monte Ætna brevi itinere in mare decurrit. Fabulam illius, quum juvenis esset, a Polyphemo rivali, ob amorem Galatææ, saxo oppressi, etc. copiose tenerrique narrat Ovid. Met. XIII, 750. Fluvium describit Cluver. Sicil. I, 8, p. 114. Hic quum poetarum loca solita diligentia congesserit, apparet ab omnibus priorem vocalem hujus nominis productam; quam legem a doctissimo poeta migratam, nullo modo est probabile. — *Flumen Athis*, Voss. pr. Multi, *Acyn*.

337. *Datur*, narratur; Virg. Ecl. I, 19, *iste Deus qui sit, da, Tityre, nobis*. Vid. Barth. hic et ad Stat. Theb. VII, 315, *Asopos genuisse datur*. De *Phlegra* dictum ad XXVII, 20. *Exuviæ Phlegreæ* sunt velut tropæa, quæ Dii erexere de Gigan-

tibus. Vid. v. 354. Similia de Palene Thraciæ Val. Fl. II, 17 sqq.

338. *Victoria vestit*; nulla arbor est quæ non gestet aliquod signum victoriæ Deorum contra Gigantas.

339. Antiquum supplicium *θεομάχων*, excoriari, *ἀσκήν* fieri : quod etiam ab Apolline passus est Mar-syas. Ipsum nomen *ἀσκήν* derivant Grammatici ab Asco Gigante, quem Bacchus excoriaverit. Vid. Steph. Byz. h. v. et quæ ibi Berkel. — *Patuli rictus* in primis horribiles, pellis de facie detracta, vel caput in personam aut galeam formatum : explicat deinde per *affixas truncis facies*. *Tergora*, credo, dixit, ut tanquam de belluis, leonibus v. g. loq̃i illum sentiamus. *Ossa serpentum* sunt illæ reliquæ vel skeleti pedum in angues formatorum, a quibus *anguipedes* vocantur. Vid. ad XXXV, 23, 139 et vv. dd. ad Val. Fl. II, 28.

Nullaque non magni se jactat nominis arbor.

Hæc centumgemi strictos Ægeonis enses

345

Curvata vix fronte levat; viventibus illa

Exsultat Cœi spoliis; hæc arma Mimantis

Sustinet; hos onerat ramos exutus Ophion.

Altior at cunctis abies umbrosa que late

Ipsius Enceladi fumantia gestat opima,

350

Summi terrigenum regis; caderetque gravata

Pondere, ni lassam fulciret proxima quercus.

Inde timor numenque loco, nemorisque senectæ

343. *Suspirant* dictum capio de perforata passim et trajecta a fulminibus pelle, quæ vulnera ac foramina sunt velut spiracula et spiramenta, quæ commeatum præbent aeri: nisi malis, intra illas pelles et utres excitari incendia et sulfureos vapores, quorum exitus sint velut suspiria. Comparat Parrhasius *Æn.* I, 44, Ajacem *exspirantem transfixo pectore flammæ*. Et hoc verius esse suadet v. 350, ubi *fumantia opima Enceladi*. Pelles, quia *rigidæ* sunt, servant formam corporum etiam perforatæ. Videntur illæ de Asco, de Pallene, de his tropæis, fabulæ ad antiquam de Gigantum quibusdam reliquiis persuasionem pertinere. Quæ in Sicilia quam sexto decimo sæculo adhuc vigerit, potest ex Fazello præsertim, I, 1, 6, constare, cujus locum bene longum, et historiam bene multas, etiam retulit Cluverius, p. 13.

344. *Magni nominis*; omnis arbor gloriatur magnis titulis, puta Enceladi, Ægeonis; nam in tropæis devictorum nomina scribebantur. Virg. *Æneid.* XI, 83 sq. • Indutosque jubet truncos hostilibus armia

Ipsos ferre duces, inimicaque nomina figi. • Ed.

345. De Ægeone ad XXXIII, 47. Hujus exuvias, cum centum manibus totidemque ensibus, vix sustinet arbor cacumine incurvato. — Heinsius malit, *fractos enses*. Ed.

347. *Cæus centimanus* (Apollod. I, 1, 1), nobile inter Gigantas nomen: nobilis etiam *Mimas*, de quo vid. Spanhem. ad Callim. p. 368. Etiam infra Noster illum memorat, XXXVII, 85. *Zancus* quem hic habent libri quidam, fabulosus rex γυνής, terrigena, Zantes, quod antiquum nomen Messanæ fuit. *Cacus* latro plane huc non pertinet. Sed placuit librariis, quia notior illis erat, quam Cæus; et literæ pæne eædem. *Spolia* de pelle accipienda: nemo, arbitror, vestitos aut thoracatos facit Gigantas. Idem notat *exutus Ophion*, hoc est, exuviæ Ophionis.

348. *Ophion* cum Eurynome uxore regnaverat ante Saturnum et Jovem, quem ideo τῶν Ὀπίωνος θρόνων ἀνακτα vocat Lycophron v. 1192, ubi vid. Schol. et Potter.

350. *Enceladi*, XXXIII, 153.

352. Quod legitur antiquitus,

Parcitur, ætherisque nefas nocuisse tropæis.
 Pascere nullus oves, nec robora lædere Cyclops
 Audet, et ipse fugit sacra Polyphemus ab umbra.

355

Non tamen hoc tardata Ceres : accenditur ultro
 Relligione loci, vibratque incerta securim,
 Ipsum etiam peritura Jovem : succidere pinus,
 Et magis enodes properat prosternere cedros,
 Exploratque obiens truncos, rectique tenorem
 Stipitis, et certo prætentat brachia nisu.

360

Sic, qui vecturam longinqua per æquora merces

lapisum fulciret, non ausim damnare. Nam significat hic *fulcire*, sustinere, impedire ne cadat, sic ut Ovid. Trist. I, vi, 5, *Te mea, supposita veluti trabe, fulta ruina est.*

356. *Polyphemus Cyclops* impius, et contemptor religionum in Euripidæ Cyclope inducitur : et tamen horret sacram silvam et tropæa Jovis violare. Sed Ceres nunc irata Jovi et Diis omnibus non parcit, quin quo sanctior est lucus, eo magis cupit et ardet illum vastare.

358. *Incerta vibrat securim*, quia non curat quam arborem petat; stragem modo vult edere; ideo Ald. et MSS. quidam, *infesta*. Ed.

359. Sollicitor putare, ab ipso Claudiano esse *petitura*, adeo et libri consentiunt, et sententiæ aptum est. Quod modus syllabæ repugnat, inter *πρῶτα* referri potest, a quibus nec optimi fuere immunes. Et fluctuasse hoc verbum, ut alia, inter tertiam et quartam conjugationem, apertum est. Parrhasius certe concoxit silentio, et interpretatus est *petitura*. — *Per itura* est transpositio, quasi diceret *itura*, seu ictum inflicturn, *per Jovem* medium. Tam

irata est, ut ipsum percutiat Jovem, si obstat. Ed.

360. Studiosi historiæ naturalis in characteribus cedri hic epitheton *enodes* possunt observare, quod facit illas ædificationibus et contabulationibus aptas.

361. *Obiens* levissima mutatione ponere pro *abiens* ausus sum, quod nimis accommodatum huic rei et loco verbum, atque illi inepto alteri nimis simile putabam. *Obire* non tantum est lustrare, ut Virg. Æn. X, 457, *corpusque per ingens Lumina volvit, obitque truci procul omnia visu*; et XI, 478, *de Juturna, rapidoque volans obit omnia curru*; cui simile Sil. III, 160, *crebroque obit omnia visu*: sed etiam invadere, ut Sil. XVII, 492, *Jamque ardore truci lustrans fortissima quæque Nomina obit ferro*. Et Stat. Theb. II, 589, *Hos obit atque illos, ubi bene V. Schol. impetit, ferit, vulnerat*. Hæc ita conveniunt ad nostrum locum, ut putem vix dubitari posse, quin *obiens* sit a Claudiano.

362. Ceresprehendit arbores, et concussu stirpis *prætentat brachia* illarum, an possint illam jactationem, qua usura erat, ferre.

Molitur tellure ratem, vitamque procellis
 Objectare parat, fagos metitur et alnos, 365
 Et varium rudibus silvis accommodat usum :
 Quæ longa est, tumidis præbebit cornua velis ;
 Quæ fortis, malo potior ; quæ lenta, favebit
 Remigio ; stagni patiens aptanda carinæ.
 Tollebant geminæ capita inviolata cupressus 370
 Cespitem vicino ; quales non rupibus Idæ
 Miratur Simois ; quales non divite ripa
 Lambit Apollinei nemoris nutritor Orontes.
 Germanas adeo credas ; sic frontibus æquis
 Adstant, et socio despectant vertice lucum. 375

364. *Tellure sine præpositione, ut humi, ut terra marique.*

365. *Fagos et alnos ; quia aquis obrutæ diu, non corrumpuntur. Ed.*

366. *Rudibus silvis accommodat usum ; cogitat in silva, ad quem aptæ sint usum arbores rudes, quæ nondum informatæ sunt ad ullam opus. Ed.*

367. *Cornua nominat, ut intelligamus antennas, quarum extrema utrinque eminentia proprie cornua vocantur, ut Virg. Æn. III, 549, Cornua velatarum obvertimus antennarum. Sed optimi etiam Romanorum, non minus quam Græci, cornua nominarunt, quum totas antennas vellent intelligi. Ovid. Met. XI, 482, Ardua, jam dudum, demittite cornua, rector Clamat : nempe cornibus deligatæ sunt antennæ : tum addit, antennis totum subnectite velum. Sil. XIV, 389, de navi maxima, velo Quum rapidum hauriret Borean, et cornibus omnes Colligeret flatus.*

368. *Lentum est, quod potius flectitur, quam frangitur, et ob*

id ipsum non temere frangitur, quia potest flecti. Hac notione videtur contineri, quidquid est in hoc nomine varietatis et pæne repugnantiae, quam persequitur Isaacus Vossius ad Catull. p. 212. Hinc remis fere proprium epitheton adjicitur, qui lentari dicuntur etiam Nostro, XVII, 42, i. aliquantum inflecti pulsibus illis.

369. *Stagni nomine alludit ad etymon, a stando et diu manendo. Carina nunquam siccat, semper stat in aqua, etiam in portu : etiam quum siccas trahunt machinæ carinas, h. e. totas naves ; Hor. Car. I, iv, 2. Carina proprie dicta, fundus ille, illa velut spina, e qua exeunt utrinque costæ navis, madida est. Certe quum carina sicca est, navim reliquam non madere amplius, intelligitur.*

371. *Idææ cyparissi sunt etiam, Virg. Georg. II, 84.*

373. *Lambere de aquis præterfluentibus Noster etiam XXXVI, 253. Orontes Antiochiam prælabitur Syriæ, quæ a laureo nemore*

Hæ placuere faces : pernix invadit utramque
 Cincta sinus, exserta manus, armata bipenni;
 Alternasque ferit, totisque obnixa trementes
 Viribus impellit : pariter traxere ruinam,
 Et pariter posuere comam, campoque recumbunt, 380
 Faunorum Dryadumque dolor : complectitur ambas,
 Sicut erant, alteque levat, retroque solutis
 Crinibus adscendit fastigia montis anhelī,
 Exsuperatque æstus, et nulli pervia saxa,
 Atque indignantes vestigia calcant arenas. 385

Qualis pestiferas animare ad crimina taxos
 Torva Megæra ruit; Cadmi seu mœnia poscat,
 Sive Thyesteis properet sævire Mycenis;
 Dant tenebræ Manesque locum, plantisque resultant

Epidaphnes vocatur, ἐπι δάφνης.

376. *Hæ placuere faces*; hæ arbores placuerunt Cereri ad faces conficiendas; forte quia erat præ-saga funeris. Apud Ovidium tædæ Cereris sunt pinæ. Ed.

381. *Fauni silvestres Dii, Dryades* Nymphæ, quarum etiam fatum ad arbores alligatum esse fingebatur; quo respectu appellantur Hamadryades, Ἀπῦς, unde nomen habent, quercum proprie significat: sed latius patere nomen inde etiam intelligitur, quod ἀνρόδρῳα aliarum quoque fructus arborum notant. Hæc igitur silvestria numina dolent ablatis pulcherrimis arboribus.

382. *Retro soluti crines* indicant vehementiam motus, adverso monte currentis Cereris. *Anhelus mons*, non tantum ut *pallida mors*, qui anhelitum movet ascendentibus, sed efflans cum fumo ignem Ætnæ.

386. *Animare* est accendere, ut vulgo *vivere* ignis dicitur: et ipsa

vita cum igni passim comparatur. Euclio Plautinus, Aul. I, 11, 15, interminatur ancillæ, ne ignem alat domi, *Nam si ignis vivet, tu exstinguere extempulo*. Verbum *animare* hic illustrat Heinsius. *Taxus* convenit facibus Furiarum, quod venenata et mali ominis arbor est. Apud Stat. Theb. XI, 93, conqueritur Megæra, *hebet infera cælo Taxus*, inferis nata et adsueta fax, apud superos vim suam perdit. V. Schol. *Furiæ de taxo arbore dicuntur habere faces*. — MS. *armare, animarum*. Ed.

387. *Cadmi mœnia*, Thebas theatrum tragicorum scelerum in filiis Œdipi: Mycenis celebratæ epulæ Thyestæ, de quibus ad I, 171.

389. *Tenebræ* inferorum et *Manes* defunctorum *dant locum* descendenti ad Phlegethonta fluvium Megaræ. Huic *plantas ferratas* tribuit, h. e. ferreas, quæ lædi ab igne non possint. — *Megara* dicitur ἀπὸ τοῦ μεγάριον, *invidere*, et ideo

Tartara ferratis; donec Phlegethontis ad undam
Constitit, et plenos excepit lampade fluctus. 390

Postquam perventum scopuli flagrantis in ora,
Protinus arsuras adversa fronde cupressus
Faucibus iniecit mediis, lateque cavernas
Textit, et undantem flammaram obstruxit hiatum. 395

Compresso mons igne tonat, claususque laborat
Muciber : obducti nequeunt exire vapores.
Coniferi micuere apices; crevitque favillis
Ætna novis : stridunt admisso sulfure rami.

Tum, ne deficerent tantis erroribus ignes, 400
Semper innocuos insopitosque manere
Jussit, et arcano perfudit robora succo,

torva appellatur, quod excitet invidos, torvis oculis alterius res secundas adspicere solitos. VOLTAIRE, *Henriade*, ch. VII :

Là git la sombre Envie à l'œil timide et louché.

391. *Lampade*, face, non satis proprie. Sed fax præstat vicem lampadis, et contra. *Fluctus* vocat ignes, quia Phlegethon est fluvius. Perpetua est analogia et velut parallelismus fluidorum corporum aeris, ignis, aquæ, etc.

392. Hactenus de Furia : nunc de Cerere. Hæc ascendit in cacumen et ad ora scopuli flagrantis, hoc est, ad cratera Ætnæ.

393. *Adversa fronde*, inversis arboribus, ut frons tenuis et concipiendæ spargendæque flammæ aptior, prius occurrat igni.

394. Magnitudinem arborum, quibus usa est pro facibus Ceres, ea re indicat quod illarum frondes et cacumina tegere, implere, obstruere cavernas ignem vomentes potuere.

396. *Laborat Muciber*, Vulcaus

h. e. ignis, redactus velut in angustias, laborat, æstuat, difficultatem sentit.

398. *Coni fructus cupressorum* videntur primum et proprium hoc nomen habuisse. Vid. Serv. ad Virg. *Æn.* III, 680, ubi sunt *Coniferæ cyparissi*. Idem epitheton Nostro pinus, XXXIII, 204. — *Micare* ad subitum motum et salientes flammæ pertinet, quales in junipero et similibus accensis observantur : hinc etiam sunt illæ subitæ favillæ.

399. *Admisso sulfure*; arbores crepitanæ correptæ incendio sulfuris admissi atque urentis : sulfur autem delitescit in Ætna, et inde causa putatur incendiî.

400. *Tantis erroribus*, tam incerto ac forte longo, cui accingebatur, itineri, ne ignes et faces deficerent : quam mox enim arbor combusta esset ?

402. *Robur* ergo universim arborem duram atque resistentem destructioni notat, licet proprium deinde quercui factum sit.

Quo Phaethon irrorat equos, quo Luna juvencos.

Jamque soporiferas nocturna silentia terris

Explicuere vices : laniato pectore longas

405

Inchoat illa vias, et sic ingressa profatur :

« Non tales gestare tibi, Proserpina, tædas

Sperabam; sed vota mihi communia matrum,

Et thalami festæque faces, cæloque canendus

Ante oculos Hymenæus erat : sic numina fatis

410

Volvimur, et nullo Lachesis discrimine sævit?

Quam nuper sublimis eram, quantisque procorum

Cingebar studiis! quæ non mihi pignus ob unum

Cedebat numerosa parens? tu prima voluptas,

Tu postrema mihi; per te fecunda videbar.

415

O decus, o requies, o grata superbia matris;

403. *Phaethonta* hic ipsum Solem esse, apparet. Homericum epitheton, Ἡέλιος Φαίθων, D. λ, 734. Hinc Virg. *Æn.* V, 105, « Phaethontis equi. » Hi debent ignis valde patientes esse. *Lunæ* currui (qui idem Noctis est XXXIII, 275) hic et XLIV, 61, *juvencos* tribuit Noster. *Juvenas* Auson. Epist. V, 1, p. 589, « Tertia fissipedes renovavit Luna juvenas; » i. e. tres menses abiere, certe tertius mensis agitur. Vid. Toll. Et Epist. XIX, 3, pag. 655, « Jam succedentes quatiēbat Luna juvenas. » *Tauri* vocantur apud Fulgent. Mythol. I, p. 618 Stav. « Luna... bijugis conscenderat æthera tauris. » Astrologi etiam Taurum, sidus, illi assignarunt. Porphyr. de Nymphar. antro, p. 119 pr. Barnes. « Ἐποχαί-
ται ταύρῳ Σελήνη, καὶ ὕψωμα Σελή-
νης ὁ Ταῦρος. Invehitur Luna, Dea, tauris; et fastigium lunæ, planetæ, in quo potentissime agit, est signum

Tauri. » Passim in nummis illum Lunæ vel Dianæ currum juvencis junctum deprehendas, ut Deliorum apud Gessnerum, t. 18, n. 18. Caracallæ apud eundem, t. 141, n. 11 et 143, 6. Philippi ibid. 179, 23.

405. *Explicandi* verbum videtur phantasian habere veli expansi, quale Nocti et Dianæ addere solent monumenta antiqua.

409. *Cælum* in talibus non terræ, qua vivorum hominum sedes est, sed inferis opponitur et Manium sedibus.

411. *Volvimur* habet respectum ad fusum illum quem torquet Parca, qui revolutione sua fila format. Sed quod fato subjicit hic Deos, non videtur pertinere ad brutam aliquam necessitatem. Hic fatum est cupiditas Plutonis, et voluntas, edictum, effatum Jovis : quod indicat mox v. 419.

412. De illis *procorum studiis* dixerat, XXXIII, 133.

Qua gessi florente Deam; qua sospite nusquam
 Inferior Junone fui! nunc squalida, vilis :
 Hoc placitum patri : cur autem adscribimus illum
 His lacrymis? ego te, fateor, crudelis ademi, 420
 Quæ te deserui, solamque instantibus ultro
 Hostibus exposui : raucis secunda fruebar
 Nimirum thiasis, et læta sonantibus arvis
 Jungebam Phrygios, quum tu raperere, leones.
 Accipe, quas merui, pœnas : en ora fatiscunt 425
 Vulneribus, grandesque rubent in pectore sulci!
 Immemor en uterus crebro contunditur ictu!

« Qua te parte poli, quo te sub cardine quæram?
 Quis monstrator erit? quæ me vestigia ducent?
 Quis currus? ferus ipse quis est? terræne marisne 430
 Incola? quæ volucrum deprendam signa rotarum?
 Ibo, ibo quocumque pedes, quocumque jubebit
 Casus : sic Venerem quærat deserta Dione.

« Efficietne labor? rursus te, nata, licebit

417. *Gessi Deam*, personam et felicitatem Deæ; beata fui, venerabilis fui, uti Deam decet.

419. Primo adscribit lacrymis suis Jovem, vel, quod idem est, assignat calamitatem suam Jovi, patri rerum omnium : mox mutata sententia se accusat.

422. *Rauci thiasi* propter inconditas et diu continuatas ac pœne furiosas voces, *thiasos* h. e. choreas ac saltationes, et sacra illa Cybeleia obeuntium. Vid. XXXIII, 205.

424. *Leones*, qui trahunt Cybeles currum.

425. Inducitur hic Ceres *ταρπουμεία*, ut Terentianus ille Menedemus. *Ora fatiscunt vulneribus*, rimas accipit vultus, instar vasis e ligno fatiscantis, ab unguibus qui-

bus illum laceravi. Sic pectus laniavit v. 405. Hos hic appellat *sulcos*. — Bas. marg. *onerata*; male. Ed.

427. Mira junctura, *Immemor uterus*; nempe hoc vult : debebat me ipse venter admonere meæ Proserpinæ.

430. *Ferus*, raptor, quales centauri, quales illi Gigantes cum anguineis pedibus. — Vulg. *ille*.

431. De curru et rotis acceperat ab Electra, hic v. 236. — *Volucrum rotarum*; velocissimarum, et quarum ideo vestigia non tam firme impressa sunt ut possint animadverti. — Bas. marg. *viarum*. Ed.

433. Imprecatur matri Veneris eam calamitatem, talem laborem.

434. *Efficietne labor*; an proderit aliquid labor in te quærenda

Amplecti? manet ille decor? manet ille genarum 435

Fulgor? an infelix talem fortasse videbo,

Qualis nocte venis; qualem per somnia vidi?»

Sic ait, et prima gressus molitur ab Ætna;

Exitique reos flores, ipsumque rapinæ

Detestata locum, sequitur dispersa viarum 440

Indicia, et pleno rimatur lumine campos,

Inclinatque faces : omnis madet orbita fletu :

Omnibus admugit : quacumque it in æquore, fulvis

Adnatat umbra fretis, extremaque lucis imago

susceptus? — *Te nota*, unus; male.

437. *Qualis nocte venerit* ad matrem Proserpina, dictum supra v. 69.

439. *Exitique reos flores*; qui in causa fuerant, cur raperetur Proserpina, et hinc indicat rem gestam esse prope Ætnam montem. En.

442. *Inclinat faces* ad terram, ut faciunt, qui sedulo quærent aliquid. *Omnis orbita*, quam ita persequitur, *madet a fletu* et lacrymis illius. Pro *madet*, unus *perit*; sed *perire* ut possit *omnis orbita a fletu*, quibus fluminibus opus esset?

443. Hunc versum sic habent vulgatæ omnes Editiones, *Omnibus admugit, quacumque it in æthere, sulcis. Omnibus* sibi obviis vel Diis vel Semideis (nam homines metuo ut conspectum illius ferre tum potuerint) *admugit*, cum gemitu eos rogat de filia sua. Non dedecet hoc verbum dolorem Cereris furentis. Sic Sibylla Virgiliana, VI, 99, *antro remugit*. Et Ceres Terra quoque mater est, cui *mugitum* omnes tribuunt. Et statim videbimus *insanos ejus ululatus* a Statio commemorari. — Porro in *æthere* qui possint *sulci* esse, non puto intelligere

quemquam. Non agitur hic de lucida semita Deorum, qualem Martius describit Noster, I, 102, ac Theodosii, de qua VII, 162; aut qualis est quem Iris « fuga secuit sub nubibus arcum », Æn. V, 658, et IX, 15. Hi sulci momentanei sunt, neque inveniuntur accensis facibus. Hæc est ratio, cur antiquam omnium librorum lectionem reposui, consentientem præsertim cum loco Statii, quem ob oculos habuisse Noster jam olim viris doctis visus est, quique hic omitti sine damno lectorum non potest. Sic autem ille Theb. XII, 270, de Argia mariti Polynicis cadaver inter fanera requirente,

Qualis ab Ætnæ accensa lampade saxi
Orba Ceres magnam variabat imagine flammæ
Ausonium Siculumque latus, vestigia nigri
Raptoris vastosque legens in pulvere sulcos.
Illius insanis ululatibus ipse remugit
Enceladus, etc.

Hic locus firmare mihi et lectionem propositam et interpretationem videtur.

444. Adhuc iter s. errorem terrestrem descripsit: nunc, ut per maria ierit, quod se facturam dixerat v. 319. *Quacumque* ergo Ceres

Italiam Libyamque ferit ; clarescit Etruscum

445

Litus, et accenso resplendent æquore Syrtes.

Antra procul Scyllæa petit, canibusque reductis

Pars stupefacta silet, pars nondum exterrita latrat.....

RELIQUA DESIDERANTUR.

it in æquore, umbra h. e. imago facium *adnatat fretis*, h. e. nisi fallor, propagatur ad litora. Placet hic etiam facere, ut prætermissa vel non satis certe declarata in Thesauris revocem. *Freti* derivatio Varro-niana a *servendo* ibi proposita, vera videtur. Favet nomen *defrutum*, quod velut *defretum* est, fervendo minutum. *Freta* dici loca maris, ubi maxime fervet atque æstuat mare, qualia sunt omnino angustiae, sed etiam litora, consideratio exemplorum etiam Ciceronianorum potest docere. V. G. pro Muren. c. 17 de motibus popularibus, *Quod fretum, quem Euripum tot motus . . . habere putatis*. Hinc metaphora honesta Lucret. IV, 1024, *ætatis freta*, pro fervore illo pubescentis adolescentiæ, dixit. Et ille poetici plus satis ingenii homo, Florus, I, 26, 9, po-

pulo ipsi Rom. *fretum adolescentiæ* tribuit, *secundam ætatem, in qua totam Italiam armis subegit*. Poeta noster *fulva* facit *freta*, quatenus conceptum ignis splendorem referunt.

445. Est hic epexegetis. Lux de facibus Cereris a fluctibus repercussa *Italiam Libyamque ferit*. Itaque hinc illustratur Etruscum litus, ab altera et opposita parte *resplendent Syrtes* in Africæ litoribus. *Accensum æquor* consulta figura ut passim *accendi, incendi, ardere, ignis, flamma*, de splendido colore et radiis repercussis dicuntur.

447. *Pars Scyllæorum antrorum* (neque enim hic unum monstrum fingit, sed, ut res est, regionem maris scopulosam) præ stupore flammarum *silet, reductis* præ metu latratoribus illis *canibus*, etc.

CL. CLAUDIANI GIGANTOMACHIA.*

ARGUMENTUM.

Terra olim, Deorum cælestium imperii invida, Titanumque dolores miserata, Tartara complebat fetu monstriifero, ingens paritura nefas : nam Phlegra resecta, hostes in cælum protulit Gigantas ; qui quidem vix bene creati jam prælia parant , lacescuntque Superos : stellæ subito pallescunt, rubentes Phœbus reducit equos, Oceanum Arctos petit, occasumque passi sunt Triones ;

* Poematium hoc quod mutilum ad nos pervenit, ex Græco Claudiani latinitate donatum, aut ab ipso Claudiano aut ab alio temporum istorum scriptore, existimo. Idem quoque mihi persuadeo de Epistola ad Hadrianum et Idylliis nonnullis, qualia Phœnix, Hystrix, Torpedo, Nilus et Magnes. Ut enim aliquid Claudianum in iis facile agnoscas, ita languent numeri plerumque, et raro ad auctoris nostri hac in parte felicitatem adsurgunt. Nec accesserim iis, qui sen et effæto ista excidisse opinantur. A D. Hieronymo ex Gigantomachia incerti hæc citantur : « Quo fugis, Encelade ? quascunque accesseris oras, Sub Jove semper eris » ; quæ huic

poematio non vana conjectura accenseri possint. Græce quidem Gigantomachiam scripsisse Claudianum testis omni exceptione major Arsenius in Apophthegmatis, ex quo fragmentum primi edendum curavimus. Noster ipse præfatione, v. 1, Cons. Hon. XXVII, 17 :

Enceladus mihi carmen erat, victusque Typhoeus.

Ejus Gigantomachiam partem in Sicilia suo tempore inventam vir summus, Petrus Bembo affirmat. Epistola ad Politianum. Verba ejus apponam : « Reddidere mihi Sicilienses negotiatores codicillos tuos, quibus petebas, ut Constantinum convenirent, atque ab eo tibi Claudiani Gigantomachiam, quam ha-

1—11. Tum fervida genitrix natos ad bella hortatur; victoribus promittit mundum; optatque, ut tandem agnoscat Jupiter quid Terra possit; a quo multa illata sibi damna memorat, scilicet, supplicia Promethei, Atlantis, Tityique, victos demum Titanas; quos ut solvant, defendantque matrem, incitat: sunt illis maria et montes; maternis ne parcant membris; fulmen sceptrumque rapiat Typhœus; Encelado serviat mare; Delphica cingatur Porphyryon lauro, Cirrhæque templa teneat; 12—35. Talibus elati consiliis, Deos jam vicisse credunt; cogitat hic Martem sternere, ille Phœbum; hic sibi pollicetur Venerem, Dianam et Palladem; 36—41. Superos interea Iris convocat, et qui fluvios stagnaque colunt; Manes ipsi, Proserpina, Plutoque, armantur in auxilium, ac velut, si machina urbem terruit, cives undique concurrunt: sic Dei omnes ad Jovis conveniunt domos; quos ipse alloquitur, invitatque, ut Terræ tot reddant funera, quot natos illa ediderit; 42—59. Jamque signa hinc Æther, hinc Terra dedit; turba potens rerum discrimina confundit; æquor nunc insula deserit, latentque mari scopuli; hic rotat Œten; hic Pangæa juga; alios armat Athos, Ossa, Rhodope; fragor ubique auditur horrendus, et pugnæ spatium aer discriminat: Mars primus equos terribile impellit in agmen, splendente clypeo, arrectisque galeæ comis; enseque adverso Pelorum trajicit, et uno ictu triplicem interficit

bere illum audieras, impetrarent; et mox, « Verum quam habet Constantinus Gigantomachiam, ea potius blattomachia est. Etenim annis superioribus, dum inter vetustos ac jam prope defectos libros, quos ei non doctus homo quidam dono dederat, singula ipse (ut sui moris est) diligenter inspiceret, cum Hesiodi fragmentis in charta extremæ paginæ proxima, Claudiani Gigantomachia titulum reperit, et pauculostantummodo hexametros; tum alteram iterum chartam, in qua opus desinebat; cætera tinæ depopularant, ita ut legi non possent; hæc quoque ipsa corrupta et infida satis, ut quæ ab inductis librariis descri-

buntur. Igitur quæ habui, ita ut erant, huic epistolæ subtexui; quanquam in illis ipsis, quæ desiderantur, non valde multum amissimus. Nam ex versuum numero, quem eo in libro eique operi librarius supputavit, Gigantomachiam omnem carminibus cXLV constare tumet videbis: ut credibile plane sit, Claudianum eo in poemate conscribendo lusisse potius, quam ullum poetæ sibi nomen quæsisisse. Hæc Bembus; et ex illo Heinsius, qui in altera editione monet, Barthii eandem de his sententiam, et carmen Græcum ab Arsenio huc repetitum, serius fuisse a se deprehensum. — Hoc non habet Ed. Vic.

animam; 60—82. Dumque membra Deus curru terit, Mimas fratri succedit, et aquis fumantem avellit Lemnum, cum foco Vulcani; sed antequam torsisset, jam caput percusserat cuspis Mavortia. Minerva quoque prosilit; neque hasta utitur, sed tantum ostendens Gorgone armatum pectus, jam primum furem Palanta in saxum transformat: ille nequidquam clamat, dum membra sentit durescere; ferusque Damastor rigidum fratris cadaver pro rupe mittit; 83—103. Simili interemptus Echion fato; turbidum vero Pallenum, partim mucrone, partim Gorgoneo gelu, Dea necat; 104—113. Ecce autem delapsus in æquor Porphyrio Delon rumpere conatur; Ægeus horruit, antrisque exsilit cum patre Tethys: tum placidæ Cynthi de vertice exclamant Nymphæ, quæ Phœbum docuere feras sagittis agitare, primumque torum gementi struxere Latonæ; suum invocat Delos Apollinem, citius succurrat precanti; nam iterum convulsa fertur; 114—128.

TERRA parens quondam cælestibus invida regnis
Titanumque simul crebros miserata dolores,
Omnia monstrifero complebat Tartara fetu,

1. Non destinavit, credo, auctor carminis justum opus Gigantomachiae, sed idyllion tantum vel eclogam; eaque ipsa simplicem potius narrationem habet, non splendorem aliquem poeticum. Neque vero a nobis hic aliquis expectet enarrationem hujus argumenti, quod ab Homero inde atque Hesiodo poetæ omnes, sed suo unusquisque modo tractarunt, quos in concordiam aliquo modo, distinguendis pluribus bellis, revocare; catalogum texere Gigantum, qualem Argonautarum dedit Burmannus; Græcos componere cum Latinis; censuram agere recentiorum, in primis Eilardi Belli Frisii, cujus Belli Gigantei libri IV habentur in prima parte delicia-

rum poetarum Belgicorum; non injucundum fuerit, nec forte ad antiquitatis cognitionem et poeticam facultatem augendam inutile: sed nec otii nostri, quod nunc est, nec hujus instituti. Et nescio an mereatur hic libellus, aut hoc fragmentum, operosos commentarios. — *Invida*, quod depressa fuisset, et velut in infimam mundi partem relegata.

2. Ponit itaque auctor, ante hanc quam describere modo aggreditur, Gigantomachiam fuisse aliam, qua victi Titanes, atque in Tartarum detrusi sint. Huc pertinet *Phlegra relecta*, de qua dictum ad XXVII, 20. Huc Tityos v. 25.

3. *Mortifero*; unus.

Invisum genitura nefas; Phlegramque retexit
 Tanta prole tumens, et in æthera protulit hostes. 5
 Fit sonus : erumpunt Erebo, necdumque creati
 Jam dextras in bella parant, superosque lacesunt,
 Stridula volventes gemino vestigia lapsu.
 Pallescent subito stellæ, flectitque rubentes
 Phœbus equos, docuitque timor revocare meatus. 10
 Oceanum petit Arctos, inocciduique Triones
 Occasum didicere pati : tum fervida natos
 Talibus hortatur genitrix in prælia dictis :
 « O pubes domitura Deos, quodcumque videtis,
 Pugnando dabitur : præstat victoria mundum. 15
 Sentiet ille meas tandem Saturnius iras ;
 Agnoscet, quod Terra potest : sic viribus ullis
 Vincor! cur Cybele nobis meliora creavit?
 Cur nullus Telluris honos? cur semper acerbis

4. *Genitura nefas*; genitura Gigantas, qui nefas invisum, seu scelus horrendum in deos patraturi erant; sicque ponitur effectus pro causa, metonymicûs. — *Phlegram retexit*, id est, quassatis fundamentis Phlegram montem eruit in producendis gigantibus, vel aperuit quasi campum ad pugnam.

5. Tellus etiam apud Hesiodum Theog. 147, it. 617, suos filios primum intra viscera sua, ubi et Erebus, continet; deinde ubi irascitur diis superis, vel aliis Titanibus, eos emitit.

8. *Stridula vestigia* vocat, cum respectu ad sibilum serpentium, quos horribiles duo pro pedibus habent gigantes, quosque probabiliter illis tribuunt, quia sunt terræ filii, sub terris habitant.

11. *Arctos*, Ursa minor, nunquam occidit his, qui in zona septentrio-

nali temperata habitant : neque *Triones* alii septem, quibus constat Ursa major. Vid. ad XXII, 458, et compara XXXV, 189, quem locum aut imitatus esse hic auctor, aut si idem est utriusque, in mente habuisse videtur.

16. Hunc usum pronomini *illa*, cui interdum *ipse* substitutum ibant critici, illustrant Heins. ad Virgil. Æn. VII, 110, et Brouckh. ad Tib. I, IV, 19.

17. *Quod Terra potest*, tanto lubentius revocavi, quod vulgata *quid potest* solæcismum sapit.

18. *Cybele*, quæ eadem Rhea, mater Jovis et fratrum : eadem, ex aliis fabulis, Tellus.

19. Illud *semper* etiam ponit bella quædam superiora cum filiis Terræ, seu Titanibus, in quo numero nominat hic Promethea, Atlantem, Tityon. Nempè ille Caucasos affixus,

Me damnis urgere solet? quæ forma nocendi 20
 Defuit? hinc volucrem vivo sub pectore pascit
 Infelix Scythica fixus convalle Prometheus;
 Hinc Atlantis apex flammantia pondera fulcit,
 Et per canitiem glacies asperrima durat.
 Quid dicam Tityon, cujus, sub vulture sævo, 25
 Viscera nascuntur gravibus certantia pœnis?
 Sed vos, o tandem veniens exercitus ultor,
 Solvite Titanas vinclis; defendite matrem.
 Sunt freta, sunt montes: nostris ne parcite membris.
 In Jovis exitium telum non esse recuso. 30
 Ite, precor; miscete polum, rescindite turrets
 Sidereas: rapiat fulmen sceptrumque Typhoeus;
 Enceladi jussis mare serviat; alter habenas

de quo est tota *Æschyli* tragœdia, et dialogus *Lucianeus*.

23. *Atlanta* pœnæ causa cælum ac terram sustinere, apparet ex *Æschyli* *Prom.* vincto, v. 348. De genere illius, ut nempe de aliis omnibus, poetæ dissentiunt: nam *Æschylus*, l. c. Oceani fratrem facit, atque adeo Cæli, s. *Ætheris* ac *Terræ* filium: alii *Iapeti* et *Clymenes* filium, fratrem *Promethei*, quorum patruus *Oceanus*. Vid. *Munck.* et *Staver.* ad *Hyg. fab.* I, p. 10. — *Flammantia pondera* sunt sidera, quæ videntur facere massas graves, ignitas; quale quid de *Sole* antiqui physici philosophabantur, quum μύθρον dicerent, vel λίθον διάπυρον. Vid. *Menag.* ad *Diog. Laert.* II, 8. — *Fumantia pectora* quidam; male.

24. *Acumen* videtur querere in eo quod, quum flammantia pondera sustineat *Atlas*, idem tamen perpetua glacie canus sit.

25. *Tityon*, terræ omniparentis

alumnum, *Æn.* VI, 595, pulchre describit *Claudianus* XXXV, 337.

29. *Freta* hic universim pro marium omni genere poni puto, quatenus commovetur et fervet, unde nomen esse putamus. Vid. ad XXXVI, 444. — *Membris*; ne parcite montibus et saxis, quæ sunt membra *Terræ*.

32. *Typhoea* ultimum *Terræ* filiorum facit, et horribilem illius descriptionem ponit *Hesiodus Theog.* 821 sqq.; deinde ait illum destinatum a matre ut imperaret in locum *Jovis*, Καί χεν (v. 836) ὄγῃ θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναξεν, Εἰ μὴ ἄρ' ὄξυ νόησι πατὴρ κ. τ. λ. Sed frequens illius atque *Enceladi* jam facta est mentio.

33. *Habenas Auroræ* pro die ponit, quæ præcurrere diem soleat. De *habeis* ad I, 1, conjecturam dedimus; sed quæ ad hunc locum accommodari non potest. Cæterum hic etiam *Solem*, quod facere solent, ab *Apolline* distinguit.

Auroræ pro Sole regat; te Delphica laurus
Stringat, Porphyryon, Cirrhæaque templa teneto. » 35

His ubi consiliis animos elusit inanes,
Jam credunt vicisse deos, mediisque revinctum
Neptunum traxisse fretis: hic sternere Martem
Cogitat, hic Phœbi laceros divellere crines:
Hic sibi promittit Venerem; spiratque Dianæ 40
Conjugium; castamque cupit violare Minervam.

Interea Superos prænuntia convocat Iris,
Qui fluvios, qui stagna colunt: cinguntur et ipsi
Auxilio Manes; nec te, Proserpina, longe
Umbrosæ tenuere fores: rex ille silentum 45
Lethæo vehitur curru, lucemque timentes
Insolitam mirantur equi, trepidoque volatu
Spissas cæruleis tenebras e naribus efflant.

Ac, velut hostilis quum machina terruit urbem,
Undique concurrunt arcem defendere cives: 50
Haud secus omnigenis coeuntia Numina formis

34. *Delphica*, qualem gerit Apollo Delphicus, seu Delphis adoratus.

35. *Stringat* est coronet, arcte circumdet caput tæum.

36. *Eludere animos*, de vi præpositionis quam habet in *emicare*, *emergere*, *evehere*, et similibus, videtur significare in altum ludere, ludendo et illudendo, mentiendo et vanis promissis extollere. Hoc facilius est in animo *inani*, qui facilius impletur falsis, inflatur, extollitur.

42. *Iris prænuntia* deorum, ut XXXVI, 1, hic nihil aliud significat quam *nuntiam* vel ministram. Nempe qui faciendum aliquid denuntiat, is eo ipso prænuntiat, quid futurum sit. Sic *præcipere* vulgo et *prædicere* apud Nepotem, II,

7, 3, est jubere, dicere quid faciendum sit.

46. Comparetur XXXV, 193, et quæ dixi ad v. 111.

48. *Cæruleas nares* utrum obfurvum equorum colorem, an ab exeunte vapore obscuro, dixerit, et an pulchre dixerit, non pronuntiaverim.

51. *Formas omnigenas* sumpsere Dii in pugna contra Gigantas. Sic *Rhæcum retorsit leonis Unguibus horribilique mala* Bacchus apud Horat. Carm. II, xix, 23. Sed metui illam in animalia deorum mutationem in isto bello tribuunt Pierides, et Bacchum in capro latuisse canunt, apud Ovid. Met. V, 326. Ex illa re ortam esse putabant homines illam Ægyptiorum rationem sub

Ad patrias venere domos ; tum Jupiter infit :

« O numquam peritura cohors , o debita semper
Cælo progenies , nullisque obnoxia fati !

Cernitis ut nostrum Tellus conjuret in orbem

55

Prole nova , dederitque alios interrita partus ?

Ergo , quot dederit natos , tot funera matri

Reddamus ; longo maneat per sæcula luctu ,

Tanto pro numero paribus damnata sepulcris . »

Jam tuba nimborum sonuit ; jam signa ruendi

60

His æther , his Terra dedit ; confusaque rursus

Pro domino Natura timet : discrimina rerum

Miscet turba potens : nunc insula deserit æquor ;

Nec scopuli latuere mari : quot litora restant

animalium imagine colendi deos. Vid. qui magno numero laudantur a vv. dd. ad Ovid. l. c. et ad Hyg. fab. 196 ; ad Diod. Sic. I, 86, et quæ ibi Wessel.

52. *Patrias* ; Claudianus sequitur Platonem , qui unum numen statuebat , unde origo cæteris foret. En.

53. *Debita cælo semper progenies* , quos semper habere cælum , semper frui honore divino , fatum est : quod statim addit , *nullis obnoxia fati* , primum ipso numero plurali varietas et inconstantia quædam in eo , qui obnoxius illis est , indicatur ; deinde hoc nomen *obnoxius* triste quiddam atque adversum notat cui quis *obnoxam* aliquam suam subjectus sit.

56. *Interrita superiorum* contra suos Titanas bellorum exitu , *alios* novosque partus dedit Terra.

58. *Manere luctu* , omissa præpositione , *duriusculum* : sed pluribus locis suspectum mihi hoc carmen.

60. *Tuba nimborum* ; Jovis tuba sunt fulmina et tempestates. En.

61. *His* , Diis , æther , scil. cæ-

lum ; *his* , Gigantibus , *Terra* mater.

62. *Naturam* hic etiam facit personam , a Diis et rebus cæteris distinctam , ut XXXV, 571. Nostri *mundum* solent ita appellare. Suspensis animis expectant privati , quis rerum potiturus sit , ut grex boum tauris certantibus , ut in gallo- rum certamine cohors. Cæterum quæ jam sequitur descriptio , ejusque similes , suadent gigantomachias excogitatas ad reddendam rationem qualemcumque insignium mutationum , quæ aliam aliamque faciem orbi , quem habitamus , intulere , quas sub tali imagine et magnifice proponere , et juniorum phantasie ac memorie imprimere se sperabant. De Ætna et Phlegæis campis , res manifesta.

63. *Insula deserit æquor* ; insula multa absorbetur , aut avellitur , et sic deserit mare. En.

64. Videtur duas res oppositas dicere. *Insula deserit æquor* , non amplius videtur insula , sed continens , subducta aqua : nunc *scopulis* ,

Nuda! quot antiquas ~~mutarunt~~ flumina ripas!
 Hic rotat Æmonium præduris viribus OËten;
 Hic juga connixis manibus Pangæa coruscat;
 Hunc armat glacialis Athos; hoc Ossa movente
 Tollitur; hic Rhodopen Hebri cum fonte revellit,
 Et socias truncavit aquas, summaque levatus
 Rupe Giganteos humeros irrorat Enipeus.

65

70

Subsidit patulis Tellus sine culmine campis,
 In natos divisa suos: horrendus ubique
 It fragor, et pugnae spatium discriminat aer.
 Primus terrificum Mavors non segnis in agmen
 Odrysios impellit equos, quibus ille Gelonos,
 Sive Getas turbare solet: splendentior igni
 Aureus ardescit clypeus, galeamque nitentes
 Arrexere jubæ. Tunc concitus ense Pelorum
 Transigit adverso, femorum qua fine volutus

80

eminere adhuc visi et minari cælo,
 latuere mari submersi.

65. *Nuda*; nudata suis scopulis
 et munimentis naturalibus.

66. *OËten*; OËte, Athos, Pangæus, Ossa et Rhodope sunt Thesaliæ et Thraciæ montes, de quibus jam passim. En.

67. *Pangæum* et *Athon* etiam conjunxit Claudianus, III, 336. Hic præsertim locus ingenio illo dignus videtur. Quanti sunt, qui *coruscant*, h. e. celeri motu vibrant et jaculantur montes, qui cum monte fontes fluminum tollunt?

70. *Truncantur aquæ sociæ* Hebri, ab aliis fluminibus invectæ capite suo.

71. Magnifica imago. Conati sunt Gigantes inter alia (Virg. Georg. I, 282) « Ossa frondosum involvere Olympum. » Ex Olympo delabitur *Enipeus*; hic una sublatus ne qui-

dem perfundit, sed tantum *irrorat Giganteos humeros*. Alius est Thesaliæ Enipeus, Pharsalum præterfluens, de quo ad XXVI, 183.

72. Quamdiu montes ita in manibus Gigantum et in altum sublati erant, iis locis planities et campi erant, sine *culmine*, aut eminentia.

74. *Aer* est illud spatium inter utramque aciem medium, in quo deinde concurritur, *μεταίχμιον*.

76. *Odrysæ* inter Thraciæ populos celebriores: ab his quidquid Thracium est, aut Septentrionale, aut Martium denique, quod Mars proprium Thraciæ gentis numen erat, *Odrysium* poetæ vocare solent.

79. *Arrexere galeam jubæ*; hoc ita interpreto, altiore, terribilioremque adeo galeam fecerunt videri. — *Pelorum*, Gigantem portentose magnitudinis: *πῆλωρ, πῆλωρος*, et *πῆλωριος*, *magnus*, *enormibus*

Duplex semiferi connectitur ilibus anguis,
Atque uno ternas animas interficit ictu.
Tum superinsultans avidus languentia curru
Membra terit, multumque rotæ sparsere cruoris.

Occurrit pro fratre Mimas, Lemnumque calentem 85
Cum lare Vulcani spumantibus eruit undis;
Et prope torsisset, si non Mavortia cuspis
Ante revelato cerebrum fudisset ab ore.
Ille viro toto moriens, serpentibus imis
Vivit adhuc stridore ferox, et parte rebelli 90
Victorem post fata petit. Tritonia virgo
Prosilit, ostendens rutila cum Gorgone pectus,
Adspectu contenta suo, non utitur hasta :

monstrosisque membris horribilis. Ed.

81. *Duplex anguis*, pro duobus pedibus, *connectitur ilibus semiferi* Gigantis. *Ilia semifera* non videntur dici, sed *semifer* est totus Gigas, Pelorus, quod ipsum nomen monstrum et prodigium notat, et datum uni de promontoriis tribus magnis Siciliæ. Cui hoc epitheton non minus quam Centauris, quorum pæne proprium est, convenit.

82. *Ternas animas habere dicas* Pelorum, unam humanam superum corpus ad ilia usque animantem, duas serpentinas, quibus vivant duo qui pro pedibus sunt serpentes.

85. Hunc locum expressit Sidon. Apollin. Carm. XV, 25. Sed ponamus aliquot versus :

Hic rotat excusum vibrans in sidera Pindum
Enceladus; rapido fit missilis Ossa Typhoeo,
Porphyrion Pangæa rapit, Rhodopenque Adamastor

Strymonio cum fonte levat, veniensque superne
Intorto calidum restinguit flumine fulmen:
Hic Pallas Pallanta petit, cui Gorgone via
Invenit solidum jam lancea tarda cadaver :

Hic Lemnum pro fratre Mimas contra agida torquet,

Impulsamque quatit jaculabilis insula calam:
Plurimas hic Briareus populoso corpore pugnat,
Cognatam portans aciem, cui vertice ab uno
Cernas ramosis palmas fruticare lacertis.

86. Bene factum, quod domi non fuit Vulcanus, periculum alias subiturus illi non dissimile, quum de cælo dejectus est, D. α, 591, ubi illum Jupiter iratus Πίψι ποδός τεταγών ἀπὸ βηλοῦ θεσπεσίσι, *Correptum pede dejecit de limine Olympi.*

89. *Serpentibus imis*; Gigantes habebant inferiores corporis partes anguineas; unde et dicuntur a Græcis δρακοντόποδες, *anguipedes*, vel ob invisam hominibus formam, vel quod nihil rectum agerent. Per hos intelliguntur seditiosi, impii, sacrilegi, vel tyranni, vel venti, vel denique turris Babel insani molitores. Ed.

93. *Adspectu* hic capiendum passive, ut loquuntur grammatici. Non est mortiferum, si quem Minerva adspexit, non illa fascinat

Nam satis est vidisse semel; primumque furentem
 Longius in faciem saxi Pallanta reformat. 95
 Ille, procul subitis fixus sine vulnere nodis,
 Ut se letifero sensit durescere visu
 (Et steterat jam pæne lapis), « Quo vertimur? inquit,
 Quæ serpit per membra silex? qui torpor inertem
 Marmorea me peste ligat? » Vix pauca locutus, 100
 Quod timuit, jam totus erat, sævusque Damastor,
 Ad depellendos jaculum dum quæreret hostes,
 Germani rigidum misit pro rupe cadaver.

Hic vero interitum fratris miratus Echion,
 Inscius auctorem dum vult tentare nocendo, 105
 Te, Dea, respexit, solam quam cernere pulli
 Bis licuit: meruit sublata audacia pœnas,
 Et didicit cum morte Deam. Sed turbidus ira
 Palleneus, oculis adversa ruentibus atrox,

vel interficit quemquam suorum
 oclorum conjectu: sed obrige-
 scunt et in saxum mutantur, qui
 Medusæ, Gorgonum unius, caput,
 quod pectori præfixum fert Pallas,
 adspiciunt. Ergo debebat ex gram-
 maticorum decreto dicere Poeta
Adspectu contenta sui. Sed jam ostendit
 Vossius, de Constr. c. LVII, etiam
 possessivo pronomine in tali
 re locum esse. Sed et illud *satis est*
vidisse semel ita intelligendum, satis
 est ad perniciem Gigantis, si ille
 viderit, adspexerit semel Gorgona.
 Hæc ita se habere, tum reliqua
 Medusæ fabula docet, tum collatus
 cum h. l. v. 106, 113.

94. *Furentem longius* interpretor,
 longius progressum in furore, non
 subsistentem intra primum cona-
 tum, Pallanta.

96. *Nodi* sunt partes indaratæ,
 quæ quum et ipsæ moveri non pos-

sint, et vicinarum motum impe-
 diunt.

101. *Damastor*, Gigas, ἀπὸ τοῦ
 δαμᾶν, domare.

103. *Felix phantasia*. Quærit te-
 lum Damastor, saxum ingens, ru-
 pem, montem adeo. Quum nihil of-
 ferretur commodius, ipsum saxum,
 in quod mutatus fuerat Pallas,
 arripit.

104. *Echion*, Gigas quoque obser-
 pentes annexos, ἔχης, ἔχιοις, vipera.

107. *Sublata audacia*, pro elata,
 ut Ter. Hec. III, 5, 56, *Sublati*
animi sunt.

108. *Discimus* quidquid primum
 experimur. Simul et eodem actu
 expertus est, quid posset sua cum
 Gorgone Minerva, et quid esset
 mori.

109. *Palleneus*; forsitan ἀπὸ τῆς
 πᾶνης, a lucta. — *Tuentibus*, vulg.
ruentibus ab Heinsio recepitur.

Ingreditur, cæcasque manus in Pallada tendit. 110
 Hunc mucrone ferit Dea cominus : ac simul angues
 Gorgoneo riguere gelu, corpusque per unum
 Pars moritur ferro ; partes periere videndo.

Ecce autem medium spiris dilapsus in æquor
 Porphyryion trepidam conatur rumpere Delon, 115
 Scilicet ad superos ut torqueat improbus axes.
 Horruiet Ægæus ; stagnantibus exsilit antris
 Longævo cum patre Thetis, desertaque mansit
 Regia Neptuni, famulis veneranda profundis.
 Exclamant placidæ Cynthi de vertice Nymphæ, 120

110. *Cæcas manus*, quæ non a consilio reguntur, sed a furioso jactantur impetu. — Quum bene multi, nec sane dedignandi, codices *tuentibus* in superiori versu servant, et *aversa* unus exhibeat, nonne ita intelligi posset distichon totum : interemptos fratres quoquo modo ulcisci furit Palleneus, *turbidus ira* ; itaque aversis oculis ingreditur, tenditque in Pallada manus *cæcas*, quæ non habent oculos, nilque ideo metuunt Gorgonem invadere. Et hanc pæne confirmat interpretationem sequens illud, et *simul angues Gorgoneo riguere gelu*. Videant peritiores ; sed prorsus absurdum, Palladi mucrone esse opus ad Palleneum occidendum, quum ille *apertissimis* oculis ruens adversus ægida, primo statim visu necari debuerit. Ed.

114. *Spiræ* sunt volumina et curvaturæ draconum, quas formando moventur et locum mutant ; *progredi* enim propriedici non possunt. Sic XXXIII, 185.

115. *Delon* insulam eo facilius se putat a radicibus suis se revulsu-

rum, quia non pridem ex immobili et fluctuante Asterie, quo commodius puerperium Latonæ exciperet, stabilita et fundo continens facta erat. Ejus rei conscientia *trepida* est Delos, et clamat, *En iterum convulsa feror*. Vid. Callim. in Delum v. 51.

117. *Ægeus*, Neptuni filius, pater Thesei, a quo *Ægeum* mare dictum est. Hic *perturbatus* a motu Deli. *Thetidis pater* Nereus, Oceani filius. *Famuli profundi* Neptuni, Tritones et æquorei Dii alii. *Cynthus* Deli mons, cui *Nymphæ* tribuuntur, Dianæ comites *venatricis*, quod generale nomen etiam Oreadas, Dryadas complectitur. Hæ antiquiores Apollinem etiam venari docuerant, quin Latonæ ministraverant parturienti Apollinem et Dianam, *lumina eosdem cali*, Solem ac Lunam, etc.

120. Vulg. *placido cunctæ de vertice Nymphæ* ; alii, *placidæ cuncto* ; unus, *placidæ cunctæ* ; lege, *placidæ Cynthi* cum duobus optimis Ambrosianis, et Rhemensi libro. Hæris, — Et clamant, Parm.

Nymphæ, quæ rudibus Phœbum docuere sagittis
 Errantes agitare feras, primumque gementi
 Latonæ struxere torum, quum lumina cæli
 Parturiens geminis ornaret fetibus orbem.
 Implorat Pæana suum conterrita Delos,
 Auxiliumque rogat: « Si te gratissima fudit
 In nostros Latona sinus, succurre precanti.
 En iterum convulsa feror. »

125

RELIQUA DESIDERANTUR.

121. *Docuere; domuere membranæ*
 Barthii.

122. *Gemendi, pro gementi,*
 unus.

123. *Exstruxers, Moret. pr. li-*
mina cæli, Put. culmina, cod. Am-
bros. lumina cæli, id est, ornamen-
tum, Barthius: immo revera lumina
cæli Phœbus et Diana; Virg. Georg.
I, 5 sq. « Vos o clarissima mundi
Lumina, labentem cælo quæ du-
citis annum. » Ed.

125. *De Pæanis appellatione vid.*
 ad II, 11.

126. *Gratissima Latona, quæ*
adeo vult me frui munere, quod
mihî tribuit, ob hospitium quo
parturientem et a Junone exagita-
tatam recepi. Hæc est materia Hy-
mnî Callimachei, quem modo lau-
davi. — Cætera in scriptis deside-
rantur; quod vulgati addunt, suc-
curre roganti, ex superiori versu
insulse repetitum. Ed.

XXXVIII.

ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΓΙΓΑΝΤΟΜΑΧΙΑΣ.

ΚΥΠΡΙΣ δ' οὔτε βέλος φέρεν, οὔθ' ὄπλον· ἀλλ' ἐκόμιζεν
 Ἀγλαΐην· θεμένη γὰρ ἐπ' ὄμμασιν ἄγγελον αὐδὴν,

Πρῶτα μὲν ἀπλεκέας περόνη διεκρίνατο χαίτας,
 Καὶ πλεκτάς ἔσφιξε πυκνῷ περιπλέγματι σειράς,
 Στίλβει δ' ὀφθαλμῶν ἔρατου ἐπεγράψατο κανθοῦς· 5
 Λεπτὰς εὐανέμοιο ραφὰς χαλάσασα χιτῶνος,
 Πορφυρέων οὐ κρύπτεν ὑφ' εἵμασιν ἄνθεα μαζῶν,
 Ὀμματος εἰς ἄγρην ὠπλισμένη· εἶχε γὰρ αὐτὴ
 Πλέγμα κόρυν, δόρυ μαζῶν, ὀφρῶν βέλος, ἀσπίδα κάλλος,

Ὅπλα μέλη, θέλγητρον ἐν ἄλγεσιν· εἰ δέ τις αὐτῇ 10
 Ὀμμα βάλη, δέδμητο.

1. Arsenius, Monemphasiz epis-
 scopus, in libro, Ἀποφθέγματα φιλο-
 σόφων, quem inscripsit Leoni X,
 quemque ordine elementorum dis-
 posuit, sub ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ, αὐτε,
 quod sententiam non mutat.

2. Ἀγλαΐην. Nulla Cypridi, seu
 Veneri arma sunt in bello contra
 Gigantas suscepto; sed una hujus
 Deæ pulchritudo armis omnibus
 præstat. Quæ quidem res indicat
 viros quosque fortissimos, qui nulla
 vi, nullis armis vinci queunt, mu-

lierum forma et illecebris fuisse su-
 peratos. — Pro αὐδὴν tenui muta-
 tione legendum puto αὐγὴν, quod
 in versione expressi per *radium*.

3. Arsen. δέκρυς, male.

4. Arsen. male σιριεύς.

5. Στίλβει, vel potius στῆβη,
nitore, quo Venus ornavit oculos.
 Et forsán poeta alludit ad veterem
 consuetudinem mulierum, quæ
 olim supercilia et palpebras stibio
 depingebant. Testis hujusce rei Je-
 sabel in sacra Scriptura.

XXXVIII.

HÆC AD VERBUM SIC TRANSFERAS.

CYPRIS neque telum ferebat, neque arma ; sed gerebat
 Venustatem : quum enim in oculis posuisset exploratorem
 radium,
 Primum confusas acu discriminavit comas,
 Et plexiles denso circumflexu catenas constrinxit,
 Ac splendore amabiles oculorum orbes fucavit :
 Tum tenues fluentis suturas laxans tunica,
 Purpurearum non celavit sub veste flores papillarum.
 Oculi ad venatum *sic* armata *fuit* : habuit enim ipsa
 Cincinnos galeam, hastam papillas, supercilium sagittam,
 clypeum pulchritudinem :
 Arma membra, delinimentum in doloribus. Si quis vero illi
 Oculum adjiceret, jam superatus erat.

6. Ασπράς in Heinsianis nihili
 est. Melius Barthius dedit λεπτάς.
 Sed χιτώνας adhuc editum est, quum
 tamen adjectivum εὐανέμιον geniti-
 vum requirat. Cæterum versus sex-
 tum et septimum licet pæne ad ver-

bum sic numero metrico reddere :

Tum tennes laxans tunicas, ludibris ventis,
 Florem purpuream male celat veste papillis.

7. Delevi δ' post Πορφυρέων, quod
 ortum puto a mala interpunctione.

8. Arsen. ἀπλυσμένον, vitiose.

CL. CLAUDIANI

EPISTOLÆ.*

XXXIX.

I. DEPRECATIO AD HADRIANUM PRÆFECTUM PRÆTORIO.**

ARGUMENTUM.

Iram Hadriani deprecatur Poeta, doletque nullum esse finem lacrymis; et subito mutatum odio favorem, auditis invidiæ rumoribus; 1—5. Neque negat se peccasse, dolore æstuque raptum juvenili; sed humana Superos nunquam tetigere convicia; 6—10. Jam pœna excessit modum; jacenti et crimina confesso par-

* Quo magis ad pedestrem et humanum sermonem, ac quotidianum, demissa esse debet epistola, eo magis ætatem illam et ingruentem barbariei tumorem frigidum, quem illi sublimitatem, pulchritudinem certe, interpretabantur, respicit. Igitur quum hic examinare singula ac reprehendere nec vacet nec libeat, illud certe admonendi videntur lectorum quidam, ne ex harum, quæ sequuntur, scripti-
onum stylo totum Claudianum judicent; alii, ne, quia superiora egregie plerumque et optimorum exemplo dicta sunt, ideo hæc etiam simpliciter probari debere putent:

sed utrique meminerint, prosam prius corruptam esse orationem, quam poesin, tenue illud et nuditate sua amabile genus, quam ornatum et magnificum. Quod diximus, in hac epistola non ita animadvertitur propter affectus vehementiam, et in altera propter splendorem personæ, in tertia eo magis offendit.

** Hadrianum Magistrum officiorum sub Honorio intra A. D. 397 et 405 habet Prosopographia Cod. Theod. Gothofrediana; Præfectum autem Prætorio intra A. 412 et 416. Si duo sint homines, ad priorem potius referenda videtur epistola,

CL. CLAUD. XXXIX. EPISTOLA I. 301

cendum; si quidem Hectoris manibus Achilles ignovit; Orestes placavit Furias; Darium Alexander genuit occisum, et captivum regno vastiore Porum donavit: hunc certe Hadrianus dignus imitari; 11—20. Inde calamitatem suam fusius evolvit Poeta, gratiam amissam; feralem ingruere egestatem; amicos, vel exsules, vel inter supplicia cæsos; et rogat quæ sæva adhuc maneant pericula; et quid tanta dignetur mole obruere clientem: numquam enim Æolus se in brevibus probat antris; nec Boreas in colle desævit, sed Alpes et Rhodopen quatit; fulmenque ignoscit salictis, dum quercus et ornos ferit; 21—40. Hoc pro ture et supplicibus ramis datur carmen: suorum misereatur, jubeatque vitam cum fama reverti; et qua dejecerat, eadem fortunam relevet manu, Achilleæ instar cuspidis; 41—49. Sin autem neque precibus, neque lacrymis flectatur, eripiat cingula et militiam; sodalis comitem pellat: insignem scilicet de vate misero triumphum! Audiat hoc communis patria Ægyptus, et Nilus poetæ sui fatum ripis gemat numerosis; 50—58.

USQUE adeone tuæ producit impetus iræ?
Nullus tot finis lacrymis? subtilisne favorem
Permutas odiis? quo mens ignara nocendi,
Quo sensus abiere pii? tantumne licebit
Invidiæ? tantum strepitus valere maligni?

Me dolor incautum, me lubrica duxerit ætas,

quæ a juvene Claudiano scripta intelligitur ex v. 6. Videtur autem carminibus læsisse patronum ante suum, et forte habemus illud, quod quis vocet corpus delicti, Epigr. XXX s. n. 80; quod jam suspicatus est Barthius. Cf. dicenda ad v. 51.

3. *Mens ignara nocendi* pulchra *innocentiæ* descriptio, non stuporis.

4. *Sensus pii*, animus mitis, qui dicebatur esse in Hadriano.

5. *Strepitus* duo, credo, significat, tumultuosos plurimum sermones, et confusos, quibus inimici deferebant Poetam apud Hadrianum.

6. Hæc descriptio criminis Poetæ, collata cum v. 53, ubi se tanquam vatem peccasse innuit, firmat opinionem modo propositam, de causa irarum Hadriani. Conjunctivi illi *dixerit*, *impulerit*, *egerit*, sunt non plane quidem confitentis, nec ta-

Me tumor impulerit, me devius egerit ardor :
Te tamen haud decuit paribus concurrere telis.

Humanæ Superos numquam tetigere querelæ,
Nec vaga securum penetrant convicia cælum.

10

Excessit jam pœna modum : concede jacenti.

En adsum ; veniam confessus crimina posco.

Manibus Hectoreis atrox ignovit Achilles ;

Ultrices Furias matris placavit Orestes ;

Reddidit Alcides Priamo, quas ceperat, arces :

15

Pellæum juvenem regum flexere ruinæ ;

Et Darium famulis manibus doluisse preceptum

Fertur, et ingenti solatus fata sepulcro :

Tradita captivo spatiosior India Poro.

Conditor hic patriæ ; sic hostibus ille pepercit.

20

men valde repugnantis, aut negare crimen sustinentis.

7. *Tumorem* et *tumidum* de ira Noster usurpat etiam alias, V. G. V, 117.

8. Similis deprecatio illi Thaidis expostulationi apud Ter. Eun. V, 11, 26. « Nam si ego digna hac contumelia sum maxime ; at tu indignus, qui faceres, tamen. »

9. *Querelæ* hic non sunt lamentantium et de sorte sua querentium, sed accusantium, ut quum in laude conjugum ponitur in sepulchrali monumento, *sine querela* eos vixisse.

10. *Vaga convicia*, quæ nihil certi et definiti criminis habent : *securum cælum* quod neque curat neque metuit injurias.

13. Cadaver Hectoris intelligit, quod raptare circa mœnia Trojæ rogatus a Priamo desiit Achilles. Hos *Manes* vocat etiam Plinius, XI, 37, s. 54, « Pleræque alitum e

Manibus hominum oculos potissimum appetunt. » Sic XLIV, 72.

14. *Furias* interfectæ a se, patris Agamemnonis ulciscendi causa, *matris* Clytæmnestræ, placavit tandem Orestes : quod est argumentum fabulæ Æschyli, Eumenidum, quo nomine placatas sibi Erinnyas ille appellavit.

15. Priamum ipsum sorori Hecionæ condonatum alii narrant. Vid. Apollod. Bibl. II, 4, 9, p. 113, et II, 6, 4, p. 127.

16. *Pellæus juvenis* Alexander M. est. Vid. ad VIII, 374.

17. Bessus, Darii domini sui interfectorem, crudeliter necari jussit Alexander apud Curt. VII, 5, 40 ; ipsum Darium regio apparatu sepeperi, Justin. XI, extr.

19. *Porum* post victoriam Alexander donavit ampliore regno, quam tenuerat, Curt. VIII, 14, 45.

20. *Conditor* fuit Alexander patriæ communis Hadriani et Clau-

Hunc virtus tua digna sequi : quemcumque Deorum
Læsimus , insultet jugulo , pascatque furorem.

Gratia diffluxit ; sequitur feralis egestas ;
Desolata domus ; caris spoliatur amicis :
Hunc tormenta necant ; hic undique truditur exsul. 25
Quid superest damnis ? quæ sæva pericula restant ?

Emollit rabiem prædæ mortisque facultas :
Prætereunt subjecta feræ , torvique leones ,
Quæ stravisse calent , eadem prostrata relinquunt :
Nec nisi bellantis gaudet cervice juveni 30
Nobiliore fames. Secuit nascentia fata
Livor , et ingesto turbavit gaudia luctu.

diani. Hinc v. 55, *commune solum Pharos* : et *Pharii* nomine designat Hadrianum , n. 80.

21. In Deos se nihil peccasse confirmat : nisi tamen Augustam familiam intelligit , in quam proprie committi majestatis crimen , in qua lædi majestas potuit.

23. Miseriam describit , in quam Hadriani ipsum iræ conjecerint. Videtur autem crimen majestatis conflatum Claudiano ; arrepti familiares et amici. Potuisse ea tempestate crimen hoc nasci ex offensione Magistri Officiorum , luculenter apparet ex constitutione Arcadii et Honorii , quæ habetur l. III C. Theod. ad L. Corn. de Sicariis et doctissimo ad eam commentario Jac. Gothofredi , præsertim § VII , p. 104 , ad verba legis , « Quisquis.... scelestam inierit factionem. de satellitibus , consciis ac ministris ». Dixit delator , « Acerbe ludit Poeta in Magistrum Officiorum inter sodales : ergo conjuravit cum illis ». Sunt hic , nisi fallor , omnia hujus rei phænomena. Cæterum *diffluxit*

placet , ut exprimatur illa dispersio et dissipatio amicorum , de qua Hor. Carm. I , xxxv , 26 : « Diffugiunt cadis Cum fæce siccatis amici. » Nempe *gratiæ* nomine intelligitur multitudo hominum bene cupientium , quam qui habent dicuntur *gratiosi*.—*Feralis egestas* , quam omnes fugiunt , ut quiddam funestum et ferale , instar cadaveris.

27. Vult in pudorem dare Hadrianum , ne crudelior esse velit bestiis. *Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni*. Credo hoc Nasoni , Trist. III , v , 33 , nisi leo esuriat. Cæterum ita ordinari possunt pro nostra linguæ ingenio explicarique verba : Facultas prædæ possidendæ , et inferendæ mortis , emollit rabiem seu rabiosam cupiditatem utriusque rei. Additur *ἐπιήρησις* , *Prætereunt* , etc.

31. *Nascentia fata* , incipientem felicitatem a gratia Hadriani , antea patroni , significant.

32. *Livor* ; invidiæ est rumpere fila nascentia vitæ , seu fati melioris cujusdam juvenis : et fortitu-

Jamjam suppliciis fessos, humilesque, serenus
 Respice : quid tanta dignaris mole clientem?
 In brevibus numquam sese probat Æolus antris ; 35
 Nec capit angustus Boreæ certamina collis :
 Alpes ille quatit, Rhodopeia culmina lassat.
 Incubuit numquam cælestis flamma salictis,
 Nec parvi frutices iram meruere Tonantis :
 Ingentes quercus, annosas fulminat ornos. 40
 Hoc pro supplicibus ramis, pro fronde Minervæ,
 Hoc carmen pro ture dainus : miserere tuorum.
 Me, precor, heu, me redde mihi! gravibusque medere
 Vulneribus, vitamque jube famamque reverti.
 Quæ per te cecidit, per te fortuna resurgat. 45
 Sanus Achillea remeavit Telephus hasta;

dinis est, «Parcere subjectis, etc.»

33. *Serenus*; ut Sol, post disjectas tenebras, serenus est; sic tu, pulsa furoris nube, serenus esto mihi, et me sereno vultu et æquis oculis adspice.

34. *Molem* dicit omnem vim et auctoritatem viri in magna dignitate, qualis est illa Magistri Officiorum, constituti. In *clientis* nomine et humilitatis quædam notio inest, et necessitudinis ejus, quæ potius servare illum ac liberare malo suadeat, quam opprimere.

41. *Supplices rami*, ελπεσιών, baculus vel surculus, foliis mollibus, vel lana adeo, obvolutus: talis est *frons Minervæ*, olivæ ramus, quem supplices præferunt et ostendunt, quo indicant, se lædendi omnem animum abjecisse. Hinc *pacales oleæ* Ovid. Met. VI, 101; et ex Ponto, I, 1, 31: «Adjuvat in bello pacatæ ramus olivæ.»

42. *Pro ture*, quo etiam parvo placantur ipsi Dii. Pronomine *tuo-*

rum apertius hoc indicat, quod clientis nomine illum innuisse modo monebam. Qui se dedit victori, jam victoris est: hujus deinde interest servare dedititium.

43. *Me redde mihi*, h. e. conditionem meam priorem, ut quasi postliminio sim, qui ante iras tuas fueram. Formula optimis usurpata, etiam Tullio.

44. *Vitam* dicit ut optimi quique, Terentius, Cicero, de vita tranquilla et honesta: quod *famam* reverti jubere vult Hadrianum, jam decretum interpositum fuisse videtur, a quo infamia quadam pulsaretur Poeta: infamia proprie dicta notatum non fuisse, apparet ex v. 51. Videtur in sodalis vel amici (v. 24) pœna ipse *ambustus*, ut loquuntur de talis periculi societate. Vid. v. 52.

46. *Achillea hasta; Achilleis hastis*, Med. sec. *herbis* quatuor Vatt. Pal. Rott. Oisel. Heinsius adscripserat Passerat. in Propert. p. 262, et

Cujus pertulerat vires, et sensit in uno
 Letalem placidamque manum: medicina per hostem
 Contigit, et pepulit, quos fecerat ipse, dolores.
 Quod si nec precibus, fletu nec frangeris ullo, 50
 Eripe calcatis non prospera cingula Musis;
 Eripe militiam; comitem me pelle sodalis.
 Scilicet insignes de paupere vate triumphos!

Column. in Enn. p. 415. — *Telephus* ille Mysiæ rex, supplex Achilli, a quo vulneratus fuerat, vel hasta admota, ejusve rubigine (unde derivant curationes quas vocant sympatheticas), vel *herbarum* ope, quarum vim a Chirone didicerat, curatus est. Vid. Passerat. et Brunchk. ad Prop. II, 1, 65; Salvagn. in Ovid. Ibin, 257; Munck. et Staver. ad Hygin. fab. 101. Itaque ex Mythologis edisci non potest, *Achilleæ* hasta, an *Achilleis* herbis hic præferendum sit. Utitur Noster iisdem placatæ magnorum heroum iræ exemplis, quibus Horatius in Canidia sua, Epod. XVII: quæ forte res induxit Cluverium, ut putaret, hic etiam illud tantum Hadriano a Poeta, qui jam tum Stilichonis clypeo tutus fuerit. Quod si ita est, quod tamen non simpliciter ausim affirmare, profunda sane hæc ironia fuerit.

50. *Frangeris; moveris*, Pal. duo Med. *flecteris*, multi; mallet Heinsius, *vinceris*; sed nostro favent tum librorum auctoritas, tum plurima optimorum exempla; sic Tibull. I, viii, « Desistas lacrymare, puer, non frangitur illa »; Propert. II, xviii, « Frangitur in tacita sæpe puella viro »; idem XXVIII, « Frangitur et Juno, si qua puella perit »; Cicero in Bruto,

« injuria accepta, fregit tamen C. Gracchum patientia Octavius ». Ed.

51. *Calcatis Musas* intelligit Poeta, nisi fallor, amicum, de quo v. 24, propter versus punitum vel suos, vel Claudiani. Huic nostro venia data quamcunque ob causam: sed malle se dicit, vel simulat certe, cum amico exulare. Negat *cingula*, h. e. munera et honores militiæ (vid. ad XX, 321), sive ea aulica sit, sive armata, Musis, earumque cultoribus esse *prospera*. Hac ipsa vero petitione illud forte agit, ut revocationem amici extorqueat, ut Senatus Romanus quum in carcerem comitatur Catonem, invidiam fecit Cæsari apud Gell. IV, 10. Huc pertinet illa ironia, v. 53 et 54, similis illi Virgilianæ Junonis ad Venerem, Æn. IV, 93: « Egregiam vero laudem, et spolia ampla refertis, Tuque puerque tuus! magnum et memorabile nomen, etc. » Et sunt sane hæc ultima carminis ita comparata, ut non humilem deprecationem, sed expostulationem viri fortis, sapiant. — *Cingula*; eripe mihi balteum, et omnia privilegia militaria. Cingulo autem quibusdam cærimoniiis adhibitis nobiles ornari consueverant. De quo videndus omnino Casaubonus ad Hist. Aug. p. 210, et Salmasius, p. 295. Ed.

306 CL. CLAUDIANI XXXIX. EPIST. I.

Scilicet egregiis ornabere victor opimis!
Irruat in miseros cognata potentia cives!

55

Audiat hoc commune solum, longeque carinis
Nota Pharos, flentemque attollens gurgite vultum
Nostra gemat Nilus numerosis funera ripis.

54. *Scilicet*, verbum ironiæ accommodatum. Virg. *Æn.* IV, 379: « Scilicet is Superis labor est! »

55. Hinc colligas cognatum fuisse Hadriano Claudianum, et hinc forte ei plus indultum; hinc etiam natam vel fiduciam vel audaciam liberius cum viro agendi. Alexandrinum quidem utrumque fuisse, jam indi-

catum ad v. 20. — Cognationem ego tantum ad patriæ communitem refero: potestas ejusdem gentis et ejusdem, ut ita dicam, cognationis, scilicet Alexandrinæ, insectetur suos cives, irruat in suos cives. Ed.

58. *Numerosa Nili ripæ* propter *septemplicis ostia Nili*.

XL.

II. AD SERENAM.*

ARGUMENTUM.

Quum Orphei in Thracia nuptiæ celebrarentur, dona suo vati facere decreverunt feræ et volucres; itaque præbuerunt lynces crystallæ Caucasæ, gryphes aurum Hyperboreum, columbæ rosas furtim in prato Veneris lectas; 1—10. Cynus quoque a Pado electra adtulit, raraque cinnama extremo Phœnix ab Oriente; nec fuit ulla avium pecudumve, quæ meritæ lyræ munus negaret connubiale; 11—18. Tunc suam Calliopea ornavit nurum opibus Heliconis, ipsam ausa Junonem ad nuptias nati rogare; nec Deorum regina sprevit, ducta vel honore matris, vel pii favore vatis; cui enim sæpe Dea celebrata fuerat ad aras, dictusque Jupiter Titanum victor: ideo conjugium adventu dignata, sacra addidit munera, quæ solos fas habere Deos; 19—32. Quæ vero Orphei fuit Juno, ea esse poterit Serena Claudiano; nimirum Juno astra, terras mariaque Serena regit. Nec Poeta, quum virginem peteret nubendam, promisit se omni divitiarum genere abundantem; sat fuit jussum a Serena conjugium, statimque inflexit soceros tanti majestas nominis; 33—46. Optat tandem, ut sibi contingat diem celebrare felicem sub reginæ oculis, ad Stilichonis castra, soliumque Honorii; nempe illum jungeret purpureus auspex, et dextra daret pronuba uxorem, quam ante literis puellam obtinuit: sed quoniam voto huic invidet mare, orat, ut saltem faveat absens, reditumque annuat secundum, jubeatque lenibus placari ventis æquora, ut illi canant Pierides vota pro servato debita cliente; 47—62.

ORPHEA quum primæ sociarent lumina tædæ,

* Serenæ Stilichonis uxori, de qua n. 29 gratias agit, quod proxenetria sibi et conciliatrix locupletis, ut videtur, sponsæ esse voluerit: quumque ob mare interje-

ctum præsens auspiciū facere nuptiis non possit, rogat, ut absens faveat.

1. *Prima tæda* (pro qua exemplo optimorum dicit *lumina tæda*)

Ruraque completeret Thracia festus Hymen;
 Certavere feræ, picturatæque volucres,
 Dona suo vati quæ potiora darent.
 Quippe antri memores, cautes ubi sæpe sonoræ
 Præbuerant dulci mira theatra lyræ,
 Caucaseo crystalla ferunt de vertice lynces,
 Gryphes Hyperborei pondera fulva soli.
 Furatæ Veneris prato per inane columbæ
 Florea connexis sarta tulere rosis:
 Fractaque nobilium ramis electra sororum
 Cynus oloriferi vexit ab amne Padi;
 Et Nilo Pygmæa grues post bella remenso

/est nuptialis. Est enim altera quoque funebris. Cornelia Lepidi apud Prop. IV, 11, 46, *Viximus insignes inter utramque facem*, a nuptiis ad mortem. Illa primæ tædæ lumina sociarunt Orpheæ Eurydicæ. — *Omnia tædæ*, Heinsius, Advers. I, 9, p. 93.

2. *Thraciam*, Orphei patriam et theatrum, complevit Hymen, i. e. apparatus, solemnitas, clamor nuptialis.

3. *Habemus hic munuscula nuptialia* a clientibus collata, ut Ter. Phorm. I, 1, 5, « Herilem filium ejus duxisse audio uxorem, ei; credo, munus hoc conraditur. » *Vectigal connubiale*, lepide vocat Noster infra v. 18.

4. *Suo vati*; quippe Orpheus delectatus fuerat silvis, in quibus feræ rupesque traxisse dicitur, quod homines a ferino victu deterruerit, vel quod ex visceribus ferarum futura prædixerit.

7. A Caucasi frigoribus lyncas venire facit, credo, ob eam rationem quam Plinii verbis ponemus, VIII,

38: « Lyncum humor (*urina*) glaciatur..... in gemmas..... lyncurium vocatas. » Tale quid quum illius memoriæ observaretur, admiscuisse videtur illud de crystallo, de quo idem Plin. XXXVII, 2, quum indicasset crystallum fieri « gelu vehementiore concreto, addit, non alibi certe reperitur, quam ubi maxime hibernæ nives rigent: glaciemque esse certum est, unde et nomen Græci dedere. »

8. De gryphibus aliquid dictum ad II, 8, 20, *Aurum.... a gryphibus apud Scythas* (hi sunt hyperborei) *erutum*. Plin. XXXIII, 4.

9. *Per inane*, per aera volantes.

11. *Electra, sorores Phaethontis, Cygni, Padus* ejusdem fabulæ partes; quam, si opus sit, facile est repetere ex Ovid. Metam. II, 340; vel, ne longe abeat, hic ad XXVIII, 165.

13. *Pygmæorum cum Gruibus pugna* jam Homericæ fabula est, Il. γ, 6, ubi vet. Scholiastes Pygmæos collocat εἰς τὰ ἀνωτάτω μέρη τῆς Αἰγυπτιακῆς γῆς, πλησίον τοῦ

Ore legunt Rubri germina cara maris.
 Venit et extremo Phœnix longævus ab Euro, 15
 Apportans unco cinnama rara pede.
 Nulla avium pecudumque fuit, quæ ferre negaret
 Vectigal meritæ connubiale lyræ.
 Tunc opibus, totoque Heliconis sædula regno
 Ornabat propriam Calliopea nurum; 20
 Ipsam præterea dominam stellantis Olympi
 Ad nati thalamos ausa rogare parens.
 Nec sprevit regina Deûm, vel matris honore,
 Vel justo vatis ducta favore pii;
 Qui sibi carminibus toties lustraverat aras, 25
 Junonis blanda numina voce canens,
 Præliaque altisoni referens Phlegræa mariti,
 Titanum fractas Enceladique minas.
 Illicet, adventu noctem dignata jugalem,
 Addidit augendis munera sacra toris; 30

Ῥυβινῶν, in Ægypto superiore, ad mare Rubrum, quod margaritas gignit.

14. *Rubri maris*; sæpius prædicat gemmas maris Rubri.

15. De Phœnice fusius ad carmen XLIV, vid. tamen XXII, 420.

18. *Vectigal*; quasi donum deditum ei, qui de feris omnibus tam bene meritus sit. Ed.

20. *Calliope*, Καλλιόπεια, forma Græcis et Latinis non minus usitata, quam altera *Calliope*, Καλλιόπη. Hanc vero matrem Orpheo videntur assignasse, propter prærogativam, quam huic Musæ tribuit Hesiodus Theog. 79, προφασιστάτη ἰστίῃ ἀπαρίτων, deinde regibus illam dat comitem.

25. Est hodie inter Orphicos Hymnus Junonis, ubi sub illius

nomine vis aeris et commoda, quæ inde nascuntur animantibus, suavissime describuntur.

27. De *Phlegræis* Gigantum præliis vid. ad XXXVII, 20. *Enceladum* esse unum Titanum, notum est. Illa copula eam vim habet, ac si dixisset, et præsertim. *Enceladi* inter Orphei argumenta fuisse etiam Gigantomachian, indicatur Argon. 12 et 427, ubi ipse dicit se cecinisse Πηγάτων ἔργ' ἀδῆναι.

29. *Illicet* ultimum actum vel gradum negotii alicujus significat, post quem *ire licet*. Sic modo interpretor Plaut. Epid. V, 2, 19, *Illicet*: vadimonium ultro mihi hic facit. Idem fere significat, ac si diceret, Quid pluribus opus est? quid quæris? Gallus diceret, *Enfin*.

30. *Augere*, ut *mactare*, verbum

Munera mortales non admittentia cultus,
 Munera, quæ solos fas habuisse deos.
 Sed quod Threicio Juno placabilis Orphei,
 Hoc poteris votis esse, Serena, meis.
 Illius exspectent famulantia sidera nutum;
 Sub pedibus regitur terra fretumque tuis.
 Non ego, quum peterem solemnī more procorum,
 Promisi gregibus pascua plena meis;
 Nec quod mille mihi lateant sub palmite colles,
 Fluctuet et glauca pinguis oliva coma;
 Nec quod nostra Ceres numerosa falce laboret,
 Auratæque ferant culmina celsa trabes.

35

40

in honore. etiam deorum usurpatum, hic velut descendit. Dum munere honoratur, simul augeat felicitatem.

31. *Munera*, quibus nemo mortalis colere alium potest.

33. *Junō*; quod Juno fuit Orpheo, id esse potest Serena Claudiano: ambæ simul comparantur; Junonem veneratur cælum, terra Serenam. — *Orphei* dativus græcus; Ὀρφεὺς, Ὀρφέος, Ὀρφεῖ: alioqui Latini dicerent, *Orpheo*.

• 35. Splendida adulatio, ut illa Virgiliana *Divisum imperium cum Jove Cæsar habet*: vel Hor. Od. III, V, 1, *Cælo tonantem credidimus Jovem Regnare: præsens divus habebitur Augustus*.

36. Debent hæc eo scripta tempore esse, quo in fastigio fuit Serenæ et Stilichonis conjugis ejus potentia, paulo post Theodosii mortem, quum tutor vel utriusque, vel Occidentis certe sive Honoriani imperii ille esset, quum jam gener Serenæ esset Honorius, ut apparet ex v. 50. Non solo autem

conjugii nomine ut *reginæ* adulatur Serenæ, sed propter cognitionem atque adoptionem Theodosii patris sui. Ceterum terrarum et maris quoddam imperium assignat Serenæ antiqua in imperatoriam familiam adulatione. Cf. v. 59.

38. *Gregibus*; « Millemeæ... errant in montibus agnæ », Virg. Ecl. II, 21.

39. Hic usus particulæ *quod* post *promisi*, in hujus ætatis scriptoribus notandus, non imitandus.

40. *Glauca* pæne perpetuum olæ et olivæ epitheton apud Nostrum, ut XX, 271; XXII, 278; forte nec sine respectu ad ipsam Minervam glaucam.

41. Dat igitur ipsi *Cereri falcem*, qua fruges quas produxit resecat: quod gestamen illius in antiquo monumento nondum observavi. — *Laboret* hic non morbum aut fatigationem, sed opus simpliciter significat.

42. Aurum, in externa etiam domum facie, tum in utraque Roma, veteri et nova, in usu fuisse constat. Inde *aurea Roma* V. G. XII, 19.

Suffecit mandasse Deam : tua litera nobis

Et pecus, et segetes, et domus ampla, fuit.

Inflexit soceros, et majestate petendi

45

Texit pauperiem nominis umbra tui.

Quid non perficeret scribentis voce Serenæ

Vel genius regni, vel pietatis amor?

Atque utinam sub luce tui contingeret oris,

Conjugis et castris, et solio generi,

50

Optatum celebrare diem! me jungeret auspex

Purpura; me sancto cingeret aula choro!

Et, mihi quam scriptis desponderat ante, puellam

Conjugiis eadem pronuba dextra daret!

43. Commendavit igitur Serena literis Claudianum puellæ et soceris.

45. *Soceros*, socerum et socrum simul intellige, ut apud Virgil. *Andromache Astyanactæ* « ferre incomitata solebat Ad soceros, » *Æn.* II, 456 sq.

48. Duas impetrandi rationes tribuit literis Serenæ: unam, quod ipsa, animus ipsius, *regni genius* videri potest, ut quidquid vult ipsa, illud Rex s. Imperator velle videatur: alteram, quod ipsa *Pietas Augusta potest videri*; cui quis non tribuat quidquid est in potestate? Esse in titulis Imperatorum hujus ævi *Pietatem*, ut dicatur quemadmodum *Tranquillitas*, *Clementia*, *Mansuetudo*, sic etiam *Pietas tua*, notum est. Vid. Spanh. de Pr. et usu num. XV, 6, 1. *Pietas* principum est amor illorum in cives, qui hunc amorem vicissim amant.

50. *Conjux* Serenæ Stilicho præfectus Prætorii erat, h. e. castrorum militum Prætorianorum: *gener* Serenæ Honorius.

51. *Præsentiam* familiæ Augustæ

snis in nuptiis sperare audet, quæ *auspicum* munere fungeretur, h. e. sacram et religiosam et boni omnis auctoritatem illis accommodaret, *auspicatasque* adeo redderet nuptias. Vid. Cic. de Div. I, c. 16: « Nihil fere quondam majoris rei, nisi auspicato, ne privatim quidem gerebatur: quod etiam nunc nuptiarum auspices declarant, qui re omiſsa nomen tantum tenent. » *Dotem præsertim inter auspices consignatam*, docent illæ inauspicatissimæ et obscœni ominis inter Silium et Messalinam nuptiæ apud Sueton. Claud. XXVI et XXIX: unde obiter apparet quam antiquus sit ille ritus hodieque vigens in Gallia, quum reges adhibentur signandis nuptiarum et dotalibus tabulis.

54. *Pronubæ* nomen eo magis hic decet, eo minus defugiendum Serenæ, quod inter solemnes Junonis appellationes est, ut *Æn.* IV, 166; cui *vincla jugalia curæ*, ibid. v. 59. *Dextra* ipsius Junonis epitheton faventis, et adspirantis fe-

312 CL. CLAUDIANI XL. EPIST. II.

Nunc medium quoniam votis majoribus æquor

55

Invidet, et Libycæ dissidet ora plagæ;
Saltem absens, Regina, fave, reditusque secundos
Annue sidereo læta supercilio.

Terrarum tu pande vias; tu mitibus Euris

Æquora pacari prosperiora jube;

60

Ut tibi Pierides, doctumque fluens Aganippe,
Debita servato vota cliente canant.

licitatem. — *Conjugis ejusdem*, Vat. tert. Rott. *Conjugis hanc eadem*, Ambr. tert. Buslid. unde *Conjugio hanc eadem*, legit Heinsius; idem pro *dextra*, *læda* conjiciebat.

58. Hic plane Serenam Jovi Hor-
merico comparat, vel certe Hora-
tiano, Carm. III, 1, 8, *Cuncta super-
cilio moventi*.

59. *Fecerat Serenam terræ ma-
risque dominam*, v. 36. Quod *Eu-
rus* hic memoratur, et v. 56, *Libyca
plaga*, intelligimus Alexandriæ ce-
lebratas esse nuptias.

62. *Vota*, carmina votiva, voto
promissa. — *Servato*; *servate*, Vat.
sec. *Canant*; *sonant*, Vat. quint.
parant, Vat. tert. a manu pr.

XLI.

III. AD OLYBRIUM.*

ARGUMENTUM.

Rogat Poeta Olybrium, cur tamdiu ab illo nihil acceperit literarum; negatque causam moræ esse, vel in scribendo difficultatem, quum mira sit illi tum ad carmina, tum ad orationem ubertas; vel raros qui epistolam ferant nuntios, siquidem assiduo euntium pulvere turbetur via Flaminia; 1—8. Vatem ergo despicit suum Olybrius; quod si Claudiani oblitus sit, jam occidentem accipiet solem Hydaspes, surgentemque videbunt Tartessiaca litora; jam constat nullam exstitisse fidem Oresteam; 9—18. Orat tandem, ut rumpat moras, absensque crebris sodalem doceat epistolis; neque, quum dignatus sit Augustus Maroni scribere tenui, dedecus putet si Claudiano scribat ipse; 19—24.

QUID rear, affatus quod non mihi dirigiſ ullos,
Nec reſcit alterno pollice ducta ſaluſ?
Scribendine labor? ſed quæ tam prona facultas,
Carmina ſeu fundiſ, ſeu Cicerona tonas?
Cedere divitiis animi fortuna fatetur,

* Olybrium conſulem intelligi, quem celebrat carmine I, ſuadet v. 11, et ſocietas cum Probino carm. XLII.

1. *Affatus dirigere*, hoc eſt, epistolam mittere, et *pollice ducere* ſalutem, relinquenda huic ævo. De ſtilo hujus epistolæ et ſimilium ſcriptionum vid. ad XXXIX pr.

2. *Pollice*; manu ſcripta ſalutatio: pars pro toto; intelligit ſcriptam verſibus epistolam, qua arte valebat Olybrius.

4. *Cicerona* græcuſ accuſativuſ licenter adhibituſ in nomine latino. Aliud eſt *Platona* et ſimilia.

5. Etiam hoc græcanicuſ eſt, ſed aureo poeta dignuſ, *cedere*

Et tantas oris copia vincit opes.
 An rarus, qui scripta ferat? quin tempore nullo
 Cessant Flaminiae pulverulenta viae.
 Quum fluat ingenium, quum sit qui dicta reportet,
 Quæ, nisi contemnor, caussa relicta tibi? 10
 Despicias ergo tuum, si fas est credere, vatem;
 Perfidus et spatio debilitatur amor?
 Excidimusne tibi? lucem jam condet Hydaspes,
 Et Tartessiaco, Sol, oriere vado:
 Candescet Geticis Meroe conversa pruinis, 15
 Claraque se vetito proluet Ursa mari:
 Et si jam nostros fastidit Olybrius ignes,
 Constat Oresteam nil valuisse fidem.
 Quin, age, rumpe moras, remoraturasque, sodalem
 Absens eloquio fertilior doce. 20

fatetur, omisso se. — Credere, Rott. Flor. Put. meretur, Buslid.

8. *Via Flaminia* nunquam non pulverulenta est a viatorum et iumentorum motu. Alter ergo amicorum in aula tam fuisse videtur Mediolani vel Ravennæ, alter Romæ. *Via Flaminia* ab Urbe Ariminum usque pertinebat.

13. *Pervertetur rerum natura*: ubi nobis oritur sol, ibi occidet in posterum; ubi septemtrio nunc est, erit meridies.

14. *Tartessiaco*; Tartessus est oppidum Hispaniæ Bæticæ, prope oceanum occidentalem: inde dicitur Tartessus. — *De Meroe* vid. I, 135: *Solstitio Meroen, bruma tentabinus Istrum.*

18. *Constat*, et probabitur hoc exemplo, fidem amicitiae fallere posse etiam eam, quæ sit similis illi, quam Orestes et Pylades sibi invicem præstiterunt, in primis in

affectanda morte vicaria, quum Dianæ Tauricæ esset ab Iphigenia alteruter mactandus. Vid. Euripidis tragoedia, *Iphigenia in Tauris.*

19. *Remoraturusque*, Claver. et Heins. ex MSS. *moraturusque*, MS. *solaturusque*, *memoraturusque*, *miraturusque*, MSS. *Recreaturusque*, conj. Barth. *Resolutumque sodalem... doce*, vel *exoratusque salutem*, conj. Heinsius, vel *resalutatumque*, quod non male. *Remoraturas* audacius fictum forte verbum, sed bona tamen moneta signatum, ut *curatura*, *armatura* e. i. g. a. Voluit, credo, ludere Poeta, et indicare sic omne genus vel impedimenti vel obtentus. Cui lascivire luberet, ille posset dicere, *Aufer mihi moras omnes et remoras et remoraturas*. Certe in omni varietate lectionis nihil est, quod magis placeat. De distinctione nihil dico: eam liberam esse oportere, nemo negat.

Crebraque fecundos festinet litera cursus,

Labris atque animis insinuanda meis.

Dignatus tenui Cæsar scripsisse Maroni :

Et tibi dedecori scribere? Musa, vale.

21. *Fecundos cursus* ; properet et repetat viam sæpius, adeo ut cursus ejus repetitus ac fecundus, seu potius epistola frequens profisciscatur ab ingenio fecundo.

22. *Labris insinuare literas* est osculari, quod solemus in carorum hominum epistolis vel facere, vel factum a nobis nuntiare. Cic. Fam. III, 21 pr. *Complexus sum cogitatione te absentem, epistolam vero osculatus etiam mihi ipse gratulatus sum.* De amantium nugis non opus est dicere.

23. Donatus in Vita Virgilii : *Augustus quum... et supplicibus et minacibus per jocos literis efflāgitaret, ut sibi de Æneide, ut ipsius verba sunt, vel prima carminis Hy-*

pographa, vel quodlibet colon mitteret, etc. *Hypographa* vox ignorabilis. Burmannus, p. VI, n. 32, suspicatur primam ὑπογραφὴν. Quid si *Hypographa* sunt primum in chartas vel ceras, aut poetæ manu aut librarii, conjecta, quos *literatorios* appellat Ausonius?

24. Magnam vim ac δριμύτητα habet hic versus, si ita, ut fecimus, distinguatur. *Et* (cum indignatione, ut αἶψα) *tibi*, Olybri, qui non minus infra Augusti fastigium resides, quam ego supra Virgilii, qualis tum erat, *fortunas elatus sum, dedecori putas ad me scribere?* Si ita est, si ita contemnitur poeta, *Musa mea, vale*; nihil mihi amplius erit cum poesi.

XLII.

IV. AD PROBINUM UT SCRIBAT.*

ARGUMENTUM.

Quærit Poeta quem habitura sint finem mutua silentia; seque timiditatis arguit, vel Probinum superbiæ; 1—4. Multi jam fluxerunt dies, moraturque æternum, dum piget se priorem scripsisse. Incipere vetat reverentia, sed amor hortatur scribere: amor vincat; ut, si quid, ait, peccasse videar, audaciæ, non ingrati animi condemner; 5—12. Tum memorat se, Graia deserta musa, latinos primum composuisse versus, Consule Probino; cui profecto posteriorem debeat felicitatem: lacessitus igitur rescribat roganti, et valeat; 13—18.

QUEM precor inter nos habitura silentia finem?

Quando dabit caras litera grata vices?

Me timidum, vel te potius dixisse superbum

Convenit? alterius crimen utrumque tenet.

Transfluxere dies, et dum scripsisse priorem

5

Pœnitet, æternas itur in usque moras.

Sed quid agam? cœpisse vetat reverentia vestri.

* Non dubium est, eum esse Probinum, cujus cum Olybrio fratris consulatum celebravit Noster *carm. I. Conf. v. 13.*

2. *Vices*; vicissitudinem gratam scribendi ac rescribendi; seu mutuum epistolarum commercium.

3. *Timidus* est inferior vel humili-

lior, si non audet scribere amico majori: *superbiæ* imputatur, si major intermittat officium.

5. *Dies* hic indefinite ponuntur, pro longo tempore.—*Pœnitet*, pœna est, molestum est: neuter vult incipere.

7. *Vestri reverentia* de uno, de-

Hinc amor hortatur scribere; vincat amor.
Fors juvat audentes, Cei sententia vatis.

Hac duce non dubitem, te reticente, loqui :
Audax ut, siquidem penitus peccasse videbor,
Arguar, ingrati non subiturus onus.

Romanos bibimus primum te consule fontes,

Et Latiae cessit Graia Thalia togæ;
Incipiensque tuis a fascibus omina cepi,
Fataque debebo posteriora tibi.

Ergo lacessitus tandem rescribe roganti;
Et patria florens sorte, Probine, vale.

clinantis in barbariem sæculi est : quamquam hic poterat aliquis suspicari, hoc velle Poetam, tui et tui similitudinem reverentia, ut ipse Cicero, *vos magni oratores*, etc. De illo more plurimum numero compellendi unum, nec sine solœcismo *vos adsecutum*, *vos procuraturum*, *vobis recitante*, vid. Barth. ad Rutil. itiner. I, 35. De illa ratione quantum ad principes Falster. smœnitt. philoll. P. II, p. 195.

9. Sententia nota Virg. Æneid. X, 284, *Audentes fortuna juvat* : ubi Lacerda magno numero laudat, qui similia dixerint. Sed *Chius* an *Ceus* vates, qui ejus auctor sit, nescio an ostendi possit. Homerum a quibusdam *Chium* putari, *Ceum* autem esse Simonidem, satis constat. *Prisci* facillimum est; sed lectiones facillimæ raro eadem sunt veræ. — Ἀρχὴ γὰρ τοῦ νικᾶν τὸ θαρρῆν, *Initium victoriæ audacia*; Plutarch.

11. *Audax ut arguar*, h. e. licet accuser et vincar adeo audaciæ.

— *Onus ingrati*, crimen grave, quo premi aliquis dicitur.

13. Hoc videtur dicere, se primum illud carmen in consulatum Olybrii et Probini latinum scripsisse. Alexandria græcis magis literis florebat quam latinis. Musæ bibunt fontes Castalios, etc.

15. *Fascibus*; quidam *fastibus*, quod dici pro *fastis*, sicut et *fastus* pro *fastos*, exemplis etiam optimorum in Thesauris nostris ostensum est.

16. *Fata posteriora*, quidquid bonæ fortunæ post consulatum illum tuum mihi evenierit, tibi, ut auctori fautorique, debebo.

18. *Sortem* intelligam locum in rep. et conditionem vivendi unamquamque : hic summam Aucheniorum gloriam, quam commendat, I, 8 sqq. Sed elegans et facilis etiam est conjectura Heinsii, *arte*, quo virtus omnis, et rerum gerendarum ratio ac prudentia, continetur.

CL. CLAUDIANI EIDYLLIA.*

XLIV.

I. PHOENIX.**

ARGUMENTUM.

Lucus est trans Indos et Eurum, extremi Oceani aquis circumfusus, quem prima tangunt solis lumina orientis; 1—5. Hanc regionem tenet Phoenix, ales Titanus, cæteris animalibus pro æstu non adeundam, ipsique inaccessam homini; 6—10. Superis par volucer: nam sæcula vivendo æquat; neque solet epulis famem saturare, fontibusve ullis restinguere sitim; sed puriori vescitur solis calore, libatque innocuum maris vaporem; 11—16. Igneo micant jubare oculi, vultusque et apex; crura purpurea; præver-

* Quidquid significet *Eidyllii*, quasi tu *formulam* dicas, nomen, (significat autem, nisi fallor, minutum carmen, hexametrum præcipue, narrationem quamdam continens) ea quæ sub hoc titulo hic collecta habemus septem poemata, non ab auctore, ne ab antiquo quidem descriptore ita appellata deprehendimus. Barthius Epigrammatum communi titulo comprehendit, sed quædam in his Eidyl-

lia notius esse monuit. Cæterum digna sunt ingenio Claudiani et doctrina, nec ultima, si pretium spectes, illius opusculorum.

** Hoc carmen, si cui comparare lubeat cum altero hujus tituli atque argumenti, quod Lactantii operibus subungi solet, multam similitudinem utriusque, œconomiam eandem, deprehendet, ut alter imitatus esse alterum videatur. Utrum alteri præferam, vix au-

tuntque Zephyros alæ variis insignes coloribus; 17—22. Hic neque fetu concepto, nec semine nascitur; sed sibi genitor prolesque est, et tot repetit vitas, quot passus est mortes: postquam enim mille emensus est annos, tunc tandem victus ætate deficit; qualis Caucasias pinus evertitur, partim vento et imbre, partim vetustate; 23—35. Jam fulgor decessit, cœu dubia vanescit nube officiente luna; vixque humo tolluntur alæ. Tum sevis defuncti conscius, reditura parat formæ exordia; arentes de tepido colle herbas eligit, acervumque ramis texens odoriferis, una sibi rogam futuraque cunabula componit; 36—44. Hic sedens debilior, clangore solem salutat, cantumque supplice novas præstatura vires poscit incendia. Pium Phœbus solatur dictis alumnum, hortatus ut senium rogo deponat, vitæque rursus accepta, e falso pulchrior sepulchro evadat; 45—54. Hæc fatus, unum e flavis crinibus jacet, statimque volens crematur Phœnix, et mori lætatur, in alteram festinus vitam; fervet odoratus agger, senemque consumit: luna stupet, et rogo parturiente, timet Natura, ne æternam perdat avem, decus immortale, 55—64. Continuo vigor per membra æstuat, venasque inundat sanguis recidivus; jam sponte cineres moventur victuri, et qui fuerat pater, nunc idem prosilit natus; exiguusque geminæ vitæ confinia ignis separat. Inde juvat paternos ad Nilum sacrare manes; tenditque velox alienum in orbem, gramineo portans cadaver tumulo inclusum; 65—75. Innumerae hunc aves comitantur; nec tantis quisquam e millibus ducem antecire audet; sed omnes fragrantia adorant vestigia: sic barbaricas agit turmas

deo dicere, adversus sententiam nempe Barthii ipsiusque Heinaii. Sed amavit nos quoque Phœbus. Jam conferre inter se narrationes de Phœnice inde ab Herodoto, II, 73; poetas componere, et trutina suspendere; Mythologiam inquirere et Allegorias, videre de convenientia cum palma arbore, quæ ποινή Græcis est; de argumento, quod decebant κατ' ἀπόφωρον a Phœnice Christiani ad resurrectionem mortuorum, quam certe hoc symbolo signabant; erat ejus qui librum de

Phœnice justum post Braccium Texelliumque pararet. Qui hoc agat, illum præter Barthianum Commentarium et Bunemannii V. D. ad Lactantium Phœnicem observationes, juvabunt, ut de Voasio, Bocharto et antiquioribus nihil dicam, Ez. Spanhemius, de Usu et Pr. Num. Diss. 5, p. 285, et clariora. Ernesti ad classicum locum Taciti Ann. VI, 28. Nos intra ea nos continēbimus, quæ ad intelligentiam hujus carminis juvare videbuntur.

ductor Parthus, caput gemmis insignitus; equoque invectus ornatissimo, imperio per famulas acies superbit; 76—89. Clara urbs per Ægyptum solem colit; ad quam volat Phoenix, templumque ingressus centum columnis sublime, rogi reliquias paterni dat flammis: divino statim fumo spirant altaria, et odor suavissimus, ad paludes usque Pelusiacas effusus, populos recreat; 90—100. Fortunatam avem, cui vita in morte præbetur; quæ omnia a mundi ortu vidit, novitque quo tempore aquas effuderit mare elatas, quo terram anno incenderit Phaethon; quam nullæ possunt clades, neque ipsæ rapere Parcæ; 101—110.

OCEANI summo circumfluus æquore lucus
Trans Indos Eurumque viret, qui primus anhelis
Sollicitatur equis, vicinaque verbera sentit,
Humida roranti resonant quum limina curru,
Unde rubet ventura dies, longeque coruscis
Nox afflata rotis refugo pallescit amictu.
Hæc fortunatus nimium Titanus ales
Regna colit, solusque plaga defensu iniqua

5

1. *Summum æquor* hic interpretandum esse videtur extremum, a nobis remotissimum, ut imo opponatur, in quantum *imū* est intimum. Non. IV, 440, *Summum*, *extremum*, laudatque illud Virgilii Æn. II, 324, *Venit summa dies, et ineluctabile fatum*; et ex Ciceronis Hortensio, *visit ad summam senectutem optima valetudine*. Sic Noster XXXII, 6, *litora summa* dixit.

2. *Trans Eurum*, ὑπὲρ τὸν Εὐρὸν, ut Hyperboreos dixere Græci, quasi trans et ultra Boream habitantes.

3. *Sollicitatur* lucus, quum ad auroræ exortum et vento illo solemni moventur rami arborum, et aves cantare incipiunt. — *Verbera*, quibus equi percutiuntur.

4. *Rorans currus* Auroræ, non Solis, hoc ipso epitheto intelligitur. *Limina* possunt illa quidem etiam portam quamdam Orientis signare. Sed solet Noster hoc nomen sumere latius, ut βῆλδον illum Homericum, ut solum illud notet æneum, per quod Jovis equi, dum currunt, tonitrua edunt. Vid. VII, 164, et XXIIV, 287.

6. *Nox* dea habet velum s. *amictum* nigrum: pallescit illud velum quum densum et saturatum illum nigrorem paulatim amittit. Vid. XXXV, 363.

8. *Plaga* illa, Soli orienti proxima, *iniqua* est et intolerabilis ægris mortalibus: vid. v. 10. Itaque solus illam possidet Phoenix. — Venit tamen in orbem homini-

Possidet intactas ægris animantibus oras,
 Sæva nec humani patitur contagia mundi :
 Par volucer Superis; stellas qui vividus æquat
 Durando, membrisque terit redeuntibus ævum;
 Non epulis saturare famem, non fontibus ullis
 Assuetus prohibere sitim; sed purior illum
 Solis fervor alit, ventosaque pabula libat
 Tethyos, innocui carpens alimenta vaporis.
 Arcanum radiant oculi jubar; igneus ora
 Cingit honos; rutilo cognatum vertice sidus
 Attollit cristatus apex, tenebrasque serena
 Luce secat; Tyrio pinguntur crura veneno.
 Antevolant Zephyros pennæ, quas cærulæ ambit
 Flore color, sparsoque super ditescit in auro.

bus habitatum; nam hæc avis visa in Ægypto, si Tacito credas.

9. *Æger* mortalium solemne epitheton post Lucret. VI, 1. Sic Virg. Georg. I, 237; Æn. II, 268. — *Aspere dictum, humanus*, quæ hominibus cultus est, mundus contagia habet morbi.

12. *Terit ævum* Phœnix, non ipse teritur; certe nihil deterit illi ævum, quod non recipiat.

13. Nihil eorum, quæ de hac ave narrat, facilius credas, quam illud Plin. X, 2, *Neminem exstitisse, qui viderit vescentem*: credo etiam, qui volantem, stantem, etc.

15. *Ventosa pabula* vapores in aere sublato, mixtum aere humorem.

17. *Radiant jubar*; radiant ob jubar scilicet; sic Græci intelligunt sæpius *κxάτá*.

18. *Sidus cognatum Soli*, splendorem capiti circumdatum describit, quem exhibent nummi V. G. apud Spanhemium, l. c. p. 287,

cum titulo, FELIX TEMPORUM REPARATIO.

20. *Venenum Tyrium* imitatione Virgiliana de purpura, Georg. II, 465, *Alba nec Assyrio fucatur lana veneno*. Sic *venenato operitur* Flaminica Dialis apud Gell. X, 15, i. e. veste tincta purpura, vel colore alio. Hæc quum ita se habeant, tamen puto, non convenire pedibus Phœnicis *venenum* h. e. *φάμακον*, materiam quæ vim habeat immutandi naturam rei cui applicatur. — *Secat tenebras*; sic nostras *Lanaum*, sed audaciori figura:

Qu'un vers tendre après nous exhale encor
 notre âme,
 Et coupe d'un sillon de flamme
 L'ombre éternelle de la mort. Rn.

22. *Flos* in colore significat vividum illum splendorem, quem ars vix imitatur. Si dedisset Poeta *Florsuo*, nemo hic hæsisset, credo, nedum Barthius. Sed potest tamen intelligi.

Hic neque concepto fetu, nec semine surgit :
Sed pater est prolesque sibi, nulloque creante
Emeritos artus secunda morte reformat,
Et petit alternam totidem per funera vitam.

25

Namque ubi mille vias longinqua retorserit æstas,
Tot ruerint hiemes, toties ver cursibus actum,
Quas tulit autumnus, dederit cultoribus umbras :
Tum multis gravior tandem subjungitur annis,
Lustrorum numero victus : ceu lassa procellis
Ardua Caucasio nutat de vertice pinus,
Seram ponderibus pronis tractura ruinam :
Pars cadit assiduo flatu; pars imbre peresa
Rumpitur; arripuit partem vitiosa vetustas.
Jam breve decrescit lumen, languetque senili
Segnis stella gelu : qualis quum forte tenetur
Nubibus, et dubio vanescit Cynthia cornu.
Jam solitæ medios alæ transcurrere nimbos
Vix itta tolluntur humo. Tunc conscius ævi
Defuncti, reducisque parans exordia formæ,

30

35

40

26. *Alternæ est vita*, quæ ipso morte restituitur : *totidem* hio sunt vitæ, quot funera, quia ex unoquoque funere nova vitæ nascitur.

27. *Retorquet æstas vias suas* : a tropico Cancræ reddit Sol versus alterum Capricorni. *Ver actum* et incitatum cursibus suis, dare solet rariolis umbras, folia arborum, quas autumnus abstulit. Mille illos annos per omnes quatuor tempestates describit.

30. *Subjungitur*, vineitur et quasi sub jugum mittitur. Virg. *Æneid.* VIII, 309, *Nulli fas Itale tantam subungere gentem.*

33. *Ponderibus pronis*; præhis et proclivibus ad cadendum.

35. *Vitiosa vetustas*; non vetustas vitiosa est, sed arborem facit vitiosam atque cariosam.

36. Supra v. 17, *jubar oculorum* laudaverat, et mox *stellam*, quæ caput circumdat. Illud decrescit et breve fit, hoc est, parvum; hæc languet.

38. *Dubium est cornu Læne*, quum quis videt, aut vidisse putat per nubila Lunam, ut est *Æn.* VI, 454.

41. *Defunctum ævum*, quo quis defunctus est, sive hypallagen dicas, sive deponens usurpatum passive. Cæterum ridiculus est *Ælian.* Hist. An. VI, 58, qui numerandi scientiam majorem tribuat Phœnici, quam *Ægyptiis* sacerdotibus, quibus

Arentes tepidis de collibus eligit herbas,
Et cumulum texens pretiosa fronde Sabæum
Componit bustumque sibi partumque futurum.

Hic sedet, et blando Solem elangore salutat 45
Debilior, miscetque preces, ac supplice cantu
Præstatura novas vires incendia poascit.

Quem procul adductis vidit quum Phœbus habenis,
Stat subito, dictisque pium solatur alumnus : 50
« O senium posituræ rogo, falsisque sepulchris

Natales habituræ vices, qui sæpe renasci
Exitio, proprioque soles pubescere leto,
Accipe principium rursus, corpusque coactum
Desere; mutata melior procede figura. »

Hæc fatus, propere flavis e crinibus unum 55
Concussa cervice jacit, missoque volentem
Vitali fulgore ferit : jam sponte crematur,
Ut redeat, gaudetque mori festinus in ortum.

Fervet odoratus telis cælestibus agger, 60
Consumitque senem : nitidos stupefacta juvenco
Luna premit, pigrosque polus non concitat axes.
Parturiente rogo, cunis Natura laborat

de elapsis D annis non æque ut illi
constet.

43. Turiferæ arboris sarmenta des-
cribit : quem *cumulum* Noster, eam
commodius Mela, III, 9, *struem*
vocat, *variis exaggeratum odoribus*.
Cf. v. 59.

48. *Adductis habenis stat Sol*, post-
quam vidit Phœnicem : constructio ali-
quantum turbata.

53. Etiam hic est *hypallages* genus,
si ita dedit Poeta, et non *coactus*.
Præ se placere potuit, ne nimis con-
gruerent eam *corpusque coactus*. Sed
potest etiam intelligi *corpus coactum*
a senio, et redactum in arctiorem for-

mam, ut ille Tithonus tandem in ci-
cadam exaruit.

56. *Concussa cervice*, ut hystriæ
jaculantur de suis aculeis unum. Vid.
XLV, 20.

59. *Agger* est ille, quem *cumu-
lum* dixerat v. 43, et vocat *congruent*
v. 93.

60. De *juvenco*, sc. bubus, quibus
Luna vehitur, dictum ad XXXVI,
403.

61. *Axes*, hoc est, *stellæ* (vid.
XXXV, 192) pigri sunt, quia Luna
illos *premit*, retinet, *adductis*, ut
mode Noster v. 48, *habenis*.

62. *Naturam* etiam hic personam

*Æternam ne perdat avem, flammasque fideles
Admonet, ut rerum decus immortale remittant.*

Continuo dispersa vigor per membra volutus
Æstuat, et venas recidivus sanguis inundat.

65

Victuri cineres nullo cogente moveri
Incipiunt, plumaque rudem vestire favillam.

Qui fuerat genitor, natus nunc prosilit idem,
Succeditque novus : geminæ confinia vitæ

70

Exiguo medius discrimine separat ignis.

Protinus ad Nilum Manes sacrare paternos,
Auctoremque globum Phariæ telluris ad oras
Ferre juvat : velox alienum tendit in orbem,

facit, ut XXXVI, 33, quæ laborat, ne in cunis perdat avem, quæ æterna debet esse. Antitheta affectat : *rogus* non perdit hic, sed *parturit* : *cunis* igitur non perdendus, sed servandus, et novo partu proferendus est Phœnix. Ausus sum literula una levissime immutata lucem dare loco et nitorem, ut mihi videtur. *Cunas* jam protulit Heinsius ex Ovid. Met. XV, 405, *Fertque pius cunasque suas, patriumque sepulcrum.*

63. *Fideles flammæ*, quæ depositum reddunt, et splendidius quam accipere remittunt.

65. *Dispersa* in cineres sunt Phœnicis membra; sed statim ab hac dissolutione et purgatione, *vigor* per ea incalescit, et motu huc illuc movetur.

66. Quantum ad rem ipsam eandem hic vim habent *recidivus* et *redivivus*. Præterea in libris antiquis perpetuo fere utrumque nomen permutari videas, non tantum ut *recidivum* dicatur, cui a morte vita rediit, sed ut *rediviva* dicantur lapides et rudera ædificii antiqui ad

novum adhibita. Vid. Thesaurus. Amabat Heinsius, quod sæpe in libris optimis invenerat, *recidivum*, et ad hunc locum studiose ac magno exemplorum numero tuetur. Eo magis illud reliquimus, quum alias sanguini magis *redivivi* etymon conveniat, etc.

68. *Rudem favillam* cogitare licet, ut argentum vel aurum rude, illaboratum.

70. *Confinia*; exiguum separationem, quæ est inter utramque vitam, vitam senis et vitam juvenis; quas vitas exiguus ignis separat.

72. *Manes* hic pro reliquiis cadaveris ponit, ut XXXIX, 13.

73. Quem *Auctorem globum* appellet, obscurum esse non potest his, qui Herodoteam narrationem cognoverint, quam scilicet, ut notam omnibus, ponit Poeta, non explicat. Novus Phœnix format ex *myrrha ovum* (*globum* recte Noster appellat), cui ferendo par sit : illi excavato indit reliquias paternas, easque desert in templum Heliopo-

Portans gramineo clausum velamine funus.
 Innumeræ comitantur aves, stipantque volantem
 Alituum suspensa cohors; exercitus ingens
 Obnubit vario late convexa meatu.
 Nec quisquam tantis e millibus obviis audet
 Ire duci; sed regis iter fragrantis adorant.
 Non ferus accipiter, non armiger ipse Tonantis
 Bella movent: commune facit reverentia fœdus.

75

80

Talis barbaricas flavo de Tigride turmas
 Ductor Parthus agit: gemmis et divite cultu
 Luxurians sertis apicem regalibus ornat;
 Auro frenat equum, perfusam murice vestem
 Assyria signatur acu, tumidusque regendo
 Celsa per famulas acies ditione superbit.

85

Clara per Ægyptum, placidis notissima sacris,
 Urbs Titana colit, centumque accline columnis
 Invehitur templum Thebæo monte revulsis.

90

litanum, etc. Breviter Mela, III, 8 extr. *Ossa pristini corporis inclusa myrrha Ægyptum exportat.*

75. *Gramineo velamine* ipsum illum globum, s. ovum, involvere illum facit Poeta, et ipsa illa gramina arida atque odora forte ignem debent concipere et alere. *Myrrham* non excludi docet v. 95.

77. *Suspensa*, ut *pendere* volatum significat. *Suspensa* enim dicuntur, quæ facili motu huc illuc impelli possunt: ut Sil. XII, 64, *Suspensum hic librans media inter nubila corpus.*

78. *Obnubit*, ut alias *obtexendi* verbo utitur, V. G. XXI, 258, *jaculis obtexitur aer. Convexa* cælum esse Nostro, plus semel observatum.

79. Potest respexisse videri ad Papii locum, qui suam Thebaida in

ipso fine sic alloquitur, *nec tu divinam Æneida tenta, Sed longe sequere, et vestigia semper adora.*

86. Græcatur Noster; signatur Parthorum rex *acu Assyria*; quantum ad *vestem* purpuream, est enim *mur* rex purpureæ conchæ genus: hoc est, indutus est veste purpurea, *acu* picta, vel Babylonico opere distincta.

88. *Ditio* est ipsum jus imperii, quod etiam formulæ consuetæ docent, in ditione habere, sub ditione tenere, etc.

90. *Heliopolis*, ἡλιον πόλις, urbis Solis, descriptio. *Centum columnis* nixum vel *fultum* templum consuetius: sed *accline* referri potest ad fastigium illud tecti utrinque inclinatam, et accline ad columnen.

91. *Thebaica* regio abundat illo

Illic, ut perhibent, patriam de more reponit
 Congeriem, vultumque Dei veneratus herilem
 Jam flammæ commendat onus; jam destinat aris
 Semina relliquiasque sui : myrrhata relucet
 Limina; divino spirant altaria fumo;
 Et Pelusiacas productus ad usque paludes
 Indus odor penetrat nares, completque salubri
 Tempestate viros, et nectare dulcior aura
 Ostia nigrantis Nili septena vaporat.

95

100

O felix, heresque tui! quo solvimur omnes,
 Hoc tibi suppeditat vires; præbetur origo
 Per cinerem; moritur te non pereunte senectus.
 Vidisti quodcumque fuit : te sæcula teste
 Cuncta revolvuntur : nosti quo tempore pontus
 Fuderit elatas scopulis stagnantibus undas;
 Quis Phaethonteis erroribus arserit annus.

105

saxorum genere ex quo portentosa
 opera constructa olim sunt, quæ ho-
 die adhuc admirationi nostræ expo-
 nunt peregrinatores, ut ille Memnonis
 status, de qua est præclarum Ja-
 blonskii opusculum.

93. *Congeriem* hanc *globum* vocat
 Noster v. 93, *canalicum* v. 43, *aggre-
 rum* v. 59.

95. *Mirata Limina* editum ante
 Heinsium; sed *myrrhata* jam Clav. et
 Raph. *Limina*, scripti plerique Hein-
 sii; unde ille conjiciebat, *Culina*. —
Myrrhata Limina, flamma a pinguis
 myrrha globo nutrita. Inter suffi-
 menta hodie esse myrrham constat.
 — *Myrrhata Limina*, templum myr-
 rha plenum relectet. En.

98. *Indus odor* laudatur circum-
 scriptione, XXXV, 82.

100. *Nigrantis Nili*, doctam epi-
 thetam Sivi qui apud Virg. Georg.

IV, 291, *Egyptum nigra fecundat*
 arena : qui etiam נִיְרָנָה Hebræis, et
Melo antiquis Romanis ab hoc colore
 dictus putatur. Vid. G. L. Voss. ad
 Antonii illud p. 585, Tell. *Malonis*
albam filiam.

101. Placet vehementer, licet ha-
 bent histiam metricam, Cajsiana le-
 ctio, *O fili*, digna certe Nostre et hoc
 carmine antithesi.

102. Minime contemnenda Guel-
 ferbytani codicis lectio *suppeditant*,
 intransitive, suppetunt, suppeditan-
 tur.

105. Diluvii descriptio; *scopulas*
stagnantes intelligo montes, in quo-
 rum cacuminibus stant aquæ, stagna
 sunt. Novit Phœnix pro illa sua chro-
 nologica sapientia, de qua ad v. 41
 ex Eliano, quot anni sint a Deuca-
 lione diluvio, quot ab incendio
 Phaethontes elapsi.

Et clades te nulla rapit, solusque superstes
 Edomita tellure manes; non stamina Parcæ
 In te dura legunt, non jus habuere nocendi.

110

109. *Edomita tellure*, victa omni lege terræ, quæ præter solum Phœnicem recipit omnia animalia in suo sinu. — *Stamina*; non Parcæ fila legunt vitæ Phœnicis, si quidem ita renascitur, ut videatur esse immortalis. — *Edomitus*, Petav. pr. *tellure manus*, Oisel. Ed.

110. Itaque consecrationis, sive

ἀποθεώσεως, atque eternitatis adeo symbolum est in nummis Faustinae apud Arschota. T. XLIII. — *Dura*, Vat. pr. Ald., *diva*, Petav. pr. *jura*, Buslid. sed *dura* tuentur Florent. Mod. sec. inc. Heins. Ambros. tert. Put. Petav. sec. Cod. Epigr. Ambr. ed. Parm. *vis* pro *jus*, Morel. pr.

XLV.

II. HYSTRIX.*

ARGUMENTUM.

Nondum crediderat Poeta aves Stymphalidas alis, ceu spiculis, vulnerasse volando; sed nunc data fides, postquam cognovit hystricem: qui quidem porco similis ora; falsæ rigent in fronte setæ; ignei micant oculi; parvique sub hirsuto dorso pedes catuli; 1—8. Exiguam tamen bestiam miro natura tuita est munimento; nam toto stat silva minax corpore, crescuntque in prælium jacula, varios referentia colores et in acumen producta; 9—16. Neque hæc fixa manet acies; hystrix enim sponte dimicat; telis frequentibus; nunc fugiens sequentem vulnerat, nunc velut castris ordine positis, densis spiculis mucronem repellit venatorum; feræ omne militat corpus, et rauco dorsum resonat fremitu: additurque armis calliditas; nec telorum unquam prodigus, servandæ tantum intentus vitæ, solerti regit prudentia ictus; 17—34. Nil majus proficit humanus labor; capris scilicet cornua eripiuntur, subjectoque igne lentescunt in arcus; quibus applicantur funes e nervis taurorum; pennis ferroque arundo instruitur: sed parva telis munitur bellua propriis, fertque secum omnia, opem dedignata externam; et in uno animali omnes belli artes sunt; cujus exemplis credendum est Cydonas et Parthos morem pugnandi edoctos fuisse; 35—48.

AUDIERAM, memorande, tuas, Stymphale, volucres
Spicula vulnifico quondam sparsisse volatu :

* Aristoteles, Hist. An. IX, 39 extr. refert τὰς ὑστρίδας inter τὰ βέλ-
λοντα ταῖς θρίξιν. Sed I, 6, οἱ ὑστρί-

δες referuntur inter ea, quæ ἀκαν-
θώδεις τρίχας habent. Et, VIII, 17,
pr. οἱ τε ὑστρίδες, καὶ αἱ ἀρκτοί. De

Nec mihi credibilis ferratæ fabula pinuæ
 Visa diu. Datur ecce fides, et cognitus hystrix
 Herculeas affirmat aves. Os longius illi
 Assimulat porcum; mentitæ cornua setæ
 Summa fronte rigent; oculis rubet igneus ardor.
 Parva sub hirsuto catuli vestigia dorso.
 Hanc tamen exiguam mire natura tueri
 Præsidio dignata feram; stat corpore toto
 Silva minax, jaculisque rigens in prælia crescit
 Picturata seges, quorum cute fixa tenaci
 Altera succrescit, alternantesque colorum

5

10

genere nominis ipse igitur a se dissidet, quo minus mirum est, Latinis non convenire. Nostro v. 4 est *cognitus hystrix*: sed Calpurn. ecl. VI, 14, = hirsuta spinosior hystri- trice barba. = Verum adjiciamus hic in lectorum gratiam locum Plin. VIII, 35: = Hystrices generat India et Africa spina contectas, ac herinaceorum genere: sed hystri- cibus longiores aculei, et quum inten- dit cutem missiles. Ora urgentium figit canum, et paulo longius jacu- latur. = Qui plura desideret, legat suavissimum carmen Oppian. de Venat. III, 391, et ibi Rittershus. Spanh. ad Callim. H. in Dian. v. 96, p. 199; de historicis animalium ne dicam. Animal hodie quoque no- tum, cujus quatuor specis habet Linnæus.

1. *Stymphalidas* memoravit, XXXIV, 37. Illud de spiculis pin- narum ferreis forte habuit Noster a suo cive Apollonio, qui Argon. II, 1037, de una earum sic canit: Ὅς πα- ρινάσμενος πτέρυγας κατὰ νῆα θέου- σαν 'Ηρ' ἐπὶ οἱ πτερὸν δὲ x. τ. λ. Vid. Schol. et vv. ad ad Hyg. fab. XX et XXX, p. 85: = Aves Stymphalides

in insula Martis, quæ emissis pennis suis jaculabantur, sagittis interfecit Hercules. =

6. *Assimulat porcum*: sunt qui ca- pite lepori magis similem esse dicant. — *Mentitæ setæ*: non enim seta re- vera est, ut porcorum, sed aliquid se- tis simile. Ed.

8. *Catuli vestigia* Noster, lupi si- militudinem observat Oppianus. Sed Noster parvum indicat animal, Oppia- nus lupi etiam magnitudinem paulo minorem tribuit.

12. *Picturata* sunt spinæ alter- nante colore nigricante velut adusto, et albicante, quæ statim vocat spa- tia *internigrantia*. Porro horum jacu- lorum *altera* subinde *seges*, *tenaci* *cute* animalis *fixa*, succedit et *succres- cit*, et *tincta* alternis coloribus, *exit* et formatur in *speciem pinnae*, non simplicis (quæ est una series sudium, vallorum, palorum, aggeri infixorum) sed *solidæ* e continuatis seriebus constantis. Hæc *seges*, quantum ad singula spicula quibus constat, le- vis est ac polita, quo facilius pene- trat, ac sensim seu paulatim tenua- tur, donec in extremo acuta valde fiat.

Tincta vices, spatiis internigrantibus, exit
In solidæ speciem pinnæ, tenuataque furtim
Lævis in extremum sese producit acumen.

15

Sed non hæc acies ritu silvestris echini
Fixa manet : crebris propugnat jactibus ultro,
Et longe sua membra regit, tortumque per auras
Evolat excusso nativum missile tergo.
Interdum fûgiens Parthorum more sequentem

20

14. *Internigrantibus spatiis* ea forma dixit, qua Plinius, XXXVII, 10, *Leucochrysos* gemma fû, certe existere intelligitur, *Chrysolitho interalbicante* (quod mutare non debebat Harduinus); qua *interlucere* et *intermicare* Noster, et *internitere* plus semel Plinius; qua Noster, XXXV, 100, *interviret*. Sed usus est hoc ipso verbo Statius Theb. VI, 336, ubi facit equas Admeti *maculis internigrantibus albas*.

15. *Pinnam solidam* jam breviter descripsimus. Superest ut hic monemus, quod in Thesauris non satis expressum est, *pinnam* nomen non modo de illo genere muniti poni, quod vulgo omnes ita vocant, murum tenuiorem crassiori impositum intermissis spatiis, etc. sed esse debere etiam, quod modo indicavimus, sudes, palos, infixos summo aggeri vel ad perpendicularium, vel linea paulum ab horizontali declinante. Ex hoc genere fuit ille agger a Cæsare structus ad Masiliam, de quo Lucan. III, 385 : « densas tollentia pinnas Cespitibus, crudaque extruxit brachia terra. » Brachia hujus aggeris quæ cespitibus et cruda terra constarent, quas alias habere potuerunt *pinnae*, et quidem *densas*? Tales intelligo apud eundem Lucan. IV, 432, ubi in re

navali memorat « tremulis tabuleta minantia. pinnae » Tales Cæs. B. Gall. V, 40, « Turres contabulantur, pinnae loriceque ex cratibus atextuntur. »

17. *Silvestris echinus*, qui ericius, erinaceus vel herinaceus dicitur. An sit apud romanum scriptorem antiquum *echinus* de terrestri animali, nondum observavi. Certe festinavi, quum in Stephaniano Thesaurio dixi, Varronem putare *echini* nomen esse in terrestri animali antiquius. Antiquiorem Nostro auctorem nondum habeo.

19. *Aculei sunt membra hystricis*. Hæc *regit* etiam in longinquum, h. e. dirigit in locum destinatum, collineat. Videtur hoc verum esse posse hactenus, ut impetus ille horrentis corporis dirigatur versus locum unde vis ingruit, ut canum pili, et plumæ gallorum gallinaceorum, collum vestiantes, eriguntur et horrent versus eum in quem impetum meditantur. Conf. dicenda ad XLV, 8.

20. *Excusum tergo*, omni vi concussum, ut exeat quidquid maturum est ad excutiendum.

21. Consuetudo Parthis pugnandi ratione, ad quam alias etiam Noster respicit. — *Sequentem; sequentem*, Pal. duo Med. male.

Vulnerat : interdum, positis velut ordine castris,
 Terrificum densa mucronum verberat unda,
 Et consanguineis hastilibus asperat armos.
 Militat omne feræ corpus, vibrataque raucō
 Terga fragore sonant. Stimulis accensa tubarum
 Agmina collatis credas configere signis :
 Tantus in angusto strepitus furit ! Additur armis
 Calliditas, parcusque sui tumor, iraque numquam
 Prodigæ telorum, caute contenta minuari,
 Nec nisi servandæ jactus impendere vitæ.

25

30

Error abest : certum solertia destinat ictum,
 Nil spatio fallente modum ; servatque tenorem
 Mota cutis, doctique regit conamina nisus.

Quid labor humanus tantum ratione sagaci

35

22. Qui castra ponunt, illi ad bellum se justum ac serium comparant.

23. *Terrificum* quiddam, δεινόν, verberat, h. e. collisionem spinarum suarum strepit : quale quid quotidie licet observare, in gallis quos Indicos vulgo vocamus vel Calecuticos, qui cum strepitu quodam et crepitu rotare caudam et erigere quidquid vel pinnarum vel plumarum est, solent. Hunc statim *raucum fragorem* appellat. *Unda mucronum* est motus omnium simul aculeorum, reciprocos præsertim, ut quum segetem ventus impellit, vel exercitus subrectis armis movetur.

24. *Consanguinea hastilia* ex eodem unius animalis sanguine orta, et similia adeo.

28. *Tantus in angusto* ; tantum strepitus edit parvum istud animal in angustiis. Ed.

29. *Tumor* quam pulchre dicatur ira et in hoc animali, et in plerisque

videmus, quæ augentur, inflantur, intumescunt ab ira.

31. Venuste possit aliquis hoc versu uti, ad indicandum illud quod inculpatae tutelae moderamen vocant philosophi. Recte sane armis uti dicas eum, qui non nisi servandæ vitæ ictus illorum et vulnera impendat.

33. *Modum* hic vocat directionem, collineationem, quæ etiam in longum spatium non aberrat. — *Servatque tenorem* ; ejus cutis mota tam certa est ad scelum dirigendum, ut non fallatur spatio, ut optime observet spatium et tempus tenendum in spiculo vibrando : sicque hystrix symbolum est fortitudinis sapientissimæ, quæ cominus et eminus hostem prudenter petit. Ferunt Ludovicum XII, *Patrem populi*, delectatum esse effigie hystricis coronam ferentis, cum hoc titulo, « Cominus et eminus ». Ed.

35. Naturalis sagacitas (quæ uti-

Proficit? Eripiunt trucibus Gortynia capris
 Cornua; subjectis eadem lentescere cogunt
 Ignibus; intendunt taurino viscere nervos.
 Instruitur pinnis, ferroque armatur arundo.
 Ecce brevis propriis munitur bestia telis,
 Externam nec quærit opem : fert omnia secum;
 Se pharetra, sese jaculo, sese utitur arcu.
 Unum animal cunctas bellorum possidet artes.

40

Quod si omnis nostræ paulatim industria vitæ
 Fluxit ab exemplis; quiquid procul appetit hostem,
 Hinc reor inventum; morem hinc traxisse Cydonas
 Bellandi, Parthosque retro didicisse ferire
 Prima sagittiferæ pecudis documenta secutos.

45

tur conformatione et structura totius corporis musculorum certe et cutis (mechanica) plus in hystrice proficit, quam operosum illud sagittandi artificium, quod describit, et comparat cum hystricis jaculatione, Poeta.

36. Cretenses, quorum urbs Gortyna, nobilissimi ab hac sagittandi arte, cornua illa caprorum elastica ad arcus adhibuere. Lucan. III, 186, "nec Eois pejor Gortyna sagittis." Nihil frequentius poetis, quam *cornu* vocare arcum, ab hac solempni ejus materia.

37. Hæc ratione utuntur fabri etiam carpentarii et similes ad ligna inflectenda.

38. *Taurinos mittere*, al. Sed jam

taurinos viscere, Vien. et Bas. marg. Alii, *taurino e viscere nervos*. Non satis constituo, volueritne Poeta indicare *nervos taurinos* intendi arcubus, h. e. penes; an intestina illorum torqueri in nervos arcuum. *Fiscus taurinum* potest, credo, significare utrumque.

39. Grata brevis. Pinna instruitur utrinque infixâ inferior seu posterior pars sagittæ, ne illa parte præponderare possit.

44. Si aranea texendi artem docuit, ædificandi liber, venæ secandæ hippopotamus, ibis alvum curandi clysmate rationem ostendit, etc.

46. *Cydones*, seu Cydonii, Cretensis ipse quoque populus.

XLVI.

III. TORPEDO.*

ARGUMENTUM.

Nota omnibus ars torpedinis; quæ molli connixa tractu, attritis vix arenis serpit; sed latus gelido armatur veneno, quo cuncta animalia rigent; 1—7. Ipsa naturam dolis juvat, jacensque longe per algas, vivos impune devorat pisces; 8—11. Si quando imprudens vestitum cibis hamum hauserit, non vano conatur morsu vellere; sed captiva meminit sui, sævoque immisso per aquas halitu, pendula sequitur fila veneni vis, et arundine emensa, victricem sanguine concreto dextram ligat; 12—14. Hoc damnosum onus piscator rebellemque prædam jactat, et redit exarmatus amissa avena; 12—24.

QUIS non indomitam diræ torpedinis artem
Audiit, et merito signatas nomine vires?
Illa quidem mollis, segnique obuoxia tractu
Reptat, et attritis vix languida serpit arenis.
Sed latus armavit gelido natura veneno;

5

* Νάρκην vocant Græci. Bis de illa canit summus poeta, Oppianus, II, 55—84, et III, 149—155. Utrumque locum videtur si non præ oculis, in memoria tamen Noster habuisse.

1. *Diram* merito vocat; certe voracem et in pisces alios grassantem describit etiam copiose Oppianus.

3. *Obuoxia tactu*, Vien. Bass. marg. Ald. et MSS.

5. Posset hic quidem *latus* ut alias de toto corpore intelligi: sed λαγόνας, *lumbos*, appellat Oppianus diserte, II, 62, radios utrique lateri adnatos (Κερκίδας ἐμπεφύσας παρὰ πλευρὴν ἐκάτερθεν), quos qui attingat, ejus statim robur extingui, etc.

Et frigus, quo cuncta rigent animata, medullis
 Miscuit, et proprias hiemes per viscera duxit.
 Naturam juvat ipsa dolis, et conscia sortis
 Utitur ingenio, longaeque extenta per algas
 Hac confusa jacet, successu læta resurgit,
 Et vivos impune ferox depascitur artus.

10

Si quando vestita cibus incautior æra
 Hauserit, et curvis frenari senserit hamis;
 Non fugit, aut vano conatur vellere morsu :
 Sed propius nigræ jungit se callida setæ,
 Et meminit captiva suâ, longaeque per undas
 Pigra venenatis effundit flamina venis.
 Per setam vis alta meat, fluctusque relinquit
 Absentem tentura virum : metuendus ad imis

15

7. *Proprias hiemes*, quas dispensare, transfundere in alia animantia suo arbitrio possit.

8. *Consciam sortis suæ*, i. e. naturalis hujus muneris esse torpedinem, vix persuaseris philosopho. Poetæ quidem licet non hoc tantum, sed sensum dare et conscientiam et agendi voluntatem ipsis quoque inanimatis. Tractat divinitus hunc locum Oppianus. Breviter Horat. Ser. II, 1, 52 : « Dente lupus, cornu taurus petit; unde, nisi intus Monstratum? » Pene poetice Tullius de N. D. II, c. L, quem locum ponemus, quia etiam torpedines nominat : « Jam illa cerminis, ut contra metum et vim suis se armis quasque defendat : cornibus tauri, apri dentibus, morsu leones : aliæ fuga se, aliæ occultatione tutantur; atramenti effusione sepis, torpore torpedines, multæ etiam insectantes odoris intolerabili fuditate depellunt. » Cæterum jungenda sic puto

verba : Torpedo conscia est sortis ingenii, h. e. naturæ quam sortita est, ingenii, quod sorte divina illi attributum est. Sortis, μοῖρα, quidquid unicuique Deus attribuit, ingenium quod ingenitum est. Oppianus 'Η δ' εὖ γινώσκουσα θεῶν γέρας εὖ εἰδετο, bene intelligens, quale Dei munus acceperit. *Hæc igitur sorte ingenii confusa torpedo, jacet, etc.*

10. *Successum* illum, quo læta sit torpedo, intelligi voluit Noster : sed ponit discrete Oppianus, Καίτοι δ' ἀστεμφής, οἷα νέκυς· ὃς δὲ καὶ ἔχθρὸς Ἐγγράμῳ λαγόνεσσιν, ὃ μὲν λόγος.... Jacet immota, ut mortua; quicumque vero piscis lumbis ejus accesserit, solutus (velut paralyti tactus) cadit... ipsa vero celeriter exsilit, ἥ δὲ θεῶς ἀνόρουτος x. r. λ.

18. *Vis alta; atra*, alii.

19. *Tentura*, ut retentura, a tenendo; forma cujus exemplum nescio an supersit aliud.

Emicat horror aquis, et pendula fila secutus
Transit arundineos arcano frigore nodos,
Victricemque ligat concreto sanguine dextram.

Damnorum piscator onus, prædamque rebellem,
Jactat, et amissa redit exarmatus avena.

20. *Horror*; frigus quod parit horrorem et tremorem in corpore piscatoris. Ed.

21. *Transit*, penetrat arundinis nodos, et manum ipsam piscatoris. Sed de torpedine Petrus Gillius: « Hujusce piscis torporem mea manus tactione periclitatus sum; sed haudquaquam mihi manus tantopere obtorpuit, quam scriptores decantant. Horror non modo letalis non est, sed non ita multo post evanescit. » Id quod Scaliger ostendit, Albertumque et Cardanum hoc frigus nimium extollentes errasse probat. Ed.

22. *Negat*, pro *ligat*, Vat. tert. *concerto*, Put. *conserto* Buslid. Ed.

24. *Exanimatus*, unus. *Hubena*, tres Vat. Pal. *harena*, Exc. Put. *arena*, omnes alii, quod longe potius. — In hoc carmine mira suavitas et elegantia. Ed.

N. B. Quum per omnia fere orbis cogniti maria vim suam exerceat torpedo, quid mirum si Veterum prudentiam non fefellerit frigus illud invictum, vel potius *electrica facultas*, a Claudiano hic memorata? Verumtamen, quod illi aut ignorarunt aut prætermiserunt silentio,

juxta circulum æquinoctialem invenire est quosdam pisces, longe acriori potentia instructos; quos inter memorantur *Trichiurus Indicus*, *Tetrodon electricus*, *Silurus electricus*, *Gymnotus electricus*. Iis ingentum est organum quoddam singulare, in quo residet vis illa non magis ad nocendum, quam ad tegendum magice disposita. Cæterum cognoscere cupienti quibus armis, quonam electrico apparatu (*batterie électrique*) utantur tres id genus pisces, adeundus est vir cl. Geoffroy St. Hilaire, *Annales du Museum*, 1er volume.

Anno 1800, dum Americæ meridionalis plagas perlustraret, vir nunquam satis laudandus de Humboldt Gymnotum, in loco natali deprehensum, multisque observatum experimentis, accuratissime descripsit (vid. *Relation de son voyage; Zoologie*, tomo I, pag. 49 sqq.) In illo quoque opere invenies quomodo se accingant incolæ ad capiendum hunc piscem qui sæpe in sex pedum longitudinem porrigitur, tantoque se commovet impetu, ut equos, in lacubus parum altis sibi obvios, valeat enecare. Ed.

XLVII.

IV. NILUS.*

ARGUMENTUM.

Poeta extollit felicitatem eorum qui agros arant Ægyptios : nam Ægyptus ferax est sine ventis et pluviis, solaque imbres habet serenos, scilicet aquas Nili sui exundantis; qui mediis ab austris elapsus, torridæ Zonæ Cancrique patiens, in Ægyptum procurrit de fonte omnibus ignoto; ferturque ideo creatus sine teste, cælum cognoscere alienum; 1—14. Inde per totam effusus Libyam, Æthiopum regna alluit, Meroenque, Blemyas et Syenen; hunc bibit Garamas infrenis, Girschæusque domitor ferarum; 15—23. Non vero iisdem causis, neque eodem tempore exundat Nilus, ac cæteri fluvii: non enim glacie soluta, nec scopulis imbre circumfuso; quumque hiems alias producat undas, tunc ille intra ripas cohibetur, et jure mutato tumescit, tunc quum alia cessant flumina; quasi Nilo natura reddat quod æstas ex omni fluvio detraxerit; et quo die solem ardentior Canicula inflamat, terræque meatus coercescet flamma, tunc Nilo bruma adportat tempestatem contrariam; 24—36. Solitam Nilus referens undam languentibus agricolis effluit Ægæo stagnantior, Ionio acrior mari, seque per agros explicat patentes; fluctuant arva, remis novalis sonant; pastorque sæpius, æstivo somno jacens, armenta cum stabulis cernit natantia; 37—42.

FELIX, qui Pharias proscindit vomere terras!

* De Nili originibus, miraculis, fabulis dicere, libri opus est, non annotationis. Paucissima hic expectet lector, præter qualemcumque eorum, quæ Poeta canit, declaratio-

nem. Indicemus primum locos quosdam classicos, ut Herodoti, II, 17; Diod. Sic. I, 32; Vitruv. VIII, 2, qui miris ambagibus ex Atlante monte effusum circumducit; Stra-

Nubila non sperat tenebris condentia cælum,
 Nec graviter flantes pluviali frigore Coros
 Invocat, aut arcum variata luce rubentem.
 Ægyptos sine nube ferax, imbresque serenos
 Sola tenet, segura poli, non indiga venti:
 Gaudet aquis, quas ipsa vehit, Niloque redundant,
 Qui rapido tractu mediis elatus ab antris,

bonis bona parte libri XVII; Lucani, X, 193; Sen. Q. N. IV, 2; Melæ, I, 9; Plinii, V, 9; Plut. de Placit. IV, 1. Qui abstrusiora de ea re philologemata velit recensere, ei proderit Spanhem. ad Callim. Del. 207. Cæterum plane nondum noti sunt fontes Nili, quippe quos nullus ex Europa viator hactenus invisere potuerit: aliquam tamen de questione sæpius agitata certitudinem afferre visus est Gallus quidam haud inglorii nominis, *Caillaud*, dum ipse anno 1821 Ægyptiacum exercitum sequeretur. Is scilicet usque ad locum dictum *Singué* pervenit ad decimum gradum latitudinis, et *album fluvium* transiit, qui est principalis Nili alveus. Ex multis igitur indiciis ab eo recensitis et in lucem brevi prodituris, edente V. C. *Jomard*, satis constat Nili fontes esse in regione, dicta *Donga*, inter meridiem et occidentem regionis cui hodie nomen *Sennâr*, olim *Meroe*, ad septimum gradum latitudinis Borealis; quin etiam fluvium ipsum e *Lunæ montibus* oriri, mediam inter Africam. Putabant autem Veteres primum Nili alveum esse fluviolum hunc, qui dicitur *Gir*, quique meridiem versus ex Atlante fluit; unde hic *Claudianus*, «Hunc (Nilum) bibit *Girrhæus*». Falsum autem illud innuit vir cl. *Barbié du*

Bocage, quum prorsus discrepent *Gir* et *Nilus*, et longe alter distet ab altero. Vide quæ memorantur in Opere omnibus doctrinarum divitiis abundanti quod inscribitur: *Précis de la Géographie universelle*, par *M. Malte-Brun*, tomo IV, pag. 441, lib. LXXXI princ. Ed.

2. Hyperbolica esse, quæ de negatis omnino Ægypto pluviis narant Veteres, hodie, credo, constat. Multus est in ea re *Plin. Pan. c. XXX*, *Ægyptus alendis*, etc. Vide *Nost. edit. vol. II, pag. 180. Ed.*

4. Denuntiari ab *Iride* pluvias, quin effici, tralatitium est. *Ovid. Met. I, 270*, in apparatu diluvii, «densi funduntur ab æthere nimbi. Nuntia Junonis, varios induta colores, Concipit Iris aquas, alimentaque nubibus adfert.» Illud *rubentem* late patere, et colores omnes quatenus lucidi sunt complecti, etiam hic locus indicat. Sic *X, 187*, «Mavortia signa rubescunt Floribus.» Vid. ad *XIX, 7. — Arcus... ruberent*, *Buslid.*

5. *Imbres serenos*, acumen ex anthiteto nostris auribus non valde acutum. Sed nempe *imbres* ut *rores* de omni humore licet poetis Latinis dicere.

7. Liberior constructio: debebat ex lege grammatica, quæque *Nilo redundant.*

Flammigeræ patiens Zonæ Cancricque calentis,
 Fluctibus ignotis nostrum procurrit in orbem,
 Secreto de fonte cadens, qui semper inani
 Quærendus ratione latet; nec contigit ulli
 Hoc vidisse caput: fertur sine teste creatus,
 Flumina profundens alieni conscia cæli.
 Inde vago lapsu Libyam dispersus in omnem
 Æthiopum per mille ruit nigrantia regna,
 Et loca continuo Sôlis damnata vapore
 Irrorat, populisque salus sitientibus errat,

9. *Cancr*, Tropici, ultra quem, versus Æquatorem, omnes; Jesuitarum apostoli et Schererus, contra Ludolfi et Lobii fidem, ultra Æquinoctialem adeo, et propius Capricorni Tropicum, fontes Nili removent: quos deserunt recentissimi, præsertim Danvillius.

11. *Secretus* hic est occultus, incognitus. *Inanis ratio*, frustra suscepta. Quam laboriose hoc egerit Herodotus, ipse narrat, et de Ægypti regibus Strabo, ll. cc. de omnibus ad suam ætatem peculiari opere Is. Vossius, qui recte quidem illud admonet, non esse proprie unum majorum fluminum fontem, unam scaturiginem, quum pluribus ignobilibus et nomine carentibus rivis collectis demum quod inde confluit nomen accipere, interdumque id ipsum nomen, alio sibi, minore etiam, admixto, amittere soleat: sed non bene inde totum studium indagandi fontes vanitatis arguas. Cæterum quum totum hoc pendeat a fide accolarum, eorumque, qui ab his accepere, nihil videtur melius esse, quam manere interim in his, quæ in Æthiopica Historia ejusque Commentario,

L. I, c. vii, dedit decus Germaniæ, Hiobus Ludolfus, ad cujus fidem, a Jesuitis quibusdam apostolis sollicitatam, qui Nili fontes multis ultra Æquinoctialem gradibus removent, quorum sententiam peculiari charta Homannus exhibuit, rediere Hasius nostras, et summus hodie Geographus Danvillius.

14. *Alienum cælum* vocat Zonam torridam. Quin, quod *vago* demum lapsu in Libyam omnem dispersus, per mille regna Æthiopum ruere dicitur, videri possunt a Claudiano Ptolemæum secuto, ultra Æquinoctialem removeri Nili origines. Sed cavet sibi, ne quid statuatur, aut diserte ponat. Hanc porro populorum enarrationem, cui similis est XXI, 233, non ita accipio, quasi illos omnes percurrat Nilus: quod de Syene et Merne verum est; sed hoc modo velle Poetam arbitror, ultra illos populos remotos esse Nili fontes. Quamquam post mirabilem Vitruvii opinionem, et iter, quo Nilum circumducit, etiam Poetæ, et Alexandrini, verba audire operæ pretium est.

15. *Inde*; ex regione meridiana

Per Meroen, Blemyasque feros, atramque Syenen.
 Hunc bibit infrenis Garamas, domitorque ferarum 10
 Girrhæus, qui vasta colit sub rupibus antra,
 Qui ramos ebeni, qui dentes vellit eburnos;
 Et gens compositis crinem vallata sagittis.
 Nec vero similes causas crescentibus undis,
 Aut tempus, meruit : glacie non ille soluta, 25
 Nec circumfuso scopulis exuberat imbre.
 Nam quum tristis hiems alias produxerit undas,
 Tunc Nilum retinent ripæ : quum languida cessant
 Flumina, tunc Nilus mutato jure tumescit.
 Quippe quod ex omni fluvio spoliaverit æstas, 30
 Hoc Nilo natura refert, totumque per orbem
 Collectæ partes unum revocantur in amnem.

Æthiopum, a quibus Nilus dictus est *Astapus*, id quod Æthiopum lingua significat aquam e tenebris profluentem. Ed.

19. *Blemyes* seu *Blemmias* et *Garamantes* non satis certi situs, intra Æquinoctialem tamen et Tropicum Cancri, ad sinistrum litus Nili. *Meroe* et *Syene* Nili insulæ. *Girrhæi*, accolæ *Gir* fluminis, de quo ad XXI, 251, aliquid dictum est.

21. *Qui vasta colit*, etc. non est Girrhæorum descriptio, sed periphrasis etymologica Trogloditarum, qui inter Nilum et sinum Arabicum habitabant.

22. Æthiopum descriptio forte ex Herodoto, qui III, 97, memorat, illos sua adhuc ætate tertio quoque anno interjecto Persis, tributum nomine, etiam pependisse *θηκοσίας φάλαγγας* (*phalangas*, cylindros, trabes) *ἑβένου, καὶ εἰσάπαντος ὀδόντας μεγάλους ἑίκοσι*. Hinc *ebenus Meroëtica* non *Mareotica* legendum Lucan. X, 117, coll. 303, viderunt viri

docti. De ebено, Plin. lib. XII, 8.

23. De hoc Meroensium more dictum ad VII, 21.

25. *Meruit* non dubium est, quin simpliciter significet hic, accepit a natura, divinitus hoc habet, etc. Quod ad rem ipsam, similiter fere disputat Herodotus, l. c. Sed disertè Strabo, l. c. p. 543, 20, Οἱ ἀρχαῖοι στοχασμῷ τὸ πλεόν, οἱ δὲ ὕστερον αὐτόπται γενηθέντες ἤσθοντο ὑπὸ δμβρων θερινῶν πληρούμενον τὸν Νεῖλον, τῆς Αἰθιοπίας τῆς ἀνω κλυζομένης, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἐσχάτοις ὄρεσι παυσαμένων δὲ τῶν δμβρων, παυσμένην κατ' ὀλίγον τὴν πλημμυρίδα κ. τ. λ. Conjectura Veteres fere, oculis autem suis posteriores deprehenderunt, inundata ab æstivis imbribus superiore Æthiopia, in extremis maxime montibus, impleri Nilum; remittentibus imbribus, cessare etiam paulatim inundationem. Hæc hodie quoque, quod sciam, ut certa sumuntur, v. g. a Ri. Pocokio.

30. Dicere videtur aliquid : sed

Defectu, quæ causa jubet pallescere Solem ;
 Unde rubescentes ferali crine cometæ,
 Unde fluant venti, trepidæ quis viscera terræ
 Concutiat motus, quis fulgura ducat hiatus,
 Unde tonent nubes, quo lumine floreat arcus ;
 Hæc mihi quærenti, si quid deprendere veri
 Mens valet, expediat. Lapis est cognomine Magnes,
 Decolor, obscurus, vilis : non ille repexam
 Cæsariem regum, nec candida virginis ornat
 Colla, nec insigni splendet per cingula morsu :
 Sed nova si nigri videas miracula saxi,

cretio passim, quæ elementa alias vocant, corpuscula, in quæ denique corpora quævis resolvantur. Ne solocum sit laborat, jubet ; intelligamus plenam orationem obversatam Poetæ hanc, rimatur defectum, quo defectu laborat Luna, etc. Deinde unde sint rubescentes rel.

3. De Solis defectu vel eclipsi loquitur : quamquam nec illud inauditum antiquis, nec nostra ætate phænomenon, Solis velut expallescentis. Plin. XX, 30, *Fiunt prodigiosi et longiores solis defectus : qualis occiso dictatore Cæsare et Antoniano bello, totius pæne anni pallore continuo.*

4. Antiqua superstitio a cometis sibi publica mala metuebat : hinc *feralis crinis*, mortium ac pestilentis nuntius.

5. *Fluere* pulchre dicuntur venti ; fluidum enim aer vel maxime, *flare, fluere, flagrare* cognata verba e sono venti, aquarum, flammæ ducta.

6. *Hiatus* eadem figura dicitur, qua apud Græcos *Χάσμα*, qua nostri, *es thut sich der Himmel auf* :

facile fingunt sibi homines, illud cæruleum, quod sereno cælo videmus, solidum quiddam esse, idque findi scindique a fulgure.

8. *Floreat* pulchre varietatem colorum Iridis vigoremque exprimit. Hoc genus quæstiones acervat et proponit, sed multo majore doctrinæ subtilioris apparatu in suo Mallio, XVII, 100. Sententia autem hæc est : qui miracula naturæ cælestia et totum orbem terrarum afficientia rimantur, illi mihi rem parvam et sensui expositam expliçant : ut simul rideat eos, qui cæli scrutantur plagas, et quæ ante pedes sunt, ignorant.

9. *Magnes cognomine.* Lucret. l. c. Quem Magneta vocant patrio de nomine Graff, Magnetum quia sit patrii in sinibus ortus.

10. *Repeza Cæsaries*, retro pexa, ne frontem nimis occultet, aut prospectum adeo impediatur. Diadema hic describitur gemmis distinctum, cujus ope retro acti crines continentur.

12. *Cingula* hominum et equorum gemmata Noster celebrat LXX, LXXI, et LXXIII.

Tum pulchros superat cultus, et quidquid Eois

Indus litoribus rubra scrutatur in alga.

15

Nam ferro meruit vitam, ferrique rigore

Vescitur; hoc dulces epulas, hoc pabula novit:

Hinc proprias renovat vires; hinc fusa per artus

Aspera secretum servant alimenta vigorem:

Hoc absente perit; tristi morientia torpent

10

Membra fame; venasque sitis consumit apertas.

Mavors, sanguinea qui cuspidē verberat urbes,

15. *Rubram algam* videtur vocare non a suo colore, sed quod Rubri maris, h. e. Oceani Indici rejectamentum sit.

16. *Meruit magnes*, i. e. accepit vitam a ferro. Jam tum itaque cognitum erat, ita conservari augerique vim magnetis, si semper respondentem viribus suis ferri massam a se suspensam habeat. Paulo aliter Plin. l. c. « Sola hæc materia (ferrum) vires ab eo lapide accipit, retinetque longo tempore, aliud apprehendens ferrum, ut annulorum catena (a magnete pendentium) spectetur interdum: quod imperitum vulgus appellat ferrum vivum. » Illud de annulis est ex Platonis Ione, p. 145, A. Huic certe debet Lucretius VI, 911:

..... catenam
Sæpe ex anellis reddit pendentibus ex se.
Quinque etenim licet interdum pluresque videre

Ordine demisso levibus jactarier auris,
Unus ubi ex uno dependet subter adhærens,
Ex alioque alius lapidis vim vinclaque noscit.

Forte etiam eo respicit Noster, quod ferri lamina applicata velut armandus est magnes, ut vim suam commode exserat. — Immo dicebant quidam, inter quos Thales, in

magnete animam esse, quæ viveret.

22. Utrum hanc historiam velit esse Claudianus, et credere nos potest, fuisse aliquando tale spectaculum exhibitum, non ausim dicere. Debebat certe locum nominare, ut requirere lectores possent. Ingeniosum certe commentum sive poetæ fuit, sive mechanici, Martem qui ferreus est, cujus nomine hodie ferrum signant Chemicis, sic trahi a magnetica Venere. Poterat alioqui de historia patria sumere argumentum de quo Plin. l. c.: « Eodem lapide Dinochares, architectus Alexandriæ, Arsinoes templum concommurare inchoaverat, ut in eo simulacrum ejus pendere in aere videretur. Intercessit mors ipsius et Ptolemæi, qui id sorori jusserat fieri. » Sed factum esse ait Ausonius Mosellæ v. 314, ubi similes machinationes referunt Freherus et Tollius. Sex et triginta anni sunt, quum ad locum Plinii pluscula hac de re disputavi, Chrestom. Plin. n. 115, n°. 54; quibus modo illud unum addo, apud Cassiodorum Var. I, 45, commemorari *ferreum Cupidinem in Dianæ templo sine aliqua alligazione pendentem*; et Isid. Orig. XVI, 20: « Ex eodem lapide architectus

Et Venus, humanas quæ laxat in otia curas,
Aurati delubra tenent communia templi.

Effigies non una Deis; sed ferrea Martis

25

Forma nitet, Venerem magnetica gemma figurat.

Illis connubium celebrat de more sacerdos.

Ducit flamma choros; festa frondentia myrto

Limina cinguntur, roseisque cubilia surgunt

Floribus, et thalamum dotalis purpura velat.

30

Hic mirum consurgit opus: Cytherea maritum

Sponte rapit, cælique toros imitata priores

Pectora lascivo flatu Mavortia nectit,

Et tantum suspendit onus, galeæque lacertos

Implicat, et vivis totum complexibus ambit.

35

Ille lacessitus longo spiraminis actu

quidam Alexandriæ templum concameravit, unde et in eo simulacrum ferro in aere pendere videretur. » Similem de Serapide fabellam habet Ruffinus, H. E. II, 33. Ubique sibi similes sunt homines. Similis imperitia naturæ et miracula fingendi libido ferream Muhammedis sarcophagum in libero aere suspendit. Poeta tamen noster fingit, quod naturæ non repugnat.

24. *Aurati templi*; ex fastu Romanæ superstitionis.

25. Probabilior fieri possit fabula, faciliior machinatio, si facias Martem non totum e ferro; sed, qualis esse solet, tunica tectum adamantina, cæterum de levi materia, ut subere, cavum, etc.

27. Connubia et nuptias deorum ludere antiquum et solemne. Ita Bacchi et Ariadne nuptiæ aguntur apud Xenophonem Sympos. extr. Sic Coronidis, e qua Æsculapius natus est, apud Aristid. Sacr. Orat. I, p. 289 Jebb. Sic Podalirii et ma-

tris Alexandri, itemque Lunæ et Alexandri illius ψευδομάντιες amores aguntur, apud Lucian. c. 39 s. t. II, p. 245: unde illud etiam observamus, illum diem talis ceremoniæ θαδίδα dictum, καὶ θαῖς δὲ ἐκείνῳ, ut hic *Ducit flamma choros*.

31. Si talis fabula vel spectaculum actum est, oportet quacunque machinatione primo prope sibi admota esse signa utriusque Dei, donec illam quam atmosphæram magnetis vel sphæram activitatis dicunt philosophi, attingeret Mars, quo facto reliqua sponte naturæ magneticæ potuere peragi.

33. *Flatus*, ut *afflatus* actum potentem, sed occultum et fugientem oculos notat: qualis est venti, ignis, siderum, contagio morbi, et hic vis magnetica.

34. *Galeam* oportet cogitare bene longam, quæ etiam cervicem et collum tegat.

36. *Spiraminis actum* eodem sensu ponit, quo modo *afflatus* dixerat,

Arcanis trahitur gemma de conjuge nodis.
 Pronuba fit natura Deis, ferrumque maritat
 Aura tenax; subitis sociantur Numina furtis.

Quis calor infundit geminis alterna metallis
 Foedera? quæ duras jungit concordia mentes?
 Flagrat anhela silex, et amicam saucia sentit
 Materiem, placidosque chalybs cognoscit amores.

Sic Venus horrificum belli compescere Regem,
 Et vultu mollire solet, quum sanguine præceps
 Æstuat, et strictis mucronibus asperat iras.
 Sola feris occurrit equis, solvitque tumorem
 Pectoris, et blando præcordia temperat igni.
 Pax animo tranquilla datur, pugnasque calentes
 Deserit, et rutilas declinat in oscula cristas.

Quæ tibi, sæve puer, non est permissa potestas?
 Tu magnum superas fulmen, cæloque relicto
 Fluctibus in mediis cogis mugire Tonantem.

et statim vocat *auram*. Sic *influzum* vocarunt rationem, qua anima corpus agit, non ut modum declararent, sed ut illum a se non satis intelligi indicarent.

39. Non satis proprie *furta* dicit, quæ in conspectu omnium fiunt: sed potest hoc intelligi cum respectu ad Vulcanum, et quod nihil solemnius est poetis quam Veneris res, quæ plerumque furtim fiunt, ita signare.

40. *Foedera* solet Noster de omni lege naturæ dicere, ut III, 4; XXVI, 56; XXXIII, 65. Sic Lucretius in hoc ipso argumento magnetis, VI, 906, quærit *quo fædere naturæ fiat*, etc. Vide hunc locum.

41. Ludit, quum *duras mentes* tribuit signis et metallo.

47. *Equi* et currus Marti solent

tribui e veteri et heroica militandi ratione. Sic apud Hor. Carm. III, III, 16, *Martis equis Acheronta fugit*.

51. Lepida ad Cupidinem apostrophe, cui tanta sit potentia, ut metalla etiam animare possit.

53. *Fluctibus in mediis mugit* Jupiter, quum sub tauri imagine Europam rapuit. — Juvat hic adponere suavissimum ex Anthologia sumptum epigramma, incerti auctoris, sed e lepidissimo certe ingenio natum: Ὁ Ζεὺς πρὸς τὸν Ἑρώτα· βάλῃ τὰ σὰ πάντ' ἀφαιλεῖμαι. Χ'ὠ πτανὸς· βρόντα, καὶ πάλι κύκνος ἴση. Quod ita imitati sunt viri celeberrimi: « Jupiter, Eripiam tibi spicula, dixit Amori; Ille: Tona; fies, quum volo, rursus olor. » HUG. GRÆC. « De Veneris nato quæsta est Dictynna Tonanti, Quod nimis ille

Jam gelidas rupes, vivoque carentia sensu
 Membra feris; jam saxa tuis obnoxia telis,
 Et lapides suus ardor agit, ferrumque tenetur
 Illecebris; rigido regnant in marmore flammæ.

55

puer promptus ad arma foret. Tum Pater, accito ostendens grave fulmen Amori: Hoc tibi, sæve puer, spicula franget, ait. Cui lascivus Amor motis hæc reddidit alis: Quid si iterum, posito fulmine, cygnus eris? • SANNAZAR. « Omnia tela adimam, Divum pater inquit Amori; Ille: Tona; et rursus, si volo, cygnus eris. » J. COMMIÈRE. Gallicas quoque ejusdem distichi imitationes apud nostrates *Le Brun* et *André Chénier* invenient harum studiosi deliciarum. Ed.

54. *Vivoque carentia sensu*; statuas ferreas et lapideas.

55. *Feris*, sagitta tua percutis et vulneras.

57. *Flammæ*, amoris scilicet, dominantur in saxis ipsis.

N. B. Optime quidem Veteribus innotuerat illa vis magneti insita,

qua ferrum attrahere valeat, quam et ipsi huic metallo vicissim contingere posse haud ignorabant. At recentioribus integra laus est agnovisse, quam in partem certo motu vergat acus magnetica, unde scilicet tam mirabiles in arte navigandi progressus causam et adjumentum habuere. Anno 1260, vulgati jam usus erat apud Gallos nautica pyxis, *la boussole*; sed non nisi serius, anno circiter 1534, acriori jam investigante opera, animadversum est inter alia phænomenon de certa quadam acus pro locis et temporibus inclinatione, quam nos dicimus, *déclinaison de l'aiguille aimantée*. Nostris denique de vi magnetica notionibus cumulum imposuerunt nuperrime viri cl. *OErsted*, *Ampère* et *Arago*, quorum inventa explicare nostri non est propositi. Ed.

XLIX.

VI. APONUS.*

ARGUMENTUM.

Poeta existimat se Musis Nymphisque damnandum, si Aponum fontem sileat, quum vocem vel mutis reddat ille fons, jamque tot manu inscriptis versibus celebratus fuerit; 1—10. Cujus ea descriptio: clivus scilicet adsurgit molliter, unde ardens emittitur aqua, igne trudente; neque hic sterilis humus, nam pascua herbescunt flagrantia, viretque gramen inter flammæ; magnis insuper sulcis saxa finduntur; quos Herculeo impressos fuisse aratro fertur; 11—26. In medio, panditur late cæruleus lacus; qui rupem subit arcanam, proprio spissus vapore, tactuque et haustu immitis, sed tamen pellucidus; quum enim turbidus vento aer spargitur, tunc liquidi vallem fundi miraberis, micantque veteres hastæ, dona regia; quas inter discolor hiatus nigram fluvium per arenam trahit; 27 — 40. Infra videntur latebræ, quas opacus implet gurgis; et patent secreta montis, qui, in-

* De nominis ratione vid. ad v. 69. De ipso autem fonte hoc et thermis, quæ sunt apud Antiquos, sua diligentia congessit Cluverius Ital. ant. I, 18, p. 148, in quibus memorabilis in primis est Cassiod. Var. II, 39, ubi et quæ a natura sint in illo fonte mirabilia, describitur, et quæ ars humana adjecerit, indicatur. Jubet nimirum rex Theodoricus diligenter conservari tam beneficium fontem, et illius ædificationum vitia partim emendari, partim caveri. Memoratur ibi *cuniculi, ædificia thermarum, palatium longa senectute quassatum*;

assignatur pecunia, etc. De statu hodierno hoc ipso tempore prodiit, inter Dominici Vandelli Dissertationes tres, prima de Aponi Thermis, sed cujus copia mihi nondum facta erat, quum hæc mittenda essent Lipsiam. Itaque non habeo dicere, utrum in ea aliquid sit juvando h. e. emendando explicando, vel huic carmini aptum, vel formulæ Cassiodorianæ. Et videtur hodiernam potius conditionem, quam historiam veterem respexisse vir doctus, certe quantum intelligi potest ex relatione Lipsica 1758, n. 71, p. 634 sq.

arcum flexus, summa pendenti margine æquora ligat, fumosumque fontem virente coronat cespite; hinc levis terra natat, nunquam oneri cessura incedentium hominum; 41—50. Stant aquæ intra ripas; quidquid autem abundat, per agrum fertur, naturalique exceptum meatu mox in patulum influit plumbum, et alba tandem fistula, igne foeta humenti, niveum despumat salem: varias inde opes dispergit, secutus artem fons saluberrimus; 51—66. Quem demum magnifica extollit Poeta allocutione; adseverans publicam esse requiem morborum, et præsens quoddam numen; neque certo sine consilio currere, quocumque emissus fuerit ortu; sed datum ab ipso mundi conditore, ut coleretur inter res hominibus sanctissimas, nobisque vitam produceret; 67—89. Felices sane incolas, quibus Apono frui fas est; hos neque terrena tabes, neque Austri flatus corrupti, neque Sirius lædit sævo calore; qui etiam damnante Lachesi, prosperius tamen in fonte fatum inveniunt: quod si malus in corpore humor turgeat, vel nimiam ob bilem virescant præcordia, non sibi venas reserant, nec vulnus sanant vulnere, nec amaris mista herbis pocula hauriunt; sed amissas reparant aquis impune vires, dolorque mulcetur, ægro velut ludente; 90—100.

FONS, Antenoreæ vitam qui porrigis urbi,
 Fataque vicinis noxia pellis aquis,
 Quum tua vel mutis tribuant miracula vocem,
 Quum tibi Phœbeus carmina dictet honos,

1. *Antenora*, Trojæ exsulem, Patavii conditorem celebratum, notum ex Liv. I, 1. *Porrigere* est extendere, producere, longiorem reddere, ut Hor. Car. III, xvi, 40, ubi pulchra antithesis, *Contracto cupidine, porrigam, augebo, vectigalia*. — *Urbis* conj. Crus. Probab. Critt. p. 264.

2. *Fata noxia*, morbos pestilentes urbis, mortemque adeo, pellet hic fons vicinis aquis suis.

3. *Spiracula* conjectat male Heins.

ad Virgilium, *Æn.* lib. X, 291. Ed.

4. *Plebeius* omn. ante Heins. qui ex conjectura MSSis adjuta mutavit. — *Honos*, quem Phœbo afflati poetas habere tibi volunt, *dictat tibi*, h. est, honori tuo, *carmina*. Respicit autem ad morem illum in templorum parietibus (ut in æde *Æsculapii*, in sacello *Priapi*), in basibus signorum, scribendi carmina, cujus generis magnam vim debemus Pausaniæ, et his, qui illam Græcorum epigrammatum ἀνθολογίαν s.

Et sit nulla manus, cujus non pollice ductæ

5

Testentur memores prospera vota notæ;

Nonne reus Musis pariter Nymphisque tenebor,

Si tacitus soli prætereare mihi?

Indictum neque enim fas est tacitumque relinqui,

Hunc qui tot populis pervolat ora locum.

10

Alto colle minor, planis erectior arvis,

Conspicuo clivus molliter orbe tumet.

Ardentis fecundus aquæ, quacumque cavernas

Perforat, offenso truditur igne latex.

Spirat putre solum, conclusaque subter anhelo

15

florilegium collegerunt: talia in Memnonis crure scripta dedit nuper Rich. Pocockius: talia in sacello et palatio Aponi posita, Claudianus indicat. Sed quum hoc non soli poetæ faciant, sed pro suo captu etiam alii, non ausim damnare lectionem cæterorum, *plebeius*. Quum hoc faciat vulgus, quid nos poetæ?

6. *Memores notæ*, metonymicæ, quæ memoriam servant, ut *memores fastos* Hor. Car. III, xvii, 4. — *Vota prospera*, quæ rata habuit Deus.

10. *Populum* accipio ampla significatione, ut *populum* omnem Romanum, certe *Italicum* comprehendat. Alioqui enim *populos* hic exspectaremus plures.

11. Pro *planis*, *parvis*, vulg. *planis* e conj. Heins. quam firmant MSS. *patulis* conj. Heins.*

12. *Clinis* MSS.

13. *Fecundus* improprie et metaphorâ quadam dicitur: quasi patriat aquam ille clivus.

14. *Proferat* Vien. — *Offensus* est etiam ex ipsa actionis recipro-

cæ natura, et usu linguæ, qui offendit, vel impulit. Aqua protruditur ab igne, qui ad illam offendit. Potest hoc facilius intelligi ab his, qui non ignorant, ope ignis subtus conclusi extolli, et exhauriri aquam de metalli fodinis.

15. *Putre solum* esse terram solutam, poris multis perviam, transmittentem molles radículas, ex rusticæ rei scriptoribus notum est. — *Anhelus pumex*, qui spiritum transmittit per poros suos. — *Perforare vias rimosas* quid sit, nemo non facile intelligit: sed non probabile est, Poetam, si quis alius copiosum et rem variare prodigialiter aptum, uno interjecto versu repetiturum præ paupertate idem verbum. Itaque multo magis placet, ut *unda* cum sono quodam, viam sibi per oblimatas fistulas aperiens, *vias limosas personet*. Βορβορυγµὸν et χορβορυγµὸν vocant medici sonum intestinorum a commotis liquidis ortum. Talis sonus est quum lutum pedibus, aut manibus conspersio farinacea subigitur. Limosæ cujusdam naturæ ex venis quibusdam

Pumice rimosas perforat unda vias.
 Humida flammæ regio Vulcania, terræ
 Ubera, sulfureæ fervida regna plagæ.
 Quis sterilem non credat humum? fumantia vernant
 Pascua; luxuriat gramine cocta silex; 20
 Et quum sic rigidæ cautes fervore liquescant,
 Contemptis audax ignibus herba viret.
 Præterea grandes effosso marmore sulci
 Saucia longinquo limite saxa secant.
 Herculei (sic fama refert) monstratur aratri 25
 Semita, vel casus vomeris egit opus.
 In medio, pelagi late flagrantis imago,
 Cærulæ immenso panditur ore lacus,
 Ingenti fusus spatio; sed major in altum
 Intrat, et arcana rupis inane subit: 30
 Densus nube sua, tactuque immitis et haustu,
 Sed vitreis idem lucidus usque vadis.

horum fontium prodeuntis mentionem quoque Vandellus facit.

16. *Limosas* Heins. 1. Pro *perforat*, *perfurit*, vel *perluit* conj. Heins. *limosas personat* conjiciebat Crusius l. c.

17. Hic etiam gratiam captat ex antithetis, quæ sic ordinanda sunt: regio Vulcania flammæ est humida; regna plagæ sulfureæ sunt fervida; et utraque sunt eadem terræ ubera.

20. Plin. II, 103, *Patavinorum fontibus calidæ herbæ virentes innascuntur*. Conservæ species quasdam hodie in ferventibus aquis nasci, tremellam item et marinas quasdam plantas ex Vandello refertur l. c. p. 635; etiam animalia quædam, intestina aquatica, scarabæos amphibios, vermes culicum et alia.

23. De his sulcis nihil est apud Cassiodorum. *Longinquum* hic pro simplici longum dici apparet.

26. *Nec vel ni*, vel *seu casus* conj. Heins. Pro *casus*, *Cacus*, conjiciebat Barthius male, iudice Heinsio.

27. *Stagnantis* conj. Heins. sed ipsius iudicio non necessaria.

28. *Immensum* de profunditate accipiendum. Cassiodorus ita: *Cæruleum fontem vidimus in formam dolii concavis hiatibus æstuantem, et fornaces anhelantium aquarum. quæ licet more calidæ nebulosos vapores exhalent, hanc tamen jucundam perspicuitatem aspectibus humanis aperiant, ut quibus hominum illam gratiam desideret contingere, etiam quum non ignoret ardere.*

30. *Arcatæ* conj. Heins. ut XXVIII, 518.

Consuluit natura sibi, ne mersa lateret,
 Admisitque oculos, quo vetat ire calor.
 Turbidus impulsu venti quum spargitur aer,
 Glaucaque fumiferæ terga serenat aquæ;
 Tunc omnem liquidi vallem mirabere fundi:
 Tunc veteres hastæ, regia dona, micant;
 Quas inter, nigræ tenebris obscurus arenæ,
 Discolor abruptum flumen hiatus agit.
 Apparent infra latebræ, quas gurgēs opacus
 Implet, et abstrusus ducit in antra sinus.
 Tunc montis secreta patent; qui flexus in arcum
 Æquorâ pendenti margine summa ligat.

35

40

33. *Tota*, MSS. et placet Barthio. *ne tota niteret*, Bas. Sed *mersa* in marg. et *lateret*, Cuj.

35. *Turbidus* a vapore illo ferventis aquæ aer cum venti impulsu dispergitur, etc. *Glauca* color nebulae sulfureæ.

38. Quæ sint illæ *hastæ veteres*, *dona regia*, non docet, hoc est, de illis tacet, et nihil nisi jucundam perspicuitatem laudat Cassiodorius. Videntur homines quidam beati, qui vidissent illud naturæ spectaculum, vel salutem inde retulissent, relinquere voluisse sui memoriam, hastis in fundum jactis, forte cum titulo, quæ memoriam illorum servarent; forte etiam signarent terminos illius discoloris fluminis per aquam pellucidam euntis; sive ab alveo tantum vel sulco coloretur, sive ipsa aliter colorata reliquæ pellucidæ non admisceatur, cujus generis miracula passim videntur. Enarrat plura Plin. II, 103. Pellucidæ autem valde fuisse fontis aquas, apparet ex Suet. Tiber. c. 15, ubi de aureis

talis quos Tiberius ex oraculo in Aponi fontem jecerat, hodieque, inquit, *sub aqua visuntur ii tali*. Est in vicinia Gottingæ fons sub ipsum e suo lacu egressum molam plurium rotarum agens, cujus aqua lucidissimæ perspicuitatis oculos ad fundum usque multis cubitis a superficie remotum transmittit.

39. Modo monebam, videri hastas ad hoc depressas, ut signarent terminos *obscuri* illius a *tenebris nigræ arenæ hiatus*.

41. Cogitare oportet specum variis cavis et velut labyrinthis constantem, superne tamen arcuatis velut fornicibus tectam.

43. Illud *tunc* reducit lectorem ad illam conditionem v. 35 memoratam.

44. Circa hunc fontem, qua apertus est et patet, mons in arcum flexus jungit summam planitiem suam margine subtus cavo (hoc enim est *pendens*, *pensile*, *suspensum*) qui margo tanquam *scena* e *vivis* viventibusque cespitibus contexta, circumdat, *coronat*, et constringit

Viva coronatos adstringit scena vapores,

45

Et levis exili cortice terra natat,

Calcantumque oneri numquam cessura virorum,

Sustentat trepidum fida ruina pedem.

Facta manu credas, sic leves circuit oras

Ambitus, et tenuis perpetuusque riget.

50

Hærent stagna lacu plenas æquantia ripas,

Præscriptumque timent transiluisse modum :

Quod superat, fluvius devexa rupe volutus

Egerit, et campi dorsa recurva petit.

Devehit exceptum nativo spira meatu ;

55

vapores exhalantes. Ille margo (subjectis saxis pumiceis fornicatus) est terra quæ exili cortice natat propter elasticam mobilitatem dici potest, etc.

45. Ad coronatos illos vapores intelligendos mirifice accommodatus est Cassiodorii locus non procul ab initio, ubi memorat *fornaces anhelantium aquarum circumducto terebri labio* (sic pulchre Garet. pro absurdo illo *tentilatio*) *naturæ probabilis dispositione coronatas*. Quem *marginem* vocat Poeta, illud est *teres labium* Cassiodorii. *Fornaces anhelantes* in ferrariis magnis qui viderit, illis igneis vaporibus mente substituat æstuantis aquæ fervidam ebullitionem, et habebit imaginem Aponi, qualem Claudianus, quum ista scriberet, conceperat.

46. *Fornice*, vel *cæspite* conj. Heins. vel *ceu...natet*.

48. *Fida ruina*, jucunda antithesi. Qui incedunt per illum marginem, ruinam ob instabile et re-percutiens vestigium metuunt, sed illa *fida* est, nihil mali adfert, ruenti similis semper restituit se.

49. *Leves; lenes alii: parum interest.*

50. *Ambitus*, quem *marginem* modo vocarat, *teres labium* Cassiodorius, tenuis ille quidem est, *exili cortice*, sed tamen *perpetuus*, co-hærens, *riget*, rigorem et tenorem suum servat. — *Alveus...rigat*, vel *ambitus...ligat* conj. Heins.

51. *Plenæ ripæ* idem notant, quod *alveus plenus*. Vehementius etiam Cassiodorius, « Ore plenissimo, in sphaeræ similitudine, supra terminos suos aquarum dorsa turgescunt: unde latex tanta quiete defluit, tanta quasi stabilitate decurrit, ut eum non putes decre-scere, nisi quia inde aliquid rauco murmure sentis exire. »

55. *Spira*, fossa vel alveus varios flexus habens. Cassiodorio *recurva spatia*, quæ arte facta sunt longiora. Anfractus hos dum percurrit aqua, paulatim tepescit. — *Patulas plumbi vias* esse eas, quas fistulas dicunt architecti, apparet: et utitur statim hoc nomine ipse Poeta. — *Spuma* vulg. *spina* MSS. Ald. *vicino spuma recurvo*, MS. *sigma* conj. Barth. i. e. figura literæ C. *Spira* conj. Heins.

In patulas plumbi labitur inde vias.
 Nullo cum strepitu, madidisque infecta favillis,
 Despumat niveum fistula cana salem.
 Multifidas dispergit opes, artemque secutus
 Qua jussere manus, mobile torquet iter, 60
 Et junctos rapido pontes subtermeat æstu,
 Afflatosque vago temperat igne tholos.
 Acrior interius, rauci cum murmure saxi
 Spumeus eliso pellitur amne vapor.
 Hinc pingues repetunt fessi sudore lacunas; 65
 Frigora aquis longæ blanda dedere moræ.
 Salve, Pæoniæ largitor nobilis undæ;
 Dardanii, salve, gloria magna soli;
 Publica morborum requies, commune medentum

57. *Madidas favillas* puto dici tophaceam illam cinericii coloris materiem, quæ fistulis adhæret, quæ surculos etiam et plantas crusta quadam solet obducere. Hujus rei non minus, quam *salis nivei* h. e. candidi, quem *καθαπνικὸν* esse prædicat, mentionem facit Vandellus laudatus.

61. *Subtervehit* MSS. unde *subter* venit conj. Heins. pro *pontes, sentes* MS. *montes* MS.

62. *Tholi* sunt fornices. Describit cellas, in quas immissa fervens aqua, sudationes efficit. Cassiodorus, « Protinus saxo suscipiente collisa aqua inhalat primæ cellulæ sudatoriam qualitatem. »

63. *Acrius* vulg. *interea* MS.

65. *Hinc pigras* vulg. *rigidas, nigras* conj. Heins. — *Pingues* dicit *lacunas*, quarum aquis aliquid oleosum, sulfureumve admixtum. Unguntur alias post sudorem in balneis.

66. *Frigore* MSS. Ald. *frigora*

aquis MSS. pro *blanda*, *damna* al. — Cassiod. describit gradus immixti caloris: « Deinde...minaci ardore deposito, suavi temperatione mollescit: mox...quum aliqua dilatione torpuerit, multo blandius intepescit: postremo ipso quoque tempore derelicto, in piscinam Neronianam » (partem seu membrum credo thermarum Neronis, de quibus Mart. VII, 33, *Thermis quid melius Neronianis* P) frigida tantum efficitur, quanto prius ferbuisse sentitur.

67. *Pæonia unda*, quæ vim medicam habet, vid. ad XXIV, 173.

68. *Dardanium* vocari, quidquid quocumque modo Trojanum est, Virgili llectoribus notum: eodem igitur sensu *Dardanium* hic solum dicitur, ut v. 1, *urbs Antenorea*.

69. Hoc elogium comprehenditur ipso nomine fontis, quum *ἀπνοος* vocatur, qui immunitatem præstet et liberationem τῶν πόνων, quo nomine et dolores et morbi compre-

Auxilium, præsens numen, inempta salus. 70
 Seu ruptis inferna ruunt incendia ripis,
 Et nostro Phlegethon devius orbe calet;
 Sulfuris in venas gelidus seu decedit amnis,
 Accensusque fluit, quod manifestat odor;
 Sive pari flammæ undarum lance rependens, 75
 Arbiter in fœdus mons elementa vocat;
 Ne cedant superata sibi; sed legibus æquis
 Alterius vires possit utrumque pati;
 Quidquid erit causæ, quocumque emitteris ortu,
 Non sine consilio currere certa fides. 80
 Quis casum meritis adscribere talibus audet?
 Quis negat auctores hæc statuuisse Deos?
 Ille pater rerum, qui sæcula dividit astris,
 Inter prima poli te quoque sacra dedit,
 Et fragilem nostri miseratus corporis usum 85
 Telluri medicas fundere jussit aquas;

henduntur. Ut igitur πάντα sunt quibus redimuntur ποναί, pœnæ, mala eorum, qui hostes fuerant capti: sic ἀπονος fons, quo depelluntur morbi ac dolores. De his lavacris Cassiodorus: «Unde non tantum deliciosa voluptas acquiritur, quantum blanda medicina confertur. Scilicet sine tormento cura, sine horrore remedia, sanitas impunita, balnea contra diversos dolores corporis attributa.» Quod *inempta salus* a Poeta vocatur, ad *inemptas dapes* respicit Hor. Epod. II, 48, quas hortus domino præstat.

76. *Mons* ille, sive collis, unde oritur Aponus, tanquam *arbiter*, *elementa* alias inter se pugnantia in concordiam ac *fœdus* vocat. Nempe ad Heracliticam illam ἐναντιοτροπήν respicit, de qua dictum ad XVII, 72. Cassiod.: «Merito dicunt phi-

losophi, elementa sibi mutuis complexibus illigari et mirabili conjungi fœderatione, quæ inter se contraria intelligantur varietate pugnare, etc.»

79. *Erat vel inest* conj. Heins. *remitteris* vulg. *emitteris* Ald. et MSS. *emergitis* MS. unde *emerseris* conj. Heins.

80. *Non sine consilio*; non sine certa providentiæ cura fluit ille fons, quoniam tanta est, tamque utilis ipsius virtus. Ed.

81. Hypallage et solitæ constructionis immutatio, sed verum tamen dicit. Nam idem est, sive causam adscribas tribuasve effectui, sive contra effectum causæ.

84. *Sacra poli*, τὰ θεία, cælestia Dei opera.

85. *Corporis usum fragilem*; corporis fragilis, quo utimur. Ed.

Parcarumque colos exoratura severas
 Flumina laxatis emicuere jugis.
 Felices, proprium qui te meruere, coloni,
 Fas quibus est Aponon juris habere sui. 90
 Non illis terrena lues, corrupta nec Austri
 Flamina, nec sævo Sirius igne nocet.
 Sed quamvis Lachesis letali stamine damnet,
 Inde sibi fati prosperiora petunt.
 Quod si forte malus membris exuberat humor, 95
 Languida vel nimio viscera felle virent,
 Non venas reserant, nec vulnere vulnera sanant,
 Pocula nec tristi gramine mista bibunt;
 Amissum lymphis reparant impune vigorem,
 Pacaturque ægro luxuriante dolor. 100

87. *Colos exoratura* ; id est, impetratura sunt sua virtute medica, ut colus sit diuturnior, ac proinde et vita longior; nam per colum Parcarum vita hominis designatur.

93. Recedit a vulgari fabula, qua Lachesis colum tenet, Clotho producit filum, quod abscindit Atropos : et facit mortem positivum quiddam, ut loquuntur philosophi, non meram vitæ abruptionem. — *Lachesis* generale Sortis nomen est, cui mors non minus quam vita subiecta est.

94. *Fata* MSS. pæne omnes; nec repugnat versus. *Fati* MS. et Heins. *Undæ* it. *Inde fata* sibi MS.

unde *Undis* f. *sibi* conj. Heins. *fatis* ex MSS. defendit Barth.

97. Duo illa remedia vellicat, in quibus semper non sine ægrorum hinc periculo hinc salute pugnantur medici : alteris morbos omnes per venarum vulnera et alvi portam ejicere conantibus, clamantibus alteris, per eas vias ipsam vitam et salutis fundamenta everri. — *Triste gramen* pulchre signat amaras omnes et radices et herbas, quibus alvus ducitur.

99. *Impune* ; sine dolore.

100. Adeo *pacatur dolor* (πόνος) ut luxuriari etiam, qui paulo ante æger erat, postliminio incipiat.

L.

VII. DE PIIS FRATRIBUS, ET EORUM STATUIS, QUÆ SUNT
APUD CATINAM. *

ARGUMENTUM.

Poeta laudat statuas, quibus repræsentantur fratres venerando sudantes pondere, meritique æterno honore coli; quibus præ reverentia Ætnæ cessere flammæ; scilicet dum parentes cervice fultos complectuntur manibus, gradumque accelerant: sæva pater monstrat incendia; genitrix vero deos invocat, formidine comas erecta; 1—12. Metuere oneri videntur juvenes, non sibi; hic dextram exserit, senemque læva sustinet; ille autem duplices in nodum ulnas colligit, utpote qui cautior sit in ferenda femina; miraque opificis arte, hic matri, ille patri fit similior, licet eadem utrumque figuret forma; 13—26. Egregios omni laude extollit Poeta juvenes, qui per medios irruerunt ignes, spretis opibus, sanctam ut senectutem servarent; et putat non immerito tanta repressas virtute Enceladi fauces obriguisset, pietatemque sensisse elementa; 27—36. Quod si Olympum meruerint Castor et Pollux noto amore, Æneas erepto e flammis Anchisa genitore; si vetus commendet gloria Argolicos fratres, qui suam materno currui cervicem supposuere; cur non Amphinomo Anapioque templa in æternum Sicilia dicavit? Quamquam enim multos jam tulerit viros cultu dignos suo, sciat tamen se nihil genuisse majus; neque gemat domos Ætna furente exustas; quippe ingenti hac clade immortale emptum est decus; 37—48.

ADSPICE sudantes venerando pondere fratres,
Divino meritis semper honore coli.

* Nobilis et antiqua narratio, Lycurgo in Leocr. c. 23: sed asseverate eadem relata in Aristotelis, *μυθολογία* illa quidem jam visa

Justa quibus rapidæ cessit reverentia flammæ,

Et mirata vagas reppulit Ætna faces.

Complexi manibus fultos cervice parentes,

Attollunt vultus, accelerantque gradus.

Grandævi gemina sublimes prole feruntur,

Et cara natos implicuere mora.

Nonne vides, ut sæva senex incendia monstret?

Ut trepido genitrix invocet ore Deos?

Erexit formido comam, perque omne metallum

ut putatur, de mundo aureo libello c. 6, ubi post mentionem incendii Ætnæ, « ἔνθα καὶ τὸ τῶν εὐσεβῶν γένος ἐξόχως ἐτίμησε τὸ δαιμόνιον, περικαταληφθέντων ὑπὸ τοῦ βρύματος, διὰ τὸ βαστάζειν γέροντας ἐπὶ τῶν ὤμων γονεῖς, καὶ σώζειν. Πησίον γὰρ αὐτῶν γενόμενος ὁ τοῦ πυρὸς ποταμὸς ἐξοσχίσθη παρέρριψε τε τὸ μὲν ἔνθα, τὸ δ' ἔνθα, καὶ ἐτήρησεν ἀβλαβεῖς ἅμα τοῖς γονεῦσιν τοὺς νεανίσκους. Insigni honore affecit Piorum familiam Deus, ab ipso flumine ignis deprehensorum, quod senes humeris parentes servandi causa sustulissent. Quum enim jam prope illos esset torrens ignis, diffissus hinc inde se avertit, et (tanquam in insula) servavit illæsos una cum parentibus adolescentes. » Non oblitus est hac historia suum de Ætna carmen exornare Severus a v. 621. Habent etiam, ut de aliis taceam, Strabo VI, p. 185 extr. ubi ἀμφόμενον et Ἀναίαν illos nominat. De varietate cypriæ patriam et nomina vid. Salmas. ad Solin p. 78, a, et vv. DD. ad Valer. Max. V, 4 ext. 4. Pausanias Phoc. s. X, 28, historiam habet ut Lycurgus sine nominibus. Urbem Catinam, Gr. Κατάνην, ita signat Sil. XIV, 197, *Et Catane*

generasse pios celeberrima fratres. Auson. de Urbib. XI, p. 249 Toll. *ambustorum fratrum pietate celebrem* vocat. Memoria rei tam insignis servata in multis Catinensium numis, quos collectos videre licet in Gessneriano opere Tab. 30. Noster hoc sibi in primis sumpsit, ut vel pictam in tabula hanc historiam, vel expressam statuâ, pulchra ecphrasi illustraret, vel pictorem statuarumve dum instruere videtur, poetam se probet, et illud Horatianum exemplo firmet, *ut pictura poesis erit.* Igitur coram se fingit contemplari statuas, et ostendere aliis. Huc pertinet primum statim verbum carminis, *Adspice*, etc.

4. Laudatissimæ metaphoræ bonis iudicibus, quæ sensum et mentem inanimatis tribunt, ut hic *mirata Ætna pulchrum adeo et pium spectaculum.*

5. *Fultus* dicitur aliquis ea re, in qua sedet, ut in throno. Sic X, 152, *hoc navigat ostro Fulta Venus*; et XXIV, 199, *solio fultus eburno.*

7. *Sublimis*, qui pedibus terram non attingere potest, ut in comædiis, qui *sublimes rapiuntur vel arripiuntur.*

11. Nunquam pulchrior, nun-

Fusus in attonito palluit ære tremor.
 In juvenum membris animosus cernitur horror,
 Atque oneri metuens, impavidusque sui.
 Rejectæ vento chlamydes: dextram exserit ille, 15
 Contentus læva sustinuisse patrem.
 Ast illi duplices in nodum colligit ulnas
 Cautior in sexu debiliore labor.
 Hoc quoque præteriens oculis ne forte relinquo,
 Artificis tacitæ quod meruere manus. 20
 Nam consanguineos eadem quum forma figuret,
 Hic propior matri fit tamen, ille patri.
 Dissimiles animos solertia temperat artis;
 Alter in alterius redditur ore parens;
 Et nova germanis paribus discrimina præbens, 25
 Divisit vultus cum pietate faber.
 O bene naturæ memores, documenta supernæ

quam magis poeta Claudianus est, quam in picturis. Timor totum corpus timentis pervadit: hic *fusus* est ab artifice per totum metallum.

13. *Horroris* indicia sunt etiam in juvenum vultibus et gestu, sed ejus, qui animum non dejiciat, sed una cum pilis erigat, ut gallinaceorum collo plumas, in canibus et apris setas, tanquam tela ad repugnandum videmus erigi; unde etiam *horre acies* apud poetas dicuntur a sublatiis armis.

15. *Rejectæ vento chlamydes* juvenum mihi non placent. Adverso vento, vel summa certe celeritate currentibus, ut ipsi ventum sibi adversum nixu suo videantur facere, potest hoc evenire, sed non potest in his, qui currere propter onus non possunt, quos flamma, quæ semper flatum et ventum habet, a tergo persequitur. Deinde impositi

humeris, hærentes tergo vetuli parentes volare chlamydas et ludibria ventis esse non patiuntur.—*Erigit* vulg. *egerit*, Vien. marg. MSS. ap. Heinsium, unde ille *exserit*, quod firmat MS.

20. *Manus artificis*, licet hoc non sit adscriptum, *tacitæ* tamen *meruerunt*, ne hoc, quod statim dicam, *oculis præteriens relinquo* non consideratum.

21. *Consanguineos*, *δὲ αἰμῶνες* esse fratres, vel ille *Æn. VI*, 278, *Consanguineus leti sopor* nos admonere potest.

23. *Dissimiles annos*, quod ferunt vulg., etiam probabile est. Similes possunt esse, et tamen altera senilis facies, altera juvenilis.

26. *Faber* pietatem unicuique fratrum suam, i. gestum pietatis exserendæ, sed vultum etiam cuique suum tribuit, hoc est, *divisit*.

Justitiæ, juvenum numina, vota senum ;
 Qui spretis opibus medios properastis in ignes
 Nil præter sanctam tollere canitiem ! 30
 Haud equidem immerito tanta virtute repressas
 Enceladi fauces obriguisset reor.
 Ipse redundantem frenavit Mulciber Ætnam,
 Læderet exempli ne monumenta pii.
 Senserunt elementa fidem; pater adfuit æther, 35
 Terraque maternum sedula jovit onus.
 Quod si notus amor provexit in astra Laconas,
 Æneam Phrygio raptus ab igne pater;
 Si vetus Argolicos illustrat gloria fratres,
 Qui sua materno colla dedere jugo ; 40
 Cur non Amphinomo, cur non tibi, fortis Anapi,

28. *Juvenum numina* sunt pii fratres, quatenus imitari illos debent juvenes. Optimus numinis cultus est illius imitatio. Idem sunt *vota senum*. Quis enim senex non optet tales esse, tales se præstare suos filios? — Alii legunt *juvenum lumina*, id est, ornamenta juventutis. Cicero vocat viros præcellentissimos, *lumina civitatis*. Ed.

30. *Canitiem*; scilicet parentes eorum ita senio confecti erant, ut nihil præter canitiem restare videretur. Ed.

32. *Enceladus* Ætna injecto gravatus, quum graviter anhelat, ignes ejicit. Hujus furor obstupescit ad conspectum tantæ pietatis, etc.

35. *Elementa*, corpora naturalia, sensu fidei filiorum et pietatis in parentes tacta sunt. Itaque aer, ventus, pater æther adfuit portanti patrem; matre oneratum Terra mater adjuvit.

37. *Fratrem suum* Castora, naturam mortalem, Tyndari conceptum

semine, alterna morte redemit Pollux, cujus Jupiter pater erat. Vid. ad Virg. Æn. VI, 121. Æneam quis non pictum vidit in fronte Æneidos ex II, 721?

39. Biton et Cleobis ab Herodoto celebrati, I, 31, ex ore Solonis. Sed nos utemur Ciceronis verbis Tusc. I, 47: « Argiæ sacerdotis Cleobis et Biton filii prædicantur... Quum illam ad solemne et statum sacrificium curru vehi jus esset, satis longe ab oppido ad fanum, morarenturque jumenta, tunc juvenes... veste posita corpora oleo perunxerunt, ad jugum accesserunt... Sacerdos precata a Dea (*Junone, puto*) esse dicitur, ut illis præmium daret pro pietate, quod maximum homini dari possit a Deo: post epulatos cum matre adolescentes somno se dedisse, mane inventos esse mortuos. »

41. *Onupi*, Vien. Junt. Bas. *Anaphi*, Vien. marg. Gryph. Vid. quos laudamus ad lemma.

Æternum Siculus templa dicavit honos?
 Plura licet summæ dederit Trinacria laudi,
 Noverit hoc majus se genuisse nihil :
 Nec doleat damnis , quæ devius intulit ardor ;
 Nec gemat exustas igne furente domos.
 Non potuit pietas flamma cessante probari ;
 Emptum est ingenti clade perenne decus.

45

42. *Dicabit , dicarit ,* Cuj. et conj. Heins.

43. Multos cives suos templis et statuis honoravit Sicilia, ut illos conditores suos Acraganta, Gelan, ut Damonem et Pinthian, ut Archimedes, etc.

45. Splendidæ sunt tales magnarum calamitatum velut excusationes, et similes illis φιλοσοφίαις, quibus utuntur in Theodicæa do-

cti homines, immo illi veteris ecclesiæ dicto, quod relatum etiam in Sequenti Natalis Dominici, in aurora ad missam secundam canenda, *O culpa nimium beata, qua redempta est natura.* Sed difficile est hoc persuadere hominibus eo tempore, quo maxime opus est. Maluissent Çatinenses pietatem civium suorum in calamitate privata eminere.

EPIGRAMMATA.

LI.

I. DE MULABUS GALLICIS.

ADSPICE morigeras Rhodani torrentis alumnas
Imperio nexas, imperioque vagas,
Dissona quam varios flectant ad murmura cursus,
Et certas adeant voce regente vias :
Quamvis quæque sibi nullis discurrat habenis, 5
Et pateant duro libera colla iugo;
Ceu constricta tamen servit, patiensque laborum
Barbaricos docili concipit aure sonos.
Absentis longinqua valent præcepta magistri,
Frenorumque vicem lingua virilis agit. 10

1. Quum hic Barthius ad suam experientiam, et visa a se ad Rhodani ripas mularum agmina, quasi certabundus cum Poeta, provocet; possumne ego tacere magnam vim mularum, majorem partem splendide ornatarum, quippe Gallicorum ducum suppellectilem gestantium, quas per duo hosce annos de fenestra mea, tintinnabulis, quæ suspensa habent, excitatus, vidi? — *Rhodanum torrentem* quasi proprio epitheto appellat, cujus ubique memoretur celeritas.

2. Imperio et voce sola perficit mulio, ut veniant, ad iugum et

plaustrum accedant, vel ut discendant.

3. *Munera, moenia, numina*, MSS. *currus* conj. Heins.

5. *Longis*, Heins. ex MSS. et ex Cuj.

6. *Patent colla*, quia nulla eorum pars iugo tegitur.

7. Alii legunt, *patiensque luporum*; ut apud Ovidium de equo: « Et placido duos accipit ore lupos; » id est, duras habenas. Sed repugnant quæ sequuntur, « Frenorumque vicem lingua virilis agit. » ED.

8. *Auris itaque* mulabus his

Hæc procul angustat sparsas, spargitque coactas,

Hæc sistit rapidas, hæc properare facit.

Læva jubet? lævo deducunt limite gressum.

Mutavit strepitum? dexteriora petunt.

Nec vinclis famulæ, nec libertate feroces,

15

Exutæ laqueis, sub ditione tamen :

Consensuque pares, et fulvis pellibus hirtæ

Esseda concordēs multisonora trahunt.

Miraris, si voce feras pacaverit Orpheus,

Quum pronas pecudes Gallica verba regant?

20

pro ore frenato est, vel frenum in aure est, ut possis convertere illud Horatianum Epist. I, xv, 13 :

• sed equi frenato est auris in ore. •

11. *Angustare* est in angustius spatium cogere, ut Stat. Theb. XII, 666, *Theseus agmina angustat*, cogit.

12. *Hæc properat resides* volebat Barthius.

13. *Læva jubet intelligamus petere* : ut hodie non modo in regendis animalibus, sed in militaribus etiam imperiis, uno verbo, et monosyllabos si fieri possit, jubent vel vetant. — *Ordine currum*, Junt.

Bas. Plant. *limite cursum*, Ald. et MS. *limite gressum*, Bas. marg. Raph. Claver. Heins.

17. An *fulvis* leonum *pellibus* tangebantur mulæ? Sic puto, illæ præsertim, quæ essedis junctæ essent. Hæ quoque frenis, ut videmus, caruerunt.

19. *Feræ*; quamdiu feræ sunt, bella cum iis gerimus : *pacantur* quum mansuescunt. Sic eas pacavit Orpheus.

20. *Pronus* in terram, ut in illo, Pronaque quum spectent animalis..... terrain. Ovid. Met. I, 84.

LII.

II. DE SENE VERONENSI, QUI SUBURBIUM NUNQUAM
EGRESSUS EST.

FELIX, qui patriis ævum transegit in agris,
 Ipsa domus puerum quem videt, ipsa senem;
 Qui baculo nitens, in qua reptavit arena,
 Unius numeret sæcula longa casæ!
 Illum non vario traxit fortuna tumultu,
 Nec bibit ignotas mobilis hospes aquas:
 Non freta mercator tremuit, non classica miles;
 Non rauci lites pertulit ille fori.
 Indocilis rerum, vicinæ nescius urbis,
 Adspectu fruitur liberiore poli.

1. *Felix*; sic Virgilius, Georg. II, 490. : « Felix, qui potuit, etc. » Simile exemplum est apud Valerium Maximum, ex quo, Gygi, Lydorum regi ditissimo, oraculum « Aglaum Sophidium prætulit. Is erat Arcadum pauperrimus, sed ætate jam senior, terminos agelli sui nunquam excesserat, parvuli ruris fructibus contentus. » Ed. — *Propriis* vulg. Sed *patriis* jam Bas. marg. auctores alios congerit Heins.

2. *Ipsa* repetitum respondet Græco τῇ αὐτῇ, eadem. — *Quem vidit puerum, quem domus una senem*, Cuj.

3. Pulchre Noster opponit, vel componit potius *imbecillitatem senis baculo nitentis, infantis reptanti velut quatuor pedibus, cum respectu ad illud Sphingis notissimum*

ænigma de animali quadrupede, bipede, tripede.

4. *Unius et*, MS. hinc *enumerat* conj. Heins. — Ponit *trium sæculorum senem*, trium ætatum, ut est v. 20, nonagenario propinquum; sæculum enim xxx vel xxxiii anni. Hic numerat totidem sæcula commemorationis in eadem casa.

6. Periphrasis translatae habitationis, ut in illo Virg. Ecl. I, 63, *Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim.*

7. *Nec.... nec* Cuj. *timuit*, alii.

8. *Raucus* solemne causicorum qui in foro audiuntur epitheton, V. G. Mart. IV, 8, *Exercet raucos tertia causicos.*

9. *Indocilis* non stuporem notat, sed incuriam discendi quid geratur.

Frugibus alternis, non consule, computat annum;
 Autumnum pomis, ver sibi flore notat.
 Idem condit ager soles, idemque reducit,
 Metiturque suo rusticus orbe diem.
 Ingentem meminit parvo qui germine quercum, 15
 Æquævumque videt consenuisse nemus.
 Proxima cui nigris Verona remotior Indis,
 Benacumque putat litora rubra lacum.
 Sed tamen indomitæ vires, firmisque lacertis
 Ætas robustum tertia cernit avum. 20
 Erret, et extremos alter scrutetur Iberos;
 Plus habet hic vitæ, plus habet ille viæ.

11. Solent *alternare* quasi fruges, et hoc anno hæ, alio aliæ exuberare, ut possis signare hunc annum vini copia, alium ubertate tritici, etc.

13. Si sit a mari remota illius habitatio, non dicit solem mari se mersisse, sed post montem sibi vicinum se occultasse.

14. *Suo orbe*, suo horizonte, quatenus prospectus de villa sua patet.

15. *Hic genitam meminit parvo de germine quercum*, Cuj. quod placet, aut certe *parvo qui a germine quercum*.

20. *Ætas tertia*; tertium sæcu-

lum; sed minus sæculum intelligi puto, quod, ex Plutarcho, spatium triginta annorum continet. Ed.

22. Ut sæpe alias, ita in hoc loco, *hic* ad remotius ordine grammatico respicit, *ille* ad proximius: et h. l. recte. *Hic* meus senex, de quo cano; *ille* alter, cujus modo mentionem feci obiter. — Carmen hoc in Gallicos versus BOUFFLERS transtulit, et quidem feliciter; sed tamen Claudiano conferrem libentius totum nostratis RACAN eidyllium: *Tircis, il faut penser*, etc. Ed.

LIII.

III. DE APRO ET LEONE. *

TORVUS aper, fulvusque leo coiere superbis
 Viribus ; hic seta, sævior ille juba.
 Hunc Mars, hunc Cybèle laudat ; dominatur uterque
 Montibus : Herculeus sudor uterque fuit.

* Videtur subscriptum tabellæ in qua picta duo animalia : vel basi in qua stabant signa.

1. *Superbi* malit Barth. et ego.

2. *Setis* ante Heins. — Erectis et horrentibus in pugnam aper setis, jubis leo, facti erant, vel finguntur.

3. Mars cur aprum sibi vindicet, non robur modo et impetus ille in causa est a quo commune epitheton habent θούριος : sed videtur alludi

ad fabellam, in apro qui Adonidem Venerisamasium interfecit, latuisse rivalem illius Martem ; aut certe in illo venatu apri a Marte Adonidem esse occisum. Vid. Tzetz. ad Lycoph. 831. Homerus Δ. δ, 253, de Idomeneo σὺτ εἰκαλος δακνύν.

4. *Herculis sudor*, i. e. laboris, s. certaminis argumentum aper Erymanthius, Nemeæus, s. Cleonæus leo, etc. Vid. III, 285 sq.

LIV.

IV. DESCRIPTIO ARMENTI.

FRAGMENTUM.

NON tales quondam species tulit armentorum
 Tellus tergemino subdita Geryoni;
 Non tales, Clitumne, lavas in gurgite tauros,
 Tarpeio referunt quos pia vota Jovi;
 Non talis Tyrias sparsisse juvencus arenas
 Dicitur, optatum quando revexit onus;
 Non Cretæus ager, nec amati conscia tauri
 Gnossos, nec similes paverit Ida feras.
 Ipse et dispariles monstro commissus in artus,

* Etiam hoc epigramma videtur, qualia in Myronis buculam exstant Græcorum et Ausonii, qualia sunt in Amphitheatro et alia multa Martialis. Non est opus putare fragmentum esse.

1. *Talis* malit Heins.

2. *Geryonæ* malit Heins. — Inter Herculis labores, Geryonis, tricorporis illius regis, boves abducti ex ultima Hispania per Galliam et Italiam. Vid. ad *Æn.* VII, 662.

3. De hoc dictum ad *xxviii*, 506.

4. *Referunt quos pia vota*; qui boves promissi ex voto, referuntur, solvuntur, mactantur Jovi.

5. Taurus Europæ Tyriæ raptor, in quo Jupiter latuit. Describit Ovid. *Met.* II, 852 :

....color nivis est.

Colla toris exstant : armis palearia pendent.

Cornua parva...magis perlucida gemma.

Pacem vultus habet.

7. Ad Pasiphaes, Minos conjugis, flagitium respicit, *Quæ* (Ovid. *Met.* VIII, 132) *torum ligno decipit adultera taurum*, *Dissortemque utero fetum tulit*; Minotaurum nempe *Semibovemque virum, semivirumque bovem*, ut vocat Art. Am. II, 24.

8. *Ida* Cretæ mons, quæ insula alias quoque armentorum pulchritudine nobilis fuisse, vel ex ipsis his narrationibus intelligitur. — *Feros* MSS. quod præferendum videtur.

9. *Diffusus* vulg. *diffisus*, *confusus*, al. *commissus* etiam Cuj. quod ex MSS. et auctoritate aliorum firmat Heins.

Qui crimen matris prodidit ore novo,
 Cres puer haud talem potuisset reddere formam,
 Præstarent totum si fera membra patrem.

10. *Condidit*, tres Vatt. Pal.
 Rott. Oisel. *prodidit*, Lovan. Exc.
 Lucena. pr. Livin. Clav.

11. *Apius*, pro *Cres puer*, Buslid.

Trax puer, Vat. quart. *Rex*; Med.
sec. aut talem, Med. sec. inq. Heins.

Moret. pr. Lov. Buslid.

12. *Portassent*, vulg.

LV.

V. CONCHA. *

TRANSFERAT huc liquidos fontes Heliconia Nais,
 Et patulo conchæ divitis orbe fluat.
 Namque latex, doctæ qui laverit ora Serenæ,
 Ultra Pegaseas numen habebit aquas.

* Hæc concha videtur aut vera, major et splendide polita fuisse, ut illa Veneri Zephyritidi donata apud Athenæum, VII, 19, ubi plura de hoc genere docet Casaubonus: aut ex auro formata, vel gemma quacumque, qua uteretur lavandæ faciei causa Serena Stilichonis uxor. Quid si hæc concha superest? Fuit certe in thesauro cum Maria Honorii conjuge, Serenæ filia, sepulto, quem refert Marliani αὐτόπλου fide Grut. Thes. Inscr. p. 287, 4, Co-

chlea et patera ex crystallo. Cæterum in apparatu balneario matronarum fuisse conchas, docet Juvenal, VI, 419: *Bulnea nocte subit; conchas et castra moveri Nocte jubet*.

1. *Nais*, ut *Nympha* et *lympha*, universam fontem et aquas vivas notat.

2. *Pegaseæ aquæ*, quod Pegasi equi ungula aperta humus fundere cœpit Castaliam. Vid. Ovid. Met. V, 263: *Pegasus hujus origo Fontis*. — *Orbe fluat; ore tulit*, Buslid.

LVI.

VI. DE CRYSTALLO, CUI AQUA INERAT.*

POSSEDDIT glacies naturæ signa prioris ;
 Et fit parte lapis, frigora parte negat.
 Solers lusit hiems, imperfectoque rigore
 Nobilior, vivis gemma tumescit aquis.

* *De crystallo lapide, in quo ingelata latebat aqua*, Vat. pr. et Vat. Livin. — Comparari cum hoc possunt illa epigrammata, quibus animalcula electro succino inclusa celebrarunt poetæ; qualia sunt Mart. IV, 32 et 59, it. VI, 15. Hujus omne acumen, in quo argutus esse voluit Poeta, versatur in illa veterum quorundam opinione, quam ipsum nomen signat, putantium glacie, quæ χρυστάλλος est Græcis, consolidatam esse cognominem ob similitudinem gemmam; quum primi auctores nominis solam speciem externam forte ita signaverint. Vid. Plin. XXXVII, 6, et ibi Hard. et quos magno numero hic laudat Barthius. Neque tamen plane omnium hæc fuit sententia. Auctor carminis de Lapidibus, quod Orpheo adscribitur, p. 198, Eschenb. vocat « ἀπόβροια περιφειγγός ἀμβρότου ἁλγης, effluvium lucidi divini splen-

doris »; et ignem sacrificalem ejus ope docet accendere: denique narrat, ex igne raptam mox refrigerari. Et medio ævo, qui hoc de aqua in crystallum congelata negarent, fuisse dicit Marbodeus, ejusque glossator Pictorius, cap. XXIII.

1. *Obsedit*, Buslid.

3. *Lusit*; quasi ludendo constringit, indurat. Est enim hic lascivientis naturæ ludus. — *Imperfectoque rigore nobilior*; pulchrior, pretiosior, quia rigor seu soliditas lapidis glaciati non perfecta ostendit velut gemmam turgentem aquis nativis.

4. *Mitis* vulg. *mixtis* Claver. Raph. *visis* etiam Cuj. — *Tumescit*, prægnans vel gravida est, ut vult Barthius. Sed mihi magis placet metaphoram esse, *tumescit*, superbit, ut referatur ad nomen *Nobilior*. Sic, LVIII, 5, *Auctus* honos.

LVII.

VII. DE EODEM. *

LYMPHÆ, quæ tegitis cognato carcere lymphas,
 Et quæ nunc estis, quæque fuistis aquæ,
 Quod vos ingenium vinxit? qua frigoris arte
 Torpuit, et maduit prodigiosa silex?
 Quis tepor inclusus securas vindicat undas?
 Interior glacies quo liquefacta Noto?
 Gemma quibus claustris arcano mobilis æstu
 Vel concreta fuit, vel resoluta gelu?

* Quæ sequuntur sex epigrammata, vulgo continuabantur. Divisit primum libris auctoribus Claver.

1. *Nymphæ* et *Nymphas*, Clav. et al. Vulgatam merito reduxit Heins. *corpore* it. *pectore* al. *carcere* etiam Cuj. — *Lympharum* nomen comprehendit duas res, *crystallum* quæ, ex opinione vulgari quidem, aqua fuit, nunc autem in gemmam induruit, et humorem liquidum,

quem continet. Totum hic acumen est ex antithetis, *frigus*, *tepor*; *torpuit*, *maduit*; *glacies*, *Notus*.

2. *Non estis*, Moret. pr.

3. *Junxit* al. *vinxit* aliunde firmat Heins.

5. *Secretas* conj. Heins.

7. *Nobilis* al. *mobilis* etiam Cuj.

8. *Fluit* . . . *gelu est* conj. Heins. — *Concreta*; gemma concreta exterius, vel resoluta interius, gelu scilicet dissoluto.

LVIII.

VIII. DE EODEM.

SOLIBUS indomitum glacies Alpina rigorem
 Sumebat nimio jam pretiosa gelu.
 Nec potuit toto mentiri corpore gemmam;
 Sed medio mansit proditor orbe latex.
 Auctus honos, liquidi crescunt miracula saxi,
 Et conservatæ plus meruistis aquæ.

4. *Medio orbe*, massa, globo;
 solebat in pilas formari crystallus.
 Plin. XXXVII, 6: « Invenio me-
 dicos, quæ sunt urenda corporum,

non aliter utilius id fieri putare,
 quam crystallina pila adversis po-
 sita solis radiis. »

5. Multi, *Actus*; potior nostra.

LIX.

IX. DE EODEM.

ADSPICE porrectam splendenti fragmine venam,
 Qua trahitur limes lucidiore gelu.
 Hic nullum Boream, nec brumam sentit opacus
 Humor, sed varias itque reditque vias.

1. *Fragmen splendens* est ipsa illa
 moles, vel massa crystallina, quæ
 frustum aut fragmentum glaciei
 refert: in hoc fragmine, *vena por-*
recta est, qua lucidioris glaciei via
 ducitur. *Vena porrecta* et *limes* qui
trahitur, eadem res est, diversis

modo sub imaginibus ostensa. In
 crystalli frusto observatur vena
 quædam lucidior. — *Fragmine*; alii,
sanguine, *flamine*, *tegmine*.

4. Nempe ne intelligi quidem
 poterat, humorem liquidum inesse
 in crystallo, nisi cavum aliquanto

Non illum constrinxit hiems, non Sirius ardens ; 5
 Ætatis spatium non tenuavit edax.

majus fuisset, in quo ille mo- observarim. Vid. ad XXXIV, 35.
 vendi, huc illuc fluendi spatium — *Axis* vulg. *ardens* etiam Cuj.
 haberet.

5. *Sirius axis* apud Claudianum 6. Quum aeri inaccessus sit humor
 non displicet, quem hoc nomine inclusus, nec minui abradendo,
 de singulis etiam stellis uti alias poterit.

LX.

X. DE EODEM.

CLAUDITUR immunis convexo tegmine rivus,
 Duratisque vagus fons operitur aquis.
 Nonne vides, propriis ut spumet gemma lacunis,
 Et refluos ducant pocula viva sinus?
 Udaque pingatur radiis obstantibus Iris,
 Secretas hiemes sollicitante die?

1. *Tegmine* sic posuit ut VI, 3.
 Totum hoc epigramma cæteris inferius videtur, et exhaustæ venæ, ac velut machinis expressum, atque extortum. Hinc nimis eget Grammatico, contra quam optat ille, sua ut *Grammaticis* placeant et sine *Grammaticis*.

3. De *spuma* mirabor si verum sit. Magnam satis lacunam esse oportet, in qua hoc contingat. Sed suadent etiam alia, non nimis parvam fuisse crystalli molem. Quod *propriis* dicit *lacunas*, non aliud voluit, nisi fallor, Poeta, quam *suas*. — *Properis* vult Heins. *quum spumat*.

4. *Pocula viva*, aqua fluens intus et movens se; *ducunt sinus refluos*, reciproco fluxu, instar sinus aut æstuarii marini, prout dirigitur crystallus, fluunt, refluunt. — *Bina* Junt. Bes. Claver. Plant. *vina* Vien. nulla Ald. *viva* etiam Cuj.

5. Obversa soli crystallus certo situ poterat colores reddere instar prismatis.

6. *Dies* hic sol est, qui *sollicitat*, movet, afficit, *secretas hiemes*, inclusas velut pluvias, ut colores iridos reddant. Sic *diem* posuit etiam Lucan. IV, 154, ubi « decrescit umbra In medium surgente die. »

Mira silex, mirusque latex, qui flumina vincit,
Nec lapis est merito, quod fluit, et lapis est.

7. Hic parvus *latex*, inclusus gemmæ, *vincit flumina* admirabilitate sua. Hæc admirabilitas est in repugnantia. Nam quod fluit intus, jure vocari lapis non potest; et tamen lapis est, quod extra tangitur. — *Qui; quid*, Flor. et, Vat. pr.

8. Et vulg. et MSS. *Sed lapides* al. *Nec lap.* Raph. Jans. Heins. Ex multa alia varietate Barthius ita, « Est lapis ex merito: quod fluit estne silex? » Heinsius ita, « quod flumina vinxit, Fert lapidis merito: quod fluit, est laticis. »

LXI.

XI. DE EODEM.*

DUM crystallæ puer contingere lubrica gaudet,
Et gelidum tenero pollice versat onus;
Vidit perspicuo deprensas marmore lymphas,
Dura quibus solis parcere novit hiems;
Et siccum relegens labris sitientibus orbem
Irrita quæsit oscula figit aquis.

* Non melius hoc epigramma præcedente.

1. *Lurida* MS. h. e. *lucida*.

3. Puer videt inesse crystallo aquam, quæ sola a gelu, quod ex aqua crystallum fecit, non est indurata. Hanc irritò conatu appetit.

— *Nymphas* vulg. et Heins. II. *Sed lymphas* bene ex MSS. Heins. I.

4. *Parcere*; inter omnes aquas hiems parcere videtur his guttis solis, quas non indurat, quæque retinent speciem guttarum fluentium. — *Solis; solum*, Moret. pr.

LXII.

XII. DE EODEM.

MARMOREUM ne sperne globum ; spectacula transit
Regia, nec rubro vilior iste mari.
Informis glacies, saxum rude, nulla figuræ
Gratia ; sed raras inter habetur opes.

1. *Marmoreum globum* ; poculum rotundum ex crystallo, quæ lapidescit instar marmoris.

2. *A rubro mari*, i. e. ab oceano qui Persiam et reliqua regna orientis a meridie alluit, arcessit gem-

mas et margaritas etiam noster poeta.

4. *Gratia sex oves*, MS. Barth. unde elicit, *sexta omnes*, ut sextum locum illi assignet. Merito displicuit Heinsio.

LXIII.

XIII. ETI ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ. *

ΧΙΟΝΗ κρύσταλλος ὑπ' ἀνέρος ἀσκηθείας
Δείξεν ἀκηρασίοιο παναίολον εἰκόνα κόσμου,
Οὐρανὸν ἀγκὰς ἔχοντα βαρύκτυπον ἐνδοθι πόντον.

* Duo hæc epigrammata græca sumpta sunt primum a Raphelen- gio ex Anthologia, IV, 18, ubi habent titulum, Κλαυδιανοῦ εἰς κρύσταλλον, ἐν τῷ ὁδῷ ἔχουσαν. Hoc prius ita convertit Barthius : « Crystallus nive nata, manu fabrefacta virili, Æternum in varia tibi monstrat imagine mundum, Cælum ample- xum intus sævi fera marmora ponti. »

3. Ἐχουσα dederat Ald. quod bene posterī mutarunt in ἔχοντα. — Ἀγκὰς ἔχειν est in ulnis (ἀγκά- λαις) in complexu habere, vid. vv. DD. ad Hesychium l. v. Poeta alludit ad celebratum illud a po- steris dictum Euripidæ (p. 504 extr. Barnes.) : Ὅρᾳς τὸν ὑψοῦ τόπον ἀπικρεν αἰθέρα καὶ γῆν περὶ ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις, quod ita vertit

vel Ennius, vel Tullius de N. D. II, 25, « Qui tenero terram circum-
jectu amplectitur. » Vid. Davis.
Ergo hoc voluit Claudianus: Hæc
crystallus habet, refert, mundi
imaginem, nempe cælum ut am-

plectitur oceanum. Poni per ap-
positionem, εἰκόνα κοσμου, et οὐρα-
νὸν κ. τ. λ. Qui Ἰχουσα legebant, re-
tulere ad κρύσταλλος, quod mihi
etiam placebat: sed Stephaniana
lectio dignior facilitate poetæ nostri.

LXIV.

XIV. ΕΤΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ.

Εἰμ' ἄγε μοι κρύσταλλε, λίθω πεπυκασμένον ὕδωρ,
Τίς πῆξεν; Βορέης. Ἢ τίς ἔλυσε; Νότος.

Hoc epigramma ita convertit
Barthius: « Dic, age, mi crystallæ,
latex lapidescere jussus, Quis strin-

xit? Boreas. Cui resoluta? Noto.»
Facilius mihi videretur ultimum
hemistichion, *Unde soluta? Noto.*

LXV.

XV. ΠΡΟΣ ΦΟΙΒΟΝ.

ἸΔΔΘΗ μοι, φίλε Φοῖβε, σὺ γὰρ θαῶν τόξα τιταίνων
Ἐβλήθης ἐπ' ἔρωτος ὑπ' ὠκυπόροιςιν οἷοις.

Potest ita converti hoc epi-
gramma: « Phœbe, fave, nam tu,
celeris cui tenditur arcus, Saucius
es volucris quoties ab Amore sa-
gitta? » Cæterum hoc et duo quæ
sequuntur epigrammata accepisse

ab Leone Allatio se dicit Heinsius.
2. Οἱστροῖς exhibent omnes ante
Heinsium; ex quibus ipse recepit.
Sed videtur non facilis modo,
quam posui, verum necessaria
etiam emendatio.

LXVI.

XVI. ΕΙΣ ΜΙΜΑΔΑ ΓΗΡΑΣΞΑΔΑΝ.

ΜΑΧΔΑΣ εὐκροτάλοισιν ἀνευάζουσα χορείαις,
 Δίζυγα παλλομένοισι τινάγμασι χαλκὸν ἀράσσει,
 Κτεῖς μὲν ὑποκλέπτων πολὴν τρίχα γείτονα μοίρης,
 Ἡλεμάτοις ἀκτῖσι χαράσσεται ὄμματος αὐγὴν.

Hoc epigramma ex inedita Anthologia etiam pro inedito dedit Jensius cum lucubrationibus Hesychnianis, p. 321, n. 47: et nuper cl. Reiskius in Anthologia Constantini Cephalæ, p. 132, n. 697. Post interpretationes duas Pyrrhonis, prosaicam alteram, ut vocat, alteram poeticam, et tertiam Reiskii, dabo quartam, soluta oratione, sed quantum potero verbis græcis adstrictam, ut ea constituenda mihi videntur. Non est res magni momenti: agitur enim de vetula lasciva, interpoli et senectutem dissimulare conante: sed, qui se dedit huic generi studiorum, ei nihil videri tam parvum debet, quod non cura sua dignetur. Ita igitur interpretor: " Machlas (*lasciva*) in choreis jucunde strepentibus, Geminum æs (*duo crotala, sistra*) vibrantibus concussionibus impellit. Pecten, suffurans (*dissimulare ac subducere oculis studens*) canam comam fato (*morti*) vicinam, Frustratoriis (*nequicquam adhibitis*) radiis (*dentibus*) sulcat faciei splendorem (*scalpit faciem a pigmentis unguentisque splendidam*); Mentitum vero ruborem affricat pudor colo-

ris expers (*extinctus, qui non amplius potest erubescere*), venustate coronans (*exornans*) supposititia (*strophæis, pulvillis subjectis*) tectas (*velut modestiæ causa*) papillas. »

3. Τῆς editum adhuc. Post hunc versum inserit Cl. Reiskius hunc: Κτεῖς βάπτει, μολίβδου παλῆς ἤδη δ' ἀχλύσσα. — Hic versus ulcus habet, ut adhuc lectus est. Ad quod enim nomen referri potest Τῆς? Non spero ad μοίρης. Et si posset aliquis concoquere tantam trajectionem, quod subjectum, quod nomen substantivum habebit ὑποκλέπτων? Orto iotacismo, nihil fuit pronius, quam inter dictantem et excipientem Κτεῖς mutari in Τῆς. Objicit, puto, vetulæ illam pectendo dissimulare velle canos. Jam Ciceroni objecit Calenus apud Dion. XLVI, 18, πολιοὺς κατεκτανισμένους, pexos canos et eorum odorem.

4. Ἡλεμάτου nomen illustratum præclare hodie ad Hesychnium. Ἀκτῖνας qui de pectinis dentibus dixerit, non possum jam laudare, nec qui radios. Sed qui nihil admittere eorum velit, quæ sunt et vocantur a criticis ἀπαξ λεγόμενα,

Ψευδόμενον δ' ἐρύθημα κατέγραφεν ἄχρως αἰδῶς,
 Ἀγλατὴ σέψασα νόθη κεκαλυμμένα μῆλα.

metuo ne serus ille studiorum aliis videatur. Et qui proverbium illud Tertullianum de *Solis pectinibus* invenere, ii vicissim *radios*, credo, non inviderent pectini, quibus alias in re textoria non minus quam pectini locus esse, novimus. Χαράσσειν etiam de tenui sulco, de vestigio dentium pectinis, dici

posse, non est dubium, nec ὄμμα de toto vultu dici. Sed quod ita multa concurrunt, quæ Grammatico opus habent, illa forte Claudiani, sive noster est, sive quicumque alius, culpa est. Forte intercessit mala librariorum sedulitas e. i. g. a. — Ἰσὺρ Heins. ἀνγὴ Jens. ἀνγὴν etiam Reisk.

LXVII.

XVII. Εἰς Δούδαον τυπτηθέντα παρ' αὐτοῦ.*

ΕΔΡΗΝ χαλκεόπεζον ἐπὶ προθύροις Ἑλικῶνος
 Ἐστίκει θεράπων τις ὑπὲρ νότωιο μεμαρπῶς,
 Οὐδ' ἔθελε μογέοντι πορεῖν ἐπιβάθρον αἰδοῦ.
 Τοῦνεκά μευ θώρηξεν ἰὸν πολύμητις ἀνάγκη.

* Κλαυδιανοῦ εἰς... αὐτοῦ, διὰ τὸ μὴ ἐπιδοῦναι σελλῖον ἐν ἀκροάσει. Cang.

Hujus epigrammatis eadem ratio, quæ præcedentis, ni quod editum etiam olim est a Cangio in Glos. Gr. V. Σόλιον. Fateor autem, me, quum lemma de servo pulsato narret, de plagis in ipso epigrammate nihil invenire, nec alium exitum probabilem, ac putare a fine truncatum esse. Nempe ad verbum ita interpretor: « Servus aliquis stabat in vestibulo Heliconis (sic appellare videtur auditorium, in quo esset acroasis), qui sel-

lam æneis pedibus correptam (in ipso forte auditorio arreptam) in tergo habebat: nec volebat fatigato poetæ sedile illud præbere. Ejus rei causa meum telum armavit consilii dives necessitas. » Hic, inquam, nihil de plagis adhuc. Et possit finiri sine plagis fabula: et non valde astutum est pulsare servum, tradere sellam, quam domino suo forte is servabat, alii recusantem.

3. Forte leg. θῆλεν, sed non simpliciter necessarium; αἰδοῦς Heins. αἰδοῦς Cang. αἰδοῦ Reisk. — Αἰδοῦ tuetur ed. Bipont. Ed.

4. θώρηξι νόον conj. Reisk.

LXVIII.

XVIII. IN SPHÆRAM ARCHIMEDIS.*

JUPITER in parvo quum cerneret æthera vitro,
 Risit, et ad Superos talia dicta dedit :
 Huccine mortalis progressa potentia curæ?
 Jam meus in fragili luditur orbe labor.
 Jura poli, rerumque fidem, legesque deorum,
 Ecce Syracosius transtulit arte senex.
 Inclusus variis famulatur spiritus astris,
 Et vivum certis motibus urget opus.

* Est hæc sphæra inter nobilia Archimedis inventa, de qua passim veteres, quos laudat Fabric. ad Sext. Empir. Math. IX, 115. De eodem similibusque artificiis B. G. III, 22, 15. Vitream quod vocant, intelligendum de capsâ sphærica, cui inclusa esset machina quæ pulverem arceret et manus curiosas, admitteret autem oculos, et ipsa etiam pelluciditate sua ætheris aliquam haberet similitudinem. Vitream etiam intellexit Cic. Tus. I, 25, « Nam quum Archimedes Lunæ, Solis, quinque errantium motus in sphæram illigavit, etc. » Venuste Ovid. Fast. VI, 277, « Arte Syracosia suspensus in aere clauso Stat globus, immensi parva figura poli. »

5. Jura, fidem, leges eadem figura dicit de illo quem naturæ ordinem vulgo dicimus, quæ fœdera Noster, III, 4, ubi vid. n. Add. Lucret. VI, 906, quo fœdere fiat Naturæ, de magnete. — Legemque vi-

rorum, Vien. Bas. etc. legesque deorum, Plant. marg. Clav.

* 6. Syracosium Virgiliano exemplo, Ecl. VI, 1, dixit, pro Syracosio, mediæ syllabæ corripientiæ causa. Archimedes in hac urbe patria defendenda mortuum, et in suburbano loco sepultum constat ex Liv. XXV, 31; Cic. Tusc. V, 23.

7. Spiritus inclusus suadet, auctorem putasse sphæram Archimedis ab aere incluso, et motu aqua compresso, motam; quod genus artificiorum in πνευματικαῖς, seu spiritalibus, Hero eodem circiter tempore publicavit. Annon poetæ licentia auctum sit artificium, et quousque ea ætate progressæ machinandi artes fuerint, difficilis disputatio est, ut de speculis ejusdem Archimedis, de Archytæ columba. Hæc certe debet elasticum quiddam inclusum habuisse. Et mihi facilius videtur, si parva fuit sphæra, quod hic innuitur, cogitare

Percurrit proprium mentitus Signifer annum,

Et simulata novo Cynthia mense redit.

Jamque suum volvens audax industria mundum

Gaudet, et humana sidera mente regit.

Quid falso insontem tonitru Salmonea miror?

Æmula naturæ parva reperta manus.

de solido elatere.—*Inclususque vagis*
coniciebat Heinsius ; pro *astris* ,
antris Med. sec. *arvis* , Petav. sec.
9. *Metitur* , Vien. Bas. *mentitur* ,

Vien. marg. Florent. Pet. sec. inc.
Heins. Cod. Epig. Ambr.
13. *Salmonea* movemur , vet. Gyr.
Salomona peremit , Buslid.

LXIX.

XIX. DE POLYCASTE ET PERDICE. *

QUID non sævus Amor flammæ numine cogat?

* De his nominibus alia superesse memoria non videtur præter ea, quæ sunt apud Fulgent. Myth. III, 2, « Perdicam ferunt venatorem esse: qui quidem matris (quam deinde *Polycastem* appellat) amore correptus, dum utrinque et immodesta libido ferveret, et verecundia novi facinoris reluctaretur, consumptus, atque ad extremam tabem deductus esse dicitur. Primus etiam serram invenit. » Deinde suo more miras allegorias profert. Quod de serra inventa dicit, confundit forte fabulas, interea firmat (si conferas v. g. Ovidium Met. VIII, 240) opinionem Munckeri, *Perdicam* hic esse, qui *Perdix* alias Græca consuetudine et Romana vocaretur, inventor serræ, ob invidiâ præcipitatus ab avunculo

suo Dædalo, et mutatus in ipso casu in avem cognominem. (Apolodorus, III, 14, 9, Talum *Perdix*is, sororis Dædali, filium ab eo occisum refert.) De hujus avis importuna libidine plurima narrant veteres. Substantia igitur ejus quam Fulgentius narrat fabulæ est: *Perdix*, seu *Perdica* incesto amore matris suæ *Polycastæ* arsit, et contabuit. Ad hanc fabulam retulit epigramma Claudiani, vel cujuscunque est, qui lemma hoc superscripsit. Poterat certe Poeta post enarratam ejusmodi fabulam, hoc velut ephiphonema subjicere hac sententia: Si fieri potest ut στροφή illa et pietas inter matrem et filium in tale flagitium exeat, corrumpi ea cogitatione ipsam pietatem metus est, quum puerulum suum in sinu

Sanguinis affectum mater amare timet.
 Pectore dum niveo puerum tenet anxia nutrix,
 Illicitos ignes jam fovet ipsa parens.
 Ultrices pharetras tandem depone, Cupido;
 Consule jam Venerem, forsán et ipsa dolet.

habens mater, aut lacte suo nutriens, cogatur metuere ne hic aliquid Venerei amoris subsit, quod possit cum annis pueriadolescere. Exstitit ætate Claudiani exemplum relatam ab Hieronymo (Epist. ad Vital. T. 4, f. 33, AB. Froben.) magna cum asseveratione, de puero decem annorum nutricem suam imprægnantem. In hoc sane exemplum convenit epigramma nostrum melius, quam in ea, quæ de Perdice et Polycaste narravit solus, quantum observavi. Fulgentius.

1. *Numen flammæ* est vis illa naturalis amoris, quæ divinum quid habere videtur, propter quam Deos fecerunt Venerem et Cupidines. — *Munere* vulg. ante Clav.

2. *Affectus sanguinis* est ille, qui ob sanguinis conjunctionem amatur, verbo filius, metonymia consuetissima, qua *amores, curas, gaudia, affectus* nostros vocamus illo-

rum objecta, ut loquuntur philosophi. De *affectu* magnam vim exemplorum ex hujus ætatis scriptoribus dedit Barthius: quædam habent etiam nostri thesauri. — *Affectu* solus Heins. ex conj. *amara* Clav.

3. *Nutricis* et *parentis* eadem hic persona est. — Pro *puerum, miserum* ante Clav.

4. *Ultrices pharetræ*, unde veniunt sagittæ in pœnam aliorum criminum immissæ. Hoc indicant tragœdiæ, quæ scelera sceleribus, furoribusque divinitus immissis puniri docent. Cf. 75. Sic apud Nasonem, Met. X, 524, Adonis ex incesto Myrrha in patrem amore conceptus, *Jam placet et Veneri, matrisque ulciscitur ignes*: qui locus videtur ante oculos nostro poetæ fuisse. Ipsa Venus pœnas dat procurati incestus, dum cogitur amare natum ex illo puerum.

LXX.

XX. DE ZONA EQUI REGII MISSA HONORIO AUG. A SERENA.*

ACCIPERE parva tuæ, Princeps venerande, sororis
 Munera, quæ manibus texuit ipsa suis.
 Dumque auro phaleræ, gemmis dum frena remident,
 Hac uterum zona cinge frementis equi.
 Sive illum Armeniis aluerunt gramina campis, 5
 Turbidus Argæa seu nive lavit Halys;
 Sanguineo virides morsu vexare smaragdus,
 Et Tyrio dignum terga rubere toro.
 O quantum formæ sibi conscius erigit armos,
 Spargit et excussis colla superba júbis! 10

* *De phaleris equi regii a Serena missis*, Vien. *de Falleris equi*, Junt.

1. Serena, Stilichonis uxor, adoptata a patruo suo Theodosio M. sic facta est soror Honorii. Vid. Tab. Gen. — *Memorande* MSS.

4. Minus offendet *uterus*, si quis meminerit cavum quoque equi Trojanani *uterum* vocari, *Æn.* II, 20; et *dolii* apud Columellam II, 4, 5, *navis* apud Tac. *An.* II, 6, 2 *uterum* esse pro ventre. Sed tamen apud hos consideratur venter ut cavum quiddam, quod alia continet. Quin manifesta metaphora equus Trojanus, v. 238, *Machina fatalis feta armis* vocatur: quale quid hic locum non habet. Hinc restringi velim, quæ ad XXVI, 260, paulo liberalius dicta sunt.

6. *Argæi*, Cappadociæ montis, ad radices Halyn oriri etiam Cellariona

Tabula ostendit. Illum Strabo XII, p. 270, 46, πάντων ὑψηλότατον vocat, καὶ ἀνέλειπτον χιόνι τὴν ἀπώρειαν ἔχον x. τ. λ. Armeniam pariter et Cappadociam Lydiamque equis abundare ex historia etiam bellorum notum est. Conf. XX, 114 et mox LXXIII, 5. — *Turgidus* conj. Heins.

7. Formulam *vexare* frena illustrat Oudend. ad Lucan. IV, 751. Conf. Drakenb. ad Sil. V, 147. — *Versare* ante Heins. *vexare* coniecerat Gron. ex Lucan. IV, 751, et firmat e MSS. Heins.

8. *Torus* hic intelligi debet ephippium quatenus effultum est setis equinis, vel quacumque re ad mollioriter sedendum apta. Conf. X, 150, ubi Tritonis terga *Purpleis mollita toris*. — *Croco* vulg.

10. *Spargit* ut cum admiratione

Augescit brevis doni pietate Serenæ,
Quæ volucres etiam fratribus ornat equos.

coniciebat Heinsius pulchre. —
Jugis, pro *jubis*, Vat. Livin.

11. *Brevis*, *brevitas* pro parvo
hujus sæculi scriptoribus familia-
ria. Sed jam Plin. VIII, 17, pan-
theris *breves in candido macularum*

oculos tribuit. — *Vera pietate*, Vat.
sec. *brevitate*, Med. sec.

12. Non contenta ipsis vestes
texere, equos etiam illorum suis
ornare manibus dignatur. — *Fim-
brius ornat equos*, Buslid.

LXXI.

XXI. DE ZONA AB EADEM MISSA ARCADIO AUG.

STAMINE resplendens, et mira textilis arte
Balteus alipedis regia terga liget;
Quem decus Eoo fratri, pignusque propinqui
Sanguinis Hesperio misit ab orbe soror.
Hoc latus adstringi velox optaret Arion;
Hoc proprium vellet cingere Castor equum.

Videtur eodem tempore etiam
Arcadio munus simile illius, quod
Honorio dederat, misisse. Hunc *fra-
trem* qua ratione dicat, modo decla-
ratum est ad LXX, 1. *Eo*um fra-
trem Constantinopoli imperantem,
et *Hesperium orbem*, Occidentis im-

perium, quod gubernabat tum Sti-
lichio, intelligi, non habet difficul-
tatem. De *Arione* Adrasti equo, et
Cyllaro *Castoris*, vid. VIII, 555.
— Continuant hoc epigramma præ-
cedenti Vien. et al. quod jam di-
stinxerat Parm. et MSS.

LXXII.

XXII. DE CHLAMYDE ET FRENIS.*

Non semper clypei metuendum gentibus orbem
 Dilecto studiosa parens fabricabat Achilli ;
 Lemnia nec semper supplex ardentis adibat
 Antra Dei nato galeam factura comantem :
 Sed placidos etiam cinctus, et initia pacis
 Ornamenta dabat, bello quibus ille peracto
 Conspicuus reges inter fulgebat Achivos.
 Ipsa manu chlamydes ostro texebat et auro,
 Frenaque, quæ volucrem Xanthum Baliumque decerent,
 Æquore quæsitis onerabat sedula gemmis.
 At tibi diversis, Princeps altissime, certant
 Obsequiis soceri : Stilicho Mavortia confert
 Munera, barbaricas strages, Rhenique triumphos ;

* *De chlamyde et freno omnes, quum tamen de sola veste agi apertum sit.*

2. *Fabricabat, ut sexcenties facere sibi vestem, ædificare, e. i. g. a. Thetis rogavit Vulcanum ut fabricaret : argumentum bonæ partis D. 6, a v. 478. De galea ib. 610. Hoc de vestibus et frenis nescio an traditum sit : certe probabiliter sumptum e moribus Græcorum.*

4. *Fractura MSS. pactura conj. Heins.*

5. *Nuntia MSS. inania MS. hinc inermia conj. Heins.*

9. *Ξάνθος et Βάλιος nomina equorum Achillis D. π, 149, quorum illud coloris spadicei, hoc celeri-*

tatis, vel maculosi tergoris, esse volunt Grammatici.

10. *Alludit ad hoc, quod marina Dea Thetis in potestate habuit maris divitias. — Ornabat vulg.*

11. *Diversi, Florent.*

12. *Obsequiis. Socrer en, vulg. — Hoc epigramma scriptum esse debet aliquanto post duo, quæ proxime præcedunt. In illis enim soror Serena misit fratribus suis munera : hic socrus est Honorii. Nempe soceri sunt Honorii per filiam Mariam. Sic ipse Virg. Æn. II, 457. Cæterum splendida antithesis : Stilicho victoriis ac triumphis te honorat, Serena muneribus textilibus.*

Reginæ contenta modum servare Serena,
In tua sollicitas urget velamina telas.

15

15. *Sollicitæ* telæ, ut argutæ: in *sollicitis*, Vat. tert. Rott. Florent.
motu enim quodam sonoro inest Med. sec. *sollicitis surgens*, Ambr.
texendi actus. — *In sua*, Vat. sec. tert. *sollicita urges*, Oxon. sec.

LXXIII.

XXIII. DE FRENO, PHALERIS*, ET CINGULO EQUI HONORII
A SERENA MISSIS.

O felix sonipes, cui tanti frena mereri
Numinis, et sacris licuit servire lupatis;
Seu tua per campos vento juba lusit Iberos;
Seu te Cappadocum gelida sub valle natantem
Argææ lavere nives; seu læta solebas
Thessaliæ rapido perstringere pascua cursu;
Accipe regales cultus, et crine superbus
Erecto virides spumis perfunde smaragdos.
Luxurient tumido gemmata monilia collo;
Nobilis auratos jam purpura vestiat armos;

5

10

* *Phaleræ* hic sunt, quæ v. 9, *monilia* vocantur, et v. 10, *purpura* quæ armos vestit.

2. *Numen* dici de Imperatore, et *sacros lupatos*, quibus illius equus regitur, a poeta gentili, quis indiget, quum illa solemnitas sit ratio, qua de se ipsi loquentes inducuntur in legibus Imperatores Constantini et Theodosiani sæculi?

3. *Juba lusit vento*, a vento agitata, eique *ludibrium* fuit, ut illa

Sibyllæ folia, Æn. VI, 75, *turbata volant rapidis ludibria ventis*. Cæterum hic Poeta patrias nobilium equorum memorat, Iberiam, s. Hispaniam, in primis partem maxime occidentalem, s. Lusitaniam. De *Argæo*, nivoso Cappadociæ monte, modo dictum ad LXX, 6. *Thessali* equites Centaurorum fabulæ occasionem dedere.

6. *Salu* vulg.

10 *Auratos* intelligi armos equi

Et medium te Zona liget variata colorum
 Floribus, et castæ manibus sudata Serenæ,
 Persarum gentile decus. Sic quippe laborat
 Maternis studiis, nec dedignatur equestres
 Moliri phaleras genero latura decorem.

15

ab ipsis phaleris purpureis auro distinctis.

12. *Sudata manibus Serenæ Zona* comparata cum similibus formulis ad XXIV, 94.

13. *Persarum luxur regis* infecit totum Orientem, vel totum orbem.

De hoc genere vid. Brisso. de regio Persar. princ. III, 58.

14. *Materna studia*, voluntas enixa socrus. Quæ gens hodie quoque non patris, matris, fratris appellatione in proximo affinitatis gradu, blandiendo præsertim, utitur?

LXXIV.

XXIV. DEPRECATIO AD ALETHIUM QUÆSTOREM.*

Sic non Æthiopum campos æstate pererrem,
 Nec Scythico brumam sub Jove nudus agam;

*Ironica hæc deprecatio, vel palinodia est Horatianæ illi, qua Canidiam infamavit Epod. 17, similis. Hujus *Alethii* nomen an alias supersit, non habeo dicere. Imo nec ipsum nomen invenio: sed unum alterumque *Alethium* in Gruteriano et Muratoriano Inscriptionum Indice. Quin in illa varietate atque incerto lemmatum, ne hoc quidem satis constat, sitne hoc nomen a Claudiano positum. Nec puto recte inscribi hoc epigramma *Ad Alethium*; quum nusquam illum alloquatur, sed tanquam de absente agat. Ergo inscribendum erat *In Alethium*. Quod Mallium Theodo-

rum hic peti suspicatur Barthius, ejus rei causam idoneam equidem non video. *Quæstorem* ipse Poeta nominat eum, in quem ludit, de qua dignitate pluribus locis ad codicem Theodosianum agit Gothofredus. Summam videtur complexus Zosimus V, 32, ὁ τὰ βασιλεῖ δοκοῦντα τεταγμένος ὑπαγορεύειν, qui constitutus est, ut imperatoris decreta (leges et sententias) dictet. Duo ab illo per multas verborum ambages requirit Cassiodorii stilo Theodoricus Var. XX, 6 et 7, justitiam et eloquentiam. — Offensio autem quam deprecari se simulat Noster hæc est, quod non bene de ver-

Sic non imbriferam noctem ducentibus Hædis
 Ionio credam turgida vela mari;
 Sic non Tartareo Furiarum verberare pulsus
 Irati relegam carmina grammatici:
 Nulla meos traxit petulans audacia sensus,
 Liberior justo nec mihi lingua fuit.
 Versiculos, fateor, non cauta voce notavi,
 Heu miser! ignorans quam grave crimen erat.
 Orpheos alii libros impune lacesunt,
 Nec tua securum te, Maro, fama vehit.
 Ipse parens vatum, princeps Heliconis Homerus
 Judicis exceptit tela severa notæ.
 Sed non Virgilius, sed non accusat Homerus:
 Neuter enim quæstor, pauper uterque fuit.

aibus illius judicarat. Mutatis personis eadem agitur fabula. Dum hæc scribo, publicatur mordax epigramma, in quo accusatur Purpuratus Reginus aliquamdiu et nuper admodum Pontificius, bellum, quo nunc perit Europa, concitasse, quod Regum ποντικώτατος, et Rex poetarum, ipsius versiculos contempsisset. *L'Abbé de Bernis* et *Frédéric II.* Ed.

1. Jurisjurandi formula, ita evitare mihi contingat incommoda et molestias, ut non volui lædere Alethium.

3. *Imbriferis* MSS. pro *noctem*, *nubem* conj. Heins. — Colum. II, 2, 73, *Pridie Non. Octobris hædi oriuntur*. Hoc tempore navigare desinebant. Nox pluviosa eo terribilior.

6. *Lædam* ex 2 MSS. Heins. *relegam* omnes alii. — Duo irritabilia genera in uno homine conjungit, unum poetarum (quod ita vocat Hor. Epist. II, 2, 102), alterum

grammatici, quorum iræ passim vel ludibrio vel detestationi sunt. Morsus autem acerrimus est in verbo *relegam*. Post gravissima mala quæ posuit, ultimum, crescente paulatim ad summum oratione, posuit *relegam* carmina irati grammatici, hoc est, Alethii. Ad hoc se adigi posse negat, nisi *verberare Furiarum*. Hæc δριμύτης plane perit, si cum summo alias poetarum vindice pro *relegam* ponas *lædam*.

7. *Versus* Cuj.

8. *Solito* ex MSS. Heins. contra ipsius consilium.

9. *Mente* MSS.

10. Ne adulterinus sit hic versus, metuit Heins. — Indicativus modus, ut hic in verbo *erat*, etiam optima ætate invenitur. Vid. ad VIII, 267.

11. *Ascræos* conj. Heins.

16. Pro *pauper*, *pastor* MS. — *Pauper uterque*; nec felicius fuit epicis recentioribus; pauperes enim

En moveo plausus, en pallidus omnia laudo,

Et clarum repeto terque quaterque sophos.

Ignoscat placidus tandem, flatusque remittat,

Et tuto recitet quod libet ore : placet.

20

Le Tasse, Le Camoëns, Milton, etc.

17. Pro *en*, et vulg. — Videtur in mente habuisse illum derisorem Horatianum Art. P. 427, *clamabit, pulchre! bene! recte! Pallescet super his*, etc. Illud *sophos* est adver-

bium, *σεφῶς*, illa exclamatio, quam sæpe ridet Martialis, ut I, 77, *Magnum semper inane sophos*.

19. *Intendat ante Claver.*

20. *Quidquid ab ore pluet vel fluet* MS. ap. Claver.

LXXV.

XXV. IN CURETIUM.

FALLACES vitreo stellas componere mundo,
Et vaga Saturni sidera sæpe queri,

Nimis *αὐτοῦ ἄρρητον* ac liberum pro more sæculi Epigramma : sed in quo firmatur testimonio hominis non hoc agentis, quod Legati divini nos docuerunt de pœnis pater-
norum criminum in filios non meliores expetentibus ; et de turpitudine, mercede impietatis, ut Pauli ad Romanos I, 23 sqq. it. Petri II, c. 2, § 13. Similia vidimus ad LXIX, 4. Claudianum tamen multo modestiorem Ausonio, et virginem si cum illo comparetur, jam observatum Barthio. Et ille Christianum se professus est, et Imperatorum duorum præceptor fuit.

1. Habuit ergo Curetii pater, quisunque fuerit (nam *Uranius* fictum ab ipsa arte videtur hominis,

qui *cælestia* semper creparet), sphaeram, quæ cælum utcunque repræsentaret, Archimedæ, de qua n. 68, imitatricem, qua uteretur ad exhibendam quamcunque vellet genesin, hoc est, siderum inerrantium inter se, quo tempore quis natus esset, comparisonem, e qua fata sic nati legere se posse simulabant. Cogitare interdum subit, vel ad hoc ipsum permisisse videri Deum illas vanissimæ et impudentissimæ artium progressionem, quæ etiam sapientes alioquin, doctos geometriam, et bonos viros, velut fascina-
ret, ut intelligant posterius, nullam abesse a genere nostro, nisi caveamus, (et quam difficile et forte *ἀδύνατον* est cavere!) stultitiam.

Venturumque Jovem paucis promittere nummis,
Cureti genitor noverat Uranius.

In prolem dilata ruunt perjuria patris,
Et pœnam merito filius ore luit.

Nam spurcos avidæ lambit meretricis hiatus,
Consumens luxu flagitiisque domum.

Et quas fallacis collegit lingua parentis,
Has eadem nati lingua refundit opes.

— *Palantes* MS. quod non contempserim.

3. *Venturum Jovem* intellige auxilio, salutis. Beneficum sidus Jupiter, et Saturno obnitens. Hor. Carm. II, 17, 23, *Jovis impio Tutela Saturno refulgens. Venturi hunc usum videtur Homero debere*; apud quem, Od. β, 420, *ἔμμενος*

ὄψος, ventus secundus est qui *pervenire facit* navigantes quo volunt.

9. *Ut quas* Claver.

10. *Refudit* vulg. — Hinc forte natum Santolio epigramma haud paulo castius, in medicum obstertricantem, « Quas bona pars hominum muliebri mergit in antro, Ex illo Clemens eruit unus opes. »

LXXVI.

XXVI. IN EUMDEM.

SI tua, Cureti, penitus cognoscere quæris

Sidera, patre tuo certius ipse loquar.

Quod furis, adversi dedit inclementia Martis :

Quod procul a Musis, debilis Arcas erat :

Qui superius epigramma cognovit, hic nihil habebit difficultatis. Genesin hominis enarrat satyricam, sic tamen ut tribuat planetis singulis, quæ solent in illa disciplina, quæque singula ex Manilio Firmicoque illustrare facile esset. Sed piget ineptiarum. Itaque defungemur paucis.

4. *Arcas* Mercurius a patria matris Maiae, et ipsius, Cyllene altissimo monte Arcadiæ, in quo et antiquissima ipsius commoratio fuit. V. Apollod. III, 10. Appellatione hac utuntur Stat. Silv. II, 7, 5. Martial. IX, 35. Juniores laudat Toll. ad Aus. Eidyll. VIII, 22, p. 344. *Debilis* est et parum efficax

Quod turpem pateris jam cano podice morbum ,

Femineis signis Luna Venusque fuit.

Attrivit Saturnus opes : hoc prorsus in uno

Hæreo , quæ cunnum lambere causa facit.

planeta , si non sit in suo domicilio e. i. g. a.

6. In *signis femineis* , nascente Curetio , fuere planetæ ejusdem sexus Venus et Luna. Loquitur ex artis præceptis. De Luna et Venere notum ubique. De signis Manil. II, 151, *mascula sex sunt Diversi totidem generis, sub principe Tauro*. Nempe , ut est diserte apud Firmicum, Astron. II, 1 , masculina

sunt Aries, Gemini, Leo, etc. femina Taurus, Cancer, Virgo : ut alternis se consequantur in serie illa Zodiaci, quomodo hodie in sodalitiis elegantiorum hominum alternis sedetur, ut olim XII Deos in lectisterniis solebant jungere Romani, Jovem suæ Junoni, Veneri Martem, etc. Vid. Liv. XXII, cap. 10.

8. *Cura fuit MSS. causa fuit MS.*

LXXVII.

XXVII. IN IACOBUM * MAGISTRUM EQUITUM.

PER cineres Pauli, per cani limina Petri,
Ne laceres versus, dux Iacobe, meos :

* Jacobi hujus an alia supersit mentio, non dixerim. Magistri Equitum dignitas illustris, et ordinarie Magistro Peditum præfertur. Vid. Gothofr. Parat. ad librum 7 C. Theod. qui est totus de re militari p. 250. In Notitia Dignit. Imp. Occid. s. 34, statim post Præfectos Prætorio et urbis ponuntur Magistri Peditum et Equitum.

1. Pro *cani*, *sancti* MSS. Cuj. — Ut mordeat virum, a quo versus quosdam suos reprehensos irascitur, illudit Sanctorum, quos vocat Ecclesia, cultui, per quos illum

videri vult obtestari, ne velit amplius carmina sua traducere. Ille porro cultus jam tum immoderatus et superstitiosus, ne quid gravius dicam, fuisse debet, quum hoc epigramma scriberetur, quod Claudiano vindicant Barthius et Heins. Sed in margine Basil. adscriptum, *Hoc epigramma vix credo esse Claudiani*. Quidquid ejus sit, propter Sanctorum et Martyrum admirationem Jacobo exprobratam, abjudicari Claudiano hoc epigramma vetat Hieronymus, qui hoc ipso tempore, plus quam opus est, contra Vigil-

Sic tua pro clypeo sustentet pectora Thomas,
 Et comes ad bellum Bartholomæus eat :
 Sic ope sanctorum non barbarus irruat Alpes;
 Sic tibi det vires sancta Susanna suas :
 Sic quicumque ferox gelidum tranaverit Istrum,
 Mergatur, volucres ceu Pharaonis equi :
 Sic Geticas ultrix feriat rhomphæa catervas,
 Romanasque tegat prospera Thecla manus :
 Sic tibi det magnum moriens conviva triumphum,
 Atque tuam vincant dolia fusa sitim :
 Sic nunquam hostili maculetur sanguine dextra.
 Ne laceres versus, dux Iacobe, meos.

tium pro illa declamavit, et scripsit ad Lætam (p. 672, B), *Inundans populus ante delubra semiruta currit ad martyrum tumulos.*

3. *Per clypeum* MS. *defendat* vulg.

5. *Pro sanctorum, junthodi* MS. unde *Judithæ* conj. Barth. *ne barbarus* conj. Heins.

6. Itaque in veneratione et cultu jam tum erat cum Juditha Susanna illa apocryphos? Laudat certe Hieronymus alteram Epistol. ad Principiam, alteram ad Salvinam. Sed abesse hoc distichon a MS. Vaticano, observavit Heinsius.

9. *Ultrix rhomphæa* pertinet ad illa dicta sacrarum literarum.

10. *Regant. . . tela* vulg. *regat vel tegat teda, theda, tegat Tecla* MSS. *Romanæque gerant* MS. — An hæc pertinet ad S. Theclam, de qua in Martyrologio Rom. a. d. 23 Sept. « Iconii in Lycaonia sanctæ Theclæ virginis et martyris, quæ a S. Paulo Apostolo ad fidem perdu-

cta, sub Nerone Imperatore in confessione Christi ignes et bestias devicit, et post plurima ad doctrinam multorum superata certamina, Seleuciam veniens, ibi requievit in pace. Eam sancti Patres summis laudibus celebrant et dignis præconiis extollunt. »

11. *Magnos triumphos* vulg. — Adhuc posuit in optandis Jacobo auxilia Sanctorum, ne ipsius scilicet fortitudine opus sit: nunc potatori strenuo insultat: *moriens* enim *conviva* est vino depositus vel sepultus.

12. *Et tua perpetuo dolia vina fluant* MSS. *Sic tibi perp. d. v. f.* MS. *fluere* cum accusativo illustrat Heins.

13. Hic præter cæteros versus est amarissimus. Quis enim ille dux, quis magister militum, hoc in optabilibus habeat? Nisi quis forte huc trahere velit illud Horatianum, Sat. II, 1, 43, *ut pereat positum rubigine telum.*

LXXVIII.

XXVIII. RIMANTI TELUM IRA FACIT.*

IN jaculūm quodcumque gerit dementia mutat.
 Omnibus armatur rabies pro cuspide ferri.
 Cuncta volant, dum dextra ferox in vulnere sævit.
 Pro telo geritur, quidquid suggesserit ira.

* Est scholastica æmulatio Virgiliani hemistichii, *Æn.* VII, 508, «...quod cuique repertum Rimanti, telum ira facit.» Talis est inf. p. 396.

1. *Quodcumque gerit*, quod forte in manu habet, v. g. instrumenti rustici, bipalium, furcam, ventilabrum; si doctus est, librum, ut

illi apud Boilavium certantes de pulpito seu lectorio: in proverbio est, qui aureis fenestras inimici petit. — *Ferit* MSS. *quodc. rei* conj. Heins. cui corruptum videtur vulgatum *gerit*.

4. *Ingeritur* conj. Heins. in quo illum audiam facilius.

LXXIX.

XXIX. IN PODAGRUM.

QUÆ tibi cum pedibus ratio? quid carmina culpas?
 Scandere qui nescis, versiculos laceras.
 Claudicat hic versus, hæc, inquit, syllaba nutat,
 Atque nihil prorsus stare putat podager.

1. *In Podagrum*, qui carmina culpabat, non stare dicebat MSS.

2. *Scandere*; lusus in verbo, quia podager præ nimio dolore pedum non potest scandere, puta cubiculum; et hic ambigue traducitur ad podagrum, quasi non posset versus scandere. Sic et *Quæ tibi cum pedibus ratio?* Quasi podager, pedum de-

stitutus auxilio, non deberet amplius cogitare de pedibus, etiamsi pedes essent versiculorum. — *Quos* *inquit* *putat* MS. — Hoc verbo lacerandi usus est etiam paulo ante n. 77 ext. Hinc colligit Barthius in eundem hic ludi Jacobum. Et bene convenire solet podagra cum potatoribus.

LXXX.

XXX. DE THEODORO ET HADRIANO.

MALLIUS indulget somno noctesque diesque;
 Insomnis Pharius sacra, profana, rapit.
 Omnibus hoc, Italæ gentes, exposcite votis,
 Mallius ut vigilet, dormiat ut Pharius.

Vid. quæ dicta sunt ad XXXIX, occasionem dedisse illi deprecationi. — Deest hoc carmen Vat. pr.

LXXXI.

XXXI. AD ÆTERNALEM.

QUIDQUID Castalio de gurgite Phœbus anhelat,
 Quidquid fatidico mugit cortina recessu,
 Carmina sunt: sed verba negant communia Musæ.
 Carmina sola loquor: sic me meus implet Apollo.

1. *Castalius gurgis* idem qui et *Hippocrene* vocatur, de quo *fonte Caballino*, ut ait Persius in Prol. qui *labra proluerunt*, poetæ fiunt.

2. *Cortina*, tripus impositus specui Delphicæ, cui insidens Pythia spirita illo fatidico impletur, a quo fundit oracula versibus constantia.

Sed jam Plutarchus peculiari libello inquisivit in causas cur ἑμμετρὰ χρᾶν versibus respondere delibantibus Pythia desisset.

3. *Carmina fert*, vulg. et verba conj. Heinsius non verba ferunt ex MS. Barth.

4. *Smyrnaeus implet*, MS.

LXXXII.

XXXII. AD MAXIMUM QUI MEL MISIT.

DULCIA dona mihi tu mittis, Maxime, semper,
Et quidquid mittis, mella putare decet.

Deest hoc Vat. pr. et Sch. Gud. Lucens. pr. *semper tu, fere omnes.*
1. *Tu semper, Maxime, mittis,* 2. *Mittit duo; mittes alii; tres*
Pal. duo Med. inc. Heins. Exc. *credere mella.*

LXXXIII.

XXXIII. DE LOCUSTA.

FRAGMENTUM.

HORRET apex capitis: medio fera lumina surgunt
Vertice; cognatus dorso durescit amictus.
Armavit natura cutem, dumique rubentes
Cuspidibus parvis multos acuire rubores.

* Si quis locustam marinam seu carabum, ut a Gesnero, Aldovrando, aliisque describitur depingiturque, consideret, videbit satis convenire illi hanc descriptionem, quantum ad duo priores versus cum dimidio tertio. In reliquis facilius intelligo Heinsianam conjecturam, quæ illam asperitatem cutis, i. cristæ, quam cognatum i. connatum amictum dixit Poeta v. 2, dumo comparat aut vepri. Quod rubentem dicit, illud non simpliciter repu-

gnare naturæ, satis nos vel recentissimæ Catesbyanæ picturæ docent.

1. *Surgit* MS. i. e. *surrigit*; duo cornua surgunt *conj. Heins.*

3. *Dubiisque*, MSS. *dubiq.* MS. *dubiisque rubentem*, MSS.

4. *Multis* vulg. *parum multos*, MS. *pariunt multos ac vere colores*, Claver. Hinc, *dumique rubentis Cuspidibus pariunt multos ac vepre dolores* conj. Heins. Sed Barth. ita: *dubiisque rubentem Cuspidibus, variant milto victore colores.*

LXXXIV.

XXXIV. DE BALNEIS QUINTIANIS.

FONTIBUS in liquidis paulum requiesce, viator,
 Atque tuum rursus carpe refectus iter.
 Lympharum dominum nimium miraberis, hospes,
 Inter dura viæ balnea qui posuit.

1. *Montibus* multi; unus *refectus*
 pro *viator*, quem reposuit ad se-
 quentem versum.

3. Quidam *Nympharum* et *mira-*
bilis.

4. *Dura viæ*, Vat. sec.

LXXXV.

XXXV. DESCRIPTIO PORTUS SMYRNENSIS.*

URBS in conspectu montana cacumina velat,
 Tranquillo prætenta mari: ducentia portum
 Cornua pacatas remonent Aquilonibus undas.
 Hic exammatum terris cingentibus æquor
 Clauditur, et placidam discit servare quietem.

* *Zarinensis* vulg. *Saronensis* conj.
 Barth.

Quum hæc descriptio hodierno
 etiam Smyrnæ situi conveniat, eo
 securius Heinsiana lectio retinetur.

3. *Remonent Aquilonibus*, subdu-
 cunt illis undas, h. e. excludunt

Aquilones, ut defendere proprie
 est depellere, ac tamen *defendi* di-
 citur urbs a qua proprie defendun-
 tur, depelluntur hostes.

4. *Exammatum*; mare suis armis,
 hoc est, fluctuum agitatione et fu-
 rore destitutum.

LXXXVI.

XXXVI. EST IN SECESSU LONGO LOCUS.*

EST procul ingenti regio summotâ recessu,
 Insula qua resides fluctus mitescere cogit,
 In longum producta latus; fractasque per undas.
 Ardua tranquillo curvantur brachia portu.

* *Insulae descriptio* ante Heins.
 pro *secessu*, *conspectu* Heins.

1. *Recessu Insula*, quæ ante Heins.
 — Est imitatio Virgiliana, ut supra
 indicavimus p. 392, not.*; vel, si
 mavis, certamen scholasticum cum
 Æn. I, 159:

Est in *secessu* longo locus: insula portum
 Efficit objectu laterum, quibus omnis ab alto
 Frangitur, inque sinus scindit sese unda re-
 ductos.

Potest hæc descriptio cæteroquin
 accommodari ad Syracusanum por-
 tum, quem objectu suo insula efficit.

LXXXVII.

XXXVII. DE QUADRIGA MARMOREA.

QUIS dedit innumeros uno de marmore vultus?
 Surgit in aurigam currus, paribusque lupatis
 Unanimes frenantur equi: quos forma diremit,

1. *Innumeros vultus* non puto dici
 de hoc tantum opere: sed univer-
 sim miratur auctor statuarie artis
 miraculum, ex una materia, dura
 eadem, tot figuras formantis. Hæc
 vocat *vultus*, ut Ovid. Met. I, 2:
 Unus erat toto nature vultus in orbe.

2. *Currus* sunt ipsi equi: hi sur-
 gunt sublati pedibus anterioribus
 et reclinant se versus aurigam, ro-
 tis insistentem.

3. *Quos forma diremit* non refer-
 tur ad equos; hi quantum potest
 sunt similes, eodemque gestu et

Materies cognata tenet, discrimine nullo.

Vir rediv in currum : ducuntur ab axe jugales :

Ex alio se quisque facit. Quæ tanta potestas ?

Una silex tot membra ligat, ductusque per artem

Mons patiens ferri varios mutatur in artus.

velut motu atque actu : sed auriga, frena, equi, axis, rotæ, omnia sunt ex lapide eodem. Itaque *Vir rediv in currum*, continuus est et continens curru, *jugales equi ducuntur* ex eadem massa *ab axe*. Cogita, lector, statuam dum funditur ex ære, ibi membrum unum ducitur ab altero, una continuatione. Ita hic jugalis quisque *se facit*, inter manus artificis fieri et enasci videtur,

ex alio, proximo, cui continens est. Sed fateor hanc formulam, *se facit*, mihi nimis audacem videri, et barbarum aliquid habere hodiernarum linguarum usui simile, ubi reciproci verbis utimur pro passivis.

4. *Frenata* Pulm. marg.

5. *Vix* vulg.

6. *Ex alto*.... *jacit* MSS.

8. *Montem* pro saxo, parte montis, poni, aptum est.

LXXXVIII.

XXXVIII. FRAGMENTUM.

SORDIDUS ex humeris nodo dependet amictus,
Exercentur equis, et colla comantia pectunt.

Hujus fragmenti, vel potius centonis, ex Virgilio desumpti, sensus difficilis est. Ex Barthio illudit Curetio, et ejus patri, quibus primo exprobrat sordes, et deinde obscenitatem, per hemistichum *exercentur equis*, quod equus et adhin-

nire symbola sint fœdæ libidinis. Vel forsân irridet homines pannis obsitos, et qui tamen nimio equorum studio ducuntur, adeo ut malint eorum colla pectere, quam se ipsos lautiorè, immo necessario vestitu induere.

LXXXIX.

XXXIX. DE PAUPERE AMANTE.

PAUPERTAS me sæva domat, dirusque Cupido:
Sed toleranda fames, non tolerandus amor.

Deest hoc carmen Vat. pr. Lov. *que*; sed alii omnes nostrum serv-
superiori annectit. vant.

1. *Tæ sæva* Vat. sec. tres *durus*.

2. *Venerandus* Vat. sec.

XC.

XL. DE EODEM.

ESURIENTS pauper telis incendor amoris:
Inter utrumque malum diligo pauperiem.

1. *Esurient*; nihil tamen est, nempe vehementer odit Venus,
quod potentius, « cæci stimulos quæ sine Cerere et Libero frigere
avertat amoris, » quam fames; hanc consuevit.

XCI.

XLI. IN SEPULCHRUM SPECIOSÆ.

PULCHRIS stare diu Parcarum lege negatur:
Magna repente ruunt; summa cadunt subito.

1. *Negatum*, inc. Heinsii, qui ad-
scripserat locum Lucani, lib. I, 70,

« summisque negatum Stare diu. »
2. *Luunt* pro *ruunt*, inc. Heinsii.

Hic formosa jacet Veneris sortita figuram,
Egregiumque decus invidiamque tulit.

4. *Invidiam meruit* ante Claver. cujus emendationem probavit Barth. et Heins. II. — Antiquum pulchra-

rum vitium invidia: quo nec hodie dicuntur carere. Sic Scyllam monstrum fecit Circe.

XCII.

XLII. DE BIRRO* CASTOREO.

NOMINIS umbra manet veteris: nam dicere birrum,
Si Castor niteat, Castoreum nequeo.
Sex emptus solidis, quid sit, jam scire potestis.
Si mihi nulla fides, credite vel pretio.

* *De Birro et Castoreo* editt. vett.

Birrum esse lacernam, vestem, quæ aliis interioribus injiciatur, ostendit Salmasius, quam laudamus in Thesaurο. Castoreos pilos mollissimum genus vestimenti præbuisse jam ea tempestate, qua scriptum ponitur hoc epigramma, ostendit Barthius. Videtur illius auctor ridere antiquum birrum, de quo jam omnis lanugo castorea, qua censebatur, unde nominabatur, detrita sit. Hunc negat dici jam debere, quod olim fuerit, *birrum castoreum*. Nisi malis imitatione birrorum vere castoreorum alios

de viliori lana hoc nomen accepisse, ut si quis hodierna illa viliora textilia villosa de lana vel lino (*Peluche*) velit holosericorum hexamitorum appellatione (*Sammet*, *velours*) condecorare. Et hoc melius placet, quia provocatur ad pretium.

1. *Veteres* edd. vett. *discere* MSS.

2. *Si* edd. vett. *juret*, *viret*, *vitet*, *nitet* al. *nomen verba manet*, MS. *si textura vetet* conj. Scal. *Ni Castor niteat* ex MSS. Claver. Barth. Heins. *Si Castor vivet*, vel *vivat* conj. Heins. quod non intelligo.

3. *Sim pro sit*, Moret. pr.

XCIII.

XLIII. DE HIPPOPOTAMO.

UTRAQUE fecundo nutritur bellua Nilo,
Quæque vorat morsu, quæque sub ore fremit.

Unus, *de hippopot. et crocodilo.*

Protulerat hoc epigramma Hein-
sius, in nota ad n. 83 : unde in
altera editione huc relatum est.
Quid sibi velint ultima verba, inde
intelligere mihi videor, quod ve-
teres scriptores universim ἵππου

φωνῆν, *hinnitum*, huic belluæ tri-
buunt, a quo forte magis, quam
a figura corporis, nomen invenit.
Videtur autem pulchre exprimi
hinnitus hac periphrasi : est enim
spiritus tremulus ex imo gutture
profusus et per os ac nares expulsus.

XCIV.

XLIV. QUÆ IN MENSA DE SARDONYCHE LAPIDE.

MENSA coloratis aquilæ sinuatur in alis,
Quam floris distinguit honos : similisque figura
Textitur : implumem mentitur gemma volatum.

Eadem hujus epigrammatis ratio
est ac superioris. Videtur describi
mensa forte argentea, quæ habet
emblemata ex sardonyche efficta,
aquilam, florem, aliam avem. Quod
texi figuram dicit, intelligo ex diver-

sis gemmis tanquam musivo opere
compositam, segmentatam, tessel-
latam.

3. *Implumem volatum*, alas expli-
catas et velut volatum tentantes ;
sed alæ sunt implumes.

XCV.

XLV. CARMEN PASCHALE. *

CHRISTE potens rerum, redeuntis conditor ævi,
 Vox summi sensusque Dei ; quem fudit ab alta
 Mente pater, tantique dedit consortia regni ;
 Impia qui nostræ domuisti crimina vitæ,
 Passus corporea mundi vestire figura,
 Affarique palam populos, hominemque fateri :
 Quem verbo inclusum Mariæ mox numine viso
 Virginei tenuere sinus, innuptaque mater

* Hoc carmen G. Fabricius, Damaso, Episcopo sæculi IV Romano, in libro antiquissimo adscriptum, edidit p. 774, et nostro Claudiano abjudicavit in Comment. p. 35 et 43 : cui potius assentior, quam Claverio. Non vocatur ibi *Paschale*, sed simpliciter inscribitur de Christo. Et tamen paschale carmen esse, indicant duo versus ultimi, qui etiam hoc docent, solemnes eo tempore in ecclesia preces interpositas fuisse pro Imperatore. Poterat uti hoc loco vir illustris, commilito ante hos pæne quinquaginta annos meus in Jencnsi academia, cujus nunc magnum decus est, C. G. Buderus in Progr. de Precibus pro Imperatore fuis, quo refellit eorum errorem, qui hunc morem demum sæculo octavo ab Hadriano pontifice institutum tradunt.

1. *Rediens ævum*, nova felicitas, ut *gloria novi sæculi* in nummis; ut Virg. Ecl. IV, 5 : « Magnus ab integro sæclorum nascitur ordo : Jam

redit et Virgo, redeunt Saturnia regna. » — Pro *ævi*, *orbis* MSS. anni MS.

2. *Fuderat alta*, MSS.

4. *Impia tu*, al. etiam Fabric.

5. *Passus vestire* formula cujus similes habet etiam Claudianus. Vid. XV, 265. *Sustinuisti te vestire corpore*. — *Mundum* vulgat. *dominum* conj. Barth.

7. *Quemque utero*, Vien. Junt. *Quem verbo*, Ald. Fabric. MSS. *Tene utero* conj. Heins. *Lumine* MS. *angelo* MSS. et Cuj. ex glossa. Totus versus in quibusdam codd. deest. — Sic ordino et interpretor : *Sinus Mariæ Virginei*, statim a numine Gabrielis (vel ipsius Dei per Gabrielem se manifestantis) *viso*, *tenuere* hunc hominem, *Verbo* illi Johanneo intime unitum et velut *inclusum*. Si quis *tumueret* utique servandum putet, ille græcismo sic defendet phrasin, *Virginei sinus tumuere* (ob) *puerum*.

8. *Tumuere* vulg. *timuere* MSS.

Arcano stupuit compleri viscera partu ,
 Auctorem paritura suum. Mortalia corda 10
 Artificem texere poli , mundique repertor
 Pars fuit humani generis , latuitque sub uno
 Pectore , qui totum late complectitur orbem ;
 Et , qui non spatiis terræ , non æquoris unda ,
 Non capitur cælo , parvos confluit in artus. 15
 Quin et supplicii nomen , nexusque subisti ,
 Ut nos subriperes leto , mortemque fugares
 Morte tua : mox ætherias evector in auras ,
 Purgata repetis lætum tellure parentem.
 Augustum foveas , festis ut sæpe diebus 20
 Annua sinceri celebret jejunia sacri.

tenuere , MS. Oxon. unde *tremuere*
coniciebat Heinsius ; *intumuere* MS.
patuere MS.

9. *Obstupuit* , Fabr.

10. *Corda* nominat ea plane ra-
 tione , ut Germanorum consuetudo
sub corde gestari dicit nondum na-
 tos , V. G. II Maccab. VII , 27 ,
 et liberos *a corde* venire , et *redire*
ad cor , h. e. cor matrum tangere
 sua morte. Utrum tale quid apud
 Græcos vel Latinos alias inveniatur ,
 nondum observavi. Eadem quidem
 sententia v. 12 , *latuitque sub uno*
Pectore . — *Membra* , MS.

11. *Fudere* , MSS. et Bas. marg.
cepere , MS.

12. *Imo* , vulg. *uno* , Ald.

14. *Undis* , Fabric.

15. *Nec* , vulg.

16. *Mancipii nomen et nexus* , Ro-
 mano quidem intellectu , subiisse

dominum , nusquam legimus : nisi
 quod illa Pilati damnatione *servum*
pana factum dicere possumus. Cæ-
 terum potest Poeta respexisse ad
 illud *μορφήν δούλου λαβών* . — *Sup-*
plicii vulg. *supplicium nomen* , vel
mortis MSS. *mancipii* est a Cujacio
 et Claverio , quos sequitur Heins.

17. *Eriperes* , MSS.

19. *Repetens* , vulg. *reparans lætum*
te luce , *parentem Augustum* , Fabric.
parentem Augustum jungunt etiam
 alii ante Claver. Dedi lectionem
 Claver. Jans. Heins.

20. *Augustos* *celebrent* , MS.
 quod est forte studio accommo-
 datum ad tempus , quo duo erant
 Augusti . — Hæ sunt preces pro
 Imperatore , finis et scopus totius
 carminis , quum illud nullas alias
 preces , nullam aliud desiderium
 exprimat.

XCVI.

XLVI. ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΩΤΗΡΑ.*

Ω πυρὸς ἀενάοιο σοφὴν ὠδῖνα φυλάσσω,
 Ἐμβεβαῶς κόσμοιο παλινδίνητον ἀνάγκην,
 Χριστὲ θεοβόρῃτοιο βίου φυσίζοε πηγῇ,
 Πατρὸς ἀσημάντοιο θεοῦ πρωτοσπόρε φωνῇ,
 Ὃς μέγα μητρώων τοκετῶν ἐγκύμονα φόρτον,
 Καὶ γόνον αὐτοτέλεσον ἀνυμφεύτων ὑμεναίων
 Στήσας, ἀσσυρίης γενεῆς ἑτερόφρονα λύσσαν,
 Ὅργια δ' εἰδῶλων κενεῶν ψευδώνυμα λύσας,

* Hos christiani hominis versus, moneta quidem Nonni percussos, nescio unde acceptos Græce, ut hic sunt, dedit Heinsius; quos ita converti ad verbum posse puto: « O tu qui æterni ignis sapientem fecunditatem custodis, qui *aurigæ* instar gubernas volubilem mundi necessitatem, Christe, vitæ a Deo promissæ fons vivifice, Patris ineffabilis Dei vox, quæ primum seminavit omnia: (5) Qui valide maternorum partuum gravidum onus, Et fatum a seipso perfectum nuptiarum sponso carentium Constituens, Assyriæ contra ea generationis (*Syriæ Deæ et magnæ Matris Deum*) alienati sensus furorem, Atque orgia idolorum vanorum falso nomine celebrata dissolvens, Cæli balteum septem zonis constantem conscendisti (10) Angelicis alis ineffabilibus insidens, *subvectus*; Propitius esto, genitoris omnium Dei venerande vultus, Custos vitæ, salvator hominum, sæculo imperans. »

1. Igni æterno tribuit genera-

tionem omnium, quod ex antiqua philosophia Heraclitica assumptum: hinc tribuit illi ὠδῖνα σοφῇ, non dolorem profecto partus, sed ipsam, si quid video, generandi facultatem, gubernatam sapientia.

5. Μίγα hoc refero ad Στήσας; v. 7. Valide constituit, stabilivit, credendum generi humano commendavit partum mirabilem.

6. Ἀνυμφεύτων ὑμεναίων, *matrimonii virginæ*; Virgo enim, licet habuerit Josephum conjugem, « virum non cognoscebat ».

7. *Assyrium* et *Syrium* perpetuo fere confundi, et *Syriam Deam* esse *Deorum Matrem*, constat: et primis Christianæ religionis sæculis illud genus furiosæ superstitionis plane regnum quoddam obtinuisse, facile demonstrari posset. Sed versamur in Parergo: hoc enim carmen, quia non est Claudiani, non debemus lectoribus. Qui Dalenianam de Tauroboliis dissertationem legere voluerit, ad vestigia de his rebus quærendi deducetur.

Αἰθέρος ἀμφιβέβηκας ἐφ' ἐπτάζωνον ὀχῆα,
 Ἀγγελικαῖς πτερύγεσσιν ἐν ἀρρήτοις θαάσσω·
 Ἰλαθὶ παγγενέταο θεοῦ πρεσβῆϊον ὄμμα,
 Φρουρὲ βίου, σῶτερο μερόπων, αἰῶνος ἀνάσσω.

9. Cælum et peculiari ratione
 Zodiacum imaginatur ut *balteum*,
 continentem et coercentem omnia.
 Hunc ἐπτάζωνον vocat, ob septem
 illas Zonas, de quibus dictum ad
 XXIV, 135. Hic illud addo: quem-
 admodum totum hoc carmen inge-
 nium Nonnianum mihi videtur re-
 dolere, ita peculiariter hunc locum.

Nonnus enim Dionys. XLVI, 47,
 Οὐρανὸν diserte ἐπτάζωνον appellat,
 et XXXVIII, 312, ἐπτά περὶ ζώναις
 κυκλούμενον.

11. Ὄμμα poteram *oculum* red-
 dere, per quem videt et videtur
 pater. Sed credibilis mihi est,
 poni pro προσώπῳ: qui Christum
 videt, vultum ac faciem Dei videt.

XCVII.

XLVII. ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΕΣΠΟΤΗΝ ΧΡΙΣΤΟΝ.

Ἀρτιφάνες, πολιούχε, παλαιγενὲς, υἱὲ νεοττὲ,
 Αἰὲν ἔων προεὼν τε, ὑπέρτατε, ὕστατε, Χριστὲ
 Ἀθανάτοιο πατρός, καὶ ὁμόχρονε, πάνπαν ὅμοιε.

De hoc idem quod de præce-
 denti dicendum. Potest ita verti:
 « Præsens, civitatis tuæ custos, an-
 tiquitus nate, et idem fili parvule,

Semper qui es, ante omnia qui es,
 supreme, ultime, Christe, Immor-
 talis patris et coæve et undique si-
 milis. »

XCVIII.

XLVIII. LAUS CHRISTI.*

PROLES vera Dei, cunctisque antiquior annis,
 Nunc genitus, qui semper eras, lucisque repertor

* Hoc carmen inter ea est, quæ
 primum J. Camers pro Claudianeis

edidit: non satis ubique orthodo-
 xum, certe non ad formulas caute

Ante tuæ, matrisque parens : quem misit ab astris
 Æquævus Genitor, Verbique in semina fusum
 Virgineos habitare sinus, et corporis arcti 5
 Jussit inire vias, parvaque in sede morari,
 Quem sedes non ulla capit : qui lumine primo
 Vidisti quidquid mundo nascente crearas.
 Ipse opifex, opus ipse tui, dignatus iniquas
 Ætatis sentire vices, et corporis hujus 10
 Dissimiles perferre modos, hominemque subire,
 Ut possis monstrare Deum, ne lubricus error,
 Et decepta diu varii solertia mundi,
 Pectora tam multis sineret mortalia sæclis
 Auctorem nescire suum. Te conscia partus 15
 Mater, et attoniti pecudum sensere timores;
 Te nova sollicito lustrantes sidera visu
 In cælo videre prius, lumenque secuti,
 Invenere Magi : tu noxia pectora solvis,
 Elapsasque animas in corpora functa reducis, 20
 Et vitam remeare jubes ; tu lege recepti
 Muneris, ad Manes penetras, mortisque latebras
 Immortalis adis : nasci tibi non fuit uni
 Principium, finisque mori ; sed nocte refusa,
 In cælum, patremque redis, rursusque perenni 25

loquendi attemperatum. Sed nos hic non θεωροῦμεν.

3. Nate conj. Barth.

4. Verbum hic poni de Christo, quatenus homo est, videtur; sed potest forte ita intelligi : semina, e quibus caro fieri nascique adeo debuit Verbum.

9. Sui adhuc editum.

16. Attoniti timores signant opinionem illam Veterum, quam exprimit antiquus hymnus, *Agnovit bos et asinus, quod puer erat dominus.*

21. *Lege recepti muneris* : ea conditione munus Messias suscepisti.

23. *Tibi uni nasci non fuit principium*, qui fueris ante quam nascere : neque mori finis, qui mox revixeris. — *Nam fuit adhuc editum.*

24. *Reclusa vel retusa* conj. Heins.

25. Non loquitur Poeta hic cum orthodoxis ; *in patrem redis* non est idem quod *ad patrem*. Nec satis est criticam hic medicinam facere, mutare *in* in alteram *ad*; quid enim faciemus illis, quæ sequuntur vers.

Ordine purgatis adimis contagia terris.

Tu solus, Patrisque comes, tu Spiritus insons,

Et toties unus, triplicique in nomine simplex.

Quid, nisi pro cunctis, aliud? Quis credere possit

Te potuisse mori, poteras qui reddere vitam?

30

27 et 28? Aut fallor egregie, aut Sabellianismi crimen vix abstergi illis potest. Cæterum ita intelligo v. 25 et 26: *Purgatis* jam a miseria sua *terris* rursus ordine æterno per Evangelium constituto adimis contagia, si qua de novo contrahant.

27. *Spirituum fons*, Barth.

29. Quid sibi volunt, quorsum spectant omnia ista miracula? Hoc, ut pro cunctis aliud esses, prout quisque Patre, Redemptore, Spiritu opus haberet.

30. Finis abruptum suspicionem præbuit Scaligero, nos non integrum habere hunc hymnum.

XCIX.

XLIX. MIRACULA CHRISTI.*

ANGELUS alloquitur Mariam, quo præscia verbo
Concipiat, salva virginitate, Deum.

Dant tibi Chaldæi prænuntia munera Reges;

Myrrham homo, rex aurum, suscipe tura Deum.

Permutat lymphas in vina liquentia Christus,

5

Quo primum facto se probat esse Deum.

Quinque explent panes, pisces duo, millia quinque:

Et Deus ex parvo plus superesse jubet.

Editus ex utero cæcus nova lumina sensit,

Et stupet ignotum se meruisse diem.

10

* Similis hic libellus Prudentiano Enchiridio seu Diptychis: sed in brevitate illa disertior ingeniorque. Separanda curavi aliquantum disticha, ut indicetur, unum

quodque totum et absolutum esse. Cæterum videtur hoc fragmentum modo esse longioris opusculi, quo alia quoque miracula Domini nostri Poeta prosecutus est.

Lazarus e tumulo, Christo inclamante, resurgit,
Et duræ mortis lex resoluta perit.

Nutantem quatit unda Petrum : cui Christus in alto
Et dextra gressus firmat, et ore fidem.

Exsanguis Christi contingit femina vestem ;
Stat cruor in venis ; fit medicina fides.

Jussus post multos graditur paralyticus annos,
Mirandum, lecti portitor ipse sui.

17. *Paralyticus* sic dicitur ἀπὸ morbus resolvat membra, et ipsis
τοῦ παραλύειν, *dissolvere*, quod hic sensum ac motum adimat.

C.

L. IN SIRENAS.*

DULCE malum pelago Siren, volucresque puellæ,
Scyllæos inter fremitus, avidamque Charybdin,
Musica saxa fretis habitabant dulcia monstra.
Blanda pericla maris ; terror quoque gratus in undis.
Delatis licet huc incumberet aura carinis,
Implessentque sinus venti de puppe ferentes,
Figebat vox una ratem ; nec tendere certum
Delectabat iter reditus, odiumque juvabat :
Nec dolor ullus erat : mortem dabat ipsa voluptas.

* Non est, quod hic adjiciamus
post ea quæ habet ipse Noster,
XXXVI, 190, 205, 256.

6. Meminerimus moris nautarum
ab ipso statim appulsu puppem ob-
vertendi pelago. Virg. VI, 902.
Ancora de prora jacitur, stant litore puppes.
Ergo stantibus etiam in portu na-

vibus, intelliguntur *venti de puppe
ferentes*.

7. *Cæptum* conj. Heins. Nempe
ortum est *certum* ex neglectu diph-
thongi et *r* longiusculo.

8. *Odium* ac *tædium* nautarum,
alias est mora longior, etc.

9. *Color ullus*, Ald. marg. Gryph.

ANONYMI POETÆ LAUDES HERCULIS.

PIERIDUM columen, cujus Parnassia magno
 Numine templa sonant, læto, precor, huc age, Phœbe
 Te conjunge choro : penetralia sancta sororum;
 Et nova Castalios latices per rura petentem
 Hippocrenæum victorem insistere fontem 5
 Me fac : namque tuam non nunc novus advena turbam
 Ingredior, laurosque gerens, et florea sertis
 Tempora vincta tuis, doctorum munera vatū.
 Testor adhuc veteres, quamvis desuetus, honores.
 Alcides mihi carmen erit, germana Tonantis 10
 Progenies, dignus credi post viscera numen
 Semper ob immensos invicti roboris æstus.

5. *Hippocreneos . . . fontes vel Hippocreneo . . . fonti Me fas* conj. Heins.
 — Intolerabile est cum litera mugiente polyptoton, quod vix mediocris poeta admiserit. Etiam illud *Me fac* non placet. Sed quid dederit Poeta, non dixerim. Claudianum esse auctorem, mihi non fit probabile; aut Claverii suspicio vera fuerit, senem fuisse et viribus defectum, quum ista scriberet. Alteram illius opinionem, puerum fuisse, refellit ipsum hoc

exordium, nisi dicamus, adeo puerum fuisse, uti senem se fingeret.

6. *Me : fama que*, Vien. Bas. Pnt. *Me fame que*, Ald.

8. *Suis* conj. Heins.

10. *Romana*, Vien. Bas. Ald. Plant.

11. *Post viscera* debet significare statim ab utero et nativitate. Conf. v. 88, *post membra*. — *Æstus* autem sunt labores et ærumnæ, ut vocari solent, Herculis.

12. *Artus* vel *actus* conj. Heins.

Nec nasci potuisse vacat : nam lucis in ipsis,
 Inclyte, principiis, tardo vix editus ortu
 Fecisti de patre fidem. Sed cur mihi lentis 15
 Ludis adhuc, Cyrrhæe, modis, tenerumque resultans
 Luxuriante leves impellis pollice chordas?
 Pone habitum, quo mollis amas; et frondis amatae
 Linque nemus, mollique exutus tempora lauro
 Populea mecum carmen luctare sub umbra. 20

Jam grave plus etiam, quam ventris tempora vellent,
 Alcmenam tendebat onus: sed regia Juno
 Impedit, et partus prohibet, nascique vetabat,
 Ut metus ipse Deum monstret: nec vivida cæli
 Semina mortales norunt sentire latebras, 25
 Nec possunt sufferre moras. Datur inde novercæ
 Materies, gravibusque odiis augmenta ministrat,
 Quod vinci cœpisse pudet. Mox improba binos
 In tua membra jubet, dum nasceris, ire dracones.

13. Nec illud *vacat* æstu et ærumna, quod nasci potuit, quum Juno artibus suis impedire, differre certe partum illius studeret. Narrat ipsa Alcmena apud Ovid. Met. IX, 285; ubi inter alia, «Septem ego, inquit, per noctes, septem cruciata diebus». Hic *tardus ortus* est.

16. *Cyrrhæa* editum. — *Tenerum resultans* adverbialiter ponit græco more, ut *horrendum clamat*.

19. *Mitique*, propter præcedent. *mollis*, conj. Heins.

20. *Luctare* cum relatione ad argumentum, Herculem. Hoc verbo etiam Phæbo suo injungit laborem et magnum conatum: an feliciter? Etiam Herculis major laus fuit, quum facile vicit.

21. Videtur secutus Nasonis l. c. 287, «Tendebat gravitas uterum mihi; quodque ferebam Tantum

erat, ut posses auctorem dicere tecti Ponderis esse Jovem». — *Ferrent* conj. Heins.

22. *Alcmena* s. *Alcmenæ* ante Glaver.

23. Operæ pretium est etiam hunc locum velut exhilarare Ovidiano carmine v. 295. Lucina vocata precibus Alcmenæ venit quidem, sed præcorrupta a Junone, «subsedit in ara Ante fores. . . . dextroque a poplite lævum Pressa genu, digitis inter se pectine junctis Sustinuit nixus». Cur Juno ita retardaverit partum Herculis, dicitur ad v. 84. Junonem et Lucinam, Ἑλένην hic distinguunt Naso et Apollodorus II, iv, 5.

24. *Metus Junonis* et studium impediendi indicat, id quod parturiam Alcmena esse Deum.

27. *Alimenta* conj. Heins.

Incumbunt celeres illi, squamosaque jussus 30
 Armata colla furor: nec, quamvis maxima tractu,
 Tradantur spiris; sequitur pars cætera pectus.
 Tristis Tartarea vibratur sibilus aura.
 Morte rubent oculi, trifidisque horrentia linguis
 Ora sonant, nigrumque fremens levat ira venenum. 35
 Quid nunc invictis fraudes innectere fatis,
 Cælicolum Regina, juvat? cur objicis angues,
 Cur parvo geminos? anne unum posse necari
 Jam strato Pythone times? Licet omnia mundi
 Monstra voces, ipsamque armes serpentibus Hydræ, 40
 Defendat natura Deum, patremque probabit,
 Quod non vis constare, Jovem. Jamque irrita tetri
 Jussa parant implere angues, miseroque furore
 In tua fata tument: cernit tua membra petentes,
 Horrescitque parens, numenque ignara creasse 45
 Mortali pietate timet. Nil, sancta, superbæ
 Pellicis insidias, cælo modo freta, tremiscas,
 Neve hæc monstra tibi faciant, Alcmena, pavorem.
 Sic mater potes esse Dei: jam tolle serenum
 Læta animum, tantoque libens hæc adspice vultu, 50
 Ut deceat genuisse Jovem; deponere timorem
 Indignum partu, natumque exemplar habeto.

32. *Spiræ* conj. Heins.

35. *Pluit ira* conj. Heins.

36. *Invitis...fatis* conj. Heins.

39. Exemplum Apollinis poterat movere Junonem, quæ, ut omnibus, rudimenta artis suæ sagittandi dedit in Pythone, horribili dracone, Parnassum et oraculum illud obsidente.

42. *Quod novit*, Vien. et Bas.

43. *Versoque* conj. Heins.

44. *Sua*, Ald. Ising. Gryph.

45. *Creasset*, tres.

46. *Materna*, Cuj. pro *Mortali*.

47. Junonem iratam non timuit hic Poeta, qui audeat illam *pellicem* Alcmenæ, retorto in justam uxorem et reginam convicio, appellare. — *Cælo freta*, hoc est, Jovis tui auxilio.

51. Potest explicari hic *versus*, ut Jovi decorum sit ex te genuisse sibi filium. Nam *Jovis* nomen hic communicari cum Hercule, non opus est. — *Tenuisse*, Cuj. quid si Jovi cum Heinsio voluerimus?

52. *Natumque exemplar habeto*, conject. Heins. pro *quæ habebas*.

Cui metuis, nil ipse timet: nam lumine recto
Ridebas tu, Dive, truces, animosque superbos
De genitore tenens, votisque aptissimus orbis, 55
Gaudebas tantam jam tum meruisse novercam.
Corripis exiguis mox grandia guttura palmis,
Et quamvis teneris, cogens in brachia pondus,
Corripis, illidens prensos tellure dracones.

Efferat ætherium quantum volet orbis in axem 60
Latoidas, verosque probet sua fabula Divos,
Quod Delo jam stare licet: non æqua laborum
Gloria, nec parili serpentes sorte necarunt.
Illi unum ferro: geminos hic inermis, et unus.

His cœptis non ulla parat cunabula partus 65
Diva tibi: sed quum totis jam bruma rigeret
Imbribus, et solidis hærerent flumina lymphis,
Nudum prægelidis durando firmat in undis.

53. *Lumine...truces...tenens*, e conj. Heins. pro *numina...trucesque...tenes*. — De *rectis oculis* in tali re, h. e. imperterritis, vid. Bentl. ad Hor. Car. I, III, 18.

57. *Exemptis*, Cuj.

58. *Crebris cogunt se...Porrigit* vel *Projicit* conj. Heins. — Si quis pictor hoc factum velit depingere, illum oportebit, non, ut quidam faciunt, in cunis relinquere parvum Herculiscum, sed facere, quod Plautus Amphitr. V, 1, 63, «Citus e cunis exilit, facit recta in angues impetum: Alterum altera apprehendit eos manu perniciter, etc.» Hic noster, *cogit*, colligit *pondus* omne sui corporis in *brachia*, et sic *illidit dracones tellure*, qui aut dativus est antiquus, aut ablativus ommissa *in*.

60. *Orbis* metonymice dictum pro hominibus, ut vulgo *mundum*

dicunt, et Noster v. 86; Veteres, *Orbem terrarum*. Ipse tamen Ovid. Art. I, 174, *ingens orbis in urbe fuit*.

62. Claudianus, VIII, 133, *Hæsit Apollineo Delos Latonia partu*.

64. Dat Apollini adjutricem in Pythone conficiendo sororem, Dianam.

66. *Dive...motis* conj. Heins. — Post ea, quæ ad v. 47 observavimus, non est mirum, *Divam* appellari Alcmenam: et convenit illud v. 71, *Secura jam matre*. Nisi tamen hic velimus Junonem intelligere, quæ privigni sui educationem permittente, ut erat uxorius, Jove suscepit. Certe nominativus aliquis hic requiritur, ad quem pertineat verbum *parat*, et mox *firmat*.

67. *Hærentes glacie fluvios* etiam dixit Claudianus, VIII, 348.

Utque rudis primo tentasti robore gressus,
 Frondosæ deserta vagus penetralia silvæ
 Secura jam matre petis, telisque tremendis
 Ludis, et ætherias adducto dejicis arcu
 Aut funda violenter aves, noctemque sub astris
 Exigis, et puram fractis bibis amnibus undam.

70

Immanem interea Nemeæ per lustra leonem
 Ipsa Chimæraæ cretum de gente noverca
 In tua depastis armabat vota juvencis,
 Augebatque fero vires, rabiemque juvabat,
 Naturam minus esse putans: heu quanta virorum
 Funera! quam multos stravit cum dentibus apros!
 Non illum magnæ viduatis mœnibus urbes
 Armorum fregere minis, Martique domando
 Assuetas morsu fudit graviore catervas.
 Hunc gravis Eurystheus (nam, te quocumque levares,
 Imperium duri voluit sufferre tyranni
 Sic mundo Fortuna favens), hunc sternere leto
 Imperat. At nullum virtus reticenda per ævum,

75

80

85

74. *Fracti amnes ob glaciem, de qua modo dictum. — Crudam conj. Heins.*

77. *Quid si In sua, vel In tua... fata?*

80. *Stravit sementibus vel constravit massibus conj. Heins. — Leo et aper par compositum etiam supra n. 53. Hic Leo Nemeæus stravit apros una cum dentibus ipsorum, quibus alias sunt etiam leonibus terribiles.*

81. *Montibus ante Claver. — Universi urbium incolæ relictis mœnibus in expeditionem ivere et venatum. Martem domare hic est pugna et armis vincere.*

84. *Quantumvis alte ascenderes gloria et rebus gerendis, tamen*

fatale erat, te Eurystheo parere. Hoc vero ipsum salutare fuit generi humano, quod sic liberabatur monstris. Confer. XXXVI, 378. Illud fatum nos docet Appollod. II, iv, 5, itemque, sed non sine interpolatione, *Tzetzes* ad Hesiod. Scutum Herc. gr. Breviter, jura-
 verat Jupiter præceps (ut sunt in tali re reges) qui de Persei stirpe certo die nasceretur, illum Mycenis imperaturum. Gravidam erat eodem tempore uxor Stheneli, qui Persei filius erat non minus quam Alcmenæ pater Electryon. Juno impedit legitimum partum Herculis, de quo v. 23, præcipitat nati-
 vitatem septimestris Eurysthei, etc. — *Moveres conj. Heinsius.*

Dignaque sidereos post membra intrare recessus ,
 Posse mori quam vile putat : namque impiger ultro
 Vadis, et immensæ scrutatus devia silvæ , 90
 In nova sanguineos armantem vulnera rictus.
 Admonita feritate, juba, visuque cruentus
 Excussis movet arma toris, dubiumque residens
 Infremit: invadis trepidum, solisque lacertis
 Grandia corripiciens eliso guttura morsu, 95
 Imbellem fractis prosternis faucibus hostem.
 Tunc et flavicomis radiantia tergora villis,
 Ceu spoliū fuso victor rapis : emicat omnis
 In laudes mox turba tuas, longoque relictæ
 Currit in arva metu: juvat ire, et libera rura , 100
 Defensosque videre locos, silvamque juvenis
 Jam facilem, et nullis resonantes fletibus agros.

Mænalium petis inde nemus, fletamque colonis
 Arcadiam, et steriles raro jam robore silvas,
 Namque hic immensa membrorum mole cruentus 105
 Indomitus regnabat aper, soloque tremendus
 Corpore lunatis fundebat dentibus ornos,
 Sternebatque suos lugentia rura colonos.
 Horrebant trifidis nigrantia corpora setis,

88. *Post membra ut v. 111 post viscera.* Intelligit post membra corporis mortalis ipsa morte deposita.

92. *Admonita feritate leonis vel ab Hercule, vel postquam ipse leo feritatem suam velut excitavit.* Plin. VIII, 16 s. 19: « Leonum animi index cauda... In principio (iracundiæ) terra verberatur, incremento terga ceu quodam incitamento flagellantur. »

94. *Tumidum* Cuj. *solidisque* conj. Heins.

95. *Eluso* e conj. Heins.

103. *Fretamque*, Cuj.

106. *Solidoque* conj. Heins.

107. *Findebat*, Cuj. conj. Heinsii. — *Fundere* est dejicere: sic *fundi* dicuntur hostes. Sed *sternere rura* est rostro ruere ac vertere: hæc, pulchra metaphora, lugeredicuntur suos colonos.

109. *Horrebat rigidis... tergora* et mox *tutosque* conj. Heins. — *Trifidas setas* cur hic posuerit auctor, me non intelligere fateor: morbus esse videtur, qui findit pilos ac setas animalium. Commune in suillo genere setarum hanc naturam concesserim: ad robur

Duratosque armos soopolis, totosque per artus 110
 Difficilis potuisse mori : non spicula in illum,
 Nodosumque rapis * gravato pondere robur.
 Armati viduatur honos : nec vulnera virtus
 Extemplo tibi facta timet : jamque arripis ultro
 Spumantem, cogisque diem sufferre tuendo, 115
 Atque supinato mirantem lumine vinci
 Argolici victor portas sub tecta tyranni.

Fama celer toto victorem sparserat orbe,
 Auxiliumque Dei poscebat Creta cruento
 Victa malo. Taurus medio nam sidere Lunæ 120
 Progenitus Dictæa Jovis possederat arva.
 Fulmen ab ore venit, flammisque furentibus ardet
 Spiritus, et terram non cæli flamma perurit,
 Sed flatus monstri. * Dextro jam Siria cessent
 Sidera, Solque licet glaciali frigore victus 125

quidem et atrocitatem signandam
 qui pertinere possit, non video.

110. Deesse aliquid opin. Cuj.

111. *Potuisse* pro *posse*, infinitum
 autem Græca ratione positum. Sen-
 sus est : difficulter potest mori ;
 vivax animal est, difficile ad inter-
 faciendum.

112. *Gravato*, Vien. Bas. *gravi-
 dato*, Clav. *clavato* post Pulm. Heins.
 — *Clavatum pondus*, moles in clavam
 formata.

113. *Viduatur* honos, tollitur,
 certe pulcherrima sui parte priva-
 tur. Armis et ferro conficere be-
 stiam multo majorem, fortiorem,
 artis est et celeritatis : Hercules
 vult censeri etiam robore.

115. Suillum genus magis etiam
 quam alia animalia humum spectat;
 in lustris delitescit et luto. Qui
 vellet hic victorem apri pingere,
 ille deberet supinum imponere hu-

mero Herculis manu prementis fau-
 ces. — *Argolicum tyrannum* esse
 Eurysthea, res ipsa docet.

120. Majora terrenis animalia in
 cavernis Lunæ nasci, ostensum ad
 XXIV, 288. Addamus hic locum
 Æliani Hist. An. XII, 7, ubi Ne-
 mezum leonem de cælo delapsum a
 quibusdam dici memorat, et recitat
 Epimenidis versiculos, in quibus
 ipse sic loquens introducit, *Καὶ*
γὰρ ἐγὼ γένος ἱμὲρ σαλάνας ἡύκνμοιο
χ. τ. λ. Emendavit illos Scal. ad
 Cirin, p. 50. Sed fugit ea res doctos
 recentissimæ editionis auctores.

124. Locus obscurus, et, ut cæ-
 tera in hoc libello, relictus ab in-
 terpretibus : in Elzeviriana utraque
 etiam asterisco signatus. Tentemus
 aliquid, ut in re desperata. *Dextra*
 ex antiqua disciplina Empedoclis
 apud Plutarch. de Plac. Phil. II,
 10, sunt τὰ κατὰ τὸν θειρὸν τροπικόν.

Abstrusum mundo claudat jubar, aurea condens
 Lumina, et ignifluo stupefactus in orbe tepescat.
 Æstus habet Cretam, pereunt silvæque, lacusque,
 Graminaque, et fontes sacri, montesque perurit
 Flamma ferox. Idam Superis spectantibus ignis 130
 Dissipat, et magno cunabula grata Tonanti
 Igne suum monstrum, si fas est dicere, vincit.
 Tandem fama celer Dictæa ad litora magnum
 Duxerat Alciden, quum Taurum dira minantem
 Excipit, et sævum cornu, flammasque vomentem 135
 Corripit, atque artus constringens fortibus ulnis
 Ignifluos flatus, animamque in pectore clausit.

Hinc generatim alii boreales cæli partes dextras dixere. Vid. Cellarius Not. Orb. ant. I, 9. Noster improvide videtur hic posuisse causam frigoris, si sol cum suo Sirio in frigidum septentrionem, hoc est, *dextro*, dextrorsum, se recepisset, quod plane contra est; et novimus Sirium fixum esse, nec mutare suam ad Eclipticam comparisonem. Sed nihil frequentius, quam promiscue frigus ad septentrionem ablegari, calorem assignari partibus meridionalibus: et est totus hic locus parum vel φυσιολογούμενος vel αστρο-

λογούμενος, præcipue v. 127, ubi *ignifluus orbis*, sive via solis est, sive zona torrida, inepte sol ibi tepescere dicitur. Sed utcumque halbutiat, hoc vult, quantumvis remotus sit sol et Sirius, æstuat Creta a tauro ignivomo. Adverbium *Dextro* est etiam Lactantii III, vi, 4, *Aut dextro aut sinistro versus ceciderunt*.

137. Truncum esse carmen, vel potius nos habere modo particulam totius carminis, satis apparet, quum tria tantum de XII vel XX certaminibus Herculis hic enarrentur.

EDITORIS NOVI PRÆMONITIO.

FINEM hic habent, lector candide, Claudiani carmina quæ exstant, cum notis virorum doctorum; quibus ipse item meas subjunxi, ut quædam, vel omissa, vel nondum feliciter satis explicata, cura meliori, quantum in me fuit, illustrarem. Quæ omnia benevole accipias rogo.

Sequitur nunc Index absolutissimus rerum, verborum, locorum, hominumque; in quo prior numerus carmen, posterior autem versum notat. Pauca insuper asterisco signata invenies; ea sunt quæ passim e notis deprompsi, visa mihi memoratu digna.

BIBLIOTHECA

CLASSICA LATINA

SIVE

COLLECTIO

AUCTORUM CLASSICORUM LATINORUM

CUM NOTIS ET INDICIBUS

On souscrit, à Paris,

CHEZ N. E. LEMAIRE, Éditeur, boulevard Italien, n° 22, en face
des Bains Chinois.

BARROIS l'ainé, libraire, rue de Seine, n° 10, F^{bs} St-Germ.

DE BURE frères, libraires du Roi, rue Serpente, n° 7.

F. DIDOT, imprimeur du Roi, rue Jacob, n° 24.

TREUTTEL et WURTZ, libraires, rue de Bourbon, n° 17.

ANT. AUV. RENOUARD, libraire, rue de Tournon, n° 6.

BOSSANGE père, libraire, rue de Richelieu, n° 60.

BRUNOT-LABBE, libraire, quai des Augustins, n° 33.

MONGIE aîné, libraire, boulevard Italien, n° 10.

DONDEY-DUPRÉ, impr.-libr., rue St-Louis, n° 46, au Marais.

H. VERDIÈRE, libraire, quai des Augustins, n° 25.

ARTHUS-BERTRAND, libraire, rue Hautefeuille, n° 23.

Et chez tous les libraires de France et des pays étrangers.

CLAUDII CLAUDIANI

QUÆ EXSTANT

OMNIA OPERA

EXCUDEBAT FIRMINUS DIDOT,
REGIS ET GALLICARUM ACADEMIARUM TYPOGRAPHUS.

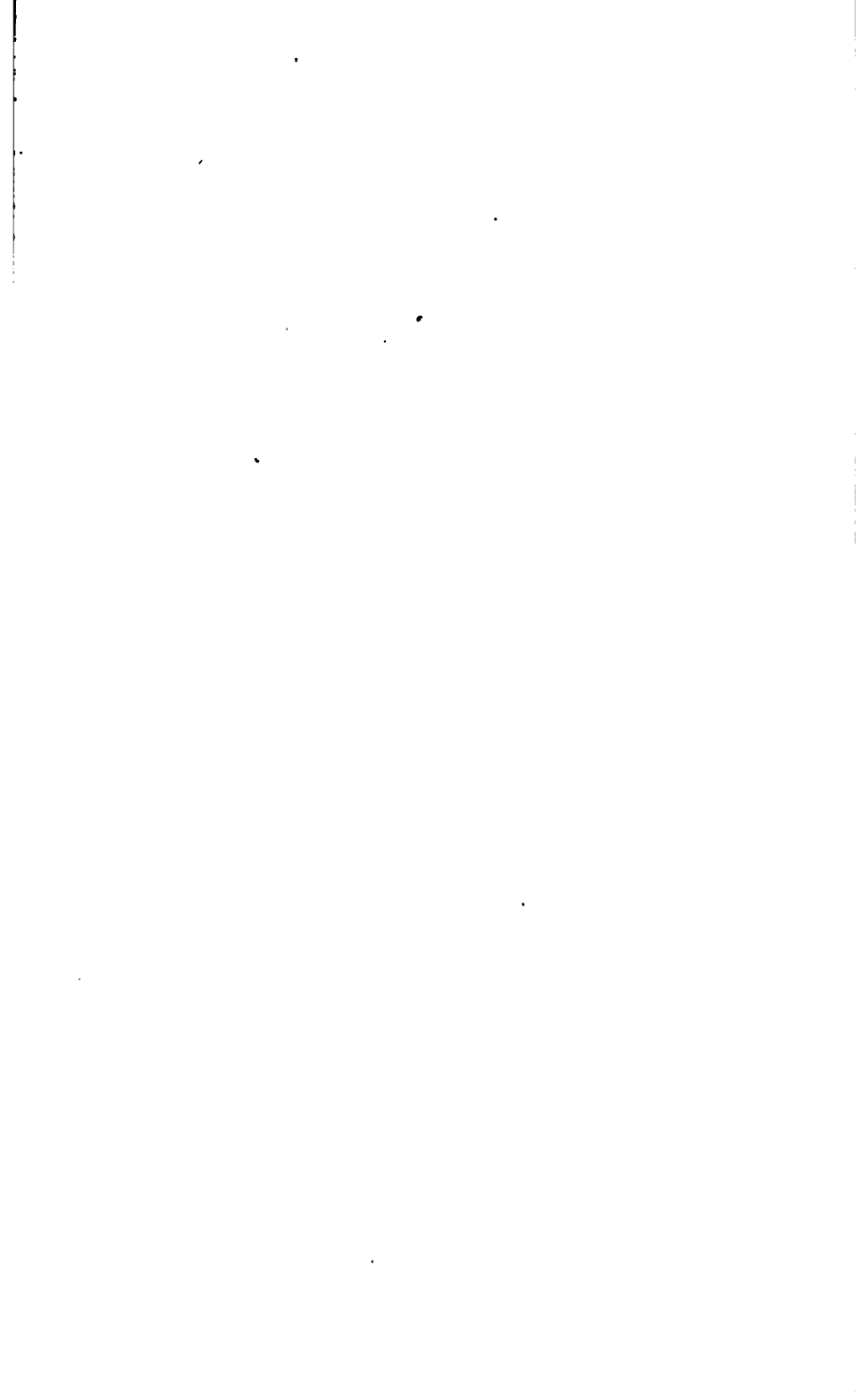
CLAUDII
CLAUDIANI
OPERA OMNIA.

INDEX UNIVERSUS
VOCABULORUM LATINORUM ET GRÆCORUM,
RERUM, NOMINUM, LOCORUM,
EDITIONUM AC VERSIONUM,
AUCTION CÆTERIS ATQUE EMENDATIONIBUS.

VOLUMEN POSTERIUS.
PARS ALTERA.

PARISIIS
COLLIGEBAT NICOLAUS ELIGIUS LEMAIRE
POETAS LATINÆ PROFESSOR
MDCCCXXIV

INDEX UNIVERSUS

IN

CL. CLAUDIANUM.

K

II.

a

INDEX UNIVERSUS

IN

CL. CLAUDIANUM.

Numerus prior Carmen ; posterior Versum ; Italicae literae Nomina propria designant.

A.

A stirpe recisis, III, 56. — stirpe metas populos, XX, 146. — puero, XXI, 40.

Ab hoste timor nullus, V, 298. — ab omnibus unum te docebo, XXVIII, 437.

Abdidit divitias antris, I, 42. — pignus, XXXIII, 178. — abdita sollertia, XVII, 41. — vita lustris, XXXVI, 44.

Abeget Sirenas, XXXVI, 190.

Abiere quo leges poli, quo jura deorum? XXXVI, 273. — quo sensus pii? XXXIX, 4. — abiisse minas, XIX, 4.

Abies apta fretis, XXXV, 107. — umbrosa, XXXVI, 349.

Ahjurata Libyæ arva, XXVIII, 110.

Abluitur fontibus, XXXI, 100.

Abnuo; non abnuat carum sibi hostem, V, 72. — opem, XXVIII, 594. — Non abnuat vinci hortos, XXXV, 80.

Abolere pudorem, XXVI, 563. — abolere nomen stirpemque, XXVI, 99.

Abripit licentia vitæ, I, 153.

Abrumpit in fila querelas, XXXVI, 160. — abruptura soporem, III, 212. — in abruptum fertur, XX, 424. — abruptum flumen, XLIX, 40.

Absconderit Iden, XXXVI, 140.

Absens doce, XLI, 20. — in absentes acer linguae, XX, 380.

Absolvit deos, III, 21. — absolve triumphos fontes, XXVIII, 406. — absolvens puppisque moras crimenque pudoris, XXIX, 30.

Abstrusa in rerum ratione, XVII, 148. — abstrusus ducit in antra sinus, XLIX, 42.

Abundanti furiis, XVIII, 154.

Abundat candor sanguine, X, 269. — abundans pietatis, VIII, 113. — corporis, XX, 380. — abundantis fati, XXVI, 110.

Academia migrat in Latium, XVII, 94.

Accedis gener Augustis futurus ipse socer, XXI, 79.

Accelerat præcepta, XXXIII, 227. — accelerant gradus, L, 6. — acceleravit equis citatis, XXVI, 589.

Accendit prælia, III, 300. — voce cohortes, V, 173. — clientes, V, 276. — Venus, XIV, 12. — diem, XVII, 78. — ardor, XXVIII, 332. — alio de lumine tædas, XXIX, 189. — stellas, XXXIII, 252. — accendere terras bellis, V, 9. — accenditur religione loci, XXX, 357. — accensus amnis, XLIX, 74. — accensæ malo, XXXVI, 256. — accenso æquore, XXXVI, 446. — Accingar lustrare diem, XXXVI, 316. — accingere, III, 337. — vecturus dominam, X, 141.

Accipio. — accepit sonitus, I, 209. — accipe principium rursus, XLIV, 53.

Accipiter ferus, XLIV, 81.

Acciret te, XXIX, 114. — acciri imperat, XXXIII, 77.

Acclamant concilium, V, 317.

Acclinis genitrix auro, VIII, 139. — capulo, XXVI, 487. — florum cumulo, XXXI, 4. — acclines humeros, I, 115. — accline columnis templum, XLIV, 90.

Accommoda fraudi vallis, VII, 327. — res turbæ, III, 112. — bellis ornus, XXXV, 107.

Accommodat aures, XV, 426. — usum silvis, XXXVI, 366.

Acer linguæ, XX, 380. — acribus austris, III, 91. — acrior voto, III, 354.

Acerbat vulnus, III, 182. — acerbant crimen, XXXV, 208.

Acerbum muus, III, 168.

Acervis tepidis, XX, 114. — acervos exsanguis, VIII, 472.

Achæmenio de Tigride, X, 224. regi, XXXVI, 264.

Achates calcatur, X, 92.

Acheloides rapidis alis sublata, XXXVI, 254.

Acheloius decolor, XXIX, 174.

Acheron obmutuit, XXXIII, 87. — mollescat, XXXIII, 225. Acheronteos fontes, XXXV, 351.

Achillea hasta, XXXVIII, 46.

Achilles hausit præcepta, VII, 60. — atrox ignovit, XXXIX, 13. — Achilli tenero, V, 180. — degeneraret, VIII, 367. — proprio, XI, 7. — irato, XXI, 99. — Memnon prostratus, XXI, 268. — dilecto, LXXII, 2. — Achillem flavum, VIII, 557. — venturum, IX, 19. — tenerum flammabat, X, 16.

Achivi mereantur caput, V, 425. — Achivis attritis, X, 179. — Achivæ gentis, XX, 214. — plagæ, XXVIII, 440. — Achivis campis, XXVI, 564. — Achivos inter reges, LXXII, 7.

Acies sideræ, I, 23. — si collata fuisset, V, 186. — fulgida ornatu Martis, V, 351. — adversas, VII, 94. — quæ montibus aptæ, quæ campis, VIII, 327. — collata, XV, 387. — polluat, XVIII, 286. — stratas, XX, 463. — inter geminas, XXI, 151. — tam subitas exsiluisse, XXI, 319. — formosa Dianæ, XXIV, 258. — Romana, XXVI, 634. — stupet igne metalli, XXVIII, 51. — trepidans obtunditur auro, *ib.* — inter socias, XXVIII, 401. — pulchras errorum, XXVIII, 624. — vesana Gigantum, XXXVI, 196. — per famulas, XLIV, 88. — non fixa manet, XLV, 17. — acie nobiliore, VI, 12. — victi, XIX, 17. — pulsare rebelles, XXI, 238. — aciem eludant, XVII, 107. — armatam, XVIII, 511. — mittebat, XXIV, 147. — in aciem ruant, XXXIII, 38.

Acis flavus, XXXVI, 332.

Acta Probi, I, 57. — *actis felicibus*, XVIII, 396. — *omnibus*, XXII, 31.

Actæa juga, XXXVI, 54.

Actæon subito cornu mutatus, V, 419.

Actia litorea, XXVI, 185.

Actus Herculeos, III, 284. — *totos perspexerit*, V, 481. — *varios gesserit*, XV, 291. — *priores*, XVII, 145. — *in similes tendit*, XIX, 75. — *in quales se diffundat*, XX, 120. — *veteres prosequar*, XXI, 14. — *Herculis*, XXXIV, 29. — *actu alio deflexerat aquas*, VIII, 481. — *toto carminis*, XXIX, 19. — *longe spiraminis*, XLVIII, 36.

Acuere rubores, LXXXIII, 4.

Acumen mentis non leve discurret, XXXV, 201. — *in extremum producit*, XLV, 16.

Acus auget meritum, VIII, 589. — *acu distinguit caput*, X, 284. — *insignibat*, XXXIII, 247. — *Idalia*, XXXV, 16. — *Assyria vestem signatur*, XLIV, 87.

Ad prima (i. primum), III, 165.

Adæquat te meritis, VIII, 430.

Adamas laxavit postes, XXII, 444. — *adamante coruscat*, I, 99. — *nodavit comas*, III, 119. — *solido rigens*, V, 470. — *notabat voces*, XV, 202. — *gravem hastam*, XX, 166. — *mansuro ligat*, XXII, 39. — *rigentes muri*, XXVI, 213.

Addictus reus, XXVIII, 279. — *addieto censu*, XVII, 231.

Addit vulpibus fallaces, V, 484. — *addunt flammea vultibus*, XXXV, 324. — *addidit hinnitum ferro*, XXVIII, 573. — *adde parum*, XVIII, 205. — *unum precibus*, XXII, 387. — *addite numina rebus*, XXXV, 372. — *addere*

cursibus nomen, I, 10. — *addi nihil ultra potest*, XXXI, 93.

Addua visu cæruleus, XXVIII, 196. — *spumiosior*, XXVIII, 458. — *celer*, XXVIII, 488.

Adduxere curas, XXXVI, 19. — *adductus ensis*, XVIII, 513. — *adducto arcu*, CI, 72. — *adductis nervis*, V, 439. — *habenis*, XLIV, 48.

Adegit sub juga, XXIX, 120.

Adco. — *adiret tacito passu*, XXVIII, 509. — *vix adeunda spelunca Deis*, XXII, 425.

Adherbal solio pulsus, XV, 409.

Adimo. — *ademi te crudelis ego*, XXXVI, 420.

Aditus sequendos, XXVI, 287.

— *aditum angustant*, I, 105. — *ante tuum*, XXVIII, 278. — *aditu clemens*, XXVIII, 550. — *aditus tentare*, XXXIII, 159.

Adjicias hoc donum, I, 141.

Adjunxit virum natæ et aulae, XXI, 91. — *adjuncta Tonanti*, I, 128.

Admirentur nocentem, XX, 227.

Admisces viva sepultis, XXXV, 222. — *admiscent nocitura probra*, XVIII, 431.

Admittit viam, XXVIII, 503. — *oculos*, XXXV, 114. — *admittet hastam*, XI, 15. — *admittentia cultus non mortales munera*, XXXIX, 31.

Admoduletur Padus, XII, 15.

Admonetsicusus rerum, XXVIII, 129. — *laborum*, XXVIII, 257. — *flammas*, XLIV, 64. — *admonuit gentes*, XXIV, 97. — *admonita feritate*, CI, 92.

Admonitor facti, XXII, 155.

Admoverat agmina muris, XXVIII, 443.

Admugit Apis, VIII, 576. — *omnibus (Ceres)*, XXXVI, 443.

Adnatat umbra fretis, XXXVI, 444.

Adolere lucos flamma, X, 210.

Adolescis in oestro patrio, VIII, 125. — adoleverat annis plenis virginitas, XXXIII, 130.

Adonidem reversum, XI, 16.

Adoptat te sublimis patruus, XXIX, 104. — adoptans in nomen, XXVIII, 418.

Adorea hæc veterum revocavit laurus, XXI, 384.

Adores dominum, XXII, 72. — adorat submissus, VII, 122.

— adoret te Tibris, XXVIII, 425. — adorant regis iter, XLIV, 80.

— adorent annum, XXVIII, 656. — adorabunt nomen, X, 278.

adoratæ plebis, XXVIII, 616.

Adscribis juveni, XXII, 81. — adscribimus illum his lacrimis, XXXVI, 419. — adscribere casum meritis, XLIX, 81.

Adsis faveasque, XXXV, 78. — adest totus oculis, XXIV, 5. — affore bello norat, III, 321.

Adstitit fretis, XXI, 326.

Adstringit stiria setas, XXVI, 327. — vapores, XLIX, 45. — adstringi latus, LXXI, 5. — adstrictis aquis, XXXIV, 18.

Adulantes tituli, XX, 79.]

Adulter obscænus, XV, 166. — corruptit uterum, XVII, 304.

Adulteriis crevit, XVIII, 100.

Aduncis peltis, XXXV, 62.

Advena Arcotus, XX, 158. — Alpheus, XXXV, 60. — non novus, CI, 6.

Adventat Stilicho, XXVIII, 456.

Adventus tuus, XXVI, 447. — sacra, XXVIII, 125. — adventum optat, I, 242. — acerbum, XX, 504. — urbi largire, XXII, 388. — petiere, XXIV, 54. — negatum flagitat, XXVIII, 333. —

dei, XXXIII, 9. — adventa dignata, XL, 29.

Adversa signa furori, III, 266. — Catonis, VIII, 411. — fronde, XXXVI, 393. — adversi Mauri, XV, 380. — in adversis major micuit virtus, XXI, 286. — adversis ignibus, I, 24.

Advertere oculos, I, 190.

Advexit Musas, XXIII, 19. — advexisse prædam, XXXVI, 337.

Advigilat vallo, XX, 419. — stupris, XXII, 140.

Advolat nuntius urbem, I, 174.

— auras Veneris, VII, 165. — nuntius, XX, 474. — una Naiadum, XXVIII, 153.

Advolvere carmen in unum, XXI, 11. — advolvor genibus, XXXVI, 298.

Adytis penetralibus, XXI, 60. — effunditur Echo, XXVIII, 33. — exsilit, XXXIII, 210.

Æaciden Pyrrhum, XXVI, 125.

Æacus pater horret, V, 456.

Ædes latas, III, 213. — dilectas, XVII, 278. — suas mirari, XX, 340. — vacuas, XX, 512. — amplas sibi posceret, XXVIII, 3. — subnixas jugis, XXVIII, 49. — effulgere matribus, XXVIII, 546. — augusta dem, XXXIII, 200.

Ædificat culmina, XXII, 188.

— ædificent corpora, XVII, 320.

Ægeon cruentus, XXXIII, 46.

— centumgeminus, XXXVI, 345.

Ægeus ridet, I, 190. — non explet, XX, 333. — horruit, XXXVII, 117. — *Ægæi* timor, X, 162. — *Ægæo* turbine, XXI, 287. — stagnantior, XLVII, 38. *Ægeos* portus, XX, 246. — *Ægæas* hiemes, XXXII, 12.

Ægra spes, X, 14. — *Ægro* luxuriante, XLIX, 100. — *Ægris*

sitientibus, XXVII, 9. — animantibus, XLIV, 9.

Ægida exasperat signis, VII, 193. — fulvum pererrans, VIII, 164. — percutit, XX, 161. — *Palladis*, XXIV, 211. — iratam sentiet, XXXVI, 60. — posuisse cruentam, XXXVI, 336.

Ægyptius rex, XX, 252. — *Ægyptia* tibia, VIII, 575. — rura, XV, 61. — somnia, XVIII, 312.

Ægyptus sine nube ferax, XLVII, 5. — secura poli, *ibid.* — *Ægypti* sagacis signa, III, 148. — *Ægyptum* irriget, XXVI, 57. — per *Ægyptum* clara urbs, XLIV, 89.

Ælia proles, XXVIII, 420. — series, XXIX, 56.

Æmilios inter, XVIII, 439.

Æmonii, XXVI, 165. — *Æmonium* Œten, XXXVII, 66. — *Æmonis* ab oris, V, 278.

Æmula pars, XXIV, 36. — naturæ manus, LXVIII, 14. — æmule parentis, XXXI, 47.

Æmus responsat, XX, 16. — remugit, XX, 162. — nil profuit, XXVI, 177. — *Æmi* scopulis nivalibus, III, 340. — vertice, XX, 106. — valles, XXI, 131. — in oris Threiciis, XXVI, 574. — *Æmo* in Getico, I, 120. — nubifero, III, 334. — nivali, XX, 565. — nudato, XXXIV, 21. — sub *Æmo*, X, 309. — ab *Æmo* se dividit *Tigris*, XVIII, 196. — *Æmum* summum radiis stringebat, V, 336. — addite rupibus *Caucasis*, VIII, 107. — frondibus nudatum, XXVI, 166.

Aenus, vid. *Ahenus*.

Æneas piavit, XXI, 98. — *Æneam* provexit in astra raptus ab igne pater, L, 38.

Æoliis cavernis, XXVI, 224.

Æolus ventis frena remittat, V,

23. — fundit hiemes, VII, 97. — adversus ahenos objecit postes, XXXIII, 74. — sese probat, XXXIX, 35.

Æquævus genitor, XCVIII, 4. — æquæva cum majestate creatus, VIII, 122. — polo urbs, XXVI, 54. — æquævi principis annis, XXVIII, 547. — æquævum caput, I, 220. — nemus, LII, 16. — æquævas visere, XX, 373.

Equale veris, XXVI, 27.

Equat stellæ, XLIV, 11. — æquent ingluviem (nos expleant), XX, 334. — æquavit valles, XXI, 132. — æquavere jugia, I, 111. — æquare supplicii favorem, V, 422. — non æquare fatetur, XXIV, 361. — æquantia ripas stagna, XLIX, 51. — æquatara fames, XX, 378. — æquaris fratri, VIII, 170. — æquatur campo, XV, 386.

Equor tectum, V, 123. — devotum, X, 176. — fragibus aptum, XVIII, 355. — tutius terris, XIX, 54. — magnum panditur, XXI, 22. — *Siculum*, IV, 9. — mobile, V, 39. — claudunt, XXII, 211. — armatum, XXVI, 1. — in medium dilapsus, XXXVII, 114. — medium invidet, XXXIX, 55. — defectum cultoribus referens, XLVII, 37. — exarmatum, LXXXV, 4. — discit servare quietem, *ib.* — æquoris rubri recessus, V, 243. — unda, XCV, 14. — in æquore quacunq̃ue it, XXXVI, 343. — æquore tranquillo, I, 246. — multo spatii, V, 172. — subito, XVII, 330. — levat solem, XXIX, 51. — montes interluit, XXXIII, 143. — vetito, XXXV, 189. — accenso, XXXVI, 446. — summo Oceani, XLIV, 1. — æquora *Cocythia*, V, 472. — rubra, VII, 210. — prærupta, XV, 142. — per

- immensa, XV, 500. — hiberna, XVII, 195. — trans alta, XX, 509. — floribus indueret, XXI, 86. — trans diversa, XXVI, 108. — utraque discriminat, XXVIII, 290. — spumantia cedunt, XXIX, 125. — fumantia, XXXIII, 24. — quidquid salis verrunt, XXXV, 295. — per longinqua, XXXVI, 363. — prosperiora, XL, 60. — ligat margine, XLIX, 44. — trans æquora verte, XXIX, 149.
- Æquoreus populator, V, 378. — Æquorei Jovis, XVII, 281. — patrui, XXIX, 124. — proceres, XXXVI, 11. — æquoreas alni habenas, VIII, 422.
- Æqui gloria, XX, 204. — æquum protulit, I, 237. — ex æquo dividis, XXII, 93. — æquior patribus, XXIV, 45.
- Aer terras ambitque vehitque, VIII, 289. — jucundior, X, 238. — inscribitur, XV, 478. — pestifer, XV, 514. — princeps rerum, XVII, 70. — vernus, XVII, 197. — jaculis obtexitur, XXI, 258. — solito decentior, XXVIII, 537. — noctem fœdavit imbri, *ib.* — præsudat solibus, XXXIII, 120. — liquidus complectitur, XXXV, 294. — pugnæ spatium discriminat, XXXVII, 74. — turbidus spargitur, XLIX, 35.
- Æraria crescunt, VIII, 499. — cumulent, XVII, 231. — lassant expensæ, XXII, 145. — corrumpunt fidem, XXVIII, 606. — undique conveniunt, XXIX, 64.
- Ærisonas per urbes, XXVI, 234.
- Æs. — ære vetusto floreat, I, 18. — attonito, L, 12. — in ære colis os sacrum, XXIV, 11. — latentes cornipedes, XXVIII, 569. — æra fingunt lupam, I, 99. — publica, XVII, 27. — funesta, XVIII, 164. — gemunt incudibus, XX, 71. — fluere fornacibus, XXII, 177. — columnis consita, XXVIII, 48. — Cybeleia, XXVIII, 260. — non sonant, XXXIII, 209. — vestita cibus, XLVI, 12.
- Æsculus frondens hedera stringitur, XIV, 19.
- Æstas induat te messibus, I, 274. — vaga, XX, 100. — atrox, XXII, 461. — temperiem cælo referret, XXVI, 152. — longinqua, XLIV, 27. — quod ex fluvio spoliaverit, XLVII, 30.
- Æstimat se nullo colle magis potestas, XXVIII, 41.
- Æstivus candor, I, 219. — Nilus, III, 185. — Leo, III, 365. — æstivo pulvere, XXVIII, 215. — sopore, XLVII, 41. — æstiva Thracia, XV, 475.
- Æstuat lorica cursu, III, 353. — in aurum, XVIII, 191. — curia, XIX, 58. — Argæus, XX, 115. — furtim sub pectore, XXVI, 476. — Nereus, XXVIII, 497. — fervore, XXXV, 137. — ales, XXXVI, 141. — vigor, XLIV, 66. — radiis potentibus axis, XLVII, 35. — sanguine præceps, XLVIII, 46. — æstuant Naidæ, XI, 23.
- Æstus dubius, III, 72. — medios Libyæ, VIII, 27. — incertos animi, VIII, 226. — medios solis, XV, 317. — solabitur pluviis, XVII, 196. — in arenosos, XXI, 337. — per steriles, XXIV, 277. — fastidit amictum, XXXI, 7. — mortifer, XXXVI, 237. — exsuperat, XXXVI, 384. — ob immensos, CI, 12. — habet Cretam, CI, 128. — æstum mentitur, XXII, 249. — secutæ, XXIX, 79. — æstu pleno Oceani, V, 114. — rapido, VIII, 108. — in medio, XXXI, 47. — nimio exuberet, XXXIII,

164. — dubio, XXXVI, 322. — rapido, XLIX, 61. — arcano, LVII, 7. — æstibus urit Sirius, XXIX, 7.

Ætas vestit ridenti lanugine ora, I, 70. — lasciva, I, 153. — aurea, III, 51. — cessit animo, VII, 86. — robustior, VIII, 371. — gravibus latet sub moribus, VIII, 517. — incipiens, VIII, 627. — utraque, X, 327. — una interfuit, XVII, 59. — protulit, XVII, 162. — secunda reffloruit, XVII, 261. — in gremio consumpta tuo, XVIII, 66. — quod perdidit, XVIII, 97. — mixta duplex, XVIII, 469. — diluet, XVIII, 23. — nubilis, XXI, 69; XXIX, 159. — pristina infloruit, XXIV, 124. — luxu mollior, XXVI, 160. — fraudata sensibus, XXVI, 521. — protinus adveniens, XXVI, 642. — matura, XXVIII, 557. — conjungit, XXX, 5. — pretiosior, XXXV, 285. — lubrica, XXXVI, 227. — lubrica me duxerit, XXXIX, 6. — tertia cernit avum, LII, 20. — ætatis pudor, XXIX, 200. — spatium edax, LIX, 6. — vices, XCVIII, 10.

Æterno gramine, XXXVI, 231. — æternam avem, XLIV, 73. — æternis astris, XXXV, 299. — æternas in moras, XLII, 6.

Æther militat, VII, 97. — nullis præsentior affuit omnibus, VIII, 172. — sidera parturit, X, 275. — mitior, XV, 152. — completitur, XXIV, 131. — quid velit loqui, XXVI, 230. — sollicitus cogitur in nubem, XXVI, 379. — suscepit Jovem, XXVII, 19. — providus, XXVIII, 352. — incanduit, XXXIII, 250. — nobis Phlegra infensor, XXXVI, 201. — pater adfuit, L, 35. — in æthera protulit hostes, XXXVII, 5. —

æthera possidet, I, 83. — rupit, III, 130. — fatigat, III, 371. — convertant, XVII, 105. — multum innexuit limo, XX, 493. — conscenderat, XXI, 141. — densum, XXVIII, 47. — Ausonium, XXVIII, 273. — deseruit, XXXIII, 139. — quum cerneret, LXVIII, 1. — in æthere quacunque it, XXXVI, 443. — ex æthere lapsa, I, 194. — ab æthere cernit, XXVIII, 102. — æthere vulso, XXXV, 228.

Ætherium decus, VII, 175; XXVIII, 169. — in axem, CI, 60. — ætherii parentis, V, 145. — vigoris, XXII, 498. — patris, XXII, 26. — ætheriis terrena miscens, VIII, 229. — fastis, XXII, 476. — tropæis, XXXVI, 354. — ætherias aves, CI, 72. — in auras, XCV, 18.

Æthiopem generum, XV, 192. — *Æthiopum* vasta, VIII, 35. — æstus, XVII, 196. — campi, XVIII, 179. — vapores, XXI, 180. — vulnera, XXI, 351. — armenta, XXIV, 337. — locus, XXXI, 62. — nigrantia regna, XLVII, 16. — campos, LXXIV, 1.

Æthon puer, XXXI, 140.

Æthon auroræ nuncius, VIII, 561. — sagitta ocyor, XXXIII, 282.

Æthra ab liquida, XVII, 116. — æthram temperat, XXII, 7. — ad æthram liquidam, XV, 468.

Ætna projecta, VII, 161. — gravis domat, XXVII, 18. — se porrigit, XXXIII, 151. — Giganteos nunquam tacitura triumphos, *ib.* — linquitur, XXXIII, 188. — flebile gemuit mugitibus, XXXV, 8. — protulit Enceladum, XXXVI, 186. — favillis nobis crevit, XXXVI, 399. — ab prima, XXXVI, 438. — mirata, L, 4.

—*Ætnæ notæ jugis*, XXXVI, 330.
 —*Ætnam petens*, XXVI, 3. —
redundantem frenavit, L, 33.

Ætnæa cacumina, XXXVI, 334.

—*Ætnæos apices*, XXXIII, 158.
 —*Ætnæas in favillas*, XVII, 72.

Ævum exactum, I, 276. — *longum*, III, 58. — *in Latium te confer*, VIII, 400. — *securius*, XV, 107. — *sparsum maculis*, XX, 132. — *in omne futurum*, XXVIII, 602. — *agas*, XXX, 310. — *terit*, XLIV, 12. — *per nullum*, CI, 87. — *transegit*, LII, 1. — *in ævum procedat*, XVII, 333. — *ævi defuncti*, XLIV, 40. — *redeuntis*, XCV, 1. — *ignavisenium*, XXXVI, 21. — *ambagibus*, XXXIII, 61. — *Romani*, XXVI, 232. — *cani*, XXIV, 106. — *sedes et arcana*, XXII, 445. — *quum prima parte viresceret*, I, 63. — *futuri ardor præsciis*, III, 145. — *florem*, V, 145. — *longi dedecus*, VII, 65; XV, 278. — *curisibus*, VIII, 621. — *longi labor*, XVIII, 288. — *quanti canities*, XVIII, 476. — *continui*, XX, 59. — *gurgis corruptior*, XXII, 116. — *maturior*, XXII, 348. — *immensi*, XXII, 426. — *ævo læto aderit*, III, 372. — *mandaverit novum*, XVII, 68. — *obsitus*, XVIII, 170. — *nimio*, XXIV, 306. — *ab tenero*, XXVI, 493. — *toto*, XXVIII, 56. — *tenero*, XXVIII, 424. — *primo*, XXXV, 51.

Afris domitis, XV, 84. — *vici-nior*, XV, 510.

Affatur agmen, X, 189. — *affari licet*, XXII, 163. — *palam populos*, XCV, 6. — *affata querelis gratis*, XXII, 278.

Affatus mihi nullos dirigit, XLI, 1. — *affatu fallere cuncta solebat*, V, 367. — *maligno*, XXXVI, 221.

Affectant alii quicquid, X, 322.

Affectu sanguinis, LXIX, 2.

Affixæ truncis facies, XXXVI, 341.

Affirmo prædam, XXXVI, 304.

Affligit egestas, LXII, 94.

Afflavit Romam meliore juventa,

XV, 208. — *te Gratia*, XXIX, 89.

— *afflatus vicino sole*, XV, 348.

— *afflata sidera*, XXXIII, 1. —

nox rotis coruscis, XLIV, 6. —

afflatum nihil vivit, XXXVI, 240.

— *afflatus igne tholos*, XLIX, 62.

Affulget Apollinis arcus, XXIV, 60.

Africa, I, 60. — *annexuit lau-ros*, VIII, 25. — *contusa genas*,

XV, 136. — *nec te patiemur inul-tam*, XV, 205. — *famulabitur*

Romæ, XV, 107. — *Mauri fuit*

munus, XV, 283. — *tutior fratri*

redeat, XV, 324. — *pallida*, XV,

374. — *accesserit*, XV, 453. —

Latio reddita, XXI, 19. — *bellum*

cinxerat armis, XXI, 275. — *ca-*

lido rubicunda die, XXII, 257. —

donat aristas, XXII, 392. — *trem-*

uit, XXIV, 105. — *reddita bel-*

lis, XXVIII, 366.

Agamemnoniam classem, XV,

484. — *Agamemnonios inter pe-*

nates, III, 82.

Aganippe fluxit largior, XVII,

272. — *doctum fluens*, XXXIX,

61.

Aganippea unda, XXIX, 8.

Agave cantatur, XX, 364.

Ager fecundus, III, 190. — *di-*

scernetur nullo limite, III, 381.

— *Thessalus*, V, 43. — *dives fru-*

gum, XV, 509. — *omnis reso-*

nabat, XXXI, 25. — *florescit*,

XXXIII, 197. — *serenus albet*

rore, XXXVI, 233. — *omnis flu-*

ctuat, XLVII, 40. — *agri squa-*

lent, XVIII, 244. — *agros reddi-*

dit colonis, VIII, 57. — flavescentes, XXXV, 121.

Agger odoratus, XLIV, 59. — aggere conspicuus princeps, XV, 425. — ab aggere prospexit, I, 230. — ab ambusto, III, 120.

Aggerat portentamonstris, XVIII, 237. — undas cumulis, XX, 439.

Aggredior latebras monstri, XV, 362. — aggredieris metuenda viris, IX, 373. — quem aggredior prius? I, 29. — aggredimur subitæ, XXXVI, 248.

Agitabat Mavors Austrum, XXI, 270. — agitabis equum, XIX, 56. — agitare feras, XXXVII, 122. — agitata res tumultu, XXXVI, 7.

Agmen aquarum, quid? VIII, 481.

Agmen rarum, XXVI, 78. — violenter adorti, XXVI, 252. — exsertum, XXVIII, 299. — per-rumpere, XXVIII, 460. — in ter-rificum, XXXVII, 75. — agminis natarum una, XXXVI, 58. — agmine fesso, XXVIII, 218. — inferno, XXVIII, 323. — casto cinxerunt, XXXV, 322. — agmina armata clientum, V, 76. — Eoa, V, 162. — flava, VIII, 54. — duris exerce studiis, VIII, 320. — suspensa, VIII, 545. — quanta producant, XVII, 69. — moveri jubet, XX, 408. — deleta, XX, 464. — nigra, XXI, 265. — cæsa, XXVI, 34. — objecta Sicambris, XXVI, 419. — tota nutassent, XXVI, 595. — Thracia, XXVIII, 473. — revoluta, XXVIII, 637. — duxit, XXIX, 194. — fortia turbat, XXXV, 143.

Agna lupulatus præbuit, XXXIV, 26.

Agnosciæ tuos Penates? XXVIII, 53. — agnoscit manus arcum, XVII,

188. — pagina mores, XVII, 255. — agnoscat fratrem, XV, 414. — quid terra potest, XXXVII, 17. — agnoscite tandem, III, 59. — agnovit triumphos novos, IV, 11. — patru curam, XXIX, 186. — tumultus dubios, XXXV, 154. — agnoverit semet, VIII, 225. — agnoscere dubio visu, XXXVI, 91.

Agit spes anxiam mentem, I, 66. — lucos, XXIV, 303. — ductor turmas, XLIV, 84. — ardor lapides, XLVIII, 56. — quid agam? V, 14; XLI, 7. — brumam, LXXIV, 2. — neu agas dubie suspectus, VIII, 278. — ævum, XXXVI, 311. — agat me medius limes Olympi, XV, 149. — civem, XXII, 168. — quid? XXXVI, 294. — agebat voti ignarus, XXIX, 83. — egi sub juga, XXII, 290. — egit illum amor, III, 282. — vias longas, VIII, 101. — nimbos non Boreas, non Sol, VIII, 181. — te (victoria) placidis moribus, XXIV, 216. — dies, XXVIII, 57. — che-lys fidibus Maurum, XXVIII, 123. — flamma polum, XXXIII, 251. — egerit me devius ardor, XXXIX, 8. — egisse notos, III, 232. — agentes prælia, I, 78. — aguntur trans Phasin, XVIII, 245. — agi promissa minasque tempus, XV, 427. — acto largius ferro, XXVI, 122. — actum si quid flagrantius, XXXVI, 296. — ver toties cursibus, XLIV, 28. — agendi belli, XX, 325.

Agrestem dudum cogis, XVII, 174.

Ahena lux, VII, 134. — aheni Assyrii spumis, XXXV, 96. — ahenæ segetis, XVII, 316. — ahenam effigiem, XXV, 7. — aheni postes, VII, 97. — ahenis trabibus, XXXIII, 242.

Ajax Entropii, XX, 386.

Alæ Armeniæ, V, 108. — comites, VIII, 544. — Geticæ, XX, 176. — sudant, XXIX, 62. — solitæ transcurrere nimbos, XLIV, 39. — vix ima tolluntur humo, *ib.* — alis æqualibus, XVI, 13. — roseis pavonum, XVIII, 109. — nigrantibus, XVIII, 348. — velorum scissis, XXVIII, 138. — rapidis sublata, XXXVI, 254. — in coloratis, XCIV, 1. — alas veloces concutit, III, 122. — Sarmaticas, VII, 148. — famulas, VIII, 558. — explicat, X, 48. — tenebris obscurior, XX, 231. — crinibus rutilantes, XXI, 38. — sacras panderet, XXIV, 204. — nigrantes, XXVI, 201. — equitum, XXVI, 474. — extentas, XXVIII, 175. — pandit, XXXV, 97. — fulminis pacificas, XXXV, 229.

Alamania supplex, VIII, 449. — tuis signis, XXI, 234.

Alamanorum spoliis, XXIV, 17.

Alanus Mæotida bibens, III, 312. — patiens ditionis, XXVI, 581. — Alani transistis, VIII, 487. — stridor venientis, XXI, 109. — calor, XXVIII, 224. — Alanæ gentis, XXVI, 583. — Alanis impacatis, V, 271.

Alaricus en! XXVIII, 155. — Alarici rabies, XXVI, 431. — Alaricum Peuce nutrierat, XXVIII, 105. — Alarice, res tuas, XXVI, 492. — rumpe moras, XXVI, 546. — quis tibi dolor, XXVI, 623. — properas reverti, XXVIII, 181. — te caperet, XXVIII, 223.

Alastor Ditis nota signatus, XXXIII, 284.

Albet amnis, XXVIII, 519. — ager rore, XXXVI, 233. — albet ossa, XXXVI, 342.

Albis serviet, X, 278. — Albin

liquere, VIII, 452. — per medium, XXI, 226.

Alcides pulcher sudore palæstræ, VIII, 533. — ducit cohortem, XV, 418. — victor, XXIX, 174. — missus, XXXIV, 9. — reddidit arces, XXXIX, 15. — mihi carmen erit, CI, 10. — Alciden posce palæstras, XVII, 287. — duxerat fama, CI, 134.

Alcinoo genitam, XXIX, 142.

Alcmena, ne tibi faciant pavorem, CI, 28. — Alcmenæ ovanti, VIII, 536. — Alcmenam tendebat onus, CI, 22.

Alcyoneus per stagna Tyrrhena cucurrit, XXXVI, 185.

Alea non totis castris constitit, XXI, 365.

Alecto atrox, III, 26, 41. — invisæ, XXXIII, 278.

Ales non admittitur, X, 62. — litera, XV, 477. — Libyæ, XX, 310. — fama, XXII, 408. — ignea, XXII, 420. — victoria, XXVIII, 597. — Cyllenius, XXXIII, 77. — longæva, XXXV, 83. — æstuat, XXXVI, 141. — Titanius, XLIV, 7. — alite querula, XIV, 21. — monstrant ventura, XXII, 216. — alituum suspensa cohors, XLIV, 77. — alitibus secundis, VII, 9.

Alexandro prostratus Porus, XXI, 268.

Alga in Ionia, VII, 197. — in rubra, XLVIII, 15. — algæ virides ridebunt, III, 387. — divitis, VIII, 597. — algam cautibus illidi, XXXIII, 255. — algas alternas, X, 157. — per algas extenta jacet, XLVI, 9.

Alget Trionibus pars quæcumque proxima, XX, 238.

Aliaemona rapidum, XXVI, 179.

Alienent sensus, XXII, 49.

Alienus ignis, III, 9. — aliena

principibus, X, 262. — alieni cæli, XLVII, 14.

Aligera e plebe, XXXI, 139.

Alimenta dubitanda, XV, 103. — natis paret, XXVI, 329. — vaporis, XLIV, 16. — aspera fusa per artus, XLVIII, 19.

Alipedis terga, LXXI, 2. — *alipedum* juba, XXII, 472.

Ex alio se quisque facit, LXXXVII, 6.

Allatret Sirius, XXII, 466.

Allia renovet pugnas, XV, 124.

Allicitur fastidire, XXII, 42.

Alligat pectora merces, VIII, 502. — *Istrum* glacie, XX, 165. — vox blanda carinas, XXXVI, 258.

Allocutio Imperatorum pro tribunali, V, 382.

Alloquio gravis XXXVI, 287. *alloquiis* edomuit, XXI, 197. — *hærerere*, XXIX, 139.

Alloqueris alto fastu, XXII, 159.

Alludere umbras videt, V, 328.

— *alludens* genitor, XXVIII, 83.

Almonæ prælato, XV, 119.

Alnus assibilat alno, X, 68. — *alni* plenæ, VIII, 625. — *arbiter*, XXI, 286. — *alno* plena, V, 503. *alnum* committere flatibus, XXXII, 3. — *remigat*, XXXV, 178. — *alnis* electriferis, XII, 15.

Alo. — *alit* tellus, XXXV, 295. — *alebat* bellum insidiis, XXI, 276. — *aluit* Bellona, XXVI, 34. — *aluisse* fluentis, I, 236. — *alitur* rumor, III, 70. — *ali* parvo, XV, 105. — *alendis* odiis, XXII, 16.

Aleus asper genuit, XXVI, 68.

Aloidæ pervenere, XXVI, 74.

Alpes trepidas laxaverat, I, 74. — *angustant* aditum, I, 105. — *edomitas*, V, 1. — *transgressus* erat, V, 125. — *bis* rupimus, V, 389. — *invadi* faciles, VII, 89. — *hunc* habent, VIII, 93. — *gelidas*, VIII,

357. — *si* pateant, VIII, 390. — *nubiferas*, VIII, 442; XXIV, 307. — *clarescunt*, X, 185. — *transeat*, XVIII, 432. — *obstant*, XXII, 411. — *exegere* supplicium, XXVI, 194. — *post ruptas*, XXVI, 261. — *ignotas* invaderet, XXVI, 283. — *post apertas*, XXVI, 471. — *fregi*, XXVI, 532. — *per alias*, XXVI, 642. — *notas* adspicit, XXVIII, 266. — *ruptas* spirans, XXVIII, 442. — *quit*, XXXIX, 37. — *non irruat* barbarus, LXXVII, 5. — *ad Alpes* cucurrit, XV, 376. — *Alpe* ab rupta, XV, 82. — *ab frondosa*, XXIV, 285. — *Alpibus* procedere, XX, 505. — *reclusis*, XXVI, 198. — *ruptis*, XXVI, 547.

Alpheus rubuit, IV, 9. — *angustus* acervis Geticis, XXI, 186. — *advena*, XXXV, 61.

Alphææ Pisæ, XV, 483. — *Alpheas* ripas, XXVI, 575.

Alpinus apex, XII, 9. — *Alpina* nive, XVII, 307. — *glacies*, XXXV, 176; LVIII, 1. *Alpino* vulnere, XXI, 317. — *Alpinum* pudorem, XXVI, 563. — *Alpinæ* nives, VII, 99. — *rupis*, XXIV, 241. — *casæ*, XXVI, 363. — *Alpinis* jugis, VIII, 106. — *odiis*, XV, 295. — *Alpinos* montes, VIII, 637. — *Alpinas* pruinas hibunt, I, 255. — *rupes*, V, 304.

Altaria spirant fumo, XLIV, 96. *Alte* levantibus intumuit rebus, I, 39.

Alternant talibus studiis, XXII, 269. — *alternantes* colorum vices, XLV, 13.

Alterna morte, XXXIII, 58. — *alternæ* Tethyos, VII, 58. — *aulæ*, XXVI, 567. — *alternam* vitam, XLIV, 26. — *alternis* jugulis lusit, III, 83. — *collis*, XXXV,

369. — frugibus, LII, 11. — alternas aves, XVI, 16. — ferit, XXXVI, 378.

Altisoni mariti, XXXIX, 27.

Altus Jupiter, XXVI, 100. — alta cervix, III, 53. — mens, XXIX, 20. — vis, XLVI, 18. — ad altum vectus, XXXI, 83. — in altum tolluntur, III, 22. — major intrat, XLIX, 29. — duxisse ratem, XXVI, 8. — vibratis clipeis, XXVIII, 627. — fertur, XXXIII, 249. — cernentes oculos, XXXV, 114. — altum latus, VII, 102. — patrem, XXII, 62. — ab alto, XX, 24. — alto de semine fratres pubentes, I, 142. — Ionio, XLVII, 38. — in alto condere virus, XXII, 34. — altior omni plebe redibis, V, 333. — ires equis, XXVIII, 369. — cunctis matribus, XXXIII, 125. — altius nihil complectitur æther, XXIV, 131. — altissime princeps, LXXII, 11.

Alumnæ lavanti, XVIII, 106. — sideræ, XXXVI, 178. — alumnas Rhodani, LI, 1.

Alumnus Oceani miles, XXI, 159. — alumno tanto, XVIII, 385. — sordenti, XXVI, 358. — alumnum pium, XLIV, 49. — alumnis parvis, XVIII, 127. — roseis, XXXV, 48. — alumnos proprios discernere nescit, VIII, 211. — horribiles Libyæ, XXIV, 280.

Alveus medius interfluit urbes, I, 227.

Alvo ab cava fagi, XXXV, 126. — alvum quatiens, XX, 389.

Amaracus mollis, XXXV, 129.

Amazon anus, XVIII, 240. —

Amazonas sævas, XI, 32.

Amazonidum cohors, XXXV, 63.

Amazonii Ponti, XX, 264. —

Amazonio ritu, XVIII, 499. — Amazonios cinctus, XXXIV, 37.

Ambages remotæ, I, 35. — ambage tacita, XXVI, 552. — ambagibus longis, VIII, 227. — certis ævi, XXXIII, 61. — non ullis, XXXVI, 80.

Ambigat post talia segnis, XXVI, 549.

Ambiguus vitæ, XVIII, 52. — ambigui mares, XVIII, 462. — ambigæ matri, VIII, 210.

Ambit Honos virtutem, XVII, 8. — quodcunque dies, XVII, 57. — humeros vestibus, XXII, 365. — non blandius vitulam parens, XXXIII, 127. — globus auras, XXXV, 299. — cærulæ color, XLIV, 21. — totum complexibus, XLVIII, 35. — ambiat te uvis, I, 274. — ambirent fulmina laurum, XXVIII, 355. — ambitos a principe honores, III, 180.

Ambitio nasci, III, 178 — avaritæ nutrix, XXII, 114. — ambitione potitus, VIII, 46. — mortis peti, XXIX, 166.

Ambitiosa colus, VIII, 594.

Ambitus demens expellitur, VII, 186. — obruit artes, XVII, 164. — noctis, XVIII, 93. — contingere dextram, XX, 67. — procul erret, XXVIII, 609. — victus ratione salutis, XXIX, 212. — circuit, XLIX, 50.

Ambrosio sinu, X, 110.

Ambustus ager, III, 120. — ambusta favillis juga, XXVI, 24.

Amens terror, III, 256. — successibus, XXVIII, 441.

Amentia quiescet, XV, 296. — petulans, XVIII, 237.

Amentatus puer, XVII, 322.

Amethystus inest, VIII, 587.

Amicta illecebris, XXII, 136.

Amicitie nexus, V, 321. — ami-

citiam testor, XLII, 6. — amici-
tiis receptis, XVII, 74. — amicit-
tas firmat, XXII, 38. — man-
suro adamante ligat, *ib.*

Amictus substringit, X, 284.
— cærulæ, XXII, 249. — glau-
cos, XXVIII, 167. — purpureos,
XXXV, 17. — conscidit, XXXVI,
149. — cognatus, LXXXIII, 2. —
sordidus, LXXXVIII, 1. — ami-
ctum viridem, XXVI, 168. — fasti-
dit æstus, XXXI, 6. — amictu
præcipuo exornat, I, 192. — te-
statur mentem, V, 81. — Quirinali,
VIII, 157. — Ansonio, VIII, 566.
— claro, XVIII, 307. — Romuleo,
XX, 62. — Graio, XX, 250. —
madido oneratus, XXVI, 351. —
ferrugineo, XXXV, 275. — refu-
go, XLIV, 6.

Amica insula, I, 189. — amicam
materiem, XLVIII, 42. — amicis
regibus, XXIV, 185.

Amicis caris spoliatur, XXXIX,
24. — amicos vincit meritis, XXII,
45. — amica linquit defletam do-
mum, XIX, 24.

Ammon corniger, VIII, 143.
— Marmaricus, XVIII, 180. —
non potuit Nasamona morari, XXI,
255.

Amnis pius, I, 97. — ebrius,
I, 250. — reptatus Achilli, V, 180.
rari coloris, XXVIII, 517. —
Vulcanius, XXXIII, 170. — læ-
tatur in antro, XXXV, 70. — de-
clinat prodigum urnam, *ib.* — vagus
edidit, XXXVI, 270. — gelidus
decidat, XLIX, 73. — accensus
fluit, XLIX, 74. — amnem per to-
tum, VIII, 444. — gentibus sæ-
vum, XXII, 188. — transeat,
XXVI, 428. — in unum, XLVII,
32. — amne nunc secundo, nunc re-
deunte, XXVIII, 497. — subacto,
XXIX, 177. — hiberno, XXXV,

199. — eliso, XLIX, 64. —
amnes accedere, III, 183. — cor-
ruptos, III, 304. — vagos rap-
uisse, V, 121. — impulsos pluviis,
X, 125. — docti, XVII, 273.
— quatuor procedunt, XX, 259.
— epti arebant, XXI, 171. —
lugerent, XXIV, 24. — servare
fidem, XXVI, 47. — Graios,
XXVI, 515. — arescere vidi-
mus, XXVI, 527. — exhorruit,
XXVIII, 146. — in refluos,
XXIX, 80. — mille, XXXVI,
16. — amnibus fractis, CI, 74.

Amas mollis, CI, 18. — quic-
quid, XVIII, 367. — ames po-
pulum, XXII, 392. — amat arbor,
X, 66. — te ipse metus noster,
X, 332. — carmen, XXIII, 6. —
quos servavit, XXVIII, 388. —
amavit propius quam si genuisset,
XXIX, 106. — amabis, quem
nunc horrescis, XXXI, 138. —
amare inopem, XIX, 44. — timet
mater, LXIX, 2. — amandi igna-
rus, X, 4. — amans furto gaudet,
XXVII, 7. — amari non extor-
quebis, VII, 282. — se diffidit,
XXII, 182.

Amolitur onus, V, 455.

Amomi mitis, X, 93.

Amor incestus prædæ, III, 221.
— vilis illum egit, III, 282. —
principis ullus, V, 15. — tutatur,
VIII, 282. — festinus, VIII, 371.
— risit, X, 47. — jactantior ex-
plicat alas, *ib.* — nimius urget, XVI,
10. — dilapsus, XVIII, 75. —
recessit, XIX, 34. — cæcus, XX,
50. — vivis annexus, XXII, 50.
— vincit, XXII, 412. — com-
munis mundi, XXIV, 52. —
quantus prolis, XXVI, 305. —
urget, XXVI, 405. — publicus
ardescit, XXVIII, 63. — con-
ceptus crevit, XXVIII, 80. — fœ-

- dus lucis, XXVIII, 452. — fontis, XXXV, 135. — perfidus debilitatur, XL, 12. — notus, L, 37. — sævus quid non cogat? LXIX, 1. — non tolerandus, LXXXIX, 2. — quantus, XXXVI, 308. — pietatis, XL, 48. — hortatur, vincat, XLII, 8. — deos cælumque et sidera cornu temperat, X, 75. — delapsus, X, 97. — speculatus, X, 149. — flexit Ditem, XXXIII, 27. — segnis marcet, XXIX, 227. — amoris primus odor, X, 289. — primi suspiria, XXXV, 274. — telis incendor, XC, 1. — amori detulit, XXIV, 194. — vitam debet, XXVIII, 610. — amorem dubium lecturus, XVI, 26. — suspensum deludet, XXII, 398. — impendit pignoribus, XXIX, 112. — amore inconcesso, V, 515. — mundus se liget, VIII, 285. — quanto metuendus, XXII, 2. — munitus, XXIV, 222. — patrio complexus, XXIX, 132. — in amore repulsas, XXVIII, 361. — amores frenet, XVII, 99. — ad Siculos, XXI, 187. — placidos cognoscit, XLVIII, 43. — penati, XXII, 356. — innumeros, XXXI, 30. — lætantur, XXXI, 110. — frenatis truces avibus per nubila vecti, *ib.* — amorum stimulis flagrat, VIII, 252. — blandorum, XIX, 63. — gens mollis, X, 73. — volucrum comitatus, X, 153. — amoribus primis, XI, 41.
- Amphinomo* dicavit, L, 41.
- Amphiona* præferat, XXII, 170.
- Amphionæ* palæstræ, VIII, 532.
- Amphitheatrali pompæ favent Latonia, XVII, 292.
- Amphitrite* soror, X, 175. — Thracia, XXVI, 337. — Nereia, XXXIII, 104.
- Amplector præcepta, XV, 322.
- amplecti nec semel, XXXVI, 211. — te rursus licebit? XXXVI, 435. — amplexa foetus, XXIV, 356. — amplexus in mariti ibit, VIII, 646. — aulæ, XXVI, 454. — hos promeruerit, XXXVI, 277. — amplexu regio, XIV, 25. — arcto gestabat te, XXIX, 97. — turpi arcet, XXIX, 129.
- Amsanctus* flatum repressit, XXXV, 350.
- Amyclæ* trepidæ, XXVI, 193. — Amyclis natus, XXXV, 133. — Amyclas largitur Phœbus, XXXIII, 135.
- Anapi* fortis, L, 41.
- Anceps motus, III, 68. — hiems, XXI, 282. — odiis orbis, XXVI, 565. — ancipiti gradu, XI, 23. — hoc locatus, XXVIII, 464. — ancipites artes, VIII, 293.
- Ancillæ euntis, XVIII, 86.
- Anci* pauperis, XV, 109.
- Ancora fundaverat puppim, XVII, 113.
- Ancyra*, tuos ad muros, XX, 98.
- Ancyran*i triumpho, XX, 416.
- Anfractus rarus plagarum contrahit, V, 379. — per opacos, XXXV, 146. — anfractibus curvis, I, 105. — tortis, XXVIII, 519.
- Angelus alloquitur Mariam, XCIX, 1.
- Anguis truncatus, XV, 471. — glaciale sibilat, XXII, 458. — horridus, XXVI, 446. — duplex connectitur, XXXVII, 81. — anguem refusum, XXVI, 23. — angue cæruleo connexuit vestes, III, 118. — angues blandos tractasti, VIII, 164. — virides, XX, 186. — Triptolemi stridunt, XXXIII, 12. — pressos, XXXIV, 31. — riguerit, XXXVII, 111. — objicis, CI, 37. — tetri, CI, 43. — an-

guibus purpureis, V, 177. — erectis, XXVI, 66.

Angulus devius, XXII, 179.

Angustiaspidepectus, XXVIII, 526. — sparsas (mulas), LI, 11. — angustant aditum, I, 105.

Angustus collis, XXXIX, 36. — in angusto, XLV, 28.

Anhelitus discolor, XXXV, 192. — anhelitum alternum rapiat somnus, XIV, 24.

Anhelat inflatus, XVIII, 259. — quicquid Phœbus, LXXXI, 1. — anhelet penitus immersus, V, 526. — anhelantis Libyæ, V, 41. — anhelantes gemmæ, VIII, 550.

Anhelus fremitus, I, 79. — anhele membra, II, 2. — silex, XLVIII, 42. — anhelinati, XXVIII, 172. — montis, XXXV, 383. — anhelo pumice, XLIX, 15. — anhelis vorticibus, XXXIII, 24. — anhelas pulmonis latebras, V, 414. — ad Syrtis, XXIV, 275. — *Anicia gens*, I, * 8.

Animæ partes distribuit, VIII, 240; XVII, 254. — volantes, XXII, 433. — mittuntur in ortus corporeos, XXXIII, 62. — spiravere notis, XXXIII, 240. — conveniunt, XXXV, 308. — animam efflare, V, 62. — conciliantibus labris, XIV, 23. — in pectore clausit, CI, 137. — animarum præmia, X, 301. — rector, XXXV, 156. — animas labra ligent, XXXI, 132. — ternas interficit, XXXVII, 82. — elapsas reducis in corpora functa, XCVIII, 20.

Animalia cedent tuis regnis, XXXV, 297.

Animantibus ægris, XLIV, 9.

Animaverit astra, XVII, 101.

— animare taxos, XXXVI, 386. — animasse tabulas, XXVI, 19. — animatur lamina, V, 358. —

animantur hastæ, X, 188. — animata Orpheis modis saxa, VII, 114. — sacris, XXIV, 167. — cuncta rigent, XLVI, 6.

Animosus horror, L, 13. — animosa suis divitiis virtus, XVII, 5. — animoso pectore, XXII, 242.

Animus curis gravibus senilis, I, 154. — dum mollior, VIII, 396. — anceps, XV, 281. — pulchrior ornat, XXI, 27. — animi victus, III, 170. — ponunt recentia vulnera, V, 115. — æstus, VIII, 226. — magni vis tranquilla, VIII, 514. — canities, XVII, 19. — exiguus, XX, 381. — cunctantis libra, XXI, 75. — recepti, XXVI, 406. — divitiis, XLI, 5. — animo cessit ætas, VII, 86. — damnant, XX, 135. — timuistis inani, XXVI, 381. — subjugat hostes, XXVIII, 249. — defixo malis, XXVIII, 258. — transgressa lænas, XXXVI, 98. — pax datur, XLVIII, 49. — animum casus in omnes æqualem, XV, 319. — flecte, XX, 596. — ovariant confringas, XXII, 69. — tolle ærenum, CI, 50. — animi serviles, XVIII, 177. — cecidere, XX, 485. — animis ingentibus, XXVI, 584. — immanibus spirans, XXVIII, 442. — relanguit atrox, XXXIII, 68. — animos ferarum, XVII, 192. — ligant, XVIII, 189. — hostiles rettudit, XXVIII, 302. — pudicos, XXIX, 149. — ducens diversos, XXXIII, 119. — segnes provocet, XXXVI, 30. — hos præbuit, XXXVI, 276. — elusit inanes, XXXVII, 36. — truces superbosque de genitore tenes, CI, 54. — dissimiles temperat, L, 23.

Annales delicta loquentur, VIII, 311. — priecos volvere, XXIV, 184. — annalibus lectis, XX, 59.

Annectunt frenas columbas, XXXI, 104. — annexuit lauros, VIII, 25. — annectere fastis, XVIII, 151. — annexus vivis amor non desinit sepultos meminisse, XXII, 50.

Anniade, I, 9, * 8, 11.

Annuis tardius, XXIII, 328. — annuit tarde, VIII, 454. — titulum, XXV, 9. — annue, I, 160. — votis, XXIV, 213. — reditus secundos, XXXIX, 58.

Annus nova vestigia torqueat, I, 6. — felix auctoribus, I, 267. — festior, VII, 3. — auspiciis regalibus sese induit, VIII, 1. — jactantior fruitur aula, VIII, 2. — qui te produxerat, donatur tibi, VIII, 156. — exhorruit nomen, XVIII, 317. — dedit trabeas, XIX, 10. — eunucho traditur, XX, 122. — Eutropii, XX, 480. — aureus, XXII, 474. — quem mons, Evandrius offert, XXVIII, 12. — felici promittitur ortu, XXVIII, 16. — natus fonte suo, XXVIII, 649. — cunctis illustrior, *ibid.* — magno superbit nomine, XXVIII, 659. — præteritis melior, venientibus auctor, *ibid.* — quis arserit, XLIV, 107. — anni futurum venientis iter, I, 157. — pars acrior, X, 54. — rudes, XVII, 16. — silentes, XVII, 157. — titulum, XVIII, 10. — monstriferi, XX, 3. — claustra pandentem, XXII, 268. — notam servilem, XXII, 280. — stabant rutili, XXII, 450. — difficiles contingere teris, *ibid.* — mortalibus optati, XXII, 455. — signa prioris, XXVI, 238. — tui cognominis, XXVIII, 13. — vapore, XXVIII, 241. — cunabula, XXVIII, 651. — privati, XXVIII, 654. — sævi bellis et fluctibus, XXIX, 27. — fraudibus objecti, XXXVI, 116. — anno

perfecto, XVII, 259. — annum communem signabitis, VIII, 654. — ovantem, XII, 45. — Pharium, XV, 57. — flagitat, XVIII, 284. — Australem, XVIII, 403. — fatalem, XX, 49. — suum fastis concesserit, XXII, 4. — tuum redde, XXII, 320. — vindicia, XXII, 413. — dignum tibi præparat, XXII, 423. — signandum legit, XXII, 451. — ornent Superi, XXIV, 265. — Tiberis insugurat, XXVIII, 12. — novum aperit, XXVIII, 640. — non induit hospes honos, XXVIII, 651. — peperit victoria, *ib.* — flatibus irroras, XXXV, 75. — fructibus exornem, XXXVI, 38. — computat frugibus, LII, 11. — proprium percurrit, LXVIII, 9. — annorum mater, XXII, 425. — post quinos recursus, XXIII, 23. — annis parturit nomina, I, 204. — ter mille, V, 491. — in rudibus, VII, 85. — tantis interlabentibus, XV, 346. — juvenilibus, XVII, 60. — in crimen euntibus, XVIII, 488. — in teneris, XXI, 40. — in quot vos potuistis, XXI, 196. — firmaverat crimen, XXII, 117. — verendos, XXVI, 480. — ter denis, XXVI, 634. — in primis, XXVIII, 54. — et jure minori, XXIX, 197. — plenius, XXXIII, 130. — multis gravior subjungitur, XLIV, 30. — cunctis antiquior, XCVIII, 1. — annos cur objicis? VIII, 365. — in veros principis, XV, 303. — eripere mihi, XVII, 138. — dare solebat, XVIII, 437. — per mille, XVIII, 475. — tantos, XXII, 223. — teneros, XXIV, 121. — post resides, XXV, 1. — reputant, XXVI, 265. — gessere, XXVIII, 656. — habiturus, XXVIII, 657. — in omnes eas, *ibid.* — in suos

migrare virum, XXIX, 14. — puellares, XXIX, 140. — steriles consumeret, XXXIII, 34. — post multos, XCIX, 17.

Anna jejunia, XCV, 21.

Antæo non profuit, XXXIV, 41. — Antæe rebellis, III, 288.

Ante dabunt hiemes Nilum. . . quam possit, etc. I, 169.

Anteirent oppida currus tuos, XXVIII, 377.

Antennis illabitur, XXIV, 367. — fractis, XXVIII, 139.

Antenoreæ urbi, XLIX, 1.

Antevenis tempus, XXII, 152.

Antevolant Zephyros pennæ, XLIV, 21.

Antiochus restitit, XVIII, 216.

— Antiochi muros, XX, 570. — fugam, XXI, 371.

Antiphatæ fames, XXIX, 22.

Antiquior annis cunctis Christus, XCVIII, 1.

Antrum complectitur, XXII, 427. — antri ad limen, XXII, 441. — gremio, XXXI, 2. — ar-

misoni, XXXVI, 67. — memores, XL, 5. — in antro lætatur amnis, XXXV, 69. — antra severa The-

midis, II, 14. — cornipedis docti, V, 179. — in pastoralia, X, 115.

— mœsta silent, XXVIII, 29. — patria populatur, XXXIII, 174.

— Musarum, XXXIV, 51. — Scyllæa, XXXVI, 447. — vasta colit, XLVII, 21. — antris nigrantibus

abdidit divitias, I, 42. — in curvis, I, 209. — Pieriis, VI, 15. — sub vitreis, XII, 35; XXVIII, 147.

— silvestribus, XVII, 190. — in vestris, XX, 299. — monstriferis, XXII, 110. — ab cavis, XXIV, 310. — sub Pyrenæis, XXIX, 77.

— humentibus, XXXVI, 5. — stagnantibus, XXXVII, 117. — in brevibus Æolus, XXXIX, 35.

— ab mediis elatus, XLVII, 8.

Anus trabetea, XVIII, 10. — Amazon, XVIII, 240. — anum nutricem, XXVIII, 566.

Anxius secundis, III, 33. — nulla non hora, VIII, 280.

Aonius mons, V, 418. — Aonios de monte, XX, 522. — Aonios per campos, IV, 3. — lucos, XVII, 271. — muros, XXII, 171.

Apenninigenis pastoribus cultas aras, XXVIII, 505.

Apenninus stringitur, XXII, 273.

— Apennini recessus, XXIV, 307.

— Apenninum nivalem, VIII, 106.

— perhibent, XXVIII, 286.

Aper sævus, III, 287. — va-

stus, XXIV, 306. — gloria montis, XXXIV, 36. — securus spumet, XXXV, 243. — indomitus regna-

bat, CI, 106. — torvus, LIII, 1.

— apros multos cum dentibus stravit, CI, 80.

Aperis Titanibus auras, XXXIII, 66. — aperit annum, XXVIII, 640. — cristas, XXXV, 226. —

aperire fugam, XXVI, 97. — aperto campo, XXVI, 139. —

apertas Alpes, XXVI, 471. — venas, XLVIII, 21.

Apes commotæ glomerantur, V, 461. — venerantur nascentem regem, VIII, 382. — mella tegunt, XIV, 10. — exæmen molitas, XXVI, 241. — fugaces tinnitu revocare, XXVIII, 261. — descivere, *ib.* —

piæ, XXIX, 9. — prata legentes transmittunt sæclis mella Heliconia futuris, *ibid.*

Apex rerum, V, 5. — innocuus quum flagraret, VIII, 194. — se fundit in campum, X, 56. — ædificetur columnis, X, 215. — delapsus, XX, 290. — emicuit, XXVI, 459. — orbis, XXVII, 23. — Palanteus, XXVIII, 644. — ferratus

lascivit, XXXV, 146. — cristatus, XLIV, 19. — capitis horret, LXXXIII, 1. — apicem attollens, XXVIII, 42. — ornat, XLIV, 85. — apices gemini considunt, XX, 350. — *Ætnæos*, XXXIII, 158. — coniferi, XXXVI, 398.

Apis admugit, VIII, 576.

Apollinea testudine, XX, 257. — *Apollinei* nemoris, XXXVI, 373. — *Apollineo* partu, VIII, 133. — crine, XXXVI, 310.

Apollo pulcher, XXVIII, 25. — sic me meus implet, LXXXI, 4. — *Apollinis* arcus, XXIV, 60. — *Apollinem* victum, XI, 8. — *Apol-line* tali prostratus, VIII, 537.

Aponus, XLIX, * et LXIX in n. — *Aponon* habere, XLIX, 90.

Apparet timor, XXXV, 188. — *apparent* latebræ, XLIX, 41. — *apparuit* ingens, XVIII, 390. — *aulæ* species, XXXVI, 148.

Appetis arcu *Stymphalidas*, XXXIV, 37. — *appetit* hostem, XLV, 45. — *appetiit* penates, XXXVI, 188.

Apponit curam, XVII, 66.

Apportet salutem, XV, 263. — *socios* an *hostes*, XXVI, 456.

Aptet voci digitos, XX, 362. — *aptavit* equis, III, 330. — *aptavere* togas membris, I, 206. — *aptare* humeris arcus, XXVI, 495. — *parvam* genibus paternis, XXXVI, 175. — *aptantur* varios in usus, XXIX, 59. — *aptanda* carinæ (silva), XXXVI, 369.

Aqua invida labris subducitur, XXXV, 336. — *aquæ* distillant per pectus, I, 222. — *calenti*, XX, 449. — *carceribus* laxantur, XXXV, 184. — *ardentis*, XLIX, 13. — *fumiferæ* terga, XLIX, 36. — *fuiſtis*, LVII, 2. — *conservatæ*, LVIII, 6. — *aquis* liquidis purior

ibat, II, 10. — *mutatis*, VII, 100. — *auriferis* (Tagi), VIII, 128. — *confidit*, XVII, 71. — *sacer* horror, XXVIII, 33. — *commotis* fervebat, XXVIII, 511. — *oppressis*, XXXIII, 176. — *adstrictis*, XXXIV, 18. — *vicinis*, XLIX, 2. — *vivis*, LVI, 4. — *duratis*, LX, 2. — *quæſitis*, LXI, 6. — *aquas* ereptas, VIII, 480. — *contiguas* alio deflexerat actu, VIII, 481. — *Ogygias*, X, 133. — *radicare* metallo, XX, 260. — *ostro* fundit, XXXIII, 253. — *socias* truncavit, XXXVII, 70. — *medicas* fundere, XLIX, 86.

Aquarius madidæ prodigius urnæ, XXII, 462.

Aquilæ cedunt lictori, VIII, 9. — *bellatrices*, X, 193. — *sequuntur*, XX, 225. — *expectant* decreta, XXIV, 86. — *aquilis* victricibus, VII, 16. — *aquilas* figamus arenis, XV, 33. — *concordes* dividis, V, 238. — *volucres* tollunt, VII, 138. — *victrices*, XXI, 170. — *imbelles*, XXVI, 159. — *expertas* horrens, XXVIII, 321.

Aquilæ (aves) conveniunt, XXII, 418. — *in* alis, XCIV, 1. — *aquilis* non fas est, VI, 1. — *terram* cognoscere, XVI, 17.

Aquilo obruit acies procellis, VII, 93. — *messes* vehat, XXII, 396. — *constringat* glacie, XXVI, 60. — *Aquilone* Riphæo, III, 242. — *Aquilonibus* puris, X, 185. — *exclusis*, XV, 515. — *removent* undas, LXXXV, 3.

Aquilonæ procellæ, XII, 41.

Arabs mollis, VIII, 258. — *mitra* velatus, XXI, 156. — *Arabes* saltus liquere, VII, 71. — *te* foliis ditent, XVIII, 226.

Aræ clementes Busiridis, III, 254. — *thuris* odoratæ cumulis,

XXI, 59. — aram flentibus stantistis, XV, 404. — aris thure calentibus, XXII, 12. — hominum sitientibus, XXXVI, 282. — destinat, XLIV, 94. — aras diræ, XVIII, 20. — Busiridis, XVIII, 161. — quas vidimus? XVIII, 326. — ad pias, XIX, 27. — Hyperboreas, XXVIII, 26. — saxo minantes, XXVIII, 505. — cultas, *ib.* — lustraverat, XL, 25.

*Ara*nea audax, XXXVI, 158.

*Ara*lentus, XVII, 53. — Rhodano stimulatus, XX, 269.

*Ara*ris (id. qui supra) tardior, V, 111. — ferax, XVIII, 405. — *Ara*rin longinquum, XXVI, 298.

*Ara*trum figis; XXVIII, 184. — aratri Herculei semita, XLIX, 25. — aratro gravi sudabat, III, 202. — impresso, XXII, 197. — bos adductus, XXVI, 161. — aratra sordida flexit, VIII, 415. — aratri devotus, XX, 194. — expulsis, XX, 566.

*Ara*zes Scythicus, I, 160. — pontem pati cogetur, III, 376. — impacatus, VIII, 387. — *Ara*xem proculcet, XV, 31. — *Ara*x ab extremo, XX, 569.

*Ar*biter justissime legum, X, 333. — meatibus idem, XVII, 104. — belli pacisque, XVIII, 241. — deorum, XX, 161. — alni, XXI, 286. — belli, XXVIII, 212. — maxime noctis, XXXIII, 56. — mons, XLIX, 76.

*Ar*bitrium ad plebis reducit, XXIV, 116. — arbitrii felix princeps, XXI, 89. — arbitriis mitibus, XVII, 31. — corporis data, XXII, 133.

*Ar*boreo in cortice sonipes figat morsus, XXVIII, 240.

*Ar*bos omnis amat felix, X, 66. — prædives, XXXV, 290. — se

jactat, XXXVI, 344. — exsultat spoliis, XXXVI, 347. — arboris trunco, XVIII, 118. — arbore fultus, I, 114. — figit, XVIII, 294. — præsaga, XXVI, 19. — vili, XXVIII, 28. — arboribus fluentes succi, III, 180. — frondet, XXXIII, 160. — frondes decutit *Auster*, XXXV, 309.

Arcadiæ saltum, III, 286. — arces, V, 189. — rogis, XXVI, 514. — *Arcadium* fletam, CI, 104.

Arcadius spoliis onustus, VIII, 653. — *Areadii* thalamis, XV, 226. — *Arcadium* precatur, V, 144. — aspicias, VII, 179. — tuetur, XXII, 79.

Arcæ claustra, XVIII, 194.

Arcana profert, III, 179. — prodere, V, 489. — arcanae rupis, XLIX, 30. — arcano succo, XXXVI, 402. — partu, XCV, 9. — arcanum fuit populo, V, 290. — regni, XXVI, 103. — jubar, XLIV, 17.

Arcas proculcet acervos, VIII, 471. — debilis, LXXVI, 4. — *Arcados* limen relinquit, VII, 165.

Arcem in compositam, XVII, 321. — in excelsam rerum, XVIII, 171. — defendere, XXXVII, 50. — arce suprema stetit, VII, 167. — poli, VIII, 198. — capitis, VIII, 235. — feminea, XIX, 21. — in media poli, XXVII, 13. — propria, XXVIII, 81. — ab mea, XXVIII, 416. — ab summa, XXXIII, 212. — arces Ansonias, I, 129. — ad Eoas, III, 172. — astrorum auratas, VII, 107. — tales obtulit, X, 59. — septemgeminas, XII, 20. — Tarpeias, XV, 30; XXI, 214. — conspicuas attollitis, XX, 297. — Romanæ, XXIV, 30. — securas levat, XXVI, 51. — perfringeret, XXVI,

386. — Paudionias, XXXV, 19.
 — in deceptas, XXXV, 166.
 — quas ceperat reddidit, XXXIX,
 15. — arcibus Romuleis, XXIV,
 124. — septenis, XXVIII, 617.
 Arcet cælo, III, 50. — amplexu,
 XXIX, 129. — arceat procul,
 XXVI, 100. — arceret dominos,
 XVIII, 510. — arcere procellas
 navibus, I, 239.

Arcessere deos, XXXVI, 2.

Arctatus silvis opacis amnis,
 XXVIII, 518.

Arcti corporis, XCVIII, 5. —
 arcto de corpore, XXXIII, 46. —
 in arctum res constrinxit Mavors,
 XXVI, 491.

Arctos rara, I, 26. — alit, III,
 325. — deserta, VIII, 51. — post
 domitas, XXI, 246. — attonitas
 lamberet, XXVI, 66. — indi-
 gnantes, XXVIII, 336. — se
 proluit æquore, XXXV, 189. —
 petit Oceanum, XXXVII, 11. —
 Arcton per tacitam, I, 22. — re-
 spicit, XV, 511. — populata Hip-
 polyte, XXXV, 63. — in Arcton
 prominet, XXVI, 330. — Arcto
 non regor, XV, 501. — ab fe-
 cunda, XXIV, 93. — ab Lycæo-
 nia, XXVI, 246. — ab gelida,
 XXVIII, 455.

Arctous advena, XX, 158. —
 Arctoi Martis, V, 501. — Ar-
 ctoum mare, XX, 262. — Ar-
 ctæa de strage, VII, 26. — con-
 vexa, VII, 170. — classica, VIII,
 24. — Arctois frugibus, XVIII,
 403. — gentibus, XXVI, 299. —
 Arctous pisces, VIII, 629.

Arcturi jubar, I, 25.

Arcus defensores terrarum, III,
 80. — sonoros, V, 80. — curva-
 tos solvi imperat, V, 229. — Scy-
 thicos, VII, 27. — Mænalios,
 VIII, 161. — qui non tenditur,

VIII, 224. — felix certique peti-
 tor vulneris, VIII, 528. — la-
 terum enodes, XX, 361. — Apol-
 linis, XXIV, 60. — spoliis indutos,
 XXIV, 67. — temperet a venati-
 bus, XXIV, 270. — humeris apta-
 re breves, XXVI, 495. — spo-
 liis micantes, XXVIII, 51. —
 excipiunt, XXVIII, 521. — flui-
 tant, XXXI, 11. — quo lumine
 floreat, XLVIII, 7. — in arcum
 sinuatur, X, 149. — flexus mons,
 XLIX, 43. — arcum sentit, X,
 118. — non agnoscit, XVII, 188.
 — cædis sitientem, XVII, 296.
 — refugum torquebas, XXI, 68.
 — nominis, XXVIII, 370. —
 comescuit, XXXV, 232. — di-
 gitis attentat, XXVI, 217. — va-
 riata luce rubentem, XLVII, 4.
 — arcu lassato, I, 187. — du-
 cto, IX, 1. — vel jaculis ferit,
 XXII, 352. — cessante, XXIV,
 241. — vivo, XXVIII, 502. —
 manique præstantes, XXXI, 139.
 — præstantior Phœbus, XXXIII,
 134. — appetis Stympthalidas,
 XXXIV, 37. — remisso, XXXV,
 31. — mutante colores, XXXV,
 98. — redimitur hiems, *ibid.* —
 adducto, CI, 72.

Ardet prosternere vires, III,
 307. — ager, V, 43. — luxuries,
 XV, 182. — stimulus, XVII, 226.
 — eburnum decus, XXXIII, 272.
 — spiritus flammis, CI, 123. —
 arsit impetus, V, 183. — fretum,
 XV, 80. — flammis hostilibus,
 XX, 571. — impensius, XXVI,
 591. — arserit annus, XLIV, 107.
 — ardehit siti, III, 104. — ar-
 dere focos, XXVIII, 454. — ar-
 dens Sirius, III, 241. — ardentis
 aquæ, XLIX, 13. — dei, LXXII,
 3. — ardentes gemmæ, V, 347.

Ardescit amor, XXVIII, 63. —

elypens aureus, XXXVII, 78.

Ardor præcius ævi futuri, III, 146. — sequendi, VII, 74. — me incitet, XXII, 266. — acrior accendit, XXVIII, 331. — vibravit in undis, XXXV, 2. — devius me egerit, XXXIX, 8. — igneus, XLV, 7. — suus agit lapides, XLVIII, 56. — devius, L, 45. — ardores sentiat, XXXIII, 225.

Arduus leges dabat, XVIII, 380. — ardua colla, III, 94. — fortuna, VII, 13. — prorsus, XVII, 43. — promissa, XX, 316. — responsa, XXI, 295. — gloria, XXVI, 11. — arduæ mentis, XI, 4.

Area dives, X, 92. — exercuit lusus, XXVIII, 621.

Arebant amnes, XXI, 171.

Arena vili condetur, III, 371. — sanguine ditescat, XVII, 308. — arenæ muneribus damnatur, V, 395. — scriptæ, XVII, 134. — luxuriantis, XXIV, 316. — conjuvantis turba, XXVI, 163. — subitæ aspectus, XXVIII, 619. — infectæ spumis, XXXV, 203. — nigræ tenebris, XLIX, 39. — arenam tenuem cæsis invidit, XV, 398. — Italiam momordit, XXVI, 589. — in arenam cruor servetur, XXIV, 271. — arenis Tartessiacis, III, 101. — rubris, XV, 33. — vastis, XXI, 261. — bibulis, XXXIII, 256. — attritis, XLVI, 4. — arenas torquet Auster, XXXV, 310. — Paphias, X, 149. — inter flagrantæ, VIII, 598. — non sentit ungula, VIII, 547. — superare, VIII, 436. — refluas Tethyos, VII, 58. Libyæ incensæ, V, 241. — Chalcedonias, V, 55. — rutilas despumat, I, 54. — penetrabit, XV, 319. — discis, XVIII, 32. — Getulas, XXVI, 60. — indignantes vestigia calcat, XXXVI,

385. — Tyrias sparsisse, LIV, 5.

Arenosos in æstus, XXI, 337.

Areseat decepta sitis, V, 510.

— fons mali, XX, 18. — arescere negant, V, 8. — vidimus amnes, XXVI, 527.

Arethusa absens, IV, 11.

Arethusæ latices, XXXV, 60.

Argæus Cappadocum, XX, 114.

— Argæa nive, LXX, 6. — Argææ nives, LXXIII, 5; *vid. et* Argea.

Argæa gramina, XXXIX, 191. — Argei pabula mutant, XVIII, 248; *vid. et* Argæus.

Argentii lacus et flumina, XXIV, 236. — cumulos, XXVI, 606. — in argento lympham gestabat, XVII, 107.

Argæus equorum parens, V, 31.

Argis ab miseris, XXVI, 611.

— ab Inachiis, XXXIV, 9. — Argos tuemur, XXVI, 576.

Argivæ ministrant, XX, 200.

Argo audax, XXVI, 2.

Argois trabibus, XXVI, 16.

Argolici tyranni, CI, 117. —

Argolios fratres, L, 39. — Argolice puellas, XXVI, 629.

Arguit attonitos, III, 239. — arguor impar pugne, VIII, 365. — arguar audax, XLII, 11.

Argumenta cessant, VIII, 496.

— immota pudoris, XX, 78. — luctus, XXVIII, 170.

Argum servasse juvencam fama canit, XXI, 312.

Argutæ dextræ, XVIII, 370.

Arida socrus, XVIII, 269.

Aries præceps, VIII, 330. — trux, X, 163.

Aries Phrixæus, XXII, 464.

Arinthei fastus, XVIII, 478. — Arinthæo donat, XVIII, 63.

Arion Nereidum stabulis nutritus, tua verbera ultro posceret, VIII, 555. — palmam rapturus.

XVII, 283. — velox, LXXI, 5.

Aristæ jejuna, XVIII, 116. — aristis subitis, III, 382. — pulsus, XV, 150. — Cinyphus, XVIII, 405. — inventis, XXXIII, 31. — flavescit, XXXIII, 186. — aristas Emathias, V, 44. — necdum decimas emensus, VIII, 372. — proprias, XV, 112. — nec prius auditas donat, XXII, 393. — ignotas currus populis sparsurus, XXXVI, 53. — fractas cum crine avellit, XXXVI, 150.

Arma regunt viribus, II, 18. — Mulciber præparat, VII, 191. — da protinus, VIII, 364. — oneri, XV, 441. — violare parat, XVIII, 236. — relinque viris, XVIII, 281. — barbara, XX, 159. — distulit, XX, 598. — fabricata vatibus, XXI, 105. — jussis procerum famulantia, XXI, 332. — exercuit, XXIII, 3. — villis interserit, XXVI, 397. — nocitura dabant, XXVI, 542. — celebrata plectro, XXVIII, 123. — inopina instruit, XXVIII, 217. — Dacica, XXVIII, 335. — retro liquerat, XXVIII, 462. — extera, *ibid.* — Getula, XXIX, 41. — sæva vocantibus lituis, XXIX, 214. — Mimantis, XXXVI, 347. — movet, CI, 93. — in arma stimulat, XXXV, 207. — armorum proceres, VIII, 5. — splendore tuorum, XX, 600. — cultu, XXI, 153. — parens, XXIV, 136. — honores, XXVIII, 639. — minis, CI, 82. — in armis horribilem, XV, 98. — ostentate mihi, XV, 428. — alter sexus, XX, 223. — ab Latiis, XX, 237. — cessantibus, XXIV, 220. — in variis spectatus, XXIX, 179. — avitis, XXXI, 71. — additur calliditas, XLV, 28. — positus, XXIX, 232; X, 295. — ex-

cusate nefas, XXVI, 561. — fideret, XXVI, 534. — servilibus, XXVI, 159. — truncatus, XXVI, 89. — paribus, XXIV, 295. — protinus raptis, XXII, 271. — civilibus, XXII, 85. — conflixerit, XVIII, 411. — barbaricis, XVIII, 17. — fractis, XVII, 168. — caligantibus, I, 27. — hostilibus, III, 309. — tantis capiendi, V, 150. — patriis, XV, 5. — consanguineis, XV, 286.

Armat spina rosas, XIV, 10. — hunc Athos, XXXVII, 68. — furor colla, CI, 31. — Canis Titana, XLVII, 33. — armes serpentibus Hydram, CI, 40. — armet se Syrtibus, XV, 315. — armaret brachia montibus, XXVI, 65. — armavit in bella dolores, XXIX, 158. — natura veneno, XLVI, 5. — natura cutem, LXXXIII, 3. — armare stagna, canes, pocula, XXIX, 21. — armavere deos carmina, XXVIII, 349. — armantem in vulnera rictus, CI, 91. — armatur terrore pudor, I, 92. — mucrone, XX, 447. — Boreas, XXXIII, 70. — omnibus rabies, LXXVIII, 2. — armata dolis, XXXIII, 221. — bipenni, XXXVI, 377. — armati species, XX, 73. — viduatur honores, CI, 113. — armatæ laudes, XXII, 1. — manus jaculis, XXIV, 244. — armatum quis ferat? V, 300. — armatos choros, XXVIII, 622. — Manes, XXXIII, 41. — armatas hiemes, VII, 97.

Armenia alæ, V, 108. — oræ, VIII, 307. — Armenio pro limite, XX, 367. — Armeniis campis, LXX, 5. — Armenias per nives, V, 29.

Armenius dirigat sagittas, VIII, 531. — dedit, X, 222. — quis procul agit? XV, 243. — edoctus

mollire mares, XVIII, 47. — crine decoro, XXI, 157. — Armenii Phasin liquere, VII, 72. — Armeniis frons læva datur, V, 174. — Armenios terrehis, XIX, 55.

Armentum regit, VIII, 385. — armenti Stygii, XXXIII, 284. — decus, XXXV, 209. — armenta marito gaudent, X, 294. — captiva, XVIII, 247. — defensante juvenco, XVIII, 386. — ausa loqui, XX, 43. — Gallica, XXI, 227. — vastant, XXIV, 336. — boum, XXVI, 408. — invicem se voce rogant, *ibid.* — candida, XXVIII, 507. — cum stabulis nantia, XLVII, 42. — armentorum species, XLV, 1.

Armiger fulvus Tonantis, XV, 468. — sulcus, XXI, 324. — Tonantis, XLIV, 81. — armigeros duos misit, XVI, 13.

Arripotens genitor Honorii, XXVIII, 655.

Armisoni antri, XXXVI, 67. — Armos ferratos, V, 362. — fractos, XV, 364. — per rigidos, XXVIII, 576. — in totos, XXXV, 211. — duratos scopulis, CI, 110. — asperat, XLV, 24. — erigit, LXX, 9. — auratos, LXXIII, 10. — Arrexere jubæ galeam, XXXVII, 79. — arrectis auribus læsit, I, 210.

Arridet fratri, XXII, 359. — annus, XXII, 473. — arridere viris peremptis, XV, 185.

Arripis spumantem, CI, 114. — arripit iter, XX, 407. — arripuit omnibus votis, XXVIII, 211. — partem vetustas, XLIV, 35.

Arat Africa campos, I, 60. — discrimen multifidum, X, 103.

Ars nocendi, III, 97. — artis lanificæ, XX, 381. — sollertia, L, 23. — arti neglectæ, XVII, 186. — contigit eventus, XXXV,

42. — artem admiscens pretio, X, 88. — vicere procellæ, XV, 219. — veterem, XVIII, 283. — confessis, XXIX, 206. — indomitam, XLVI, 1. — secutus, XLIX, 59. — per artem ductus mons, LXXXVII, 7. — arte tota, I, 95. — hac reperta, XX, 589. — quæ me circumdedit? XXVIII, 300. — patens mons, XXVIII, 502. — trahat procos, XXIX, 31. — frigoris, LVII, 3. — artes cupidis, VII, 61. — ancipites, VIII, 293. — obscuras, XVII, 84. — sopitæ, XVII, 264. — priscæ redeunt, XXII, 126. — patrias exercent, XXIV, 112. — quæreret, XXIX, 234. — Cirrhæas despexerit, XXXIV, 23. — Veneris deprensæ, XXXV, 266. — pariat solertia, nutriat usus, XXXVI, 32. — pectinis, XXXVI, 156. — cunctas bellorum possidet, XLV, 43. — — artibus priscis desueta, XV, 51. — sine Pieriis, XXIII, 3. — diversis, XXVI, 142. — assuetis, XXVII, 12.

Arsacio ore, VIII, 216. — fastu, XVIII, 415.

Artificis manus, L, 20. — artificem mors nulla refugit, XV, 172. — poli, XCV, 11.

Artus seniles, III, 144. — primos depascitur, III, 302. — laceros, V, 431. — fessos porreximus, VII, 149. — quum conderet, VIII, 228. — complexu fovens, XV, 229. — tenderet exsangues, XVIII, 300. — truncantur, XX, 18. — breves, XXVI, 584. — sidereos, XXXI, 3. — numerosos dejicis, XXXIV, 39. — spatiosos erigit, XXXV, 338. — emeritos, XLIV, 25. — per totos, CI, 110. — constringens, CI, 136. — vivos depascitur, XLVI, 11. — in dispa-

riles, LIV, 9. — in varios mutatur, LXXXVII, 8. — in parvos confluit, XCV, 15.

Arundineos nodos, XLVII, 21.

Arundo crinalis, I, 217. — certa Notos sulcavit, XXXI, 144. — ferro armatur, XLV, 39. — arundine Rheni, XXIV, 305. — crinem velat, XXVIII, 163. — Palladia, XXVIII, 378. — tenui, XXXI, 38. — fracta, XXXV, 136. — velavit frontem impexam, XXXV, 359.

Arva temperat, I, 260. — vulneribus quæsitæ, XV, 75. — referta anguibas, XV, 316. — domosque præbuimus, XX, 577. — quæ requiram? XXVIII, 317. — assueta quadrigis, XXVIII, 619. — per aliena, XXVIII, 650. — pedibus proterit, XXXIII, 128. — Thracia, XXXIV, 10. — mersa, XXXV, 181. — relicta metu, CI, 100. — arvis sitientibus, XVIII, 115. — quibus exstitit hæreat, XVIII, 433. — servilibus, XXIV, 126. — incultis, XXXVI, 24. — mediis, XXXVI, 245. — sonantibus, XXXVI, 423. — patentibus, XLVIII, 39. — planis erectior, XLIX, 11.

Ascanio claruit ventura potestas, VIII, 193.

Ascendit fastigia anhelæ montis, XXXVI, 383.

Ascensu vincere montes, VII, 46.

Asia planctus, V, 36. — uberima vastant, XX, 578. — tædas, XXI, 88. — Asiam disterninat, III, 175. — regit, XVIII, 199.

Aspectus optatur, XXIV, 58. — arenæ subitæ, XXVIII, 619. — non ferre parentis, XXXVI, 193. — aspectum indulgete, XXXVI, 302. — aspectu ducis, XXXVI, 373. — contenta suo,

XXXVII, 93. — liberiore poli, LII, 10.

Asper Phasis (i. glacie concretus), III, 375. — aspera hiems ventis, I, 270. — bellis Pallas, XXXV, 20. — baccis cingula, XXII, 89. — asperius nihil est humili, XVIII, 181.

Asperat vallum sudibus, V, 128. — Indus velamenta lapis, VIII, 585. — fervor lumina, XVII, 219. — nubes caput, XXXIII, 82. — armos hastilibus, XLV, 24. — iras, XLVIII, 46.

Aspergit alas, XXVIII, 175. — aspexerit ora maculis Sol, XV, 494.

Aspiceret minoris cedere grandævus, XXIX, 199. — aspexit procul, XVII, 132. — aspice vultu tanto, CI, 50. — non aspectura sorores, XXXV, 238.

Aspirat spoliis, XXVIII, 193. — aspirant trabeis, XVIII, 464. — aspirate fidem, XIV, 16.

Assensu tanto, XXIV, 188. — vallis, XXVIII, 615.

Asseruit honorem, XXII, 326. — asseritur vulgus captivum ferro, XXVI, 616.

Assibilat alno alnus, X, 68. — hydria, XXXV, 225.

Assiduus ludis, XX, 410. — castris aderat, XXI, 116. — assidui intrant inopes, I, 47.

Assignat cunctorum honorum tabulas, XXXI, 85.

Assilit, I, 83.

Assimulat frēna, V, 81. — os porcum, XLV, 6.

Assistit capiti, XV, 329.

Assuesceret imperio novus heres, XXVIII, 76.

Assurgit laurus, X, 244. — Phlegethon, XXXV, 315. — assurgunt cornua, XVIII, 387. — assurgere pulvere viso, XXIV, 3.

— assurgentes videbas, XXI, 48.

Assyria cæde, VII, 36. — acu, XLIV, 87. — *Assyrii* aheni, XXXV, 96. — *Assyriæ* ripæ, XVIII, 58. — paci auctor mitteris, XXI, 52. — *Assyriam* gentem quam tenuit femina, VIII, 308.

Assyrio ademittit moderamina, XXIV, 164. — *Assyriis* mentita, XVIII, 340. — *Assyrios* volentes regat, XXVIII, 86.

Astæ vindicis mœnia rebus Ausoniis non plus contulere, XXVIII, 204.

In Astra provexit, L, 37. — ad astra ferar, VII, 158. — astra tangeret, II, 4. — invadere, III, 62. — dum rotet polus, V, 527. — miscebit Averno, XV, 383. — animaverit, XVII, 101. — pulsas querelis, XIX, 51. — exsultasse choreis, XXI, 85. — ferit, XXVI, 341. — tenebat, XXXIII, 117. — lacescit, XXXIII, 162. — viarum mutavere fidem, XXXV, 188. — astrorum beatis radiis, XXIX, 48. — ab astris misit, XCVIII, 3. — in astris certus error, XVII, 128. — sub astris exigis noctem, CI, 73. — astris *Ledæis* fulgentior, I, 240. — respirantibus, V, 455. — inspectis, VIII, 146. — prope- rantibus te cernere, VIII, 190. — redimitur, X, 273. — in mediis, XV, 135. — a cupidis, XV, 153. — ab *Lycæoniis*, XVII, 298. — dubiis, XXI, 145. — numeros dividit, XXII, 434. — vicinis, XXIV, 134. — vertice proximus, XXVI, 470. — cælatis, XXVIII, 168. — æternis, XXXV, 299. — patriis procul, XXXVI, 214. — secula dividit, XLIX, 83. — variis, LXVIII, 7.

Astrigera cum conjuge micat, XXVI, 245.

Astu debilitat, XXVIII, 219.

Astur pallidus, XXIX, 75.

Asylo tuo commisit spes vitamque, XV, 391.

Atavi tradunt, XXVIII, 334. — atavum *Nervam* deducens proles *Ælia*, XXVIII, 420.

Athamanthææ dextræ, III, 81.

Athenæ statuistis aram, XV, 405. — *Athenas* arsuras, XVII, 152. — sublimes fregit, XXIV, 162. — *Athenis* spretis, XVII, 94.

Athesis strepat choreis, XII, 11. — velox, XXVIII, 197. — mutavit sanguine fluctus, XXVIII, 209. — *Athesin* permulcent cantu, XXXI, 106.

Athos sollicitatus, III, 336. — parvus, VIII, 475. — responsat, XX, 162. — vastus, XXVI, 177. — glacialis, XXXVII, 68. — *Athon* nivibus profundum scande- bat, XXI, 127.

Atlanteos per recessus, I, 35. — *Oceani* recessus, X, 286.

Atlas conscias nutaret, VII, 108. — dissidet, XV, 158. — obstupuit, XXI, 147. — *Maurusius*, XXVIII, 104. — te maximus horruit, XXXIV, 45. — palluit, XXXV, 191. — calcabatur, XXXVI, 324. — *Atlantis* nepos, XXXIII, 89. — apex, XXXVII, 23. — *Atlanta* cinxit manipulis novis, VIII, 35. — terrificant, XXIV, 336. — in aere trementem, XXVIII, 380. — *Atlante* opposito sese tegat, XV, 316.

Atræ fames, XXVIII, 321. — atræ faces, III, 49.

Atreus scelerei reddidit crimen, XV, 400.

Atria effulta columnis, V, 136. — *Divæ*, X, 85. — docta, XVII, 88. — tremefacta silent, XXXIII, 84. — vestit ebur, XXXIII, 242.

- desolata, XXXVI, 155. — per atria ludi, XXXVI, 106.
- Atropos* voces Jovis adamante notabat, XV, 103. — sic urget, XXXIII, 216.
- Atrox* Alecto, III, 25.
- Attalus* voluit, XVIII, 215.
- Attentat* mollibus digitis arcum, XXXVI, 217.
- Attrivitopes*, LXXVI, 7. — attrita jugis colla, XXXIII, 13. — attritis Achivis, X, 179. — attritos manu radios, XXXVI, 161.
- Attigit* cælum, XV, 26. — *Iden*, XXXIII, 199.
- Attollit* fructus, XX, 271. — faces, XXXIII, 11. — litora gemmis, XXXIII, 253. — apex sidus, XLIV, 19. — attollitis arces, XX, 297. — attollunt prospera flatus, XXII, 160. — lauros, XXIV, 59. — oracula fastus, XXVI, 551. — vultus, L, 6. — attollat cerastas, XV, 151. — attollant Tydiden, XXVIII, 470. — attollite turres, VIII, 104. — attollere signa, III, 86. — tædas, XXXI, 33. — attollens jubar, XIV, 1. — apicem, XXVIII, 42.
- Attonitus* Ganges, I, 163. — attoniti hærent, XXVI, 371. — pecudum timores, XCVIII, 16. — attonito aere, L, 12. — attonitis omnibus, XXVI, 4.
- Atys* personat, XX, 302.
- Auchenis*, I, 21.
- Auchenium* genus, I, 8.
- Auctor* tanti muneris, I, 72. — fœderis egregii, V, 75. — necis, VIII, 94. — honoris, VIII, 579. — successibus fueras, VIII, 638. — major Honorius, XV, 499. — gravissimus eloquii, XVII, 332. — pravus condidit, XX, 496. — paci mitteris, XXI, 51. — nec adhuc ostenditur, XXVI, 450. — nominis urbi, XXVIII, 517. — Lemnius, XXVIII, 572. — annus venientibus, XXVIII, 660. — in auctorem sævit, XIX, 12. — auctorem ipsam parere sibi, VIII, 299. — damnare suum, XVIII, 170. — dubium expromere, XXXVI, 195. — globum, XLIV, 73. — paritura suum, XCV, 10. — nescire suum, XCVIII, 15. — auctore Eutropio, XX, 98. — quo flexus, XXII, 3. — in auctores vertit tela, VII, 95. — deos hæc statuisset, XLIX, 82. — auctoribus consanguineis, I, 267. — primis, XVIII, 158.
- Audacia* præceps, III, 34. — titubans furtis, X, 81. — præceps crevit, XXXII, 9. — sublata, XXXVII, 107. — petulans, LXXIV, 7.
- Audax* mamma, I, 88. — *Stella*, VIII, 184. — animi, XXXV, 4. — arguar, XLII, 10. — herba, XLIX, 22. — audacibus remis, VII, 56.
- Quid non* Audeat annus Eutropii, XX, 480. — ne quid in absentem, XXIX, 231. — audere aliquid, XXVI, 393. — audentes fors juvat, XLII, 9.
- Non* Audit verbera currus, XVII, 187. — audiat hoc commune solum, XXXIX, 56. — soli audire victores merentur, I, 62. — audimur omnibus terris, XVI, 9.
- Auferret* sodales, XXVIII, 313. — abstulit tumultum, III, 20. — illum suus ensis, VIII, 92. — auferre sceleris causas futuri, V, 193. — penatibus, XXIX, 101.
- Argentibus* omnia Musis, XXVIII, 475. — augetur fetibus potestas, I, 194. — augeri flagratis, XXII, 265. — auctior sidere mundus, V, 3. — auctis collibus, XXVIII, 529.

— augendisq; toris, XXIX, 30.
 Augescit majestas, XXIV, 99.
 — brevis doni pietate, XC, 11.
 — augescat purpura gemmis Hyda-
 speis, VII, 4.

Augmenta ministrat odiis, CL, 27.

Augur meliora sponderet, XXVI,
 267. — augure falso, XX, 2. —
 luco, XXVI, 18.

Augurium canebat, XX, 289.
 — trahebat pejore via, XXVI, 263.
 — regnis dedit, XXIX, 103. —
 laturus iniquum, XXXIII, 230. —
 fatale tori, XXXV, 141. — triste
 minatur, XXXVI, 126. — augu-
 rio lætior genitor, VIII, 203. —
 auguriis mansuris, XV, 29. — ala-
 cres, XV, 472. — Sibyllæ, XXIV,
 166. — sinistris, XXVIII, 275.

Augusta parens, VIII, 189. —
 proles, X, 252. — supellex, XXII,
 93. — soror, XXVIII, 553. —
 Augustis in laribus, XX, 63. —
 laribus, XXIX, 39. — Augustas
 umbras mitigat, VIII, 95. — au-
 res, XXI, 113.

Augusto civica corona suspensa,
 XXIV, 75.

Augustus belliger (Theodosius),
 I, 74. — hic, V, 157. — vexilla
 salutat, V, 366. — distulit se cre-
 dere cælo, VII, 109. — hauserat
 ignes, X, 2. — manes sanguine
 pavit, XXVIII, 117. — Augusti
 fatentur, XXII, 289. — senis,
 VIII, 642. — gener, XIII, 8. —
 socer, XIII, 9. — fortuna, XV,
 504. — socerum, XXII, 166. —
 soceri, XXII, 233. — Augusto
 pervia, I, 108. — miserante, III,
 244. — judice, VI, 18; XVII,
 256; XXIX, 179. — jacuit Pha-
 ros, XVIII, 218. — avo, XXIV,
 178. — consule, VIII, 4. — ab
 Augusto dicta legio, XV, 422. —
 Augustum increpat, V, 382. — in-

tonat Echo, XXVIII, 617. — fo-
 veas, XCV, 20. — Auguste, vestra
 parens, XXVIII, 362. — Augu-
 storum sororem, XXII, 357. —
 Augustis fratribus, II, 17. — gener
 accedis, XXI, 78. — progenitam,
 XXII, 357. — Augustos tot fugavi,
 XXVI, 524. — vidi, XXVIII,
 393. — contulit, XXIX, 64.

Aula nutrix, VII, 11. — socia,
 VII, 156. — nota, VIII, 2. —
 mihi vacet, X, 191. — dignior
 vultus, X, 264. — germana, IV,
 237. — moderantem sustinet,
 XVIII, 144. — aspicit, XVIII,
 487. — sanior, XIX, 14. — vul-
 gata, XX, 64. — quam similes vi-
 ros (habet), XX, 133. — choris
 vacat, XX, 584. — debuit, XXI,
 50. — ditabitur, XXII, 207. —
 alta, XXVII, 26. — ab Eoa,
 XXVIII, 90. — deserta, XXXIII,
 109. — personat prociis, XXXIII,
 133. — sub Ditis, XXXV, 365. —
 choro me cingeret, XL, 52. — aulæ
 geminæ exercitus, V, 6. — prædi-
 vitis, V, 142. — Romanæ, VIII,
 219. — redde suos, X, 38. — se-
 men fluit, XII, 22. — tali, XVII,
 164. — jungitur curia, XVII, 157.
 — tumultum, XXI, 308. — dis-
 sensibus, XXII, 86. — Pellææ,
 XXIV, 33. — migrantis, XXVI,
 315. — alacris amplexus, XXVI,
 454. — alternæ, XXVI, 567. —
 Latæ, XXVIII, 22. — inter ve-
 teris speciem et præsentis, XXVIII,
 558. — paludatæ, XXVIII, 596.
 — labores, XXXI, 66. — flebilis
 et tacitæ, XXXVI, 148. — aulam
 ad regalem, V, 113. — in claram,
 III, 177. — submersam fluctibus,
 XVII, 281. — geminam, XVIII,
 281. — purgatam, XX, 20. — pal-
 lentem, XX, 462. — votis exere-
 rat, XXIX, 160. — per aulam

nostri ordinis emicat, XXX, 3.

Aulæa tenent, XXXV, 320.

Aulis fervebat vocibus, XV, 485.

Aura clementior Favoni, I, 272.

— plenior rotat, II, 12. — frondes

concutit, XX, 452. — nectare dul-

cior vaporat ostia Nili, XLIV, 99.

— Tartarea, CI, 33. — tenax,

XLVIII, 39. — incumberet, C,

5. — auris levibus projecerat,

XXXV, 30. — in auras sese jacu-

lентur, XVII, 319. — auras per

discussas, I, 124. — donantibus

ipsis, I, 245. — per liquidas, III,

55. — Veneris clementes, VII,

165. — aperis Titanibus, XXXIII,

66. — ad superas, XXXIII, 276.

— corrumpit, XXXV, 202. —

globus ambit, XXXV, 298. — in

ætherias, XCV, 18.

Auratæ trabes, XXXIX, 42. —

aurato remige, XXVIII, 376. —

pomo, XXIX, 170. — auratam

pilam, XXIX, 144. — auratos im-

bres, XXIV, 226. — ungues,

XXXIII, 18. — auratas trabeas,

I, 178.

Aurem avidam pandit rumori-

bus, XXII, 47. — sonus attigit,

XXVI, 412. — aure docili concipit

sonos, LI, 8. — ad aures vox

pervenit, XXXI, 25. — per aures

venere, XXIV, 338. — aures com-

plet gloria, I, 31. — pacificare,

IV, 20. — dominas, VI, 17. —

pronas accommodat, XV, 426. —

per mundi ibimus, XVI, 9. — at-

tonitas duceret, XVII, 20. — sca-

bie laceras, XVIII, 136. — im-

pulit, XVIII, 372. — Augustas,

XXI, 113. — gratas conciliat,

XXV, 17. — festæ, XXVI, 206.

— pulsaret, XXVI, 625. — cir-

cumsonet nomen, XXVIII, 319.

— duras permovimus, XXVIII,

368. — onerat haccis, XXVIII,

528. — vanas tonitru deludimus,

XXXIII, 98. — auribus arrectis

hæsit, I, 210. — ne castis noce-

rent, XXII, 304.

Aureus grex, XXII, 450. — an-

nus, XXII, 474. — intres circum,

XXIV, 198. — aurea dona vomens,

I, 49. — stagna, III, 102. — Ve-

nus, X, 74. — Thermantia, X,

339. — sæcula, XXII, 335. —

cornua (Eridani), XXVIII, 162.

— progenies, XXXV, 286.

Aurifero fonte, XXIV, 61. —

auriferis aquis, VIII, 128.

Auriga stat gelidis plagis, XXVIII,

173. — suos vincit jugales, XXXI,

115. — aurigæ somnia currus,

XXVII, 5. — aurigam non licuit

noase, XXXVI, 237. — in auri-

gam surgit currus, LXXXVII, 2.

Aurigandi periti, XX, 341.

Aurora discors (Oriens), V, 100.

— tibi nutrix, VIII, 130. — di-

visa, XV, 61. — supplex tendit,

XX, 527. — flammea vultu, *ibid.*

— croceum vestita diem, *ibid.* —

comas ornat, XXII, 473. — Au-

roræ gentes remotas, VII, 69. —

nuncius Æthon, VIII, 561. — di-

gitos, X, 270. — divitis solium,

XXVIII, 84. — famulæ urbes,

XXIX, 116. — noctisque duces,

XXXV, 46. — habenas regat,

XXXVII, 34. — Auroram possi-

deant, XVIII, 427. — totam mo-

verat secum pater, XXI, 155.

Aurum in longum producit trac-

ctus, I, 181. — donandum novis

legionibus, V, 312. — fatale, V,

342. — Pyrrhi, VIII, 414. — fu-

mat, VIII, 549. — rimatur, I, 50;

XXII, 112. — vena vomit, XXIX,

76. — oblatum natalibus, *ibid.* —

rutilum intermicat, XXXIII, 183.

— rex suscipe, XCIX, 4. — in

aurum æstuat, XVIII, 190. — auri

fluctibus, III, 186. — insatiabilis proluvies, V, 498. — largi munitus, VIII, 500. — quicquid fluvius evolvitur, XVII, 39. — prisci tempora, XVII, 123. — cumulos, XVIII, 222. — alieni, XX, 87. — radiis, XXI, 79. — pondus relictum, XXII, 58. — servati prodigus, XXII, 151. — fontē, XXII, 346. — fulgore, XXIV, 66. — dispersi illecebris, XXVIII, 605. — auro in invisio, III, 169. — squameus, VIII, 524. — Pellæo, XV, 269. — madido, XVII, 286. — in induto, XVIII, 302. — cessasse, XX, 323. — circumlinit hydros, XXII, 137. — nevimus, XXII, 334. — graves trabeas, XXII, 340. — rutilo ditabat, XXIV, 230. — discolor frons, XXIV, 289. — tentare fidem, XXVI, 87. — pretiosior sanguis erat, XXVI, 707. — circumfuso, XXVIII, 52. — madidæ Nymphæ, XXXV, 69. — in sparso, XLIV, 22. — frenatequum, XLIV, 86. — in auro stellas accendit, XXXIII, 252.

Ausis paribus se committeret, XX, 584. — Diomedeis præclarior, XXVIII, 479.

Ausoniam sæpe lacessitam fate-mur, XXVI, 290.

Ausonidum matrum monilia, XXVI, 627.

Ausonio amictu, VIII, 566. — sanguine, XXIV, 186. — Ausonium æthera, XXVIII, 273. — Ausoniis rebus, XXVIII, 204. — Ausonios ritus, V, 82. — Ausonias arces, I, 130; XXVI, 386.

Auspex victoria, XXVIII, 653. — purpura, XXXIX, 51. — auspice hac, III, 83. — clamore, VIII, 611.

Auspicium ferale, XX, 232. — triumphī, XXVI, 452. — ceci-

nere, XXIX, 82. — auspiciis tuis, VII, 88. — regalibus, VIII, 1. — secundis, VIII, 634. — falsis, XV, 122. — illius regor, XV, 500. — mollibus, XVIII, 494. — sollen-nibus, XXII, 364. — fruitur, XXIV, 129.

Auster sonorus, XII, 43. — redditus imperiis, XV, 1. — humidus, XXII, 385. — madidus, XIV, 103. — dies pluviis turba-verat, XXVIII, 541. — turbidus incumbat, XXIX, 203. — truculentior, XXXV, 308. — torquet arenas, etc., *ibid.* — Austri vastator, VIII, 29. — circulus, VIII, 428. — dubii adventus, XV, 486. — regnant, XV, 515. — ora silet, XXII, 285. — prodigia, XXIV, 345. — impetus, XXXV, 200. — flamina corrupta, XLIX, 91. — Austro incumbet, XXIV, 71. — calido, XXVI, 59. — in Austrum vergit, III, 364; V, 348; XVII, 119. — jaculatur tædas, XXVIII, 329. — ad Austrum cursus, XX, 261. — Austrum agitabat, XXI, 269. — Austris acribus violentius, III, 90. — flantibus, VIII, 339. — tepidis, XXVI, 347.

Australis tuba, XXI, 248. — Australem annum, XVIII, 403. — Australe latius, XX, 242. — Australibus exuviis, XXIV, 17; XXIX, 45.

Autololes fugaces, XXI, 356.

Autumnus te ambiat uvis, I, 274. — quas tulit umbras, XLIV, 29. — autumnī plagis, III, 364. — cadentis, XV, 67. — portas, XVII, 119. — germina maturet Virgo, XXII, 465. — autumnum fortunatum tenebis, XXXV, 293. — pomis notat, LII, 12.

Auxiliatur amor, V, 15.

Auxilium præbuit, XXIV, 95.

— rogat, XXXVII, 126. — dei poscebat, CI, 119. — commune medentum, XLIX, 70. — auxilio fovere Getas, XV, 245. — gravis, XX, 512. — spreto, XXI, 235. — legit precantes, XXVI, 402. — brumæ, XXVIII, 444. — obstitit reverentia patris, XXXV, 235. — cinguntur, XXXVII, 44. — auxiliis extremis, XXVI, 581. — negatis, XXVIII, 109. — utitur, XXVIII, 219.

Avaritia profunda, XV, 164. — avaritiæ pectora, III, 37. — libido, XXVI, 226. — avaritiam cruentam castrat, XVIII, 193. — trudis, XXII, 113.

Avarities Stygiis innexa catenis, VII, 185.

Avarus cædis, XXVI, 606. — vigil, XXVII, 8. — avaro intuitu pascitur, III, 164. — avaris opibus, XXXIII, 21.

Avellit aristas, XXXVI, 156.

Avena amissa, XLVI, 24. — avenas inæquales cera texebat, XXXI, 35.

Aventino recessu, XXII, 405.

Averni sinus, V, 502. — vacui vulgus, XXXIII, 20. — pestiferi, XXXV, 348. — Averno miscebit astra, XV, 383. — laxato, XVIII, 450. — umbroso, XXXIII, 116.

Avertit diem, XV, 400. — avertere victu Chaonio, XXXVI, 47. — aversis manibus, XXVIII, 329.

Avexit natos, XXXVI, 265.

Avido fervore, XXXV, 137. — luctu, XXXI, 50. — avidæ curæ, IV, 243.

Avis gnara loquendi, XX, 330. — Junonia, XXVIII, 576. — avem in diram, XX, 230. — solis, XXII, 419. — æternam, XLIV, 63. — aves nudus pascit, V, 451. — alternas, XVI, 16. — sidereas Ju-

nonis, XX, 330. — meditentur, XXVI, 230. — diras pavit, XXVIII, 209. — innocuæ transistis, XXV, 349. — innumeræ comitantur, XLIV, 76. — ætherias dejicis, CI, 73. — Herculeas, XLV, 5. — avium more, XVII, 319. — voces, XVIII, 317. — clangore, XXVI, 444. — nidos, XXXI, 14. — nulla, XL, 17. — avibus incepta secundat, XXII, 364. — Romanis, XXVIII, 12. — frenatis, XXXI, 111.

Avita cornus, VIII, 520. — avitis finibus, III, 191. — spoliis armisque, XXXI, 71. — avitas manus, VII, 190.

Avius currus feratur, XXXVI, 53. — avia per ignota, VIII, 482. — pererrant, XXXVI, 43.

Avus hinc processit, VIII, 24. — senior, X, 219. — speratur, XXII, 240. — bellipotens, XXIX, 40. — maturior ævi, XXII, 348. — avi divi sidus, VIII, 190. — avum communem partitur, X, 30. — robustum cernit, LII, 20.

Axis calidus, I, 37. — Hesperius, V, 264. — volucer, V, 508. — quicquid complectitur, VII, 209. — geminus, VIII, 131. — Olympi, X, 300. — Pythius, XVI, 16. — fulgidus, XXXIII, 116. — æstuat, XLVII, 35. — axi medio, XXXVI, 234. — axem cæli geminum, V, 152. — utrumque regentibus, VIII, 395. — quatiens, XV, 134. — recepturi, XV, 458. — in quem transibis? XIX, 33. — mutaverit, XXVI, 55. — deceptum, XXIX, 168. — impedit, XXXV, 161. — in ætherium, CI, 60. — axe ligat rotas, I, 81. — medio libraverit, III, 11. — sub utroque, VII, 57. — ab inferno, XX, 24. — sonoro, XX, 106. —

sub nudo, XX, 413. — ab toto, XXI, 72. — ab alio, XXI, 246. — ab Scythico, XXII, 368. — nostro procul, XXVI, 203. — ab Riphæo, XXVIII, 31. — in alio, XXIX, 82. — ab axe jugales ducuntur, LXXXVII, 5. — axes per noctivagos, I, 243. — igniferos, XVII, 275. — geminos, XXII, 59; XXIV, 139. — ad sidereos cæli, XXXIV, 35. — rutilos, XXXV, 192. — ad superos, XXXVIII, 116. — pigros non concitat, XLIV, 61. — axibus ætheriis, XIV, 35.

B.

Babylonius horruit, VIII, 146. — *Babylonia* cura, XXVIII, 18.

Babylonos captæ, VIII, 653. — *Babylona* rapi video, VII, 201. — centum portis superbam, XVIII, 235. — armatam, XX, 475. — petis, XXI, 54.

Bacca Nereia, VIII, 592. — *baccis* gravibus, X, 167. — *aspera cingula*, XXII, 88. — *candentibus*, XXVIII, 528.

Bacchæstruxere apicem, X, 217. — *Baccharum* pulsus, XXIV, 365.

Bacchatur crimine, XXVIII, 192. — *ululatibus* Ide, XXXIII, 206. — *genitrix* Olympo, XXXVI, 299. — *bacchabor* ultra, XX, 299. — *bacchabere* ulterius, III, 368. — *rebus humanis*, XVIII, 24. — *bacchatus* per operta tremor, XX, 27. — *ferro et igni*, XXVI, 155. — *bacchata* inter penates, III, 82. — *bacchati* corpora laniant ense militis, XXII, 213.

Bacchus amator, X, 271. — *Orgia* transtulit, XXIV, 169. — *Bacchi* metas, VII, 208. — *Orgia*, VIII, 604. — *Baccho* hilares, XXII, 457. — *paternum* pulsante

femur, XXIV, 227. — *referunt* solemniam, XXXV, 67.

Bactra teneri legibus video, VII, 202. — *ultima* horrebunt secures, VIII, 656.

Baculo nitens, LII, 3. — *pro baculo* contis nititur, XXVI, 484.

Batin decorent vireta, XII, 31. — *perstrepat*, XVII, 286. — *commendet*, XXII, 238.

Baleari funda, VII, 50.

Balium decerent, LXXXII, 9.

Balnea posuit, LXXXIV, 4.

Balsama spirantia, I, 252. — *tarda*, X, 96. — *effudere*, XXXI, 121. — *desudat* Niliacus cortex, *ib.*

Balteus terga liget, LXXI, 2.

Barathri recessus, III, 379. — *barathro* vacuo, V, 523. — *candenti*, XXVI, 345. — *ferali*, XXXIII, 37.

Barba se repectit in fontes, I, 223. — *Phlegethontis* hispida madet, XXXV, 316.

Barbariæ pars magna jacet, XVIII, 323. — *motus*, XXI, 148. — *bustum*, XXVI, 638.

Barbarici numinis, XXI, 230. — *barbaricæ* vitæ, XX, 226. — *barbarico* fastu, XV, 73. — *tumultu*, XIX, 53. — *barbaricos* cruores, V, 232; VIII, 631. — *barbaricas* cohortes, VII, 112. — *comas*, XXVI, 184. — *turmas*, XLIV, 83. — *strages*, LXXII, 13. — *barbaricis* opibus, X, 227. — *armis*, XVIII, 17.

Barbaries penitus commota, VIII, 49. — *dissona*, XVII, 250. — *temerare* possit, XXVI, 102. — *barbariem* relinquat, V, 79. — *collegerit* omnem, XV, 432. — *cadentem*, XXVIII, 222.

Barbarus hibet flumina, IV, 8. — *quos* agit, V, 91. — *errat*, V, 125. — *exsul*, VII, 66. — *palle-*

scat, VIII, 359. — cupiat servire, VIII, 484. — frueretur, XV, 84. — qua ibat, XVII, 54. — atrox, XVIII, 251. — inscius, XXVI, 283. — barbara connubia, XV, 191. — arma, XX, 159. — ferrox, XX, 182. — tot millia, XXI, 106.

Barbiton facilem, IX, 10.

Barce arida, XV, 159.

Bartholomæus comes ad bellum eat, LXXVII, 4.

Bastarnæ truces, VIII, 450. — Bastarnas tumentes, XXI, 96.

Beati remeant, I, 47. — beatum quo dirigitur fine, XVII, 95. — beatis omnibus esse dedit, III, 215. — radiis astrorum, XXIX, 47. — beatos efficiant, XXI, 34.

Belga pecus pascit, XXI, 226.

Beli secreta, XXI, 62.

Bellantis juveni, XXXIX, 30. — bellaturo imperat, XXIV, 85.

Bellator felix ubique, XXIV, 12.

Bellatrix ira, V, 118. — pompa, VII, 2. — bellatrices aquilæ stent, X, 193.

Bellerophontæ habenas indignaretur, VIII, 560.

Bellica nubes, XXIX, 196.

Belliferam Italiam, XVIII, 429.

Belliger Augustus, I, 74. — belligeros lusus, XXVII, 621.

Bellipotens Stilicho, VII, 144. — avus, XXIX, 40.

Bellona levat exuvias, I, 121. — solvit equos, *ibid.* — Ter mihi galeam, III, 342. — tibi probavit dextras, V, 263. — circumvallata Senatu, VIII, 12. — trabeam gerit parmamque removit, *ibid.* — vindex, XVIII, 314. — sanguine sordida vestem, XX, 110. — pecebat hydros, *ibid.* — moraris, XX, 145. — patris currum præcedit, XXII, 371. — aluit tropæis, XXVI, 34. — ridente, XXVI, 466.

— Bellonam alloquitur, XX, 110.

Bellua nutrix, I, 97. — Hyrcana, III, 227. — umbratura deum, X, 150. — tetrior, XVIII, 183. — ruit in rupes, XX, 426. — immanis, XXI, 267. — brevis, XLV, 40. — nutritur Nilo, XCIII, 1. — belluarum corde furentior, XI, 26.

Bellum civile conficiis, VIII, 634. — conficeret, XI, 39. — flebile, XV, 77. — patrare, XV, 273. — resumit, XV, 332. — geminum surgebat, XXI, 274. — cinxerat Africa armis, dolis, auxiliis, *ib.* — albat insidiis, *ib.* — civile pudoris obtentu tacitum, XXI, 280. — solo peragens murmure, XXVIII, 269. — transferre, XXVIII, 302. — indicit, III, 68. — belli notas, IV, 10. — civilis imago, V, 236. — pulvere grato, VII, 37. — agendi, XX, 325. — funera, XXIII, 17. — fiducia, XXIV, 122. — meritum, XXV, 18. — semina, XXVI, 26. — murmure, XXVI, 204. — Getici, XXVI, 380. — grati miracula, XXVI, 622. — arbiter, XXVIII, 212. — tempestas, XXIX, 208. — laudem, XXIX, 227. — regem, XLVIII, 44. — bello relicto, XX, 356. — luxuries non pretiosior, XXI, 92. — cælesti, XXVI, 71. — temperiem referret, XXVI, 153. — barbarico, XXVI, 288. — quæsit opes, XXVI, 401. — instruit, XXVI, 550. — secundo, XXVIII, 89. — perdere cunctos, XXVIII, 310. — peracto, LXXII, 6. — bella civilia tonant, VII, 64; VIII, 320. — pendula moturæ, XV, 474. — tulit, XVIII, 337. — geramus, XVIII, 493. — dabunt socios, XX, 222. — in sinu na-

scuntur, XX, 576. — ferant classes, XXI, 308. — censeret, XXI, 327. — fremunt, XXII, 149. — canenda, XXV, 6. — Punica genti, XXVI, 394. — nascentia repressit, XXVI, 400. — geri, XXVI, 578. — ad proxima, XXVIII, 109. — cum suis gerit, XXVIII, 255. — premens Janus, XXVIII, 638. — cupit, XXXIII, 72. — palam caelestia sentis, XXXVI, 314. — post Pygmaea, XXXIX, 13. — movent, XLIV, 82. — in bella armavit, XXIX, 155. — parant dextras, XXXVII, 7. — bellorum signis positis, VIII, 8. — in usus, XVIII, 382. — in undis, XX, 507. — lauros, XXVIII, 120. — artes, XLV, 43. — bellis accendere terras, V, 9. — longis, VIII, 458. — innumeris, X, 221. — objecit, XVII, 156. — te inseris, XVIII, 271. — caruit annus, XX, 122. — septi latrantibus, XX, 486. — insignior, XXI, 28. — rabidis succumbere, XXI, 188. — favens, XXIV, 215. — patrat, XXVIII, 127. — Etruscis, XXVIII, 489. — simulacra viva dedit, XXVIII, 573. — domitis, XXVIII, 653. — tristibus aspera, XXXV, 20.

Benacus alit volucres, XXXI, 107. — *Benacum* lacum putat litora rubra, LII, 18.

Bene signatum tempus, I, 266.

Benefacta tenere, XXII, 42. — *re ferre*, XXIV, 182. — tua te conveniunt, XXVIII, 386.

Berecynthia juga, XX, 300.

Beryllo paries surgit, X, 90.

Bessi pallentis, XVII, 41. — *damnant*, XXVI, 179.

Bestia propriis munitur telis, XLV, 40.

Bibis undam, CI, 74. — *bibit*

Nilum, I, 38. — *cruorem*, III, 78. — *Tritona*, VIII, 36. — *mores*, X, 231. — *aquas ignotas*, LII, 6. — *bibat Nilum*, III, 185. — *bibimus Rhodanum*, XXIV, 158. *Romanos fontes*, XLI, 13. — *bibunt pruinas Alpinas*, I, 255. — *sparsos violaria succos*, XXXVI, 233. — *hibens Maetida casam*, III, 312.

Bifido cornu, X, 146. — *bifidos tractus*, XXI, 199.

Biformem Glaucum series extrema accipit, XXXVI, 12.

Bigis caeruleis, XXXIII, 274.

Bijuges fascies, I, 233.

Bilingues insidias, XV, 284. —

Bimembres te non potuerunt equare, VIII, 543.

Binos dracones, CI, 28.

Bipennem fugere, XVIII, 333.

— *bipenni sumpta*, VIII, 345. —

Tartarea, XXXVI, 79. — *armata*, XXXVI, 377. — *bipennes feriant*, XXI, 231. — *bipennibus duris*, XX, 414.

Biremes complere, XV, 369. — *alio instabant*, XXI, 367.

Birrum dicere, XCII, 1.

Bis laudatura, XVII, 23. — *cernere*, XXXVII, 107.

Bisalta dicite, XXI, 134.

Bistoniam plagæ, XXVIII, 441.

— *Bistoniam chelyn*, XXXIV, 8.

— *Bistonis ab oris*, VII, 111. —

vastior, XX, 565. — *Bistonios campos*, VIII, 54.

Bithynia fertur, XX, 247.

Bithynis incumbere, XX, 467.

— *Bithynos mutasse*, XVIII, 201.

— *attingit*, XX, 239.

Bitumine nigro, XXVIII, 325.

Blanditur quidquid Hydaspes, XXXV, 82.

Blanda vultus luxuries, XXII, 135. — *pericla maris*, C, 4. —

- blando fluctu, I, 191. — igni, XLVIII, 48. — blandos jubet mitescere fluctus, VII, 123. — blandas jubas, XXXIII, 209. — blandior non ullus, XVIII, 85.
- Blemyas* per feros, XLVII, 19.
- Bocchi* antiqui penetralia, VIII, 40. — in regnum, XV, 94. — regia, XV, 342. — Syllæve dolis, XXVIII, 383.
- Boni norma, XVII, 96. — bonorum sincera congeries, XVII, 135. — sors sincera, XXI, 25. — bonis quietis militiæque fruimur, VIII, 492.
- Bonis pulsus, XX, 557. — melior quis consilio, quis juris et æqui nosse modum? X, 314. — fama, XXIV, 6. — procedo, XLIV, 54. — meliora nobis creavit, XXXVII, 18. — optimus divorum, XXVIII, 55.
- Bootes* Arctoa parat convexa, VII, 170. — quantus numeratur nocte, VIII, 186. — molitur tibi sarta, X, 274. — Bootæ tardi flabra, XXI, 123. — Booten contemne, XV, 501. — pigrum, XXXV, 190. — iratum timeant virgulta, XXXVI, 225.
- Boreas* bella cupit, XXXIII, 72. — pelagus, silvas, campos, flamine rapturus, *ib.* — quatit Alpes, XXXIX, 37. — nimbos egit, VIII, 181. — subactus servitio, XXI, 217. — urit frigoribus, XXIX, 6. — gravis armatur turhine, XXXIII, 70. — glacie nivali hispidus, *ib.* — concretus grandine pennas, *ib.* — Boreæ vastator, VIII, 29. — nullus metus, XXII, 285. — sodales, XXVI, 339. — nivalem domum, XXXVI, 323. — certamina, XXXIX, 36. — Boream sentit, LIX, 3.
- Bos abductus aratro, XXVI, 161. — boves reflexi, XXIV, 332. — bonum armenta, XXVI, 408.
- Bosporus* splendet, III, 174. — te gaudet alumno, VIII, 129. — caligine liber, VIII, 177. — qua Pontum arctat, XV, 225. — nutavit, XX, 28. — alluit ædes, XX, 340. — indueret æquora floribus, XXI, 87. — nutritor, XXVIII, 81.
- Brachia devota, V, 368. — tententem, VII, 32. — centum, XXI, 303; XXVI, 64. — Cancri, XXII, 460. — abrupta Pindi, XXIV, 302. — armaret montibus, XXVI, 64. — livescant nexu, XXXI, 131. — Lilybæa pulsat, XXXIII, 149. — nuda nitent, XXXV, 30. — manant in rorem, XXXVI, 252. — certo prætentat nisu, XXXVI, 362. — ardua curvantur, LXXXVI, 4. — in brachia pondus cogis, CI, 58.
- Brenni* flammis, XV, 126. — rabies, XXVI, 432.
- Brevis causa, VIII, 510. — effigies, VIII, 572. — bellua, XLV, 40. — breve nil moliri, XXI, 42. — lumen, XLIV, 36. — brevi ponto, XXVI, 220. — brevibus fatis pereunt ingentia, V, 49. — vadis, XX, 430. — in antris, XXXIX, 35. — brevior duxi securius ævum, XV, 107.
- Brevitas doni, LXX, 11.
- Briareia* turba, XXXVI, 188.
- Briareus* quis posset? XXI, 304.
- Britannia* mundo diducta, XVII, 51. — velata monstro Caledonio, XXII, 247. — dira, XXVI, 568. — sensit, III, 131. — sæva, VIII, 73. — segura, XVIII, 393.
- Britanni* litoris, VIII, 28. — Britanno Oceano, XXII, 40. — Britannum Oceanum, XXVI, 202. — Britannæ colla fracturæ, XXIV,

301. — *Britannis jura dividit*, XV, 19. — *extremis*, XXVI, 416. — *Britannos extremos*, V, 150. — *vincendos*, XXIV, 149.

Britomartis ignea, XXIV, 251. — *agit lucos*, XXIV, 303.

Bromii gloria, VIII, 132. — *Bromio junctum radiare Tonantem*, VII, 132. — *Bromios remos*, XXIV, 365.

Brontes exasperat ægida signis, VII, 193.

Bructerus venit, VIII, 451.

Bruma tentabimus Istrum, I, 135. — *stridens Aquilone*, III, 242. — *Zephyris coepta remitti*, V, 101. — *mitior*, XX, 95. — *una*, XXVI, 151. — *tricesima currit*, XXVI, 489. — *perenni foedat*, XXXIII, 262. — *innoxia rosas servet*, XXXVI, 223. — *rigeret imbribus*, CI, 66. — *vehit contraria tempora*, XLVII, 36. — *brumæ requies*, VIII, 322. — *auxilio*, XXVIII, 444. — *brumam sibi vindicat*, XXXV, 106. — *sensit*, LIX, 3. — *agam*, LXXIV, 2.

Brumali sidere, XXVI, 322.

Brutus amaret, XVII, 163. — *reperor trabeis*, XXII, 322. — *instituit*, XXII, 325. — *senior*, XXII, 383. — *Bruti honos*, XX, 141. — *trabeas*, XXVIII, 642. — *Bruto consule*, XXII, 323. — *non indignante*, XXIV, 192. — *Brutum mirabere*, VIII, 401. — *Brute, tua potestas*, XVIII, 440. — *Brutorum agmina*, XVIII, 460.

Bubone infausto, XX, 407.

Buccina hostilis, IV, 3. — *turmalis*, XV, 447.

Busiridis aræ, III, 254. — *aras imbuat*, XVIII, 161. — *Busiride rubuit Nilus*, XXXIV, 43.

Bustum memorabile barbariæ, XXVI, 637. — *Enceladi*, XXXIII,

153. — *composit*, XLIV, 44. — *busti odorati*, XXII, 420. — *busto Phrygio tegeret*, XX, 530. — *optato*, XXXV, 84. — *bustis prorumpite*, XVIII, 451.

Buxus non sonat, XXXIII, 209. — *crispata*, XXXV, 110. — *horrida*, XXXV, 268. — *buxos tacitas*, XX, 286. — *inflare si velim*, XXXVI, 130.

Byzantinos proceres, XX, 136.

Byzantius senatus, XIX, 57. —

Byzantia luxuries, XX, 415.

Byzas videbit, XX, 83.

C.

Caci flamma, XXXIV, 43.

Cacumen summum nacta, XVII, 61. — *teritur*, XXXIII, 160. — *cacumina Ætnæa*, XXXVI, 334. — *montana*, LXXXV, 1.

Cadaver sparsum perit, V, 417. — *deforme*, XVIII, 38. — *toties venale*, XVIII, 147. — *misit pro rupe*, XXXVII, 103. — *cadavera fluitantia*, VIII, 629. — *passura moras*, XX, 291.

Cadis gemmatis, XXXI, 122.

Cadit assiduo flatu, XLIV, 34. — *cadunt judice sontes*, VIII, 89. — *impune*, XXXI, 114. — *aponte sarta*, XXXVI, 127. — *summa subito*, XCI, 2. — *cadat permittite*, XV, 314. — *seditio*, XVII, 249. — *cadebat relligio*, III, 15. — *cecidit certamine*, XXVIII, 311. — *per te fortuna*, XXXIX, 45. — *cecidere triumphis*, I, 139. — *animi*, XX, 485. — *cadet dementia*, V, 99. — *cervix*, V, 166. — *cadere non profuit*, XXXIV, 41. — *cadentis autumnus*, XV, 66. — *cadentem de matre*, III, 92. — *casurus sponte*, XVII, 72.

Cadmeia Leucothoe, X, 155.

Cadmus se vertit in anguem, XVIII, 293. — *cadmi* Tyrii, XXI, 318. — *monia*, XXXVI, 387.

Cæcus vultus, III, 34. — *editus* ex utero, XCIX, 9. — *cæca* *carina*, III, 277. — *profundi*, XX, 429. — *futuri gaudia*, XX, 545. — *futuri*, XXXIII, 138. — *cæcis* *saxis*, XV, 506. — *plagis*, XVII, 82. — *cæcas* *manus*, XXXVII, 110.

Cædes letifera, I, 119. — *co-gnata*, III, 77. — *deffere* *nefandas*, III, 250. — *nullæ* *nobilium*, VIII, 494. — *cædis* *avarus*, XXVI, 606. — *gloria*, XXVIII, 114. — *cædem* in *nostram*, V, 147. — *cæde* *madens* *mensa*, XV, 181. — *profunda*, XX, 573. — *sæva* *tumentes*, XXI, 95. — *sine* *cæde* *subactus*, XXI, 216. — *cædibus* *quantis* *epulentur* *hydri*, III, 362. — *claris*, XVIII, 180. — *foedari*, XXVI, 464.

Cælantia *fluctus* *fila*, XXXIII, 254. — *cælatas* *fores*, XXVIII, 46.

Cæso *luco*, XXVI, 18. — *cæsum* *Mæotida* *hibens*, III, 312.

Cæruleus *anguis*, III, 118. — *cæruleo* *sulfure*, XXVIII, 325. — *cæruleis* *infecta* *notis*, I, 215. — *bigis*, XXXIII, 275. — *maribus*, XXXVII, 48.

Cærul *amictus*, XXII, 249. — *visu* *Addua*, XXVIII, 196. — *cærula* *summa* *freti*, VII, 198. — *hyacinthi*, VIII, 588. — *metimur*, XV, 67. — *desueta* *tentabo*, XVII, 182. — *per* *cærula* *ludunt* *flammas*, XXXV, 3.

Cæsar *mutatus* *principe*, VIII, 169. — *ferox*, XV, 49. — *prælia* *jactaret*, XXVIII, 400. — *dignatus* *scripsisse* *Maroni*, XLI, 23. — *Cæsaris* *jura*, VIII, 311.

Cæsareo *sub* *jure*, XVIII, 458.

— *Cæsareæ* *portenta* *domus*, VIII, 313. — *Cæsareum* *stemma* *recurrat*, XII, 29.

Cæsaries *confusa* *motu*, VIII, 552. — *intonsa*, XXXI, 43. — *pulchrior* *auro* *squalebat*, XXXVI, 87. — *cæsariem* *crinali* *stringere* *cultu*, I, 85. — *flavam*, VIII, 447. — *fingerat* *Venus*, X, 99. — *subligat*, XXII, 471. — *diffusa* *Noto*, XXXV, 248. — *reperam*, XLVIII, 11. — *cæsarie* *flavente*, XXIV, 19.

Cæstu *valido* *decernere*, I, 238.

Calaris, v. *Caralis*.

Calathis *lanam* *præbuerit*, XX, 384. — *calathos* *vere* *rubentes* *invertant*, XXXI, 117. — *ridentes*, XXXV, 139.

Calcaribus *arsit* *sonipes* *tuis*, VIII, 546.

Calcat *responsa*, XV, 257. — *arenas*, XXXVI, 385. — *Calcet* *honores*, XXIV, 109. — *calcabat* *Danubium*, XXI, 126. — *calcare* *Notum*, V, 244. — *solum*, XXVI, 428. — *calcantum* *oneri* *virorum*, XLIX, 47. — *calcaturus* *omnes*, XXI, 349. — *calcat* *solo* *achates*, X, 91. — *equo* *regali*, XXVIII, 516. — *calcabitur* *Phasis* *equo*, III, 375. — *Atlas*, XXXVI, 324. — *calcar* *vestitus*, XVIII, 493. *calcatis* *Musis*, XXXIX, 51.

Caledonio *monstro*, XXII, 247. — *Caledoniis* *pruinis*, VIII, 26. — *exuviis*, XXIX, 45.

Calefecerit *amnes* *sanguine*, XXVI, 515. — *calefacta* *Noto* *hiems*, I, 271.

Calet *per* *membra* *sudor*, I, 117. — *obvius* *ire*, X, 287. — *ore* *pudor*, XXVIII, 565. — *Phlegethon*, XLIX, 72. — *calent* *stravisse*, XXXVIII, 29. — *cale-ret* *ira*, V, 118. — *caluisset* *libido*,

XVIII, 102. — caluisse vota, XXVIII, 334. — calens de strage, VII, 26. — calentes pugnas, XLVIII, 49.

Caligantes thalamos, XXXIII, 2. — coronas, XXXVI, 247. — caligantia Pangæa, III, 336. — caligantibus armis, I, 27.

Caligine volvi, III, 12. — mergi, XVIII, 492. — gressus figunt, XX, 525. — sensus hebetat, XXII, 133. — longa pasci, XXXV, 193. membra colorantur, XXXVI, 90.

Callaciariis floribus, XXIX, 71.

Calliditas nocitura, XXIX, 233. — additur armis, XLV, 29.

Callidus affatu, V, 368. — callida voti, XXXV, 11.

Calliope posce, XVII, 287. — mea dic, XXIX, 1.

Calliopea ornabat propriam numentum, XL, 20.

Calle reperto, XXVI, 282.

Calor expleri nequit, III, 187. — quid obsistit forti? VIII, 34. — novus, X, 3. — uret, XI, 22. — male festinatus, XXVIII, 224. — infundit fœdera, XLVIII, 40. — quo ire vetat, XLIX, 34. — calorem mentis, V, 287. — arcenum, XXI, 57. — calore nimio munita, XV, 146. — venas compescit, XLVII, 34. — calores horridos, XXII, 23.

Calydon vidit, XXIX, 172.

Calypso contempta, XXIX, 24.

Camerina pigra, XXXV, 59.

Camillus ostendat, VIII, 408. — pueros reddidit, XV, 274. — iratus et exsul, XX, 598. — Camillo detulerim fasces, XX, 54. — uni æquande, XXVI, 430. — Camillum alium, XXII, 399. — Camillos prætulerim, I, 149. — servatores, XVIII, 439.

Caminis Cyclopus quamvis ex-

structa culmina, XXXVI¹, 117.

Camænis Latii, XXIX, 15.

Campana culta, XV, 110.

Campus furori expositus, V, 47.

— ingeniis patuit, XVII, 262.

— Martius, XVIII, 438. — hic omnia vindicat, XXVI, 572.

— solemnis, XXVIII, 5. — campi vicini, V, 63. — tempestate cruenta, VII, 75. — *Æthiopum*, XVIII, 178. — sævi, XVIII, 272. — latebant, XXI, 172. — more, XXVI, 181. — suffragia, XXVIII, 10. — Pollentini, XXVIII, 128.

— effossi fundamina, XXXV, 164.

— squalentis, XXXV, 339. — dorsa, XLIX, 54. — campo æquat, XV, 386. — aperto, XXVI, 139. — campo male tentato, XXVIII, 247. — recumbunt, XXXVI, 380. — in campum se fundit aper, X, 56. — campum solio præponere, XX, 457. — repetebat, XXI, 119. — patulum, XXVIII, 515. — campos per Aonios, IV, 3. — Bistonios, VIII, 54. — horrere situ, XXXVI, 37. — in vestitus æterno gramine, XXXVI, 231. — rimatur, XXXVI, 441. — campis sanguineis, XV, 361. — ardentibus, XXVI, 45. — patulis, XXXIII, 219; XXXVII, 72.

Cancris brachia, XXII, 460. — calentis, XLVII, 9.

Candent argentea sæcula, XXII, 448. — conduit ira, XXII, 82. — cuspis, XXVIII, 346. — canduerint viscera felle, XVII, 226. — candenti barathro, XXVI, 345. — candentibus equis, XXII, 369.

Candescet pruinis, XLI, 15.

Candidus exercitus, X, 295. — candida curia, XVIII, 308.

Candor æstivus, I, 219. — fatalis tempora redimiret, VIII, 195.

—excessit pruinas, XXVIII, 476.
— non abundat nimio sanguine,
X, 269. — superat nives ac lilia,
XXXI, 126. — candoris electi,
XXVIII, 370.

Canis ævi, XXIV, 106. — cano
pulvere, XXXIII, 185. — canæ
nives, I, 270.

Canis flagrantior, XLVII, 33.

Canis Stygii ira, XXXIV, 34. —
canem obesum lacte, XVIII, 133.
— canes varis formis, XXIV,
297. — gravioribus aptæ morsi-
bus, nare sagaces, *ibid.* — armarit
Scylla, XXIX, 21. — canibus juga
rimari, XV, 357. — scrutatur odo-
rem, XXXV, 148. — reductis,
XXXVI, 447.

Canities festina venit, X, 325.
— animi, XVII, 19. — sarta re-
fudit, XVIII, 92. — fœdabitur
ævi, XVIII, 477. — cognita fulsit,
XXVI, 460. — lucida Phorci,
XXXVI, 11. — per canitiem gla-
cies durat, XXXVII, 24. — in
canitiem mutatis, III, 134. —
canitiem priscam resumunt, VIII,
506. — ligat Glaucus, X, 158.
— prodit, XV, 25. — raram, XIX,
25. — inclinat, XXII, 443. — se-
veram ante pedes fudere, XXXIII,
50. — sanctam, L, 30.

Canit, se vate, XVIII, 313. —
fama, XXI, 312. — ore sublimi,
XXVI, 124. — canunt rura, II,
12. — triumphum, III, 54. —
signa, III, 348. — præsagia no-
ctes, XV, 355. — Delphi, XVIII,
328. — canat fistula, XXIV, 283.
— canant molle faustumque, X,
196. — debita vota, XL, 62. —
canebat augurium, XX, 288. —
fama, XX, 463. — cecini fasces,
XXV, 5. — cecinit triumphos,
XXI, 4. — sic longæva Themis,
XXXIII, 217. — cecinere tubæ,

I, 198. — auspiciū, XXIX, 81.
— fores præsagium, XXXV, 7. —
cecinisse deos, XX, 47. — canendo
peremi, III, 156. — canens te voce
sua, VII, 134. — canenti favere,
XXIII, 13. — canentes lene cera-
stas, XXXV, 345. — canitur fa-
bula seu verum, XIV, 231. — Ce-
lerina, XXXI, 24.

Cannæ geminassent Trebiam,
XXVI, 387. — post Cannas major,
XXIV, 145.

Cannensis damnis, XV, 79.

Canoris plausibus, I, 175.

Canos prodesse seni, V, 67. —
pulvere sordida, XXXVI, 177.

Cantaber Oceanus, XXIX, 74.

Cantatur Agave, XX, 364. —

cantata piacula, XXVIII, 330.

Cantus avium, III, 214. — lyrae,
VII, 62. — probet, X, 63. — Or-
pheos, XVII, 252. — festivos so-
pierat, XXI, 3. — tenaces Sire-
num, XXIX, 23. — insoliti,
XXXV, 329. — cantu eripere ju-
bar, III, 146. — pastorali, XXI,
182. — citharæ, XXII, 141. —
fremente permulcent, XXXI, 106.
— audaci prodere, XXXIII, 3. —
tenero mulcens domum, XXXIII,
244. — Mygdonio, XXXV, 268.
— supplex, XLIV, 46. — cantu-
bus sopitis, XXXIV, 1.

Canuit ætas sub galeis tota,
XXVI, 35.

Capaneia conjux, XXIX, 151.

Capax officii, XVIII, 79.

Capillo legem reddit, XXXI,
100. — capillum struxerat in or-
bem, XX, 185. — capillis virgi-
neis, X, 285. — capillos nitidos
comere, XXIX, 222. — turbata,
XXXI, 28.

Capit natura, V, 156. — men-
sura, XXIV, 44. — visus spatium,
XXIV, 133. — certamina, XXXIX,

36. — sedes, XCVIII, 7. — caperet deos, IX, 2. — capior fraudibus ipse meis, XXVIII, 307. — capitur non cælo, non æquoris unda, XCV, 15. — capi profuit, VIII, 116. — ultro se voluere, XXIV, 342. — captus armis et vi, XXVIII, 382.

Capitolia alta, VIII, 318. — conscenderet, XXIV, 32.

Cappadocum sub valle, LXXIII, 4. — semine, XXIX, 192. — *Argæus*, XX, 114. — pascua, V, 31. — matres, XVIII, 246.

Caprea senis infandi, XX, 61. — *Caprearum* rupes, VIII, 314.

Capris trucibus, XLV, 36.

Capitant plausus, XXVIII, 606. — captatur sermo, XXII, 164.

Captiva ducor, XXXV, 264. — captivo vultu, XXI, 213. — captivum reddere meum, XV, 340. — captivæ leges, V, 85.

Capulo acclinis eburno, XXVI, 487. — capulis radiantibus enses, XXII, 91.

Caput æquævum, I, 120. — unum petitur, V, 151. — prodigiale, V, 434. — distinguit acu, X, 284. — insuperabile rerum, XV, 459. — hæsit in ungue, XV, 471. — revoluta, XX, 315. — rotatum, XX, 525. — *Syriæ*, XX, 571. — erexit flammis, XXI, 184. — in proprium, XXIII, 2. — sublime extulit, XXVIII, 160. — umbravere rami, XXVIII, 164. — sublime, XXXIII, 81. — *Pachyni*, XXXIII, 146. — altum erexisse, XXXVI, 42. — hoc vidiisse, XLVII, 13. — trans caput jaculatur tædas, XXVIII, 329. — capitis in arce, VIII, 235. — capiti membra reponit, XXIV, 129. — superstes truncus, XXVI, 300. — capita inviolata tollebant, XXXVI, 370.

Caralis urbs tenditur in longuam, XV, 521.

Carbaseos sinus, XX, 183.

Carbasus custos Romani ævi, XXVI, 232. — carbasa Punica, XV, 59. — vestra sequatur imperium, XV, 464. — mirantur, XXIV, 369.

Carcer tenebrosus, III, 57. — repletus squalore, XVIII, 178. — *Romanus*, XXI, 240. — carceris tenebroso oblecta recessu, XXXVI, 83. — carcere subiturus pœnam, XXVIII, 381. — revulso, XXXIII, 44. — cognato, LVII, 1. — carceribus laxantur, XXXV, 184.

Cardine sub quo te quæram? XXXVI, 428. — neglecto, XXXVI, 147. — verso, XXXV, 6; XXXIII, 268. — gemino, XXIX, 44. — immoto, XXVIII, 637. — sub illo, XXVIII, 96. — sub occiduo Solis, V, 274. — de alio Phœbi, XVIII, 397. — pro gemino, XX, 602. — revoluta, XXII, 475. — ab utroque, XXIV, 16. — summo feruntur, XXVIII, 21.

Caret eventu, XXVI, 72. — caruisse complexu, XXXVI, 112.

Carina lassa tunditur, III, 276. — cæca trahitur, III, 277. — orbis, XVIII, 426. — nunc recta, nunc obliquante, XXI, 289. — transvecta, XXIX, 22. — carinæ trepidæ, III, 275. — rector, VIII, 419. — aptanda (silva), XXXVI, 369. — carinam incolumem, XXVI, 5. — carinas rupturus, X, 162. — ingentes vexi, XV, 42. — permittit turbinibus, XV, 502. — texunt, XXI, 314. — multas populata, XXVIII, 135. — alligat vox blanda, XXXVI, 257. — carinis junctis, V, 60. — luctatis, XV, 516. — urbem vexit, XVII, 151. — domitis, XXIX, 183. — nota Pharos,

XXXIX, 56. — huc delatis, C, 5.

Carior omni luce, XXVI, 308.

Carmani texere diem ortum Gadibus, XVIII, 354.

Carmen connubiale intendere thalamis, VIII, 650. — in unum advolvere, XXI, 10. — amat, XXIII, 6. — erat Enceladus, XXVII, 17. — reverentia poscit, XXX, 7. — hoc pro ture damus, XXXIX, 42. — mihi erit Alcides, CI, 10. — mecum luctare, CI, 20. — carminis actu, XXIX, 19. carmine auditio ducti, II, 13. — digna gerit, XXIII, 6. — festo, XXIV, 21. — vincturo mentes, XXVI, 21. — fatidico, XXVI, 231. — dignus, XXVI, 590. — audito, XXXVI, 258. — cum carmine remos egit, XXXV, 360. — ad carmina tendunt cristas, XXXIII, 14. — in carmina vernant rupes, III, 152. — concitat undas, XVII, 318. — carmina vetat, IV, 4. — moverunt, VII, 118. — displicuere, IX, 11. — Sibyllas immota stant, XV, 30. — Cumanæ vatis, XVIII, 11. — textentem, XX, 458. fingunt, XXI, 46. — ferre, XXVII, 14. — Chaldaea, XXVIII, 348. — vatium, XXVIII, 470. — veterum vatium, XXIIX, 146. — per thalamum, XXX, 1. — nunquam dilecta relinques? XXXI, 45. — stridula modulatur, XXXIII, 203. — fundis, XLI, 4. — jejunas solantia fauces, XLIII, 5. — nulla fuisse domi, *ibid.* — nidum pennis confissa relinquunt, *ibid.* — lædam, LXXIV, 6. — sitientes rupes, XXXIV, 19. — dictet, XLIX, 4. — culpas, LXXIX, 1. — loquor, LXXXI, 4. — carminibus lustraverat aras, XL, 25.

Carnifices epulas, XV, 178.

Carpathii Triton, X, 137.

Carpit signa doloris, XXXIII,

123. — carperet oscula, XXI, 120.

— carpe iter, LXXXIV, 2. — car-

pens alimenta vaporis, XLIV, 16.

— carpentes vellera Seres, I, 180.

— carpi pollice, XXXV, 86.

Carras post domitas, XXXI, 74.

Carthago ter victa ruit, XV, 87.

— Carthaginis arces, XVIII, 334;

XXI, 343. — Carthagine cum tu-

mida bellum gessi, XV, 77. — me-

dia, XV, 190. — antiqua, XV,

185. — famula, XXI, 383. — ge-

mina victa, XXIII, 15.

Casa angusta, III, 203. — casæ

lustratæ, VIII, 416. — Alpines,

XXVI, 363. — unius sæcula, LII,

4. — casæ agnoscit, XXII, 196.

Casæ matura seges, X, 94.

Caspia tigris, XXXVI, 105. —

claustra, V, 28. — vada, VII, 71.

— colla, VIII, 607.

Cassid sidereis hirsuta jubis, III,

352. — pro casside gerunt, XXI,

262. — in casside radiant vultus,

I, 118. — casside fulminea, VII,

194. — major, VIII, 524. — laxata,

XV, 24. — fulva, XXXV, 21.

Castâ petas, XXII, 107. — do-

mnus, XXXI, 92. — castæ noctis,

XXIX, 221. — casti vulnere,

XVIII, 408. — casto flumine,

XXIV, 260. — ferro, XXIX,

153. — castum ferrum, XVIII,

446. — castos penates, XVII, 125.

Castalis undæ, XXVIII, 27. —

Castalio de gurgite, LXXXI, 1. —

Castalios latices, IV, 7; CI, 4.

Castor niteat, XCH, 2.

Castor equum cingere vellet,

LXXI, 6. — Castora odisset, III,

108. — dare, XI, 6. — pro Ca-

store, I, 244. — Castore con-

tempto, VIII, 556.

Castoreum dicere nequeo birrum,

XCH, 2.

Castra victricia, I, 137. — bonis servandis, III, 267. — pate-
rent soli, V, 73. — utraque mo-
vens, V, 104. — fulgida, VII, 12.
— loco ponenda salubri, VIII, 324.
— laborant, VIII, 502. — suc-
cumbere fas sit, X, 194. — sui re-
ctoris adit, XVIII, 377. — sopita
Lyæo, XX, 436. — lituos sequun-
tur, XXI, 169. — barbara secutas,
XXVI, 236. — poscentia pugnam,
XXVI, 559. — ad Graia, XXVIII,
474. — ad pallentia vocat, XXXIII,
41. — cerea movent, XXXV, 126.
— in castra reducat, XXIV, 214.
— castrorum comes, XXVIII, 600.
— cibo, XXIX, 61. — castris or-
dine positus, XLV, 22. — restituit,
XXVIII, 98. — patriis, XXVIII,
9. — profugis præcingere Ararin,
XXVI, 297. — exuerit, XXVI,
158. — in veterum, XXIV, 72. —
omnibus, XXIII, 11. — relictis,
XXII, 406. — totis non constitit
ales, XXI, 365. — invisis, III,
322. — in mediis, VIII, 10. —
hærrere, VIII, 369. — impendere
noctes, XV, 450. — continuis,
XVI, 5. — positus, XVIII, 443.
— commoda eligitur regio, XX,
417. — aderat, XXI, 116. — con-
jugis, XL, 50.

Castrat avaritiam, XVIII, 193.
— castrandus rapitur, XVIII, 45.

Casus meritis obaistere nullos,
VII, 409. — meos exhorret, XV,
38. — in omnes æqualem animum,
XV, 319. — relegunt, XVII, 83.
— supremos, XX, 289. — futu-
ros, XXII, 291. — communes sub-
euntis, XXVI, 311. — scitatur
heriles, XXXVI, 248. — quocun-
que jubebit, XXXVI, 433. — vom-
eris egit opus, XLIX, 26. — ca-
sum adscribere meritis, XLIX, 81.
— casu incerto fluere mortalia,

III, 3. — alio prosternite, XV,
122. — fertur, XX, 424. — præ-
cipiti, XXVI, 115. — interprete,
XXVI, 556. — nullo deterrita,
XXVIII, 93. — extremo, XXVIII,
206. — nullo turbata, XXXVI,
136. — casibus permitto orbem,
V, 216. — cunctis immota, XVII,
5. — dubiis occurrunt, XX, 495.
— iniquis licuisset, XXI, 367.
Cataphracti, V, 356. — equi,
V, 361; XXVIII, 569.

Catasta, quid? XVIII, 35.

Catenæ laturæ prospera, VIII,
117. — subitæ collo sonuere, XV,
366. — motæ, XXXVI, 110. —
catenis gravibus religata, III, 377.
— Stygiis innexa, VII, 185. —
ferratis innectunt, XXII, 374. —
sævis vincta, XXXVI, 83. — ca-
tenas famulas imponere, V, 386.
— arripiat, XI, 29. — crepant
hosti, XX, 434. — Saturni laxabo,
XXXIII, 114.

Catenato Rheno, XXIV, 25.

Caterva sacra convenit, II, 16.
— catervæ nudæ, X, 171. — do-
ctæ, XVI, 1. — regum, XXVI,
199. — populatrices, XXXVI,
167. — catervas hominum innu-
meras, I, 44. — Geticas, III,
317. — peditum, XXI, 102. —
assuetas Marti domando, CI, 83.
— catervis Geticis, V, 36. — par-
titis, XXVIII, 632.

Cato Eutropium passure, XVIII,
459. — Catonis adversa, VIII,
411. — Catones cuperent servire,
XVII, 165. — rigidos, XXII, 382.

Cattos domant, XXVI, 420.

Catuli vestigia, XLV, 8. — ca-
tulos jejunos, XXVI, 324.

Caucaseo de vertice, XXXIX,
7; XLIV, 32. — Caucasii rupi-
bus, VIII, 108. — jugis, XXVI,
59. — Caucasias pruinas, XVIII,

247. — per valles, XX, 152.

Caucasus letali gramine pollens, III, 152. — suas movit formidine silvas, VII, 20. — hostes mittit, XX, 574. — *Caucasi* nivalis, XI, 31.

Cauco non indignante, XXI, 225. — *Caucis* leges dabat arduus, XVIII, 379.

Caudæ parvæ moderamine, XX, 427. — *caudam* vorat, XXII, 429. — *retorquens*, XXIV, 357.

Cavæ textuntur, XXIV, 325.

Caveis resonantibus, XX, 404.

Cavernæ Siculæ, XXXV, 173.

— *cavernis* ignifuis, VII, 196.

— *Æoliis*, XXVI, 224. — *fecundis*, XXIV, 288. — *his* defende, XXXVI, 106. — *cavernas* infernas, XX, 25. — *vis* glomerat, XXXIII, 169. — *perforat*, XLIX, 13. — *textit*, XXXVI, 394.

Cavet generi, XVIII, 188. — *cave* a *Stilichone*, XXVI, 512. — *cavetur* meta, XXVII, 6.

Caupo famosus honorum *Eutropius*, XVIII, 198.

Causa viæ, I, 129. — *una* facit sodales, V, 319. — *justior*, VIII, 390. — *brevis*, VIII, 510. — *vinci*, non robore, XV, 431. — *latebat*, XX, 531. — *lætitie*, XXII, 144. — *patris*, XXVIII, 119. — *agendi* fui, XXVIII, 440. — *latet*, XXXV, 154. — *furoris*, XXXVI, 283. — *quæ* tibi relicta? XLI, 10. — *quæ* jubet, XLVIII, 3. — *causæ* viæ, III, 15. — *meliori* pervia, VIII, 110. — *ignarus*, XVII, 227. — *prospice*, XVIII, 485. — *parvæ*, XX, 154. — *privatæ*, XXI, 299. — *semina*, XXIX, 35. — *propriæ*, XXXVI, 64. — *quidquid* erit, XLIX, 79. — *causam* fato tribuisse, XVIII, 55. — *daret* armis, XXII, 85. — *causis* fallacibus instat, III, 238.

— *meantem* defectum, XVII, 129.

— *verecundis*, XXII, 222. — *ex* aliis, XXVI, 95. — *nullis*, XXVI, 242. — *causas* lætitie, X, 186; XXXI, 50. — *similes*, XLVII, 24.

Cautes sonoræ, XL, 5. — *rigidæ* liquescant, XLIX, 21. — *cautibus* domitis, XXVI, 182. — *illidi*, XXXIII, 255.

Cautus ad fraudes restiteris, XXI, 291. — *cautum* dabant exempla, VIII, 77. — *cautior* labor, L, 18.

Cecropiæ senectæ secreta, XVII, 67. — *Cecropium* templum, XXXIII, 11. — *Cecropias* matres, V, 191.

Cedunt æquora, XXIX, 124.

— *nec* patruo, XXXV, 207. — *cedant* superata sibi elementa, XLIX, 77. — *cedebat* retro fuga, III, 268. — *quæ* mihi non parens? XXXVI, 414. — *cessi* ad montes, XXVIII, 285. — *cessit* potentia, III, 358. — *morsor* pudori, XXXVI, 193. — *cesserit* natura meis obsequiis, XXVI, 525. — *cessissent* lumina somno, XXIX, 91. — *cedent* tuis regnis, XXXV, 297. — *cedere* minori, XXIX, 198. — *cedentes* spatiis, XXI, 48. — *cedentibus* cunctis, XXIX, 209. — *cessura* sibi cuncta pollicitus, XXVI, 80. — *non* pruinis membra, XXXVI, 89.

Cedros enodes, XXXVI, 360.

Celanus memores, XX, 258.

Celanos furores, XVIII, 278.

Celano jejuna, XX, 378.

Celat nil verbis, XXVIII, 592.

— *celet* levius depositum *Trinacria*, XXXVI, 119.

Celebres ludos, XXIV, 199. — *celebrat* connubium, XLVIII, 27. — *celebret* jejunia, XCV, 21. — *celebrant* ora figuris, XXII, 175.

- celebrate tribunal, XVIII, 472.
 — celebrare diem, XL, 51. — celebrabitur dies undis, I, 261.
 Celer effecit, XXVI, 151. — celere letum, III, 234. — celeres pedibus, XXIV, 299.
Celerina canitur, XXXI, 23.
Celerini robore, XXXI, 72.
 Celsa tenent, XXVIII, 20. — ditione, XLIV, 88. — celsi iuveni, VII, 82. — celsam principe patruo, XXIX, 39. — celsior exsurgit pluviis, XVII, 209. — vertice, XXVI, 77. — cunctis, XXVI, 430.
 Censes quid tenendum, VIII, 196. — censet primus, XXI, 90. — censeret bella, XXI, 327. — censeri laude virorum, XXIX, 67.
 Censore intento, XXV, 13.
 Censu addicto, XVII, 231.
Centauri negant, IX, 13.
 Centeno motu vexasset fulmina, XXXIII, 47. — centenis vocibus resonent ora, I, 55.
 Centum per pectora ruat Phœbus, I, 56. — vias nocendi, XX, 175. — lacertis, XXXVI, 188.
 Centumgemini Ægeonis enses, XXXVI, 345.
Cepheus senior cum conjuge micat, XXVI, 245.
Cephissus purior ibat, II, 10. — luget, XXXV, 136.
 Cera texebat avenas, XXXI, 35. — ceræ falsæ, X, 27. — ceris vacuis, XXVIII, 264.
 Cerastæ finxerunt ora, III, 96. — cerastas attollat, XV, 151. — socios, XXXV, 346.
Ceraunia percussa fluctu, V, 221. — nullis succincta nimbis, XXI, 174. — ignea, XXIX, 78.
Cerberus latratu urget, V, 457.
 Cerea castra, XXXV, 125.
 Cerebrum in supremum, XVIII, 53. — fudisset, XXXVII, 88.
Ceres vitanda, III, 327. — colitur, XVIII, 325. — *Massyla*, XXII, 394. — rara, XXVI, 350. — tentat clypeum sumere, XXVI, 466. — flava, XXXIII, 138. — visa, XXXIII, 207. — nota, XXXVI, 105. — suspensa hæret, XXXVI, 260. — non tardata, XXXVI, 357. — falce labore, XL, 41. — *Cereris* prolem, XXXIII, 219. — tecta, XXXIII, 235. — proles, XXXV, 36. — de stirpe, XXXVI, 329. — *Cereri* favet, XX, 270. — proferte nepotes, XXXV, 372. — prodere raptorem, XXXVI, 55. — *Hennæ*, XXXIII, 122. — par pietas, XXXVI, 173. *Cererem* quid narrem, XXXIII, 107. — discurrere, XXXVI, 48. — terrebant simulacra mali, XXXVI, 67.
Ceres et Cybele, telluris symbola, XXXIII, 178.
 Cernit singula, X, 108. — ab æthere, XXVIII, 102. — cernimus omnes, XXI, 90. — cernere bis nulli licuit, XXXVII, 106. — cernens per singula, XXVIII, 565. — cernuntur delubra moveri, XXXIII, 7.
 Certamen sublime, III, 297. — certamine exacto, I, 113. — tumeant, XXII, 95. — duro cecidit, XXVIII, 311. — posito, XXIX, 204. — certamina non uni credidimus pugna, XXI, 364. — veterum, XXVI, 104. — per tot ducto, XXVI, 492. — laudis, XXVIII, 491. — *Boreæ* non capit collis, XXXIX, 36.
 Certat secum amentia, XVIII, 237. — certant pro virgine, XXX, 133. — obsequiis, LXXII, 11. — certarent laurus, XXIV, 16. — certavit pietate, XXVIII,

99. — certavere senes pueris, VII, 128. — ferae, XL, 3. — certare de jure secundo, I, 21. — pudet, XVIII, 501. — titulis, XXIX, 33. — procos juberent, XXIX, 163. — certantes sexus, I, 201. — certantia viscera pennis, XXXVII, 26. — certatura Lyæo colla, XXXVIII, 562. — certatur pro pignore tanto, VIII, 131.

Certus imperii, V, 346. — telluris, XVII, 114. — error, XVII, 128. — certa manu, VIII, 61. — imagine, XXII, 217. — cuspidē, XXIII, 9. — certæ minæ, XX, 2. — cogere, XXII, 225. — certo mucrone, XVIII, 47. — certis venatibus, I, 187. — certos dolores, XXXVI, 299. — certior Parthis sagittas tendere, XI, 2. — certius patre loquar, LXXVI, 2.

Cervam non eripuerē pedes, XXXIV, 42.

Cervi jugales, XXIV, 286. — non timuere, XXXIV, 28. — ceruo fugacior, XX, 440. — cervos ferit, XXII, 353. — in vincula cogit, XXIV, 315.

Cervicem jactare et inflectere superbæ est, V, 345.

Cervix alta, III, 53. — hæc sola cadet, V, 166. — tertia mucrone rotetur, XV, 465. — Typhonia, XXXVI, 183. — redimita jacebat, XXXVI, 246. — cervicem clypeo fultus, XXVI, 356. — cervice magna triumphat, V, 294. — humili, VIII, 445. — alta, X, 84; XXVI, 628. — turbata, X, 291. — æquali subis, XXI, 143. — insedit, XXIV, 351. — dejecta, XXVIII, 180. — rebellis, XXXIII, 155. — Herculeæ, XXXIV, 47. — pressa, XXXV, 159. — nobiliore juvenci, XXXIX, 30. — concussa, XLIV, 56. — fultus,

L, 5. — cervicæ niveas, XXIX, 120. — cervicibus impositi enses, V, 16. — juvenum, VIII, 584. — pressis, XXI, 214.

Cespes gramineus, I, 114. — cespitē vicino, XXXVI, 371.

Cessant armati, XX, 138. — pulverulenta viæ, XLI, 8. — flumina, XLVII, 28. — non cessem tolerare vapores, I, 131. — cessent sidera, CI, 124. — ne cessa juvenis, XIV, 5. — cessare nefas, XXXI, 95. — cessante juvenco, XXXIII, 197. — cessantibus Delphis, XXVIII, 26. — cessabitur hora nulla, XXXVI, 317.

Ceston spirantem numine blando, X, 124.

Cete prosiliunt, XXIV, 360.

Cei vatis, XLII, 9.

Chalcedona adversam cerni, VIII, 177. — movit, XX, 27. — contextit nidor, XX, 451.

Chalcedonias arenas, V, 55.

Chaldæa gens, III, 148. — carmina, XXVIII, 348. — Chaldæi senes, VIII, 147. — reges, XCIX, 3. — Chaldæo ritu juvencos Magi stravere, XXI, 61.

Chalybs operit, formatque colores, V, 357. — flammis mollitus et arte, XXVI, 543. — nectit claustra, XXXIII, 238. — cognoscit amores, XLVII, 43. — chalybem indutos equites ut vidit, XXVIII, 569.

Chaonas subegit, XXVI, 135.

Chaonia quercus, VII, 118. — Chaonio victu gentes avertere, XXXVI, 47.

Chaos nostrum, V, 525. — astra miscebit Averno, XV, 383. — Clementia solvit, XXII, 9. — dotale, XXXIII, 28. — durum flexura, XXXV, 13. — in verendum, XXXV, 196.

Chartæ exiguae, XIX, 19.
Charybdis armarit stagna, XXIX, 20. — *Charybdis avidam*, C, 2.
Chela repant dispendia noctis, XVII, 120.
Chelys nostra sonat, VI, 18. — *plectro pulsanda*, XVII, 313. — *Parnassia*, XXVIII, 123. — *chelyn Bistoniam*, XXXIV, 8.
Cherusci ingentes, VIII, 452. — *Cheruscos immanes uos domant*, XXVI, 420.
Chimæra flamma, III, 296.
Chimærae de gente, CI, 76.
Chiron præberet pocula, IX, 5.
Chlamys effluit, VIII, 208. — *chlamydes Sidonias*, XXII, 88. — *vento rejectæ*, L, 15. — *texebat*, LXXII, 8.
Chordas leves impellis, CI, 17.
Choreis te inere nostris, X, 337. — *strepit*, XII, 11. — *exultasse*, XXI, 84. — *prata phœsent*, XXII, 381. — *mistæ lyræ*, XXXI, 22. — *indulges*, XXXVI, 102. — *choreas cantatrices*, XV, 348. — *famulas exercet*, XXIX, 143.
Chorus est in cælo, XXII, 421. — *chori contiguere*, XXXIII, 208. — *circumfusi corona*, XXVII, 16. — *strepere*, I, 175; in speciem, XVII, 325. — *choro nec dum commissa Agave*, XX, 364. — *sancto me cingeret*, XL, 52. — *læto te conjunge*, CI, 3. — *chorum æquale*, XXXV, 230. — *choris permissis*, IV, 2. — *assuetum*, V, 34. — *quatitur mare*, X, 154. — *læta*, XIX, 63. — *vacat*, XX, 584. — *Romanis*, XXV, 2. — *redde Nymphas*, XXVIII, 159. — *fistula responsura*, XXXI, 99. — *sacris obstrepitant*, XXXV, 355. — *choros transferret*, VIII, 406. — *molles duxit in antra*, IX, 10. — *igne exactos*, IX, 16. —

tales audire, XV, 188. — *impulerit*, XVII, 102. — *jungere*, XXII, 101. — *inter et vina*, XXVI, 368. — *doctos exsere*, XXVIII, 491. — *amatos*, XXVIII, 622. — *placidus ducis in orbe*, XXXIV, 52. — *aspernata*, XXXV, 149. — *vestros petebat*, XXXVI, 228. — *ducit flamma*, XLVIII, 28.

Christus permutat lymphas in vina, XCIX, 5. — *firmat fidem*, XCIX, 13. — *Christi vestem*, XCIX, 15. — *Christo inclamante*, XCIX, 11. — *Christe potens rerum*, XCV, 1.

Chrysippe, quodcumque inventum recessu tuo, XVII, 89.

Chrysogonis datur, XVIII, 440.

Chunus feriat, XX, 338. — *Chunorum feritas*, XXI, 110.

Cibo castrorum, XXIX, 61. — *crudus*, XV, 445. — *cibis inventis utere*, VIII, 342. — *tetris*, XXVIII, 241. — *æra vestita*, XLVI, 12. — *cibos querit inanes*, III, 206. — *diurnos præbere*, XV, 72. — *trans regna quæsitos*, XX, 332. — *raptos in armis delibasse*, XXVI, 351. — *allatura ales*, XXXVI, 143.

Cicatrix mox eruptura, XX, 15. — *vulnus tectura*, XXII, 205. — *numerosa*, XXVI, 482.

Cicerona tonas, XL, 4.

Ciet amnes, XXVIII, 195. — *nomina*, XXVIII, 256. — *juvenços*, XXXVI, 169. — *cient pennas*, V, 462. — *nomen*, XX, 515. — *ciebo Tartara*, XXXIII, 113.

Cilix se defendit, V, 33. — *Cilices veniunt in merçem*, XVIII, 220. — *per Cilicas descendere*, XX, 468.

Cimber exit paludibus, VIII, 452. — *Cimbri catenati*, XXVI, 293. — *Cimbros Mario preceptos*

tegit Itala tellus, XXVI, 645.

Cimbrica Tethys, XXVI, 335.

— tempestas, XXVI, 641.

Cimmerii ponti, XXI, 129. —

Cimmerias paludes, XVIII, 249.

Cinctus micantes stamine, I, 178. — *Gabinos*, VII, 3. — *Quirinales*, XVIII, 28. — *nepotum*,

XX, 140. — *mirare ac suspice*,

XXII, 331. — *Amazonios solvis*,

XXXIV, 37. — *placidos*, LXXII,

5. — *cinctum gravatos artus*, XVIII,

301. — *ciuctu gemmato*, XXVIII,

561. — *gemino crispatur vestis*,

XXXV, 33.

Per Cinerem præbetur origo,

XLIV, 103. — *cineres excutiat*,

VIII, 471. — *Mygdonii*, XX, 1.

— *patrios*, XXII, 415. — *victuri*

incipiunt moveri, XLIV, 67. — *per*

Pauli, LXXVII, 1.

Cingis lustra, XXIV, 303. —

cingas jure forum, XXIV, 200. —

cingit te insignibus ætas, X, 327.

— *sinus*, XX, 447. — *fora fasci-*

bus, XXVIII, 645. — *honos ora*,

XLIV, 18. — *cingunt præsidiis*,

XXII, 209. — *arva trabes*, XXVIII,

619. — *cinxere fasces Hypanin*,

XXVIII, 337. — *agmine reginam*,

XXXV, 322. — *cinxerat bellum*

dolis, XXI, 276. — *cinge zona*,

LXX, 4. — *cingere equum*, LXXI,

6. — *cingor milite*, V, 13. —

cingeris exuviis, XXIX, 46. —

cingitur excubiis, XXVIII, 44. —

cingimur facibus, III, 49. — *cinguntur in usus diversos*, XXII,

102. — *auxilio*, XXXVII, 43. —

cingatur claro Senatu Roma, I,

19. — *cingebar procerum studiis*,

XXXVI, 412. — *cingebare comas*

diademate, XXVIII, 66. — *cingi*

Armenio pro limite, XX, 367. —

cincta sinus, XXXVI, 377. —

cinctam nimbis, XXXVI, 1.

Cingulum solveret, XI, 37. —

cingula rapta Gelonis, VII, 27.

— *ferebat*, X, 166. — *prima*,

XX, 321. — *baccis aspera*, XXII,

88. — *vestem pendere vetant*,

XXIV, 247. — *comit manu*,

XXVIII, 525. *Parthica*, XXXV,

94. — *vinctura sinus*, *ib.* — *non*

prospera eripe, XXXIX, 51. —

per cingula splendet, XLVIII, 12.

Cinna pius, III, 255.

Cinnama Panchaia, X, 95. —

redolent, XXII, 420. — *rara*,

XL, 16.

Cinyphias oras, XV, 9. — *Ciny-*

phiis aristis, XVIII, 405.

Cinyps vagus, XXI, 251.

Circæis herbis, XXII, 134 ;

XXVI, 441.

Circe callida, III, 153. — *ar-*

marit pocula, XXIX, 21.

Circuit Pontus cætera, V, 349.

— *lupanar*, XVIII, 97. — *colla*

monili, XXVIII, 528. — *ambitus*,

XLIX, 49.

Circuitu sociare suprema, V, 373.

Circulus Austri, VIII, 428. —

Lunæ, XV, 223. — *lacteus*,

XXVIII, 175.

Circumdedit insidiis, arte Stili-

cho, XXVIII, 300.

Circumflexa sæcula rapit consal

centenus, XXVIII, 391.

Circumfluit ignis frontem, XXII,

328.

Circumfluus æquorelucens, XLIV,

1. — *circumflua mens luxu*, I, 40.

— *genitrix gemmis*, VIII, 139.

Meroe Nilo, X, 223. — *Delos*

ponto, XXXV, 35.

Circumfusa polo, I, 128. — *ju-*

ventas, XV, 425.

Circumflinit auro, XXII, 137.

Circumsonat buxus cantu Myg-

donio, XXXV, 268.

Circumstipata ducibus curia,

militem jure, etc. XXVIII, 595.

Circumstetit tempestas Italiam, XXVI, 111.

Circumtonat montem, III, 272.

— concha æquor, X, 132.

Circumvallata senatu Bellona, VIII, 11.

Circi jurgia, XX, 357. — *gradibus,* XXVIII, 613. — *circum illustret,* XVII, 284. — *intres,* XXIV, 198.

Cirrhae templa, XXXVII, 35. — *Cirrhaeo jugo,* II, 2. — *Cirrhae ludis,* CI, 16. — *Cirrhae artes,* XXXIV, 23.

Citharæ cantu, XXII, 141. — *sordent,* XXXI, 48. — *tacentis opem,* XXXIV, 6. — *citharas imploret,* XV, 448.

Citavi Hecaten, III, 154. — *citasset gradum,* XXVIII, 510. — *citatum præda,* XI, 11. — *citatis vento,* XXIV, 335. — *equis,* XXVI, 588. — *citatas vento favillas,* XX, 472.

Civica poterit reddi, XXIV, 75. — *quercus,* XXIX, 182.

Civilis dissensus, XXVIII, 395. — *civili strage,* XXVIII, 118. — *tuba,* XXXIII, 65. — *civile nefas,* V, 389. — *civilibus armis,* XXII, 85. — *odiis,* XXVI, 565.

Civis dignare forum, XXVIII, 422. — *in civem rubuere genæ,* VIII, 617. — *civem oblitus,* VIII, 111. — *præponere patri,* XVIII, 442. — *agat,* XXII, 168. — *casurum,* XXIV, 74. — *te meruisset,* XXIV, 181. — *gereret,* XXVIII, 59. — *hunc venisse,* XXVIII, 559. — *cives errantes,* XV, 200. — *cum mœnibus offert,* XV, 266. — *vocavit, quos domuit,* XXIV, 152. — *despicit,* XXIV, 218. — *in miseros,* XXXIX, 55. — *civibus doctis,* VIII, 583.

Clades mille, XV, 88. — *recens exit,* XVIII, 412. — *metuenda,* XX, 305. — *repetita,* XXVI, 284. — *renarrant,* XXVI, 621. — *te nulla rapit,* XLIV, 108. — *cladis non exspectato respectu,* XXXVI, 149. — *cladi propior steterat,* XXXVI, 249. — *cladem divisit in orbem,* V, 25. — *ad propriam,* XIX, 38. — *hanc dederit,* XXXVI, 197. — *clade accepta,* XX, 500. — *gemina,* XXVI, 129. — *Latii audita,* XXVI, 364. — *tanta,* XXVI, 602. — *ingenti,* L, 48. — *cladibus multis emta fœdera,* VIII, 456. — *tot constitit omen,* XX, 36. — *satiare nocentum,* XXVIII, 276.

Clamabat talia regi, XXXIII, 54.

Clamor sequitur orantem, III, 116. — *ingens concilii,* XX, 403. — *repens tollitur,* XXVI, 460. — *varius,* XXXI, 21. — *clamore auspice,* VIII, 611. — *fremens vano,* XXVIII, 254.

Clangore ingenti, XV, 475. — *avium,* XXVI, 444. — *blando,* XLIV, 45.

Clarescit litus, XXXVI, 445. — *clarescunt nubila,* I, 102. — *Alpes,* X, 185. — *claruit Ascanio ventura potestas,* VIII, 193. — *semitagressu divino,* XXXIII, 229. — *clarescere plausu vulgi,* XVII, 3.

Clarios lares, XXXIII, 136.

Clarior theatris, XVII, 280.

Classica non fremerent, III, 218. — *civilia,* V, 118. — *Arctos,* VIII, 25. — *intulimus,* XXI, 189. — *Martis Eoi,* XXIV, 35. — *excierant vigiles,* XXVIII, 454. — *post victricia,* XXIX, 219. — *tremuit,* LII, 7. — *in classica robur referens,* XXVI, 313. — *ad classica veniunt venti,* VII, 98.

Classica turba, XXIV, 357.

Classis in altum provehitur, XV, 504. — *cælata* metallo, XXVIII, 376. — *classem* paternam, X, 178. — *solveret*, XV, 484. — *classe* socia, XV, 373. — *suspensa*, XV, 526. — *classes* servaturas Corinthum, VIII, 463. — *Eoas* obruit, XVII, 151. — *Rhodano* invectæ, XVIII, 404. — *disponere*, XXI, 307. — *quæ fruges vel bella ferant*, *ib.* — *classibus* iret per scopulos, V, 122. — *æstivis*, XV, 54.

Clathris tenendæ ducendæque feræ, XXIV, 272.

Claudat jubar, CI, 126. — *claudunt* æquor, XXII, 211. — *clausit* Hebrî aquis, XXVIII, 108. — *animam*, CI, 137. — *clauserat* viam, XXVIII, 456. — *clauditur* ense concentus, XXVIII, 630. — *æquor* terris, LXXXV, 5. — *clausa* feruntur, XXIV, 322. — *sibi cuncta* putat, XXVIII, 145. — *clausi* formidine, XXVI, 44. — *clausum* laqueis, XXVI, 475. — *clausos* montes reliquit, VIII, 103.

Claudia ducens Cybellen, XXIX, 18. — *sit felix*, XXIX, 28.

Claudia gens, XVIII, 456.

Claudicat versus, LXXXIX, 3.

Claustra durissima, I, 106. — *Caspia*, V, 28. — *patuerunt*, VII, 97. — *neglecta* remoliri, XVIII, 195. — *Taurorum*, XVIII, 249. — *anni* pendentem, XXII, 268. — *freti*, XXVI, 1. — *Lechæi* patuerunt, XXVI, 190. — *immensa* chalybs nectit, XXXIII, 238. — *in claustra* procellæ redeunt, XXXIII, 75. — *claustris* continuit, VIII, 231. — *thalami*, XX, 553. — *tristibus* solutæ leges, XXVI, 37. — *his evade*, XXVI 500. — *perpetuis*, XXVIII, 637.

Clavi flexu, XXI, 288. — *cla-*

vo parere, XVIII, 425. — *clavum* torquere, XVII, 46. — *intorquet*, XXIV, 363. — *regendum* sibi vindicat, XXIX, 202.

Cleanthæ turbæ, XVII, 88.

Clemens ratibus, XV, 511. — *Marce*, XXVIII, 340. — *aditu*, pectore, XXVIII, 550. — *clementes* aræ, III, 255. — *auras* Veneris, VII, 165. — *clementior* aura, I, 272. — *orbi*, XXXVI, 46.

Clementia nova, III, 47. — *sola* deos æquat nobis, VIII, 277. — *soror* nostra, XVII, 166. — *gurgitis*, XVII, 235. — *in similes*, XVIII, 188. — *custos* mundi, XXII, 6. — *maxima* natu cælicolûm, XXII, 8. — *prima* chaos solvit, *ib.* — *fluxit*, XXVI, 95. — *violentior* omnibus armis gentem nostram expugnat, XXVIII, 306.

Cleonæum leonem, III, 285.

Cliens obvius, XVIII, 257. — *clientem* populum, XVII, 26. — *ignarum* læsura, XXII, 48. — *di-gnaris*, XXXIX, 34. — *clienti* de-jecto, VII, 67. — *servire* Romam, VIII, 360. — *cliente* servato, XL, 62. — *clientes* fallit, III, 179. — *reges*, XV, 196. — *clientum* agmina, V, 76. — *nullusne* permanet? XXVIII, 314.

Clio, i supplex, XVII, 290.

Clitumni undas, XXVIII, 506.

— *Clitumne*, lavas, LIV, 3.

Clivus molliter tumet, XLIX, 12. — *clivis* mollibus edita planities, XXXV, 102.

Clælia tranavit Tibrim, XVIII, 447. — *rediens* per undas Tibri-nas, XXIX, 17.

Clypeatus incedis, VIII, 523.

Clypens Titana lacessit lumine, I, 94. — *porrectus* in hostem, III, 265. — *nos* protegat idem, XX, 601. — *aureus* ardescit,

XXXVII, 78. — clypei orbis, XV, 211. — mendacis, XXI, 105. — umbra, XXII, 274. — obijce, XXXV, 224. — orbem, LXXXII, 1. — clypeo coruscanti, VII, 29. — teste, XV, 423. — intonuit, XX, 160. — hoc munitus, XXII, 62. — deposito, XXII, 369. — protegis, XXIV, 175. — cervicem fultus, XXVI, 355. — texerat urbem, XXVIII, 486. — melior Mars, XXXIII, 134. — clypeum defensoremque dedisti, VIII, 433. — squalentem, XV, 24. — sumere, XXVI, 465. — ferret, XXXV, 39. — ingentem gestare, XXXVI, 219. — clypeis tectos, XV, 435. — defendite patrem Tibrin, XXVI, 578. — in latus alialis, XXVIII, 627.

Cochleis junctos homines videbo, XVIII, 356.

Cocles oppositus, VIII, 406. — hoc meruit, XVIII, 445. — trajecit Tibrin, XXVIII, 487.

Coclea silex, XLIX, 20.

Cocytia æquora, V, 471.

Cocytos Phlegethonque, V, 467. — resedit, XXXIII, 87. — Cocytus pascua, XXXIII, 279. Cocytos undasse Lyæo, XXXV, 353.

Cœlestia (vel cœlestis) flamma, XXXIX, 38. — cœleste judicium, XXII, 208. — jubar, XXXIII, 45. — cœlesti bello, XXVI, 71. — cœlestia bella, XXXVI, 314. — cœlestibus (numinibus), XXXVI, 10. — regnis, XXXVII, 1. — telis, XLIV, 79.

Cœlicolæ (vel cœlicolæ) celsa tenent, XXVIII, 20. — cœlicolûm regina, CI, 38. — in cœlicolas ferri pectore furio, XXXVI, 262.

Cælum (vel cælum) tuum, I, 130. — sævire videres, V, 178. — commune, VIII, 191. — signare

corona, X, 272. — altum possideat, XXIV, 42. — sequutus, XXXII, 11. — incestare, XXXV, 217. — Titanes habent, XXXVI, 182. — securum, XXXIX, 10. — tenebris condentia nubila, XLVII, 2. — — cœli toros, XLVIII, 32. — fragor, I, 211. — geminum axem, V, 152. — machina, VII, 169. — rigor æternus, VIII, 30. — margine clausit opes, VIII, 42. — certa fides, XV, 499. — rotatu, XVII, 77. — pudor, XVIII, 9. — per inania, XVIII, 375. — primi sub limine, XXIV, 287. — flammea frena, XXVIII, 189. — iter, XXVIII, 412. — consueti inclementia, XXVIII, 445. — ad axes, XXXIV, 35. — lumina, XXXVII, 123. — vivida semina, CI, 24. — flamma, CI, 123. — alieni conscia, XLVII, 14. — cœlo infecto, III, 301. — cupido se credere distulit, VII, 109. — temperiem referret, XXVI, 153. — vocanti parere, XXVI, 549. — parem conventum, XXVII, 26. — prætulimus (tellurem), XXXIII, 193. — timor apparet, XXXV, 188. — regnate, XXXVI, 328. — canendus Hymenæus, XXXVI, 409. — debita progenies, XXXVII, 54. — freta, CI, 47. — relicto, XLVIII, 52. — non capitur Cbristus, XCV, 15.

Cœnas producere, XX, 84.

Cœno tenaci, XX, 443.

Cœnunt ad antra, II, 14. — coeat cicatrix, XX, 15. — coiere superbis viribus, LIII, 1. — coeuntia numina, XXXVII, 51.

Cœpi omnia, XLI, 15. — cœpit servitium, XVIII, 44. — cœpistis qua finis erat, I, 67. — cœpiisse vetat reverentia, XLI, 7. — vinci pudet, CI, 28. — cœptis fasci-

bus ne desit heres, XVII, 337.

Cœpti magni, XXVI, 478. — cœptis omnibus exclusus, XXVIII, 238. — his, CI, 65.

Coercēs jurgia, calores, XXII, 25. — coercens gemma, I, 88.

Cœrulus; vid. cærulus.

Cœtus niveos pandite, I, 248. — varius, III, 39. — optatos renovant, XXV, 3. — Patricii, XXVIII, 599. — cœtum sanctum, XXII, 299. — cœtu non dissona species, XXVIII, 6. — cœtibus femineis exstat, I, 199.

Cæi spoliis, XXXVI, 347.

Cogis concilium, XXIV, 242. — cogit fila, I, 282. — se in planitiem, V, 125. — cogunt fluvios, XXVI, 334. — coge illudere, XXXIII, 221. — cogere cunctantem, XXII, 225. — cogens in brachia pondus, CI, 58. — cogente nullo, XLIV, 67. — cogitur in nubem æther, XXVI, 379. — coactum corpus desere, XLIV, 53. — coactas (mulas) spargit, LI, 11. — Cogitat ales plurima, XXXVI, 143. — sternere Martem hic cogitat, XXXVII, 39.

Cognatus accipiat, XXII, 235. — amictus, LXXXIII, 2. — cognata potentia, XXXIX, 55. — materies, LXXXVII, 4. — cædes, III, 77. — potestas, VII, 14. — cognatæ invidiæ, XXXVI, 200. — cognato carcere, LVII, 1. — cognatum viro metallum, V, 360. — sidus, XLIV, 18. — in cognatos procedit honos fixus, I, 13. — cognatos gladios, XXI, 322. — cognatas terras, XXXIII, 144.

Cognomen priscum et unum, XX, 243. — cognominis miri, XXVI, 555. — tui anni, XXVIII, 13. — lapis est cognomine magnes, XLVIII, 9. — cognomina plena

ducum sumpsit genitor, XXXI, 82.

Cognoscere visu, XXXIII, 158. — sortem, XXXVI, 298. — sidera, LXXXVI, 1. — cognite Nilo, XLIII, 3.

Cohors numquam peritura, XXXVII, 53. — alitum suspensa, XLIV, 77. — pennata, X, 204. — peltata, XI, 33. — tota, XIX, 16. — elapsa gaudent, XXXV, 118. — invasere saltus, XXXV, 124. — cohortem Herculeam Joviamque, XV, 418. — ducunt, XXIV, 296. — cohortes pugnapdi cupidas, V, 173. — inter Barbaricas, VII, 112. — densas, VIII, 87. — niveas, VIII, 568. — veteres, XXI, 306. — neglectas, XXII, 148. — Marte desudant, XXVI, 280. — conveniunt, XXVI, 404. — succinctæ, XXVIII, 380. — quantas Oceanum cinxere, XXXI, 90.

Colchus tentoria fixerat, XXI, 155. — Colchos petens, XXVI, 3.

Colis post fata, XXII, 53. — colit hæc regna, XLIV, 8. — antra, XLVII, 21. — colunt fluvios, XXXVII, 43. — colant annum, XXVIII, 658. — colebat deserta, XXXVI, 289. — colerent meritos, XX, 212. — coluerunt voces, XVII, 52. — coli arva negarent, XXXV, 181. — hominem sitiensibus aris, XXXVI, 282. — honore divino, L, 2.

Culta per pinguis, XXIX, 70. — per Lydia, I, 53. — Campana, XV, 110.

Collidunt primordia, XVII, 82.

Colligis concordiam, XXVIII, 605. — colligit oras hiantes, V, 379. — gentes, VII, 69. — in nodum ulnas, L, 17. — colligite miracula, XVII, 280. — collecta cibis tetris lues, XXVIII, 241. —

collecti senatus, XXVIII, 74. — collectam famam, XVII, 183. — collectæ vestes, XXXV, 40. — collectis monstris, III, 40. — collectas vidit, XXIV, 261.

Collina pro turri, XV, 86.

Collis iniquus, VIII, 343. — *angustus*, XXXIX, 36. — *collem flamina fracturum*, XV, 522. — *in collem creverat planities*, XXXV, 103. — *colle uno latent*, VIII, 479. — *nullo se magis æstimat potestas*, XXVIII, 40. — *in uno considit*, XXVIII, 239. — *alto minor*, XLIX, 11. — *colles solliciti*, I, 50. — *voce resultant*, I, 175. — *tegeret vindemia*, XVII, 180. — *lateant sub palmite*, XL, 39. — *collibus notis*, XXII, 196. — *Tuscis*, XXVIII, 185. — *auctis*, XXVIII, 529. — *de tepidis*, XLIV, 42.

Collo inferius, VIII, 137. — *libero*, XI, 30. — *exuto*, XVIII, 137. — *tumido*, LXXIII, 9. — *colla mollire ornatu*, I, 86. — *densatur gramine*, I, 216. — *ardua*, III, 94. — *rorantia*, III, 246. — *mollia jactabat*, V, 345. — *sublata secundis gerit*, V, 447. — *picta draconum*, VII, 139. — *submittunt gladiis*, VIII, 85. — *per colla fluebant comæ*, VIII, 200. — *Caspia*, VIII, 607. — *non æquant pruinæ*, X, 265. — *ferarum*, 293. — *translata*, XVIII, 42. — *subjecta*, XVIII, 173. — *despecta levant*, XXII, 128. — *barbara*, XXII, 374. — *squalentia*, XXVI, XVII, 293. — *pruinis stant aspera*, XXVI, 326. — *humida levant*, XXVIII, 196. — *fera jugo præberet*, XXVIII, 382. — *monili circuit*, XXVIII, 527. — *certatura Lymo*, XXVIII, 563. — *surgentia inter amaregdos*, *ibid.* —

Istri proculcat, XXVIII, 648. — *squamea levant*, XXXIII, 13. — *attrita jugis*, *ib.* — *stridentia Gorgonos*, XXXV, 25. — *mutua innectite lacertis*, XXXV, 369. — *squamosa*, CI, 31. — *candida virginis*, XLVIII, 12. — *sua materno dedere jugo*, L, 40. — *libera pateant jugo*, LI, 6. — *superba spargit*, LXX, 10. — *comantia pectunt*, LXXXVIII, 2.

Colloquio dearum vetito, XXXVI, 214. — *colloquiis lenire dolorem*, V, 88.

Colonus cupit, XX, 205. — *colono trabato*, VIII, 418. — *Zephyro*, X, 61. — *cum proprio*, XXI, 321. — *redeunte*, XXII, 206. — *coloni felices*, XLIX, 89. — *colonis parvis*, XV, 474. — *tellus redditur*, XXXV, 185. — *colonos veteres*, XV, 198. — *lugentia rura*, CI, 108.

Color invidiæ. quis dabitur? XIII, 11. — *proprius rerum*, XVII, 106. — *vivus redit*, XXVI, 437. — *nec inest unus*, XXXIII, 252. — *cæruleus ambit*, XLIV, 22. — *sparso ditescit in auro*, *ib.* — *coloris rari*, XXVIII, 516. — *colorem Phœniceis tribuere*, VIII, 600. — *senii*, XV, 209. — *colores tremulos*, V, 356. — *innumeros mutante*, XXXV, 98. — *colorum alternantes vices*, XLV, 13. — *floribus*, LXXIII, 11.

Colorantur membra caligine, XXXVI, 90. — *coloratus Memnon*, XXI, 265. — *colorato volatu*, XXVI, 3. — *coloratis ab Indis*, XX, 331. — *in alis*, XCIV, 1.

Colubris mutatis, III, 134. — *pateant præda*, XXXVI, 145.

Columbæ sarta tulere, XL, 9. — *columbis invecta Venus*, XXII, 354. — *columbas purpureas florea*

frena annectunt, XXXI, 104.

Column Pieridum, CI, 1.

Columnæ, niveæ, III, 162. — columnas rupe cæsas, X, 89. — in celsas surgunt electra, XXXIII, 243. — columnis purpureis, V, 135. — picturatis, X, 214. — rutilis, XXII, 341. — vestitis puppe, XXVIII, 48. — accline templum, XLIV, 90. — monte reclusis, *ib.*

Colus ambitiosa, VIII, 594. — leges nevit, XXXIII, 64. — colos severas Parcarum, XLIX, 87.

Coma meliore diem sparge, sol, I, 3. — glauca, XL, 40. — comæ intervalla, XVIII, 115. — comæ (Jovis) moturæ convexa, VIII, 201. — ventis instabiles, XI, 12. — mutavere colorem, XV, 210. — mœstæ squalore, XV, 408. — rigidæ, XX, 234. — sine lege, XXIV, 247. — comam radii redimita, XX, 528. — nexa foliis, XXII, 229. — consurgere gemmis, XXIX, 5. — rubro radiare mari, *ib.* — posuere, XXXVI, 380. — erexit formido, L, 111. — sparsa, XXIV, 303. — concutiens, XXVI, 487. — resoluta, XXVIII, 154. — substringit gemmis, XXVIII, 527. — comarum gratus odor, X, 239. — sanctarum, XX, 282. — libertatem, XXXV, 149. — sarta, XXXVI, 126. — comas securas explicuere, II, 8. — nodavit, III, 119. — velavit tuas regina, VIII, 166. — futuras olim, X, 246. — solitas galea fulgere, XIII, 1. — gelidas, XXII, 473. — barbaricas, XXVI, 184. — cingebare diademate, XXVIII, 66. — innexus arundine, XXVIII, 378. — indigesta, XXXI, 28. — incultas dispersæ, XXXIII, 55. — indociles errare projecerat au-

ris, XXXVI, 31. — laceras effusa, XXXVI, 177.

Comantem galeam, LXXII, 4. — comantia colla, LXXXVIII, 2.

Combibit vestis solem radiato murice, VIII, 553.

Comes ire patri æstuat, VII, 81. — fida, XIX, 42. — ingrata, XXII, 162. — mecum eat, XXIV, 277. — Serena, XXVIII, 93. — indefessa, XXVIII, 600. — hæc, hæc custos, XXXVI, 176. — eat ad bellum, LXXVII, 4. — patris, XCVIII, 27. — comitem me pelle sodalis, XXXIX, 52. — quercum pinus trahit, XXXIV, 22. — duc tecum, VIII, 358. — suscepit, XXVIII, 424. — comites infensi, XXVIII, 315. — se addunt, XXXIII, 229. — grossum junxere sorores, XXXV, 10. — junxit, XXXVI, 209. — comitum pharetratarum, XXIV, 242.

Cometes sanguineo dilabatur igne etc., XXXIII, 231. — in exiguum moriens vanesceret ignem, XXVI, 248. — cometem figat tristem, XVII, 112. — numquam cælo spectatum impune, XXVI, 243. — non tuto, non impune vident, XXXIII, 232. — cometæ ferali crine rubentes, XLVIII, 4.

Comit sæpe vestes et cingula manu, XXVIII, 525. — comere capillos, XXIX, 223. — compti vultus, XX, 337.

Comitatus Amorum, X, 153.

Comitatur egestas, III, 36. — euntem pallor et atra fames, XXVIII, 321. — comitantur Romam, I, 79. — Naidæ, XXXV, 55. — aves, XLIV, 76. — comitare hunc, XXIV, 215. — comitatus paucis erat, XXVIII, 461. — comitata parentibus, XXI, 80.

Commendo gaudia sanguinis no-

stri, XXXIII, 194. — commendat urnam, I, 213. — portum, XXVI, 210. — gaudia, XXXIII, 139. — onus flammæ, XLIV, 94. — commendavere catenæ multos subactos, VIII, 117.

Per commercia trahitur, XVIII, 58. — commercia pascit, XXII, 115. — facis mundo, XXXIII, 91.

Committeret se ausis, XX, 548. — commisit alendum infantem, XXVIII, 583. — alendam natam, XXXIII, 138. — commiserit orno fetus, XXXVI, 142. — committere fratres odiis, XVIII, 282. — commissa negare, XXII, 56. — improba vitæ, XXXV, 304.

Commoda publica suadent, V, 203. — ad publica, XVIII, 264.

Commoda tempora, III, 315.

Commodat imperium, XV, 283. — usum vilem, XXXI, 98.

Commovet urnam, XXII, 364. commota ruit fera, V, 396. — commotum virum, XXIX, 137.

In commune jubes, VIII, 296. — frui, XX, 601. — communes leges, XXII, 104. — communia levius tangunt, XXXVI, 197. — verba, LXXXI, 3.

Compagne soluta, XXXIII, 115. — dura, XXXV, 171. — Vesuvi jugi fracta, XXXVI, 184.

Compedis tardæ, XIX, 3. — compede laxata, XVIII, 28. — suras signati, XX, 342.

Compellat dictis, XXII, 453. — prior ipsa silentem, XXXI, 44. — Zephyrum, XXXV, 73. — tali voce, XXXVI, 113.

Compescit venas calore, XLVII, 35. — compescuit arcum, XXXV, 232. — compesce furentem, XXXV, 271.

Complectitur antrum serpens, XXII, 427. — æther, XXIV,

131. — populos, XXVIII, 288. quidquid aer, XXXV, 294. — ambas, XXXVI, 381. — late orbem, XCV, 13. — complecti singula, XXI, 138. — complexus sol mundum flammigeris habenis, I, 1. — complexa caput, I, 220. — patrem, XXVIII, 154. — complexæ pectora, III, 37.

Complet vagis sermonibus aures gloria fusa, I, 31. — viros tempestate salubri, XLIV, 98. — complere biremes, XV, 369. — complentur sedilia, III, 39. — compleri jusserit igne, III, 10. — viscera partu, XCV, 9.

Complexu fovens, XV, 229. — caruisse, XXXVI, 112. — complexibus ambit vivis, XLVIII, 35.

Componit sibi bustum, XLIV, 44. — componite thalamum, X, 213. — componere vultum, XXII, 36. — cui non fas est Rhæsum, XXVIII, 482. — stellas, LXXXV, 1. — componitur orbis, VIII, 299. — compositis sagittis, XLVII, 23.

Compressit Pœnum, XXVI, 139. — comprime motus, VIII, 266. — habenas, XXXV, 272. — compressa matre, III, 287. — compresso igne, XXXVI, 396.

Comprobat cura senum maturaque ætas, XXVIII, 557.

Computat annum, LII, 11.

Conamine primo, XXVI, 187. — conamina contudit, VIII, 626. — nisus regit, XLV, 35.

Conata nefas, XXXV, 258.

Conatus juvare tuos, XXI, 106.

Concava vincere saltu, VII, 47.

Concedit libens, XXIV, 117.

— concessit quæcunque poposci, XXII, 232. — dono terras, XXIV, 185. — concede marito, XXXI, 134. — jacenti, XXXIX, 11. — concessa viro fortuna, XXXI, 81.

—concesso vixisse cupit, XX, 205
Concelebrant Gelan, XXXV, 59.

Concentus poli, VIII, 68. —
ferreus clauditur, XXVIII, 630.

—concentu misto, XXXIII, 205.
Concha circumtonat æquor, X,
132. — conchas divitis, LV, 2. —
conchas pretiosas, VII, 210.

Concidit spes, VII, 92. — vul-
nere, XIX, 19. — crimen, XXI,
8. — Hannibal, XXIII, 21. —
memoranda Lucretia, XXIX, 156.
— concideram funditus armis,
XXVIII, 284.

Conciliat aures, XXV, 17. —
conciliant pacem, XXI, 59. —
conciliare decet, XVIII, 284. —
conciliantibus animam labris, XIV,
23. — conciliantur in unum Co-
cytus Phlegethonque, V, 466.

Concilium deforme, III, 28. —
infame nocentum, V, 317. — con-
fessus, XX, 325. — cogis, XXIV,
243. — concilii clamor, XX, 403.

Concinuit Helicon, XVII, 272.

Concipit in pectore, XVIII,
360. — aure sonos, LI, 8. —
concepiat deum, XCIX, 2. — con-
cepit luna cervos, XXIV, 288. —
concepta omina, XXVIII, 25. —
concepto fetu, XLIV, 23. — con-
ceptum vertice meo, XXXVI, 59.

Concire novas res, XXI, 244.

Concitat axes, XLIV, 61.

Conclamat numina, XXXVI, 4.

Conclusa subter pumice unda,
XLIX, 15.

Concordes vivite, XXXI, 130.

Concordia, necte coronas, X,
203. — fratrum plena redit, XV,
4. — vulgi, XXVIII, 604. —
duras jungit mentes, XLVIII, 41.

Concretus grandine pennas,
XXXIII, 71. — concreta radice,
XXVIII, 77. — gemma, LVII,
7. — concreto metallo, I, 182.

Concurrent volucres, XXXI,
105. — cives, XXXVII, 50. —
concurrat in unum, III, 295. —
concurrere freti fauces, XX, 29.
— telis paribus, XXXIX, 8.

Concursu rupis, XXVI, 7.

Concutit alas, III, 122. — au-
ra frondes, XX, 452. — horror
præcordia, XXVI, 372. — Pelo-
rum, XXXIII, 150. — concutiat
motus, XLVIII, 6. — concussit
sidera, XXXVI, 66. — concutiens
comam, XXVI, 487.

Conditio altera, VIII, 220. —
tristis recedit, VIII, 616. — con-
ditionis maculam, XVIII, 31. —
conditione qua vellet fidem obirem,
XXVIII, 449.

Condit solem, XX, 239. —
soles, LII, 13. — condunt oblivia
mentem, I, 166. — vestigia culmi,
XXXIII, 187. — conderet artus,
VIII, 228. — condidit se vetustas
pectore, XVII, 92. — condet la-
cem, XL, 13. — condere barathri
imo recessu, III, 379. — virus
in alto, XXII, 35. — condens lu-
mina, CI, 126. — condentia nu-
bila calum tenebris, XLVII, 2.
— condetur arena vili, III, 371.
— condita funera, III, 155. —
mœnia, X, 183.

Conditor tertius urbis, XX, 83.

— patriæ, XXXIX, 20. — re-
deuntis ævi, XCV, 1.

Non Condonat improba litera
opes absentum, XXII, 147.

Confert Triviæ, XXIX, 141.
— munera, LXXII, 12. — con-
tulit dies vitam imperiumque, VIII,
153. — aves, XVI, 16. — non
plus rebus, XXVIII, 204. — ve-
ctigal, XXIX, 64. — contulimus
fila pensis, XXII, 334. — con-
ferre piacula supplicio, V, 518.
— collata acies si fuisset, V, 186,

- Confessus secreta rubor*, X, 9.
 — *consilium*, XX, 325. — *soce-*
rum, XXXV, 230. — *crimina*,
 XXXIX, 12. — *confessa palam*
coruscus vultus, CCLXXXI, 359.
 — *confessæ plausu dominam*,
 XXIX, 81. — *confessos hostes*,
 XXVIII, 249.
Conficis bellum, VIII, 634.
Ne Confidas virtute paterna,
 XXXI, 133. — *confidere rebus*
elatis, V, 440. — *confias loci in-*
genio, XXXIII, 140. — *sororem*
præsidio, XXXVI, 229. — *hac*
(sorte), XLVI, 10.
Confinia Libræ, III, 366. —
rupit Nereus, XXXIII, 142. —
gemina vitæ, XLIV, 70.
Confirmat ituros dictis, XV,
 424. — *confirmavere triumphi ju-*
stitiam, VIII, 98.
Configit gentibus, XXIX, 229.
configunt lapsu, XX, 26. — *magno*
tumultu, XXXI, 113. — *confixerit*
armis, XVIII, 411. — *configere*
turres, XXXV, 152. — *agmina*,
 XLV, 27. — *configitur magna ira*,
 XX, 358.
Confluit potestas, XX, 66. —
confluxit populus, XXI, 154. —
in parvos artus, XCV, 15.
Confringas animum ovanter,
 XXII, 69.
Confundit notas, XVII, 134. —
confundat turbæ proceres, X, 200.
 — *confundere cuncta luctu*, V,
 17. — *sacra profanis*, VIII, 239.
 — *nec confusus honos*, XXXVI,
 9. — *confusa rursus natura*,
 XXXVII, 61.
Congeries vasta metalli, V, 135.
 — *sincera bonorum*, XVII, 136.
 — *congeriem rudem*, XXII, 10.
 — *patriam reponit*, XLIV, 93.
Congesta mens, XXXIII, 4.
Congressus consilibus, XXVI,
 157. — *congressum, profugum*
nunciat, XV, 12.
Congrua mundo judicat prin-
ceps, XXI, 89.
Coniferi apices, XXXVI, 398.
 — *coniferis ramis*, XXXIII, 203.
Conjectis scopulis, I, 106.
Conjugium tuum, XXIX, 190.
 — *quæ tale sequatur*, XXXIII,
 120. — *Dianæ sperat*, XXXVII,
 41. — *conjugii fidem*, XXIX, 28.
 — *tanti securæ*, XXXI, 57. —
conjugio levavit tædas, VII, 156.
 — *dignum generum*, XXI, 73.
 — *conjugiis daret puellam*, XL, 54.
Conjungit hunc mihi stas, XXX,
 5. — *conjunge te choro*, CI, 3.
 — *conjungi orbis cœperat*, XX,
 546. — *conjunctus (vicinus) in*
axe calido, I, 37. — *conjuncta saluti*
rerum caussa patris, XXVIII, 119.
Conjurat in arma, XV, 331. —
in te genitor, XXXV, 237. — *con-*
jurant Furis, XXXIII, 39. —
conjuret Tellus, XXXVII, 55.
 — *conjuravere nimium sorores*,
 XXXVI, 199. — *conjurantis are-*
næ, XXVI, 163. — *conjurati venti*,
 VII, 98. — *recedunt*, XIX, 15.
 — *conjuratum ærenum*, XXVI, 49.
Conjux debita, XXIX, 84. —
Capaneia, XXIX, 151. — *dabi-*
tur, XXXIII, 67. — *vel natus*
fuerit, XXXVI, 58. — *conjugis*
ornatu, XVIII, 200. — *pudicæ*,
 XX, 90. — *simulatæ*, XX, 181.
 — *ululatus*, XXVI, 625. — *fidæ*,
 XXVIII, 100. — *conjuge pulchra*,
 XV, 169. — *vix visa*, XXI, 118.
 — *cum astrigera*, XXVI, 245. —
te dignæ Furis, XXXV, 219.
Connexuit angue vestes, III,
 118. — *connectens Isthmos*, XXVI,
 189. — *connectitur anguis*,
 XXXVII, 81.
Connixis manibus, XXXVII, 67.

Connubiale carmen, VIII, 651.
— vectigal, XL, 18.

Connubium fratris, XV, 310.
— celebrat, XLVIII, 27. — connubii cantus, XXI, 3. — egeret, XXXIII, 34. — connubia despondent aliena sibi, V, 321. — ardua, X, 27. — onerant donis, X, 165. — barbara subeunt, XV, 191. — mille, XV, 441. — retinet partu, XVIII, 72. — prolem laturo, XVIII, 494. — jungit, XXII, 355. — te nec ulla fallunt, XXXI, 54. — sancit, XXXI, 129. — firmit, XXXV, 231.

Consanguineo sinu, XXXIII, 105. — consanguineus acies, V, 237. — consanguineos thalamos, VII, 154. — figuret, L, 21. — consanguineis auctoribus, I, 267. — armis, XV, 286. — hastilibus, LIV, 245.

Consendant rostra secures, XXIV, 201. — conscenderet curru Capitolia, XXIV, 33. — conscenderet æthera, XXI, 141.

Conscidit amictus, XXXVI, 149, 150.

Conscius sibi factorum horror, XX, 503. — ævi defuncti, XLIV, 40. — formæ, LXX, 9. — consciarupes, I, 125. — terga, XVIII, 507. — præcordia, XXVI, 372. — mens laudis, XXVIII, 593. — fati Ætna, XXXV, 7. — noxæ, XXXV, 258. — sortis, XLVI, 8. — alieni cæli, XLVII, 14. — partus mater, XCVIII, 15.

Consensus gravior, XV, 301. — consensus pares, LI, 18.

Consenuit luctibus nostris, XV, 156. — consenuisse nemus æquum videt, LII, 16.

Consequitur stridorem, XX, 175.

Conserit dextram, XV, 353. — astris fastigia, XXIV, 134. — con-

sere te eques in turmas equitum, VIII, 349. — consita æra columnis, XXVIII, 49.

Conservatæ aquæ, LVIII, 6.

Consederat cespite, I, 114.

Considit in colle, XXVIII, 238. — considunt apices, XX, 350. — considit regnum Rhodano, XXVI, 300. — considerare jussi, XXXVI, 8.

Consilium novi, XV, 318. — intra legentis, XXI, 77. — pacis, XXIV, 123. — reperit, XXVIII, 235. — texisse, *ib.* — ferat, XXVIII, 309. — consilii iniqui, XVIII, 158. — fides, XXVI, 486. — consilio firmata, III, 7. — punire, XVII, 229. — stetit ira minor, XXI, 335. — maturo rerum momenta regens, XXVI, 117. — non sine currere, XLIX, 80. — consilia matris despecta, XXXV, 266. — consiliis patriis, XV, 47. — peperit, XVIII, 369. — orba, XIX, 58. — hunc redde, XXIV, 216. — mutatis, XXVIII, 182. — his ubi animos inanes elusit, XXXVII, 36.

Constitit ante ducem, XXII, 275. — Phlegethontis ad undam, XXXVI, 391. — consistere possit virtus, XX, 75.

Consona regna, XXII, 69. — telæ fila, XXXV, 42.

Consors adjuncta Tonanti, I, 128. — imperii, X, 277. — consorte duplici fultus, VIII, 204. — te, XXVIII, 58. — redempto, XXIX, 12.

Consortia damni, XVIII, 189. — somni, XXXV, 368. — regni, XCV, 3.

Conspectum urbis, LXXXV, 1.

Conspiciam te permitte, XXII, 406. — conspiciare decorus, XXIV, 195. — conspectior solito ires, VIII, 567.

Conspicuus ibas, XXI, 44. — fulgeret, LXXII, 7.

Conspirat orbis, XV, 3. — conspiret regnum, XVIII, 398. — conspirent elementa sibi, VIII, 286. — Tartara causæ propriæ, XXXVI, 64. — conspiravere in favorem ducis, V, 119. — conspirantes tulissent, XV, 213.

Constantia æqualis, V, 289. — instruit, XXII, 108.

Constantinus videbit, XX, 83.

Constituunt numina, XVII, 83. — constituisse moram, IV, 16.

Constitit omen tot cladibus, XX, 37. — constare quod non vis, CI, 42.

Constringit in unum, XXXI, 186. — constrinxit res in arctum, XXVI, 491. — hiems, LIX, 5. — constringens artus, CI, 136.

Construxit opus, XXXIII, 239.

Consul eas in omnes annos, XXVIII, 659. — vices impleret, XXVIII, 432. — centenus, XXVIII, 391. — verus patriæ, XXIV, 220. — diis proxime, XXIV, 130. — arduus, XXII, 401. — fortissime, XXII, 386. — succurre, XXII, 318. — patricius, XX, 561. — solvit pœnas, XIX, 9. — quater, XVIII, 489. — Eutropius, XVIII, 414. — spado, XVIII, 296. — tempora polluit, XVIII, 286. — Serranus, III, 203. — proveheris, VIII, 154. — cingeris, VIII, 580. — assiduus, VIII, 641. — ovans, XV, 32. — in mediis quæsitus aratris, XVII, 9. — per populos, XVII, 332. — procedat, XVIII, 27. — futurus, XVIII, 105. — consulis amor, XVI, 10. — nostri lumina, XVII, 278. — cruorem, XVIII, 483. — omina, XX, 9. — castrati, XX, 49. — omen, XX, 487. — novi, XXII,

223. — consule duplici, I, 203. — Augusto, VIII, 4. — numeroso, VIII, 580. — te, VIII, 636; XLI, 13. — audito, XVII, 271. — continuo, XVII, 339. — eunucho, XVIII, 8. — lustrandi fasces, XVIII, 21. — nobilior, XVIII, 310. — sub sterili, XVIII, 496. — se, XIX, 9. — hoc, XX, 32. — digni patres, XX, 137. — tali, XX, 321. — Stilichone, XXI, 9. — primo Bruto, XXII, 323. — optato, XXII, 377. — viso, XXVIII, 643. — computat annum, LII, 11. — de consule miror, XVIII, 231. — consulibus gravatis, XXII, 319.

Consulis omnia patres, XXII, 297. — consulit radios, VI, 7. — hanc, XX, 92. — longe remotis, XXII, 47. — consuluit natura sibi, XLIX, 33. — consule cunctis, non tibi, VIII, 294. — Venerem, LXIX, 6.

Consultat nutricem, XXVIII, 566. — consultare primos suorum jubet, XXVI, 480.

Consumis florem juventæ, III, 141. — consumit placido numine, XXII, 428. — te Rhene, Tethys, XXVI, 336. — consumeret annos, XXXIII, 34.

Consurgis alacer, VII, 111. — consurgit opus, XLVIII, 31. — consurgeret tiaras, VIII, 216. — consurgere tectis, XXVIII, 544. — comam solitam gemmis, XXIX, 3. — consurgens novem in ora Tirmavus, XXVIII, 198.

Contagia privætæ sortis nulla passus, VIII, 123. — defendas ignava, XVIII, 490. — sæva patitur, XLIV, 10. — adimis, XCVIII, 26.

Contemneret æquor, V, 123. — contemnere fasces, XXII, 233.

— nisi contemnor, XL, 10. — contempta fides, XXI, 235. — contempto jure, X, 337. — contemptum Strymona saltu, XXVI, 178. — contemptis ignibus, XLIX, 20.

Contemptu liber erat Eutropius, XVIII, 132.

Contenta uno volatu transiluit hasta, XX, 169.

Contentus honesto parvo, III, 200. — solo terrore, XXII, 25. — abi nocte tua, XXXV, 221. — contenta suo aspectu, XXXVII, 93.

Contentus litore pontus, VIII, 287. — limite medio Phœbus, *ibid.*

Conterrita mensis, I, 171.

Contexit Chalcedona nidor, XX, 451. — contexuit imperium, V, 52. — contexere verum, XVII, 86.

Conticuere chori, XXXIII, 208.

Contiguo hosti parcite, V, 219.

— contiguas hosti aquas, VIII, 481. — pruinæ, XXXIII, 168.

Contingit vestem, XCIX, 15.

— contingat mihi Roma, XXVIII, 87. — contigit honor, I, 62. — gloria, I, 276. — annibus aut scopulis, XXVI, 175. — contingere multis, XVII, 144. — licet, XXII, 162. — crystallæ, LXI, 1.

Continuant australe latus, XX, 242. — gaudia, XXI, 1. — continuare dies epulis, IX, 4.

Conto pepulit, XXI, 111. — protento, XXVIII, 270. — contum tendere, VIII, 540. — contis pars hispida, VII, 137. — nititur, XXVI, 484. — rescissa gloria oris, XXVI, 586.

Contrahit plagarum anfractus, V, 379. — contrahitur stupefacta metu, VIII, 244.

Contraria passus, XX, 268.

Contremuit nutrix (Electra), XXXVI, 192.

Contristat frigore, XXXIII, 263.

Contudit conamina, VIII, 627.

— contudimus Marte Suevos, XXI, 191. — tanta nec clade Tanain, XXVI, 603. — contunditur ictu uteris, XXXVI, 427. — contusa sidera, XV, 496.

Convallē Scythica, XXXVII, 22.

— convallibus roseis, XXXVI, 85.

Convenit sacra caterva, II, 16.

— in unum, VIII, 578. — in te, X, 315. — conveniant (alloquuntur) te benefacta tua, XXVIII, 387. — fruges, æraria, miles, XXIX, 65. — animæ, XXXV, 308. — convenere domus insignes fascibus, XXXI, 60.

Conventum parem cælo præbuit aula, XXVII, 26.

Convertat in se iras, VII, 104.

— converte fœdera, XXXIII, 65.

— converti fata loco, XXVIII, 208. — conversa in matrem querelis, XXIX, 100.

Convexo tegmine, LX, 1. — convexum circi gradibus vulgus, XXVIII, 614. — convexa parat stellis, I, 242. — per magna sequi, III, 367. — senserunt necem, V, 454. — Arctoa, VII, 170. — moturæ comæ (Jovis), VIII, 201. — poli, XV, 2. — resonant, XXIV, 190. — Noti, XXVIII, 177. — scirent, XXVIII, 542. — patent medio sereno, XXXV, 91. — obnubit, XLIV, 78.

Convicia vaga, XXXIX, 10.

Conviva accitus perit, XV, 171. — miratur, XXII, 167. — moriens, LXXVII, 11.

Convivia mensæ, I, 253. — lasciva pueris sonant, XXII, 141. — grata peragunt Manes coronati, XXXV, 328.

Convocat Superos, XXXVII, 42.

Convulsa feror, XXXVII, 128.

Conum altum crispare, VII, 194.

Copia facilis regni, V, 297. — non sufficit, VIII, 468. — tua vincit fontem *Hermi*, XXIV, 231. — tibi tanta creandi, XXXIII, 108. — oblimat mentes, XXXVI, 29. — vincit, XLI, 6.

Coquus hic, XX, 351.

Coralia vellit, X, 169.

Cordia sanguinei, VIII, 241. — retusi, XX, 48. — cordi proxima ulcera, XXVI, 120. — pecus, XXXI, 49. — corde (sapientia) longævo frenatur juvenus, I, 155. — sub imo, III, 43. — resolutio, XX, 233. — delubra tenens, XXII, 31. — in ipso, XXVI, 577. — metitur raptus, XXXV, 12. — sub corde diem referres, XXVIII, 581. — corda solvere nectare, I, 248. — effera, III, 225. — remitte, IV, 14. — minantia, V, 284. — remitti genitor cæperat, XV, 132. — respirare sinas, XX, 116. — decorem non capiunt, XXIV, 132. — rigeat ferro, XXVI, 303. — dedidicere metum, XXXII, 10. — ferrea, XXXIII, 226. — mortalia, XCV, 10. — illi in corda tumultus redeunt, XXVI, 212.

Cori rabidi, XII, 42. — corum violentum, XX, 5. — coris madidis, V, 222. — conceptis, XV, 495. — coros Sarmaticos pati, I, 132. — graviter pluviali frigore flantes, XLVII, 3.

Corintho flagrante, V, 190. — flagranti, XXVI, 612. — *Corinthu* servaturas classes, VIII, 462.

Cornelia taceat, XXIX, 42.

Cornipedis docti, V, 180. — cornipedem reges, XI, 11. — anhelum, XXI, 377. — pascis, XXVIII, 183. — cornipedes sub juga mittit, I, 82. — vulnerat, III, 311.

— in ære latentes, XXVIII, 570.

— umbone ferit, XXXV, 224. —

cornipedum saltus, XXVI, 217.

— strepitu, XXXVI, 236.

Cornix graditur litore, XV, 493.

Cornu spicula tendere, VII, 49.

temperat deos amor, X, 75. —

bifido, X, 146. — roseo, XXII,

463. — nobile, XXIV, 318. —

præciso, XXVI, 595. — truncato,

XXIX, 176. — inflexo, XXXIII,

228. — parvo tempora signatur,

XXXV, 54. — intento, XXXV,

206. — dubio *Cynthia* vanescit,

XLIV, 38. — sævum taurum, CI,

135. — cornua aurea (*Eridani*),

XXVIII, 162. — *Istri*, XXVI,

603. — rara apparent, XXVI,

413. — procera surgunt, XXIV,

291. — taurina, I, 221. — rauca,

V, 58. — dexteriora, V, 174. —

in se redeuntia, V, 375. — tendi

æquius, VIII, 325. — *Rheni*,

VIII, 652. — associant malis,

XV, 481. — profert, XVIII, 352.

— assurgunt, XVIII, 387. —

canagelu, XX, 164. — se flectunt,

XX, 420. — aurea tollentes, XXII,

353. — sonuere reducta, XXXI,

144. — præbebit velis, XXXVI,

367. — eripiunt capris, XLV, 37.

— lentescere cogunt ignibus, *ib.*

— ducentia portum, LXXXV, 3.

— cornibus necdum firmatis, VIII,

384. — submissis, VIII, 576. —

infractis, XXI, 221. — fractis,

XXIV, 24.

Cornus immensa, I, 122. —

vulnere satiatur, III, 353. —

avita, VIII, 520. — micuit excussa

rubigine, XV, 212. — accommoda

bellis, XXXV, 107.

Corona dotali, X, 272. — vin-

cire, X, 336. — molli, XIII, 2.

— sacra chori, XXVII, 16. —

socia stipant, XXXV, 56. — in-

jecta, XXXV, 150. — coronæ en-
siferæ, V, 393. — pensabunt fa-
cta, XXIV, 76. — Dictææ, XXIV,
208. — caligantes marcebant,
XXXVI, 247. — coronam juga-
lem, XXIX, 184. — coronis mi-
stis, XV, 183. — Palamoniis,
XVII, 288. — roseis evincta,
XXI, 87. — magnis, XXIX, 189.
— coronas geminas, X, 203. —
lapidum igne distinctas, XXII, 92.
meritis bello tribuere, XXIX, 81.
— marcentes quassare, XXXI, 96.
— corona civica Augusto suspensa
supra fores, XXIV, 75.

Coronat dominum terra, I, 115.
— te natorum turba, XXXIII,
108. — sese, XXXV, 140. — co-
ronatus ore gemino (Janus),
XXVIII, 641. — coronati Manes,
XXXV, 328. — coronatis vere
quadrigis, XXII, 423. — corona-
tos vapores, XLIX, 45.

Corporea figura, XCV, 5. —
corporeos in ortus, XXXIII, 62.

Corpus non dissociabile, V, 238.

— destituit, XXI, 28. — durum,
XXII, 205. — regni, XXII, 202.
— non unum, XXVI, 447. —
per unum, XXXVII, 112. — co-
actum desere, XLIV, 53. — omne
feræ, XLV, 25. — corporis abun-
dans, XX, 381. — arbitriis,
XXII, 133. — umbras, XXVIII,
512. — fragilem usum, XLIX,
85. — arcti inire vias, XCVIII,
5. — dissimiles perferre modos,
XCVIII, 10. — corpore in omni,
XVII, 48. — toto, XVIII, 398.
— pingui, XX, 444. — pretioso,
XXII, 451. — de humano, XXVI,
254. — de arcto, XXXIII, 46.
— solo tremendus, CI, 107. —
cognato, LVII, 1. — toto, LVIII,
3. — corpora immersa cruore, I,
112. — obscena visu, III, 226.

— inhumata, XV, 395. — celeri
crescentia nexu, XVII, 320. —
obruta morbo, XX, 12. — la-
niant, XXII, 213. — inimica vol-
vens, XXVIII, 209. — nigrantia,
CI, 109. — in functa, XCVIII, 20.

Corrigis fontes, XVII, 221.

Corripis guttura, CI, 57. —
corripit taurum, CI, 136. — cor-
ripiens guttura, CI, 96.

Corruerat facies, XVIII, 111.
— corruerant propugnacula putri-
bus saxis, XX, 278.

Corrumpit mores, III, 47. —
auras, XXXV, 202. — corrumpit
uterum, XVII, 304. — corrump-
tentia sensus dona, VII, 187. —
corrumpi munere nullo, XXII,
330. — corrupta flamina, XLIX,
91. — corruptas dapes, XX, 328.

Corsica vitatur, XV, 506.

Cortex Niliacus, XXXI, 123.
— cortice in arboreo, XXVIII,
240. — exili, XLIX, 46.

Cortina quidquid mugit fatidico
recessu, LXXXI, 2.

Coruscat adamante, I, 99. —
Pangæa juga, XXXVII, 67.

Coruscus frater, III, 373. —
corusco infecta ostro, I, 264.

Corvinorum catervæ, remeate te-
nebris, XVIII, 460.

Corvo cętante ligustris, XVIII,
349.

Corybas Cybeleius, VIII, 150.
— non impulit ense, XXXIII,
208. — Corybantes truces omen
obstupere, XX, 285.

Costis perfossis, XXVI, 255.

Costo nec sicca frondescunt vi-
mina, X, 95.

Cote novat falces, XXII, 194.

Cothurni luctus, XVIII, 299.
— cothurno majore, XVII, 314.

Crassum illustrat, XVIII, 503.

Cratera parant, XXXV, 344.

— crateres spirent, X, 197. — crateras graves, XXVI, 611.

Creavit natura, XVIII, 338. — Cybele, XXXVII, 18. — quid-
quid crearas, XCVIII, 8. — cre-
asse numen, CI, 45. — creandi
copia, XXXIII, 107. — creante
nullo, XLIV, 24. — creatur te
donante, XXXIII, 60. — creatus
æquæva cum majestate, VIII, 122.
— sine teste Nilus, XLVII, 13.
— creatum didici sensive, XXII,
309. — necdum creati, XXXVII,
6. — creatos festa luce, I, 143.

Credit sic pietas, XXVIII, 434.
— non credit aratro, XXII, 197.
— quod servet, XXXVI, 223.
— credam vela mari, LXXIV, 4.
— credas intrepidus, XXII, 61.
— credidit se undis, XXXII, 5.
— credidimus certamina pugne
uni, XXI, 365. — crede seni,
XXVI, 493. — credite gentes,
XXVI, 568. — vel pretio, XCII,
4. — credere cunctatur, XV, 8.
— se muris, XX, 44. — se cam-
po, XXVIII, 247. — si fas est,
XLI, 11. — quis possit? XCVIII,
29. — crederis veniens, XXII,
399. — credi plurima permittens
timor, XXVI, 228. — numen
dignus, CI, 11.

Crematur sponte, XLIV, 57.

Crepan't hosti catenas, XX, 435.

Cres puer, LIV, 11.

Crescit titulus, XXII, 318. —
crescunt in cumulum, I, 110. —
crescebat pax, XXI, 202. — cre-
vit Ætna favillis, XXXVI, 398.
— crevere oracula eloquio, XVII,
35. — creverat in collem; XXXV,
103. — crescere sensit ungue pe-
des, terga juh'is, dentibus ora,
VII, 79. — non profuit Hydræ,
XXXIV, 41. — fibras, XXXV,
342. — crevisse ad culmina rerum,

III, 22. — se putat, XVII, 246.
— triumphos, XXII, 65. — se
videt, XXIV, 91. — tuis factis,
XXVIII, 103. — crescentis in æ-
getem belli, XXVI, 26. — cre-
scentibus undis, XLVII, 24.

Cressæ hirsutæ, XXIV, 300.

Creta resonabat, III, 289. —
reptata Tonanti, VIII, 134. —
jacuit, XVIII, 218. — vidit,
XXVI, 442. — victa malo cruen-
to, CI, 119. — Cretam æstus ha-
bet, CI, 128.

Cretæus ager, LIV, 7. — Cretæa
ab Ida, XXIV, 251.

Cretum Chimæræ de gente
leonem, CI, 76.

Crimen Superam, VII, 65. —
hoc eat in Mauros, XV, 288. —
sceleri reddidit, XV, 400. —
mandare, XVIII, 87. — famulis
latura, XVIII, 125. — Eoum con-
cidit, XXI, 8. — firmaverat an-
nis, XXII, 118. — omnibus
unum fuerit, XXII, 312. — justi-
tia pendat XXIV, 110. — imme-
ritum diluit, XXVI, 593. — pudoris
absolvens, XXIX, 30. — raptoris
acerbat, XXXV, 208. — ingemi-
nat, III, 181. — utramque tenet,
XLII, 4. — matris prodidit, LIV,
10. — quam grave erat, LXXIV,
10. — in crimen euntibus annis,
XVIII, 488. — criminis pœnæ,
XXXVI, 92. — crimine tanto lu-
xuriat, V, 71. — falso, XV, 170.
— servili, XVIII, 27. — cum
toto, XX, 38. — novo intactam,
XX, 128. — paucorum, XX, 594.
— maternò, XXVIII, 115. — si-
mili bacchatur, XXVIII, 192. —
crimina sæva, V, 8. — texuntur,
VIII, 494. — si desint, XV, 170.
— purget, XVII, 216. — surgunt,
XVIII, 398. — exquirere, XX,
59. — suadet, XX, 179. — regia

disquirat, XXI, 240. — pellunt, XXII, 100. — confessus, XXXIX, 12. — impia vitæ nostræ domuisti, XCV, 4.

Crinalis arundo, I, 217. — *murus*, XX, 284. — *crinali cultu*, I, 85. — *edera*, XXXIII, 17. — *crinales dentes*, XV, 137.

Crinigeri patres, XXVI, 481. — *crinigeri vertice*, XXI, 203.

Crinis multifidos sinuatur in orbes, XXXV, 15. — *divisus acu*, ib. — *crinem repexi jugales*, I, 3. — *madidum velat arundine*, XXVIII, 163. — *conspicuum diademate*, XXVIII, 560. — *val-lata sagittis*, XLVII, 23. — *de crine traxit sagittas*, VII, 21. — *crine concusso*, III, 67. — *Medusæ*, III, 281. — *retuso languida stella*, IX, 185. — *supino*, XXVI, 360. — *decoro Armenius*, XXI, 156. — *repezo*, XXII, 241. — *vago*, XXVI, 247. — *virgineo*, XXIX, 18. — *supplice verris humum*, XXIX, 224. — *minaci*, XXXIII, 233. — *feroci*, XXXV, 344. — *Apollineo*, XXXVI, 309. — *ferali*, XLVIII, 4. — *erecto*, LXXIII, 7. — *crines meritis ornat*, VII, 84. — *stellati*, VIII, 209. — *ligat*, X, 123. — *undosi*, X, 145. — *non sequant violæ*, X, 266. — *vagos*, XV, 496. — *pectebat*, XVIII, 106. — *sparsos religant*, XXXV, 324. — *laceros divellere Phœbi*, XXXVII, 39. — *crinibus vibratis*, V, 108. — *laceris*, XVII, 169. — *ora protegis*, XX, 119. — *rutilantes*, XXI, 38. — *flavis*, XXXI, 127. — *subrepat humor*, XXXVI, 251. — *retro solutis*, XXXVI, 383. — *e flavis unum jaci-t*, XLIV, 55.

Crinise, tuos fontes, XXXV, 37.

Crinitus Suevus, VIII, 655.

— *ephebus*, XX, 404. — *crinita sagittis Meroe*, X, 222. — *flamma*, XVII, 112. — *hydria Tisiphone*, XXXIII, 39. — *jubis*, XXXVI, 218. — *crinitos inter famulos*, XV, 184.

Crispare conum, VII, 194. — *crispatur purpura*, VIII, 553. — *pampinus*, XXXI, 4. — *vestis cinctu*, XXXV, 33. — *crispentur serica*, XXVIII, 577. — *crispata buxus*, XXXV, 110.

Crispo gramine colla densatur, I, 216.

Crista resurgens, XV, 210. — *tegit frontem*, XXXIII, 182. — *cristæ laquearia tangunt*, XXII, 277. — *pacato fulgure vernant*, XXXV, 147. — *cristis rutilus*, VIII, 524. — *micantem galeam*, XX, 108. — *cristas hostiles sus-pendit*, III, 346. — *picturatas*, XXVIII, 575. — *roseas tendunt*, XXXIII, 14. — *prætentas aperit*, XXXV, 226. — *rutilas declinat*, XLVIII, 50.

Cristatus scandebat, XXI, 127. — *apex*, XLIV, 19. — *cristati mariti*, XXIX, 217. — *cristatum radiis Titana*, XXXV, 51. — *cristatis turmis*, VII, 133.

Crocea prata, I, 273. — *cro-ceum diem*, XX, 529. — *croceis ignibus*, XXII, 467.

Croco infecta velamina, X, 211.

Cræsi solium, III, 198.

Croceum pollentem solio fregit Cy-ri victoria, XVIII, 213.

Nec Cruciastis me opes captæ, XXVIII, 282.

Crudelis dapibus in ipsis mini-ster, XV, 175.

Crudescere morbus incipiens, III, 301.

Crudus cibo, XV, 445. — *cruda indole*, VII, 43. — *virgi-*

nitas non sexum fatetur, XXIV, 246.

Cruentarint Strymona, X, 310.

Cruentus semper ibat Alcides, LVIII, 535. — remeat, XXVIII, 478. — juba visque, CI, 92. — cruento malo, CI, 119. — cruentum mugit, III, 65. — cruentæ jubæ, I, 93.

Cruor quesitus, III, 77. — illicitus, III, 78. — virgineus, XIV, 27. — regum rarus, XX, 478. — in arenam servetur, XXIV, 271. — in venis stat, XCIX, 16. — cruoris quantum, III, 361. — cognati, VIII, 363. — tanti jactura, XX, 118. — parvus, XXII, 28. — multum, XXXVII, 84. — cruorem invisum haurire, XXVI, 604. — multum sparsere, XXXVII, 84. — cruore immersa, I, 111. — pueri, V, 27. — uno, XXIX, 157. — cruores barbaricos, V, 232; VIII, 631. — Libycos diffundit aliena valle, XXVIII, 620.

Crure tenus, XXIV, 248. — crura liventia, XX, 343. — pinguntur, XLIV, 20.

Crystallaferuntlynce, XXXVII, 7. — lubrica, LXI, 1.

Cubile Pharium Proteos, X, 50. — castum, XV, 326; XXXVI, 163, 276. — nunquam transgressa, XVIII, 419. — hibernum dabat, XXI, 130. — gramineum, XXIX, 92. — junxisse, XXXI, 32. — nox tangens, XXXV, 363. — cubili duro, VIII, 138. — membra levant, XX, 436. — cubilia structa musco, I, 212. — surgant opibus, X, 226. — fraudum, XXII, 214. — prædura, XXVI, 459. — surgunt floribus, XLVIII, 29. — cubilibus excutitur, V,

Culinæ ligna cedere negant membra, XVIII, 127.

Culmen utrumque tenes, XVII, 16. — regale, XXVIII, 64. — solidatur, XXXIII, 243. — culminis vetusti, XXIV, 108. — culmine e summo, V, 62. — dejectum, XIX, 5. — rerum ruituro, XXI, 142. — sub pastoralis, XXVI, 355. — de rerum, XXVI, 392. — fati revolutus, XXVIII, 133. — gemino, XXIX, 193. — legum fultæ domus, XXXI, 59. — sine culmine terra subidit, XXXVII, 72. — culmina ardua, I, 229. — ad rerum crevisse, III, 21. — ornatura Manes, V, 449. Romana, X, 317. — Romani Senatus, XVI, 7. — configunt lapsu, X, 26. — nova ædificat, XXII, 187. — Pythia, XXII, 401. — eadem, XXV, 3. — Cyclopium exstructa caminis, XXXVI, 118. — celsa, XL, 42. — culminibus majora tuis, III, 205.

Culmi surgentes, XXXIII, 187. — culmos poterat, VII, 200.

Culpæ nulli pervia pectora, XXVI, 130. — culpam unam subeant, XVIII, 477.

Culpas carmina, LXXIX, 1.

Cultore nullo teritur, XXXIII, 160. — cultores pios, XXXV, 285. — cultoribus illæsis, XXI, 344. — umbras dederit, XLIV, 29. — solitis, XLVII, 37.

Cultris Phrygiis, XVIII, 280.

Cultus gemmatus, VII, 204. — ornantur iaspide, VIII, 591. — hos feras, X, 173. — Latii, XXII, 366. — purpureos, XXVI, 610. — gemmarum sumere, XXIX, 223. — non mortales, XL, 31. — pulchros superat, XLVIII, 14. — regales, LXXII, 7. — cultu tali luxuriat, XXXV, 55. — armorum, XXI, 153. — humano, V, 42. — crinali, I, 85. — simplice,

III, 217. — divite, XLIV, 84.
 Cum fixis legibus, XXII, 436.
Cumana rupes, VIII, 147. —
Cumanæ vatis, XVIII, 11.
 Cumulat nil, XXVIII, 592. —
 cumulant laudes, XXII, 190. —
 gaudia, XXVI, 208. — cumulent
 æraria, XVII, 231. — cumularet
 opes, XV, 90. — cumulaverit
 ossa, XXVI, 514. — cumulante
 manu naturam, XXVIII, 50. —
 cumulantur opes, III, 193.
 Cumulus iste minacis invidiæ ca-
 dat, V, 249. — cumulo florum,
 XXXI, 4. — in cumulum cre-
 scunt, I, 110. — cumulum non
 parvum adjungis, XXVIII, 203.
 — cumulos repletos stragibus,
 XV, 39. — struis, XVIII, 222.
 — tantarum rerum, XXI, 11. —
 argenti, XXVI, 606. — Sabæum
 texens, XLIV, 43. — cumulis im-
 manibus, XX, 439. — exsangui-
 bus, XXXVI, 342.
 Cunabula parvis dedi, I, 144.
 — præbuit, VII, 17. — fovit
 Oceanus, VIII, 21. — pensat, III,
 303. — exterrēt, XV, 193. —
 prima, XVIII, 44. — quæ? non
 quæris, XXII, 123. — juris,
 XXIV, 137. — anni, XXVIII,
 651. — tua meruit, XXIX, 86.
 — prima puellæ, XXXI, 69. —
 Tethys præbet, XXXV, 46. —
 parat, CI, 65. — grata Tonanti,
 CI, 131. — post cunabula,
 XXXVI, 173.
 Cuncta tellus, I, 277. — pavet,
 XXXVI, 141. — pro cunctis,
 XCVIII, 29.
 Cunctaris adhuc? XX, 220. —
 cunctatur vota socer, X, 21. —
 credere voto, XV, 8. — cuncta-
 mur morati, XV, 369. — cuncta-
 here me, XXII, 284. — cuncta-
 bitur non Syrtis, XXXVI, 322. —

cunctari veretur, XXIV, 355. —
 cunctando fregit, XXVI, 144. —
 cunctantem cogere certæ, XXII,
 226. — cunctantia per vada reptat,
 XX, 443.

Cunei discedere, XXVIII, 253.
 — cuneis immanibus, VIII, 625.
 — cuneos explicuit acies, V, 352.
 — theatri, V, 398. — densari
 æquius, VIII, 325. — dispositos
 recenset, XXXI, 87.

Cunis ne perdat avem æternam,
 XLIV, 62.

Cunnum lambere, LXXVI, 8.

Cupidineæ sagittas, X, 71.

Cupidis ab astris, XV, 253.

Cupido, depone ultrices phare-
 tras, LXIX, 5.

Cupido sibi cuncta petens, nil
 collatura, VIII, 248. — in jecur
 recessit, VIII, 249. — dira,
 LXXXIX, 1. — cupidine fervens,
 III, 100. — scelereum, XXI, 245.

Cupis prava, VIII, 259. — qui-
 cunque cupit, inops, III, 200. —
 concessio vixisse colonus, quam do-
 minus rapto, XX, 205.

Cupressus tumulos tectura,
 XXXV, 108. — geminæ capita
 tollebant, XXXVI, 370. — cu-
 pressos arsuras, XXXVI, 393.

Cura fatigat, I, 64. — diu ma-
 jora petens, I, 65. — Romæ, VIII,
 504. — sit unius viri, XVII, 56.
 — quæ mihi altera? XVII, 176.
 pudicitiz, XIX, 64. — ducis, XXI,
 122. — nec levior tuetur, XXII,
 78. — peregit, XXII, 305. —
 maxima vatium, XXIII, 4. — tua
 coegit, XXVI, 96. — addit signa,
 XXVI, 240. — naturæ non impar
 remordet, XXVI, 302. — tuorum
 si tibi manet, XXVI, 499. — Ba-
 bylonia, XXVIII, 18. — redu-
 ctum recepit, XXVIII, 100. —
 fortior obstat, XXVIII, 233. —

senum, XXVIII, 557. — mutua, XXIX, 108. — magnis coronis conjugium fit, XXIX, 190. — deside, XXIX, 226. — curæ insomnes, III, 38. — avidæ, III, 243. — Pæoniæ, XXVI, 121. — mortalis potentia, LXVIII, 3. — curam apponit populis, XVII, 66. — insignem respuat, XVII, 159. — tibi movit, XXIV, 238. — patrii similem agnovit, XXIX, 186. — curarum secreta, XXXIII, 214. curas verberare torquet, VIII, 251. — huic mandat, XX, 92. — incumbere, XX, 366. — patrias urgebat, XXI, 70. — ingentes dividia, XXI, 300. — ingentes pectoreolvebat, LXXXVIII, 148. — implacidas solabor, XXXIII, 110. — meas adduxere, XXXVI, 19. — laxat in otia, XLVIII, 23. — curis gravibus senilis animus, I, 154. — immensis, IV, 13. — æqualibus, VII, 7. — succedere meis, VII, 152. — tantis, X, 317. — vigilantibus, XVIII, 362. — vacuum, XXII, 142. — illius effectum, XXII, 253. — gravioribus obruta, XXVI, 226. — funestis animum vexare desine, XXXV, 277.

Curas pignora, XXII, 53. — curat non frigora aut nimbos leo, XXVI, 328. — curant perditas, XX, 584. — curarent Superi terras, III, 2. — curare humanum genus, XVII, 142.

Cureti genitor, LXXV, 4. — si quæris, LXXVI, 1.

Curetum enses, XX, 281. — strictos respicis, XXXV, 270.

Curia torva stipatur, III, 40. — effulget in castris, VIII, 10. — jungitur aulæ, XVII, 158. — candida, XVIII, 308. — æstuat, XIX, 58. — præfert, XX, 74. — versavit nomen, XXII, 300. — pellita

Getarum, XXVI, 482. — circumstipata ducibus, XXVIII, 596. — anni cunabula fovit, XXVIII, 652.

Curius pauper, VIII, 413. — Curii seges, XV, 3. — series, XXVIII, 457. — Curio victoria datur, XXVI, 132. — Curium canit, XXVI, 124. — Curii feram, XXII, 379. — Curios pugnaces, III, 203.

Curriculi superni gesta, V, 480. — curriculo sereno, XXII, 440.

Currit tricesima bruma, XXVI, 488. — in arva, CI, 100. — cucurri per tot populos urbesque, XXVI, 531. — cucurrit ad Alpes, XV, 377. — libra, XXI, 75. — rumor, XXVI, 200. — pedes, XXXVI, 185. — currere non sine consilio, XLIX, 80. — currentia munera, I, 45.

Currus ferreus, VIII, 17. — recepit imperium, VIII, 68. — non audit verbera, XVII, 187. — juga sulcabit, XX, 300. — floribus exstruitur, XXXI, 103. — feratur avius, XXXVI, 52. — quis? XXXVI, 430. — ignotas sparsurus aristas, XXXVI, 52. — surgit in aurigam, LXXXVII, 2. — currum junxere volentem, I, 77. — cruentum, XXII, 371. — laurigerum, XXIV, 20. — subiere, XXIV, 286. — præcedere, XXVIII, 551. — nox prosequitur, XXXVI, 243. — in currum vir redit, LXXXVII, 5. — curru juncto, III, 348. — pio splendebat, VIII, 205. — tacito, XV, 214. — Mygdonio, XVII, 300. — egit, XVIII, 217. — cruentato, XX, 104. — vesano, XXI, 100. — paterno, XXVIII, 166. — vectus eodem, XXVIII, 579. — marino, XXIX, 166. — Tænario, XXXIII, 1. — rapitur, XXXV, 204. — volucris fertur, XXXV, 247. — Lethæo

vehitur, XXXVII, 46. — membra terit, XXXVII, 83. — ro-ranti, XLIV, 4. — currus Auso-nios, V, 82. — pios, VII, 130. — agit, VIII, 607. — geminos exor-net, XV, 344. — Pierios, XXI, 23. — ducti, XXVI, 109. — somnia aurigæ, XXVII, 5. — an-teirent oppida, XXVIII, 377. — sanguine respersos, XXVIII, 396. — nigros illuminat, XXXV, 227. — altos revocant, XXXV, 318.

Cursus rotarum, I, 101. — tran-quillus, III, 45. — solennis (tem-poris), V, 47. — vagos, VII, 181. — tam celer explevithonores, XVII, 58. — ætherios, XVII, 126. — diversus ad austrum, XX, 262. — stabiles, XXII, 435. — in novos, XXII, 475. — mihi tenditur, XXIV, 275. — non solis hic equis, XXVIII, 618. — secundos festi-net, XL, 21. — quam varios fle-ctant, LI, 3. — cursum rapit, XVIII, 375. — continuum ten-dere, XXVIII, 291; XX, 466. — cursu præpete, III, 262. — præ-cipiti, V, 186. — vincere plani-tiem, VII, 47. — transmittit are-nas, XX, 311. — uno, XX, 568. Zephyris nunquam cessura, XXIV, 252. — volucris, XXIV, 321. — converso, XXVI, 529. — fulmi-neo, XXVIII, 469. — ferroque secutum, XXIX, 169. — sollicito, XXXIII, 29. — præcipiti, XXXV, 311. — rapido perstringere, LXXIII, 6. — cursibus ævi te præ-fecit, VIII, 621. — actum toties ver, XLIV, 28.

Curvamina dorsi fracti, V, 413.

Curulis violata, XVII, 266. — curuli dignum iter, XVII, 17. — curulem venerare, XXIV, 6. — obtulit, XXIV, 87. — curules du-cat, VII, 2. — sacras humeris ve-

ctura, VIII, 13. — primas, VIII, 158. — deposuit, XVII, 260. — gestare, XVII, 278. — fœdere, XVIII, 26. — quemcunque vexere, XVIII, 449. — sequi, XVIII, 473. — flagratis, XXII, 264. — serva-tas, XXII, 279. — advectæ, XXVIII, 431. — agnoscunt Ro-stra, XXVIII, 645.

Curvavi flumina, III, 159. — curvavit germina frontis, XXXIII, 129. — curvaverit dentes, XXIV, 306. — curvare sinus, VIII, 462. — curvantur brachia, LXXXVI, 4. — curvata tumore planities, XXXV, 101.

Cuspis canduit, XXVIII, 345. — Mavortia, XXXVII, 87. — cu-spide turbet Hydaspem, I, 80. — foveat Gallos, X, 119. — tegit ar-ces, XXXV, 19. — trifida, XXXV, 181. — moritur, XXXV, 357. — sanguinea, XLVIII, 22. — pro-ferri, LXXVIII, 2. — cuspidibus parvis, LXXXIII, 4.

Custodia vigil, VIII, 324. — fida, XVIII, 80. — advigilat, XX, 418. — objecta Getis, XXXI, 88. — pignoris, XXXVI, 115.

Custos fidissime pacis, X, 333. — mundi, XXII, 6. — vestibuli, XXII, 431. — imperii, XXIV, 206. — Romani ævi, XXVI, 232. — custode amoto, XX, 511. — custodes vesti dabantur, XVIII, 418. — custodibus nullis, XX, 210.

Cutis ævolaxata, XVIII, 110. — mota, XLV, 34. — cutem disten-dat echino, XX, 449. — armavit natura, LXXXIII, 3. — cute te-naci, XLV, 12.

Cyane supereminet, XXXV, 61. — quo? XXXVI, 190. — Cy-anen exanimem, XXXVI, 246.

Cybebe, flecte natum, XV, 120. — frenare leones optet, XVII,

301. — thiasos spectat, XX, 280.
— gavis, XXXIII, 210. — tur-
rita, XXXVI, 271. — Cybeben
habeas pro Marte, XVIII, 277. —
cunctantem ducens, XXIX, 18.
— compellat, XXXVI, 113.

Cybele stabat, XV, 130. — co-
latur, XVIII, 325. — subicit,
XXXVI, 134. — creavit, XXXVII,
18. — laudat leonem, LIII, 3. —
Cybelen turrigeram, XXXIII, 179.

Cybeleius Corybas, VIII, 149.
— *Cybeleia* æra, XXVIII, 259.

Cyclopia fames, XX, 377. —
tela, XXXIII, 97.

Cyclops Sicula ineude laborat,
VII, 192. — lumine fraudatus,
XXIX, 24. — trepidus, XXXV,
175. — nullus audet, XXXVI,
355. — Cyclopus spicula, XXII,
27. — manu tecta firmata, XXXIII,
236. — manibus fabricata tela,
XXXV, 250. — caminis exstructa
culmina, XXXVI, 117.

Cyni sodalis, XXVIII, 174.

Cynus vexit electra, XL, 12.

Cydon dirigat sagittas, VIII,
530. — Cydonas hinc morem bel-
landi traxisse, XLV, 46.

Cyllarus serviret frenis tuis,
VIII, 557.

Cyllenius Phœbi comes, XXII,
440. — ales, XXXIII, 77.

Cymbala ferre, XVIII, 279.

Cymothoe cingula ferebat, X,
166. — *Cymothoen* oblectantem,
X, 138. — facilem habebis, X,
143. — tangere non audet Triton,
XXIX, 127.

Cynthis inhospita saxa, VIII,
137. — de vertice, XXIV, 259;
XXXVII, 120. — *Cyntho* mæsto,
XXXV, 245.

Cynthia decolor saucia vento,
VIII, 427. — damnet, XI, 17.
— nitebat, XV, 228. — vaescit,

XLIV, 38. — simulata redit novo
mense, LXVIII, 10.

Cypros si Eutropium habet,
XX, 21.

Cyprus naufragio memoranda,
XIX, 72. — *Cypri* latus Eoum,
X, 49. — sub litore, XIX, 52.
— *Cyprum* reliqui, X, 254. —
respiciens, XIX, 76.

Cyrneis jugis, XXIV, 314.

Cyrni inhospita saxa, XXVI,
218. — *Cyrnon* retentat ultima,
XVII, 203.

Cyrrhæa, v. *Cirrhæa*.

Cyri tiara, III, 198. — victoria,
XVIII, 213.

Cytherea removit, X, 122. —
salutat, X, 251. — mater, XV,
128. — erret, XXII, 439. —
legit Hymenæum, XXXI, 31. —
aggreditur nurum, XXXI, 124.
— tibi fatebor, XXXIII, 214. —
hortatur, XXXV, 119. — venit,
XXXVI, 208. — pudoris noti,
XXXVI, 274. — maritum rapit,
XLVIII, 31. — insula, XIX, 62.

Cythereia sub juga, XXIX, 119.

D.

Daci jaculum, VII, 28. — *Da-*
cis mistis, III, 310. — fractis,
VIII, 318.

Dacica arma, XXVIII, 335.

Dalmatiae frondentis, V, 38. —
arva teruntur, VII, 120. — lucos,
XXIV, 302.

Dama fugacior, XX, 440. —
damas errabant per flumina, I,
169. — concordes, XXXIV, 27.

Damastor sævus, XXXVII, 101.

Damnas Helenen, XXIX, 148.
— damnes cunctos, XX, 594. —
damnat voce reos, VIII, 90. —
regia, XIX, 35. — damnet præ-
sentia vultu, XV, 174. — quæ

linea Phœben, XVII, 130. — nocentes, XXIV, 111. — Lache-
sis, XLIX, 93. — damnant ani-
mo, XX, 135. — frustra Aliac-
mona, XXVI, 179. — damnaret
ad pecudum ritus, XXXVIII,
152. — damnaret ad pecudum ri-
tus, XXVIII, 152. — damnavit
votum, III, 169. — luctu, XXXV,
240. — opes tenebris, I, 43. —
Mycenas, XV, 399. — damnare
recessu, XXXVI, 213. — damna-
tura nocentes, XXXV, 302. —
damnatur arenæ muneribus, V,
395. — damnabitur glacie, I,
170. — damnata sepulchris,
XXXVII, 59. — solis vapore lo-
ca, XLVII, 17. — damnati fato
populi, XXVI, 43.

Damnosa gaudia, VIII, 333.
— mors, XXVIII, 297. — da-
mnosum onus, XLVI, 23.

Damnum flebile, V, 46. — nec
revocabile, XX, 488. — sarciri
potest, XXII, 315. — numeri
pensat, XXXIII, 126. — damni
consortia, XVIII, 189. — securi,
XX, 52. — securus, XXVIII,
219. — damno aucturus pretium,
XVIII, 48. — tenui, XXVI, 5.
— damna perpeusus, I, 258. —
pudoris, VIII, 85. — pudoris
turpia, XV, 188. — Libyæ,
XVIII, 408. — minus consueta
movent, XX, 149. — in sua
ruebat, XXVI, 543. — intulit,
L, 45. — damnis privatis, VIII,
499. — Illyricis, V, 201; XV,
453. — geminis libera, XXII,
384. — succubuit, XXIV, 144.
— coactus, XXVIII, 205. — lu-
naribus Oceani, XXVIII, 499. —
suis incendia nutrit, XXXIII,
163. — acerbis urgere, XXXVII,
20. — quid superest? XXXIX,
26. — doleat, L, 45.

Danaen latentem, XVIII, 82.

Danai fugere, XVIII, 333.

Dant locum, XXXVI, 389. —
dabant cautum exempla, VIII, 77.
— jurgia, XV, 296. — dedit er-
rare, III, 43. — ignorare, XXII,
262. — tales voces, XXXV, 233.
— dabis insueta, I, 159. — de-
deris reges, XXI, 238. — dederit
cladem, XXXVI, 197. — partus,
XXXVII, 56. — natos, *ib.* — de-
derint fratres cruorem, III, 79.
— dare te mallet, XI, 6. — qua
datur, XXIX, 110. — advexisse
prædam, XXXVI, 337. — dabi-
tur pugnando, XXXVII, 15. —
dari venum, III, 179.

Danubius ingens, XVII, 235. —
ferret inultus, XXVI, 523. — cu-
nabula puellæ, XXXI, 70. —
Danubii ferocis terga, V, 27. —
ripæ, VIII, 52. — parentem,
XXVI, 331. — populis, XXVIII,
228. — Danubio teste, XX, 583.
— Danubium tranare, VIII, 623.
— triste rigentem, XXI, 126.

Dapes riguisse, III, 167. —
inemptas, III, 207. — corruptas
variassæ, XX, 328. — instaurare
nectare, XXXVI, 216. — dapi-
bus paratis indulgere, I, 151.
— optimis recoletur dies, I, 262.
— perpetuis, XX, 388. — futuris,
XX, 445. — indulgentem, XXII,
144. — religata, XXVIII, 472.

Dardanii soli, XLIX, 68.

Darium peremptum, XXXIX, 17.
De more, I, 159, 255; III,
345, etc. — de pulvere turpat ca-
nitium, XIX, 25. — de conjugē
gemina, XLVIII, 37.

Dea prosilit, III, 129. — con-
sequitur, XX, 174. — fruitur te,
XXII, 12. — sibi posceret ædes,
XXVIII, 3. — deæ conveniunt,
XXII, 227. — ædes, XXXIII,

200. — frugiferæ, XXXV, 138. invitæ cessere, XXXV, 232. — rediere, XXXVI, 245. — deam gessi, XXXVI, 417. — didicit cum morte, XXXVII, 108. — mandasse, XL, 43. — dearum castarum gressus, XXIX, 125. — colloquio, XXXVI, 213. — deas sensit adesse, XXXIII, 269.

Debellator Britanni litoris, VIII, 28.

Debellavisse bipenni, XXXVI, 79. — debellasse deum, X, 116. — debellatum Persen, XXI, 372.

Debet vitam amori, XXVIII, 610. — debetis mihi tot populos, XV, 461. — deberet majora, XXIX, 196. — debere plus fate-mur, X, 335. — vitam populi, XXIV, 77. — debetur tibi, XXXIII, 61. — debentur fatis, VII, 190. — debitus ultor, III, 369. — debita pridem victima, V, 276. — reddi, XV, 70. — con-jux, XXIX, 84. — cælo proge-nies, XXXVII, 53. — vota can-nant, XL, 62.

Debilis Orion, I, 28. — Arcas, LXXVI, 4.

Debilitat Istrum, XXVIII, 220. — debilitatur amor, XLI, 12.

Decedam nec territus, V, 21.

Decepta solertia, XCVIII, 13. — deceptum axem, XXIX, 168. — deceptas in arces, XXXV, 166.

Decernere cestu, I, 238. — decernite nefas, III, 61.

Decerpere robur, XXVIII, 250.

Decertatos labores, XXI, 21.

Decet sopor ora, XXXI, 6. — decent labor pulvisque, VIII, 551. — decerent frena, LXXII, 9. — decuit plus error, X, 106. — to-ga loricæ locum, XXII, 367. — miseram, XXXVI, 297. — te ta-men non, XXXIX, 8. — quid dece-

bit fecisse, occurrat tibi, VIII, 267.

Decidit domitus arcu, II, 1. — sponte carina in fluctus, VIII, 91. — pondere, XX, 442. — decidat annis, XLIX, 73.

Decii impensi, XVIII, 451. — lituos, XXVI, 130. — Decios pulchros, I, 147. — venerare ruentes, VIII, 404.

Declinat verbera flexu, XXI, 288. — urnam, XXXV, 70. — declinare me laurea Getici belli potest, XXVIII, 385.

Decolor imber, XX, 41. — Acheloius, XXIX, 175. — lapis, XLVIII, 10.

Decoquat iram, XX, 349.

Decor solus conficeret bellum, XI, 39. — ille manet? XXXVI, 435. — decoris oblita, XXVI, 305. — decorem corda non capiunt, XXIV, 132. — genero latura, LXXIII, 15.

Decora aliis fuerint, XVII, 215.

Decorat mundum, I, 193. — decorare fatentur, XXII, 289.

Decrescit Trinacria, XXXIII, 189. — breve lumen, XLIV, 36. — decrescere campus incipit, V, 373. — numerus, XXVIII, 251. — lilia, XXXVI, 241.

Decreto togæ, XXI, 330. — decreta Senatus, XXIV, 86.

Decurrat trabeata domus (Mal-lii), XVII, 338.

Decus effluxere, I, 52. — æthe-rum, VII, 175; XXVIII, 169. — sublime, X, 40. — virorum, XVIII, 298. — immortale, XX, 282. — rapiat, XXII, 181. — deæ, XXIV, 287. — vile, XXVI, 294. — erexit horror, *ibid.* — Romanum reparate, XXVI, 571. — eburnum non sic ardet, XXXIII, 272. — armentis tabulique, XXXV, 209. — tale, XXXVI, 213. —

commune Italise, XLIII, 1. — immortale rerum, XLIV, 64. — perenne, L, 48. — egregium tulit, XCI, 4. — o decus, o requies, XXXVI, 416. — decoris prisci nil perdit, XXIV, 89. — decori profecit, XXVIII, 533.

Decutit Auster frondes arboribus, XXXV, 309.

Dedecorant mores, XXI, 27.

Dedecus animarum, V, 520. — ævi, VII, 65. — evadere, VIII, 82. — longi ævi, XV, 278. — oris, XVIII, 120. — Eoum, XVIII, 239. — transeat Alpes, XVIII, 433. — dedecoris pellendi, XXII, 299. — dedecori tibi scribere? XLI, 24.

Dedidicere metum, XXXII, 10.

Dedignata teneri rabies Tyrrhæna, XXXIII, 149.

Deducunt gressum, LI, 13. — deducere Jovi, XXXVI, 174. — deducens atavum Nervam proles Ælia, XXVIII, 420.

Defecto hoste, XV, 248. — defectum æquor, XLVII, 37.

Defectum causis meantem, XVII, 130. — defectu luna laborat, XLVIII, 3.

Defendunt lucum, XXXI, 17. — defendas contagia fascibus, XVIII, 490. — defendet natura deum, CI, 41. — defende his miseram cavernis, XXXVI, 106. — defendite matrem, XXXVII, 28. — defendere terras, XXVI, 176. — nos contra non possumus, XXXV, 235. — arcem, XXXVII, 150. — defensurus morbos, XXIV, 171. — defensus arundine, XXIV, 305. — plaga, XLIV, 8. — defensa gelu glacies, XXXIII, 167. — defensos locos, CI, 101.

Defensantejuvenco, XVIII, 386.

Defensor utrique sufficis, XX, 599. — defensorem reversum,

XVIII, 257. — defensores terrarum, III, 80.

Defessi verberare, XX, 351.

Deficimus queruli, XXVI, 161. — deficient animi, XX, 486. — rivi, XXXVI, 238. — deficerent ignes, XXXVI, 400.

Defluxit lumina terræ, XXVI, 486. — defixæ hospite pulchro, XXI, 56. — defixo malis animo, XXVIII, 259.

Deflet malum, XXXVI, 159. — deflere cædes, III, 250. — labores, XX, 191.

Defloruit gratia, XVIII, 75.

Defluat quantum arti, XVII, 186. — humor, XX, 17. — defluxit in rugas, XVIII, 39. — capiti turris, XX, 283. — tacito lapsu ad terram, XXXI, 40. — gratia, XXXIX, 23. — defluxere cervicæ jubæ, XV, 364.

Deformat sese, XVIII, 307.

Deforme mereri, XXII, 99.

Defossi verberare terga, XX, 351.

Nec Defuit omen, XXXIII, 265.

Defuncti ævi, XLIV, 41. — defunctas figuras vident, III, 128.

Degener exiit Istrum, XX, 203. — degeneres visus, VI, 9.

Degeneraret patri, VIII, 367.

Degere securum, XX, 19.

Degustat singula, XVIII, 362.

Dejanira fuit pretium, XXIX, 173.

Dejicis artus, XXXIV, 39. — arcu ayes, CI, 73. — dejicit se non ingenium atrox, XXVIII, 230. — dejecerit hostem, XXVI, 164. — dejecerat terror, III, 256. — dejecta malis frons, XXVI, 376. — cervicæ, XXVIII, 180. — advolvor genibus, XXXVI, 297.

Delapsa per auras, III, 55.

Delectus miseri, XXVI, 463.

Delere nomen, III, 233. — una ruina, XXI, 96. — deleta mihi ante

fretum profana pagina, XXII, 303.

Delibant æquora plantæ, X, 152. — delibasse cibos, XXVI, 351.

Deliciis regificis, VIII, 338. — delicias excute, XX, 147. — arenæ, XXIV, 317.

Delicta domas, XVII, 222. — levant, XX, 8. — tegebat claustris thalami, XX, 553. — sceleurum luas, XXVI, 503.

Delius luget, XXXV, 136. — Delia litora, XXIV, 59. — sic cœpit, XXIV, 261. — festinat, XXXV, 206. — te pepulit silvis caris, XXXVI, 285.

Delie, IV, 6.

Delos Latonia, VIII, 133. — fateatur, XI, 8. — prælata, XXIV, 256. — in stamine errat, XXXV, 34. — conterrita, XXXVII, 125. — Deli loca non errantia, I, 185. — Delo melior regio, VIII, 135. — stare licet, CI, 62. — Delon largitur, XXXIII, 136. — trepidam rumpere, XXXVII, 115.

Delphi taciti, VIII, 144. — canunt, XVIII, 328. — Delphis securis, IV, 5. — cessantibus, XXVIII, 26. — potiora oracula, XXVIII, 36.

Delphica delubra, XXXV, 246. — laurus, XXXVII, 34.

Delphina frenat, X, 156. — advectum silvis, XVIII, 355. — vecturum, XIX, 73.

Delubra communia templi, XLVIII, 24. — tenens corde, XXII, 31. — Numæ, XXVI, 101. — tot circum videt, XXVIII, 43. — fulgentia senatus, XXVIII, 74. — Jovis, XXVIII, 504. — mo-veri cernuntur, XXXIII, 7. — vesana gemunt, XXXIII, 205. — Delphica tacebunt, XXXV, 246.

Deludet amorem, XXII, 398.

Demens ambitus, VII, 186.

Dementia cadet, V, 99. — robusta vetusque, XV, 15. — concidit, XIX, 19. — in jaculum mutat, LXXVIII, 1.

Demissa preces in humiles, XXXVI, 295.

Democritus risit, XVII, 90.

Demorer neu vos longe petito sermone, XXVI, 385.

Dentis numerosi, X, 102. — dente draconis concepto, XXI, 319. — eburno, XXII, 256. — dentes crinales, XV, 137. — curvaverit, XXIV, 306. — immanes, XXIV, 346. — secti in tabulas, *ib.* — eburnos vellit, XLVII, 22. — dentibus lunatis, CI, 107. — ora crescere sensit, VII, 79. — instrepit, XVII, 222. — tremendum, XXIV, 318. — ereptis, XXIV, 350.

Densa unda mucronum, XLV, 23. — densi nimbi, I, 45. — densum æthera, XXVIII, 47. — densis terroribus, XX, 462.

Dentatis dare solebat, XVIII, 437.

Depascitur artus, III, 302; XLVI, 11. — depastus frondes sonipes, XXVIII, 239. — depastis juvenis, CI, 77.

Dependet amictus nodo, LXXXVIII, 1. — dependent animæ, XXII, 433. — tergora, XXXVI, 340.

Deploratum vulnus, XXVI, 562.

Depone timorem, CI, 51. — deponere famam in dubium, XVII, 184. — depositoluxu, XXXV, 301.

Depositum tantum reservat, XXII, 60. — servasse, XXVIII, 585. — meum levius celet Trinacria, XXXVI, 120.

Deprecor te per florem ævi tui, V, 145.

Deprendit in arce, III, 355. — deprendam signa, XXXVI, 431.

— deprendere si quid veri valet, XLVIII, 8. — deprensam Veneris artes, XXXV, 266. — deprensas marmore lymphas, LXI, 3.

Depulit Rufinum, XV, 305. — depellere fluctus, V, 12. — mundo, XXXV, 252. — depulsam bello fameque, XXII, 389. — depellendos ad hostes dum jaculum quæreret, XXXVII, 102.

Desævit in omnes, XVIII, 182.

Descendimus altius ense in jugulum, XXVI, 601.

Descivere apes, XXVIII, 262.

Descripserat axes, XVII, 275.

Deseris arces, I, 129. — deserit thalamos, I, 213. — insula æquor, XXXVII, 63. — deserat fortia cæpta, V, 200. — deseruite, XXXVI, 420. — deseruit æthera, XXXIII, 139. — desere sortem alienam, XXXV, 220. — corpus, XLIV, 54. — deseritur ripa Tagi, XXIX, 115. — desertus ab omni gente sua, XXVI, 88. — deserta aula, XXXIII, 109. — regia mansit, XXXVII, 118. — desertos toros, XXXVI, 164.

Deserta Noti, XXI, 179. — repetunt, XXI, 355. — Trinacria, XXXVI, 289.

Desidis aurigam, XVII, 187. — deside cura, XXIX, 226.

Desidiæ tradas, XXII, 67. — desidias molles, VII, 40. — desidii indulgere, I, 151.

Desinat rogatus, XX, 318. — desiit esse meus, XXVIII, 312. — desisse rabiem, XX, 526.

Non Destitit servitium, XVIII, 43. — desiste vereri, XXXVI, 304.

Desolatus et expes, XXVIII, 271. — desolata Mænala, I, 186. — atria, XXXVI, 154. — domus, XXXIX, 24.

Despectat urbs Chalcedonias are-

nas, V, 55. — despectant vertice lucum cupressus, XXXVI, 375.

Despectus nimius juvat, XVIII, 138.

Desperare vetas, XXI, 342. — desperata luce, XXVIII, 293.

Despicias vatem, XLI, 11. — despicit cives, XXIV, 219. — iras, XXXV, 213. — despexit utramque, XXXIII, 137. — despicior tantum, XXXVI, 100. — despicitur omne futurum, XX, 51. — Metaurus, XXVIII, 501. — despecta consilia, XXXV, 265.

Desponderat puellam, XL, 53.

Despuit ignem, XXXV, 52.

Despumat rutilas arenas, I, 54. — salem, XLIX, 58.

Destinat aris, XLIV, 94. — certum ictum, XLV, 32.

Destituit corpus, XXI, 28.

Desudat pestem, III, 304. — balsama, XXXI, 123. — desudet virtus, XX, 602. — desudant Marte cohortes, XXVI, 280. — desudatis judiciis, XVII, 11.

Desueta artibus priscis, XV, 50.

Desuper vox infremuit, V, 384.

Detegis ortus primos, VII, 178. — sæcula, XVII, 191. — detexit jugera campi, XXXV, 339. — detexerit lux ortus, XXXIII, 220. — detecto hoste, XV, 248.

Detergunt fletus, XX, 375. — detersit somnum, XXXI, 27. — detersum maculas ire, XX, 11. — detersa nubila, XXVIII, 539.

Deterruit oris, XXVI, 141. — deterrita casu, XXVIII, 93.

Detestata locum, XXXVI, 440.

Detinet æqui gloria, XX, 204.

Detondent falces, XXVIII, 389. — detonsa Sicambria, XVIII, 383.

Detorsit grypha, XXVIII, 31. — habenas, XXXVI, 242.

Detraxit gremio, XXXI, 125.

— detraxerat sensum, V, 48.

Detrectat onus, XXXIII, 155.

Detrudit finibus, III, 191. — in artus suis, V, 487. — rure colonos, XV, 198. — detrusimus orbe te medio, V, 309. — detrudens murmura, XVII, 315. — detrudor ad Erebi hiatus, XXXV, 259. — detruditur tyrannus, XIX, 21. — detrusus Italia, XXVI, 79.

Detulit amor, XXIV, 195.

Deus ornatu novo gravior, VIII, 585. — effulgens, XXVIII, 179. — dei proles, XCVIII, 1. — dei adventum, XXXIII, 9. — vultum, XLIV, 93. — mater, CI, 49. — ardentis, LXXII, 4. — summi vox sensusque, XCV, 2. — deo quo hæc effecta? XV, 14. — habitante, XXVIII, 36. — deum testatus sudore, VIII, 574. — durum magnumque, X, 116. — dispergit revocatque, XVII, 73. — nonsprevit, XL, 23. — metus monstret, CI, 24. — natura defendet, CI, 41. — monstrare, XCVIII, 12. — se esse probat, XCIX, 6. — dii Getici, XXVI, 528. — deorum arbitri, XX, 160. — excubiis, XXVIII, 43. — urbem, XXVIII, 186. — jura, XXXVI, 272. — quemcunque læsimus, XXXIX, 21. — leges, LXVIII, 5. — diis proximus, XVII, 227. — diis proxime consul, XXIV, 130. — deis secundis, XXVI, 53. — deos instabiles, V, 441. — præsentibus docuere triumphis, VIII, 99. — famulos recepit, VIII, 199. — Roma recepit deditque, XV, 132. — nullos cecinisse, XX, 47. — hortantes, XXVI, 544. — quales meminimus, XXVII, 24. — armavere carmina, XXVIII, 349. — silvestres, XXXI, 19. — futuros expectat, XXXV, 371. — toto mundo arcessere, XXXVI, 2. — livescere vel no-

cuisse, XXXVI, 28. — domitura pubes, XXXVII, 14. — credunt vicisse, XXXVII, 37. — solos fas habuisse, XL, 32. — auctores, XLIX, 82. — dii quibus iratis crevi, XV, 116. — bene, XV, 346.

Devehit nativo meatu, XLIX, 55.

Devenere locum, XXXIII, 235.

Devehit ad terram, XIX, 74.

Deveza rupe, XLIX, 53. — devexior dies, XVII, 57.

Devinxit Laconas, XXIX, 108.

Devius meatu, XVIII, 15.

ardor XXXIX, 8; L, 45. — Phlegethon, XLIX, 72. — per devia Ponti, XV, 490. — rerum, XXVI, 174; XXXVI, 316. — latebrosa, XXXV, 169. — silvæ, CI, 90.

Devoret urbes, V, 323.

Devotum æquor, X, 176. — devotior nobis, XV, 290.

Devoeas illis iter anni, I, 158.

— devota toro regina, VIII, 645. — messis cibo castrorum, XXIX, 61. — brachia, V, 368. — devoto milite, VIII, 120.

Dextera æra petens ludo concessa vagatur, V, 436. — lenonia, XIX, 61. — segnis ad ferrum, XX, 395. fida, XXI, 38. — exsanguis torpet, XXIV, 326. — eripuit leto urgenti, XXVI, 41.

Dexteriora petunt, LI, 14.

Dextra ferox in vulnera sævit, LXXVIII, 3. — nunquam maculetur, LXXVII, 13. — pronuba, XL, 54. — inermis, I, 28. — quo regatur sidere, VIII, 423. — ingens promittitur, VIII, 522. — potenti, XIII, 7. — sedare tumultum, XV, 133. — dextræ argutæ, XVIII, 370. — Athamantæ, III, 81. — dextram da tangere, XV, 231. — vocato conserit, XV, 352. — contingere, XX, 66. — complectere, XXIV, 7. — complexa

virī, XXXI, 128. — puellæ tradit, *ib.* — laxat, XXXV, 142. — victricem ligat, XLVI, 22. — exserit, L, 15. — dextris cruentatis, XXVI, 619. — dextras sociat, III, 223. — sperniane tuas? V, 262. — in bella parant, XXXVII, 7.

Dextro jam cessent Siria sidera, CI, 124.

Diadema præsumptum, VIII, 167. — gravibus baccis intextum, X, 167. — resume, X, 259. — diademate sacro, VII, 84. — cingere comas, XXVIII, 65. — diademata mundo sparsit, VIII, 19. — petit, XXII, 360. — fratrum, XXIX, 57.

Diana tibi suspendit arcus, VIII, 160. — confessa forte tibi, XXXVI, 306. — Dianæ humeros, X, 270. — acies, XXIV, 258. — arma habitumque, XXXVI, 216. — conjugium, XXXVII, 40.

Dicavit ora, XXV, 8. — templa, L, 42.

Dixit tacendo, XVII, 90.

Dictæa Lycaste, XXIV, 276. — arva, CI, 121. — ad litora, CI, 133. — Dictææ coronæ, XXIV, 208. — Dictæis oris, VIII, 135. — Dictæas urbes, XXXIV, 33.

Dictator rusticus, XV, 112. — Serranus, VIII, 415.

Dictet carmina, XLIX, 4. — dictare paratus, XXI, 302. — dictatur facinus, V, 169.

Dicto parere, XXXIII, 113. — vel tenui læsit, XXXVI, 284. — dicta talia dabat, XXVI, 580. — fervida reportet, XXXIII, 76; XLI, 9. — irrita venti ferant, XXXVI, 134. — talia ad superos dedit, LXVIII, 2. — dictis horisonis, III, 85. — talibus Venus suum agmen affatur, X, 189. — instigat euntes, XXVI, 559. — pro-

cacibus movere iræ, XXVIII, 246.

Diducit Gangen, XVII, 236. — diducta Britannia nostro mundo, XVII, 51.

Dies intercisæ, I, 172. — semper honoratus, I, 261. — allatura requiem rebus finemque laboris, V, 331. — quum sæviret, VIII, 65. — idem vitam contulit imperiumque, VIII, 154. — dabatur mundo, VIII, 176. — longi stare videntur, X, 15. — optatus aderit, X, 45. — pauci, XV, 103. — divitibus metuenda, XV, 168. — quodcunque devexior ambit, XVII, 57. — totos indulgere theatris, XX, 87. — longa, XX, 245. — egit, XXVIII, 58. — omnes pluviis turbaverat Auster, XXVIII, 541. — rapta, XXXIII, 96. — nondum pura, XXXV, 2. — nullus non minatur, XXXVI, 125. — transfluxere, XLII, 5. — ventura rubet, XLIV, 5. — diem violare flatu, III, 63. — umbrasse telis, V, 122. — sustinuit, VI, 12. — splendore ingeminat, VII, 136. — avertit, XV, 400. — accendit, XVII, 78. — Gadibus ortum, XVIII, 354. — croceum, XX, 529. — diffundere, XXVIII, 191. — sub corda referres, XXVIII, 581. — gravatum fœdat nube, XXXIII, 162. — meraserat unda, XXXIII, 274. — ne crede amissum, XXXV, 282. — lustrare, XXXVI, 316. — optatum celebrare, XL, 51. — cogis sufferre tuendo, CI, 115. — metitur, LII, 14. — ignotum meruisse, XCIX, 10. — die expellere, III, 378. — largo, X, 248. — optato, XVII, 277. — calido, XXII, 257. — ipso, XXVI, 450. — uno rependit, XXVI, 633. — sollicitante hiemes, LX, 6. — diebus totidem quot vos in annis, XXI,

195. — *continuis*, XXIV, 190.

Differs vincere, XVIII, 500. — *tanto tempore*, XXIX, 1. — *differt commoda tempora*, III, 315. — *spicula in scopulos*, XXII, 27. — *differt arcum*, XVII, 296. — *differt iter*, XXVIII, 459. — *distulit arma*, XX, 598. — *distulimus sæcula*, XXII, 454. — *distulerat tempus*, XXII, 317. — *differ prælia in juvenem*, VIII, 385. — *differ te manum avidam*, V, 248. — *differri preces*, II, 357. — *dilata tempora*, XXI, 375. — *perjuria patris*, LXXV, 5. — *dilato mucrone*, III, 236.

Difficilis reversis (*Italia*), XXVIII, 144. — *potuisse mori*, CI, 111. — *difficiles contingere terris anni*, XXII, 450.

Diffidit se amari, XXII, 182.

Diffuxit gratia, XL, 23.

• *Diffugiunt Nymphæ*, XXXV, 204. — *diffugiens olor stagna nudavit*, XXXI, 110.

Diffundit cruores, XXVIII, 620. — *diffundat sese in actus*, XX, 120. — *diffudit se vigor*, XXVI, 436. — *diffundere diem*, XXVIII, 191. — *diffusa Noto cæsariem*, XXXV, 248.

Digerit imperii fata sub senatu iudice, XXVIII, 591.

Digito erranti, XVII, 317. — *digitis intentis*, XXVI, 257. — *remissis*, XXXI, 39. — *mollibus*, XXXVI, 217. — *digitos Auroræ*, X, 270. — *voci aptet*, XX, 362.

Dignarismole orientem, XXXIX, 34. — *dignatur Amor figere reges*, X, 76. — *dignare forum*, XXVIII, 422. — *dignatus scripsisse*, XLI, 23.

Dignus quem legeres, X, 307. — *haberi*, XVIII, 63. — *credi numen*, CI, 111. — *dignata te feror*,

XXII, 288. — *coli Scythiæ templis*, XXXVI, 283. — *dignum fieri, taceri*, XXXVI, 312. — *dignos supplicio letoque*, XX, 516.

Digreditur templis (*Ceres*), XXXVI, 137.

Dilabitur cometes, XXXIII, 231. — *dilapsus honos*, XV, 363. — *amor*, XVIII, 75. — *in æquor*, XXXVII, 114.

Dilantant artus, V, 408.

Dilectus equorum, XXIX, 190.

Diligo pauperiem, XC, 2. — *diligit grandia*, XVIII, 361. — *diligimus pariter*, X, 331. — *diligeris parcus*, XXII, 148. — *o nimium dilecte deo*, VII, 96.

Diluit sanguine crimen, XXVI, 593. — *diluit facinus*, XX, 23.

Dimittit collem, XV, 522. — *dimisit fera montes*, V, 394.

Dimovit nebulam, XVIII, 390.

Dindyma fleverunt, XX, 173.

— *fundunt Sangerium*, XX, 262.

— *ululantiæ Gallis*, XXXV, 369.

Dinumerare tempora, XXIV, 3.

Diomedæ ausis, XXVIII, 479.

— *Diomedæos equos*, XXXIV, 12.

Diomedis equi, III, 254.

Dionææ fraude, XXXV, 5. —

Dionææ telæ, XXXI, 102.

Dione deserta, XXXVI, 433.

Dipsades dominantur, XV, 151.

Diptycha eburnæ, XXIV, 347.

Diræ deformes, XXXV, 218.

Diræa tela, VIII, 533. —

Diræis in arvis, XXI, 320.

Dirigis affatus mihi nullos, XLI,

1. — *direxit spicula*, III, 81. —

dirigitur beatum, XVII, 96.

Diriguit, V, 391.

Dirimit justis fontes, V, 478.

— *diremit forma*, LXXXVII, 3.

— *dirimi exiguo tramite*, V, 350.

Dira numina fugantibus herbis, XXVIII, 327.

- Dirueret oppida, XXI, 340.
 Ditibus exuviis, XXII, 372. —
 spumis, XXXV, 96.
Ditis jura, III, 69. — domos,
 V, 522. — severi, XXXIII, 225.
 — patrum sacra, XXXIII, 264.
 — nota, XXXIII, 284. — sub
 aula, XXXV, 365. — Ditem flexit
 amor, XXXIII, 26. — Dite sub-
 acto, XXXV, 13. — cum Dite fe-
 rens, XXXV, 160.
 Discedunt aliae, XXXVI, 254.
 — omnes, XXXVI, 313. — di-
 scessit hiatu, XXXV, 187. — di-
 scessere locis justis, XXXIII, 249.
 — discedere possit a nostro sensu,
 I, 173. — rectum, III, 178. —
 tectis jubet, VII, 142. — longe
 optet, XXVI, 221. — turmae,
 XXVIII, 253.
 Discrevit multum, XXXIII, 248.
 — discernere proprios alumnos ne-
 scit, VIII, 211. — discernens patris
 gaudia parvis, XXVIII, 364. —
 discernetur nullo limite, III, 381.
 — discreto gradu, XXVIII, 636.
 — discretas urbes, I, 228.
 Discis arenas, XVIII, 32. —
 discit æquor servare quietem,
 LXXXV, 5. — discat coactus,
 XV, 449. — propius, XVII, 95.
 — disceret ignes primos, XXII,
 74. — didicit regnare, XXIX, 49.
 — cum morte deam, XXXVII,
 108. — didicere magistro eventum,
 XX, 489. — vinci, XXVI, 11.
 — pati occasum, XXXVII, 12.
 — discite orbi, VIII, 228. — di-
 scite non temnere Romam, XXVI,
 647. — nostrum munus, XXXI,
 130. — consortia somni unani-
 mis, XXXV, 368.
 Discolor legio, VIII, 7. — an-
 helitus, XXXV, 193. — hiatu,
 XLIX, 40.
 Discors orbis, XXVI, 565.
 Discordia nutrix belli, III, 30.
 — quatit mundum, VII, 64. —
 in fratres nascitur, XV, 236. —
 solvit, XVII, 74. — inter partes
 fuit, XX, 540. — quum fremeret,
 XXII, 81. — cessit, XXIV, 48.
 — Romana, XXVI, 288.
 Discrepat laurus, XXVIII, 28.
 Discrimen tentare sui, VIII,
 435. — multifidum arat, X, 3. —
 obsessi habet, XV, 101. — letale,
 XXIV, 102. — discriminis quan-
 tum, XVIII, 401. — discrimine
 leviter juncto, X, 267. — dubio,
 XXI, 194. — supremo, XXI,
 376. — pulso, XXVI, 13. — du-
 bii leti, XXIX, 164. — nullo,
 XXXVI, 411; LXXXVII, 4. —
 exiguè separat, XLIV, 71. — di-
 crimina vocum, V, 107. — fati,
 V, 474. — quædam sunt, XVIII,
 29. — magna, XXVI, 295. —
 per tot, XXVIII, 97. — adeunda,
 XXVIII, 459. — parva, XXXIII,
 144. — sexus dabat, XXXV, 28.
 — rerum, XXXVII, 62. — nova
 præbens, L, 25.
 Discriminat nodus pectus, I, 90.
 — ordo potestates, XXVI, 39.
 — æquora, XXVIII, 290. — aer
 pugnae spatium, XXXVII, 74.
 Discurrit meritis acumen, XXXV,
 201. — discurrat habenis longis,
 LI, 5. — discurrere per tot par-
 tes, XXI, 310. — per mare, per
 terras, XXXVI, 50. — discur-
 rens ventus, XXXIII, 171. —
 discurrit in gyros, XXVIII, 633.
 Discursus vatum, VIII, 143.
 — discursibus lascivis, XX, 100.
 Discussit arbore nidum ventus,
 XXXVI, 144. — discussa sene-
 ctus, XXVIII, 534. — discussas
 per auras, I, 124.
 Disci error, XXXV, 134.
 Disjuncta legio, V, 257.

Dispar multum priori, XX, 412.
 Dispariles in artus, LIV, 9.
 Dispensia noctis, XVII, 120.
 — famæ, XXVIII, 452. — sortis
 patior, XXXIII, 100.

Dispergit deum, XVII, 73. —
 iram, XXXVI, 267. — dispersit
 manus, XXIV, 140. — dispergere
 gemmatos cultus, VII, 204. —
 opes, XX, 85. — lucem, XXXIII,
 8. — dispersa comas, XXXIII, 55.

Disponit maniplos, XV, 417.
 — disposuit nefas, V, 26. — dis-
 ponere classes, XXI, 307. — dis-
 ponitur princeps rerum, XVII,
 70. — dispositus mundus, III, 4.
 — dispositum bene terris, XVIII,
 157. — opus, XXVIII, 225.

Dispulit corpora, XV, 396.

Disquirir crimina, XXI, 240.

Dissensus acerbus, XV, 300. —
 civilis, XXVIII, 395. — dissen-
 sibus aulæ, XXII, 86.

Disseris verbis, VIII, 356. —
 disserat quis gaudia? XXVI, 454.

Dissidet quod semper, X, 314.
 — Nilus et Atlas, XV, 159. —
 ora plagæ Libycæ, XL, 56.

Dissidium civile, XV, 242.

Dissiliant galeæ, XXI, 136. —
 dissiluit vertex Ossæus Olympo,
 XXXV, 183.

Dissimilis quantum priori, XXVI,
 80. — sui, XXXV, 314. — dis-
 similem fratrique tibiue, VIII,
 355. — dissimiles perferre modos,
 XCVIII, 11.

Dissimulas succurrere, V, 164.
 — dissimulat regni ruinas, XX,
 307. — dissimulant socii, XIX,
 15. — dissimulata diu tristes re-
 pulsas, XXVIII, 361.

Dissipat ignis Idam, CI, 131.

Non Dissociabile corpus, V, 238.

Dissolvat semina, XXII, 462.
 — dissolvere leges, XXXIII, 63.

Dissona ritu barbaries, XVII,
 249. — semina partu, XX, 42. —
 linguis turba, XXI, 152.

Dissuasor honesti luxus mentes
 oblimat, XXXVI, 28.

Distendat quanto echino cu-
 tem, XX, 449.

Disterminat Asiam, III, 175.

Distillant per pectus aquæ Ti-
 berino, I, 222.

Distinguit acu caput, X, 284.
 — floris honos, XCIV, 2. — dis-
 tincta metallo faciem, XXII, 446.

Distrahit tot urbes, XVIII, 212.

Ditas cohortes, XXII, 149. —
 ditat fabula, VIII, 38. — ditabat
 auro, XXIV, 230. — ditare in-
 numeras hominum catervas, I, 44.
 — ditabere pomis, XXXV, 293.
 — ditari cœpere columnas, III,
 163. — ditandas tribus ad dona
 vocavit, XXVIII, 73.

Ditescit color in auro, XLIV,
 22. — ditescat arena, XVII, 308.
 — ditescant horrea, XXII, 396.

Ditionis Eoæ, XX, 350. — Ro-
 manæ terminus, XXIV, 160. —
 patiens, XXVI, 581. — sub di-
 tione, LI, 16. — ditione Latia,
 III, 292. — sub una, V, 106.
 — pro rerum stabili, VIII, 213.
 — celsa, XLIV, 88.

Divellere crines, XXXVII, 39.

Diversi feruntur exploratores,
 X, 135. — diversum onus, XVIII,
 208. — diversos ducens animos,
 XXXIII, 119.

Dives purpura, VII, 4. — ager
 frugum, XV, 809. — pectore ere-
 cto, XVIII, 306. — equi, XX,
 272. — pallet, XXII, 119. — di-
 vitis algæ, VIII, 597. — conchæ,
 LV, 2. — divite pompa, XXVIII,
 598. — se, XXXVI, 36. — ripa,
 XXXVI, 372. — cultu, XLIV, 84.

Diva potens, XVIII, 376. —

te mirabar, XXXI, 56. — Paphi, XXXV, 155.

Dividui curas, XXI, 300. — ex æquo, XXII, 93. — dividat hastas, V, 162. — divisit cladem in orbem, V, 25. — vultus faber, L, 26. — dividitur provincia, XX, 587. — divisa beatos efficiunt, XXI, 34. — terras suos innatos, XXXVII, 73.

Dividuis sulcis, I, 102.

Divinus labor, XXXVI, 157. — divina sorte genitum, XXXVI, 61. — divino fumo, XLIV, 96.

Divitiæ Marte perirent, XXVI, 624. — divitiis animosa suis virtus, XVII, 5. — surgat inertia, XXII, 131. — scelerum, XXVIII, 135. — undasce, XXIX, 71. — animi, XLI, 5. — divitias abdidit antris, I, 42. — reportet, XX, 190.

Sub Dio, XXI, 124.

Divortia planxit, XVIII, 65.

Diurno sensu, XXVII, 1. — diurnos cibos, XV, 71.

Divus abirem, XV, 292. — divi hortantes, XX, 57. — tui, XXII, 422. — dive parens, X, 300. — divorum duo procures, XV, 215. — optimus, XXVIII, 56. — divis tot, VIII, 647. — divos veros, CI, 61.

Doces nullum sentire laborem, XXIV, 207. — docet casus artesque, VIII, 423. — galeam mitescere, XXXV, 145. — servire lupatis, I, 82. — doceas ignarum vatem, I, 71. — consona regno, XXII, 69. — docuit vinci, XXVI, 140. — timor, XXXVII, 10. — docuere triumphi deos præsentis, VIII, 99. — docebo ab omnibus unum, XXVIII, 438. — doce sodalem eloquio, XLI, 20.

Dociles saltandi, XX, 341.

Doctus pollex, I, 177. — fallere, III, 105. — te audit, XXII,

68. — hærebat lateri, XXIII, 11. — sacerdos, XXVIII, 326. — docta facultas ingenii, VIII, 515. — docti magistri, XXVI, 277. — sales, XXXI, 65. — nisis, XLV, 34. — doctærupes, XXVIII, 34. — docto ordine, XXVIII, 633. — doctum fluens Aganippe, XL, 61. — doctissimus artis, XX, 381.

Documenta priorum, V, 307. — futuri, VIII, 141. — clara rerum, XVII, 47. — prima pecudis secutos, XLV, 48. — iustitiæ, L, 27.

Dodonea agmina, XXVI, 136.

Dodone celsa, VII, 177.

Dodonia quercus, XXXIII, 31.

Dolia fusa, LXXVII, 12.

Dolet mæsta, VIII, 253. — complexu caruisse, XXXVI, 112. — Venus, LXIX, 6. — doleat vetustas, XXII, 321. — doleant aures, XXVI, 206. — doluit fides, XXI, 235. — fortuna, XXXI, 80. — doluistis si quid pro me, XV, 328. — dolebis frustra voluisse, XXVIII, 427.

Dolonis indicio, XXVIII, 471.

Dolo gaudens, XXXV, 11. — dolorum genus omne, V, 506. — dolis occurrere, XXVIII, 237. — Bocchi Syllæve, XXVIII, 383. — armata, XXXIII, 221. — urere cuncta, *ibid.* — juvat naturam, XLVI, 8. — dolos tradente, III, 97. — evitare, XXI, 306.

Dolor afficit unus, V, 69. — sensu hæret in alto abditus, V, 280. — iret adhuc in verba, XV, 201. — in ore fuit, XXVI, 378. — quis tibi, XXVI, 623. — voci frena remisit, XXVIII, 266. — agebat terrorem, XXXIII, 83. — matris, XXXV, 37. — suspiria laxavit frenosque, XXXVI, 180. —

Faunorum Dryadamque, XXXVI, 381. — me duxerit, XXXIX, 6. — pacatur, XLIX, 100. — nec ullus erat, C, 9. — doloris Romani, XVIII, 374. — monumenta, XXVI, 615. — signa, XXXV, 122. — dolori concessa vita, III, 237. — novo, XVIII, 164. — dolorem lenire, V, 87. — occultum, XVIII, 36. — peperit, XXI, 379. — solatur, XXXV, 276. — dolore feritas creverat, XX, 178. — dolores præmissi, XXVI, 208. — justos patriæ, XXIX, 155. — certos habuisse liceat, XXXVI, 299. — Titanum, XXXVII, 2. — quos fecerat, pepulit, XXXIX, 49.

Domus delicta, XVII, 222. — domat telis, XXIV, 250. — pauperes victos, XXVI, 632. — luenies, XXXII, 12. — paupertas, LXXXIX, 1. — domuisti crimina vitæ, XCV, 4. — domuit virtutibus fortunam, I, 39. — gentes armis, XXIX, 59. — domuere Pœnum, I, 248. — domitura manus Gildonem, XV, 427. — deos pubes, XXXVII, 14. — domari vetat, III, 314. — domina terrore, XXXI, 133.

Dominæ Romæ, XXII, 224. — gentes, XXIV, 97. — ritu, XXIV, 152. — dominam nostram vecturus, X, 142. — plebem, XV, 53. — plausu confesse, XXIX, 81. — Olympi, XL, 21. — dominas aures, VI, 17.

Dominaris pariter silvis et astris, XXIV, 237. — dominatur montibus, LIII, 3. — dominantur opes, VII, 187. — dominetur per axes, I, 243. — dominantur Dipsades, XV, 150. — dominabere mundo, III, 143. — dominandi in usum, XXIV, 108.

Dominus comitatur, XVIII,

309. — domini memor, XVIII, 186. — vivant, XX, 81. — sexum mutasse, XX, 552. — domino plus debere fatemur, X, 335. — potenti, XV, 69. — uno vixerit, XVIII, 31. — æqualis, XVIII, 479. — dominum coronat terra, I, 115. — feramur, XVIII, 388. — submissus adores, XXII, 72. — patremque vocari, XXIV, 189. — te fatetur, XXIV, 192. — reducem revertis, XXVI, 370. — lympharum, LXXXIV, 3. — dominorum strage, XXVI, 618. — dominis crudelibus, XX, 480. — speratur, XXII, 240. — intrantibus, XXXV, 314. — dominos terræ pelagique, VIII, 22. — dissimulat, XVIII, 176. — reversos, XVIII, 510. — inertes, XXVI, 158. — venisse priores, XXVIII, 559.

Domitor Thracum, XXVIII, 483. — vulgi, XXXV, 214. — ferarum, XLVII, 20.

Domus hoc de more requirit, I, 159. — una accipit orbis rapinas, III, 194. — Ibera, VIII, 20. — excepit reduces, VIII, 212. — imperio feta, XII, 24. — una triumphet, XV, 345. — notior est Helicone, XVII, 278. — traheata, XVII, 337. — privata, XVIII, 144. — hæc reginas parit, XXII, 360. — eximia regione, XXII, 449. — Pythia, XXV, 4. — miratur, XXVI, 621. — pietate certavit, XXVIII, 99. — fascibus insignes, XXXI, 60. — casta, XXXI, 92. — stellata, XXXVI, 8. — incustodita, XXXVI, 146. — tranquilla florebat, XXXVI, 202. — desolata, XXXIX, 24. — ampla, XL, 44. — videt puerum, LII, 2. — domi nulla fuisse carmina, XLIII, 6. —

domum attonitam, X, 239. — defletam, XIX, 24. — vacuum, XX, 93. — nostram coluere, XXVIII, 414. — nivalem Borem, XXXVI, 324. — consumens luxu, LXXV, 8. — domo avita, XV, 198. — paterna, XVIII, 200. — hac, XXVIII, 71. — undosa, XXVIII, 147. — domibus praevelet amnem, XXII, 189. — ilignis, XXIV, 323. — domos varias permutat, XVIII, 60. — insignes, XXI, 298. — patricias, XXVIII, 61. — fratris linque, XXXV, 220. — ad patrias venere, XXXVII, 52. — exustas, I, 46.

Donat Rhodopen, XXXIII, 135. — donent fata, sidera, III, 142. — donante te, XXXIII, 60. — donantibus ipsis auras, I, 245.

Donativum, V, * 312.

Donum hoc adjicias, I, 140. — praebuit, XXIV, 278. — vile putas, XXIX, 3. — doni specie, XVIII, 40. — gratia, XXII, 156. — brevitatis, LXX, 11. — dono concessit terras, XXIV, 185. — dona aurea vomens, I, 49. — coramptentia sensus, VII, 188. — rigentia, XXII, 340. — ad praelarga, XXVIII, 73. — potiora darent, XL, 4. — regia, XLIX, 38. — dulcia mittis, LXXXII, 1. — donis novis onerant, X, 165. — propriis ornatur, XVII, 263. — cum novis, XX, 317. — vocati, XXI, 204. — invitati, XXII, 362. — par armisque, XXIV, 234. — invicta pectora, XXVI, 131. — maternis, XXXI, 45.

Dorida vicerit, XVII, 45.

Dormiat Pharius, LXXX, 4.

Dorsi curvamina resecat, V, 413. — dorso flammante, XXVIII, 343. — subaurato, XXVIII, 577. — sulfureo, XXXV, 162. — sub his-

sute, XLV, 8. — durescit amictus, LXXXIII, 2. — dorica recurva campi, XLIX, 54.

Dotalis purpura, XLVIII, 30. — dotale Chaos, XXXIII, 28. — dotali corona, X, 272. — dotalem tradidit, XVIII, 104.

Dotes regni, XXIX, 180.

Dotetur virgo, XXXI, 52. — dotabere toto mundo, X, 281. — dotata gemino mari, XVIII, 91. — tropaeis, XXIX, 43. — dotanda mari toto nurus, VIII, 648.

Doti coralia vellit, X, 169.

Draconarii, V, * 177.

Draconem Paeonium, XXIV, 173. — dracones varii, V, 365. — ferventes, VIII, 545. — saevi, X, 193. — caerulei, XXXVI, 54. — binos, CI, 29. — incumbunt, *ibid.* — pressos, CI, 59. — draconum jubas, III, 378. — picta colla levant, VII, 138. — ora fixa, XXVIII, 566. — sinuosa membra, XXXIII, 179.

Druse, tui labores, XXI, 193.

Drusus veteres, VIII, 455.

Dryades gementes, XXXVI, 78. — Dryadum de plebe, XXXVI, 271. — dolor, XXXVI, 381. — Dryadas uret, XI, 22. — revocant, XXVIII, 201. — procaces, XXXI, 17.

Dryopes servati, XXVI, 185.

Dubitasse fuit pars sceleris, XXII, 301. — dubitanda nihil stella, VIII, 185. — alimenta pauci praescribunt dies, XV, 102. — caedis gloria, XXVIII, 114.

Dubius aestus, III, 72. — dubii Austri, XV, 486. — in dubio pependit, XVIII, 314. — dubio lapsu, V, 507. — sub ictu, XV, 242. — visu, XXXVI, 91. — cornu, XLIV, 38. — dubium quonam monstrante rescierit,

XXXVI, 207. — residens, CI, 93. — dubiam lanuginis umbram, XXXI, 42.

Ducis ab ore sonos, XXXIV, 52. — ducit tibia modos, VIII, 575. — turmas, XXXV, 64. — sub gurgite visus, XXXV, 116. — nihil turpe, XXXVI, 278. — in antra, XLIX, 42. — ducunt ad sese mentem præsentia, XXI, 15. — sortem, I, 156. — fatorum seriem, XXXIII, 52. — ducas nubasve licebit, XVIII, 223. — ducat Hyas Taurum, XV, 498. — ab antris, XVII, 295. — hiatus fulgura, XLVIII, 6. — ducant pocula sinus, LX, 4. — carmina, XIV, 30. — pensa, XVIII, 498. — duceret omnia secum, VIII, 245. — aures, XVII, 20. — duxi ævum, XV, 107. — duxit pectine cinctus, XXII, 332. — agmina, XXIX, 193. — ebur pollice, XXXIV, 16. — hiemes per viscera, XLVI, 7. — duxere notam futuri, XXVI, 253. — figuram, veri, XXXV, 43. — duxerit me lubrica ætas, XL, 6. — duxisset alas, XXI, 38. — ducet nomen ad cælum, XXII, 404. — ducent in sæcula fasti, I, 279. — duc protinus omnes, XXXI, 95. — ducite trans æquora leges, XV, 464. — virtutes, XXII, 456. — triumphum, XXXVI, 329. — ducere noctem ludo, XXXI, 97. — duxisse in altum, XXVI, 8. — ducens Cybellen Claudia, XXIX, 17. — diversos animos, XXXIII, 119. — ducentia portum cornua, LXXXV, 2. — ducentibus Hædis noctem, LXXIV, 3. — ductura effigies æra, XXII, 178. — ducoor servitum captiva, XXXV, 264. — duceris ira, VIII, 259. — ducuntur ab axe jugales, LXXXVII, 5. —

ductus per artem mons, LXXXVII, 7. — ducta favore vatis, XL, 24. — alterno pollice salus, XLI, 2. — ducti musarum carmine, II, 13. — inter præsepia somni, XVIII, 67. — quo semine, XXXI, 53. — ductas pollice notas, XLIX, 5. — ducto arcu, IX, 1. — ductis fanalibus ordine, X, 206. — ductos meliore metallo mores, XVII, 137.

Ductor ad hæc, I, 164. — spado, XVIII, 297. — tot gentibus unus, XXI, 160. — accipiat, XXII, 234. — ames, XXII, 392. — placebat, XXVI, 114. — verus, XXVI, 468. — eligitur, XXIX, 210. — ductorum optime, X, 334. — ductoribus illis (consulibus), I, 9; XXIV, 44.

Ductu curvo sinuantur, V, 375.

Dulcedine nota, XVII, 310. — prædæ, XX, 318.

Dulce malum, C, 1. — te sine dulce nihil, V, 268. — dulcia monstra, C, 3. — dulcior cunctis, XX, 347.

Dumi rubentes, LXXXIII, 3. — dumis rura repleri, XXXVI, 37.

Duplex natura, III, 329. — ensis, VII, 103. — duplici consule fecunda, I, 203. — vita subnixus, XVII, 333. — duplices classes, XXI, 307.

Duplicat lauros, XXVIII, 120.

Dura parentis pietas, XXVIII, 554. — inter vias, LXXXIV, 4. — duras mentes, XLVIII, 41. — durissima claustra, I, 106.

Durat glacies, XXXVII, 24. — durate parumper, XXVI, 269. — durasse in hunc diem, XXVIII, 549. — durando stellas æquat, XLIV, 12. — prægelidis in undis, CI, 68. — duratis aquis, LX, 2. — duratos scopulis armos, CI, 110.

Durescit glacies, XXXIII, 166.
— amictus, LXXXIII, 2. — du-
rescere se sensit, XXXVII, 97.

Duria formosus, XXIX, 72.

Durius restiterant, XXVI, 186.

Dux improbus, XX, 176. — re-
ctorque meus, XX, 536. — major,
XXI, 368. — vatesque salutis,
XXVI, 269. — ille mihi, XXX, 3.
— Erebi, XXXIII, 32. — ducis
socii letum, III, 317. — aspectu,
XXVI, 373. — tergemini, XXXIV,
39. — duci obviis ire audent,
XLIV, 79. — ducem perfandere,
X, 298. — hunc doleat venisse,
XV, 411. — spondebat, XXI, 45.
— suscipere, XXIV, 31. — me
fecere, XXVI, 536. — praefecit
thalamis, XXXI, 31. — cum
duce mutata vires, XX, 415. —
duce venturo fretum, XXVIII,
450. — hac, XLII, 10. — duces
habuisse germanos, I, 277. —
amborum perire, VIII, 91. —
antiquos evolve, VIII, 399. —
casi, XV, 82. — trepidi, XX,
65. — de plebe, XX, 342. —
septem, XXIV, 257. — tres su-
perare, XXVI, 143. — auroras
noctisque, XXXV, 46. — ducum
matrem, XXIV, 175. — novo-
rum, XXVI, 467. — obreditum,
XXVIII, 2. — cognomina, XXXI,
83. — laus nulla, XXVIII, 342.
— ducibus tagatis, XXVIII, 595.

E.

Ebeni ramos, XLVII, 22.

Ebrinus amnis, I, 250. — ebria
serpens, XXIV, 367. — vestigia,
XXXIII, 19.

Ebur dabit Indus, VII, 211.
— effractum pendebat, XV, 138.
— gerendum, XXII, 363. — fi-
xum quassat, XXIV, 352. — fal-

sum, XXVII, 22. — atria vestit,
XXXIII, 242. — diu neglectum,
XXXIV, 2. — mobile pollice du-
xit, XXXIV, 16.

Eburnum decus, XXXIII, 272.
— eburno morsa, X, 102. —
dente, XXII, 256. — solio,
XXVIII, 588; XXIV, 199. —
eburnis jugis, VIII, 607. —
eburnos dentes, XLVII, 22.

Echini silvestris, XLV, 17. —
echino distendat cutem, XX, 449.

Echion miratus, XXXVII, 104.

Echo adytis effunditur clarior,
XXVIII, 33. — intonat Augu-
stum, XXVIII, 617. — reditura
rupibus, XXXI, 48.

Edax aetatis spatium, LIX, 6.

Edera, vid. *hedera*.

Edicta valent inflectere sensus,
VIII, 301. — daturus terris,
XVII, 34. — corruptura duces,
XXI, 277.

Ederet te Lucina, XXIX, 48.

— edidis me tigris, XXXVI,
106. — me non amnis, XXXVI,
270. — edere fata, XXVIII, 19.
— adventus sacra, XXVIII, 126.
— editus ortu tardo, CI, 14. —
ex utero, XCIX, 9.

Edissere causas, XXXI, 50.

Edita clivis plamities creverat in
collem, XXXV, 102.

Edoeet fluctus, XVII, 45.

Edomuit Rhenum, XXI, 196.

— edomita tellure, XLIV, 109.

— edomitas furis, I, 139. —

edomitas Alpes, V, 1.

Edonas hiemes, XXI, 123.

Educat fons flores, XXIX, 8.

Edunt praesepibus, XXIX, 192.

— edendi gloria, XX, 327.

Eduxit in veros principis annos,

XV, 303. — educere fetus, VI, 1.

Effatur talis, III, 85.

Effeminat titulum, XVIII, 10.

— membra luxuries, XXII, 134.

Effera corda, III, 225. — præcordia torquebant curæ, III, 243.

Efferat in axem, CI, 60. — extulit caput fluentis, XXVIII, 160. — elatis rebus, V, 440.

Effetos solibus Gallos mersurus pulvere, XXI, 350.

Efficiunt beatos, XXI, 35. — efficit celer, XXVI, 151. — efficietne labor? XXXVI, 434. — effecta hæc dabo, VIII, 354.

Effigies penetralibus exit, VIII, 572. — tuas ductura ira, XXII, 178. — non una deis, XLVIII, 25. — effigiem ahenam, XXV, 7.

Efflat vitam, XX, 455. — efflant tenebras e naribus, XXXVII, 48. — efflavit fulmina, XXVIII, 189. — efflare animam, V, 62. — efflantes ignem, I, 5.

Effluit chlamys, VIII, 208. — Egeo stagnantiore, XLVII, 38. — effluxere quantum decus stagna Tagi, I, 52.

Effugeret gladios, III, 244.

Effulgere matribus ædes altas, XXVIII, 546.

Effulget curia, VIII, 10.

Effulta columnis atria, V, 135.

Effundit flumina, XLVI, 17. — effudit venena, III, 67. — effunditur turba, XXVI, 462. — adytis Echo, XXVIII, 33. — effusa comas, XXXVI, 177. — effuso risu, XXXVI, 210.

Egestas infelix, III, 36. — urget, XVIII, 227. — flammabat pectus, XX, 180. — affligit, XXVI, 94. — ingeniosa, XXXVI, 31. — feralis, XXXIX, 23.

Eget, qui servat fœdera, XX, 214. — egeant dulcedine, XVII, 310. — egeret connubii, XXXIII, 33. — egenti reddis, III, 299.

Ego. Me quoque vidistis in illo,

XXVIII, 434. — precor, heu me redde mihi! XXXIX, 43.

Egregius morum, XV, 239.

Ejectæ regnis, III, 59.

Elabitur lacertis, X, 139. — elabere terris, XXVI, 501. — lapsa huc cohors, XXXV, 118. — elapsas animas, XCVIII, 20.

Electram aspicit, XXXIV, 171.

Electro Tiberis formatur, I, 98. — electra roscida, VII, 125. — fluunt capillis, XXVIII, 165. — surgunt in columnas, XXXHI, 243. — fracta sororum ramis, XL, 11.

Electriferis alnis, XII, 14.

Elementa non vi connexa conspiciunt sibi, VIII, 286. — doces, XVII, 100. — nulla paterent hostibus, XXI, 360. — pugnantia, XXXIII, 43. — vocat in fœdera, XLIX, 76. — ne cedant superata sibi, *ibid.* — senserunt fidem, L, 35. — elementorum seriem acu insignibat, XXXIII, 246.

Eleo Tonanti, XVII, 289.

Elephas inglorius, XXIV, 350.

Elévat hanc pluma, XVIII, 295.

Eleusin attollit sanctas facies, XXXIII, 11.

Elicis antris, XVII, 191. — elicit leges, III, 57.

Elidere caput saxi, V, 433. — elisa tonitrua, V, 222. — eliso morsu, CI, 95. — amne pellitur vapor, XLIX, 64.

Elusæ nec parcis, XXIX, 148.

Eloquii auctor, XVII, 333. — eloquio multo redundant, I, 151. — tuo crevere oracula, XVII, 35. — fertiliore, XLI, 20.

Elucet gravitas, XVII, 247.

Eludimus manum, XXVI, 490. — eludant aciem, XVII, 107. — elusit animos, XXXVII, 36. — elusæ spe, XXII, 224. — eluso

principe, III, 320. — elusos muros, XXXV, 165.

Elusa muros invadit, III, 137.

Elysii campi, XXII, 378. —

Elysiae matres, XXXV, 323. —

Elysium solem, XXXV, 284. —

Elysiis plagis, XXVI, 590. —

Elysias valles, X, 301. — novales, XVIII, 454.

Emathium Philippum, XXVI,

388. — *Emathia* tellure, XXVI,

497. — *Emathias* aristas, V, 44.

Emensus labores, XXXI, 67.

Emergit liber, XVII, 212. —

emergere tenebris, XXVI, 316.

Emeritam post vitam, V, 473.

— *togam*, XIX, 59. — *emeritum*

numen, VII, 106. — *emeritos*

jugales, XXXV, 319. — *artus*,

XLIV, 25. — *emeritas* post secu-

res, XXIV, 101.

Emicat pudor, X, 323. — *ad*

nutum minister, XV, 176. — *Leo*,

XX, 376. — *virtus*, XXVI, 261.

— *hic*, XXX, 4. — *turba*, CI,

98. — *horror* ab aquis, XLVI,

20. — *emicet* puer, XVII, 322.

— *emicuit* ignis, VIII, 187. —

juventus, XXI, 316. — *apex*,

XXVI, 459. — *emicuere* jugis flu-

mina, XLIX, 88.

Emitteris quocunque ortu, XLIX,

79. — *emisso* ortu, VIII, 389. —

emissis fertur equis, I, 100.

Emi hoc damnis, XV, 79. —

emeret pacem, X, 225. — *emptu-*

ros thalamum discrimine leti,

XXIX, 164. — *enitur* sola virtute

potestas, VII, 188. — *emi* matu-

rus, XVIII, 64. — *poena* mere-

tur, XIX, 32. — *emptus* saepius,

XX, 352. — *sex* solidis, XCII, 3.

— *emptum* morte velit, XXXVI,

194. — *clade* decus, L, 48.

Emollit rabiem, XL, 27.

Emptor dum medicum consulit,

XVIII, 35. — *emptoritali*, XV, 266.

Enarrare quis quest? XXXVI, 599.

Enceladus carmen erat, XXVII,

17. — *Enceladi* furor, VII, 161.

— *bustum*, XXXIII, 153. — *ge-*

mitu flammisque, XXXVI, 123.

— *opima*, XXXVI, 350. — *jussis*,

XXXVII, 33. — *minas*, XL, 28.

— *fauces*, L, 32. — *Enceladum*

gementem, XXXV, 158. — *pro-*

tulit Aetna, XXXVI, 187.

Enervent torpore manus *segnes*

hibernacula, VIII, 323.

Enipeus pulcher, VII, 116. —

virginibus dilectus, XXVI, 183.

— *Giganteos* humeros irrorat,

XXXVII, 71.

Ennius solebat, XXIII, 12.

Enodes laterum arcus, XX, 361.

— *cedros*, XXXVI, 360.

Ensiferæ coronæ, V, 393.

Ensis patrius, III, 78. — *qui*

nostra ad monia tendi possit, V,

306. — *duplex*, VII, 104. —

suus illum abstulit, VIII, 92. —

non imminet, VIII, 493. — *aget*,

XV, 385. — *adductus*, XVIII,

513. — *ensem* strictum reconde-

ret, XXI, 114. — *impulit*,

XXXIII, 208. — *ense* toto descen-

dimus in jugulum, XXVI, 601.

— *alterno*, XXVIII, 630. — *ad-*

verso transigit, XXXVII, 79. —

in enses ignavia fluxit, XX, 563.

— *enses* cervicibus impositi, V,

16. — *strictos* deponere, V, 214.

— *infecti* jugulis, X, 329. — *in-*

tentos capiti, XV, 179. — *vetitos*

stringebat, XV, 294. — *vestros*

passuri, XV, 434. — *alacres* susci-

tat, XX, 281. — *tractandos*, XX,

456. — *placidi*, XXI, 167. — *ge-*

statos patri, XXII, 91. — *fluxere*

vaporibus, XXVIII, 346. — *stri-*

ctos Curetum, XXXV, 270. —

strictos Aegæonis, XXXVI, 345.

— enaibus Pellæis, XVIII, 483.

Enyo aversa risit, XVIII, 238.

Eo. It fragor, XXXVII, 74. — reditque vias, LIX, 4. — quacunque, XXXVI, 443. — eas in omnes annos, XXVIII, 659. — eat tot nummis, XVIII, 203. — sic, XX, 156. — irrevocandus error, XXVI, 123. — eant per proceres et vulgus, XXIV, 349. — ibas venerabilis, XXI, 44. — ibat purior, II, 10. — exsul, III, 248.

— sub puppibus Ionium, XXI, 173. — in te pietas proclivior, XXIX, 133. — ires altior equis, XXVIII, 369. — non iret stridula fraxinus, III, 218. — adhuc in verba dolor, XV, 201. — ibo quocunque jubebit casus, XXXVI, 432. — ibunt promptius, VIII, 350. — i, nostrum vive tropæum, XXVIII, 228. — ite precor, XXXVII, 31. — ire forum, I, 232. — vias, III, 241. — nunc vellem, XV, 336. — eundi studio flagrat, XXXVI, 226. — euntibus annis in crimen, XVIII, 488. — peritura Jovem, XXXVI, 359. — itur illuc longis ambagibus, VIII, 227. — in campos, XXXVI, 231. — in æternas moras, XLII, 6. — eundæ viæ, XX, 419.

Eous orbis, XV, 430. — rector, XVIII, 105. — non eris, XIX, 36. — lætetur, XXII, 306. — Eoa robora, V, 105. — agmina, V, 161. — ab aula, XXVIII, 90. — Eoi regni, XX, 1; XXVI, 517. — Eosæ urbi, XV, 226. — mollium, XX, 113. — ditionis, XX, 350. — Eoo cum fratre, VII, 8. — robore, XVIII, 400. — fratri, LXXI, 3. — Eoom latus, X, 49. — dedecus, XVIII, 239. — facinus, XVIII, 371. — crimen, XXI, 8. — ad litus, XXIX, 114.

— senatum, XXXI, 68. — Eois redeat miles, V, 217. — terris, VIII, 215. — ab plagis, XVI, 14. — rebus, XVIII, 154. — dederis responsa, XXI, 296. — omen erat, XXII, 292. — litoribus, XLVIII, 14. — Eoas ad arces, III, 172. — partes, XXI, 270.

Ephebus erinitus, XX, 404.

Ephialtes moriens, XXVI, 75.

Ephyre excutiat cineres, VIII, 471.

Ephyreia Laïs, XVIII, 90.

Ephyreïadas puellas, XXVI, 629.

Epidaurius hospes, XXIV, 171.

Epimethea perhibent, XX, 497.

Epirus alit, XXVI, 136. —

Epirum populatus, XX, 215.

Epoti amnes, XXI, 171.

Epulis tecta parant, I, 264. — repleto Quirite, XII, 16. — mulcebat, XX, 89. — gravibus mercent, XX, 234; XXVI, 368. — genialibus vacant, XXXV, 327. — saturare famem, XLIV, 13. — epulas imbelles, VII, 80. — carnifices, XV, 178.

Epulentur cædibus hydri, III, 362. — ad excubias, X, 196.

Eques consere te in turmas equitum, VIII, 349. — Gelonis imperiosior, XI, 3. — cætera nudus, XV, 439. — fulget, XX, 74. — præcedit peditem, XX, 417. — cæde cruentus, XXIII, 14. — lætatur, XXIV, 49. — turbatus, XXVI, 594. — tremebundus, XXXVI, 265. — equitem te cernit ab astris, VIII, 563. — equites chalybem indutos, XXVIII, 569. — equitum turmæ, XV, 196. — nimbos, XXI, 353. — alas, XXVI, 474. — catervis, XXVIII, 284. — peditumque magistros, XXIX, 198.

Equitare per strages, VIII, 364.

— equitata culmina, XXVI, 192.
 Equitatus veniens, XX, 569.
 — equitatibus Illyricis sudant alae, XXIX, 62.

Equus venator, X, 5. — equi lucem timentes, XXXVII, 46. — frementis uterum, LXX, 4. — volucres Pharaonis, LXXVII, 8. — unanimes, LXXXVII, 3. — mites Diomedis, III, 254. — volucris, III, 263. — ferratos levantes armos, V, 361. — dives, XX, 272. — vasculi rectoris, XX, 423. — solis, XXII, 470. — equo vectaris, VIII, 539. — audanti, XX, 441. — regali, XXVIII, 516. — rotanti prævectus, XXXV, 122. — equum volucrum, XVIII, 56. — flectebat, XXII, 352. — algentem pulsabat, XXVI, 452. — anhelum verbere cogis, XXVIII, 226. — proprium cingere, LXXI, 6. — equi cataphracti, V, * 360; XXVIII, * 569. — equorum volucrum, V, 31. — greges, XXIV, 265. — dilectus, XXIX, 190. — quis vultus, XXXVI, 249. — equis emissis fertur, I, 100. — cognatis aptavit, III, 330. — torvis, VIII, 66. — citatis, VIII, 441. — si dominus legeretur, VIII, 554. — rapidis ibat, XXI, 349. — candentibus, XXII, 370. — albis, XXIV, 20. — citatis, XXVI, 589. — nocturnis, XXVII, 6. — edomitibus veheretur, XXVIII, 379. — non solis hic cursus, XXVIII, 618. — dives Hispania, XXIX, 54. — gravibus calcabat, XXXV, 158. — anhelis sollicitatur, XLIV, 3. — feris occurrit, XLVIII, 47. — exercentur, LXXXVIII, 2. — equos pulvere tepentes solvit, I, 122. — virides, VII, 198. — Noctis, XV, 213. — solis, XXI, 84. — virga moderantur, XXI, 259. — exercet

campis, XXVI, 251. — geminos frenabam, XXVIII, 370. — metallo nascentes, XXVIII, 572. — inferni raptoris, XXXIII, 1. — Diomedeos, XXXIV, 12. — solitos caligine pasci, XXXV, 193. — ovantes, XXXV, 307. — irrorat, XXXVI, 403. — rubentes flectit, XXXVII, 10. — Odrisios impellit, XXXVII, 76. — volucres ornat, LXX, 12.

Erato perge, XVII, 282.

Erebi spatii nigrantibus errant, XXXIII, 279. — hiatus, XXXV, 259. — aqualor, XXXV, 330. — pestes, III, 29. — poenis, XXVIII, 185. — dux, XXXIII, 32. — Erebo erumpunt, XXXVII, 6.

Erechthei theatri, XVIII, 292.

Erectus et acer, XXI, 41.

Ergastula rupta, XVIII, 28. — immisere manum, XXVI, 162.

Eridanus perpeusus damna Phaethontes ruinas, I, 259. — submissus adorat, VII, 123. — fulgurat, XXII, 274. — victor, XXVI, 196. — pater, XXVIII, 149. — stelliger, XXVIII, 176. — Eridani per prata, VIII, 17. — ripas, XXXI, 109.

Erigit Magnum, XVIII, 503. — vos fiducia, XXVI, 381. — Tityos artus, XXXV, 338. — armos, LXX, 9. — erexit serpentum hiatus, I, 66. — tibi regia tædæ, V, 97. — crista galeam, XV, 211. — turres, XXVIII, 535. — formido comam, L, 11. — erexere patriam, XVII, 150. — erexit decus, XXVI, 294. — erexerat aulam votis, XXIX, 160. — erexisse caput altum, XXXVI, 42. — erigitur fastibus, XVII, 3. — erecto crine, LXXIII, 8. — erectior planis arvis, XLIX, 11.

Erinnyes vagos impexit, XXVI,

173. — tristis jam sentiat ardores, XXXIII, 224.

Eripuit leto, XXVI, 42. — eripiat lunare iubar, III, 147. — eripe me gladiis, V, 146. — regnis servilibus, XX, 593. — militiam, XXXIX, 52. — eripitur cum luce pudor, XXXV, 263.

Errat barbarus, V, 124. — a suis sedibus, XXVIII, 408. — Delos, XXXV, 35. — salus populi, XLVII, 18. — erret procul ambitus, XXVIII, 609. — alter, LII, 21. — erraverit cursu sollicito, XXXIII, 29. — errabunt per flumina damæ, I, 170. — errare comas proseratauris, XXXV, 31. — errans flexibus sinuatis Eridanus, XXVIII, 176. — errantem per rura, per urbes, XXXVI, 326. — non errantia loca, I, 185.

Error animi profanus, III, 76. — juvat ipse Tonantem, VIII, 210. — iudicis, VIII, 510. — plus decuit, X, 106. — certus in astris, XVII, 129. — irrevocandus est, XXVI, 123. — præsentia luserat, XXIX, 102. — disci, XXXV, 134. — abest, XLV, 32. — lubricus, XCVIII, 12. — errorem fateri, XX, 7. — pietate remittat, XXIV, 111. — errorum acies, XXVIII, 624. — erroribus tardatus Ufens, I, 257. — tantis, XXXVI, 400. — Phaethonteis, XLIV, 107.

Erubuit preces, XXXIII, 68.

Ernis paludes, XXIV, 305. — eruit Lemnum, XXXVII, 86.

Erumpit turba, XXXV, 166. — erumpunt Erebo, XXXVII, 6. — erupere tyranni, VIII, 72. — eruperit lues, III, 24. — erupisse flumina, XXI, 86.

Erymanthe, XXVI, 192.

Erymanthei montis, XXXIV, 36. — Erymanthæ unibræ, VIII, 468.

Erythræis gemmis, VIII, 606.

— Erythræas inter smaragdos, XXVIII, 563.

Esseda multisonora, LI, 18.

Esuriens pauper, XC, 1.

Etruria consulat, XVIII, 12. — quæsiit, XVIII, 443.

Etruscus augur, VIII, 145. — Etrusca culta, XV, 110. — Etrusci palmitis, XXVI, 504. — Etrusco portu, XV, 417. — Etruscum exilium, XXI, 241. — litus, XXXVI, 445. — Etruscis bellis, XXV II, 489.

Eucherius puer, X, 338. — flecebat equum, XXII, 352. — cui regius undique sanguis, XXVIII, 552. — Eucherii oscula, XXI, 120. — Eucherio dedit, XXIV, 177.

Eumenides movere te facibus, XXXV, 216. — cratera parant, XXXV, 344. — Eumenidum tædas, XX, 484.

Eunuchus movetur, XVIII, 187. — iudicat, XVIII, 231. — quid nobile gessit, XVIII, 337. — tendit, XIX, 75. — eunuchi occursum malum omen, XVIII, 125. — eunuchi forum, XVIII, 234. — sceptrum XVIII, 324. — templa, XVIII, 326. — militia, XVIII, 419. — clavo, XVIII, 425. — suffragia, XVIII, 438. — sumunt, XVIII, 461. — jura dabunt, XVIII, 497. — toros, XIX, 43. — jugulum, XIX, 45. — vultus, XX, 74. — meriti, XX, 90. — fastus, XX, 192. — potestas, XX, 555. — eunuchum consule, XVIII, 8. — fluere Hermus, XVIII, 214. — traditur amarus, XX, 122. — eunuchum accedere fastis, XVIII, 319. — eunuchorum manipuli, XVIII, 255. — eunuchos puduit, XVIII, 152. — in eunuchis virtus esset, XVIII, 99. — eunuchis placidus, XVIII,

190. — *scelus est*, XVIII, 298.
 — *defensoribus*, XX, 224.
Euphrates tumidus, VII, 70. —
celer, VIII, 388. — *tremebat*,
 XXVIII, 415. — *Euphraten al-*
tum, XXI, 54.
Euripi undis incertius, III, 91.
Europa datur ludibrio prædæ-
que, V, 36. — *levaret tædas*, XXI,
 88. — *Europæ saltus*, XXIV, 281.
 — *hostes*, XXVIII, 104. — *Euro-*
pen junximus Libyæ, XV, 4.
Eurotas discernere nescit alum-
 nos, VIII, 211. — *memor*, XXI,
 181. — *Eurota Spartane*, I, 237.
Eurus palluit, XVIII, 504. —
se prodat ab occasu, XXVI, 58.
 — *Euri per metas*, VIII, 649. —
Euro rapido velocior, I, 100. —
ab extremo, XXII, 417; XL, 15.
 — *trans Eurum*, XLIV, 2. — *Eu-*
ris mitibus, XL, 59.
Eurytheus quoties infanda ju-
 behat, XXVI, 378. — *gravis*,
 CI, 84.
Eutropius cervice luat, XVIII,
 23. — *possedit*, XVIII, 167. —
flagitat annum, XVIII, 285. —
concipit, XVIII, 360. — *consul*,
 XVIII, 414. — *inter Æmilios*,
 XVIII, 440. — *ignorare fingit*,
 XX, 304. — *inrepat*, XX, 365.
Eutropii heros, XVIII, 33. — *for-*
tunam, XVIII, 228. — *Ajax*, XX,
 386. — *annus*, XX, 481. — *Eu-*
tropio honor, XVIII, 98. — *quæ-*
stus esset, XVIII, 219. — *adser-*
vabantur fasces, XVIII, 448. —
auctore, XX, 99. — *viso*, XX, 178.
 — *Eutropium viduum*, XVIII, 70.
 — *dignabimur*, XVIII, 273. — *pas-*
sure Cato, XVIII, 459. — *stipate*,
 XVIII, 472. — *habet*, XX, 21.
 — *præfert*, XX, 346.
Evade claustris, XXVI, 500.
Evaluit Bosphorus, XXVIII, 81.
 — *transferre bellum*, XXVIII,
 303. — *vix agnoscere*, XXXVI, 92.
Evandrius mons, XXVIII, 11.
Evehis lectos, XXII, 123. —
evectus ab thalamis, XVIII, 156.
 — *in auras*, XCV, 18.
Eventus secundos, VIII, 391. —
sibi latura secundos virtus, XXI,
 285. — *vota fefellit*, XXVIII, 88.
 — *rerum refert*, XXVIII, 590. —
nunquam felicior contigit, XXXV,
 42. — *eventu iudice*, XV, 250. —
rerum magistro, XX, 489. — *ca-*
ret, XXVI, 72. — *patens fides*,
 XXVI, 553.
Evincta coronis, XXI, 87. —
torque, XXII, 241.
Evius apparuit, XXIV, 62.
Evocat Quirites, XXVIII, 588.
 — *fluvios*, XXXVI, 5.
Evolat mens, VIII, 235. — *mis-*
sile tergo, XLV, 20.
Evolvunt sæcula, XXXIII, 53.
 — *evolve duces antiquos*, VIII,
 399. — *evolite sæcula prisca*, XX,
 60. — *evolvitur quicquid auri flu-*
viis, XVII, 39.
Exacuit stimulis, XV, 350.
Exæquat damnum meritis Rha-
damanthus, V, 482.
Examen molitas apes, XXVI,
 241. — *examine prono*, V, 465.
 — *longo veniunt*, III, 38. — *exa-*
mina stridula, VIII, 381. — *per-*
fida, XXVIII, 264. — *fundi cre-*
das, XXXV, 124.
Exarmat hiatus, XXIV, 353. —
exarmatus erit, XV, 437. — *redit*,
 XLVI, 24. — *exarmati Triones*,
 XXI, 217. — *exarmatum æquor*,
 LXXXV, 4.
Exarsit in iras, XXXIII, 32.
Exasperat ægida signis, VII, 193.
Excessit impetus Zephyros, can-
dorque pruinis, XXVIII, 476.
 — *pœna modum*, XXXIX, 11.

Excidimusne tibi? XLI, 13.

Excidium quod cernimus? inquit, XXXVI, 181. — excidiis hæc præmia solvunt, XX, 220.

Excierit quietos (fluvios) quæ causa, XXXVI, 7. — excierant vigiles, XXVIII, 455. — excita tempestas, XXVI, 640. — strepitu, XXXI, 26. — excitis signis, XX, 406.

Excipit palus, XX, 439. — tantum, CI, 135. — exciperes in ulnas, XXIX, 220. — excepit fluctus, XXXVI, 391. — tela notæ, LXXIV, 14. — excepti telis lupi, XXVI, 252.

Excitat populum in usum dominiandi, XXIV, 109. — ore faces, XXIX, 122.

Exclamant Nymphæ placidæ, XXXVII, 120.

Exclusus omnibus ceptis Alaricus, XXVIII, 238.

Excoluit Prometheus, XX, 493.

Excubias tutantur, VIII, 281. — vino madentes, X, 80. — excubiis nostris, XV, 297. — centum corporis, XXI, 313. — deorum cingitur, XXVIII, 43. — vigilantia lumina, XXVIII, 234. — remotis, XXXVI, 146; XXVI, 422. — ad excubias epulentur, X, 197.

Excubat foribus potentum Ambitio, XXII, 114.

Excusat conjugæ mensas, XV, 401. — præmia, XXII, 222. — excusate nefas armis, XXVI, 562.

Excutis antra, XXXIV, 52. — excutit nodos iubarum, XXXV, 213. — excutiat rutilos tractus, XVII, 111. — excussere somnum, XXXVI, 110. — excute delicias, XX, 147. — excutitur cubilibus, V, 140. — excusso sidere, XXII, 272. — tergo, XLV, 20. — excussis toris, CI, 93. — jubis, LXX, 10.

Exedit macies lacertos, XV, 23.

— exedere caput tinea, XVIII, 114. — exesos situ ligones splendere cogit, XXII, 195.

Exemplar habeto natum, CI, 52.

Exemplum patris accipiat, XVII, 335. — ad regis, VIII, 300. — tribuat nepoti, XVII, 335. — cognoscite, XXVI, 385. — exempli recentis, XX, 548. — monumenta pii, L, 34. — exemplo tuo, XIX, 46. — terruit, XXVIII, 188. — ad exemplum traxit, XXII, 117. — exempla cautum dabant; VIII, 77. — præmissa futuris dant fidem, VIII, 621. — prisca discit, X, 231. — creantur, XVIII, 298. — regentum manant in vulgus, XXI, 168. — turpia fatorum, XXII, 304. — labori præbens, XXVIII, 214. — veterum secutus, XXVIII, 590. — nobiliora tenent animos, XXIX, 149. — ab exemplis fluxit, XLV, 45. — exemplis quibus, XXIV, 93. — melioribus se addens, XXVIII, 59.

Exercet fulmina, XXII, 29. — equos campis, XXVI, 251. — choreas, XXIX, 143. — exerceat patrias artes, XXIV, 112. — exercuit arcum, XVII, 188. — arma, XXIII, 3. — area lusus, XXVIII, 621. — opus vates, XXIX, 11. — exerce agmina duris studiis, VIII, 321. — exercere vires, XXVI, 109. — iras, XXXI, 136. — exercetur equis, LXXXVIII, 2. — exercita gens campo, VIII, 542. — Roma furiis, XLVI, 50.

Exercitus geminæ aulae, V, 6. — floret cristatis turmis, VII, 133. — undique fulgens, VIII, 150. — candidus, X, 295. — Scythæ, XVIII, 508. — urbanæ cupiens umbræ, XX, 409. — occurrit, XX, 542. — ferri memor, *ibid.* — ultor, XXI, 326. — Nympharum incedunt,

XXIV, 257. — mellifer, XXXV, 127. — ultor, XXXVII, 27. — ingens, XLIV, 77; XX, 248.

Exhaurit ignem, XVIII, 50. — exhauserit Hermum, III, 103. — exhaurire fretum, XXVI, 276. — exhaustus sonitu, XXVIII, 262. — gelu rubor, XXXVI, 88.

Exhorruit amnes, XXVIII, 146. Exhortatur equos, XXXV, 307.

Exigis noctem, CI, 74. — exegit rabiem in armos, XXXV, 211. — exegere supplicium, XXVI, 195. — exacta luce, XXIX, 52. — exactum ævum, I, 276. — exacto certamine, I, 113.

Exiguus animi, XX, 381. — exiguum putet, XXII, 236. — exiguo vivitur melius, III, 215.

Exit major, XVII, 92. — clades, XVIII, 412. — in speciem pinnae, XLV, 14. — exeat in populos annus, XXVIII, 649. — exire vapores nequeunt, XXXVI, 397.

Exitiale jugum, V, 89.

Exitium parabat, III, 190. — commune, V, 20. — meditare, V, 301. — produxit, XVIII, 155. — in ducis, XXIX, 235. — in Jovis, XXXVII, 30. — exitii reos flores, XXXVI, 439. — exitio succurre meo, XXXV, 271. — renasci, XLIV, 52.

Exitus docuit, XXVI, 196. — quis bella maneret, XXVIII, 150.

Exordia petant, I, 7. — tertia sumant, VII, 1. — sume, XX, 150. — relegens, XXII, 430. — lucis, XXIV, 176. — grata sumere, XXVIII, 127. — pandit, XXIX, 34. — repetens busto, XXXV, 84. — talia sumunt, XXXV, 366. — formæ reducis parans, XLIV, 41.

Exoret utinam, VIII, 267. — exorate patrem, XV, 117. — ex-

oratura colos Parcarum flumina, XLIX, 88.

Exoritur satiata, VIII, 254. — Hecate, XXXIII, 16.

Exornat amictu, I, 192. — exornem nullis fructibus annum, XXXVI, 38.

Expavit Ulyssem, XXIX, 145. — expediunt rudentes, V, 481. — expediat mihi querenti, XLVIII, 9.

Expulit furor sensus humanos, XXXIII, 6. — expellere die, III, 378. — expellitur ambitus demens, VII, 186.

Expensæ indecores, XXII, 146.

Exterior usu, VIII, 357. — memorem atque fidelem, XV, 306. — experta parentem factis pietas, XXVIII, 435.

Expiet iras, XVIII, 19.

Explet odium, XXVI, 610. — explent quinque millia, XCIX, 7. — explere labores, X, 255. — expleri calor nequit, III, 187. — pascique nequit, VIII, 251.

Explicat vestes, XXIX, 143. — se arvis (Nilus), XLVIII, 39. — explicuere comas ventis, II, 8. — vices soporiferas, XXXVI, 405.

Explorat nascentes, V, 112. — truncos, XXXVI, 361. — exploret rerum vias, XXXVI, 31. — explorare cohortes, XXI, 307. — explorantur viæ, XX, 419.

Exploratores ignes, VI, 11. — diversi feruntur, X, 136.

Exposui te hostibus, XXXVI, 421. — expositum solum calcare, XXVI, 428.

Exposcite omnibus votis, gentes Italæ, LXXX, 3.

Exprobrare soles quod tribuas, XXII, 158.

Expromit vocem anhelam, XX, 390. — expromere certum funus

moratur Electra, XXXVI, 195.

Expugnat clementia gentem, XXVIII, 306.

Exquirite crimina, XX, 58. — exquirere vias, XXVIII, 231. — exquirenda sedes, XXXVI, 122.

Exsanguis horror, V, 130. — dextera, XXIV, 326. — femina, XCIX, 15. — exsanguem Istrum, XX, 165. — exsanguis leges, XXVI, 38.

Excindere cives, III, 232.

Exsecti Veneris stimulos, et casti vulnere, XVIII, 468.

Exserit dextram, L, 15. — exsere choros, XXVIII, 491. — exserta lacertos, I, 87. — manus, XXXVI, 377. — exsertus navita, XVII, 42. — exserto ense, V, 401. — exsertum agmen, XXVIII, 299.

Exsilii adytis Cybelle, XXXIII, 211. — antris Thetys, XXXVII, 117. — exsiluisse acies conceptas dente draconis, XXI, 320.

Exsilium dedit, XIX, 10. — perculit, XXI, 242. — exsilio percussit, XVIII, 169. — exsiliis dispersa feror, XV, 199.

Expectat natura deos, XXXV, 371. — expectent nutum, XL, 35. — expectasse manus socias, XXVIII, 465. — non expectantibus ultro munificus, XXII, 152.

Exspirare rosas, XXXVI, 241.

Exspuit gemmas, XXIX, 75.

Exstat costibus, I, 199. — devotior, XV, 190. — utilior, XVII, 232. — spes fœderis, XX, 324. — libertas, XXXIV, 114.

Exstinctus fores, XXVI, 516. — extincta vis, XXVIII, 304. — extincti forent penitus, XXI, 112. — extincto Pythone, I, 189.

Exstruxit culmina non cedentia templis, V, 449. — hæc gemmis et auro, X, 87. — exstruite sco-

pulos, VIII, 104. — exstruitur currus floribus, XXXI, 103. — exstructa culmina, XXXVI, 117.

Exsudat ab ubere sanguis, XXXVI, 127. — exsudent sanguine gemmæ, VIII, 550.

Exsul post trabeas, III, 249. — nemorum fera, V, 395. — Germanus, VIII, 74. — litoris Isthmiaci, VIII, 464. — moestus patria truditur, VIII, 495. — erit, XX, 22. — legibus, XXVIII, 278. — detrudor, XXXV, 259. — undique truditur, XXXIX, 25. — exsule Tarquinio, XXIX, 156. — exsilibus gemiscunt campi Æthiopum, XVIII, 178.

Exsulat pars acrior anni, X, 55. — potestas, XXIV, 126. — laribus sejuncta potestas, XXVIII, 408.

Exsultat malis, V, 62. — socerum circa, X, 296. — fides, XVII, 171. — alumno, XVIII, 385. — Theodosius, XXII, 422. — mons, XXVIII, 36. — nobilitas armis avitis, XXXI, 71. — vagus pelago, XXXII, 11. — arbor spoliis, XXXVI, 347. — exsultant fasces, VIII, 4. — avidi, XXIV, 196. — juvenes, XXVIII, 547. — cum voce pii, XXXV, 365. — Exsuperat æstus, XXXVI, 384. — exsuperans delubra Jovis, XXVIII, 504.

Exsurgit celsior pluviis, XVII, 209. — stratis, XXXI, 29. — exsurge toris, XV, 339.

Extendunt ad pocula cerastas, XXXV, 346. — extendere longos flexus, V, 371.

Extera arma, XXVIII, 463.

Exterret cunabula, XV, 193. — exterrita nondum pars latrat, XXXVI, 448.

Extollit ad astra palmas, V, 205. — extollere vestes in thalamum,

XXXV, 321. — extolli pulveris nimbo, V, 176.

Exuberat imbre, XLVII, 26. — humor malus, XLIX, 95. — exuberet quamvis nimio æstu, XXXIII, 164.

Exundet fons mali, XX, 18.

Exuit naturam, fratrem hominemque, XV, 398. — Hesperiam periclis, XXVIII, 341. — Istrum, XX, 203. — exuimus animos, XVII, 193. — exuerit castris, XXVI, 158. — exuerant fœdera, XXVI, 364. — exuitur nubibus repulsis Thrace, VIII, 179. — exutus tempora lauro, CI, 19. — exuto pectore, XXXI, 7. — exutum nomine regem, V, 475. — exuta tenebris, XXVI, 36. — exuta laqueis, LI, 16.

Exustas domos igne furente nec gemat, L, 46.

Exuvie recentes, VII, 23. — ornant, XX, 200. — ferarum, XXI, 261. — exuviis ditibus, XXII, 372. — Australibus, XXIV, 18; XXIX, 46. — Caledoniis, XXIX, 45. — Phlegæis, XXXVI, 337. — exuvias levat, I, 121. — cumulate parentum, X, 218. — Valentis, XXVI, 611.

F.

Faber divisit vultus, L, 26. — fabri non sufficiunt, XXIV, 323. — fabro meliore politi, XX, 495. — lugente, XXVI, 543.

Fabius docebit, quid mora perfringat, VIII, 407. — hoc agebat, XV, 89. — Pœnum compressit, XXVI, 139. — Fabiis dare solebat, XVIII, 437.

Fabricabat clypei orbem, LXXII, 2. — fabricaverat æra dolori, XVIII, 164. — fabricata vatibus

arma, XXI, 105. — manibus Cyclopium tela, XXXV, 250.

Fabricius parvo contentus honesto, III, 201. — pauper, VIII, 412. — remisit regi, XV, 272. — succumberet, XVII, 165. — rediret, XXIV, 32. — Fabricii pauperis, XVIII, 453. — nulli pervia culpæ pectora, XXVI, 131. — Fabriciis feram, XXII, 380.

Fabrilis flamma, XXII, 177.

Fabula ditat, VIII, 38. — vestit, XVIII, 295. — Tereus, XX, 363. — turpis relatu, XX, 550. — mihi nullis cognita rebus, XXII, 294. — hæc cuncta forent, XXIV, 70. — seu verum canitur, XXIV, 231. — si verax narratur, XXVI, 442. — sua probet, CI, 61. — nec mihi credibilis visa, XLV, 3.

Facetus risum movisse lætis salibus, XVII, 312.

Facies propior sceptris, X, 264. — corruerat, XVIII, 111. — inscripta, XX, 344. — una turbæ, XXVIII, 545. — sui nuntia materno ingesta sopori, XXXVI, 80. — truncis affixæ, XXXVI, 341. — faciem distincta metallo, XXII, 446. — in saxi reformat Pallanta, XXXVII, 95.

Facit se quisque ex alio (in quadriga marmorea), LXXXVII, 6. — fecerat nasci solem, XXXV, 45.

Facilis capi, III, 318. — mirari nova, VIII, 515. — largiri, XVII, 243. — frugum, XXIX, 54. — facilem juvenis silvam, CI, 102. — faciles sperni, XVIII, 426. — puppibus Symplegades, XXVI, 10.

Facinus dictatur, V, 269. — hoc damnavit Mycenæ, XV, 399. — Eoum, XVIII, 371. — tantum diluet, XX, 23. — obscenum,

XX, 119. — tyranni, XXIX, 154.

Facti clari admonitor, XXII, 155. — veteris exemplum, XXVI, 385. — facto primo, XCIX, 6. — facta tua gentibus palam, VIII, 272. — revolvam, XXI, 35. — ingentia, XXIV, 38. — coronæ pensabunt, XXIV, 76. — legis talia, XXIX, 158. — factis tuis crevisse, XXVIII, 103. — claris experta parentem, XXVIII, 435.

Facultas docta ingenii, VIII, 515. — sævitæ, XXXVI, 93. — mortis, XXXIX, 27. — quæ tam prona? XLI, 3.

Facundia quanta pollet tuis ingeniis, XXVIII, 492.

Fæce retenta, XX, 557.

Fagi ab albo, XXXV, 126. — fagis rudibus, XXIV, 324. — fagos summas, XXIV, 290. — metitur et alnos, XXXVI, 365.

Falcem stringere, XX, 145. — in falcem curvent gladios, XXI, 223. — falce pepulit Gelonus, XXI, 110. — deposita, XXVI, 463. — numerosa labore, XL, 41. — falces cote novat, XXII, 194. — æstivæ detondent Gargara, XXVIII, 389.

Fallaces stellas, LXXV, 1. — non fallacibus votis, XXII, 173. — fallacibus causis, III, 238.

Fallit clientes, III, 180. — fallunt te connubia nulla, XXXI, 54. — fallerét aures, XXI, 113. — fefellit te luxuries, XXII, 131. — semita, XXVI, 285. — vota eventus, XXVIII, 87. — fallere doctus, I, 104. — Sirium, XI, 20. — doctum, XIX, 68. — divinum pectus, XXVIII, 233. — nil fallente modum spatio, XLV, 33. — sinuero non fallor, XXVI, 488. — an fallimur vana umbra, XXXVI, 96.

Falsus olor, I, 238. — amicis, VIII, 278. — falsa loqui, XXII, 33. — munera, XXII, 181. — nec falso nomine, VII, 54. — falso tonitru, LXVIII, 13. — falsis sepulchris, XLIV, 50.

Fama vehit, I, 34. — abstrusos explorat recessus, VIII, 275. — armavit sagittas, X, 71. — præclara, X, 120. — vetat, XVI, 3. — nuncia votorum, XVII, 270. — falso similis, XVIII, 346. — vaga quatit, XX, 463. — canebat, *ib.* — justitiæ non fefellit, XXI, 207. — canit, XXI, 312. — putat, XXII, 56. — juvare potest, XXII, 266. — ales, XXII, 408. — melior, XXIV, 6. — succincta pavoribus alas, XXVI, 201. — secum cuncta trahens, *ib.* — majore, XXVIII, 294. — necdum patuit, XXVIII, 438. — prodiderit latebras, XXXVI, 118. — secunda fori, XLIII, 2. — celer toto victorem sparserat orbe, CI, 118. — duxerat Alciden ad litora Dictææ, CI, 133. — sic refert, XLIX, 25. — tua te non securum vehit, LXXIV, 12. — famæ contemptor, XVIII, 434. — vulnere, XXII, 380. — pondus venerabile, XXIV, 79. — insignia, XXVI, 107. — dispendia, XXVIII, 452. — impervia regio, XXXI, 62. — famam æternam prorogat, VIII, 410. — minuit præsentia, XV, 385. — vero celsius actam, XVI, 3. — servasse labor, minuisse pudor, XVI, 4. — collectam in dubium deponere, XVII, 184. — producere, XXI, 36. — jube reverti, XXXIX, 44.

Fames imperiosa, III, 31. — Scyllæ, III, 296. — suspecta, XVIII, 401. — Cyclopia, XX, 378. — atra urgebat et obsederat

urbem, XXI, 279. — stimulata, XXIV, 341. — omne periculum docta subire, XXVIII, 245. — atra comitatur, XXVIII, 322. — Antiphatæ, XXIX, 22. — gaudet cervice juveni, XXXIX, 31. — toleranda, LXXXIX, 2. — famem defende extremam, XV, 36. — librat, XV, 72. — lenire, XXI, 309. — voti avari, XXIV, 229. — explebat, XXIV, 331. — epulis saturare, XLIV, 13. — fame cuncta mihi leviora, XV, 127. — depulsam Romam, XXII, 388. — tristi torpent membra morientia, XLVIII, 21.

Famula Carthagine, XXI, 383. — famulæ auroræ urbes, XXIX, 116. — Nymphæ, XXXVI, 230. — famulas catenas imponere, V, 386. — choreas, XXIX, 143. — per acies, XLIV, 88. — famulis ripis, VII, 203. — manibus, XL, 17. — famulos Manes, XXXV, 13.

Famulæ Ideliæ, XXXI, 8. — nec vincis, LI, 15. — famulas Lacernas, XX, 201. — Romanas, XXVI, 628.

Famulatur spiritus, LXVIII, 7. — famulantur vulgus, XXXIII, 20. — famuletur Araxes, I, 160. — famulante Fortuna, XXVI, 513. — famulancia privatis signis agmina clientum, III, 77. — procerum jussis arma, XXI, 332. — sidera, XL, 35. — famulantibus titulis, XXVIII, 654.

Famulus jugo laxatus herili, VIII, 614. — famuli nefas, XV, 274. — regales, XVIII, 149. — hærent attoniti, XXVI, 366. — famulo servire, XX, 319. — famulum delegerat, VIII, 74. — te suscipiet, XIX, 62. — famulis sunt discrimina, XVIII, 30. — se tradiderint, XX, 517. — me ludi-

brium relinquis, XX, 535. — profundis, XXXVII, 119. — famulos inter crinitos, XV, 184. — suos precatur, XXIV, 82.

Fano vetusto, XXVIII, 500.

Fas frangi, I, 218. — sit promittere, VIII, 378. — pretio cedat, XV, 260. — si est, XXVI, 64. — solus habes, XXXIII, 90. — si est dicere, CI, 132.

Fasces tuo sudabit, VIII, 655. — per fasces numerantur avi, I, 15. — redditæ libertas, XXII, 324. — fasces bijuges, I, 233. — Romulei, VII, 1. — reduces exsultant, VIII, 4. — affixi postibus, VIII, 416. — sequitur victoria, VIII, 640. — subiisse libet, XVII, 279. — lustrandi, XVIII, 21. — pollutos, XVIII, 308. — illicitos, XVIII, 320. — adempti Tarquiniis, XVIII, 448. — detulerim, XX, 55. — missos expellet, XXI, 237. — contemnere, XXII, 233. — præbere, XXII, 260. — recepi, XXII, 385. — restituit, XXIV, 7. — donet, XXIV, 90. — cecini, XXV, 5. — cinxere Hypania, XXVIII, 337. — horret amatque tuos, XLIII, 4. — fascibus submittit, XV, 20. — cæptis, XVII, 336. — tuis, XVIII, 489. — suis vapulat, XIX, 8. — temeratis, XX, 142. — abjectis, XX, 520. — expulit servitium, XXII, 324. — vetustis, XXII, 413. — auratis, XXVIII, 646. — insignes domus, XXXI, 59. — a tuis incipiens, XLII, 15. — nec ullis erigitur virtus, XVII, 2.

Fasti perpetui ducent, I, 279. — respirant, XIX, 13. — fastos signas nomine, VIII, 155. — te quater ineunte, VIII, 612. — Latios, XVII, 267. — dedit, XX, 131. — Gabinos, XXII, 307. —

ornare coegit, XXIV, 88. — fastis legendus, XVII, 334. — Latitis, XXXVIII, 151. — accedere, XVIII, 319. — recensitis, XX, 60. — suum concesserit annum, XXII, 4. — agitur, XXII, 244. — æthereis, XXII, 476. — felicibus, XXVIII, 640.

Fastidia prædæ, XVIII, 251.

Fastidit strepitus, XXIV, 28. — æstus amictum, XXXI, 6. — ignes, XLI, 17. — fastidire minores, VIII, 303. — priorem, XXII, 41. — Lacænas, XXVI, 630. — fastiditus abiret, XVIII, 64. — fastidita clarissima quæque, XV, 190.

Fastigia juris summi, I, 58; XXII, 213. — peti telis, V, 58. — supplex deposui, X, 31. — æmula conserit astris, XXIV, 134. — summi juris, XXVIII, 41. — summæ sedis tenuit, XXXI, 67. — montis, XXXVI, 383.

Fastus Arinthæi, XVIII, 478.

Fastus terribiles laxet, X, 198. — eunuchi, XX, 192. — vanos attollunt, XXVI, 551. — fastu barbarico, XV, 73. — modesto, XVII, 247. — Arsacio, XVIII, 415. — alto, XXII, 159. —posito, XXIV, 118. — deposito, XXVIII, 62.

Fatalis candor, VIII, 195. — Stilicho, XXVIII, 301. — fatale hoc generi tuo, XV, 341. — augurium, XXXV, 141. — fatales manus, XXVI, 61.

Fateor vinci, III, 109. — fateri omnia, XXIX, 94. — commissæ cogentur, XXXV, 304. — hominem, XCV, 6.

Fatidico carmine, XXVI, 232. — recessu, LXXXI, 2. — fatidicam quercum, XXVI, 137. — fatidicas lauros quo numine at-

tollunt Delia litora, XXIV, 59.

Fatigat vos nulla cura, I, 64. — terras ipsumque æthera, III, 370. — nives, XXIV, 308.

Fatiscunt en ora vulneribus, XXXVI, 425.

Fatum sit quodcumque voles, XXXV, 306. — putabo, XXXVI, 301. — fati prosperiora, XLIX, 94. — conscia Etna, XXXV, 7. — tanti concordia, XXIX, 85. — prospera, XXVIII, 548. — aora aspera, XXVIII, 282. — diversi stamine, XXVIII, 267. — immensi culmine, XXVIII, 131. — præscia flumina, IV, 7. — discrimina, V, 474. — lux altissima, VIII, 273. — in speculis restitit, XV, 249. — clari solatia, XV, 381. — tot gradus, XVII, 60. — ordine servato, XVII, 338. — futuri præscia, XXIV, 180. — abundantis ludibria, XXVI, 110. — obside, XXVI, 318. — violentia, XXVI, 382. — fato potenti, VIII, 221. — caussam tribuisse, XVIII, 55. — damnati populi, XXVI, 43. — maritali successit, XXIX, 13. — meliore, XXIX, 159. — post fata quæ vidi, XV, 292. — colis, XXII, 53. — petit victorem, XXXVII, 91. — fata prolem sequuntur, I, 16. — donent, III, 142. — in melius convertere, VIII, 119. — Gruthungorum, VIII, 635. — tantæ ruinæ, XV, 74. — heu prospera, XV, 103. — nequeunt, XV, 144. — quodcumque parant, XVIII, 22. — tantum permittere, XVIII, 174. — aliis pandere, XIX, 37. — junxere viro, XX, 203. — minantia, XXI, 284. — venientia, XXII, 339. — victricia, XXIV, 128. — vocabat, XXVI, 171. — sic me foveat,

XXVI, 540. — optima edere stellas, XXVIII, 19. — loco non converti, XXVIII, 208. — digerit, XXVIII, 591. — longe inferiora, XXIX, 187. — mansura fluant hoc ordine, XXXVI, 65. — reverti prohibent, XXXVI, 107. — sepulchro solatus, XXXIX, 18. — nascentia livor secuit, XXXIX, 31. — posteriora tibi debebo, XLII, 16. — in tua tument, IV, 4. — noxia pellis, XLIX, 2. — fatorum stamine, III, 177. — turpia exempla, XXII, 304. — secreta, XXVI, 197. — onus, XXVI, 271. — præscia, XXIX, 16. — seriem ducunt, XXXIII, 52. — fatis brevibus, V, 49. — pugnasti, VII, 89. — debentur mare terraque, VII, 189. — aperire viam, XVIII, 140. — pudor, XIX, 47. — immotis, XX, 9. — futuris, XXI, 43. — obvia urbs, XXIV, 140. — inariti, XXVI, 439. — dubiis, XXVI, 557. — magnis præludere, XXVIII, 68. — volvimur, XXXVI, 410. — nullis obnoxia, XXXVII, 54. — invictis, CI, 36.

Fauces pollutæ, V, 8. — freti, XX, 29. — paratas in prædam, XXVI, 30. — jejunas solantia carmina, XLII, 5. — repressas Enceladi obriguissæ, L, 32. — de faucibus leti, VIII, 58. — faucibus patulis, XXII, 112. — e Tartareis, XXVI, 449. — rapturi, XXVIII, 568. — (Ætnæ) quasatis, XXXVI, 186. — mediis iniecit, XXXVI, 394. — fractis, CI, 96.

Fauni negant, IX, 13. — taciti, XXXVI, 17. — Faunorum dolor, XXXVI, 381. — Faunis lascivis, XXXI, 20. — Faunos rustica numina, XXVIII, 201.

Favet somnus, XXVII, 15. — inclementia cæli, XXVIII, 445. — faveat cœptis, XX, 396. — favebit remigio (silva), XXXVI, 369. — fave regina, XL, 57. — favete campi, XII, 6.

Favillam rudem, XLIV, 68. — favillis rapidis, XXVI, 24. — durescit glacies, XXXIII, 165. — Ætna novis crevit, XXXVI, 398. — madidis, XLIX, 57. — favillas in Ætnæas, XVII, 72. — citatas vento, XX, 473. — communes mistura, XXIX, 152.

Favonii aura, I, 272.

Favor dubius, I, 11. — cærtus stat, XVII, 263. — divisus erat, XXIV, 45. — texisset, XXVI, 517. — inemptus offertur, XXVIII, 608. — favoris vani, XXVI, 113. — favori humano, XXII, 208. — aliorum prona mens, XXII, 220. — patricio, XXIV, 50. — Romano offerre, XXVIII, 75. — favorem in eximium, V, 119. — male donatum, V, 422. — minuit, XXV, 11. — permutas odiis, XXXIX, 2. — favore pleno, XXI, 1. — justo vatis, XL, 24.

Favis rorabunt querceta, III, 383. — relictis, XXVIII, 262. — plena ilex, XXXV, 109. — undaret silva, XXXVI, 25. — favos examine velant, V, 465. — tradunt, VIII, 383. — spoliât latetris, XIV, 8.

Fax. Facem gratam rotantes nimbi, I, 207. — mansuram, XIV, 17. — lustralem, XXVIII, 324. — faces lucere adspicit, V, 57. — exstinxit, VIII, 57. — festas, X, 202. — soceri, XV, 309. — verte trans æquora, XX, 150. — arcanas transtulit, XXIV, 169. — pulchras ore excitat, XXIX, 122. — vibrare, XXXI, 97. — sacras

attollit, XXXIII, 11. — castæ pudoris illuxere, XXXIII, 271. — hæ placuere, XXXVI, 376. — festæ, XXXVI, 409. — inclinat, XXXVI, 442. — vagas, L, 4. — facibus atris cingimur, III, 49. — pudoris, XXII, 221. — profanis te movere, XXXV, 215. — meis lucebit, XXXVI, 325.

Faxint ita dii, XXVI, 528.

Fecunda consule mater, I, 203. — spes, X, 293. — otia, XVII, 114. — per te videbar, XXXVI, 415. — morte, XLIV, 25; XXII, 414. — fecundos cursus, XLI, 21.

Fecundat humum, XXXIII, 186. — fecundet germaine regnum, XXII, 239.

Felix uterus, I, 204. — annus auctoribus, I, 267. — pecorum, XX, 272. — publica, XXI, 29. — arbitrii princeps, XXI, 89. — principe genero, XXII, 77. — felices alæ, XX, 198. — felicior me, XXXVI, 310.

Felix meritis vocabula, XV, 421.

Felle canduerint, XVII, 225. — nimio viscera virent, XLIX, 96.

Femina quum senuit, XVIII, 72. — fasces sumeret, XVIII, 320. — fatis impensa mariti, XXVI, 439. — exsanguis, XCIX, 15.

Femineus labor, XVIII, 336. — feminea arce, XIX, 21. — femineæ virtutis, XXIX, 12. — femineis cœtibus exstat, I, 209. — thalamis, XX, 392. — signis, LXXVI, 6. — femineas lites, XVIII, 232. — latebras, XVIII, 466. — togas, XX, 107.

Femur paternum, XXIV, 228. — femorum fine, XXXVII, 80.

Fenus mihi solve paternum, Sticho, X, 37.

Fera exsul nemorum, V, 395. —

commota ruit, *ibid.* — captiva, XXIV, 330. — nuntia Martia, XXVI, 258. — feræ telis jacebunt, XI, 13. — frementes, XVII, 122. — ausæ se credere muris, XX, 44. — retibus tenendæ, XXIV, 273. — prætereunt subjecta, XXXIX, 27. — certavere, XL, 3. — feram rapacem (Rufinum), III, 262. — exiguam, XLV, 10. — ferarum muta vincla, V, 488. — animos, XVII, 192. — colla, XVII, 293. — dominum, XVIII, 388. — spelæa, XXVI, 354. — domitor, XLVII, 20. — feris prætentare tela, VII, 534. — variis, X, 160. — nobilibus, XXIV, 240. — metuenda, XXIV, 253. — natura sæva redit, XXXIV, 5. — metuenda, XXXV, 21. — vita indiscreta, XXXVI, 45. — aptanda vincula, XXXVI, 95. — feras errantes agitare, XXXVII, 122. — similes paverit, LIV, 8. Feraces frugum, XXII, 457.

Feralis præda, XXVI, 614. — egestas, XXXIX, 23. — ferale gemiscunt, XXXVI, 130. — murmur, III, 131. — auspicium, XX, 232. — ferali barathro, XXXIII, 37. — crine, XLVIII, 4. — feralem quæstum, V, 445. — ferale habenas, XXXV, 272.

Feris rupes, XLVIII, 55. — ferit Hebrum, I, 123. — cuncta, XVIII, 182. — jaculis vel arcu, XXII, 354. — astra, XXVI, 341. — saxa, XXXV, 174. — umbone, XXXV, 224. — alternas, XXXVI, 378. — imago lucis Italiam Libyamque, XXXVI, 445. — mucrone, XXXVII, 111. — vitali fulgore, XLIV, 57. — feriat manu, V, 70. — rhomphæa catervas, LXXVII, 9. — feriret murum, XXIV, 146. — feriere tuo exemplo, XIX, 46. —

ferire retro didicisse, XLV, 47.

Feritas Punica, VIII, 410. — dolore creverat, XX, 178. — vaga Chunorum, XXI, 110. — feritate admonita, CI, 92.

Fero. Fert omnia secum, XLV, 41. — feram Curiis miracula, XXII, 380. — ferat scripta, XLI, 7. — ferant silvæ mella, I, 250. — classes fruges, bella, tumultum, XXI, 308. — in majus celebrata, XXVI, 15. — venti dicta, XXXVI, 134. — ferret opprobria, XXVI, 523. — quum ferrent Penthea, V, 418. — tulisti geminos partus, XXXVI, 308. — tulit nobis vires cum cælo, XXXIII, 95. — decus et invidiam, XCI, 4. — tulere raptores, XXXV, 260. — tulerit sors fati, XXVIII, 283. — tulisset talem, III, 106. — feret solatia, XV, 381. — ferre in te lubet, V, 507. — viam per cærula summa freti, VII, 199. — talia gaudet, XVIII, 427. — non aspectus parentis, XXXVI, 193. — vectigal, XL, 17. — ferens ore patrem, XXII, 348. — ferentes de puppe venti, C, 6. — laturus opem Hunnorum, III, 321. — augurium iniquum, XXXIII, 230. — laturæ prospera catenæ, VIII, 117. — feror digna, XXII, 288. — iterum convulsa, XXXVII, 128. — fertur equis, I, 101. — in abruptum, XX, 424. — ab Alpe, XXIV, 285. — feruntur cardine summo, XXVIII, 20. — sublimes, L, 6. — feratur currus avius, XXXVI, 52. — ferebar sublimior orbe, XXVIII, 277. — ferar per devia rerum, XXXVI, 317. — ferri furiato pectore, XXXVI, 262.

Ferox Medea, III, 153. — Danubius, V, 26. — esse desinat,

XIX, 76. — Proserpina, XXXIII, 27. — ferocem puerum (Cupidinem), X, 110.

Ferratus apex, XXXV, 146. — ferrati viri, XXVIII, 571. — postes, XXXIII, 237. — ferrata sedilia, III, 39. — fronte, V, 361. — sæcula, XXII, 448. — ferratæ pinnæ, XLV, 3. — ferratum pectus, XXIX, 219. — ferratis catenis, XXII, 374. — pensis, XXXIII, 53. — plantis, XXXVI, 390. — ferratos armos, V, 362.

Ferreus currus, VIII, 16. — concentus, XXVIII, 630. — ferrea juga, I, 81. — Lachesis, XXVI, 54. — corda, XXXIII, 226. — forma Martis, XLVIII, 25. Ferrugine dulci pingit violas, XXXV, 93.

Ferrugineo amictu, XXXV, 275.

Ferrum castum, XVIII, 446. — Marte cruentum, siccum pace feras, XXII, 15. — illecebris tenetur, XLVIII, 56. — ferri nitor, V, 179. — seges circumfusa micat, V, 390. — nudi seges, VII, 135. — otia, XX, 121. — per rimas, XX, 385. — memor, XX, 543. — præsidium, XXIV, 222. — vectigal, XXVI, 538. — rigidi vincula, XXXVI, 94. — vis improba, XXXVI, 109. — rigore vescitur, XLVIII, 16. — mons patiens, LXXXVII, 8. — ferro vibrato, V, 230. — vetuit nasci, XVIII, 342. — sanantur, XX, 14. — nigro, XX, 343. — penetrare leones, XXI, 65. — picta genas, XXII, 248. — largius acto, XXVI, 122. — corda rigent, XXVI, 303. — inertis, XXVI, 389. — iudice, XXVI, 592. — asseritur vulgus, XXVI, 616. — stricto, XXVIII, 468.

— addidit hionitum, XXVIII, 573. — casto incumbens, XXIX, 153. — poscere, XXXI, 77. — stant mœnia, XXXIII, 236. — moritur, XXXVII, 113. — armatur arundo, XLV, 39. — meruit vitam, XLVIII, 16.

Fertile quid terris? XVIII, 495. — fertilior eloquio, XLI, 20.

Fertilitas metuenda, III, 191.

— Gallica, XXII, 395.

Fervet agger, XLIV, 59. — fervebat vocibus Aulis, XV, 485. — aquis commotis, XXVIII, 511. — ferveret cæca, XV, 300. — fervens cupidine, III, 100.

Fervidus Rufinus, V, 380. — fervida dicta, XXXIII, 76. — genitrix, XXXVII, 12. — regna, XLIX, 18.

Fervor asperat lumina, XVII, 218. — purior solis, XLIV, 15. — fervore pronò, XXVI, 467. — plagam obsessam, XXXIII, 258. — avido æstuat, XXXV, 137. — liquescant cautes, XLIX, 21.

Ferus ipse quis est? XXXVI, 430. — fera membra, LIV, 12. — fero regi, XXXIII, 54. — ferros saltus relinquens, I, 186.

Fessus orbis, V, 406. — ponto et annis, VIII, 421. — fessa viscera, XXXIII, 124. — fessum clade, XXVI, 129. — fessos suppliciiis, XXXIX, 33. — fessas gentes, I, 168.

Festinant vexilla moveri, XV, 420. — festinet litera cursus, XLI, 21. — festinare jubet, XXII, 410. — festinatus male calor Alani incauti, XXVIII, 224.

Festinus in ortum, XLIV, 58. — festina voti regina, VIII, 166. — canities, X, 325. — festinas urgete manus, III, 344. — festi-

nam rotam urget Titan, V, 337.

Festivos cantus, XXI, 3.

Festo carmine, XXIV, 21. — tempore, XXXIV, 13. — festa luce creatos, I, 143. — myrto, XLVIII, 28. — festæ aures, XXVI, 206. — faces, XXXVI, 409. — festis diebus, XX, 372; XCV, 20. — festior annus, VII, 3.

Feta tigris, III, 90. — imperio domus, XII, 24. — fetus Martis novales, XXVI, 25.

Fetus sinister, III, 30. — crescentes dilige, Romulei, I, 96. — VII, 157. — truces, XVII, 295. — teneros commiserit orno ales, XXXVI, 142. — fetu pubescant virgulta, XXXV, 78. — monstri-fero, XXXVII, 3. — concepto, XLIV, 23. — fetibus augetur potestas, I, 193. — geminis orbem ornaret, XXXVII, 124.

Fibræ tumidæ, VIII, 247. — fibris immersum nefas, XVIII, 13. — fibras cordis pandit, V, 414. — abreptas dolet jam non sibi crescere, XXXV, 342.

Fibula mordebat, XX, 184. — sudata marito, XXXX, 17.

Fida incendia, XVII, 329. — ruina, XLIX, 48.

Fidelis secreta, XXIX, 139. — fideli fumo, XXXIII, 167. — fidelem videre, XXI, 208. — fideles nimium, XXII, 55. — mugitus, XXVI, 411. — flammæ, XLIV, 63.

Fideret armis, XXVI, 534. — fide certa deis, XXVI, 53. — fidens Ithaco, XXVIII, 471.

Fidibus sacris, IX, 19. — remissis, XXII, 5. — Pieriis egit chelys, XXVIII, 123.

Fides turbata, VII, 63. — man-sura natis, VIII, 121. — alterna, VIII, 283. — non emptâ perdarat,

VIII, 501. — vera, X, 240; XVIII, 371. — non ulla, XV, 440. — certa cæli, XV, 499. — exsultat, XVII, 171. — hæc erat? XVIII, 66. — nulla muris, XVIII, 244. — contempta doluit, XXI, 235. — divæ germana, XXII, 30. — sese omnibus actis inserit, *ibid.* — nulla stat, XXII, 295. — plurima dicti consillique, XXVI, 485. — eventu patens et nescia vatibus ipsis veri sera, XXVI, 554. — additur, XXVII, 21. — læsa, XXVIII, 314. — si qua Musis, XXVIII, 475. — sincera, XXXI, 92. — hæccine vestra? XXXVI, 191. — datur, XLV, 3. — certa, XLIX, 80. — si mihi nulla, XCII, 4. — fit medicina, XCIX, 16. — fidem mentita, I, 103. — rerum vexare, III, 65. — simulare, III, 98. — experire, V, 276. — Solis, VI, 2. — dant exempla, VIII, 621. — novam adspirare, XIV, 15. — venti poscebat et anni, XV, 65. — vita spondente, XVIII, 420. — admitte, XX, 70. — rupturas tædas, XX, 483. — peccare, XXII, 97. — fata dabunt, XXII, 338. — undosam, XXVI, 48. — tentare, XXVI, 88. — male suspectant purgare, XXVI, 592. — obirem, XXVIII, 449. — corruptura æraria, XXVIII, 606. — conjugii docuere, XXIX, 28. — rupissent, XXXIII, 43. — nivibus servare, XXXIII, 165. — viarum mutare, XXXV, 189. — Oresteam nil valuisse, XLI, 18. — de patre fecisti, CI, 15. — elementa senserunt, L, 35. — rerum, LXVIII, 5. — firmat, XCIX, 14. — fide fluitante, XV, 247. — nutante, XIX, 23. — hujus fulta reverentia, XXII, 86.

Fiducia tanta est, VIII, 443. — refugo quæ sit Partho, VIII, 531. — tantane tenuit Mauros? XV, 330. — in solis longe telis, XV, 436. — crevit, XVI, 5; XX, 559. — hostilis, XXI, 342. — belli, XXIV, 122. — vos erigit, XXVI, 380. — nil celat, XXVIII, 592.

Figunt gressus, XX, 525. — figat cometen, XVII, 112. — verubus, XX, 448. — morsus, XXVIII, 240. — figebat ratem, C, 7. — figere reges, X, 76. — terram rostris, XV, 491. — tigres, XXI, 66. — fixus honos procedit, I, 13. — toro, XV, 177. — nodis, XXXVII, 96. — fixa manet reverentia patrum, VIII, 504. — uno metu, XX, 286. — fixo torrente, XXXV, 350.

Figura mutata, XLIV, 54. — similis textitur, XCIV, 2. — figuræ nulla gratia, LXII, 3. — figuram veri duxere, XXXV, 43. — Veneris sortita, XCI, 3. — figuris propriis inscribi, V, 342. — variis spirat, VIII, 592. — auratis celebrant, XXII, 175. — flebilibus, XXXV, 131. — variis monent somnia, XXXVI, 124. — figuras defunctas vident, III, 128. — per varias egit, V, 491. — exsanguis perlegit, XXVI, 418. — ternas Hecate variata, XXXIII, 15.

Figurat se insula, XV, 507. — Venerem, XLVIII, 26. — figuret eadem forma, L, 21.

Filius redeat mihi talis, VII, 34. — Fila cogit, I, 182. — Parcarum, III, 157. — pretiosa, VIII, 585. — ducere, X, 18. — turbant, XX, 374. — ultima neverunt, XX, 461. — contulimus pensis, XXII, 333. — calantia fluctus tument, XXXIII, 254. — canora

lyræ, XXXIV, 14. — consona telæ, XXXV, 43. — pendula, XLVI, 20. — in fila querelas abruptit, XXXVI, 160.

Findunt membra rotæ, XXXV, 158. — findetur sulcus, III, 382.

Fingit ignorare, XX, 306. — parcere, XXVIII, 301. — fingunt æra lupam, I, 99. — fingeat cæsariem, X, 100. — finxerunt ora, III, 96. — fingere nil potuit majus, XXVII, 25. — se lætam, XXXVI, 210. — fingi mortalia possent, VIII, 232. — laborant, X, 322. — plurima permittens timor, XXVI, 227. — ficto passu, III, 136. — non ficta fuga trepidare, VII, 202.

Finis nullus erit tot lacrymis? XXXIX, 2. — fuit mori, XCVIII, 24. — qua finis erat, I, 67. — finem Herculeum, VII, 208. — addere litibus, VIII, 511. — positura, XIV, 466. — perosus, XVII, 80. — paci quærere, XX, 477. — ad quem? XXVIII, 407. — studiis fecere, XXIX, 207. — cunctis et semina præbes, XXXIII, 57. — quem habitura silentia, XLII, 1. — sine sub imo, I, 104. — quo beatum dirigitur, XVII, 95. — supremo, XXXIII, 261. — femorum, XXXVII, 80. — sine fine mirari, XXVIII, 564. — fines mari prescripti, III, 5. — Illyricos, V, 161. — præscriptos homini transcendere, VIII, 304. — ad veteres, XV, 109. — in suos, XXII, 206. — penetrare Noti, XXXVI, 323. — finibus detrudat, III, 192. — obliquis, XX, 241. — exiguae vallis, XXI, 108. — exiguis orta, XXIV, 138. — illis, XXVI, 638. — ab Ligurum, XXVIII, 288.

Firmat vestigia, XXXIII, 19.

— durando, CI, 68. — gressus et fidem, XCIX, 14. — firmavit pectora, XXVI, 314. — firmasti vestigia recto gressu, VII, 39. — firmaverat annis crimen, XXII, 117. — firmare cohortes, XXI, 306. — firmata consilio, III, 7.

Firmus servatus mihi, XV, 347. — *Firmi spoliis*, XV, 343. — *Firmum jacentem*, XV, 333.

Fistula canat, XXIV, 283. — defluxit ad terram, XXXI, 40. — responsura choris, XXXI, 99. — cana, XLIX, 58.

Flabella perosi, XVIII, 463.

Flabra Rhipææ, XXI, 123. — flabris Noti, XXVI, 205.

Flaccilla tu mihi potius, X, 43. — timeret virum, XXIX, 137. — *Flaccillam daret*, XXIX, 69.

Flagellis agitate, V, 522. — ostensis, XVIII, 511.

Flagitat adventum sæpe negatum, XXVIII, 333.

Flagitiis consumens domum, LXXV, 8.

Flagrantius si quid actum, ignoscite, XXXVI, 296.

Flagrat opus, XX, 450. — studiis, XXVIII, 604. — studio, XXXVI, 226. — anhelat silex, XLVIII, 42. — flagrat augeri, XXII, 265. — flagrabat amor prædæ, III, 221. — flagrabant pectora voto, VII, 74. — flagravat aperta libido, XX, 560. — studio, XXI, 56. — flagraverit ignibus adversis, I, 24. — flagraverat æstu, X, 2. — flagrare quid poterit ruboris? XVIII, 253. — flagrans ripa, III, 120. — flagrantis scopuli, XXXVI, 392. — pelagi, XLIX, 27. — flagrantibus rivis, XXXV, 315.

Flamine fracto, III, 71. — crebro turbidus, VII, 36. — molli, XXIX, 201. — sonoro, XXXIII,

73. — *largo rura fove*, XXXV, 85. — *flamina fracturum collem*, XV, 522. — *prospera*, XXIV, 57. — *mitescunt*, XLVI, 273. — *corrupta Austri*, XLIX, 92.
- Flaminiae viæ*, XLI, 8. — *Flaminiam stipabunt*, XXII, 397.
- Flamma Prohini*, I, 244. — *Chimæra*, III, 296. — *quæ excutiat rutilos tractus*, XVII, 110. — *crinita*, XVII, 112. — *fabrilis vacaret*, XXII, 176. — *juventas*, XXVI, 498. — *pronuba*, XXXIII, 131. — *innoxia*, XXX, 168. — *polum egit*, XXXIII, 251. — *Caci perit*, XXXIV, 43. — *cælestis incubuit salictis*, XXXIX, 38. — *cæli*, CI, 123. — *ferox*, CI, 130. — *choros ducit*, XLVIII, 28. — *cessante*, L, 47. — *flammæ recipere modum*, VIII, 69. — *cælestes*, VIII, 196. — *non æquant lumina*, X, 266. — *t tormenta*, XV, 186. — *ad vivum penetrant*, XX, 16. — *premerent*, XXIV, 146. — *errantes ludunt*, XXXV, 3. — *testes*, XXXV, 231. — *commendat onus*, XLIV, 94. — *regnant*, XLVIII, 57. — *rapidæ reverentia*, L, 3. — *flamunam nocentem Gradivi*, VII, 166. — *flammarum undantem hiatum*, XXXVI, 395. — *humida regio*, XLIX, 17. — *numine*, LXIX, 1. — *flammis barbaricis*, III, 360. — *imbutam iram*, VIII, 242. — *arcanis*, VIII, 588. — *procreat omnia*, XVII, 71. — *irruet*, XVII, 194. — *juvenum*, XVIII, 90. — *hostilibus arsit*, XX, 571. — *pro patriæ*, XX, 598. — *caput erexit*, XXI, 184. — *dirueret opida*, XXI, 340. — *mollitus chalybs*, XXVI, 542. — *vicinis Enceladi*, XXXVI, 122. — *furentibus*, CI, 122. — *flammas ore pati*, VI, 6. — *spargentes rotat*, XVII, 325. — *tuetur*, XVIII, 329. — *restinxit*, XXVI, 290. — *fideles admonet*, XLIV, 63. — *vomentem taurum*, CI, 135. — *undarum*, XLIX, 75.
- Flammeus rivus*, XXII, 468. — *imber*, XXVIII, 342. — *oris honos*, XXXVI, 89. — *flammea vultum Aurora*, XX, 528. — *frena cæli*, XXVIII, 189. — *spicula*, XXXI, 20.
- Flammea accommodat capillis*, X, 285. — *produnt lacrymas*, XIV, 4. — *subnectens*, XXI, 83. — *sublevat*, XXII, 358. — *vultibus addunt*, XXXV, 325.
- Flammabat Achillem*, X, 16. — *pectus egestas*, XX, 180. — *flammante dorso*, XXVIII, 343. — *flammantia pondera*, XXXVII, 23. — *flammatus virtute pia*, XXVIII, 467. — *flammata fronte*, XXVI, 518.
- Flammigera habenæ*, I, 1. — *Zonæ*, XLVII, 9.
- Flatus Leonis*, XX, 432. — *nimios*, attollunt prospera, XXII, 159. — *monstri*, CI, 124. — *ignifluos*, CI, 137. — *remittat*, LXXIV, 19. — *flatum repressit*, XXXV, 349. — *flatu violare diem*, III, 63. — *propiore sequentum*, XXVIII, 279. — *assiduo*, XLIV, 34. — *lascivo*, XLVIII, 33. — *flatibus receptis*, VII, 141. — *hibernis*, XXII, 411. — *dubiis*, XXXII, 2. — *multivagis*, XXXIII, 174. — *assiduus irroras annum*, XXXV, 75.
- Flava umbra jubarum*, I, 93. — *agmina*, VIII, 54. — *flavum Acin*, XXXVI, 332. — *flavam cæsariem*, VIII, 446. — *flavo vertice*, X, 242. — *de Tigride*, XLIV, 83. — *flavis crinibus*,

XXXI, 127. — flavos Getas, XXXV, 66.

Flaventes reges, XXI, 203. — flaventia sarta, XXXVI, 126.

Flavescit aristis, XXXIII, 186. — flavescere angues, XX, 186.

Flavicomis villis, CI, 97.

Flebilis questus, III, 127. — aulæ, XXXVI, 148. — flebile damnum, V, 46. — flebilibus figuris, XXXV, 131.

Flectas quocunque cursus, VII, 181. — flectit iter, V, 252. — nullane te pietas? XXXV, 253. — flectebat habenas, XIX, 1. — retro minas, XXVIII, 142. — flexit Amor Ditem, XXXIII, 27. — Schœneida, XXIX, 170. — flecte animum, XX, 596. — flectite signa duces, V, 217. — flexisse recursus, VIII, 541. — flexura rogando, I, 76. — flectitur annis, III, 245. — flectetur insidiis, III, 115. — flecti indocilis, XXXIII, 6. — flexus auctore, XXII, 3.

Fletus fingeat, XVIII, 83. — lapidum, XX, 43. — teneros detergunt, XX, 375. — cum fletu precibusque ciet, XXVIII, 256. — fletu tenero, III, 95. — permisto, XV, 228. — decoro, XXXV, 273. — madet orbita, XXXVI, 442. — fletibus vulgi, XV, 74. — subitis maduērunt ora, XXXIII, 266. — resonantes agros, CI, 102.

Fleverunt Dindyma, XX, 173. — silentia montes, XXXIV, 7. — flebis inultus, XX, 209. — flebunt te Mænala, XXXV, 244. — flevisse lætos inter sodales, VIII, 376. — fieri dignum, XXXVI, 312. — fletam Arcadiam, CI, 103.

Flexu crebro, XXVIII, 635. — flexibus sinuatis, XXVIII, 176.

Florca frena, XXXI, 105. —

rura, XXXV, 118. — sarta, XL, 10. — tempora, CI, 7.

Florentine, tu, XXXIV, 50.

Florent rura, X, 61. — floreat ære vetusto, I, 19. — quo lumine arcus, XLVIII, 7. — florebat tranquilla domus, XXXVI, 202. — floretet milite sulcus, XXI, 324. — florent milite, XXVI, 106. — florebit ager, XXXIII, 197. — florere nocentes, III, 13. — florens hedera crinali, XXXIII, 17. — patria sorte, XLII, 18. — florente juvena, XXVIII, 580. — qua, XXX, 417.

Florescite ingeniis hominum, XXII, 456.

Flos juvenilis (lanugo), I, 69. — Syriæ servit, XVIII, 250. — floris honos, XCIV, 2. — florem juventæ consumis, III, 141. — ævi, V, 145. — flore sub uno, X, 246. — puerili, XVIII, 344. — primæ juventæ, XXII, 351. — viæ spargentur, XXII, 401. — conspicuas genas, XXVIII, 560. — color cæruleus ambit, XLIV, 22. — notat ver, LII, 12. — flores radiant, III, 209. — elige, X, 202. — dispergere, X, 297. — primi germina laxabant, XVIII, 96. — optantur virginibus, XXIV, 56. — Veneris honore rubentes, XXIX, 7. — fons educat, *ibid.* — superat, XXXV, 101. — sociat, XXXV, 140. — male dilecti, XXXV, 265. — halant Zephyris, XXXV, 289. — protulit Henna, *ib.* — vicinos ingeminat, XXXVI, 221. — exitii reos, XXXVI, 439. — florum cumulo, XXXI, 4. — parens, XXXV, 72. — floribus in variis te scribing, I, 278. — cingit ultorem, IV, 6. — Romanis, XVII, 84. — riserunt omnes, XVII, 273. — vernis, XXI, 85. — ornes comam,

XXIX, 4. — risit, XXIX, 72. — exstruitur currus, XXXI, 103. — balant juga, *ib.* — roseis, XLVIII, 29. — colorum, LXXIII, 12.

Fluctuat buxus, XXXV, 110. — omnis ager, XLVII, 40. — fluctuet oliva, XL, 40.

Fluctus resides mitescere cogit, LXXXVI, 2. — plenos excepit lampade, XXXVI, 391. — frangit, XXXV, 310. — mentitos, XXXIII, 254. — sulcaret, XXVIII, 367. — Ionios, XXVIII, 209; XXXV, 1. — depellere, V, 12. — blandos mitescere jubet, VII, 123. — quo possint moderamine falli, VIII, 424. — sanguineos egit, VIII, 636. — maris, XV, 479. — ingenii, XVII, 63. — discis, XVIII, 32. — sanguine mutastis, XXI, 133. — in fluctus sponte decedit, VIII, 92. — fluctu blando, I, 191. — juga feriens hiems, XXI, 175. — dulci, XXVI, 320. — nudata litora, XXVIII, 498. — fluctibus auri, III, 186. — sub pelagi, X, 136. — subitis sonora, XV, 513. — rubris insula latrat, XXXI, 61. — ignotis procurrit, XLVII, 10. — in mediis, XLVIII, 53.

Fluentis aluisse, I, 236. — placidis, XXVIII, 160.

Fluitant vestigia, III, 73. — arcus, XXXI, 11. — fluitent ventis, XXVIII, 567. — fluitante fide, XV, 247.

Flumen Averni pacatum transistis, XXXV, 348. — abruptum, XLIX, 40. — fluminis ab ortu, XXI, 198. — flumine casto, XXIV, 260. — verso, XXVII, 56. — maduit metallum, XXXIII, 240. — per flumina errabunt damæ, I, 169. — flumina versa, III, 159. — reditura in fontes suos, III, 160. —

præscia fati, IV, 8. — alta haud vetarent, V, 185. — ni juvisset sanguis, VII, 101. — Rhodopeia, VIII, 526. — dilecta, XX, 299. — lactis, XXI, 85. — mutastis sanguine fluctus, XXI, 133. — captiva, XXIV, 23. — argenti, XXIV, 236. — alta metimur, XXVI, 46. — vindicat, XXVI, 195. — prætendens, XXVI, 332. — tot cernit, XXVI, 472. — novam jactantia sortem, XXVIII, 514. — Mæandria, XXVIII, 635. — saucia pallebant, XXIX, 176. — mæsta, XXXIV, 4. — larga prorumpunt vultu, XXXVI, 128. — mutarunt ripas, XXXVII, 65. — hærerent, CI, 67. — pigra effundit, XLVI, 17. — alieni conscia cæli, XLVII, 14. — languida cessant, XLVII, 29. — emicuere jugis, XLIX, 88. — fluminibus crebris cincta, XXVI, 473.

Flumineum iter, XXI, 200. — flumineo ortu, XII, 29. — flumines portus, XXVIII, 496.

Fluo. Fluit plebs obvia, V, 428. — fluat attonitus Ganges, I, 163. — ingenium, XLI, 9. — fluunt in temista, XXI, 34. — electra capillis, XXVIII, 165. — incendia vultu, XXXV, 316. — fluant unde venti, XLVIII, 5. — hoc ordine fata, XXXVI, 65. — flueret discursibus ætas, XX, 100. — fluere mortalita casu, III, 3. — Eunucho Pactolus et Hermus, XVIII, 214. — fornacibus æra, XXII, 177. — fluxit clementia, XXVI, 95. — series his fontibus, XXIX, 56. — mare, XXXIII, 251. — ab exemplis, XLV, 45. — fluximus qualem in umbram? XV, 45. — fluxere vaporibus enses, XXVIII, 346. — rosæ, XXIX, 90. — fluens opibus, XXII, 128.

— vina, XXII, 264. — doctum Aganippe, XL, 61. — fluentem luxu, VIII, 217. — peplum allevat, X, 123.

Fluvius redditur mari, XXXV, 185. — devexa rupe volutus, XLIX, 53. — fluvii retro juga petunt, XVIII, 353. — objice, XXVIII, 484. — quod volvunt, XXXV, 296. — ancipites trepidique ruunt, XXXVI, 6. — fluvio arente, XVIII, 159. — solvit, XVIII, 296. — tantum remotus, XVIII, 444. — luctante, XXIX, 171. — fluvium mirantem novas valles, VIII, 483. — per tecta vagum, XV, 41. — fluvii vos cingit, VIII, 105. — senibus, XXXVI, 14. — fluvios Iberos, I, 48. — indigenas, I, 254. — immittere ripis, III, 64. — hærentes glacie, VIII, 347. — minores cogunt, XXVI, 334. — evocat antris, XXXVI, 5. — colunt, XXXVII, 43.

Focos barbaricos ardere videbam, XXVIII, 454.

Fodit viscera unguibus, XXXV, 210. — fodinat hastis, III, 407.

Fœcundus, vid. Fecundus.

Fœdat pacem, XXI, 29. — nube diem, XXXIII, 162. — bruma, XXXIII, 263. — fœdavit sidera, XXVI, 247. — fœdavimus Hebrum, VII, 147. — fœdaverit imbri noctem, XXVIII, 538. — fœdati oris, XXVI, 587.

Fœdum nil adeo, XVIII, 287.

Fœdus ferire, XXI, 52. — commune facit, XLIV, 82. — fœderis egregii auctor, V, 75. — spes, XX, 324. — icti, XXVI, 497. — fœdere perituro, III, 223. — casto, XXII, 76. — violato, XXVIII, 210. — gentes recepit, XXIX, 58. — tuo primæ libantur noctes, XXXI, 55. — omina san-

cit perpetuo, XXXV, 364. — aliquo nos prævenit, XXXVI, 305. — fœdera dispositi mundi, III, 4. — cladibus empta, VIII, 455. — alienæ tædæ, X, 28. — ad mutua, X, 67. — sancirent, XV, 218. — sancit, XVIII, 381. — rumpit, XX, 213. — servat, *ibid.* — conjungit, XX, 428. — captis præberet, XXI, 115. — exuerant, XXVI, 363. — ludit, XXVI, 566. — deteriora jugo, XXVIII, 303. — peteret, XXVIII, 415. — fratrium convertit, XXXIII, 64. — alterna infundit, XLVIII, 41. — rogatum missi, XXVIII, 70. — in fœdera vocat, XLIX, 76. — fœderibus novis, XXVI, 56.

Fœnus, vid. Fenus.

Fœtus, vid. Fetus.

Foliatum quid? XVIII, * 228.

Folii teneris, X, 250. — te ditet, XVIII, 226. — glaucis Minervæ, XXII, 229. — progressum Ulysem, XXIX, 145.

Fons mali arescat, XX, 18. — Permessius educat flores, XXIX, 8. — perspicuus, XXXVI, 253. — vagus, LX, 2. — fontis miracula, XXVIII, 508. — amor, XXXV, 135. — fontem prætexite violis, 249. — Hippocrenæum, CI, 5. — fonte auri, XXII, 346. — aurifero, XXIV, 61. — primo breves, XXVI, 333. — gelido, XXVII, 10. — suo natus annus, XXVIII, 650. — lacrymarum presso, XXXIII, 86. — quo ruit amnis? XXXIII, 170. — secreto cadens, XLVII, 11. — fontes in liquidos repectit, I, 223. — rutilos laxat, III, 197. — arcanos Nili, VII, 207. — gemini labantur, X, 69. — sacri, CI, 129. — vivere, XXVIII, 32. — gramina lambent, XXXV, 103. — Acheronteos

tumuisse lacte, XXXV, 351. — Romanos bibimus, XLII, 13. — liquidos transferat, LV, 1. — fontibus nectareis, X, 210. — magnis, XX, 259. — (odii) ignovisse, XXII, 17. — his fluxit, XXIX, 56. — gelidis abluitor, XXXI, 100. — vina tumerent, XXXVI, 26. — prohibere sitim, XLIV, 13. — in liquidis requiesce, LXXXIV, 1.

Fores sacras intrat, V, 142. — rutilas patescunt, VII, 170. — supernas, XV, 138. — cœlatas, XXVIII, 46. — thalami tetigere, XXXI, 116. — præsagum cecinere, XXXV, 7. — umbrosæ, XXXVII, 45. — ante fores sedet, XXII, 432. — foribus reclusis, XXXVI, 153.

Forma decens, XXI, 31. — imperio sua reddit, XXVI, 37. — dispare, XXXV, 45. — loci, XXXV, 101. — mali, XXXVI, 300. — ferrea Martis, XLVIII, 26. — eadem figuret, L, 21. — diremit, LXXXVII, 3. — formæ novæ, III, 17. — igneæ, XI, 5. — ornatum reddit, XXXI, 101. — diræ inclementia riget, XXXIII, 82. — neglectæ gratia teritur, XXIX, 225. — vitreæ, XXXVI, 268. — nocendi, XXXVII, 20. — reducis, XLIV, 41. — conscius, LXX, 9. — formam talem reddere, LIV, 11. — formis variæ canes, XXIV, 297. — omnigenis numina, XXXVII, 51.

Formas placida mente, XXII, 66. — forment sæcula meliore metallo, VII, 184. — formavere te talem, XVII, 17. — formare loquentes, XVII, 85. — formantur in auro, I, 98.

Formidati furoris, XXXV, 353. — formidato lumine, I, 94. —

formidandus regenti, XXVI, 403.

Formido, frena jugales, III, 343. — justitiæ nomen subit, XX, 208. — succincta, XXII, 376. — superbos flectit, XXVI, 93. — Booten præcipitat, XXXV, 190. — erexit comam, L, 11. — formidine pulsa, IV, 5. — sola victum, VIII, 457. — tacita, XV, 177; XX, 134. — saucius, XX, 455. — varia, XXI, 274. — nulla, XXII, 165. — posita, XXIV, 282. — clausi, XXVI, 44. — confusa, XXVIII, 582. — mista, XXXIII, 132.

Formosa jacet, XCI, 3.

Fornace lassa, XXXIII, 241. — relictæ, XXXV, 174. — fornacibus æra fluere, XXII, 177.

Fors improvisa, XXVI, 370. — juvat audentes, XLII, 9.

Fortis quid agat, VIII, 405. — silva, XXXVI, 368. — forti prudentia, X, 315. — fortes in Marte viros, VIII, 488. — fortia loquentem, XXII, 169. — fortissime patrum, X, 334.

Fortuna pendet his per dubium favorem, I, 11. — quid paret, III, 143. — invida, V, 194. — ardua, VII, 13. — ornatur viro, X, 328. — cum Marte pependit, XV, 252. — Augusti, XV, 504. — quos legit, XVII, 147. — hoc regni tenes, XVIII, 24. — luxuriæ suæ addidit, XVIII, 121. — satiata joco, XIX, 6. — reduxit luctus, XX, 551. — nil sibi tribuat, XXI, 363. — mutata, XXVI, 435. — famulante premit, XXVI, 513. — novum molita tyrannum, XXVIII, 88. — lætior recipit, XXVIII, 500. — mercem persolvit, XXVIII, 578. — tori tanti, XXIX, 161. — doluit, XXXI, 80. — noxia, XXXIII,

95. — supernis quæ te abstulit ? XXXV, 239. — cecidit, resurgat, XXXIX, 45. — cedere fatetur, XLI, 5. — favens mundo, CI, 86. — vario traxit tumultu, LII, 5. — fortunæ majoris honos, XXI, 41. — reduci, XXVIII, 1. — fortunam generis, X, 259. — quamcunque dedistis, XXXVI, 301. — si nota, feram, *ibid.*

Fortunatus ales, XLIV, 7. — fortunatum autumnum, XXXV, 292. — fortunate parens, VII, 178.

Forum ire, I, 232. — eunuchi, XVIII, 234. — jure cingas, XXIV, 200. — hoc dignare, XXVIII, 422. — fori Stygii negotia dura, V, 495. — Romani fama, XLIII, 2. — rauci lites, LII, 8. — foro medio, XXV, 14. — fora frequentat, XVIII, 59. — Ulpia, XXVIII, 646.

Fossa fefellit, XXIV, 341. — fossam duplicem, V, 127.

Foveas Augustum, XCV, 20. — foveit cuspe Italiam, X, 120. — absentes, XXII, 46. — sacraria, XXVIII, 499. — hanc, XXXIII, 127. — ignes, LXIX, 4. — foveat me fata sic, XXVI, 540. — foveret Getas, XXIX, 235. — fovi gremio, I, 144. — fovit tenerum rudemque, XV, 303. — genus humanum, XXIV, 151. — cunabula anni, XXVIII, 651. — clementi sidere, XXXI, 120. — fovere auxilio, XV, 245. — Molossi leporem, XXXIV, 25. — fove rura flamine, XXXV, 86. — fovisse propinquum, XXVIII, 586. — fovens materna mente, XXVIII, 94. — spem, XXVIII, 447.

Fragilem corporis usum miseratus, XLIX, 85.

Fragmenta naufragii qua sede recondam, XXVIII, 317.

Fragmine splendenti, LIX, 1.

Fragor repentinus cæli, I, 211.

— quatit arva, III, 132. — geminatur, V, 182. — sublatus in æthera reboat, XXVIII, 616. — repens mugire, XXXV, 152. — horrendus ubique it, XXXVII, 74. — fragorem raucum, XX, 163. — fragore raucō sonant, XLV, 26.

Fragosa murmura, XXIV, 337.

Franciæ reges expellet, XXI, 237.

Franco humili, XVIII, 394. —

Franci orantes, VIII, 447. —

Francorum montes, XXI, 227. —

Francis intulimus classica, XXI,

189. — Francos mihi solus sube-

git, XXII, 243.

Frangit fluctus, XXXV, 310. —

frangunt stagna rotis, V, 28. —

glandes, XXXVI, 43. — fregi

Alpes, XXVI, 532. — fregit un-

das remis, VII, 56. — clade, XV,

413. — robur, XX, 416. — Athe-

nas, XXIV, 162. — furentem,

XXVI, 143. — fregimus cornua

Istri, XXVI, 603. — fregere Ta-

nain, XXXV, 66. — fregerat ar-

ma, XXVIII, 335. — frangere

tauros, XXII, 21. — virum fre-

mentem, XXIX, 138. — fractu-

rus vires, XXIII, 9. — fracturum

flamina collem, XV, 522. — reos

vultus, XXI, 362. — fracturæ

colla, XXIV, 301. — frangeris

nec precibus nec fletu, XXXIX,

50. — frangitur torrens, III, 271.

— frangi Zephyris, I, 218. —

fracto flamine, III, 72. — meatu,

XXXV, 184. — fracta metu virtus,

III, 260. — tonitrua, XVII, 108.

— rabies, XXVI, 431. — ramis

electra, XL, 11. — fractæ pro-

cellæ, XXXIII, 75. — fractis fau-

cibus, CI, 96. — fractas minas,

XL, 28.

Frater retusus (Lunæ, Sol), I,

23. — nepoti servatus, XV, 347. — multus in ore erat, XXXV, 27. — fratris rigidi verbera, V, 479. — vestigia, XXVIII, 173. — sobolem, XXIX, 107. — adepti speciem, XXIX, 110. — domos, XXXV, 220. — interitum miratus, XXXVII, 104. — fratri remittebas sortem, XXVIII, 85. — ovanti, XXVIII, 553. — Eoo, LXXI, 3. — fratrem iratum, XV, 141. — exiit, XV, 397. — fratre corusco, minor, III, 373. — cum Eoo, VII, 8. — excluso, XVII, 131. — a fratre pietas recedat, XV, 240. — fratres pubentes, I, 142. — unanimes, I, 231. — geminos protege, VII, 153. — unanimi, VII, 189. — pharetrati, X, 72. — ore pares, similes habitu, *ib.* — pios, XVIII, 282. — geminos, XX, 490. — ingenio scelerumque cupidine, XXI, 245. — gemini, XXVI, 68. — Argolicos, L, 39. — sudantes, L, 1. — fratrum majestas, V, 5. — intemeratorum, XXII, 87. — diademata, XXIX, 57. — fœdera, XXXIII, 64. — sævissime, XXXIII, 93. — teterime, XXXV, 214. — fratribus Augustis, II, 17. — cæsis (con-sanguineis), VIII, 93.

Fraterno nomine signatum, I, 266. — fraternum sub orbem, XXXV, 169.

Fraudarit seges colonum, XXI, 165. — fraudatus lumine, XXIX, 24. — fraudata sensibus ætas, XXVI, 521.

Fraus infida sereni, VIII, 425. — fraudi lætam speciem prætere-dere, XXII, 35. — fraudem prætexere, III, 99. — fraude projecta, VIII, 486. — nudata, XV, 272. — reperta, XVIII, 88. — nova, XXVI, 282. — soporis, XXVIII,

478. — Dionæa, XXXV, 5. — fraudes Massylas, XV, 284. — per cunctas vagari, XVIII, 139. — ad omnes cautus, XXI, 292. — innectere, CI, 36. — fraudum in ipsa cubilia ducunt, XXII, 214. — fraudibus ipse meis capior, XXVIII, 308. — cunctis objecti anni, XXXVI, 116.

Fraxinus stridula, III, 218. — libatur in ictum, XXXV, 227.

Fremunt sub ore, XCIII, 2. — fremunt bella, XXII, 149. — Cressæ, XXIV, 300. — fremat igne Leo, XXII, 460. — fremant sævum leones, XXXV, 243. — fremebant famuli, XVIII, 148. — sævum, XXXIII, 285. — fremet discordia, XX, 82. — major post Cannas, XXIV, 145. — fremerent in pocula ripæ, XXXVI, 26. — fremuit tempestas, XXIX, 208. — fremuisset miles, XXIV, 21. — frementia luctu Tartara, XXXV, 333.

Fremitus anhelus, I, 79. — insani, III, 75. — mariti, XVIII, 89. — auditur, XXIV, 359. — despexit, XXXI, 76. — magnus auditur, XXXIII, 10. — inter Scyllæos, C, 2. — fremitum agnosce, XVIII, 504.

Frena Italiæ teneret, I, 59. — ventis remittat, V, 22. — assimulat, V, 80. — ignescere spumis, V, 175. — resolvit, X, 330. — Lethæa, XV, 214. — spumis fucantem, XXII, 350. — spatiosa regit, XXII, 311. — imperii reguntur, XXIV, 9. — cauta juventæ dedit, XXIV, 121. — dat Scoto, XXVI, 217. — flammea cæli, XXVIII, 190. — laxata remisit, XXVIII, 266. — florea adnectunt columbas, XXXI, 105. — humectant, XXXIII, 181. —

calent sanguine, XXXV, 102. — renident gemmis, LXX, 3. — numinis, LXXXIII, 1. — frenorum vicem, LI, 10. — frenis tuis serviret, VIII, 556. — communibus, XV, 3. — libera manus, XXI, 151. — grypha detorsit, XXVIII, 31. — solutis, XXXV, 318. — frenos laxavit dolor, XXXVI, 180.

Frenat delphina rosis, X, 156. — Saxona, XXXI, 89. — equum auro, XLIV, 86. — frenant mugitum, XXXIII, 207. — frenet amores, XVII, 99. — orbem, XXII, 2. — frenabam equos, XXVIII, 369. — frenavit Ætnam, L, 33. — frena jugales, III, 343. — frenare libertatem, XXXV, 150. — frenatur corde longævo, I, 155. — frenantur venti et undæ, XXXIV, 17. — remi auditio carmine, XXXVI, 258. — equi lupatis, LXXXVII, 3. — frenari hamis, XLVI, 13. — frenatis avibus, XXXI, 111.

Frequentant sacra, VIII, 577.

Freta cælo, CI, 47. — freti nec duce nec numero, XX, 580.

Fretum ignotum, VIII, 31. — lucere, XX, 472. — glaciale, XXI, 176. — exhaurire, XXVI, 276. — freti cæcula summa, VII, 198. — fances, XX, 29. — intacti claustra, XXVI, 1. — freto subeunte urbes, I, 228. — freta inclyta remis Thessalicis, III, 173. — sunt, LXXIII, 29. — tremuit, LII, 7. — fretis spumantibus, XVIII, 266. — infensa piratica puppis, XXVIII, 134. — tranquillis, XXIX, 202. — apta abies, XXXV, 107. — adnatat umbra, XXXVI, 444.

Frigidus amnis, VII, 99.

Frigus medullis miscuit, XLVI,

6. — frigoris et flammæ mediam æthram, XXII, 8. — arte, LVII, 3. — frigore sub medio, I, 132. — torpens, I, 269. — immodico, XXII, 459. — segnes, XXIV, 312. — blando, XXXI, 1. — æterno contristat, XXXIII, 263. — ramorum, XXXV, 105. — glaciali, CI, 125. — arcano, XLVI, 21. — pluviali, XLVII, 3. — frigora sæva peti, VII, 44. — traxerunt in cerebrum, XVIII, 53. — pellebas, XX, 459. — ferrent, XXI, 125. — non curat, XXVI, 328. — Rhipæa, XXXVI, 322. — blanda dedere, XLIX, 60. — negat, LVI, 2. — frigoribus mediis, XXVI, 349. — urit Boreas, XXIX, 6.

Frondea vellera, I, 180.

Frondet vivida, I, 219. — arboribus, XXXIII, 159. — frondere ornos, XXXVI, 73. — frondentia limina myrto, XLVIII, 28.

Frondosæ sorores, VII, 125. — frondoso margine, XXXV, 113.

Frons erecta, II, 6. — hispida, I, 222. — læva, V, 174. — privata manet, XVII, 245. — discolor auro, XXIV, 289. — læta parum, XXVI, 375. — non tristior æquo, non dejecta malis, *ibid.* — frontis torva voluptas, VIII, 519. — lunatæ germina, XXXIII, 129. — fronti caveat, XIV, 9. — frontem secari, III, 327. — pudicam, XVII, 118. — circumfluit ignis, XXII, 328. — impexam, XXXV, 359. — a fronte imperii recedant, XVIII, 422. — in fronte notas addidit, XVIII, 120. — fronte ferrata, V, 361. — pulsata, VIII, 616. — quis æquali? X, 316. — jucunda, XXII, 131. — superba, XXIV, 218. — flammata, XXVI, 518. — mæsta, XXVIII, 159. —

retusa, XXXV, 135. — curvata, XXXVI, 346. — adversa, XXXVI, 374.

Frondis amarus nemus, CI, 18. — *pro fronde Minervæ*, XX, 591; XXXIX, 41. — *fronde sorores mutatas*, XXVIII, 171. — *Getica*, XXVIII, 647. — *pretiosa*, XLIV, 43. — *adversa*, XXXVI, 393. — *frondes vivunt in Venerem*, X, 65. — *concutit aura*, XX, 482. — *per obscuras*, XXVI, 413. — *depastus amarus*, XXVIII, 239. — *translucent pectore*, XXXI, 7. — *decutit Auster*, XXXV, 309. — *frondibus latebrosis*, XXIV, 313. — *nudatum Hæmum*, XXVI, 166. — *densis*, XXXIII, 202.

Fructus dignus instet, XVIII, 158. — *attollit*, XX, 271. — *lucis*, XXI, 93; XXIV, 79. — *sensere receptos*, XXVIII, 580. — *ad fructum nascitur*, XVIII, 331. — *nititur*, XXII, 129. — *fructum brevem suadent*, XX, 51. — *laudis desuetum redde*, XXVIII, 404. — *fructu tanto majore*, XXI, 378. — *fructibus annum exornem*, XXXVI, 38.

Frugem latura seges, XVIII, 495. — *fruges nasci jussit*, III, 8. — *tribuat*, XXXVI, 52. — *frugibus negatis*, XV, 18; XXI, 278. — *quæ terra faveret*, XVII, 180. — *aptum æquor*, XVIII, 354. — *Arctoïis*, XVIII, 403. — *optantur imbres*, XXIV, 56. — *alternis*, LII, 11.

Frugifera deæ, XXXV, 138. — *frugiferas rates*, XV, 58.

Fruitur suppliciiis, III, 235. — *nota aula*, VIII, 2. — *pœna*, XVII, 224. — *te dea*, XXII, 13. — *suppliciiis*, XXVIII, 112. — *junctis*, XXVIII, 601. — *frui mur bonis quietis militiæque*, VIII, 491. —

fruaris Apollineo crine, XXXVI, 309. — *fruaturs pace*, V, 159. — *fruebar thiasis*, XXXVI, 422. — *frui tempestate cruenta campi*, VII, 76. — *in commune*, XX, 601. — *fruendum tradit*, XVIII, 366.

Frustra mandet aquæ, XX, 448.

Frustratur tempora, somnus, agendi, XXII, 141.

Frutices parvi, XXXIX, 39.

Fucantur vellera, XXXV, 96. — *fucantem frena spumis*, XXII, 350. — *fucata tentoria*, XXI, 157. — *genas*, XXII, 136. — *fucati sermonis*, XXVIII, 593.

Fuco livescere, XXII, 32. — *fucos Tyrios*, III, 207.

Fuga præsidio, XV, 441. — *Pyrrhi*, XXVI, 128. — *fugæ nulla spes*, XX, 277. — *oblita*, XX, 314. — *fugam peteretne incertus*, V, 132. — *tenuere*, XIX, 70. — *simulare*, XX, 432. — *inclusis aperire*, XXVI, 97. — *comescuit*, XXVI, 315. — *patiar*, XXVI, 525. — *tetendit*, XXVIII, 320. — *inerti*, III, 268. — *non ficta trepidare*, VII, 202. — *fugas molles sinuare*, VIII, 540. — *turpes*, XXVI, 296. — *certa lege textas*, XXVIII, 623.

Fugacior dama cervoque Leo, XX, 440.

Fugit tela, XXIX, 167. — *Polypemus ab umbra*, XXXVI, 356. — *fugiant cursu volucris*, XXIV, 341. — *fugiat præceps*, XV, 413. — *fugeret Pirithoum*, III, 107. — *fugerent patrem nati*, XXIX, 136. — *fugere genas*, XV, 22. — *fugiens sequentem vulnerat*, XLV, 21.

Fugare mortem, XCV, 17. — *fugavi Augustos*, XXVI, 524. — *fugavit sede*, XV, 413. — *fugantur procul*, XXII, 109.

Fulcit apex Atlantis, XXXVII, 23. — fulciret lassam, XXXVI, 352. — fulcite humeris molem, XXVI, 572. — fulcire ruinas, VIII, 460. — pondera terræ, XVII, 77. — fultus arbore, I, 114. — duplici consorte, VIII, 204. — solio, XXIV, 199. — cervicem clypeo, XXVI, 355. — solio genitoris, XXVIII, 588. — rudi solio, XXXIII, 79. — fulta ostro, X, 152. — reverentia, XXII, 86. — auro laquearia, XXVI, 223. — sub gremio urna, XXVIII, 168. — fultæ culmine legum domus, XXXI, 59. — fultos cervice parentes, L, 5.

Fulgebat mundus, IV, 3. — honos, XXI, 40. — fulgeret conspicuus, LXXII, 7. — fulsit canities, XXVI, 459. — fulgentior astris, I, 240.

Fulgidus axis, XXXIII, 116. — fulgida castra, VII, 11.

Fulgor Iberus, VIII, 587. — genarum, XXXVI, 436. — fulgore auri, XXIV, 66. — vitali misso ferit, XLIV, 57.

Fulgur triste galeæ, VII, 32. — fulgure liquefacta cuspis, XXVIII, 345. — peccato, XXXV, 147. — fulgura ducat hiatus, XLVIII, 6.

Fulgurat umbra clypei Eridanus, XXII, 274.

Fulmen stare coegi, III, 158. — torquere, VIII, 202. — rapiat, XXXVII, 32. — ab ore venit, CI, 122. — magnum superas, XLVIII, 52. — fulminis heres, VI, 13. — rubri torsisset alas, XXXV, 229. — ictum, XXXVI, 61. — fulmine multo suspirant, XXXVI, 343. — post fulmina fessum, XXXIII, 105. — fulmina irata, X, 126. — torqueat, XVII, 112. — exercet, XXII, 29. — vi-

brat, XXIV, 167. — jactata in hostem, XXVI, 510. — efflavit, XXVIII, 188. — ambirent laurum, XXVIII, 355. — obvia vexasset, XXXIII, 47. — dejecit, XXXV, 175. — mittat pro pignore, XXXVI, 135.

Fulminat ornos, XXXIX, 40. — fulminet hostem, X, 311.

Fulminei pardi, XVII, 302. — fulminea in casside, VII, 194. — fulmineum iter, XXI, 200. — Pœnum, XXVI, 138. — fulmineo juvenco, III, 289. — igne, XXVI, 231. — curau, XXVIII, 469. — fulmineos ignes, XVIII, 12. — fulmineis viribus, I, 73.

Fulva ira Leonis, I, 25. — glacies, III, 167. — veste, XXII, 229. — pondera, XL, 8. — fulvis serpentibus, XXXIII, 199. — fretis, XXXVI, 443.

Fumat lumen odorum, XXVIII, 325. — fumant mœnia, I, 109. — pascua, V, 30. — fumavit amnis, VII, 100. — fumantia æquora, XXXIII, 23. — opima, XXXVI, 350. — pascua, XLIX, 19.

Fumiferæ aquæ, XLIX, 36.

Fumo admoto, XX, 348. — fideli, XXXIII, 167. — divino spirant, XLIV, 96.

Funalibus ordine ductis suspendite lamina, X, 206.

Functa corpora, XCVIII, 20.

Funda Baleari, VII, 50. — de jicis aves, CI, 73.

Fundamenta noctis opacæ latent, V, 526.

Fundamina subruit malefida, XXVI, 347. — campi effossi, XXXV, 164.

Fundator Gradivus, XXVI, 600.

Fundavit mentem in capitis arce, VIII, 235. — fundaverat ancora puppim, XVII, 113.

Fundi exigui, XV, 158. — liquidi, II, 37. — fundo vellitur, XXXIII, 156.

Fundit hiemes, VII, 96. — se apex in campum, X, 56. — in omnes imperium, XXIV, 136. — aquas ostro, XXXIII, 253. — fundunt Sangarium, XX, 262. — fundebat ornos, CI, 107. — fudi planctus, preces, XXXVI, 228. — fudit membra, II, 2. — gentes, V, 23. — hunc Britannia, VIII, 73. — in lucem sæcula, XXII, 11. — se gratia, XXIV, 187. — in nostros sinus, XXXVII, 126. — catervas, CI, 83. — ab alta mente, XCV, 2. — fudistis quem toties, XXVI, 564. — fudere aciem, XVIII, 511. — canitiem ante pedes, XXXIII, 49. — fuderit ensis, III, 78. — aquilas strage, XXVI, 159. — pontus undas, XLIV, 106. — fuderat artus per gramina, XXXI, 3. — fudisset cerebrum, XXXVII, 88. — fundere membra, IV, 18. — fundi examina credas, XXXV, 124. — fusus ostro, XV, 327. — Philippus, XXVI, 396. — sub platano, XXXI, 35. — ingenti spatio lacus, XLIX, 29. — per metallum tremor, L, 12. — fusa gloria, I, 32. — poplite tenus vestis, XXXV, 34. — dolia, LXXVII, 12. — fasum in verbi semina, XCVIII, 4.

Funditus excindere, III, 233. — defluat, XX, 16. — armis concideram, XXVIII, 283.

Funem vellite, XV, 488.

Funerei leti, XXXV, 358. — funereis tyrannis, XV, 466.

Funestarum herbarum potestas, III, 150. — funestis curis animum vexare, XXXV, 277.

Funus acerbum, XVIII, 130. — certum expromere, XXXVI, 195. — portans, XLIV, 75. — funere

permisto, I, 112. — consumpto, V, 416. — mersit, XV, 410. — sævo, XXVI, 387. — campi Pol-lentini, XXVIII, 128. — funera condita traxi victura, III, 155. — prodere relatu, III, 250. — mea ridebit victor, V, 168. — tot contra restitit, VIII, 56. — tanta, XV, 93. — sparsa, XV, 361. — Trojæ, XVIII, 291. — prætereunt, XX, 117. — venalia, XXI, 101. — post longi belli, XXIII, 17. — querar, XXVIII, 280. — matri reddamus, XXXVII, 57. — nostra gemat, XXXIX, 58. — per totidem, XLIV, 26. — quanta vi-rorum, CI, 80.

Furis rebelles, I, 138. — con-jurant, XXXIII, 39. — tristes, XXXV, 219. — furiarum vincla, XVII, 170. — verbere, LXXIV, 5. — furiis est locus, III, 359. — Abundant, XVIII, 154. — concedimus urbem, XX, 39. — in se vertunt, XXII, 212. — plebis, XXVI, 50. — Giganteis, XXVIII, 187. — furias torrentum sonoras, VII, 46. — quas pertulit, ultum iret, XXII, 84. — Gildonis, XXVIII, 105. — debellavisse, XXXVI, 79. — ultrices matris Orestes placavit, XXXIX, 14.

Furiale virus, XX, 188. — in-cedit, XXVI, 326. — furialibus spumis, III, 76.

Furiato pectore ferri in Cæli-colas, XXXVI, 262.

Furis quod, LXXVI, 3. — furit ventus, XXXIII, 172. — strepi-tus, XLV, 28. — cui furerent du-bitassent, VIII, 605. — furem longius, XXXVII, 94. — furentes fallat, XXIX, 31. — furentibus flammis, CI, 122. — furentior belluarum corde, XI, 26.

Furor publicus, XXII, 305. —

nimius caret eventu, XXVI, 72. — jam expulit humanos sensus, XXXIII, 5. — jussus armat colla, CI, 31. — furoris tanti palma, XV, 238. — proprii monstra, XX, 519. — externi, XXVIII, 405. — formidati, XXXV, 343. — tanti causa, XXXVI, 283. — furori proprio, XXII, 80. — Teutonico, XXVI, 292. — furorem perjurum, XXVIII, 207. — pascat, XXXIX, 22. — furore præsumido, III, 225. — cuncta gravat, XX, 397. — misero, CI, 43. — furores Celæneæ, XVIII, 278.

Furtim tenuata, XLV, 15.

Furtiva oscula, XI, 24.

Furtum neu pateant homini, XXXVI, 145. — furto noxia litera, XXI, 292. — gaudet amans, XXVII, 7. — subsederit, XXIX, 232. — furta num tegi potuere? X, 141. — Latonia, XXXIII, 106. — furtis titubans audacia, X, 81. — quæsisse locum, XVIII, 88. — parvis exercita, XVIII, 193. — vinea fraudarit colonum, XXI, 165. — manifesta prælia præclariora, XXVIII, 480. — subitis sociantur, XLVIII, 39.

Futile ne quid infirmumque geras, XXII, 108.

G.

*Gabinom*ore, VIII, 6. — robore, XXIV, 83. — habitu, XXVIII, 594. — *Gabinos* cinctus, VII, 3. — fastos, XXII, 307.

Gades quantum a *Tigride* distant, VIII, 43. — a *Gadibus*, XXVI, 202. — *Gadibus* occiduis, XV, 159. — ortum diem texere *Carmani*, XVIII, 353.

Gætula juga, XV, 357. — arma, XXIX, 41. — *Thetis*, XXXIII, 148.

— *Gætuli* jaculo, III, 226. — *Gætulæ* *Syrtes*, XXI, 258. — *Gætulo* patri, VII, 81. — *Gætulis* messibus, XV, 57. — *Gætulas* undas, VIII, 438. — arenas constringat *Aquilo*, XXVI, 60.

Gætulia nutrit monstiferis campis, XVII, 306.

Galata ductore, XVIII, 59. — *Galatæ* tot eant nummis, XVIII, 203. — in *Galatas* modo tendere cursum fertur, XX, 467. — *Galatas* attingit, XX, 240.

Galatea monile ferebat, X, 166. — procax non ludit, XXIX, 126. — candida secat natatu pulchro *Acin*, XXXVI, 333.

Galea minax, I, 92. — solitas fulgere comas, XIII, 1. — nascente, XXI, 323. — tabescente, XXVIII, 345. — *galeæ* triste fulgur, VII, 31. — putres, XXI, 136. — cristas, XXVIII, 575. — te salutant, XXVIII, 632. — minaci, XXIX, 216. — *pergaleam* carperet oscula, XXI, 121. — *galeam* solidatam, XV, 211. — quassabat, XX, 109. — mitescere sertis, XXXV, 145. — implet, XXXVI, 218. — arrexere jubæ, XXXVII, 78. — oomantem, LXXII, 4. — *galeis* micantes, XV, 435. — virides sulcos, XXVI, 25. — victricibus hausi, XXVI, 532. — *galeas* adorantes, VIII, 152. — patrias imples, VIII, 520. — renidentes hyacinthis, XXII, 90. — velati lauro, XXII, 375. — tot parari, XXVI, 537. — *galeæ* veterum fuerunt quædam clausæ, V, * 258.

Galero tectus, XXXIII, 78.

Galesus, I, 260.

Galli vitrei, XX, 263.

Gallia pandit litus, III, 123. — conjuncta, V, 147. — animosa, VIII, 392. — stipavit te doctis

civibus, VIII, 582. — exsultat, XVI, 8. — miratur, XXI, 20. — vires resumpsit, XXI, 317. — flava repexo crine, XXII, 241. — omnis militat, XXIV, 53. — dat robor militis, XXIX, 61.

Gallica robora, V, 105. — silva, XVII, 307. — armenta, XXI, 227. — fertilitas, XXII, 394. — rura, XXIV, 91; XXVI, 296. — lustra, XXIV, 303. — prælia, XXVIII, 399. — verba, LI, 20.

Gallus agit grates, XXII, 186. — Galli truces, V, 110. — limitis, VIII, 459. — Gallum prosterneret, XXIV, 143. — Gallorum strage, VIII, 408. — exercitus, XX, 248. — Gallis genus fatale, I, 149. — jubet, V, 155. — mœnia condita, X, 182. — te dedit, XX, 539. — sanguineis, XXXV, 269. — in Gallos vias, XXVIII, 232. — trans Gallos, XXVI, 200. — per Gallos, V, 174. — Gallos fovet cuspide, X, 119. — vinci, XV, 431. — pulvere mersuros, XXI, 350. — subegit, XXII, 243.

Ganges attonitus fluat, II, 163. — horrebat, III, 293. — ebrius, VIII, 610. — secedit litore Parætonio, XV, 160. — intremuit, XXI, 266. — Gangen pallescere, VII, 203. — immensum, XVII, 236.

Garamas velox, XXI, 255. — supplex, XXI, 355. — infrenis, XLVII, 20.

Gargani nives, XXIV, 308. — Garganum sociale jugis Alpinis, VIII, 106.

Gargara flavescentia, XXVIII, 389. — inclinant timidas silvas, XXXIII, 206.

Garganus unda retro pernicios, V, 113.

Gaudet virtus, XXIII, 5. — furto, XXVII, 7. — metuens, V,

74. — misto perterrita metu Diva Paphi, XXXV, 155. — non vera fuisse, XXXVI, 111. — fames cervice juvenici, XXXIX, 30. — mori, XLIV, 58. — aquis, XLVII, 7. — gaudent agri, XXI, 344. — gaudeat repulsa, XXII, 99. — gaudere malis, XXXVI, 215. — gavisus quid tantum? X, 111. — gavisæ terra coronat, I, 115. — per mœnia, XXVI, 460.

Gaudia testatur, I, 191. — suspensa, I, 234. — damnosa, VIII, 335. — solvantur habenis, X, 201. — crescunt, XIV, 11. — manifesta differt, XV, 7. — tremuerunt, XV, 228. — revocasti, XVII, 30. — moverunt lacrymas, XVIII, 384. — compensent lacrymis, XX, 143. — cœca futuri, XC, 546. — Romana, XXI, 2. — pallescunt, XXII, 344. — certa, XXIV, 203. — inopina, XXVI, 208. — lacrymosa, XXVI, 407. — quis disserat? XXVI, 453. — discernens spatiis parvis, XXVIII, 364. — quæ rursus? XXXIX, 218. — sua commendat Siculis terris, XXXIII, 139. — nostri sanguinis, XXXIII, 193. — crastina prædæ, XXXIII, 286. — turbavit luctu, XXXIX, 32.

Gazis nobilibus surgant cubilia, X, 226.

Gelan concelebrant, XXXV, 58.

Gelato ore stetit, V, 131.

Gelidis procellis, VII, 93.

Gelonus membra ferro pinxisse gaudet, III, 313. — militat, VIII, 486. — dedit, X, 221. — pepulit falce, XXI, 110. — Geloni venere, XV, 245. — Gelonus populatus cæde, I, 119. — turbare solet, XXXVII, 76. — Gelonis cingula rapta, VII, 27. — imperiosior, II, 3. — ab flavis, XX, 103.

Gelu vestire Hæmum, XXVI,

167.—obriguere, XXVI, 343.—
arcano defensa glacies, XXXIII,
167.—exhaustus rubor, XXXVI,
88.—Gorgoneo, XXXVII, 112.
—senili, XLIV, 37.—resoluta
gemma, LVII, 8.—lucidiore,
LIX, 2.

Geminant triumphos, XXVI,
295.—geminassent Trebiam,
XXVI, 387.—geminare impensas,
XXIV, 223.—geminatur gratia,
XXII, 156.—geminantur vera
pavoris ingenio, XX, 470.—ge-
minata vulnera, XXI, 351.—
geminato nomine, XXVIII, 17.

Geminus cæli axis, V, 152.—
geminæ Libræ confinia, III, 366.
—gemini Lacones, VIII, 206.—
geminio mari, XVIII, 91.—ab
ore, XVIII, 318.—culmine,
XXIX, 193.—mundo, XXXIII,
91.—lapsu, XXXVII, 8.—cinctu,
XXXV, 34.—geminam aulam,
XVIII, 281.—geminis tyrannis,
I, 108.—procellis, III, 276.—
fetibus, XXXVII, 124.—metallis,
XLVIII, 40.—paribus, L, 25.—
geminos axes, XXII, 59.—vocat,
XXXI, 139.—partus, XXXVI,
309.—serpentes, CI, 64.—gemi-
nas interfuit urbes, I, 227.—
adjunxit animas, VIII, 233.—
coronas, X, 203.

Gemiscunt campi, XVIII, 178.
—ferale buxi, XXXVI, 130.

Gemit unda, XVII, 205.—
turpe sus, XX, 446.—gemat libe-
rius, XV, 175.—gemunt incudi-
bus, XX, 71.—transacta, XX,
501.—delubra, XXXIII, 205.—
gemit Hermus, XX, 171.—pa-
trem, XXII, 63.—flebile mugi-
tibus Ætna, XXXV, 8.—gemens
servile, XV, 365.—anile Eutro-
pius, XIX, 26.

Gemitus sepultos, III, 258.—

medullis erupit, X, 8.—agnoscit,
XVIII, 185.—pandit, XX, 194.
—sedantur, XXXV, 330.—ge-
mitu Enceladi, XXXVI, 122.

Gemma coerces mordet sinum,
I, 89.—fuit, X, 171.—suspendit
amictus, XXXV, 17.—mag-
netica, XLVIII, 26.—de conju-
ge, XLVIII, 37.—tumesceat aquis,
LVI, 4.—concreta, LVII, 7.—
spumet, LX, 3.—volatum
mentitur, XCIV, 3.—gemmæ ar-
deptes, V, 347.—anhelantes, VIII,
550.—gemma mentiri, LVIII,
3.—gemmarum stamina, VIII,
595.—cultus, XXIX, 223.—
gemma nascentibus, III, 387.—
Hydaspeis, VII, 4.—Erythræis,
VIII, 606.—grandibus, XVIII,
225.—præfecti dabantur, XVIII,
417.—gravibus, XXI, 83.—
substringit comam, XXVIII, 527.
—comam consurgere, XXXIX,
3.—attollit litora, XXXIII, 253.
—variantur, XXXV, 94.—ornat
apicem, XLIV, 84.—frena reni-
dent, LXX, 3.—æquore quæsitis,
LXXII, 10.—gemmas expuit,
XXIX, 74.

Gemmata tentoria, XXI, 158.
—monilia, XXVI, 627; LXXXIII,
9.—gemma stamine, X, 214.
—cinctu, XXVIII, 561.—gem-
matis cadis, XXXI, 121.—gem-
matus cultus, VII, 204.—gemma-
tas togas, XXII, 89.

Gemmiferis mensis, I, 265.

Genæ dulces, I, 69.—severæ,
III, 136.—pallore infectæ, V,
131.—in civem rubuere, VIII,
617.—fugere, XV, 22.—læves,
XVIII, 341.—genarum sulcis,
XVIII, 110.—fulgor, XXXVI,
435.—genas contusa Africa, XV,
135.—laxas, XVIII, 259.—
ungue secat, XX, 193.—ultrices,

XXII, 136. — ferro pictæ, XXII, 248. — flore conspicuas, XXVIII, 560. — niveas infecerat igni solque pudorque, XXXI, 42. — violavit rore, XXXIII, 191. — per liquidas, XXXIII, 271. — Phœbi esse putes, XXXV, 28.

Gener quod tuus est, X, 336. — Augusti, XIII, 8. — sidereus, XVII, 266. — decorus, XVIII, 378. — accedis, XXI, 78. — luce carior, XXVI, 309. — Tonantis, XXXV, 368. — genero principe, XXII, 77. — negat, XXII, 234. — tradetur, XXXVI, 63. — generum compellat, VII, 143. — sibi revinxit, X, 36. — Æthiopem, XV, 192. — conjugio dignum, XXI, 73. — sibi fovens, XXVIII, 95. — triumphantem conspiceret, XXVIII, 580.

Generat, qui cuncta regant, XXIX, 66.

Genialibus epulis, XXXV, 327.

Genitor quæssivit bellis, X, 221. — corda remitti cœperat, XV, 132. — principis, XX, 68. — verior Augusti, XXIV, 122. — alludens, XXVIII, 83. — moriens, XXVIII, 583. — armipotens, XXVIII, 655. — in te conjurat, XXXV, 236. — gravis, XXXVI, 18. — qui fuerat, XLIV, 69. — æquævus, XCVIII, 4. — genitore forti minor, III, 373. — in primo, XV, 241. — defuncto, XXIX, 104. — de genitore tenes animos superbos, CI, 55.

Genitrix legum, I, 127. — in Tyrios enixa toros, VIII, 139. — Massyla, XVIII, 389. — indoluit, XX, 287. — turrita, XXIV, 170. — mortalibus fuisset, XXXVI, 39. — bacchatur, XXXVI, 269. — fervida, XXXVII, 13. — genitrice magistra, X, 233.

Genius præsens imperii addit, XXVIII, 612. — regni, XL, 48.

Gens Chaldaea, III, 148. — si qua volitat ultra Britannos, V, 149. — mota mihi, V, 150. — qua non diffusior ulla, VIII, 474. — sibi rara superstes, VIII, 477. — Thessala, VIII, 542. — quæcunque barbara, XV, 371. — nulla probatur, XVIII, 323. — una fuere, XX, 242. — una sumus, XXIV, 159. — utraque, XLIII, 4. — gentis tantæ seriem, VIII, 21. — miserere tuæ, XV, 35. — gentem validam, XXVI, 134. — expugnat, XXVIII, 306. — gente ex tanta, XXVIII, 157. — de quam venerem? XXVIII, 570. — gentes resurgere fessas, I, 168. — fortunatas, III, 46. — suas transfunderet, VIII, 50. — quid numerem? X, 280. — subactæ, XV, 98. — feræ, LXXXV, 232. — pretiis distinguit, XVIII, 202. — insepultas, XX, 148. — subactas, XXIV, 15. — minores, XXVI, 393. — vesansæ, XXVI, 647. — linguis variæ, XXVIII, 69. — domuit, XXIX, 58. — sepultæ, XXXV, 326. — gentibus cunctis, VIII, 271. — subactis, X^{II}, 65. — vicinis, XXII, 250. — Arctoïis, XXVI, 299.

Gentile decus, LXXXIII, 13.

Genu posito, XXVIII, 72. — genibus considat avitis, X, 341. — Tonantis procubuit, XV, 26. — advolvi, XX, 66. — admovere manus, XXXIII, 50. — parvam aptare paternis, XXXVI, 175. — advolvor supplex dejectaque, XXXVI, 298.

Genus fatale, I, 149. — sublime, VIII, 217. — hoc nos committere emptori, XV, 266. — hoc inventum est, XVIII, 332. —

humanum, XXIV, 151. — humanum relevare, XXXVI, 34. — generis dono, VIII, 46. — non ulli nexus, XV, 442. — primordia, XX, 491. — humani pars, XCV, 12. — genericuncto, XX, 479.

Germana huic Divæ Fides, XXII, 30. — aula, XV, 257. — vocabula, XXIX, 109. — Tonantis progenies, CI, 10. — germani monitu, XXXIII, 277. — cadaver rigidum misit pro rupe, XXXVII, 103. — germane Tonantis, XXXV, 367. — germanæ Hyades, XXVIII, 174. — germanis consulibus, I, 6. — germanos habuisse duces, I, 277. — germanas adeo credas, XXXVI, 374.

Germania ferox, VII, 18. — cuncta feratur navibus, XV, 372. — andax servit, XXI, 192. — cessit, XXII, 286. — gemeret, XXIV, 25. — ferox populis, XXVI, 423.

Germanica fœdera, VIII, 455.

Germanice, video, XVIII, 395.

Germanus rediens amavit, XXI, 209. — exsul, VIII, 74. — Germana Tethys, XVII, 50. — Germani nec fata timent, XV, 336. — Germanorum paludes, XXIV, 304. — Germanis responsa dabat, XVIII, 379.

Germen patruī, X, 39. — germinē pulchro, XXII, 239. — alieno rubcant, XXXVI, 224. — parvo, LII, 15. — germina algæ, VIII, 598. — flores laxabant, XX, 96. — maturet, XXII, 465. — celsa Tonantis, XXXV, 76. — inclyta veris, XXXV, 132. — nova frontis, XXXIII, 129. — cara maris Rubri, XL, 14.

Germinat frons discolor auro, XXIV, 290.

Gero. Geris in ore Romam,

XXVI, 506. — gerit honores, XX, 562. — carmine digna, XXIII, 6. — pro me mundoque, XXVIII, 437. — geras civem patremque, VIII, 294. — ne quid futile infirmumque, XXII, 109. — gereret pugnas, XXIV, 141. — civem, XXVIII, 59. — gessi per prœlia, VII, 145. — procum, X, 32. — deam, XXXVI, 417. — gessere manu, I, 205. — annos, XXVIII, 656. — gesserit actus, XV, 291. — sub te factum, XXII, 154. — geritur pro telo, LXXVIII, 4. — geruntur dum talia, XXXV, 151. — gerenda mente, XXI, 301.

Geryones triplex, III, 294. — Geryoni tergemino, LIV, 2.

Gesa deposuit, XX, 250. — bina tenens, XXII, 242.

Gesta Punica, XXI, 380. — gestorum series, XXI, 139. — gestis pro talibus, XVIII, 284.

Gestabat te arcto amplexu, XXIX, 96. — gestare clypeum, XXXVI, 219. — tœdas, XXXVI, 407. — gestatum te, XXVI, 494.

Gestu femineo, V, 345. — improba species, X, 321.

Getas fovere auxilio, XV, 245. — pepulere arcu, XXI, 111. — irrupere, XXVI, 279. — spes exempta, XXVI, 470. — Getarum conjuratus, III, 319. — vestem, V, 83. — agmina cæsa, XXVI, 33. — nomen stirpemque, XXVI, 99. — curia, XXVI, 481. — arma, XXVIII, 123. — secreta, XXVIII, 236. — vis exstincta, XXVIII, 304. — rumore, XXVIII, 532. — Getis proderit, V, 235. — lugenda hausimus, XV, 37. — prostratis, XXV, 6. — exegere supplicium, XXVI, 195. — se pandere, XXVI, 215. — funesta regio, XXVIII, 274. — sævis

XXXI, 89. — Getas alloquitur, XVIII, 242. — fortes, XXVI, 645. — euntes dejecta cervice, XXVIII, 180. — conjuratos, XXIX, 236. — flavos stravere, XXXV, 65. — turbare solet Ma-vors, XXXVII, 77.

Getica fronde, XXVIII, 647. — grandine, XXXIII, 71. — Getici plaustris, XXVI, 247. — belli, XXVI, 380; XXVIII, 384. — dii, XXVI, 528. — Geticæ alæ, XX, 176. — Geticam necem, IV, 12. — Getico in Hæmo, I, 120. — sanguine, VII, 147. — triumpho, XXVIII, 202. — Geticis catervis, V, 36. — plaustris, VIII, 53. — popularibus, XX, 274. — acervis, XXI, 186. — bellis, XXVIII, 490. — pruinis, XL, 15. — Geticas catervas, III, 316; LXXXVII, 9. — fauces, XXVI, 30.

Getulus, vid. *Gætulus*.

Giganteis furiis, XXVIII, 186. — Giganteos triumphos, XXXIII, 152. — humeros, XXXVII, 71.

Gigas laborat, XXXV, 159. — Gigantum vesana acies, XXXVI, 196. — tergora, XXXVI, 339. — Gigantas domitura tela, VIII, 534. — pendentes rupe, XXVIII, 45.

Gignit materies, XXXIII, 60. — genuit fetu sinistro, III, 30. — genuisse Jovem, CI, 51. — nil majus, L, 44. — genitura (terra) nefas invisum, XXXVII, 4. — genitus nunc, qui semper eras, XCVIII, 2. — genitum divina sorte, XXXVI, 61.

Gildon domitus, XV, 10. — rapuit, XV, 66. — prostratus, XXI, 269. — cumlaret opes, XV, 90. — tenet Libyam, XV, 113. — condonat habenas, XV, 279. — ausus contendere, XV, 335. — decernet, XV, 383. — doleat,

XV, 410. — ruit, XVIII, 505. — moverat populos, XXI, 249. — Gildonis ad usum, XV, 86. — Numidæ erunt, XV, 93. — salus, XV, 238. — opima, XV, 343. — perfidiam, XVIII, 399. — fugam, XIX, 70. — furias, XXVIII, 105. — Gildoni me rape, XV, 145. — fecunda fui, XV, 153. — Gildonem abducere, XV, 144. — domitura manus, XV, 427. — petamus, XV, 489. — Gildone fuso, XXI, 4. — perempto, XXII, 258.

GirÆthiopum amnis notissimus, XXI, 252.

Girrhæus domitor ferarum, XLVII, 21.

Glacialis Ierne, VIII, 33. — glaciali frigore, CI, 125. — glaciæ fretum, XXI, 176. — sibilet anguis, XXII, 458. — glacialia terga, XXVI, 338.

Glacies durescit, XXXIII, 166. — defensa gelu, *ibid.* — Alpina coerces, XXV, 176. — Rhemi, XXXVI, 321. — asperrima durat, XXXVII, 24. — fit parte lapis, LVI, 1. — liquefacta, LVII, 6. — Alpina, LVIII, 1. — pretiosa, *ib.* — informis, LXII, 3. — glaciem in fulvam, III, 168. — glaciæ damnabitur, I, 170. — in Rhiphæa, VII, 149. — hærentes fluvios, VIII, 347. — alligat, XX, 165. — curvatas silvas, XXI, 128. — constringat, XXVI, 60. — labente, XXVI, 346. — nivali hispidus, XXXIII, 70. — soluta, XLVII, 25.

Gladio tremendum, XXVIII, 177. — gladium siccum, V, 234. — gladiis me eripe, V, 146. — paratis, VIII, 85. — petitus, XXII, 83. — abolete pudorem, XXVI, 563. — gladios minaces, X, 192. — tristes obtundat, XVII,

167. — inter tot, XX, 139. — flexos in falcem curvent, XXI, 223. — cognatos strinxit, XXI, 322.

Glande relicta, XXXIII, 30. — glandes spargere funda, VII, 50. — frangunt, XXXVI, 43.

Glaucia lumina, I, 214. — coma, XL, 40. — terga, XLIX, 36. glaucæ olivæ, XX, 271. — glauco gremio, XXXIII, 104. — glaucis foliis Minervæ, XXII, 228. — glaucos amictus, XXVIII, 167.

Glaucus canitiem ligat, X, 158. — *Glaucum* biformem accipit, XXXVI, 12.

Gleba sitiens, XV, 151. — faveret frugibus, XVII, 179. — glebis redolentibus, X, 92. — glebas rore maritat, XXXV, 89.

Gliscere periculum, XX, 393.

Glibus socios apportet, an hostes, XXVI, 457. — septimus (lunæ), XXXV, 298. — globo telluris, XXVI, 236. — lunari, XXXV, 298. — globum Lunæ ingreditur, VII, 164. — auctorem, XLIV, 73. — marmoreum, LXII, 1. — globos hostiles, XXI, 103.

Glomerat cavernas, XXXIII, 170. — glomerantur in unum, III, 28. — apes commotæ, V, 461. — heri, XIX, 29. — sæcula, XXII, 447.

Gloria fusa, I, 32. — contigit, I, 275. — lætior, III, 339. — quondam terrarum, VII, 175. — victura feretur, VIII, 316. — secura, XVII, 62. — vitæ transmissæ, XVII, 141. — æqui, XX, 205. — insignis edendi, XX, 328. — Martis resplendet, XXI, 16. — levis, XXII, 246. — patefecit portas, XXIV, 34. — ardua vexit, XXVI, 12. — oris jactantior splendet, XXVI, 587. — cædis dubitanda, XXVIII, 115. — ve-

rior, XXVIII, 403. — maxima rerum, XXIX, 49. — sublimis, XXXIII, 283. — montis aper, XXXIV, 36. — matris, XXXV, 36. — sedendi concessa, XXXVI, 15. — non æqua laborum, CI, 63. — magna salve, XLIX, 68. — vetus illustrat, L, 39.

Gnossos conscia tauri, LIV, 8.

Gorgoneo gelu, XXXVII, 112.

— *Gorgoneis* venenis, VIII, 37.

— *hydriis*, XXXV, 225.

Gorgonos colla, XXXVI, 26. ora, XXXV, 205. — *Gorgone* cum rigida, III, 280. — tota velat, XXIV, 168. — visa, XXVI, 342. — cum rutila, XXXVII, 92.

Gortynia spicula, VIII, 527. — tecta, XXVIII, 634. — vestis, XXXV, 33. — cornua, XLV, 36.

Graditur paralyticus, XCIX, 17. — *gradereris* alte, XXI, 47.

Gradus horrendus, I, 120. — agebat turmas, III, 350. — repetebat, XX, 103. — rediens victor, XXII, 368. — fundator, XXVI, 599. — *Gradi*vi flammam nocentem, VII, 167. — *Gradivo* servit, XIX, 61. — *Gradivum* arcete, X, 190. — *Gradive*, nec te pudeat, VIII, 14.

Gradus tardi, XV, 21. — tot fati intulit, XVII, 60. — tremulos hasta regit, XXVI, 483. — obstat, XXIX, 200. — iit ille per cunctos, XXXI, 66. — accelerant, L, 6. — *gradum* citasset, XXVIII, 510. — gradu alto, X, 321. — *incipiti*, XI, 23. — pleno, XXVI, 559. — discreto, XXVIII, 635. — *gradibus* circi connexum vulgus, XXVIII, 614.

Græca vetustas, I, 198.

Græcia prodita, V, 187. — fessa respiret, VIII, 473. — vindex, XV, 484. — *Ægæos* insedit por-

tus, XX, 246. — *sagra*, XXI, 184.

Grati hoc memorant, XXIX, 15. — *vates*, XX, 497. — *Graiorum artes obscuras*, XVII, 84. — *populis*, XLII, 3. — *Graia vetustas*, VIII, 398. — *oppida*, XV, 268. — *ad castra*, XXVIII, 474. — *Thalia*, XLII, 14. — *Graio amictu*, XX, 250. — *Graios libros*, X, 233. — *proceres*, XX, 136. — *amnes*, XXVI, 515. — *Graias ruinas*, VIII, 460.

Gramineus cespes, I, 114. — *gramineo velamine*, XLIV, 75. — *gramineum cubile*, XXIX, 93.

Graminis Itali, XXVI, 147. — *gramine crispo densatur*, I, 216. — *letali pollens*, III, 151. — *restituit puerum*, XXVI, 445. — *Tiberino*, XXVIII, 183. — *pavit equos*, XXXIV, 12. — *eterno vestitos campos*, XXXVI, 231. — *luxuriat*, XLIX, 20. — *tristi popula mista*, XLIX, 98. — *gramina ignota novercis*, XV, 174. — *Argea*, XXIX, 191. — *per densa*, XXXI, 3. — *roscida*, XXXV, 104. — *aluerunt*, LXX, 5. — *per gramina tendit*, XXXV, 37.

Grammatici irati, LXXIV, 6.

Grandesceret sponte seges arvis incultis, XXXVI, 24.

Grandia diligit, XVIII, 360.

Grandinis saxa creentur, XVII, 109. — *ritu*, XXVI, 174. — *lapidosos ictus*, XXVI, 240. — *grandine tundat*, XXII, 464. — *Getica concretus*, XXXIII, 71.

Gratantur senes, XXVIII, 549.

Grates persolvere dignas, I, 75. — *agit*, XXII, 186.

Gratia, flores elige, X, 202. — *terna*, XXIX, 88. — *triplex nexa*, XXXI, 9.

Gratia sermonum, XXXVI, 205. — *defluxit*, XXXIX, 23.

— *nulla figuræ*, LXII, 4. — *simplex*, VIII, 273. — *rudis*, VIII, 589. — *frena resolvit*, X, 331. — *suadet*, XVII, 213. — *oris defloruit*, XVIII, 76. — *transcurrit in prolem*, XXII, 51. — *doni geminatur*, XXII, 156. — *languebat*, XXIV, 47. — *publica se fudit*, XXIV, 187. — *formæ neglectæ teritur, reditura cum proprio viro*, XXIX, 225.

Gratuler exemptum, XXII, 310.

Gratus terror, C, 4. — *grati belli*, XXVI, 622. — *grata munera*, XX, 319. — *superbia matris*, XXXVI, 416. — *gratissima tellus*, XXXIII, 192. — *Latona*, XXXVIII, 126.

Gravat umbra lacus infernos, V, 456. — *cuncta furore*, XX, 398. — *gravatus desidia vinoque*, V, 485. — *cinctum senex obsecior*, XVIII, 301. — *gravata pondere*, XXXVI, 351. — *gravato pondere*, CI, 112. — *gravatum diem*, XXXIII, 161.

Gravidis uvis, XXII, 467.

Gravis auxilio, XX, 512. — *alloquio*, XXXVI, 287. — *gravem luce Titana*, XXXV, 50. — *graves humeros velat*, I, 224. — *gravior morum*, XVIII, 350. — *natu*, XXVI, 485. — *graviora cadunt in medium*, XXXIII, 250.

Gravitas seni contingat, X, 326. — *plena pudoris*, XVII, 247.

Gremium Tethyos, VIII, 597. — *servile pacis*, XV, 51. — *in gremium recepit*, XXIV, 150. — *sub gremio fulta urna*, XXVIII, 168. — *gremio Tethyos mergatur*, XXXVI, 319. — *fovi*, I, 144. — *suscepi*, III, 93. — *alto sopire labores*, V, 325. — *genitoris amico*, VII, 129. — *immortali dearum*, VIII, 160. — *in tuo crevi*, X, 42. — *natum removit*, X, 122. — *in*

ino consumpta ætas, XVIII, 67. — in pacis, XX, 97. — profert, XXII, 339. — purpureo fotum, XXVIII, 67. — antri, XXXI, 2. — pudico matris detraxit, XXXI, 124. — glauco complectitur, XXXIII, 104. — solatur infantes, XXXV, 47. — pressat, XXXVI, 163. — gremiis redolentibus, XXIX, 87.

Greasus caligine figunt, XX, 525. — venerata deorum æquora, XX, 125. — remouet profani, XXXIII, 4. — succidui titubant, XXXVI, 153. — molitur, XXXVI, 438. — rudis tentasti, CI, 69. — firmat, XCLX, 14. — gressum junxere comites, XXXV, 10. — deducunt, LI, 13. — gressu humili comitatur, III, 36. — recto, VII, 39. — humano inuius mons, X, 50. — mentito, XX, 182. — divino, XXXIII, 229. — æquali tendit, XXXV, 37.

Grex aureus, XXII, 450. — gregem seruire, XVIII, 134. — greges sponte rubebunt, III, 386. — ducis, XXXIV, 38. — gregibus meis promisi, XL, 38.

Grues moturæ bella, XV, 475. — germina maris legunt, XL, 13.

Gruthungus rura excolet, XX, 196. — Gruthungi ansi Danubium tranare, VIII, 623. — legio Romana, XX, 576. — Gruthungorum fata, VIII, 635. — Gruthungis mistis, XX, 153. — Gruthungos desertores, XX, 399.

Grypha jugalem, XXVIII, 30. — gryphes pondera fulva ferunt, XL, 8.

Gubernaculis orba puppis jactatur, XXVIII, 138.

Gubernes imperium, XXII, 71.

Gurges corruptior aui, XXII, 116. — opacus, XLIX, 41. —

gurgitis sani, XVII, 236. — gurgite alto regnant, XXVI, 333. — sidereo, XXVIII, 178. — cum Lethæo, XXXV, 305. — mutato, XXXV, 351. — attollens vultum, XXXIX, 57. — de Castalio, LXXXI, 1. — piceo, III, 121. — septeno, III, 185. — natali, VII, 176. — facili, VIII, 463. — diuerso, XVII, 52. — puro, XX, 263. — simili, XXI, 253. — sub liquido, XXXV, 116.

Guttura grandia corripis, CI, 57. — corriprens, CI, 95.

Gyro tuto, V, 126. — terribili, XXXV, 24. — gyros in varios, XXVIII, 633.

H.

Habena ligat, XVII, 200. — temperat, XVII, 202. — porrigit se, *ibid.* — retentat, *ibid.* — habenæ flammigeræ solis, I, 1. — rerum, X, 308. — solis, XV, 153. — ignarus sonipes, XV, 439. — habenis Pegaseis, III, 263. — gaudia solvantur, X, 200. — notis imponit, XVII, 13. — pressis, XX, 107. — regi, XX, 544. — mutatis, XXVI, 119. — Stilichonis, XXVI, 426. — solis, XXVIII, 193. — vagis rimatur, XXXV, 168. — adductis, XLIV, 48. — longis discurrat, LI, 5. — habenas errantes, V, 211. — rerum, VII, 83. — æquoreas alni, VIII, 422. — Bellerophontæas, VIII, 560. — australes, XV, 279. — suscepit quatuor, XVII, 198. — refusas temone, *ibid.* — sublimes rerum flectebat, XIX, 1. — cessit, XXI, 67. — sensit, XXI, 150. — flectebat, XXVI, 594. — summas rerum susciperet, XXIX, 111. — ferales comprime, XXXV, 272. —

reduces detorsit, XXXVI, 242. — auroræ regat, XXXVII, 33.

Habet hunc pontus, hunc Alpes, VIII, 93. — hinc patrem, XII, 26. — habeat Nilum, XXVIII, 86. — habent cælum, XXXVI, 182. — habeto securus, XXXVI, 303. — habuisse (munera) deos solos fas, XL, 32. — habendo plus sitiens, XXII, 111.

Habiles remis (fluvii), XXVI, 338. — truncos, XXXVI, 361.

Habitare sinus virgineos jussit, XCVIII, 5. — habitata nullis colonis tellus, V, 40. — habitanda viris temperies, XXXIII, 261.

Habitus turpes, III, 325. — patricos, VIII, 6. — quos vidimus, VIII, 565. — vestros sumunt, XVIII, 461. — indigenas sumunt, XXVIII, 8. — habitum insignem Latii, V, 84. — quo jungitur aulæ curia, XVII, 257. — Dianæ, XXXVI, 216. — quo mollis amas, pone, CI, 18. — habitu hoc, XXVIII, 179. — Gabino Principis, XXVIII, 594.

Hadriacas undas, V, 39.

Hæmus, vid. *Æmus*.

Hæreo hoc prorsus in uno, LXXVI, 8. — hæret currus, VIII, 16. — immobilis Terminus, XX, 292. — suspensa Ceres, XXXVI, 260. — hærent attoniti, XXVI, 371. — stagna lacu, XLIX, 51. — hæreat in arvis, XVIII, 433. — hærebat huc usque minatus, III, 268. — hærent flumina, CI, 67. — hæsit auribus arrectis, I, 210. — oculis, III, 138. — Delos, VIII, 133. — illis regionibus, XX, 249. — Ladon, XXI, 186. — libido avaritiæ, XXVI, 226. — tenacius, XXVIII, 77. — objice fluvii, XXVIII, 484. — hæsere piacula, XX, 9. — tela medullis, XXXI,

143. — fessa viscera infecunda, XXXIII, 124. — equi, XXXV, 194. — lacrymæ, XXXVI, 151. — hæserat auspiciis, XXIV, 128. — hærebunt maculæ, VIII, 312. — hæreere alloquiis, XXIX, 139. — vapores nequeunt, XXXVI, 398. — hæsisse locis munitis, VII, 91. — hærens cruribus, XVII, 322. — hærentes glacie fluvios, VIII, 348.

Hæres (vel Heres) occupat, III, 192. — sceptri militisque, V, 163. — fulminis, VI, 13. — nominis successi, X, 39. — morientibus instat, XV, 165. — ne desit fascibus, XVII, 336. — castratus, XX, 550. — novus, XXVIII, 76. — tertius Saturni, XXXV, 167. — tui, XLIV, 101. — hæredem relinqui, XVIII, 215. — hæredibus geminis ornatus pares essent, XXII, 94.

Halant juga floribus, XXXI, 103.

— *Zephyris flores*, XXXV, 288.

Haliacmon, vid. *Aliacmon*.

Halitus creber recurrit, I, 118.

Halys altus rubet, V, 32. — lustrat, VII, 70. — scribat, XVIII, 434. — turbidus, LXX, 6. — Halyn poturus, XX, 251.

Hamis voluptatum, XXII, 138.

— *curvis frenari*, XLVI, 13.

Hannibal proximus urbi, XV, 83. — alter concidit, XXIII, 22. — ferus, XXVI, 386. — Hannibali tremendas togas, XVIII, 463. — Hannibalem senem, XXVI, 149. — contra, XXVI, 154. — Hannibale antiquo sævior, XXIII, 22.

Harpyias truces, XXVI, 22. — rapaces, XXVI, 28.

Haruspex exploret, XVIII, 13.

Hasta posita, IV, 19. — vendit opes refixas, VIII, 498. — in Threicia, VIII, 525. — regit gradus, XXVI, 483. — surgens per

nubila, XXXV, 24. — instar habet silvæ, *ibid.* — torta, XXXV, 199. — non utitur, XXXVII, 93. — Achillea, XXXIX, 46. — sub hasta venire, XVIII, 210. — hastæ animantur, X, 188. — præmissæ, XX, 174. — veteres micant, XLIX, 38. — in hastam porrigitur cornus, I, 122. — hastam admittet, XI, 15. — plenam trahit rubiginis, XV, 25. — adamante gravem, XX, 166. — reponit, XXXV, 144. — hastis nixa juvenis, XV, 426. — hastas fraternas, V, 162. — undantes anguibus purpureis, V, 177. — repulit turbine, VII, 95.

Hastilibus imbrem fusum, XXI, 352. — consanguineis, XLV, 24.

Hauriat Istrum, III, 184. — hauriret flumina, II, 3. — haurirent terram ac stagna radii, VIII, 64. — hausit galeis Padum, XX, 532. — hausit præcepta, VII, 60. — sensibus, XVII, 193. — cruorem, XVIII, 483. — hausimus flenda Suevis, XV, 38. — hauserit cruorem, V, 406. — hauserat ignes virginis, X, 1. — insidias, XVIII, 80. — opes, XXVI, 86. — haurire bipennibus Hebrum, XX, 414. — haustura virum ore profundo, XXXVI, 267.

Haustu immitis, XLIX, 31.

Hebetat caligine sensus luxuries, XXII, 133.

Hebrus pigrior torpuit, XXXIV, 18. — percurritur, V, 290. — extulit cornua, XX, 165. — Hebrus spumantis, III, 332. — aquis, XXVIII, 108. — cum fonte, XXXVII, 69. — Hebro teste, XXI, 22; XXVI, 524. — Hebrum splendoribus ferit, I, 123. — Odrysius, VII, 147. — haurire bipennibus, XX, 414.

Hecærgæ metuenda feris, XX, 253. — prompta, XXIV, 308.

Hecate ternas variata figuras, XXXIII, 15. — Hecaten citavi, III, 155.

Hector tractus rotis, XXI, 98.

Hectoreis manibus, XXXIX, 13.

Hedera stringitur sæculus, XIV, 19. — crinali florens, XXXIII, 17. — hederæ ligant, XXIV, 366. — serpunt, XXXV, 111. — hederas vitibus intorquens, XXII, 263. — hederis victricibus, VIII, 609. — virentem Cocytum perhibent, XXXV, 352.

Helenen damnas, XXIX, 148.

Heliadum rami, XXVIII, 165.

Helice torva miretur, XVII, 298.

Helicon felix, XVII, 272. — hunc genuit, XXXV, 134. — Heliconis toto regno, XL, 19. — princeps, LXXIV, 13. — Heliconæ defensum pandite, IV, 1. — Helicone notior domus, XVII, 278.

Heliconia mella, XXIX, 10. — Nais, LV, 1.

Hellespontiacis signis legio dignissima, XVIII, 256.

Henna parens florum, XXXV, 72. — tua flores protulit, XXXV, 289. — genuit mugitibus, XXXV, 8. — Hennæ roseis convallibus, XXXVI, 85.

Hennæa rura, XXXVI, 221. — Hennææ Cereri, XXXIII, 122.

Herba mollis panditur, III, 211. — audax, XLIX, 22. — herbæ surgunt, I, 116. — per herbam reptares, XXIX, 89. — herbarum funestarum potestas, III, 151. — herbis pallentes thalami, I, 211. — immortales, X, 158. — herbas medicas, VII, 62. — Pæonias, XX, 12. — per ter senas Itali graminis, XXVI, 147. — arenæ eligit, XLIV, 42. — in herbas tur-

get humus, XXXV, 90. — perma-
nat luror, XXXVI, 238. — herbis
Circæis, XXII, 134; XXVI, 441.
— irriguis, XXII, 469. — dira
fugantibus, XXVIII, 327. — ele-
ctis, XXXV, 127.

Herbida velamina, V, 109.

Herboso de vertice, XXXV, 71.

Herculeus sudor, LIII, 4. — *Her-
culea* cervice, XXXIV, 47. — *Her-
culei* nominis urbem, V, 292. —
lacerti, XVII, 301. — aratri,
XLIX, 25. — *Herculeo* rogo, VII,
115. — in ore, XXVI, 377. —
Herculeum finem, VII, 208. —
Herculeam cohortem, XV, 418.
— *Herculeis* lacertis, XXVI, 438.
— *Herculeos* actus, III, 284. —
Herculeas palæstras, XXIX, 121.
— aves, XLV, 5.

Herculis ora, III, 79. — gloria,
VIII, 132. — arcu, XVIII, 332.
— actus, XXXIV, 29. — *Herculi*
negatum cingulum, XI, 38. — *Her-
cule* sustentante polum, XXI, 143.

Hercyniæ silvæ, VIII, 451; XXI,
228; XXVI, 330.

Heres, vid. Hæres.

Heri innumeri, XIX, 29. — he-
ros Eutropii, XVIII, 33.

Herilis urna, I, 213. — herile
nomen, XVIII, 478. — herilem
dei vultum, XLIV, 93. — heriles
sonos, VIII, 66. — toros, XII, 3.
— casus, XXXVI, 248.

Hermus fluere eunucho, XVIII,
214. — *Nysæo* palmitis felix, XX,
172. — mutatus palluit in pretium,
XXIV, 228. — quas alit, XXXV,
68. — *Hermi* pretiosa ripa, I, 53.
— fontem, XXIV, 232. — *Her-
mum* exhausserit, I, 103.

Hesperia ausa tenebris emergere,
XXVI, 317. — *Hesperis* regna de-
fensa, V, 2. — *Hesperiam* resur-
gere vidimus, I, 168. — pervenit

avus, XV, 326. — tueris, XX,
537. — suscipis, XXVIII, 91. —
gentibus undique cinctam exuit pe-
riclis, XXVIII, 340.

Hesperidum ramos, VIII, 38. —
hortis, XXI, 252. — pomis,
XXIX, 177. — *Hesperidas* fugant,
XXIV, 335.

Hesperius axis, V, 265. — nun-
quam eris, XIX, 36. — *Hesperis*
oræ, XXVI, 340. — *Hesperio* de
limite, VIII, 129. — ab ore misit,
LXXI, 4. — *Hesperis* partibus,
XX, 124. — terris, XXVI, 501.
— *Hesperias* urbes, VII, 66.

Hesperus renatus, IX, 16. —
dilectus Veneri, XIV, 2. — suus
processerat, XXXV, 361.

Hetruria læva linquitur, dextra
Ligures, XV, 503.

Hiatus spurcos meretricis lambit,
LXXV, 7. — quis fulgura ducat,
XLVIII, 6. — obscurus, discolor,
XLIX, 40. — ad immanes Erebi,
XXXV, 259. — torti serpentum,
III, 66. — vanos scopulis illidit,
XX, 431. — patulos, XXIV, 355.
— hiatus flammæ undantem,
XXXVI, 395. — hiatus hauriret
flumina, II, 3. — vacuo, V, 253.
— immenso discessit, XXXV,
187. — tali inclusa, XXXVI, 101.

Hibernacula non enervent ma-
nus, VIII, 222.

Hibernus vortex, III, 269. —
hiberna æquora, XVII, 194. —
hiberno amne, XXXV, 199.

Hic. Hoc genus vendit patriam;
XV, 267. — hoc facinus damnavit
Mycenas, XV, 399.

Hiemare sub axe, XX, 413.

Hiems atra lumen tenebris in-
volverat, VIII, 173. — incipiens
redimitur arcu, XXXV, 99. — dura
novit parcere, LXI, 4. — solers
lusit, LVI, 3. — tristis, XLVII,

27. — turbida spargit armenta, XXVI, 409. — tendit vestire gelu Hæmum, XXVI, 167. — rerum, XXVI, 152. — frigore torpens, I, 269. — vestita nives, aspera ventis, calefacta Noto, I, 270. — variis exploravit procellis, VIII, 421. — veniens indixit hostem, XV, 16. — nos tradat ad bellum, XV, 490. — feriens juga fluctu, XXI, 176. — anceps, XXI, 283. — hiemis memor, XXVI, 323. — hiemes dabunt Nilum, I, 169. — armatas fundit, VII, 97. — bis senas torquent, XV, 159. — diras lapidum, XVIII, 4. — Edonas, XXI, 123. — Ægeas, XXXII, 12. — tot ruerint, XLIV, 28. — proprias per viscera duxit, XLVI, 7. — constrinxit, LIX, 5. — secretas, LX, 6.

Hinnitum ferro num addidit, XXVIII, 573. — hinnitu fugat stellas Æthon, VIII, 562. — flagitat ignes, X, 292. — superbo, XVII, 285. — audito, XXXV, 192.

Hippocrenæum fontem, CI, 5.

Hippolyte securim languida poneret, XI, 35. — concidit, XVIII, 333. — virago Arcton populata, XXXV, 64.

Hippomenes trepidus flexit Schoeneida, XXIX, 169.

Hirsutus vultus, I, 214.

Hirundo brumalis, XVIII, 118.

Hispania proluit te notis undis, VII, 177. — patrem eduxit, VIII, 127. — intexta Tagum, XXII, 230. — nectit, XXIV, 53. — tuis terris dignum, XXIX, 50. — dives equis, frugum facilis, pretiosa metallis, XXIX, 54.

Hispanus caperet urbes, XXIV, 142. — Hispana Tethys, XVII, 50. — Hispanum fretum, XV, 81. — Oceanum, XXIII, 8. — Hispa-

nis jubet, V, 155. — Hispanos ad penates, XX, 353.

Hispidus glacie Boreas, XXXIII, 71. — hispida frons, I, 222. — vestigia, X, 146. — barba madet, XXXV, 315.

Hiulca nubes, I, 206. — hiulcis nimbis, XXXV, 230.

Hædi (vel *Hadi*) humescant imbribus, XV, 497. — Hædis ducentibus noctem, LXXIV, 3.

Hædi (vel Hædi) pendentis, XXIV, 340.

Homerus laudator, XXIX, 141. — parens vatam, LXXIV, 13. — non accusat, LXXIV, 15.

Homini pateant furtum, XXVII, 145. — hominem exuit, XV, 197. — fateri, XCV, 6. — subire, XCVIII, 11.

Honestat vultus, XXI, 26.

Honesti limes, XVII, 96. — honesto parvo contentus, III, 200.

Honoratus dies, I, 261.

Honorades parvus, X, 341. — sorores, XXIX, 131.

Honorius aderit, III, 372. — visus, VII, 180. — sentit arcum, X, 118. — nutriet ignes, X, 258. — formosus, 37. — prosterne hostem, XV, 206. — ostrofusus, XV, 327. — decernet, XV, 382. — major auctor, XV, 499. — clypeo hoc munus, XXII, 62. — Istri proculcat colla triumphati, XXVIII, 648. — pater, XXIX, 96.

Honos fixus procedit in omnes cognatos, I, 13. — quaeretur velleribus, III, 385. — dilatus, VIII, 169. — dilapsus, XV, 363. — virtutem vestigat, XVII, 8. — repetitus, XVII, 146. — alternus, XVIII, 488. — prodigiosus, X, 12. — Bruti, XX, 141. — vilis, XX, 322. — fortunæ majoris,

XXI, 41. — pereat, XXII, 314. — patricius, XXV, 8. — velat crinem, XXVIII, 164. — hospes, XXVIII, 651. — muralis eingit, XXVIII, 182. — primus, XXIX, 193. — hunc mihi præponit, XXX, 6. — pratorum, XXXV, 128. — nec confusus, XXXVI, 9. — flammeus oris, XXXVI, 89. — virginitatis, XXXVI, 280. — nullus telluris, XXXVII, 19. — igneus, XLIV, 17. — armati viduatur, CI, 113. — Phœbeus, XLIX, 4. — Siculus, L, 42. — auctus, LVIII, 5. — floris, XCIV, 2. — honoris auctor, VIII, 579. — proprii jactator, XXIV, 26. — honori procerum, XXVIII, 556. — honorem talem respueres, XXII, 180. — defendis, quem fugis, XXII, 281. — sublimem instituit, XXII, 325. — honore prolabente, XXII, 283. — æterno veris, XXIX, 7. — minor, XXXV, 38. — matris, XL, 23. — divino coli, L, 2. — honores ambitos a principe vendit, III, 180. — assiduus explevit, XVII, 243. — summos invasit, XVIII, 156. — suos inseret, XVIII, 479. — maculat, XX, 561. — invidit, XXII, 252. — magnos calcet, XXIV, 109. — armorum, XXVIII, 639. — commissos gessit, XXIX, 194. — veteres testor, CI, 9. — honorum caupo, XVIII, 198. — portus, XXII, 314. — socium, XXXVIII, 66. — tabula, XXXI, 85.

Hora omni, XXII, 399. — nulla cessabitur, XXXVI, 317.

Horæ te scribent in floribus, I, 278. — ubera prima dabant, XXIX, 78.

Horrea complerent, XV, 55. — miratur, XVIII, 408. — ditescant, XXII, 398.

Horrescit parens, CI, 45. — quem nunc horrescis, amabis, virgo, XXXI, 138.

Horret animus, XV, 7. — faeces, XLIII, 4. — apex capitis, LXXXIII, 1. — horrebat Ganges, 293. — horrebant corpora setis, CI, 109. — horruit te Atlas, XXXIV, 45. — Orion, XXXV, 191. — horrere situ, XXXVI, 37.

Horribilis metus, I, 78.

Horridior Scythia, XI, 25.

Horrificant mentes, XXVI, 250.

Horrissonis dictis, III, 85.

Horror exsanguis, V, 130. — igneus, X, 191. — nominis, XV, 384. — notus, XVIII, 512. — sibi factorum conscius, XX, 503. — prævius, XXVI, 292. — servilis, XXVI, 372. — concutit præcordia, *ib.* — sacer, XXVIII, 33. — Martius, XXXV, 146. — quis progenitis, XXXVI, 307. — metuendus emicat, XLVI, 19. — animosus, L, 13. — horrorem præberet, XVIII, 122.

Hortator avus, XV, 368.

Hortatur ministros, III, 341. — cornipedem, XXI, 357. — natos in prælia, XXXVII, 13. — hortantes deos, XXVI, 544. — hortati Superi nunquam certius, VIII, 171.

Hortus Hesperidum, XXI, 251. — hortos croceis rorantes ignibus, XXII, 467. — suos vinci non abnuat, XXXV, 80.

Hosius armatur, XX, 446. — satelles, XX, 559. — Hosio subnixæ, XX, 346.

Hospes utitur regionibus, XXIV, 155. — Epidaurius, XXIV, 171. — honos, XXVIII, 651. — mobilis, LII, 6. — hospite cæso, XVIII, 160. — magno pallidus, XXVI, 356.

Hostia sacri cecidit, XVIII, 162.

Hostilis fiducia, XXI, 343. —
hostile nihil metuens, XXII, 187.

Hostis gaudet, XVIII, 242. —
turpior, XVIII, 501. — *quæren-*
dus, XX, 151. — *callidus*, XXVI,
613. — *medius*, XXVIII, 456.
— *ripis munitior*, XXVIII, 481.
— *hosti cauto*, VII, 90. — *gra-*
vius, XV, 388. — *per hostem*
medicina contigit, XXXIX, 48. —
quod in hostem respuit, XV, 277.
— *hostem impellens*, I, 73. — *ca-*
rum sibi non abnuit, V, 72. —
perculit, XV, 16. — *communem*,
XV, 205. — *muniri robore*, XXII,
96. — *aspice*, XXVI, 77. — *de-*
jecerit, XXVI, 164. — *casurum*,
XXVI, 259. — *præstructum*,
XXVI, 286. — *suspensum rapturi*,
XXVIII, 568. — *in securum*,
XXXV, 163. — *imbellem pro-*
sternis, CI, 96. — *hoste propin-*
quo, V, 171. — *nullo circumdatus*,
XV, 100. — *detecto*, XV, 248. —
fuso, XXIV, 73. — *socius suspec-*
tior, XXVIII, 309. — *ab uno*,
XXXIV, 40. — *hostes in fidos*,
V, 133. — *confertos*, XVII, 195.
— *sic punire solent*, XX, 219. —
mittit, XX, 574. — *armis vincit*,
XXII, 45. — *Europæ Libyæque*,
XXVIII, 104. — *animo subjugat*,
XXVIII, 249. — *in æthera pro-*
tulit, XXXVII, 5. — *ad depellen-*
dos, XXXVII, 102. — *hostibus*
fraternis, XV, 312. — *instantibus*,
XXXVI, 421. — *sic pepercit ille*,
XXXIX, 20.

Huc usque minatus hærebat (Ru-
finus), III, 267.

Humani mundi, XLIV, 10. —
humanum modum, XXIV, 40.

Humectat Cinyps, XXI, 251. —
Lucifer agros, XXXV, 121. — *hu-*
mectant frena, XXXIII, 181.

Humentes noctis equos, XV, 213.

— *humentibus antris*, XXXVI, 5.
— *oculis*, XXVIII, 266.

Humeris vectura curules, VIII,
13. — *ægris*, XV, 23. — *subegi*
terras pontumque, XV, 114. —
puerilibus, XXVI, 495. — *fulcite*
molem, XXVI, 572. — *ex hume-*
ris dependet amictus, LXXXVIII,
1. — *humeros acclines*, I, 115. —
graves velat, I, 224. — *objeceris*,
III, 274. — *Dianæ*, X, 270. — *habi-*
les armis, XXII, 365. — *latos pal-*
la tegit, XXVIII, 166. — *fortes*,
XXVIII, 562. — *astra tuos lustra-*
runt, XXXIV, 48. — *Giganteos*,
XXXVII, 71.

Humescant licet imbribus Hædi,
XV, 497.

Humida semita, XXXV, 100. —
limina XLIV, 4. — *regia*, I, 265.
— *flammarum regio*, XLIX, 17.

Humilis gressus, III, 36. — *hu-*
milem metum, XXVI, 53. — *hu-*
mili nihil asperius, XVIII, 181.
— *sub judice*, XXI, 362. — *hu-*
miles prædas, XXII, 22. — *trepid-*
ant, XXIV, 105. — *respice*,
XXXIX, 33.

Humor defluat, XX, 16. — *late*
pervius, XXXV, 115. — *subrepi-*
crinibus, XXXVI, 251. — *malus*
exuberat, XLIX, 95. — *opacus*,
LIX, 4. — *humores madidos rap-*
it, XLVII, 34.

Humus sensit, XX, 171. — *tur-*
get in herbas, XXXV, 90. — *hum-*
vix ima tolluntur alæ, XLIV, 40. —
humum hanc tenebo, XXVI, 531.
— *crine verris*, XXIX, 225. —
sulcatam fecundat, XXXIII, 186.
— *sterilem*, XLIX, 19.

Hunnorum opem laturus, III,
321. — (descriptio) *ib.* — *Hunnis*
turpibus, III, 270.

Hyacinthe, mœrens flebilibus fi-

guris, te metunt, XXXV, 131.
Hyacinthi cærulea, VIII, 588. —
 rupe, X, 89. — *hyacinthis reni-*
dentibus galeas, XXII, 90.

Hys nimbose, XV, 497. — *Hya-*
des germanæ, XXVIII, 174.

Hybla fertilis, XXXV, 80.

Hyblæus senex, XXVIII, 260.
 — *Hyblæum thymum*, XXXV,
 125. — *Hyblæos favos*, XIV, 8.

Hydaspeis geramis, VII, 4.

Hydaspes pondus tribuit, VIII,
 601. — *famulus ditavit*, XVII,
 29. — *odoratus*, XXXV, 82. —
facibus lucebit, XXXVI, 325. —
condet lucem, XLI, 13. — *Hyda-*
spen turbet, I, 80. — *auriferum*,
 V, 243.

Hydra virens, III, 290. — *cæsa*,
 VIII, 254. — *hydræ ris*, III, 296.
 — *creocere non profuit*, XXXIV,
 41. — *hydram serpentibus armes*,
 CI, 40.

Hydram innexuit pedibus, XV,
 469. — *hydri epulentur cædibus*,
 III, 362. — *morientes*, XVII, 169.
 — *hydros obstantes reppulit*, III,
 42. — *pectebat*, XX, 111. — *tor-*
vos circumlinit auro, XXII, 137.
 — *hydris sontibus crinita*, XXXIII,
 39. — *Gorgoneis*, XXXV, 225.

Hymen ni prohiberet, X, 312.
 — *festus*, XL, 2.

Hymenæos intonat, XXXV, 230.
 — *Hymenæon poscit*, XXXI, 29.

Hymenæus quantus feretur, VIII,
 649. — *felix strepuit*, IX, 21. —
Cythereia sub juga adegit, XXIX,
 120. — *vix hæc*, XXXI, 99. —
cælo canendus, XXXVI, 410. —
Hymenæum poscit Amores, XXXI,
 30. — *Musa genitum*, XXXI, 31.
 — *Hymenæe, faces elige*, X, 202.

Hypanin quum fascès cinxerit,
 XXVIII, 337.

Hyperborei soli, XL, 8. — *Hy-*

perboreo sidere, V, 240. — *Hy-*
perboreis pruinis, XXIV, 256. —
Hyperboreas undas, VII, 56. —
aras, XXVIII, 26.

Hyperionio de semine solem nasci
fecerat, XXXV, 44.

Hyræna bellua, III, 227. —
matre, XXXVI, 263. — *Hyræ-*
nas opes, VII, 35.

Hystrix cognitus, XLV, 4.

I.

Iacchus lenis procedit, XXIII,
 16. — *crinali florens edera*, *ibid.*

Iberia nescit Maurum, XXI, 19.
 — *contulit vectigal novum rebus*
Latiis, XXIX, 63.

Iberus dives, XVII, 53. — *Iberi*
audiant, XII, 21. — *Iberos ex-*
remos, LII, 21. — *Iberis primis*,
 III, 293. — *mistis*, XXI, 155.

Iberus fulgor, VIII, 587. — *Iberi*
torrentis, X, 40. — *Ibera domus*,
 VIII, 20. — *Iberæ Tethyos*, XXXVI,
 319. — *Iberam progeniem*, XXII,
 236. — *Iberos fluvios*, I, 48. —
nostros æquus modereris, VIII, 393.
 — *in extremos*, XXIV, 147. —
per campos, LXXXIII, 3. — *Iberis*
terris, XXIX, 114. — *Iberas se-*
getes, XVIII, 407. — *speluncas*,
 XXIV, 309.

Icarium pelagus, XX, 265.

Ictus lapidosos grandinis, XXVI,
 240. — *ictum jussum*, VIII, 529.
 — *fulminis*, XXXVI, 60. — *cer-*
tum destinat, XLV, 32. — *in ictum*
libratur, XXXV, 226. — *ictu la-*
bentibus, VIII, 55. — *grato*, VIII,
 615. — *populeo*, X, 67. — *sub*
dubio, XV, 242. — *sub uno*, XVIII,
 50. — *crebro*, XX, 450. — *vome-*
ris, XXXIII, 196. — *forti*, XXXV,
 182. — *crebro contunditur uterus*,
 XXXVI, 427. — *uno*, XXXVII,

82. — ictibus alternis, XXI, 282.

Ida paverit feras, LIV, 8. — ab Cretæa, XXIV, 251. — *Idæ* gelidæ, XX, 279. — montibus, XXI, 264. — in vallibus, XXXV, 267. — rupibus, XXXVI, 371. — *Idam* sponte mutasti, XV, 118. — dissipat ignis, CI, 130.

Idæis ab antris, VIII, 197. — *Idæos* leones, XXXVI, 49.

Idalium jubar, XIV, 1. — *Idaliæ* acu, XXXV, 16. — *Idaliæ* sorores, X, 101. — famulæ, XXXI, 8.

Idæ horruit, X, 18. — bacchatur ululatibus, XXXIII, 205. — *Idem* attigit, XXXIII, 199. — quum necdum absconderit Ceres, XXXVI, 140.

Idem. Eadem sorori delubra tennens, XXII, 30. — *isdem* campis, XXVI, 642.

Ierne glacialia, VIII, 33. — *Iernen* movit, XXII, 251. — *ignara* reverti, XX, 430. — *ignarum* doceas, Parnassia, vatem, I, 71.

Ignava contagia, XVIII, 490. — *pietas*, XXVI, 306. — *ignavi* ævi, XXXVI, 21. — *ignavo* tantum licuisse nocenti, V, 198. — muro, XVII, 155. — *ignavos* jacentesque putas, XXXIII, 97. — *ignavas* sagittas, VII, 21.

Ignavia fluxit in enses, XX, 563.

Ignescunt nares, VIII, 547. — *ignescere* spumis frena, V, 175. — *stimulis* Phœbi, XX, 46.

Igneus horror, X, 191. — *honos*, XLIV, 17. — *ardor*, XLV, 7. — *igneæ* juventus, I, 155. — *ales*, XXII, 419. — *Britomartis*, XXIV, 251. — *ignæ* formæ, XI, 5.

Ignifluo in orbe, CI, 127. — *ignifluus* cavernis, VII, 196. — *ignifluos* flatus, CI, 137.

Ignis roseus, I, 5. — *alienus*, III, 9. — *populatur* aristas, V, 44.

— *hospes* plagis alieni temporis emicuit, VIII, 188. — *solitus* frontem circumfluit, XXII, 328. — *solveret* massas, XXIV, 234. — *medius*, XLIV, 71. — *dissipat* *Idam*, CI, 130. — *ignem* commoti pectoris nutrit, III, 181. — *occiduum*, VII, 180. — *secundum* corporis, XVIII, 49. — *sacratum*, XXI, 59. — *in* exiguum *vanescere*, XXVI, 248. — *tenerum* despuat, XXXV, 52. — *igni* sanantur, XX, 14. — *et ferro* *bacchatus*, XXVI, 156. — *infecerat* pudor genas, XXXI, 41. — *splendenter* clypeus, XXXVII, 77. — *igne* pepulerunt leonem, V, 254. — *citato*, XVII, 328. — *hoc* meruit, XVIII, 445. — *propinquo*, XXI, 124. — *vario* lapidum, XXII, 92. — *torvo*, XXII, 460. — *fulmineo*, XXVI, 231. — *absumpti*, XXVI, 610. — *metalli*, XXVIII, 51. — *placido* suspirant pharetræ, XXXI, 12. — *sanguineo*, XXXIII, 231. — *compresso*, XXXVI, 396. — *blando* temperat, XLVIII, 48. — *offenso*, XLIX, 14. — *vago*, XLIX, 62. — *ab Phrygio* raptus, L, 38. — *furente*, L, 46. — *ignes* exploratores, VI, 11. — *maris* *Sidonii*, VIII, 599. — *virginis* *insolitos*, X, 1. — *dilatos*, X, 258. — *notos* flagitat, X, 292. — *fulmineos*, XVIII, 12. — *sparserat*, XX, 33. — *mariti*, XXI, 121. — *primos* *disceret*, XXII, 74. — *sævos* *prospicimus*, XXVI, 45. — *divini* volant, XXVI, 510. — *oculorum*, XXXVI, 87. — *ne* *deficerent*, XXXVI, 400. — *inocci-*
duos *insopitosque*, *ibid.* — *nostros* *fastidit*, XLI, 17. — *in* *medios*, L, 29. — *illicitos* *fovet*, LXIX, 4. — *ignibus* *adversis* *flagraverit* *orbis*, I, 24. — *reliquit*, XX, 579. — *croceis*, XXII, 467. — *subje-*

- ctis, XLV, 38. — contemptis, XLIX, 22.
 Ignobile vibrans jaculum messor, XXVI, 464.
 Ignominia vacaret, XVIII, 235.
 Ignorantia placet, VIII, 210.
 Ignorat dicere, X, 186.
 Ignoscat placidus, LXXIV, 19.
 — ignoscant senio, XX, 369. —
 ignovit Achilles, XXXIX, 13. —
 ignoscere misero, XXVI, 91. —
 ignovisse velis, XXII, 18.
 Ignota sub nube, I, 33. — igno-
 tum diem, XCIX, 10.
 Ilex Pyrenæa, XXIV, 313. —
 plena favis, XXXV, 109. — ilice
 sub densa, XXVIII, 518. — ilices
 per altas, XI, 10. — ilicibus ni-
 gris, III, 337.
Ilia, uxor Tiberini, (Rhea) ne-
 verat pallam, I, 225.
 Ilibus semiferj, XXXVII, 81.
 Illicet deserit, I, 211. — addi-
 dit munera toris, XL, 29.
 Illignis domibus, XXIV, 323.
 Illabitur antennis, XXIV, 367.
 — *Ætnæ* jugis, XXXVI, 330.
 Illecebris capitur, III, 164. —
 dolosis, XXII, 137. — auri dispersi,
 XXVIII, 605. — ferrum tenetur,
 XLVIII, 57. — illecebras mariti,
 XXXIII, 36.
 Illicitus cruor, III, 78. — illi-
 citum duxisse nihil, V, 320.
 Illidit hiatus scopulis, XX, 431.
 — illidens tellure dracones, CI,
 59. — illidi cautibus, XXXIII,
 255. — illisa unda, III, 272.
 Illudere campis, XXXIII, 219.
 — illusa vocabula fatis dubiis agno-
 vit, XXVI, 557.
 Illuminat currus nigros obvia
 fraxinus, XXXV, 227.
 Illustrat Crassum, XVIII, 503.
 — *Celænas*, XX, 258. — te avus,
 XXIX, 40. — gloria, L, 39. —
 illustrant flammæ cælestes tua omi-
 na, VIII, 196. — illustrate spe-
 ctacula, XXIV, 240.
 Illuxit regia mensis, I, 265. —
 illuxere faces, XXXIII, 272.
Illyrici litoris, VII, 119. — Il-
 lyrico orbi, XVII, 202. — Illy-
 ricis damnis, V, 201; XV, 453.
 — stragibus, XX, 111. — tribu-
 tis, XXII, 207. — equitatibus,
 XXIX, 62. — Illyricos sinus, I,
 60. — fines, V, 161. — Illyricas
 per urbes, XXVIII, 92.
Illyricum peteres, XXI, 172. —
 Illyrici jura, XXVI, 535. — Illy-
 rico præsidet, XX, 216.
 Imago inolevit vitii, V, 505. —
 — pallida, XVIII, 122. — vivida
 Martis, XXVI, 468. — me lusit,
 XXVII, 21. — peregrina juris,
 XXVIII, 7. — vernans tori rega-
 lis, XXIX, 93. — lucis extrema,
 XXXVI, 444. — pelagi, XLIX,
 27. — imagine certa dignantur
 somnos, XXII, 217. — sub pu-
 gnæ lætæ, XXVIII, 638. — vi-
 treæ formæ, XXXVI, 268.
 Imbellem Orentem, V, 35. —
 Rhenum, XXI, 20. — imbelles
 epulas, VII, 80. — ad signa mi-
 nistros, VIII, 338.
 Imber decolor nasci, XX, 41.
 — flammeus decidit, XXVIII, 342.
 — imbrem hastilibus fusum, XXI,
 352. — imbre largior, I, 43. —
 prærupto, XXII, 462. — peresa
 pars, XLIV, 34. — circumfuso,
 XLVII, 26. — imbri assiduo no-
 ctem fœdaverit, XXVIII, 538. —
 imbres densos collegerat Notus,
 VIII, 173. — optantur, XXIV,
 56. — auratos, XXIV, 226. —
 largos rosarum, XXXI, 118. —
 colligit, XXXV, 309. — serenos,
 XLVII, 5. — imbribus frons ma-
 nat, I, 223. — largis ora made-

scunt, XXXVI, 311. — totis brunnâ rigeret, CI, 66.

Imbriferam noctem, LXXIV, 3.

Imbuit quicquid sol, VIII, 389.

— imbutam flammis iram protegit sub pectore, VIII, 242.

Imitatur zonas Olympi, XXIV, 135. — imitari mores humanos, XXVIII, 514. — imitata viros terribigenas, XXXV, 167.

Immane tropæum, X, 117. — immanibus stimulis, XV, 349. — immanius hydri, III, 89.

Immemor propriæ salutis Stil., XXVIII, 468. — natæ, XXXVI, 98. — uterus, XXXVI, 427.

Immenso de principe rerum nasci, VIII, 23.

Immergere truncis plantas, VII, 76. — inmersa cruore, I, 111. — immersum fibris nefas, XVIII, 13.

Immeritas pinnas, XXXVI, 139.

Imminet ultor, III, 370.

Immitis tactu et haustu lacus, XLIX, 31.

Immittere fluvios ripis, III, 64. — iratum populis fratrem quid moraris, XV, 141.

Immobilis hæret Terminus, XX, 292.

Immoritur arboris trunco hिरundo, XVIII, 118.

Immortales Molossi, XXIV, 293.

— immortalibus herbis, X, 158.

Immota argumenta, XX, 77. — moratur, XXXVI, 194.

Immunis clade, XXII, 201. — sit regio nulla, XXXIII, 223. — rivus, LX, 1. — immunes oculi nube soporis, XXI, 310. — immunia leti oppida, XXXV, 358.

Impacata quies pelagi, III, 71.

Impar moribus, III, 297. — pugnae, VIII, 365. — tristibus, XXVI, 117.

Impatiens sui, III, 32. — re-

meare leo, V, 253. — vomeris, XV, 150.

Impavidus sui horror, L, 14.

Impedit axem fessis serpentibus, XXXV, 161. — vis improba ferri, XXXVI, 110.

Impellis chordas, CI, 17. — impellit totis viribus, XXXVI, 379. — impulit cunctantem querelis, XXVIII, 360. — timor, XXVIII, 449. — ense, XXXIII, 208. — dies fluctus, XXXV, 1. — cuspidem montes, XXXV, 182. — impulerit me tumor, XXXIX, 7. — impellere causæ poterunt, XX, 154. — impellens viribus hostem, I, 73. — impellitur æstu, V, 114. — impulsus plausibus colles, I, 176.

Impendet mihi letum, XV, 102. — impendunt non vitant pecudum ritu, XX, 499.

Impendit amorem pignoribus, XXIX, 112. — impendere jactus, XLV, 31. — impensi Decii, XVIII, 451. — impensa mariti fati femina, XXVI, 439.

Impensas profundas, XXIV, 224.

Imperat bellaturo, XXIV, 86. — de me, XXIX, 102. — imperet deis, III, 149.

Imperfecto rigore, LVI, 3.

Imperia Manliana, VIII, 403.

Imperiosa fames, III, 31. — quies, XVII, 241. — imperiosior Gelonis, XI, 3.

Imperium sanguine quæsitum, sanguine servatum, V, 50. — contexit, V, 52. — revelli juvat, V, 206. — sero datum, VII, 87. — recepit currus, VIII, 69. — refluxum commodat, XV, 283. — sequatur remos, XV, 463. — æstimat, XVI, 18. — sumpsitte, XVII, 49. — perdidit, XIX, 22. — lacerum, XXI, 283. — gubernes, XXII, 72. — fundit in omnes,

XXIV, 137. — legesque Jovi placerent, XXVIII, 150. — a suis sedibus errat, XXVIII, 408. — sufferre tyranni, CI, 85. — imperii lux illa fuit, VIII, 182. — tanti per orbem consors, X, 277. — institor, XVIII, 198. — a fronte recedant, XVIII, 423. — memor, XX, 126. — frena reguntur, XXIV, 10. — custos, XXIV, 206. — labantis molem, XXVI, 572; XXXVI, 56. — sidus, XXVIII, 23. — fata, XXVIII, 591. — præsens genius, XXVIII, 612. — in usus, XXIX, 59. — vires, XXXI, 87. — imperio feta domus, XII, 24. — fraterno, XX, 547. — ducem prospiceret, XXI, 71. — assuesceret, XXVIII, 76. — vinci majore, XXXV, 236. — nexas, vagas (mulas), LI, 2. — imperiis paruit, XXVI, 396. — unius se tradunt, XXIX, 206.

Impervia ratibus Thule, VII, 53. — menti, XXII, 424. — famæ regio, XXXI, 63.

Impetus junxit currum, I, 78. — lucis prodigus arsit, V, 184. — acrior arsit, XV, 480. — ducis, XXI, 200. — excessit Zephyros, XXVIII, 476. — inanis vanescit, XXXIII, 75. — Austri, XXXV, 200. — iræ, XXXIX, 1.

Impexam frontem, XXXV, 359.

Impiger ire vias, III, 241.

Impingo. Impigit vagos Erinnyas, XXVI, 173.

Impius Jupiter, XXXVI, 326.

— impia Tartara, XXXV, 334.

Implacabilis obstes, XXII, 19.

Implacidas curas, XXXIII, 110.

Imples patrias galeas, VIII, 520. — implet galeam, XXXVI, 219. — me Apollo, LXXXI, 4. — impleat prælia, XX, 82. — implet vices nostras, XXVIII,

433. — implessent sinus venti, C, 6. — implere jussa, CI, 43. — impleri viscera partu, XCV, 9.

Implicat galeas lacertos, XLVIII, 35. — implicuere mora, L, 8. — implicitus limo, XX, 442.

Implorat nomen tuum, VIII, 448. — opem, XXXIV, 6. — deas, XXXV, 205. — juvencos, XXXVI, 169. — Pæana, XXXVII, 125. — implorant patrem, XX, 514.

Implumem volatum, XCIV, 3.

Imponit habenis, XVII, 13. — impone rebus, XXXI, 75.

Importuna petebat vestros choros, XXXVI, 288.

Improbis Triton, XXIX, 126. — improbe sudas, X, 112. — improba posco, I, 158. — Megæra, III, 74. — gestu species, X, 321.

Impune pererrans ægida (Minervæ), VIII, 163. — nunquam murmura venere, XXIV, 338. — cadunt, XXXI, 114. — cometen nunquam spectatum, XXVI, 243. — cometen non vident, XXXIII, 233. — fremant leones, XXXV, 243. — reparant vigorem amissum, XLIX, 99.

In auro formantur, I, 98. — in galea potare (pro ex), VII, 49. — in leges ludit, XVIII, 230.

Inaccensum Veneri pectus nulum sit, XXXIII, 224.

Inaccessos montes, XXVI, 322.

Inachides traxere phalanges, XV, 407.

Inachus Perseus, III, 278. — Inachiis templis, I, 196. — ab Argis, XXXIV, 9.

Inani animo, XXVI, 381. — ratione, XLVII, 11. — per inane, I, 207. — magnum, III, 17. — immensum, XVII, 80; XXXV, 281. — tulere, XL, 9. — inane quicquid nutrit, XVIII, 356. —

rupis, XLIX, 30. — inanes cibos, III, 205. — animos, XXXVII, 36. — inania verbera, III, 48. — per cæli, XVIII, 385.

Inarimen subit, XXVII, 18. — rapuit, XXXVI, 184.

Inaugurat annum, XXVIII, 12.

Inausum restaret, XVIII, 235.

Incanduit stimulis invidiæ, III, 25. — ore rubor, X, 8. — æther, XXXIII, 250.

Incassum meditare exitium, V, 302. — objicit signa, XXVI, 614.

Incedit princeps major, XV, 195. — furiale leo, XXVI, 326.

Incendia fida, XVII, 329. — fumant, XVIII, 145. — perbacchata domos, XXVI, 243. — tanta miscentem, XXVI, 242. — nutrit, XXXIII, 163. — fluunt vultu, XXXV, 316. — præstatura novas vires, XLIV, 47. — inferna ruunt, XLIX, 71. — sæva monstret, L, 9.

Incendit amictus glauco Phæthon, XXVIII, 167. — incendor amoris telis, XC, 1. — incensa omnia videt, V, 71. — incensas arenas, V, 241.

Incepta secundat, XXII, 364. — abinceptis reppulit, XVIII, 512.

Incertus casus, III, 3. — incerta pocula, XV, 178. — vibrat securim, XXXVI, 358. — incertos æstus, VIII, 226. — incertius undis, III, 91.

Incestant nomina fastos, XVII, 267. — incestare vias, XX, 77. — venenis lunare jubar, XXVI, 238. — cælum, XXXV, 217.

Incestus amor prædæ, III, 221. — incesto seni, VIII, 315. — incestis Titanibus, XXXIII, 66. — incestos somnos, XV, 446.

Inchoat ore, I, 235. — vias, XXXVI, 406.

Incidunt sæcula, XXVI, 266.

Incipe torquere laborem, I, 268.

Incitat undas, XXVIII, 458.

— incitet ardor, XXII, 266.

Inclamante Christo, XCIX, 11.

Inclementia maris, XXVI, 210.

— cæli, XXVIII, 445. — diræ formæ, XXXIII, 82.

Inclinat jubar leo, V, 255. — pateram, XXI, 62. — canitiem, XXII, 443. — populo regale culmen, XXVIII, 64. — faces, XXXVI, 442. — inclinant silvas, XXXIII, 206.

Includit pascua gyro, V, 126. — inclusa ira, III, 44. — hiatu, XXXVI, 102. — inclusum utero, XCV, 7.

Incoctum metallum maduit, XXXIII, 241.

Incola ferebat, XXVIII, 287. — messes mirabitur, XXXIII, 198. — terræne marisne? XXXVI, 431. — Rubiconis, XLIII, 2.

Incomitatus ferar, V, 167. — adit ripas, VIII, 444.

Incomptæ pulchræque tamen, XXIV, 245. — incomptos ramos, XXXVI, 77.

Inconcussa sacraria, VIII, 256.

Inconfusos recursus cernimus, XXVIII, 623.

Inconsultus ne quid agas Prudentia instruit, XXII, 108. — inconsulti recessus, XXVIII, 29.

Increpat Nymphas, XXXVI, 5. — his vocibus omnes, XXXVI, 292.

Inculca sæcula, XXII, 198.

Incumbit studiis, XVII, 65. — incumbunt patribus Naidæ liquidis, XXXVI, 16. — dracones, CI, 30. — incumbat Auster, XXIX, 203. — incumberet Austro, XXIV, 71. — aura, C, 5. — incubuit flamma salictis, XXXIX, 38. — incumbere Bithynis, XX, 467. — incumbens ferro, XXIX, 153.

Incursum unius tremuit omne, XXI, 216.

Incus : incude Sicula, VII, 192. — incudes streperent, XXII, 176. — incudibus gemunt, XX, 71.

Incusare querelis falsis tuos ne perge, XXVIII, 429.

Incustodita domus, XXXVI, 146. — *incustoditam* ripam metuens attingere, XXVI, 429.

Indagine immensa, V, 376.

Indecores torpebimus, III, 58. — *expensæ*, XXII, 145.

Indefessa comes, XXVIII, 600.

India metas intulit, XV, 456. — *te ditet*, XVIII, 225. — *pingitur*, XVIII, 357. — *levat æquore solem*, XXIX, 52. — *spatiosior redditur*, XXXIX, 19.

Indicio fuit, XXIV, 96. — *Dolonis*, XXVIII, 472. — *natæ repertæ*, XXXVI, 52. — *indicia dispersa viarum*, XXXVI, 441.

Indicit bellum, III, 69. — *mores severos*, XXIX, 128. — *indicat numerus defectum*, XVII, 130. — *indixit hiems hostem*, XV, 16.

Indictum tacitumque relinqui, XLIX, 9.

Indigenas habitus, XXVIII, 8. — *nimbos*, XXXIII, 161. — *fluvios*, I, 254.

Indigesta comas, XXXI, 28.

Indigetes moerent, XV, 131.

Indignari verentur, III, 258. — *indignantes vestigia arenas*, XXXVI, 385. — *indignata tegi*, I, 27.

Indignum partu timorem depone, CI, 52.

Indiscreta feris vita, XXXVI, 45.

Indocilis flecti, XXXIII, 69. — *rerum*, LII, 9. — *indociles comas*, XXXV, 31.

Indolis magnæ vestigia, VIII,

374. — *indole cruda*, VII, 43.

Indoluit genitrix, XX, 287.

Indomitum Mavors, IV, 17. — *indomitum nihil pio*, VIII, 100. — *solibus rigorem*, LVIII, 1. — *indomitam artem*, XLVI, 1. — *indomitas lenibat*, XVIII, 84.

Induit sese annus auspiciis regalibus, VIII, 1. — *annos moribus*, XXIV, 121. — *parvum triumphis*, XXVIII, 68. — *hospes honos annum*, XXVIII, 651. — *rossas splendore*, XXXV, 92. — *pampinus ulmos*, XXXV, 111. — *indue mente patrem*, VII, 157. — *induat te messibus*, I, 274. — *indueret floribus*, XXI, 87. — *induitur habitum Dianæ*, XXXVI, 217. — *induta sinus carbaseos*, XX, 183. — *indutos chalybem equites*, XXVIII, 569.

Indulgentia veris, X, 55.

Indulget spatio, X, 249. — *indulgete aspectum*, XXXVI, 302. — *indulgere desidiis*, I, 152. — *dies theatris*, XX, 87. — *indulgentem dapibus*, XXII, 144.

Indum bibissent, XX, 102.

Indus niger, I, 170; XXI, 158. — *ebur dabit*, VII, 211. — *fœdera peteret*, XXVIII, 415. — *scratatur*, XLVIII, 15. — *Indorum stagna*, V, 242. — *spoliis*, X, 217. — *Indos proterat cuspide*, III, 374. — *per extremos*, VIII, 257. — *adstringunt Mænala*, VIII, 609. — *trepidus*, XV, 20. — *trans Indos*, XLIV, 2. — *ab Indis se prodit Zephyrus*, XXVI, 58. — *Indis ab coloratis*, XX, 331. — *tela vibrantibus*, XXI, 262. — *domitis*, XXIV, 62. — *nigris*, LII, 17.

Indus lapis, VIII, 585. — *odor*, XLIV, 98. — *Indis amnibus*, XXIV, 349.

Industria ornatur, XVII, 263.

— solers, XXXI, 92. — vitæ, XLV, 44. — audax, LXVIII, 11.

Inemptus favor, XXVIII, 607.

— inempta salus, XLIX, 70. — inemptas dapes, III, 206.

Inermis dextra, I, 28. — plus egit, XXI, 17. — necavit serpentes, CI, 64. — inermi limite, XXII, 186.

Iners fuga, III, 268. — turba, XXII, 79. — inertes somnos nec permisit, VII, 41.

Inertia pignus erat, XVIII, 420. — probitatis nomen subit, XX, 207. — nutrit, XX, 580. — surgat divitiis, XXII, 130.

Inesset nullus rector, III, 2.

Inexhaustus motus, I, 2.

Inexpertum opus, XVIII, 165.

Infamat montes, XV, 513.

Infans ambitus signis augustior, VIII, 151. — tibi creditus, X, 41. — degener, XV, 193. — ore ferens patrem, XXII, 347. — infantem commisit genitor alendum, XXVIII, 583. — infantes anhelos, XXXV, 47. — infantum novi vultus, XX, 42.

Infantia linguæ, XXIX, 103.

Infausto lumine, XXXIII, 40.

Infecit radios, III, 130. — infecerat ira oculos, XXVI, 585. — pudor igni genas, XXXI, 41. — nox ignes oculorum, XXXVI, 87. — infecta notis, I, 215. — ostro, I, 264. — infecto cælo, III, 301.

Infecunda viscera, XXXIII, 125.

Inferiis gens tota datur, XXI, 104. — inferias dedit tumulis, VIII, 96.

Inferior Junone, XXXVI, 418.

Inferni raptoris, XXXIII, 1.

— inferno orbi, XXXV, 361. — infernæ sorores, III, 27.

Infert se mœnibus, XVII, 124.

— inferret signa, XXIII, 10. —

intulit iram paci, VIII, 114. — signa Oceano, XXIX, 41. — damna, L, 45. — intulerit Pœnus, XXIV, 103. — intulerat senectutem, XXVIII, 534. — in ferre minas, III, 306.

Infestavere pecus, XXXVI, 167.

Infida mens, XVIII, 129.

Infuit Jupiter, XXXVII, 52.

Inflammaret amorem pugnas, VII, 51. — inflammata manus pretio, XXI, 293.

Inflare buxos, XXXVI, 130.

— inflatus anhelat, XVIII, 259.

Inflexit soceros, XL, 45. — inflectere sensus humanos, VIII, 300. — inflectere pœnis nostris, XXVIII, 276. — inflexo cornu Mœnala terret, XXXIII, 228.

Infloruit arcibus Romuleis pristina ætas, XXIV, 124.

Informat equos, XXVIII, 522.

— informatura labori tædas noctivago, XXXVI, 331.

Infractis cornibus, XXI, 221.

Infremuit vox, V, 385. — partibus cedentibus, VIII, 112.

Infundit animo virus, XX, 188.

— fœdera, XLVIII, 40.

Ingeminat crimen, III, 181. — splendore diem, VII, 136. — flores, XXXVI, 222. — ingeminant noctes timorem, XXXVI, 70. — ingeminent miracula, XXVI, 21.

Ingemuit Rhamnusia, XXVI, 637. — quis non? XVIII, 146.

Ingeniosa egestas, XXXVI, 31.

Ingenium immane scelerum, V, 142. — Veneris, XIX, 60. — mobile, XXII, 40. — atrox se non dejecit, XXVIII, 229. — fluat, XLI, 9. — quod vos vinxit? LVII, 3. — ingenii docta facultas, VIII, 516. — fluctus, XVII, 63. — ingenio robur, X, 315. — quidlibet subigit, XVIII, 367. — ge-

minantur vera, XX, 471. — variæ canes, XXIV, 298. — minuit favorem, XXV, 11. — rapido prævenit, III, 110. — loci, XXXIII, 140. — pectinis, XXXV, 41. — utitur, XLVI, 9. — loquax timor, XXVI, 227. — ingeniis patuit campus, XVII, 162. — teneris, XX, 180. — felicibus, XXII, 127. — hominum florescite rursus, XXII, 457. — tuis, XXVIII, 493. Ingentia pereunt brevibus fatis, V, 49. — facta, XXIV, 38. — ingentibus animis, XXVI, 584.

Ingerit truculentos ursis, V, 483. — nobis maritum, XV, 193. — jubar herbis, XXII, 469. — Venus campos, XXXVI, 221. — ingerat obsessio probra, XXVIII, 243. — ingesta sopori facies materno, XXXVI, 81. — ingestoluctu, XXXIX, 32. — ingestum respuit, XXXI, 77.

Inglorius consumis, III, 141. — supposuit armos, XV, 364. — eat, XXVI, 78.

Ingluviem profundam, XX, 333. Ingrati non subiturus onus, XLII, 12. — ingratum iter deflere, XX, 191.

Ingreddior turbam, CI, 7. — ingrederere decorus, XXVIII, 372.

Ingressus fortunatos revolvit, XXVIII, 269.

Ingrueret si bellica nubes, XXIX, 197.

Inguinis reliquum, XVIII, 280.

Inhonorus populus, XV, 99.

Inhorruit nemus, I, 125.

Inhospita saxa Cynthi, VIII, 137. — saxa Cynni, XXVI, 218.

Ini primus, VIII, 344.

Iniquus mons, V, 34. — iniquos premit, XXVI, 512.

Injecit faucibus, XXXVI, 394.

Injuria felix, VIII, 618. —

creceret, XVIII, 119. — fit ducibus, XVIII, 475. — atrox, XXVI, 390.

Injusæ manus pectora tundunt, XXXVI, 129.

Injusta recidat, XVII, 98. — largiri, XXII, 104.

Innata rabies, III, 48.

Innatat lænæ, X, 164.

Innectit moras, III, 315. —

innectunt colla catenis, XXII, 374.

— innexuit pedibus hydrium, XV,

469. — æthera limo, XX, 493.

— hamis, XXII, 138. — innectite

colla lacertis, XXXV, 369. — in-

nectere retia lustris, XXXV, 241.

— fraudes, CI, 36. — innectens

te membris nudis, XXIX, 88. —

innexus arundine comas, XXVIII,

378. — innexis ramis Ætnæa ca-

cumina, XXXVI, 334.

Innocuus apex, VIII, 194. —

innocuas navis, XXVI, 12. —

aves, XXXV, 349.

Innoxia bruma, XXXVI, 223.

Innumeras hominum catervas,

I, 44.

Innupta Minerva, I, 84. — ma-

ter, XCV, 8.

Innocidui Triones, XXXVII,

11. — innociduos ignes manere

jussit, XXXVI, 401.

Inoffensum omen, XXVIII, 14.

— inoffensam vocem, XVII, 217.

— inoffensus visus, XXXV, 116.

Inolevit vitiis, V, 505. — pe-

nitus totis medullis, XXVIII, 78.

Inopinus utrumque perculit,

VIII, 102. — inopino tramite,

V, 29.

Inops semper quicumque cupit,

III, 200. — pecudum, V, 40. —

exiguæ telluris, V, 452. — nullus

adeo, XVIII, 227.

Inquinat omnes, XVIII, 484.

Insanæ quadrigæ, VIII, 63. —

insani fremitus, III, 75. — insanum proclamat gemino ore Janus, XVIII, 318. — insanos montes, XV, 513.

Insania vulgi cadat, XVII, 248.

Inscribitur aer, XV, 478. — inscripta facies, XX, 344. — inscripti nomen dentes, XXIV, 348.

Insedit Græcia portus, XX, 246. — cervice, XXIV, 351.

Inserit se omnibus actis, XXII, 32. — inseret honores, XVIII, 480. — inserte te choreis, X, 337. — inserta galeæ minaci oscula raperes, XXIX, 216.

Inserpere murmur arenis raucum, XXXIII, 256.

Insidiator non oberrat facturus quemcumque reum, XXII, 120.

Insidiis flectetur, III, 115. — frustra tentatis, XV, 393. — circumdedit, XXVIII, 300. — insidias bilingues, XV, 285. — hauserat, XVIII, 80. — retegunt, XXII, 214. — Superum, XXXVI, 200. — pellicis, CI, 47.

Insidiosa murmura, XXII, 49.

Insignia nostra timeant, I, 162. Romana, XVIII, 461. — trahearum, XXII, 218. — famæ, XXVI, 107. — insignibus raptis, VIII, 83. — propriis, X, 327.

Insinibat acu, XXXIII, 247.

Insiliit campo, III, 349.

Insinuanda labris animisque li-tera, XLI, 22.

Insipiens non noverat, X, 4.

Insistere fontem, CI, 5. — institit sol medio axi, XXXVI, 234.

Insolite tigres, XXIV, 369.

Insomnia videt, XIX, 39.

Insomnis Pharius, LXXX, 2. — insomnes curæ, III, 38.

Insonuit verbere signa magister, XXVIII, 625.

Insons spiritus, XCVIII, 27.

Insopitis tractibus, XXVI, 22.

— insopitos ignes, XXXVI, 401.

Inspectis astris, VIII, 146.

Instabilem Symplegada, XX, 30. — instabiles Symplegades, III, 173. — deos, V, 441.

Instar tropæi, XXIV, 97. — habet silvæ hasta, XXXV, 25.

Instat causis fallacibus, III, 238. — mihi cum querelis, XXXVI, 33. — quod instat, serum creditur, XX, 53. — institit sol medio axi, XXXVI, 234.

Instaurat rates, XV, 417. — instaurasset pugnam, XXVI, 597. — instaurare vias, I, 10. — dap- pes nectare, XXXVI, 216.

Instigat euntes dictis Stilicho, XXVI, 559.

Institor imperii, XVIII, 198.

Instituit honorem, XXII, 325. — sic illum parentis pietas dura, XXVIII, 554.

Instrept dentibus, XVII, 223.

Instruit patientia, XXII, 106. — belloque viæque, XXVI, 551.

— arma, XXVIII, 217. — instruxit nova membra per labores, VII, 42. — instructa legione, XXVI, 596.

Insudant tonsis, XXIV, 364.

Insueta dabis, I, 159.

Insula amica, I, 189. — procumbens in Tibri, I, 226. — tre- mebat, III, 292. — figurat se in speciem plantæ, XV, 508. — læta choris, XIX, 63. — Tiberina, XXIV, 173. — latrat fluctibus, XXXI, 61. — fundo vellitur, XXXIII, 156. — tremefacta nutat, XXXVI, 236. — deserit æquor, XXXVII, 63. — summota recessu ingenti, LXXXVI, 2.

Insultat mihi iustitia, III, 56. — insultet jugulo, XXXVIII, 22. — insultant gentes, XX, 564. —

- profugo, XXVIII, 199. — insultaret Maurus, XXI, 383. — insultate mihi, XXXVI, 328. — insultare jacenti, VIII, 111.
- Insuperabile rerum caput Roma, XV, 459.
- Intactus vitio rigor, I, 41. — intactam crimine, XX, 128.
- Integer equitum catervis Alaricus, XXVIII, 285.
- Intemerata stagna, XXXIII, 112. — intemeratorum fratrum reverentia, XXII, 87.
- Intendit ad oscula turres pronas, XXXIII, 211. — intendunt spicula, XXXI, 20. — intendere populis letum, III, 88. — thalamis carmen, VIII, 650. — intento cornu, XXXV, 206.
- Interceptum volatum, XXVI, 265. — interceptas artes pectinis agnoscit, XXXVI, 156.
- Intercisa dies, I, 172.
- Intereunt mentes, VIII, 234.
- Interficit ternas animas uno ictu, XXXVII, 82.
- Interfluit urbes, I, 227.
- Interfusa Styx, XXXIII, 23.
- Interior plaga, XXI, 250.
- Interitum fratris, XXXVII, 104.
- Interjacet tellus, V, 39. — Oceanum, XXI, 215.
- Interlabentibus annis, XV, 346.
- Interlucet seges, XVIII, 116.
- Interluit æquore montes Nereus, XXXIII, 143.
- Intermicat Plaustro rara Arctos, I, 26. — aurum squamis rutilum, XXXIII, 183.
- Internigrantibus spatiis exit, XLV, 14.
- Interpres malus rerum metus, XXVI, 262. — interprete casu, XXVI, 556.
- Interrupisse labores, IV, 15.
- Interserit arma, XXVI, 397.
- Interstrepis urbes, XXXVI, 103. — interstrepit Nereus, V, 303.
- Intervalla comæ deserta patebant, XVIII, 115.
- Interviret semita, XXXV, 100.
- Intexit lilia violis, XXXV, 129.
- Intextus nebrida gemmis, VIII, 606. — Phaethon, XXVIII, 167. — intexta Tagum Hispania, XXII, 229. — intexti vitibus antri gremio, XXXI, 2.
- Intonat Augustum Echo una, XXVIII, 617. — Hymenæos, XXXV, 230. — intonat vox, XIV, 35. — digito, XVII, 317. — intonuit clypeo, XX, 162.
- Intorquens vitibus lentis ederas, XXII, 263.
- Intrat sacras fores, V, 143. — passu superbiore, X, 98. — major in altum, XLIX, 30. — intrantem pontum, XV, 225.
- Intremuit Germania, VII, 17. — Simois, XXI, 264.
- Intrepidum ferri, VII, 31.
- Intuitu avaro, III, 165.
- Intumescat auro Tagus, XII, 32. — intumuit levantibus alte rebus, I, 40. — virtus, V, 183. — si quid pietas, XXXVI, 296.
- Inultus flebis, XX, 209. — inultam te non patiemur, XV, 204. — inultos proturbet, XX, 513.
- Inumbrat genas flos juvenilis, I, 69. — tantum colla, XXXV, 26.
- Inundat sanguis venas, XLIV, 66.
- Invadis trepidum, CI, 94. — invadit muros, III, 137. — pernix utramque, XXXVI, 376. — invadunt opes, V, 30. — invaderet Alpes, XXVI, 283. — invaserit ædes, XX, 512. — invasere saltus, XXXV, 124. — invadere fines, XXXIII, 218. — invadere astra, III, 62. — partem, V, 160. — cuspidem Mauros, XV, 351.

Inveniam dum pignus, XXXVI, 319. — inveniens animo, XXI, 301. — inventum hinc reor, XLV, 46. — inventis cibis utere, VIII, 342.

Inventor ferus scelorum trajecerat altum latus, VII, 102.

Invertunt desuper calathos ruentes vere, XXXI, 117.

Invexerat otia, XXXIII, 275. — invehitur templum, XLIV, 91.

Invicti nomen probantes Leones, XV, 423.

Invicti roboris, CI, 12. — invicta donis vel armis pectora, XXVI, 131. — invictis fati, CI, 36.

Invida fortuna, V, 149. — aqua, XXXV, 336.

Invideo haud equidem, XXXVI, 27. — invidet actis, XVIII, 397. — æquor votis, XL, 56. — invidet Hybla, XXXV, 81. — invident claris, VIII, 291. — invidit arenam cæsis, XV, 398. — honores, XXII, 232.

Invidiæ stimuli, III, 25. — minacis cumulus, V, 249. — quis dabitur color? XIII, 11. — nil licet, XVII, 165. — procellas, XVIII, 266. — fines reliquit, XXIV, 39. — furentis mensura, XXIV, 44. — rabies, XXIX, 231. — cognatæ vulnera, XXXVI, 201. — tantumne licebit? XXXIX, 5. — invidiam tulit, XCI, 4.

Inviolabile concilium cogis, XXIV, 242.

Inviolata capita, XXXVI, 370.

Invisus plebi, XXIV, 46. — invisus in auro, III, 169.

Invitat donis, XXII, 362. — invitant novum sidus, VII, 172. — ventrem pretio, XX, 329. — præmia mores, XXII, 125. — ad prata pecus, XXVIII, 200.

Invito vultu, XXXVI, 128.

Invis humano gressu mons latus Cypri obumbrat, X, 50.

Invocat Coros, XLVII, 4. — invocet Deos, L, 10.

Involvunt vortice silvas, XVII, 238. — involverat tenebris lumen hiems, VIII, 172. — involvite Pelion Ossæ, VIII, 108.

Io Pæan, II, 11. — mater, XXXV, 267.

Ionas attingit, XX, 239.

Ionia in alga, VII, 197. — unda, XVII, 205. — Ionio alto, XLVII, 39. — mari, LXXIV, 4. — Ionium tegitur velis, VIII, 461. — sub puppibus ibat, XXI, 174. — laxare, XXVI, 222. — domat, XXXII, 12. — Ionios fluctus, XXVIII, 209; XXXV, 1. — Ionias iras, XXXIII, 147.

Ipse venit, XXVI, 461. — ipsa domus, LII, 2.

Ira tumidus flagrante, XXIX, 135. — canis terruit, XXXIV, 34. — turbidus, XXXVI, 108. — fremens, CI, 35. — non prodiga telorum, XLV, 29. — prodiga lucris, XXVI, 609. — immuni infecerat oculos, XXVI, 585. — nobilis, XXVI, 376. — gravis deum, XXVI, 172. — Romana se vindicat, XXIV, 84. — canduit, XXII, 82. — fulva Leonis perit, I, 25. — inclusa, III, 44. — non invenit spatium, V, 415. — paterna, VI, 10. — rabie succensa, VIII, 243. — stupefacta metum, VIII, 244. — duceris, VIII, 259. — expulsa, XVII, 221. — movet, XVII, 228. — media, XVIII, 364. — nostra dignabimur, XVIII, 373. — dabit pretium, XIX, 32. — reminiscitur, XX, 139. — magna configitur, XX, 358. — justa, XX, 542. — minor stetit consilio, XXI, 335. — furens

- odium explet, XXVI, 609. — quidquid suggesserit, LXXXVIII, 4. — iræ impetus producitur, XXXVIII, 1. — undantes spumis, III, 76. — durius consultitur, VIII, 165. — faciles flecti, X, 79. — pelagi calique obnuitur, XXI, 290. — dictis procacibus, XXVIII, 246. — iram totam dispergit, XXXVI, 266. — meritam repetens, XXVIII, 111. — paci intulit, VIII, 114. — imbutam flammis, VIII, 241. — avidam nocendi præcipitemque sui, VIII, 242. — satiavimus, XV, 36. — — accensam, XX, 349. — deponas ocus quam moves, XXII, 18. — iras ultrices, VII, 104. — patrias in pignora contulit, XV, 393. — tantas expiet, XVIII, 19. — non esse tentandas, XXVI, 399. — Scythicas unguibus exercere, XXXI, 135. — in timidas exarsit, XXXIII, 32. — respuit Ionias, XXXIII, 147. — viles despicit, XXXV, 213. — tantas movimus, XXXV, 254. — meas sentiat, XXXVII, 16. — Tonantibus, XXXIX, 39. — asperat strictis mucronibus, XLVIII, 46. — Iratum Booten, XXXVI, 225. — iratam ægida, XXXVI, 60. — Iris prænuntia, XXXVII, 42. — Iris describitur, XXXV, 100. — pluvias denuntiat, XLVII, 4. — uda, LX, 5. — Irradias artes, XVII, 85. — Irremeabile iter, XX, 406. — Irrepere cadaver, XVIII, 147. — Irrevocandus error, XXVI, 123. — Irridens scopulos, XXVIII, 271. — Irrigat nectaris imbres, X, 102. — irriget Ægyptum, XXVI, 57. — Irriguus sopor, XXVII, 9. — irriguæ venæ, I, 255. — Irrita Tempe, XXVI, 181. — quas precessore fudi, XXXVI, 228. — Irroras flatibus annum, XXXV, 75. — irrorat equos, XXXVI, 403. — Enipeus, XXXVII, 71. — Nilus, XLVII, 18. — Irruat barbarus Alpes, LXXXVII, 5. — in cives potentia, XXXIX, 55. — irrueret Rhodopen, VIII, 50. — Irrupit fores, XV, 139. — urbes, XX, 276. — irrupere Getæ, XXVI, 279. — irumpere locos campi, XXII, 378. — Isauros indomitos, XVIII, 217. — Iste nec placidus, XVIII, 190. — Ister egit fluctus, VIII, 636. — te venerabitur, X, 277. — vos tulisset, XV, 312. — quas gentes alit, XXVI, 569. — Istri fontes, XXI, 215. — potator, XXIV, 13. — patrii numen, XXVI, 81. — cornua, XXVI, 603. — triumphati, XXVIII, 648. — Istro triumphato, VII, 25. — ab Istro rediens, XXII, 367. — Istrum tentabimus, I, 135. — undantem, III, 184. — monet, III, 308. — stantem sulcavimus rota, VII, 150. — exsanguem, XX, 165. — exuit, XX, 203. — opacum, XXII, 199. — transvecta, XXVI, 170. — vorat, XXVI, 337. — rapidum, XXVI, 489. — sævum debilitat, XXVIII, 220. — tenebant Rhe-numque, XXVIII, 413. — patrium, XXXI, 127. — gelidum quicumque tranaverit, LXXXVII, 7. — Isthmiaci litoris, VIII, 464. — Isthmiaca pinu, III, 252. — Isthmos duo connectens æquora, XXVI, 190. — Itala tellus, XXVI, 646. — Itali graminis, XXVI, 147. — Italæ oræ, XXVIII, 182. — gentes, LXXX, 3. — Italo fluctu, V, 221. — litore, XXVI, 125. — Italam arenam, XXVI, 589. —

Italīs montibus, I, 254. — *ab oris*, XXIII, 1. — *Italos petenti*, XV, 509. — *Italas in oras*, XV, 224. — *spes*, XXVIII, 24.

Italia detrusus, XXVI, 79. — *ab Italia*, V, 307. — *Italīæ frena*, I, 59. — *partibus*, V, 103. — *oppida gaudent*, VII, 121. — *gementis*, XV, 88. — *auribus*, XXII, 304. — *per omne latus*, XXVI, 156. — *gravis*, XXVI, 403. — *petitæ piget*, XXVI, 478. — *ad Urbem*, XXVI, 547. — *temeratae*, XXVI, 561. — *populos*, XXVIII, 289. — *nomen*, XXVIII, 319. — *per omnes montes*, XXXI, 24. — *pars*, XXXIII, 141. — *commune decus*, XLIII, 1. — *Italiam regit*, V, 154. — *subjectam furiis prædonis*, VIII, 360. — *fovet cuspidē*, X, 120. — *micantem urbibus*, XVII, 201. — *belliferam*, XVIII, 430. — *ad potentem*, XX, 527. — *circumstetit tempestas*, XXVI, 111. — *fugiens*, XXVIII, 143. — *Libyamque ferit*, XXXVI, 445.

Iter Phœbi permensus, VII, 166. — *Stilichonis*, LVIII, 869. — *dignum curuli traxit*, XVII, 18. — *patuit*, XX, 40. — *parabant*, XX, 97. — *ingratum*, XX, 191. — *irremeabile arripit*, XX, 406. — *fulmineum perstrinxit*, XXI, 200. — *aperitur*, XXII, 127. — *incertum Martis*, XXII, 437. — *certum Tonantis*, *ib.* — *famosum vulgavit*, XXVI, 285. — *huc usque datur*, XXVI, 548. — *anni venientis futurum*, I, 158. — *longum permensus*, III, 176. — *audit*, V, 137. — *molitur*, VII, 68. — *tenebris nox cæca repressit*, XXVI, 354. — *turpe rexit*, XXVIII, 133. — *medium cæli*, XXVIII, 412. — *differret*,

XXVIII, 459. — *pandit*, XXVIII, 478. — *scrutatur*, XXXIII, 173. — *vestit comitata seges*, XXXIII, 188. — *sub terris quærebat*, XXXV, 137. — *regis adorant*, XLIV, 80. — *mobile torquet*, IX, 60. — *carpe*, LXXXIV, 2. — *certum reditus tendere*, C, 8.

Iterare sororis nomen Venus, XXXVI, 211.

Iterum sese induit, VIII, 1.

Ithaco juncto, XXVIII, 471. —

Ixion solvitur, XXXV, 335. —

Ixiona suspensum, XXXV, 335.

J.

Jaces miserande, XX, 460. — *jacet sub armis*, XVIII, 323. — *jacemus insultandi*, XV, 378. — *jacent pueri*, XXXI, 11. — *jaceat probitas*, XXII, 130. — *sopore*, XLVII, 41. — *jacebat cervix*, XXXVI, 246. — *jacuit telis*, X, 112. — *Creta Metello*, XVIII, 218. — *mucrone suorum*, XXI, 243. — *jacuere Franci*, XXI, 190. — *jacebo deserta melius*, XV, 149. — *jacebunt telis*, XI, 13. — *jacenti concede*, XXXIX, 11. — *jacentes oculi*, XV, 21. — *ignavosque putas*, XXXIII, 96.

Jacobe dux, LXXVII, 2, 14.

Jactas aluisse, I, 236. — *jactat sua concedi*, XV, 71. — *se Rhætia*, XXVI, 331. — *se arbor*, XXXVI, 344. — *jactet se minus*, XXIX, 43. — *se vertice meo conceptum*, XXXVI, 59. — *jactent se alii*, XVII, 230. — *jactaret prælia*, XXVIII, 400. — *jactare se parem*, I, 20. — *solebat*, XXI, 349. — *jactantem labores*, XVIII, 103. — *jactantior annus*, VIII, 2. — *gloria splendet*, XXVI, 587. — *jactatur vento et unda*, XXVIII,

140. — jactatum exprobrare soles quod tribuas, XXII, 157. — jactata fulmina, XXVI, 509.

Jactor immodicus honoris, XXIV, 26.

Jactura lateat, XVIII, 36. — levis, XX, 118; XXI, 298.

Jactus (telorum) impendere, XLV, 31. — jactibus crebris, XLV, 18.

Jaculabile nulli deo telum torsit, XX, 167.

Jaculatur tædas, XXVIII, 329. — jaculentur sidera crines, XV, 496. — sese in auras, XVII, 319. — jaculata pilam, XXIX, 144.

Jaculum torquere, X, 6. — movet, XV, 438. — vibrans, XXVI, 464. — Parthi, XXXV, 200. — quæreret, XXXVII, 102. — in jaculum mutat, LXXVIII, 1. — jaculi vicem implevit, XX, 454. — jaculis quæ vires? VIII, 527. — obtexitur aer, XXI, 258.

Janiculo quæsiit, XVIII, 443.

Janitor turbidus Orci, III, 295. — ingens, XXXIII, 86.

Janua pulsatur raro tactu, XVIII, 93. — nulla patet, XXXV, 170. — januarum crepitus, malum omen, XXXV, * 7.

Janus vetat, XVIII, 319. — bel-la premens, XXVIII, 638. — Janum pax ligat, XXII, 287.

Japetionidas finxisse, XX, 491.

Jaspide multa, VIII, 591. — surgunt limina, X, 90. — viridi, XXVIII, 526. — tereti nodantur vestes, XXXV, 40.

Jecur : in jecur cupido recessit compulsæ, VIII, 249.

Jejunæ aristæ, XVIII, 116. — jejunas fauces, XLIII, 5.

Jocandi sævitia, XVIII, 24.

Jocasta peperit, XVIII, 290.

Joco vano, XVIII, 347. — in-

sano, XIX, 6. — jocis permissis, XIV, 31. — seria miscet, XXII, 165. — jocos ad solitos, XX, 357. — alternos passus, XXVIII, 60. — Joviam cohortem, XV, 418.

Juba lusit, LXXIII, 3. — jubam Massylam, XXXIV, 28. — jubæ nitentes galeam arrexere, XXXVII, 79. — cruentæ, I, 93. — sanguinæ, II, 4. — discussæ sparguntur, VIII, 548. — minaces, XV, 364. — jubarum nodos excutit, XXXV, 212. — jubas debellatas, III, 379. — decoras, X, 291. — aspergitur auro, XVII, 286. — subligat, XXII, 471. — blandas summisere, XXXIII, 210. — jubis sidereis, (rutilis), III, 352. — terga crescere sensit, VII, 79. — insigne, XXIV, 318. — vento citatis, XXIV, 336. — crinita, XXXVI, 218. — excussis, LXX, 10.

Jubæ ars, VIII, 39. — progenies, XV, 332.

Jubar languet, I, 25. — lunare, III, 147; XXVI, 238. — regale, V, 144. — æstivum, VII, 45. — Idalium, XIV, 1. — ingerit herbis, XXII, 469. — cæleste vidisset, XXXIII, 45. — arcanum radiant oculi, XLIV, 17. — abstrusum mundo claudat, CI, 126.

Jubes optata, I, 164. — jubet Hispanis, V, 155. — signis ipsa, XXIV, 85. — læva, LI, 13. — jubebat infanda, XXVI, 377. — jussere tubæ, XXVI, 582. — manus, XLIX, 50. — jubens clam timideque, XX, 554. — jussus furor, CI, 30. — jussi properant, XXI, 205. — jussum ictum mentiri nescius, VIII, 529.

Jucunda Martis, XXVIII, 624.

Judæa, Sophene, veniunt in mercem, XVIII, 220.

Judaicis velis, XVIII, 357. V. N.

Judex cum pondere vergit, XVIII, 208. — *dura sui mens*, XXII, 221. — *timor*, XXIX, 211. — *judicis nigri*, V, 459. — *error*, VIII, 510. — *hæc*, XX, 72. — *notæ*, LXXIV, 14. — *se judice*, III, 239. — *pellito*, V, 85. — *sub diva*, X, 63. — *eventu*, XV, 250. — *te frueretur*, XVII, 55. — *sub humili*, XXI, 362. — *populo*, XXIV, 100. — *ferro*, XXVI, 592. — *sub Senatu*, XXVIII, 591. — *Augusto*, XXIX, 178. — *te*, XXXV, 303. — *judicibus notis regimus*, VIII, 491. — *somnia lites*, XXVII, 5.

Judicat eunuchus, XVIII, 231. — *congrua mundo*, XXI, 90. — *id inter aulæ speciem*, XXVIII, 559.

Judicium poli, VI, 2. — *virtutis erat*, XXI, 74. — *cæleste*, XXII, 209. — *de se haberi*, XXIV, 119. — *grave subis*, XXV, 10. — *judicii te nunquam pigebit*, X, 306. — *judicio speculi*, X, 107. — *pulchram seriem duxit*, non sanguine, XXVIII, 419. — *nihil addi potest*, XXXI, 94. — *judiciis desudatis*, XVII, 12.

Jugalis nox, X, 45. — *jugalem grypha*, XXVIII, 30. — *coronam*, XXIX, 184. — *noctem*, XL, 29. — *jugales (solis)*, I, 4. — *rapidos*, III, 343. — *ludunt*, VIII, 17. — *cervi*, XXIV, 286. — *captos*, XXVIII, 474. — *fessos proluis*, XXIX, 52. — *auriga vincit*, XXXI, 115. — *torvos temone ligat*, XXXIII, 277. — *emeritos*, XXXV, 319. — *tardos non ire*, XXXVI, 138. — *ducuntur ab axe*, LXXXVII, 5.

Jugera per Pæstana, X, 247. — *inferna*, XVIII, 454. — *novem campi*, XXXV, 339.

Jugulare minatur, III, 298. N.

Jugulum secuisse, XIX, 45. — *Pallantis*, XXI, 97. — *in Scythiæ descendimus ense*, XXVI, 602. — *offert*, XXVIII, 257. — *jugulo domini respersus*, VIII, 76. — *quo placabimus aras?* XVIII, 20. — *insultet*, XXXIX, 22. — *jugulis alternis lusit*, III, 83. — *civilibus*, X, 329.

Jugum exitiale, V, 89. — *servitii*, VIII, 260. — *triste cervicibus hæret*, XV, 155. — *sustinere*, XIX, 48. — *inter utrumque*, XXVIII, 519. — *jugi patiens orbis*, XX, 94. — *jugo laxatus herili*, VIII, 614. — *sævo*, XXVIII, 304. — *colla præberet*, XXVIII, 382. — *materno colla dedere*, L, 40. — *pateant colla*, LI, 6. — *sub juga venturi reges*, III, 375. — *egi*, XXII, 290. — *Romana redegit*, XXIV, 8. — *Cythereia adegit*, XXIX, 120. — *juga nudari cœpta pruinis*, V, 102. — *Œtes*, VII, 114. — *prona*, XVIII, 353. — *ferrea*, I, 81. — *ambusta*, XXVI, 24. — *floribus halant*, XXXI, 103. — *Actæa subeant*, XXXVI, 54. — *jugis æquavere*, I, 111. — *Alpinis permistis*, VIII, 107. — *eburnis*, VIII, 608. — *frondosis*, XXVI, 192. — *præruptis*, XXVI, 341. — *immanibus*, XXVIII, 49. — *attrita colla*, XXXIII, 13. — *laxatis*, XLIX, 88.

Jugurthæ vincla, XXI, 371; XXVI, 128. — *Jugurtham immanem*, XV, 92.

Jugurthinam pœnam subiturus, XXVIII, 381.

Juleos Manes, XXVIII, 116.

Jungit connubia, XXII, 355. — *se propius setæ*, XLVI, 15. — *jungunt se geminæ*, XXIV, 253. — *jungebam leones*, XXXVI, 424.

— jungeret me purpura, XL, 52. — junxit lapides ostro, VIII, 599. — junxere currum, I, 77. — Thyesten nata, III, 84. — me viro, XX, 202. — leto soporem, XX, 437. — gressum comites, XXXV, 10. — junget sese primis amoribus, XI, 41. — junge toros, X, 122. — jungere differt quam pepigit, X, 21. — sensus cum Stilichone, XVII, 161. — junxisse cubile, XXXI, 32. — jungantur in unum, V, 516. — juncta paludibus ora, XXI, 199. — junctæ Veneri, XXXVI, 281. — juncto senatu, I, 231. — junctis fruitur, XXVIII, 601. — junctos opibus, XV, 313.

Junostabat, XV, 130. — colitur, XVIII, 325. — sinu te recipit, XXXIII, 106. — æmula, XXXIII, 136. — nostra parens, XXXV, 367. — satietur, XXXVI, 327. — placabilis Orphei, XL, 33. — regia impedit, CI, 22. — Junonis aves, XX, 330. — profundæ thalamos, XXXIII, 3. — numina, XL, 26. — Junonem credas sacro ture vocatam, I, 196. — Junone inferior, XXXVI, 418.

Junonius volucer, XXXV, 97. — *Junonia* avis, XXVIII, 575.

Jupiter arcet, III, 50. — primævus, VIII, 197. — quid mægne moraris? XV, 140. — cœpisset solio alto, XV, 201. — regni nescius, XVI, 12. — possideat cælum, XXIV, 41. — altus arceat, XXVI, 101. — viderat hæc, XXXIII, 212. — impius, XXXVI, 327. — risit, LXVIII, 1. — Jovis monitis mandataque, XV, 217. — æquorei, XVII, 281. — Zonæ, XXII, 7. — Tmarii, XXVI, 18. — summi ante pedes, XXVII, 14. — delubra, XXVIII, 504.

— in exitium, XXXVII, 30. — Dictæa arva, CI, 121. — Jovi nostro nupta, X, 176. — Tarpeio, XXVIII, 375; LIV, 4. — superbo, XXXIII, 93. — summo, XXXVI, 174. — Jovem placidam, VII, 167. — rubuisse, XVIII, 5. — turbante Typhæo, XXVI, 63. — suscepit æther, XXVII, 19. — purificum, XXVIII, 328. — posce, XXXIII, 67. — parcum, XXXVI, 36. — patrem probabit, CI, 42. — genuisse, CI, 51. — venturum, LXXV, 3. — peritura Jovem, XXXVI, 359. — Jove sub gelido, I, 36. — mæsto æther cogitur, XXVI, 379. — solo nata soror, XXIX, 23. — sub Scythico, LXXIV, 2.

Juraverat numen, XXVI, 81. — *juratur* Honorius, VIII, 447. — *jurata* majestas, III, 228.

Jurgio difficili, XIV, 11. — *jurgia* alterna, XV, 295. — circi, XX, 357. — plebis passurum, XXI, 361. — nunquam nocitura, XXII, 25. — dilecta passus (Theodosius), XXVIII, 61.

Jus Latium, XV, 454. — in te sumet, XXVI, 55. — non habuere nocendi, XLIV, 110. — juris sui habere Aponon fas est, XLIX, 90. — tantum tibi in me erit, XXXIII, 94. — summi fastigia, I, 58; XXVIII, 41. — simulati imago, XXVIII, 7. — primi cunabula, XXIV, 137. — plus ideo tibi sumenda fastigia, XXII, 313. — vestri erit, VII, 209. — senium, VIII, 505. — et æqui modum, X, 313. — habenas, XVII, 199. — calcati, XX, 125. — movendi, XX, 348. — solertia, XXI, 32. — servator honesti, XXI, 163. — jure de secundo certare, I, 21. — sub

fero, V, 458. — contempto, X, 337. — privato tenetur, XV, 157. — perempto, XXI, 382. — im-moto, XXII, 237. — cingas fo-rum, XXIV, 200. — stabili mode-ratus senatum, XXXI, 68. — mu-tato, XLVII, 29. — sub jure te-nentur, XXXIII, 51. — jura re-gentem, V, 82. — Cæsaris, VIII, 310. — publica mellis, VIII, 383. — proxima nobis tenent, X, 34. — Britannis dividit, XV, 19. — communia in se transtulit, XV, 49. — prodita, XV, 402. — mo-derantem, XVII, 24. — te re-poscunt, XVII, 139. — mutavit XVIII, 33. — signabat, XVIII, 380. — dabunt, XVIII, 497. — regunt, XX, 344. — publica su-mere, XX, 555. — victis dedi-mus, XX, 577. — dat gentibus, XXII, 64. — mansura scribit, XXII, 434. — thalami perosæ, XXIV, 262. — nova soli, XXVI, 10. — Illyrici mihi tradita, XXVI, 535. — perosus, XXVIII, 151. — deorum, XXXVI, 272. — poli, LXVIII, 5. — in jura rede-gerat, XXVIII, 336.

Jussa subi primus, VIII, 297. — non distulit, XX, 235. — red-de Jovi, XXXIII, 92. — irrita implere parant, CI, 43. — justis parere, XXVI, 277.

Jussu legitimo, XXVI, 539. — parentis, XXXIII, 227.

Justi tenorem, XVII, 212. — justo favore, XXXIX, 24. — li-berior, LXXIV, 8. — justos in pace legis, VIII, 488.

Justitia mihi insultat (Astræa), III, 56. — vidit, XVII, 117. — nimbo velata, *ib.* — suadet, XXII, 103. — crimen pendat, XXIV, 110. — justitiæ negatur, XVII, 190. — numen, XX, 208. —

fama, XXI, 208. — potestates, XXVI, 40. — documenta super-næ, L, 28. — justitiæ mœstam, III, 355. — confirmavere triumphi, VIII, 98. — narrem? XXI, 16.

Juvencam unam servasse, XXI, 313. — leo possedit, XXXV, 209. — juvenas inter Sidonias, X, 113.

Juvenus optatum revexit onus, LIV, 5. — juveni celsi, VII, 82. — Siculi mugitus, XV, 187. — semineces, XV, 359. — Pyrenæi, XVIII, 406. — semiferi, XXVIII, 634. — bellantis cervice, XXXIX, 30. — juvenco fulmineo, III, 289. — defensante, XVIII, 386. — cessante, XXXIII, 197. — juven-cum viridem, X, 164. — suum docuit mugire, XVIII, 166. — juvenis cæsis, V, 129. — sollici-tis, XXIV, 330. — depastis, CI, 77. — facilem silvam, CI, 101. — juvencos quatiens, XX, 387. — stravere, XXI, 60. — non responsuros, XXXVI, 169. — irrorat, XXXVI, 403. — nitidos premit, XLIV, 60.

Juvenescere corpus regni, XXII, 202. — coegit montes muro cin-ctos, XXVIII, 536.

Juvenilis flos (lanugo), I, 69.

Juvenis relinquam, XV, 375. — juveni alumno, X, 44. — pa-rere, XXIX, 201. — juvenem lan-iatum, XXVI, 440. — juvenes protervi, XX, 326. — exsultant, XXVIII, 547. — juvenum duo-rum sanguine, VIII, 96. — flam-mis, XVIII, 90. — in membris, L, 13. — lumina, L, 28.

Juventa meliore, XV, 208. — luxuriante, XXII, 75. — florente, XXVIII, 580. — juventæ florem, III, 140. — primæ cessere senes, XVII, 18. — primæ flore, XXII, 351. — frena dedit, XXIV, 120.

— robur, XXVI, 73. — calidæ flamma, XXVI, 498. — juven-tam arte retardatam, XVIII, 345. — primam prosequar, XXI, 14. — reparavit, XXII, 414.

Juventas petulans, X, 84.

Juventus ignea, I, 155. — emer-sura effossi per operta soli, VIII, 331. — pellita, VIII, 466. — stat circumfusa, XV, 425. — rudis, XXI, 315. — vindex, XXVI, 150. — vera, XXVI, 467. — cætera stat, XXXVI, 15.

Juvo : Juvat indulgere, I, 152. — labor, XXIV, 28. — quid la-tuisse? XXXVI, 290. — ire, CI, 100. — juvabat rabiem, CI, 78. — odium, C, 8. — juvit pereuntem, XXII, 251. — ni juvisset flumina sanguis, VII, 101.

L.

Labat ætate, III, 246. — la-bantis imperii, XXVI, 571.

Labefacta religio, III, 15.

Labes superum, V, 498. — la-bem tersisse, XXII, 308.

Labitur in somnos, V, 327. — in via plumbi, XLIX, 56. — labi percussus vulnere, V, 65. — pro labente honore, XXII, 283. — lapsa ex æthere, I, 194. — lapsura solo, XXIV, 340.

Labor conspicuus gratusque fe-retur, VIII, 352. — Romanus, XVIII, 221. — longi ævi, XVIII, 288. — femineus, XVIII, 336. — juvat, XXIV, 28. — iste non spicula poscit, XXIV, 269. — re-gna vexat, XXVI, 67. — assiduus lunæ, XXVI, 233. — pervigil, XXVI, 360. — Pierius, XXIX, 146. — (Stilichonis) gessit hono-res, XXIX, 194. — divinus perit, XXXVI, 157. — illi telæ, XXXVI,

204. — efficietne? XXXVI, 434. — scribendi, XLI, 3. — huma-nus, XLV, 35. — cautior, L, 18. — meus luditur, LXVIII, 4. — laboris pretium non vile, X, 142. — labori duro cessura nunquam mens, III, 326. — te redde, XVII, 140. — nulli cessisse, XXII, 106. — humano, XXVIII, 353. — noctivago, XXXVI, 331. — laborem quadriduum torquere, I, 268. — nullum sentire doces, XXIV, 207. — imperfectum deserit, XXXIII, 269. — labores longos, IV, 15. — mille ducum, V, 51. — tantos explere, X, 255. — ja-ctantem, XVIII, 103. — vanos, XX, 191. — decertatos, XXI, 21. — cedant, XXI, 193. — solatur, XXII, 342. — ostentare suos, XXIV, 14. — terræ pelagique, XXIX, 26. — aulæ emensus, XXXI, 66. — caros uteri commen-do, XXXIII, 194. — laborum admonet veterum, XXVIII, 256. — magnorum mercem, XXVIII, 578. — non æqua gloria, CI, 62.

Laborat delere nomen gentis, III, 233. — superare, XXII, 44. — studium, XXV, 13. — cli-peum gestare, XXXVI, 219. — clausus Mulciber, XXXVI, 397. — natura, XLIV, 62. — luna de-fectu, XLVIII, 2. — laborent nu-merosa falce nostra Ceres, XL, 41. — laborant cui stamina nostra, XXXIII, 56. — laborent castra pro Latio, I, 137. — laborantes aquas, XVII, 318.

Labra non æquant rosæ, X, 265. — ligent animas, XXXI, 132. — labris animam conciliantibus, XIV, 23. — relegens avenas, XXXI, 36. — Tantaleis, XXXV, 336. — insi-nuanda litera, XLI, 22. — siti-en-tibus relegens, LXI, 5.

Lacana tennes, XXIV, 300. —
Lacanas famulas, XX, 201. —
 pulchras fastidire, XXVI, 630.

Lacedæmon arripotens, VIII,
 508. — *Lacedæmonis* arces, V,
 189. — *Lacedæmona* nudam bellis
 objecit, XVII, 156.

Laceras versiculos, LXXIX, 2.
 — *laceres* ne meos versus, dux
Iacobe, LXXVII, 214.

Lacero vertice, XV, 137. —
lacerum imperium, XXI, 282. —
laceris crinibus, XVII, 169. —
 — *laceros* crines, XXXVII, 39.
 — *laceras* aures scabie, XVIII,
 136. — *comas*, XXXVI, 177.

Lacerti Herculei, XVII, 301.
 — *molles*, XXXVI, 95. — *lacerto*
rudi, VIII, 202. — *dextro* portat,
 XXXV, 49. — *lacertis* excutit tela,
 V, 228. — *obnixis*, VIII, 569.
 — *elabitur* duris, X, 139. — *in*
vestris ruet, XV, 460. — *Herculeis*,
 XXVI, 438. — *terrenis*, XXVIII,
 190. — *alternis*, XXXV, 369. —
centum, XXXVI, 188. — *solis*
corripiens, CI, 94. — *firmis*, LII,
 19. — *numero* crescente, XXI,
 304. — *lacertos* niveos exserta, I,
 87. — *plancu* verberat, XXXV,
 248. — *galeæ* implicat *Cytherea*,
 XLVIII, 34.

Lacessit clipeus *Titana*, I, 94.
 — *ore* diro, III, 356. — *astra*,
 XXXIII, 162. — *lacessunt* radios
solis, XXIV, 66. — *superos*,
 XXXVII, 7. — *libros* *Orpheos*,
 LXXIV, 11. — *lacessitus* probris,
 XXII, 83. — *rescribe*, XLII, 17.
 — *lacessitam* *Ausoniam* fatemur,
 XXVI, 289.

Lachesis jungebat *stamina* dictis,
 XV, 203. — *longæva*, XX, 288.
 — *textit*, XXII, 335. — *ferrea*,
 XXVI, 55. — *prima* clamabat,
 XXXIII, 54. — *stamina* rupit,

XXXV, 354. — *nullo* discrimine
sævit, XXXVI, 411. — *letali* *stami*-
ne damnet, XLIX, 93.

Lacones gemini, VIII, 206. —
Ledæi, XV, 222. — *Laconas* *Le*-
dæos, XXIX, 108. — *provexit* *in*
astra, L, 37.

Lacrymabile nomen, XXII, 261.

Lacrymæ rudes, X, 80. — *de*-
licta levant, XX, 8. — *quantæ*
cadebant? XXIX, 214. — *hæse*-
runt, XXXVI, 151. — *lacryma*-
rum fonte presso, XXXIII, 86.
lacrymis tantis solvet, V, 91. —
solutis, V, 259. — *refusis*, XV,
 127. — *implet* rugas, XIX, 26.
 — *largis*, XX, 44. — *maduere*
leones, XX, 303. — *his* illum *ad*-
scribimus, XXXVI, 419. — *tot*
nullus finis! XXXIX, 2. — *lacry*-
mas volvit, V, 468. — *simplices*,
 XIV, 4. — *ineptas* detergit, XVIII,
 268. — *moverunt*, XVIII, 385.
 — *protendo*, XX, 592. — *deter*-
git, XXXV, 275. — *dant* *matri*
responsa, XXXVI, 294.

Lacrymosa gaudia, XXVI, 407.

Lactis flumina, XXI, 85. —
lacte novo tumuisse fontes ferunt,
 XXXV, 352.

Lacteus circulus, XXVIII, 175.

Lacunis propriis, LX, 3. —
lacunas pingues repetunt sudore
fessi, XLIX, 65.

Lacus olei, III, 384. — *mellis*,
 XXI, 85. — *argenti*, XXIV, 236.
 — *panditur*, XXXV, 112. —
cæculus panditur, XLIX, 28;
 XXXV, 113. — *ingenti* *fusus*
spatio, *ibid.* — *lacum* prætervolat,
 XXVI, 321. — *Benacum*, LII,
 18. — *lacu* stagna hærent, XLIX,
 51. — *lacus* pereunt, CI, 128. —
infernus, V, 456.

Ladon Parrhasius, XXI, 185.
 — *genuit*, XXIV, 260.

Lædam carmina, LXXIV, 6. — læderet occursum macies, XVIII, 123. — læsit dicto, XXXVI, 284. — læssimus quemcunque deorum, XXXIX, 22. — lædere mundum, III, 87. — robore, XXXVI, 355. — lædor Pothino, XVIII, 481. — læsa veneno tacito, XXXVI, 250.

Lætatur miles, X, 187. — Palantæus apex, XXVIII, 643. — omnis, XXXV, 69. — pallida regio, XXXV, 326. — lætatus violasse, XXVI, 508. — lætandane lamenta? XXVIII, 397.

Lætitia majore cadit, XVIII, 502. — lætitis causa, XXII, 145. — causas, XXXI, 51; X, 186.

Lætus laborum, VIII, 394. — læta periculis metior, XXVI, 211.

Læva sustinuisse, L, 16. — jubet, LI, 13.

Lais Ephyreia, XVIII, 90.

Lambit pedes, I, 190. — flamma pruinas, XXXIII, 168. — fons vestigia, XXXVI, 253. — Orontes cupressus, XXXVI, 373. — meretricis hiatus, LXXXV, 7. — lambant vincla, XVII, 170. — lambebant gramina fontes, XXXV, 104. — lamberet Arctos, XXVI, 66. — lambere cunnum, LXXXVI, 8. — lambentes ora, III, 96.

Lamenta nautica, XXVI, 272. — quisquamne lætanda putet? XXVIII, 397. — nec turbida obstrepitant, XXXV, 355.

Lamina flexilis animatur indutis membris, III, 358.

Lampade qua Ditem flexit Amor, XXXIII, 26. — excepit fluctus, XXXVI, 391.

Lanæ pondere leviores, XX, 398. — lanam niveam, XVIII, 276. — præbuerit, XX, 383.

Lance pari rependens, XLVIII,

75. — lances in geminas mutat provincia, XVIII, 209.

Languescent prælia, V, 99.

Languet jubar, I, 25. — stella, XLIV, 36. — languebat gratia, XXIV, 47. — languentem metum, XXXII, 10.

Languidus vulnere, XXXVI, 62. — languida passu, III, 136. — stella crine retuso, VIII, 186.

Laniant corpora, XXII, 313. — laniato pectore, XXXVI, 405.

— laniatum juvenem, XXVI, 440. — Lanificæ artis, XX, 382.

Lanigeræ silvæ, I, 180. — lanigeri suis, X, 183.

Lanugo ridens, I, 70. — per tua quum serpere cœperit ora, VIII, 643. — lanuginis umbram, XVIII, 343. — dubiam umbram, XXXI, 42. — lanugine nondum vernabant vultus, VIII, 199.

Laodamia sequens Phylaciden, XXIX, 150.

Lapidosos grandinis ictus addit cura, XXVI, 240.

Lapis Indus, VIII, 586. — jam steterat pæne, XXXVII, 98. — cognomine Magnes, XLVIII, 9. — decolor, obscurus, vilis, *ibid.* — fit glacies, LVI, 2. — est latex, LX, 8. — lapides junxit ostro, VIII, 599. — suus ardor agit, XLVIII, 56. — lapidum hiemes, XVIII, 4. — fletus, XX, 43. — vario igne, XXII, 92.

Lapsus ancipites, XXI, 142. — meliore volatu consequitur, XXXI, 134. — lapsu uno, I, 103. — graviore ruant, III, 23. — non prono, III, 159. — alterno, XX, 26. — tacito, XXII, 430. — tacito defluxit, XXXI, 40. — sereno, XXXIII, 13. — gemino, XXXVII, 8. — vago dispersus, XLVII, 15.

Laquearia tergunt cristas, XXII,

277. — fulta auro, XXVI, 223.

Laqueis innexa, XXIV, 322.

— clausum, XXVI, 475. — exutæ, LI, 16.

Larem in proprium, XXIV, 127.

— alium esse, XXVIII, 40. —

cum lare Vulcani, XXXVII, 86.

— lare contempto, XLIII, 8. —

lares privatos, X, 257. — de-

sertos, XXVI, 620. — Claros,

XXXIII, 136. — laribus pellit,

III, 191. — in Augustis, XX, 63.

— vix salutatis, XXI, 118. — se-

juncta potestas, XXVIII, 407. —

patriis te via refert, XXVIII, 603.

— Augustis, XLIX, 39. — infi-

dis, XXXIII, 138.

Largi auri, VIII, 500. — lar-

go vulnere satiatur, III, 353. —

die matura rosa, X, 248. — lar-

gior imbre, I, 43.

Largitor opum, honorum, VIII,

118. — nobilis undæ, XLIX, 67.

Largitor honores, XXVIII, 639.

— Amyclas, XXXIII, 135. —

largire urbi adventum, XXII, 387.

— largiri facilis, XVII, 243. —

injusta, XXII, 105.

Largius acto ferro, XXVI, 112.

Larius vestit litus oliua, XXVI,

320. — audit volucres, XXXI, 106.

Lascivæ lembi, XVII, 331. —

lascivo meatu, XXXV, 74. — flatu,

XLVIII, 33. — lascivas Nereidas,

XLIX, 68. — lascivis sagittis corda

mollescant, XXXIII, 226.

Lascivit apex, XXXV, 146.

Lassa vestigia venti, III, 73. —

carina, III, 276. — fornace,

XXXIII, 241. — lassam (arbo-

rem) fulciret, XXXVI, 352. —

lassis pontibus, XVII, 237.

Lassat Rhodopeia culmina Boreas,

XXXIX, 37. — lassant currus,

XXI, 23. — æraria, XXII, 145.

— lassato arcu, I, 187.

Late quum frena teneret Italiæ,
I, 59.

Latebræ solitæ, XXVIII, 263.

— apparent, XLIX, 41. — late-

bram obscenam, XXVI, 306. —

latebras per omnes intrat, VIII,

274. — monstri, XV, 362. —

femineas, XVIII, 466. — prodi-

derit, XXXVI, 118. — rescierit,

XXXVI, 207. — mortales, CI,

25. — mortis adis, XCVIII, 22.

Latet me, I, 136. — Mars gra-

vior sub pace, XXVIII, 307. —

te fama, X, 121. — latent cauta,

XXIV, 320. — fastos, XXII, 208.

— lateat jactura, XVIII, 36. —

lateant sub palmitē colles, XL, 39.

— latebant campi, XXI, 172. —

lateret mersa natura, XLIX, 33.

— latuit sub pectore, XCV, 12.

— latuere te Anniadæ, I, 8. —

me succi, III, 149. — nec scopuli

mari, XXXVII, 64. — latere cre-

dit, XX, 315. — plebe vias, ma-

tribus tecta, XXIV, 63. — latuisse

quid juvat? XXXVI, 290. — la-

tens vile virtus, VIII, 222.

Latex truditur, XLIX, 14. —

numen habebit, LV, 3. — prodi-

tor, LVIII, 4. — mirus, LX, 7.

— in laticem solvitur, XXXVI,

251. — latices Arethusæi, XXXV,

60. — revinctos, III, 168. — Cas-

talios bibit, IV, 7; CI, 4. — re-

fugi, V, 509.

Latia ditione, III, 292. — toga,

VIII, 15. — Latiae tubæ, I, 198.

— secures, VII, 6. — vires, XV,

44. — aulæ, XXVIII, 22. —

togæ, XLII, 14. — Latii cultus,

XXII, 366. — Latio sanguine,

XXVIII, 396. — Latium in ævum,

VIII, 400. — jus, XV, 454. —

Latii fastis, XVIII, 151. — ab

armis, XX, 237. — pilis, XXI,

353. — oris, XXVI, 141. —

triumphis, XXVIII, 507. — Camœnis, XXIX, 15. — rebus, XXIX, 63. — tropæis, XXXV, 178. — Latios in ritus, VIII, 487. — libros, X, 232. — fastos, XVII, 267. — Latias secures, XVIII, 465. — portas, XXIV, 34.

Latium floret, XXI, 18. — refulsit, XXVI, 374. — tibi querebat, XXVIII, 89. — in Latium migrat, XVII, 94. — Latii habitum, V, 84. — soboles, VIII, 578. — majestas, XX, 130. — in prædam, XXVI, 30. — umbram, XXVI, 198. — clade, XXVI, 364. — Latio forti, XVIII, 432. — Africa servit, XXI, 18. — indignum, XXI, 295. — servisse, XXIV, 92. — adsis, XXIV, 212. — ornent annum, XXIX, 264. — relicto, XXVI, 297. — rectorem fovens, XXVIII, 94. — discedere jussus, XXVIII, 131. — præsidium non deesset, XXVIII, 351. — contendere, XV, 335. — subtrahimus, XX, 599. — pro Latio, XXVI, 583. — castra laborent, I, 137.

Latoidas efferat, CI, 61.

Latona candida, I, 184. — Triamiam monet, X, 236. — colitur, XVIII, 325. — poscit nurum, XXXIII, 137. — refer, XXXVI, 306. — gratissima fudit, XXXVII, 125. — Latonæ gementi struxere primum torum, XXXVII, 123.

Latonia visa, V, 420. — Delos, VIII, 133. — faveat, XVII, 292. — quæ pariter silvis dominaris et astris, XXIV, 238. — colligit dentes, XXIV, 346. — juvenem reddidit, XXVI, 441. — torum virgo, XXIX, 122. — furta, XXXIII, 106. — cum gemitu compescuit arcum, XXXV, 233.

Latrat fluctibus insula, XXXI,

61. — Thetis, XXXIII, 148. — pars, XXXVIII, 448. — latrantes circum juga ibant, XXIV, 294. — latrantibus bellis, XX, 486.

Latratum triplicem compescuit, XXXIII, 85. — latratu vigili, XVIII, 135.

Latronum caterva, XX, 307.

Latus dextrum nuda, I, 87. — per utrumque, I, 161. — altum non mucrone trajecerat, VII, 103. — ancillis tetigisse, XVIII, 86. — australe, XX, 242. — per omne Italiam, XXVI, 156. — quo jungitur Hesperia Rhætia, XXVI, 340. — geminum, XXVIII, 289. — in dextrum lævumque, XXXIII, 156. — præbuit, XXXIV, 26. — Pelori, XXXVI, 255. — adstringi, LXXI, 5. — in longum producta insula, LXXXV, 3. — in latus al-lis clypeis, XXVIII, 627. — lateris sulcator opaci, XXXV, 340. — lateri præficitur, XVII, 43. — hærebat, XXIII, 11. — laterum arcus, XX, 361.

Laudator Homerus, XXIX, 141.

Laudo pallidus omnia, LXXIV, 17. — laudant inventa, III, 117. — tempora, XXVIII, 549. — laudavit eques, XXIII, 14. — laudato sanguine, XXVI, 593. — laudanda petisti, VIII, 370.

Laurea communis velaret currus, VII, 130. — accessit patri, VIII, 622. — prævenit rumorem belli, XV, 13. — Maurusia, XV, 344. — piratica, XVIII, 503. — servilis, *ibid.* — successit, XXI, 5. — belli, XXVIII, 384. — laurearum plena domus, XII, 23.

Laurigerum currum, XXIV, 21. — laurigeros triumphos, VII, 12. — laurigeras secures, VIII, 14.

Laurus minor assurgit, X, 245. — veterum hæc revocavit adorea,

XXI, 384. — *Martia*, XXIII, 20. — *pares certarent*, XXIV, 16. — *ditior spoliis*, *ibid.* — *discrepat*, XXVIII, 28. — *suas revirescere jubet*, XXVIII, 38. — *vocibus acta venit*, XXXIV, 24. — *venturi præscia*, XXXV, 109. — *luco dilector omni*, XXXVI, 75. — *Delphica testringat*, XXXVII, 34. — *lauro velati*, X, 299. — *galeas velati*, XXII, 375. — *molli exutus*, CI, 19. — *laurum piam servavit victis*, XXIV, 218. — *polluit*, *ibid.* — *ambirent fulmina*, XXVIII, 355. — *lauros Massylas annexuit*, VIII, 25. — *fatidicas*, XXIV, 59. — *bellorum*, XXVIII, 120. — *præterendis avitas*, XXIX, 44. — *gerens*, CI, 7.

Laus digna, XI, 4. — *nulla potest esse tibi*, XVII, 216. — *ibi nulla ducum*, XXVIII, 342. — *laudis nil indiga virtus*, XVII, 4. — *sedes*, XXVIII, 386. — *sinceræ fructum*, XXVIII, 404. — *tantæ certamina*, XXVIII, 491. — *mens conscia*, XXVIII, 593. — *laudi canendæ*, XXIV, 266. — *summæ dederit*, L, 43. — *laudem vox nulla capit*, XXIV, 133. — *cum crimine pensat*, XXVIII, 115. — *belli subit*, XXIX, 227. — *laude qua te dignum feram*, III, 273. — *lucis fructus non pretiosior fuit*, XXI, 94. — *cum parva relinqui*, XXI, 325. — *virorum censeri*, XXIX, 66. — *laudes transgressus avitas*, VIII, 41. — *inter proprias*, XVIII, 312. — *vel maribus nimis*, XX, 80. — *armatæ*, XXII, 1. — *cumulant*, XXII, 190. — *obstreperet*, XXIV, 37. — *sufficiant*, XXVI, 14. — *redeunt in semina causæ*, XXIX, 35. — *in tuas emicat turba*, CI, 99. — *laudum semina*, VII, 59.

— *undis obruimur*, XXI, 139. — *laudibus innumeris*, XXI, 24. — *exordia pandit*, XXIX, 35. — *nihil addi ultra potest*, XXXI, 93.

Lavacris splendere, XX, 410.

Lavas Phrygios leones, XV, 119. — *tauros*, LIV, 3. — *lavant nymphae*, XXII, 346. — *lavit vulnera nati*, XXVIII, 172. — *lavere comas*, XXVI, 184. — *laverit ora*, LV, 3. — *lavanti alumnæ lympham gestabat*, XVIII, 107.

Laxas genas, XVIII, 258.

Laxat dextram levibus studiis, XXXV, 144. — *in otia curas*, XLVIII, 23. — *laxet fontes*, III, 197. — *fastus*, X, 198. — *laxabant germina flores*, XX, 96. — *laxavit viam*, V, 24. — *murmura in vocem*, XX, 254. — *postes*, XXII, 444. — *dolor suspiria frenosque*, XXXVI, 180. — *laxaverat Alpes*, I, 74. — *laxare frena*, III, 63. — *Ioniam*, XXVI, 222. — *laxatur machina calî*, VII, 169. — *laxantur carceribus*, XXXV, 184. — *laxato Averno*, XVIII, 450. — *laxatis portis*, XXII, 193. — *jugis*, XLIX, 88.

Lazarus resurgit, XCIX, 11.

Leæna percussa jaculo, III, 226. — *leænæ cærulæ*, X, 163. — *uterum*, XVII, 303. — *leænæ fulvas animo transgressa parens*, XXXVI, 98.

Lechæi claustra, XXVI, 190.

Lectissimus orbi quis sanguis erat, XXXI, 60.

Lectus jugalis, XVIII, 67. — *lecti portitor*, XCIX, 18. — *lecto fulgente*, XXII, 343.

Leda mallet, XI, 6.

Ledæa progenies, VIII, 207. — *Ledæi Lacones*, XV, 222. — *Ledæis astris fulgentior*, I, 240. — *Ledæos Laconas*, XXIX, 108.

Legati responsa verentur, VIII, 517. — *undique properant, aptantque voces in præconia*, XXII, 184.

Legio disjuncta, V, 257. — *discolor*, VIII, 7. — *ab Augusto dicta*, XV, 422. — *dignissima*, XVIII, 256. — *Romana*, XX, 576. — *prætenta Britannis*, XXVI, 416. — *Saxona frenat*, XXXI, 90. — *legione instructa*, XXVI, 596. — *legionibus iret felix tessera*, XXI, 330. — *vexat urbem*, XXIV, 219.

Legis talia facta, XXIX, 159. — *legit mutua virtus*, XXVIII, 418. — *Hymenæum*, XXXI, 31. — *legimus te scribentem*, XVII, 253. — *legunt mala*, XXXI, 15. — *prima sub luce*, XXXVI, 232. — *ore germina*, XL, 14. — *legas quæ mox imitere*, VIII, 397. — *legant hortatur*, XXXV, 119. — *legere torum*, I, 202. — *Ceraunia nymphæ*, XXIX, 78. — *legens litora*, XXXII, 6. — *legentis consilium*, XXI, 77. — *legentes prata apes*, XXIX, 9. — *legitur plaga Illyrici litoris*, VII, 119. — *fastis*, XXII, 244. — *legimur foro*, XXV, 14. — *leguntur toto ex orbe*, XXIX, 65. — *legendus libris fastisque*, XVII, 334.

Legitimo jussu, XXVI, 539. — *legitimam regni umbram*, XXI, 273.

Lembi lascivæ, XVII, 331. — *lembo profugum*, XXI, 358.

Lemnius hæc exstruxit, X, 87. — *auctor*, XXVIII, 572. — *Lemnia post vincula*, XXXVI, 275. — *antra*, LXXII, 3.

Lemnum calentem eruit Mimas, XXXVII, 85.

Lena pictura, X, 25. — *ministras succingit*, XVIII, 95.

Lenibat jocus, XVIII, 84. — *lenire dolorem*, V, 87.

Lenis Iacchus, XXXIII, 16. — *lenior alumnis ridet*, I, 191.

Leno tumidus, XX, 84. — *lenonis opus*, XVIII, 78. — *lenoni thalamum committere*, XVIII, 130.

Lenonia dextera, XIX, 61.

Lentandis tonsis, XVII, 42.

Lentescere cornua cogunt ignibus, XLV, 37.

Lentus erat fons, XXVIII, 510.

lenta silva, XXXVI, 368. — *lenti Mæandri*, XX, 291. — *lentis modis*, CI, 15.

Leo audax emicat, XX, 377. — *cervo fugacior*, XX, 440. — *credit tela*, XX, 453. — *satelles*, XX, 559. — *Leonis nomen mernisse*, XX, 379. — *flatus*, XX, 432.

Leo fremat igne, XXII, 460. — *Leonis tunc ira fulva perit*, I, 25. — *Leoni æstivo*, III, 365; XXIV, 208.

Leo impatiens remeare, V, 253. — *uberibus solitus pasci*, VII, 77. — *gaudens vulneribus sacris*, XI, 14. — *caudam retorquens*, XXIV, 358. — *immanior exit*, XXVI, 325. — *furiale incedit*, XXVI, 326. — *non cæli rediturus ad axes*, XXXIV, 35. — *juvencam possedit*, XXXV, 210. — *fulvus*, LIII, 1. — *leonis sævi incursu*, XV, 358. — *leonem Cleonæum*, III, 285. — *crescere*, XVIII, 389. — *immanem*, CI, 75. — *leones Phrygios*, XV, 119; XXIV, 170; XXXVI, 424. — *perfossi*, XVII, 299. — *maduere lacrymis*, XX, 303. — *ferro penetrare*, XXI, 65. — *velamenta dabant*, XXI, 259. — *eximios*, XXIV, 334. — *summisere jubar*, XXXIII, 209. — *sævum fremant*, XXXV, 243. — *Idæos*, XXXV, 49. — *torvi prostrata relinquunt*, XXXIX, 29. — *leonum more*, XXII, 20. — *me-*

tuens, XXXIV, 5. — Pœnorum rabies, XXXVI, 166.

Leones animosi, XV, 423.

Leontodame flava, XXIV, 249. — *lustra cingis*, XXIV, 304.

Leporem securum fovere Molossi blandi, XXXIV, 25.

Lernæam paludem, III, 290.

Letale gramen, III, 151. — *discrimen*, XXIV, 102. — *letalem manum*, XXXIX, 48.

Lethæa frena, XV, 213. — *Lethæo flumine*, V, 492. — *cum gurgite*, XXXV, 305. — *curru*, XXXVII, 46.

Lethes tranquillæ, XXXIII, 280. — *numina*, XXXV, 218.

Letifera cæde, I, 119. — *letifero visu*, XXXVII, 97. — *letiferos rictus*, III, 261.

Letum commune, III, 88. — *ducis socii*, III, 317. — *mihi impendit*, XV, 102. — *tunc mihi pepigi*, XXVIII, 305. — *leti de faucibus*, VIII, 58. — *veniam*, XXVI, 90. — *dubii discrimine*, XXIX, 164. — *funerei*, XXXV, 358. — *leto celeri mittit*, III, 234. — *junxere soporem*, XX, 437. — *urgenti*, XXVI, 41. — *purgare fidem*, XXVI, 592. — *dedisset*, XXVIII, 223. — *proprio pubescere*, XLIV, 52. — *sternere*, CI, 86. — *nos subriperes*, XCV, 17.

Leucates nubifer, XXVI, 186.

— *Leucatæ juga*, XXI, 175.

Leucothoe Cadmeia, X, 156.

Levino regis prælia mandant, XXVI, 395.

Levat exuvias, I, 121. — *solem*, XX, 240. — *arces*, XXVI, 51. — *æquore solem*, XXIX, 51. — *enses*, XXXVI, 346. — *alte*, XXXVI, 382. — *venenum*, CI, XXXV. — *levant armos equi*, V,

362. — *colla*, VII, 139. — *menabra cubili*, XX, 437. — *colla*, XXVIII, 196; XXXIII, 13. — *sermone timores*, XXXV, 323. — *levares te quocunque*, CI, 84. — *levaret tædas*, XXI, 88. — *levavit tædas conjugio*, VII, 155. — *quum levasset te miles solita voce*, VIII, 174. — *levantibus alte rebus intumuit*, I, 39. — *levantur cornua temporibus*, I, 221. — *levatus summa rupe Enipeus irrorat humeros*, XXXVII, 70.

Levis nullo terrore moveri, VIII, 514. — *ingenio*, XV, 262. — *leve fertur in altum*, XXX III, 249. — *leviorem lanæ pondere Targibulum efficiam*, XX, 398.

Lex celebrat morem, VIII, 614. — *mortis resoluta perit*, XCIX, 12. — *legem capillo reddit*, XXXI, 100. — *in legem verterat usum*, XXII, 118. — *sine lege comæ*, XXIV, 247. — *cum lege tori*, XXII, 76. — *lege simili servantia fata tenorem*, I, 17. — *moveri*, III, 7. — *certa vagandi*, XXVIII, 623. — *sub dura*, XXIX, 163. — *recepti muneris*, XCVIII, 21. — *leges oppressas elicit*, III, 57. — *captivæ*, V, 85. — *imponere*, V, 230. — *iniquas*, VIII, 261. — *tuas audiat*, VIII, 392. — *priscam resumunt canitiem*, VIII, 506. — *emendantur vetustæ, accedunt novæ*, *ibid.* — *severas*, X, 211. — *despectas*, XV, 464. — *viduatas iudice*, XVII, 117. — *severæ*, XVII, 154. — *colimus*, XVII, 192. — *sub pedibus vidit*, XVIII, 173. — *miseras*, XVIII, 230. — *dabat*, XVIII, 379. — *tenebunt*, XVIII, 497. — *violatas*, XX, 158. — *vertere*, XX, 556. — *Romuleas remeasse*, XXI, 331. — *communes sequi*, XXII,

104. — claustris solutæ exsanguis, XXVI, 38. — mirata, XXVIII, 337. — datæ populis, XXXIII, 30. — firmatas pacis dissolvere, XXXIII, 63. — colus nevit, *ibid.* — poli, XXXVI, 273. — deorum, LXVIII, 5. — legum genitrix, I, 127. — venditor, V, 500. — potentes, VIII, 5. — arbiter, X, 332. — vindictam præstare, XVII, 224. — præsidium, XX, 68. — parens, XXIV, 136. — sub nomine, XXVI, 516. — matri, XXVIII, 428. — culmine fultæ domus, XXXI, 59. — legibus teneri, VII, 203. — tetricis, XIV, 32. — revinxit urbes, XV, 48. — pelagi solutis, XV, 141. — servirent, XXI, 167. — cum fixis, XXII, 436. — subderet, XXIII, 8. — pacat urbes, XXIV, 284. — exsul, XXVIII, 278. — certis, XXVIII, 496. — æquis, XLIX, 77.

Libamina uberis, XXXV, 53.

Libat carnifices epulas, XV, 177. — pabula, XLIV, 15. — libabat oscula, XXIX, 99. — libaverit pœnam, V, 406. — libare deis pateras, I, 247. — libantur fœdere tuo primæ noctes, XXXI, 55. — libata seges, XXVI, 162. — libatis lymphis, XXVIII, 520.

Liber intextus nebrida gemmis, VIII, 607. — Liberum minorem, XI, 9.

Liber contemptu, XVIII, 132. — libera sæcula, XXIV, 89. — rura, CI, 100. — liberiore poli aspectu, LII, 10.

Libertas quæsitâ placet, VIII, 401. — ludit omnia sollennia, VIII, 613. — concidit, XV, 269. — promissa perit, XVIII, 69. — falsa brevisque refulsit, XX, 544. — reddita, XXII, 323. — exstat,

XXIV, 114. — Romana subacta, XXIV, 194. — reddita orbi iisdem tropæis, XXVIII, 121. — libertatem daturus Eutropius, XVIII, 310. — perosus horror servilis, XXVI, 371. — ulta, XXIX, 157. — repossens, XXXIII, 173. — comarum frenare, XXXV, 150. — libertate cum recenti, I, 140. — reducta, VII, 105. — pura loquendi, XXII, 164. — pulchra vigerent, XXVI, 105. — feroces, LI, 15.

Libido oritur, XV, 167. — decepta, XVIII, 101. — succisa, XVIII, 191. — ruit in vetitum, XX, 52. — regnandi flagravit, XX, 560. — turpe suaderet, XXI, 166. — prava, XXII, 139. — avaritiæ hæsit, XXVI, 225.

Libra animi cunctantis, XXI, 75.

Libra geminæ confinia, III, 365.

Librat vitamque famemque, XV, 73. — pondera, XXXIII, 176. — librant suspensa silentia mentem, XXVI, 457. — libravit vires, XV, 250. — libravertit tellurem, III, 11. — libravertit sese dubius orbis, VIII, 88. — librat orbis, XXIV, 10. — in ictum fraxinus, XXXV, 226. — librantur pennis, XXXI, 16. — librata machina, XXI, 144. — librato saltu, XVII, 323. — libretur pulsu murali machina, VIII, 329.

Libri nascentes, XVII, 115. — libro parvo, XXII, 146. — libris antiquis refert pagina, I, 197. — tradita nomina, XVIII, 490. — libros volvere Graios, X, 232. — percurrens, XXIX, 147. — Orpheos, LXXIV, 11.

Libyas temperat, XVII, 201.

Libye restabat, XV, 63. — Libyen coercet, V, 154. — Libyæ fines, III, 288. — anhelantis, V,

41. — incensas arenas, V, 241. — adustæ, VII, 53. — æstus, VIII, 27. — squalentis, VIII, 436. — junximus Europen, XV, 4. — perustæ, XV, 146. — pars, XVII, 24. — arenas, XVIII, 32. — rebellis, XVIII, 408. — ales, XX, 310. — post prælia, XXI, 7. — regendæ, XXI, 272. — defensor, XXIV, 13. — rectores, XXIV, 100. — alumnos, XXIV, 280. — flagrantibus oris, XXIV, 333. — hostes, XXVIII, 104. — arva, XXVIII, 110. — Libyam ardentem, VII, 206. — dedere, XV, 52. — tenet, XV, 113. — transfundit secum, XV, 282. — receptam, XV, 334. — defendite, XV, 462. — si mihi venti negabunt, XV, 503. — contra urbs fundata, XV, 520. — complere maniplis, XXI, 334. — recepit, XXI, 378. — recepi, XXII, 385. — mœstam cogeret, XXIII, 17. — adeptam, XXIV, 82. — receptam, XXV, 5. — defensam, XXVIII, 373. — ferit, XXXVI, 445. — in omnem inde dispersus, XLVII, 15. — post Libyam (receptam), XXVIII, 429.

Libyci amnes, XXIV, 24. — sinus, XXXIV, 45. — Libycæ plagæ, XL, 56. — Libyco mari, XXIII, 10. — Libycum æquor, X, 132. — bellum, XXI, 280. — Libycis paludibus, XX, 255. — tropæis, XXIX, 43. — Liby-
cos tolerare vapores, I, 131. — saltus, XV, 356. — fœtus, XXIV, 356. — cruores, XXVIII, 620.

Licentia vitæ, I, 152. — suadet luxum, VIII, 263. — illecebris effrena favet, *ibid.* — nullo constricta modo, X, 78. — confusa, XVIII, 499. — effrena persultat inter vina chorosque, XXVI, 369.

Licentior jocis turba, XIV, 31. — *Licet* flere, V, 88. — liceat cognoscere sortem, XXXVI, 298. — certos habuisse dolores, *ibid.* — quid liceat, VIII, 267. — liceret quantum tibi, XXIV, 96. — licuisset si quid casibus, XXI, 366. — licebit tantum invidiæ, XXXIX, 4.

Lictor ambiat tentoria, VII, 5. — a rure profectus, XVII, 9. — miracula præbet, XVIII, 309. — horret, XX, 521. — Metus, XXII, 373. — regius, XXVIII, 646. — lictori cedunt aquilæ, VIII, 9. — lictore contentus, XXIV, 221.

Ligat axe rotas, I, 81. — quicquid ultima Tethys, V, 148. — saltus venator, V, 376. — ferro canem, XVIII, 133. — amicitias adamante, XXII, 39. — Janum pax, XXII, 287. — temone jugales, XXXIII, 278. — me torpor, XXXVII, 100. — dextram, XLVI, 22. — æquora margine, XLIX, 44. — membra silex, LXXXVII, 7. — ligant vela, XV, 481. — animos, XVIII, 189. — liget te zona, LXXXIII, 11. — ligent arte colla, XVII, 294. — labra animas, XXXI, 132. — ligatur planities vitibus, XX, 270.

Ligures campi, XII, 6. — dextra linquantur, XV, 505. — amnes, XXVIII, 194. — *Ligurum* populos, VIII, 567. — terris, X, 180. — mœnibus, XVII, 124. — regione, XXVI, 554. — ab finibus, XXVIII, 288. — muris, XXVIII, 443.

Ligno sudanti, X, 96. — ligna cædere, XVIII, 127. — scindere, XIX, 7.

Ligones exesos situ, XXII, 195. — Senonum, XXIV, 92. — nullos patiere, XXXIII, 195.

git, XLV, 19. — Trinacria deserta colebat, XXXVI, 288. — longius furentem, XXXVII, 94.

Longe-tela, XV,* 436.

Non Longinqua docent, XVIII, 392. — tueri, XXI, 311. — per æquora, XXXVI, 363. — præcepta, LI, 9.

Loquax plus justo, V, 488. — nutu manibusque, XVII, 312. — ingenio timor, XXVI, 227. — loquaces tabulas, XXVI, 19.

Loquor parva, XXXV, 294. — carmina, LXXXI, 4. — loquitur pagina reges, XXIX, 162. — loquar certius patre, LXXVI, 2. — loquetur te cuncta tellus, I, 277. — loqui armenta, XX, 44. — digna futuris fati, XXI, 43. — velut æther, XXVI, 231. — silvæ, antra, XXVIII, 32. — docuit, XXIX, 89. — non dubitem, XLII, 10. — loquendi dulce pondus, XVII, 19. — gnara avis, XX, 330. — libertate, XXII, 164. — loquentem prisca, matura, fortia, XXII, 168. — loquentes formare, XVII, 85. — locutus nihil indignum, XXI, 294. — vix pauca, XXXVII, 100. — locutam sese dignius, XVII, 37. — locutas pecudes, XVIII, 3.

Lora lutea, XXII, 471.

Lorica cursu æstuat, III, 352. — lorica locum, XXII, 367. — loricam micantem, VIII, 16. — non ponere juraverat, XXVI, 82. — loricæ smaragdo virides, XXII, 90.

Lubricus error, CXVIII, 12. — lubrica numina, V, 441. — ætas, XXXVI, 227.

Lucet ales ignea, XXII, 419. — lucebit Hydaspes facibus meis, XXXVI, 325. — lucere metallo, III, 163.

Lucidus lacus, XLIX, 32. — lucida canities, XXXVI, 11. — lucidiore gelu, LIX, 2.

Lucifer stringebat radii Hæmum, V,* 336. — ornat comas, XXII, 472. — meus humectat agros, XXXV, 121. — Lucifero roseo, 563. — Luciferum videri credidit, VII, 131.

Lucina quum solveret onus matris, I, 145. — nos fugit, XVIII, 74. — labores solatur, XXII, 342. — te ederet, XXIX, 47. — tribuit sobolem, XXXIII, 123. — nosti quid fit, XXXVI, 307.

Lucratur vincula exuto collo, XVIII, 137.

Lucretia mersit ferrum, XV, 446. — gravis incumbens casto ferro, XXIX, 153.

Lucri nihil, XVIII, 126. — neglecti, XXVI, 608. — lucro terribili, V, 438. — intacta pectora, XVII, 214. — mora, XX, 53. — duplici, XXVIII, 221.

Luctamine lento, XXVI, 138.

Luctare mecum carmen, CI, 20. — luctaris carinis, XV, 516.

Luctus mœrens velamine scisso, III, 33. — cothurni, XVIII, 299. — par finitimis, XX, 294. — fortuna reduxit, XX, 551. — argumenta, XXVIII, 169. — prædæ ademptæ, XXVIII, 245. — lividus ora, XXVIII, 323. — luctum in patriæ, XXVIII, 118. — luctu novo, V, 17. — livida stat, XX, 652. — leviores, XXVIII, 313. — tanto damnavit, XXXV, 240. — frementia Tartara, XXXV, 333. — avido, XXXVI, 50. — senium tractura, XXXVI, 259. — longo maneat, XXXVII, 58. — ingesto, XXXIX, 32. — luctibus nostris consenuit, XV, 155. — in mediis, XXVI, 399.

Lucus erat, XXXVI, 332. —
seuore circumfluus, XLIV, 1. —
lucio augure Jovis, XXVI, 18. —
omni, XXXVI, 74. — lucum de-
fendunt, XXXI, 17. — vertice
despectant, XXXVI, 375. — lucis
opacis, XXXV, 290. — lucos Sa-
bæos, X, 210. — Aonios, XVII,
271. — truces religione, XXI, 229.
— agitante procella, XXXIII, 202.

Ludibrium mensis, XVIII, 306.
— me relinquis, XX, 535. —
pelagi, XXVIII, 140. — ludibrio
datur, III, 37. — ludibria fati,
XXVI, 110. — natos (tigridis)
avexit eques, XXXVI, 264.

Ludis Martia simulacra, VIII,
539. — lentis modis, CI, 16. —
— telis, CI, 72. — ludit omina
solemnia, VIII, 612. — in leges,
XVIII, 230. — fœdera, XXVI,
567. — Galatea, XXIX, 126. —
ludunt per prata jugales, VIII, 17.
— fratres, X, 72. — pars, XXXIII,
13. — cum tigride damæ, XXXIV,
27. — flammæ, XXXV, 3. — ludant
trabes, XVII, 328. — lusit jugulis,
III, 83. — me imago, XXVII, 21.
— juba, LXXIII, 3. — luserat error
præsagia, XXIX, 102. — ludent
comæ, XI, 12. — ludite milites,
XIV, 33. — virgines, *ibid.* — lu-
dere per campos, XXXV, 77. —
luisse orant, XX, 372. — pu-
deat, XXII, 382. — luditur cam-
pus et urna, XXVIII, 6. — labor,
LXVIII, 4.

Ludus erant regum exuviæ,
VII, 23. — erant carmina, XXIX,
147. — ludi molles, XVII, 310.
— cauti per atria, XXXVI, 206.
— ludo intenti, XX, 510. — du-
cere noctem, XXXI, 97. — virgineo,
XXXVI, 162. — ludis assiduus,
XX, 410. — seu ludos celebres,
XXIV, 199. — spectandos, XXVIII,

390. — celebrantia sæcula, *ibid.*

Lues tanta, III, 24. — magna
per rura, V, 93. — hominum pe-
cudumque, XV, 514. — morbi,
XVIII, 18. — diversa oritur, XX,
33. — monstrosa, XX, 549. —
tetrus collecta cibus, XXVIII, 242.
— aucta vapore, *ibid.* — terrena,
XLIX, 91. — luem morbi, XV,
39. — maturam, XIX, 14.

Lugebant Nymphæ flumina,
XXXIV, 3. — lugerent amnes,
XXIV, 24. — lugentia rura co-
lonos, CI, 108. — lugebere Cyn-
tho, XXXV, 245.

Lumen formidatum, I, 95. —
odorum fumat, XXVIII, 324. —
purius, XXXV, 263. — breve de-
crescit, XLIV, 36. — secuti,
XCVIII, 18. — luminis grati ex-
pers, XXXIII, 99. — lumine re-
fugo, VI, 9. — sicco, XV, 130.
— clauso, XX, 314. — centeno,
XXI, 312. — fraudatus, XXIX,
24. — de alio, XXIX, 188. —
infausto, XXXIII, 40. — præ-
misso, XXXV, 1. — de alio suc-
cendunt, XXXV, 347. — pleno
rimatur campos, XXXVI, 441.
— supinato, CI, 116. — quo
floreat arcus, XLVIII, 7. — pri-
mo, XCVIII, 7. — recto, CI,
53. — lumina glauca nitent, I,
214. — huc flecte, III, 359. —
adhuc spirantia, V, 410. — sus-
pendite, X, 207. — non sequant
flammæ, X, 266. — fervor aspe-
rat, XVII, 218. — satiantur,
XXIV, 197. — defixus terræ,
XXVI, 486. — excubiis vigilantia
regni, XXVIII, 234. — cessissent
somno, XXIX, 91. — quid tingis?
XXXI, 137. — Phœbi, XXXV,
27. — torquens, XXXVI, 261.
— cæli, XXXVII, 123. — prima
tædæ, XL, 1. — aurea condens,

CI, 127. — juvenum, L, 28. — fera surgunt, LXXXIII, 1. — nova sensit, XCIX, 9. — luminibus tumidum micat, XXIX, 121.

Luna regnante per Arcton tacitam, I, 22. — quum lateret, VIII, 188. — livescat, XV, 495. — quæ nutriat Oceani recursus, XVII, 108. — nascente, XXI, 219. — plena, *ibid.* — roscida, XXIV, 288. — noctis dux, XXXV, 46. — juvenos irrorat, XXXVI, 403. — stupefacta, XLIV, 61. — laborat defectu, XLVIII, 2. — Venusque, LXXVI, 6. — Lunæ globum ingreditur, VII, 164. — crescenti, X, 243. — plenæ, *ibid.* — circulus, XV, 223. — velox semita, XXII, 438. — labor, XXVI, 233. — medio sidere, CI, 120. — Lunam vocas in antra, X, 114. — rudem, XXVIII, 541. — nasci fecerat, XXXV, 45. — Lunas concurrere polo, XVIII, 6.

Lunare jubar, III, 147; XXVI, 237. — lunari globo, XXXV, 298. — lunaribus damnis Oceani, XXVIII, 499.

Lunatæ frontis, XXXIII, 129. — lunatis dentibus, CI, 107.

Luo: luas delicta, XXVI, 504. — luat commissa, XV, 324. — cervice, XVIII, 23.

Lupam æra fingunt, I, 99. — nutricem, XXVI, 264.

Lupanar dilectum, XVIII, 96.

Lupatis rigidis servire, I, 82. — pressis, V, 354; XXXV, 194. — in tuis, VIII, 564. — sacris servire, LXXIII, 2. — paribus frentantur, LXXXVII, 2.

Lupus delicta luas, XXVI, 503. — lupi duo adorti agmen, XXVI, 250. — lupo præbuit agna latus, XXXIV, 26. — luporum murmur, XVIII, 3. — cæssorum ostenta,

XXVI, 249. — lupis ingerit prædones, V, 484. — lupos rapaces, XVIII, 135.

Luror permanat in herbas, XXXVI, 238.

Lustra visu severo, V, 497. — omnia radiis, XXVIII, 412. — lustravit ortus, VII, 16. — lustrarunt humeros astra, XXXIV, 48. — lustraverat aras, XL, 25. — lustrare vos valebit, XX, 22. — diem, XXXVI, 316. — lustrans pascua, XXXVI, 168. — lustrantes sidera, XCVIII, 17. — lustrandi fasces, XVIII, 21.

Lustralem facem, XXVIII, 324.

Lustro omni nobilior, I, 275. — toto, XXVI, 146. — lustra ventura, I, 33. — Lycæi, VIII, 467; XXXI, 48. — per opaca, XX, 422. — cingis, XXIV, 304. — ad sua, XXVII, 4. — bis dena recensent, XXVIII, 392. — lustrorum numero victus, XLIV, 31. — lustris Partheniis, XXXV, 241. — silvestribus, XXXVI, 44.

Lusus cernere Thulen, XXIV, 157. — belligeros, XXVIII, 621.

Lutati præclare Pœno (surge), XVIII, 455.

Luto deteriore, XX, 496.

Lux festa, I, 143. — opportuna votis oritur, V, 313. — aliena, VII, 135. — illa imperii fuit, VIII, 182. — altissima fati, VIII, 273. — septima aderat cælo, IX, 15. — quantum tenebris præclarior, XXVIII, 480. — puniceos quum detexerit ortus, XXXIII, 220. — redditur orbi, XXVI, 243. — lucis repulsa, XVII, 106. — fructus, XXI, 93. — in limine, XXII, 63. — honoratæ fructus, XXIV, 79. — exordia, XXIV, 176. — fœdus amor, XXVIII, 452. — imago, XXXVI, 444. — in principiis, CI, 13. —

tus repertor, XCVIII, 2. — in lucem sæcula fudit, XXII, 11. — lucem renovasse, XXVI, 438. — spargentia cornua, XXVIII, 161. — invisam quid moror? XXVIII, 316. — immensam trahit, XXXI, 72. — claram dispergere, XXXIII, 8. — tenebris obducam, XXXIII, 115. — timentes insolitam mirantur equi, XXXVII, 46. — condet, XLI, 13. — luce magistra, VI, 7. — subita comarum, VIII, 193. — contempta, XV, 78. — reperta, XV, 264. — procul, XVII, 40. — metalli, XXIV, 133. — pro communi, XXVI, 275. — omni carior, XXVI, 309. — in illa, XXVI, 600. — sibi concessa, XXVIII, 130. — desperata, XXVIII, 293. — propinqua frui, XXVIII, 364. — exacta, XXIX, 52. — nondum gravem Titana, XXXV, 50. — sub prima, XXXVI, 232. — sub oris tui, XL, 49. — serena, XLIV, 20. — variata, XLVII, 4.

Luxuriæ vacat, X, 54. — suæ fortuna addidit, XVIII, 121.

Luxuriat vertice arundo, I, 217. — crimine, V, 72. — tali cultu, XXXV, 55. — gramine silex, XLIX, 20. — luxuriant gentes sepultæ, XXXV, 327. — luxurient molilia, LXXXIII, 9. — luxuriante pollice, CI, 17. — ægro, XLIX, 100.

Luxuries nocitura, III, 206. — armata, VIII, 339. — sævior ardet, XV, 183. — Parthica, XVIII, 343. — Byzantia, XX, 416. — non pretiosior bello fuit, XXI, 92. — prædulce malum, XXII, 132. — dedita semper corporis arbitriis, *ibid.* — regna vertit, XXIV, 161. — luxuriem regum, X, 23.

Luxurietur Oceanus, XII, 35. — luxuriata malo Megæra, III, 355.

Luxus populator opum, III, 35. — dissuasor honesti, XXXVI, 29. — luxum famosum, XVII, 158. — luxum resolvit, XXVI, 367. — in luxu circumflua mens, I, 40. — deside fluentem, VIII, 217. — pejore, XV, 164. — mollior ætas, XXVI, 160. — deposito, XXXV, 301. — consumens domum, LXXV, 9.

Lycæus victor, XXIV, 362. — *Lyæi* thyrsos, XX, 294. — pocula, XXVI, 349. — *Lyæo* struxere, X, 216. — titubans, XV, 445. — largo sopita, XX, 435. — certatum colla, XXVIII, 562. — dulci, XXXV, 353.

Lycæi Parrhasii, XXXV, 18. — lustra, VIII, 467; XXXI, 48. — *Musa* rustica, XXI, 181. — *Lycæum* Pana, XXVIII, 200.

Lycæonia ab Arcto, XXVI, 246. — *Lycæoniis* ab astris, XVII, 298.

Lycaste Zephyris non cessura, XXIV, 252. — *Dictæa*, XXIV, 276. — fert retia, XXIV, 292.

Lyæo nutrita, XXIV, 249.

Lyciam tenuisse, XVIII, 204.

Lycurgus potuit, XVII, 153. — *Lycurgo* rigido, VIII, 509.

Lydi continuant, XX, 241. — *Lydos* vastant, XX, 578.

Lydia laxet fontes, III, 197. — in te transferret thyrsos, VIII, 603. — dives, X, 215. — credit, XI, 9. — tot eat nummis, XVIII, 203. — implorat, XX, 295. — tumescit, XXIV, 62.

Lydia per culta, I, 53. — femina, XXXIII, 273.

Lympham gestabat, XVIII, 107. — lympharum dominum, LXXXIV, 3. — lymphis libatis, XXVIII, 520. — solidis, CI, 67. — lymphas tegitis lymphæ, LVII, 1. — marmore deprensas, LXI, 3. — permutat, XCIX, 5.

Lymphata pectora, XX, 45.
 Lynces saliant, XXIV, 369. —
 crystallata ferunt, XL, 7.

Lyra reticet, VIII, 224. — ly-
 ræ nostræ, IV, 14. — cantus, VII,
 62. — canant, X, 196. — mistæ
 choreis, XXXI, 23. — desuetæ
 fila, XXXIV, 14. — dulci, XL,
 6. — meritæ, XL, 18. — lyram
 ad nostram, II, 16. — tentavit
 pectine, IX, 18. — lyras in pestem
 vertere canoras, XXXVI, 257.

M.

Macedo subjecit Persen, XXIV,
 165. — miratur Olympum inta-
 ctum nubibus, XXVI, 180.

Macetum fines, V, 279. — tellus,
 XVII, 28. — ruinæ, XX, 147.

Machina quateret muros, III,
 219. — cæli laxatur, VII, 169. —
 poli, VIII, 68. — muralis, VIII,
 329. — quo vivat motu, XVII,
 102. — melius librata pependit,
 XXI, 145. — steterit, XXIX, 71.
 — rerum, XXXV, 280. — hosti-
 lis, XXXVII, 49.

Macies jejuna, XV, 23. — de-
 color, XVIII, 123. — informis,
 XXXVI, 93.

Mactare nequivit, XV, 392.

Macte novis titulis, XXIV, 191.

Macula polluemur, XXII, 292.
 — maculæ inustæ, V, 505. — ma-
 culam minorem, XVIII, 30. —
 maculis adperserit ora sol, XV,
 494. — communibus urunt, XVIII,
 430. — servilibus, XX, 132. —
 virentibus, XXXVI, 267. — ma-
 culas detersum ire, XX, 11.

Maculetur nunquam dextra san-
 guine, LXXVII, 13.

Maculosa terga, XXXIII, 182.

Madefecerat Auster lunam ru-
 dem, XXVIII, 541.

Madet barba, XXXV, 316. —
 orbita fletu, XXXVI, 442. — ma-
 duit metallum flumine, XXXIII,
 241. — silex, LVII, 4. — ma-
 dentibus uvis ambiat, I, 274.

Madescent largis imbribus ora,
 XXXVI, 311. — maduere lacry-
 mis, XX, 303. — fletibus ora,
 XXXIII, 266.

Madida cadente Pleiade, VIII,
 437. — madidæ auro Nymphæ,
 XXXV, 69. — madido auro, XVII,
 286. — madidis favillis, XLIX,
 57. — madidos humores rapit Ca-
 nis, XLVII, 34.

Madidantes nectare pennas con-
 cutit, XXXV, 88.

Mæander petit, XX, 266. —
Mæandri lenti, XX, 292.

Mæandre, flumine tuo, XX, 268.

Mæandria flumina, XXVIII, 635.

Mænades quum Penthea ferrent,
 V, 419. — crinem solutæ, VIII,
 809. — Thebas reversæ, XX, 523.

Mænala desolata, I, 187. — nu-
 data ferro, VIII, 470. — frondosa,
 XVII, 290. — modulantur, XXI,
 182. — domat, XXIV, 250. —
 umbrantia ripas, XXVI, 575. —
 cornu terret, XXXIII, 228. — te
 flebunt, XXV, 244.

Mænalium nemus, CI, 103. —
Mænalios arcus, VIII, 161. — mo-
 dos, XXXI, 36.

Mæona post regem, XX, 245.

Mæones dicti, XX, 246.

Mæonius rex, III, 166. — senex,
 X, 234. — thyrsus, XXXIII, 19.
 — Mæonii senis, XXIX, 20. —
 Mæoniæ Nymphæ, XXXV, 68.
 — Mæonios agros, XX, 464. —
 Mæonias per urbes, VIII, 902.

Mæotia freta, XX, 334. — terra,
 XXVIII, 338. — palus, VIII, 80.

Mæotica pascit, I, 36.

Mæotida cæsam bibens, III, 312.

— irriget Nilus, XXVI, 57. —
Mæotide ripa, XV, 243.

Magi Persæ, VIII, 145. — *strave-
re juvencos*, XXI, 61. — *te in-
venere*, XCVIII, 19.

Magicæ vires, III, 145.

Magister signs insonuit, XXVIII,
625. — *magistri jussis*, XXVI,
277. — *cantus ac sibila*, XXVI,
409. — *absentis præcepta*, LI, 9.
— *magistro victo*, III, 277. —
meliore, VIII, 67. — *nobiliore*,
XVII, 93. — *mollis*, XX, 157. —
orba puppis, XX, 423. — *eventu
rerum*, XX, 489. — *magistrum
gregis*, X, 293. — *magistros equi-
tum peditumque*, XXIX, 198.

Magistra luce, VI, 7. — *geni-
trice*, X, 233. — *qua*, XVII, 274.
— *Clementia*, XXII, 22. — *ma-
gistrum prævenit*, III, 109.

*Magistratum hunc unum aula
adspicit*, XVIII, 487.

Magna dedisset merito, XXIX,
195. — *repente ruunt*, XCI, 2.
— *magno petendum*, XVII, 147.
— *magnum probat*, XXXI, 81. —
major spe, XXIV, 6. — *nota*,
XXVIII, 530. — *majus erit quod-
cunque relinquam*, XXI, 14. —
nil potuit fingere, XXVII, 25. —
nil hoc genuisse, L, 44. — *in ma-
jus ferant*, XXVI, 15. — *majora
petens cura*, I, 65. — *moventi*,
XX, 541. — *deberet*, XXIX, 196.
— *maxima rerum*, I, 130.

Magnanimum pectus, XXIV, 9.

Magnes cognomine lapis est,
XLVIII, 9. — *ferri rigore vesci-
tar*, XLVIII, 16.

Magnetica gemma, XLVIII, 26.

Magnum erigit piratica laurea,
XVIII, 502.

Mago ritu, XXVIII, 348.

Maia genitum, XXXIII, 76.

Majestas jurata, III, 229. —

utraque fratrum, V, 6. — *græta
pudoris augusti*, VIII, 519. —
regia, X, 198. — *Romana*, XVII,
37. — *publica*, XVII, 424. —
Latii pulsata, XX, 130. — *plena
augescit*, XXIV, 99. — *reparatur*,
XXVIII, 5. — *alterna*, XXVIII,
613. — *obvia*, XXXI, 80. — *ma-
jestatem nescit*, XV, 387. — *ma-
jestate inhorruit nemus*, I, 125.
— *cum sequæva creatus*, VIII,
122. — *Tyria*, XXI, 80. — *ni-
gra verendus*, XXXIII, 80. —
petendi, XL, 45.

Mala roscida, XXXI, 15.

Malabathri folia, XVIII, * 226.

Male dilecti flores, XXXV, 265.

Maligni strepitus, XXXIX, 5.

— *maligno stamine*, III, 177.

Mallia proles, XVII, 339.

Mallius descriperat axes, XVII,
275. — *indulget somno*, LXXX,
1. — *vigilet*, LXXX, 4. — *Malli,
bonorum congeries*, XVII, 135.

Malo potior (silva), XXXVI,
368. — *malum vestit pampinus*,
XXIV, 366. — *malis associant
cornua*, XV, 482.

Maluerunt reddere, XXII, 57.

Malum nec deflet plangitve,
XXXVI, 159. — *inter utrumque*,
XC, 2. — *dulce Siren*, C, 1. —
mali fons, XX, 18. — *meminere*,
XX, 116. — *prima origo*, XX,
539. — *præsaga*, XXXIII, 190.
peracti simulacra, XXXVI, 69. —
forma, XXXVI, 300. — *malo ac-
censæ*, XXXVI, 256. — *cruento
victa*, CI, 120. — *malorum turba
textitur*, XX, 393. — *ignara*,
XXXVI, 48. — *malis frons de-
jecta*, XXVIII, 376. — *defixo ani-
mo*, XXVIII, 258. — *gaudere*,
XXXVI, 215. — *pejorem mirata
virum*, III, 139.

Mamma audax, I, 88.

Manat frons imbribus, I, 222. — *manant* in vulgus exempla, XXI, 168. — *in rorem brachia*, XXXVI, 252. — *manaverit crimen usque ad nostras secures*, XXII, 312.

Mancipium jure sepultum tot regna tenet, XVIII, 212. — *solis utile suppliciiis*, XIX, 30. — *mancipio inertis*, XX, 56. — *mancipia noxia*, XVIII, 481.

Mandata urget, XVII, 240. — *patriæ sprevimus*, XXVIII, 430. — *audierat*, XXXIII, 118. — *mandatis patriis*, X, 30. — *monebis*, XXIX, 237.

Mandatricem operum mentem, VII, 236.

Mandemusne Notiflabris, XXVI, 205. — *mandarent ducibus prælia*, XXI, 329. — *mandaverit ævo novum*, XVII, 68. — *patriis procul astris*, XXXVI, 214. — *mandaverat arvis Siculis*, XXXVI, 84. — *mandatur tibi origo*, XXXI, 58. — *Mandunt pascua*, XXXIII, 278.

Manes turbantur, I, 112. — *horrendos citavi*, III, 154. — *testor*, V, 165. — *purpureos placavit*, VIII, 97. — *pulvere nudi*, XV, 403. — *parentum*, XXVI, 528. — *Iuleos*, XXVIII, 116. — *armatos*, XXXIII, 41. — *sibi fatales*, XXXIII, 265. — *famulos ductura triumpho*, XXXV, 13. — *coronati*, XXXV, 328. — *dant locum*, XXXVI, 389. — *auxilio cinguntur*, XXXVII, 44. — *sacrare paternos*, XLIV, 72. — *ad manes penetras*, XCVIII, 22. — *manibus patriis*, XXIII, 7. — *Hectoreis*, XXXIX, 13.

Manet reverentia, I, 141. — *hæc mens sola*, VIII, 234. — *ille decor?* XXXVI, 435. — *manent præmia*, XXXIII, 195. — *maneat longo luctu*, XXXVII, 58. — *ma-*

neres tellure Emathia, XXVI, 497. — *mansere hic viri*, XXVIII, 417. — *nec deæ*, XXXVI, 245. — *mansura fides natis*, VIII, 121. — *fata*, XXXVI, 65. — *mansuro adamante ligat*, XXII, 39.

Manifestat odor, XLIX, 74.

Manipli eunuchorum, XVIII, 255. — *maniplis novis cinxit*, VIII, 35. — *compleverit*, XXI, 334. — *manipulos præcipuos*, XV, 516.

Mansuescunt dracones, V, 365. — *stagna*, XV, 524. — *mansuescere nescit*, V, 42.

Mantua dedit, XXIX, 147.

Manumissiones celebrabant novi consules, VIII, * 612.

Manus præceps, I, 48. — *prophanas porrexere*, III, 117. — *collecta*, III, 314. — *festinas urgete*, III, 344. — *Romana*, V, 52. — *tantæ convenere*, V, 107. — *tandem justa*, VII, 105. — *avitas*, VII, 190. — *injussæ scripsere*, X, 10. — *bellatrices*, X, 18. — *Palæmonii explorata coronis*, XVII, 288. — *hos fecere*, XVIII, 339. — *dabit*, XVIII, 367. — *libera frenis*, XXI, 152. — *quicquid vestra gessit*, XXI, 194. — *inflammata pretio*, XXI, 293. — *dispersit*, XXIV, 140. — *par donis armisque*, XXIV, 234. — *divisa acceleret*, XXIV, 275. — *fatales*, XXVI, 61. — *virides patuere*, XXVI, 259. — *vicina accurrit*, XXVI, 414. — *suas cernit abire*, XXVIII, 259. — *victa*, XXVIII, 314. — *ni deficeret*, XXVIII, 352. — *socias*, XXVIII, 465. — *in verbera tendunt*, XXXI, 113. — *suas genibus admovere*, XXXIII, 51. — *injussæ pectora tundunt*, XXXVI, 129. — *quæ talia ausa?* XXXVI, 183. — *exserta*, XXXVI, 377. — *cæcas tendit*, XXXVII,

110. — nulla sit, XLIX, 5. — qua jussere, XLIX, 60. — tacitas artificis, L, 20. — æmula naturæ, LXVIII, 14. — Romanas tegat, LXXXVII, 10. — manum exiguam, XX, 221. — victricem, XX, 532. — percensere, XXVIII, 157. — Tyrrhenam, XXVIII, 485. — letalem placidamque sensit, XXXIX, 48. — manu pacata, VIII, 15. — certa, VIII, 61. — divisa, X, 205. — levioze, XX, 14. — dissimili finxisse, XX, 492. — patranda efficiens, XXI, 302. — sponderet meliora, XXVI, 268. — instare, XXVI, 274. — prætereunte, XXVI, 398. — naturam cumulante, XXVIII, 50. — metuendus, XXVIII, 216. — meliore, XXIX, 205. — forti, XXXIV, 30. — quæsitæ, XXXVI, 303. — facta credas, XLIX, 49. — victa Trinacria, XXXV, 186. — manibus portabere vulgi, V, 333. — revinctis, VIII, 84. — junctis, XIV, 18. — loquax, XVII, 312. — truncatus, XXVI, 89. — æversis, XXVIII, 329. — con-nixis, XXXVII, 67. — famulis, XXXIX, 17. — complexi, L, 5.

Mapalia infecta tabo, XV, 360. — reserant, XXIV, 344.

Marcellus fortis, XV, 89. — vinci docuit Pœnum, XXVI, 140. — Marcelle Sicanis ferox, XVIII, 456.

Marcet segnis amor, XXIX, 227. — marcent epulis, XX, 434; XXVI, 368. — marceat segnities, X, 205. — marcebant coronæ, XXXVI, 247. — marcentes coronas quassare cupio, XXXI, 96.

Marci mores, XXVIII, 350. — Marce clemens, XXVIII, 340.

Marcidus ibit unguentis, XV, 444. — marcida luxu otia, VII, 40. — stagna Lethes, XXXIII, 280.

Marcomeres docet, XXI, 241.

Mare geminum, V, 190. — tranquillum quatitur, X, 154. — medium, XV, 523. — perlongum, XIX, 42. — ductum per viscera montis, XXIII, 175. — fluxit, XXXIII, 251. — serviat, XXXVII, 33. — maris libertas effrena, V, 210. — incerta, VIII, 436. — Sardonii Rubrique, VIII, 600. — tantum tranasse, X, 256. — inclementia, XXVI, 210. — rubri, XL, 14. — mari profundo laxare frena, III, 64. — toto nurus dotanda, VIII, 648. — Rubro, XVIII, 16; XXIX, 4. — gemino, XVIII, 91. — medio, XVIII, 245. — opponit, XXXIII, 146. — fluvius redditur, XXXV, 185. — præfert, XXXVI, 333. — nec scopuli latuere, XXXVII, 64. — vetito, XLI, 16.

Mares recisos, XVIII, 48. — ambigui, XVIII, 462.

Margine nemorum frondoso, XXXV, 113. — pendenti ligat, XLIX, 44. — cœli clausit opes, VIII, 42. — præscripto, XVIII, 216. — summo texti, XXXIII, 267.

Maria cum conjuge, XV, 328. — Mariæ luce, X, 11. — feras, X, 173. — in decus, X, 275. — crescat uterus, X, 340. — germine, XXII, 239. — partus, XXII, 342. — Mariam debes, X, 37. — scis, X, 119. — salutat, X, 251. — ducit Honorius, XIV, 37. — daret, XXIX, 69.

Maria sinus virginei tenere (Christum), XCV, 7. — Mariam angelus alloquitur, XCIX, 1.

Maricæ querceta, I, 259.

Marii numerum relinquo, VIII, 641. — sub vincla, XV, 92. — triumphus, XXVI, 126. — Mario patefecit portas, XXIV, 35. — peremptos Cimbros, XXVI, 646.

Marino curra fugit Pelops tela
Pisæa, XXIX, 166.

Maritali fato, XXIX, 13.

Maritat rore glebas, XXXV, 89.
— ferrum, XLVIII, 38.

Maritus regnatne? XXXVI, 181.
— mariti amplexus, VIII, 646. —
nomen eripit, XVIII, 51. — elu-
si, XVIII, 89. — nomen sumeret,
XXI, 6. — ignes, XXI, 121. —
dulce nomen, XXVI, 304. — di-
lecti fati, XXVI, 439. — cristati,
XXIX, 216. — illecebras, XXXIII,
35. — tædas, XXXV, 279. — al-
tisoni, XL, 27. — marito pulchro
gaudent, X, 294. — invicto freta,
XXVI, 626. — concede, XXXI,
134. — sudata fibula, XXXV, 16.
— Zephyro, XXXVI, 265. — ma-
ritum Nasamona, XV, 192. — natæ
prospiceret, XXI, 71. — rapit,
XLVIII, 31. — maritiis meruere
rogos, XV, 407. — maritos regi-
narum, XXII, 361. — supereminet,
I, 200.

Marmaricus Ammon cædibus vio-
latur, XVIII, 180.

Marmore picto, XX, 273. —
in rigido, XLVIII, 57. — effosso,
XLIX, 23. — perspicuo, LXI, 3.
— de uno, LXXXVII, 1. — mar-
mora verrat, XX, 360.

Marmorea peste, XXXVII, 100.
— marmoreum globum, LXII, 1.

Maro, te fama vehit, LXXIV, 12.

— Maroni tenui, XLI, 24.

Mars renovat suffragia campi,
XXVIII, 10. — gravior sub pace
latet, XXVIII, 307. — melior oly-
peo, XXXIII, 134. — donat Rho-
dopen, *ibid.* — laudat aprum, LIII,
3. — Martis jucunda, XXVIII, 624.
— ferrea forma, XLVIII, 25. —
vices, XXVIII, 283. — vivida
imago, XXVI, 468. — nuncia
fers; XXVI, 258. — fetus novales,

XXVI, 26. — fessi, XXIV, 211. —
Eoi, XXIV, 35. — terrore, V, 56. —
ornatu fulgida acies, V, 351. — Ar-
ctoi, V, 501. — rabies, VII, 73. —
opus, XIX, 20. — ignaras urbes, XX,
567. — gloria, XXI, 16. — gra-
viores paratu, XXI, 336. — iter,
XXII, 437. — adversi inclemen-
tia, LXXXVI, 3. — Marti sævo, VIII,
321. — notissima robora, XV,
415. — sodales, XXVI, 339. —
domando, CI, 82. — Martem pue-
rum laverunt Rhodopeia flumina,
VIII, 526. — sævum releget,
XIII, 4. — sustinui muro, XV,
85. — subdiderint vinclis, XXVI,
69. — oblatum, XXVIII, 210. —
totum palam permittere, XXIX,
199. — sternere, XXXVII, 38. —
Marte semoto, V, 188. — petiit
tyrannos, VIII, 90. — ancipiti,
VIII, 456. — infesto, XV, 273.
— contudimus Suevos, XXI, 190.
— cruentum ferrum feras, XXII,
15. — nec minor, XXII, 276. —
alio desudant, XXVI, 280. — in-
sano, XXVI, 507. — perirent di-
vitæ, XXVI, 623. — patrio,
XXVIII, 91. — pro Marte habes
Cybellen, XVIII, 277.

Marsya velox, XX, 266. — dum
suus est, *ibid.*

Martius campus, XVIII, 438.
— horror, XXXV, 147. — Mar-
tia simulacra, VIII, 539. — si-
gna, XVIII, 505. — præcepta,
XXII, 349. — laurus vati sertum
erat, XXIII, 20.

Mascezel est illi, XV, 390.

Massagetes audax, III, 312. —
Massagetæ, VIII, 542.

Massas si solveret ignis, XXIV,
235.

Massylus sonipes, XXVI, 148.
— Massyla genitrix, XVIII, 389.
— Ceres, XXII, 394. — oppida,

XXVIII, 377. — *Massylam jubam*, XXXIV, 28. — *Massylas lauros*, VIII, 25. — *fraudes*, XV, 284.

Mater consule duplici fecunda, I, 203. — *rogari mollior*, X, 38. — *nunquam eris*, XVIII, 224. — *amorum*, XIX, 63. — *squalida annorum*, XXII, 425. — *regia*, XXIV, 177. — *solertior*, XXVIII, 524. — *sic eris*, XXXI, 137. — *fidissima*, XXXIII, 177. — *hæc proxima haberi*, XXXVI, 176. — *dei*, CI, 49. — *amare timet*, LXIX, 2. — *innupta*, XCV, 8. — *conscia partus*, XCVIII, 16. — *matris post viscera*, XVIII, 46. — *reverentia*, XVIII, 73. — *sollicitæ*, XXII, 344. — *grata superbia*, XXXVI, 416. — *parens*, XCVIII, 3. — *matri erectæ*, XVIII, 387. — *legum*, XXVIII, 428. — *timidæ*, XXXIV, 31. — *propior*, L, 22. — *in matrem conversa*, XXIX, 100. — *matrem niveam*, X, 242. — *superas*, X, 271. — *ferirent*, XXI, 323. — *primam scelerum*, XXII, 111. — *regumque ducumque*, XXIV, 175. — *omnem pepulisti pectore*, XXXVI, 104. — *defendite*, XXXVII, 28. — *matre compressa*, III, 287. — *cum secura*, VIII, 465. — *sub virenti*, X, 244. — *remota*, XXXIII, 217. — *cum torva*, XXXVI, 49. — *de dura queri*, XXXVI, 212. — *Hyrcana*, XXXVI, 263. — *secura*, CI, 71. — *matres Sidoniæ*, XV, 191. — *Phrygiæ*, XX, 401. — *cupidæ*, XXII, 400. — *Phrygiæ*, XXIX, 191. — *Elysiæ*, XXXV, 322. — *matrum Ausonidum*, XXVI, 627. — *vota*, XXXVI, 408. — *matribus tecta latere*, XXIV, 64. — *ædes effulgere*, XXVIII, 546. — *vinceret*, XXIX, 67. — *cunctis altior exstat*, XXXIII, 126.

Materiæ semper fluentis causas doces, XVII, 101.

Materies juvat, XXV, 15. — *quicquid ubique gignit*, XXXIII, 60. — *novercæ datur*, CI, 27. — *cognata*, LXXXVII, 4. — *materiem præstes*, XXII, 17. — *virtutibus pandit*, XXIV, 107. — *amicam sentit*, XLVIII, 43.

Materna mente, XXVIII, 94. — *materno crimine*, XXVIII, 115. — *jugo*, L, 40. — *maternum onus*, L, 36. — *maternis studiis*, LXXIII, 14.

Maturet germina, XXII, 465.

Maturus emi, XVIII, 64. — *matura pericula*, V, 15. — *rosa largo die*, X, 248. — *loquentem*, XXII, 169. — *ætas*, XXVIII, 557. — *virginitas*, XXXI, 126. — *maturam luem*, XIX, 14. — *mature moderamine regunt*, VII, 183. — *maturior ævi*, XXII, 348.

Matutinis solibus, XXXV, 120.

Mavors, III, 334. — *adamante coruscat*, I, 99. — *indomitus*, IV, 17. — *flet*, XV, 129. — *erubuit*, XVIII, 238. — *fervidus*, XXI, 270. — *res constrinxit in altum*, XXVI, 491. — *non segnis impellit equos*, XXXVII, 75. — *sanguinea cuspide verberat urbes*, XLVIII, 22. — *Mavortis amor patrius*, I, 96.

Mavortia seges ferri, VII, 135. — *ætas*, XXVI, 35. — *nobilitas*, XXXI, 70. — *cuspis*, XXXVII, 87. — *pectora*, XLVIII, 33. — *munera*, LXXII, 12.

Maurus fugiet, XV, 338. — *hortatur*, XXI, 357. — *atrox*, XXI, 383. — *cecidit*, XXII, 286. — *Mauri arbitrio*, XV, 70. — *viciis*, XV, 95. — *munus*, XV, 283. — *adversi*, XV, 380. — *passuri enses*, XV, 433. — *ruunt*,

XVIII, 505. — *nigris crinibus*, XXIV, 19. — *agricolæ*, XXIV, 344. — *Mauro terribilis*, VIII, 28. — *victo*, X, 219. — *medio*, XV, 236. — *captivo*, XIX, 71. — *Maurum vicinum*, XXI, 19. — *captum*, XXVIII, 122. — *Maurorum populos*, XXI, 249. — *nomen*, XXII, 261. — *Mauros leves*, VII, 54. — *tenuit fiducia*, XV, 330. — *absentes*, XV, 351. — *fretos*, XVIII, 400. — *in Mauros eat*, XV, 288. — *Mauris fastidita datur*, XV, 189. — *regibus*, XV, 453.

Maurusius Atlas, XXVIII, 104. — *Maurusia rabies*, VIII, 39. — *laurea*, XV, 344. — *tellus donum præbuit*, XXIV, 278.

Mazime, mittis dona, LXXXII, 1.

Mazax pavidus missile projectat, XXI, 356.

Meat par semper similisque, III, 186. — *vis per setam*, XLVI, 18. — *meant ordine vota*, XXI, 10. — *meabant edicta*, XXI, 277. — *meantem causis defectum indicat*, XVII, 129.

Meatus annis præscripti, III, 5. — *novos Phœbi*, VII, 9. — *diversos secure*, XV, 223. — *revocare*, XXXVII, 10. — *meatum quærit*, III, 271. — *meatu averso*, VIII, 483. — *devius*, XVIII, 14. — *bifido*, XXVI, 336. — *tardus*, XXVIII, 197. — *offenso*, XXXIII, 172. — *lascivo*, XXXV, 74. — *fracto*, XXXV, 184. — *vario*, XLIV, 78. — *nativo*, XLIX, 55. — *meatibus variis*, XVII, 104.

Medea ferox, III, 153.

Mederis vulneribus, XXIV, 206. — *medere vulneribus gravibus*, XXXIX, 43. — *mederi criminibus*, V, 421. — *blando sermone*, XXIX, 138. — *medente Stili-*

chone, XXII, 204. — *medentum auxilium*, XLIX, 69.

Medicas aquas, XLIX, 86.

Medicina per hostem contigit (Telepho), XXXIX, 48. — *fides fit*, XCIX, 16.

Medicum consulit, XVIII, 36.

Mediolanum unde nomen habeat, X, 182.

Meditatur scindere ligna, XIX, 7. — *flectere frena*, XXVIII, 190. — *meditentur aves*, XXVI, 230. — *meditantem carmine muros*, XXII, 171. — *meditatus sævitiam*, XXI, 101.

Medius interfuit urbes alveus, I, 227. — *limes flagrantis Olympi*, XV, 148. — *hostis*, XXVIII, 456. — *ignis*, XLIV, 71. — *media Carthagine*, XV, 190. — *ira*, XVIII, 364. — *in arce poli*, XXVII, 13. — *medii reverentia*, XVII, 250. — *in medio*, XXXIII, 151; XLIX, 27. — *medio sub frigore*, I, 132. — *axe libraverit*, III, 11. — *orbe*, V, 310, LVIII, 4. — *Mauro*, XV, 236. — *mari*, XVIII, 245. — *foro*, XXV, 14. — *ibat Padus*, XXVIII, 212. — *sermone*, XXVIII, 426. — *in æstu*, XXXI, 47; XXXV, 106. — *sereno*, XXXV, 91. — *axi institit*, XXXVI, 234. — *sidere lunæ*, CI, 120. — *vertice*, LXXXIII, 1. — *in medium cadunt*, XXXIII, 250. — *medium mare*, XV, 523. — *nil inter puerumque senemque*, XVIII, 470. — *per Albin*, XXI, 226. — *Porum vectaret*, XXI, 267. — *iter cæli*, XXVIII, 411. — *per hostem*, XXVIII, 466. — *in æquor*, XXXVII, 114. — *æquor*, XL, 55. — *te liget zona*, LXXIII, 11. — *mediam frigoris et flammæ æthram*, XXII, 8. — *plagam*, XXXIII, 257. — *in me-*

diis stetit, III, 41. — in hastis, VII, 17. — in castris, VIII, 10. — in armis, X, 197. — in astris, XV, 135. — in aratris, XVII, 9. — quamvis in luctibus, XXVI, 399. — in visceribus, XXVI, 577. — in fluctibus, XLVIII, 53. — interstrepit undis, V, 303. — turbinibus, XV, 502. — mœnibus, XVIII, 2. — muris, XX, 44. — arvis, XX, 170. — flammis, XXI, 184. — dissensibus, XXII, 86. — nubibus, XXIV, 294; XXVIII, 46. — tenebris, XXVI, 36. — frigoribus, XXVI, 349. — aquis, XXVIII, 487. — penatibus, XXXVI, 73. — arvis, XXXVI, 245. — faucibus, XXXVI, 394. — fretis, XXXVII, 37. — ab antris elapsus, XLVII, 8. — medios Libyæ æstus, VIII, 27. — in Sicambros, X, 279. — æstus solis, XV, 317. — vapores, XXI, 180. — nimbos, XLIV, 39. — in ignes, L, 29. — medias in turmas, VIII, 349. — in tubas, XXIII, 12.

Medullis erupit gemitus, X, 7. — possessis, XX, 13. — totis inolevit, XXVIII, 78. — fixis hæserunt tela, XXXI, 145. — imis, XXXVI, 152. — miscuit frigus, XLVI, 6.

Medus te adoret, VIII, 258. — misit, X, 224. — tibi cessit habenas, XXI, 67. — tentoria fixerat, XXI, 157. — ademit moderamina, XXIV, 163. — fœdera peteret, XXVIII, 415. — Medi liquere vada, VII, 71. — Medo remige, III, 335. — subduxit Athenas, XVII, 152. — tulit moderamina, XXIV, 164. — Medis subactis, I, 161. — imperat, XVIII, 321. — restiterant, XXVI, 187. — Medos subigat, III, 374.

— vinctos, XX, 102. — apud Medos rarus regum cruor, XX, 478.

Medusæ viperem, III, 281.

Megara improba, III, 74. — multo luxuriata malo, III, 354. — torva ruit, XXXVI, 387.

Melampus enervatus reptat, XVIII, 315.

Mellifer exercitus, XXXV, 127.

Mellis publica jura, VIII, 382. — lacus, XXI, 85. — opes raptas, XXVIII, 263. — melle puro, XXXI, 142. — mella ferant silvæ, I, 250. — dulcia raptu trahit, V, 462. — corrumpunt, X, 70. — tegunt apes, XIV, 10. — sermonis, XVII, 251. — necem dedere, XXVI, 446. — Heliconia, XXIX, 10. — putare decet, LXXXII, 2.

Membra anhela fudit, II, 2. — fundere, IV, 18. — nova instruxit, VII, 42. — vestitu nunquam temerata profano, VIII, 126. — impia raptarem quadrigis, XV, 255. — sui divisa, XVII, 97. — negant, XVII, 128. — Eutropii, XVIII, 228. — vibrata rotet, XX, 360. — tarda levant, XX, 436. — effeminat, XXII, 134. — errantia, XXIV, 129. — truncata, XXVI, 263. — in omnia regni, XXVI, 437. — defessa, XXVII, 3. — sua cernit abire, XXVIII, 258. — viridantia, XXVIII, 561. — sinuosa draconum, XXXIII, 179. — immania, XXXV, 159. — non cessura pruinis, XXXVI, 89. — languentia curra terit, XXXVII, 84. — per dispersa, XLIV, 65. — in tua ire, CI, 29. — tua petentes, CI, 44. — sua tegit, XLV, 19. — vivo carentia sensu, XLVIII, 55. — fera, LIV, 12. — tot ligat una silex, LXXXVII, 7. — per membra silex serpit, XXXVII,

99. — membrorum modus, XXI, 46. — mole immensa, CI, 105. — membris aptavere togas, I, 205. — micantibus, X, 283. — reliquis, XX, 19. — cunctis (naturæ), XXII, 433. — nudis, XXIX, 88. — minor, XXXV, 38. — nostris ne parcite, XXXVII, 29. — redeuntibus terit ævum Phœnix, XLIV, 12.

Memini: nec meminit leti, XXVI, 328. — captivæ sui, XLVI, 16. — meminisse sepultos, XXII, 50. — juvat, XXVI, 207.

Memnon coloratus, XXI, 265. — prostratus, XXI, 268. — Memnona teget, XX, 530.

Memor ferri exercitus, XX, 543. — offici, XXII, 44. — nil hiemis calive, XXVI, 323. — sis, XXXV, 234. — memorem experior, XV, 305. — ducum tuorum, XXVIII, 450. — memores antri, XL, 5. — notæ, XLIX, 6. — naturæ, L, 27.

Memorant Graii, XXIX, 15. — quid memorem certatum? XXVI, 155. — memorare dignum, XXIX, 50. — memoratur Tabraca, XIX, 71. — memorata nunquam, I, 276. — memoranda concidit, XXIX, 156. — naufragio, XIX, 72.

Memphis solet, VIII, 570. — si forte negasset, XV, 56. — pia, XVII, 127.

Mendacia turgent, XVIII, 351.

Mendacis clypei, XXI, 105.

Mens circumflua luxu, I, 40. — nunquam cessura labori, III, 326. — eadem cunctis, V, 115. — busto superstes, VIII, 234. — omnis aberrat in vulnus, X, 6. — segnis ad artem, XVIII, 78. — infida, XVIII, 129. — oblita sui, nec sobria divitiis, XVIII, 229.

— una foret, XX, 124. — ardua semper, XXI, 39. — iudex dura sui, XXII, 221. — redit ad silvas, XXVII, 4. — conscia laudis, XXVIII, 593. — alta, XXIX, 20. — congesta, XXXIII, 4. — ignara nocendi, XXIX, 3. — mentis arduæ, XI, 4. — pignus, XVIII, 421. — vincula, XXVI, 310. — inops ætas, XXVI, 521. — iratæ sententia, XXVIII, 292. — benigna temperies, XXXI, 65. — penetralia nudat, XXXIII, 213. — sollicitæ acumen, XXXV, 201. — paternæ, XXXV, 254. — menti impervia, XXII, 424. — mentem agit spes anxia, I, 65. — oblivia condunt, I, 166. — dubiam sententia trahit, III, 1. — testatur amictu, V, 81. — sinceram furatus, VIII, 230. — mandatricem operum prospecturamque labori, VIII, 236. — domet, VIII, 268. — obscenior ore, XIX, 31. — librant silentia, XXVI, 457. — traxisse polo, XXXVI, 41. — mente cauta, XV, 492. — devota, XXI, 232. — placida, severa, XXII, 66. — tota remissum, XXII, 143. — profunda, XXVI, 85. — materna fovens, XXVIII, 94. — profana, XXVIII, 106. — recolens pom-pam, XXVIII, 423. — pura, XXVIII, 608. — humana regit, LXVIII, 12. — ab alta fudit, XCV, 3. — mentes geminas, VIII, 233. — cum corpore lapsæ, *ibid.* — præcepta dominæ passuras, VIII, 238. — geminæ, XVII, 105. — vincturo carmine, XXVI, 21. — horrificans, XXVI, 249. — humanas oblimat, XXXVI, 29. — duras jungit, XLVIII, 41. — mentibus aderat olim (Stilicho), XXIV, 5.

Mensa furialis splendet, XV, 180. — *excludere*, XXVI, 28. — *sinuatur*, XCIV, 1. — *mensæ sociæ convivia*, I, 253. — *reverentia*, III, 229. — *adhibes*, XXII, 153. — *mensis Thyesteis*, I, 171. — *gemmaferis illuxit*, I, 265. — *ludibrium*, XVIII, 306. — *mensas infandas*, XV, 401.

Mense novo redit *Cynthia*, LXVIII, 10. — *menses gelidi*, XXXVI, 224.

Mensura invidiæ nullâ capit, XXIV, 44.

Mentitur sibila, VII, 141. — *æstum*, XXII, 249. — *Nerea*, XXVI, 320. — *gemma volatum*, XCIV, 3. — *mentiri jussum ictum nescius arcus*, VIII, 529. — *mentitus Nilum Gir*, XXI, 253. — *gemma*, LVIII, 3. — *Signifer*, LXVIII, 9. — *mentita fidem*, I, 108. — *senem*, III, 135. — *virum*, XVIII, 340. — *mentitæ cornua setæ*, XLV, 6. — *mentito gressu*, XX, 182. — *mentitos fluctus*, XXXIII, 254.

Mercator tremuit freta, LII, 7.

Mercem metuebat, XXIV, 327. — *laborum persolvit*, XXVIII, 578. — *in mercem veniunt*, XVIII, 220. — *merce certa*, XVIII, 197. — *merces devehit*, XX, 509. — *permutat*, XXVII, 7. — *vecturam ratem*, XXXVI, 363.

Merces pectora alligat, VIII, 501. — *officiis dilata*, XVII, 256. — *properata*, XXV, 11. — *mercedem referente socero*, XXIX, 185. — *mercede hac veni*, X, 144. — *foeda*, XXI, 211. — *mira militiæ*, XXIX, 184.

Mereor princeps, X, 35. — *merear carpi*, V, 86. — *meretur jure*, XXII, 183. — *meremur dominas aures*, VI, 17. — *merentur*

audire victores, I, 61. — *mereantur caput Achivi*, V, 425. — *meruit regnare rogatus*, VIII, 48. — *secretum*, XXII, 306. — *Senatus*, XXIV, 55. — *nil felicius*, XXVIII, 56. — *tua cunabula*, XXIX, 86. — *repulsam*, XXXI, 79. — *pœnas*, XXXVII, 107. — *nec similes causas aut tempus*, XLVII, 25. — *vitam*, XLVIII, 16. — *meruistis plus*, LVIII, 6. — *meruere senes*, I, 68. — *te Triones*, VIII, 429. — *mœnia nasci*, XV, 28. — *maritis rogos*, XV, 407. — *famulas*, XX, 201. — *Superi*, XXXV, 287. — *vincula*, XXXVI, 95. — *iram*, XXXIX, 39. — *te proprium*, XLIX, 89. — *meruisset te civem*, XXIV, 181. — *mereri frena*, LXXIII, 1. — *bellis*, VIII, 458. — *regnum*, X, 263. — *nihil plus optasset*, XVIII, 175. — *deforme fuerat*, XXII, 99. — *leti veniam*, XXVI, 90. — *obsequium Tonantis*, XXVIII, 350. — *nec meruisse fatetur*, XVII, 245. — *nomen*, XX, 379. — *novercam*, CI, 56. — *diem ignotum*, XCIX, 10. — *merenti stat favor*, XVII, 262. — *meritis vocabula*, XV, 421. — *meritæ lyræ*, XL, 18. — *meriti redeunt*, XVII, 145. — *meritum quæris*, XXII, 123. — *nomen*, XXVI, 636. — *meritis debemus*, XXIV, 268. — *favor offertur*, XXVIII, 607. — *meritos crines*, VII, 84.

Meretricis avidæ hiatus, LXXV, 7.

Mergi si revolant, XV, 493.

Mergit se, X, 169. — *mergas solum*, XX, 38. — *mersit funere*, XV, 410. — *visceribus ferrum*, XVIII, 447. — *merserat unda diem*, XXXIII, 274. — *mergere pelago*, XIX, 69. — *mersurus pulvere*, XXI, 350. — *merguntur*

plaustra barathro, XXVI, 345.
— mergatur gremio Tethyos, XXXVI, 319. — mergi in vada, V, 64. — prima peto, XV, 142. — fretis orat, XVIII, 266. — caligine, XVIII, 492. — mersa arva, XXXV, 180. — natura, XLIX, 33.

Meritum belli, XXV, 18. — ob navis innocuæ, XXVI, 12. — loci, XXXVI, 222. — meriti spatium, XXIV, 43. — merito laborum, XVIII, 369. — meritis nullos obsistere casus, VIII, 409. — te natus adæquat et vincit, VIII, 430. — pro tot, XV, 52. — prioribus obstet, XX, 595. — præmia poscant, XXIV, 117. — tuis obnoxia virtus, XXVIII, 387. — adscribere casum, XLIX, 81.

Mero fœtere, XX, 85. — madidos rudentes, XXIV, 368.

Meroe trahit de crine sagittas, VII, 21. — crinita sagittis, X, 223. — cingi, XV, 454. — gemiscit, XVIII, 178. — nutrit, XXI, 261. — candescet conversa pruinis, XLI, 15. — per Meroen, XLVII, 19. — Meroen timentes, I, 135. — tueri, XXXI, 73.

Messis bellatura cum colono, XXI, 321. — Punica, XXIX, 60. — messe Transalpina, XVIII, 409. — Sabæa, XXI, 58. — exsecta, XXI, 165. — messes collectæ, VIII, 417. — odoratas, X, 93. — velant, XXII, 395. — vomere sudatas, XXIV, 94. — oblatas mirabitur, XXXIII, 198. — messibus te induat, I, 273. — Gætulis, XV, 57. — primis, XXVI, 152. — centum, XXVIII, 389.

Messor gaudebit aristis, III, 382. — jaculum ignobile vibrans, XXVI, 464.

Meta vana cavetur, XXVII, 6. — metis properatis, XXXVI, 266. — metas tenetis, I, 68. — Bacchi transcurrere, VII, 208. — per Zephyri Eurique, VIII, 649. — intulit, XV, 456. — nullas recipit, XVII, 43.

Metallum incoctum flumine madduit, XXXIII, 241. — per omne, L, 11. — metalli fulvi congeries, V, 134. — melioris sæcla, XXII, 454. — luce, XXIV, 133. — igne, XXVIII, 51. — metallo ripa micat, I, 52. — squalere fila cogit, I, 182. — lucere, III, 163. — cognato viros spirare credas, V, 360. — meliore forment sæcula, VII, 284. — fulvo, X, 57. — meliore ductos mores, XVII, 137. — radiare, XX, 260. — vario distincta, XXII, 446. — facta oppida, XXIV, 22. — ramoso, XXIV, 291. — onerata plaustra, XXVI, 605. — cælata classis, XXVIII, 376. — nascentes equos, XXVIII, 572. — viridi, XXXV, 291. — metallis picturatum opus, VIII, 590. — pretiosa, XXIX, 54. — geminis, XLVIII, 40.

Metaurus vagus, XXVIII, 501.

Metello fractum Jugurtham, XV, 91. — jacuit Creta, XVIII, 218. — Metellos fortes, I, 147.

Metis satiabere pœnis, VIII, 402.

Metior orbem, XVI, 19. — læta periclis, XXVI, 211. — metitur vitam, V, 138. — raptus corde, XXXV, 12. — fagos et alnos, XXXVI, 365. — diem, LII, 14. — metimur cæcula, XV, 67. — flumina, XXVI, 46. — metire oculis, XXIV, 70. — mensus Romanos numero, non robore, XXI, 347. — numerum, XXVI, 402.

Metunt Narcissum, XXXV, 132. — metas populos, XX, 146.

— metitur juvenus, VIII, 466.

Metuo: cui metuis, nil ipse timet, CI, 53. — metuens offert munera, XXII, 150. — gaudet, XXVIII, 574. — leonum vacca, XXXIV, 5. — oneri horror, L, 14. — metuendus ab omni regione, XX, 465. — amore, XXII, 2. — metuenda viris, VIII, 373.

Metus horribilis, I, 78. — invidiæ, V, 204. — jucundi, X, 82. — te noster amat, X, 332. — vincat ratione, XVII, 99. — pueris latura, XVIII, 124. — juris servator, XXI, 163. — lictor, XXII, 373. — malus interpret rerum, XXVI, 262. — ut ipse deum monstret, CI, 24. — metum humilem senectæ, XXVI, 53. — occultat ore, XXVI, 479. — languentem, XXXII, 10. — metu remoto, XV, 300. — uno fixa, XX, 286. — urgente, XXVIII, 447. — misto perterrita, XXXV, 155. — vano animum vexare, XXXV, 278.

Micas quacunque, VIII, 428. — micat ripa metallo, I, 53. — quidquid ubique, XVI, 20. — tumidum luminibus, XXIX, 121. — micant rura, X, 60. — dulce oculi, XXXI, 41. — micuere coniferi apices, XXXVI, 398. — micans crudele, XXXIII, 282. — micantem te viderit, X, 27. — micantes stamine, I, 178. — micantibus membris, X, 283.

Midā quidquid tangeret, XXIV, 230. — Midā tactum, XXIV, 232. — Midam lavere, XX, 261.

Migrare figuras vident, III, 128. — virum in suos annos, XXIX, 14.

Miles togatus, VIII, 9. — veniam, VIII, 369. — nutritor, VIII, 503. — ignorat dicere, X, 186. — populus, XV, 96. — pa-

titur, XX, 82. — dat terga, XX, 581. — mittitur, XXII, 95. — te audit, XXII, 169. — sitiens haurire cruorem, XXVI, 604. — deficit, XXVIII, 218. — superbus, XXVIII, 242. — sceptrā daret, XXXI, 75. — occultus prodit, XXXV, 163. — cuspidē non moritur, XXXV, 357. — militis tanti moles, XV, 299. — fidem, XXVI, 87. — obsequium, XXVIII, 554. — robur, XXIX, 62. — a milite diligeris, XXII, 147. — milite omni perempto, III, 307. — cingor, V, 13. — tanto munitum, V, 299. — misso, XV, 246. — in nostro, XX, 156. — securo, XXI, 177. — viridi, XXI, 324. — proprio, XXVI, 106. — quanto, XXXI, 91.

Militat æther, VII, 97. — Gallia, XXIV, 52. — curia aulæ, XXVIII, 596. — omne feræ corpus, XLV, 25. — militet nostris signis, XVIII, 383.

Militia eunuchi, XVIII, 419. — militiæ futuræ assuesce, VIII, 400. — Phlegrææ, XXVII, 20. — mercede, XXIX, 184. — princeps, XXXI, 84. — militiam nullam dignari, XX, 320. — patris, XXI, 36. — eripere, XXXVIII, 52.

Mille labores, V, 51. — vias, XLIV, 27. — millia tot ponas, XVIII, 204. — tot barbara, XXI, 107. — vulgi, XXII, 397. — quinque explent, XCIX, 7. — millibus tantis, XXI, 171. — e tantis, XLIV, 79.

Minæ prodigii certæ patuere, XX, 2. — notatæ prodigiis abiere, XXVI, 62. — minis flexis, XXXV, 345. — armorum, CI, 82. — minas inferre, III, 306. — iniquas, V, 147. — pelagi superare, XV, 370. — vanas abisse, XIX,

4. — huc omnes vertere, XXXI, 421. — retro flectebat inanes, XXVIII, 142. — Parcae vetuere, XXXIII, 48. — fractas, XL, 28.

Mimas occurrit, XXXVII, 85.

— *Mimantis arma*, XXXVI, 347.

Minax silva, XLV, 11. — *minacem nimbo*, XVIII, 4. — *minaci crine*, XXXIII, 233. — *umbone*, XXXV, 223. — *minaces jubæ*, XV, 363.

Mincius flexuosus, XII, 13. — *tardus meatu*, XXVIII, 198. — *excipit amne quieto volucres*, XXXI, 108.

Minerva innupta, I, 84. — *nascente*, XXIV, 226. — *laudante*, XXXVI, 218. — *Minervæ clypeo*, VIII, 162. — *alterius*, XVIII, 273. — *pro fronde*, XX, 591; XXXIX, 41. — *foliis*, XXII, 228. — *Minervam Trojanam*, XVIII, 328. — *foedatam*, XXIX, 256. — *spirat opus*, XXII, 340. — *sudasse*, XXVI, 16. — *castam violare*, XXXVII, 41.

Minister emicat, XVI, 176. — *ministri properi occurrunt*, XXXV, 317. — *ministerium dedignata domus*, XXVIII, 143. — *ministros imbelles*, VIII, 338. — *scelerum*, XV, 270.

Ministræ mille, XXXVI, 189.

Ministrat odiis augmenta, CI, 27. — *ministrant Argivæ*, XX, 200.

Minoia urna, XXXV, 332.

Minor: *minatur triste augurium*, XXXVI, 125. — *minantur crudele*, XXXVI, 340. — *minentur trepidi*, VIII, 293. — *sibila*, XXVIII, 367. — *minari Romæ regnoque*, XXVI, 264. — *caute contenta*, XLV, 30. — *minantem collibus fluvium*, XV, 41. — *dira taurum*, CI, 134. — *minantes ripæ surgunt*, I, 228. — *saxo aras*, XXVIII, 504.

Minos sit, III, 114. — *pertentat crimina*, V, 477.

Minoum puerum, XXVI, 443.

Minuit favorem, XXV, 11.

Mira mercede, XXIX, 184.

Mirabile posset esse mihi, si, etc. XXVI, 281.

Miracula pompæ, VIII, 565. — *plebi colligit*, XVII, 279. — *præbet*, XVIII, 309. — *voti*, XXII, 479. — *castris edita*, XXIV, 224. — *ducere*, XXIV, 354. — *ingeminant*, XXVI, 20. — *belli referunt*, XXVI, 622. — *fontis*, XXVIII, 508. — *nova saxi*, XLVIII, 13. — *tua*, XLIX, 3. — *saxi crescent*, LVIII, 5.

Miror de consule, XVIII, 231. — *miratur dextram inermem*, I, 28. — *sua quemque domus*, XXVI, 621. — *loca*, XXXVI, 226. — *Simois*, XXXVI, 372. — *mirantur equi lucem*, XXXVII, 47. — *miret quid primum*, XXI, 291. — *mirabar te morantem*, XXXI, 57. — *mirabitur messes*, XXXIII, 198. — *mirare cinctus*, XXII, 331. — *mirari nova*, VIII, 515. — *sine fine*, XXVIII, 564. — *mirantem novas valles fluvium*, VIII, 482. — *vinci*, CI, 116. — *mirantibus undis*, XX, 164. — *miratus olim*, XXVIII, 54. — *mirata leges*, XXVIII, 337. — *Ætna*, L, 4.

Miscet seria jocos, XXII, 165. — *discrimina rerum*, XXXVII, 62. — *miscet astra Averno*, XV, 383. — *miscet polum*, XXXVII, 31. — *miscere populos ruinæ*, V, 18. — *miscentem incendia*, XXVI, 145. — *mistura favillas*, XXIX, 152. — *miscetur decori virtus*, I, 91. — *miscet alter sanguis*, V, 166. — *axis Averno*, XXXIII, 116.

Miserata dolores Titanum Terra, XXXVII, 2.

Miserere tuorum, XXXIX, 42.
Misero ignoscere pulchrum,
XXVI, 92.

Missile torserit, XV, 437. —
projectat, XXI, 356. — nativum
tergo evolat, XLV, 20.

Mitescunt undæ, flamina, XXVI,
273. — mitescere blandos fluctus
jubet, VII, 123. — galeam sertis
docet, XXXV, 145. — fluctus cogit
insula, LXXXVI, 2.

Mithram vaga sidera volventem,
XXI, 63.

Mitigat victima umbras, VIII,
95. — nurus, XIX, 28.

Mitis precibus, VIII, 113. —
patris, VIII, 319.

Mitra tereti redimente capillum,
XX, 185. — hic velatus Arabs,
XXI, 156.

Mitto: quicquid mittis, LXXXII,
2. — mittit sub iuga ferrea, I, 81.
— leto, III, 234. — misit ab astra,
XCVIII, 3. — missa pæne foret,
XXXV, 228.

Mitylenæo pectine, X, 235.

Mnemosyne mitis, X, 237.

Mobilis hospes, LII, 6. — æstu
gemma, LVII, 7. — mobile æquor,
V, 38. — iter, XLIX, 60. — mo-
bilior Zephyro, XXXVI, 266. —
mobilius tigride, III, 90.

Mobilitas acerrima nullo ordine,
III, 331. — nulla ruenti (Cerer),
XXXVI, 138.

Moderamine maturo regunt, VII,
183. — caudæ, XX, 427. — mo-
deramina ademit, tulit, XXIV, 164.
— mundi sumpserat, XXIX, 46.

Moderator pectinis, XX, 382. —
quisque, XXIV, 101.

Moderere ducem obsequiis (Stil.),
XXII, 73. — moderantur equos
virga, XXI, 259. — moderabitur
pinum, I, 246. — moderantem
jura, XVII, 24. — moderatus Se-

natus, XXXI, 68. — moderata
tempora, XXVIII, 549.

Modestia divina, XVII, 217.
— inclinat populo regale culmen,
XXVIII, 64.

Modularis tecum, XXXI, 47. —
modulatur carmina, XXXIII, 203.
— modulantur te cantu, XXI, 182.
— modulante pulsu, XXVIII, 629.
— modulatus pectine levi nervos,
XXXIV, 15.

Modus membrorum, XXI, 46.
— modum receperunt flammæ,
VIII, 69. — juris et æqui, X, 314.
— humanum relinquit, XXIV, 40.
— vincendi, XXVI, 119. — ex-
cessit, XXXVI, 11. — spatio nil
fallente, XLV, 32. — præscriptum
transluisse, XLIX, 52. — reginæ
servare, LXXXII, 14. — modis
Pieris, IV, 20. — Orpheis, VII,
114. — teneris, IX, 12. — lentis
ludis, CI, 16. — modos Pharios
ducit, VII, 575. — tragicos, XX,
363. — Mænalios tentabat, XXXI,
36. — dulces, XXXIV, 4. — cor-
poris dissimiles perferre dignatus,
XCVIII, 11.

Mœnia avulsa, I, 109. — quot
jaceant flammis, III, 360. — mi-
seranda Thracum, V, 45. — peri-
tura, V, 215. — Gallis condita,
X, 182. — nasci meruerunt peri-
tura flammis, XX, 297. — per-
gavisa, XXVI, 460. — cincta flu-
minibus, XXVI, 473. — quæ mal-
les, XXVIII, 82. — Astæ, XXVIII,
204. — frangebatur, XXVIII, 270.
— nova, XXVIII, 531. — ardua
stant ferro, XXXIII, 236. — vel-
lit, XXXV, 143. — Cadmi, XXXVI,
387. — mœnibus hostis fidit, VIII,
328. — pro tantis, XXIV, 76. —
sub Romuleis, XXVIII, 57. —
ex altis, XXIX, 172. — viduatis,
CI, 81.

Morant captivæ leges, V, 85.
Moror pudori cessat, XXXVI, 192.

Mœsta flumina, XXXIV, 4. — *mœstæ squalore comæ*, XV, 408.
Masi, XXVI, 165.

Moles ad sidera prolata, V, 136. — *ipsa nocet*, XV, 108. — *libera militis*, XV, 299. — *suspirat*, XX, 444. — *publica*, XXII, 70. — *rerum publica*, XXXIX, 134. — *molem imperii*, XXVI, 571; XXXVI, 56. — *mole pares*, III, 351. — *rupta*, VII, 159. — *magna ruidentes*, XVII, 297. — *tanta sublimes*, XX, 101. — *crassa*, XX, 377. — *perpetua subductus*, XXI, 146. — *tanta tueris*, XXII, 282. — *non resistunt fortia*, XXIV, 320. — *pigra*, XXIV, 355. — *vasta*, XXVI, 344. — *cum tota*, XXVI, 425. — *quid tanta dignaris clientem?* XXXIX, 34. — *immensa membrorum*, CI, 105. — *molibus vastis*, XXVIII, 522. — *terrificis*, XXXIII, 162.

Molimina rerum, XVII, 205.

Molitur iter, VII, 68. — *iniquum*, XV, 289. — *mens aliud*, XXIX, 20. — *viam*, XXXIII, 276. — *tellure ratem*, XXXVI, 364. — *gressus*, XXXVI, 438. — *moliri nil breve*, XXI, 42. — *phaleras*, LXXIII, 15. — *molita tyrannum fortuna*, XXVIII, 88.

Mollescunt signa tubæque, XX, 563. — *mollescant corda*, XXXIII, 226. — *mollescere facili risu*, XXXV, 313.

Mollire colla ornatu, I, 86. — *rigorem*, VIII, 593. — *novalis*, XV II, 177. — *mares*, XVIII, 48. — *vultu*, XLVIII, 45. — *mollitur Marsya*, XX, 268. — *mollitus chalybs*, XXVI, 542.

Mollis stipes, I, 179. — *Arabs*,

VIII, 258. — *amas*, CI, 18. — *molli magistro*, XX, 157. — *vertigine*, XX, 359. — *mollem padebit*, XVIII, 252. — *molles fugas sinuare*, VIII, 540. — *chorus*, IX, 10. — *mollia colla jactabat*, V, 345. — *molibus auspiciis*, XVIII, 494. — *clivis*, XXXV, 102.

Mollitæ Eos, XX, 112.

Mollities vocis, XVIII, 341.

Molossi tenera nare, XXII, 215.

— *immortales*, XXIV, 293. — *blandi*, XXXIV, 25. — *Molossis insanis*, V, 420. — *Molossos subegit*, XXVI, 135.

Momenta ad rerum, XV, 251. — *polum moveant*, XVII, 128. — *rerum regens*, XXVI, 117.

Monet Trivium Latons, X, 236.

— *monent somnia*, XXXVI, 125. — *monedas mandatis scriptisque*, XXIX, 237. — *monerem te tam prona*, XX, 222. — *monui frustra*, XXVI, 496.

Monile contextum gemmis, III, 187. — *rarum*, X, 166. — *monili colla circuit*, XXVIII, 527. — *monilia servant*, XVIII, 421. — *gemmata*, XXVI, 627; LXXIII, 9.

Monitis patriis, XXII, 72.

Monitor fortis, XXVI, 307.

Monitus arcanos, XV, 217. — *Pythagoræ*, XVII, 157. — *sinistri*, XXVI, 229. — *monitu hoc*, XXVI, 400.

Mons Aonius, V, 418. — *præruptus*, X, 49. — *invius humano gressu*, *ibid.* — *ruinam dedit*, XXVI, 347. — *Evandrius*, XXVIII, 11. — *arte patens*, XXVIII, 502. — *tonat*, XXXVI, 396. — *arbiter*, XLIX, 76. — *ductus per artem*, LXXXVII, 7. — *montis ruinam*, XXVI, 6. — *sulfurei per viscera*, XXXIII, 175. — *anheli fastigia*, XXXVI, 383. — *secreta*, XLIX,

43. — monti Palatino, XXVIII, 35. — pulsato, XXVIII, 272. — monte iniquo, V, 33. — ad montes cecasi, XXVIII, 285. — montes dimisit avitos, V, 394. — vincere ascensu, VII, 46. — clausos, ut plana, reliquit, VIII, 103. — septenos, XV, 104. — insanos, XV, 513. — totos consumant, XVII, 309. — ferrent, XXIV, 23. — septem circumspice, XXIV, 56. — gelidos percurritis, XXIV, 263. — inaccessos, XXVI, 322. — subsidere, XXVI, 527. — tentabat tramite, XXVIII, 230. — septem cinctos muro, XXVIII, 536. — abscissos, XXXIII, 143. — duri flevire silentia, XXXIV, 7. — adversos, XXXV, 181. — sunt, XXXVII, 29. — montibus Italia, I, 255. — brachia armaret, XXVI, 65. — effossis, XXIX, 76. — viduatis, CI, 81.

Monstrat pollice, XXVIII, 574. — monstrant ventura alite, XXII, 216. — monstrat metus deum, CI, 24. — senex incendia, L, 9. — monstrare vulgo gentes subactas, XXIV, 15. — deum ut possis, XCVIII, 12.

Monstrator quis erit (viz)? XXXVI, 429.

Monstriferi anni, XX, 4. — monstrifero fetu, XXXVII, 3. — monstriferis campis, XVII, 306. — antris, XXII, 110.

Monstrum Oceani, X, 161. — igne vincit, CI, 132. — monstri avidi, V, 99. — flatus, CI, 124. — monstro tali, XV, 257. — tanto, XX, 428. — Caledonio, XXII, 247. — commissus, LIV, 9. — monstra cesserunt, XVIII, 8. — furoris, XX, 519. — maris, XXII, 28. — terrena, XXIV, 361. — deum, XXVI, 229. — Neptunia,

XXIV, 129. — quæcunque latent barathro, XXXIII, 37. — forti subacta manu, XXXIV, 30. — omnia mundi, CI, 40. — ne faciant terrorem, CI, 48. — dulcia, C, 3. — monstria portenta aggerat, XVIII, 236. — nimis turgens, XVIII, 351. — iter patuit, XX, 40. — casuris parcite, XXIV, 274. — variis, XXVI, 20. — nullis tenetur, XXXV, 9. — de monstria taceas, XXII, 298.

Montana cacumina urbis conspectum velant, LXXXV, 1.

Monumenta dedecoris, XX, 70. — doloris, XXVI, 615. — pugnae, XXVIII, 372. — pii exempli, L, 34.

Mora quid perfringat, VIII, 407. — lenibat indomitas, XVIII, 84. — supplicii, XX, 53. — segni, XXI, 206. — cara implicuere, L, 8. — moras exiguae, XVII, 26. — quænam causa? XXII, 284. — longæ, nocuere, XXXVI, 133. — longæ XLIX, 66. — moram tenuem, IV, 16. — excidio latura, XXVI, 47. — exiguam impende, XXVI, 312. — moras traxere, I, 103. — innectit, III, 315. — incusat spes ægra, X, 14. — passura, XX, 292. — obstrueret, XXI, 114. — tutas traxerunt, XXI, 375. — auferre voto, XXII, 226. — nasci posse putabam trabeis, XXII, 259. — stabiles, XXII, 435. — rumpe, XXVI, 546; XL, 19. — nullas dabant, XXVIII, 460. — puppis absolvens, XXIX, 30. — non tulit, XXXV, 172. — usque in æternas itur, XLII, 6. — nec possunt sufferre, CI, 26.

Morbus impatiens sui, III, 32. — crudecere incipiens, III, 301. — morbi luem, XV, 39. — lues, XVIII, 18. — tabes, XXVIII,

244. — inferno stridentes agmine, XXVIII, 323. — morbo veteri obruta, XX, 11. — morbum turpem pateris, LXXVI, 5. — morborum requies, XLIX, 69. — morbis solatia darent, XX, 355. — morbos defensurus, XXIV, 171. — ingentes, XXVI, 120.

Mordet gemma, I, 89. — mordebat fibula, XX, 184. — mordit arenam, XXVI, 589.

Morigeras alumnas, LI, 1.

Moritur navita fluctu, cuspide miles, XXXV, 357. — ferro, XXXVII, 113. — senectus, XLIV, 103. — mori candore æstivo, I, 219. — juvat, V, 19. — te bellante, XV, 382. — satius, XV, 451. — optabit, XXXVI, 62. — gaudet, XLIV, 58. — posse, CI, 89. — difficilis potuisse, CI, 111. — fuit finis, XCVIII, 24. — te potuisse, XCVIII, 30. — moriens cometa, XXVI, 248. — et parte superstes, XXXV, 23. — viro toto, XXXVII, 89. — conviva, LXXVII, 11. — morientia membra, XLVIII, 20.

Moror quid lucem invisam? XXVIII, 316. — moraris quid ulterius? XXXVI, 313. — moratur præda, XXVI, 614. — longum immota, XXXVI, 194. — morantur vias, XXIV, 328. — morabor plus sermone, III, 110. — non ulterius Phrygia tellure, XXXVI, 114. — morari qua regione dignetur, VII, 174. — circum limina privata, VIII, 3. — desiste, XV, 340. — promissa, XXII, 33. — parva in sede, XCVIII, 6. — morandi spatium, XXVI, 118. — responsa rettulerant, XXVIII, 356.

Mors adeone parum? III, 238. — impensa bonum, VIII, 404. —

nulla refugit artificem, XV, 171. — nostra victori damnosa foret, XXVIII, 296. — omnia æquat, XXXV, 302. — nulla vagatur in terris, XXXV, 355. — ipsa fuit, XXXVI, 238. — mortis certæ misurus sibi solatia, XXI, 339. — venturæ conscia, XXVI, 98. — herilis, XXVI, 366. — ambitione, XXIX, 165. — facultas, XXXIX, 27. — latebras adis, XCVIII, 22. — lex resoluta perit, XCIX, 12. — morti nostræ succurrere, V, 164. — subducere, XXIV, 74. — mortem tremebant, XX, 505. — petendam docuit, XXVI, 582. — fugares, XCV, 17. — dabat ipsa voluptas, C, 9. — morte una, V, 423. — suspensa, XV, 263. — fecunda, XXII, 414. — dilata, XXIV, 272. — sub communi jacentes, XXVI, 448. — hanc humum tenebo, XXVI, 530. — viri, XXVI, 594. — parata, XXVIII, 451. — alterna, XXXIII, 58. — emptam velit, XXXVI, 194. — fecunda, XLIV, 25. — rubent oculi, CI, 34. — mortes crebras, XV, 40.

Morsus figat, XXVIII, 240. — morsu vorat, XCIII, 2. — morsu eburno, X, 103. — partitur obusco, XV, 470. — graviore, CI, 83. — eliso, CI, 95. — vano velere conatur, XLVI, 14. — insigni splendet, XLVIII, 12. — sanguineo, LXX, 7. — morsibus spumosis, VIII, 549. — gravioribus, XXIV, 298.

Mortalis teli, XXVIII, 347. — mortali pietate timet, CI, 46. — mortales latebras, CI, 25. — mortalia fluerent, III, 3. — fingi possent, VIII, 232. — ut te pridem implorant! XV, 233. — despicit, XVII, 6. — risu vertere,

XVIII, 141. — regna, XXVI, 67. — separat astris, XXXV, 299. — adduxere curas, XXXVI, 19. — neglecta mihi, *ibid.* — mortalibus genitrix fuisset, XXXVI, 39.

Mortifer æstus, XXXVI, 237.

Mos vigeat, XX, 211. — erat, XXIV, 72. — in morem pecorum, XXVI, 44. — luditur, XXVIII, 6. — morem Vindice deductum, VIII, 613. — neglectum rettulit, XXI, 328. — prius restituit, XXVIII, 403. — hinc traxisse, XLV, 46. — sine more ruentes, XX, 438. — de more, I, 159. — Gabino, VIII, 6. — verso, XVIII, 473. — maligno, XXI, 112. — prisco, XXIV, 14. — campi, XXVI, 181. — virgineo, XXXV, 151. — plebeio, XXXVI, 15. — pecudum, XXXVI, 43. — solemnium procorum, XL, 37. — in mores transisse diræ novercæ, XXXVI, 40. — ad mores reverti, XX, 155. — mores relaxat, I, 53. — corrumpit, III, 47. — maternos, X, 231. — lapsi, XV, 50. — mutatos, XV, 280. — ductos meliore metallo, XVII, 137. — similes, XVII, 255. — retinent, XVIII, 97. — corrumpit, XVIII, 416. — dedecorant, XXI, 27. — Marci, XX, 350. — humanos, XXVIII, 514. — castos probet, XXIX, 29. — severos indicit, XXIX, 128. — ducum, XXI, 169. — egregios invitant præmia, XXII, 125. — morum egregius, XV, 239. — gravior, XVIII, 350. — priorum nomen, XX, 126. — moribus impar, III, 297. — sub gravibus, VIII, 517. — non iisdem, XV, 389. — inducit annos teneros, XXIV, 121. — pacificis, XXIV, 154. — placidis, XXIV, 216. — æquis, XXVIII, 63. —

teneris lubrica ætas, XXXVI, 227.

Motus inexhaustus, I, 2. — vacuus, III, 16. — anceps, III, 68. — comprime, VIII, 266. — hos video, VIII, 378. — barbariæ, XXI, 148. — mutatos edunt, XXVIII, 626. — rinnata latentes, XXIX, 236. — quis concutiat, XLVIII, 6. — motu levi, VII, 199. — quo machina vivat, XVII, 102. — rebelli, XXVIII, 213. — centeno, XXXIII, 47. — horrendo, XXXVI, 66. — motibus aptet oculos, XX, 362. — certis, LXVIII, 8.

Moveo plausus, LXXIV, 17. — moves mea plectra, XXXIV, 50. — movet gentes Istrumque, III, 308. — ratio, XVII, 228. — dum talia secum, XXVIII, 153. — pacta, XXVIII, 205. — signa, XXVIII, 495. — ora Camœnis, XXIX, 15. — movent damna, XX, 149. — moveat prælia, XV, 277. — movit tela, III, 262. — Iernen, XXII, 252. — curam, XXIV, 238. — castra, XXVI, 558. — movimus iras, XXXV, 254. — movere te facibus profanis, XXXV, 216. — moverat aurora secum, XXI, 155. — populos, XXI, 249. — movebunt privata, XVIII, 484. — movisse populum, III, 125. — movens talia voce, XXXIII, 192. — verberare pinnas, XXXVI, 139. — moventi majora, XX, 541. — moturus prælia, XXXIII, 33. — moveri lege, III, 7. — lenis facilisque, XVIII, 363. — delubra cernuntur, XXXIII, 7. — tentat, XXXV, 160. — incipiunt cineres, XLIV, 67. — mota cutis, XLV, 34.

Mucius meruit igne, XVIII, 445. — Mucii flamma, VIII, 406.

Mucronis acuti inurmure sonat,

XXVIII, 628. — mucrone dilato, III, 236. — furenti, V, 233. — infecto, V, 409. — vago, VII, 55. — stricto, XV, 176. — cruento, XVII, 229. — posito, XX, 196. — corusco XX, 446. — secundo, XX, 573. — perirent melius, XXVIII, 312. — ferit dea, XXXVII, 111. — mucronum unda densa verberat, XLV, 23. — mucronibus strictis, XXVI, 609, XLVIII, 46.

Mugit quicquid cortina recessu, LXXXI, 2. — si mugiat furor, VII, 161. — mugit cruentum, III, 66. — mugire Tonantem cogis, X, 113; XLVIII, 53. — juvenum docuit, XVIII, 166. — fragor, XXXV, 152.

Mugitus Siculi juveni, XV, 187. — redditus, XX, 24. — fideles, XXVI, 412. — mugitum frenant, XXXIII, 207. — mugitu deteriore, IV, 4. — mugitibus urbem quatens, XXXIV, 33. — terrificis gemuit, XXXV, 8.

Mulces suspiria, XXIV, 211. — mulcebat epulis, XX, 89. — mulcens domum cantu Proserpina, XXXIII, 244.

Mulciber varlarat clypeum, I, 95. — arma præparat, VII, 191. — oscula conjugis emit, X, 58. — uxorius, *ibid.* — effingat orbes, XVII, 326. — impune vagus, *ibid.* — ignes sparserat, XX, 33. — auctor clypei, XXI, 104. — stupuit, XXXV, 175. — clausus, XXXVI, 398. — frenavit Ænam, L, 33.

Muliebribus sceptris assuetæ urbes, XVIII, 428.

Mulier nascitur ad fructum, XVIII, 331.

Multifidus Phœbus, I, 56. — multifidos in orbes, XXXV, 15.

— multifidas opes, XLIX, 59.

Multisonora esseda, LI, 18.

Multivagis flatibus, XXXIII, 174.

Multus serpens, VII, 139. — frater, XXXV, 27. — multo eloquio redundant, I, 150. — fulmine, XXXVI, 343.

Mulvius pons, XXVIII, 544.

Munditiæ minime viriles, XX, 337.

Mundus auctior sidere adjecto, V, 3. — pulcherrimus operum, VIII, 285. — quo se liget amore, *ibid.* — dissidet, XV, 237. — firmior pendit, XXXIV, 47. — mundi humani, XLIV, 10. — modamina, XXIX, 46. — communis amor, XXIV, 52. — magni custoe, XXII, 6. — nostri tædia, XX, 434. — dispositi fœdera, III, 4. — pars tertia, XV, 161. — per aures, XVI, 9. — sacris, XVII, 16. — teneri primordia, XVII, 253. — nostri transfuga, XVIII, 15. — vindicta, XX, 21. — monstra omnia, CI, 39. — figura, XCV, 5. — repertor, XCV, 11. — varii solertia, XCVIII, 13. — pro mundo concedimus, XX, 39. — gerit, XXVIII, 437. — mundo toti dominabere, III, 143. — dabatur dies, VIII, 176. — quæ gaudia, VIII, 642. — toto dotabere, X, 281. — nostro diducta Britannia, XVII, 51. — noxia, XVIII, 480. — congrua judicat, XXI, 89. — proficiat, XXII, 438. — pacem sancit, XXVI, 573. — gemino, XXXIII, 91. — toto depellere, XXXV, 252. — toto arcescere, XXXVI, 2. — fortuna favens, CI, 86. — contraria tempora, XLVII, 36. — vitreo, LXXV, 1. — nascente, XCVIII, 8. — mundum decorat, I, 193. — lædere, III, 87. — post terga re-

linguam, V, 245. — dubium, VII, 64. — nostrum proteris, XXXV, 222. — victoria præstat, XXXVII, 15. — sollicita ratione sequutus, XLVIII, 1. — suum volvens industria, LXVIII, 11. — mundos innumeros parturit, XVII, 81.

Munificus auri, VIII, 500. — non expectantibus, XXII, 153.

Munire colonos, XXVI, 191. — munitur telis, XLV, 40. — muniri robore hostem, XXII, 96. — munitus amore, XXIV, 222. — munita calore nimio (Libya), XV, 146. — munito studiis popularibus, XXIV, 47. — munitum tanto milite, V, 299. — muniti Stilichone, XXVI, 453.

Munus acerbum, III, 168. — fœdum, XVIII, 41. — nostrum discite, XXXI, 130. — muneris tanti auctor, I, 72. — recepti, XCVIII, 21. — munere quum vincamur in omni, VIII, 277. — sortis, XXVI, 445. — carior omnis salus, XXVIII, 608. — muna currentia, I, 45. — regum spernebat, III, 201. — præparat, X, 10. — hæc feras, X, 173. — timentum, XX, 321. — scis nulla placere, XXII, 150. — metuens offert, *ibid.* — falsa timentum, XXII, 182. — irrita texebat, XXXIII, 245. — sacra addidit, XL, 30. — quæ solos fas habuisse deos, *ibid.* — vatium, CI, 8. — parva, LXX, 2. — Mavortia confert, LXXII, 13. — præscia, XCIX, 3. — muneribus arenæ damnatur, V, 396. — pacet, XXIV, 284.

Muralis machina, VIII, 329. — honos, XXIX, 182.

Murcia vallis, XXII, 404.

Murice radiato, VIII, 552. — fulgens, VIII, 645. — vivo, X,

150. — repetito, XXII, 333. — plumas rearsari, XXXI, 141. — saturantur, III, 208. — tinctis, III, 384. — perfusam vestem, XLIV, 86.

Murmur ferale, III, 131. — blandius, XIV, 21. — luporum, XVIII, 269. — raucum credas inserpere arenis, XXXIII, 256. — murmure cum solito, VIII, 65. — pavido, VIII, 447. — confessus, XVII, 233. — insolito belli, XXVI, 204. — solo bellum peragens, XXVIII, 7. — mucronis, XXVIII, 629. — cum saxi, XLIX, 63. — murmura rivi, III, 214. — quæ furtim? V, 86. — magna detrudens, XVII, 315. — laxavit, XX, 254. — insidiosa, XXII, 49. — fragosa, XXIV, 338. — pastoralia tentabat, XXXI, 37. — ripæ requierunt, XXXIII, 88. — ad dissona, LI, 3.

Murmurat impacata quies pelagi, III, 70.

Murus crinalis, XX, 284. — muri in speciem, V, 128. — adamante rigentes, XXVI, 214. — fragiles procumbere videbantur, *ibid.* — muro sustinui Martem, XV, 85. — ignavo credere, XVII, 155. — continuo, XXVI, 189. — cinctos montes, XXVIII, 536. — litoreo, XV, 519. — murum scelerei non dabit, VIII, 109. — feriret, XXIV, 146. — muros invadit, III, 127. — quateret, III, 219. — tueri, V, 59. — despexit, VIII, 509. — ingreditur, XX, 217. — terruit, XX, 570. — meditantem Amphiona, XXII, 171. — Ravenne, XXVIII, 494. — transilit elusos, XXXV, 165. — muris nulla fides, XVIII, 244. — mediis, XX, 44. — tuendis moram impende exiguum, XXVI,

312. — *trepidia*, XXVIII, 443.

Musa rustica Lycæi, XXI, 181.

— *mitior incipiat*, XXII, 5. —

respice, XXV, 10. — *vale*, XLI,

24. — *Musæ tot annos eripuerè*

mihi, XVII, 138. — *colla levant*,

XXII, 127. — *verba negant com-*

munia, LXXXI, 3. — *Musarum*

carmine ducti, II, 13. — *studium*,

XXVII, 11. — *pagina*, XXIX,

162. — *studio*, XXXI, 46. —

antra, XXXIV, 51. — *Musis insta*,

VIII, 396. — *otia apponit*, XVII,

66. — *receptia*, XXVI, 598. —

libet, XXVIII, 126. — *augentibus*

omnia, XXVIII, 475. — *calcatis*,

XXXIX, 31. — *Nymphisque*,

XLIX, 7. — *a Musis procul*,

LXXVI, 4. — *Musas sibi jungere*

testes, XXIII, 5. — *reduces ad-*

venit, XXIII, 19.

Musco structa cubilia, I, 212.

Musica saxa, C, 3.

Mussant num saltem tacita for-

midine, XX, 134.

Muta vincla ferarum, V, 482.

— *mutis tribuant vocem*, XLIX,

3. — *mutas querelas*, XXXVI, 160.

Mutat in jaculum, LXXVIII,

1. — *mutavit jura*, tabulas,

XVIII, 34. — *mutavere situm*,

XXXIII, 142. — *mutarunt flu-*

mina ripas, XXXVII, 65. —

mutaverit axem, XXVI, 55. —

mutare vices, I, 12. — *habitus*

Latiis, V, 84. — *sedem*, XXIV,

156. — *te non evaluit*, XXVIII,

80. — *præsentia parat*, XXVIII,

206. — *mutatur varios in artus*,

LXXXVII, 8. — *mutati stupuere*,

XX, 518. — *mutato jure*, XLVII,

29. — *mutatum senem plumis*,

XXVIII, 171. — *mutatis in vina*

vadis, I, 251.

Mutua cura, XXIX, 108. —

colla, XXXV, 369.

Mycalæa litora, XX, 265.

Mycenis digna, XV, 287. —

Thyesteis, XXXVI, 388. — *My-*

cenas damnavit, XV, 399.

Mygdonii cineres, XX, 1. —

Mygdonio curru, XVII, 300. —

cantu, XXXV, 268. — *Mygdo-*

nias volucres, XX, 408.

Myrrham suscipe, XCIX, 4.

Myrrhata limina, XLIV, 95.

Myrtilus perfidus, XXIX, 168.

Myrto nostra obducere postes,

X, 208. — *velati*, X, 299. —

feſta, XLVIII, 28.

Mysia ingens premetur plaustis,

VIII, 53.

Mysorum arva, V, 46. — *Mysos*

feroces, XXI, 94.

N.

Naiadum una advolat resoluta co-

mam, XXVIII, 153.

Nais Heliconia, LV, 1. — *Nai-*

des, I, 249. — *astuantes*, XI,

24. — *comitantur*, XXXV, 56.

— *udæ*, XXXVI, 17.

Nar vitiatum sulfure, I, 256.

Narcissum metant, XXXV, 132.

— *Narcissis datur*, XVIII, 441.

Nare tenera, XXII, 215. —

sagaces, XXIV, 299. — *nares pa-*

tulæ ignescunt, VIII, 547. —

penetrat odor, XLIV, 98. — *nari-*

bus accensis, X, 293. — *e cæru-*

leis, XXXVII, 48.

Narnia celsa, XXVIII, 515.

Narrem quid Cererem? XXXIII,

106. — *narrare pugnarum seriem*,

XXIX, 221.

Nasamon ignavus, XXI, 354.

— *Nasamona maritum*, XV, 192.

— *alacrem*, XXI, 256.

Nascaris hoc nobilis ortu, VIII,

122. — *nascitur ætas*, III, 51. —

Hesperus, XIV, 2. — *nasci de*

consule, I, 14. — fruges jussit, III, 8. — vetuit ferro, XVIII, 343. — moras, XXII, 259. — potuisse nec vacat, CI, 13. — vetabat Juno, CI, 23. — tibi non fuit principium, XCVIII, 23. — nascendi vices, XXXIII, 58. — nascens Nilus, I, 38. — nascente te, XXIX, 70. — mundo, XCVIII, 8. — nascentes libri, XVII, 115. — metallo equos, XXVIII, 572. — nascentia bella, XXVI, 400. — fata, XXXIX, 31. — natus in ostro, X, 340.

Nata ubi nunc mihi? XXXVI, 189. — natæ adjunxit virum, XXI, 91. — repertæ, XXXVI, 51. — peremptæ immemor, XXXVI, 97. — natam tradis, X, 44. — commisit alendam, XXXIII, 138. — requiris, XXXVI, 315. — natarum agminis una, XXXVI, 58.

Natales vices, XLIV, 51. — natalibus sacris, XXIX, 76.

Natat rationis inops, XX, 429. — terra levis, XLIX, 46. — te, Tibri, XXXV, 178. — natant tecta, XX, 35. — natantia armenta, XLVII, 42.

Natatu scinde fluvios, VIII, 348. — pulchro secatur Acin Galatea, XXXVI, 333.

Nates nudas, XVIII, 305.

Nativa Palatia, XXVIII, 8. — nativo meatu, XLIX, 55. — nativum missile, XLV, 20.

Natu gravior, XXVI, 485. — prior, minor, XXIX, 118.

Natura beatissimis esse dedit, III, 215. — duplex, III, 329. — illum non capit, V, 156. — peteret emeritum reverti numen, VII, 106. — risit tuo sereno, VIII, 183. — tradente, VIII, 199. — tibi dedit regna, VIII, 380. — hoc tibi donat, III, 323.

— fortior usus, XVII, 185. — facilis reverti, XX, 155. — signat, XXII, 291. — longæva, XXII, 432. — potens, XXII, 442. — inclinat canitiem, *ibid.* — mutaverit axem, XXVI, 56. — omnis cesserit obsequiis meis, XXVI, 526. — finxerat, XXVI, 584. — vadis omnibus una, XXVIII, 512. — negat, XXXII, 4. — opponit, XXXIII, 146. — parens discrevit, XXXIII, 248. — sæva redit, XXXIV, 5. — læta deos expectat, XXXV, 371. — instat cum querelis, XXXVI, 33. — rursus confusa, XXXVII, 62. — laborat, XLIV, 62. — deum defendet, CI, 41. — dignata tueri, XLV, 9. — veneno armavit, XLVI, 5. — refert, XLVII, 31. — fit pronuba, XLVIII, 38. — sibi consuluit ne mersa lateret, XLIX, 33. — armavit cutem, LXXXIII, 3. — rerum, XVIII, 338; XXVI, 221. — naturæ spatium, XVI, 11. — sacris, XVII, 10. — cura, XXVI, 202. — bene memores, L, 27. — prioris signa, LVI, 1. — æmula manus, LXVIII, 14. — naturam exuit, XV, 397. — cumulate manu, XXVII, 50. — minus esse putans, CI, 79. — juvat dolis, XLVI, 8.

Natus habebit opes, XIX, 49. — sufficeret, XXI, 39. — sororve vel conjux fuerit, XXXVI, 57. — prosilit, XLIV, 69. — nato neget, XXVIII, 556. — germana vocabula addidit, XXIX, 109. — natum exemplar habeto, CI, 52. — nati vicere patrem, I, 61. — anhelat, XXVIII, 172. — natorum lamenta, XXVIII, 398. — turba, XXXIII, 108. — natos peremit, XX, 218. — monendos tutandosque tibi, XXII, 54. — avexit,

XXXVI, 264. — genitrix hortatur, XXXVII, 13. — quot dederit, XXXVII, 57.

Naufraga vela, XV, 222. — plaustra, XXVI, 345. — somni otia, XXIX, 144.

Naufragium commune levasset, VIII, 62. — naufragii fragmenta, XXVIII, 317. — naufragio memoranda, XIX, 72.

Navalia capiunt, XV, 483.

Navis innocens, XXVI, 12. — nave profundum secuit, XXXII, 1. — navibus feratur Germania, XV, 373.

Navita moderabitur pinum, I, 246. — exsertus, XVII, 42. — cautior, XX, 5. — metuebat mercem, XXIV, 327. — permutat merces, XXVII, 7. — non tuto videt cometen, XXXIII, 232. — non moritur fluctu, XXXV, 357.

Nautæ vitant, XX, 30. — contenti meliore manu, XXIX, 204. — nautis lassis, XXIV, 57. — jactatis, XXVI, 209.

Ne, precor, XV, 287.

Nebriada gemmis intextus Liber, VIII, 606.

Nebrophone sequitur, XXIV, 250. — venata, XXIV, 315.

Nebulam dimovit, XVIII, 390.

Nec non et, XXXIII, 264.

Necem Geticam, IV, 12. — mella dedere, XXVI, 446.

Nectareis fontibus, X, 209.

Nectaris imbres, X, 101. — nectare solvere corda, I, 248. — novo, XXXV, 88. — largo instaurare dapes, XXXVI, 215. — dulcior aura, XLIV, 99.

Nectit perjuriam, III, 222. — thoraca, VII, 195. — amicitias, XVII, 74. — thalamis regum, XXIV, 53. — claustra chalybs, XXXIII, 237. — pectora, XLVIII,

32. — nexuit hunc civica quercus, XXIX, 183. — nocte comas corona, XIII, 2. — nexa comam foliis, XXII, 229. — nectenda viro, X, 276.

Nefas dignum conventu, III, 61. — ne ullam perderet, III, 245. — disposuit, V, 26. — civile, V, 389. — ausus uterque, VIII, 75. — immersum fibris, XVIII, 13. — sentire, XX, 10. — formatura æra, XX, 72. — excusate armis, XXVI, 562. — pietate mixtum, XXVIII, 114. — Rufino meditante, XXIX, 234. — cessare, XXXI, 95. — conata, XXXV, 258. — querenti (Cereris), XXXVI, 78. — invisum genitura, XXXVII, 4.

Negas manifesta, V, 504. — id solum, XXII, 98. — negat imbelles epulas, VII, 80. — hoc tibi ferrum, hoc natura, XVIII, 225. — nil, XVIII, 365. — negant arescere, V, 8. — secerni, V, 223. — membra, XVIII, 128. — nosse, XXXVI, 293. — neget nato, XXVIII, 556. — negarent arva coli, XXXV, 180. — negasset poscenti, III, 224. — negare commissa, XXII, 56. — negatur justitiæ, XVII, 189. — virginitas calumque, XXXV, 262. — negantur arva fretumque, V, 92.

Neglecta ora, XXXI, 6. — neglectæ formæ, XXIX, 225. — neglecto senio, XXVIII, 410. — cardine, XXXVI, 147. — neglectam partem studiosa relinquens, X, 105. — neglectas cohortes, XXII, 148.

Negotia per tanta, XVII, 211. — hominum, XVIII, 230. — dura fori Stygii solvit, V, 494.

Nemæ per lustra, CI, 75.

Nemus atrum, I, 125. — sur-

gere coeperat, II, 6. — *Œtæum*, V, 181. — in lintres fregere, VIII, 624. — *umbrosum*, X, 62. — omne canat, XII, 4. — totum victoria vestit, XXXVI, 338. — *frondis amara*, CI, 19. — *Mænalium*, CI, 103. — *æquævum* consensuisse, LII, 16. — *memoris senecta*, XXXVI, 353. — *nemori comoda rupes*, XVII, 178. — *nemorum potentes*, XXIV, 255. — *marginē frondoso*, XXXV, 113.

Neo : *nevit colus leges*, XXXIII, 64. — *nevimus auro*, XXII, 334. — *neverunt Parcæ*, XX, 461. — *neverat uxor*, I, 224. — *nesse stamina*, XVIII, 274.

Nepoti recturo, XXII, 349. — *nepotem sustulit*, XXIV, 179. — *nepotes optatos proferte*, XXXV, 372. — *nepotum cinctus*, XX, 140.

Neptunia monstra, XXIX, 129.

Neptunus nutrit equos, VII, 197. — *prosequitur classes*, VIII, 463. — *donet equorum greges*, XXIV, 465. — *montes impulit*, XXXV, 181. — *Neptuni pecus*, III, 279. — *per omnem domum*, X, 155. — *regia*, XXXVII, 119. — *Neptunum gremio complectitur*, XXXIII, 104. — *traxisse revinctum*, XXXVII, 38. — *Neptune*, tridenti incumbas, XX, 37.

Nequitia : *ultra nequitiam fractis verbis*, XVIII, 262.

Nereia bacca, VIII, 592. — *Amphitrite*, XXXIII, 103.

Nereida nuptam, I, 202. — *Nereides vectæ feris*, X, 159. — *ovantes*, X, 283. — *venere*, XXIX, 80. — *Nereidum stabulis*, VIII, 555. — *Nereidas lascivas*, XIX, 68.

Nereis toris, VII, 116.

Nereus amnes accedere nescit, III, 183. — *medijs interstrepit*

undis, V, 303. — *violis interserit algas*, X, 157. — *proruperat*, XX, 34. — *victor*, XXXIII, 142. — *placidus*, XXXVI, 11. — *confert monstra*, XXIV, 360. — *advena æstuat*, XXVIII, 496. — *Nerea mentitur*, XXVI, 320.

Neronis dira funera, V, 313. — *scena*, XX, 61.

Nervam atavum, XXVIII, 420.

Nervius insequitur, XV, 421.

Nervus otia agit, XXXV, 32. — *nervi secti*, XVIII, 53. — *nervis adductis*, V, 439. — *nervos secuisse*, XVIII, 192. — *resides modulatus*, XXXIV, 15. — *intendunt*, XLV, 38.

Nesciat ut spumas, VII, 200. — *nescire torum*, XXXIII, 35. — *suum auctorem*, XCVIII, 15.

Nescius urbis, LII, 9. — *nescia nostri numina*, III, 19.

Neu suspectus, *neu falsus*, VIII, 278. — *neu cedas flantibus Austris*, VIII, 340.

Nexus rotarum, III, 342. — *thoracum validos*, V, 260. — *amicitiæ*, V, 321. — *dat varios retro*, X, 104. — *generis*, XV, 442. — *duros solvit*, XXXV, 186. — *subisti*, XCV, 16. — *nexu soluto*, II, 5. — *avulso*, XV, 140. — *celleri*, XVII, 320. — *regali*, XXII, 355. — *pio revinxit*, XXIV, 153. — *brachia livescant*, XXXI, 131. — *nexibus solutis*, V, 413.

Nidor penetrans, XX, 451.

Nidum fragilem, XXXVI, 144. — *relinquunt carmina*, XLIII, 7. — *nidos implumes*, VI, 5. — *avium scrutantur*, XXXI, 14.

Nigra majestate verendus Pluto, XXXIII, 79. — *nigro splendore*, XXXV, 92. — *nigris venenis*, I, 188. — *nigros currus illuminat fraxinus*, XXXV, 227. — *nigras*

rubigine falces, XXII, 194.

Nigrantia Nili, XLIV, 100. — nigrantia antra, I, 42. — corpora, CI, 109. — *Æthiopum regna*, XLVII, 16. — nigrantibus jugis Caucasii, XXVI, 59. — spatii Erebi, XXXIII, 279.

Nigrescunt vestes, XXXVI, 72.

Nihil illa, XXXVI, 250.

Nihilumne paternæ mentis inest? XXXV, 253.

Niliacus cortex, XXXI, 123.

— *Niliacis* velis, XV, 59.

Nilotica ripa, VIII, 574.

Nilus nascens, I, 38. — *Tanaisque*, VIII, 44. — sit ubique vester, VIII, 388. — dissidet, XV, 158. — metas intulit, XV, 456. — lene fluit, XVII, 232. — devius, XVIII, 14. — fallax, XIX, 39. — irriget, XXVI, 57. — rubuit Busiride, XXXIV, 43. — flentem attollens gurgite vultum, XXXIX, 57. — fontibus ignotis procurrit, etc. XLVII, 10. — Nili nascentis litora secreta, V, 444. — fontes arcanos, VII, 207. — septem cornua, X, 51.

fontem querere, XXI, 179. — ad litora, XXII, 416. — nigrantis septena ostia, XLIV, 100. — Nilum dabunt hiemes, I, 169. — æstivum bibat, III, 185. — dedere, XV, 52. — tenet, XV, 113. — mentitus Gir, XXI, 253. — Pharium, XXVIII, 86. — tueri, XXXI, 73. — retinent ripæ, XLVII, 28. — ad Nilum, XLIV, 72. — Nilo extremo, X, 223; XVIII, 316. — cum tepido, XV, 476. — remenso, XL, 13. — nostro cognite, XLIII, 3. — redundant aquæ, XLVII, 7. — natura refert, XLVII, 31. — secundo, XCIII, 1.

Nimbo purpureo, X, 298. —

velata, XVII, 118. — sanguineo, XVIII, 4. — infesto, XX, 161. — nimbi densi, I, 45. — rotantes facem, I, 207. — laedere timent, X, 53. — nimborum nota, VIII, 425. — tuba, XXXVII, 60. — nimbis gravibus, VII, 44. — nullis succincta *Ceramina*, XXI, 174. — discretis, XXXV, 100. — hiulcis, XXXV, 230. — cinctam, XXXVI, 1. — nimbos pulveris extollere, V, 176. — egit Sol, VIII, 181. — ruentes, XVII, 210. — equitum, XXI, 353. — indigenas vomit, XXXIII, 161. — medios transcurrere, XLIV, 39.

Nimius pro successu, XXVI, 118. — nimio ævo, XXIV, 306. — nimium amorem, VII, 51. — dilecte deo, VII, 96. — fideles, XXII, 55. — conjuravere sorores, XXXVI, 199. — fortunatus, XLIV, 7. — miraberis, LXXXIV, 3. — nimis laudes, I, 30.

Nioben rigidam, XX, 405.

Niphates arduus, XXXVI, 263.

— *Niphaten* liquere Parthi, VII, 72. — *Niphate* rupto, XVIII, 16.

Nisus docti conamina, XLV, 34. — nisi certo, XVII, 294; XXXVI, 362.

Nitet virtus, XVII, 2. — *jaris* imago, XXVIII, 7. — nitent lumina, I, 214. — vicina, VIII, 178. — niteat castor, XCII, 2.

— nitebat *Cynthia*, XV, 227. — nitebant tecta, XXXIII, 235.

Nitidis sensibus, XVII, 193.

Nitor præsagus cuncta obibat, VIII, 183. — procul augetur, X, 238. — igneus oris, XXI, 45. — par nivibus, XXIV, 289. — nitoris parvi, XXII, 288.

Nititur ad fructum, XXII, 129. — contis, XXVI, 484. — nitantur retro, XVII, 103. — niti vir-

tute decet, non sanguine, VIII, 220. — toto robore, XXVI, 274. — nixus contra, XXII, 68.

Nivali glacie, XXXIII, 70. — nivalem Boreæ domum vestigare, XXXVI, 323.

Nive Alpina, XVII, 307. — Argæa, LXX, 6. — nives canæ, I, 270. — per Odrysiæ, IV, 18. — Armenias, V, 29. — potare, VII, 49. — Alpina, VII, 99. — altæ stridunt, XX, 106. — fatigat, XXIV, 308. — per altæ, XXVI, 326. — profundæ multos hæusere, XXVI, 344. — ac lilia candor superat, XXXI, 126. — gelidas excusit, XXXIV, 20. — Argææ, LXXIII, 5. — nivibus unde rigor, XVII, 110. — profundum Athon, XXI, 126. — intactis, XXIV, 289. — solutis, XXVI, 168. — servare, XXXIII, 165. — sub nivibus somni, XXVI, 360.

Nivæ columnæ, III, 162. — niveam matrem, X, 242. — niveos exserta lacertos, I, 87. — cæstus pandite, I, 248. — niveas cohortes, VIII, 568.

Nobilis claro ortu, XX, 80. — nobile quid gessit? XVIII, 336. — nobilior lustru, I, 275. — nobiliore cervice juveni gaudet fames, XXXIX, 31.

Nobilitant singula partitum quemque, XXI, 31.

Nobilitas supplex, V, 444. — posset te sola tueri, VIII, 218. — omnia, VIII, 577. — exordia pandit laudibus, XXVIII, 34. — Mavortia, XXXIII, 71. — exultat avitis spoliis armisque, *ibid.* — vulgata locorum, XXXVI, 121. — nobilitate renata virent, I, 16.

Noctivago labori, XXXVI, 331. — noctivagos per axes, I, 243.

Nocturna silentia, XXXVI,

404. — nocturnæ telæ, XXIX, 32. — nocturnis sacris, III, 155. — equis, XXVII, 6.

Nocuisse deos non fas est, XXXVI, 28. — tropicis, XXXVI, 354. — nocendi prodigus, XVII, 226. — formæ, XXXVII, 20. — mens ignara, XXXIX, 3. — jus non habuere, XLIV, 110. — nocendo tentare, XXVII, 105. — nocenti nihil tutum, VIII, 100. — nocentes florere, III, 13. — damnet, XXIV, 111. — damnatura, XXXV, 302.

Nodavit comas, III, 119. — nodantur vestes, XXXV, 40.

Nodosum robur, CI, 112.

Nodus qui sublevat ensem, I, 89. — nodi gratia, XXII, 156. — nodo facili collectæ, V, 109. — nullo constricta licentia, X, 78. — latet rosa, X, 249. — alterno, XVII, 86. — dependet amictus, LXXXVIII, 1. — in nodum colligit unguis, XXXIII, 18. — colligit ulnas, L, 17. — nodis nullis hæsit victoria, XV, 10. — rigentibus, XX, 166. — positis, XXXIII, 46. — subitis fixus, XXXVII, 96. — arcanis trahitur, XLVIII, 37. — nodos jubarum, XXXV, 212. — arundineos transt, XLVI, 21.

Nomen (consulum) addere cursibus (solis), I, 10. — gentis, III, 233. — in tutum ventura tempora, VIII, 620. — beatum, X, 9. — adorabunt, X, 278. — probantes, XV, 422. — celebrate, XVII, 280. — mariti, XVIII, 57. — exhorruit, XVIII, 318. — herile, XVIII, 478. — turpem morum, XX, 127. — subit, XX, 207. — cient, XX, 514. — mariti sumeret, XXI, 6. — Libyæ regendæ transtulerat, XXI, 272. — regale,

XXII, 80. — celebrant plausibus, XXII, 174. — pagina nescit, XXII, 245. — lacrymabile, XXII, 261. — funestum, XXII, 300. — ducet ad cælum, XXII, 405. — consulis annus præterdit, XXII, 474. — ad sidera tollunt, XXIV, 196. — rutilum, XXIV, 348. — abolere, XXVI, 99. — sanctum, XXVI, 304. — dulce, *ibid.* — in suum transire cogunt, XXVI, 335. — Romanum, XXVI, 382. — meritum, XXVI, 636. — Italia, XXVIII, 319. — tribuere cunctis, XXVIII, 409. — dulce patris, XXXIII, 36. — præbuit, XXXV, 58. — dulce tibi, XXXVI, 100. — iterare sororis, XXXVI, 211. — supplicii subisti, XCV, 16. — in nomen adoptans, XXVIII, 418. — nominis Romani umbra, VIII, 59. — heres successi, X, 39. — horror, XV, 384. — arcum, XXVIII, 370. — auctor urbi, XXVIII, 517. — magni, XXXVI, 344. — umbra tui, XL, 46. — umbra manet veteris, XCII, 1. — nomine fraterno signatum, I, 266. — vano exutum regem, -V, 475. — posito, VIII, 155. — ablato, XIX, 13. — quemque compellas, XXII, 153. — communi, XXIV, 151. — ignoto, XXVI, 357. — sub legum, XXVI, 516. — geminato, XXVIII, 17. — vero, XXVIII, 603. — magno superbit, XXVIII, 660. — merito signatas, XLVI, 2. — in triplici, XCVIII, 28. — nomina parturit annis, I, 204. — turpia, XVII, 267. — quis possit tanta sequi? XVIII, 60. — libris tradita, XVIII, 491. — ingentia, XXI, 203. — *Norica* rura, XXVI, 365. — *Norma* boni, XVII, 96. — *Nota* nimborum, VIII, 425.

— *Ditis*, XXXIII, 284. — *notæ* maculosæ, XXXIII, 183. — *memores*, XLIX, 6. — *judicis* tela, LXXIV, 14. — *notam* anni pepulisse, XXII, 281. — *miram* futuri, XXVI, 253. — *notis* cæruleis infecta, I, 215. — *pennarum*, XV, 478. — *notas sanguineas*, IV, 10. — *civiles* abolete, XV, 430. — *confundit*, XVII, 134. — *in fronte*, XVIII, 120. — *communes*, VIII, 206. — *regales*, XVIII, 486.

Notat autumnum pomis, LII, 12. — *notatis* mente cauta, XV, 472. — *notant* longe futura, XX, 494. — *ominibus* ventura, XXII, 216. — *notavi* versiculos, LXXIV, 9. — *notantur* fetus, I, 96. — *notatas* ferro figuras, XXVI, 417.

Notus clypeo, X, 311. — *conjuges* pulchra, XV, 169. — *nota* si forent, III, 217. — *major* Roma, XXVIII, 530. — *notos* pedes lambit, I, 189. — *notissima* tecta, III, 137.

Notus collegerat imbres, VIII, 173. — *Noti* deserta, XXI, 179. — *flabris*, XXVI, 205. — *convexa*, XXVIII, 177. — *fines*, XXXVI, 323. — *Notum* calcare, V, 244. — *ereptum*, XV, 459. — *Noto* calefacta hiems, I, 271. — *stimulante*, VII, 140. — *ducta* Libye, XV, 64. — *leni*, XXXII, 8. — *diffusa* casariem, XXXV, 248. — *liquefacta* glacies, LVII, 6. — *Notis* talibus nunquam spiravere animæ, XXXIII, 240. — *Notos* sulcavit arundo, XXXI, 144. — *celeris* prosciade, XXXIII, 92.

Novales mollire, XVII, 177. — *Elysias*, XVIII, 454. — *fetas* Martis, XXVI, 25. — *remis* aonucere, XLVII, 40.

Novat cote falces, XXII, 194.

Noverca leonem armabat, CI, 76. — novercæ spretræ fraude, XXVI, 440. — diræ mores, XXXVI, 40. — materies datur, CI, 26. — novercam tantam meruisse, CI, 56. — novercis ignota gramina, XV, 173.

Novercales stimulos canebat, XXXIV, 29.

Novit parcere hiems, LXI, 4. — noverit omnia Phoebus, XXIV, 42. — nosse recusem quam sanctum socieri nomen, XXVI, 303. — nec aurigam licuit, XXXVI, 237. — negant, XXXVI, 293.

Novitas audere suadebat, VIII, 76. — turbida, XXI, 149.

Novo veniente, XXII, 42. — nova moliri, VIII, 78. — diligit, XVIII, 360. — prædari cupiens, XXVI, 502. — per rura, CI, 4.

Nox genuit, III, 30. — cœperat humanos alto sopire labores gremio, V, 325. — pronuba, VIII, 644; XXXV, 363. — jugalis, X, 46. — metuenda maritis, XV, 168. — tenebris cæca represit iter, XXVI, 354. — erat, XXVIII, 453. — humida invexerat otia bigis, XXXIII, 274. — stellantes picta sinus, XXXV, 363. — oculorum infecerat ignes, XXXVI, 87. — fœda polum rapit, XXXVI, 235. — sua prosequitur currum, XXXVI, 243. — afflata rotis cornucis pallescit, XLIV, 6. — noctis opacæ fundamenta, V, 526. — equos humentes, XV, 213. — dispendia, XVII, 120. — ambitus, XVIII, 92. — castæ otia, XXIX, 220. — arbiter, XXXIII, 55. — primordia, XXXIII, 112. — auroræque duces, XXXV, 46. — nocti futuræ, X, 207. — noctem fœda-

verit imbri, XXVIII, 538. — ducere ludo, XXXI, 97. — æternam rarescere, XXXV, 331. — jugalem, XL, 29. — exigis sub astris, CI, 73. — imbriferam ducentibus Hædis, LXXIV, 3. — nocte sub cæca, XV, 221. — sub hiberna exit, XXVI, 325. — sub silenti, XXVII, 11. — tua contentus abi, XXXV, 221. — qualis venis, XXXVI, 437. — refusa, XCVIII, 24. — noctes vigiles producere, VII, 48. — cruentas, XV, 85. — multæ præsagia canunt, XV, 355. — impendere castris discat, XV, 450. — quas vigilat Veneri, *ibid.* — tantas oblivias premunt, XVIII, 70. — timorem ingeminant, XXXVI, 69. — noctibus crebris, XXVI, 234.

Noxæ parvæ strepitu, XXII, 40. — conscia, XXXV, 258.

Noxia pectora, XCVIII, 19.

Nuba parvis redimitus sagittis, XXI, 254.

Nubas licebit, XVIII, 223. — nupsit duci, XXIX, 187. — nuptum dari, XXXIII, 215. — nubente tali puella, XXXI, 94. — nupta Nereis, I, 202. — nuptam petit, XXXI, 143.

Nubes Stygiæ, III, 62. — signavit tramite liquido, V, 163. — scindere, VIII, 201. — quid trahat imbriferas, XVII, 109. — fugaces, XXVI, 48. — bellica ingrueret, XXIX, 196. — mœstissima caput asperat, XXXIII, 81. — unde tonent, XLVIII, 7. — nubem in atram cogitur æther, XXVI, 379. — pulveris ambigam, XXVI, 455. — nube sub ignota rapiet vetustas, I, 33. — hiulca dat signum, I, 206. — soporis, XXI, 309. — una pares effecerat, XXVI, 41. — picea

foedat diem, XXXIII, 162. — sua densus (lacus), XLIX, 31. — sine nube ferax, XLVII, 5. — nubibus repulsis exiit Thrace, VIII, 179. — late ruptis, XX, 168. — æquata templa, XXIV, 68. — mediis ibant, XXIV, 294; XXVIII, 46. — intactum Olympum, XXVI, 180. — imbres colligit, XXXV, 309. — tenetur Cynthia, XLIV, 38.

Nubiferas Alpes, XXIV, 307.

Nubigenis prostratis, XXXV, 44. — nubigenas bifformes equis natura aptavit, III, 329.

Nubila clarescunt, I, 102. — dissolvit Phœbus, VIII, 175. — pulsata recedunt, X, 185. — solis radiis detersa removit aer, XXVIII, 540. — pervia signant, XXXIII, 180. — tenebris condentia cælum, XLVII, 2. — ad nubila rumpit quæstus, XXXV, 249. — per nubila sidere excusso, XXII, 272. — vecti amores, XXXI, 111.

Nubilis ætas, XXI, 69. — aulam votis erexerat, XXIX, 159.

Nudat penetralia mentis Jupiter, XXXIII, 213. — nudavit olor stagna, XXXI, 110. — nudari pruinis, V, 102. — nudatus quoties, XVIII, 35. — nudata ferro Mænala, VIII, 469. — litora fluctu XXVIII, 498. — nudato limite præsidii, XXVI, 427.

Nudo sub axe, XX, 413. — nudum solum, XX, 298. — durando in undis, CI, 68. — nuda latus, I, 87. — nudæ humeros et brachia, XXIV, 243. — nudam Lacedæmona, XVII, 156.

Numa sit gravior, III, 114. — placido moderante, VIII, 493. — Numæ sacris, XXIV, 167. — delubra, XXVI, 101.

Numen amicum, I, 126. —

confessa Meroe, VII, 20. — emeritum, VII, 107. — hoc dedit, VII, 136. — refulsit, X, 240. — præsens, XV, 308; XLIX, 70. — miseris proprium, XV, 405. — terra perdidit, XVII, 123. — implacabile, XXII, 109. — optatum venantibus, XXIV, 254. — Istri juraverat, XXVI, 81. — tantum, XXIX, 38. — profundis et superis commune, XXXIII, 90. — inde timorque loco, XXXVI, 353. — dignus credi, CI, 11. — creasse, CI, 45. — habebit latex, LV, 4. — numinis instar barbarici, XXI, 230. — secreti quantum populo addit, XXVIII, 611. — tanti frena, LXXIII, 2. — sub numine probet mores, XXIX, 28. — pro numine colerent, XXII, 179. — numine blando spirantem, X, 124. — reverso, XVII, 123. — placido, XXIII, 428. — tanto, XXIV, 58. — vicino, XXVIII, 365. — magno templa sonant, CI, 2. — recto, CI, 53. — flammæ, LXIX, 1. — viso, XCV, 7. — numina nulla putat, vel nescia nostri, III, 18. — necdum satiata romanis ruinis, V, 206. — lubrica, V, 441. — faveant cœptis, VII, 353. — in vulgus proferre, VIII, 570. — nec cætera desunt, X, 77. — constituunt, XVII, 83. — importuna, XXII, 110. — sedem non destituunt, XXVI, 408. — plaudebant, XXVII, 75. — rustica, XXVIII, 201; XXXI, 18. — precatus, VIII, 328. — cupiant ornari sertis, XXXV, 87. — Lethes, XXXV, 219. — nova rebus adde, XXXV, 371. — pelagi conclamat, XXXVI, 4. — sic fatis volvimur, XXXVI, 410. — coeuntia, XXXVII, 51. — Juno-

nis, XL, 26. — juvenum, L, 28. numinibus suis, I, 184. — votisve vacas, XXIX, 224.

Numerat dies, V, 137. — numerem prisca, XVIII, 475. — numerabat avi facta, VII, 52. — numerare nomen, XXII, 245. — numerasse reliquias, XXVIII, 158. — numeratur quantus nocte Bootes, VIII, 186. — numerantur avi per fasces, I, 15. — stagna Timavi, VII, 120. — numeretur consule proles, XVII, 339.

Numerosa parens, XXXVI, 414. — falce, XL, 41. — numerosis ripis, XXXIX, 58.

Numerus indicat, XVII, 129. — decrescere castris, XXVIII, 251. — numeri damnum, XXXIII, 126. — numero languet pietas, XV, 443. — crescente, XXI, 304. — si non fallor, XXVI, 488. — pro tanto, XXXVII, 59. — lustrorum victus, XLIV, 31. — numerum Augusti relinquo, VIII, 642. — tuorum respicias, XX, 220. — rectorum augeat, XX, 590. — mensus qui congruus esset, XXVI, 402. — numeros dividit astris, XXII, 434. — regnorum tractat, XXXI, 86.

Numidas Gildonis erunt, XV, 93. — campi, XXI, 257. — in Numidas pulsus, XV, 409. — post Numidas, XXIV, 35.

Nummis tot eat, XVIII, 303. — paucis promittere, LXXV, 3.

Nuntia sui facies, XXXVI, 81.

Nuntiat cometes ventos, hostes, XXXIII, 234.

Nuntius velox advolat urbem, I, 174. — ipse sui, VIII, 101. — amor matri, X, 48. — creber recurrit, XX, 324. — funestior, XX, 475. — mendax in luxum resolvit, XXVI, 367. — jam

astra tenebat, XXXIII, 117.

Nuptiali vere, XII, 1.

Nurus veniet, VIII, 647. — omnibus arvis et toto dotanda mari, *ibid.* — Divorum superbæ, X, 13. — vinctas, V, 64. — orbatas, XV, 185. — iratas, XIX, 28. — Romanas, XXVI, 84. — curas, XXVIII, 298. — mirari, XXVIII, 564. — nurum produxit, VII, 156. — sacram, X, 287. — longinquam, XVIII, 270. — circum stipantur Amores, XXII, 356. — aggreditur Cytheres, XXXI, 124. — poscit, XXXIII, 137. — insignem, XXXV, 312. — propriam, XL, 20.

Nutat ratas, XV, 220. — provincia, XVIII, 209. — insula, XXXVI, 235. — pinus, XLIV, 32. — syllaba, LXXXIX, 3. — nutant sævum cristato vertice, V, 355. — dubiæ urbes, XXXIII, 157. — nutabat caput de cuspide, V, 435. — nutaret conscius Atlas, VII, 108. — nutavit Bosphorus, XX, 28. — nutaverit animus, XV, 281. — nutassent agmina, XXVI, 595. — nutantem Petrum unda quatit, XCIX, 13. — nutante fide, XIX, 23.

Nutrit ignem pectoris, III, 182. — quidquid inane, XVIII, 357. — incendia, XXXIII, 163. — nutrit artes, XXXVI, 32. — nutrire paludes, XXXV, 296. — nutrierat furias, XXVIII, 106. — nutrire flatus, XX, 433.

Nutritor miles, VIII, 503. — Bosphorus, XXVIII, 81. — nemoris Orontes, XXXVI, 373. — nutritorem puellæ, XVIII, 104.

Nutrix bellua, I, 97. — belli discordia, III, 30. — aula, VII, 11. — Aurora tibi, VIII, 130. — invisâ, XX, 370. — fidissima,

XXII, 113. — mortalis, XXIX, 86. — sedula, XXXVI, 171. — contremuit, XXXVI, 192. — anxia, LXIX, 3. — nutricem anum, XXVIII, 566.

Nutum exspectent, XL, 35. — nutu movere cohortes, VIII, 87. — meo stringitur, XV, 371.

Nycteus armenti Stygii gloria, XXXIII, 183.

Nymphæ præcepta secutæ, I, 163. — hos pariunt, X, 74. — — redimitæ tempora, XXII, 345. — fluminæ, XXIX, 78. — attornitæ, XXIX, 175. — lugebant, XXXIV, 3. — *Mæonis*, XXXV, 68. — auro madidæ, *ibid.* — dif-fugiunt, XXXV, 204. — famulæ, XXXVI, 230. — placidæ exclamant, XXXVII, 120. — *Latonæ* struxere torum, *ibid.* — *Nympha-rum* exercitus, XXIV, 258. — cœtus, XXXV, 76. — *Nymphis* commendat urnam, I, 213. — *Musisque*, XLIX, 7. — *Nymphas* redde choris, XXVIII, 159. — morantes increpat, XXXVI, 4. — inter priscas Oceani, XXXVI, 172.

Nysa choros in te transferret, VIII, 604.

Nysæo palmite, XX, 171.

O.

Obducere lucem tenebris, etc. XXXIII, 115. — obducti vapores, XXXVI, 398.

Oberrat timor, V, 93. — insidiator, XXII, 120. — *Astur*, XXIX, 75. — temperies plagas, XXXIII, 261.

Objicis pro Objicis; vid. in Objicio et n. ad VIII, 365.

Obirem fidem, XXVIII, 447.

— obiens truncos, XXXVI, 361.

Objectare procellis vitam qui

parat (mercator), XXXVI, 365.

Objectu scopuli, III, 271.

Objice abrupto, V, 23. — ponti, XV, 11. — victa, XX, 34. — Pindi, XXVI, 184. — fluvii, XXVIII, 484. — prodidit axem, XXIX, 168. — clypei, XXXV, 225. — objicibus opertis discurrens ventus, XXXIII, 171.

Objicis annos, VIII, 365. — te omnibus unum, XXI, 301. — angues, CI, 37. — objicit ante pedes, XXVI, 613. — objicit postes, XXXIII, 74. — objeceris humeros, III, 274. — objecta custodia Getis, XXXI, 89. — objecti fraudibus anni, XXXVI, 116.

Oblaticium aurum, XXIX, * 76.

Oblectamina sparsa virgineo ludo, XXXVI, 162.

Oblimat copia mentes humanas, XXXVI, 29.

Obliquante carina, XXI, 289.

Oblitus sui, IV, 19. — civem, VIII, 111. — oblita sui mens, XVIII, 229. — gens Triones, XXVI, 169. — parentis, XXXV, 4. — oblité scelerum Eumenides, XXXV, 343.

Oblivia condunt mentem, I, 166. — premunt, XVIII, 70. — ægra spumant soporatis linguis, XXXIII, 281. — tantane te nostri tenere? XXXVI, 99.

Obmutuit unda, XXXI, 108.

— Acheron, XXXIII, 87.

Obnititur iræ, XXI, 290. —

obnixia impellit, XXXVI, 378.

Obnoxia meritis virtus, XXVIII,

387. — nullis fatis, XXXVII,

54. — tractu sequi, XLVI, 3.

Obnubit convexa, XLIV, 78.

Obriguit visis, XXXVI, 111.

— obriguere gelu, XXVI, 343.

— obriguisse fauces, L, 32.

Obruit simul ira virum, simul

mœror, V, 197. — obruta morbo, XX, 11. — paupertate virtus, XXII, 121.

Obscenum facinus, XX, 119. — obscenam latebram, XXVI, 306. — obscenior senex, XVIII, 302. — ore mentem, XIX, 31.

Obscurat veteres manus, XXIV, 233. — anhelitus rutilos axes, XXXV, 192.

Obscurior sedes, XXXVI, 121. Obsedere latus Pelori, XXXVI, 255. — obsederat urbem fames, XXI, 279. — obsessi principis, XXVI, 561. — obsessam fervore plagam, XXXIII, 258. — obsesos solveret, XXI, 115.

Obsequeris pronus ad omne, XXII, 68.

Obsequium pium regebat, XXI, 83. — omne Tonantis, XXVIII, 350. — militis præberet, XXVIII, 554. — obsequio militis, XXX, 8. — obsequiis sacris, XVIII, 147. — moderere ducem, XXII, 73. — omnibus, XXIV, 189. — meis cesserit natura, XXVI, 526. — diversis certant, LXXII, 12.

Obside indicto, XVIII, 381. — fati, XXVI, 318. — obsidibus natis, XXI, 212.

Obsideret urbes, XXIV, 142. — obsidere me minabatur calcato vallo, XXVIII, 446.

Obsidio nos premat, V, 160. — longa, VIII, 333. — obsidione subacti, XIX, 17. — solutus, XXII, 191.

Obsitus ævo, XVIII, 170.

Obstat gradus ætatisve pudor, XXIX, 200. — obstant Alpes, XXII, 411. — obstitit ætas et pudor, V, 428. — reverentia patris, XXXV, 235.

Obstreperit exercitus, XXXV, 127. — obstreperet pietas, XXI,

271. — laudes pars æmula, XXIV, 37. — obstrepuere avium voces, XVIII, 317.

Obstreptant lamenta choris, XXXV, 355.

Obstringit sua quemque salus, XXVIII, 609. — obstricta tuis præceptis, XXXVI, 204.

Obstrueret moras, XXI, 114. — obstruxit hiatum flammaram, XXXVI, 395.

Obstupuit visu, I, 234. — obstupere omen, XX, 285.

Obtectæ recessu tenebroso carceris, XXXVI, 82.

Obtendit planstra cæsis juvenis, V, 129.

Obtentu pallæ, XXXV, 26.

Obtestor per te, Roma, XVIII, 435. — pacem profundam rerum, XXXVI, 57.

Obtexitur aer jaculis, XXI, 258.

Obtrudere munus, XVIII, 41.

Obtruncat juvenes, XV, 395.

Obtundat gladios, XVII, 167.

— obtunditur acies, XXVIII, 52.

Obunco morsu, XV, 470.

Obvius ire calet, X, 287. — ire debueras, XV, 311. — rediens, XVIII, 257. — ire audet, XLIV, 79. — obvia vinci quid mirum? VIII, 484. — prosternas, XXII, 20. — urbs fatis, XXIV, 140. — prosternens, XXVIII, 468. — virtutibus invidiæ rabies, XXIX, 230. — majestas, XXXI, 80. — fulmina, XXXIII, 47.

Occasum pati, XXXVII, 12. — occasu quodcumque rubescit, XVII, 56. — primo, XXXVI, 325.

Occidens plaudat, XII, 37.

Occidua sub Pleiade, XXVI, 209. — occiduo ab orbe ducis, XXXIV, 38. — occiduum ignem, VII, 180. — occiduis tractibus, VIII, 73. — Gadibus, XV, 159.

- a plagis misit Jupiter, XVI, 14.
 Occultat metum, XXVI, 479.
 Occulto sœvire vetat, prodesse remittit, XXII, 37.
Per Occultum, XVII, 124. —
 occultum nihil esse sinit, VIII, 274. — occultis odiis, III, 257.
 Occupat vires, XXVI, 280.
 Occurrit exercitus, XX, 542.
 — natura, XXII, 442. — Mimas, XXXVII, 85. — occurrunt casibus dubiis, XX, 495. — occurrat tibi quid fecisse decebit, VIII, 268. — occurrere dolis celeri sensu, XXVIII, 237. — matri legum, XXVIII, 428.
 Occursant ubicunque velis, etc. XXI, 207.
Oceanus tuus te excipit, VII, 176. — cunabula fovit, VIII, 22. — generis procreator, XII, 34. — ambit, XVIII, 492. — lustrare valebit, XX, 23. — Cantaber, XXIX, 74. — Oceani aquis, III, 124. — æstu, V, 114. — monstrum, X, 161. — recessus Atlanteos, X, 280. — recursus tumidos, XVII, 108. — alumnus, XXI, 160. — æstum, XXII, 249. — stagnis, XXVI, 640. — lunaribus damnis, XXVIII, 499. — Nymphas, XXXVI, 172. — æquore summo, XLIV, 1. — Oceanum patrem reddentia, I, 216. — utrumque teneas, III, 197. — subdidit sceptris, VIII, 42. — interjacet, XXI, 215. — pervolat, XXII, 409. — Hispanum, XXIII, 8. — Britannum, XXVI, 203. — cingere cohortes, XXXI, 91. — sinuare, XXXIII, 268. — petit Arctos, XXXVII, 11. — Oceano rubro, XV, 455. — non stetit, XXIV, 148. — Britanno, XXIX, 41. — ab Oceano, XX, 248.
 Oculi jacentes, XV, 21. — temperiem servant, XVII, 218. — immunes nube soporis, XXI, 310. — dulce micant, XXXI, 41. — arcanum radiant jubar, XLIV, 17. — rubent, CI, 34. — oculorum ignes nox infecerat, XXXVI, 87. — oculis liventibus hæsit, III, 138. — totus adest, XXIV, 5. — attonitis metire, XXIV, 70. — profanis, XXVI, 102. — obliquis tuens, XXVI, 519. — humentibus, XXVIII, 266. — nostris subjectum, XXVIII, 439. — placitura tuis Roma, XXVIII, 529. — adversa tuentibus, XXXVII, 109. — rubet igneus ardor, XLV, 7. — ne præteriens hoc relinquant, L, 19. — oculos advertere, I, 196. — motibus aptet, XX, 362. — ad litora tendunt, XX, 515. — avertunt, XX, 520. — infecerat ira, XXVI, 585. — ad tecta retorsit, XXXIII, 192. — admittit in altum cernentes, XXXV, 115. — admisit, XLIX, 34. — ante oculos Hymenæus erat, XXXVI, 410.
Ocyor sagitta Æthon (Plutonis equus), XXXIII, 282.
 Odit victus, V, 116. — odere mox tamen, XV, 268. — propinqui, XXVIII, 315. — odisse palam invisos, XXII, 34.
 Odium terrore moves, X, 330. — hic, non pœna fuit, XV, 402. — explet, XXVI, 609. — juvabat, C, 8. — odio pacis furentes, XXI, 244. — odiis occultis, III, 257. — premor, V, 13. — nec locus est, V, 416. — Alpinis, XV, 295. — committere pios fratres, XVIII, 282. — cingeris, XIX, 34. — in pacatis urgerent, XX, 213. — alendis, XXII, 17. — positis, XXVI, 91. — civilibus, XXVI, 565. — subitis, XXXIX,

3. — gravibus augmenta ministras, CI, 27.

Odor gratus fundi, X, 240. — primus amoris, V, 290. — Indus productus, XLIV, 98. — manifestat, XLVII, 74. — odorem Parthenium, XXXV, 148. — odoribus veris fruitur, XIV, 7.

Odoratus longe blanditur Hydaspes, XXV, 82. — agger, XLIV, 59. — odorati busti, XXII, 420. — odoratæ vestis, XX, 335. — aræ, XXI, 58.

Odorum lumen, XXVIII, 324.

Odothæus dux, VIII, 626. — Odothæi regis, VIII, 632.

Odrysiū Hebrum, VII, 147. — Odrysiis oris, III, 175. — da caput, V, 425. — nil profuit, XXVI, 178. — Odrysios equos, XXXVII, 76. — Odrysiās nives, IV, 18.

Œbalia arva, I, 260.

Œbalis Tarenti, XVII, 158.

Œdipodes matrem duxisse cantatur, XVIII, 289. — Œdipoden junxere matri, III, 84.

Œnomai axem, XXIX, 168.

Œnotria vina fluens, XXII, 262. — merens, XXVI, 146.

Œnotria tellus, XXVI, 310.

Œtæum nemus, V, 181. — Œtæis jugis, IX, 8. — in silvis fulmina exercet, XXII, 29.

Œtes juga, VII, 114. — Œeten irrisam, XXVI, 182. — Æmonium rotat, XXXVII, 66.

Offendisse mora, XXI, 206. — offenso metu, XXXIII, 172. — igne, XLIX, 14.

Offensa nova obstat, XX, 595. — offensas respuere, XXII, 43.

Offert sese, XVIII, 365. — annum, XXVIII, 11. — jugulum, XXVIII, 257. — obtulit se Roma videndam, XXVIII, 531. — of-

ferre puerum favori Romano, XXVII, 75. — offertur favor, XXVIII, 607.

Officium patris eripit, XVIII, 51. — officii capax, XVIII, 79. — nil remisit, XXI, 284. — memor, XXII, 44. — officio fungitur, XVII, 368. — nec segnius paruit, XXII, 271. — conjugis, XXVIII, 100. — vatis, XXX, 8. — officiis patris, XIII, 6. — trepidantibus, XXVIII, 523.

Ogygias aquas, X, 133.

Olbia complectitur, XV, 519.

Oleæ felix tractus, XVII, 179.

Olei lacus, III, 384.

Oliva umbrosa, XXVI, 319. — pinguis fluctu et glauca coma, XL, 40. — olivæ glaucæ, XX, 271. — olivas pingues, XXII, 464.

Olor falsus, I, 238. — nigrantibus alis, XVIII, 349. — diffugiens, XXXI, 110.

Oloriferi Padi, XL, 12.

Olybrius, I, 243. — nostros fastidit ignes, XLI, 17. — Olybrii laudes, I, 30.

Olympi stellantis, VII, 33. — axis, X, 300. — rapidi limen, XV, 18. — flagrantis, XV, 148. — vertex, XVII, 206. — summa tenes, XV, 140. — Zonas, XXIV, 135. — præsidium, XXVIII, 351. — stellantis dominam, XL, 21. — Olympo pulso, V, 182. — patrio, VIII, 230. — frondoso, IX, 21. — uno tegi, XVII, 79. — æquatus, XXVII, 23. — signavit, XXVIII, 170. — gelido, XXXV, 183. — ex alto, XXXVI, 18. — toto bacchatur, XXXVI, 269. — Olympum nubibus intactum, XXVI, 180. — si temnis, XXVI, 511. — petit, XXVIII, 101. — pruinosa, XXXV, 257.

Omen quid, XXIX, * 102.

Omen primum, V, 96. — latura, XVIII, 125. — infaustum, XIX, 11. — tot cladibus constitit, XX, 36. — obstupere, XX, 285. — agnovere, XX, 476. — Eois erat, XXII, 293. — neglexerit, XXVI, 239. — inoffensum, XXVIII, 14. — non defuit omen, XXXIII, 265. — omine occulto fallitur, V, 335. — hoc, XVIII, 22. — omina prospera tonuerunt nimbi, I, 208. — tua illustrant flammæ cælestes, VIII, 196. — solemnia, VIII, 612. — conveniant dicto, XV, 467. — stant, XX, 8. — properant, XX, 40. — victrici concepta solo, *ibid.* — non audet tam magna fateri, XXIX, 94. — fœdere sancit, XXXV, 364. — portant quid veri, XXXVI, 132. — omnibus ventura notant, XXII, 216.

Omne quod pons a colle recedit, XXVIII, 543. — omnia fert secum, XLV, 41. — omnibus unum crimen fuerit, XXII, 311.

Omnigenis formis, XXXVII, 51.

Onerat aures baccis, XXVIII, 528. — ramos, XXXVI, 348. — onerant donis, X, 165. — onerabat gemmis, LXXII, 10. — oneraverat alvum, XX, 389. — onerare toga, XVIII, 301.

Onus beatum matris, I, 145. — nefandum, V, 455. — sidereum, VIII, 570. — tantum te turbavit, XVII, 206. — diversum, XVIII, 208. — fatorum toleremus, XXVI, 271. — detrectat, XXXIII, 155. — ingrati non subiturus, XLII, 12. — commendat flammæ, XLIV, 94. — Alcmenam tendebat, CI, 22. — damnosum, XLVI, 23. — tantum suspendit, XLVIII, 34. — maternum, L, 36. — optatum, LIV, 6. — gelidum versat, LXI,

2. — oneri venturo, VII, 108. — serica, XX, 337. — creduntur opes, XXVI, 225. — ne vobis esset, XXXVI, 289. — nunquam cessura virorum, XLIX, 47. — metuens, L, 14.

Opacat pinus, XXXIII, 201.

Opacus gurgis, XLIX, 41. — humor, LIX, 3. — opaci lateris, XXXV, 340.

Operitur fons, LX, 2. — operis objicibus, XXXIII, 171. — operata effossi soli, VIII, 332.

Opes damnavit tenebris, I, 43. — congestæ cumulantur, III, 193. — invadunt, V, 30. — quascunque paravit, V, 157. — non dominantur, VII, 187. — clausit margine cæli, VIII, 43. — refixas, VIII, 498. — cumularet, XV, 90. — sacræ, XVII, 38. — spretas, XVII, 214. — direptas, XVIII, 168; XIX, 49. — empturas plausum, XX, 86. — absentum condonat, XXII, 147. — hauserat, XXVI, 86. — oneri creduntur, XXVI, 225. — bello quæsit, XXVI, 401. — contemptas proculcat, XXVI, 607. — elapsas quærit, XXVII, 8. — captæ, XXVIII, 282. — oris, XL, 6. — multifidas dispergit, XLIX, 59. — raras inter habetur, LXII, 4. — refundit, LXXV, 10. — attrivit, LXXVI, 7. — opum magnarum non parcus, XXIV, 223. — opibus barbaricis, X, 226. — angustis, XV, 106. — fluens, XXII, 128. — direptis, XXVIII, 131. — avaris, XXXIII, 21. — spretis, L, 29.

Ophion exutus, XXXVI, 348.

Opifex tauri, XVIII, 163. — timor, XXVIII, 533. — ipse, XCVIII, 9.

Opima rettulit tibi, VIII, 632.

— Gildonis, XV, 343. — *fuman-
tia* Enceladi, XXXVI, 350. —
opimis recolitur dapibus, I, 262.
— egregis ornabere, XXXIX, 54.

Opis externæ, XVII, 4. —
opem Hunnorum laturus, III, 321.
— sentiat, XXIV, 268. — *divi-
nam* tribuistis, XXVI, 433. —
fucati sermonis, XXVIII, 593. —
citharæ implorat, XXXIV, 6. —
non quærit externam, XLV, 41.
— ope sanctorum, LXXVII, 5.

Opis optatum numen venantibus,
XXIV, 254. — comes eat, XXIV,
277. — frena tenet, XXIV, 292.

Oppeterem fama majore omni-
bus perustis, XXVIII, 294.

Oppida per Romana, I, 163.
— plena, III, 195. — *sublimibus*
muris, VII, 121. — *debellata ma-
ritis*, XX, 199. — *clausa pandere*,
XXII, 193. — *facta metallo ferre*,
XXIV, 23. — *anteirent currus*,
XXVIII, 377. — *prona verti*,
XXXV, 153. — *immunia leti*,
XXXV, 358.

Opponit mari, XXXIII, 146.

Opportuna situ insula, XV, 510.

Opprimet violentia fati, XXVI,
383. — *oppressa vox*, I, 235. —
lex, III, 57. — *oppressus aquis*,
XXXIII, 176.

Opprobrii fides, XXII, 295. —
opprobrio felicior exstat, XVIII,
57. — *opprobria turpia linguæ*,
XXVI, 522.

Optabile magis, VIII, 431.

Optat adventum, I, 241. —
optant centenas voces, XXII, 185.
— *optare dedisset*, XXVIII, 82.
— *optantur flamina*, XXIV, 57.
— *optatus ades*, XV, 231. —
optata jubes, I, 164. — *optatior*
votis victoria, XXI, 369.

Opulenta victrix linguæ foro
undare (cœpit), XVII, 21.

Opus picturatum metallis, VIII,
591. — *lenonis acutum*, XVIII,
78. — *inexpertum*, XVIII, 166.
— *inceptum peragetur*, XX, 397.
— *flagrat*, XX, 450. — *Minervam*
spirat, XXII, 341. — *peractum*,
XXVI, 133. — *dispositum tur-
basset*, XXVIII, 225. — *femineæ*
virtutis, XXIX, 12. — *constru-
xit*, XXXIII, 239. — *mirum con-
surgit*, XLVIII, 31. — *vomeris*
casus egit, XLIX, 26. — *vivum*,
LXVIII, 8. — *ipse sui*, XCVIII,
9. — *operi iratæ*, XX, 374.

Ora Austri silet, XXII, 286. —
oris Odrysiis, 3, 175. — *ab Bi-
stoniis*, VII, 111. — *ab Rhiphæis*,
XX, 151. — *ex omnibus lectos*,
XXII, 122. — *ab gelidis*, XXIV,
98. — *alii*, XXXVI, 121. — *oras*
per quascunque, I, 133. — *hian-
tes colligit*, V, 379. — *Cinyphias*,
XV, 9. — *per quantas*, XXXIII,
28. — *in Siculas*, XXXIII, 139.
— *possidet*, XLIV, 9. — *leves*,
XLIX, 49.

Oracula regis eloquio crevere
tuo, XVII, 35. — *referens ab ex-
tremo Nilo*, XVIII, 316. — *dede-
coris pellendi*, XXII, 299. —
fastus attollunt, XXVI, 551. —
pandit, XXVIII, 37.

Orbis æmulus, I, 24. — *fessi*,
V, 406. — *dubius*, VIII, 88. —
componitur, VIII, 299. — *spa-
tium vix præbuit*, VIII, 478. —
geminus, XV, 3. — *Eous*, XV,
430. — *mirari desinat*, XVIII,
7. — *carina*, XVIII, 426. — *de-
luditur*, XX, 94. — *se credidit*
eunuchis, XX, 224. — *conjugi*
cœperat, XX, 546. — *obtulit*,
XXI, 76. — *mutatus*, XXI, 150.
— *libratur*, XXIV, 10. — *discors*
odisque anceps civilibus, XXVI,
565. — *apex*, XXVII, 23. —

rektoribus, XXVIII, 39. — non creditur illinc posse regi, XXVIII, 410. — terruit, XXXV, 194. — aptissimus votis, CI, 55. — quantum volet efferat, CI, 60. — orbi ruenti lapsuroque, III, 274. — disce, quod quisque sibi, VIII, 228. — præsuit, XV, 96. — præfecisse, XXVIII, 586. — lectissimus sanguis, XXXI, 60. — timentes, XXXIII, 48. — inferno, XXXV, 361. — tandem clementior, XXXVI, 46. — lux redditur, XXXVI, 243. — orbem stabilem servant, II, 17. — pacatum traderet, VII, 110. — collectum hoc concilio, XVI, 19. — frenet moribus, XXII, 1. — sub fraternum, XXXV, 169. — in nostrum conjuret, XXXVII, 55. — fetibus ornaret, XXXVII, 124. — in alienum, XLIV, 74. — in nostrum, XLVII, 10. — sicum, LXI, 5. — clypei, LXXII, 1. — totum complectitur, XCV, 13. — in orbem torquentur, XXVIII, 636. — orbe everso, V, 19. — in medio totius telluris, VIII, 270. — reciso, XX, 585. — corusco, XXII, 276. — in alio, XXIV, 149. — toto sublimior, XXVIII, 277. — ex toto, XXIX, 65. — penitus remoto, XXIX, 85. — ab occiduo, XXXIV, 38. — in ignifluo, CI, 127. — conspicuo, XLIX, 12. — suo, LII, 14. — patalo, LV, 2. — medio, V, 310; LVIII, 4. — in fragili, LXVIII, 4. — ab Hesperio, LXXI, 4. — in orbe quidquid perit, XXXIII, 22. — choros ducis, XXXIV, 52. — orbes dividit ordine, X, 104. — lassos extenderat, X, 181. — varios effingat, XVII, 326. — solitos passurus, XIX, 3. — in multifidos crinis illi sinuatur, XXXV,

15. — alii sunt orbes, XXXV, 283.

Orbita Solis, V, 155. — flavescit aristis, XXXIII, 187. — fumida, XXXV, 162. — omnis fletu perit, XXXVI, 442.

Orcades maduerunt, VIII, 32.

Orci janitor, III, 294.

Ordiri virum, XXII, 75. — orsus sic, XXXVI, 18.

Ordo agminis, XV, 440. — illustrior, XVIII, 149. — priscus, XXVI, 39. — ordinis nostri consors, XXX, 4. — ex ordine refert, XXVIII, 589. — in ordine rexit gentes, I, 57. — ordine nullo mobilitas, III, 331. — rupto, VIII, 62; XXI, 149. — justo dividit, X, 105. — ab Socratico, XVII, 87. — fati servato, XVII, 338. — rerum mutato, XVIII, 498. — pandit, XX, 235. — nullo, XX, 421. — prisco, XXI, 327. — longo, XXIV, 328. — docto, XXVIII, 633. — hoc fata fluant, XXXVI, 65. — longo post, XXXVI, 230. — perenni, XCVIII, 26. — ordinibus variis, XV, 477; XXIV, 49.

Orestem fidem, XLI, 18.

Orestes pœnas exegit, XXVIII, 113. — placavit furias, XXXIX, 14. — Orestem desereret Pylades, I, 107.

Orgia Bacchi, VIII, 604. — fixa metu, XX, 286. — Bacchus transtulit, XXIV, 169.

Oriens traditus servatusque, VIII, 70. — plaudat, XII, 37. — vastabitur, XVIII, 17. — discors, XVIII, 396. — squalebit, XX, 566. — conjuratus, XXI, 277. — Orientis opes, VI, 30. — prætumidi, XXIV, 81. — Oriente relicto, XX, 131; XXVIII, 92. — subacto, XXI, 8.

Origo surgit, VIII, 129. —

prima mali, XX, 539. — quæ major, quam regalis erit? XXIX, 36. — non parva tibi mandatur, XXXI, 58. — præbetur per cinerem, XLIV, 102. — originis suæ quantum dederit, XXVI, 600.

Orion debilis, I, 28. — succinctus, VII, 171. — totus descendat, XV, 498. — nubilus, XXI, 287. — horruit, XXXV, 191. — *Oriona* gladio tremendum subterluit, XXVIII, 178.

Oritur proles, XXXV, 370. — orta finibus exiguis, XXIV, 138.

Ornamenta mitia pacis dabat, LXXII, 6.

Ornat ora, XXVIII, 524. — ornet tua limina, XXIV, 213. — avis cristas, XXVIII, 576. — te signifer, XXXIII, 101. — ornent annum studii, XXIV, 264. — ornaret fetibus orbem, XXXVII, 124. — ornatur propriis donis, XVII, 263.

Ornatus pulchros elegit, X, 12. — aptat collo, X, 282. — Tyrios, XVIII, 422. — pares, XXII, 94. — ornatum formæ reddit, XXXI, 101. — ornatu retorto, I, 86. — novo gravior, VIII, 585. — conjugis, XVIII, 200.

Orni concussæ, II, 7. — orno humili, XXXVI, 142. — ornos pertrahit, IX, 17. — steriles frondere, XXXVI, 73. — annosas, XXXIX, 40. — tremendus fundebat, CI, 107.

Orantem sequitur clamor, III, 116. — refovit, XXVIII, 426.

Orontes ditat, VII, 70. — famæ contemptor, XVIII, 434. — infelix pallet, XX, 115. — lambit, XXXVI, 373. — *Orontem* imbellem proterit sonipes, V, 35. — potamus, XXIV, 158.

Orpheo pectine, XXII, 72. —

Orpheis modis, VII, 114. — vocibus, XXXIV, 24. — *Orpheos* cantus, XVII, 252. — libros, LXXIV, 11.

Orpheus Thracius, X, 234. — otia quum ageret, XXXIV, 1. — feras pacaverit, LI, 19. — *Orphei* Threicio placabilis, XL, 33. — *Orphea* quum sociarent lumina tædæ primæ, XL, 1.

Orphæus crudele micans (*Plutonis* equus), XXXIII, 282.

Ortus in refugos vertetur, I, 172. — in extremos vergentis, III, 323. — ad *Phœbi*, V, 104. — tuos lustravit, VII, 16. — primos quum detegis, VII, 178. — in solis transiret, XXI, 338. — in corporeos, XXXIII, 62. — puniceos detexerit, XXXIII, 220. — in ortum festinus, XLIV, 58. — quo ortu, III, 24. — hoc nobilis nasceris, VIII, 121. — emisso, VIII, 389. — uno sanguinis materni, X, 30. — a primo fluminis, XXI, 198. — ab roseo *Phœbi*, XXVI, 244. — felici, XXVIII, 16. — tardo vix editus, CI, 14. — quocunque emitteris, XLIX, 79.

Os sacrum miraris in auro, XXIV, 11. — longius, XLV, 5. — oris mutati tempestas, XVII, 220. — dedecus, XVIII, 120. — celsi nitor, XXI, 45. — fœdati gloria, XXVI, 587. — recursu, XXXI, 37. — superbi honos, XXXVI, 89. — spiritus, XXXVI, 151. — sub luce tui, XL, 49. — opes, XLI, 6. — ab ore venit fulmen, CI, 122. — in ore geris Romam, XXVI, 506. — multus frater erat, XXXV, 27. — redditur parens, L, 24. — ore inchoat, I, 235. — diro lacessit, III, 356. — polluto bibit, IV, 8. — gelato

stetit, V, 131. — natanti, V, 509. — recto, VI, 6. — hoc, X, 263; XX, 75. — dilecto, XIX, 57. — puro, XXII, 101. — sub generi, XXII, 184. — rubenti, XXII, 327. — ferens patrem, XXII, 348. — trepido, L, 10; XXII, 357. — reducto, XXII, 430. — sublimi, XXVI, 124. — in Herculeo, XXVI, 378. — digno sonet, XXVIII, 493. — pudor calet, XXVIII, 565. — gemino, XXVIII, 641. — celso talia tonat, XXXIII, 84. — fero, XXXIV, 32. — ab placito, XXXIV, 52. — profundo, XXXVI, 268. — ab revelato, XXXVII, 88. — immenso, XLIX, 28. — novo, LIV, 10. — tuto recitet, LXXIV, 20. merito, LXXV, 6. — ora resonent vocibus centenis, I, 55. — ridenti lanugine vestiat ætas, I, 70. — mollia lambentes, III, 96. — (equorum) poscentia cursum, V, 354. — dentibus crescere sensit, VII, 79. — fulgentia, XVII, 132. — crinibus protegis, XX, 119. — celebrant auratis figuris, XXII, 175. — pulverulenta, XXIV, 245. — nostra dicavit, XXV, 8. — sub Augusti, XXVI, 259. — in novem consurgens Timavus, XXVIII, 198. — saucia, XXVIII, 322. — conspecta refer, XXVIII, 423. — Padi, XXVIII, 495. — puellæ ornat, XXVIII, 523. — fixa draconum, XXVIII, 567. — movet Camœnis, XXIX, 15. — neglecta, XXXI, 6. — præscia, XXXIII, 266. — Gorgonos revelat, XXXV, 205. — madescent imbribus, XXXVI, 311. — in scopuli flagrantis, XXXVI, 392. — fatiscunt vulneribus, XXXVI, 425. — cingit honos igneus, IV, 17. — horrentia sonant, CI, 55.

— tot populis pervolat, XLIX, 10.

Osculum quod flenti tuleris, plus sapit, XIV, 13. — in oscula declinat cristas, XLVIII, 50. — per oscula virus infundit, XX, 188. — oscula dulcia nati delibat, VIII, 370. — conjugis emit, X, 58. — in matris suspensus, X, 116. — furtiva carpent, XI, 24. — figere, XX, 67. — carperet, XXI, 120. — figit collibus, XXII, 196. — blanda cruentatis affigunt dextris, XXVI, 619. — libabat, XXIX, 99. — inserta galeæ, XXXIX, 217. — mariti raperes, *ibid.* — mille sonent, XXXI, 131. — figit telæ, XXXVI, 159. — irrita figit aquis, LXI, 6. — ad oscula se submisit, V, 443. — te porrexerat patri, VIII, 168. — intendit turres ad oscula, XXXIII, 211.

Osius vid. *Hosius*.

Ossa immania resonent, XXI, 137. — collecta, XXII, 416. — quam densa rogis cumulaverit, XXVI, 513. — geminæ gentis permisceat, XXVI, 643. — tremor vibrat, XXXVI, 152. — immania serpentum, XXXVI, 341. — ossibus nudis, XVIII, 122.

Ossa nivalis, V, 182. — resonat, IX, 22. — prœnior, XXXIV, 20. — glacialis, XXXV, 257. — tollitur, XXXVII, 68. — *Ossæ* Pelion involvite, VIII, 108. — glaciali Pelion imponam, XX, 12. — *Ossam* obliquam projecit in latus, XXVI, 76.

Ossæus vertex, XXXV, 183.

Ostendit vultum, XXVI, 358.

Ostenta mentes horrificant, XXVI, 249.

Ostentant se quisque deæ (Amores), XXXI, 112.

Ostia per quinque, VIII, 631. — septena Nili, XLIV, 100.

Ostro puniceo discriminat pectus, I, 90. — corusco infecta, I, 264. — Sidonio velari, V, 450. — in Tyrio, VII, 15. — in patrio adolescens, VIII, 125. — junxit lapides, VIII, 599. — hoc fulta Venns, X, 151. — Tyrio fusus, XV, 327. — fundit aquas, XXXIII, 253. — Sidonio tinxerit, XXXIII, 273. — et auro, LXXII, 8. — in ostro natus Honoriades, X, 340.

Ostrogothis colitur, XX, 153.

Othrys resonat, IX, 22.

Otia te juvant, III, 140. — succedant, IV, 13. — marcida luxu, VII, 41. — Galli limitis, VIII, 459. — apponit Musis, XVII, 66. — fecunda, XVII, 115. — ferri nocuerunt, XX, 121. — ignava, XX, 477. — blanda, XXI, 93. — vendere, XXI, 210. — rebus inasperata dabant, XXVI, 361. — naufraga somni, XXIX, 145. — per dulcia noctis, XXIX, 221. — prætulit regno, XXXI, 76. — languida nox invexerat, XXXIII, 275. — ageret, XXXIV, 1. — nervus agit, XXXV, 32. — Saturnia, XXXVI, 21.

Otus nititur, XXVI, 74.

Ova hiulca rapit, VI, 4.

Ovanti fratri, XXVIII, 553.

— ovantem animum, XXII, 68.

— vidimus, XXVIII, 155. —

ovantes equos, XXXV, 306.

Oves miseras, XX, 400. — pacscere, XXXVI, 355.

Ovili purpureo, XXVIII, 73.

P.

Pabula precor, XV, 34. — mutant, XVIII, 248. — communia, XXXVI, 43. — ventosa Tethyos libat Phoenix, XLIV, 15. — no-

vit ferro magnæ, XLVIII, 17.

Pacator Rheni, XXIV, 13.

Pacet muneribus montes, XXIV, 284. — pacaverit æstus animi, VIII, 226. — Orpheus feras, LI, 19. — pacatur Rhenus, XXXI, 91. — dolor, XCIX, 100. — pacari æquora, XL, 60. — pacato fulgure, XXXV, 147. — pacanda precibus, XXXI, 134.

Pachyni caput, XXXIII, 146.

— Pachyno veniant æquora prærupta, XV, 142.

Pacifero pede, XXXIV, 10.

Pacificare aures, IV, 20.

Pacificis moribus, XXIV, 154. — pacificas fulminis alas torsisset, XXXV, 229.

Pacisci membra, XVIII, 228.

— requiem mercede, XXI, 211.

— pactus hic villa Asiam regit, XVIII, 199.

Pacta movet, XXVIII, 205.

Pactolus dives, I, 54. — flueret eunucho, XVIII, 214. — inhorruit, XX, 172. — Pactoli rubentis stagna, III, 103. — aurifero fonte, XXIV, 61.

Padus admoduletur, XII, 14.

— belli arbiter, XXVIII, 212.

— Padi ora, XXVIII, 495. —

oloriferi, XL, 12. — Pado re-

menso, XXVIII, 303. — remigat

alaum, XXXV, 178. — Padum

ligat, XVII, 200. — translapsa,

XVIII, 376. — galeis victricibus

hausi, XXVI, 532.

Padusæ raucæ stagna olor nudavit, XXXI, 109.

Pæan, II, 11. — Pæana suum

implorat, XXXVII, 125. —

Pæane recepto, XXVI, 598.

Pæonium draconem, XXIV,

173. — Pæoniæ cursæ, XXVI, 121.

— undæ, XLIX, 67. — Pæonias herbas, XX, 12.

Pæstana per jugera, X, 247.
Pagina refert, I, 197. — agnoscit mores, XVII, 255. — meminit, XVIII, 232. — nescit nomen, XXII, 244. — profana, XXII, 302. — Musarum loquitur reges, XXIX, 162.

Palæmon exsul, VIII, 465. — frenat Delphina, X, 156.

Palæmoniis coronis, XVII, 288.

Palæstræ Amphionis, VIII, 532. — *palæstras* liquidas, XVII, 287. — *Herculeas*, XXIX, 171.

Palam sit, XV, 431.

Palatino Senatu, VIII, 11. — monte, XXII, 228. — monti, XXVIII, 35. — a colle, XXVIII, 543. — *Palatinis* collibus *Idam* mutasti, XV, 118.

Palatia traxere, XVIII, 145. — clausa, XX, 92. — *nativa*, XXVIII, 8. — cunctis nomen tribuere, XXVIII, 409.

Palato tradunt, XX, 329.

Palla velat humeros, I, 224. — tegit humeros, XXVIII, 166. — *pallæ* fulgentis, XXXV, 16.

Palladia arundine innexus comes, XXVIII, 378.

Palladii amor, XXXI, 64. — *Palladium* resonabat omnis ager, XXXI, 25.

Pallanteus apex, XXVIII, 644. — *Pallanteo* recessu, XXII, 405.

Pallantis jugulum, XXI, 97. — *Pallanta* furentem, XXXVII, 95.

Pallas addit se comitem Veneri, XXXIII, 228. — potuit videri, XXXV, 39. — Gorgonos ora revelat, XXXV, 206. — *Palladis* ægida, XXIV, 210. — *Pallada* pertentas, XVIII, 272. — hinc, hinc *Phœben*, XXXVI, 209. — in *Pallada* tendit manus, XXXVII, 110. — *Pallade* tetrica non vultum deterior, XXII, 275.

Pallas unde dicta? XXXV, * 24.

Palleneus atrox, XXXVII, 109.

Pallescit lacus, XXXV, 114. — nox, XLIV, 6. — *pallescunt* gaudia, XXII, 344. — *stellæ* subito, XXXVII, 9. — *pallescat* barbarus, VIII, 359. — *pallescere* Gangen, VII, 203. — *solem*, XLVIII, 3.

Pallet Orontes, XX, 115. — dives, XXII, 120. — rubor gelu, XXXVI, 88. — *pallent* rectores, XXIV, 100. — *pallebant* flumina, XXIX, 176. — *palluit* Eurys, XVIII, 504. — *Hermus*, XXIV, 228. — *Atlas*, XXXV, 191. — tremor, L, 12. — *pallere* ligustra, XXXVI, 240. — *pallentis* Bessi, XVII, 41. — *pallentem* *Phœben*, XVII, 131. — *anlam*, XX, 462. — *pallente* populo, XVII, 299. — *pallentes* herbis *thalami*, I, 212. — *pallentia* ad castra vocat manes, XXXIII, 41.

Pallia prætentat, XV, 438.

Pallidus hospite magno stat, XXVI, 356. — *Astur*, XXIX, 75. — omnia laudo, LXXIV, 17. — *pallida* simulacra, III, 128. — *pallidior* solibus ora, XVIII, 261.

Pallor gratus amantum, X, 81. — comitatur, XXVIII, 322. — *pallore* infectæ genæ, V, 131.

Palma tanti furoris, XV, 238. — *viridi* gaudens, XXIV, 205. — *palmae* ad mutus nutant fœdera, X, 66. — *palmam* rapturus, XVII, 283.

Palmis exiguis, CI, 57. — *palmas* humano geminas de corpore, XXVI, 254. — tremantes tendere, XXXVI, 109.

Palmitis Etrusci, XXVI, 504. — flexus, XXXI, 16. — *palmitis* hostili, VIII, 610. — *opaco*, X, 217. — *lento*, XIV, 20. — *Nysso*,

XX, 171. — largo, XXII, 263. — sub palmite colles mille lateant, XL, 39.

Palpitat bellua, XX, 431.

Paludatæ aulæ, XXVIII, 596.

Palus tremebat, III, 291. — pigra calcatur, VIII, 346. — vicina, XX, 438. — teneret Thes-saliam, XXXV, 180. — paludis horrendæ stagna, XXXIII, 112. — paludem Lernæam, III, 290. — paludes Cimmerias, XVIII, 249. — Germanorum, XXIV, 304. — quod nutrivere, XXXV, 296. — Pelusiacas, XLIV, 97. — paludibus latis, VIII, 452. — Libycis, XX, 255. — ora juncta, XXI, 199.

Palustri vado, XXXV, 59.

Pamphylus rapi, XX, 465.

Pampinus circumflua, XXIV, 367. — opæa crispatur, XXXI, 5. — induit ulmos, XXXV, 111.

Pana Lycæum, XXVIII, 200.

Panchaia ramos dabit, VII, 211. — spirat, XXXV, 81.

Panchaia cinnama, X, 94.

Pandionæ res, VIII, 508. —

Pandionias phalanges, XV, 406. — arces, XXXV, 19.

Pandit gemitus, XX, 193. — rumoribus aurem, XXII, 48. — materiem virtutibus, XXIV, 107. — viam, XXVI, 341. — oracula, XXVIII, 37. — iter ense, XXVIII, 478. — exordia, XXIX, 34. — alas, XXXIII, 97. — panderet arces astrorum, VII, 107. — pande patriamque genusque, XXXI, 53. — vias terrarum, XL, 59. — pandite cœtus, I, 249. — vati, III, 23. — litus, III, 123. — Heliconæ, IV, 1. — carmina, XVIII, 11. — penetralia, XXXIII, 25. — pandere fata, XIX, 37. — se portæ videbantur,

XXVI, 215. — panditur herba, III, 211. — mihi magnum æquor, XXI, 22. — penetrabile, XXII, 445. — lacus, XXXV, 113; XLIX, 28. — panduntur jam sæpe futura, XV, 355.

Pangæa ilicibus caligantia, III, 337. — renident, VIII, 179. — subsidunt rotis, XX, 105. — scinditis juvenis, XXI, 134.

Pangæa juga, XXXVII, 67.

Pepigi mihi letum, XXVIII, 305. — quam pepigit jungere dif-fert, X, 22. — dispendia famæ, XXVIII, 452.

Panes quinque, XCIX, 7.

Pannoniæ plaga, V, 45.

Pannonius obsidione solutus, XXII, 192.

Pantagiam saxa rotantem concelebrant, XXXV, 58.

Paphi diva, XXXV, 155.

Paphiæ puellæ, XIX, 65. — Paphias arenas, X, 148. — sedes, X, 254.

Par donis armisque manus, XXIV, 234. — quis par conatus adire, V, 308. — parem se jactare, I, 20. — vult nullum esse, V, 153. — miratur, XXII, 167. — pares clypeis et mole, III, 351. — morte, VIII, 81. — paribus triumphis, I, 139.

Paralyticus graditur, XCIX, 17.

Parætonio litore, XV, 160.

Paratu regifico splendere, V, 340. — Tartareo, XV, 180. — Martis graviore, XXI, 336.

Parcæ non jus habere nocendi, XLIV, 109. — prohibent, XV, 121. — neverunt, XX, 461. — vetuere minas, XXXIII, 48. — quarum sub jure tenentur omnia, XXXIII, 51. — seriem fatorum pollice ducunt, *ibid.* — ferratis evolvunt sæcula pensis, *ibid.* — sic

voluere, XXXV, 6. — in te dara legunt stamina, XLIV, 109. — Parcarum fila, III, 157. — colos severas, XLIX, 87. — lege, XCI, 1. — Parcas famulas accipe cum Lethæo gurgite, XXXV, 305.

Parcis Eliassæ, XXIX, 148. — pépercit nostris, XXI, 346. — Sirius violis, XXXI, 119. — hostibus, XXXIX, 20. — parcite oculis nostris, V, 521. — ne membris nostris, XXXVII, 29. — parcere pœnæ, XVIII, 185. — fingit, XXVIII, 301. — novit, LXI, 4. — parcendi rabies, III, 237. — parcendo secatur, XXVI, 122. — parcitur senectæ, XXXVI, 354.

Parcus pœnæ, VIII, 114. — nostri cruoris, XXII, 29. — diligeris, XXII, 147. — opum, XXIV, 223. — sui tumor, XLV, 29. — parci in se vel pignora parentis, XXVIII, 555. — parcum Jovem, XXXVI, 36.

Pardi fulminei, XVII, 302. — pardos virides, XXIV, 345.

Parens veneranda, I, 177; XXVI, 52. — pietate, X, 41. — lætare, X, 117. — unde progressa, X, 261. — armorum legumque, XXIV, 136. — felix, XXVIII, 101. — vestra, XXVIII, 362. — torva ambit, XXXIII, 128. — nostra Juno, XXXV, 367. — dira, XXXVI, 97. — sancta, XXXVI, 115. — numerosa, XXXVI, 414. — terra, XXXVII, 1. — redditur in ore, L, 24. — matris, XCVIII, 3. — parentis ætherii, V, 144. — divinæ, X, 230. — dura pietas, XXVIII, 554. — in pignora parci, *ibid.* — sceptri feri, XXIX, 130. — æmulæ, XXXI, 46. — fidæ, XXXV, 4. — miseræ adspectus, XXXVI, 193. — fallacis lingua, LXXV, 9. — pa-

renti gavisio, VII, 38. — ignosce, XX, 141. — piæ, XXVIII, 397. — parentem complexus, V, 2. — regni, XXII, 166. — vocat, XXIV, 51. — lætum repetis, XCV, 19. — parentes occisos jurare, III, 328. — planxere rogam, XXXV, 356. — fultos cervice, LV, 5. — parentibus purpureis, XXI, 80.

Parentans strage civili Augustus, XXVIII, 118.

Paalli sorte, CI, 63.

Par, artes, XXXVI, 32. — peperit annum, XXVIII, 653. — paritura suum auctorem, XCV, 10. — parta reponas, XXVI, 502.

Pariter fœdavimus Hebrum, pariter prostravimus alas, VII, 147. — diligimus pariterque timemus, X, 331.

Parma sonat grave, XXVIII, 628. — parmam removit, VIII, 12.

Parnassia ignarum deceas vatem, I, 71.

Parnassia chelys, XXVIII, 122. — templa, CI, 1.

Parnassus liber erat, II, 5. — fertur junxisse volatus, XVI, 15.

Paro transmittere, XV, 371. — paras prohibere mortem, V, 165. — parat ire, I, 77. — trabeas, I, 178. — convexa stellis, I, 242. — cruciatus, vincla, tenebras, III, 236. — paret fortuna, III, 143. — parant tecta epulis, I, 264. — cratera, XXXV, 344. — dexteras in bella, XXXVII, 7. — parabat domino, III, 189. — paratur ad bellum, III, 344. — scena, XXIX, 25. — parabatur concordia fati, XXIX, 85. — parari tela, enses, galeas, XXVI, 537. — parata morte, XXVIII, 451. — paratos animis, VIII, 488.

Parrhasius Ladon, XXI, 185.

— Parrhasii Lycæi, XXXV, 18.
— Parrhasios colonos, XXVI, 191.

Pars indicit, *pars* tuentur, III, 68 sq. — debilior facilisque capi, III, 317. — quota tui sint? V, 513. — nobilis arcu, *pars* longe jaculis, *pars* cominus horrida contis, VII, 136. — ne qua intacta foret, XXI, 248. — æmula, XXIV, 36. — nulla mei, XXVI, 309. — moritur ferro, *partes* perire videndo, XXXVII, 113. — humani generis, XCV, 12. — *parte* quum prima viresceret ævi, I, 63. — sui, XVII, 48; XXVI, 384. — pro regni, XXVIII, 83. — ab omni venit, XXVIII, 218. — pro feminea, XXIX, 228. — ima viget, XXXV, 23. — rebelli, XXXVII, 90. — *partem* invadere tentat, V, 160. — in *partem* dari regna, V, 315. — in novam, XV, 62. — timet, XX, 583. — *partes* animæ distribuit, VIII, 240. — tuas solabere, VIII, 342. — receptas suscipies, VIII, 391. — ad quaslibet, XV, 281. — inter geminas, XX, 540. — per tot discurrere, XXI, 310. — tumeant certamine, XXII, 95. — totum per orbem collectæ, XLVII, 32. — *partibus* locatis, V, 103. — illis affore, XX, 48. — Hesperis, XX, 123.

Parthenium nemus, XXI, 183. — odorem, XXXV, 148. — Partheniis lustris, XXXV, 241.

Partha supplex, X, 225. — exhorret casus, XV, 38. — corrumpit, XVIII, 416.

Parthica luxuries, XVIII, 342. — ad flumina, XXXI, 74. — tigris, XXXIII, 17. — cingula, XXXV, 94.

Parthus ductor, XLIV, 84. — Parthi jaculum, XXXV, 200. —

Partho refugo, VIII, 531. — Parthum raptorem, III, 227. — coactum, VII, 201. — Parthi liquere Niphaten, VII, 72. — triumphati, VIII, 317. — Parthorum solium, VIII, 214. — proceres, XXI, 55. — more, XLV, 21. — Parthis sagittas tendere certior, XI, 2. — mirantibus, XXI, 68. — Parthos petat, I, 80. — resides, XX, 476. — didicisse, XLV, 47.

Partitur avum communem, X, 31. — *partitum* nobilitant, XXI, 30.

Parturit annis nomina, I, 204. — æther sidera, X, 275. — mundos, XVII, 81. — *parturiens* lumina cæli, XXXVII, 124. — *parturiente* rogo, XLIV, 62.

Partus magnos quum proferrent, I, 146. — semiferos, XVIII, 1. — sacri, XXII, 342. — post primos, XXXIII, 124. — geminos tulisti, XXXVI, 308. — alios dederit, XXXVII, 56. — prohibet, XXIII. — conscia mater, XCVIII, 15. — *partum* futurum, XLIV, 44. — *partu* Apollineo, VIII, 133. — remoto, X, 42. — dissona semina, XX, 42. — arcano viscera compleri, XCV, 9.

Paruit jubenti, XV, 290. — nec segnius officio, XXII, 271. — imperiis, XXVI, 396. — parere sibi ipsum auctorem, VIII, 299. — clavo, XVIII, 425. — didicit, XX, 157. — jussis, XXVI, 277. — cælo, XXVI, 549. — juveni, XXIX, 201. — dicto negas, XXXIII, 113. — paretur dominis, XX, 480. — parebitur jussis, XV, 321.

Parva loquor, XXXV, 294. — non parva poposci, X, 34. — parvo honesto contentus, III, 201. — non posset ali, XV, 105. — cur (objicis angues) geminos? CI, 38.

— ex parvo plus superesse, XCIX, 8. — minor nec membris, nec honore, XXXV, 38. — alto colle, XLIX, 11. — minori annis et jure, XXIX, 197.

Pascis cornipedem, XXVIII, 183. — pascit Mæotica, I, 36. — commercia, XXII, 115. — volucrem sub pectore, XXXVII, 21. — pascat furem, XXXIX, 22. — pavit sanguine Manes, XXVIII, 116. — aves, XXVIII, 209. — pascere oves, XXXVI, 355. — pascitur intuitu, III, 165. — pascimur arbitrio Mauri, XV, 70. — pascuntur spes, XXIX, 9. — pasci pœnis vel sanguine, XXII, 14. — caligine, XXXV, 193. — pastæ gramina matres, XXIX, 191.

Pascua Cappadocum, V, 30. — includit tuto gyro, V, 126. — vindicat, VIII, 383. — respirant, XXIV, 343. — vallis, XXVI, 410. — Cocyti mandunt, XXXIII, 278. — ad nota jugales vertunt, XXXV, 319. — vastata, XXXVI, 168. — plena, XL, 38. — fumantia vernant, XLIX, 20. — læta Thessaliæ, LXXIII, 6.

Passus fictus, III, 136. — passu tacito, XXVIII, 509.

Pastor ligat canem, XVIII, 132. — victus, XX, 257. — ludat, XXIV, 282. — pallidus stat, XXVI, 357. — attonitus stabulo inani, XXXVI, 165. — armenta natantia cernit, XLVII, 42. — pastori luas, XXVI, 503. — pastore attonito, III, 386; XVIII, 3. — pastorum iras, XXXV, 213. — pastoribus Apenninigenis, XXVIII, 505.

Pastorali cantu, XXI, 182. — sub culmine, XXVI, 355. — pastorales catervæ, V, 254. — pastoralia antra, X, 114. — murmura

labris tentabat relegens, XXXI, 36.

Patefecit iram, III, 44. — patefacta furori Ausonia, XXVI, 292.

Pater summus, I, 207. — quantus in ore radiat! VIII, 518. — nunquam eris, XVIII, 224. — principis, XIX, 50. — Eridanus, XXVIII, 149. — senior, XXIX, 57. — prolesque sibi, XLIV, 24. — rerum, XLIX, 83. — æther, L, 35. — patris officium, XVIII, 51. — ætherii, XXII, 26. — caussa, XXVIII, 119. — dulce nomen, XXXIII, 36. — patri civem præponere, XVIII, 442. — propior, L, 22. — patrem torvum, VII, 24. — geras, VIII, 294. — te dicere si jam liceat, VIII, 651. — dignatur, XX, 69. — implorant, XX, 514. — altum gemuit, XXII, 63. — ore ferens, XXII, 348. — dominumque vocari, XXIV, 189. — Tibrin, XXVI, 578. — nati fugerent, XXIX, 136. — probabit Jovem, CI, 41. — præstarent, LIV, 12. — patre pio monstrante, XXVIII, 55. — cum lægavo, XXXVII, 118. — patres socios admittere, VIII, 581. — falsi, XVIII, 470. — consule digni, XX, 137. — prælia mundarent, XXI, 329. — milite florent, XXVI, 106. — Romanos, XXVI, 390; XXVIII, 551. — crinigeri sedere, XXVI, 481. — cum plebe, XXVIII, 332. — patribus iisdem, XV, 389. — solis, XVII, 289. — digna plebes, XX, 137. — liquidis, XXXVI, 16.

Pateram inclinat, XXI, 62. — pateras libare deis, I, 247.

Paternæ mentis, XXXV, 253.

Patescunt fores, VII, 169. — arcana ævi, XXII, 445.

Patet planities, V, 349. — no-

cie dieque, XVIII, 363. — patent convexa sereno, XXXV, 91. — pateant urbes, XX, 210. — homini furtum, XXXVI, 145. — colla jugo, LI, 6. — paterent elementa, XXI, 360. — patuit ingeniis campus, XVII, 262. — iter, XX, 40. — fama, XXVIII, 438. — stellatâ domus, XXXVI, 8. — patuere minæ certæ, XX, 2. — claustra, XXVI, 190. — patens eventu fides, XXVI, 553. — mons arte, XXVIII, 502. — patentibus arvis sese explicat Nilus, XLVII, 39.

Patiens animi, XVII, 211. — ditionis, XXVI, 581. — stagni, (silva), XXXVI, 369. — laborum, LI, 7. — mons ferri mutatur in artus, LXXXVII, 8.

Patientia instruit durum corpus, XXII, 105.

Patior dispendia sortis, XXXIII, 100. — pateris morbum, LXXXVI, 5. — patitur contagia, XLIV, 10. — mollire, I, 86. — vincula dissolvi, XXII, 41. — patimurne Sorores? XVII, 276. — nec nos patimur committere emptori, XV, 265. — patiuntur quietem, V, 7. — patiar sedens tot probra, XV, 375. — deponere, XVII, 184. — fugam, XXVI, 525. — patiari vinci, XXXI, 136. — si paterere viros, XX, 223. — patiari ligones, XXXIII, 195. — mariti tædas, XXXV, 279. — patiemur vivere gentes, III, 46. — pati Coros, I, 132. — pontem, III, 376. — frigora, VII, 44. — nihil recusat, VIII, 434. — vota non possent, XVIII, 172. — soles imbresve, XX, 411. — solem didicere, XXXV, 198. — occasum, XXXVII, 12. — alterius vires, XLIX, 78. — passus nulla con-

tagia privatæ sortis, VIII, 123. — jocos, XXVIII, 60. — risu mollescere, XXXV, 313. — mundi vestire figura, XCV, 5. — passæ nova jura, XXVI, 9. — passurus prodita regna, XXXVI, 63. — passura moras, XX, 292. — passuri enses, XV, 434.

Patrare bellum, XV, 274. — patratâ bellis, XXVIII, 127.

Patriæ conditor, XXXIX, 120. — dolores, XXIX, 155. — mandata vocantis, XXVIII, 430. — ruenti succurre, V, 95. — petenti, XV, 111. — ritus, XX, 204. — pro flammis, XX, 598. — consul, XXIV, 220. — captæ vindex tardior, XXVI, 434. — in luctum, XXVIII, 118. — studiis vocatus, XXVIII, 339. — patriam rimosam, V, 464. — vendit, XV, 267. — crexere, XVII, 149. — labentem, XX, 302. — genusque pande, XXXI, 52.

Patriam congeriem, XLIV, 92. — patriis consiliis, XV, 46. — in agris, LII, 1.

Patricius ventilat, XVIII, 109. — flectebat habenas, XIX, 2. — consul, XX, 561. — honos, XXV, 8. — patricii cœtus, XXVIII, 599. — patricio favori, XXIV, 50. — patricos habitus, VIII, 6. — patricias domos, XXVIII, 61.

Patruus te sublimis adoptat, XXIX, 105. — patruî æquorei, XXIX, 124. — curam, XXIX, 186. — patruo principe, XXIX, 39. — non cedunt, XXXV, 207.

Patulis campis, XXXVII, 72.

Paulus domitor Pellææ aulae, XXIV, 33. — Pauli triumphus, XXVI, 126. — per cineres, LXXVII, 1.

Pauper uterque fuit, LXXIV, 16. — esuriens, XC, 1.

Pauperies aspera victos domat, XXVI, 633. — pauperiem iniquam, XX, 209. — textit, XXXIX, 46. — diligo, XC, 2.

Paupertas hæc mihi opulentior, III, 204. — quantum sobria possit, VIII, 412. — me sæva domat, LXXXIX, 1. — paupertate obruta virtus, XXII, 122.

Pavet cuncta, XXXVI, 141.

Pavonum alis, XVIII, 109.

Pavor, tende nexus rotarum, III, 343. — quievit, XX, 233. — clausa sibi cuncta putat, XXVIII, 145. — pavoris vera, XX, 470. — pavorem faciant, CI, 48. — cum fratre pavore, XXII, 374. — artem confessis, XXIX, 206. — pavorebus succincta Fama, XXVI, 201.

Pax avibus, XVII, 121. — majora decet, XVII, 239. — a fonte Rheni profecta, XXI, 201. — alta, XXII, 287. — senectutem intulerat, XXVIII, 534. — animo tranquilla datur, XLVIII, 49. — pacis egregiæ custos, X, 333. — gremium, XV, 51. — supplicium, XV, 99. — in gremio, XX, 97. — senecta, XX, 278. — odio furentes, XXI, 245. — consilium, XXIV, 123. — leges, XXXIII, 63. — ornamenta, LXXII, 5. — paci Romanæ, XX, 477. — innocuos armorum largitur honores, XXVIII, 639. — Assyriæ, XXI, 51. — pacem regunt justitia, II, 18. — vexare, V, 10. — donat, VIII, 454. — latura polo tela, VIII, 535. — Romanam emeret, X, 225. — laturi gentibus, XV, 216. — implorantibus, XVIII, 378. — fœdat, XXI, 29. — conciliant, XXI, 59. — rogant, XXI, 212. — sidera non semper habent, XXVI, 62. — sancit, XXVI,

573. — speraret, XXVIII, 416. — profundam rerum, XXXVI, 56. — sub pace latet gravior Mars, XXVIII, 307. — pace in tranquilla, V, 103. — futura torquetur, V, 138. — tranquilla fruatur Stilicho, V, 159. — relata, XX, 400. — siccum ferrum feras, XXII, 16.

Peccat in orbe manus, XVIII, 196. — peccare fidem, XXII, 97. — peccasse videbor, XLII, 11.

Pectinis arte, VIII, 594. — unci moderator, XX, 382. — ingenio, XXXV, 41. — artes, XXXVI, 156. — pro pectine enses, XX, 456. — pectine nobiliore, IX, 18. — Mitylenæo, X, 235. — Orpheo, XXII, 172. — divino duxit, XXII, 333. — levi modulatus nervos, XXXIV, 15.

Pectunt colla, LXXXVIII, 2. — pectebat crines, XVIII, 106. — hydros, XX, 111.

Pectus album discriminat ostro, I, 90. — illidere pinu, XVIII, 279. — magnanimum, XXIV, 9. — divinum, XXVIII, 233. — angustat iaspide, XXVIII, 526. — ferratum, XXIX, 219. — inæcensum Veneri, XXXIII, 224. — ostendens, XXXVII, 92. — sequitur pars cætera, CI, 32. — per pectus distillant aquæ, I, 222. — pectoris commoti ignem, III, 181. — tumorem solvit, XLVIII, 48. — sub pectore æstuat, XXVI, 475. — in pectore concipit, XVIII, 359. — rubent sulci, XXXVI, 426. — pectore pressit anhelio, VII, 30. — æminudo, XI, 37. — angusto, XVII, 81. — uno, XVII, 91. — erecto, XVIII, 306. — tenero, XVIII, 423. — hoc sedes posuit dea, XXII, 13. — uno receptæ deæ, XXII, 102.

— animoso, XXII, 242. — sopito, XXVII, 2. — clemens Hon., XXVIII, 550. — anhelio, XXIX, 173. — exuto, XXXI, 7. — flagranti, XXXIII, 154. — de lasso, XXXV, 341. — pepulisti matrem, XXXVI, 104. — furioso, XXXVI, 262. — laniato, XXXVI, 405. — sub vivo, XXXVII, 21. — niveo tenet, LXIX, 3. — sub uno latuit, LCV, 13. — pectora fœda, III, 37. — merces non alligat, VIII, 501. — ter movit, X, 147. — spumantiæ, X, 180. — quæ sufficerent? X, 317. — intacta lucro, XVII, 214. — intrat Phœbus, XVIII, 327. — lymphata, XX, 46. — nulli culpæ pervia, XXVI, 131. — donis invicta vel armis, *ibid.* — firmavit inertia, XXVI, 315. — dabat bellis, XXVIII, 490. — tot, XXVIII, 626. — mirantia tundunt manus injussæ, XXXVI, 129. — Mavortia nectit, XLVIII, 33. — sustentet, LXXVII, 3. — mortalia, XCVIII, 14. — noxia solvis, XCVIII, 19.

Pecudis sagittiferæ, XLV, 48. — pecudes locutas, XVIII, 3. — non sævas, XXIV, 316. — pronas, LI, 20. — pecudum strages, XV, 359. — ritu, XX, 499. — ad ritus priscos, XXVIII, 152. — more, XXXVI, 43. — nulla, XL, 17. — timores, XCVIII, 16.

Pecus Neptuni, III, 279. — immensum, XX, 427. — invitant ad prata, XXVIII, 200. — infestare, XXXVI, 166. — pecorum in morem, XXVI, 44.

Pedes contemneret æquor, V, 123. — assistas pediti, VIII, 350. — cucurrit, XXXVI, 185. — pediti mistus, XXVI, 579. — pedites favere, XXIII, 13. — tot subito, XXVI, 474. — peditum

agmina, XV, 195. — magistros, XXIX, 198.

Pegaseis habenis, III, 263. — Pegaseas aquas, LV, 4.

Pegasus famulas præberet alas, VIII, 558.

Pegma mobile, XVII, 324.

Pelagus Icarium, XX, 265. — pelagi minas superare, XV, 370. — ludibrium, XXVIII, 140. — flagrantis, XLIX, 27. — pelago vagus exultat, XXXII, 11. — terrisque, XXXVI, 315.

Pelion taceat, I, 203. — reticet, V, 44. — Nereis illustre toris, VII, 116. — involvite Ossæ, VIII, 108. — quum surgeret in thalamum, IX, 1. — imponam Ossæ, XXI, 12. — vellere, XXVI, 74.

Pellæ mœnia credita, XVII, 28.

Pellæus qui domuit Porum, VIII, 375. — Pellææ aulæ, XXIV, 33. — Pellæo auro, XV, 269. — Pellæum juvenem, XXXIX, 16. — Pellæis ensibus, XVIII, 483.

Pellem lanigeri suis, X, 183. — pelle suspensa, XX, 258. — squamosa, XXI, 263. — pelles fulvas revocat, III, 79. — rigidæ, XXXVI, 343. — sub pellibus egit hiemes, XXI, 122. — pellibus fulvis hirtæ, LI, 18.

Pellicis usu, XVIII, 62. — superbæ, CI, 47. — pellice veteri reducta, XIX, 24. — extincta, XXXVI, 327.

Pellita juvenis, VIII, 466. — curia, XXVI, 481. — pellito iudice, V, 85.

Pellunt limine, XVIII, 40. — crimina, XXII, 100. — pepulisti pectore matrem, XXXVI, 104. — pepulit silvis, XXXVI, 285. — dolores, XXXIX, 49. — pepulisse notam, XXII, 281. —

211. — exiit, XXVIII, 341.
Pericula matura, V, 15. — *suprema*, XX, 596. — *secum junxisse*, XXVI, 318. — *nostra pulsare*, XXVIII, 465. — *quæ salva restant?* XXXIX, 26.
Perit lex mortis, XCIX, 12. — *ira*, I, 26. — *per tela cadaver sparsum*, V, 417. — *pars morbo*, *pars ense*, VIII, 467. — *quicquid in orbe*, XXXIII, 22. — *flamma Caci*, XXXIV, 43. — *labor ille*, XXXVI, 157. — *orbita fletu*, XXXVI, 442. — *hoc absente*, XLVIII, 20. — *pereunt ingentia brevibus fatis*, V, 49. — *fixis legibus*, XXII, 436. — *silvæ lacusque*, CI, 128. — *dum pereunt*, *meminere mali*, XX, 116. — *percant ritu quo viri*, XIX, 18. — *quod nunquam stellæ*, XXIV, 41. — *perirent melius mucrone*, XXVIII, 312. — *periere tyranni*, XXVIII, 398. — *partes videndo*, XXXVII, 113. — *te non pereunte*, XLIV, 103. — *peritura nunquam cohors*, XXXVII, 53. — *perituro fodere*, III, 223.
Perjuria nectit, III, 222. — *lasciva volant levibus pennis*, X, 83. — *venditat*, XXVI, 567. — *patris in prolem ruunt*, LXXV, 5.
Perjurum fuorem sensit nil prodesse, XXVIII, 207.
Perlegit figuras, XXVI, 418. — *toros, cubile*, XXXVI, 165.
Perlustrat Phlegethon gurgitibus anhelis, XXXIII, 24.
Permanat lator in herbas, XXXVI, 238.
Permensus iter, III, 176. — *iter Phœbi*, VII, 166.
Permessius fons, XXIX, 8.
Permisto funere, I, 112.
Permittis jasta petenti, XXII, 97. — *permittere Martem*, XXIX, 199. — *non permissa morari*, XVII, 328. — *permissi voti*, VIII, 618.
Permulcent cantu, XXXI, 106.
Permutas odiis favorem, XXIX, 3. — *permutat merces*, XXVII, 7. — *lymphas*, XCIX, 5. — *permutare valebit dies*, XX, 245.
Perpessus damna, I, 258.
Perpetui fasti, I, 279.
Perrumperet agmen (Stilicho), XXVIII, 460.
Persæ Magi, VIII, 145. — *Persarum proceres*, XXVIII, 70. — *gentile decus*, LXXIII, 13. — *Persas movit*, XX, 482.
Persephone nusquam, XXXVI, 244.
Perses tulit moderamina Medo, XXIV, 164. — *Persea debellatum*, XXI, 372. — *subjecit Macedo*, XXIV, 165.
Perseus Inachius perhibetur, III, 278, 280. — *cum Gorgone*, *ibid.*
Persida humilem, VII, 204. — *Persides hospite defixæ*, XXI, 57.
Persolvere dignas grates, I, 75.
Personat patriam, XX, 303. — *domus*, XXV, 4. — *aula prociis*, XXXIII, 133. — *personuit Roma*, XXVI, 451.
Perstrepat ædes, III, 213. — *Bætin*, XVII, 285. — *crebro ictu*, XX, 450.
Perstrinxit iter fulmineum, XXI, 200. — *perstringere cuncta nequeam*, XXVIII, 436. — *cursus*, LXXIII, 6.
Persulcata rugis, III, 136.
Persultat licentia, XXVI, 369.
Pertentat crimina, V, 477.
Pertulit non ultra loquentem, XXVI, 519. — *pertulimus timores*, XXVI, 206. — *pertulerim quæstus*, XXXVI, 46. — *pertulerat vires*, XXXIX, 47.

Perurit terram, CI, 123. —
— montes, CI, 129. — perusta
sole arando, I, 218. — perustis
verbis, III, 303. — omnibus,
XXVIII, 294.

Pervenere juvenis robur Aloidæ,
XXVI, 74.

Pervia Augusto, I, 107. — meliori
causæ, VIII, 110. — nulli culpæ
pectora, XXVI, 130. — nulli
saxa, XXXVI, 384.

Pervigil labor, XXVI, 361. —
— pervigili plausu, XXXV, 366.
— pervigiles tibiæ, XIV, 30.

Pervigilant vates, XIX, 40.

Pervolat rura, X, 292. —
Oceanum, XXII, 409. — ora tot
populis, XLIX, 10.

Pes: pedem trepidum sustentat,
XLIX, 48. — pede pacifero con-
tigit arva, XXXIV, 10. — unco,
XL, 16. — ante pedes objicit,
XXVI, 613. — canitiem fudere,
XXXIII, 49. — pedes notos lam-
bit, I, 190. — ungue crescere
sensit, VII, 78. — ante Jovis,
XXVII, 14. — volucres cervam
non eripuerit, XXXIV, 42. — ma-
nant in rorem, XXXVI, 252. —
quocunque (jubeunt), XXXVI,
432. — pedibus proterit arva,
XXXIII, 128. — sub tuis, XL,
36. — cum pedibus quæ tibi ratio?
LXXIX, 1.

Pestifer aer, XV, 514. — pesti-
feri Averni, XXXV, 348. — pe-
stiferas taxos, XXXVI, 386.

Pestis Stygia, III, 304. — in
pestem vertere, XXXVI, 257. —
peste marmorea ligat, XXXVII,
100. — pestes innumeræ, III, 29.

Petit me hic sudor, XX, 395.
— petas casta, XXII, 107. — pe-
tant exordia menses, I, 7. — pe-
terem more procorum, XL, 37.
— petitu digna, XVII, 242. —

petens majora cura, I, 65. — pe-
tenti justa, XXII, 97. — peti
mortis ambitione, XXIX, 166. —
petendus jaculis, XVIII, 506. —
petendum magno, XVII, 147.

Petitor certi vulneris arcus,
VIII, 528.

Petri per limina, LXXVII, 1.
— Petrum nutantem, XCIX, 13.

Petulans audacia, LXXIV, 7.

Puce corporibus premitur,
VIII, 630. — barbara nutrierat,
XXVIII, 105.

Phaethon devius, V, 211. —
intextus, XXVIII, 167. — exem-
plo terruit, XXVIII, 188. — ir-
rorat equos (succo), XXXVI,
403. — Phaethonta traherent,
VIII, 63.

Phaethontæ damna ruinæ, I,
268. — Phaethontis erroribus,
XLIV, 107. — Phaethontæ rui-
nas, VII, 124.

Phalanx una omnis submissa,
XXVIII, 631. — phalanges Pan-
dionias, XV, 406.

Phalaris, III, 253. — Phalarin
ferre, XV, 186.

Phalaræ turbantur, VIII, 549.
— auro renident, LXX, 3. — pha-
leras equestres moliri, LXXIII, 15.

Pharaonis equi, LXXVII, 8.

Phaetra aurata, X, 134. —
parva, XXVI, 494. — pharetræ
vipereæ, XXI, 263. — suspirant,
XXXI, 12. — pharetram suspende,
XIX, 59. — gestare, XXXV,
242. — pharetris clausis, XXIV,
269. — plenis, XXXI, 118. —
pharetras immanes, V, 80. — ve-
natrices, VIII, 161. — præten-
tare feris, VIII, 534. — ultrices,
LXIX, 5.

Phaetrata plebs, XXI, 55. —
phaetratarum comitum concilium,
XXIV, 242.

Pharius insomnis, LXXX, 2. — dormiat, LXXX, 4. — *Pharim* segetes, XXIX, 60. — telluris, XLIV, 73. — *Phario* scelere, XVIII, 482. — *Pharium* cubile, X, 50. — annum, XV, 57. — Nilum, XXVIII, 86. — *Pharios* modos, VIII, 575. — *Pharias* terras, XLVII, 1.

Pharos jacuit, XVIII, 218. — longe nota carinis, XXXIX, 57.

Pharsalia rura, X, 291.

Pharsalica praelia, XXVIII, 400.

Phasis asper (glacie), III, 376. — gelidus, XX, 575. — trans *Phasin* aguntur, XVIII, 245. — *Phasin* Armenii liquere, VII, 72.

Philippus tenuit oppida, XV, 268. — fusus, XXVI, 396. — *Philippi* prospera, VIII, 375. — *Philippo* bellante, XVII, 31. — *Philippum* debellatum, XXI, 372. — *Emathium*, XXVI, 388.

Phlegethon Cocytosque, V, 467. — fumantia torquens æquora, XXXIII, 24. — ingens assurgit, XXXV, 315. — devius, XLIX, 72. — *Phlegethontis* ad undam, XXXVI, 390. — *Phlegethonta* sonorum, III, 119.

Phlegethontæ ripæ, XXXIII, 88.

Phlegra tumultu sæviret, XXXV, 255. — infensor æther, XXXVI, 201. — *Phlegram* retexit Terra, XXXVII, 4.

Phlegræa praelia, XL, 27. — *Phlegræa* militiæ, XXVII, 20. — *Phlegræis* exuviis, XXXVI, 337.

Phæbe videtur non flectere segnem rotam, X, 15. — colitur, XVIII, 324. — jusserat, XXIV, 295. — atra ululata per urbes, XXVI, 233. — si clypeum, si ferret spicula, XXXV, 39. — *Phæben* variam, III, 9. — quæ linea damnet, XVII, 130. — pal-

lentem, *ibid.* — hinc, hinc Pallada, XXXVI, 209.

Phæbeus honos, XLIX, 4. — *Phæbeo* arcu, II, 1.

Phæbus multifidus, I, 56. — tela ferens, I, 188. — limite contentus medio, VIII, 286. — pectine tentavit lyram, IX, 17. — hæc intrat pectora, XVIII, 327. — constitit, XXII, 441. — omnia noverit, XXIV, 42. — adest, XXVIII, 29. — non deserit iter cæli, XXVIII, 412. — præstantior arcu, XXXIII, 134. — largitur Amyclas, *ibid.* — et astra, XXXIV, 48. — flectit equos, XXXVII, 10. — procul vidit, XLIV, 48. — quicquid anhelat, LXXXI, 1. — *Phæbi* labor quadrifidus, I, 268. — radios infecit, III, 219. — ad ortus, V, 104. — meatus novos, VII, 9. — iter permensus, VII, 166. — alio de cardine, XVIII, 397. — terrifici, XX, 46. — de limite, XXII, 302. — germana, XXIV, 334. — ab ortu, XXVI, 244. — genas et lumina, XXXV, 27. — crines, XXXVII, 39. — *Phæbo* novo, XII, 40. — deficiente, *ibid.* — occubuit Otus, XXVI, 75. — *Phæbum* canunt, II, 11. — totum spirant, XXXIII, 6. — quæ docuere (Nymphæ), XXXVII, 121. — *Phæbe*, te conjunge choro, CII, 2.

Phanices tribuere colorem, VIII, 601.

Phoenix unicus procedit, XXII, 417. — longævus, XL, 15.

Pholoe rubuit, XXXIV, 44.

Pholum rigidum, IX, 14.

Phorci canities, XXXVI, 11.

Phrixæus aries, XXII, 463.

Phrygiæ arvis, XX, 170. — pars, XX, 238. — casus, XX, 289. — tellus, XX, 296. —

obliti, XX, 351. — Phrygiam uri, XX, 274.

Phrygi Timavi, VII, 120. — Phrygia tellure, XXXVI, 114. — Phrygiæ matres, XXIX, 191. — Phrygio vertice, VIII, 194. — busto, XX, 530. — ab igne, L, 38. — Phrygiam in vocem, XX, 254. — Phrygiis cultris, VIII, 280. — in vallibus, XXXV, 267. — Phrygios leones, XV, 119; XXIV, 170; XXXVI, 424. — penates, XXXIII, 178. — Phrygiæ cædes, IX, 20. — matres, XX, 401. — urbes, XXXVI, 103.

Phryx ager, XX, 154. — Phryges gens appellata, XX, 244. — Phrygas tenuisse, XVIII, 205. — Phrygibus dat principium cuncta vetustas, XX, 252.

Phylaciden sequens, XXIX, 151.

Piacula conferre supplicio, V, 517. — dira fratris, XV, 390. — peregrina, XVIII, 431. — hæserè, XX, 9. — cantata, XXVIII, 330.

Piavit *Aeneas*, XXI, 97.

Picea nube, XXXIII, 161. — picei regni, XXXVI, 90. — piceo gurgite, III, 121.

Pictura nuntia formæ, X, 25.

Picturata seges, XLV, 12. — picturatum opus metallis, VIII, 590. — picturatas vestes, III, 208. — volucres, XL, 3. — picturatis columnis, X, 214. — picturatas cristas, XXVIII, 575.

Pictum tremere, XXII, 254.

Picto fracto, XVIII, 393. — moriente, XXVI, 418. — Pictorum sanguine, VIII, 32. — Pictos nec nomine falso, VII, 54.

Pierides, III, 24. — canant, XL, 61. — *Pieridum* columen, CI, 1.

Pierius labor, XXIX, 146. — *Pierio* serto, XXIX, 2. — *Pieriis*

pollent studiis, I, 150. — modis, IV, 20. — antris, VI, 15. — artibus, XXIII, 3. — fidibus egit, XXVIII, 123. — *Pierios* currus, XXI, 23.

Pietas tanta se ostendit, VII, 85. — suprema, X, 306. — a fratre recedat, XV, 240. — polluta, XV, 404. — languet numero, XV, 443. — assurgat, XVII, 168. — læta subit, XVIII, 384. — quamvis obstreperet, XXI, 271. — ignava, XXVI, 306. — sic credit, XXVIII, 434. — in te proclivior ibat, XXIX, 133. — nullane te flectit? XXXV, 253. — par *Cereri*, XXXVI, 173. — si quid intumuit, XXXVI, 296. — non potuit probari, L, 47. — pietatis amor, XL, 48. — pietate paterna, XV, 302. — nulla movetur, XVIII, 187. — trepida, XXI, 117. — moderare parentem, XXII, 73. — remittat errorem, XXIV, 110. — certavit, XXVIII, 99. — mistum nefas, XXVIII, 114. — posthabita, XXXI, 78. — timet mortali, CI, 46. — *Serenæ*, LXX, 11.

Pigebit te nunquam iudicii, X, 305.

Pignus venerabile, VII, 15. — regale, XV, 310. — longi amoris, XVII, 25. — tutum mentis inertia erat, XVIII, 421. — servatum, XXVIII, 97. — servandum addidit, XXXIII, 177. — ademptum XXXVI, 318. — ob unum, XXXVI, 413. — pignoris custodia cari, XXXVI, 116. — pignore pro suo, VIII, 503. — nec ullo nitimur, XVIII, 74. — tanto, XXIV, 181. — nullo, XXXIII, 110. — pro pignore fulmina mitat, XXXVI, 135. — in pignora contulit iras, XV, 393. — parci parentis, XXVIII, 555. — pigno-

ra cara, I, 143; V, 267. — cæsa, III, 230. — dilecta, V, 95. — nostra fove, VII, 152. — dividis, X, 44. — tanti principis, X, 307. — junge dextra, XIII, 7. — non curæ, XV, 442. — metuenda matri, XVIII, 1. — succedent, XVIII, 222. — curas, XXII, 53. — mundo sperata, XXII, 337. — trahi vidit, XXVI, 84. — stimulant sensus, XXVI, 301. — læta, XXVI, 620. — captiva, XXVIII, 243. — tenebat, XXVIII, 297. — peti, XXIX, 165. — aliena tueri, XXXVI, 192. — pigrioribus suis non ante impendit amorem quam, etc. XXIX, 113.

Pigra Tartara, III, 122. — semita Saturni, XXII, 439. — Camarina, XXXV, 59. — flumina, XLVI, 17. — pigro sedili, XX, 388. — pigrum Booten, XXXV, 190. — pigros axes polus non condat, XLIV, 61.

Pii tranquilli, XXVIII, 421.

Pila tepescant, V, 408. — circumstantia, VIII, 281. — contra pila, XXIX, 236. — pilis Latiis, XXI, 353.

Pilam auratam jaculata (Nausicaa), XXIX, 144.

Pilenta ductura nurum, X, 286. — matrum sequi, XVIII, 474.

Pindi brachia, XXIV, 302. — objice, XXVI, 184.

Pingit manes, XXXIII, 264. — violas ferrugine, XXXV, 93. — pingunt terga notæ, XXXIII, 182. — pingat te pratis, I, 273. — pinxisse membra ferro, III, 313. — pingitur aula, XXII, 341. — pingantur erura, XLIV, 20. — pingatur Iris, LX, 5. — picta genas ferro, XXII, 248.

Pingui vulnere, XXXI, 123. — pingues lacunas, XLIX, 65.

Pinnae ferratæ, XLV, 3. — solidæ, XLV, 15. — pinnis instruitur, XLV, 39. — pinnas immeritas, XXXVI, 139.

Pinus Isthmiaca, III, 252. — opacat, XXXIII, 201. — amica, XXXIV, 22. — succidere properat, XXXVI, 359. — lassa procelhis, XLIV, 32. — pinum moderabitur, I, 246. — ingentem poscit, III, 121. — quatiens, XXXIII, 40. — pinu illidere pectus licet, XVIII, 279.

Piratica laurea, XVIII, 502. — puppis, XXVIII, 133.

Pirithoum fugeret, III, 107.

Pisæ Alphææ, XV, 483.

Pisæa tela, XXIX, 166.

Piscator jactat onus damnosum, XLVI, 23.

Piscis prævius, XX, 426. — pisce volutam (Nereida), X, 160. — sodali amisso, XX, 425. — pisces attonitos, V, 377. — Arctos, VIII, 629. — piscibus longinquis, XX, 334.

Piscosas in undas, V, 489.

Pisidæ feroces, II, 41. — Pisdas rapi, XX, 465.

Pius amnis, I, 97. — sis, VIII, 276. — pia vindicta, VIII, 363. — Memphis, XVII, 127. — virtute, XXVIII, 467. — Pii præconia sumpsit, XXVIII, 117. — exsultant cum voce, XXXV, 365. — sensus, XXXIX, 4. — vatis, XL, 24. — exempli, L, 34. — pio nihil indomitum, VIII, 100. — curru splendebat, VIII, 205. — sub rege, XXIV, 115. — nexu, XXIV, 153. — rore, XXVIII, 327. — pium lugent, XV, 234. — sprevere, XX, 228. — videre, XXI, 208. — alumnum, XLIV, 49. — piam leaurum, XXIV, 217. — piæ apes, XXIX, 9. — piis

unguibus, XXII, 416. — principibus, XXIX, 55. — requiem latura, XXXV, 303. — pios curus, VII, 130. — fratres, XVIII, 282. — pias ad aras, XIX, 27.

Placabilis Orphei Juno, XL, 33.

Placavit Orestes furias, XXXIX, 14. — placabimus aras, XVIII, 20. — placare livoris rabiem, XXXVI, 291.

Placet ipse sibi, XVIII, 258. — placet, LXXIV, 20. — placeam qua ratione? XVIII, 77. — placeant imperium legesque, XXVIII, 150. — placuere has faces Cereri, XXXVI, 376. — placitura oculis Roma, XXVIII, 529. — placitum hoc patri, XXXVI, 419. — placito ab ore ducis sonos, XXXIV, 52.

Placidus eunuchis, XVIII, 190. — placidæ urbes, III, 26. — placidam diu Cererem, XXXVI, 68. — placidis venenis, XXXIII, 181.

Plaga Pannoniæ, V, 45. — ardens, XVIII, 179. — interior, XXI, 250. — defensus iniqua, XLIV, 8. — plagæ Achivæ Bistonizque, XXVIII, 441. — plagam obsessam fervore, XXXIII, 258. — plagis autumnæ, III, 364. — ab Eois Occiduisque, XVI, 14. — nivosis, XXVI, 135. — Elysiis, XXVI, 590. — gelidis, XXVIII, 173. — plagas supernas, XXVIII, 96. — informes, XXXIII, 101. — quinque addit, XXXIII, 257. — vitales, XXXIII, 260. — torpentes traxit, XXXIII, 262.

Plagiarum anfractus contrahit, V, 378. — plagas auras fert Lycaste, XXIV, 293.

Plagis decorat numerosa cica-
trix, XXVI, 482.

Planctus Asia, V, 36. — ad
tristes, XX, 301. — tympana

reddunt, XXXVI, 131. — fudi, XXXVI, 228. — planctu lacertos verberat, XXXV, 248. — planctibus seignibus, XXVI, 273.

Plangit fletu concita, V, 472. — planxit divortia, XVIII, 65. — planxere rogam, XXXV, 356.

Planities vicina patet, V, 349. — aprica, XX, 270. — parvo curvata tumore, XXXV, 102. — edita clivis, *ibid.* — planitiem in unam, V, 126.

Plantæ in humanæ speciem insula, XV, 507. — hærens, XVII, 322. — nivæ, X, 152. — plantis levibus, XVII, 125. — ferratis resultant, XXXVI, 389. — plantas immergere truncis, VII, 76.

Plantarum sexus, X, 65.

Platani platanis assibulant, X, 68. — virentis umbra, XI, 18. — platano sub alta, XXXI, 34.

Platonis præcepta, XVII, 149.

Plaudebant numina dictis, XXVII, 15.

Plaustris Getici, XXVI, 247. — in plaustra reppulit, XXI, 94. — plaustra in speciem muri locata, V, 129. — cruore natant, VIII, 466. — morantur vias, XXIV, 329. — naufraga, XXVI, 345. — metallo onerata, XXVI, 605. — plaustris Geticis, VIII, 53.

Plaustro rara intermicat Arctos, I, 26. — Plaustris Arctove non regor, XV, 501.

Plausus fit, XX, 402. — dabunt, XXII, 403. — venales captat, XXVIII, 606. — fausti, XXXI, 21. — moveo, LXXIV, 17. — plausum empturas opes, XX, 85. — in consulis, XXIV, 274. — plausu vulgi, XVII, 3. — populi, XXIV, 1. — confessor dominam, XXIX, 81. — pervigili, XXXV, 366. — plausibus impulsus, I, 176.

— nomen celebrant, XXII, 176.

Plebeia vota, XXIV, 50.

Plebes patribus digna, XX, 137. — Mavortia te dominum fatetur, XXIV, 191.

Plebs pharetrata, XXI, 55. — plebis furiis, XXVI, 50. — adoratae, XXVIII, 616. — plebem feriunt, X, 77. — sociam, X, 199. — dominam, XV, 53. — castris sociante Quirino, XXVIII, 9. — plebe sparsa, X, 135. — permista, XX, 64. — de humili, XX, 342. — ex aligera, XXXI, 140. — de lecta, XXXV, 317. — de Dryadum, XXXVI, 271.

Plectro pulsanda chelys, XVII, 313. — celebrata recenti arma, XXVIII, 125. — plectra vacent, XXIV, 267. — mea tu moves, XXXIV, 50.

Pleiade madida cadente, VIII, 438. — sub occidua, XXVI, 209.

Plenus sævitæ, III, 100. — plenum quid possit nasci? XVIII, 496. — plena oppida, III, 195. — cognomina ducum, XXXI, 82. — pascua, XL, 38. — plenis annis, XXXIII, 130. — plenas ripas, XLIX, 51.

Plorabile quiddam verbis sonat, XVIII, 261.

Pluma labente, XVIII, 117. — elevat, XVIII, 295. — vestire, XLIV, 68. — plumis mutatum senem, XXVIII, 171. — plumas rutilas respersi murice (Amores), XXXI, 141.

Plumbi vias in patulas labitur, XLIX, 56

Plurimus sacerdos, VIII, 572. — plurima cuspis, V, 253.

Plus i. e. tanto magis, XXII, 313. — plus vitæ habet, LII, 22.

Pluton molitur viam ad auras, XXXIII, 276.

Pluviali frigore flare, XLVII, 3.

Pluviam Tonantis, XXIV, 232.

— pluviis cedas, VIII, 340. — solabitur sæstus, XVII, 196. — celsior exsurgit, XVII, 209. — dies omnes ante turbaverat Auster, XXVIII, 540.

Pocula communia, IX, 5. — incerta, XV, 178. — Lyæi, XXVI, 350. — blanda largitur, XXVII, 10. — armarit Circe, XXIX, 21. — ad plena, XXXV, 346. — tristi gramine mista, XLIX, 98. — viva, LX, 4. — in pocula vulnerat cornipedes, III, 311. — fremere ripas, XXXVI, 26. — inter pocula, XXII, 163.

Podager nihil prorsus stare putat, LXXIX, 4.

Podice cano, LXXVI, 5.

Pœna patet, VIII, 266. — — fruitur, XVII, 224. — meretur emi, XIX, 32. — una manet, XX, 479. — modum excessit, XXXIX, 11. — pœnæ formidine, V, 140. — mutate genus, XV, 123. — suscipiunt, XVIII, 46. — parcere nescit, XVIII, 185. — dedere natos, XVIII, 441. — metus, XX, 211. — se surripuit, XXI, 346. — genus, XXVI, 92. — tot criminis, XXXVI, 92. — pœnam luit, V, 140. — libaverit, V, 406. — servatis sceleri, XX, 35. — differre, XXVI, 394. — Jugurthinam subiturus, XXVIII, 381. — luit filius, LXXV, 6. — pœnis pensatis, VIII, 473. — traduntur, XV, 276. — hominum personat, XVIII, 179. — pasci turpe, XXII, 14. — cunctis Erebi, XXVIII, 184. — nostris inflectere, XXVIII, 276. — dilatatis, XXXV, 334. — gravibus certantia viscera, XXXVII, 26. — pœnas dabit, III, 369. — meritis solvit, XVIII,

410. — illatas solvit, XIX, 9. — sumite, XXVI, 561. — exegit, XXVIII, 113. — tandem luitura, XXVIII, 140. — accipe quas merui, XXXVI, 425.

Pœnit scelerum, XX, 507. — delicti, XXII, 310. — Italæ oræ, XXVIII, 182. — pœnituit omnes pretii, XVIII, 37.

Pœnus arator, XXIV, 102. — incumberet Austro, XXIV, 71. — emissus ab Alpe, XV, 83. — aer, XXI, 258. — Pœni laudes cumulant, XXII, 190. — Pœno præclare Lutati, XVIII, 455. — vaster, XXVI, 148. — Pœnum domuere ferocem, I, 148. — prosterneret, XXIV, 143. — fulmineum, XXVI, 138. — Pœnorum leonum, XXXVI, 166. — Pœnis tremendi Scipiadæ, XXII, 383. — Pœnos petenti, XV, 509. — temperat, XVII, 201. — sub iuga redegit, XXIV, 8.

Polire tigna, XXIV, 323.

Pollentia celebranda, XXVI, 635. — contulit, XXVIII, 203. — me cruciasti, XXVIII, 281.

Pollentini campi, XXVIII, 128.

Pollet facundia, XXVIII, 492. — pollent studiis Pieriis, I, 150. — oppida, XXXV, 358. — pollebat robore, XXVI, 534. — polentem solio, XVIII, 213.

Pollice alterno, XLI, 2. — luxuriant, CI, 17. — tenero, LXI, 2. — docto parat, I, 177. — lascivo, IX, 9. — roseo, X, 19. — sollicito, XVII, 127. — lasso, XX, 374. — monstrat, XXVIII, 574. — nitido, XXXI, 27. — ducunt fatorum seriem, XXXIII, 52. — festino, XXXIV, 16. — divino carpi, XXXV, 86.

Polluit arcus, III, 80. — ne quid non polluat, XVIII, 285.

Pollux odisset Castora, III, 108. — pro Polluce rubens Olybrius, I, 244.

Polus dum rotet astra, V, 527. — non concitat ares, XLIV, 61. — poli secura Ægyptus, XLVII, 6. — inter prima sacra, XLIX, 84. — adspectu, LII, 10. — jura, LXVIII, 5. — artificem, XCV, 11. — poli iudicium, VI, 2. — spes votumque, VII, 10. — machina concentusque, VIII, 68. — possessi arce, VIII, 198. — alterius, XV, 2. — stellantis in arce, XXVII, 13. — secreta, XIII, 26. — leges, XXXVI, 273. — qua parte, XXXVI, 428. — polo circumfusa, I, 128. — pacem latura tela, VIII, 535. — obliuctata sidera, XVII, 104. — æquæva urbs, XXVI, 54. — contenta pugna, XXVIII, 347. — imposito premerere, XXXIV, 46. — meliore, XXXV, 195. — mentem traxisse, XXXVI, 41. — polum moveant, XVII, 128. — sustentante Hercule, XXI, 144. — egit flamma, XXXIII, 251. — nox rapit, XXXVI, 235. — miscete, XXXVII, 31.

Polyphemus fugit, XXXVI, 356.

Pomœria intra nostra Augustos vidi, XXVIII, 393.

Pomo aurato, XXIX, 170. — pomis Hesperidum, XXIX, 177. — fulvis, XXXV, 293. — autumnum notat, LII, 12.

Pompa tam clara cui toro resultat, XXXI, 51. — digna, V, 435. — bellatrix, VII, 2. — sonat ante fores, X, 286. — meliore, XXIV, 29. — divite, XXVIII, 598. — pompæ simulacra, XXVIII, 374. — miracula, VIII, 565. — amphitheatri, XVII, 293. — pompam nemorum, XXIV, 317. — prio-

rem recolens, XXVIII, 423.

Pompeiana proscenia, XXII, 403. — *Pompeiani* triumphus, XVIII, 221.

Pompeio patefecit Latias portas, XXIV, 36.

Pondus in brachia cogens, CI, 58. — venerabile famæ, XXIV, 80. — *Hyaspes* tribuit, VIII, 601. — dulce loquendi, XVII, 19. — auri relictum, XXII, 59. — ponderis proprii spectator, XXI, 147. — cum pondere vergit, XVIII, 208. — pondere nec ullo premitur signifer, XV, 419. — lanæ leviozem, XX, 398. — sub vili, XXIV, 235. — gravata, XXXVI, 352. — gravato, CI, 112. — venerando, L, 1. — pondera jamjam ruitura, VIII, 61. — meliora passus, VIII, 559. — terræ lapsuræ fulcire, XVII, 76. — librat, XXXIII, 176. — flammantia, XXXVII, 23. — fulva, XL, 8. — ponderibus reductis, XVII, 324. — pronis, XLIV, 33.

Ponunt animi vulnera, V, 115. — ponas tot millia, XVIII, 204. — posuere comam, XXXVI, 380. — positura senium, XLIV, 50. — posito nomine, VIII, 155. — genu, XXVIII, 71. — certamine, XXIX, 204. — venatu Mænala te flebunt, XXXV, 244.

Pons Mulvius, XXVIII, 543. — pontem pati, III, 376. — tenebat, XXVIII, 457. — ponte soluto, VIII, 405. — hoc meruit, XVIII, 445. — pro labente, XXVIII, 485. — pontes junctos subtermeat, XLIX, 61. — pontibus lassis, XVII, 238.

Pontifices pandite, XVIII, 11.

Pontus cætera circuit, V, 349. — contentus litore, VIII, 287. — et æstus, XXXIII, 141. — fu-

derit undas, XLIV, 105. — ponti omnis æquor, V, 38. — per devia, XV, 490. — *Amazonii*, XX, 264. — *Cimmerii*, XXI, 129. — ponto brevi, XXVI, 220. — aurato, XXXV, 35. — pontum famulum, X, 177. — intrantem, XV, 225.

Pontus eat tot nummis, XVIII, 203. — Ponti arma, XXI, 370. — *Poplite* tenus, LV, 34.

Populator opum, III, 35. — æquoreus, V, 378. — *Achivæ* plagæ, XXVIII, 440.

Populatibus squalent agri, XVIII, 244. — *Geticis*, XX, 274.

Populatricis catervæ infestare, XXXVI, 167.

Populaturantraventus, XXXIII, 174. — *populatus* cæde *Gelonos*, I, 119. — *populandus* *Rufino* erat, III, 189.

Populea sub umbra, CI, 20. — *populeo* ictu, X, 67.

Populus suspirat, X, 67. — premitur palmite, XIV, 20. — ardua descendit *Æmo*, XXXIV, 21.

Populus observantior æqui, VIII, 298. — miles, XV, 96. — quem ductor ames, XXII, 392. — *populi* tot quondam, XX, 243. — vitam, XXIV, 77. — diversæ vocis, XXVI, 617. — in populo licet stes, X, 318. — populo armato, XV, 46. — quantum numinis addit, XXVIII, 611. — silenti, XXXV, 237. — *populum* movisse silentem, III, 125. — excitat in usum dominandi, XXIV, 108. — *populis* peremptis, V, 426. — severis, XVIII, 431. — gravibus, XXVI, 397. — in *populos* exeat annus, XXVIII, 649. — *populos* insontes, V, 18. — *feroces*, VIII, 439. — tradi, XX, 32. — restituunt, XX, 589. — sub morte jacentes, XXVI, 448.

— per tot cucurri, XXVI, 531.
 — omnes Italise, XXVIII, 288.
 — torpore sopitos, XXXVI, 22.
 Porcum assimulat, XLV, 6.

Porphyryon te stringat laurus,
 XXXVII, 35. — dilapsus in
 æquor, XXXVII, 115.

Porrigis vitam, XLIX, 1. —
 porrigit Alpes, VIII, 442. — se
 orbi, XVIII, 222. — se *Ætna*,
 XXXIII, 151. — porrexit ebur,
 XXII, 363. — porrexere manus,
 III, 117. — porrexerit undis li-
 tora, III, 10. — porrigitur cornus
 in hastam, I, 123. — turtis per
 amnes, V, 470. — porrectus in
 hostem clypeus, III, 265. — ad
 Pelorum, XXVIII, 287. — porre-
 ctam venam, LIX, 1.

Porsenna reducat Tarquinius,
 XV, 123. — fluvio tantum remotus,
 XVIII, 444. — *Porsennam*
 respexit, XXVIII, 488.

Portæ ferratæ, XXVI, 215. —
 portas australes reserat, VII, 171.
 — Autumni, XVII, 119. — *Latias*,
 XXIV, 34. — per omnes,
 XXVI, 461. — stabiles, XXXV,
 143. — portis sub ipsis, V, 66.
 — centum superbam, XVIII, 335.
 — laxatis, XXII, 193.

Portat Titana lacerto, XXXV,
 49. — portatur juvenum cervicibus,
 VIII, 584.

Portendunt nova, XVIII, 14. —
 portendant omina, XXXVI, 132.

Portenta pars monstribus aggerat,
 XVIII, 236. — latent, XXII, 307.
 — portentis creditur, XX, 88.

Portitor lassatur, V, 503. —
 senex, XXXV, 360. — lecti,
 XCIX, 18.

Portus munire, V, 60. — re-
 petit, VIII, 465. — efficitur mare,
 XV, 523. — *Ægeos*, XX, 246.
 — honorum, XXII, 314. — flu-

mineos, XXVIII, 495. — portu
Etrusco, XV, 417. — suscepit,
 XXI, 359. — tranquillo, LXXXVI,
 4. — portum privatum, XVII,
 62. — dedit, XX, 129. — com-
 mendat placidum, XXVI, 210. —
 ducentia cornua, LXXXV, 2.

Porus prostratus, XXI, 268. —
Pori nigri, XVII, 32. — Poro
 captivo, XXXIX, 19. — Porum
Eoum, VIII, 375. — vectaret,
 XXI, 267.

Posco improba, I, 158. — ve-
 niam, XXXIX, 12. — poscit Phle-
 gethonta pinum, III, 120. — *Li-
 byam*, XXIV, 82. — *Hymenæum*
Amores, XXXI, 30. — incendia,
 XLIV, 47. — poscimus nil ultra,
 XV, 314. — quem poscunt locum,
 I, 104. — poscat mœnia Cadmi,
 XXXVI, 387. — posceret veniam,
 V, 133. — quæcunque poposci,
 XXII, 231. — posse Jovem,
 XXXIII, 67. — poscere solum
 horruit, V, 298. — vi, XXXI, 77. —
 poscentibus restiteras, XXII, 219.

Possidet æthera, I, 83. — or-
 bem, V, 451. — oras, XLIV, 9.
 — possedimus quicquid scelerum,
 III, 111. — possederat arva tau-
 rus, CI, 121. — possessa semel,
 V, 158. — bis manu pars altera
 rerum, VIII, 71.

Possit quid uterque, I, 201. —
 posse se ut putent, XVIII, 183.

Post numina, XXVI, 4. — vi-
 scera, CI, 11. — membra, CI, 88.

Posteritas mirabitur, V, 285.
 — mutua tradat, XVII, 338. —
 admitte fidem, XX, 70. — secura
 sequatur, XXII, 321. — ullane
 credet? XXVI, 423.

Postes nitidos, X, 208. — re-
 clusos laxavit, XXII, 444. — ob-
 jecit ahenos, XXXIII, 74. — fer-
 rati, XXXIII, 237. — resupinati,

XXXVI, 147. — postibus salignis, VIII, 417.

Posthabita pietate, XXXI, 78. — posthabitis suis nostra pulsare pericula, XXVIII, 466.

Potamus Orontem, XXIV, 158. — potare in galea, VII, 49.

Potens volucrum, VI, 13. — umbrarum, XXXIII, 56. — tubarum armorumque, XXXV, 142. — rerum, XCV, 1. — potentis nimium Italiæ, XXVIII, 318. — potentes legum, VIII, 5. — nemorum, XXIV, 255. — potentum liminibus, XXI, 42. — iras, XXVI, 398. — potentibus radiis, XLVII, 35.

Potentia nostra cessit, III, 358. — romana, V, 4. — gaudet flecti, XVIII, 368. — cognata irruat in cives, XXXIX, 55. — curæ mortalis, LXVIII, 3.

Potestas romana, I, 193. — herbarum, III, 150. — linquenda, V, 74. — cognata, VII, 14. — emittit sola virtute, VII, 188. — ventura, VIII, 192. — polluta, VIII, 362. — non indignata plebem, X, 199. — urbis, XV, 44. — complexa evenit, XVII, 12. — peragit tranquilla, XVII, 239. — violenta, *ibid.* — datur, XVIII, 440. — omnis confluit, XX, 65. — prima, XX, 345. — invidiosa, XX, 554. — tanta civem lenis agat, XXII, 167. — fracta translataque, XXIV, 125. — exsulat, *ibid.* — nullo magis se colle æstimat, XXVIII, 40. — Laribus se juncta exsulat, XXVIII, 407. — delata, XXXI, 82. — contempta, *ibid.* — tendit per inane, XXXV, 281. — quæ tibi non permessa? XLVIII, 51. — quæ tanta, LXXXVII, 6. — potestatis celsa species, X, 320. — potestates ju-

stitiæ, XXVI, 39. — potestatum spatiis, XVII, 49.

Pothino lædor, XVIII, 481.

Potior malo silva, XXXVI, 368.

Potitur conjugibus, XX, 218.

— potitam consule, XX, 377.

Potor Savi, XXII, 192.

Poturus Hydaspem, V, 243. — Halyn, XX, 251.

Præbeat strages, III, 362. — præbebat vestes, I, 183. — præberet obsequium, XXVIII, 553. — præbuit te urbibus aula, XVII, 35. — hos animos, XXXVI, 276.

— præbetur origo, XLIV, 102.

Præcedit currum, XXII, 373. — amicas, XXIV, 248. — præcedes numero, V, 517.

Præceps manus, I, 48. — audacia, III, 34. — nova moliri, VIII, 78. — sanguine æstuat, XLVIII, 45. — præcipitem sui iram, VIII, 243. — præcipites procellæ, XV, 219.

Præcepta secuti, I, 263. — dominæ passuras, VIII, 237. — dabat, VIII, 419. — tradit, X, 237. — amplexor, XV, 322. — Martia, XXII, 349. — ferebat, XXVI, 580. — vocantis respuit, XXVIII, 108. — accelerat Venus, XXXIII, 227. — longinqua valent, LI, 9. — præceptis obstricta tuis, XXXVI, 264.

Præcingere castris profugis Aram, XXVI, 298. — præcincte tropæis Tibri, XXXV, 177.

Præcipitat formido Booten, XXXV, 190.

Præcipuus amictus, I, 192.

Præciso cornu, XXVI, 595.

Præclarior tantum quantum, etc. XXVIII, 479.

Præconia in tua, XXII, 185.

— falsa pii sumpsit, XXVIII, 117.

Præcordia spes tendit longo voto,

I, 66. — effera, III, 241. — conscia, XXVI, 372. — spirant Phœbum, XXXIII, 6. — temperat, XLVIII, 48.

Præda cibus, III, 327. — citatum, XI, 11. — cessante, XV, 167. — facilis volentum, XX, 565. — deæ, XXIV, 343. — victoribus fuit, XXVI, 87. — feralis moratur, XXVI, 614. — colubris pateant, XXXVI, 145. — cui feror? XXXVI, 181. — prædæ faciles, XV, 378. — fastidia, XVIII, 251. — notæ dulcedine, XX, 318. — adeptæ luctus, XXVIII, 245. — venturæ gaudia spectantes, XXXIII, 286. — facultas, XXXIX, 28. — in Latii prædam, XXVI, 30. — prædam parat, XXVIII, 137. — affirmo, XXXVI, 304. — captivam, XXXVI, 336. — rebellem, XLVI, 23. — prædas humiles, XXII, 22.

Prædari nova, XXVI, 502.

Prædia culta, III, 188.

Prædives arbor, XXXV, 290.

Prædo avidus, III, 305. — reliquit, XV, 69. — prædonis acerbis, VIII, 360. — unius ager pars tertia mundi, XV, 162. — torvi, XXXV, 272. — prædonem lembo profugum, XXI, 358.

Præduris viribus, XXXVII, 66.

Præfecti gemmis dabantur, XVIII, 417.

Præfert mari, XXXVI, 332. — prætulimus cælo tellurem, XXXIII, 193. — prætulerim his Decios, I, 148.

Præficit rebus regendis, XXIV, 115. — præfecisse parvum orbi, XXVIII, 586.

Prægelidis undis, CI, 68.

Prælabitur orbita, XXXV, 162.

— prælapsa Zephyros, XXXVI, 3.

Prælargi dona, XXVIII, 72.

Prælatu gentis Alanæ mortem petendam docuit, XXVI, 583.

Prælii nocturni, XIV, 29. — in prælia crescit, XLV, 11. — ad prælia mittant, XX, 389. — per prælia quid gessi? VII, 145. — prælia agentes, I, 79. — accendit, III, 300. — languescent, V, 98. — erepta, V, 223. — vomerent, VIII, 52. — differ, VIII, 385. — quæ sudas? X, 111. — gesta, X, 309. — solvant, XV, 276. — ut moveat, XV, 277. — narrat, XVIII, 262. — solus impleat, XX, 81. — rapuerunt urbes, XX, 568. — perficis, XXI, 218. — mandarent ducibus, XXI, 329. — mandet, XXIV, 90. — sumpsit, XXIV, 184. — mandant, XXVI, 395. — vincite, XXVI, 570. — committens, XXVIII, 221. — Gallica, XXVIII, 400. — Pharsalica, *ibid.* — manifesta, XXVIII, 480. — moturus Superis, XXXIII, 33. — Phlegræa referens, XL, 27.

Prælisi pignora, XXII, 337. — præludere fati, XXVIII, 68.

Præmia majora patebunt, XVII, 161. — accipit, XVIII, 370. — solvunt, XX, 219. — invitant, XXII, 125. — tarda, XXII, 222. — juvant, XXIV, 27. — poscant, XXIV, 117. — veniam negant, XXV, 12. — referens, XXVII, 20. — digna manent, XXXIII, 195. — Præmittitur quicquid urbi, XXVIII, 522.

Prænuntia Iris, XXXVII, 42. — munera, XCIX, 3.

Præparat arma, VII, 192. — sol annum, XXII, 423.

Præpete cursu, III, 262.

Præponit hunc mihi senium, XXX, 6. — præponere profuit civem misero patri, XVIII, 442.

- utilibus rectum, XXII, 103.
 Præradiant pilenta, X, 287.
 Præreptus ab astris, XV, 253.
 Prærupta æquora, XV, 142. — prærupto imbre, XXII, 462.
 Præsagia sentit, V, 335. — canunt noctes, XV, 355. — discitis, XX, 4. — spirant, XXVIII, 34. — luserat error, XXIX, 102.
 Præsagus nitor, VIII, 182. — præragum cecinere fores, XXXV, 7. — præsaga arbore, XXVI, 19. — mali, XXXIII, 190.
 Præscius ævi futuri ardor, III, 146. — præscia fati flumina, IV, 7. — mens, XXII, 316. — fatorum Tænaquil, XXIX, 16. — ora, XXXIII, 266. — venturi laurus, XXXV, 109. — quo verbo concipiat, XCIX, 1.
 Præscribunt alimenta, XV, 103. — præscripsit terminus, XVII, 42. — præscripti fines, III, 5.
 Præsentia suadent fructum, XX, 51. — ducunt ad sese mentem, XXI, 15.
 Præsentia minuit famam, XV, 385.
 Præsepia dira, XXXIV, 11. — inter præsepia ducti toties somni, XVIII, 68. — præsepibus sacris, XXIX, 192.
 Præsidet Illyrico, XX, 216.
 Præsidium quis terris tale removit? XV, 233. — legum, XX, 68. — inutile ferri, XXIV, 222. — Olympi, XXVIII, 351. — præsidio confisa sororum, XXXVI, 230. — miro, XLV, 10. — præsidia concordibus, XXII, 210. — nudato limite, XXVI, 427. — remotis, XXVIII, 458.
 Præstat se placidam, XXVI, 426. — victoria mundum, XXXVII, 15. — præstat quod procerum honori, XXVIII, 556. — præstarent patrem, LIV, 12. — præstabit nos famulos Alanis, V, 271.
 Præstringit oculos, VII, 134.
 Præstruit tacitas vindictæ iras, V, 281. — præstrue agmina Marti, VIII, 321. — præstructum hostem, XXVI, 286.
 Præsudat solibus matutinis aer, XXXV, 120.
 Præsumtum diadema, VIII, 167.
 Prætendis lauros, XXIX, 44. — prætendit nomen, XXII, 474. — prætenderat umbram, XXI, 273. — prætendere fraudi latam speciem, XXII, 35. — prætendens nomen regale furori, XXII, 80. — flumina regno, XXVI, 332. — prætenditur umbra, I, 93. — prætentus aquis locus, III, 124. — prætenta mari cacumina, LXXXV, 2. — legio Britannis, XXVI, 416. — prætentis rupibus, XXXIII, 147. — prætentas cristas, XXXV, 226.
 Prætentas pulchra vocabula, XX, 207. — prætentat pallia, XV, 438. — brachia, XXXVI, 362. — prætentet ante profundum sonipes, VIII, 347. — prætentare feris tela, VIII, 534.
 Prætereunt subjecta feræ, XXXIX, 27. — prætereare si tacitus, XLIX, 8.
 Prætermeat ripas, XVII, 234.
 Prætervolat puppe parva lacum, XXVI, 321.
 Prætexite fontem violis, I, 249. — prætexere fraudem, III, 99. — limina ramis, XXXV, 320.
 Prætoriam polluat, XVIII, 286.
 Prætumidus furor, III, 225. — prætumidi Orientis, XXIV, 81.
 Prævectus equo, XXXV, 122.
 Prævelet domibus amnem, XXII, 189. — prævelans fronde secures, XXVIII, 647. — prævelatura pudorem flamma, XXXV, 325.

Prævenit magistram, III, 110.
— *laurea rumorem belli*, XV,
13. — *nos fœdere*, XXXVI, 305.

Præviis piscis, XX, 426.

Prati viva voluptas, III, 209.
— *prato Veneris*, XXXI, 119;
XL, 9. — *prata Eridani*, VIII,
17. — *defendit*, X, 57. — *ad pa-*
cata, XXVIII, 200. — *legentes*
apes, XXIX, 9. — *per mea regnas*,
XXXV, 74. — *mollia*, XXXV,
288. — *rubigine squalent*, XXXVI,
239. — *pratorum honos*, XXXV,
128. — *pratis croceis te pingat*,
I, 273. — *mollibus*, VIII, 381.

Precatur Arcadium, V, 144. —
famulos, XXIV, 82. — *precantur*
hunc, XX, 508. — *precantem*
vidisse, XXVI, 92. — *precantes*
pro cunctis, XXII, 269.

Preces varias accipit, VIII, 453.
— *castas implere*, X, 22. — *ini-*
quas accepisse, XVII, 242. —
communes urbis differri, XXVIII,
358. — *erubuit*, XXXIII, 68. —
fudi, XXXVI, 229. — *ad humi-*
les demissa, XXXVI, 295. — *mi-*
scet, XLIV, 46. — *precibus ten-*
tanda fuissent, I, 165. — *mater-*
nis, XV, 129. — *nullis mitescere*,
XX, 322. — *implacabilis obstes*,
XXII, 19. — *annueris*, XXII,
225. — *unum adde*, XXII, 386.

— *tantis permovimus duras aures*,
XXVIII, 368. — *pacanda*, XXXI,
134. — *non frangeris*, XXXIX, 50.

Prelis solutæ telæ, XXXI, 101.

Premit iniquos, XXVI, 513.
— *juvencos*, XLIV, 61. — *pre-*
mat nos obsidio, V, 160. — *pre-*
meret victor, XXIX, 174. — *pre-*
merent flammæ, XXIV, 146. —
pressit pectore, VII, 30. — *pres-*
sere luxum, XVII, 158. — *buxos*,
XX, 286. — *premens bella Janus*,
XXVIII, 638. — *raptorem*, III,

227. — *cornipedes*, XXXV, 225.
— *premor odiis*, V, 13. — *terga*,
XXVIII, 280. — *premitur palmitē*
populus, XIV, 20. — *nec ullo*
pondere signifer, XV, 419. — *pre-*
merere polo, XXXIV, 86. —
presso lacrymarum fonte, XXXIII,
86. — *pressis habenis*, XX, 107. —
cervicibus, XXI, 214. — *pressos*
angues, XXXIV, 31.

Pressat gremio, XXXVI, 163.

Pretiosa ripa Hermi, I, 52. —
tempestas Tagi, III, 102. — *me-*
tallis Hispania, XXIX, 54. —
fronde, XLIV, 43. — *glacies*,
LVIII, 2. — *pretiosior illic ætas*,
XXXV, 285.

Pretium non vile laboris, X,
142. — *aucturus*, XVIII, 49. —
ira dabit, XIX, 32. — *alterius*
sarcire, XX, 588. — *non quærat*,
XXVIII, 610. — *labori fuit*,
XXIX, 172. — *in pretium palluit*
Hermus, XXIV, 229. — *pretio*
paratq, V, 499. — *lenibat avaras*,
XVIII, 84. — *ventrem invitant*,
XX, 329. — *inflammata manus*,
XXI, 293. — *credite*, XCI, 4.
— *pretiis distinguit gentes*, XVIII,
202. — *honorum*, XXII, 115.

Priamo reddidit arces Alcides,
XXXIX, 15.

Prima sede relicta, I, 20. —
quæ, quæ posteriora querat fune-
ra? XXVIII, 281. — *primo in*
genitore, XV, 241. — *occasu*,
XXXVI, 324. — *ad prima* (pri-
mum), III, 165. — *primis* (ulti-
mis) *Iberis*, III, 293. — *primos*
suorum, XXVI, 479.

Primævus Jupiter, VIII, 197.
— *vix eras*, XXI, 51. — *ultor*,
XXIII, 8.

Primordia vestra vix pauci me-
ruere senes, I, 67. — *humanæ*
formæ, V, 493. — *vaga*, XVII,

82. — mundi, XVII, 253. — generis, XX, 491. — noctis testor, XXXIII, 111.

Princeps rerum disponitur aer, XVII, 70. — hoc egit, XXIV, 188. — venerande, XXVIII, 53; LXX, 1. — militis, XXXI, 84. — altissime, LXXII, 11. — principis amor, V, 14. — genitor, XX, 69. — sub ora, XXVI, 250. — obsessi, XXVI, 561. — visendi, XXVIII, 331. — venturi, XXVIII, 367. — et solis radiis, XXVIII, 539. — principe mutatus Cæsar, VIII, 169. — invito, V, 170. — immenso rerum, VIII, 23. — hoc natus, X, 36. — major, XV, 194. — sub tanto, XVII, 159. — cum socio, XVII, 258. — te, XVIII, 391. — quam largo veniat, XX, 189. — tanto remoto, XXI, 150. — sub egregio, XXIV, 113. — patruo, XXIX, 39. — sollicito, XXIX, 160. — principibus prospice, XVIII, 485. — sub tot, XXII, 203. — instantibus, XXVI, 425. — piis, XXIX, 55.

Principium dat, XX, 252. — rursus accipe, XLIV, 53. — non tibi fuit nasci, XCVIII, 24. — principiis in ipsis lucis, CI, 14.

Prior quæ vindicta? XXVI, 93. — natu, XXIX, 118. — ordinis emicat, XXX, 4. — priorem fastidire, XXII, 41. — scripsisse, XLII, 5.

Prisca revolvam, XVIII, 474. — loquentem, XXII, 168. — senes temnum, XXVIII, 548. — reverentia, XXIX, 140. — priscas (senes) Nymphas, XXXVI, 172.

Pristis commissa viro, X, 147.

Privata frons, XVII, 245. — nil movebunt, XVIII, 484. — minus felix, XXI, 30. — limina, XXVIII, 61, XXIX, 37. — pri-

vati fugisse modum, V, 316. — anni, XXVIII, 654. — private causæ, XXI, 299. — privato jure tenetur, XV, 157. — privatum regnum, III, 195. — portum petit, XVII, 62. — privatos lares, X, 257.

Pro dolor, III, 55. — sexus, XX, 55.

Pro finibus obvia iret, XVIII, 509. — genitis, XXXVI, 308.

Proavis auditas curules Rostra agnoscunt, XXVIII, 645.

Proba natos exornat, I, 192.

Probat natorum vires ingeniumque, VI, 8. — se, X, 109. — æthereum decus, XXVIII, 169. — magnum, majorem, XXXI, 82. — se esse deum, XCIX, 6. — probet cantus, X, 63. — puros, XXIV, 111. — mores, XXIX, 29. — fabula divos, CI, 61. — probasti responsa, XXI, 296. — probavit tibi Bellona dextras victrices, V, 263. — sese Æolus, XXXIX, 35. — probabis vatem, XXII, 337. — probabit patrem Jovem, CI, 41. — probari pietas non potuit, L, 47.

Probi veteris facta, I, 29. — flamma, I, 244. — Probine, vale, XLII, 18.

Probitas inops, XXII, 130. — prohibitatis nomen, XX, 207.

Probra tot patiar, XV, 375. — nocitura, XVIII, 430. — tulisset, XX, 192. — ingerat, XXVIII, 242. — probris sæpe laceratus, XXII, 83.

Probus a nostro possit discedere sensu, I, 173. — Probi acta, I, 57. — victores, I, 62. — pignora, I, 143. — meminisse, I, 167. — Probo persolvere grates, I, 75. — conjuge digna, I, 199.

Procax (insula), XV, 512. —

Galatea non ludit, XXIX, 126.

Procedit honos in cognatos, I, 13. — Iacchus, XXXIII, 16. — procedat in ævum, XVII, 334. — hiems, I, 269. — consul, XVIII, 27. — processit hinc avus, VIII, 24. — processerat Hesperus, XXXV, 361. — procede melior, XLIV, 54. — procedere audent leges, XXVI, 38.

Procella lucos agitante, XXXIII, 203. — procellæ Aquiloniæ, XII, 41. — præcipientes, XV, 219. — impendentis, XV, 486. — tumidæ, XX, 6. — fremerent, XXI, 281. — subducta pars, XXVI, 309. — finem studii fecere, XXIX, 207. — fractæ redeunt in claustra, XXXIII, 75. — procellis geminis, III, 276. — talibus urgetur, V, 100. — gelidis, VII, 93. — variis exploravit, VIII, 420. — vitam objectare, XXXVI, 364. — lassa pinus, XLIV, 31. — procellas sævas arcere, I, 239. — invidiæ, XVIII, 265.

Procera cohors Rhodani hic tentoria fixerat, XXI, 159.

Proceres æquorei, XXXVI, 10. — armorum, VIII, 5. — oratum missi, X, 33. — confundat turbæ, X, 200. — duo Divorum, XV, 215. — cum principe nectit, XVII, 258. — novi, XVIII, 471. — Byzantinos, XX, 136. — collecti, XX, 354. — severi, XXI, 55. — mille citatos, XXII, 410. — missi, XXVIII, 356. — agnoscunt, XXVIII, 594. — procerum quicquid in orbe fuit, VIII, 579. — squalore, XVIII, 177. — jussis, XXI, 332. — voce, XXIV, 1. — voces, XXIV, 202. — honori, XXVIII, 556.

Proclamat insanum gemino ab ore, XVIII, 318.

Proclivia lassant cursus, XXI, 23. — proclivior te quum urges, VII, 179.

Proco adveniente, XXVIII, 525. — procum gessi, X, 32. — procorum studiis, XXXVI, 412. — more, XL, 37. — procis personat aula, XXXIII, 133. — procos arte trahat, XXIX, 31. — certare juberent, XXIX, 163.

Procreator generis Oceanus, XII, 33.

Procubat Gradivus, I, 119.

Procul iratam ægida, XXXVI, 60. — appetit hostem, XLIV, 45. — a Musis, LXXXVI, 4.

Proculcat opes, XXVI, 607. — colla, XXVIII, 548. — proculcet acervos pedibus, VIII, 472.

Procumbis in Æmo, III, 334. — procumbant pariter, XIX, 16. — procubuit tempestas campis; XXVI, 642. — procubere solo, VIII, 448. — procumbere mundum, V, 212. — muri videbantur, XXVI, 214. — procubuisse in satis, XXVI, 32. — procumbens in Tibri insula, I, 226.

Prodigiale caput, V, 434. — rubens cometes, XXXIII, 232.

Prodigosus honos, XIX, 12. — prodigiosa tergora, XXXVI, 339.

Prodigium immanius, III, 89. — mobilius, violentius, III, 90. — quodcumque gerit, XVIII, 232. — immane relata, XXVI, 253. — prodigio litandum, XVIII, 22. — nullo tenetur, XXXV, 10. — prodigia captiva, XVII, 296. — Austri, XXIV, 346. — prodigiis signat, XXII, 291. — notatæ minæ, XXVI, 62.

Prodigus auri, VIII, 500; XXII, 151. — nocendi fertur, XVII, 227. — auri alieni, XX, 87. — urnæ Aquarius, XXII, 461.

— prodiga lucri ira, XXVI, 608.

Prodit canitiem, XV, 24. — secreta, XXXV, 117. — produnt flammea lacrymas, XII, 4. — hostes, XXII, 210. — prodat se Eurus ab occasu, XXVI, 58. — prodidit fera, XXVI, 259. — axem, XXIX, 168. — crimen, LIV, 10. — prodiderit tædas, VIII, 644. — fama latebras, XXXVI, 119. — prodere relatu, III, 249. — arcana, V, 489. — cantu, XXXIII, 3. — raptorem, XXXVI, 55. — prodita jura, XV, 402. — regna, XXXVI, 63.

Prodit miles occultus in hostem, XXXV, 163.

Proditio mercede placebit, XV, 261. — ducum, XX, 581. — ni texisset, XXVI, 517.

Proditor impius imperii, III, 319. — unus iners, V, 53. — apportet salutem, XV, 263. — numquam gratus erit, XV, 264. — occultus, XXI, 113. — latex, LVIII, 4.

Producit tractus in aurum, I, 181. — se in acumen, XLV, 16. — produxit exitium, XVIII, 155. — produxerit undas, XLVII, 27. — producam ad aulam principis, III, 113. — producere vigiles noctes, VII, 48. — cœnas in lucem, XX, 84. — vellera, XX, 385. — famam, XXI, 36. — producitur impetus iræ, XXXIX, 1. — produci sæcula, III, 45. — producta in longum latus insula, LXXXVI, 3.

Profanus error, III, 75. — luat commissa, XV, 323. — profani semper, XVIII, 330. — removete gressus, XXXIII, 4. — profano vestitu, VIII, 126. — profana manus, III, 116. — profanis confundere sacra, VIII, 239. — facibus, XXXV, 215.

Profatur commota, XX, 287. — sic, XXXVI, 406.

Profert arcana, III, 179. — quum profferent partus, I, 146. — protulit æquum, I, 237. — se, XVIII, 167. — proferte nepotes, XXXV, 372. — prolatæ ad sidera moles, V, 136.

Proficit quid tantum labor? XLV, 36. — profecit decori, XXVIII, 533.

Profluat amnis, I, 250.

Profugo insultant, XXVIII, 199. — profugum, captum nunciat, XV, 12. — profugis castris, XXVI, 298.

Profuit capi, VIII, 116. — profueris quantum, XXIV, 69. — prodesse occulto, XXII, 37. — furorem, XXVIII, 207.

Profunda rupe, III, 252. — mente, XXVI, 85. — profundæ Junonis, XXXIII, 2. — profundi calidi, VIII, 596. — perspicui secreta, XXXV, 117. — profundo rubro, X, 168; XXXVI, 320. — vastato, XXVIII, 141. — ore, XXXVI, 267. — profundum omne, XII, 5. — remis ingressa, XXIV, 148. — qui nave secuit, XXXII, 1. — profundam pacem, XXXVI, 56. — profundis et superis, XXXIII, 89. — famulis, XXXVII, 119. — profundas impensas, XXIV, 223.

Progenies prisca, III, 106. — Ulpia, VIII, 19. — Ledæa, VIII, 207. — vesana, XV, 332. — aurea, XXXV, 286. — semper debita cælo, XXXVII, 54. — germana Tonantis, CI, 11.

Progressa huc potentia curæ, LXVIII, 3. — progressum foliis Ulyssem, XXIX, 145.

Proh; *vid. supra* Pro.

Prohibes thalamis, XXXIII,

103. — prohibet reverentia patris, XXXVI, 292. — partus, CI, 23. — prohibent terras, XXXIII, 144. — prohibebant rupes oppositæ, XXXV, 170. — prohibere sitim, XLIV, 14.

Projecerat se fessam, XVIII, 108. — auris comas errare indociles, XXXV, 30.

Projectat missile pavidus Mazax, XXI, 356.

Proles antiqua, III, 52. — salit, VI, 3. — Augusta, X, 252. — numeretur, XVII, 339. — fraterna, XXIX, 117. — unica virebat, XXXIII, 122. — felix oritur, XXXV, 370. — tu mea? XXXVI, 96. — paterque sibi, XLIV, 24. — vera dei, XCVIII, 1. — prolem fata sequuntur, I, 16. — ad futuram, XVIII, 331. — latura connubia, XVIII, 494. — prole illustri, VIII, 582. — tanta tamens, XXXVII, 5. — nova, XXXVII, 56.

Proluis jugales, XXIX, 53. — proluit turris latus igne, V, 471. — te notis undis, VII, 177. — se Arctos æquore, XXXV, 189. — proluet se ursa mari, XLI, 16.

Proluvies huc insatiabilis auri, V, 499.

Promeruit jugalem coronam, XXIX, 185. — promeruere amplexus, XXXVI, 277. — promeruisse Thetin, X, 175.

Prometheus ætheriis miscens terrena, VIII, 229. — furatus mentem Olympo, VIII, 230. — excohit, XX, 492. — Scythica fixus convallæ, XXXVII, 22.

Prominet in Arcton Rhætia, XXVI, 330.

Promissa ardua, XX, 317. — morari, XXII, 33.

Promittit te Romæ seseque tibi,

XXVIII, 602. — sibi Venerem, XXXVII, 40. — promissit sibi cuncta, XXVI, 471. — promittere patri fas sit, VIII, 378. — nummis, LXXV, 3. — promittitur ingens dextra, VIII, 521. — annus felici ortu, XXVIII, 16.

Promotus dux*, III, 317. — Promoti cæde, XXI, 95.

Pronuba nox, VIII, 644; XXXV, 362. — flamma, XXXIII, 131. — dextra, XL, 54. — sit natura, XLVIII, 38.

Pronus ad omne obsequeris, XXII, 67. — prona monerem, XX, 222. — fuit venientibus (Italia), XXVIII, 144. — prono æstu, X, 2. — fervore, XXVI, 476. — pronas aures, XV, 426. — pecudes, LI, 20. — pronior audendi, V, 400.

Properant omnia, XX, 41. — jussi, XXI, 204. — properet sævire, XXXVI, 388. — properastis in ignes, L, 29. — properare facit, LI, 12. — properata merces, XXV, 11. — properatis metis, XXVI, 266.

Properi ministri, XXXV, 317.

Propinqui odere, XXXVIII, 315. — propinquum fovisse, XXVIII, 586. — propinquos exstinxisse, III, 231.

Propior cladi steterat, XXXVI, 249. — patri, L, 22. — proxima hæc mater haberi, XXXVI, 176.

Propius, quam si genuisset, amavit, XXIX, 106.

Propontis alta, XX, 333.

Proprium sibi transcripsit, XV, 161. — te meruere, XLIX, 89. — proprias hiemes, XLVI, 7.

Propter te, XVII, 192.

Propugnacula tenuis saxi, V, 463. — corruerant, XX, 277.

Propugnat jactibus crebris,

et longe membra regit, XLV, 18.

Proræ ardua temperat, XVII, 43. — proris reductis, XV, 525.

Prorepunt balsama, X, 96.

Prorogat famam æternam tibi feritas Punica, VIII, 410.

Prorumpunt flumina vultu, XXXVI, 128. — prorupit gurgite, X, 144. — proruperat Nereus, XX, 34. — prorumpite bustis, XVIII, 451.

Proscenia Pompeiana quantos plausus dabunt, XXII, 403.

Proscindit vomere terras Pharias, XLVII, 1. — prosciunde Notos, XXXIII, 92.

Prosequitur nox sua currum, XXXVI, 243. — prosequar veteres actus, XXI, 15.

Proserpina ferox raptu ducta, XXXIII, 27. — numeri damnum pensat, XXXIII, 126. — candida, XXXIII, 215. — domum cantu mulcens, XXXIII, 244. — petit saltus, XXXV, 5. — curru rapitur, XXXV, 204. — fertur curru, XXXV, 247. — perit, XXXVI, 70. — vincta catenis, XXXVI, 83. — dulce tibi nomen, XXXVI, 100. — mea quam læsit? XXXVI, 284. — sperabam, XXXVI, 407. — te non tenuere fores, XXXVII, 44.

Prosilat penetralibus, XXXVI, 113. — Tritonia virgo, XXXVII, 92. — natus, XLIV, 69. — prosiluit penetralibus, XXVIII, 359.

Prospectat Getas, XXVIII, 179. — prospectans campum Narnia, XXVIII, 515.

Prospera sponderent, XX, 57. — attollunt flatu, XXII, 159. — fati, XXVIII, 548. — prosperiora fati, XLIX, 94.

Prospicis urbi, XXIV, 130. — omnia vigili sensu, XXIX, 229.

— prospicit orbi, XVII, 265. — prospiceret ducem, XXI, 72. — prospexit ab aggere votum, I, 230. — prospice causæ, XVIII, 485. — prospecturam labori mentem, VIII, 236.

Prosternis hostem, CI, 96. — prosterneret Gallum, XXIV, 143. — prosternite solo, X, 212. — prosternere vires, III, 307. — cedros, XXXVI, 360. — prosternens obvia ferro, XXVIII, 468. — prostratus ad aras, XIX, 27. — prostrata despicias, XXII, 20. — relinquunt, XXXIX, 29.

Protegis ora, XX, 120. — clypeo, XXIV, 175. — protegere sensus, III, 99.

Protendo lacrymas, XX, 592.

Proteris mundum, XXXV, 222. — proterit arva pedibus, XXXIII, 128. — proterat cuspidem Indos, III, 364. — ungula culmos, VII, 200. — protere cursu fluuios, VIII, 347.

Proteus arcet monstra, XXIX, 128. — Proteos Pharium cubile, X, 51. — Protea certo mansurum vultu, XXXVI, 13.

Proturbat regem, V, 476. — domo avita, XV, 197. — proturbet laribus, XX, 513.

Provehit in astra, L, 37. — proveheris consul, VIII, 155.

Providus tuta querere, VIII, 79. — æther, XXVIII, 352. — provida virtus, XVIII, 402.

Provincia tanta, XV, 280. — nutat, XVIII, 209. — dividitur superstes, XX, 586. — expellet fasces, XXI, 236.

Provocet animos segnes egestas, XXXVI, 30.

Prudentia forti convenit, X, 315. — nullas recipit metas, XVII, 43. — instruit, XXII, 107.

—subit laudem belli, XXIX, 227.

Pruinæ canentes, X, 52. — non colla æquant, X, 265. — ru-beant, XII, 10. — pruinas Alpi-nas bibunt, I, 255. — Caucasias, XVIII, 247. — Thracum, XX, 412. — excessit candor, XXVIII, 476. — contiguas, XXXIII, 168. — pruinis diffusis, V, 102. — Calce-doniis, VIII, 26. — gelidis, XVIII, 117. — Hyperboreis, XXIV, 256. — colla stant aspera, XXVI, 326. — non cessura membra, XXXVI, 89. — Geticis, XLI, 15.

Pruinosum Olympum Ossa vexit, XXXV, 257.

Ptolemæus miles, XVIII, 61. — Ptolemæi mancipia, XVIII, 480. — Ptolemæe, hæc erat fides, XVIII, 66.

Pubentes alto de semine fratres, I, 142.

Pubes elata, VIII, 569. — lau-data Tonanti, XVII, 289. — ser-vilis, XVIII, 509. — barbara, XX, 236. — Titanis, XXXIII, 44. — domitura deos, XXXVII, 14. — pubem canoram, XV, 184. — pube electa, XV, 416.

Pubescant fetu virgulta, XXXV, 79. — pubescere leto, XLIV, 52. — pubescentibus radiis, XXXV, 50.

Publicus furor, XXXII, 305. — publica felix, XXI, 29. — commoda, XXI, 299. — moles, XXII, 70.

Pudet certare, XVIII, 501. — vinci cœpisse, CI, 28. — non pu-det heu! superi, XVIII, 210. — pudeat vendentis, XVIII, 211. — pudebit servum, XVIII, 252.

Pudica fronde, XXXVI, 75. — pudico matris gremio sponsam detraxit, XXXI, 124.

Pudicitia lapsa ex æthere, I, 195. — pudicitie exempla prisca,

X, 232. — cura, XIX, 64. — scena paratur, XXIX, 26. — pu-dicitiam ulta, XXIX, 157.

Pudor pulcher armatur terrore, I, 92. — nullus petendi cogen-dive, III, 222. — emicat, III, 323. — sollicitus, XIV, 3. — ex-torsit, XV, 69. — cæli terræque, XVIII, 9. — fatis, XIX, 47. — simplex ore calet, XXVIII, 565. — severos indicit mores, XXIX, 128. — atatis, XXIX, 200. — infecerat igni genas, XXXI, 42. — eripitur, XXXV, 263. — pu-doris damna, VIII, 86. — au-gusti grata majestas, VIII, 519. — damna turpia, XV, 188. — rigidi, XVII, 246. — insidias, XVIII, 79. — plus habitura, XVIII, 413. — argumenta, XX, 78. — obtentu, XXI, 280. — facibus mens successa, XXII, 221. — crimen, XXIX, 30. — faces castæ illuxere, XXXIII, 271. — noti, XXXVI, 274. — pudori Romano, XX, 159. — mœror cessat, XXXVI, 192. — pudorem sprevere, VII, 126. — vitæ ferre, XV, 451. — latura, XVII, 269. — vince tuum, XXII, 329. — gladiis abolete, XXVI, 563. — tenerum sollicitat, XXXIII, 131. — sollicitum, XXXV, 325.

Puellæ ora, X, 21; XXVIII, 523. — Paphiæ, XIX, 65. — geminæ, XXIX, 117. — cuna-bula, XXXI, 69. — volucres, C, 1. — puellam conjugis daret, XXXIX, 53. — puellis pauperi-bus, XX, 370. — puellas segnes, XVIII, 275. — Argolicas fastidire cœperat, XXVI, 629.

Puellares annos, XXIX, 140.

Puer usque adeone? VIII, 362.

— tenui rexique, XV, 376. — — intrepidus, XXXIV, 32. —

sæve, XLVIII, 51. — Cres, LIV, 11. — pueri ludo intenti, XX, 509. — pennati, XXXI, 10. — puerum ferocem, X, 110. — ferens, XXIV, 177. — Minoum, XXVI, 443. — pueros trans murum ductos, XV, 275. — olim præstantes, XXXV, 133.

Puerilibus humeris, XXVI, 495.

Puerpera residet, XXII, 343.

Puerperis verendis, VIII, 141.

Pugna contenta polo, XXVIII, 347. — mortalis nescia teli, *ibid.*

— pugnae cruentarint, X, 310.

— non uni certamina credidimus,

XXI, 364. — monumenta dica-

bam, XXVIII, 372. — lætæ sub imagine, XXVIII, 638. — spa-

tium, XXXVII, 74. — pugnam po-

stentia castra, XXVI, 558. — in-

staurasset equestrem, XXVI, 597.

— pugnarum seriem, XXIX, 221.

— pugnas instantes distulit, III,

320. — peragat, V, 200. — de-

sereret, XI, 33. — ferale, XV,

124. — gereret, XXIV, 141. —

tibi commissas, XXXVI, 286. —

calentes deserit, XLVIII, 49.

Pugnant reverti, XXXV, 196.

— pugnatis uterque, tu fatis, ge-

nitorque manu, VII, 88. — pu-

gnando dabitur, XXXVII, 15. —

pugnantia elementa, XXXIII, 42.

Pulchro tactu, III, 166. —

pulchris stare diu negatur, XCI,

1. — pulchrior sidere corusco,

XI, 1. — pulcherrimus operum

mundus, VIII, 284.

Pulmonis anhelas latebras, V,

415. — opem, VIII, 246.

Pulpita personat, XVII, 314.

Pulsas astra querelis, XIX, 51.

— pulsat Thetis, XXXIII, 148.

— pulset unda, XXIX, 204. —

pulsent prata choreis, XXII, 382.

— pulsaret hiems, XXI, 283. —

pulsare rebelles acie, XXI, 238.

— pericula, XXVIII, 466. —

pulsatur crimine falso, XV, 170.

— pulsata nubila, X, 184. —

majestas, XX, 129. — pulsato

monti, XXVIII, 272.

Pulsatus perstreptu ictu crebro,

XX, 450.

Pulsu librato, VIII, 329. —

umbonum modulante, XXVIII,

629. — rotarum, XXXVI, 236.

Pulvereo sub turbine emicuit,

XXVI, 458.

Pulverulenta volat, XX, 313.

— ora, XXIV, 246. — vim,

XLI, 8.

Pulvis laborque decent, VIII,

551. — fallax, XXII, 398. —

pulveris nimbos, V, 176. — nu-

bem, XXVI, 455. — pulvere te-

pentis equi, I, 122. — raro tegitur,

V, 452. — grato belli, VII, 37.

— nudi manes, XV, 403. — si-

gnantem, XVII, 126. — resper-

sus, XVIII, 260. — largo, XIX,

25. — violatur, XX, 284. —

stant Syrtes, XXI, 257. — soli-

bus effeto, XXI, 350. — assur-

gere viso, XXIV, 4. — æstivo,

XXVIII, 215. — cano, XXXIII,

185. — fœdari, XXXVI, 77. —

sordida, XXXVI, 177.

Pumicis antra dilecta, V, 464.

— pumice de vivo, XXXV, 103.

— subter anhelo, XLIX, 16.

Punica feritas, VIII, 410. —

carbasa, XV, 19. — gesta, XXI,

380. — bella, XXIII, 2; XXVI,

395. — messis, XXIX, 50.

Puniceo ostro, I, 90.

Punire consilio, XVII, 229. —

velint, XXIV, 118. — tumultus,

XXVI, 383.

Puppis sine remige, VIII, 223.

— si qua venit, XV, 68. — orba

magistro, XX, 424. — piratica,

XXVIII, 133. — viduata remigibus, XXVIII, 137. — scissis velorum debilis alia, *ibid.* — antennis saucia fractis; *ibid.* — moras, XXIX, 30. — puppem conscendere, XIX, 41. — puppim compositam, XVII, 113. — parere clavo, XVIII, 424. — puppe data, XV, 246. — vehi, XV, 350. — mersa, XX, 7. — prætervolat lacum, XXVI, 321. — numerosa, XXVIII, 48. — puppes conscendere, XXVI, 217. — pronas vehit, XXVIII, 497. — sub puppibus ibat Ionium, XXI, 173.

Pura libertate, XXII, 164. — nondum dies, XXXV, 2. — puro ore, XXII, 100. — puros probet, XXIV, 111. — purior fervor solis, XLIV, 14.

Purget crimina, XVII, 216. — purgare fidem suspectam, XXVI, 592. — purgata tellure, XCX, 19. — purgatam aulam, XX, 20. — purgatis terris, XCVIII, 26. — purganda doctus sacerdos, XXVIII, 326.

Purificum Jovem, XXVIII, 328.

Purpura tegere corpus, V, 346.

— dives, VII, 4. — supplex, VIII, 47. — crispatur, VIII, 553. — caleat, XIV, 25. — commendet, XXII, 238. — non indignatur, XXIV, 118. — regia, XXVIII, 614. — surgebat violæ, XXIX, 92. — inferior virtute fuit, XXXI, 78. — infecit vultus, XXXIII, 270. — per liquidas succensa genas, *ibid.* — auspex me jungeret, XL, 52. — dotalis, XLVIII, 30. — nobilis vestiat armos, LXXIII, 10.

Purpureum mare, XXXV, 3.

— purpurei reges, XXXV, 300. — purpureo nimbo, X, 298. — gremio, XXVIII, 67. — ovili,

XXIX, 73. — purpureis columnis, V, 135. — anguibus, V, 177. — venis, XX, 273. — parentibus, XXI, 81. — purpureos Manes, VIII, 97. — cervos, XXII, 353. — cultus, XXVI, 610. — purpureas vestes, I, 183. — columbas, XXXI, 104.

Puteos cruore mutatos mirari orbis desinat, XVIII, 5.

Putre solum, XLIX, 15. — putres gales, XXI, 135. — putria antra, XXXIII, 174. — putribus saxis, XX, 277.

Pygmæa post bella, XL, 13.

Pyldes offensus descenderet Oresten, III, 108.

Pyracmon nectit thoraca, VII, 195. — construxit opus, XXXIII, 238.

Pyramidas extruxit, V, 448.

Pyrenæa ilex, XXIV, 313. — Pyrenæi juveni, XVIII, 406. — Pyrenæis sub antris, XXIX, 77.

Pyrenæum (trans), XXVI, 200.

Pyrois puer, XXXI, 141.

Pyrrhus sæcula, XV, 43.

Pyrrhus æqualis erat mihi, VIII, 366. — *Pyrrhi* aurum, VIII, 414. — sævi, XV, 125. — fuga, XXVI, 128. — pulsi, XXVI, 132. — *Pyrrho* tremendas togas rapuere, XVIII, 463. — cedente, XXIV, 32. — *Pyrrhum* conferat, XXI, 371. — *Æaciden*, XXVI, 125. — incendia miscentem, XXVI, 145. — contra, XXVI, 154.

Pythagoras tacendo dixit, XVII, 91. — *Pythagoræ* monitus luxum non pressere, XVII, 157.

Pythius axis, XVI, 16. — *Pythia* culmina, XXII, 401. — domus, XXV, 4.

Python domitus, I, 2. — prostratus, VIII, 537. — *Pythone* extincto, I, 189. — perempto, II, 15. — strato, CL, 39.

Q.

Qua libet usque, XXXVI, 335.
— finis erat, I, 67. — possidet
æthera, I, 83. — pandit litus,
III, 123.

Quadrifidum laborem Phœbi
torquere, I, 268.

Quadrigæ insanæ, VIII, 63. —
quadrigris diversis, XV, 255. —
niveis, XXVI, 127. — vere co-
ronatis, XXII, 422. — assueta
arva, XXVIII, 618. — Tartareis,
XXXV, 217. — quadrigas volu-
cres, XVII, 282.

Quæ Luna, XVII, 107.

Quæris meritum, XXII, 123.
— quærit reos, V, 495. — libera
sæcula, XXIV, 89. — opes avarus,
XXVII, 8. — non quærat pretium,
XXVIII, 610. — quærebat du-
bius, XXI, 72. — quæreret artes,
XXIX, 234. — quæsissem fœdera
mundi, III, 4. — quæram te qua
parte poli? XXXVI, 428. —
quæsisse novum honorem, XXII,
327. — quærenti mihi expediat,
XLVIII, 8. — quæsitâ manu,
XXXVI, 303. — quærendus inani
ratione (Nilus), XLVII, 12.

Quæsitior crimina pertentat Mi-
nos, V, 477.

Quæstor enim neuter fuit,
LXXIV, 16.

Quæstus numerosior, XVIII,
219. — vindicta fuit, XXI, 99.
— quæstum feralem, V, 445. —
quæstu satiâbere, III, 199. —
nullo, XXV, 57.

Qualis, non unde satus quæris,
XXII, 124.

Quam (omissopotius), XX, 206.

Quantæ cohortes, XXXI, 90.
— quanto milite, XXXI, 91. —
quantis fornacibus, XXII, 197.

Quassat ebur, XXIV, 352. —

quassare coronas, XXXI, 91. —
quassans æra, XXVIII, 259. —
quassatis faucibus Ætna protulit,
XXXVI, 186.

Quatit fragor arva, III, 132.
— Boreas Alpes, XXXIX, 37.
— unda Petrum, XCIX, 13. —
quatiam tympana, XXXVI, 131.
— quateret ventus puppes, III,
219. — quatiebat furore corda,
III, 225. — quatiens juvencos,
XX, 387. — pinum, XXXIII,
40. — quatitur mare, X, 154. —
Niphates, XXXVI, 263.

Quatuor amnes, XX, 259.

Querceta Maricæ, I, 259. —
rorabunt favis, III, 383.

Quercus vagas ire coegi, III,
158. — vestita spoliis, III, 339.
— Chaonæ rursus locutæ, VII,
118. — civica, XXIX, 182. —
Dodonia cesserit, XXXIII, 31. —
amica Jovi, XXXV, 108. — pro-
xima, XXXVI, 352. — ingentes,
XXXIX, 40. — quercum strævisse,
VIII, 345. — ad sidera tendens,
XXII, 372. — fatidicam, XXVI,
137. — comitem trahit, XXXIV,
22. — ingentem germine parvo,
LII, 15. — quercu tempora ve-
laret, XXIV, 72. — sub ingenti,
XXXI, 9.

Querelæ humanæ, XXXIX, 9.
— querelis muliebribus, XIX, 51.
— gratis affata, XXII, 278. —
excussis muliebribus ore, XXVI,
270. — impulit, XXVIII, 360.
— falsis incusare, XXVIII, 429.
— teneris, XXIX, 100. — ereptis,
XXXI, 108. — cum magnis mihi
instat, XXXVI, 33. — querelas
tales orditur, XV, 27. — mutas
in fila abrupit, XXXVI, 160.

Queror repulsas, XXVIII, 362.
— queritur hæc secum, X, 20.
— tardos non ire jugales, XXXVI,

318. — queruntur clade accepta, XX, 500. — querar funera dictis, XXVIII, 281. — queri mœsta fronte, XXVIII, 159. — dura de matre, XXXVI, 212.

Querula alite, XIV, 21.

Questus flebilis, III, 127. — ad nubila rumpit inanes, XXXV, 249. — parentis quum sæpe pertulerim, XXXVI, 46.

Quicunque fuit, quicunque futurus, XXII, 319. — quascunque per oras, I, 133.

Quies impacata pelagi, III, 71. — optata, III, 264. — prisca, III, 357. — nulla, XV, 167. — parva, XVII, 61; XIX, 52. — impetiosa, XVII, 241. — parva, XX, 121. — neglexerit, XXVI, 239. — amica reddit, XXVII, 2. — vitæ, XXVIII, 151. — non adeo toleranda, XXXIII, 111. — nulla potest placare, XXXVI, 291. — quietem patiuntur, V, 7. — rumpe, XX, 221. — placidam servare, LXXXV, 5.

Quiescunt cur ultima regna? XXXIII, 222. — vix toto corde quierat, V, 327.

Quincti seges, XV, 111.

Quippe metus pœnæ? XX, 210.

Quirinali amictu, VIII, 157. —

Quirinales cinctus, XVIII, 28.

Quirinus frena regit, XXII, 370.

— Quirini vexilla, VIII, 8. — majestas, XXIV, 99. — sedem, XXVI, 101. — sceptrâ, XXVIII, 642. — Quirino bellatore, VIII, 492. — lacesaito, XXVI, 639. — sociante plebem castris, XXVIII, 9.

Quirite epulis repleto, XII, 17.

— Quirites contenti, XVIII, 409. — Graios, XX, 136. — videant, XXII, 391. — petiere, XXIV, 54. — plausere, XXVI, 451. — evocat ad rostra, XXVIII, 587.

— anum videre, XXVIII, 652.

Quisque, (*eodem sensu quo quisquam*), III, 224.

Quisquis es, XXXVI, 304.

Quo mille ministræ, quo Cyane? XXXVI, 189 sq.

Quo, i. e. quo usque, III, 47.

Quocunque vocaris, III, 170.

Quod juberent, XXIX, 163.

— servet bruma rosas, XXXVI, 223. — lateant sub palmite colles, XL, 39.

Quonam usque morati cunctamur? XV, 368.

Quota pars tui sint? V, 513.

R.

Rabidæ Sibyllæ, VIII, 147. — rabidas voces, XXVI, 520. — rabidis bellis, XXI, 188. — vocibus, III, 44.

Rabies innata, III, 48. — parcendi, III, 237. — Martis, VII, 73. — Maurusia, VIII, 39. — livoris, XIII, 10. — servi, XVIII, 184. — arcana, XX, 25. — sævum suaderet, XXI, 166. — pejor sæviret, XXVI, 98. — fracta quievit, XXVI, 432. — invidiæ, XXIX, 231. — Tyrrhena dignata teneri, XXXIII, 150. — inopina leonum, XXXVI, 166. — armatur, LXXVIII, 2. — in rabiem redit, V, 141. — rabiem deposuere, XVII, 121. — motura, XX, 190. — deuisse dolent, XX, 526. — exegit in armos, XXXV, 211. — livoris placere, XXXVI, 291. — emollit, XXXIX, 28. — juvabat, CI, 78.

Radiat quantus in ore pater! VIII, 518. — radiant in casside vultus, I, 118. — flores, III, 209. — enses, V, 16. — oculi jubar, XLIV, 17. — radiare se-

cures, I, 232. — Tonantem, VII, 132. — aquas, XX, 260. — mari rubro, XXIX, 4. — radiantia tergora villis, CI, 97. — radiatur sinus, XXXV, 48. — radiato murice, VIII, 552.

Radio descripserat axes, XVII, 275. — radii propinqui, VIII, 65. — radios serenos infecit, III, 130. — ardentis, VI, 7. — inuictos vibrat, VIII, 180. — permutant, X, 86. — solis laceant, XXIV, 66. — retundunt, XXVIII, 21. — attritos manu, XXXVI, 161. — radiis stringebat Æmum, V, 336. — redimita comam, XX, 528. — auri, XXI, 79. — superbis, XXII, 443. — omnia lustrat, XXVIII, 412. — principis et solis, XXVIII, 539. — beatis astrorum, XXIX, 48. — pubescentibus cristatum, XXXV, 51. — potentibus, XLVII, 35. — obstantibus, LX, 5.

Radix : radice revulsa, XX, 29. — concreta, XXVIII, 77. — radicibus vibratis, XXXV, 153.

Rami virentes Heliadum umbravere, XXVIII, 164. — stridunt, XXXVI, 399. — ramorum frigore, XXXV, 105. — ramis fruitur, X, 64. — coniferis, XXXIII, 203. — limina prætexere, XXXV, 320. — innexis, XXXVI, 334. — pro supplicibus, XXXIX, 41. — sororum, XL, 11. — ramos Panchaia dabit, VII, 211. — vile virentes Hesperidum, VIII, 38. — ingentes, X, 245. — fulgentes metallo, XXXV, 291. — incompertos vidit, XXXVI, 77. — onerat, XXXVI, 348. — ebeni vellit, XLVII, 22.

Ramoso metallo, XXIV, 291.

Rapidus Eurus, I, 100. — sanguis, VII, 101. — rapidi Olympi, XV, 18. — rapido tumultu quum

sæviret, XXXV, 255. — rapidum ingenium, III, 109.

Rapina uberiore, XVIII, 195. — rapinæ locum, XXXVI, 439. — rapinas orbis, III, 194. — rapinis perpetuis crevere, V, 318. — aliis, XX, 150.

Rapio fœdera alienæ tædæ, X, 28. — rapis tergora, CI, 98. — spicula, CI, 111. — rapit morbus urbes, III, 303. — cursum, XVIII, 375. — sæcula, XXVIII, 391. — nox polum, XXXVI, 235. — te nulla clades, XLIV, 108. — humores (canis), XLVII, 34. — Cytherea maritum, XLVIII, 32. — sacra, profana, LXXX, 2. — rapiunt vellera fucos, III, 207. — rapiat decus, XXII, 181. — raperem agmen, XXVIII, 299. — raperes oscula mariti, XXIX, 217. — rapuit leti de faucibus urbes, VIII, 58. — te flamma juvenatæ, XXVI, 498. — tibi pugnas, XXXVI, 286. — rapuerunt urbes, XX, 568. — rapiet ignota sub nube vetustas, I, 33. — rape me Gildoni, XV, 145. — rapuisse amnes, V, 121. — a quibus rapturus, XVII, 284. — rapturus flamine campos Boreas, XXXIII, 73. — rapturi faucibus, XXVIII, 568. — rapitur quocunque videt, X, 108. — rapi Babylona video, VII, 201. — vates, XX, 45. — raptus ab igne pater, L, 38. — rapta dies, XXXIII, 96. — raptam socia tellure, XXXIII, 145. — rapto vixisse, XX, 206. — raptis armis, XXII, 271. — raptos cibos delibasse, XXVI, 350.

Raptas funera curru, XXI, 102. — raptarem impia membra, XV, 255.

Raptor virginibus instat, XV, 166. — nos prævenit, XXXVI,

305. — raptoris inferni equos, XXXIII, 1. — feri, XXXV, 208. — raptorem divum, XXXVI, 55. — raptores tulere, XXXV, 261. — raptoribus sociis, XXXVI, 281.

Raptus timens, XXXIII, 138. — futuros, XXXV, 12. — lugebat alumnæ, XXXVI, 178. — raptu mella trahit, V, 461. — ducta Proserpina, XXXIII, 27.

Rarescere noctem, XXXV, 331.

Rarus, qui scripta ferat, XLI, 7. — rara intermicat Arctos, I, 26.

Rastris projectis, XXVI, 465. — ad rastros sudare, XX, 196.

Ratio movet, XVII, 228. — ventosa favoris vani, XXVI, 113. — quæ tibi cum pedibus? LXXIX, 1. — rationis inops, XX, 429. — ratione in rerum abstrusa, XVII, 148. — salutis, XXIX, 211. — sagaci, XLV, 35. — inani, XLVII, 12. — sollicita, XLVIII, 1.

Ratis descensura mutat, XV, 221. — tarda, XXIV, 359. — rati turbatæ, XXVI, 272. — ratem turbatam, VIII, 61. — salvam, XIX, 66. — victricem, XXVI, 8. — merces vecturam, XXXVI, 364. — molitur tellure, *ibid.* figebat, C, 7. — rates submersæ sedere, VIII, 628. — victrices, X, 178. — frugiferas, XV, 58. — ratibus arcere procellas, I, 239. — correptis, XX, 469. — onustis, XXIV, 325.

Rauca nutrix, XX, 372. — rauci fori, LII, 8. — raucæ Padusæ, XXXI, 109. — rauco turbine, XXXIII, 69. — tractu, XXXVI, 242. — raucis thiasis, XXXVI, 422.

Ravennæ antiquæ, XXVIII, 494.

Rebellis Antææ, III, 287. — rebellis motu strepuisse, XXVIII, 213. — cervice, XXXIII, 155. —

parte, XXXVII, 90. — rebellem invade, XV, 339. — prædam, XLVI, 23. — rebelles Furisæ, I, 138. — urgerent odiis, XX, 212. — acie pulsare, XXI, 238. — stupere, XXVI, 373.

Reboat fragor, XXVIII, 616.

Recanduit clypei orbis, XV, 211.

Recedit victa, X, 64. — quodcunque litibus, XVII, 64. — pons, XXVIII, 543. — recessit horror, XXXV, 146. — recedentis venti vestigia, III, 73.

Recenset cuneos, XXXI, 87. — recensent lustra, XXVIII, 392. — recensitis fastis, XX, 60.

Receptat Scythiam, III, 308.

Recessus Atlanteos, I, 35; X, 280. — Tartareos, V, 524. — abstrusos, VIII, 275. — horrendos, XXIV, 157. — Apennini, XXIV, 307. — inconsulti, XXVIII, 29. — Stygios, XXXIII, 120. — sidereos, CI, 88. — recessu imo barathri, III, 379. — ingenti, XV, 524. — tuo inventum, XVII, 89. — Aventino, XXII, 405. — tenebroso carceris, XXXVI, 82. — damnare, XXXVI, 212. — fatidico, LXXXI, 2. — ingenti summota regio, LXXXVI, 1.

Recidat injusta, XVII, 98. — reciso orbe, XX, 585. — recisum ima stirpe laurum, XXXVI, 76. — recisis vitis a stirpe, III, 56.

Recidit potestas, XV, 45.

Recidivus sanguis, XLIV, 66.

Recipit somnos, V, 139. — recepit opes, V, 157. — currus imperium, flammæque modum, VIII, 68. — vires, XXIV, 80. — victos in gremium, XXIV, 150. — cura reductum, XXVIII, 100. — scedere gentes, XXIX, 58. — recepti muneris, XCVIII, 21. — recepto Pæane, XXVI, 598. — receptam

Marte Hesperiam, XXVIII, 91. —
receptos fructus, XXVIII, 584.
— receptas partes, VIII, 391.

Recitet ore tuto, LXXIV, 20.

Reclusis Alpibus, XXVI, 197.
— foribus, XXXVI, 153.

Recolens mente priorem pom-
pam, XXVIII, 423. — recoletur
opimis dapibus, I, 262.

Reconderet ensem, XXI, 114.
— recondam fragmenta naufragii
mei, XXVIII, 316.

Recordor veterum certamina,
XXVI, 104.

Recte vivere, XXXVI, 273.

Recti veteris vestigia, XVII,
136. — rectum discedere, III,
178. — præponere utilibus, XXII,
103. — recto ore, VI, 6. — lu-
mine, CI, 53.

Rector inclyte, I, 136. — nul-
lus inesset, III, 3. — ille lon-
gævus carinæ, VIII, 420. — Eous,
VIII, 105. — animarum quære-
bat iter, XXXV, 156. — rectorem
fovens, XXVIII, 95. — rectore
puero, XV, 297. — rectores re-
gendos dedit, XVII, 50. — Libyæ,
XXIV, 100. — rectoribus orbis,
XXVIII, 39.

Recumbunt campo cupressus,
XXXVI, 380.

Recurrit halitus, I, 117. —
stemma, XII, 30. — arbiter,
XVIII, 241. — honos, XVIII,
487. — recurrens unda per quin-
que ostia, VIII, 630.

Recursum insperati, III, 331.
— subitos flexisse, VIII, 541. —
tumidos Oceani, XVII, 107. —
post quinos annorum, XXIII, 23.
— inconfusos, XXVIII, 623. —
recursu oris, XXXI, 37.

Recurvo rostro, XX, 230.

Recuso telum non esse, XXXVI,
30. — si tanta recusas, XV, 308.

— recusat vagina siccam gladium,
V, 234. — recusem nosse quam
sanctum soceri nomen, XXVI, 303.

Reddis quæcunque amisimus,
XXII, 204. — reddidit talia contra,
XV, 379. — reddidit sceleri cri-
men, XV, 400. — redde te plagis
autumni, III, 364. — te labori,
XVII, 140. — iussa Jovi, XXXIII,
93. — me mihi, XXXIX, 43. —
reddite mihi nunc primum, XV,
230. — vociferans, XXXVI, 270.
— reddere possessa, V, 158. —
reddentia Oceanum, I, 215. —
redditur non vox, non spiritus
oris, XXXVI, 152. — lux orbi,
XXXVI, 243. — in ore parens,
L, 24. — redduntur tectis et agris,
XXVI, 42.

Redegerat in jura, XXVIII, 336.

Redempti dominorum strage,
XXVI, 618. — redempto consorte,
XXIX, 12.

Redimiret tempora candor, VIII,
195. — redimire serto, XXIX, 2.
— redimente capillum mitra, XX,
185. — redimitur astris, X, 273.
— hiems arcu, XXXV, 99. —
redimitus sagittis, XXI, 254. —
redimita comas, XVII, 274. —
comam radiis, XX, 528. — cer-
vix, XXXVI, 246. — redimitæ
Nymphæ, XX, 345.

Redis in cælum patremque,
XCVIII, 25. — redit proles an-
tiqua, III, 52. — in rabiem, V,
141. — cæsa pollutius hydra,
VIII, 254. — vir in currum,
LXXXVII, 5. — redeunt in
corda, XXVI, 212. — redibat
duplici fultus consorte, VIII, 204.
— unde redi nescis? V, 387. —
redeuntis ævi, XCV, 1. — red-
eunte æne, XXVIII, 498. —
redeuntia sæcula, I, 2. — in se
cornua, V, 374.

Reditus præsentēs revolvit Alaricus, XXVIII, 268. — secundos annue, XL, 57. — certum iter tendere, C, 8. — reditum obducum, XXVIII, 2.

Redolent cui cinnama, XXII, 420. — redolentibus gremiis, XXIX, 87.

Reducis animas in corpora, XCVIII, 20. — reducit ad arbitrium plebis, XXIV, 116. — soles, LII, 13. — reducat te in castra, XXIV, 214. — reduxi leges libertatemque, V, 388. — reduxit luctus fortuna, L, 551. — reductus intra claustra, VIII, 80. — turba, XV, 249. — reducta libertate, VII, 105. — cornua, XXXI, 143. — reducto sensu, XX, 518. — ore, XXII, 429. — reductis ponderibus, XVII, 324. — canibus, XXXVI, 447.

Reducis formæ, XLIV, 41. — reduci fortunæ, XXVIII, 1. — reducem complectitur, XX, 187. — optares, XXIX, 216. — reduces excepit domus, VIII, 212. — habenas, XXXVI, 242.

Redundat igne, V, 468. — redundant eloquio, I, 150. — aquæ, XLVII, 7. — redundantem Æt nam, LV, 33.

Refert regina, I, 136. — pagina, I, 197. — diva, III, 668. — ex ordine causas, XXVIII, 590. — te patriis laribus, XXVIII, 604. — ille, XXXI, 56. — referunt maculis patres, XVII, 306. — solemnī Baccho, XXXV, 67. — referres sub corde diem illum, XXVIII, 581. — rettulit unda notas, IV, 10. — morem neglectum, XXI, 329. — rettulimus tropæum, X, 118. — refer ora, XXVIII, 423. — in superna, XXXVI, 107. — Latona, XXXVI,

306. — referre benefacta, XXIV, 182. — relatu prodere, III, 249. — tempestiva, X, 312. — mirum, XV, 362. — res mira, XXI, 340. — referente socero mercedem, XXIX, 185.

Refixas opes, VIII, 497.

Refioruit ætas, XVII, 161.

Refium imperium, XV, 282. — refluxis undis, III, 91. — refluxos in amnes, XXIX, 80. — sinus, LX, 4. — refluxas arenas, VII, 58.

Reformat in faciem saxi, XXXV, 95. — emeritos artus, XLIV, 25. — Refovit orantem, XXVIII, 426.

Refugium arcum, XXI, 68. — refugo lumine, VI, 9. — Partho, VIII, 531. — sole, XV, 399. — Peloro, XXVI, 222. — visu, XXXIII, 189. — amictu, XLIV, 6. — refugos in ortus, I, 172.

Refulsit nūmen, X, 240. — libertas, XX, 543. — princeps, Latium, Roma, XXVI, 374.

Refundit luxu, XV, 164. — opes, LXXV, 10. — refudit sarta, XVIII, 91. — refusus molliter obliqua parte equi Chiron, IX, 6. — refusa nocte, XCVIII, 24. — refusum anguem, XXVI, 22. — refusus lacrymis, XV, 127. — refusus temone habenas suscepit, XVII, 199.

Regalis aula, III, 113. — origo, XXIX, 37. — regale culmen, XXVIII, 64. — jubar, V, 144. — tumens, V, 344. — pignus, XV, 310. — regales famuli fremebant, XVIII, 149. — notas, XVIII, 486. — regalibus sertis, XLIV, 85. — auspiciis, VIII, 1. — votis, VIII, 272. — votis, X, 121.

Regia humida, I, 265. — erexit tibi tædas, III, 97. — calestis, VII, 151. — te protulit, VIII, 124. — Bocchi pallescit, XV, 342.

— cecidit, XVII, 32. — se sustulit, XVIII, 415. — utraque damnat, XIX, 35. — dignatur, XX, 69. — necdum sopierat cantus, XXI, 3. — cui creditur, XXII, 62. — attollens apicem, XXVIII, 42. — Neptuni, XXXVII, 119.

Regifico splendere paratu, V, 340. — regificis deliciis, VIII, 337.

Regina refert, I, 136. — candida, XXXV, 18. — non sprevit deum, XL, 23. — absens fave, XL, 57. — cælicolum, CI, 37. — reginæ regina feras, X, 174. — ornes comam, XXIX, 5. — reginarum sub armis, XVIII, 322. — reginas parit, XXII, 361.

Regio omnis sonat, II, 11. — immunis maneret, V, 25. — quæ dedit hoc Numen, VIII, 136. — mœrebat vastata, XV, 358. — quæ restat, XV, 452. — funesta, XXVIII, 274. — impervia famæ accessit, XXXI, 63. — sit nulla immunis, XXXIII, 223. — pallida, XXXV, 326. — humida flammæ, XLIX, 17. — regione remotas vias, III, 240. — diversa, XXIV, 296. — suprema, XXVI, 554. — regionibus patriis, XXIV, 155.

Regis vitam letumque, XXXIII, 59. — regit hasta gradus, XXVI, 483. — conamina nisus, XLV, 34. — longe sua membra, XLV, 19. — regunt pacem justitia, viribus arma, II, 18. — gentes victas maturo moderamine, VII, 183. — jura, XX, 344. — regat Assyrios, XXVIII, 85. — regant cuncta, XXIX, 66. — verba pecudes, LI, 20. — regebat obsequium, XXI, 82. — quot rexerit in ordine gentes, I, 58. — regent vela, I, 245. — regendo longe, I, 127. — tumidus, XLIV, 87. — regens rerum momenta consilio,

XXVI, 117. — regentem jura, V, 82. — regente voce, LI, 4. — regentum exempla, XXI, 168. — regor auspiciis, XV, 500. — regitur terra fretumque, XL, 36. — regi fortuna, non arte, III, 18. — nec posse illinc creditur orbis, XXVIII, 410.

Regius cui undique sanguis, XXVIII, 552. — regia in vulnera, XX, 482. — crimina, XXI, 240.

Regnatne maritus? XXXVI, 181. — regnant rosæ, X, 247. — gurgite alto, XXVI, 333. — flammæ, XLVIII, 57. — regnabat aper, CI, 106. — regnate cælo, XXXVI, 328. — regnare rogatus meruit, VIII, 48. — terris dedisti, XXII, 389. — docuit, XXIV, 120. — didicit, XXIX, 49. — regnante luna per Arctou, I, 22. — regnata sæcula, XXXVI, 35.

Regnum poteras hoc ore mereri, X, 263. — sibi vindicat, XV, 156. — conspiret, XVIII, 398. — germine secundet, XXII, 239. — considet Rhodano, XXVI, 300. — regni Romani, XV, 457. — nescius, XVI, 12. — hoc fortuna tenes, XVIII, 24. — legitimam umbram, XXI, 273. — propagandi, XXI, 373. — parentem videt, XXII, 166. — lacerum corpus, XXII, 202. — discrimine, XXVI, 13. — arcanum, XXVI, 103. — membra, XXVI, 436. — Eoi, XXVI, 517. — pro parte dedisset, XXVIII, 83. — lumina, XXVIII, 234. — dotes, XXIX, 180. — piceæ caligine, XXXVI, 90. — genius, XL, 48. — tanti consortia, XCV, 3. — sub regno vivere, XVII, 164. — regno privato, III, 195. — consona doceas, XXII, 69. — Romuleo, XXVI, 332. — humum tenebo, XXVI,

531. — prætulit otia, XXXI, 76.
 — Heliconis, XL, 19. — regna
 defensa, V, 1. — commissa, VIII,
 355. — non debes nostro favori,
 VIII, 379. — fratrum, XII, 36.
 — defensum cucurrit, XV, 377.
 — tot tenet, XVIII, 212. — ma-
 gna tueri, XX, 94. — recepit,
 XXIV, 80. — vertit luxuries,
 XXIV, 160. — mortalia, XXVI,
 67. — ultima quiescunt, XXXIII,
 222. — prodita, XXXVI, 63. —
 hæc colit, XLIV, 8. — Æthio-
 pum nigrantia, XLVII, 16. — fer-
 vida, XLIX, 18. — per regna na-
 torum venis, VII, 182. — trans
 regna cibos quæsitos, XX, 332. —
 regnorum numeros, XXXI, 86. —
 regnis triumphatis, I, 83. — ge-
 minis, XV, 218. — suscipitur,
 XVIII, 143. — servilibus, XX,
 593. — augurium dedit, XXIX,
 103. — tuis cedent, XXXV, 297.
 — cælestibus, XXXVII, 1.

Regressu tuo, XXVI, 435.

Regula vestibulo suffixa gentes
 distinguit, XVIII, 202.

Regulus voluit reverti, XV, 79.

— Regule, tibi prorogat æternam
 famam, VIII, 411. — quis te
 nosset, XXI, 381.

Rejectæ vento chlamydes, L, 15.

Relabentes undas, XXIX, 79.

Relanguit animis, XXXIII, 68.

Relaxat mores, I, 153. — se
 Erchi squalor, XXXV, 330.

Relegam vestigia, XXVI, 529.

— carmina, LXXIV, 6. — rele-
 gens exordia, XXII, 430. — sta-
 mina telæ, XXIX, 32. — labris
 avenas, XXXI, 37. — labris or-
 bem, LXI, 5.

Relegat plaga, XXI, 250. —
 victum, XXVI, 144. — Siculas in
 oras, XXXIII, 139. — relegasset
 nomen morum piorum, XX, 127.

Relevare genus humanum instat,
 XXXVI, 34.

Religant crines, XXXV, 324. —
 religata somno dapibusque agmina,
 XXVIII, 472.

Relinquit spatio ventos, XVII,
 207. — relinquunt quantum inter
 se Tanais Nilusque, VIII, 44. —
 prostrata, XXXIX, 29. — relin-
 quas numerum Marii, VIII, 641.
 — ne præteriens oculis, L, 19.
 — relinquit barbariem, V, 78. —
 relinquit clausos montes ut plana,
 VIII, 103. — fines invidiæ,
 XXIV, 39. — relinques carmina,
 XXXI, 44. — relinquens saltus,
 I, 186. — relinquo sola domi,
 XXXVI, 259. — relinqui sibi nil
 vincendum, VIII, 377. — non
 fas est, XXI, 325. — indictum ta-
 citumque, XLIX, 9. — relictus
 virginitatis honos, XXXVI, 279.
 — relicta prima sede, I, 20. —
 metu arva, CI, 99. — relictos
 retro amnes, XXVIII, 145.

Reliquus genti, XXVIII, 227.*

Religio labefacta cadebat, III,
 15. — religione vetusta, XXI,
 230. — loci accenditur Ceres,
 XXXVI, 358.

Religiosa silex, XXXIII, 201.

Reliquias tradit armis, III, 310.
 — numerasæ breves, XXVIII,
 158. — sui, XLIV, 95.

Relucent limina, XLIV, 95. —
 reluxit sidus avi, VIII, 189. —
 salus, XXIV, 64.

Reluctatis rebus, XXXIII, 42.

Remaneat vitam, XCVIII, 21.

Remeat cruentus, XXVIII, 478.
 — remeant beati, I, 47. — re-
 meavit sanus, XXXIX, 46. — re-
 meare liceret, XV, 108. — re-
 measse leges, XXI, 331. — re-
 meantem rursus ad umbras se-
 quens, XXIX, 150.

Remenso Pado, XXVIII, 302.
— Nilo, XL, 13.

Remi reluctantes, XXI, 178.
— frenantur, XXXVI, 258. —
remorum sonos, XV, 43. — remis
Thessalicis, III, 173. — audaci-
bus, VII, 56. — ingressa profun-
dum, XXIV, 148. — habiles (flu-
vii), XXVI, 338. — rudibus,
XXXII, 2. — sonuere novalis,
XLVII, 40. — remos experta sta-
gna, V, 27. — Bromios, XXIV,
365. — vacuos egit, XXXV, 620.

Remigat alnum, XXXV, 178.

Remigio favebit (silva lenta),
XXXVI, 369.

Remigis dextera, XXIV, 327.
— remige Medo, III, 335. — in-
festo, XXII, 252. — aurato,
XXVIII, 376. — surdo, XXIX,
22. — remigibus canoris, XVII,
331. — cæsis, XXVIII, 138.

Remitto prima, XXVIII, 383.
— remittit prodesse occulto, XXII,
37. — se rursus victa, XXXVI,
294. — remittas cave vota secura,
VIII, 333. — remittat errorem
pietate, XXIV, 110. — flatus,
LXXIV, 19. — remittebas sponte
sortem fratri, XXVIII, 85. — re-
misit sol cælum commune, VIII,
191. — nil officii, XXI, 283. —
remitte corda, IV, 14. — remitti
Zephyris bruma cæpta, V, 101. —
corda cœperat, XV, 132. — re-
missum mente tota, XXII, 143.

Remoliri claustra, XVIII, 195.

Remoratur occiduum ignem,
VII, 180.

Remoraturas rumpe, XLI, 19.

Remordet cura, XXVI, 302.

Removet Aquilonibus undas,
LXXXV, 3. — removit parmam,
VIII, 12. — remove te gressus,
XXXIII, 4. — remotæ sorte, X,
325. — remoto partu, X, 42. —

penitus orbe, XXIX, 84. — re-
motas trans ambages, I, 34. — re-
gione vias, III, 240. — rerum
vias, XXXVI, 30.

Remugit templum, XXXIII, 10.

Renarrant clades, XXVI, 621.

Renasci exitio, XLIV, 51. —

renata nobilitate virent, I, 15. —
renati virtute, XXVI, 43.

Renidet salus, XX, 501. — re-
nident Pangea, VIII, 179. — fre-
na gemmis, LXX, 3. — renidentes
hyacinthis galeas, XXII, 90.

Renovat suffragia, XXVIII, 10.

— vires, XLVIII, 18. — reno-
vant cœtus, XXV, 3. — renovasse

lucem, XXVI, 438.

Reor: rere quod multo minus,
XXXVI, 198.

Reparant dispendia, XVII, 120.

— vigorem amissum, XLIX, 99.

— reparavit juventam, XXII, 414.

— amictum, XXVI, 168. — re-
parate decus, XXVI, 571. — re-
paratur majestas, XXVIII, 4.

Repectit se barba in fontes, I,
223. — repexo crine, XXII, 240.

— repexi crinem jugales, I, 3. —

repexam cæsariem, XLVIII, 10.

Rependis nascendi vices morte

alterna, XXXIII, 58. — rependit

magna, XV, 258. — acies, XXVI,
633. — vicem, XXVIII, 612. —

repenti una morte, V, 423. —

repensens facta, XVII, 228. —

lance pari, LXIX, 75.

Repentinus fragor, I, 211.

Reportor tormentorum, XVIII,

163. — trabeis, XXII, 322. — mun-
di, XCV, 11. — lucis, XCVIII, 2.

Repeto clarum sophos, LXXIV.

18. — repetis parentem, XCV, 19.

— repetit fila lyræ, XXXIV, 14.

— repetunt armenta cantus, XXVI,

410. — non repetam, XXXVI,

303. — repetet suffragia, XVIII,

438. — repetens iram, XXVIII, 111. — repetente supernas plagas, XXVIII, 96. — repetitus honos, XVII, 146. — repetita clades, XXVI, 284. — repetito murice, XXII, 333.

Replet omne, XXVIII, 545. — repleri rura dumis, XXXVI, 37.

Reponit nato quod dederas, X, 304. — membra capiti, XXIV, 129. — membra toro, XXVII, 3. — congeriem patriam, XLIV, 92. — reponas parva, XXVI, 502.

Reportat dicta, XXXIII, 76; XLI, 9.

Reposcens libertatem ventus, XXXIII, 173.

Repperit nunquam consilium hostis, XXVIII, 235. — repertum servasse, XXII, 326.

Reppulit hydros, III, 42. — ab inceptis, XVIII, 512. — omnes, XX, 583. — Mysos, XXI, 95. — Hannibalem, XXVI, 149. — arma, XXIX, 41. — Ætna fauces, L, 4. — repellens manum, XXVIII, 485.

Repressit nox iter, XXVI, 253. — flatum, XXXV, 349. — repressas fauces, L, 31.

Reptat Melampus, XVIII, 316. — reptabat per vada, XX, 443. — reptares per herbam, XXIX, 90. — reptasti per scuta puer, VII, 22. — reptavit in sinu, III, 93. — placido tractu, XXIV, 172. — in arena, LII, 3. — reptantem nepotem, XXIV, 179. — reptata Tonanti Creta, VIII, 134.

Repugnat ille, XXII, 259.

Repulsa gaudeat, XXII, 98. — repulsam meruit, XXXI, 79. — repulsas tristes in amore dissimulata, XXVIII, 361.

Repulsus rancos umbonum, XV, 433. — repulso lucis, XVII, 106.

Reputant annos, XXVI, 265.

Requies Sirenes, XXXVI, 205.

— non erit, XXXVI, 318. — publica morborum, XLIX, 69. — o requies, o decus, XXXVI, 416. — requiem membris negaret, VIII, 245. — mercede pacisci, XXI, 211. — hanc terris dabant, XXVI, 361. — latura pius, XXXV, 303.

Requiescit sub quercu, XXXI, 9. — requierunt murmura, XXXIII, 88. — requiesce paullum viator, LXXXIV, 1.

Requiris natam, XXXVI, 315. — requirit hoc de more, I, 159. — requirunt fortem, XV, 234.

Res hominum, III, 12. — accommoda turbæ, III, 112. — Pandionis, VIII, 508. — incompuestas tumidasque, XV, 293. — novas concire, XXI, 244. — inoognita hæc, XXVI, 289. — tuas constrinxit in arctum, XXVI, 492. — rem peragi, XXXIII, 218. — re de summa, XX, 91. — rerum discrimina, XXXVII, 62. — decus, XLIV, 64. — pacem, XXXVI, 57. — remotas vias, XXXVI, 30. — machina, XXXV, 280. — sacrarum penetralia, XXXIII, 25. — moles publica, XXIX, 134. — maxima gloria, XXIX, 48. — gestarum causas et eventus, XXVIII, 589. — usus, XXVIII, 129. — salutis, XXVIII, 119. — sedula, XXVIII, 96. — de culmine congressis, XXVI, 392. — maxima, I, 130. — apex, V, 5. — turbine funesto, V, 90. — habenas, VII, 83. — principe immenso, VIII, 23. — caput insuperabile, XV, 459. — in arcem, XVIII, 171. — tantarum cumulos, XXI, 11. — culmine ruituro, XXI, 142. — in terrore, XXI, 294. — læta vel aspera momenta, XXV, 116. —

hiems, XXVI, 152. — per devia, XXVI, 174; XXXVI, 316. — semina, XLVIII, 2. — pater, XLIX, 83. — indocilis, LII, 9. — fidem, LXVIII, 5. — potens, XCV, 1. — rebus alte levantibus intumuit, I, 40. — elatis confidere, V, 440. — in arctis, VIII, 407; XX, 354. — Romuleis, VIII, 619. — humanis, XVIII, 24. — Eois, XVIII, 754. — tot simul objectis, XXI, 305. — regendis, XXIV, 116. — confusis, XXVI, 432. — Romanis, XXVIII, 418. — dubiis, XXVIII, 582. — Latii, XXIX, 63. — imponere, XXXI, 75. — iterum reluctatis, XXXIII, 42. — addite nova numina, XXXV, 371.

Rescierit latebras, XXXVI, 208.

Rescindite turre, XXXVII, 31. — rescissa contis gloria oris, XXVI, 586.

Rescribe roganti, XLII, 17.

Resedit lassus, XVIII, 270. — dea, XXXI, 26. — Cocytos, XXXIII, 86.

Reserat curvamina dorsis, V, 413. — portas australes, VII, 171. — bellua rictus, VIII, 250. — reserant mapalia, XXIV, 344. — venas, XLIX, 97. — reseranda claustra, I, 107.

Reservat majora miracula Romæ, XXIV, 225.

Resides post annos, XXV, 1. — nervos, XXXIV, 15. — fluctus, LXXXVI, 2.

Residens dubium, CI, 93.

Resistit pro labente, XXII, 283. — restitit unus, VIII, 57. — Antiochus, XVIII, 216. — rex, XX, 253. — ut vidit Venerem, XXXI, 39. — restiteris, XXI, 292. — restiteras, XXII, 220. — restiterant Medis, XXVI, 187.

Resolvit in luxum, XXVI, 367. — resoluta gelu gemma, LVII, 8. — lex mortis, XCIX, 12. — resoluto corde, XX, 233.

Resonant convexa, XXIV, 190. — limina, XLIV, 4. — resonabat Creta, III, 289. — ager Paladium, XXXI, 25. — resonent ai centenis vocibus ora, I, 55. — rastris ossa, XXI, 137. — resonantes fletibus agros, CI, 102.

Respectans æthera, XXVIII, 273. — limina, XXIX, 215.

Respectus honesti, VIII, 268. — respectu cladis non expectato, XXXVI, 149.

Respersus pulvere, VII, 37. — jugulo domini, VIII, 75. — respersi murice plumas, XXXI, 141.

Respexit te, XXXVII, 106. — respice Musa, XXV, 10. — humiles, XXXIX, 34.

Respirant fasti, XIX, 18. — pascua, XXIV, 343. — sidera, XXIX, 53. — Tartara, XXXV, 334. — respirare corda, XX, 117. — respirantibus astris, V, 455.

Resplendet gloria, XXI, 16. — resplendent Syrtes, XXXVI, 446.

Responsa dant lacrymas, XXXVI, 293. — morandi rettulerant proceres, XXVIII, 356. — ardua dedere, XXIV, 104. — effecta probasti, XXI, 296. — verentur legati, VIII, 516. — colebat, XV, 256. — secutus, XVII, 150. — dabat, XVIII, 379. — juberent, XX, 56. — daturus, XX, 217. — ardua dederis, XXI, 295. — responsis tristibus, XXI, 256.

Responsat Athos, XX, 262.

Responsura seges colono, XVIII, 19. — choris fistula, XXXI, 99. — non responsuros juvencos, XXXVI, 169.

Respuiis honorem, XXII, 283.

— quem in hostem respuit, XV, 277. — præcepta, XXVIII, 109. — ingestum, XXXI, 77. — iras, XXXIII, 147. — respuat curam, XVII, 160. — respueres honorem, XXII, 181. — respuere offensas, XXII, 43.

Restat, quod pereat, XX, 1. — quid mihi nisi Roma? XX, 533. restant litora, XXXVII, 64. — quæ pericula? XXXIX, 26.

Restinxit flammæ, XXVI, 291.

Restituit faces, XXIV, 7. — sceptris, XXVIII, 98. — restitunt populos, XX, 589. — restituat priscum morem, XXVIII, 403.

Resultant voce, I, 176. — Tantara, XXXVI, 389. — resultet pompa, XXXI, 51. — resultans parma pulsu, XXVIII, 629. — tenerum, CI, 16.

Resumit scelorum ingenium, V, 141. — bellum, XV, 332. — resume diadema, X, 259.

Resupinati postes, XXXVI, 147.

Resurgit e tumulo, XCIX, 11. — resurgat fortuna, XXXIX, 45. — resurgere fessas gentes vidimus, I, 168. — resurgens Græcia caput erexit, XXI, 183.

Retardat bruma, III, 242. — non mons, non silva, XV, 473. — cornipedes, XXXV, 224. — retardant tela, XXVIII, 483. — retardatam juventam, XVIII, 345.

Retegit mammam, I, 88. — regunt insidias, XXII, 214.

Retentat Sicaniam, XVII, 203. — turmas, XXVIII, 254.

Retentus vivos imitata dextera, V, 438.

Retexit iter, XXVIII, 133. — Phlegram, XXXVII, 4. — retexunt talia longo sermone, XV, 325.

Retia rara, XXIV, 292. — innectere lustris libet, XXXV, 241.

Reticet Pelion, V, 43. — reticent, XXXVI, 293. — repicente te, XLII, 10.

Retinent tunc ripæ Nilum, XLVII, 28.

Retorsit oculos, XXXIII, 192. — retorsit mille vias, XLIV, 27. — retorto ornatu, I, 86.

Retro juga petunt fluvii, XVIII, 353. — liquerat arma, XXVIII, 461. — solutis crinibus, XXXVI, 382. — ferire, XLV, 47.

Retundunt radios, XXVIII, 21. — retundit hostiles animos Sili-cho, XXVIII, 302. — retusus frater (lunæ, sol) I, 23. — retusi cordis, XX, 47. — retusa fronte, XXXV, 135.

Reus addictus, XXVIII, 279. — Musis tenebor, XLIX, 7. — reum facturum, XXII, 121. — reos cernunt Rostra, XXIV, 106. — exitii flores, XXXVI, 439.

Revelat Gorgonos ora, XXXV, 205. — revelato ab ore cerebrum fudisset, XXXVII, 88.

Revellit pontes, III, 270. — Rhodopen, XXXVII, 69. — revelli imperium juvat, V, 206. — revulsa tellure, I, 49. — reyuerso carcere, XXXIII, 43.

Reverentia vera nostri, I, 141. — mensæ, III, 229. — frangit virtutis stimulos, V, 202. — patrum fixa manet, VIII, 504. — medii frangat barbariem, XVII, 250. — fulta fide statat, XXII, 87. — crevit, XXVIII, 35. — prisca, XXIX, 140. — soceri, XXX, 7. — patris obstitit, XXXV, 234. — patris prohibet, XXXVI, 292. — vestri vetat, XLII, 7. — facit fœdus commune, XLIV, 82. — flammæ, L, 3.

Revertere casu nullo turbata, XXXVI, 136. — reverti nun-

quamne fas erit? XV, 199. — me cogis, XVII, 174. — ad mores, XX, 155. — ignara, XX, 430. — properas, XXVIII, 181. — pugnant, XXXV, 196. — prohibent fata, XXXVI, 107. — vitam famamque jube, XXXIX, 44.

Reverxit sors dominum, XXVI, 370. — onus optatum, LIV, 6.

Revinxit nexu pio, XXIV, 153. — revinctus terga, XXXIII, 153. — revinctos latices, III, 167.

Revirescere laurus, XXVIII, 38.

Revisunt lares, XXVI, 620. — sortem patruī, XXIX, 123. — revisere cara pignora, V, 266.

Revocabile damnū, XX, 488.

Revocat pelles, V, 79. — tempora, XXII, 427. — custodia pignoris, XXXVI, 115. — revocant electra (Heliades), VII, 125. — Pana, XXVIII, 20. — currus, XXXV, 318. — revocare conatur fugaces apes, XXVIII, 260. — meatūs, XXXVII, 10. — revocamur mediis ab armis, V, 213. — revocantur in unum amnem, XLVII, 32. — revocata sæcula rursus, III, 357.

Revolvit reditus, XXVIII, 268. — revolvam prisca, XVIII, 474. — facta, XXI, 35. — revolvuntur sæcula, XLIV, 105. — revolutus culmine fati, XXVIII, 132. — revoluta Tethys, III, 132. — tela, VII, 94. — caput, XX, 315. — agmina, XXVIII, 636. — revolutus cardine, XXII, 476.

Rex Mæonius, III, 165. — tui esse quum poteris, VIII, 262. — ignotus, XV, 244. — silentium, XXXVII, 45. — regis sanguinei, XXXIV, 11. — summi terrigenum opima, XXXVI, 351. — fragrantia, XLIV, 80. — regi fero, XXXIII, 54. — Tartareo, XXXIII, 215.

— regem ducturum examina prætis, VIII, 381. — horrificum belli, XLVIII, 44. — rege sub pio, XXIV, 115. — reges sub iuga venturi, III, 375. — attonitos, VIII, 445. — paritura, X, 253. — clientes, XV, 196. — tribuit, XVIII, 381. — flaventes, XXI, 203. — quos dederis, XXI, 237. — famulos, XXIV, 22. — captos egere, XXVI, 127. — antiquos loquitur, XXIX, 162. — castra movent, XXXV, 125. — purpurei, XXXV, 300. — misti cum paupere turba, *ibid.* — Chaldæi, XCIX, 3. — regum cruor, XX, 478. — peremptorum ossa, XXI, 137. — matrem, XXIV, 175. — catervæ, XXVI, 109. — ruinæ, XXXIX, 16.

Rhadagaisus, Scytharum et Gothorum dux, III, 308.

Rhadamanthus agit juxta, V, 480.

Rhætia vires occupat, XXVI, 279. — sublimis in Arcton prominet, XXVI, 330. — se Danubii jactat Rhenique parentem, *ibid.* — quo jungitur Hesperiae oræ, XXVI, 340. — defensa, XXVI, 414. — aspera, VIII, 442.

In *Rhetos* vias, XXVIII, 232.

Rhamnusia dea, XXVI, 631.

Rhenus famuletur, I, 161. — torpuit, III, 133. — explorat pascentes, V, 112. — serviet, X, 278. — vos tulisset, XV, 312. — doluit, XVII, 54. — quas gentes alit, XXVI, 569. — pacatur, XXXI, 91. — Rheni trans cornua, VIII, 652. — bifidos tractus, XXI, 199. — aquis, XXI, 202. — pacator, XXIV, 13. — pacati, XXII, 246. — arundine, XXIV, 305. — parentem, XXVI, 331. — glacies, XXXVI, 321. — triumphos, LXXII, 13. — Rheno toto, VII,

18. — *catenato*, XXIV, 25. — *pro Rheno poturus Halyn*, XX, 251. — *Rhenum pacare*, VIII, 440. — *victum*, VIII, 457. — *translatum*, XV, 374. — *nostrum video*, XVIII, 395. — *imbellem*, XXI, 20. — *edomuit*, XXI, 196. — *minacem cornibus*, XXI, 220. — *tutum*, XXVI, 422. — *tenebant veteres*, XXVIII, 413. — *Rhene, te consumit*, XXVI, 336.

Rhesi sopiti, XXVIII, 473. — *Rhesum vigilem*, XXVIII, 482.

Rhodanus velox, V, 111. — *ferox*, XVII, 53. — *donat aristas*, XXII, 393. — *Rhodani procera cohors*, XXI, 159. — *torrentis alumnas*, LI, 1. — *Rhodano invectæ classes*, XVIII, 404. — *stimulatus Arar*, XX, 269. — *considet regnum*, XXVI, 300. — *Rhodanum bibimus*, XXIV, 58.

Rhodiis indulsisse, XXIV, 226.

Rhodope cana gelu, III, 335. — *deseritur*, V, 291. — *concussa*, XX, 163. — *nimbosa*, XXI, 130. — *nil profuit*, XXVI, 177. — *porrexit rupes*, XXXIV, 19. — *Rhodopen gementem*, VIII, 50. — *Mars donat*, XXXIII, 135. — *revellit*, XXXVII, 69.

Rhodopeia saxa, VII, 113. — *flumina*, VIII, 526. — *culmina*, XXXIX, 37.

Rhæton flectere, IX, 13.

Rhomphæa ultrix feriat Geticas catervas, LXXVII, 9.

Rictus letiferos, III, 261. — *immanes referat*, VIII, 250. — *patulos serpentum*, XXI, 262. — *satiavit aquis*, XXIV, 311. — *patuli*, XXXVI, 339. — *armantem in vulnera*, CI, 91.

Ridet Ægeus, I, 190. — *ridebas lumine recto*, CI, 54. — *risit Democritus*, XVII, 90. — *de cri-*

mine rumor, XXII, 294. — *floribus*, XXIX, 71. — *riserunt floribus amnes*, XVII, 272. — *riserit puer*, XXXIV, 32. — *ridebit funera victor*, V, 168. — *ridebunt algæ virides*, III, 387. — *ridere leges*, X, 201. — *ridens lanugo*, I, 70. — *ridentes calathos*, XXXV, 139. — *rideri nefas*, XVIII, 348.

Rigat unda Garumnæ, V, 113. — *quidquid Tethys*, V, 148. — *convexa Noti Eridanus stelliger*, XXVIII, 177.

Rigescit sæcula, XX, 113.

Riget Saturnia zona, VII, 168. — *inclementia formæ*, XXXIII, 82. — *ambitus*, XLIX, 50. — *rigent ferrata sæcula*, XXII, 448. — *corda ferro*, XXVI, 303. — *setæ*, XLV, 7. — *animata*, XLVI, 6. — *rigeret bruma imbribus*, CI, 66. — *riguere gelu*, XXXVII, 112. — *riguisse dapes*, III, 167. — *rigens adamante*, V, 470. — *rigentem triste Danubium*, XXI, 125. — *rigentes togæ*, I, 205. — *adamante muri*, XXVI, 213.

Rigida Gorgo, III, 280. — *rigidam Nioben*, XX, 405. — *rigidis lupatis*, I, 82.

Rigor æternus cæli, VIII, 30. — *nimius triste*, VIII, 403. — *quantus*, VIII, 513. — *formosus*, X, 324. — *unde nivibus*, XVII, 110. — *nobilitat*, XXI, 32. — *rigorem intactum vitio servare*, I, 41. — *mollire digitis*, VIII, 593. — *solibus indomitum*, LVIII, 1. — *rigore imperfecto*, LVI, 3.

Rimas per tennes ferri vellera producere, XX, 385.

Rimatur aurum, I, 50; XXII, 112. — *silvas*, V, 256. — *speluncas*, XXIV, 309. — *devia habenis*, XXXV, 158. — *lumine campos*, XXXVI, 441. — *semina*

rerum, XLVIII, 2. — rimari juga canibus, XV, 357. — rimata latentes motus, XXIX, 236.

Rimosa saxa, XXXIII, 172. — rimosam patriam, V, 464. — rimosas vias, XLIX, 16.

Ripa pretiosa, I, 53. — divite, XXXVI, 372. — ripæ turrigeræ, I, 229. — ruptæ, III, 64. — flagrantis, III, 120. — Phlegethontæ murmura, XXXIII, 88. — totæ fremerent in pocula, XXXVI, 26. — retinent Nilum, XLVII, 28. — ripam incustoditam, XXVI, 429. — ripis famulis, VII, 203. — geminis, XVII, 55. — totis, XXII, 188. — frondentibus, XXVIII, 195. — munitior hostis, XXVIII, 481. — roseis, XXIX, 72. — numerosis, XXXIX, 58. — ruptis, V, 64; XLIX, 71. — ripas hostiles, VIII, 443. — tacitas, XVII, 334. — quum videat, XXI, 224. — Alpheas, XXVI, 575. — antiquas flumina mutarunt, XXXVII, 65. — plenas æquantia stagna, XLIX, 51.

Riplæo aquilone, III, 242. — ab axe, XXVIII, 31. — Riphæa glacie, VII, 149. — flabra, XXI, 124. — frigora, XXXVI, 321. — Riphæis ab oris, XX, 151.

Risus blandus, III, 99. — suhit, V, 69. — socci, XVIII, 299. — teneros, XXII, 346. — risum movisse, XVII, 311; XX, 335. — me famulis relinquis, XX, 535. — risu tanto, XVIII, 141. — facili mollescere, XXXV, 313. — effuso, XXXVI, 210.

Ritus Ausonios deformes sumere, V, 83. — in Latios transistis, VIII, 487. — patriæ refugit, XX, 204. — ad priscos pecudum, XXVIII, 152. — ritu echini, XLV, 17. — plaviæ, X, 297.

— dissona barbaries, XVII, 249. — Amazonio, XVIII, 499. — quo periere viri, XIX, 18. — pecudum, XX, 499. — Pentheo, XXII, 213. — matris, XXIV, 152. — grandinis aut morbi, XXVI, 174. — mago armavere deos, XXVIII, 348.

Rivus flammeus, XXII, 469. — immunis, LX, 1. — rivi labentis murmura, III, 214. — deficiunt, XXXVI, 239. — rivis communibus, XXVIII, 27. — mobilibus, XXXV, 104. — flagrantibus, XXXV, 315. — rivos rancos sudantia cornua, I, 221.

Robur in armis, VII, 144; XXI, 31. — ingenio, X, 315. — præstare, XVII, 153. — torpuit, XX, 156. — juventæ, XXVI, 74. — lectum, XXVI, 313. — rarum decerpere, XXVIII, 250. — militis, XXIX, 61. — et arma perdidimus, XXXIII, 95. — nodosum, CI, 112. — roboris invicti, CI, 12. — robore Eoo, XVIII, 400. — hostem muniri, XXII, 96. — Gabino, XXIV, 83. — toto niti, XXVI, 274. — pollebat, XXVI, 533. — cum reliquo, XXVIII, 285. — Celerini, XXXI, 72. — primo, CI, 69. — raro, CI, 104. — robora Gallica Eoæque, V, 105. — notissima Marti, XV, 416. — feriant, XXI, 230. — sensu carentia, XXVI, 18. — lædere, XXXVI, 355. — perfudit succo, XXXVI, 402.

Rogas ultro volentem, I, 164. — rogant vitam veniamque, VIII, 86. — se invicem voce, XXVI, 411. — roget in convivia mensæ sociæ, I, 253. — rogare ad thalamos nati, XL, 22. — rogando flexura, I, 76. — rogantes trabas quo auctore flexus induerit,

XXII, 3. — rogari mollior, X, 38.

Rogo Herculeo, VII, 115. — senium positura, XLIV, 50. — parturiente, XLIV, 62. — rogum planxere parentes, XXXV, 356. — rogis innumeris, VIII, 469. — perosis, XXVI, 513. — rogos meruere, XV, 407.

Roma claro cingatur senatu, I, 19. — ire parat, I, 75. — stetit ante ducem, I, 124. — magna audet, VI, 16. — stipavit te, VIII, 583. — aurea, XII, 20. — exitii timens, XV, 17. — fessa negatis frugibus, *ibid.* — par mihi subiit, XV, 60. — altera, XV, 113. — deos recepit deditque, XV, 131. — nec te patiemur inultam, XV, 204. — aut ruet, aut stabit, XV, 460. — heredem te voluit relinqui, XVIII, 215. — pendit inter supplicium, XXI, 376. — ut vidit, XXII, 377. — adspice virum, XXIV, 2. — servata, XXIV, 51. — fatetur, XXIV, 78. — præscia fati, XXIV, 180. — exercita furis plebis, XXVI, 51. — vertice celsior, XXVI, 77. — tibi consulitur, XXVI, 96. — refulsit, XXVI, 375. — personuit, XXVI, 450. — sperata, XXVI, 477. — tonat, XXVI, 511. — restat, XXVI, 533. — medullis inolevit, XXVIII, 78. — mea mihi contingat, XXVIII, 67. — moriens te viderem, XXVIII, 295. — palam ipsa vultus confessa coruscus, XXVIII, 360. — videndam se obtulit, XXVIII, 530. — Romæ magnæ æmula, V, 54. — cura, VIII, 503. — famulabitur Africa, XV, 207. — latura pudorem, XVII, 269. — famem, XXI, 309. — dominæ, XXII, 224. — spoliis, XXVIII, 193. — Romam comitantur, I, 79. — servire clienti,

VIII, 361. — afflavit meliora juvena, XV, 208. — pietas subit, XVIII, 384. — servasset, XX, 128. — contemnere sueti, XX, 339. — eat, XXII, 269. — nescio quam, XXVI, 505. — non temnere, XXVI, 647.

Romanus labor, XVIII, 221. — eris, XX, 229. — carcer, XXI, 240. — Romani nominis, VIII, 59. — regendi, VIII, 309. — scelerum sprevere ministros, XV, 270. — doloris, XVIII, 374. — ævi, XXVI, 232. — fori, XLIII, 2. — Romano pudori, XX, 159. — favori, XXVIII, 95. — Romanum vulnus, XXII, 205. — Romana per oppida, I, 163. — potestas, I, 193. — salus, III, 283; XXIX, 189. — potentia, V, 4. — manus, V, 52. — sceptrum, VII, 67. — vetustas, VIII, 398. — vota, VIII, 522. — culmina, X, 316. — stabant, XV, 242. — insignia, XVIII, 462. — legio, XX, 576. — gaudia, XXI, 1. — ripa, XXI, 224. — oppida, XXVI, 539. — Romanæ aulae, VIII, 219. — Romanam pacem, X, 225. — manum, XXVI, 490. — Romanis floribus, XVII, 84. — cessurus Macedo, XXIV, 166. — rebus, XXVIII, 418. — Romanos mensus numero, XXI, 348. — fontes, XLII, 13. — Romanas vires, III, 307. — ardet prosternere manus, LXXVII, 10.

Romula virtus, XXVI, 261.

Romule, ignosce parenti quod, etc., XX, 142.

Romuleus Tibris, I, 226. — Romulei fetus, I, 97. — fasces, VII, 1. — Romuleo amictu, XX, 62. — regno, XXVI, 332. — Romuleas segetes, XV, 75. — leges, XXI, 331. — Romuleis rebus, VII, 819. — vestibus, XXII, 366. — arcibus,

bus, XXIV, 124. — sub mœnibus, XXV, 57.

Rorabunt querceta favis, III, 373. — roranti curru, XLIV, 4. — rorantes ignibus hortos, XXII, 467. — rorantia tela venenis, I, 188. — colla, III, 246.

In rorem manant, XXXVI, 252. — rore pio spargens, XXVIII, 327. — oborto genas violavit, XXXIII, 191. — secundo glebas maritat, XXXV, 89. — albet ager, XXXVI, 232. — roribus vernis, X, 249.

Rosa matura, X, 248. — latet nodo, *ibid.* — rosæ geminæ, X, 247. — non labra æquant, XX, 265. — fluxere, XXIX, 90. — exspirare, XXXVI, 241. — rosarum imbres, XXXI, 117. — rosis frenat delphina, X, 156. — umbratus, XV, 444. — stellata, XXXV, 130. — connexis, XL, 10. — rosas armat spina, XIV, 10. — induit sanguineo splendore, XXXV, 92. — innoxia bruma servet, XXXVI, 223.

Roscida electra, VII, 125. — luna, XXIV, 288. — mala, XXXI, 14. — gramina, XXXV, 104.

Roseus ignis, I, 5. — roseo cornu, XXII, 463. — roseis ripis, XXIX, 72. — alumnis, XXXV, 48. — convallibus, XXXVI, 85. — floribus, XLVIII, 29. — roseas cristas, XXXIII, 14.

Rosetis subitis, XII, 8.

Rostrata (corona) ambit, XXIX, 183.

Rostrum recurvo, XX, 230. — Rostra splendida, XXII, 390. — reos cernunt, XXIV, 206. — circumfusa turbine vulgi, XXIV, 201. — agnoscunt curules, XXVIII, 644. — ad Rostra Quirites evocat, XXVIII, 587. — Rostris quassatis, XV, 491. — calcatis, XXVI,

82. — subjectis, XXVIII, 42.

Rota sulcavimus Istrum, VII, 150. — socerum fallente, XXIX, 178. — pulvere labens, XXXIII, 185. — præceps Ixiona torquet, XXXV, 335. — rotæ membra findunt, XXXV, 159. — sparsere cruorem, XXXVII, 84. — rotam festinam urget, V, 337. — segnem flectere, X, 15. — flexit, XXVI, 632. — rotarum cursu, I, 101. — nexus, III, 342. — pulsu, XXXVI, 236. — volucrum signa, XXXVI, 431. — rotas ligat axe, I, 81. — ante suas ire, XXIII, 18. — rotis stagna frangunt, V, 28. — subdunt, XX, 105. — ultricibus, XXI, 98. — ducta, XXIV, 328. — terga secti (fluvii), XXVI, 339. — coruscis, XLIV, 6.

Rotat aura tripodas, II, 12. — saxa, III, 270. — facem circum membra, XXVIII, 326. — OËten, XXXVII, 66. — rotet dum polus astra, V, 527. — flammæ, XVII, 326. — membra, XX, 360. — rotant scopulos, XXXIII, 169. — rotanti equo, XXXV, 122. — rotantem saxa, XXXV, 57. — rotantes facem nimbi, I, 207. — rotetur mucrone cervix, XV, 465. — rotatum caput, XX, 524.

Rotatu cali rapido, XVII, 77.

Rubet Halys, V, 32. — dies, XLV, 5. — igneus ardor, XLV, 7. — rubent ora, XXIV, 246. — in pectore sulci, XXXVI, 426. — rubeant germine menses, XXXVI, 225. — oculi, CI, 34. — pruinæ, XII, 10. — rubuit Alpheus, IV, 9. — Nilus, XXXIV, 43. — Phœlo, *ibid.* — rubuere nives, VII, 49. — rubebunt greges sponte, III, 385. — rubere toro Tyrio, LXX, 8. — rubens pro Polluce, I, 244. — ense, VII, 36. — Zo-

na, XV, 148. — prodigiale cometes, XXXIII, 232. — rubentis Pactoli stagna, III, 102. — rubenti ore, XXII, 327. — rubentem Zonam, XXI, 337. — rubentes veris honore flores, XXIX, 7. — vere calathos, XXXI, 116. — equos, XXXVII, 9.

Rubescit occasu, XVII, 56. — rubescunt floribus, X, 187.

Rubicon torquebit Tibrin nomine vicino, XXVIII, 365. — *Rubiconis* amoeni, XLIII, 1.

Rubicunda Africa, XXII, 257.

Rubiginis plenam hastam, XV, 25. — rubigine excussa, XV, 212. — ruris infectum, XVII, 175. — nigras falces, XXII, 194. — squalent prata, XXXVI, 239.

Rubor incanduit ore confessus secreta, X, 9. — vernus sequitur, XXXV, 90. — exhaustus gelu pallet, XXXVI, 88. — ruboris quid poterit flagrare, XVIII, 253. — ruborem miscet, X, 268. — rubores multos acuere, LXXXIII, 4.

Rubos timeat, XIV, 9.

Rubra æquora, VII, 210; XXIV, 362. — in alga, XLVIII, 15. — litora, LII, 18. — rubri æquoris recessus, V, 242. — maris, VIII, 600; XL, 14. — fulminis, XXXV, 229. — rubro in æquore, III, 278. — profundo, X, 168; XXXVI, 320. — Oceano, XV, 454. — maris, XVIII, 16; XXIX, 4; LXII, 2. — rubris arenis, XV, 33. — fluctibus, XXXI, 61.

Rudentes expediunt, XV, 480. — per madidos mero, XXIV, 368. — varios aptare, XXVI, 276.

Rudentes magna mole miretur, XVII, 298.

Rudis gratia, VIII, 589. — Augustus, X, 2. — nostra (Proserp.), XXXVI, 215. — rudem vitæ,

XXVIII, 65. — lunam, XXVIII, 541. — favillam, XLIV, 68. — rudes venæ, I, 51. — lacrymæ, X, 80. — rudibus in annis, VII, 85. — remis, XXXII, 2. — silvis, XXXVI, 366.

Ruendi signa dedit, XXXVII, 60. — ruens prona, XXIX, 151. — ruenti cessura, XXVI, 80. — nulla mobilitas, XXXVI, 137. — ruitura jam jam pondera, VIII, 60.

Rufinus prodigium, III, 92. — præbeat strages, III, 361. — terras accendere bellis inchoat, V, 7. — hinc agit, V, 92. — præcipit, V, 219. — callidus affatu, V, 367. — origo mali, XX, 539. — *Rufini* pœna, III, 189. — funera, V, 338. — heres, XX, 550. — *Rufino* populandus ager, III, 189. — collatus eris, III, 256. — collecta manus, III, 314. — cognita, V, 294. — facit sodales, V, 319. — meditante nefas, XXIX, 234. — *Rufinum* perculit horror, V, 130. — divide, V, 424. — notat, V, 496. — depulit, XV, 304. — per *Rufinum* geritur, V, 212. — *Rufine*, te otia juvant, III, 140. — pars quota tui sint, V, 513.

Rugis persulcata, III, 135. — deformibus, XX, 67. — rugas in aniles defluxit, XVIII, 39. — implet lacrymis, XIX, 26.

Rugosior uva passa, XVIII, 111. — Ruina una delere, XXI, 96. — fida, XLIX, 48. — ruinæ Phæthontæ damna, I, 258. — miscere populos, V, 18. — tædet, XX, 147. — regnum, XXXIX, 16. — ruinam ancipitem, XXVI, 6. — subitam dedit, XXVI, 346. — traxere, XXXVI, 379. — seram tractura, XLIV, 33. — ruinis Romanis, V, 206. — seriem meditata ira, XXVI, 172. — ruinas Phæ-

thontes, VII, 124. — regni, XX, 306. — in nostras conjurare, XXXVI, 199.

Rumor alitur dissensu, III, 70. — levior, XVIII, 347. — trepidus, XX, 305. — risit, XXII, 294. — miserabilis cucurrit, XXVI, 199. — iniquus, XXIX, 231. — rumorem belli, XV, 13. — rumore prævento, VIII, 102. — audito, X, 160. — falso, XXVI, 367. — accepto, XXVI, 404. — Getarum audito, XXVIII, 532. — secundo, XXXI, 63. — rumorum avidus, VIII, 279. — rumoribus aurem pandit, XXII, 47.

Rumpit ad nubila questus inanes, XXXV, 249. — rumpunt silentia cantus, XXXV, 329. — rupit Inarimen, XXXVI, 183. — æthera ululatu, III, 130. — montes Alpinos, VIII, 637. — suspiria tales in voces, XV, 235. — superbia voces, XXVI, 520. — confinia Nereus, XXXIII, 142. — rupimus Alpes, V, 389. — rupissent fidem, XXXIII, 43. — rumpe quietem, XX, 221. — moras, XXVI, 546; XII, 19. — rumpere Delon, XXXVII, 115. — rupturas fidem tædas, XX, 483. — rumpitur pinus, XLIV, 35. — rumpi calorem mentis, V, 288. — rupta Alpe, XV, 82. — ruptæ Thermopylæ, XXVI, 187. — rupto Niphate, XVIII, 16. — Tauro, XX, 468. — ruptis ripis, III, 64; XLIX, 71. — nubibus, XX, 168. — Alpidibus, XXVI, 547. — ruptas Alpes, XXVIII, 442.

Ruis, vesane, III, 196. — ruit commota fera, V, 396. — in vetitum, XX, 52. — in rupes, XX, 425. — amnis fonte, XXXIII, 170. — illa tamen, XXXVI, 229. — Megæra, XXXVI, 387. — ruunt ad

gaudia, V, 430. — per saxa torrentesque, XIII, 473. — regione diversa, XXIV, 296. — præcipites, XXVI, 175. — in turmas aciemque, XXXIII, 38. — utraque virgo, XXXV, 20. — torta perniciosus hasta, XXXV, 199. — fluvii trepidi, XXXVI, 6. — incendia, XLIX, 71. — perjuria in prolem, LXXV, 5. — magna repente, XCI, 2. — ruat per pectora Phœbus, I, 56. — ruant lapsu graviore, III, 23. — terrore, XXI, 189. — ruebat silvas, XXI, 128. — in sua damna, XXVI, 543. — rueret vetustas, XX, 124. — ruerent in mollia, VIII, 247. — ruerint tot hiemes, XLIV, 28. — ruerant pro limite regni propagandi, XXI, 373.

Rupes conscia, I, 125. — Scythicæ, III, 152. — profunda, III, 252. — illos haud vetarent, V, 184. — Alpinas, V, 304. — pendula, V, 507. — nemori commoda, XVII, 178. — doctæ, XXVIII, 34. — carmina sitientes, XXXIV, 19. — oppositæ, XXXV, 170. — gelidas feris, XLVIII, 54. — in rupes ruit, XX, 425. — rupis in vertice summo, XXIV, 240. — vagæ, XXVI, 7. — sectæ viscera, XXVIII, 503. — arcanae inane, XLIX, 30. — rupe de celsa, XIX, 65. — Tarpeia, XXVIII, 45. — summa levatus Enipeus, XXXVII, 70. — devexa, XLIX, 53. — rupibus Caucasii, VIII, 107. — secretis, XX, 279. — præteritis, XXXIII, 147. — sub antri, XXXVI, 67. — Idæ, XXXVI, 371.

Ruris longi, XVII, 175. — rure pro paterno, XXII, 119. — rura canunt, II, 12. — sulcata, VIII, 418. — manibus subdita nullis, X, 60. — finduntur, XVIII, 112. —

excolet, XX, 195. — tyranno libera, XXII, 191. — flamine fove, XXXV, 86. — per florea, XXXV, 118. — dumis repleti, XXXVI, 38. — per nova, CI, 4. — libera, CI, 100. — lugentia colonos, CI, 108.

Rursus (continuationem notat,) VII,* 184.

Rusticus Dictator, XV, 112. — rustica genitrix, XXVI, 358. — numina, XXVIII, 201; XXXI, 18.

Rutilantes crinibus alas, XXI, 38.

Rutili anni, XXII, 450. — rutilæ arenæ Pactoli, I, 54. — rutilis columnis, XXII, 341. — rutilos fontes, III, 197. — tractus quæ flamma excutiat, XVII, 111.

S.

Sabæa messe, XXI, 58. — Sabæum cumulum, XLIV, 43. — Sabæos lucos, X, 210.

Sabæis levibus, XVIII, 321. — ab extremis, XXXV, 83. — Sabæos dociles, VIII, 306.

Sabinos tolerare, XV, 106.

Sacer horror, XXVIII, 33. — sacra tibi datur arbor, XXXV, 292. — ab umbra, XXXVI, 356. — sacri partus, XXII, 342. — fontes, CI, 129. — sacro somno XVIII, 418. — sacra, profana rapit, LXXX, 2. — sacris natalibus, XXIX, 76. — vulneribus, XI, 14. — obsequiis, XVIII, 147. — præsepibus, XXIX, 192. — lupatis, LXXIII, 2.

Sacerdos liniger suspirat, VIII, 573. — doctus purganda membra, XXVIII, 326. — connubium celebrat, XLVIII, 27.

Saces tentoria fixerat, XXI, 157.

Sacramenta tua petit, VIII, 486.

Sacrare paternos manes, XLIV, 72. — sacrata oppida, VII, 122.

Sacraria inconcussa, VIII, 256. — reverenda, XXVIII, 599. — Ditis pingit, XXXIII, 264.

Sacri sævi, XVIII, 162. — sinceri, XCV, 21. — sacra frequentant, VIII, 577. — si placent, XVII, 277. — nunc adventus tui, XXVIII, 125. — inter prima poli, XLIX, 84. — sacris nocturnis, III, 154. — naturæ mundique, XVII, 10. — placidis, XLIV, 89.

Sacrilego textu, XXXVI, 158.

Sacrivæ* arbores, XXI, 230.

Sæcla melioris metalli, XXII, 454. — sæclis præteritis, XXVI, 289. — cunctis, XXVI, 635. — futuris, XXIX, 10. — tam multis, XCVIII, 14.

Sæcula redeuntia, I, 2. — in longa ducent fasti, I, 279. — revocata rursus, III, 357. — deleri placuit, V, 207. — mortalis, V, 473. — forment meliore metallo, VII, 184. — discant, VIII, 99. — Pyrrhæ, XV, 43. — impensa bello, XV, 88. — detergis, XVII, 191. — videre, XVIII, 233. — evoluite prisca, XX, 60. — corrupta, XX, 114. — in lucem fudit, XXII, 11. — inculta, XXII, 198. — aurea textit, XXII, 335. — vario distincta metallo, XXII, 447. — ferrata rigent, *ibid.* — argentea cudent, *ibid.* — libera quærit, XXIV, 90. — incidunt, 266. — damnaret, XXVIII, 152. — circumflexa rapit, XXVIII, 391. — post plurima, XXVIII, 643. — tibi debent Trajanum, XXIX, 55. — longa evolvunt, XXXIII, 53. — cuncta stipantur, XXXV, 311. — regnata patri, XXXVI, 35. — revolvuntur, XLIX, 104. — dividit astris, XLIX, 83. — longa casæ unius numerat, LII, 4. — per sæcula maneat luctu, XXXVII, 58.

— in sæcula ibant libri, XVII, 115.

Sævi bellis et fluctibus anni, XXIX, 27. — sævum gentibus annum, XXII, 188.

Sævit per singula, III, 305. — pestifer aer, XV, 515. — in auctorem, XIX, 12. — Lachesis, XXXVI, 411. — dextra, LXXVII, 3. — sæviat unguibus, XIV, 6. — ursa, XXII, 459. — sæviret tumultu, XXXV, 255. — rabies, XXVI, 98. — quum sæviret dies, VIII, 64. — sævire cælum videres, V, 178.

Sævitia jocandi, XVIII, 25. — laurum polluit, XXIV, 218. — sævitiæ cui tanta facultas? XXXVI, 94. — sævitiam vanam, XXI, 102.

Sagax Ægyptus, III, 147.

Sagittas ignavas de crine traxit, VII, 21. — dirigat, VIII, 530. — Cupidineas, X, 71. — tendere, XI, 2. — cupidus arcete, XXIV, 273. — sagittis crinita Meroe, X, 223. — intenta, XVIII, 239. — redimitus, XXI, 245. — imbutis melle, XXXI, 142. — lascivis mollescant, XXXIII, 226. — rudibus, XXXVII, 121. — compositis crinem vallata, XLVII, 23.

Sagittiferæ pecudis, XLV, 48.

Salictis cælestis flamma numquam incubuit, XXXIX, 38.

Salis quidquid æquora verrunt, XXXV, 295. — salem niveum despumat, XLIX, 58. — sales per vanos, XX, 336. — docti, XXXI, 65. — salibus lætis, XVII, 311. — mistis, XVIII, 360. — aspersis, XXII, 170.

Salus rura colat, XXI, 222.

Salmoneus audax fulmine quid tale egit? V, 514. — Salmonea insontem, LXVIII, 13.

Saltandi dociles, XX, 341.

Saltus feros relinquens, I, 186.

— Arcadiæ, III, 286. — turkos, VII, 71. — perquirite, XXIV, 281. — rignos, XXXV, 5. — viridos visere, XXXVI, 103.

Saltus volantes, XXVI, 217. — saltu vincere valles, VII, 47. — librato, XVII, 323. — facili contemptum, XXVI, 178.

Salubres stellas, XXVIII, 18.

Salus Romana, III, 283; XXIX, 189. — certa stabat, XV, 56. — renidet, XX, 502. — hic Romana stabat, XXI, 374. — inopina reluxit, XXIV, 65. — graviter spectata, XXVI, 114. — sua quemque obstringit, XXVIII, 609. — alterno pollice ducta redit, XII, 2. — populis errat, XLVII, 12. — inempta, XLIX, 70. — salutis dubiæ dux vatesque, XXVI, 268. — propriæ immemor, XXVIII, 467. — ratione, XXIX, 211. — salutis rerum, XXVIII, 119. — salutem apportet, XV, 263. — peperere, XXVI, 362.

Salutat vexilla, V, 366. — blande, X, 251. — solem, XLIV, 45. — salutant te galeæ, XXVIII, 631. — salutantum turba, III, 213. — studiis, XX, 64. — salutato Tibride, XXVIII, 520. — salutatis signis, XXVI, 462.

Salve, gratissima tellus, XXXIII, 192. — largitor undæ, XLIX, 67. — Sanantur ulcera, XX, 14.

Sancit pacem, XXVI, 573. — connubia, XXXI, 129. — omnia fœdere, XXXV, 364.

Sancta parens, XXXVI, 115. — sancto choro, XL, 52. — sanctum senem, XXII, 71. — soceri nomen, XXVI, 304. — hoc esto, XXXVI, 65. — sanctam canitiem, L, 30. — sancte, te nunquam pigebit, X, 305. — pater, XV, 354.

sanctorum ope, LXXVII, 5. — sanctarum comarum, XX, 281.

Sangarius sanguine ibit, XX, 291. — *Sangarium* fundunt *Dindyma*, XX, 263.

Sanguinei cordis, VIII, 241. — *regis*, XXXIV, 11. — *sanguineo nimbo*, XVIII, 5. — *igne*, XXXIII, 231. — *morsa*, LXX, 7. — *splendore*, XXXV, 92. — *sanguines jube*, II, 4. — *notæ belli*, IV, 10. — *sanguineis campis*, XV, 361. — *Gallis*, XXXV, 269.

Sanguis miscebitur alter, V, 167. — *rapidus*, VII, 101. — *tractus ab aula*, XIII, 6. — *dum noster in orbe erit*, XV, 341. — *pretiosior auro erat*, XXVI, 608. — *undique regius*, XXVIII, 552. — *quis venerabilior?* XXIX, 36. — *lectissimus orbi*, XXXI, 61. — *exsudat ab ubere*, XXXVI, 127. — *recidivus*, XLIV, 66. — *sanguinis materni ortu*, X, 30. — *nostri gaudia*, XXXIII, 194. — *affectum*, LXIX, 2. — *propinqui*, LXXI, 4. — *sanguine tanto quesitum imperium*, V, 50. — *calcatu tingi*, V, 432. — *merito placavit Manes*, VIII, 97. — *niti*, VIII, 220. — *nimio non abundat*, X, 269. — *Tyrio*, XIV, 26. — *Romano*, XV, 95. — *largo*, XVII, 309. — *corrupto*, XX, 17. — *sordida vestem*, XX, 110. — *qualis ibit Sangarius*, XX, 290. — *deterso*, XXI, 119. — *largo*, XXI, 133. — *nullo*, XXI, 218. — *Ausonio*, XXIV, 186. — *manantes rictus*, XXIV, 311. — *vivo*, XXVI, 257. — *quam largo calefecerit amnes*, XXVI, 515. — *laudato*, XXVI, 593. — *inviso pavit*, XXVIII, 116. — *mutavit fluctus*, XXVIII, 209. — *Latio*, XXVIII, 396. — *frena calent*, XXXV, 102. — *concreto*, XLVI, 22. — *præ-*

cepa æstuat, XLVIII, 45. — *hostili maculetur*, LXXVII, 13.

Sani gurgitis, XVII, 235.

Sanie crassa turpis, XXXV, 212.

Sapit osculum, XIV, 13.

Saporem perculit, XX, 481.

Sappho modulatur, X, 235.

Sarciri damnum nullo consule potest, XXII, 315.

Sardiniam retentat, XVII, 203.

Sardoam dixere, XV, 508.

Sardoos sinus, XXVI, 218.

Sarmata descendit, III, 310. — *discors*, VIII, 485. — *portas*, XX, 338. — *conto pepulit*, XXI, 111. — *Sarmatas flavos*, XIV, 15.

Sarmaticos pati Coros, I, 132. —

Sarmaticas alas, VII, 148. — *Sarmaticis ripis*, XXXI, 88.

Sata : in satis procubuisse, XXVI, 32.

Satelles stetit, XX, 558.

Satiavit aquis, XXIV, 312. — *satiavimus iram*, XV, 36. — *satiarit arenis*, III, 101. — *satiatur cornus vulnere*, III, 353. — *santiantur lumina*, XXIV, 197. — *satietur Juno*, XXXVI, 327. — *satiabere quæstu*, III, 199. — *donis*, XXXI, 45. — *satiare cladius*, XXVIII, 275.

Satis visum, XXXIII, 99. — *est vidisse semel*, XXXVII, 94.

Saturare famem, XLIV, 13. — *saturantur murice*, III, 208. — *saturata rosa roribus*, X, 248.

Saturnius iras sentiat, XXXVII, 16. — *Saturnia Zona*, VII, 168. — *stagna*, XXI, 178. — *otia*, XXXVI, 20.

Saturnus attrivit opes, LXXVI, 7. — *Saturni semita pigra*, XXII, 439. — *veteres laxabo catenas*, XXXIII, 114. — *tertius heres*, XXXV, 168. — *proles*, XXXV, 280. — *sidera*, LXXV, 2. — *Sa-*

turno me genuit, XXXVI, 272.

Satus unde, XXII, 124.

Satyræ circum, VIII, 808. — acres, XXIV, 364.

Saucius formidine, XX, 455. — ungue cortex, XXXI, 122. — ictu vertex Ossæus, XXXV, 182.

— saucia nubila, I, 102. — vento Cynthia, VIII, 426. — puppis, XXVIII, 139. — flumina, XXIX, 176. — silex, XLVIII, 42. — saxa, XLIX, 24.

Savi potor, XXII, 192.

Saxona venturum, XXII, 255.

— frenat, XXXI, 89. — Saxone fuso, VIII, 31. — victo, X, 219. — domito, XVIII, 392.

Saxum rude, LXII, 3. — saxi prærupti, XVII, 78. — in faciem reformat, XXXVII, 95. — nigri miracula, XLVIII, 13. — cum murmure rauci, XLIX, 63. — liquidi miracula, LVIII, 5. — saxo minantes aras, XXVIII, 504. — saxa Rhodopeia, VII, 113. — rotet, VIII, 330. — grandinis, XVII, 109. — inhospita, XXVI, 219; VII, 137. — perrimosa, XXXIII, 172. — ferit, XXXV, 173. — nulli pervia, XXXVI, 384. — obnoxia telis, XLVIII, 55. — saucia secant, XLIX, 24. — musica, C, 3. — saxis putribus, XX, 277.

Scabielaceras aures, XVIII, 136.

Scandit montes, XXVI, 322. — scandat tribunal, V, 382. — scandebat Athon, XXI, 127. — scandere qui nescis, LXXIX, 2.

Scapulas tutabimur, XVIII, 76.

Scelerata sitis, III, 220.

Scelus per varium, VIII, 72. — est eunuchis, XVIII, 298. — majus patior, XVIII, 482. — non putabo, XXXVI, 301. — in scelus impellere, XX, 155. — sceleris pars, XXII, 301. — sceleri non

dabitur murum, VIII, 109. — reddidit crimen, XV, 400. — servatis pœnam, XX, 36. — profano, XXI, 272. — scelorum inventor, VII, 102. — ministros, XV, 270. — priorum, XX, 506. — cupidine, XXI, 245. — matrem, XXII, 111. — delicta priorum, XXVI, 503. — divitiis, XXVIII, 134. — oblitæ Eumenides, XXXV, 343.

Scena ardua, XVII, 326. — tristis, XVIII, 292. — Neronis, XX, 61. — tanta paratur, XXIX, 26. — viva, XLIX, 45. — scenæ solliciti, XX, 339.

Scepriferi parentis, XXIX, 130.

Sceptrum gessere manu, I, 205. — capessere fervet, V, 295. — sublime Jovis, XXIV, 210. — rapiat, XXXVII, 32. — sceptri heres, V, 163. — scepro trabali, XXXV, 173. — sceptræ gestanda parabat, V, 442. — Romana, VII, 67. — tibi dabantur, VIII, 176. — dabat, XV, 97. — eunuchi ferat, XVIII, 324. — tenebat, XXII, 52. — Quirini, XXVIII, 642. — daret miles, XXXI, 76. — situ squalent, XXXIII, 81. — majora dabuntur, XXXV, 279. — sceptris inferre minas, III, 306. — subdidit Oceanum, VIII, 42. — propior facies, X, 264. — muliebribus, XVIII, 428. — restituit, XXVIII, 98.

Schœneida volucrem, XXIX, 170.

Scinditis Pangææ juvenis, XXI, 135. — scisso velamine, III, 33.

Scipiadæ major, XXIII, 1. — noster Stilicho, XXIII, 21. — Scipiadæ præclari, XVIII, 455. — quis vos nosset? XXI, 381. — tremendi Pœnis, XXII, 384. — Scipiadum virtus, XXVI, 141. — gentem, XXIX, 42. — Scipiadæ prætulim, I, 149.

Scipio sudavit uterque, XV, 95.
Scire peto, quæ forma mali, XXXVI, 300. — potestis, quid ait, XCII, 3.

Sciron (latro), III, 253.

Scironia rupes, XXVI, 188.

Scitamur heriles casus, quis vultus equorum? XXXVI, 248.

Scopuli flagrantis, XXXVI, 392.

— nec latuere mari, XXXVII, 64.

— per scopulos iret classibus, V,

123. — scopulos immares, VIII,

104. — irridens, XXVIII, 271.

— rotant, XXXIII, 169. — scopulis

conjectis, I, 106. — nivalibus

Æmi, III, 340. — revulsis,

VII, 93; XXVI, 71. — septem,

XXIV, 135. — coeuntibus, XXVI,

2. — perustis, XXXIII, 151. —

inclusa palus, XXXV, 179. — stagnantibus,

XLIV, 106. — duratos arnos,

CI, 110.

Scopulosa insula, XV, 512.

Scorpius grandine tundat olivas,

XXII, 465.

Scotica tela, XXII, 254.

Scotus movit Iernen, XXII, 251.

— *Scoto* truci, XXVI, 417. —

Scotum secutus, VII, 55. — fre-

nat, XXXI, 90. — *Scotorum* cum-

ulos, VIII, 33.

Scribit senex, XXII, 434. —

scribunt sidera, XXII, 476. —

scribat Halys, XVIII, 434. — scri-

bent te in floribus, I, 278. —

scribere desierit, XXII, 307. —

hortatur amor, XLII, 8. — tibi

decori, XLI, 24. — scripsisse

priorem pœnitet, XLII, 5. — scri-

bendi labor, XLI, 3. — scribentis

voce *Serenæ*, XL, 47. — scriptæ

arenæ, XVII, 134.

Scripta ferat, XLI, 7. — scri-

ptis peragenda, XXI, 303. — mo-

nebas, XXIX, 237. — desponde-

rat puellam, XL, 53.

Scrutatur iter, XXXIII, 173.

— scrutetur Iberos, LII, 21. —

scrutatus devia silvæ, CI, 90.

Scylla novos mirata canes, XVIII,

294. — *Scyllæ* fames, III, 296.

Scyllæa antra, XXXVI, 447. —

Scyllæos inter fremitus, C, 2.

Scyria virgo, X, 16.

Scythæ exercitus, XVIII, 508.

— *Scythia* acerbis, XI, 25.

Scythia vergentis in ortus, III,

323. — progenies, XXIV, 255. —

in jugulum, XXVI, 602. — tem-

plis, XXXVI, 282. — trans *Scy-*

thiam comitabitur, XVII, 197. —

Scythiam recepat, III, 308.

Scythicus *Araxes*, I, 160. — *Scy-*

thica convalle, XXXVII, 22. —

Scythicæ rupes, III, 152. — *Scy-*

thico ab axe, XXII, 368. — sub

Jove, LXXIV, 2. — *Scythicum*

pectus, XX, 180. — *Scythicis* silvis,

XVIII, 248. — *Trionibus*, XX,

238. — *Scythicos* arcus, VII, 27.

— *Triones*, VIII, 474. — *Scythi-*

cas iras, XXXI, 135.

Secat parcendo, XXVI, 122. —

natatu, XXXVI, 333. — tenebras

luce, XLIV, 20. — secant arva

volatu, XXXIII, 185. — secuit

tentoria, XXVIII, 469. — nave

profundum, XXXII, 1. — livor

nascentia fata, XXXIX, 31.

Secerni negant, V, 223.

Secessit sic quæ regio famæ

impervia? XXXI, 63.

Secretus doceas, XXII, 69. —

secreta curarum, XXXIII, 214. —

ima profundum prodiit, XXXV, 117.

— in parte tectorum, XXXVI,

170. — montis patent, XLIX,

43. — litora Nili nascentis, V, 244.

— senectæ relegis, XVII, 67. —

Beli, XXI, 62. — fatorum, XXVI,

197. — *Getarum* nosse, XXVIII,

236. — fidelis, XXIX, 139. —

poli, XXXIII, 27. — secreti numinis, XXVIII, 611. — secreto fonte, XLVII, 11. — secretum posse dari vitiis, VIII, 273. — meruit, XXII, 306.

Sectæ diversæ, XVII, 69.

Sector citatur, VIII, 498.

Secunda fama fori, XLIII, 2. — secundo de jure certare, I, 21. — mucrone, XX, 573. — secundis deis, XXVI, 52.

Secundat incepta, XXII, 364.

Securim strictam, XI, 36. — vibrat, XXII, 376; XXXVI, 358. — securi stricta, III, 247. — alia, XIX, 7. — Thermodontiaca, XXXV, 66. — securæ strictas, I, 232. — Latæ, VII, 6. — laurigeras, VIII, 14. — fraternas, VIII, 656. — Susa premant, XV, 32. — tradat, XVII, 337. — vibrare, XVIII, 465. — deformatæ, XX, 130. — infames labuntur, XX, 521. — defensæ surgunt, XXI, 9. — post emeritas, XXIV, 101. — consendant rostra, XXIV, 201. — ad nostras, XXII, 312. — comitata tropæa, XXVIII, 15. — sextas prævelans Getica fronde, XXVIII, 647.

Securus fati, VIII, 394. — damni, XXVIII, 219. — habeto, XXXVI, 303. — securæ tori, X, 229. — futuri, XV, 64. — fortunæ virtus, XVII, 2. — gloria, XVII, 62. — damni, XX, 52. — maneres conjugii, XXXI, 57. — vaporis glaciæ, XXXIII, 166. — poli, XLVII, 6. — securæ comæ, II, 8. — securi vulneris equi, V, 362. — securum degere, XX, 19. — cælum, XXXIX, 10. — te fama non vehit, LXXIV, 12. — securis silvis, XXIV, 283. — securas undas, LVII, 5. — securior remeat, VIII, 615.

Sedanturgemitus, XXXV, 330.

Sedes profugis, III, 266. — vicina Leoni, III, 365. — animæ removit, VIII, 240. — aurea, VIII, 584. — hæc amplissima, XVII, 22. — hæc potuit contingere multis, XVII, 144. — suas posuit, XXII, 13. — arcani, XXII, 445. — capacior laudis, XXVIII, 385. — paternas insignibat acu, XXXIII, 246. — prima datur, XXXVI, 9. — obscurior exquirenda, XXXVI, 121. — vacuas, XXXVI, 154. — non ulla capit, XCVIII, 7. — sedis summæ fastigia, XXXI, 67. — sedem mutare licet, XXIV, 156. — Quirini, XXVI, 101. — destituunt, XXVI, 508. — sede prima relicta, I, 20. — de tristi, III, 74. — merita, V, 2. — concussa, V, 497. — fugavit, XV, 412. — a parva profectas, XXIV, 139. — propria locavit, XXVIII, 23. — qua? XXVIII, 316. — tua relicta, XXXV, 216. — in parva morari, XCVIII, 6. — sedibus certis, XVII, 184. — geminis, XVIII, 50. — a suis errat imperium, XXVIII, 408. — Zephyri relictis, XXIX, 116. — trepidis, XXXIII, 8.

Sedili pigro, XX, 388. — sedilia ferrata, III, 39. — complete, XVIII, 470.

Sedit iterum, XX, 302. — sententia, XXXIII, 121. — sedere rates submersæ, VIII, 628. — hæc ubi genero, XV, 415. — comæ rigidæ, XX, 234. — pectore Latii cultus, XII, 366. — sederit sicubi olim, XXXVI, 164. — sedendi gloria, XXXVI, 14. — sedens ima valle, I, 210. — patiar, XV, 375. — sedentem cum patre, XXVIII, 70.

Seditio non illaudata, V, 226.
— lenita cadat, XVII, 248. —
humilis clamosa, XXVI, 467. —
occulta parari, XXVIII, 252.

Sedula ire parat Roma, I, 76.
— materies, XXV, 16. — Serena,
XXVIII, 97.

Seges undique ferri circumfusa
micat, V, 390. — Mavortia ferri,
VII, 135. — Quincti Curiique,
XV, 111. — responsura colono,
XVIII, 19. — arida interlucet,
XVIII, 116. — frugem latura,
XVIII, 495. — fraudarit colo-
num, XXI, 164. — præbuit au-
xilium, XXIV, 95. — libata,
XXVI, 162. — comitata vestit
iter, XXXIII, 188. — sponte
grandesceret, XXXVI, 24. — pi-
cturata jaculisque rigens in prælia
crescit, XLV, 12. — segetis ahenæ,
XVII, 316. — in segetem cre-
scentis belli, XXVI, 26. — sege-
tem levi motu percurrere, VII,
199. — segetes Romuleas, XV,
75. — Iberas, XVIII, 407. —
unde tot allatæ? XXI, 314. —
per cultas, XXVIII, 296. — Pha-
risæ, XXIX, 60.

Segnis cætera, III, 239. — ad
artem, XVIII, 78. — ad ferrum,
XX, 395. — ambigat, XXVI,
548. — amor, XXIX, 227. —
stella, XLIV, 37. — segnes ni-
mium, XV, 492. — segnibus
planctibus, XXVI, 272.

Segnities nec marceat ulla, X,
206. — non tanta Tonanti ut non,
XXXVI, 135.

Sejuncta potestas Laribus exsu-
lat, XXVIII, 407.

Semel Istrum transvecta gens
hæc, XXVI, 170.

Semen aulæ fluit, XII, 22. —
semine de alto, I, 142. — per-
misto, XVII, 303. — de uno,

XX, 490. — jacto, XXI, 322. —
Cappadocum, XXIX, 192. — quo
ducti, XXXI, 53. — de Hype-
rionio, XXXV, 44. — surgit,
XLIV, 23. — semina currere va-
cuo motu, III, 16. — laudum,
VII, 59. — dissona partu, XX,
43. — dissolvat, XXII, 462. —
belli crescentis, XXVI, 26. — caus-
sæ, XXIX, 35. — et finem cunctis
præbes, XXXIII, 57. — justis
discessere locis, XXXIII, 248. —
sui, XLIV, 95. — vivida cæli, CI,
25. — rerum, XLVIII, 2. — in
semina verbi, XCVIII, 4.

Semideis fingunt, XXI, 47.

Semifer torvus, X, 145. —
semiferi senis, VII, 61. — ju-
venci, XXVIII, 634. — ilibus,
XXXVII, 81. — semiferos partus,
XVIII, 1.

Seminecem mergi, V, 65.

Semiramia turres, I, 162.

Semiramis astu mentita virum,
XVIII, 339.

Semirutæ turres, I, 109. — se-
mirutas telas, XXXVI, 155.

Semita velox lunæ, XXII, 438.
— pigra Saturni, *ibid.* — nota,
XXVI, 286. — operosa, XXVIII,
521. — divino gressu claruit,
XXXIII, 229. — humida inter-
viret, XXXV, 100. — aratri,
XLIX, 26.

Semivir sublatus, XVIII, 171.
— exsul erit, XX, 22.

Senator plaudit, XXIV, 49.

Senatus Romani culmina, XVI,
7. — Byzantius, XIX, 57. —
confluit, XX, 64. — bella cense-
ret, XXI, 327. — antiqui, XXII,
402. — meruit, XXIV, 55. —
decreta, XXIV, 86. — votis,
XXIV, 212. — collecti delubra,
XXVIII, 74. — senatum bellato-
rem, XV, 53. — commovet, XV,

408. — plaudentem, XX, 135. — Eoum, XXXI, 68. — senatu claro cingatur Roma, I, 19. — juncto stipante, I, 231. — Palatino circumvallata, VIII, 11. — toto, VIII, 583. — infecundo, XVIII, 471. — poscente, XXV, 9. — sub iudice, XXVIII, 591.

Senecta pacis, XX, 278. — senectæ emeritæ, XV, 115. — Cecropiæ, XVIII, 67. — metum, XXVI, 53. — nemoris parciitur, XXXVI, 353.

Senectus vicina leto, III, 31. — reformidat, XVIII, 94. — nulli obstat, XXII, 410. — non exarmata, XXVI, 484. — bello discussa, XXVIII, 534. — grata, XXXI, 63. — moritur, XLIV, 103. — senectutem intulerat pax, XXVIII, 534.

Senex obscurior, XVIII, 302. — te audit, XXII, 169. — venerendus, XXII, 434. — Mæonius, X, 234. — Syracusius, LXVIII, 6. — senis infandi, XX, 61. — Mæonii, XXIX, 20. — seni per tot certamina ducto, XXVI, 493. — senem longævum mentita, III, 135. — sanctum, XXII, 71. — mutatum plumis, XXVIII, 171. — consumit, XLIV, 60. — domus videt, LII, 2. — senes severi, XII, 128. — cessere juventæ, XVII, 18. — lascivi, XX, 327. — prisca temnunt, XXVIII, 548. — senum cura, XXVIII, 557. — vota, L, 28. — senibus fluviiis, XXXVI, 14. — senior pater, XXIX, 57. — seniore supernas repetente plagas, XXVIII, 95.

Senilis animus curis gravibus, I, 154. — senili gelu, XLIV, 36. — seniles artus, III, 144.

Senium juris, VIII, 505. — excludit luco Juventas, X, 85. —

hunc mihi præponit, XXX, 6. — ævi, XXXVI, 21. — lacta tractura, XXXVI, 259. — posituræ, XLIV, 50. — senii colorem, XV, 209. — senio confectus, XV, 446. — ignoscant, XX, 389. — iterum vernante, XXI, 316. — neglecto squalent, XXVIII, 410.

Senonum arva, III, 132. — furis, XV, 126. — ligones Latino servisse, XXIV, 92. — sanguine, XXVI, 291.

Sensus minaces, III, 98. — corrumpentia dona, VII, 187. — adverte, XV, 388. — corporis damnat, XVII, 75. — jungere, XVII, 161. — ut tuos alienent, XXII, 49. — caligine hebetat, XXII, 133. — pignora stimulant, XXVI, 301. — humanos expulsi, XXXIII, 5. — pñ, XXXVIII, 4. — audacia traxit, LXXIV, 7. — voxque dei, LIX, 2. — sensum dettaxerat, V, 48. — intra legatis, XXI, 77. — sensu a nostro discedere possit, I, 173. — ambiguo, III, 18. — dolor hæret in alto abditus, V, 280. — celeri, XVIII, 361. — nullo prætereunt, XX, 117. — redacto, XX, 518. — vivo carentia membra, XLVIII, 54. — carentia robora, XXVI, 17. — fraudata ætas, XXVI, 521. — diurno, XXVII, 1. — celeri occurrere dolis, XXVIII, 237. — vigili prospicis, XXIX, 229. — sensibus nitidis, XVH, 193. — figenda verba, XXII, 155. — liberatur orbis, XXIV, 10. — mansuram tradite faciem, XCV, 19.

Sententia traxit mentem dubiam, III, 1. — anceps volvit dubios eventus, V, 199. — potior, XV, 353. — mentis, XXVIII, 192. — requirenti certa sediti, XXXIII, 121. — vatis, XLII, 9.

Sentit fastigia juris, XXVIII, 41. — suspicia, XXXV, 264. — verbera, XLIV, 3. — sentiat ardores, XXXIII, 225. — iras, XXXVII, 16. — sensit necem, IV, 12. — manum, XXXVIII, 47. — nova lumina, XCIX, 9. — sentiet iratam ægida, XXXVI, 60. — fulminis ictum, *ibid.* — sentire nefas, XX, 10. — nullum laborem, XXIV, 207. — latebras mortales, CI, 25.

Separat vis nulla tenorem, XV, 207. — astris mortalia, XXXV, 299. — confinia, XLIV, 61.

Seper aurea circuit, X, 56.

Seposuisse ebur, XXXIV, 2.

Septa intra luas, XXVI, 504.

Septem scopulis, XXIV, 135.

Septemgeminas arces, XII, 19.

Septena voce resultant, I, 176.

— septeno gurgite, III, 185. — septenos montes, XV, 104.

Septi bellis, XX, 486.

Septimus lunaris globus auras ambit, XXXV, 298.

Sepulchro parvo procede, XVIII, 458. — veteri, XX, 232. — rupto prodire, XXVI, 443. — ingenti fata solatus, XXXIX, 18. — sepulcris paribus damnata, XXXVII, 59. — falsis, XLIV, 50.

Sepultus nusquam totiesque, V, 453. — sepultæ gentes, XXXV, 326. — sepultum jure mancipium, XVIII, 211. — sepultis viva admisceo, XXXV, 221. — sepultos gemitus, III, 257. — meminisse desinit, XXII, 50. — sepultas gentes, XX, 148.

Sequitur viarum indicia dispersa, XXXVI, 440. — pars cætera pectus, CI, 32. — sequimur quocumque vocaris, III, 170. — sequuntur prolem fata, I, 16. — prudentes, X, 172. — ducum

mores, XXI, 169. — sequatur quæ tale conjugium, XXXIII, 119. — sequebar causæ alterius viam, III, 15. — sequebatur facta livor, XXIV, 38. — sequi amorem, V, 261. — invitat, XX, 236. — pone imperat, XXII, 453. — hunc digna tua virtus, XXXIX, 21. — sequentum flatu, XXVIII, 279. — sequutus cælum, XXXII, 21. — mundum sollicita ratione quisquis, XLVIII, 1. — sequuntæ præcepta, I, 263. — sequuntam cursu ferroque, XXIX, 169. — sequuti lumen Magi, XCVIII, 18.

Serena ire comes, XXVIII, 93. — minor nata, XXIX, 118. — hæc poteris esse, XL, 34. — contenta, LXXII, 14. — Serenæ fama, X, 120. — sideræ, X, 252. — mæ pignus, XV, 310. — thalamis, XXI, 73. — titulis, XXIX, 33. — scribentis voce, XL, 47. — doctæ, LV, 3. — pietate, LXX, 11. — eastræ manibus, LXXIII, 12. — Serenam redimere serto, XXXIX, 2. — post genitam, XXXIX, 49. — pulchram, XXIX, 69.

Serenat aer aquæ fumiferæ terga, XLIX, 36.

Serenus ingreditur, XXXV, 312. — ager, XXXVI, 232. — respice, XXXIX, 33. — sereni fraus, VIII, 425. — serenum ver, I, 272. — perpetuum, XVII, 208. — conjuratum splendere, XXVI, 49. — tibi servatum, XXVIII, 542. — sereno tuo risit natura, VIII, 183. — curriculo, XXII, 439. — lapsu, XXXIII, 13. — convexa patent, XXXV, 91. — serenos fratres, XVII, 167. — imbres, XLVII, 5.

Seres tondent stamen, I, 179. — vellera dabunt, VII, 211. — te adorent, VIII, 258. — tribu-

re subtemina, VIII, 601. — tevellere ditent, XVIII, 226. — Serum velamina, X, 211. — stamine, XVIII, 304.

Seria jocis miscet, XXII, 165.

Serica oneri, XX, 338. — rubra crispentur, XXVIII, 577. — frena fucantem, XXII, 350.

Sericum, I, 179.

Series Curii, XVIII, 457. — densior gestorum, XXI, 139. — Ælia, XXIX, 56. — extrema accipit, XXXVI, 12. — seriem gentis, VIII, 21. — meditata ruinis ira, XXVI, 172. — pulchram, XXVI, 419. — pugnarum, XXIX, 221. — fatorum, XXXIII, 52.

Sermo qui duceret aures, XVII, 20. — captatur, XXII, 163. — sermonis mella politi, XVII, 251. — fucati opem, XXVIII, 593. — sermone crebro, VIII, 269. — parentis fruitur, X, 230. — longo, XV, 325. — longe petito, XXVI, 384. — medio, XXVIII, 426. — blando, XXIX, 138. — tenero, XXXV, 323. — sermonum permissa potestas, V, 74. — gratia mecum, XXXVI, 205.

Serpens calcata, III, 228. — multus per nubila tumet iratus, VII, 139. — complectitur antrum, XXII, 428. — squamis vi-
ret, *ibid.* — ebria, XXIV, 367. — serpentes necarunt, CI, 63. — serpentum torti hiatus, III, 66. — vago volatu, V, 178. — virides spumas, XV, 173. — rictus, XXI, 262. — ossa, XXXVI, 342. — serpentibus fulvis, XXXIII, 199. — fessis, XXXV, 161. — imis vivit, XXXVII, 89. — arces Hydram, CI, 40.

Serpit quæ per membra silex? XXXVII, 99. — languida vix ad-
tritis arenis, XLVI, 4. — hic

serpunt hederæ, XXXV, 111.

Serranus consul, III, 203. — dictator, VIII, 415. — Serrane, jugera scindis, XVIII, 454.

Sertum Martia laurus erat, XXIII, 20. — serto Pierio, XXIX, 2. — sarta dispersa, X, 154. — stellantia, X, 274. — spicea, XV, 137. — refudit, XVIII, 91. — flaventia comarum, XXXVI, 126. — florea, XLIX, 10. — sertis calidis thalami, XXI, 5. — fragrantibus, XXII, 471. — nostris eupiant ornari, XXXV, 87. — insolitis mitescere, XXXV, 145. — regalibus, XLIV, 85. — tuis tempora vineta, CI, 7.

Servatis ponam scelere, XX, 36. — servant vestigia, XXVIII, 174. — servant orbem stabilem, II, 17. — quos servavit amat, XXVIII, 388. — servaveris urbem, XXIV, 69. — servare quietem, LXXV, 5. — rigorem intactum vitio, I, 41. — servasse repertum, XXII, 326. — juven-
cam, XXI, 313. — servantia continuum simili lege tenorem fata, I, 17.

Servator juris, XXI, 163. — fœderis, XXVI, 496. — servato-
rem videant, XXII, 391.

Servilis laurea, XVIII, 503. — pubes, XVIII, 509. — horror, XXVI, 272. — servile gemens, XV, 365. — servili crimine, XVIII, 26. — servilibus regnis, XX, 593. — arvis, XXIV, 126.

Servilius egit, XVIII, 217.

Servit Africa, XXI, 18. — cui machina rerum, XXXV, 281. — ceu constricta, LI, 7. — serviat hoc genus, XVIII, 332. — mare, XXXVII, 33. — serviret adhuc, XVIII, 57. — servirent legibus, XXI, 167. — servire coacti, III,

194. — tyranno, V, 390. — ultro cupiat Barbarus, VIII, 485. — cuperet, XVII, 165. — famulo, XX, 319. — dati, XXVI, 541. — lupatis, I, 82; LXXIII, 2. — servisse ligones, XXIV, 92. — servitum ducor, XXXV, 264.

Serus munera offert, XXII, 151. — redit, XXXVI, 168. — sera fides veri, XXVI, 554. — seri transacta gemunt, XX, 501. — serum, quod instat, creditur, XX, 53.

Servitium (Eugenius), I, 138. — pati, XI, 28. — vetustum, XVIII, 43. — expulit, XXII, 325. — sub principe credit, XXIV, 114. — servitii jugum, VIII, 260. — ordo, XVIII, 150. — servitio pares, XX, 352. — subactus, XXI, 217. — populos traxerat, XXVI, 618.

Servus erit, XVIII, 479. — servi admissus in usum, XVIII, 142. — rabies, XVIII, 184.

Seta sevir aper, LIII, 2. — setæ mentis cornua, XLVI, 6. — nigræ se jungit, XLVI, 15. — per setam vis alta meat, XLVI, 18. — setis rigidum, XXIV, 319. — trifidis horrebant, CI, 109. — setas flaventes (leonis) adstringit stiria, XXVI, 327.

Seu tu vir, seu Numen, III, 171.

Severa antra, II, 14. — severam canitiem, XXXIII, 49. — severas genas, III, 135.

Severi bellatores, XXVIII, 421.

Sexus quid possit uterque, I, 201. — hic imperat, XVIII, 322. — alter pepulit, nec suscipit alter, XVIII, 467. — alter in armis, XX, 224. — solus discrimina dabat, XXXV, 29. — sexum vicere, XVII, 154. — virilem, XX, 139. — domini mutasse, XX,

552. — fatetur, XXIV, 246. — sexu recepto, XI, 34. — utroque, XXII, 360. — gemino splendida, XXIX, 68. — in debiliore, L, 18.

Sibilet glaciale, XXII, 459.

Sibilus vibratur, CI, 33. — sibila vulgi, V, 399. — mentitur, VII, 141. — nota magistri certatim repetunt, XXVI, 409. — minentur, XXVIII, 568.

Sibylla cæca, XIX, 38. — Sibyllæ rabidæ delubra, VIII, 148. — carmina immota stant, XV, 29. — auguriis, XXIV, 166.

Sic (comparandi), I, 49.

Sic famuletur, timeat, fluat, I, 160 sqq. — eat, XX, 156. — sic placida, sic severa mente, XXII, 66. — non Æthiopum pererrem campos, LXXIV, 1. — viribus vincor, XXXVII, 17.

Sicambri comitentur, XV, 373. — gladios curvent, XXI, 222. — flavente cæsarie, XXIV, 18. — Sicambri flavis, XXVI, 419. — Sicambros in medios, X, 279. *Conf. et Syc.*

Sicambria detonsa militet nostris signis, XVIII, 383.

Sicani dixere, XXXV, 112.

Sicania Marcelle ferox, XVIII, 456. — Sicaniam trifidam, XVII, 204. — ferens, XXXV, 160. — quærit, XXXVI, 140.

Sicanos fines, XXXIII, 218.

Sicca spicula, XXIV, 269. — sicco lumine, XV, 130. — siccum gladium, V, 235. — ferrum, XXII, 16.

Sicubi sederit olim (Proserpina), XXXVI, 164.

Siculus honos, L, 42. — Sicula incude laborat, VII, 192. — Siculi juveni mugitus, XV, 187. — Pelori, XXXVI, 255. — Siculæ

cavernæ, XXXV, 173. — Siculo tyranno, XVIII, 165. — Siculum æquor, IV, 9. — fretum, XV, 81. — Pelorum, XXVIII, 287. — Siculis jugis, XXIV, 314. — teris gaudia sua furtim commendat Ceres, XXXIII, 139. — arvis, XXXVI, 84. — Siculos ad amores, XXI, 187. — Siculas urbes, XXIV, 142.

Sicut erat, VII, 163. — erant, XXXVI, 382.

Sidereus gener, XVII, 166. — sideræ acies, I, 23. — Serenæ, X, 252. — alumnæ, XXXVI, 178. — sidereo gurgite Eridanus, XXVIII, 178. — supercilio, XL, 58. — sidereum onus, VIII, 570. — sidereis júbis, III, 352. — sidereos artus, XXXI, 3. — recessus, CI, 88. — sidereas aves, XX, 330. — in ulnas, XXIX, 219. — turres, XXXVII, 32.

Sidonii maris, VIII, 600. — Sidoniæ matres, XV, 191. — Sidonio ostro, V, 450; XXXIII, 273. — Sidonias inter juvenecas, X, 113. — vestes, X, 212. — chlamydes, XXII, 88.

Sidus dulce ostendere dei, III, 275. — novam invitant, VII, 172. — avi reluxit, VIII, 190. — sperant, XX, 507. — imperii, XXVIII, 23. — cognatum, XLIV, 18. — sideris instar, XXVI, 458. — sidere adjecto, V, 3. — Hyperboreo, V, 240. — quo dextra regatur, VIII, 424. — oorusco, XI, 1. — corrupto, XV, 40. — sub gemino, XIX, 35. — certo, XX, 197. — non fertur, XX, 424. — excusso, XXII, 272. — brumali, XXVI, 322. — quo, XXVIII, 445. — clementi fovit, XXXI, 120. — medio lunæ, CI, 120. — ad sidera prolatae moles,

V, 136. — nomen tollunt, XXIV, 196. — sidera quum proferrent partus, I, 146. — donent, III, 142. — pete, III, 363. — non semper pacem habent, XXVI, 62. — testor, V, 165. — quid prosunt, VIII, 30. — parturit æther, X, 275. — volvebat, XV, 214. — contusa, XV, 496. — septem, XVII, 103. — oblatata polo, *ibid.* — liquimus, XVII, 171. — vaga, XXI, 63. — scribunt, XXII, 476. — fœdavit, XXVI, 247. — respirant, XXIX, 53. — afflata, XXXIII, 2. — damnavit luctu, XXXV, 240. — sunt altera nobis, XXXV, 283. — mirantur Fauni, XXXVI, 17. — concussit, XXXVI, 66. — famulantia, XL, 35. — Siria, CI, 124. — regit, LXVIII, 12. — vaga Saturni, LXXV, 2. — cognoscere, LXXVI, 2. — nova lustrantes, LXVIII, 16.

Signat casus, XXII, 292. — signant nubila, XXXIII, 180. — signet titulos, XXVI, 644. — signabat jura, XVIII, 380. — signavit liquido tramite nubes, VII, 163. — Olympo, XXVIII, 170. — signabitur annum, VIII, 654. — signare cælum corona, X, 272. — signatur tempora cornu, XXXV, 54. — vestem acu, XLIV, 87. — signatus flore juvenatæ, XXII, 351. — signatum bene tempus, I, 265. — signati ferro, XX, 343. — signandum annum, XXII, 452.

Signifer (Zodiacus), I, 241. — vergit in Austrum, III, 364; XVII, 120. — titubavit, XXI, 145. — sublimis Latine aulæ, XXVIII, 22. — lætissimus quum te ornet, XXXIII, 102. — mentitus, LXVIII, 9.

Signifer nec ullus cessat, X, 296. — premitur nec ullo pondere, XV, 419.

Signum dat, I, 206. — signa ruendi dedit, XXXVII, 60. — rotarum, XXXVI, 431. — deis adversa tuli, XXXV, 256. — doloris, XXXV, 123. — impia tollis, XXXIII, 65. — intulit Oceano, XXXIX, 49. — verbere insonuit, XXVIII, 625. — movet, XXVIII, 495. — attollere, III, 86. — Egypti (magica), III, 147. — adversa furori, III, 266. — communia canunt, III, 348. — fle-risset, VII, 25. — quid ferant apparet, VIII, 192. — Mavortia, X, 187. — obvia talisset, XV, 247. — Martia, XVIII, 505. — præmittunt, XX, 31. — contra tot, XX, 54. — Romana, XX, 225. — mollescunt, XX, 562. — tremenda inferret, XXIII, 10. — anni prioris, XXVI, 238. — spirantia, XXVI, 612. — volantia nubibus, XXVIII, 46. — cognata, XXVIII, 401. — ad tua signa vocas, VII, 176. — ad signa revirescere laurus, XXVIII, 38. — signis privatis, V, 77. — tot, V, 151. — innumeris, VII, 193. — bellorum positis, VIII, 8. — Hellespontiacis, XVIII, 256. — excitis, XX, 406. — diasona turba, XXI, 152. — tuis jungi, XXI, 234. — junctis, XXI, 333. — jubet, XXIV, 85. — undique properantibus, XXVI, 405. — salutatis, XXVI, 463. — coctatis, XLV, 27. — femineis, LXXVI, 6.

Silentia æterna, V, 490. — rupere, VIII, 144. — adhibere solatio, XVIII, 418. — vasta, XXI, 228. — suspensæ, XXVI, 457. — fleverunt dari montes, XXXIV, 7. — tenebrosa rum-

punt, XXXV, 329. — nocturna, XXXVI, 404. — quem habitura siæm? XLII, 1.

Silenus clavum intorquet, quoties Lyæus navigat, XXIV, 363.

Silet pars stupescata, XXXVI, 448. — silent antra, XXVIII, 29. — atria, XXXIII, 84. — silenti populo, XXXV, 237. — silentes anni, XVII, 257. — silentium rex, XXXVII, 45.

Silex religiosa templi, XXXIII, 201. — quæ per membra serpit? XXXVII, 99. — anhele flagrat, XLVIII, 42. — ecta, XLIX, 20. — prodigiosa, LVII, 4. — mira, LX, 7. — membra ligat, LXXXVIII, 7.

Silva lanigera, I, 180. — pascebat leonem, III, 285. — Gallica, XVII, 308. — catinas texuit, XXI, 324. — secunda chelyn, XXXIV, 8. — favis undaret, XXXVI, 25. — superbit exuvias, XXXVI, 337. — longa, fortis, XXXVI, 367. — minax stat corpore toto, XLV, 11. — silvæ ferant mella, I, 250. — loqui, XXVIII, 32. — instar habet hasta, XXXV, 25. — frondosæ penetralia, CI, 70. — devia, CI, 90. — silvæ cadere, VIII, 344. — facilem juvenis, CI, 102. — silvarum decus omne timorque, XXIV, 319. — silvas trepidas, V, 256. — vastas opponite, VIII, 205. — sit flagrasse, VIII, 470. — involtant, XVII, 238. — curvatas glacie, XXI, 228. — migrantes, XXII, 272. — timidæ inclinant, XXXIII, 206. — steriles, CI, 104. — ad silvas redit mens, XXVII, 4. — silvis fractis, VIII, 538. — adsuætu delphina videbo, XVIII, 355. — submissis, XX, 173. — exsecis, XXII, 198. —

dominaria, XXIV, 237. — securis, XXIV, 283. — sub horrendis, XXVI, 359. — vastis, XXVI, 408. — opacis, XXVIII, 518. — turiferis, XXXV, 81. — caris pepulit, XXXVI, 285. — rudibus, XXXVI, 366.

Silvestres deos, XXXI, 19.

Similis monstratur, X, 107. — sui, XVII, 212. — similem consilio, vel Marte, XVII, 162. — in similes clementia, XVIII, 189. — similes sibi conjunxit, XVIII, 342. — causas, XLVII, 24.

Simius simulator, XVIII, 303.

Simois intremuit, XXI, 264. — miratur, XXXVI, 372. — Simoenta canit, IX, 26.

Simplex gratia, VIII, 283. — pudor, XXVIII, 565. — triplici in nomine, XCVIII, 28. — simplice cultu, III, 217. — simplices lacrymas, XIV, 4.

Simul ira obruit virum, simul moror, V, 197.

Simulacra pallida, III, 127. — ferrea, V, 359. — martia, VIII, 539. — pompæ futuræ, XXVIII, 374. — viva, XXVIII, 573. — certa mali, XXXVI, 69.

Simulare fidem, III, 98. — simulata Cynthia, LXVIII, 10. — simulati juris, XXVIII, 7.

Simulator oris humani simius, XVIII, 303.

Sincera bonorum sors, XXI, 25. — sinceri sacri, XCV, 21.

Singula ceu nondum transacta timet, XXXVI, 260. — per singula cernens, XXVIII, 565.

Singultus varios, XXVI, 407.

Sinis (latro), III, 252.

Sinister fetus, III, 29.

Sinuatur in arcum, X, 149. — in orbes, XXXV, 15. — mensa, CXIV, 1. — sinuantur curvo du-

ctu, V, 575. — sinuare molis fugas, VIII, 540. — Oceanum, XXXIII, 268.

Sinuosa draconum membra, XXXIII, 179. — sinuosæ terræ, XV, 517.

Sinus laxus, I, 89. — maternos, V, 68. — in sacros, VIII, 127. — tot curvare, VIII, 463. — carbaseos, XX, 183. — cingit, XX, 447. — longos tentare, XXXII, 7. — cæruleus, XXIV, 48. — regales vinctura, XXIV, 95. — stellantes, XXXV, 363. — cincta, XXXVI, 377. — in nostros fudit, XXXVI, 127. — abstrusos, XLIX, 42. — refluos, LX, 4. — virginei tumuere, XCV, 8. — virgineos habitare, XCVIII, 5. — impleant venti, C, 6. — in sinu reptavit, III, 94. — sinu ambrosio, X, 110. — gestaverat, XV, 394. — in ipso bella nascuntur, XX, 576. — vasto, XXII, 427. — consanguineo te recipit, XXXIII, 106. — dulci ferre, XXXVI, 174.

Siren dulce malum pelago, C, 1. — Sirenes requies, XXXVI, 205. — Sirenum cantus tenaces, XXIX, 23. — Sirenas volucres abegit, XXXVI, 190.

Siria sidera, CI, 124.

Sirius ardens, III, 241; LIX, 5. — allatret, XXII, 466. — arit flores æstibus, XXIX, 6. — violis pepercit, XXXI, 120. — sero igne nocet, XLIX, 92. — Sirium torrentiorem, XI, 20.

Sistit rapidas (mulas), LI, 12.

Sistro Amazonio, XVIII, 499. — sistris sonat, VIII, 574.

Sitiebant stamina, XXXIII, 259. — sitiens plus, XXII, 112.

— haurire cruorem, XXVI, 604. — sitientes carmina rupes porrexit,

XXXIV, 19. — sitientia pila cruores, V, 232. — sitientibus frustra ægris, XXVII, 9. — hominum aris, XXXVI, 282. — populis, XLVII, 18.

Sitis scelerata, III, 220. — ista cruoris, V, 152. — decepta, V, 510. — consumit venas, XLVIII, 21. — sitim prohibere fontibus, XLIV, 14. — dolia vincant, LXVII, 12. — siti majore ardebit, III, 104.

Situ exesos ligones, XXII, 195. — fœdo squalent, XXXIII, 81. — campos horrere, XXXVI, 37.

Situm mutavere, XXXIII, 142.

Sive, seu, I, 80.

Smaragdo virides loricas, XXII, 89. — smaragdis virent, VIII, 586. — trabibus, X, 88. — smaragdos virides, LXX, 7; LXXIII, 8. — inter Erythræas colla surgentia, XXVIII, 563.

Smyrna dedit, XXIX, 147.

Soboles fulgentior, I, 240. — magnorum regum, X, 253. — sobolem promissam, XXII, 336. — fratris amavit, XXIX, 107. — non tribuit Lucina secundam, XXXIII, 123.

Sobria mens, XVIII, 229.

Socci risus, XVIII, 299. — qui socco pulpita personat, XVII, 313.

Socer æquoreus, IX, 3. — Augusti, XIII, 9. — futurus, XXI, 78. — docuit regnare, XXIV, 120. — soceri faces, XV, 309. — Augusti, XXII, 233. — sanctum nomen, XXVI, 304. — obsequiis certant, LXXII, 12. — socero te felicior, XXII, 78. — cum duce, XXVIII, 425. — referente mercedem, XXIX, 185. — socerum Augusti, XXIV, 166. — fallente rota, XXIX, 178. — confessus,

XXXV, 230. — soceros inflexit, XL, 45.

Socia corona stipant, XXXV, 56. — sociis venalibus, XXI, 64. — socias pudicas, XXIV, 241.

Sociat dextras, III, 223. — flores, XXXV, 140. — sociarent Orphea, XL, 1. — sociare suprema circuitu, V, 373. — catervas, XXI, 233. — sociantur subitis furtis, XLVIII, 39.

Socius suspectior hoste, XXVIII, 309. — socium superbi sprevere, XVIII, 150. — sumebat honorem, XXVIII, 66. — socio te, VIII, 351. — sociis his fretus, XV, 194. — tot amissis, XXVIII, 130. — socios patres admittere, VIII, 581. — bella dabunt, XX, 222. — pejores legit, XX, 558. — apporet an hostes ille globus, XXVI, 456.

Socratico ab ordine, XVII, 87.

Socrus arida, XVIII, 269.

Sodalis Cycni, XXVII, 174. — sodalem absens eloquio doce, XLI, 19. — sodales unanimos turbare, III, 105. — inter lætos, VIII, 376. — Marti (fluvii), XXVI, 339. — Boreæ, *ibid.* — auferret, XXVIII, 313.

Sol flammigeris mundam complexus habenis, I, 1. — occurrit equis, VIII, 66. — ardentior, VIII, 181. — patiens cælum commune remisit, VIII, 191. — quidquid imbuat, VIII, 389. — occiduus, VIII, 486; XV, 494. — vel progrediens, vel occiduus, XXI, 161. — quantum igneus ambit, XXII, 60. — tibi præparat annum, XXII, 423. — infererat igni genas, XXXI, 42. — dux Auroræ, XXXV, 46. — medio institit altior axi, XXXVI, 234. — oriere, XLI, 14. — gla-

ciali frigore victus, CI, 125. — solis orbita, V, 155. — ante fidem, VII, 2. — vapores, V, 207. — habenæ, XV, 153. — equos, XXI, 84. — in ortus, XXI, 338. — avem, XXII, 419. — equi, XXII, 470. — adspirat habenis, XXVIII, 193. — et principis radiis, XXVIII, 539. — prior fervor, XLIV, 15. — vapore, XLVII, 17. — soli tenebras indicat, XVII, 129. — solem combibit vestis, VIII, 552. — tardum discedere cupit, X, 288. — ad utrumque, XV, 48. — condit, XX, 239. — levat, *ibid.* — æquoræ levat, XXIX 51. — nasci fecerat, XXXV, 44. — dicere pati, XXXV, 198. — Elysium, XXXV, 284. — salutatur, XLIV, 45. — pallescere, XLVIII, 3. — sole perusta arundo, I, 218. — cum roseo, VII, 131. — afflatus vicino, XV, 348. — refugo, XV, 399. — nimio, XXI, 250. — vetito, XXVI, 235. — assiduo, XXXIII, 259. — fruuntur communi, XXXV, 261. — soles rapidos, VIII, 341. — admittere, X, 250. — geminos, XVIII, 7. — pari, XX, 411. — accensos sustinet, XXVIII, 215. — torrentes temperat silva, XXXV, 105. — condit, reducit, LII, 13. — solibus torrida (Libya), V, 42. — ora pallidior, XVIII, 260. — effecto pulvere, XXI, 350. — matutinis præsedat aer, XXXV, 120. — indomitum rigorem, LVIII, 1.

Solatia dabit, V, 19. — tribuit, VIII, 93. — clari fati feret, XV, 381. — propriæ sorti, XVIII, 205. — darent, XX, 355. — mortis sibi missurus, XXI, 339. — ferat, XXVIII, 308. — magni luctus restituens animo, XXIX, 105. —

erepta sibi dgebant, XXXIV, 3.

Solatur vulnera, X, 46. — labores, XXII, 343. — infantes gremio, XXXV, 47. — alumnus dictis, XLIV, 49. — dolorem, XXXV, 276. — solabor curas, XXXIII, 110. — solabitur æstus, XVII, 196. — solantia fauces carmina, XLIII, 5. — solatus fata sepulcro, XXXIX, 18.

Solemnis campus, XXVIII, 5. — solemne secundis rebus vitium, XXII, 161. — solemania omnia, VIII, 612. — referant Baccho, XXXV, 67.

Solidatur culmen, XXXIII, 242. — solidata terga Danubii, V, 27. — solidatam galeam crista erexit, XV, 210.

Solidis lymphis, CI, 67.

Solidis sex emptus, XCII, 3.

Solitum timoris, XXV, 15.

Solium Cræsi, III, 198. — Parthorum, VIII, 214. — auroræ divitis, XXVIII, 84. — ante ducis, XXXIII, 49. — solio pulsus, XV, 409. — pollentem, XVIII, 213. — avito, XX, 457. — fultus eburno, XXIV, 199; XXVIII, 588. — rudi fultus, XXXIII, 79. — generi, XL, 50.

Sollers hiems, LVI, 3.

Sollertia abdita, XVII, 41. — juris, XXI, 32. — Pæoniæ curæ, XXVI, 121. — fallat, XXIX, 32. — parit artes, XXXVI, 32. — artis, L, 23. — mundi decepta, XCVIII, 13.

Sollicitas signa, XVIII, 506. — sollicitat pudorem, XXXIII, 132. — sollicitavit aquas remis, XXXII, 2. — sollicitare me studium solet, XXVII, 12. — sollicitante die, LX, 6. — sollicitatur equis, XLIV, 3. — sollicitatus Athos, III, 336.

Sollicitus sopor, III, 212. — pudor, XIV, 3. — æther, XXVI, 379. — *solliciti* scenæ, XX, 339. — pro te votis, XXII, 174. — *sollicitæ* vitæ, XXXVI, 23. — *sollicito* pollice, XVII, 127. — cursu, XXXIII, 29. — visu, XCVIII, 17. — *sollicitum* pudorem, XXXV, 325. — *sollicitis* collibus, I, 50. — *sollicitas* telas, LXXII, 15.

Solonem talem sensere res Pandionis, VIII, 507.

Solstitio Meroen tentabimus, I, 135.

Solum pollutum, XX, 38. — scinde, XX, 195. — nudum, XX, 298. — expositum calcare, XXVI, 428. — fatale virtutis, XXVI, 637. — commune audiat, XXXIX, 56. — putre, XLIX, 15. — soli effossi operta, VIII, 332. — vires, XVII, 178. — jura, XXVI, 10. — solo reddere eives, XV, 200. — lapsuro, XXIV, 340. — pendenti, XXVI, 348. — victrici, XXVIII, 25.

Solvis noxia pectora, XCVIII, 19. — solvit equos, I, 122. — lites, V, 494. — mare, ventos, fulmina, X, 126. — hunc fluvio, XVIII, 296. — tumorem pectoris, XLVIII, 47. — solvant prælia, XV, 276. — quum solveret onus matris, I, 146. — classem, XV, 485. — obsessos, XXI, 115. — massas, XXIV, 235. — solvet lacrymis, V, 91. — solvite Titanas vinculis, XXXVII, 28. — solvere corda nectare, I, 247. — solvitur in laticem, XXXVI, 251. — quo solvimur omnes, XLIV, 101. — solvi arcus imperat, V, 229. — solutus stupris, XV, 446. — subsidit, XXVIII, 344. — solati studiis, XX, 510. — solutæ claustris

leges, XXVI, 37. — prelis telas, XXXI, 101. — solutis lacrymis, V, 258. — legibus, XV, 140. — nivibus, XXVI, 167. — orinibus retro, XXXVI, 382.

Somnia fingere possent, XVIII, 172. — *Egyptia*, XVIII, 313. — narrari, XXVI, 228. — non nobis, XXVI, 544. — aurigæ currus, XXVII, 5. — irrita misit, XXVII, 22. — monent variis infausta figuris, XXXVI, 124. — per somnia fatur, XV, 329. — vidi, XXXVI, 437.

Somniferam virgam quatiens Cyllenius, XXXIII, 78.

Somnus alternum rapiat anhelitum, XIV, 24. — frena Lethæa regens, XV, 213. — tempora agendi frustratur, XXII, 140. — favet, XXVII, 15. — erat mecum, XXXVI, 206. — non erit, XXXVI, 318. — somni inter præscripta ducti, XVIII, 67. — illi sub nivibus, XXVI, 360. — otia, XXIX, 144. — unanimi consortia, XXXV, 368. — somno soluti, VIII, 335. — membra fessa resolveris, XI, 21. — sacro, XVIII, 418. — longo excita, XXV, 1. — religata agmine, XXVIII, 472. — si placido cessassent lumina, XXIX, 91. — sparso, XXXIII, 274. — longo torpentia antra, XXXIV, 51. — omni perit Proserpina, XXXVI, 70. — indulget, LXXX, 1. — somnum reliquum detersit pollice, XXXI, 27. — excussere, XXXVI, 110. — per somnos, XV, 354. — in somnos labitur, V, 327. — somnos recipit, V, 139. — permisit inertes, VII, 41. — teneros carpebat, XV, 328. — incestos excitet, XV, 447. — monitis imagine certa dignantur, XXII, 217.

—*quasitum successerat*, XXXI, 1.

Sonat regio, II, 11. — *plorabile verbis*, XVIII, 261. — *turba*, XXIV, 357. — *parma grave*, XXVIII, 628. — *sonant convivia cantu*, XXII, 142. — *verbera*, XXXV, 333. — *templa numine*, CI, 2. — *ora*, CI, 35. — *terga*, XLV, 26. — *sonet parentem*, XXVIII, 493. — *sonuit rupes*, I, 125. — *sonuere quidquid atria*, XVII, 88. — *sonare cornua rauca*, V, 57. — *sonantibus arvis laeta*, XXXVI, 423.

Sonipes hostilis, V, 35. — *prætentet profundum*, VIII, 347. — *calcaribus arsit*, VIII, 546. — *nobilis*, X, 289. — *ignarus habena*, XV, 439. — *illustret circum*, XVII, 284. — *Massylus*, XXVI, 148. — *depastus frondes*, XXVIII, 240. — *ambustus*, XXVIII, 344. — *felix*, LXXIII, 1.

Sonitus accipit, I, 209. — *sonitu exhaustus inani senex Hyblæus*, XXVIII, 262.

Sonno docet, XXI, 241.

Sonorus Phlegethon, III, 119. — *sonora fluctibus subitis*, XV, 512. — *sonoras torrentum furias*, VII, 45.

Sontes pariter justique, XX, 508. — *sontibus hydrys crinita Tisiphone*, XXXIII, 39.

Sonus attingit aurem, XXVI, 412. — *sit*, XXXVII, 6. — *sonos heriles*, VIII, 67. — *ducis ab ore*, XXXIV, 52. — *barbaricos*, LI, 8.

Sophene, Judæa veniunt in mercem, XVIII, 220.

Sophos clarum repeto terque quaterque, LXXIV, 18.

Sopierat cantus, XXI, 4. — *sopire labores*, V, 324. — *sopitæ artes*, XVII, 264. — *sopito pe-*

ctore, XXVII, 2. — *sopitis cantibus*, XXXIV, 1. — *sopitos torpore populos*, XXXVI, 22.

Sopor nigra diffuderat alas, V, 325. — *irriguus*, XXVII, 10. — *ingere nil potuit majus*, XXVII, 25. — *ora decet*, XXXI, 6. — *ille bonus*, XXXVI, 276. — *soporis nube*, XXI, 309. — *taciti fraude*, XXVIII, 477. — *sopori materno facies ingesta*, XXXVI, 81. — *soporem sollicitum curis abruptura*, III, 212. — *leto junxere*, XX, 437. — *sopore æstivo jaceat*, XLVII, 41.

Soporatis linguis, XXXIII, 281.

Soporiferas vices, XXXVI, 404.

Sordent tibi citharæ, XXXI, 48. — *sordere tabo*, VII, 82. — *sordenti alumno*, XXVI, 358.

Sordibus purgatis, XX, 383.

Soror stirpe, X, 41. — *et uxor*, XX, 88. — *Augusta*, XXVIII, 553. — *nata Jove*, XXIX, 23. — *sororis fata*, XXIX, 187. — *nomen*, XXXVI, 211. — *munera*, LXX, 1. — *per sororem fidam*, XXIX, 113. — *fraudatam sole*, XXVI, 235. — *sorores infernas vocat*, III, 27. — *reduces* (Muscæ), IV, 1. — *frondosæ*, VII, 125. — *Idaliæ*, X, 100. — *Stygiae*, XX, 31. — *fronde mutatas*, XXVIII, 171. — *Honoríades*, XXIX, 131. — *nunc ite*, XXXV, 119. — *cupidas*, XXXV, 238. — *conjurare*, XXXVI, 198. — *sorum numerosa turba*, IX, 3. — *præsidio*, XXXVI, 229. — *nobilium ramis*, XL, 11. — *penetratis*, CI, 3.

Sors durissima, XVIII, 71. — *sincera bonorum*, XXI, 26. — *aspera fati*, XXVIII, 283. — *sors diræ*, V, 90. — *privatæ contagia*, VIII, 123. — *miræ munere*,

XXVI, 445. — supremæ, XXXIII, 100. — conscia, XLVI, 8. — sorti propriæ, XVIII, 205. — sortem ducunt, I, 156. — præbere, I, 157. — meam linque, III, 363. — in tuam transtulit urbes, XV, 259. — paratam, XXVIII, 84. — novam jactantia flumina, XXVIII, 513. — patruī, XXIX, 124. — alienam linque, XXXV, 220. — cognoscere, XXXVI, 298. — sorte remotæ, X, 325. — divina genitum, XXXVI, 61. — patria florens, XLII, 18. — parili, CI, 63. — sortes malignæ, XXVI, 552. — nec incertas versat urna, XXXV, 332.

Sortita animum, I, 154. — Veneris figuram, XCI, 3.

Sospitis patriæ tu ultor, XXVI, 434. — sospite te, XXII, 201. — me, XXVI, 523. — qua, XXXVI, 417.

Spado consul, XVIII, 296. — Tiresias, XVIII, 315. — transibis, XIX, 33. — Romuleo amictu succinctus, XX, 62.

Spargit coactas (mulas), LI, 11. — colla (equus), LXX, 10. — sparsit nihil vigoris, XX, 498. — sparsere cæsariem, VIII, 446. — violas imbresque rosarum, XXXI, 118. — sparge diem meliore coma sol, I, 3. — spargere glandes funda, VII, 50. — spargens rore pio, XXVIII, 327. — spargentes flammæ, XVII, 325. — spargitur turbidus aer, XLIX, 35. — sparguntur in omnes, XXI, 33. — spargentur viæ flore, XXII, 400. — sparsa comam, XXIV, 303. — sparsio somno, XXXIII, 274. — sparsas (mulas) angustat, LI, 11. — Sparsiones theatrales, I, 43.

Spartacus congressus consiliibus, XXVI, 155. — *Spartace*,

lenis Rufino collatus eris, III, 255.

Spartanus proculcet acervos, VIII, 471. — fregit Athenas, XXIV, 162. — Spartane Eurota, I, 237. — Spartanis matribus, XVII, 153.

Spatale diadema ferebat, X, 167.

Spatiosis tractibus concussam orni, II, 7. — spatiosior India tradita Poro, XXXIX, 19.

Spatium vix præbuit orbis, VIII, 478. — naturæ, XVI, 11. — meriti, XXIV, 43. — visus non capit, XXIV, 132. — morandi, XXVI, 118. — relictum supplebat aranea, XXXVI, 157. — pugne discriminat, XXXVII, 74. — ætatis edax, LIX, 6. — spatii multo æquore, V, 172. — spatio indulget, X, 249. — relinquit ventos, XVII, 207. — debilitatur amor, XLI, 12. — nil fallente modum, XLV, 33. — ingenti fusus lacus, XLIX, 2. — spatiis cedentes, XXI, 48. — parvis, XXVIII, 364. — nigrantibus Erebi, XXXIII, 279. — interni-grantibus, XLV, 14. — terræ, XCV, 14.

Species celsa potestatis, X, 320. — armati nitet, XX, 73. — Romana, XXII, 402. — non dissona cœtu, XXVIII, 6. — levis Triviæ, XXXV, 27. — apparuit aulæ, XXXVI, 148. — tales armentorum, LIV, 1. — in speciem plantæ se figurat, XV, 507. — primæ, XLV, 15. — speciem lætam prætereundæ fraudi, XXII, 35. — inter aulæ, XXVIII, 558. — fratris adempti sibi reddit, XXIX, 110. — specie amissa, VIII, 83. — (instar) exigui fundi, XV, 158.

Spectacula impia, V, 63. — totos consumant montes, XVII,

XVII, 309. — *poscere*, XX, 365. — *illustrare*, XXIV, 239. — *debita reddit monti*, XXVIII, 272. — *regia*, LXII, 1.

Spectata graviter salus illis, XXVI, 114.

Spectator socii, XVIII, 450. — *vel causa agendi*, XXVIII, 440.

Specu gelido, XI, 19.

Speculatus ab arce summa Jupiter, XXXIII, 212.

Speculi vultus egebat iudicio, X, 106. — *speculo se damnare*, XVIII, 94.

Speculis (in) fati restitit, XV, 249. — *pendere*, XXVI, 570.

Spelæa metuenda ferarum, XXVI, 354.

Spelunca tegebat, VII, 77. — *immensi ævi*, XXII, 426.

Sperat nihil, XXXVI, 141. — *conjugium Dianæ*, XXXVII, 40. — *sperata veni*, V, 98.

Sperchius lavit comas barbaricas, XXVI, 183.

Spernebat munera, III, 201. — *nec sprevit regina domum*, XL, 23. — *sprevere patrem*, XXVIII, 106. — *sperne artus seniles*, III, 144. — *sprevisse potest*, XXII, 183. — *semel sat est*, XXVIII, 366. — *sperni faciles*, XVIII, 426. — *spreto auxilio*, XXI, 235.

Spes anxia agit mentem, I, 66. — *votumque poli*, VII, 10. — *irrita valli concidit*, VII, 91. — *ægra*, X, 14. — *fecunda*, X, 294. — *unica*, XV, 62. — *suas commisit asylo*, XV, 391. — *sola mari*, XVIII, 245. — *nulla salutis*, XX, 276. — *non exstat*, XX, 324. — *una in te*, XX, 591. — *improba nunquam lætata diu*, XXVI, 73. — *omnis abit*, XXVI, 281. — *vana*, XXVI,

388. — *prospera addita mementi*, XXVI, 469. — *exempta Getæ*, *ibid.* — *Italas auget*, XXVIII, 24. — *una deæ*, XXXV, 138. — *spem fragilem vitæ tuebor*, V, 12. — *fovens*, XXVIII, 447. — *spe nutrire*, XX, 433. — *captus inani*, XXI, 345. — *elusse*, XXII, 223. — *major*, XXIV, 6. — *ludit urbem*, XXVIII, 367. — *propiore tori*, XXVIII, 524. — *trepidante*, XXIX, 96.

Spicea sarta, XV, 136.

Spicis comas illustris Africa, XXII, 256.

Spicula direxit, III, 81. — *tendunt*, V, 462. — *tendere cornu*, VII, 49. — *nostra tyrannum figant*, VIII, 359. — *Gortynia tendis*, VIII, 528. — *torquet*, XXI, 354. — *Cyclopus*, XXII, 27. — *poscit*, XXIV, 268. — *flammea intendunt*, XXXI, 20. — *in illum rapis*, CI, 111. — *sparsisse*, XLV, 2.

Spira devehit exceptum (fluvium), XLIX, 55. — *spiram rectorquens*, XXVI, 65. — *spiris tegeret montes*, II, 3. — *remissis*, V, 364. — *Zephyros tranant*, XXXIII, 184. — *dilapsus in æquor*, XXXVII, 114. — *tardantur*, CI, 32.

Spiraminis actu, XLVIII, 36.

Spirat figuris, VIII, 592. — *opus Minervam*, XXII, 341. — *sulfur*, XXXIII, 154. — *quicquid Panchaia*, XXXV, 81. — *solum ignem*, XLIX, 15. — *conjugium Dianæ*, XXXVII, 40. — *spirant præsagia*, XXVIII, 34. — *præcordia Phœbum*, XXXIII, 6. — *altaria fumo*, XLIV, 96. — *spirent crateres*, X, 197. — *spirare notis animæ*, XXXIII, 240. — *spirans ruptas Alpes*, XXVIII,

442. — spirantia balsama, I, 252.
— signa, XXVI, 612.

Spiritus letifer, XXXV, 202.
— oris, XXXVI, 151. — ardet
flammis, CI, 123. — famulatur
inclusus, LXVIII, 7. — insons,
XCVIII, 27.

Splendet Bosporus, III, 175.
— gloria oris, XXVI, 587. —
splendere ligones cogit, XXII,
195. — serenum, XXVI, 49. —
splendens igni clypeus ardescit,
XXXVII, 77.

Splendor honore crescat, XVII,
15. — suus est famulis, XVIII,
30. — hic juveni, XXXI, 69. —
splendore vario cingant, XXXIII,
102. — sanguineo induit, XXXV,
92. — nigro, *ibid.* — splendoribus
tremulis, I, 123.

Spoliat ditem, III, 299. — spo-
liaverit ætas, XLVII, 30. — spo-
liamur amicis, XXXIX, 24.

Spolium rapis, CI, 98. — spo-
liis viventibus Cœi, XXXVI, 347.
— agrestibus, XXXV, 39. — avi-
tis exsultat, XXXI, 71. — justis,
XXVIII, 406. — Romæ, XXVIII,
193. — micantes arcus, XXVIII,
50. — Vindelicus auctam, XXVI,
415. — vestita quercus, III, 339.
— onustus, VIII, 653. — Indo-
rum, X, 217. — ditat, XV, 197.
— Firmi jungantur Gildonis opima,
XV, 343. — nec sufficit, XVIII,
250. — repletus, XX, 228. —
gravis, XX, 572. — Alamanorum,
XXIV, 17. — indutos arcus,
XXIV, 67. — assuetum, XXVI, 94.

Spondebat ducem, XXI, 45.
— qui sponderet meliora manu,
XXVI, 268. — sponderent prospe-
ra, XX, 57. — spondente fidem,
XVIII, 240.

Sponsa relicta mihi, X, 29.

Sponte carina decidit in fluctus,

VIII, 91. — tuus florebit ager,
XXXIII, 197. — sponte crematur,
XLIV, 57.

Spumat torrens, III, 272. —
spumant obliuia, XXXIII, 281.
— spumet aper, XXXIV, 243.
— gemma, LX, 3. — spumavit
veneno, II, 9. — spumare tuis
mavult lupatis, VIII, 564. — spu-
mantem arripis, CI, 115. — spu-
mantia æquora, XXIX, 124.

Spumeus vapor, XLIX, 64.

Spumis furialibus undantes, III,
76. — sanguineis, XX, 350. —
ditibus aheni, XXXV, 96. — infe-
ctæ arenæ, XXXV, 203. — per-
funde, LXXIII, 8. — spumas re-
quirit serpentum virides, XV, 172.

Squalet inops pecudum, V, 40.
— squalent agri, XVIII, 244. —
neglecto senio, XXVIII, 410. —
sceptra situ, XXXIII, 80. —
squalet limes, XXXIII, 258. —
cæsaries, XXXVI, 86. — squal-
ebit oriens, XX, 566. — squalere
metallo, I, 182. — squalentem
clypeum, XV, 24.

Squalida mater, XXII, 425.
— nunc, XXXVI, 418.

Squalor Erebi, XXXV, 331. —
squalore repletus carcer, XVIII,
177. — remoto, XXIV, 123.

Squameus auro, VIII, 524.

Squamis vestit, XVIII, 295.
— viret, XXII, 429. — intermi-
cat aurum, XXXIII, 183.

Stabilis orbis, II, 17. — sta-
bili pro ditione rerum, VIII,
213. — jure, XXXI, 68. — sta-
biles cursus, XXII, 435. — portas,
XXXV, 143.

Stabulum mandat, XX, 93.
— stabuli decus, XXXV, 209.
— stabulo inani, XXXVI, 165.
— stabulis minari, VII, 81. —
Nereidum, VIII, 555. — notior,

XVIII, 61. — paternis, XVIII, 246. — terribilem, XVIII, 388. — cum stabulis natantia armenta, XLVII, 42.

Stagnant corpora, I, 111. — stagnantia vina, III, 373. — stagnantibus antris, XXXVII, 117. — scopulis, XLIV, 106. — stagnantior Ægæo effluit (Nilus), XLVII, 38.

Stagni patiens (silva), XXXVI, 369. — stagna Tagi, I, 51. — aurea Pactoli, III, 102. — experta remos, V, 28. — Timavi numerantur, VII, 120. — invia, VIII, 596. — secare, XV, 350. — mansuescunt, XV, 524. — immissa spument, XVII, 331. — Saturnia, XXI, 178. — Charybdis armavit, XXIX, 20. — intemperata paludis, XXXIII, 112. — marcida Lethes, XXXIII, 280. — per Tyrrhena, XXXVI, 185. — lacu hærent, XLIX, 51. — plenas sequantia ripas, *ibid.* — stagnis in imis, XXIV, 359. — extremis Oceani, XXVI, 640.

Stamine micantes cinctus, I, 179. — maligno fatorum, III, 177. — gemmato, X, 214. — pretioso, XXVIII, 304. — fletus detergunt, XX, 375. — fati, XXVIII, 267. — immoto Delos errat, XXXV, 34. — confuso, XXXVI, 155. — letali, XLIX, 93. — resplendens balteus, LXXI, 1. — stamina gemmarum, VIII, 596. — iungebat dictis, XV, 203. — nesse, XVIII, 274. — ad pristina restitutam, XX, 401. — telæ relegens, XXIX, 32. — cui nostra laborant, XXXIII, 56. — sitiebant sole, XXXIII, 259. — rupit Lachesis, XXXV, 354. — in te dura legunt Parcæ, XLIV, 109.

Statione vigili, V, 59. — digna

locavit, VIII, 238. — humili, XXVIII, 21.

Statuisse deos hæc, XLIX, 82. Stella audax, VIII, 185. — dubitanda nihil, *ibid.* — languida crine retuso, VIII, 186. — segnis languet, XLIV, 37. — stellæ per eant, XXIV, 41. — pallescunt, XXXIX, 9. — stellarum more, XXVIII, 453. — stellas fugat hinnitu Æthon, VIII, 562. — salubres optima edere fata, XXVIII, 18. — accendit in auro, XXXIII, 252. — æquat, XLIV, 11. — stellis futuris parat convexa, I, 242. — quibus esse sodalis dignetur, VII, 174.

Stellantis Olympi, VII, 33. — stellantes sinus, XXXV, 363. — stellantia sarta, X, 274.

Stellata rosis, XXXVI, 130. — domus, XXXVI, 8. — stellati crines, VIII, 209.

Stelliger Eridanus Noti convexa rigat, XXVIII, 176.

Stemma Cæsareum, XII, 30.

Stemmata, quid? X, 214.

Sterili sub consule, XVIII, 496. — steriles per æstus, XXIV, 277. — annos, XXXIII, 34. — ornos, XXXVI, 73.

Sternebat colonos, CI, 108. — stravere Getas, XXXV, 65. — stravissent omnia, V, 186. — sternere toros, XVIII, 127. — Martem, XXXVII, 38. — leto, CI, 86. — stravisse calent, XXXIX, 29. — strato Pythone, CI, 39.

Steropes conum crispare festinat, VII, 195. — construxit opus, XXXIII, 239.

Stilicho paratur ad bellum, III, 345. — turmas agebat, III, 350. — corda remitte lyræ, IV, 13. — succurre patriæ, V, 95. — Phœbi properabat ad ortus, V, 101. —

lætiore hoste propinquo, V, 171.
 — tentoria figet, V, 246. — tu mihi dux, V, 275. — i nunc, V, 301. — hac petit dextra, V, 402. — bellipotens, VII, 144. — alio deflexerat actu, VIII, 481. — fateor, X, 34. — promissa tibi vota peregit, X, 302. — hic est, X, 319. — comas nocte corona, XIII, 2. — socer, pater est, XIII, 12. — quid iniquum molitur, XV, 289. — contra talia reddit, XV, 379. — dum prospicit orbi, XVII, 265. — quid vincere differs, XVIII, 500. — memor imperii, XX, 126. — dum regeret, XX, 415. — simul Auroram agnovit, XX, 531. — oblatum Martem arripuit, XXVIII, 210. — fatalis semper, XXVIII, 301. — in quibus haud unquam arvis? XXVIII, 318. — pulcher adventat, XXVIII, 456. — tibi persolvit laborum mercem, XXVIII, 579. — alio crescebat in axe, XXIX, 83. — variis spectatus in armis, XXIX, 179. — promeruit jugalem coronam, XXIX, 185. — eligitur ductor, XXIX, 208. — elegit, XXXI, 93. — mavortia confert munera, LXXII, 13. — Stilichonis magnanimi, III, 259. — minas, V, 146. — iter, VIII, 458. — animum, XV, 318. — habenis, XX, 544. — cura, XXVIII, 100. — Stilichone opposito, VII, 162. — tuo subnixus, VIII, 431. — socio, X, 220. — cognato, XV, 323. — relicto, XX, 517. — instante, XXVIII, 431. — in Stilichone salus renidet, XX, 502. — cum Stilichone jungere sensus, XVII, 162. — gener pacem Germanis dabat, XVIII, 378. — *Caterum hoc nomen saepe occurrit*, XXI et XXVI.

Stilichonia agnoscat virgo, X, 177.
 Stillantia stagna rudibus venis, I, 51.

Stimulat in arma, XXXV, 207.
 — stimulant sensus, XXVI, 301.
 — stimulando vulnus acerbat, III, 182. — stimulatus Rhodano Arar, XX, 269.

Stimulator Martis, V, 501.

Stimuli invidiæ, III, 25. — stimulus amorum, VIII, 252. — immanibus, XV, 349. — ardet, XVII, 226. — Phœbi, XX, 46. — te movere, XXXV, 215. — sollicitæ impellere, XXXVI, 23. — accensa tubarum agmina, XLV, 26. — malignis, XXIV, 37. — stimulos virtutum, VII, 59. — Veneris, XVIII, 468. — patris, XXI, 121. — justos præbent, XXVI, 615. — novercales cane-
 bat, XXXIV, 29.

Stipant socia corona, XXXV, 56. — volentem, XLIV, 76. — stipavit te, VIII, 583. — stipant Flaminiam, XXII, 397. — stipate Eutropium, XVIII, 472. — stipante senatu, I, 231. — latus caterva, VIII, 441. — stipantibus æthera templis, XXVIII, 47. — stipatur curia, III, 40. — sociis, V, 76. — stipantur campi, XXI, 257. — Amores circum numerum, XXII, 356. — sæcula, XXXV, 311.

Stipitis recti tenorem, XXXVI, 362. — stipite de molli, I, 179. — inexhausto, XVIII, 126.

Stiria adstringit flaventes setas, XXVI, 327.

Stirpe (a) recisis, III, 56. — ima recisam, XXXVI, 76. — de stirpe Cereris, XXXVI, 329. — stirpibus cruentis, XXIV, 353.

Sto: stat favor, XVII, 263. — fides, XXII, 295. — juvenus,

XXXVI, 15. — fines penetrare Noti, XXVI, 323. — subito, XLIV, 49. — cruor in venis, XCIX, 16. — stant omina, XX, 8. — pulvere Syrtis, XXI, 257. — mœnia ferro, XXXIII, 236. — stes licet in populo, X, 318. — stabat reverentia, XXII, 87. — stabant ante fores, XXXIII, 285. — staret turba cadentum, VII, 101. — stetit ante ducem Roma, I, 124. — ira minor consilio, XXI, 335. — Oceano, XXIV, 148. — obside fati, XXVI, 318. — steterat pæne lapis, XXXVII, 98. — stare pudicitiam credas, I, 195. — fulmen coegi, III, 158. — licet Delo, CI, 62. — nihil prorsus putat, LXXIX, 4. — diu pulchris negatur, XCI, 1.

Strages in cumulum crescunt, I, 110. — præbeat, III, 362. — barbaricas, LXXII, 13. — strage Arctoa, VII, 26. — pudenda, XXVI, 158. — dominorum, XXVI, 618. — civili, XXVIII, 118. — stragibus repletos cumulos, XV, 40. — Illyricis, XX, 111. — cruentis, XXI, 132.

Strata surgunt, III, 211. — mollia, XXVI, 353. — stratis mollibus exsurgit, XXXI, 29.

Strepitus inanes, VIII, 280; XXIV, 28. — maligni, XXXIX, 5. — tantus furit, XLV, 28. — strepitu mutavit, LI, 14. — strepitu parvæ noxæ, XXII, 40. — excita, XXXI, 26. — cornipedam, XXXVI, 236. — cum nullo, XLIX, 57.

Strepuere chori, I, 175. — strepuisse motu rebelli perfidiam gaudet, XXVIII, 213.

Stridor terrisonus, XXI, 109. — stridorem consequitur, XX, 174. — stridore tenui umbrarum,

III, 126. — ferox, XXXVII, 90.

Stridula fraxinus, III, 218. — vestigia, XXXVII, 8.

Stridunt Zephyri, I, 101. — angues, XXXIII, 12. — rami, XXXVI, 399. — stridens bruma, III, 242. — stridentes morbi, XXVIII, 323.

Stringimus tela, XXXIII, 98. — stringat te laurus, XXXVII, 35. — stringebat radiis Æmum, V, 336. — stringebant vulnera, XXIX, 175. — strinxerat capillum in orbem, XX, 186. — stringere cæsariem crinali cultu, I, 85. — stringentia latus æquora, XXVIII, 289. — stringitur edera æsculus, XIV, 19. — nutu meo, XV, 372. — volatu, XXII, 274. — strictas secures, I, 232.

Struthio, XX, * 310.

Struxere triumphi, XXIV, 68. — torum, XXXVII, 123. — structa cubilia musco descript, I, 212.

Strymona fumantem, X, 310. — permutant, XV, 476. — contemptum saltu, XXVI, 178.

Studiosa relinquens partem neglectam, X, 195.

Studium laborat, XXV, 13. — Musarum, XXVII, 11. — studio videndi flagravit, XXI, 56. — nititur eodem, XXII, 129. — Musarum dedite, XXXI, 46. — flagrat eundi, XXXVI, 226. — studiis Pieriis pollent, I, 150. — incumbit, XVII, 65. — satis indultum, XVII, 138. — hærere, XVIII, 263. — salutantum, XX, 64. — soluti, XX, 510. — talibus alternant, XXII, 269. — popularibus, XXIV, 47. — communibus ornent, XXIV, 265. — tantis patriæ, XXVIII, 339. — flagrat, XXVIII, 604. — finem

fecere procellæ, XXIX, 207. — communibus, XXX, 5. — levibus dextram laxat, XXXV, 144. — quantis procorum nuper cingebar! XXXVI, 412. — maternis laborat, LXXIII, 14.

Stupet acies, XXVIII, 51. — stupuit orantem, XVII, 23. — Mulciber, XXXV, 174. — stupere mutati, XX, 518. — Symplegades, XXVI, 8. — te Libyci sinus, XXXIV, 45.

Stupor plurimus Indis amnibus, XXIV, 349.

Stupra ad fœda, XXVI, 84. — stupris solutus, XV, 446. — advigilat, XXII, 140.

Stygia pestis, III, 304. — *Stygiae* nubes, III, 62. — sorores, XX, 31. — *Stygii* negotia fori, V, 494. — armenti, XXXIII, 282. — canis, XXXIV, 34. — *Stygio* tyranno, XXXV, 264. — *Stygiis* catenis, VII, 185. — *Stygios* recessus, XXXIII, 120. — *Stygias* ad umbras, V, 167.

Stymphale memorande, XLV, 1.

Stymphalidas appetis arcu (*Hercules*), XXXIV, 37.

Styx liventibus ambit interfusa vadis, XXXIII, 22.

Suaderent nil turpe, XXI, 167.

Sub (*pro ad*), I, 81.

Sub nube ignota rapiet, I, 33. — sub numine probet mores, XXIX, 29.

Subaurato dorso, XXVIII, 577.

Subderet legibus, XXIII, 8. — subdidit sceptris Oceanum, VIII, 42. — subdiderint vinclis, XXVI, 69. — subdita nullis manibus rura, X, 60. — Geryoni tellus, LIV, 2.

Subducit vela, XX, 5. — subducere morti, XXIV, 74. — subducitur labris aqua, XXXV, 336. — subductus mole, XXI, 146.

Suberrant montibus, I, 254.

Subicit Cybele, XXXVI, 134.

Subigit ingenio, XVIII, 367.

— subigat Medos, III, 374. — subegi humeris terras Pontumque, XV, 114. — subactus servitio, XXI, 217. — subactum quicquid vivit, III, 292.

Subis voce dicturum plura, VIII, 352. — subit torquere clavum, XVII, 46. — loquentem, XVII, 173. — nomen, XX, 208. — discrimen, XXIV, 102. — laudem belli, XXIX, 228. — subeant culpam, XVIII, 477. — subisti supplicii nomen, XCV, 16. — subiit par mihi Roma, XV, 60. — subire hominem, XCVIII, 11. — subeunte freto urbes, I, 228. — subitæ catenæ, XV, 366.

Subito æquore, XVII, 330. — subitum votum, I, 230.

Subjicit lascivior alter, XVIII, 358. — subjecta fœræ prætereunt, XXXIX, 27.

Subjugat hostes, XXVIII, 249.

Subjungitur annis, XLIV, 30.

Sublevat ensem, I, 89. — flammea, XXII, 358. — ratis vix unum, XXIV, 358.

Subligat cæsariem, XXIII, 472.

Sublimis patruus, XXXIX, 104.

— quam nuper eram? XXXVI, 412. — sublime certamen, III, 297. — sublimes mole, XX, 101. — feruntur, L, 8. — sublimior toto orbe ferebat, XXVIII, 277.

Submisere tiaram, XXVIII, 72. — submissa una omnis phalanx, XXVIII, 631.

Subnectens flammea gemmis, XXI, 83.

Subnixus duplici vita, XVII, 333. — subnixa cœno vada, XX, 443. — subnixas jugis ædes, XXVIII, 49.

- Subrepat crinibus (Cyanei) humor, XXXVI, 251. — subrepat in aulam, III, 177.
- Subrisit crudele, XX, 108.
- Subsedit fluitante fide, XV, 247. — subsederit furto calliditas, XXIX, 232.
- Subsidiis peditum, XXVI, 597.
- Subsidit solutus, XXVIII, 345.
- terra, XXXVII, 72. — subsident rotis, XX, 105. — subsident omnia, VIII, 110. — subsidere montes, XXVI, 526.
- Subsistere periculis, XX, 368.
- Substringit amictus, X, 284.
- comam gemmis, XXVIII, 527.
- Subtemine rubro notat mediam plagam, XXXIII, 257.
- Subter effossi fundamina campi, XXXV, 164.
- Subterluit Oriona Eridanus, XXVIII, 178.
- Subtermeat pontes, XLIX, 61.
- Subtrahimus te Latio, XX, 599.
- subtrahit (jacula), XLV, 13.
- Succedit novus, XLIV, 70. — succedant otia, IV, 13. — succedat laurea, XXI, 5. — Thessala fato, XXIX, 13. — successerat antri gremio, XXXI, 2. — succedent opibus, XVIII, 223. — succede meis curis, VII, 152. — succedente te, XXVIII, 102.
- Succendit pinum, III, 121. — succendunt tædas, XXXV, 347. — succensa per genas purpura, XXXIII, 271. — mens facibus pudoris, XXII, 221.
- Successus superant adversa Catonis, VIII, 411. — novis successibus urgent, XXI, 2. — prior, XXV, 7. — tegit, XXIX, 95. — pro successu nimius, XXVI, 118. — successu læta, XLVI, 10. — successibus patriis, VIII, 638. — dederint omen anni, XXVIII, 14.
- crebris amens, XXVIII, 441.
- Succi arboribus fluentes, III, 150. — succo arcano, XXXVI, 402. — succos varios requirit, XV, 172. — sparsos bibunt violaria, XXXVI, 233.
- Succidere pinus, XXXVI, 359.
- succisa libido, XVIII, 191.
- Succidui gressus, XXXVI, 153.
- Succingit ministras, XVIII, 95.
- succincta Ceraunia nullis nimbis, XXI, 174. — succinctior hoc magis, XXVIII, 299.
- Succrescit seges (jacalorum), XLV, 13.
- Succumbunt regno, III, 195.
- succubuit damnis, XXIV, 144.
- succumbent terga, XVIII, 507.
- succumbere sibi cuncta poscit, V, 153. — signis, X, 194.
- Succurre tandem patriæ, V, 94. — ruenti, XX, 592. — meo exitio, XXXV, 271. — precanti, XXXVII, 127. — succurrere morti, IV, 164. — properat, XXVIII, 462.
- Sudat prælia, X, 111. — sudant alæ, XXIX, 62. — sudent venæ balsama, I, 252. — sudabat aratro, III, 203. — sudavere juveni, XVIII, 407. — sudabit Suevus, VIII, 655. — sudare doce sodales, XX, 196. — te non sudante, VII, 146. — sudantes pondere fratres, L, 1. — sudantia cornua rivos, I, 221. — sudata marito fibula, XXXV, 16. — zona Serenæ manibus, LXXIII, 12. — sudatas vomere messes, XXIV, 94.
- Sudes densæ, XXVI, 216. — sudibus alternis, V, 128.
- Sudor per membra calet, I, 117. — hic me petit, XX, 395. — Hercules, LIII, 4. — sudore æquali, VIII, 343. — Palæstræ, VIII, 532. — deum testatus,

VIII, 574. — nostro receptam Libyam, XV, 334. — multo parari, XXVI, 537. — soceri, XXVIII, 354. — tanto, XXXIII, 238. — fessi, XLIX, 65. — sudoribus ora rubent, XXIV, 245.

Suevus crinitus, VIII, 655. — Suevi frena, VII, 28. — Suevo tristi, XVIII, 394. — Suevis flenda hausimus, XV, 37. — flavis, XVIII, 380. — Suevos contudimus, XXI, 190.

Sufferre moras, CI, 26. — imperium, CI, 85. — diem tuendo, CI, 115.

Sufficiunt odiis, III, 231. — sufficeret natus, XXI, 39. — suffecit mandasse deam, LX, 43.

Suffragia repetat, XVIII, 438. — tibi detulerant, XX, 49. — Augusta campi, XXVIII, 10. — vera peregit, XXIX, 210.

Suffundit sanguine rabidas venas, XVII, 219.

Suggesterit quicquid ira, pro telo ingeritur, LXXVIII, 4.

Sui parvus tumor, XLV, 29. — impavidus horror, L, 14. — ipse opus, XCVIII, 9. — impatiens ~~monstrum~~, III, 32. — ipse nuntius, VIII, 101. — nuntia facies, XXXVI, 81. — se pharetra, sese utitur arca, XLV, 42.

Sulcabat arenas, X, 148. — sulcavit arundo Notos, XXXI, 144. — sulcavimus Istrum rota, VII, 150. — sulcabit juga currus, XX, 300. — sulcatus Addua socero, XXVIII, 489.

Sulcator piger lateris opaci, XXXV, 340.

Sulcos Carthagine ductos pars adit, XV, 518.

Sulcus quid? XXXIII, * 145; XXXV, * 161.

Sulcus findetur, III, 381. —

armiger, XXI, 324. — sulci grandes in pectore rubent, XXXVI, 426. — grandes saxa secant, XLIX, 23. — sulcos galeis virides, XXVI, 25. — sulcis dividuis, I, 102. — mollire novales, XVII, 177. — genarum, XVIII, 110. — omnibus admugit (Ceres), XXXVI, 443.

Sulfur inexhaustum spirat Enceladus, XXXIII, 154. — sulfuris in venas, XLIX, 73. — sulfure odore vitiat, I, 257. — cæruleo, XXVIII, 325. — admissis stridunt rami, XXXVI, 399.

Sulfurei montis, XXXIII, 175. — sulfureæ plagæ, XLIX, 18. — sulfureo dorso, XXXV, 162.

Sulla quid tale gessisse carcere fertur? III, 253.

Sum: erat cernere, I, 46. — jam totus quod timuit, XXXVII, 101. — Proh futuri cæca gaudia! XX, 545. — notam, XXVI, 253. — cæca, XXXIII, 138. — futurum omne despicitur, XX, 50. — futura per somnos sæpe panduntur, XV, 354.

Sumere nomen mariti, XXI, 6. — sumpsit te imperium, XVII, 48. — prælia, XXIV, 184. — præconia pii, XXVIII, 117. — cognomina ducum, XXXI, 82. — sumpserat moderamina mundi, XXIX, 47. — sumite vires, III, 60. — sumere ritus, V, 83. — sumenda fastigia juris, XXII, 313.

Summa cadunt subito, XCI, 2. — summo æquore, XLIV, 1.

Summota recessu ingenti regio, LXXXVI, 1.

Supellex Augusta, XXII, 93. — spoliis quæsitæ, XXVI, 624.

Super tulisset fastus, XX, 192.

Superas fulmen, XLVIII, 52. — quod superat, XLIX, 53. —

Suus dum est Marsya, XX, 266. — suo contenta aspectu, XXXVII, 93.

Sycambri sparsere cæsariem, VIII, 446. Vid. et *Sic*.

Syenem per atram, XLVII, 19.

Syllaba nutat, LXXIX, 3.

Syllæ dolis, XXVIII, 383.

Symplegada instabilem, XX, 30. — *Symplegades* instabiles, III, 173. — *superbæ*, XXVI, 9. — hærent, *ibid*.

Synnada cedit, XX, 273.

Syphace durum, XV, 91.

Syracosius senex, LXVIII, 6.

Syriæ tractus, V, 33. — flos, XVIII, 250. — caput, XX, 571. — *Syriam* redemit, XVIII, 200.

Syrtis non cunctabitur, XXXVI, 322. — *Syrtes* Gætulæ, XXI, 257. — ratibus complere, XXI, 334. — ad anhelas, XXIV, 276. — resplendent, XXXVI, 446. — *Syrtibus* intrabit undas, VIII, 438. — laxatis, XV, 143. — prætentis, XV, 315.

T.

Tabes morbi, XXVIII, 244.

Tabescente galea solutus subsedit, XXVIII, 344.

Tabo sordere iuveni, VII, 82. — infecta mapalia, XV, 360.

Tabraca scit, XVIII, 410. — memorantur, XIX, 71. — susceperit, XXI, 359.

Tabulæ infelices, VIII, 497. — *tabulis* quæsiui vultum, X, 24. — notior, XVIII, 61. — *tabulas* mutavit, XVIII, 34. — loquaces, XXVI, 19. — honorum, XXXI, 85. — in *tabulas* secti dentes, XXIV, 347.

Taces Sibylla, XIX, 39. — taceat *Nereida*, I, 202. — *Auster*,

XII, 43. — *Cornelia*, XXIX, 42. — tacuit prælia, XXVIII, 400. — livor, XXIX, 212. — vorago, XXXV, 350. — tacebunt delubra, XXXV, 246. — tacuisse patrem, XXI, 13. — tacendo dixit, XVII, 90. — taceri nequeunt umbracula, XXXVI, 123. — quid tam dignum! XXXVI, 312.

Tacitus prætereare, XLIX, 8. — *tacita* *Arctos*, I, 22. — ambage, XXVI, 552. — *taciti* *Fauni*, XXXVI, 17. — *tacitæ* artificis manus, XXX, 20. — *tacito* lapsu, XXXI, 40. — veneno, XXXVI, 250. — *tacitum* relinqui, XLIX, 9. — *Tactum* *Midæ*, XXIV, 232. — *tactu* pulchro, III, 166. — *levi*, XVII, 315. — raro, XVIII, 93. — *immitis*, XLIX, 31.

Tæda felix, XIII, 4. — *tædæ* junxere, III, 83. — *alienæ* fœderæ, X, 28. — *ardentes*, XXIV, 339. — *primæ* lumina, XL, 1. — *tædas* felices erexit, V, 97. — levavit conjugio tuo, VII, 155. — *festas*, VIII, 644. — *parari*, X, 229. — *similes* videat, X, 339. — *Eumenidum*, XX, 484. — *certantes*, XXI, 88. — *trans* caput jaculatur in Austrum aversis manibus, XXVIII, 330. — *rapturas* secum cantata piacula, XXVIII, 330. — accendit, XXIX, 188. — *primas* attollere, XXXI, 33. — *patiere* mariti, XXXV, 279. — *festas*, XXXV, 347. — *informatura*, XXXVI, 331. — *tales* tibi gestare, XXXVI, 407.

Tædia mensis latura, XVIII, 124. — *longa* subirent, XX, 99. — *tanta* te cæperunt, XX, 534. — *cæpti* subeunt, XXVI, 478.

Tænara intrat, XXXV, 307.

Tanario curru, XXXIII, 2.

Tagus te stipavit, VIII, 582.

— intumescat auro, XII, 32. — satiavit, XXIV, 311. — Tagi stagna, I, 51. — tempestas, III, 102. — stagna splendida, XVII, 286. — ripa, XXIX, 115. — Tagum micantem, XXII, 230. — tumen-tem, XXIX, 71.

Tale conjugium, XXXIII, 119. — quid tale ferunt? XX, 62.

Tanais Nilusque, VIII, 44. — irriget, XXVI, 57. — Tanain trans gelidum, III, 324. — per extremum, VII, 205. — superbum, XXVI, 603. — rigentem, XXXV, 66.

Tanaquil præscia factorum Cæmænis ora movet Latii, XXIX, 16.

Tangunt levius communia, XXXVI, 197. — tangeret astra, II, 4. — tetigere locum, I, 104. — fores, XXXI, 116. — Superos querelæ, XXXIX, 9. — tangere Cymothoen, XXIX, 127.

Tantaleis labris, XXXV, 336.

Tantalus lingua audax, V, 514. — invenit undas, XXXV, 337.

Tantum hoc, XXXVI, 299.

Tantus eris, VIII, 379. — erat, XXXV, 340. — tanti militis, XV, 299. — non fuit, XXVI, 99. — tanta funera, III, 249. — nomina, XVIII, 61. — tantæ galæ, XXVIII, 631. — tanto milite, V, 299. — tantum maris, X, 256. — tantis annis, XXVI, 490. — excubiis, XXVIII, 43. — tantos annos, XXII, 223.

Tardatur imagine formæ vitæ, XXXVI, 268. — tardantur spiris, CI, 32. — tardatus erroribus, I, 257. — tardata Ceres, XXXVI, 357.

Tardus meatu, XXVIII, 197. — tardæ compedis, XIX, 3. — tardo ortu, CI, 14. — tardum solem, X, 288.

Tarenti Œbalii, XVII, 158.

Targibilus simulare fugam, XX, 432. — tonat, XX, 466. — Targibilum aggreditur, XX, 176. — tumidum, XX, 399.

Tarpeia rupe, XXVIII, 45. — Tarpeio Jovi, XXVIII, 375; LIV, 4. — Tarpeias arces, XV, 50; XXI, 214.

Tarquinius fastus, VIII, 310. — Tarquinio mirante, XXVIII, 487. — exule, XXIX, 156. — Tarquiniiis adepti fasces, XVIII, 449. — Tarquinius reducat, XV, 124.

Tartarea bipenni, XXXVI, 79. — aura, CI, 33. — Tartareo paratu, XV, 180. — regi, XXXIII, 215. — verbere, LXXIV, 5. — Tartaream tubam, XX, 145. — Tartareis e faucibus, XXVI, 449. — quadrigis, XXXIII, 217. — Tartareos recessus, V, 525.

Tartarus edidit, XXII, 110. — Tartara pigra, III, 122. — patefacta ciebo, XXXIII, 114. — impia respirant, XXXV, 334. — frementia luctu, *ibid.* — conspiciunt, XXXVI, 64. — resultant, XXXVI, 390. — omnia complet, XXXVII, 3.

Tartessia tigris, X, 161.

Tartessiaci vado, XLI, 14. — Tartessiacis arenis, III, 101.

Tauri marginè, XVIII, 216. — Taurum ducat Hyas, XV, 497. — Tauro rupto, XX, 468.

Taurina cornua, I, 220. — tympana, XXIV, 364. — taurino viscere, XLV, 38.

Taurus quatiens mugitibus urbes, XXXIV, 33. — Dictæa possederat arva, CI, 120. — tauri opifex, XVIII, 163. — amati, LIV, 7. — taurum dira minantem, CI, 134. — sævum cornu, *ibid.* — taurorum colla, XXIV, 301. — juga,

XXVI, 24. — tauros alacres, XXII, 21. — lavas, LIV, 3.

Taurorum claustra, XVIII, 249.

Taxos pestiferas, XXXVI, 386.

Taygeti juga, XVII, 290; XXXV, 244. — de vertice, XXIV, 259. — culmina, XXVI, 193.

Tecto in omni, X, 107. — per tecta vagum fluvium, XV, 41. — tecta parant epulis, I, 264. — notissima, III, 138. — majora tuis culminibus, III, 204. — adspargere fontibus, X, 209. — hæc flagrant, hæc natant, XX, 35. — quæ candida lucent, XXII, 227. — latere matribus, XXIV, 63. — Tonantis, XXVIII, 44. — Gortynia, XXVIII, 634. — ad sua te ferebat, XXIX, 99. — parentis visuræ, XXIX, 130. — Cereris Cyclopium firmata manu, XXXIII, 235. — tectorum in parte secreta, XXXVI, 170. — tectis vacuis, XXVI, 369. — consurgere, XXVIII, 544.

Teda; vid. Tæda.

Tegeæ nepos Atlantis (Mercur.), XXXIII, 89.

Tegeen tuemur, XXVI, 576.

Tegit successus, XXIX, 96. — tegunt sese commissa, V, 506. — tegat manus, LXXVII, 10. — teget montes, II, 3. — texit draconem, XXIV, 173. — late cavernas, XXXVI, 395. — nominis umbra pauperiem, XL, 46. — texere corda, XCV, 11. — texerat urbem clypeo, XXVIII, 486. — texisset te proditio, XXVI, 517. — texisse consilium, XXVIII, 236. — tegens ramis, XXXVI, 335. — tectura cicatrix vulnus, XXII, 205. — tegi indignata Arctos, I, 27. — alte secreta, XXVI, 197.

Tegmine excusso quum proles

saliit, VI, 3. — convexo, LX, 1.

Tela querere victum, XX, 371. — telæ solidæ, VIII, 595. — nostræ, XXII, 338. — nocturnæ stamina, XXIX, 32. — Dionææ, XXXI, 102. — sic consona fila, XXXV, 42. — labor illi, XXXVI, 204. — telas vitreas percurrens, I, 225. — pati, XVIII, 274. — contristat frigore, XXXIII, 263. — semirutas, XXXVI, 155. — sollicitas urget, LXXII, 15.

Telephus sanus remeavit hasta Achillea, XXXIX, 46.

Tellus te cuncta loquetur, I, 278. — communis erit, III, 380. — nullis habitata colonis, V, 40. — longissima, V, 302. — redimita nuptiali vere, XII, 2. — vastata, XV, 81. — coepta coli, XXI, 25. — gratissima, XXXIII, 192. — colonis redditur, XXXV, 185. — quidquid alit, XXXV, 295. — conjuret, XXXVII, 55. — telluris exiguus inops, V, 452. — jam certus eras, XVII, 114. — subeunte globo, XXVI, 236. — cur nullus honos? XXXVII, 19. — tellure revulsa, I, 49. — cuncta, XVII, 49. — Emathia, XXVI, 497. — socia, XXXIII, 145. — Phrygia, XXXVI, 114. — edomita, XLIV, 109. — illidens, CI, 59. — purgata, XCV, 19. — sic qui molitur ratem, XXXVI, 364.

Telum nulli deo jaculabile, XX, 167. — non esse recusato, XXXVII, 30. — teli mortalis, XXVIII, 347. — tela non retardant Stilich., XXVIII, 483. — Scotica, XXII, 253. — vibrantibus, XXI, 266. — credit Leo, LXX, 453. — parari, XX, 308. — rorantia venenis, I, 188. — movit, III, 252. — trisulca, VI, 14. — re-

voluta, VII, 94. — Dircæa, VIII, 533. — domitura Gigantas, *ibid.* — non ulla nocendi, X, 329. — pati, XVIII, 274. — geras, XX, 209. — Pissæa, XXIIX, 167. — hæserunt medullis, XXXI, 145. — Cyclopia stringimus, XXXIII, 97. — manibus fabricata Cyclopum, XXXV, 251. — notæ excepit, LXXXIV, 14. — telorum non prodiga ira, XV, 30. — in longe telis fiducia, XV, 436. — telis vibratis, V, 58. — mistis, VIII, 82. — excepti, XXVI, 252. — adversis invadi, XXXVI, 71. — paribus concurrere, XXXIX, 8. — cælestibus, XLIV, 59. — tremendis, CI, 71. — propriis munitur, XLV, 40. — tuis obnoxia saxa, XLVIII, 55. — amoris, XC, 1.

Temerare delubra, XXVI, 102. — temeratur nube, XVII, 208. — temerata vestitu profano membra, VIII, 126. — temerata Italiam, XXVI, 560.

Tennis Olympum, XXVI, 511. — temnunt prisca tempora senes, XXVIII, 548. — temnebat amnes, XXVIII, 146. — temnere Romam, XXVI, 647.

Temone elato, I, 4. — ingenti, XVII, 199. — pavidı recedunt, XXIV, 332. — jugales torvos Aleeto ligat, XXXIII, 278. — obliquo, XXXV, 196.

Tempe irrita, XXVI, 181.

Temperat arva, I, 260. — deos Amor, X, 75. — ardua prorsus, XVII, 44. — pecus, XX, 428. — frigore soles, XXXV, 106. — præcordia, XLVIII, 48. — tholos, XLIX, 62. — animos, L, 23. — temperet omnia, XX, 348. — a venatibus, XXIV, 271.

Temperies justa, X, 269. — quid me juvit? XV, 152. — in-

struit, XXII, 107. — benigna mentis, XXXI, 65. — mitis oberrat plagas, XXXIII, 261. — habitanda viris, *ibid.* — temperiem servant, XVII, 218. — cælo belloque referret, XXVI, 153.

Tempestas pretiosa Tagi, III, 102. — formidata tyranni, V, 269. — ventique negabunt, XV, 503. — proditur oris, XVII, 220. — prima reliquit, XX, 579. — prorupit, XXI, 247. — circumstetit, XXVI, 111. — caput læsura pependit, *ibid.* — Cimbrica, XXVI, 641. — excita stagnis, *ibid.* — inmissa procubuit campis, *ibid.* — belli fremuit, XXIIX, 209. — tempestate sub nulla, I, 134. — cruenta campi, VII, 76. — salubri complet, XLIV, 99. — tempestates futuras, XVII, 44.

Tempestiva relatu, X, 312.

Templum Cecropium, XXXIII, 10. — centum accline columnis, XLIV, 91. — templi colendi relligiosa silex, XXXIII, 200. — delubra communia, XLVIII, 24. — ad templa redis, XXVIII, 339. — templa Inachia, I, 196. — eunuchi, XVIII, 326. — nubibus æquata, XXIV, 67. — aurea vovere, XXVIII, 1. — Cirrhæa teneto, XXXVII, 35. — Parnassia, CI, 2. — dicavit, L, 42. — templis stipantibus densum æthera, XXVIII, 47. — adfuit suis ipsa Victoria, XXVIII, 597. — Cybele digreditur, XXXVI, 137. — Scythiæ, XXXVI, 282.

Tempora redimitæ Nymphæ, XXII, 345. — velaret quercu, XXIV, 72. — florea vincta sertis, CI, 8. — exutus lauro, CI, 19. — temporibus levantur cornua, I, 221.

Tempus bene signatum, I,

266. — parare epulas, V, 311. — agi promissa minasque, XV, 428. — nacta suum, XX, 40. — antevenis, XXII, 152. — distulerat, XXII, 316. — penetrabile nacti, XXVI, 278. — rem peragi, XXXIII, 218. — meruit, XLVII, 25. — in tempus abusi, XV, 267. — temporis alieni, VIII, 187. — tempore arrepto, XX, 193. — quanto, XX, 563. — tam parvo, XXI, 218. — plus longo firmat, XXII, 48. — uno, XXIV, 141. — tanto, XXIX, 1. — festo, XXXIV, 13. — tempora commoda differt, III, 315. — prospera sperantur, VIII, 619. — in nomen ventura tuum, *ibid.* — auri prisci, XVII, 123. — polluat consul, XVIII, 286. — trahimus, XX, 394. — dilata, XXI, 374. — agendi, XXII, 140. — suppeditat revocatque, XXII, 426. — longæ viæ, XXIV, 2. — ventris, CI, 21. — contraria mundo vehit, XLVII, 36. — moderata, XXVIII, 550. — temporibus variis, XXVIII, 394.

Tenaces Sirenium cantus carina transvecta, XXIX, 23.

Tendis impavidus contra, III, 333. — tendit præcordia spes, I, 66. — in similes actus, XIX, 75. — ad Italiam, XX, 527. — per talia loca, XXVI, 348. — ad penates, XXXIII, 178. — per gramina, XXXV, 37. — per inane potestas, XXXV, 281. — manus in Pallada, XXXVII, 110. — in orbem alienum, XLIV, 74. — tendunt claustra, I, 106. — spicula, V, 462. — oculos, XX, 515. — proni manus in verbera, XXXI, 113. — cristas, XXXIII, 14. — tendebat ad arces, III, 172. — vestigia, X, 146. — prope

litora, XXI, 129. — onus Althe-nam, CI, 22. — tetendit in geminos axes, XXIV, 139. — fugam, XXVIII, 320. — tendere spicula cornu, VII, 50. — contum, VIII, 540. — sagittas, XI, 2. — cursum, XX, 466; XXVIII, 291. — palmas, XXXVI, 109. — certum iter reditus, C, 7. — tenditur in longum, XV, 521. — cursus, XXIV, 276.

Tenebræ dant locum, XXXVI, 389. — tenebras (carcerem) parat, III, 235. — soli indicat, XVII, 129. — spissas efflant, XXXVII, 48. — luce secat, XLIV, 19. — tenebris damnavit opes, I, 43. — submersa virtus, VIII, 222. — remeate, XVIII, 459. — discussis, XXII, 11. — infernis, XX, 231. — mediis exuta, XXVI, 36. — pulsas emergere ausa, XXVI, 316. — quantum præclarior lux, XXVIII, 480. — lucem obducam, XXXIII, 115. — cælum condentia nubila, XLVII, 2. — arenas, XLIX, 40.

Tenebrosus carcer, III, 57. — tenebrosa silentia, XXXV, 329.

Tener fletus, III, 94. — tenero ævo, XXVIII, 424. — sermone, XXXV, 323. — tenerum pudorem, XXXIII, 131. — resultans, CI, 16. — teneris moribus ætas lubrica, XXXVI, 227.

Tenes collecta, XXI, 35. — de genitore superbos animos, CI, 55. — tenet utrumque crimen, XLII, 4. — materies cognata, LXXXVII, 4. — tenemus semper, XXXV, 286. — tenetis metas, I, 68. — tenent animos exempla, XXIX, 149. — teneant Tritones, XIX, 67. — tenebas conclusa, XXI, 108. — tenebat pignora, nurus, prædam, XXVIII, 298. — astra,

XXXIII, 117. — tenebant segnius Istrum, XXVIII, 413. — deum, XXXV, 171. — quum teneret frena Italiæ, I, 59. — tenerent opes, rura, domos, XXI, 297. — tenuere vocem, I, 235. — fugam, XIX, 70. — te oblivia nostri, XXXVI, 99. — te non longe fores, XXXVII, 45. — sinus virginiei, XCV, 8. — tenebo humum, XXVI, 530. — tenebis omnia jure, VIII, 261. — fortunatum autumnum, XXXV, 292. — tenebit mea vota, XXVIII, 363. — tenebunt me non frigora Rhipæa, XXXVI, 321. — tenere benefacta, XXII, 42. — tenuisse Lycium, XVIII, 204. — tentura virum, XLVI, 19. — tenetur nullo prodigio, XXXV, 9. — nubibus, XLIV, 37. — tenetur sub jure, XXXIII, 51. — tenebor reus, XLIX, 7. — teneri legibus, VII, 202. — vix poterat Germania, XXVI, 425. — Roma visa procul, XXVI, 477. — rabies dedignata, XXXIII, 149.

Tenorem servantia fata, I, 17. — vestrum vis nulla separat, XV, 206. — justi flectere, XVII, 212. — recti stipitis, CCCLXI, 361. — servat, XLV, 33.

Tentat se jactare parem, I, 18. — moveri, XXXV, 160. — tentabat tramite montes, XXVIII, 230. — modos, XXXI, 37. — tentaret afflicto ferro, XXVI, 389. — tentasti gressus, CI, 69. — tentabimus Istrum, I, 135. — tentare urbem, XXVIII, 186. — longos sinus, XXXII, 7. — aditu, XXXIII, 159. — nocendo, XXXVII, 105. — tentanda precibus, I, 165. — non tentandas iras, XXVI, 399.

Tentoria sequor, III, 348. —

larga ne redundant deliciis, VIII, 337. — fixerat, XXI, 158. — secuit, XXVIII, 469.

Tenuavit spatium ætatis, LIX, 6. — tenuatus funere (Alaricus), XXVIII, 128. — tenuata furtim, XLV, 15.

Tenui dicto, XXXVI, 284. — Maroni, XLI, 23.

Tepebat ensis, VII, 103. — tepentes equi, I, 122.

Tepescat sol, CI, 127.

Tepidus Notus, I, 271.

Tepor maternus, VI, 4. — inclusus, LVII, 5. — teporem alternum, XX, 95.

Ter sonuit rupes, I, 125.

Tereus in volucrem se vertit, XVIII, 293. — fabula, XX, 363.

Tergemini ducis, XXXIV, 39. — tergemino Geryoni, LIV, 2.

Tergo verbera removit, VIII, 617. — verbera cessavere, XVIII, 100. — pulsato, XXXV, 197. — excusso, XLV, 20. — a tergo nil timet, XVIII, 363. — post terga mundum relinquam, V, 245. — reductas vestes, XX, 183. — pendent sagittæ, XXXV, 32. — terga solidata Danubii, V, 26. — squalentia murice vivo, X, 150. — in libera, XVIII, 184. — conscia, XVIII, 507. — verberare defessi, XX, 351. — dat milles, XX, 582. — sagittis armatæ, XXIV, 244. — glacialia, XXVI, 339. — premor, XXVIII, 280. — dabat bellis, XXVIII, 490. — saucia revinctus, XXXIII, 153. — maculosa, XXXIII, 182. — vibrata sonant, XLV, 26. — glauca aquæ, XLIX, 36. — rubere, LXX, 8. — regia alipedis, LXXI, 2.

Tergora prodigiosa Gigantum, XXXVI, 340. — rapis victor fla-

vicomis radiantia villis, CI, 97.

Tergunt laquearia, XXII, 277.
— tersisse labem, XXII, 308.

Terit membra curru, XXXVII, 84. — ævum, XLIV, 12. — teror suppliciiis, XXXVI, 102. — teritur majestas, III, 229. — gratia formæ, XXIX, 225. — cacumen, XXXIII, 160. — teruntur arva, VII, 119. — terens querceta, I, 259.

Terminus sortis, V, 89. — odiis idem qui armis, VIII, 114. — præscripsit, XVII, 43. — immobilis hæret, XX, 293. — ditionis, XXIV, 159.

Terna Gratia adflavit, XXIX, 88. — ternas Hecate variata figuras, XXXIII, 15. — animas interficit, XXXVII, 82.

Terpsichore movit facilem barbiton, IX, 9.

Terra coronat dominum, I, 116. — hospita, IX, 2. — perdidit numen, XVII, 123. — marique, XX, 469. — auguriis calcata sinistris, XXVIII, 274. — informat equos, XXVIII, 571. — pependit, XXXIII, 251. — patens, XXXVII, 1. — genitura nefas invisum, *ibid.* — quid potest, XXXVII, 17. — subsidit sine culmine, XXXVII, 72. — divisa suos in natos, *ibid.* — fretumque, XL, 36. — levis natat, XLIX, 46. — sedula juvit, L, 36. — terræ sinuosæ, XV, 517. — semper lapsuræ, XV, 76. — innumeræ, XXII, 218. — pelagique labores, XXIX, 26. — trepidæ viscera, XLVIII, 5. — Vulcania ubera, XLIX, 17. — spatii, XCV, 14. — terram aquilis cognoscere, XVI, 17. — perurit, CI, 123. — terrarum pande vias, XL, 59. — terris eversis, V, 424. — Eois,

VIII, 215. — quam bene dispositum, XVIII, 157. — quid fertile? XVIII, 495. — tutius æquor, XIX, 547. — pereuntibus, XX, 590. — tibi commissis, XXI, 141. — quibus orti, XXXI, 53. — ab imis, XXXIII, 10. — relictis, XXXV, 263. — cingentibus æquor clauditur, LXXXV, 4. — terras ambitque vehitque aer, VIII, 288. — domui, XV, 47. — in quas transibis? XIX, 33. — restituit, XXII, 199. — sanguine quæsit, XXIV, 186. — proprias defendere, XXVI, 176. — linquere, XXXII, 7. — cognatas prohibent, XXXIII, 144.

Terrenis lacertis, XXVIII, 190.

Terret cornu, XXXIII, 228. — nimium, XXXVI, 120. — terrebant simulacra mali, XXXVI, 69. — terruit Herculis ora, III, 79. — Phaethon, XXVIII, 188. — terrebis jaculia, XIX, 55. — nec territus decedam, V, 20.

Terribilis instat vivis, XV, 165. — terribili lucro, V, 438.

Terrificant Atlanta, XXIV, 336.

Terrificum in agmen, XXXVII, 75. — verberat, XLV, 23. — terrificis molibus, XXXIII, 163.

Terrigenæ ferirent, XXI, 323. — terrigenum regis, XXXVI, 351. — terrigenas procubuisse, XXVI, 31. — viros, XXXV, 167.

Terrisonus stridor, XXI, 109.

Territat lunæ labor adsidens, XXVI, 233.

Terror severus, I, 92. — amens, III, 257. — valuit pro vulnere, XX, 453. — gratus, C, 4. — terroris minus habitura, XVIII, 413. — terrorem dolor augebat, XXXIII, 83. — terrore finitimo Martis, V, 56. — misto, V, 144. — nullo moveri, VIII,

514. — tanto exempli recentis, XX, 547. — solo ruant, XXI, 189. — in tanto rerum, XXI, 294. — solo contentus, XXII, 25. — nullo potuit pati, XXIV, 193. — solo, XXVI, 422. — remoto, XXVIII, 59. — vano, XXVIII, 447. — domanda, XXXIII, 133. — terrorum expers ætas, XXVI, 160. — terroribus densis, XX, 462.

Tessera felix legionibus iret, XXI, 331.

Teste cruore, IV, 12. — sub benigno, XXII, 124. — dea, XXIX, 29. — te, XLIV, 104. — sine teste creatus Nilus, XLVII, 13. — testes sibi jungere Musas, XXIII, 5. — flammæ firman conubia, XXXV, 231.

Testor manes et sidera, V, 165. — vos flumina, XXI, 132. — primordia noctis, XXXIII, 111. — amicitiam, XLIII, 6. — veteres honores, CI, 9. — testatur gaudia, I, 191. — mentem, V, 81. — te, X, 319. — Mithram, XXI, 63. — crinibus Istrum, XXXI, 127. — testatus sudore deum, VIII, 574. — testata dei adventum, XXXIII, 9.

Testudo protecta, VIII, 331. — volat, XVIII, 352. — testudine blanda, XVIII, 252. — Apollinea, XX, 257.

Tethys revoluta, III, 132. — Hispana Germanaque, XVII, 50. — spumavit, XXII, 252. — Cimbrica, XXVI, 535. — ultima rigat, V, 148. — te præfert, XI, 7. — mitior, XVIII, 392. — Gætula, XXXIII, 148. — cunabula præbet, XXXV, 46. — Tethyos gremium, VIII, 597. — ambages, I, 35. — alternæ, VII, 58. — Iberæ gremio, XXXVI, 320. — pabula, XLIV, 16.

Tetrica Pallade, XXII, 275.

— tetricis legibus, XIV, 32.

Tetrius fucata, XXII, 135.

Teutonicus vomer, XVIII, 406.

— Teutonico furori, XXVI, 292.

Textit aurea sæcula, XXII, 335.

— cumulum, XLIV, 43. — texebat avenas cera, XXXI, 35. — munera irrita matri, XXXIII, 245.

— chlamydes ostro et auro, LXXII, 8. — texuit carinas, XXI, 315. — munera manibus suis, LXX, 2. — textentem carmina, XX, 458. — textitur ales litera, XV, 477. — turba malorum, XX, 394. — figura, XCIV, 3. — texuntur crimina, VIII, 495. — textas fugas, XXVIII, 623.

Texti margine, XXXIII, 267.

Textilis arte mira balteus et stamine resplendens, LXXI, 1.

Textu in tali, VIII, 589. — docto, X, 213. — sacrilego, XXXVI, 158.

Thalami sacri, X, 131. — claustris, XX, 553. — sertis, XXI, 5. — jura, XXIV, 262. — expertes, XXIX, 119; XXXVI, 279. — fores ut tetigere (Amores), XXXI, 116. — festæque faces, XXXVI, 409. — thalamo conferte triumphos, X, 227. — pulsus, XIX, 22. — thalamum componite, X, 213. — acceptum reddit, X, 304. — committere lenoni, XVIII, 130. — empturos, XXIX, 164. — purpura velat, XLVIII, 30. — per thalamum carmina (i. e. Epithalamium), XXX, 1. — in thalamum extollere vestes, XXXV, 321. — ducitur virgo, XXXV, 362. — surgeret Pelion, IX, 1. — thalamis genialibus, V, 96. — intendere carmen, VIII, 650. — variis, X, 26. — attollens jubar, XIV, 1. — instat adulter, XV,

166. — Arcadii, XV, 226. — ab imis, XVIII, 156. — femineis, XX, 392. — Serenæ, XXI, 73. — regum nequit, XXIV, 53. — futuris, XXIX, 82. — præfecit ducem, XXXI, 32. — prohibes, XXXIII, 103. — thamos herbis pallentes deserit, I, 212. — consanguineos, VII, 154. — sparsos venenis, VIII, 37. — servare pudicos, XVIII, 99. — caligantes, XXXIII, 3. — virgineos umbrabat, XXXVI, 76. — ad nati rogare, XL, 22.

Thalia doctæ subjecta catervæ, XVI, 2. — fruitur choris, XXV, 2. — Graia, XLII, 14. — *Thalix* docili, X, 237.

Thaumatida nimbis cinctam, XXXVI, 1.

Theatrales sparsiones, I, * 43.

Theatri cuneos, V, 398. — Erechthei, XVIII, 292. — theatra mira præbuerant, XL, 6. — theatris claris, XVII, 280. — indulgere dies, XX, 86.

Thebæo monte, XLIV, 91.

Thebis trucibus, XV, 286. — cecidit, XXIV, 163. — Thebas sustentat, VIII, 132. — deplorat, XVII, 291. — reversæ, XX, 522.

Thecla prospera, LXXVII, 10.

Themis longæva sic cecinit, XXXIII, 217. — Themidis antra severa, II, 14. — Themis magnam, XXXIII, 107.

Theodore, nil relictum, XVII, 14. — redi, XVII, 173.

Thermantia aurea, X, 339. — arridet, XXII, 359. — prior natu, XXIX, 118. — agnovit patru curam, XXIX, 186.

Thermodontiaca securi Tanain fregere, XXXV, 66.

Thermopylæ ruptæ, XXVI, 188.

Thero domat, XXIV, 250. — rimatur, XXIV, 309.

Theseus fugeret Pirithoum si, etc. III, 107.

Thessala (Saga), III, 146. — casta, XXIX, 13.

Thessalia pascua, LXXXIII, 6.

— *Thessaliam* implet, V, 179. — teneret, XXXV, 179.

Thessalici remis, III, 417. —

Thessalicos crines, X, 19.

Thessalides pulchræ, XX, 201.

— *Thessalidas* castra barbara secutas, XXVI, 237.

Thessalonica, V, 280.

Thessalus ager, V, 43. — gemit, XXVI, 182. — *Thessala* gens, VIII, 543.

Thetis exsilit antris, XXXVII, 118. — *Thetin* reginam, IX, 22.

— promeruisse, X, 175.

Theodosius, III, 51. — uterque exsultat, XXII, 422. — privatus adhuc, XXIX, 98. — *Theodosii* majorque minorque, XV, 216. — *Theodosium* colebas, XXII, 52.

Thias terribiles, XXXIII, 204.

— *thias* raucis fruebar, XXXVI, 423. — *thiasos* spectat, XX, 280.

Tholos temperat, XLIX, 62.

Thomas pectora tua sustentet, LXXXVII, 3.

Thoraca nequit, VII, 195. — *thoracum* nexus, V, 260. — igneus horror, X, 192.

Thrace repulsis nubibus exiit, VIII, 179. — angusta, VIII, 475. — *Thracen* gelidam, XX, 21. — vastantia tot millia, XXI, 107.

Thracius Orpheus, X, 234. — vates, XXXIV, 49. — *Thracia* æstiva, XV, 476. — arva, XX, 104. — flumina, XXI, 132. — *Amphitrite*, XXVI, 337. — agmina, XXVIII, 473. — belli tempestas fremuit, XXIX, 208. —

arva, XXXIV, 10. — rura, XL, 2.

Thraz erat, XXVIII, 483. — *Thracæ* Thyni, XX, 247. — poterant fateri, XXVI, 165. — *Thracum* mœnia, V, 45. — per ardua tendunt, V, 291. — ruinae, XX, 147. — pruinæ, XX, 412. — sudore, XXVI, 537. — finibus, XXVIII, 107. — hic domitor, XXVIII, 483. — *Thracas* defende tūos, III, 338.

Threicia in hasta, VIII, 525. — *Threicio* solo, XXVI, 171. — *Orphei*, XL, 33. — *Threiciis* in oris, XXVI, 574.

Thule impervia ratibus, VII, 53. — incaluit sanguine, VIII, 32. — *Thulen* Hyperboreo damnatam sidere, V, 240. — cernere, XXIV, 156. — tremefecit murmure, XXVI, 204.

Thure sacro vocata, I, 195. — calentibus aris, XXII, 12. — pro *thure* damus carmen, XXXIX, 42. — thura suscipe, deus, XCIX, 4.

Thuriferis silvis, XXXV, 81. — *thuriferos* saltus, VII, 71.

Thyesteis mensis, I, 171. — *Mycenis*, XXXVI, 388.

Thyestes natam duxisse cantatur, XVIII, 289. — *Thyesten* junxere, III, 84.

Thyestiadæ ense exegit *Orestes* pœnas, XXVIII, 113.

Thymum *Hyblæum* raptura, XXXV, 125.

Thyni *Thracæ*, XX, 247.

Thysrus *Mæonius*, XXXIII, 19. — *thysris* infectis sanguine, XX, 523. — *thysros* pampineos, VIII, 603. — *Lyæi* implorat, XX, 295.

Tiara *Croesi*, III, 198. — *tiam* submisere, XXVIII, 71.

Tiaras barbarus consurgeret, VIII, 216.

Tiberim ligat, XVII, 200.

Tiberina per ostia, XVIII, 404. — insula, XXIV, 173. — *Tiberino* gramine, XXVIII, 183.

Tiberinus accepit sonitus curvis in antris, I, 209.

Tibia *Ægyptia*, VIII, 576. — canat, X, 195. — flatu pulsanda, XXVII, 312. — cecidit, XX, 256. — *tibiæ* pervigiles, XIV, 30.

Tibrinas per undas, XXIX, 17.

Tibris resonet, XII, 17. — nesciat hoc, XVIII, 436. — vexit messes, XXIV, 94. — inaugurat annum, XXVIII, 12. — te adoret, XXVIII, 425. — cernit, XXVIII, 641. — *Tibridis* soboles, VIII, 578. — in morem, XXII, 189. — *Tibride* defenso, XX, 127. — cum proprio, XXVI, 505. — salutato, XXVIII, 520. — *Tibrim* attonitum, XVIII, 447. — *Tibrin* patrem, XXVI, 578. — torquebit, XXVIII, 365. — trajecit, XXVIII, 486. — *Tibri* præcincte *tropæis*, XXXV, 178. — *Tibri* in *Romuleo* est insula, I, 226.

Ticinus pulcher, XXVIII, 196.

Tigna polire, XXIV, 323.

Tigranem conferat, XXI, 370.

Tigris *Tartessia*, X, 161. — *Parthica* velat, XXXIII, 17. — *Caspia*, XXXVI, 107. — *tigride* mobilius, III, 90. — cum varia, XXXIV, 27. — *tigres* blandæ, VIII, 605. — *virgatas*, XXI, 66. — insolitæ mirantur, XXIV, 369.

Tigrisse dividit ab *Æmo*, XVIII, 196. — tremebat, XXVIII, 415. — *Tigridis* trans flumina, XX, 484. — *Tigrin* transgressus, XXI, 53. — cum *Tigride*, XXVIII, 86. — a *Tigride* quantum distant *Gades*, VIII, 43. — victo, VIII, 316. — de *Achæmenio*, X, 224. — de flavo, XLIV, 83.

Timavus novem in ora consurgens, XXVIII, 198. — *Timavi Phrygii* stagna, VII, 120. — *Timavo* deploratum vulnus abolete, XXVI, 562.

Times, ne timeare, XXI, 341. — *timet plus ipse qui terret*, VIII, 290. — *cuncta*, XVIII, 182. — *nil a tergo*, XVIII, 362. — *singula*, XXXVI, 261. — *pro domino natura*, XXXVI, 62. — *mortali pietate*, CI, 46. — *nil*, CI, 53. — *timent transiluisse modum*, XLIX, 52. — *timent insignia*, I, 162. — *te*, XX, 227. — *virgulta Booten*, XXXVI, 225. — *timui vobis*, XV, 298. — *timuit veniens*, XXI, 209. — *quod jam totus erat*, XXXVII, 101. — *timuistis inani frustra animo*, XXVI, 381. — *timuisse fateris*, XV, 304. — *timens exitii*, XV, 17. — *timentes Meroen*, I, 135. — *orbi*, XXXIII, 48. — *timendum munera*, XX, 319; XXII, 181. — *timeri feritate studeant*, XVII, 230.

Timidum me dixisse convenit, XLII, 3. — *timidas silvas inclinant Gargara*, XXXIII, 206.

Timor oberrat intra tecta, V, 94. — *nullus ab hoste*, 298. — *pulcher cernenti*, V, 364. — *Ægæi*, X, 162. — *glacie alligat Istrum*, XX, 165. — *silvarum*, XXIV, 319. — *pares effecerat*, XXVI, 41. — *ingenio loquax*, XXVI, 223. — *plurima fingi permittens credique*, *ibid.* — *nullus impulit*, XXVIII, 449. — *opifex*, XXVIII, 533. — *judex*, XXIX, 211. — *apparet subitus*, XXXV, 188. — *inde loco*, XXXVI, 353. — *timorem ingeminant noctes*, XXXVI, 69. — *indignum partu deponere*, CI, 51. — *timores pertulimus*,

XXVI, 205. — *levant sermone tenero*, XXXV, 323. — *attoniti pecudum*, XCVIII, 16.

Tineæ turpes, XVIII, 114. — *tineas pulvere respersus Eutropius*, XVIII, 260.

Tingis (quid) lumina? XXXI, 137. — *tinxerit ostro*, XXXIII, 273. — *tincta colorum alternantes vices*, XLV, 14.

Tinnitu revocare apes fugaces conatur, XXVIII, 261.

Tiphys fertur, XXVI, 4. —

Tiphyn gloria vexit, XXVI, 11.

Tiresias spado, XVIII, 315.

Tirone tanto, XXI, 315.

Tirynthius alter, XXXIV, 49.

Tisiphone hydrys crinita sontibus, XXXIII, 40.

Titan prosiluit stratis, V, 339. — *legit annum*, XXII, 451. —

signavit, XXVIII, 170. — *Titana lacessit*, I, 94. — *domas*, X, 114. — *invalidum*, XXXV, 49.

— *nondum luce gravem*, *ibid.* — *cristatum radiis pubescentibus*, *ibid.* — *colit*, XLIV, 90. — *Canis armat*, XLVII, 33.

Titanes habent cælum, XXXVI, 182. — *Titanum tenebras*, V, 524. — *dolores*, XXXVII, 2. — *minas*, XL, 28. — *Titanibus incestis*, XXXIII, 66. — *Titanas solvite*, XXXVII, 28.

Titanus ales, XLIV, 7. — *Titania pubes*, XXXIII, 44.

Titubant succidui gressus, XXXVI, 153.

Titulus crescit, XXII, 318. — *nobilior*, XXVI, 29. — *tituli adulantes*, XX, 79. — *titulo se prodat*, XX, 345. — *crescere*, XXII, 317. — *perenni*, XXVIII, 373. — *titulum anni*, XVIII, 10. — *levem*, XXII, 288. — *annuit*, XXV, 9. — *titulis novis*, XXIV,

191. — famulantibus, XXVIII, 654. — Serenæ, XXIX, 33. — titulos duplices signet, XXVI, 644. — auferre noluit humano labori, XXVIII, 353.

Tityos deliquit, V, 515. — membra resolvat, VII, 160. — erigit artus, XXXV, 338. — *Tityon* quid dicam? XXXVII, 25.

Tmarii Jovis, XXVI, 18.

Toga Latia, VIII, 16. — majore, VIII, 654. — onerare artus, XVIII, 301. — decuit, XXII, 367. — radiante, XXVIII, 372. — togæ habitum, V, 84. — decreto, XXI, 330. — Romanæ tutela, XXVIII, 598. — Latiae, XLII, 14. — togam emeritam, XIX, 59. — calcatam, XXII, 381. — togas rigentes, I, 206. — æquales, XV, 61. — tremendas, XVIII, 463. — femineas, XX, 107. — gemmatas, XXII, 89.

Togatus miles, VIII, 9. — imperat bellaturo, XXIV, 85. — togatum hunc redde, XXIV, 215. — togatis ducibus, XXVIII, 595.

Tolerare vapores Libyco cessem, I, 131. — hoc genus, XVIII, 414. — non tolerandus amor, LXXXIX, 2. — toleranda non adeo quies, XXXIII, 111.

Tollis signa, XXXIII, 65. — tollebant capita, XXXVI, 370. — sustulit se fastu, XVIII, 416. — tolle animum læta serenum, CI, 49. — tollere canitiem, L, 30. — tollitur clamor, XXVI, 461. — Ossa, XXXVII, 69. — tolluntur in altum, III, 22. — humo, XLIV, 40. — tolli uno de limine fasces, I, 233. — sublatus in æthera fragor, XXVIII, 615. — sublata secundis colla, V, 446. — audacia, XXXVII, 107. — sublatae alis, XXXVI, 255.

Tomi veteres, XXXI, 70.

Tonantis progenies, CI, 10. — iram, XXXIX, 39. — genibus procubuit, XV, 26. — iter, XXII, 437. — tecta, XXVIII, 44. — obsequium, XXVIII, 349. — germina, XXXV, 76. — germane et gener, XXXV, 367. — Tonanti adjuncta, I, 128. — tenero reptata Creta se jactat, VIII, 134. — Eleo, XVII, 289. — placuere, XX, 293. — non tanta segnitie, XXXVI, 134. — magno grata cunabula, CI, 131. — Tonantem junctum Bromio, VII, 132. — cogis mugire, X, 112; XLVIII, 53. — placare, XVIII, 160. — contra conjurant, XXXIII, 38. — Tonante vivo, XXXVI, 183.

Tonas Ciceroſa, XLI, 4. — tonat clamore Ossa, V, 182. — Targibilus, XX, 466. — seu calum, seu Roma, XXVI, 511. — talia ore celso, XXXIII, 84. — mons, XXXVI, 396. — tonant civilia bella, VII, 64. — tonent nubes, XLVIII, 7. — tonuerunt omina nimbi, I, 208. — cavernæ Siculæ, XXXV, 173.

Tondent Seres, I, 179.

Tonitru sonoro cuncta concutens, XXII, 27. — vanas deludimus aures, XXXIII, 98. — falso, LXVIII, 13. — tonitrua elisa, V, 222. — fracta, XVII, 108. — rauca calcat, XVII, 210.

Tonsis lentandis, XVII, 42. — insudant, XXIV, 364.

Tormenta quæ rotant scopulos? XXXIII, 169. — hunc necant, XXXIX, 25. — fatigant, V, 512. — parari, XX, 308. — tormentorum repertor, XVIII, 163.

Torpedinis artem, XLVI, 1.

Torpescere luxus, V, 486.

Torpet dextera, XXIV, 326.

— torpent membra fame, XLVIII, 20. — torpuit Rhenus, III, 133. — ensis, XVIII, 513. — robur, XX, 157. — Hebrus, XXXIV, 18. — silex, LVII, 4. — torpebimus indecores, III, 58. — torpens frigore, I, 269. — torpentes plagas, XXXIII, 262.

Torpor novus, XX, 391. — qui me ligat, XXXVII, 99. — torpore paterno sopitos diu populos, XXXVI, 22.

Torquati despue mores, VIII, 403. — truces, XVIII, 452.

Torque decoro evincta Gallia, XXII, 241.

Torquet verbere curas, VIII, 252. — spicula, XXI, 355. — Auster arenas, XXXV, 310. — mobile iter, XLIII, 60. — torquent habenæ solis bis senas hie-mes, XV, 154. — torqueat annus vestigia nova, I, 6. — fulmina, XVII, 112. — ad superos axes Delon, XXXVII, 116. — torquebas arcum, XXI, 68. — torquebant curæ, III, 243. — torsisti tela, XXXV, 250. — torsit visus degeneres, VI, 9. — telum, XX, 167. — torserit missile, XV, 437. — torsisset fulminis alas, XXXV, 229. — prope, XXXVII, 87. — torquebit Tibrin, XXVIII, 365. — torquere laborem, I, 268. — clavum, XVII, 46. — torquens lumina, XXXVI, 261. — torque-tur pace futura, V, 138. — torquentur in orbem, XXVIII, 636. — torquebere votis, XXIV, 4. — torta hasta, XXXV, 199. — torti hiatus serpentum, III, 66. — tortis anfractibus, XXVIII, 519.

Torrens tumidus, III, 269. — frangitur, III, 271. — torrentis Rhodani, LI, 1. — torrente fixo, XXXV, 350. — torrentes immane

fremant, XVII, 237. — torrentum sonoras furias, VII, 47.

Torrentes soles, XXXV, 105. — torrentiorem Sirium, XI, 20.

Torrentius amne, XXXV, 198.

Torus superbit, XXI, 79. — tori casti, XXI, 33. — lege, XXII, 76. — spe propiore, XXVIII, 524. — regalia, XXIX, 93. — tanti fortuna, XXIX, 161. — augurium, XXXV, 141. — toro de-vota regina, VIII, 645. — ma-dido, XIV, 28. — fixus, XV, 177. — tuendo, XVIII, 81. — membra reponit, XXVII, 3. — vicina virginitas, XXXIII, 138. — Tyrio, LXX, 8. — torum hunc

legere, I, 202. — strata dedere, XXVI, 353. — nescire, XXXIII, 35. — struxere, XXXVII, 123. — toris surgunt herbæ, I, 116. — fulgentibus surgunt strata, III, 211. — Nereis, VII, 116. — purpureis, X, 151. — augendis, XL, 30. — excussis, CI, 93. — toros junde, X, 122. — heriles, XII, 3. — sternere, XVIII, 127. — eunuchi, XIX, 43. — desertos, XXXVI, 164. — priores cæli, XLVIII, 32.

Torvus dictis et vulnere, V, 401. — torva voluptas frontis, VIII, 518. — parens, XXXIII, 128. — Megæra, XXXVI, 387.

Tota arte, I, 95.

Trabali vecte, XVII, 317. — sceptro, XXXV, 172.

Trabeæ succedant armis, VII, 5. — accedunt, XVII, 14. — cinctu, XXVIII, 561. — trabeam gerit, VIII, 12. — trabearum insignia, XXII, 218. — trabeas au-ratas parat, I, 178. — exsul post, III, 249. — dabat, XV, 97. — accipit, XVIII, 370. — dedit, XIX, 10. — induerat, XX, 24.

— rogantes, XXII, 3. — auro graves, XXII, 340. — ultro dedit, XXIV, 87. — Bruti, XXVIII, 642. — cum trabeis venere triumphi, VIII, 640. — in trabeis cresceret, XVIII, 119. — de trabeis actum esset, XX, 123. — trabeis adspirant, XVIII, 464. — nasci moras, XXII, 258. — ultor, XXII, 322. — secundis, XXII, 407. — fulgentibus, XXIV, 198. — reparatur majestas, XXVIII, 4. — Trabeatu ingreditur, XXII, 370. — adit delubra, XXVIII, 74. — trabeata domus, XVII, 337. — anus, XVIII, 9. — tra-beato colono, VIII, 418.

Trabes pictæ, XVII, 328. — cingunt arva, XXVIII, 619. — auratæ, XL, 42. — trabibus smaragdus columnas supposuit, X, 88. — ahenis, XXXIII, 242.

Tractat regnorum numeros, XXXI, 86. — tractari nescit, XVIII, 423.

Tractus tennes producit in aurum longum, I, 181. — spatiosi, II, 7. — amœni Syriæ, V, 33. — in imos, VIII, 249. — rutilos, XVII, 111. — oleæ felix, XVII, 179. — ad bifidos, XXI, 199. — tractum proceres tenere secundum, XXXVI, 10. — tractu ab angusto, V, 348. — vario, VII, 141. — argenti, VII, 168. — quarto, X, 148. — placido, XXIV, 172. — perpetuo, XXVIII, 290. — volucris, XXXIII, 180. — rauco, XXXVI, 242. — maxima, CI, 31. — segni obnoxia, XLVI, 3. — rapido, XLVII, 8. — tractibus occiduis, VIII, 73. — insopitis, XXVI, 23.

Tradas desidias, XXII, 67. — tradunt atavi, XXVIII, 334. — se unius imperiis, XXXIX, 206.

— tradiderint se famulis, XX, 517. — tradere umbris, XXXV, 252. — tradente me dolos, III, 97. — traderis populo silenti, XXXV, 238. — tradimur heu! V, 261. — tradetur ipsi genero, XXXVI, 63.

Tragicos modos, XX, 363.

Trahit sibi quisque ducem, V, 225. — hastam, XV, 25. — lucem, XXXI, 72. — comitem, XXXIV, 22. — trahimus tempora, XX, 394. — trahunt esseda, LI, XVIII. — trahat nubes, XVII, 109. — arte procos, XXIX, 31. — trahebat augurium pejore via, XXVI, 262. — traheret simul omnia, XXVI, 115. — traheret vinctos, XX, 102. — famulos reges, XXIV, 22. — traxi funera, III, 155. — de crine sagittas, VII, 21. — traxit audacia sensus, LXXIV, 7. — sententia mentem dubiam, III, 2. — quodcunque avaritia, XV, 164. — iter, XVII, 18. — ad exemplum, XXII, 117. — ab umbris, XXVI, 449. — plagas, XXXIII, 262. — vario fortuna tumultu, LII, 5. — traxere moras, I, 103; XXI, 375. — stamina, VIII, 595. — phalanges planctu, XV, 406. — palatia, XVIII, 145. — ruinam, XXXVI, 379. — traxerat populos servitio, XXVI, 617. — traxisse polo mentem, XXXVI, 41. — fretis Neptunum revinctum credunt, XXXVII, 37. — morem, XLV, 46. — trahens cuncta secum, XXVI, 202. — tractura senium luctu, XXXVI, 259. — quid trahor ulterius? XVIII, 500. — trahitur cæca carina, III, 277. — Delos, XXXV, 35. — de pectore vultus, XXXV, 341. — arcanis nodis, XLVIII, 37. — limes,

LIX, 2. — trahi pignora, XXVI, 85. — tractus ab aula sanguis, XIII, 5.

Trajani gloria, VIII, 316. — *Trajanum tibi debent*, XXIX, 56. — *Trajane, tui labores*, XXI, 193. *Trajecit Tibrin Cocles*, XXVIII, 486. — *trajecerat latus mucrone*, VII, 102.

Tramite inopino, V, 29. — *liquido*, VII, 163. — *angusto*, XX, 422. — *occulto*, XXVIII, 230. — *seculo*, XXXII, 6. — *flexo*, XXXV, 99.

Tranant Zephyros, XXXIII, 184. — *tranavimus rapidum Istrum*, XXVI, 489. — *tranaverit Istrum*, LXXXVII, 7. — *tranare sonoras torrentum furias*, VII, 45.

Tranquillus cursus, III, 45. — *tranquilla vis animi*, VIII, 513. — *potestas*, XVII, 239. — *tranquilli Pii*, XXVIII, 421.

Trans Styga, trans Erebum, V, 523. — *Indos Eurumque lucus viret*, XLIV, 2.

Transalpina messe, XVIII, 409.

Transcribit in usus bellorum, XVIII, 382. — *transcripsit sibi proprium*, XV, 161.

Transcurrit gratia in prolem, XXII, 51. — *transcurrere Bacchi metas*, VII, 208. — *transcurrere nimbos*, XLIV, 39. — *transcurrens egit*, XXI, 195.

Transit nodos, XLVI, 21. — *spectacula regia*, LXII, 1. — *transistis in Latios ritus*, VIII, 487. — *transire inter Barbaricas cohortes*, VII, 112. — *avidos cornipedes*, XXXV, 223. — *transisse subito diræ novercæ in mores*, XXXVI, 40.

Transferat fontes, LV, 1. — *transferret sese in hostes*, V, 133. — *transtulit urbes*, XV, 258. —

jura, LXVIII, 6. — *transtulerat nomen*, XXI, 272. — *transferre bellum*, XXVIII, 303.

Transfluxere dies, XLI, 5.

Transfuga fratris, XV, 261. — *mundi*, XVIII, 15. — *frequens*, XXVIII, 250.

Transfundit secum Libyam, XV, 282. — *transfunderet gentes*, VIII, 51.

Transgressa fulvas lænas animo, XXXVI, 98.

Transigit ense, XXXVII, 80.

— *transigit ævum*, LII, 1. — *transacta nondum*, XXXVI, 261.

Transilit uno volatu, XX, 170. — *puellares annos*, XXIX, 140. — *muros*, XXXV, 165. — *transiisse modum*, XLIX, 52.

Translucent pectore frondes, XXXI, 7.

Transmittit arenas cursu, XX, 311. — *transmittunt mella apes*, XXIX, 10. — *transmiserit Auster*, XXIV, 103. — *transmittere paro*, XV, 370. — *Tyrrhenum*, XXI, 333. — *transmissæ vitæ gloria*, XVII, 141.

Transtra ligant hederæ, pampinus vestit malum, XXIV, 366.

Transvehitur Tuscos, XXII, 273. — *transvecti amnem lintribus*, XXI, 206.

Transverberat latus ictu merito, V, 404.

Trebiam geminassent, XXVI, 387. — *post Trebiam*, XXIV, 145.

Tremebundus eques, XXXVI, 265. — *tremebunda monebas*, XXIX, 237.

Tremefecit Thulen, XXVI, 204. — *tremefacta atria*, XXXIII, 84. — *insula*, XXXVI, 235.

Tremiscas insidias, CI, 47. — *tremiscat fratrem, quem fregit clade*, XV, 413.

Tremuit orbe corusco, XXII, 276. — votum, XXXIII, 132. — tremebat insula monstrum, III, 291. — tremebant pœnas, XX, 505. — levius, XXVIII, 414. — tremuit Africa, XXIV, 105. — tremuerunt gaudia, XV, 228. — urbes, XIX, 48. — tremuisse Jovem, XXVI, 64. — tremendus aper corpore, CI, 106. — tremendum gladio, XXVIII, 177.

Tremor bacchatus per operta, XX, 27. — quis tibi per membra? XXIX, 213. — vibrat ossa imis medullis, XXXVI, 152. — fusus per metallum palluit, L, 12.

Tremulis splendoribus, I, 123. — tremulos colores, V, 356. — gradus, XXVI, 483.

Trepida pietate, XXI, 117. — trepidæ carinæ, III, 275. — trepido ore, XXII, 358. — trepidi duces, XX, 65. — trepidis muris, XXVIII, 443. — trepidas Alpes laxaverat, I, 74. — silvas, V, 256.

Trepidat nuptæ sollicitus pudor, XIV, 3. — trepidant humiles, XXIV, 105. — trepidare fuga, VII, 202. — trepidant acies, XXVIII, 52. — trepidante spe, XXIX, 96. — trepidantibus officiis, XXVIII, 523.

Tribuit sobolem, XXXIII, 123. — tribuat fruges, XXXVI, 52.

Tribunal sublime scandat, V, 382; XVIII, 311. — lætum, VIII, 611. — celebrate, XVIII, 472. — geminum, XX, 587. — conscendentem, XXII, 267. — Romanum stupuit, XXVIII, 338.

Tribus ditandas vocavit ad dona, XXVIII, 73.

Tributum victa debet, XXIV, 279. — tributis continui, VIII, 496. — tributa orbis possessi, XVII, 38. — tributis Illyricis au-

la iterum ditabitur, XXII, 207.

Tridenti incumbas, XX, 37.

Trifida cuspide, XXXV, 181.

— trifidis linguis, CI, 34. — setis, CI, 109.

Trinacria finis erit, XV, 457.

— diffusa ponto, XXVI, 220. — pars Italiæ, XXXIII, 140. — tota decrescit, XXXIII, 189. — victa, XXXV, 186. — discessit hiatu, *ibid.* — celet depositum, XXXVI, 119. — dederit, L, 43.

Trinacria deserta, XXXVI, 288.

Triones gelidi, VIII, 429. — exarmati, XXI, 17. — innocidui, XXXVII, 11. — pigros, VII, 205. — Scythicos, VIII, 474. — inter geminos, XXII, 458. — patrios oblita, XXVI, 169. — cingant splendore, XXXIII, 102. — Trionibus Scythicis, XX, 238.

Triplex Geryones, III, 294. — Gratia, XXXI, 8. — triplici in nomine, XCVIII, 28. — triplicem latratum, XXXIII, 85.

Tripodas aura rotat, II, 12. — repetens, XXVIII, 31.

Triptolemi angues, XXXIII, 12.

Triremem in bellatricem incidit, XXVIII, 135.

Tristibus ne doleant aures, XXVI, 206.

Trisulcam Trinacriam, XXXIII, 145. — trisulcis linguis, III, 95.

Triton sub fluctibus ibat, X, 137. — pectora appulerat, X, 180. — innexus arundine comas, XXVIII, 378. — improbus, XXIX, 127. — Tritona rapidum, X, 129. — Tritones teneant in alto, XIX, 67.

Triton proximus hortis Hesperidum, XXI, 252. — Tritona virginem bibit, VIII, 36.

Tritonia memor, XV, 129. — colitur, XVIII, 324. — faveat

cœptis, XX, 396. — pectine duxit, XXII, 332. — velat Gorgone, XXIV, 168. — casside Typhona gerit, XXXV, 21. — tibi rapuit pugnas, XXXVI, 286. — virgo prosilit, XXXVII, 91.

Trivis supplex, XVII, 291. — confert, XXIX, 141. — species, XXXV, 27. — *Triviam* Latona monet, X, 236. — precatus, XXVIII, 328.

Trivis calcandus spargitur, V, 447. *Triumphat* magna cervice, V, 294. — in animis hominum, XXIV, 29. — ultore nato, XXVIII, 112. — triumphet toties de una gente, XV, 345. — quum triumpharet (*Scipio*), XXIII, 15. — triumphantem generum, XXVIII, 580. — triumphati Istri, XXVIII, 648. — triumphato ab Istro, VII, 27. — triumphatis regnis, I, 83.

Triumphus Pauli Mariique, XXVI, 126. — triumphi confirmare justitiam, VIII, 98. — venere, VIII, 639. — Pompeiani, XVIII, 221. — Ancyrani, XX, 416. — quicquid struxere, XXIV, 68. — montani, XXIV, 329. — certi auspiciu, XXVI, 452. — triumpho justo magnoque, XV, 429. — tanto, XXII, 260. — Getico, XXVIII, 202. — ingenti Manes ductura, XXXV, 13. — triumphum insignem nostra de plebe canunt, III, 54. — quantum rapuit fortuna, V, 194. — merui, VII, 146. — præclarum ducite, XXXVI, 329. — magnum det, LXXVII, 11. — triumphis paribus, I, 139. — felicibus apta, XXVI, 636. — parvum induit, XXVIII, 67. — Latiis, XXVIII, 507. — triumphos novos, IV, 11. — laurigeros, VII, 12. — omnes thalamo conferte, X, 227. — vix

numerat, XII, 25. — cecinit, XXI, 4. — restituit, XXI, 385. — secum crevisse, XXII, 65. — ingentes geminant, XXVI, 295. — fontes absolve, XXVIII, 406. — Giganteos, XXXIII, 152. — insignes de vate, XXXIX, 53. — Rheni, LXXII, 13.

Troada flentem, XX, 405.

Troja funera, XVIII, 291.

Trojanam Minervam sola adit, XVIII, 328.

Tropæum immane rettulimus, X, 117. — commune, XXVI, 644. — vive nostrum, XXVIII, 228. — tropæi instar, XXIV, 97. — tropæa comitata tuas secures, XXVIII, 15. — tropæis me ditat, III, 345. — geminis fulgens, VII, 57. — innumeris, VIII, 45. — paribus, XV, 367. — inclytus, XXI, 81. — tuis, XXI, 247. — amicta, XXIV, 205. — aluit, XXVI, 34. — iisdem, XXVIII, 120. — civilis dissensus, XXVIII, 394. — Libycis, XXIX, 43. — Latiis præcincte, XXXV, 177. — ætheriis, XXXVI, 354.

Truculentior Auster, XXXV, 308.

Trudis avaritiam, XXII, 113. — trusat nos ad bellum, XV, 490. — trusere penatibus, XVIII, 131. — truditur patria exsul, VIII, 495. — undique exsul, XXXIX, 25. — latex, XLIX, 14.

Truncavit hic aquas socias, XXXVII, 70. — truncantur artus, XX, 18. — truncatus manibus et armis, XXVI, 89. — truncato cornu, XXIX, 176.

Truncus capiti superstes, XXVI, 301. — truncis immergere plantas, VII, 76. — affixæ facies, XXXI, 341. — truncos habiles, XXXVI, 361.

Trux: truces religionem lucos,

XXI, 230. — Amores, XXXI, 111.

Tuba Australis sonuit, XXI, 248. — civili, XXXIII, 65. — nimborum sonuit, XXXVII, 60. — tubæ Latæ, I, 198. — stridore, XV, 449. — jussere, XXVI, 582. — tubam Mauri dignabere, XV, 380. — Tartaream inflare, XX, 145. — ante tubam servit, XXI, 192. — tubarum clangore, X, 195. — armorumque potens, XXXV, 141. — stimulis accensa, XLV, 26. — tubas optatas, VII, 75. — inter frementes, XI, 25. — in medias, XXIII, 12.

Tueris longum electos, VIII, 489. — tanta mole, XXII, 282. — hanc cum superis, XXIV, 174. — tuetur fratrem cura, XXII, 78. — tuemur Tegeen, XXVI, 576. — tuentur jura, III, 69. — devota mente, XXI, 232. — tuerebor spem vitæ, V, 11. — tuere meum locum, VIII, 386. — tueri aurum, XVIII, 128. — longinqua, XXI, 311. — Meroen, XXXI, 73. — pignora, XXXVI, 391. — præsidio miro, XLV, 9. — tuendo cogis sufferre diem, CI, 115. — tuens obliquis oculis, XXVI, 519. — tuentibus antrum Faunis, XXXI, 19. — adversa oculis, XXXVII, 109. — tuendus magno, XV, 239.

Tui ipse opus, XCVIII, 9. — vestri reverentia, XLII, 7.

Tulli exemplum, XV, 254.

Tum pro tunc, V, 416.

Tumet per nubila serpens, VII, 139. — molliter clivus, XLIX, 12. — tument post terga dracones, VIII, 545. — fila, XXXIII, 255. — in tua fata, CI, 44. — tumeant certamine, XXII, 96. — tumebat rex, III, 165. — tumerent vina fontibus, XXXVI, 25. — tumens

regale, V, 344. — tanta prole, XXXVII, 5.

Tumescit Lydia, XXIV, 61. — virginitas matura, XXXI, 125. — Nilus, XLVII, 29. — gemma, LVI, 4. — tumescunt animi, XVIII, 176. — tumuere sinus virginei, XCV, 8. — tumuisse lacte novo ferunt, XXXV, 352.

Tumidus torrens, III, 269. — Euphrates, VII, 69. — sonipes, X, 291. — ira, XXIX, 135. — regendo, XLIV, 87. — tumidum luminibus micat, XIX, 121. — tumidas res, XV, 293. — in iras, XXXIII, 32.

Tumor durat adhuc sævitque, III, 72. — præsens (ira), V, 117. — me impulerit, XXXIX, 7. — parcus sui, XLV, 29. — tumorem pectoris solvit, XLVIII, 47. — tumore parvo, XXXV, 101.

Tumulo arcuit umbras, XV, 396. — amici, XXI, 103. — e tumulo resurgit, XCIX, 11. — tumulis has dedit inferias, VIII, 96. — tumulos tectura cupressus, XXXV, 108.

Tumultus sedare, VIII, 256. — molire, XX, 146. — redeunt in corda, XXVI, 212. — punire, XXVI, 383. — dubios agnovit, XXXV, 154. — tumultum abstulit, III, 20. — sacrum sedare, XV, 133. — aulæ, XXI, 308. — veterem discrevit natura, XXXIII, 247. — tumultu solito, V, 10. — quatitur, XV, 482. — omnia concussa, XIX, 53. — in vario vocum generumque, XXI, 162. — magno, XXXI, 112. — rapido sæviret, XXXV, 255. — tanto res agitanda, XXXVI, 7. — vario traxit fortuna, LII, 5.

Tundunt pectora, XXXVI, 129. — tunditur procellis, III, 276.

— quicquid unda, XVII, 204.

Turba potens, XXXVII, 63. — Briareia, XXXVI, 188. — cum paupere, XXXV, 301. — salutandum, III, 213. — cadentum, VII, 100. — licentior, XIV, 31. — reductus, XV, 249. — procar, XVIII, 92. — infelix, XVIII, 466. — dissona linguis, XXI, 153. — iners atque impia, XXII, 79. — arenæ, XXVI, 164. — effunditur, XXVI, 462. — verenda, XXVII, 24. — felix natorum, XXXIII, 108. — vitrix, XXXV, 166. — turbæ incautæ, VIII, 336. — obscuræ, XVIII, 153. — una facies, XXVIII, 545. — turbam dedisti, XV, 104. — tuam ingredior, CI, 6.

Turbat agmina, XXXV, 142. — turbant fila, XX, 375. — turbet Hydaspen, I, 80. — turbavit gaudia, XXXIX, 32. — turbaverat Auster pluvii, XXVIII, 540. — turbasset opus, XXVIII, 225. — turbare odiis, III, 105. — Getas, XXXVII, 77. — turbatur Lipare, XXXV, 174. — turbantur Manes, I, 112. — turbata fides, VII, 63. — capillos, XXXI, 28. — nullo casu, XXXVI, 136.

Turbidus Orci janitor, III, 294. — flamine crebro, VII, 37. — turbida novitas, XXI, 148. — lamenta, XXXV, 354.

Turbine medio rerum, III, 260. — funesto rerum, V, 90. — repulit hastas, VII, 95. — misto, VIII, 50. — saxi prærupti, XVII, 78. — accito, XX, 152. — *Ægæo*, XXI, 287. — vulgi, XXIV, 200. — sub pulvere, XXVI, 458. — rauco, XXXIII, 69. — turbinibus mediis, XV, 502.

Turget humus in herbas, XXXV, 91. — turgent cinnama, X, 94. —

mendacia monstris, XVIII, 351.

Turgidus alloqueris, XXII, 159.

Turmas similes, XVIII, 255. — equestri, XXVI, 579. — totæ discedere, XXVIII, 253. — turmis discretis, V, 105. — cristatis, VII, 133. — turmas fugatas, III, 350. — in medias equitum, VIII, 349. — equitum, XXI, 102. — nives ducit, XXXV, 64. — barbaricas, XLIV, 83. — in turmas ruunt, XXXIII, 38.

Turmalis buccina, XV, 447.

Turno moriente, XXI, 97.

Turpat canitiem, XIX, 25.

Turpe fuit, XX, 58. — ferumque putes, XXII, 15. — dicta, XXIV, 83. — nihil ducit post talia, XXXVI, 278.

Turrigeræ ripæ, I, 229. — turrigeram Cybelen, XXXIII, 179.

Turris pericli, III, 265. — e culmine, V, 62. — porrigitur, V, 469. — aurea, XX, 283. — turre in ærata, XVIII, 82. — turres semirutæ, I, 109. — Semiramis, I, 162. — attollite, VIII, 104. — per innocuas, XVII, 329. — subitas erexit, XXVIII, 535. — pronas, XXXIII, 211. — configere, XXXV, 152. — sidereas rescindite, XXXVII, 31. — turribus invalidis, XXVI, 214. — ab altis, XXVI, 456.

Turrita genitrix, XXIV, 170. — Cybele, XXXVI, 271.

Tusci collibus, XXVIII, 184. — Tuscos transvehitur Roma, XXII, 273.

Tuta querere, VIII, 78. — tutum nihil nocenti, VIII, 100. — tuto ore, LXXIV, 20. — tutior alis, III, 279.

Tutandos natos, XXII, 54.

Tutela togæ, XXVIII, 598.

Tuto narrare, XXIX, 220. —

non vident cometen populi ,
XXXIII, 232.

Tydiden attollant vatum carmina,
XXVIII, 470.

Tympana ad rauca, XVIII,
278. — convertit, XX, 301. —
taurina, XXIV, 365. — mugitum
frenant, XXXIII, 207. — si qua-
tiam, XXXVI, 131. — planctus
reddunt, *ibid.* — ad tympana sus-
citāt enses, XX, 281.

Typhoea cervix, XXXVI, 183.

Typhoeus vinclis prosiliat, VII,
159. — vinctus, XXVII, 17.
— rapiat fulmen sceptrumque,
XXXVII, 32. — Typhoeo tur-
bante Jovem, XXVI, 63.

Typhona casside cœlatum ,
XXXV, 22.

Tyrannus tertius occubuit, XV,
6. — mollis, XIX, 21. — tyranni
gemini, VIII, 72. — muniti gla-
diis vivunt septique venenis, VIII,
292. — secura, XV, 147. — do-
miti, XX, 537. — cæsi, XXI,
140. — periere, XXVIII, 398. —
facinus, XXIX, 155. — duri im-
perium, CI, 85. — Argolicæ, CI,
117. — tyranno nulli servire, V,
390. — Siculo, XVIII, 165. —
libera rura, XXII, 190. — dicen-
te, XXXIII, 84. — Stygio, XXXV,
264. — tyrannum spicula figant,
VIII, 358. — debellatum, VIII,
635. — novum, XXVIII, 88. —
durum immitemque, XXXVI, 34.
— tyrannis geminis, I, 108;
XXVI, 284. — sors ista convenit,
VIII, 290. — funereis, XV, 466.
— tyrannos prostratos canit se-
vate, XVIII, 313.

Tyria majestate, XXI, 79. —
veste, XXIV, 179. — Tyrii Cadmi,
XXI, 318. — agri, XXI, 344. —
Tyrio in ostro, VII, 15. — san-
guine, XIV, 26. — potenti, XV,

520. — veneno, XLIV, 20. —
toro, LXX, 8. — Tyrios fucos,
III, 207. — ornatus, XVIII, 422.
— Tyrias vires, XXIII, 9. — are-
nas, LV, 3.

Tyrrhena unda, XV, 455. —
ora, XV, 482; XVII, 204. — ra-
bies, XXXIII, 150. — per stagna,
XXXVI, 185. — Tyrrhenum
transmittere, XXI, 333. — Tyr-
rhenam manum, XXVIII, 485. —
Tyrrhenas per undas, XXIV, 356.

U.

Uber (fertilitas) palmitis Etrusci,
XXVI, 504.

Uberis humani experta, XX, 253.
— vitrei libamina potat, XXXV,
53. — ab ubere rapitur castrandus,
XVIII, 46. — exsudat sanguis,
XXXVI, 127. — ubera quæssivit,
III, 95. — prima dabant, XXIX,
87. — Vulcania terræ, XLIX, 18.
— uberibus solitum pasci, VII,
78. — sanctis crescis, VIII, 159.

Ubertim lacrymæ cadebant,
XXIX, 214.

Uda Iris, LX, 5. — udæ Nai-
des, XXXVI, 16.

Ufens tardatus erroribus, I, 257.

Ulcera alte suffusa, XX, 13. —
tractat, XXVI, 121.

Ulmus in summas, XXXI, 16.
— pampinus induit, XXXV, 111.

Ulnis lævibus sustulit, VIII,
167. — niveis, XX, 187. — for-
tibus, CI, 136. — ulnas in side-
reas exciperes, XXIX, 219. —
duplices colligit in nodum, L, 17.

Ulpia progenies, VIII, 19. —
fora, XXVIII, 646.

Ulpus bellipotens quum fregerat
Dacica arma, XXVIII, 335.

Ulda pudicitiam, XXIX, 157.
— ultum furias iret, XXII, 84.

79. — preces, XXVIII, 357. — vicinæ, LII, 9. — urbi attonitæ, XV, 83. — Eoæ, XV, 226. — obsessæ, XV, 275. — dederit, XXVI, 600. — quicquid præmittitur, XXVIII, 522. — urbem per mediam, VII, 129. — vexit carinis, XVII, 151. — unam concedimus, XX, 39. — ingreditur, XXII, 369. — servaveris, XXIV, 69. — trepidam vexat, XXIV, 219. — Marte petivit, XXVI, 507. — tentare deorum, XXVIII, 186. — terruit, XXXVII, 49. — urbe in obsessa, V, 61. — capta, XXVI, 199. — concessa, XXVI, 299. — triumphantem, XXVIII, 580. — urbes Phrygiæ, XXXVI, 103. — dubiæ nutant, XXXIII, 157. — famulas Auroræ, XXIX, 116. — per tot cucurri, V, 31. — per ærisonas, XXVI, 234. — Siculas, XXIV, 142. — ignaras Martis, XX, 567. — accensas, XX, 471. — securas, XX, 275. — geminas interfuit, I, 227. — placidas quum cerneret, III, 26. — arsuræ, V, 215. — quas quisque petat, quas devoret, V, 323. — per Mæonias, VIII, 602. — placidæ, XII, 38. — revinxī legibus, XV, 47. — subsident, XV, 143. — numerosas, XV, 259. — inter placidas, XVII, 172. — condidit, XVIII, 337. — in geminas, XX, 28. — pateant, XX, 210. — urbibus inter se congressis, XXVI, 392. — agris, XXVI, 437. — hostes nunciat, XXXIII, 234.

Urges te proclivior, VIII, 178. — electos crebris succedentibus, VIII, 490. — urget mandata, XVII, 240. — amor, XXVI, 405. — sic Atropos, XXXIII, 216. — opus motibus, LXVIII, 8. — urgent successus, XXI, 2. — urge-

bat curas, XXI, 70. — telas, LXXII, 15. — urgerent majora licet, XXVI, 391. — urgete manus festinas, III, 344. — urgere puellas, XVIII, 275. — damnis, XXXVII, 20. — urgetur procellis, V, 100.

Urit frigoribus Boreas, XXIX, 6. — Sirius æstibus, *ibid.* — urunt maculis, XVIII, 429. — urat æstas, XXII, 461. — ure cuncta dolis, XXXIII, 221.

Urna projecta, III, 133. — aurata, XX, 172. — non luditur in morem, XXVIII, 5. — fulta sub gremio, XXVIII, 169. — Minoia, XXXV, 332. — urnæ madidæ prodigus, XXII, 461. — ad urnam iudicis trahunt, V, 459. — urnam commendat herilem, I, 213. — commovet, XXII, 363. — undantem declinat, XXXV, 70.

Ursa frigore sæviat, XXII, 459. — dura educat, XXVI, 135. — clara mari se proluet, XLI, 16.

Ursi conveniunt, XVIII, 297. — ursis ingerit truculentos, V, 483. — ursos informes, XXIV, 310. — frigore segnes, *ibid.*

Usque adeone? I, 166; XXII, 246; XXXIX, 1. — usque adeone puer? VIII, 362.

Usus sensum detraxerat, V, 48. — proclivior in pejora, VIII, 162. — provocat, VII, 344. — quocumque vocaverit, X, 204. — fortior natura, XVII, 185. — bellorum, XVIII, 382. — in diversos, XXII, 102. — in meos vertere coegi, XXVI, 538. — rerum sic admonet, XXVIII, 129. — qua vocat, XXVIII, 217. — in varios aptantur, XXIX, 59. — nutriat artes, XXXVI, 32. — in usum servi admissus, XVIII, 142. — dominandi excitat, XXIV, 108. — usum rapiendi, XXII, 118.

— non vilem commodat, XXXI, 98. — varium silvis accomodat, XXXVI, 366. — fragilem corporis, XLIX, 85. — usu expior, VIII, 356. — haud unquam tanto mihi venerit, X, 130. — assiduo, XVII, 45. — pellicis longo lassatus, XVIII, 62.

Ut pereat, XVIII, 411. — provocet animos, XXXVI, 30. — audax arguar, XLII, 11.

Uterus felix, I, 204. — crescat Mariæ, X, 340. — uteri caros labores, XXXIII, 194. — immemor, XXXVI, 427. — utero recto, XXVI, 260. — inclusum, XCV, 7. — uterum nobiliorem, XVII, 304. — equi, LXX, 4. — ex utero editus cæcus, XCIX, 9.

Utile magis factu, XV, 387. — suppliciiis mancipium, XIX, 30. — utilibus præponere rectum, XXII, 103.

Utitur se pharetra, sese jaculo, sese arcu, XLV, 42.

Utraque virgo ruunt, XXXV, 20.

Uva passa rugosior, XVIII, 111. — uvis madentibus ambiat, I, 274. — gravidis, XXII, 466. — uvas ventilat, XXXI, 5.

Uxor neverat, I, 224. — sic, sic mater eris, XXXI, 137. — uxoris decus, XVIII, 73.

Uxorius Mulciber, X, 59.

V.

Vacas numinibus votivæ, XXIX, 224. — vacat luxuriæ Venerique, X, 54. — securâ tyranni, XV, 147. — choris epulisque, XX, 584. — nec nasci potuisse, CI, 13. — vacant epulis, XXXV, 327. — vacet mihi aula, X, 191. — vacent plectra laudi, XXIV, 267. — vacaret ignominia, XVIII, 234. —

leto, XX, 483. — flammâ fabrilis, XXII, 176.

Vacca leonum metuens implorat opem citharæ, XXXIV, 6.

Vaccinia induit nigro splendore, XXXIV, 92.

Vacuus motus, III, 16. — donis, XX, 178.

Vadis impiger, CI, 89.

Vado palustri, XXXV, 59. — vada in proxima mergi, V, 64. — Caspia, VII, 71. — per adversa, XV, 489. — per cunctantia, XX, 443. — vadis mutatis in vina, I, 251. — sub imis, X, 141. — brevibus, XX, 430. — quinque, XXVI, 337. — omnibus una natura, XXVIII, 512. — liventibus, XXXIII, 23. — vitreis, XXXIII, 268; XLIX, 32.

Vagatur mors, XXXV, 355. — vagantur alta cervice, III, 53. — confusi, XX, 421. — lætius, XX, 511. — vagari per fraudes, XVIII, 139. — vagandi certa lege textas fugas cernimus, XXVIII, 622.

Vagina tegat gladios, X, 192.

Vagitus audire putes, XXII, 347. — vagitum ferocem, VIII, 153. — vagitu despuit ignem, XXXV, 52.

Vagus excurrrens, VIII, 80. — impune per tabulas, XVII, 327. — exultat pelago, XXXIII, 11. — fons, LX, 2. — amnis, XXXVI, 270. — vaga convicia, XXXIX, 10. — sidera, LXXV, 2. — vago mucrone, VII, 55. — crine, XXVI, 247. — lapsu, XLVII, 15. — igne, XLIX, 62. — vagæ quercus, III, 158. — vires, XVIII, 264. — rupis, XXVI, 7. — vagas faces, L, 4. — alumnas, LI, 2.

Valentis igne absumpti exuvie, XXVI, 610. — Valenti fida dextera, XXI, 37.

Valet memosare, XXIX, 51. — deprehendere, XLVIII, 9. — valent inflectere, VIII, 300. — quid valeant signa, III, 148. — valere mereri, XXVI, 90. — tantum strepitus maligni? XXXIX, 5. — vale, Phrygiæ tellus, XX, 296. — longum, XXXV, 234. — Musa, XLI, 24. — valere flumina, XX, 298.

Validus cæatus, I, 238.

Vallata mari rupes, XXVI, 188. — profundo rubro, XXXVI, 320. — sagittis compositis crinem gens, XLVII, 23.

Vallis fraudi accommoda, VIII, 327. — exiguis finibus, XXI, 108. — Murcia, XXII, 404. — avitæ, XXVI, 410. — cavæ assensu, XXVIII, 615. — vallem profundam æquavere, I, 110. — flammeus ambit rivus, XXII, 468. — liquidi fundi, XLIX, 37. — valle ima sedens, I, 210. — prærupta, XXVIII, 501. — incurva, XXXV, 72. — sub gelida Cappadocum, LXXIII, 4. — valles vincere saltu, VII, 47. — novas, VIII, 482. — per Caucasias, XX, 152. — per ignotas, XX, 422. — stragibus æquavit, XXI, 131. — vallibus in Phrygiis, XXXV, 267.

Vallum non exsuperabile, V, 127. — vallo præbenda vigil custodia, VIII, 324. — inclusa gens, VIII, 479. — advigilat, XX, 428. — calcato XXXVIII, 446. — valis distantibus, V, 172.

Vana umbra, XXXVI, 96. — quid moraris? XXXVI, 313. — vanas aures, XXXIII, 98.

Vanescit inanis impetus, XXXIII, 74. — Cynthia, XLIV, 38. — vanesceret moriens in exiguum ignem, XXVI, 248.

Vapor spumens, XLIX, 64. — vaporis tanti securus, XXXIII, 166.

— innocui alimenta, XLIV, 16. — vapore anni, XXVIII, 241. — continuo solis, XLVII, 17. — vapores Libyco tolerare, I, 131. — solis superate, VII, 206. — Æthiopum, XXI, 180. — obducti nequeunt hære, XXXVI, 398. — coronatos, XLIX, 45. — vaporibus enses fluxtre, XXVIII, 346.

Vaporat aura ostia Nili septena, XLIV, 100.

Vapulat fascibus, XIX, 8.

Varia Phœbe, III, 9. — cum tigride, XXXIV, 27. — varii mundi, XCVIII, 13.

Variabat ventum, XXXI, 38. — variarat clypeum, I, 95. — variantur gemmis, XXXV, 94. — variata voluptas, III, 210. — ternas figuras Hecate, XXXIII, 15. — luce, XLVII, 4.

Vasta Æthiopum, VIII, 34.

Vastant armenta, XXIV, 337. — vastabam quos omnibus annis, XXVI, 541. — vastabat saltum, III, 286. — vastare penum, XVIII, 194. — vastato profundo, XXVIII, 141. — vastata pascua lustrat pastor, XXXVI, 168.

Vastator Austri et Boreæ, VIII, 29. — gentis Achivæ, XX, 214.

Vates ignarus, I, 71. — pervigilant, XIX, 40. — sine more rapi, XX, 45. — in majus ferant, XXVI, 14. — senior, XXVI, 444. — exercuit opus, XXIX, 11. — lætatus, XXXIV, 13. — vatis pectora, XVI, 6. — Cumaneæ, XVIII, 11. — pii, XL, 24. — Cei, XLII, 9. — vati præbuit, XXVII, 25. — suo, XL, 4. — vatem veram probabis, XXII, 338. — tuum despicias, XLI, 11. — vate se, XLVIII, 313. — noto, XXV, 4. — de paupere, XXXIX, 53. — vatium cura, XXXIII, 4. — veterum carmina,

XXIX, 146. — doctorum munera, CI, 8. — parens, LXXIV, 13. — vatibus arma fabricata, XXI, 105. — ipais nescia veri sera fides, XXVI, 553.

Vectes nulli poterant excludere, XVIII, 81. — vecte imposito, VIII, 573. — trabali, XVII, 318.

Vectigal patrium solvere, XXII, 200. — ignotum rettulit, XXIV, 98. — ferri, XXVI, 538. — novum contulit, XXIX, 63. — concubiale, XL, 18.

Vector vetus desueta carula tentabo, XVII, 82.

Vehit aquas, XLVII, 7. — tempora, XLVII, 36. — puppes, XXVIII, 498. — fama, I, 34. — te penna, III, 280. — vehant messes, XXII, 395. — vexit urbem, XVII, 152. — gloria, XXVI, 12. — Ossa Olympum, XXXV, 257. — vectus cursu equi, III, 263. — ad altum, XXXI, 83. — vecta per altum, X, 129. — vecti per nubila, XXXI, 111.

Veios tolerare, XV, 107.

Velamenta asperat, VIII, 586. — fulva, XXI, 260.

Velamine scisso, III, 33. — gramineo, XLIV, 75. — velamina herbida, V, 109. — Serum (i. e. Serica), X, 211. — mira sumit, XXXI, 102. — in tua, LXXII, 15.

Velat humeros, I, 224. — lumina demissa, V, 255. — Gorgone, XXIV, 168. — honos crinem, XXVIII, 164. — tigris, XXXIII, 17. — velant favos examine, V, 465. — conspectum, LXXXV, 1. — velavit arundine frontem, XXXV, 359. — velari ostro credidit, V, 450.

Veli in modum, XX, 312. — vela naufraga, XV, 222. — ligant, XV, 481. — tremunt vento, XVIII,

113. — subducit procellæ, XX, 5. — penetrassent vapores, XXI, 180. — pandere Noto, XXXII, 8. — turgida, LXXXIV, 4. — velorum alis, XXVIII, 138. — velis tegitur Ionium, VIII, 461. — Niliacis, XV, 59. — Judaicis, XVIII, 357. — omnibus hære, XX, 473. — succurrere, XXVI, 275. — tumidis, XXXVI, 367.

Velleris aurati, XXVI, 23. — vellere te Seres ditent, XVIII, 226. — vellera frondea, I, 180. — Seres dabunt, VII, 211. — pingua, XX, 385. — vitas, XX, 460. — mutavit, XXIX, 73. — fucantur, XXXV, 95. — velleribus murice tinctis, III, 385.

Vellit coralia, X, 169. — portas et mœnia, XXXV, 143. — ramos, dentes, XLVII, 22. — vellunt vultus et lumina, V, 410. — vellit funem, XV, 488. — vellere Pelion, XXVI, 74. — morsu, XLVI, 14. — vellitur fundo, XXXIII, 157. — vulso æthere, XXXV, 228.

Velox ad facinus, III, 240. — victoria, VII, 87. — semita lunæ, XXII, 438. — velocior rapido Euro, I, 100.

Vena vomit aurum, XXIX, 77. — venæ irriguæ sudent, I, 252. — venam porrectam, LIX, 1. — in venis stat cruor, XCIX, 16. — venis rudibus stillantia stagna, I, 51. — vacuis, XX, 17. — purpureis, XX, 273. — venenatis, XLVI, 17. — venas rimata sequaces, XVII, 40. — rabidas, XVII, 219. — in meas disperge, XXXV, 85. — sanguis inundat, XLIV, 66. — calore compescit, XLVII, 34. — sitis consumit apertas, XLVIII, 21. — in sulfuris, XLIX, 73. — reserant, XLIX, 97.

Venabula tendit, V, 397. —
premant, XVII, 294.

Venales plausus, XXVIII, 606.

Venari tuto liceat, XXI, 229.

— venantem ducunt, XXII, 215.

— venantum vocibus, XX, 310.

— venata jugis, XXIV, 314.

Venator ligat saltus, V, 377. —
toro membra reponit, XXVII, 3.

Venatrices pharetras suspendit,
XVIII, 161.

Venatus atrox patuit, XX, 524.

— venatu cingere saltus, XV, 356.

— posito, XXXV, 245. — vena-

tibus certis, I, 187. — sociis,
XXI, 64. — a solitis, XXIV, 270.

Vendit honores, III, 180; XX,
561. — patriam, XV, 267. —
vendere otia, XXI, 210. — ven-
di dum potuit, XVIII, 38. — ven-
ditus ipse vendere cuncta cupit,
XVIII, 206.

Venditat perjuriam, XXVI, 567.

Venditor improbe legum, V, 501.

— amittat, XX, 586.

Venenum nigrum levat, CI, 35.

— veneno vipereo spumavit, II,
9. — mensa suspecta, XV, 181. —

invalido, XVII, 170. — tacito
læsa, XXXVI, 250. — Tyrio,
XLIV, 20. — gelido, XLVI, 5.

— venena noxia effudit, III, 67.

— haurire, XV, 90. — noxia mi-
scere, XV, 271. — venenis nigris

rorantia tela, I, 188. — Gorgo-
neis, VIII, 36. — septi tyranni,
VIII, 292. — infusus, X, 70. —

incestare lunare jubar, XXVI, 237.

— placidis, XXXIII, 181.

Venerabilis illi vocor, XV, 307.

— ibas, XXI, 44. — venerabilior
sanguis, XXIX, 36.

Veneratus amicos vultus, XVII,
133. — venerando pondere, L, 1.

Veneret montes, XII, 7. — Ve-
netos amnes, XXVIII, 194.

Veniam posceret, V, 132. —
dant culpæ, XX, 597. — das vi-
ctis, XXII, 23. — negant, XXV;
12. — leti, XXVI, 90. — præ-
beret, XXVI, 522. — posco,
XXXIX, 12.

Venire sub hasta, XVIII, 210.

— venit ipse, XXVI, 461. — veni-
unt in mercem, XVIII, 220. —

venerit ad summi fastigia juris, I,
58. — veni sperate, V, 98. — vi-

sura, XXXVI, 108. — venisse

jam volunt, XX, 506. — venien-

tem finibus Thracum, XXVIII,

107. — ventura notant, XX, 494.

— venturi præscia, XXXV, 109.

— venturum Jovem, LXXV, 3.

Ventilat patricius, XVIII, 109.

— uvas, XXXI, 5.

Ventosa ratio favoris, XXVI,

113. — pabula, XLIV, 15.

Ventris tempora, CI, 21. —

ventrem invitant pretio, XX, 329.

— ventre latebant, XXVI, 255.

Ventus quateret puppes, III,

219. — discurrens, XXXIII, 171.

— furit, *ib.* — discussit arbore

nidum, XXXVI, 144. — venti

recedentis vestigia, III, 73. — dum

feriant litora, V, 527. — conju-

rati, VII, 98. — laborant, VIII,

461. — pulsare timent, X, 53. —

diversi, XV, 55. — occupant te mer-

gere, XIX, 69. — frenantur et

undæ, XXXIV, 17. — irrita verba

ferant, XXXVI, 134. — non in-

diga, XLVII, 6. — unde fluant,

XLVIII, 5. — impulsu, XLIX,

35. — de puppe ferentes imple-

sent sinus, C, 6. — vento ingesto,

VIII, 553. — citatas favillas, XX,

472. — citatis jubar, XXIV, 335.

— jactatur et unda, XXVIII, 140.

— rejectæ chlamydes, L, 15. —

ventum dissimilem variabat, XXXI,

38. — ventis aspera, I, 270. —

perdistis, III, 303. — repulsum, XXI, 358. — dubiis, XXII, 255. — horrea ditescant, XXII, 396. — fluitent, XXVIII, 567. — ventos spatio relinquit, XVII, 207. — nunciat ratibus, XXXIII, 234.

Venum dari, III, 179. — redibat, XVIII, 37.

Venus prompta, VIII, 265. — aurea, X, 74. — solio subnixa corusco, X, 99. — navigat, X, 152. — stupefacta, X, 241. — spernat Adonidem, XI, 16. — accendit magis quæ refugit, XIV, 12. — vino calefacta, XV, 182. — invecta columbis, XXII, 354. — successerat gremio antri, XXXI, 1. — accelerat præcepta, XXXIII, 227. — dolo gaudens, XXXV, 12. — prima ingerit, XXXVI, 220. — laxat in otia curas, XLVIII, 23. — et luna, LXXVI, 6. — Veneris auras clementes, VII, 165. — adventu, X, 184. — stimulos, XVIII, 468. — ad partes ingeniumque redi, XIX, 60. — donum, XXXI, 15. — prato, XXXI, 119; XL, 9. — artes, XXXV, 266. — figuram, XCI, 3. — Veneri vacat, X, 54. — vigilat noctes, XV, 450. — servire, XVIII, 345. — nudat penetralia mentis, XXXIII, 213. — inaccensum pectus, XXXIII, 224. — junctæ, XXXVI, 281. — in Venerem vivunt frondes, X, 65. — Venerem cinxere, X, 171. — quærat Dione, XXXI, 433. — sibi promittit, XXXVII, 40. — gemma figurat magnetica, XLVIII, 26. — consule, LXIX, 6.

Ver serenum, I, 272. — pratis te pingat, I, 273. — perculit hostem, XV, 16. — fertile, XXII, 464. — viridem monti reparavit amictum, XXVI, 168. — toties cursibus actum, XLIV, 28. —

flore notat, LII, 12. — veris æterni patet indulgentia, X, 55. — æterno honore, XXIX, 7. — pater Zephyre, XXXV, 73. — germina, XXXV, 132. — vere nuptiali, XII, 1. — coronatis quadrigis, XXII, 423. — rubentes calathos, XXXI, 116.

Verax fabula, XXVI, 442.

Verberat lacertos planctu, XXXV, 249. — leones, XXXVI, 49. — terrificum, XLV, 23. — urbes cuspidæ, XLVIII, 22.

Verbere Tartareo Furiarum pulsus, LXXIV, 5. — alterno movens, XXXVI, 139. — insonuit, XXVIII, 625. — cogis equum, XXVIII, 226. — torquet curas, VIII, 251. — assiduo undarum, XV, 220. — audito, XVIII, 507. — defessi terga, XX, 351. — ad verbera transmittit, V, 479. — in verbera prout tendunt manus, XXXI, 113. — sub verbera torpuit, XVIII, 513. — verbera inania, III, 49. — tua posceret Arion, VIII, 554. — tergo removit, VIII, 618. — non audit, XVII, 187. — poscis, XVII, 123. — tergo cessavere, XVIII, 100. — nota timet, XIX, 2. — aquarum, XXI, 289. — senserunt, XXXV, 197. — nulla sonant, XXXV, 333. — vicina sentit, XLIV, 3.

Verbi in semina, XCVIII, 4. — verbo inclusum, XCV, 7. — in verba iret adhuc dolor, XV, 201. — verba spirantia virus, XV, 285. — figenda sensibus, XXII, 156. — regant pecudes, LI, 20. — communia negant Musæ, LXXXI, 3. — verbis quæ disseris, VIII, 356. — fractis sonat plorabile quiddam, XVIII, 261.

Verborum transitive positorum exempla, I*, 52.

- Verecundis causis*, XXII, 222.
Vereri desiste, XXXVI, 304. —
verendus nigra majestate, XXXIII, 79. — *verenda turba*, XXVII, 24.
verendum chaos, XXXV, 195. —
verendos bellis annisque consultare jubet, XXVI, 480.
Vergit in Austrum, III, 364; V, 348. — *judex*, XVIII, 209. —
vergentis Scythiæ in ortus, III, 323.
Verna nutritus, XX, 353.
Vernant in carmina rupes, III, 152. — *cristæ fulgure*, XXXV, 147. — *pascua*, XLIX, 19. —
vernabant lanugine vultus, VIII, 200. — *vernans tori regalis imago*, XXIX, 93. — *vernante senio*, XXI, 316.
Vernus rubor, XXXV, 90.
Verona adjungis cumulum, XXVIII, 202. — *proxima, nigro Indo remotior*, LII, 17.
Verris humum crine, XXIX, 225. — *verrit vestigia*, XXII, 248. —
verrunt quidquid salis æquora, XXXV, 295. — *verrat marmora*, XX, 360. — *verrebant brachia crines*, X, 145.
Versat onus, LXI, 2. — *versavit nomen*, XXII, 300. — *versabere vomeris ictu*, XXXIII, 196.
Versiculos notavi, LXXIV, 9. — *laceras*, LXXIX, 2.
Versus meos nelaceres, LXXVII, 2, 14. — *claudicat*, LXXIX, 3.
Vertex Ossæus, XXXV, 183. — *vertice toto luxuriat*, I, 217. —
flavo, V, 110; X, 242. — *Phrygio*, VIII, 195. — *lacero*, XV, 137. — *Æmi*, XX, 106. — *criniger*, XXI, 203. — *in summo rupis*, XXIV, 240. — *proximus astris*, XXVI, 470. — *de herboso*, XXXV, 71. — *meo conceptum*, XXXVI, 59. — *socio despectant lacum*, XXXVI, 375. — *rutilo*, XLIV, 18.
Vertigine molli, XX, 359.
Vertit imperium, V, 53. — *vo cabula*, XVIII, 34. — *in proprium caput*, XXIII, 2. — *regna*, XXIV, 161. — *in se barbariem*, XXVIII, 221. — *præsepia*, XXXIV, 11. —
vertunt in cædem, XVIII, 251. — *in se furis*, XXII, 212. — *jugales ad pascua*, XXXV, 319. — *vertere in pestem*, XXXVI, 257. —
verte faces trans æquora, XX, 150. — *vertere mortalia*, XVIII, 142. —
vertitur in se omen, XIX, 11. — *quo vertimur?* XXXVII, 98. —
vertetur dies in ortus, I, 172. — *verti oppida*, XXXV, 153.
Verubus figat, XX, 448.
Verus ductor, XXVI, 468. — *vera pavoris*, XX, 470. — *scrutari*, XXVI, 258. — *juventus*, XXVI, 467. — *si referunt*, XXVI, 506. — *non fuisse gaudet*, XXXVI, 111. —
veri sera fides, XXVI, 554. — *duxere figuram*, XXXV, 43. — *si quid deprendere valet*, XLVIII, 8. — *verum mersum latebris educere*, VIII, 512. — *videri pernegat*, XVII, 75. — *contexere*, XVII, 86. — *veris nil æquale dabunt*, XXVI, 27. — *veros in principis annos*, XV, 303. — *verior genitor*, XXIV, 122.
Vesana delubra, XXXIII, 204.
Vescitur ferri rigore magnæ, XLVIII, 17.
Vesevi jugi compage fracta, XXXVI, 184.
Vesta colitur, XVIII, 324. — *faces transtulit*, XXIV, 169. — *Vestæ sanctæ*, XV, 129.
Vestalis virginitas, XVIII, 329.
Vestibulo patenti, XVIII, 202.
Vestigat Honos Virtutem, XVII, 7. — *vestigare fretum glaciale*, XXI, 177. — *domum Boreæ*, XXXVI, 324.

Vestigia lassa venti, III, 73. — *pressa calcato sanguine tingi*, V, 432. — *firmasti recto gressu*, VII, 39. — *indolis magnæ*, VIII, 373. — *hispidæ*, X, 146. — *veteris recti*, XVII, 136. — *pendula figat*, XVII, 323. — *nulla starent*, XX, 125. — *clara sonent*, XX, 313. — *verrit*, XXII, 248. — *fixit*, XXVI, 170. — *mea relegam*, XXVI, 529. — *servant*, XXVIII, 173. — *ebria firmat*, XXXIII, 19. — *condunt culmi*, XXXIII, 187. — *sub tua venient*, XXXV, 300. — *lambit fons*, XXXVI, 253. — *indignantæ arenas*, XXXVI, 385. — *quæ me ducent?* XXXVI, 429. — *stridula volventes*, XXXVII, 8. — *parva catuli*, XLV, 8.

Vestis solem combibit, VIII, 552. — *odoratæ studium*, XX, 335. — *Gortynia*, XXXV, 33. — *poplite fusa tenus*, *ibid.* — *vesti custodes dabantur*, XVIII, 417. — *vestem Getarum*, V, 83. — *pendere vetant*, XXIV, 247. — *murice perfusam*, XLIV, 86. — *contingit*, XCX, 15. — *veste ap- prensa inerepat*, V, 381. — *fulva*, XXII, 230. — *Tyria*, XXIV, 179. — *vestes purpureas*, I, 183. — *connexuit angue*, III, 118. — *picturatæ*, III, 208. — *Sidonias*, X, 212. — *Tyrio sanguine fulgidas*, XIV, 26. — *rescissæ*, XV, 136. — *post terga reductas*, XX, 184. — *per varias transit*, XXVI, 605. — *et cingula comit*, XXVIII, 525. — *explicat*, XXIX, 142. — *collectæ nodantur*, XXXV, 40. — *cul- tas*, XXXV, 321. — *mutatas ni- grescere*, XXXVI, 72. — *vestibus reductis*, XVIII, 87. — *humeros ambit*, XXII, 365.

Vestit squamis, XVIII, 295. — *litus olivæ*, XXVI, 319. — *iter se-*

ges, XXXIII, 188. — *ebur atria*, XXXIII, 242. — *victoria nemus*, XXXVI, 338. — *vestiat ora ri- denti lanugine ætas*, I, 70. — *vestire gelu*, XXVI, 167. — *pluma*, XLIV, 68. — *figura corporea*, XCV, 5. — *vestita hiems nives*, I, 270. — *diem croceum Aurora*, XX, 529. — *æra cibis*, XLVI, 12. — *vestitos gramine campos*, XXXVI, 231.

Vestitus par equis, V, 361. — *meos calcari*, XVIII, 491. — *vestitu profano*, V, 126.

Vetat domari, III, 314. — *ca- lor*, XLIX, 34. — *vetarent rupes*, V, 184. — *vetuere minas*, XXXIII, 48. — *in vetitum ruit*, XX, 52. — *vetito æquore*, XXXV, 189. — *mari*, XLI, 16.

Veteris Proбини facta quis ne- sciat? I, 29. — *veteres ornantur (philosophi)*, XVII, 93.

Vetustas rapiet sub nube ignota, I, 33. — *Græca*, I, 198. — *su- perata*, III, 383. — *Romana et Graia*, VIII, 398. — *falsis elusa auspiciis*, XV, 121. — *cuncta*, XVII, 91; XX, 251. — *exacta*, XVIII, 287. — *derisa ruet*, XX, 124. — *defensa*, XXII, 321. — *canit*, XXVI, 124. — *vitiosa ar- ripuit*, XLIV, 35.

Vetusto ære licet Roma floreat, I, 18.

Vexat alnum turbine, XXI, 287. — *urbem*, XXIV, 219. — *vexas- set fulmina*, XXXIII, 47. — *vexare fidem rerum*, III, 65. — *pacem*, V, 10. — *animum curis*, XXXV, 278. — *amaragdos*, LXX, 7. — *vexari pios*, III, 14. — *vexatum corpus*, XXII, 202.

Vexillum navale dares, XXI, 173. — *vexilla veneranda*, V, 366. — *Quirini*, VIII, 8. — *moveri*

privatos paterere lares, X, 256.

Villa pectus, XVIII, 199.

Villis flavicomis, CI, 97.

Vimen erat, X, 170. — vimine texto, XXXV, 138. — vimina sicca, X, 95.

Vincit amicos meritis, XXII, 45. — amor, XXII, 412. — copia pluviam, XXIV, 231. — latex flumina, LX, 7. — vincat ratione metus, XVII, 99. — amor, XLII, 8. — vincant pœnas, V, 519. — vinceret matribus, XXIX, 68. — vicit manu, XXVI, 144. — vincere patrem nati, I, 61. — tarde, vinci pœne fuit, XXI, 375. — vince tuum pudorem, XXII, 329. — vincite prœlia, XXVI, 570. — vincere ascensu montes, VII, 46. — planitiem cursu, *ibid.* — differs, XVIII, 500. — vicisse nunquam, decorum, XXVIII, 402. — deos, XXXVII, 37. — vincendi modum, XXVI, 119. — vincor sic viribus ullis? XXXVII, 18. — vincitur fletu, XXXV, 274. — vincamur in munere, VIII, 276. — vinci obvia, VIII, 484. — causa, non robore, XV, 431. — didicere, XXVI, 111. — docuit, XXVI, 140. — est miserum, XXVIII, 402. — patiari rogamus, XXXI, 136. — imperio majore, XXXV, 236. — cœpisse pudet, CI, 28. — mirantem, CI, 116. — victus animi, III, 170. — odit, V, 116. — sol frigore, CI, 125. — ambitus, XXIX, 211. — lustrorum numero, XLIV, 31. — victa malo Creta, CI, 120. — victi acie, XIX, 17. — victis piam servavit laurum, XXIV, 217. — victos recepit, XXIV, 150. — vincendum sibi nil relinqui patris virtute, VIII, 377.

Vincia muta ferarum, V, 483.

— ingesta, XV, 365. — vinculis prosiliat, VII, 160. — punire, XXI, 239. — subdiderint, XXVI, 69. — laxatis, XXXIII, 44. — solvite, XXXVII, 28. — nec famula, LI, 15.

Vinctus hærens, XVII, 322.

Vincula cognata, X, 262. — poscat, XI, 30. — nectite, XIV, 18. — lucratur, XVIII, 137. — dissolvi patitur, XXII, 40. — mentis, XXVI, 311. — rigidi ferri, XXXVI, 94. — vix aptanda feris, *ibid.* — post Lemnia, XXXVI, 275. — in vincula cogit, XXIV, 315. — sub vincula irent, VIII, 605. — traximus, XV, 95.

Vindeliciis spoliis, XXVI, 415.

— Vindelicos saltus, XXVI, 365.

Vindemia quales tegetet colles, XVII, 180.

Vindex patris, XXIII, 16. — juvenus, XXVI, 150. — tardior patriæ, XXVI, 434. — vindicis annum, XXII, 413. — quo vindice, I, 167.

Vindicat te civem, VIII, 131. — se ira, XXIV, 84. — flumina, XXVI, 195. — campus, XXVI, 573. — sibi clavum regendum, XXIX, 203. — sibi brumam, XXXV, 106. — tepor undas securas, LVII, 5. — qui vindicet ibit, VIII, 109. — leges violatas, XX, 158.

Vindice deductum morem lex celebrat, VIII, 613.

Vindicta pia, VIII, 363. — mundi, XX, 21. — quæstus fuit, LXI, 99. — manebat, XXI, 341. — quæ prior? XXVI, 93. — plena rediit, XXVI, 639. — redita parenti, XXVIII, 121. — vindictam mandasse, XV, 384. — legum præstare, XVII, 225.

Vinea nullis furtis fraudarit colonum, XXI, 164.

Vino madentes excubias, X, 79. — calefacta Venus, XV, 182. — in vina mutatis vadiis, I, 251. — vina stagnantia fluent, III, 384. — spumea, IX, 8. — petit, XVIII, 271. — fluens Ænotria, XXII, 264. — hibunt Eumenides, XXXV, 344. — tumerent fontibus, XXXVI, 25. — in liquentia permutat lymphas, XCIX, 5.

Vinxit ingenium, LVII, 3. — vincturo mentes carmine, XXVI, 21.

Violæ non æquant crines (Maries), X, 266. — purpura surgebat, XXIX, 92. — violis prætexite fontem, I, 249. — interserit algas, X, 157. — fuscis, XXXV, 129. — violas sparsere, XXXI, 118. — collectas Veneris prato, *ibid.* — dulci ferrugine pingit, XXXV, 93.

Violaria sparsos bibunt succos, XXXVI, 233.

Violavit rore genas, XXXIII, 190. — violare diem, III, 63. — Minervam, XXXVII, 41. — violasse lætatus, XXVI, 508. — violati maluerunt reddere, XXII, 57.

Violentia fati, XXVI, 382.

Violentius Austris, III, 90.

Viperea Medusa, III, 281. — vipereæ pharetræ, XXI, 263. — vipereum venenum, II, 9.

Vir, seu numen, III, 171. — redit in currum, LXXXVII, 5. — viri hic mansere, XXVIII, 417. — ferrati, XXVIII, 571. — viro digno nectenda, X, 276. — timido nimiumque remisso, XX, 203. — uni concessa, XXI, 26. — in uno, XXVI, 375. — ardente, XXIX, 152. — cum proprio, XXIX, 226. — toto moriens, XXXVII, 89. — virum pejorem mirata,

III, 138. — te faciet, XI, 40. — similem consilio vel Marte, XVII, 163. — da quemcumque, XVIII, 29. — profuerat mansisse, XVIII, 56. — natæ adjunxit, XXI, 91. — ordiri, XXII, 75. — in suos migrare annos, XXIX, 14. — timeret commotum, XXIX, 137. — monebas, XXIX, 237. — tentura, XLVI, 19. — virorum decus, XVIII, 297. — laude censeri, XXIX, 66. — funera, CI, 79. — calcantum oneri, XLIX, 47. — viris nuper peremptis, XV, 186. — fortibus, XVII, 268. — undare, XXVIII, 546. — viros audaces, XVII, 294. — deesse, XVIII, 243. — devehit ad terram, XIX, 74. — cessasse, XX, 58. — similes, XX, 133. — tantos, XXI, 76.

Virago venata, XXIV, 314. — Hippolyte, XXXV, 63.

Virbius reductus, XI, 17.

Vires consuetas sumite, III, 60. — magicæ, III, 145. — Romanas, III, 307. — per-tuorum ducum, VIII, 476. — contingant juventæ, X, 326. — geminas libavit, XV, 250. — soli nosse, XVII, 178. — murmure confessus, XVII, 233. — abstulit hosti, XVIII, 54. — vagas, XVIII, 264. — frangendas, XX, 309. — mutata, XX, 415. — armati, XXI, 17. — fractas resumpsit, XXI, 317. — Tyrias fracturus, XXIII, 9. — amissas recepit, XXIV, 80. — exercere, XXVI, 108. — nostras occupat, XXVI, 279. — imperii sparsas constringit in unum, XXXI, 86. — sic nobis tulit fortuna, XXXIII, 94. — pertulerat, XXXIX, 47. — novas præstatu- ra, XLIV, 47. — tibi suppeditat, XLIV, 102. — agebat, CI, 78.

— nomine merito signatas, XLVI, 2. — proprias renovat, XLVIII, 18. — alterius pati, XLIX, 78. — indomitæ, LII, 19. — tibi det, LXXVII, 6. — viribus fulmineis impellens hostem, I, 73. — fusis, collectis, VIII, 79. — collectis, XVII, 92. — magnis quæsitæ exuvise, XX, 199. — validis, XXIV, 73. — cognatis, XXVIII, 220. — totis, XXXVI, 379. — sic ullis vincor? XXXVII, 17. — præduris, XXXVII, 66. — superbia, LIII, 2.

Viret squamis, XXII, 429. — lucus, XLIV, 2. — herba, XLIX, 22. — virent renata nobilitate, I, 16. — smaragdus, VIII, 587. — viacera felle, XLIX, 96. — virebat proles, XXXIII, 122. — virens hydra, III, 290. — virentes notæ, XXXIII, 182. — virentibus maculis, XXXVI, 266.

Virescent atria, X, 86. — quum viresceret prima parte ævi, I, 63.

Vireta decorant Bætin, XII, 31.

Virga regit, XV, 440. — moderantur equos, XXI, 259. — virgam somniferam quatiens Cyllenius, XXXIII, 78.

Virgatas tigres, XXI, 66.

Virgilius non accusat (censores), LXXIV, 15.

Virgineus cruor, XIV, 27. — virginei sinus, XCV, 8. — virgineo agmine, XXIV, 263. — crine, XXIX, 18. — more, XXXV, 151. — ludo, XXXVI, 162. — virgineum Tritona, VIII, 36. — virgineos thalamos, XXXVI, 75. — sinus, XCVIII, 5.

Virginitas Vestalis, XVIII, 329. — cruda, XXIV, 247. — matura tumescit, XXXI, 126. — vicina toro, XXXXI, 131. — communis, XXXV, 208. — cæ-

lumque negatur, XXXV, 292. — virginitatis honos, XXXVI, 280. — virginitate salva, XCIX, 2.

Virgo fraudis adhuc expers, X, 17. — redimitur astris, X, 273. — exit, XXI, 81. — ignara, cui simplex calet ore pudor, XXVIII, 564. — nova dotetur, XXXI, 52. — ducitur in thalamum, XXXIII, 362. — limina linquere non audebat, XXXVI, 202. — virginis suspensæ amor, III, 282. — ora fulgentia, XVII, 132. — maturæ, XXI 69. — colla, XLVIII, 11. — pro virgine certant, XXXIII, 133. — virginibus raptor instat, XV, 166. — optantur flores, XXIV, 56.

Virgo germina autumnî maret, XXII, 465. — custos imperiî, XXIV, 206.

Virgulta strata, XXIV, 340. — fetu pubescant, XXXV, 79. — verna, XXXVI, 225. — per virgulta vagantur, XXXI, 13.

Viridentia membra gemmato trabes cinctu, XXVIII, 561.

Viridis adulter, XVII, 304. — avis, XX, 331. — viridi milite, XXI, 324. — iaspide, XXVIII, 526. — metallo, XXXV, 291. — viridem juvenum, X, 164. — virides equos, VII, 197. — spumas serpentum, XV, 173. — pardos, XXIV, 345. — galeis sulcos, XXVI, 25. — ut patuere manus, XXVI, 260.

Virilis lingua, LI, 10. — viriles minime munditiæ, XX, 336.

Virtus laurum meruit, XXVIII, 355. — Romula emicat, XXVI, 261. — tertia Scipiadæ, XXVI, 140. — gaudet, XXIII, 5. — in quo tua maxima, XXII, 296. — eventus sibi latura secundos, XXI, 285. — obruta paupertate, XXII,

121. — fessa, XXI, 284. — una desudet, XX, 602. — pura, XX, 75. — provida, XVIII, 402. — unica, XVIII, 98. — reducit, XVII, 146. — objectet membra sui divisa, XVII, 97. — fracta metu, III, 260. — intumuit, V, 183. — inflammata, V, 231. — digna legi, VIII, 47. — major et utilior fato conjuncta potenti, VIII, 221. — vile latens, VIII, 222. — tenebris submersa, *ibid.* — æmula, XV, 349. — ipsa sibi pretium, XVII, 1. — secunda fortunæ, *ibid.* — laudis nil indiga, XVII, 4. — animo crescat, XVII, 15. — major in adversis micuit, XXI, 284. — pervigil contra fata, *ibid.* — meritis obnoxia, XXVIII, 387. — mutua tegit, XXVIII, 417. — tua digna sequi hunc, XXXIX, 21. — nullum reticenda per ævum, CI, 87. — nec vulnera timet, CI, 113. — virtutis judicium, XXI, 74. — fatale solum, XXVI, 637. — femineæ opus, XXIX, 12. — virtutem vestigat honos, XVII, 7. — virtute sola emitur potestas, VII, 188. — patris, VIII, 377. — inveniet viam, XV, 320. — reliquit invidiæ fines, XXIV, 39. — renati, XXVI, 43. — pia flammatus, XXVIII, 467. — non minori, XXIX, 158. — paravit dotes regni, XXIX, 180. — inferior purpura, XXXI, 79. — paterna ne confidas, XXXI, 132. — tanta, L, 31. — virtutes crescite, XVII, 261. — variæ, XXVIII, 584. — virtutum stimulos, VII, 59. — ingrata comes superbia, XXII, 162. — virtutibus cani ævi, XXIV, 106. — obvia invidiæ rabies, XXXIX, 230.

Virus spirantia verba, XV, 285.

— furiale, XX, 188. — in alto condere, XXII, 34.

Vis Hydræ, III, 296. — tranquillæ animi, VIII, 514. — quæ animaverit astra, XVII, 101. — sua non tutata diu, XXVI, 566. — tunc exstincta, XXVIII, 304. — quæ tanta cavernas glomerat, XXXIII, 170. — improba ferri impedit, XXXVI, 109. — quæ Sirenas abegit? XXXVI, 190. — alta, XLVI, 18. — vi poscere, XXXI, 77.

Viscere taurino, XLV, 38. — viscera invadit ferro, V, 403. — felle canduerint, XVII, 225. — post matris, XVIII, 46. — rupis, XXVIII, 503. — fessa hæserunt infecunda, XXXIII, 124. — montis, XXXIII, 175. — nudata fodit, XXXV, 210. — telis invadi adversis, XXXVI, 71. — nascuntur, XXXVII, 26. — terræ concutiat, XLVIII, 5. — languida, XLIX, 96. — compleri partu, XCV, 9. — per viscera duxit hiemes, XLVI, 7. — post viscera dignus credi numen, CI, 11. — visceribus mersit ferrum, XVIII, 446. — in mediis, XXVI, 577.

Visimus ædes, XVII, 278. — visere cura fuit, XXVIII, 508. — saltus, XXXVI, 203. — visura veni, XXXVI, 108.

Visis obrigit, XXXVI, 111.

Visus degeneres, VI, 9. — dirige, XX, 133. — non capit spatium, XXIV, 132. — inoffensos sub gurgite ducit, XXXV, 116. — visu severo lustrat, V, 496. — non solito, XV, 19. — solo cognoscere, XXXIII, 158. — refugo, XXXIII, 189. — dubio agnoscere, XXXVI, 91. — obstupuit, XXXVI, 234. — letifero se durescere sensit, XXXVII, 97. —

cruentus, CI, 92. — sollicito lustrantes, XCVIII, 17.

Vita concessa dolori, III, 237. — regentis, VIII, 301. — dum maneret, XV, 306. — traxit iter, XVII, 17. — duplici subnixus, XVII, 333. — spondente fidem, XVIII, 420. — silvestribus abdita lustris, XXXVI, 44. — indiscreta feris, *ibid.* — vitæ licentia, I, 152. — spem fragilem, V, 12. — a limine prima, VII, 10. — ferre pudorem, XV, 451. — pars nulla perit, XVII, 64. — transmissæ, XVII, 141. — ambiguus, XVIII, 51. — priori, XIX, 5. — barbaricæ te reddere, XX, 226. — in limine, XXII, 63. — principium finemque, XXVI, 32. — rudem, XXVIII, 65. — quies, XXVIII, 151. — commissa, XXXV, 304. — sollicitæ stimulis, XXXVI, 23. — geminæ confinia, XLIV, 70. — servandæ, XLV, 31. — nostræ industria, XLV, 44. — plus habet, LII, 22. — crimina, XCV, 4. — vitam metitur, V, 138. — post emeritam, V, 473. — librat, XV, 72. — commisit asylo, XV, 391. — nocentem efflat, XX, 454. — debere armis, XXIV, 77. — freto tueri, XXVI, 219. — dabit anguis, XXVI, 446. — debet amori, XXVIII, 610. — letumque regis, XXXIII, 59. — objectare procellis, XXXVI, 364. — jube reverti, XXXIX, 44. — alternam petit Phoenix, XLIV, 26. — meruit ferro, XLVIII, 16. — porrigis, XLIX, 1. — remanere jubes, XCVIII, 21. — reddere, XCVIII, 30.

Vitali fulgore, XLIV, 57. — vitales plagas, XXXIII, 260. — vitalibus sectis, XXVI, 123.

Vitas tua vellera, XX, 460. — hi non vitant independentia, XX,

499. — vitasse te non dolemus, XXVIII, 226.

Vites disponat, XX, 197. — vitibus densis ligatur, XX, 271. — conserit, XXII, 199. — intexti antri, XXXI, 2.

Vitiantur arenæ, XXXV, 203. — vitiatum sulfure, I, 256.

Vitiosa vetustas, XLIV, 35.

Vitium solemne, XXII, 161. — vitiis a stirpe recisais, III, 56. — regalibus, VIII, 273. — distantibus inter se, XV, 162. — domandis, XVII, 97. — cæcus inest amor, XX, 50. — pigris, XX, 207.

Vitrei uberis, XXXV, 53. — vitreo mundo, LXXV, 1. — vitreæ telæ, I, 225. — formæ, XXXVI, 268. — vitreis sub antris, XII, 34; XXVIII, 147. — vadis, XXXIII, 267; XLIX, 32.

Vitro in parvo, LXVIII, 1.

Vittas nullas meriti, semperque profani, XVIII, 330.

Vitulam ambit, XXXIII, 127.

Vitulus audax, VIII, 385.

Vividus æquat stellas, XLIV, 11. — vivida frondet, I, 219.

Vivit opus, VIII, 591. — nihil afflatum, XXXVI, 240. — serpentibus imis, XXXVII, 90. — vivunt in Venerem frondes, X, 65. — fixis legibus, XXII, 435. — vivat quo motu machina, XVII, 102. — licentia, XVIII, 499. — vixerit domino uno, XVIII, 31. — vivite concordēs, XXXI, 130. — vivere caste, VIII, 264. — fontes, XXVIII, 32. — recte, XXXVI, 293. — vixisse raptō, XX, 205. — cavernis, XXVI, 224. — victura funera, III, 156. — victuri cineres, XLIV, 67. — vivitur exiguo melius, III, 215. — sub teste benigno, XXII, 125.

Vivus color, XXVI, 437. —

viva voluptas prati, III, 209. — simulacra, XXVIII, 574. — sepultis admiscet, XXXV, 221. — scena, XLIX, 45. — pocula, LX, 4. — vivo sanguine, XXVI, 257. — arcu, XXVIII, 502. — de pumice, XXXV, 103. — sensu, XLVIII, 54. — ad vivum penetrant, XX, 16. — vivum opus, LXVIII, 8. — visis annexus amor, XXII, 50. — complexibus, XLVIII, 35. — aquis, LVI, 4. — vivos re-tentus, V, 438.

Vocaba meritum Felix, XV, 421. — quanta vertit, XVIII, 34. — pulchra prætentas, XX, 207. — illusa dubiis fati, XXVI, 557. — germana proprio nato addidit, XXIX, 109.

Vocat ad limina, III, 28. — ad sua tecta, XX, 326. — qua usus, XXVIII, 217. — vocabant fata, XXVI, 172. — vocavit quo um-bra, XXXI, 10. — vocatus tantis studiis, XXVIII, 339. — vocati donis precibusve, XXI, 204. — vocatam thure Junonem, I, 195.

Volat trans æquora, X, 47. — testudo, XVIII, 352. — pulveru-lenta, XX, 313. — volant divini ignes, XXVI, 510. — carmina non reditura, XLIII, 8. — cuncta, LXXVIII, 3. — volans sublime, X, 182. — volantes animæ, XXII, 432. — saltus, XXVI, 216. — volantia mediis nubibus signa, XXVIII, 46.

Volatus per inane, VIII, 142. — geminos, XVI, 15. — volatum implumem, XCIV, 3. — volatu vago serpentum, V, 178. — celeri, XVII, 270. — uno, XVIII, 376. — uno transilit, XX, 169. — stringitur, XXII, 273. — vulturis inter-cepto, XXVI, 265. — meliore, XXXI, 114. — inferiore secant

arva, XXXIII, 184. — colorato, XXXVI, 3. — trepido, XXXVII, 47. — vulnifico, XLV, 2.

Volcanius amnis, XXXIII, 170.

Volitat gens, V, 149. — voli-tare rumor, XVIII, 347.

Volo : velit, quod nolit, V, 314. — voluisse visus, XV, 307. — aliquid dolebis, XXVIII, 427.

Volucer Junonius, XXXV, 97. — par Superis, XLIV, 11.

Volucris equi, III, 262. — vo-lucris tractu, XXXIII, 180. — vo-lucrum sub pectore pascit, XXXVII, 21. — volucres impletura, XX, 408. — cunctas ex orbe, XXII, 418. — undique concurrunt, XXXI, 105. — picturæ, XL, 3. — tuas, Stymphale, XLV, 1. — puellæ, C, 1. — volucrum equorum, V, 31.

Volumina moritura, VIII, 538.

Voluntas mutata, XXXVI, 280.

Voluptas viva prati, III, 209. — variata, III, 210. — immensa, V, 68. — metuenda, V, 364. — torva frontis, VIII, 518. — non secura, X, 82. — tu prima, tu postrema mihi, XXXVI, 414. — ipsa dabat mortem, C, 9. — vo-luptatum hamis, XXII, 138.

Volutat secum, XXXIII, 118.

Volvis omnia, XVIII, 23. — quid plurima volvis anxius? V, 330. — volvit (sol) sæcula, I, 2. — ne-mus, III, 270. — sententia anceps dubios eventus, V, 199. — mun-dum, LXVIII, 11. — volvunt quod fluvii, XXXV, 296. — vol-vebat curas, XXVIII, 149. — vol-vere sic Parcæ, XXXV, 6. — vol-vere annales, XXIV, 183. — vol-ventes vestigia, XXXVII, 8. — volvimur fati, XXXVI, 411. — volvuntur vota, XXVII, 1. — volvi caligine, III, 12. — volutus per colla, III, 94. — vertice crinalis

murus, XX, 283. — volutam pisce (*Nereida*), X, 160.

Vomer Teutonicus, XVIII, 406.

— vomeris impatiens, XV, 150.

— rigidi versaberis ictu, XXXIII, 196. — opus, XLIX, 26. — vomere adunco, III, 381. — presso, XVIII, 112. — sub offenso, XXI, 135. — Cadmi, XXI, 318. — sudatas messes, XXIV, 94. — proscindit terras, XLVII, 1.

Vomit aula luem, XIX, 14. — vena aurum, XXIX, 77. — nimbos, XXXIII, 161. — vomerent praelia, VIII, 52. — vomens aurea dona manus præceps, I, 49.

Vorago tacuit, XXXIII, 350.

Vorat caudam, XXII, 430. — Istrum, XXVI, 337. — morsu, XCIII, 2.

Vortice hiberno, III, 269. — spumoso, XVII, 238. — vorticibus anhelis, XXXIII, 24.

Votum subitum, I, 230. — damnavit, III, 169. — spesque poli, VII, 10. — completur, VIII, 430. — tremit, XXXIII, 132. — voti permissi, VIII, 618. — tanti miracula, XXII, 379. — avari famem, XXIV, 229. — ignarus, XXIX, 83. — arcani conscia, XXIX, 95. — tanti callida, XXXV, 11. — voto longo spes tendit præcordia, I, 66. — quanto pectora flagrabant, VII, 74. — pavidio, XV, 67. — moras auferre, XXII, 226. — peracto, XXXVI, 244. — vota non tua te moveant, sed publica, VIII, 295. — securæ cave remittas, VIII, 333. — Romana moratur, VIII, 522. — congrua, IX, 12. — socer cunctatur, X, 21. — promissa peregit, X, 302. — pati possent, XVIII, 172. — mariti celebrabat, XX, 90. — plebeia, XXIV, 50. — voluntur, XXVII,

1. — fefellit eventus, XXVIII, 87. — publica caluisse, XXVIII, 334. — mea tenebit, XXVIII, 363. — communia matrum, XXXVI, 408. — debita canant, XL, 62. — in tua, CI, 77. — prospera, XLIX, 6. — senum, L, 28. — pia, LIV, 4. — votorum nuncia, XVII, 270. — votis regalibus annue, X, 121. — domini læta, XII, 18. — ignavis, XX, 394. — — optatior victoria, XXI, 369. — veris et non fallacibus, XXII, 174. — jussit adesse suis, XXIII, 24. — dubiis torquere, XXIV, 4. — annue, XXIV, 213. — incertis, XXVI, 46. — vanis, XXVI, 273. — nimius obstat, XXVI, 631. — omnibus arripuit, XXVIII, 211. — favens aer, XXVIII, 537. — incertis erexerat aulam, XXIX, 160. — vacas, XXIX, 224. — hoc poteris esse meis, XL, 34. — majoribus invidet, XL, 55. — aptissimus orbis, CI, 55. — omnibus exposcite, LXXX, 3.

Vox hæc intonet, XIV, 35. — per mare transeat, *ib.* — una nunciat, XV, 12. — tenuis, XV, 21. — nec ulla capit laudem, XXIV, 133. — clara edita, XXVI, 545. — humana, XXIX, 51. — jucunda, XXXI, 26. — non redditur, XXXVI, 151. — blanda carinas alligat, XXXVI, 257. — sensuæque dei, XCV, 2. — una ratem figebat, C, 7. — vocis acutæ, XVIII, 340. — diversæ, XXVI, 617. — voci præclusæ frena remisit, XXVIII, 265. — vocem oppressam tenere, I, 235. — inoffensam servat, XVII, 217. — expromit anhelam, XX, 390. — tribuant mutis, XLIX, 3. — voce septena resultant, I, 176. — subis dicturum plura, VIII, 352. — avida, VIII, 498. — cum

tali sequuntur, X, 172. — non feroci, X, 320. — tremula, XVIII, 263. — tremente, XIX, 28. — inani, XX, 515. — se invicem rogant, XXVI, 411. — magna ciet, XXVIII, 195. — majore, XXVIII, 510. — movens talia, XXXIII, 192. — placida, XXXV, 276. — tali compellat, XXXVI, 113. — blanda canens, XL, 26. — scribentis Serenæ, XL, 47. — regente, LI, 4. — non cauta, LXXIV, 9. — cum voce exsultant, XXXV, 365. — voces extortas, V, 170. — notabat, XV, 202. — in tales suspiria rupit, XV, 235. — innumeras moderatus, XVII, 316. — tales profert, XXII, 230. — centenas, XXII, 185. — rabidas rupit, XXVI, 520. — tales dedit, XXXV, 233. — vocum discrimina, V, 107. — vario tumultu, XXI, 162. — vocibus rabidis, III, 44. — mansuris, XVII, 27. — venantum, XX, 310.

Vulcani cum lare Lemnum Mimas undis eruit, XXXVII, 86.

Vulcania ubera terræ, XLIX, 17.

Vulgavit iter, XXVI, 285. — vulgaverit rumor, XX, 305.

Vulgus mobile mutatur, VIII, 302. — ignobile, XVIII, 513. — captivum, XXVI, 616. — convexum gradibus circi, XXVIII, 614. — innumerus famulantur Averni iners, XXXIII, 21. — sacrum, XXXV, 71. — vulgi copia, XV, 443. — taciti suffragia, XXI, 49. — quæ millia! XXII, 397. — densi turbine, XXIV, 200. — pavidi pectora, XXVI, 314. — concordia, XXVIII, 604. — ignavi domitor, XXXV, 214.

Vulnerat cornipedes, III, 311. — fugiens, XLV, 22.

Vulnifico volatu, XLV, 2.

Vulnus acerbatur, III, 182. — fixit Amor, X, 7. — continuum, XX, 574. — Romanum, XXII, 205. — deploratum, XXVI, 563. — in vulnus aberrat mens, X, 7. — vulneris certi petitor, VIII, 529. — pro vulnere terror valuit, XX, 453. — vulnere largo satiat, III, 353. — subito percussus, V, 65. — casti, XVIII, 468. — chartæ, XIX, 19. — peracto, XX, 4. — Alpino, XXI, 317. — famæ, XXII, 380. — nullo territa Roma, XXIV, 145. — proprio, XXIX, 154. — pingui, XXXI, 123. — languidus, XXXVI, 62. — vulnera recentia, V, 116. — solatur, X, 46. — nocturni prælii, XIV, 29. — ad obvia, XVII, 302. — in regia, XX, 482. — geminata venenis, XXI, 352. — nati lavit, XXVIII, 172. — stringebant, XXIX, 175. — cognatæ invidiæ cernis, XXXVI, 200. — virtus non timet, CI, 113. — vulnere sanant, XLIX, 97. — in vulnera sævit, LXXVIII, 3. — vulneribus sacris, XI, 14. — quæsita arva, XV, 76. — mederis, XXIV, 207. — pars nulla vacat, XXVI, 586. — ora fatiscunt, XXXVI, 426. — gravibus medere, XXXIX, 44.

Vulpem vetulam, XVIII, 145. — vulpibus addit fallaces, V, 484.

Vultur mansurus, V, 511. — cornua profert, XVIII, 352. — lateris sulcator invitus trahitur de pectore, XXXV, 341. — vulturis volatu, XXVI, 266. — vulture sub sævo, XXXVII, 25.

Vulturnus rapax, I, 256.

Vultus radiant in casside, I, 118. — cæcus, III, 34. — ante patrum, III, 247. — populi quis erat? V, 86. — avidos, V, 410. — in suos rediere, VIII, 84. —

324 INDEX UNIV. IN CL. CLAUDIANUM.

nondum vernabant lanugine, VIII, 200. — iratos attollat, VIII, 427. — speculi egebat iudicio, X, 106. — dignior aula, X, 264. — verendos, X, 324. — notos ostendere, XV, 337. — amicos, XVII, 133. — novi infantum, XX, 42. — compti, XX, 337. — honestat, XXI, 26. — reos fracturum, XXI, 362. — dilectos, XXII, 179. — exsanguis, XXVIII, 156. — confessa coruscus, XXVIII, 359. — niveos infecti purpura, XXXIII, 270. — quis equorum, XXXVI, 249. — ostentare suos, XXXVI, 275. — attollunt, L, 5. — faber divisit, L, 26. — innumeros dedit, LXXXVII, 1. — vultum tabulis quæsi, X, 24. — flammea Aurora, XX, 528. — certum mentique parem componere, XXII, 36. — præclarum, XXVI, 357. — pulchrum addebant, XXVIII, 531. — attollens gurgite flentem, XXXIX, 57. — dei veneratus herilem, XLIV, 93. — vultu hirsuto nitent, I, 214. — impavido, VII, 113. — præsentia damnet, XV, 174. — conjugis, XX, 181. — supplice captivoque, XXI, 212. — sereno, XXII, 10. — decoro, XXII, 431. — dilecto, XXIV, 197. — roranti, XXVIII, 162. — mortali, XXVIII, 191. — madido, XXIX, 215. — cum supplice, XXXIII, 50. — toto fluunt incendia, XXXV, 316. — certo mansurum, XXXVI, 13. — invito flumina prorumpunt, XXXVI, 128. — hæc aspice tanto, CI, 50. — mollire, XLVIII, 45. — vulti-

bus addunt flammea, XXXV, 324.

X.

Xanthus sprevisset Achillem, VIII, 557. — *Xanthum* volucrem, LXXII, 9.

Xerxes toto orbe sequutus exercitus, V, 120.

Z.

Zephyrus perdominetur annum, XII, 44. — se prodat ab Indis, XXVI, 58. — veris pater, XXXV, 73. — irrorat flatibus annum, *ibid.* — *Zephyri* stridunt, I, 101. — per metas, VIII, 649. — teporem alternum, XX, 95. — sedibus, XXIX, 115. — *Zephyro* colono, X, 61. — marito mobilior fremit, XXXVI, 266. — *Zephyrum* in valle sedentem, XXXV, 73. — *Zephyris* frangi, I, 218. — bruma remitti cœpta, V, 101. — cursu non cessura, XXIV, 252. — melioribus halant, XXXV, 288. — *Zephyros* faventes, XV, 526. — impetus excessit, XXVIII, 476. — tranant, XXXIII, 184. — prælapsa, XXXVI, 3. — antevolant, XLIV, 21.

Zona Saturnia, VII, 168. — rubens, XV, 148. — cinge utrumque equi, LXX, 4. — te liget, LXXXIII, 11. — variata colorum floribus, *ibid.* — *Zonæ* flammigeræ, XLVII, 9. — *Zonam* rubentem, XXI, 337. — *Jovis* incoluit, XXII, 7. — *Zonas* septem Olympi, XXIV, 135.

INDEX

VOCABULORUM OMNIUM GRAECORUM

QUE IN

CLAUDIANI

OPERIBUS LEGUNTUR.

Prior numerus carmen, posterior versum designat.

A.

Ἄγς, LXIV, 1.
Ἀγγελικαῖς, XCVI, 10.
Ἄγγελον, XXXVIII, 2.
Ἄγκας ἔχοντα, LXIII, 3.
Ἀγλαῖρ, LXVI, 6.
Ἀγλαῖην, XXXVIII, 2.
Ἄγρην, XXXVIII, 8.
Ἀνάοιο, XCVI, 1.
Ἀθανάτοιο, XCVII, 3.
Αἰδῶς, LXVI, 5.
Αἰὼν, XCVII, 2.
Αἰθέρος, XCVI, 9.
Αἰῶνος, XCVI, 12.
Ἀκηρασίοιο, LXIII, 2.
Ἀκτίσι, LXVI, 4.
Ἄλγεσιν, XXXVIII, 10.
Ἄλλὰ, XXXVIII, 1.
Ἀμφιδέθηκας, XCVI, 9.

Ἀνάγκη, LXVII, 4.
Ἀνάγκην, XCVI, 2.
Ἀνάσσω, XCVI, 12.
Ἀνέρος, LXIII, 1.
Ἀνευάζουσα, LXVI, 1.
Ἀνθεα, XXXVIII, 7.
Ἀνυμφρεύτων, XCVI, 6.
Ἀοιδάς, LXVII, 3.
Ἀπλεχίας, XXXVIII, 3.
Ἀράσσει, LXVI, 2.
Ἀρρήτοις, XCVI, 10.
Ἀρτιφανές, XCVII, 1.
Ἀσημάντοιο, XCVI, 4.
Ἀσκηθεῖσα, LXIII, 1.
Ἀσπίδα, XXXVIII, 9.
Ἀσσυρίης, XCVI, 7.
Αὐδὴν, XXXVIII, 2.
Αὐρη, LXVI, 4.

Αὐτῇ, XXXVIII, 8.
 Αὐτῇ, XXXVIII, 10.
 Αὐτοτέλειστον, XCVI, 6.
 Ἀχροος, LXVI, 5.

B.

Βάλη, XXXVIII, 11.
 Βαρέατυπον, LXIII, 3.
 Βέλος, XXXVIII, 1, 9.
 Βίου, XCVI, 3, 12.
 Βορέης, LXIV, 2.

Γ.

Γάρ, XXXVIII, 2, 8; LXV, 6.
 Γείτονα, LXVI, 3.
 Γενεῖς, XCVI, 7.
 Γόνον, XCVI, 6.

Δ.

Δι, XXXVIII, 1, 5, 10; LXVI, 5; XCVI, 8.
 Δίδμητο, XXXVIII, 11.
 Δεῖξεν, LXIII, 2.
 Διεκρίνατο, XXXVIII, 3.
 Δίζυγα, LXVI, 2.
 Δόρυ, XXXVIII, 9.

E.

Ἐβλήθης, LXV, 2.
 Ἐγκύμονα, XCVI, 5.
 Ἐδρην, LXVII, 1.
 Ἐθελε, LXVII, 3.
 Εἰ, XXXVIII, 10.
 Εἰδώλων, XCVI, 8.
 Εἰκόνα, LXIII, 2.
 Εἴμασιν, XXXVIII, 7.
 Εἴπε, LXIV, 1.
 Εἰς, XXXVIII, 8.
 Εἶχε, XXXVIII, 8.
 Ἐκάμειν, XXXVIII, 1.
 Ἐκκῶνος, LXVII, 1.
 Ἐλυσσε, LXIV, 2.

Ἐμδεθαῶς, XCVI, 2.
 Ἐν, XXXVIII, 10; XCVI, 10.
 Ἐνδοθι, LXIII, 3.
 Ἐπι, et ἐφ', XXXVIII, 2; LXV, 2; LXVII, 1; XCVI, 9.
 Ἐπιβάθρον, LXVII, 3.
 Ἐπτάζωνον, XCVI, 9.
 Ἐρατοῦς, XXXVIII, 5.
 Ἐρύθημα, LXVI, 5.
 Ἐρωτος, LXV, 2.
 Ἐσθήκει, LXVII, 2.
 Ἐσφιγξε, XXXVIII, 4.
 Ἐτεροφρόνα, XLVI, 7.
 Εὐανέμοιο, XXXVIII, 6.
 Εὐκροτάλαισιν, LXVI, 1.
 Ἐχοντα, LXIII, 3.

H.

Ἡ, LXIV, 2.
 Ἡεμάτοις, LXVI, 4.

Θ.

Θαάσσω, XCVI, 10.
 Θάλητρον, XXXVIII, 10.
 Θεμένη, XXXVIII, 2.
 Θεοβήρητοιο, XCVI, 3.
 Θεοῦ, XCVI, 4, 11.
 Θεράπων, LXVII, 2.
 Θεὰ, LXV, 1.
 Θάρηξεν, LXVII, 4.

I.

Ἰαθι, LXV, 1; XCVI, 11.
 Ἰὲν, LXVII, 4.

K.

Καθέγραφεν, LXVI, 5.
 Καί, XXXVIII, 4; XCVI, 6;
 XCVII, 3.
 Κάλλος, XXXVIII, 9.
 Κανθεὺς, XXXVIII, 5.
 Κεκαλύμμένα, LXVI, 6.

Κανεῶν, XCVI, 8.
 Κόρυν, XXXVIII, 9.
 Κόσμοιο, XCVI, 2.
 Κόσμου, LXIII, 2.
 Κρύπτειν, XXXVIII, 7.
 Κρύσταλλοι, LXIV, 1.
 Κρύσταλλος, LXIII, 1.
 Κύπρις, XXXVIII, 1.

Λ.

Λεπτάς, XXXVIII, 6.
 Λίθη, LXIV, 1.
 Λύσας, XCVI, 8.
 Λύσαν, XCVI, 7.

Μ.

Μαζόν, XXXVIII, 9.
 Μαζών, XXXVIII, 7.
 Μαχλάς, LXVI, 1.
 Μέγα, XCVI, 5.
 Μόλη, XXXVIII, 10.
 Μμαρπός, LXVII, 2.
 Μέν, XXXVIII, 3; LXVI, 3.
 Μιρόπων, XCVI, 12.
 Μεῦ, LXVII, 4.
 Μῆλα, LXVI, 6.
 Μητρώων, XCVI, 5.
 Μοιγόντι, LXVII, 3.
 Μοί, LXV, 1.
 Μοίρας, LXVI, 3.

Ν.

Νεοττέ, XCVII, 1.
 Νόθη, LXVI, 6.
 Νότος, LXIV, 2.
 Νώτοιο, LXVII, 2.

Ο.

Όστροις, LXV, 2.
 Όμμα, XXXVIII, 11; LXVI,
 11.
 Όμμασιν, XXXVIII, 2.

Όμματος, XXXVIII, 8; XCVI,
 4.

Όμοιοι, XCVII, 3.
 Όμόχρονοι, XCVII, 3.
 Όπλα, XXXVIII, 10.
 Όπλον, XXXVIII, 1.
 Όργια, XCVI, 8.
 Ός, XCVI, 5.
 Ού, XXXVIII, 7.
 Ούδέ, LXVII, 3.
 Ούρανόν, LXIII, 3.
 Ούτε et ούδ', XXXVIII, 1.
 Όφθαλμών, XXXVIII, 5.
 Όφρυν, XXXVIII, 9.
 Όχλα, XCVI, 9.

Π.

Παγγενέταο, XCVI, 11.
 Παγινδίνητον, XCVI, 2.
 Παλαιγενές, XCVII, 1.
 Παλλομένεισι, LXVI, 2.
 Πάμπαν, XCVII, 1.
 Παναίολον, LXIII, 2.
 Πατρός, XCVI, 4; XCVII, 3.
 Πεπυκασμένον, LXIV, 1.
 Περιπλέγματι, XXXVIII, 4.
 Περόνη, XXXVIII, 3.
 Πηγή, XCVI, 3.
 Πῆξεν, LXIV, 2.
 Πλέγμα, XXXVIII, 9.
 Πλεκτάς, XXXVIII, 4.
 Πολήν, LXVI, 3.
 Πολιούχε, XCVII, 1.
 Πολύμητις, LXVII, 4.
 Πόντον, LXIII, 3.
 Πορεῖν, LXVII, 3.
 Πόρφυρέων, XXXVIII, 7.
 Πρεσβῆιον, XCVI, 21.
 Προσών, XCVII, 2.
 Προθύροις, LXVII, 1.
 Πρώτα, XXXVIII, 3.
 Πρωτόσπορε, XCVI, 4.
 Πτερύγεσσι, XCVI, 10.
 Πυκνῶ, XXXVIII, 4.
 Πυρός, XCVI, 1.

328 INDEX VOC. GRÆC. IN CLAUD.

P.

Παράς, XXXVIII, 6.

Σ.

Σαίρας, XXXVIII, 4.
Σοφὴν, XCVI, 1.
Στέφασσα, LXVI, 6.
Στήσας, XCVI, 7.
Στῶδεϊ, XXXVIII, 5.
Σὺ, LXV, 1.
Σῶτερ, XCVI, 12.

T.

Τὲ, XCVII, 2.
Τῆς, LXVI, 3.
Τινάγμῃσι, LXVI, 2.
Τίς (interrog.), LXIV, 2 bis.
Τίς (aliquis), LXVII, 2.
Τιταίνων, LXV, 1.
Τοκετῶν, XCVI, 5.
Τόξα, LXV, 1.
Τοδνεκα, LXVII, 4.
Τρίχα, LXVI, 3.

Υ.

Ἰδωρ, LXIV, 1.
Ἰῆ, XCVII, 1.
Ἰμαναίων, XCVI, 6.
Ἰπεγράψατο, XXXVIII, 8.
Ἰπὲρ, LXVII, 2.
Ἰπέρτατα, XCVII, 2.
Ἰπὸ et ὑφ', XXXVIII, 7; LXIII, 1; LXV, 2.

Ἰποκλέπτων, LXVI, 3.
Ἰστατα, XCVII, 2.

Φ.

Φέρον, XXXVIII, 1.
Φίλε, LXV, 1.
Φοῖβε, LXV, 1.
Φόρτον, XCVI, 5.
Φρουρὲ, XCVI, 12.
Φυλάσσων, XCVI, 1.
Φυσίζος, XCVI, 3.
Φωνή, XCVI, 4.

X.

Χαίτας, XXXVIII, 3.
Χαλάσασσα, XXXVIII, 6.
Χαλμιόπιζαν, LXVII, 1.
Χαλκὸν, LXVI, 2.
Χαράσσεται, LXVI, 4.
Χιονέη, LXIII, 1.
Χιτῶνος, XXXVIII, 6.
Χορείαις, LXVI, 1.
Χριστὲ, XCVI, 3; XCVII, 2.

Ψ.

Ψευδομένων, LXVI, 6.
Ψευδώνυμα, XCVI, 8.

Ω.

ὦ, XCVI, 1.
ὦδιν, XCVI, 1.
ὠκυπόροιςιν, LXV, 2.
ὠπλισμένη, XXXVIII, 8.

INDEX EDITIONUM CL. CLAUDIANI

A DOCT. NICOLAO NICLAS CONSCRIPTUS

ET A CLAR. JO. MATTH. GESNERO ILLUSTRATUS

NUNC IPSO FABRICIANO AUCTIONE

ET IN QUATUOR ÆTATES DIGESTUS

HUNC RECENSUIT ET PLURIMIS ADDITIONIBUS AUXIT

ANT. ALEX. BARBIER

REGIARUM BIBLIOTHECARUM EX - ADMINISTR

AVERTISSEMENT.

Pour compléter la notice littéraire sur Claudien, qui se trouve en tête de notre premier volume, il nous restait à tracer le tableau des éditions et traductions de cet auteur : les Éditeurs du Claudien de Deux-Ponts nous présentant une assez bonne esquisse de ce travail, nous avons tâché de l'améliorer. Nous insérerons donc ici l'*Index bibliographique* de l'édition de Deux-Ponts, en le rectifiant dans quelques endroits, et en l'augmentant principalement dans la partie des traductions. Nous avons choisi plusieurs articles parmi les additions faites à cet *Index* par M. Valpy.

BARRIER.

INDEX EDITIONUM
CL. CLAUDIANI,
A DOCT. NICOLAO NICLAS CONSCRIPTUS
ET A CLAR. JO. MATTH. GESNERO ILLUSTRATUS,
NUNC IPSO FABRICIANO AUCTION
ET IN QUATUOR ÆTATES DIGESTUS.

ÆTAS I. an. 1470 — 1510.

Post primam *Venetam*, uni Dempstero memoratam, Barnabas CELSANUS *Vicentinam* I curavit, quem superavit critica cura Thadæus UGOLETUS; unde ejus prima editio Parmensis *vere princeps* habetur et aliquoties repetita est. Poema de Raptu Proserpinæ commentario illustravit Janus *Parrhasius*.

1470. Edit. *Princeps* I s. *Veneta* I. Memoratur hæc passim a Thoma Dempstero in notis ad Corippum; dubitatur autem an vere, quum a nemine præterea visa aut memorata sit. Etiam Heinsius se negat vidisse, et fide Dempsteri eam commemorat: nec habent Catalogi nobiliores.

[On pourrait aujourd'hui se dispenser de citer cette édition, qui, depuis soixante ans, n'a été vue par aucun bibliographe français ou étranger. B.]

1482. *Vicentina* I, *Celsani*: Cl. Claudiani opera fol. —
Finis operum Cl. Claudiani, quæ non minus eleganter quam

diligenter impressit Jacobus *Dusensis*, Millesimo quadringentesimo octogesimo secundo sex. Cal. Jun. Habet Bibl. Gœtting. Præfatio est *Barnabæ Celsani* ad *Barth. Pajellum* Equitem Vicentinum, quem excitat ut sua carmina velit edere, quæ Claudiano adjecturum se fuisse ait, si exorari Pajellus potuisset. De Claudiano nihil. In hac edit. desiderantur Carmina majora omnia, quorum nihil in suis libris habuit Celsanus. Libro de *Bello Gildonico* hic titulus ponitur : *In Rufinum liber III.*

[149... Ludovicus *Ponticus* Virunius circa finem seculi XV in urbe Regiensi (Reggio) explicavit et primum quasi propinavit Italis Claudianum. Hinc forte est, quod passim editi ab illo Claudiani mentionem faciunt viri docti, Gesnerus in Bibliotheca, Barthius, Heinsius. Sed nemo se vidisse dicit opus, nemo locum, annum, typographum indicat. Verbo, videtur omnis ea memoria deberi Catalogo scriptorum viri, maximam partem ineditorum, quem vitæ illius intexuit Andreas Ubaldus, cum cujus sorore vixit Ponticus : unde sua repetiit Niceronus tom. VIII, pag. 39. Hæc Gesnerus.]

1493. *Princeps* altera, *Parmensis* I, emendata per Thadæum *Ugoletum*, impressa per Angelum *Ugoletum*, 4. Memorant Cat. Bibl. reg. Paris. et Maittaire, etc. Hæc est prima recensio Critica. Usus scil. est Codd. antiquis, imprimis vetustissimo e Germania ad corrigendum et explendum. Addidit et alia carmina, quæ in superiori ed. non erant. Est igitur hæc vere princeps editio. Volebat *Ugoletus* et alterius Claudiani opera addere : sed ad Regem Hung. Matthiam vocatus abjicere consilium coactus est.

1495. *Veneta* II, *Ugoleti*; impressit Jo. de *Tridino*, alias *Tacuinus*, 4. Laudatur in Catal. Bibl. Harles.

1496. *Vicentina* II, *Celsani*, fol. Laudatur Maittario; sed a Fabricio in ed. vet. falso ad an. 1498 refertur.

1500. *Veneta* III, *Ugoleti*, impressa per Christoph. de

Pensis, 4. Cujus exemplum habuit clar. J. A. Ernesti, et laudat Catal. Bibl. Harles.

1500. *Mediolan.* I, *Parrhasii* : Cl. Claudiani raptus Proserpinæ c. n. Jani *Parrhasii*, fol. (Vide Jos. Ant. Saxii hist. literario-typogr. Mediol. pag. 608—612.) Habet hæc ed. epistolam A. Jani Parrhasii ad C. Catullianum Cottam Mediolanensem patricium, Mediolani VII Kalend. Januarias scriptam.

1505. *Mediol.* II, *Parrhasii* auctor, fol. De raptu Proserpinæ c. J. *Parrhasii* Commentar. Sequitur : Apologia Jani contra obtrectatores, per Furium Vallum *Echinatum* ejus auditorem; impr. per Is. Angel. *Scinzenzeler*, sub impensis Jo. Jacobi et fratrum de Ligano. Epistola dedicata data est ad amplissimum virum Jafredum Carolum, humani divinique juris consultissimum, Delphinatus præsidem, sanctissimique Senatus Insubrum principem. Mediolani pridie eidus Decembris.

Subjungimus huic ætati duas carminis de R. Pros. edd. s. a. Niclasio memoratas :

S. a. *Lipsiæ*, 4. Cl. opusculum de raptu Pros. quale invenitur, nam ultimum volumen apud nos non exstat. Vid. Jo. H. Leichium de orig. et increm. typogr. Lipsiensis.

S. a. et l. fol. Claudiani Siculi viri imprimis doctissimi, de raptu Pros. Tragediæ duæ heroicæ. De cujus libri characterem Maittario, ann. typ. tom. I, p. 753, conjiciente, characterem Joannis de Westphalen (typographi Alostani in Flandria) ferme refert. Quamvis autem tres libri de R. P. in duas tragædias, constantes tribus actibus singulas, artificiose distributi sint, poetæ tamen verba integra servantur ordoque inviolatus.

[MM. Brunet et Renouard, qui ont vu cette édition, la croient sortie en 1473, à Utrecht, des presses de Nicolas Ketelaer et Gérard de Leempt.

Fabricius possédait une ancienne édition in-4° du même poème; c'est peut-être celle dont parle M. Brunet, comme ayant été imprimée à Pérouze, sans nom d'imprimeur et sans date. B.]

ÆTAS II. 1510 — 1571.

A Jo. CAMERTE ordiens, per JUNTINAM s. ejus curatorem Ant. Franc. *Varchiensem*, et ALDINAM, cui præfuit Franc. *Asulanus*, ornata; præter quos Mich. *Isingrinus* cum Mich. *Bentino* et Jo. *Hontero* Basileensi I operam navavit. Laudem vero etiam habent Parisiensis *Colinæ*, ut curatissima, et Gryphianæ, a Petro *Crinito* curatæ. *Parrhasii* Comm. in L. de Raptu Pros. repetitus, sed mox cessit ille notis in Claudianum a M. Ant. *Delrio*, an. 1538 edi cœptis.

1510. *Camertina* I, *Viennæ*, 4. Claudiani opera novissime per D. Jo. *Camertem* accuratissime recognita. *In fine*: Elimatissimum hoc Claudiani opus elaboratum est Viennæ Austriæ, Hieronymi Victoris *Philovallis* Calceographi, et Joannis *Singrenii* sociorum solertia, expensis vero Leonharti *Alantse* Bibliopolæ Viennensis. Anno MDX, pridie nonas Octobris. — Charta candida, literæ Jensonianæ pulcherrimæ, versus per denaria intervalla dinumerati.

Fuit tum Jo. *Camers*, ut intelligitur ex versiculis a Joachimo Vadiano adjectis, sacræ Theologiæ simul et optimarum literarum Professor, ordinis Divi Francisci. Ponamus majorem præfationis partem: *Jo. Camers lectoribus felicitatem*. Claudianum poetam *candidissimum, sed mendis innumeris denigratum, his paucis diebus ea qua potuimus diligentia in pristinam redegitur majestatem: eumque suo (ut possibile fuit) candori restitutum ad studiosorum commodum imprimendum curavimus*. — *Edidimus præterea in hunc ipsum poetam locorum difficultium commentariolum: quod propediem eodem moti fine favente Deo maximo publicabimus*. Credo *Edidimus* ita interpretandum, dictavimus auditoribus nostris: *publicabimus*, typis curabimus vulgandum. Hoc posterius utrum factum sit,

non habeo dicere. Per temporum rationem fieri potuit: diu enim supervixit. Testante Gesnero, neque Barthius, neque Nicolaus Heinsius, hac usi sunt editione, sed laudarunt eam Isingrinus Basileensis editionis curator, et Claverius Parisinæ editor. Ipse Gesnerus varietatem lectionis Viennensis diligenter enotavit, fatetur tamen ingenue spicilegio locum esse relictum. *Camers* vero ad Victoriam Stilich. contra Alaricum scribit: *Correximus ex vetusto exemplari toto: in alio vetustissimo Codice, quem apud Aldum Ro. reliquimus Tomari*. Unde huic editioni a Camerte addita sunt antehac nondum impressa:

Claudiani laus Christi. — Proles.

. . . . miracula Christi. — Angelus.

. . . . laudes Herculis. — Pieridum.

Claudianus in Sirenas. — Dulce.

1511. *Parisina I: Cl. Claudiani Proserpinæ raptus cum Jani Parrhasii commentariis ab eo castigatis et aucti accessione multarum rerum cognitu dignarum.* — In imo insigni typographi inscriptum est ejus nomen, *Poncet Le Preux*, tum additum: *Venundantur a Pontio probo Bibliopola in ædibus Potistannei commorante*. In fine: *Impressum Parisiis per Antonium Bonnemere, impensis Pontii Le Preux. Anno Domini MCCCCCXI*. Die vero XVIII Decembris. Est in bibl. Gymn. Bip.

1514. *Erphurdicæ: Claud. de R. Pros.* — in officina Industrii Joannis Cnappii, 4; quam penes ampl. Duvium Hannoveræ esse refert Gesnerus.

1517. *Paris. II: de R. Pros. c. Comment. Parrhasii*, per Jo. Gourmontium, 4, ex Cat. Bibl. Bunav.

1518. *Lips. de R. Proserp. 4. Memoratur in Cat. Biblioth. clari Ernestii, forsan eadem cum illa s. a. sub finem ætatis I.*

1518. *Vindobonæ*, 4. In Rufinum libri II. Est in Bibl. Gœtting.

1518. *Norimbergæ*, 4. de Raptu Proserpinæ, edit. *Philomusi*, per Frid. *Peyp*.

[Il s'agit sans doute ici de Jacques Locher, qui prenait le nom de *Philomusus*; Panzer et les auteurs de la Biographie univ. n'ont point cité cette édition. B.]

1519. *Juntina*, 8. Per hæredes Philippi *Juntæ*. Florentiæ, MDXIX, Leone decimo Pontifice. Habet Bibl. Gœtting. Præfatur Ant. Franciscus *Varchiensis* ad Franc. *Spinellum*, eruditissimum juvenem : ... *Florentiam reversus statim Bernardo Juntæ nostro ... persuadeo ... Collatis ergo in unum antiquissimis exemplaribus, quæ potuimus vulnera Claudiano sanavimus, ad hoc acri Daxii judicio usi, adeo ut compertum hæbeam, te non amplius eum Claudium nuncupaturum.* Non usum esse Juntam *Camertis* editione, apparet, quod non habet quatuor illa carmina ab illo primum edita.

1523. *Aldina*, 8. Cl. Claudiani opera quam diligentissime castigata. In fine : Venetiis in ædibus Aldi et Andreæ Asulani soceri, mense Martio MDXXIII. Præfatur Franc. *Asulanus* ad Nicol. *de Guttis* Florentinum, Episcopum Firmen. *Non solum multa, quæ perverse legébantur, curavimus restituenda, sed totum plane opus diffusum antea ita disposuimus, ut summam possit legentibus jucunditatem asferre. Huc adde, quod in Herculem carmen non inelegans, et de Sirenis epigramma nos primi ex fragmento quodam vetustissimo in medium protulimus, nec tamen negamus, hæc omnia meliora melioribus exemplaribus effici posse.* Ex eo, quod a se primum carmen in Herculem et de Sirenibus epigramma prolatum ait, colligitur, ipsi *Camertis* edit. non esse visam.

1523. *Veneta*. Opp. 4.

1530. *Paris*. 8. Cl. Claudiani Alexandrini, quotquot nostra hac tempestate exstant, Opuscula ap. Simon. Colinaeum. (In Catal. Bibl. Sarrazianæ, editio summopere accurata dicitur.)

1534. *Basileæ*, 8. Cl. Claudiani poetæ celeberrimi omnia, quæ quidem exstant, opera ad veterum exemplarium fidem quam fieri potuit emendatissime excusa, versibus etiam aliquot, eorundem beneficio, super omnes hactenus editiones sparsim locupletata, ex æd. Jo. Bebelii. — Michael *Isingrinus* præfatus est, laudatæque Vienneſi ed. Jo. Camertis, emendatorem Mich. Bentineum, qui exemplar a Capitone suppeditatum contulerat, ejusque Claudiano immortui successorem Jo. Honterum huic editioni præfuisse memorat. Bentineus Erasmo non laudatur. Plura Gesnerus de hac ed. refert, ex quibus haud adeo contemnenda videtur, atque Heinsius in præf. ad Claud. suum posteriorem.

1535. *Gryphiana* I, *Lugd.* 8. ap. Seb. Gryphium (per Pet. Crinitum et R. M. Volaterranum, qui Basileensem fecere basin). Est in Bibl. Cassellana. vid. et Catal. Bibl. Schwarz. in coll. ed. Gryph. n. 2860, pag. 153.

1536. *Busciducis*, 4. de raptu Proserpinæ. Ex Catal. Bibl. Hulsianæ. *Leidæ*, 1730.

1538. Cl. Opp. *Lugd.* 8. c. n. M. Ant. Delrio. Ex Cat. Bibl. Bodlei. Oxon. 1738.

1539. *Basil.* 4. Jan. Parrhasii in Claudiani de raptu Proserpinæ libros Commentarius cum textu : accessit Claudiani vita ab eodem scripta, in officina Roberti Winter. Est in Bibl. reg. Paris.

1548. *Gryphiana* II, *Lugd.* 12. ap. Seb. Gryphium; repetitio primæ 1535.

1551. *Lugd.* 8. Opp. c. n. M. A. *Delrio*, ap. Beringos fratres.

1561. *Gryphiana* III, *Lugd.* ap. hæred. Seb. Gryphii. 12.

ÆTAS III. 1571 — 1650.

Cum Theod. *Pulmanno* illuxit, cujus recensionem *Plantiniana* officina protulit junctam *Delrii* notis. Lumen etiam majus attulit Claudiano Steph. *Claverius*, qui eum ex fide Codd. vett. Bibl. Cujacianæ collatum emendavit, suisque et aliorum, ut Parrhasii et Delrii, selectis adnotationibus ornavit; unde editio ejus Parisina 1602 princeps habenda est; cujus textum Jos. *Scaliger* prætulisse fertur, prouti in ed. *Raphelengiana* ab ann. 1603 mox expressus legitur. Quare hanc basin fecit Casp. *Barthius* deserto Pulmanniano exemplo, quod in priori sua ed. 1612 unice secutus erat, excussis denuo XVII MSS. et edd. prioribus, maxime Claveriana, commentarioque locupletiori alterius suæ ed. majoris ann. 1650. Præterea commendationem quoque suam habet *Janssoniana* ann. 1620, bis dein repetita, quæ passim a *Raphelengiana* discedit. Th. *Denipsteri* curis in Claud. parum tribuit Nic. Heinsius.

1571 et 1572. *Plantiniana*, *Pulmanni* I : Cl. Claudianus, Theod. Pulmanni Craneburgii diligentia et fide summa e vetustis codicibus restitutus. Antverpiæ, ex officina Christoph. Plantini, 1571, 16. Prima hæc Pulmanni editio, quod docet epistola præfixa, cui dies adscriptus vi Kal. Jan. A. c10 10 LXX. Privilegii tenor habet 22. Nov. MDLXXI : ultima pagina c10 10 LXXII. Ad Claudiani V. C. opera Martini Antonii *Delrio* notæ, ibid. 1572. Epistolæ, qua auctor patri dedicavit libellum subscriptum Lovanii A. D. IV Nonas Martias c10 10 LXXII. Hic auctor est ordinis carminum majorum historici, cujus rationem reddit in præfatione : qui in eo tantum ab Heinsiano differt, quod

de laudibus vel Consolato Stilichonis tertium, vocat in Consulatum secundum Stilichonis, et subjicit sexto Consulatui Honorii.

1585. *Plantiniana, Pulmanni II, c. n. M. Ant. Delrio. 16. Repetitio primæ.*

1589. *Gryphiana IV, ap. Anton. Gryphium. 12. Hæc et 1598 sunt mære repetitiones primæ illius; nam et in ultima Petro Crinito tribuitur cura textus.*

1590. *Paris. 8. ap. S. Colinaeum. Repetitio primæ Colinaei ann. 1530. Ex Cat. Bibl. Huls.*

1596. *Plantiniana, Pulmanni III, c. n. Delrio ex offic. Plantin. apud vid. et Joh. Moretum. Antv. 12. Hæc recensio tum fuit accuratissima.*

1598. *Gryphiana V, ap. Ant. Gryphium 12.*

1602. *Paris. 4. Cl. Claudiani, poetæ in suo genere principis opera, serio emendata, neque non aucta, ex fide vett. Codicum, qui olim in Bibliotheca Cujaciana. Cum annotationibus perpetuis St. Claverii in suprema Curia (Biturigis) Advocati. Ad Sereniss. divinæque originis principem Franciæ Delphinum. Adjecta est coronis miscella, J. Parrhasii selecta, et M. Antonii Delrii notæ, ne quid huic editioni deesse videatur. Parisiis, ap. Nicol. Buon, in monte D. Hilarii sub signo D. Claudii MDCII, c. priv. regis. Habet Biblioth. Gœtting. De præfatione hæc delibat Gesnerus: *Quis Jo. Camertem digne laudaverit, e cujus epomide* (sic, puto, vocat cucullam Sti. Francisci) *quod rarum simul ac præclarum est, hic poeta quantus quantus mira luce et candore, quantumvis senili conspicuus se mihi vel in transitu exeruit.* Deinde Parrhasium, Delrium, Pulmannum suis mactat elogiis, sed nihil singulare aut ignotum habentibus. De Cujacio quid dicat, quum rarus jam olim fuerit liber, ponamus: «Quum præsertim apud Jacobum Cujacium, virum omni modo illustrem agentu duo*

Claudianī exemplaria, antiqua manu exarata, se obtulerint, unde poeta, quem in osculis habebat, convaluerit jam plane, aut certe multo minus æger sit præstitus. Tum vero adeo gratia valebam, ut diceret, suos poetas mihi vel possessione vel usu brevi datum iri. Sed non ego illi nimium credulus, quippe noveram ipsum, me etiam id ætatis. Ut ut sit, ejus benignitate vel opera, contextum nostri auctoris in mundum redeimus: usi insuper codice Gryphiano, in cujus ora varias lectiones aliunde expresse-
rat. At triduo post repetiit, aliquando enim de suis vigiliis erat anxius, ad usque umbram suspicionis. Quod minime mirum: nam et in his amoribus magnum sæpe a rivali aliquo periculum. Itaque ante lustrum, aut plus eo, ut rescivi, eundem librum esse in Museo V. C. H. *Picaultii* splendide eruditi et faventiæ pleni, ad eum volavi curriculo, voti mei, ut reapse paruit, compos futurus. Exinde profecto pleraque olim festinando præterita non sine voluptate collegi... P. *Gnosii* judicis optimi, nec parvi inter literatos nominis Schedia ut placitum inspexi: e quibus auctarium satis amplum repræsentare potui... omnes etiam editiones fere delibavimus, nec ulla freti conjectura. » De hac editione ita Casp. *Barthius* in præfatione secundæ suæ: « Laudem præcipuam meretur, quæ ex Cujacianis libris et observationibus a Stephano Claverio Parisiis edita in satis ampla et splendida, paulo post a Scaligero in minutissimam formam, solo tamen, ut vocamus, textu, redacta, et a Plantinianis est sæpius recusa. Totam hanc corrigendam, probandam, examinandam, in nostra hac promulgatione reponendam, duximus. » Gesnerus addit: Est qui Claverianæ huic editioni adjectum etiam memoret Jo. *Tornorupæi* Commentarium ad carmen de III et IV consulatu Honorii. In nostro quidem exemplo nullum ejus rei vestigium deprehendebam. Floruit autem eo tempore et in Persium notas edidit Tornorupæus. Paris. 1601. 4.

1602. *Plantiniana, Pulmanni* IV. c. n. M. A. Delrio, ap. Moretum. Antv. 12.

1603. *Lugd.* 4. in Corpore omnium veterum poetarum Latinorum secundum seriem temporum. II vol.

1603. *Paris.* 4. ap. Vid. Guil. Chaudiere.

Cette édition est la même que celle de Stephanus Claverius, publiée en 1602; il y a même des exemplaires qui portent cette date. Je n'ai point remarqué dans les trois que possède la Bibliothèque du Roi le commentaire de Jean Torniropæus.

Le même commentateur, dont le nom français est Étienne de Clavière, a publié *Ceres Legifera*, Paris, 1619, in-4°. C'est un poème dans le style de Claudien, et destiné à servir de supplément au *Raptus Proserpinæ* de cet auteur. Voyez la *Biographie universelle*. B.

1603. *Raphelengii* I, ex emendat. virorum doctorum ex offic. Plant. Raphelengii. 24. de qua Heinsius in præf. *Raphelengianam omnium quot vidi optimam, quam Scalligerum recensuisse volunt, exprimendam curavi, sublatis tantum hic illic conjecturis viri maximi nonnullis, quas in contextum temere admiserat typographus.*

1603. *Lugd.* 8.

1606. Aurel. Allobr. 12. ex recensione *Pulmanni*.

1606. *Lugd. B.* 12.

1606. *Lugd.* 16. sumptibus Jacobi Roussin.

1607. *Flexiæ*, 8. cum Annotat. Thom. Dempsteri, non magnæ rei, Heinsio iudice.

1607. *Raphelengii* II, 16. ex officina Plantin. Raphelengii.

1608. *Antv.* 16. ap. Moretum (forsan eadem cum antecedente).

1611. *Plantiniana, Pulmanni* V, cum M. Ant. Delrio notis. Antv. 12.

1611. *Genevæ*, 4. cum varietate lectionis, in Corpore omnium veterum poetarum Latinorum secundum seriem temporum, vol. II, pag. 512 — 612.

1612. *Barthii* I, *Hanoviæ*, 8. cum animadversionibus C. *Barthii*, in bibliopolio Willieriano. De qua ipse in præf. Animadversionum: « Solam Pulmanni editionem ann. 1596 recusam secuti in emendando auctore sumus, quam et cum omnibus vitiis et virtutibus in textu exprimendam jussimus, ut constaret lectori potius ex animadversionibus, quam cum periculo scriptoris, quid corrigendum et mutandum censeremus — Pulmanni fidem in MSS. librorum lectionibus proponendis secuti sumus — MSS. alios conferre non libuit. Nam si tot illi nihil potuerunt melioris notæ adferre, unde Claudiani insignes nævi emacularentur, supervacuum arbitratus sum, bonas horas in unius alicujus MSti collatione corrumpere. » Aliter post XXXVIII annos et judicavit et egit in ed. II sua ann. 1650 Barthius.

1612. Eadem editio recusa *Bremæ*, 8. ap. Heusman. (novus titulus.)

1612. *Genevæ*, 8.

1612. *Col. Allobr.* 8. a Pulmanno.

1613. *Colon.* 12. diligentia Theod. Pulmanni, apud Casp. Bellerum (Hæc et præcedens una eademque esse videntur).

1616. 12. ap. Plantin.

1616. *Paris.* 24. ex emendatione virorum doctorum, ap. *Sanlecque*. Expressa videtur ex *Raphelengiana*.

1617. *Antv.* 8. Theod. *Pulmanni* diligentia restitutus, et a Marc. Ant. Delrio notis illustratus. Ap. Hieron. *Verdussen et Plantin*.

1618. Cl. Claudiani Poetæ opera omnia et Avieni *Æsopicarum* fabul. liber. Duaci. 8.

1619. Claudiani *Phœnix*, de *Phaleris Equi Honorii*, de *Mulabus gallicis*, *Histris*, de *Crystallo*, *Torpedo* et *Magnes*, exstant in Casp. *Dornavii* Amphitheatro sapientiæ Socraticæ jocoseriæ. Tom. I et II. *Hanoviæ*, fol.

1620. *Basil.* 16. Jul. Cæs. *Scaligeri*, *Adriani Turnebi*

et Marc. Ant. *Delrio* observat. illustrata. Aug. Munat. apud Ludov. *Koenig*.

1620. *Janssoniana* I, *Amstel.* 24. ex optimorum codicum fide, apud Guil. Janssonium. Sequitur maxime *Raphelengianam*, nonnunquam ab ea discedit.

1620. Eadem editio repetita Aug. Munat.

1620. *Colon.* 4. de raptu *Proserpinæ*.

1622. *Genevæ*, 12. ap. Sam. Crispin.

1622. E rec. Pulmanni. *Antverp.* 12.

1628. *Janssoniana* II, *Amstel.* 16. apud Jo. Janssonium.

1630. *Amstel.* 16. ex optimorum codd. fide, ap. Guil. Cæsium (*Baeluw*).

1632. *Antv.* c. n. *Delrio.* 8.

1639. *Janssoniana* III, *Amstel.* 16. ex optimorum codd. fide, ap. Jo. Janssonium.

1640. Aurel. Allobr. 4. in Corpore omnium veterum poetarum Latinorum secundum seriem temporum.

[1641. *Lugd. B.* 12. c. n. Nicolai Heinsii. Hanc ed. commentitiam esse probat præf. ed. 1650, pluribusque evincit Gesnerus in proleg. ad Claudianum p. XXXV.]

1650. *Francofurti*, 4. Claudii Claudiani, Principum Heroumque Poetæ prægloriosissimi, quæ exstant. Caspar Barthius ope septemdecim manuscriptorum exemplarium restituit : Commentario multo locupletiore, Grammatico, Critico, Philologico, Historico, Philosophico, Politicoque, ita illustravit, ut auctor pretiosissimus omni ætati, Scholasticæ, Academicæ, Aulicæ, Politicæque esse debeat ex commendato commendatissimus. *Francofurti* ap. Jo. Naumannum, Bibliop. Hamburgensem. Basin textus sui fecerat Barthius *Raphelengianam* editionem, omnium tum emendatissimam, a Josepho Scaligero, ut persuasum esse ait viris eruditis, castigatam. In præf. de sua priore ita, nec falso prædicat : « Primi velut penitus arcana ejus

sumus ingressi, tali certe opera, quæ vel sola eum totum nobis et communi mortalitati reddere potuit explicationem. Ab eo tempore plus subsidiorum adeptis resumere eandem operam, et quidquid in eodem præstitissent alii examinare, itaque pretiosissimum scriptorem excipere, ut primum, quoad ejus fieri posset, redderemus emaculatissimum, deinde et clarissimum . . . Conquisitis itaque veteribus libris, adhibitis doctorum hominum commentationibus, et omni genere veteris Philosophiæ Philologiæque, nullumque fere veræ legitimæque Antiquitatis auctorem intactum relinquentes, eum confecimus nostro solum Marte, satis amplum liberumque commentarium, quem hac editione exhibemus. » Cæterum hæc edit. mendis scatet, præsertim in Græcis, quod ipse Barthius non semel et publice et privatim conquestus est teste *Daunio* in præf. Statii a Barthio illustrati anno 1664. Index quoque Claudiani, quem idem Daunius epist. XX ad Thom. Reinesium a se concinnari dicit, in hac certe ed. deest.

1654. Hunc annum præferunt alia exempla Barthianæ qua de re vide Gesnerum p. XXXIV seq.

ÆTAS IV. HEINSIANA.

A Nic. *Heinsio*, celebri poetarum latinorum hospitate, qui etiam Claudiani textum collatione XXVIII MSS. veterumque edd. emendavit in ed. I, 1650 a Jo. Frid. *Gronovio* curata, dein ex nova aliorum MSS. collatione in Schreveliana II ann. 1665 notis auctiore. Heinsii curis tandem post seculum suas junxere duumviri Musarum sacerdotes Jo. Matth. *Gesnerus* et Petr. *Burmannus*, quas ad ann. 1759 et 1760 recensemus.

1650. *Lugd. Bat.* 12. c. n. Nic. *Heinsii*, ap. Elzevir. Heinsiana prior. Ad quam Gesnerus : & Ita confessa sunt, inquit, Nicolai Heinsii de poetis merita, ita supra omnem

ingenii doctrinaeque aleam posita, quæ ad Virgilium, Ovidium, Valerium Flaccum, Silium Italicum emendandos ornandosque contulit, ut laudare volenti ne occinatur, metus sit. Quis enim vituperat? Ea porro habuerat rei bene gerendæ ab ipsa familiaritate cum his, quos Claudianus imitatus est, a MSSis quorum XXVIII recenset, et collationibus veterum librorum, jam hoc tempore præsidia, ut egregia omnia vel hinc suspicari liceat. Curavit editionem per ipsius absentiam Jo. Frid. Gronovius, quo viro nihil erat accuratius, oculatius, honoris amici studiosius. Itaque hæc prior editio alteri (1665), quantum ad emendationis ἀκρίβειαν, etiam præferenda mihi videbatur. »

1650. *Amstel.* ex emend. vir. doct. 24. In Schwarzianæ bibl. Catal. P. I, n. 2349 memoratur; quæ Raphelengianæ repetitio videtur formæ minoris.

1653. *Mediol.* 16. optimorum codicum fide restituta, ap. Jo. Pet. Cardum.

1659. *Amstel.* 8. c. n. var. per C. Schrevelium, apud Elzevir.

1665. *Amstel.* 8. c. n. variorum, accurate Cornel. Schrevelio, ex offic. Elzevir. Nova doctrinae suæ incrementa, et decem novorum codicum subsidia quum Heinsius attulerit, quantum ea res profuerit Claudiano, facile est ad intelligendum. Videtur non satis fecisse Heinsio diligentia ejus, qui typis præfuit, sive is Schrevelius fuit, qui Variorum, Barthii præcipue notas attexuit, sive alius. Scribit enim ad Gronovium, t. III, Sylloges Burm. p. 514: *Inventus deprehendo, mendas complures huic operi irrepsisse.* Circa orthographiam etiam sæpiusculè discessum ab Heinsiana ratione cuivis videre licet. — Hæc edit. a notis præstat, quæ altera fere parte auctiores sunt. Observavit tamen Gesnerus, in libris de Raptu Pros. remisisse aliquantum summi, dum viveret, viri diligentiam.

1668. *Schreveliana* III, *Amstel.* 8. cum n. Variorum.

1675. *Lipsiæ*, 8. Panegyris in tertium Consulatam Honorii Augusti, c. n. Vorstii.

1677. *Paris.* 4. Cl. Claudiani opera, quæ exstant, interpretatione et annotationibus illustravit Guil. *Pyrrho*. Jussu Christianissimi Regis in usum Seren. Delphini. *Parisii*, Frid. *Leonard*.

1677. *Amstel.* 12. emendatione Nic. *Heinsii*, ap. Dan. Elzevir.

1678. *Francof.* 8.

1684. *Mediol.* fol. In Cl. Claudiani libros de raptu Proserpinæ commentaria Nic. *Biffii*, addita textus in Italicos versus translatione, ex typogr. Lud. Montiae.

1688. *Amstel.* 12. ex emendatione *Heinsii*.

1691. *Lubecæ*, 8. e Claverii, Dempsteri et Barthii præcipue scriptis, maximam vero partem notis Dan. *Hartnaccii* illustrata.

1701. *Lubecæ*, 12. ap. Jo. Wiedemeyerum. Repetitio præcedentis.

1705. Dissert. Acad. ad Paneg. Claudiani in IV Honorii Cons. præside Jo. Casp. *Khunio*, hist. et eloq. P. P. resp. Jo. Strinz, Argentor. d. 30 Dec. 1705 defensa. Cui seq. anno novus titulus præfixus est: Cl. Claudiani de IV Consulatu Honorii Aug. panegyricus cum notis brevibus Rhetoricis et Politicis Jo. Casp. *Khunii*.

1706. *Argent.* 4. Epigr. selecta c. n. Jo. Casp. *Khunii*.

1713. *Londini*, fol. in collectione opp. et fragment. veter. Poetar. Latinor. Profanor. et Ecclesiasticor. apud Jo. *Nicholson*. B. *Tooke* et J. *Tonson*. II vol. (edidit *Maittaire*).

1715. *Lips.* 12. c. n. ad modum Minellii, ap. Weidm.

1729. *Patavii*, 12. ex optimorum codicum fide.

1731. *Mediol.* in corpore Poet. Lat. cum Italica versione Nic. *Berengani*, 4. tom. XI, XII, XIII.

1734. *Patavii*, 8. Cl. quæ exstant, Nic. *Heinsius* D. fil. recensuit, ac notas addidit, quibus accedunt variorum Commentarii; addita sunt ad calcem poemata incerti auctoris, II tomi.

S. a. et fol. in Cl. Hermann. *Buschius*, Coloniae.

1759. Cl. Claudiani quæ exstant, varietate lectionis et perpetua annotatione illustrata a Jo. Matth. *Gesnero*, accedit Index uberrimus. Lips. in offic. Fritschia, 8. Textum sequitur Heins. et quidem ex ipsius exemplo prioris editionis (quod emendatius sub oculis Gronovii excusum), mutatis modo illis locis, quos ipse in secundis curis mutari jusserat Heinsius, aut in quibus ab illo discedendi justas se causas habere putaret V. C. quas adnotavit. Inter textum et notas (egregias quidem illas et doctas, et ad bene intelligendum poetam comparatas) interpositam habet varietatem lectionis meliorem, insertis judiciis criticis, etiam conjecturis quibusdam Criticorum. Præmissa sunt Prolegomena copiosa et erudita de rebus omnibus ad Claudianum ipsum, ejus carmina et editiones pertinentibus.

1760. Cl. Claudiani Opera quæ exstant, omnia ad membranarum fidem castigata, cum notis integris Delrii, Claverii, Dempsteri, auctioribus Nic. Heinsii, et ineditis Petr. *Burmanni*. Accedit sylloge varr. lect. ex ingenti numero MSS. a Nic. Heinsio collatorum digesta: subjungitur *Lactantii* elegia de Phœnice, vulgo Claudiano adscripta, cum curis secundis Nic. *Heinsii* et adnot. Petr. *Burmanni* sec. Amst. 4. Petr. Burmannus, tot poetis et aliis scriptoribus editis clarus, etiam Claudianum edere voluit cum suis et Heinsii et cæterorum notis: quo ante opus editum mortuo, rem suscepit e fratre nepos, qui et ipse addidit multa, quibus Claudiano prodesset: imprimis illam syllogem Varr. Lect. et notas ad Phœnicen, quibus et Oudendorpianæ insertæ sunt.

SUPPLÉMENT

A LA NOTICE LITTÉRAIRE DE CL. CLAUDIEN.

PAR M. BARBIER.

1770. *Goettingæ*, in-4. B. G. *Walch*. Ueberioris commentationis de Claudiani carmine, de raptu Proserpinæ inscripto, specimen.

1784. *Biponti*, in-8. Cl. Claudiani opera quæ exstant ad optimas editiones collata : præmittitur notitia literaria studiis Societatis Bipontinæ.

1808. *Goettingæ*, 2 vol. in-8. Cl. Claudiani opera : recensuit et perpetuis annotationibus illustravit G. L. *Kœnig*.

Cette édition n'est pas terminée.

1819. *Londini*, in-12. Cl. Claudiani opera, ex editione P. *Burmanni* secundi, sedula recensione accurata.

1821. *Londini*, 3 vol. in-8. Claudii Claudiani opera omnia ex editione P. *Burmanni* secundi, cum notis et interpretatione in usum Delphini, variis lectionibus, notis variorum, recensu editionum et codicum et indice locupletissimo, accurate recensita, curante et imprimente A. J. *Valpy*.

*Sur l'ANTI-CLAUDIENUS, de maître ALAIN de Lille,
auteur du douzième siècle.*

L'ouvrage dont il s'agit ici est intitulé : *Encyclopædia*, ou *Anti-Claudianus*, de officio viri boni et perfecti. C'est un poëme ou roman moral, divisé en neuf livres, appelé *Encyclopædia*, parce que l'auteur y entre dans un grand détail sur les procédés des sciences et des arts ; et

Anti-Claudianus, parce que c'est une imitation, mais en sens inverse, du poëme satyrique de Claudien contre Rufin. Claudien, afin de rendre odieuse la mémoire du ministre de Théodose, suppose un complot des vices pour bannir de l'empire le règne de la vertu, et il en prend le modèle dans Rufin. Alain, au contraire, imagine un concert de toutes les vertus pour chasser les vices de la terre, et faire cesser la dépravation des hommes. Ce plan, mélange bizarre de philosophie, d'érudition, d'imagination et des préjugés du temps, offre cependant une conception vaste. La versification en est facile et beaucoup meilleure que celle de la plupart des poètes du douzième siècle. C'est de tous les ouvrages d'Alain celui qui lui donna le plus de célébrité parmi ses contemporains. Il était même devenu classique au treizième siècle, où il eut des commentateurs, tels que Raoul de Longchamp et Adam de Labassée, qui l'abrégea et l'enrichit de digressions morales. Ces deux commentaires n'ont jamais été imprimés : l'ouvrage le fut sans nom d'auteur, à Bâle, en 1536 ; Venise, 1582 ; Anvers, 1611 et 1621, in-8 ; puis dans la collection des œuvres d'Alain de Lille, publiées par les soins de dom de Wisch, à Anvers, en 1654, in-fol.

Le Grand d'Aussy a donné sur un manuscrit de la Bibliothèque du Roi (*voyez* notices des MSS. tom. V) la notice d'une traduction libre de l'*Anti-Claudianus* en vers français, qu'il met beaucoup au-dessus de l'original. L'auteur en a retranché beaucoup d'endroits, surtout ceux qui ne contiennent que des détails scholastiques ; mais il y a ajouté des morceaux de sa façon, et a embelli, corrigé et resserré le plan de l'ouvrage. (*Extrait de mon Examen critique des Dictionn. hist.* Paris, 1820, in-8.)

VERSIONES.

HISPANICA.

1628. *El Robo de Proserpina de Claudiano*, traducido en verso Castellano por D. Francisco *de Faria*. En Madrid, 8.

GALLICÆ.

La Croix du Maine parle dans sa *Bibliothèque française* d'une traduction manuscrite de plusieurs poèmes de Claudien, entre autres du ravissement de Proserpine, par François *Pepin*, sieur de *La Ruelle*, gentilhomme de Rennes, en Bretagne. Le traducteur se proposait, en 1584, de la livrer à l'impression; il paraît qu'elle n'a pas vu le jour.

Traductions en vers.

1586. *Paris*, Abel l'*Angelier*, in-4. Lettres missives de mesdames *Des-Roches*, avec le ravissement de Proserpine, pris du latin de Clodian, etc.

1620. *Paris*, du *Bray*, in-8. Le *Phœnix*, au Roi (traduit de Claudien en vers héroïques, avec une addition); par Pierre *Motin*, dans les *Délices de la poésie française*.

Le *Phœnix*, traduit du latin de Claudian (en vers héroïques, par le sieur *Benevent*, trésorier de France), in-4. de 8 pages.

1658. *Paris*, de *Sercy*, in-12. Proserpine, poème de Claudian, traduit en vers héroïques, et achevé par Jean *Nicole*, président à Chartres. Réimprimé dans le Recueil des poésies de l'auteur. Paris, de *Sercy*, 1681, 2 vol. in-12.

Additions par M. Barbier.

1664. *Paris*, in-12. Le Ravissement de Proserpine, poème burlesque de Charles (Coyneau) d'Assoucy.

1669. *Paris*, in-12. Épigrammes de Claudien, traduites ou imitées en vers français, dans différens recueils de poésies, et en particulier dans le Recueil d'Épigrammes des plus fameux Poètes latins; mis en vers français par le sieur Du Four, C. D. médecin.

1678. *Paris*, in-4. Partie du premier livre du Ravissement de Proserpine, poème de Claudien, traduit en vers héroïques par Michel de Marolles, à la suite de ses Considérations sur une critique de l'Énéide, etc. in-4. *Paris*, sans date; et à la fin de sa traduction en vers français de l'Achilleide et autres poésies de Stace.

1780. *Bouillon*, in-8. La Chute de Rufin, ministre de Théodose et de ses fils, Arcadius et Honorius; poème en deux chants, traduit librement de Claudien.

1803. *Paris*, in-18. L'Enlèvement de Proserpine; poème imité de Claudien, par M. Michaud, de l'Académie Française, à la suite du *Printemps d'un Proscrit*, poème du même auteur.

Ces poèmes ont été réimprimés, en 1811, in-8°, pour la sixième fois.

1816. *Londres*, in-8. La Chute de Rufin, poème en deux chants, traduit de Claudien (en vers) par le marquis de Sy, maréchal des camps et armées de S. M. T. C. Seconde édition, à la suite de la traduction de l'Art poétique d'Horace, par le même auteur.

Il est étonnant que M. Valpy n'ait pas cité cette traduction.

1816. *Paris*, frères de Bure, in-8. Épithalame d'Honorius et de Marie, poème traduit de Claudien en vers

français, dédié à S. A. R. Mgr. le duc de Berry, par le marquis *de Sy*, maréchal des camps et armées de S. M. T. C. etc. avec le texte latin.

On a vu paraître à Paris en 1818, le *Prosestus* des Oeuvres de Claudien, traduites pour la première fois en vers français, avec le texte latin, par A. M. *Delteil*.

Traductions en prose.

1621. *Toulouse, Bosc*, in-12. Le Ravissement de Proserpine de Cl. Claudian, trad. en prose française par G. A. (*G. Aldibert*).

Le traducteur a joint un quatrième livre aux trois de Claudien.

1767. *Berlin*, in-8. L'Enlèvement de Proserpine, poème de Claudien, traduit en prose française, avec un discours sur ce poète et des remarques, par *de Marian*.

1798. *Paris, Dugour*, 2 vol. in-8. Les Oeuvres complètes de Claudien, traduites en français pour la première fois, avec des notes mythologiques, historiques, et le texte latin; (par M. *de La Tour*, ancien doctrinaire.)

1798. *Paris, Dugour*, in-18. Poèmes sur le Phénix, traduits du latin de Lactance, de Claudien, de Lermæus et d'Ovide, (par M. *de La Tour*).

ITALICÆ.

1553. Il ratto da Proserpini, tradotto in versi sciolti da Livio *Sanuto* (senza luogo e nome di stampatore), in-8.

1556. La Fenice, tradotta in versi da Tito Giovanni *Scandianese*. Venezia, per Gabr. Giolito, in-4.

1586. Il ratto di Proserpina tradotto in ottava rima da Gio. Domenico *Bevilacqua*, etc. in Palermo per Gio. Franc. Carraria, in-4.

1608. Il ratto di Proserpina, tradotto in versi da Marc. Ant. *Cinuzzi*. Venezia, in-8.

1622. La Fenice, tradotta da Ignatio *Bracci*, con alcune considerazioni. Macerata, per P. Salvioni, in-8.

1684. Cum Comm. Nic. *Biffi* edita etiam raptus Proserp. in Italicos versus translatio. Vide. ed. h. a.

1714. Il rapimento di Proserpina, tradotto (in versi sciolti) da Marcantonio *Cinuzzi*. Siena, per il Bonetti, 8.

1715. Eadem repetita. Senis, 8.

1715. Le opere di Claudiano, tradotte in versi sciolti, ed arricchite di erudite annotazioni da Nicola *Beregani*. Venezia, 8. Eadem comparet.

1731. In corpore Poet. Lat. cum vers. Ital. Mediol. tom. XI, XII, XIII.

1751. Il rapimento di Proserpina, cum Comm. Nic. *Biffi* rep. Lucæ, fol.

S. a. Del ratto di Proserpina, in versi sciolti, del *Barbo*. Padov. 4.

GERMANICÆ.

1756. Gedicht wider den Rufinus, mit einiger Freyheit in teutsche Verse übersetzt, und nebst verschiedenen eigenen Sinngedichten ans Licht gestellt von *Myriander*. Nürnberg, 8.

1760. Desselben zwote Ausgabe. *Ibid.* 8.

1760. De Cons. Prob. et Olybr. III et IV Cons. Honor. Epithal. Bellum Gildon. Bellum Getic. germanice vertit J. J. *Dusch*, Prof. Alton. Vid. Briefe zur Bildung des Geschmacks, tom. III, 8, 9, 13; IV, 13, 14, 15.

Additions par M. Barbier.

1797. Ch. Fried. *Kretschmann* a publié à Zittau, en 1797, une traduction en vers des différens poëmes

de Claudien, avec une vie abrégée de ce poète. Ce travail a reparu en 1811, in-8.

1801. J. F. *Ratschky* a fait imprimer à Vienne, en 1801, in-8. une traduction du poème contre Rufin, avec le texte latin.

ANGLICÆ.

1628. The rape of Proserpine in three books, written by Claudian; translated into English verses by L. *Digges*. London, 4.

1715. De raptu Proserpinæ, libros III, Anglice redidit *Hughesius*. Lond.

1730. In Rufinum lib. II et in Eutropium lib. II Anglica metaphrasi donavit interpres doctus William *King*, præmissa præfatione isagogica ad poetam nobilem Alexandrum *Pope*. Lond. cui jungenda ejusdem W. *Kingii* de Rufino commentatio Anglice edita obviaque in ejus Remains sive reliquiis postumis, editis Lond. 1732. Critick upon a favourite ministry, particulary that of Rufinus, favourite of the Emperor Theodosius, and his character rendered into verse from Claudian.

1741. Claudian's history of Rufinus, with several select pieces of other authors, translated by Mr. *Hughes*. 8.

Additions par M. Barbier.

1652. Thomas *Randolph* a traduit en anglais, en vers runiques, les diverses poésies de Claudien.

1724 — 1789. Claudian's Panegyrick on the third consulate of Honorius, translated from the original by William *Warburton*. First printed 1724; and republished in a work entiled : tract by *Warburton*, and a *Warburtonian*. London Dilly, 1789, in-8.

1790. Richard *Polwhele* a traduit en anglais l'Enlève-

ment de Proserpine. Voyez ses *Œuvres*. Londres, 1790, in-8.

1814. *Londres*, in-8. J.-G. *Strutt* a fait imprimer une traduction de plusieurs poèmes de Claudien, avec une préface et des notes.

1817. *Londres*, 2 vol. in-8. On doit à A. *Hawkins* une traduction complète des Œuvres de Claudien, avec le texte en regard.

On trouve dans les Œuvres de *Tickell* une traduction du *Phénix*. Voyez *Minores Poetæ*, tome II.

POLONICÆ.

1772. *Varsovie*, in-8. Œuvres de Claudien, traduites en vers polonais par André Vincent *Ustzycki*.

1772. *Varsovie*, in-8. L'Enlèvement de Proserpine, traduit en polonais.

GRÆCA.

1619. Cl. Claudiani de Amphionii et Anapii fratrum statuis, et in sphæram Archimedis Epigrammata, metaphrasi metrica græca Fed. *Morelli* Prof. Reg. Decan. red-dita. Paris. ex typogr. J. Libert, 4.

État des Manuscrits de Claudien qui se trouvent à la Bibliothèque du Roi (1).

Carmina, 4 *manuscripts*.

Libri duo in Rufinum, 6 *manuscripts*.

Carmina duo in Consulatum Honorii tertium et quartum, 6 *manuscripts*.

(1). V. Catalogus codicum manuscriptorum Bibliothecæ Regiæ, pars tertia, tomus quartus. *Parisiis*, typograph. Regia, 1744, in-fol. B.

356 NOTITIA LITER. DE CL. CLAUDIANO.

- Carmen de Nuptiis Honorii et Mariæ, 6 *manuscripts*.
Liber de bello Gildonico, 6 *manuscripts*.
Panegyris in Consulatum Manlii Theodori, 6 *manuscripts*.
Libri duo in Eutropium, 6 *manuscripts*.
Libri tres in Consulatum Flavii Stiliconis, 6 *manuscripts*.
Liber de bello Getico, 6 *manuscripts*.
Panegyris in Consulatum Honorii sextum, 5 *manuscripts*.
Laus Serenæ Reginæ, 1 *manuscript*.
Epithalamium Palladii et Celerinæ, 1 *manuscript*.
Libri tres de raptu Proserpinæ, 7 *manuscripts*.
Gigantomachia, 1 *manuscript*.
Epigrammata, Idyllia et Epistolæ, 3 *manuscripts*.
Carmen de Phœnice, 2 *manuscripts*.

État des Manuscrits de Claudien que possède la Bibliothèque du Roi depuis l'année 1744.

- Poemata, 1 *manuscript*.
De raptu Proserpinæ, 1 *manuscript*.
-

TABULA

RERUM QUÆ HOC POSTERIORI VOLUMINE CL. CLAUDIANI
CONTINENTUR.

CLAUDIANI CARMINUM SERIES.

XXIII.	CL. CLAUDIANI in librum III de consulatu Stilichonis præfatio.. Pag.	1
XXIV.	De consulatu Stilichonis liber tertius; argumentum	4
	Initium hujus carminis et notarum ..	6
XXV.	Cl. Claudiani in librum de Bello Getico præfatio	37
XXVI.	Cl. Claudiani de Bello Getico liber; ar- gumentum	40
	Initium carminis et notarum	43
XXVII.	Cl. Claudiani in sextum consulatum Ho- norii Augusti præfatio	92
XXVIII.	Cl. Claudiani de sexto consulatu Hono- rii Augusti Panegyris; argumentum	96
	Initium carminis et notarum	99
XXIX.	Cl. Claudiani Laus Serenæ Reginæ, uxo- ris Stilichonis; argumentum	147
	Initium carminis et notarum	149
XXX.	Cl. Claudiani in Epithalamium dictum Palladio et Celerinæ præfatio	168
XXXI.	Epithalamium ; argumentum	171
	Initium carminis et notarum	172

XXXII. Cl. Claudiani in librum I de Raptu Proserpinæ præfatio	Pag. 182
XXXIII. De Raptu Proserpinæ liber I; argumentum	184
Initium carminis et notarum	186
XXXIV. Cl. Claudiani in librum II de Raptu Proserpinæ præfatio	213
XXXV. De Raptu Proserpinæ liber II; argumentum	219
Initium carminis et notarum	222
XXXVI. De Raptu Proserpinæ liber III; argumentum	250
Initium carminis et notarum	253
XXXVII. Cl. Claudiani Gigantomachia; argumentum	286
Initium carminis et notarum	288
XXXVIII. ΚΑΛΥΔΙΑΝΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΓΙΓΑΝΤΟΜΑΧΙΑΣ	298
Eadem ad verbum translata	299

CLAUDIANI EPISTOLÆ.

XXXIX. Epist. i. Deprecatio ad Hadrianum præfectum prætorio	301
XL. Epist. ii. Ad Serenam	307
XLI. Epist. iii. Ad Olybrium	313
XLII. Epist. iv. Ad Probinum	316
XLIII. Epist. v. Ad Gennadium	318

CLAUDIANI EIDYLLIA.

XLIV. Eidyll. i. Phoenix	320
XLV. Eidyll. ii. Hystrix	330
XLVI. Eidyll. iii. Torpedo	335
XLVII. Eidyll. iv. Nilus	338
XLVIII. Eidyll. v. Magnes	343

VOLUMINIS POSTERIORIS. 359

XLIX. Eidyll. vi. Aponus	Pag. 349
L. Eidyll. vii. De Piis Fratribus, etc.	358

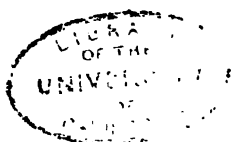
CLAUDIANI EPIGRAMMATA.

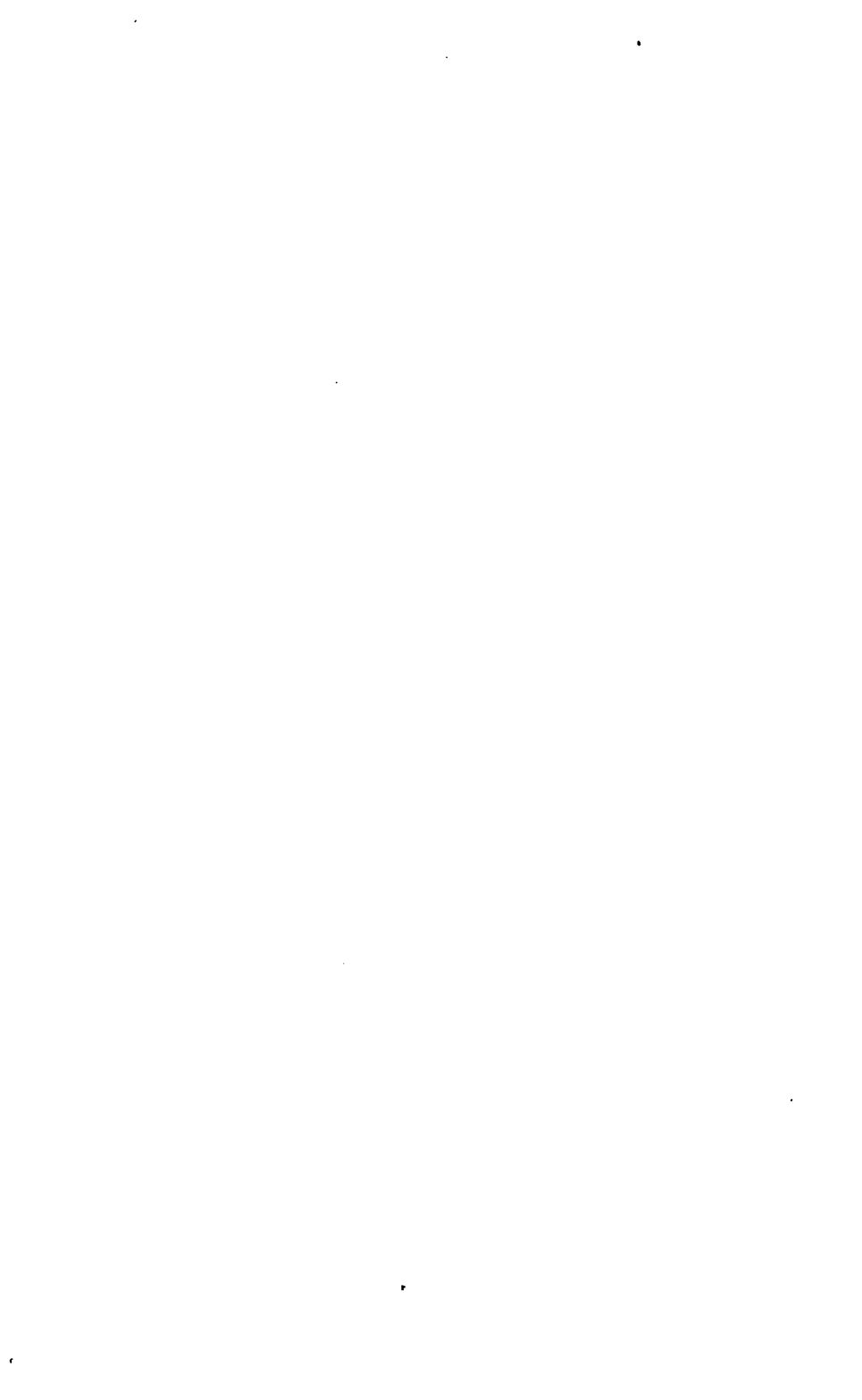
LI. Epigr. i. De Mulabus Gallicis	363
LII. Epigr. ii. De Sene Veronensi	365
LIII. Epigr. iii. De apro et leone	367
LIV. Epigr. iv. Descriptio Armenti	368
LV. Epigr. v. Concha	369
LVI. Epigr. vi. De crystallo, cui aqua inerat.	370
LVII. Epigr. vii. De eodem	371
LVIII. Epigr. viii. De eodem	372
LIX. Epigr. ix. De eodem	372
LX. Epigr. x. De eodem	373
LXI. Epigr. xi. De eodem	374
LXII. Epigr. xii. De eodem	375
LXIII. Epigr. xiii. ΕΤΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ	375
LXIV. Epigr. xiv. ΕΤΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ	376
LXV. Epigr. xv. ΠΡΟΣ ΦΟΙΒΟΝ	376
LXVI. Epigr. xvi. ΕΙΣ ΜΙΜΑΔΑ ΓΗΡΑΣΑΣΑΝ	377
LXVII. Epigr. xvii. ΕΙΣ ΔΟΥΛΟΝ ΤΥΠΤΗΘΕΝ- ΤΑ ΠΑΡ' ΑΥΤΟΥ	378
LXVIII. Epigr. xviii. In sphæram Archimedis	379
LXIX. Epigr. xix. De Polycaste et Perdice	380
LXX. Epigr. xx. De zona equi regii missa Ho- norio Aug. a Serena	382
LXXI. Epigr. xxi. De zona ab eadem missa Arcadio Aug.	383
LXXII. Epigr. xxii. De chlamyde et frenis	384
LXXIII. Epigr. xxiii. De freno, phaleris, et cin- gulo equi Honorii a Serena missis	385
LXXIV. Epigr. xxiv. Deprecatio ad Alethium	386
LXXV. Epigr. xxv. In Curetium	388
LXXVI. Epigr. xxvi. In eundem	389

360 TABULA: VOLUM. POSTERIORIS.

LXXVII. Epigr. xxvii. In Jacobum	Pag. 390
LXXVIII. Epigr. xxviii. Rimanti telum ira facit	392
LXXIX. Epigr. xxix. In podagrum	392
LXXX. Epigr. xxx. De Theodoro et Adriano	393
LXXXI. Epigr. xxxi. Ad Æternalem	393
LXXXII. Epigr. xxxii. Ad Maximum qui mel mi- sit	394
LXXXIII. Epigr. xxxiii. De Locusta	394
LXXXIV. Epigr. xxxiv. De balneis Quintianis	395
LXXXV. Epigr. xxxv. Descriptio portus Smyr- nensis	395
LXXXVI. Epigr. xxxvi. Est in secessu longo locus	396
LXXXVII. Epigr. xxxvii. De quadriga marmorea	396
LXXXVIII. Epigr. xxxviii. Fragmentum	397
LXXXIX. Epigr. xxxix. De paupere amante	398
XC. Epigr. xl. De eodem	398
XCI. Epigr. xli. In sepulchrum Speciosæ	398
XCII. Epigr. xlii. De Birro Castoreo	399
XCIII. Epigr. xliii. De Hippopotamo	400
XCIV. Epigr. xliv. Quæ in mensa de sardony- che lapide	400
XCV. Epigr. xlv. Carmen paschale	401
XCVI. Epigr. xlvi. ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΩΤΗΡΑ	403
XCVII. Epigr. xlvii. ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΕΣΠΟΤΗΝ ΧΡΙΣΤΟΝ	404
XCVIII. Epigr. xlviii. Laus Christi	404
XCIX. Epigr. xlix. Miracula Christi	406
C. Epigr. l. In Sirenas	407
CI. Epigr. li. Anonymi poetæ laudes Herc.	408
Editoris Novi Præmonitio	416
Index universus in Cl. Claudianum	Nov. Pag. 4
Notitia literaria de Cl. Claudiano	329

FINIS POSTERIORIS VOLUMINIS.

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
BERKELEY

Return to desk from which borrowed.

This book is DUE on the last date stamped below.

49LH

612

LD LD

15'55-3PM

378-111-111
SANDERS

MAY 10 1973

YG 52005

PA 6372

A2

1824

185484 V.2

